PROVERBELE ROMÂNILOR

Floriferis ut apes in saltibus dulcia libant,
Omnia nos itidem depascimus aurea dicta,
Aurea, perpetua semper dignissima vita.

LUCREȚIU, III, p. 11—13.

Un fenomen, o credință . . . și ĕtă o legendă; un basm, o pățĕlă și ĕtă un proverb.

B. P. HĂȘDĔŬ, *Cuv. Bĕtr.*, II, XIX.

PROVERBELE ROMÂNILOR

DIN

Romania, Basarabia, Bucovina, Ungaria, Istria și Macedonia

PROVERBE, ȚICĔTORĬ, POVĔȚUIRĬ, CUVINTE ADEVĔRATE, ASEMĔNĂRĬ, IDIOTISME ȘI CIMILITURĬ

CU UN

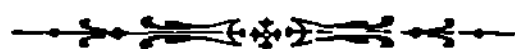
GLOSAR ROMÂNO-FRANCES

DE

IULIU A. ZANNE

VOL. VIII

OPERĂ PREMIATĂ DE ACADEMIA ROMÂNĂ



BUCURESCI

STABILIMENTUL GRAFIC I. V. SOCECU

EDITURA LIBRĂRIEI SOCECŬ & Comp.

1900

PROVERBELE ROMÂNILOR

CAPITOLU XIX

POVĂŢUIRĬ I CUVINTE ADEVĔRATE [1])

Cel ce prin scris povăţuesce, şî pĕ cel dĕ acum şî pĕ cel din urmă folosesce.
Cine n'ascultă dĕ povaţă nimic nu învaţă.
Când adevĕrul sĕ ivesce, atuncĭ minciuna sĕ risipesce ca întunerecul când sórele rĕsare.

Pentru aer

Aerul curat, rĕsuflarea cea maĭ bună; acela să-l alegĭ, dacă veĭ îndelungare dĕ viéţă.
Aerul spurcat viéţa ţe-o moleşesce; dĕparte de el.
Aerul cel bun întrégă sănătate; ĭar cel puturos te vatamă pân' la os. Dĕ unul să te ţiĭ şî dĕ altul să te dĕpărtezĭ.
Dĕ multe orĭ şî aerul multe bóle vindecă.

Pentru aĭducĭ

5 Ţinerea dĕ minte dĕ aĭducì, ne-aduce maĭ bunĭ aĭducĭ.

---

[1]) Acest capitol nu coprinde de cât maximele adunate de Iordache Golescu, păstrându-se ordinea după care sunt aşezate în manuscris.

Pentru audire

Vedĭ *Vedere.*

O mie să audĭ şî una numaĭ să dicĭ.

Orĭ-ce s'aude, pururea cu îndoélă până nu sĕ dă dĕ faţă.

Cu cât maĭ multe audĭ, co-atât maĭ multe învețĭ.

Multe, multe să audĭ şî puține să grăiescĭ, că urechĭ dĕ audit dooă aĭ dobândit, ĭar gură dĕ grăit numaĭ una.

Nu dĕ la cine audĭ, ci ce audĭ dĕ la acela, aceea să cercetezĭ.

Să audĭ, să vedĭ şi să tacĭ, dacă vreĭ să petrecĭ cu pace.

Cele din audire, cam mincĭunĭ pĕ jumătate, dĕ nu şî tóte d'aceea şî curînd ne'nşală; credĕmînt nicĭ cum să daĭ aşa 'ndată la câte audĭ, ca să nu te 'nşĕlĭ.

Cel ce urechile ş'astupă, ca pĕ săracĭ să nu-ĭ audă, nicĭ pĕ el ĕl vor audì la păsul luĭ vre-odată.

Din câte tu audĭ, nooă dă-le la o parte, şî dĕ una să n'aĭ parte.

Dĕpărtéză-ţĭ audirea dĕ vorbe urîte, c'adesea audirea la cercare te supune şî cercarea la greşĕlĭ.

Pentru aur

Aurul te orbesce cu mult maĭ mult dĕ cât aĭ fi tu orb. Dĕparte d'un asemenea vrăjmaş.

Aurul, dĕ multe patemĭ ce suferă dĕ la vrăjmaşĭ, în gălbenare a cădut. Păzesce-te, să nu cadĭ şi tu întru asemenea bólă.

Aurul şî argintul cum sĕ iviră, ómeniĭ lor sĕ robiră. Fugĭ d'o asemenea robie.

Aurul şî argintul, cât dĕ mult să fie grămădit pĕ tine, nicĭ frumuseţe nicĭ minte ţe-aduce, dĕ cât te-arată ca un măgar împodobit.

Pentru avere

Vedĭ *Minte, Muncă.*

Averea cu înţelepcĭune, cea maĭ mare bogăţie. Asemenea avere să gonescĭ.

Averea curînd sĕ pĭerde şî nicĭ cum sĕ maĭ vede, ĭar învĕţătura în vecĭ rĕmâne nemuritóre. Alege care 'ţĭ place.

Averea când sĕ cheltuesce nu sĕ bagă de sémă, ĭar când sĕ dobândesce cu patru ochĭ sĕ privesce.

Averea la om, mare putere dĕ om, când scie să o cârmuĭască.

Averea la om, mândrie i-aduce.

25 Averea maĭ lesne sĕ dobàndesce, dĕcât sĕ păzesce.

Averea mare, grabnică cale la moleciune dĕ dĕsfrînare.

Averea mare dĕ la noroc ĕţĭ vine, cà cu mintea puţin dobândescĭ.

Averea mişcătóre sĕ 'nţelege muritóre, că astă-dĭ te 'ndestuléză şî mâine morĭ dĕ fóme; ĭar cea nemişcătóre pururea ĕţĭ dă o îmbucătură în gură. D'aceea să schĭmbĭ pĕ cea mişcătóre în ne-mişcătóre.

Averea nelegĭuită maĭ mult te ne-cinstesce şî sufletul ţĕ-l topesce. Dĕparte dĕ ea.

30 Averea să ţe-o 'ntrebuinţezĭ nu numaĭ pentru tine, ci şî pentru aceĭa ce alérgă la tine.

Averea să ţe-o păstrezĭ pentru folos dĕ obşte, că'n obşte şî tu însu-ţĭ te socotescĭ.

Averea să ţe-o păstrezĭ pentru dooă întîmplărĭ, ca să nu cadĭ tu în lipsă şî să ajuţĭ pĕ cel ce are lipsă, ĭar la cele-l-alte să aĭbĭ mare minte.

Averea ce-ţĭ dă Domnul după a ta dréptă muncă, aceea sĕ 'nţelege avere sfîntă şi dréptă.

Avere mare, primejdie mare.

35 Avere din munca ta, ĭar nu dĕ l'altul d'a gata.

Avere din strîmbătăţĭ, să nu bagĭ în casa ta.

Avere din cele bune cu dreptate să-ţĭ adunĭ, ca să nu laşĭ prigonire la judecătorĭ nebunĭ.

Averile sĕ cinstesc, nu pentru că aŭ vre-o cinste, ci pentru trebuinţele ce noĭ avem dĕ prisos.

Ah! d'aş maĭ avea! dĕ multe orĭ de veĭ dice, vĭéţa ţe-o rĕdică. Dĕparte d'un asemenea glas.

40 Omul în lume, ca un epitrop p'a sa avere sĕ socotesce, că când sĕ duce, gol sĕ duce, nimic cu el d'aicĭ duce.

Om dĕ ném şî făr' d'avere, n'are nicĭ o putere.

Or-câtă avere veĭ adunà, cu tine nimic veĭ luà, ci tóte altora le veĭ lăsà.

Uniĭ pĕ mare, alţiĭ pĕ uscat, toţĭ alérgă dup'avere, fără saţ îndĕstulat, pentru o puţină vreme.

Unde averea omuluĭ acolo şi inima luĭ zace.

45 Unde maĭ mult'avere, acolo dracu ĕl sugrumă de gât.

Urîcĭunea dĕ avere la om sĕ 'nţĕlege un mijloc d'a dobândi cinstea cea maĭ mare.

Ca un muritor înveselesce-te cu averea ta; când însă nădĕjduescĭ în lume să maĭ trăiescĭ, păstrézā din averea ta, c'acela maĭ înţelept dĕ toţĭ sĕ socotesce, cel ce la amîndooă mĕsura o păzesce.

Cu avere te arĕţĭ cel maĭ bun, cel maĭ învĕţat, cel maĭ cinstit şî cel maĭ sfânt? păzesce-o sĕ nu pĭerḑĭ atâtea numirĭ.

Cu greŭ i sĕ pare la cel ce móre, când vede averea luĭ c'o lasă în urma luĭ şî nu póte luà nimic din ea.

50 Cu cât averea ţi-sĕ înmulţesce, co-atât şî grijĭ maĭ marĭ te topesce.

Cu cât maĭ mult aĭ, co-atât maĭ multe şî maĭ dese vizite i să veḑĭ.

Cu cât maĭ mult veĭ avé, atât maĭ mult cerĭ a avé, că omul e lacom, nu sĕ mulţumesce, ci pururea maĭ mult dĕ ce are poftesce.

Cu mult maĭ anevoĭe avere a păstrà, dĕcât a o câştigà. Silesce-te să te dĕdaĭ cu cea d'întâĭ.

Cu mult maĭ dĕ cinste cel ce pĭerde ceea ce are dĕcât cel ce nu dobândesce ceea-ce să silesce. Păzeşce-te d'o asemene necinste.

55 Când aĭ cu ce, tóte cu'nlesnire. Ingrijasce dĕ acésta.

Când averea nu-ţĭ ajunge, ajunge tu averiĭ tale.

Când al meŭ şi al tĕŭ ar lipsì din lume, atuncĭ lăcomie de avere nu s'ar maĭ pomenì pĕ lume. O asĕmine legĭuire silesce-te să dobândescĭ.

Când unul are maĭ mult şi altul maĭ puţin vrajbă, pizmă şi zavistie pururea găsescĭ la eĭ. Ca să lipséscă acésta, averea de opotrivă.

Când începe a povestì de cele ce-a avut cu mult maĭ dĕ nainte, arată că acum nimic nu maĭ are.

60 Când ne-am mulţumì cu cele de trebuinţă, atuncĭ la mare avere nicĭ cum am maĭ gândì.

Când te trudescĭ maĭ mult să grămădescĭ avere, adu-ţĭ aminte că mórtea nu zăbovesce şi viéţa ta pe cea-lantă lume nimic nu-ţĭ folosesce.

Când toţĭ dĕ-opotrivă, dĕobşte la avere, nicĭ sărac veĭ maĭ găsì să-ţĭ fie milă dĕ el, nicĭ bogat să-ţĭ fie frică dĕ el; ĭată cea maĭ bună legĭuire.

Cât dĕ multă avere te veĭ silì să adunĭ, viéţă cu ea nu poţĭ dobândì maĭ multă.

L'avere cu dreptate să dorescĭ şi să rîvnescĭ, ĭar de cea cu nedreptate fórte mult să te ferescĭ.

65 La vreme când n'avem, să 'nţĕlege că nicĭ odată nu avem.

La strein'avere nicĭ cum să gândescĭ, ci cu munca ta avere să-ţĭ dobândescĭ.

Lăcomia dĕ avere fără saţ sĕ înţĕlege, că cu cât maĭ mult aĭ, cu-atât maĭ mult cerĭ să aĭ.

Maĭ întâiŭ să 'nveţĭ cum averea să ţi-o întrebuinţezĭ, apoĭ să rîvnescĭ avere să dobândescĭ, că cel ce iubesce avere să aĭbă şi nu scie cum s'o întrebuinţeze, sémĕnă cu

acela, ce cal bun a dobândit, dar nu scie cum să'l încălece.

Maĭ bine în casă să aĭbĭ, dĕcât p'afară să cerĭ.

70 Maĭ bine puţine şi bune, dĕcât multe şi ne-plăcute.

Maĭ bine puţin şi 'n odihna ta, dĕ cât maĭ multe, cu nevoinţa ta.

Maĭ bine părinte tutulor de obşte în urmă să te numescĭ, dĕcât averea să ţi-o îngropĭ cu numele dimpreună.

Marea grijă dĕ avere, bóla cea maĭ grea, că şî trupul ţĕ-l topescĭ şî mintea ţĭ-o smintescĭ.

75 Nicĭ o avere maĭ cu temeĭŭ, dĕcât înţelepcĭunea la om.

Nicĭ o avere maĭ bună, dĕcât prietenul cel bun.

Nicĭ la mare avere să rîvnescĭ, nicĭ ĭarăşĭ la lipsă să te găsescĭ.

Nu lăsà ce aĭ în mână, alergând după mincĭună, până nu veĭ găsì alta maĭ bună.

Nu prea te fălì în averea ta, că piste puţin nu va maĭ fi a ta.

Nu te rĕzimà în avere, că aurul şî argintul ceĭ maĭ marĭ înşĕlătorĭ, astăḑĭ te mângâĭe şî mâĭne te părăsesc.

80 Nu-ţĭ îngropà averea ta, că ca o mórtă sĕ va socotì, fără nicĭ un folos.

Nu-ţĭ împrăştia averea, că nu cum-va în urmă la alţiĭ să cerĭ şî nimenĭ să te asculte.

Nu-ţĭ risipì averea ta, că nu sciĭ dĕ o veĭ dobândì.

Pururea să păstrezĭ óre-ce, cât dĕ puţin, pentru ceĭ din urma ta, că pĕ nimenĭ nicĭ cum plânge dĕ nu va lăsà în urma luĭ ce-va.

Păstréză-ţĭ din avere şî pentru bĕtrâneţe, când nu maĭ poţĭ muncì.

85 Pĕ ceĭ ce rîvnesc la maĭ mare avere, ne-saţul i-a aruncat în cele maĭ marĭ necazurĭ.

Pĕ cel ce n'are nimic, nimenĭ ĕl pizmuesce.

Până ce aĭ óre-ce toţĭ te ĭubesc şî te cinstesc; după ce tot risipeşcĭ, nicĭ însuşĭ aĭ tĕĭ ceĭ maĭ dĕ aprópe.

Prea puţinĭ sunt aceĭa, ce şî avere îndestulă şî frumuseţe aŭ dobândit, dar cu mult maĭ puţinĭ şî prea rarĭ sunt aceĭa, ce aŭ sciut să le păstreze după ce le-aŭ dobândit.

Să ĭubescĭ avere bună, însă nu piste mĕsură.

90 *Stăpânul meŭ!* auḑĭ până aĭ ce-va în pungă; ĭar în urmă: «*fugĭ la dracul!*» Alege cea maĭ bună.

Toţĭ alérgă dĕobşte într'o parte şî într'alta, c'avere să dobândéscă, una după alta; ĭar la cinste şî 'nţelepcĭune nu maĭ gândesc nicĭ odată, nicĭ la una, nicĭ la alta.

Ceea ce omuluĭ i-ajunge, aceea sĕ 'nţelege averea cea maĭ mare; ĭar prisosul, lăcomie.

Ceĭ maĭ mulţĭ pĕ apă viéţa şi-o primejduĭesc spre a dobândì avere; ĭar pentru învĕţătură, nicĭ pĕ uscat vor să calce.

Ceĭ ce eĭ dobândesc, aceĭa maĭ mult averea lor ĭubesc, dĕcât ceĭ ce-o moştenesc d'a gata.

95 Cel ce-averea luĭ ĕşĭ o risipesce, chĭar viéţa luĭ ĕşĭ o topesce.

Cel ce averea sa ascunsă ş'o păstrézâ, muncesce pentru altul; ĭar cel ce din ea şi pĕ alţiĭ împărtăşézâ, s'asémă (sic) cu albina, ce şî pentru ea şî pentru alţiĭ muncesce. Ia-tĕ-te după albină, şî nicĭ cum veĭ greşî.

Cel ce cu munca luĭ ş'a câştigat avere, acela numaĭ scie cum să ş'o păstreze.

Cel ce maĭ mult are, acela cere ca maĭ mult să aĭbă, pentru că lăcomia l'a încălecat.

Cel ce mult rîvnesce la avere, pururea ticălos şî nicĭ odată sănătos, că grijile ĕl topesc.

100 Cel ce n'are, la cel ce n'are adăpost are; că cel ce are maĭ multă stare numaĭ pentru el ş'o are în păstrare.

Cel ce nimic are, nicĭ o grijă are dĕ nimic, dar şî el sĕ socotesce cam om dĕ nimic.

Cel ce sĕ 'mpărtăşézâ din averea ta pururea sĕ rógă pentru viéţa ta, ĭar cel ce aştéptă după mórte să sĕ foloséscă, pururea sĕ rógă când maĭ curînd să te ducĭ.

Cel ce sĕ îmbogăţesce cu averea altuĭa, acela năpăstuiesce, şî năpăstuirea pĕcat neĭertat.

Cel ce strînge la avere, odihnă nicĭ cum are de grija cea mare.

105 Cine 'şĭ imparte averea până a nu murì, să sĕ gătéscă mult a suferì că nimenĭ dĕ el va îngrijì.

Boleşniţa sĕ 'nţelege cel ce 'şĭ păstrézâ averea ascunsă în pămînt şî uĭtată ca într'un mormînt, că nicĭ luĭ nicĭ altuĭa folosesce. Vedĭ să nu cadĭ într'o asemene boleşniţă.

Din năpăstuirĭ avere să nu poftescĭ nicĭ odată, ca să nu te căĭescĭ îndată.

Dintr'o mie ce-ţĭ grăĭesce cel lacom la avere, nooĕ sute nooĕ-decĭ şi nooĕ privesc numaĭ la el, cum să dobândéscă maĭ multă avere, şî una numaĭ pentru tine, cum să-ţĭ pierdĭ şî pĕ aceea.

Dĕ avere şi dĕ cinste nicĭ cum saţ sĕ pomenesce, nicĭ în cer nicĭ pĕ pămînt.

110 Dĕcât toţĭ maĭ înţelept dĕ veĭ fi şî învĕţat, fórte prost te socotescĭ, făr d'avere când trăĭescĭ.

Dĕparte dĕ avere mare, că cu cât e maĭ mare, cu-atât şî grijă are maĭ mare, şî grija eĭ te topesce.

Şî când tu nu aĭ nimic, în lume să tĕ arĕţĭ că dĕcât toţĭ maĭ mult aĭ, c'atuncĭ vrăjmaşiĭ tĕĭ crapă dĕ necaz.

Pentru Avocaţĭ

Avocatul drept să grăĭéscă, judecătorul drept să judece şî stăpânitorul drept să poruncéscă.
Condeĭul avocatuluĭ sĕ luptă pĕ dĕscuĭete.
115 Piste putinţă un avocat şîret să nu încurce pricina, când dĕ ea grăiesce.
Haĭna avocatuluĭ pururea muĭată în lăcrămile săracilor.

Pentru Ajutor

Vedĭ *Pedépsă.*

Ajutorul între ómenĭ aşà sĕ închipuesce: Un orb duce pĕ un şchĭop în cârcă ca o povară şî unul ajută pĕ altul, unul cu ochiĭ şî cel-lalt cu picerele, că ce lipsesce dĕ la unul sĕ împlinesce dĕ la cel-lalt. Cine are urechĭ dĕ audit, să audă şî să înţelégă, pildă luând dĕ la eĭ.
Ajutorul cel maĭ mare, punga ta sĕ socotesce; păzesce-l maĭ dĕ aprópe.
Ajutorul bun către cel sărac mare cinste ĕţĭ aduce şî numele cel maĭ mare; nu te dĕpărtà dĕ el.
120 «*Ajută-mĭ Dómne!*» dis-aŭ óre-cine. «*Dă şi tu din mâĭnĭ*» i-aŭ dis luĭ Domnul.
Ajută pĕ vrăjmaşĭ şî pĕ duşmaniĭ tĕĭ din tótă puterea ta, însă nu spre vătĕmarea ta.
Ajută pĕ prietenĭ după datorie; ajută şî pĕ vrăjmaşĭ ca să-ĭ dobàndescĭ prietenĭ.
Ajută celuĭ slab, ca să nu ieĭ, în urmă, povara luĭ asupra ta.
Adu-ţĭ aminte dĕ pâĭnea şî sarea ce aĭ mâncat dĕ la cel ce te-a ajutat şî nu o uĭtà în vecĭ.
125 Unul dĕ altul sûntem legaţĭ după trebuinţele nóstre, d'aceea împreună unul pĕ altul să ajutăm la a luĭ trebuinţă, după a nóstră putinţă.
Veĭ să ajutorezĭ? la vreme să te arĕţĭ, că, în urma vremiĭ, în zadar ajutorezĭ.
Grăbeşte-te a săvîrşì ajutorul ce poţĭ face, că 'ndoit bine face, cel ce la vreme ĕl face.
Ca o mână pĕ alta, aşà să vĕ ajutaţĭ unul pĕ altul, că pentru acésta Domnul cu soţie v'a lăsat.
Către cel ce cere ajutorul tĕŭ, mâna întinsă dĕ grab să ţi-o arĕţĭ.

130 Când ajuțĭ pĕ cât tu poțĭ șî pĕ orĭ-cine tu poțĭ, eștĭ afară dĕ pĕcat.

Când unul cu altul bine sĕ ajută, atuncĭ la toțĭ de-o potrivă o dreptate sĕ socotesce.

Când ajuțĭ pĕ sĕrman, cu a luĭ avere ĕl ajuțĭ, că dĕ la el țĭ-aĭ făcut tu averea ta; nu lipsì d'a-l ajutà.

Când poțĭ ajutà șî nicĭ cum ajuțĭ, atuncĭ în adevĕr pĕcătuĭescĭ.

Când însuțĭ tu ție-țĭ ĕțĭ veĭ ajutà, atuncĭ șî de sus ți sĕ va ajutà.

135 Când veĭ ostenì în orĭ-ce lucrare, cere ajutor dĕ la cel ce l'aĭ ajutat.

Când veĭ să ajuțĭ, fie pĕ orĭ-cine, ajută-l cu chip ca paguba luĭ să nu sĕ 'ntórcă la tine.

Când mijlocul ĕțĭ lipsesce d'a ajutà pe óre-cine, rĕspunde-ĭ cu vorbă dulce, că mulțumit sĕ duce.

Când mâna ta póte ajutà, nu te dĕpărtà dĕ a o întrebuințà.

Când poțĭ ajutà, ajută tu cât poțĭ, dar ajutor dĕ la altul nicĭ cum tu să aștepțĭ.

140 Când poțĭ ajutà, ajută făr' d'a maĭ cercetà cum i s'a întîmplat nenorocirea sa.

Cât veĭ putea, să ajuțĭ, măcar șî cu paguba ta, că 'ndoit veĭ căpĕtà.

Cât dĕ mare să fiĭ șî cât dĕ învĕțat, fără nicĭ un ajutor nimic nu poțĭ face. D'aceea pururea spre ajutor să ĭeĭ pĕ ceĭ maĭ cinstițĭ șî pĕ ceĭ maĭ drepțĭ, la orĭ-ce slujbă veĭ să te slujĕscĭ.

La orĭ-ce ajutor să-țĭ întrebuințezĭ șî mâĭnĭ șî picere, șî maĭ ales gura ta șî limba ta.

La vreme tu să ajuțĭ, când veĭ să ajuțĭ, că ajutorul cât dĕ mare, când la vreme nu s'arată, sĕ 'nțelege vătĕmare; șî ĭarășĭ, cât dĕ mic fie, la vreme când sĕ urméză s'arată cu mult maĭ mare dĕ orĭ-ce fericire mare.

145 Maĭ toțĭ vor să sĕ ajute, ĭar să ajute, fórte puținĭ.

Maĭ bine spune drept că nu poțĭ ajutà, dĕcât să țiĭ pĕ om legat cu zadarnică nădejde, c'atuncĭ pĭerde ș'ajutorul ce póte găsì la altul.

Mult, mult să te mâhnescĭ, când nu poțĭ ajutà, după cum sĕ cuvine, pĕ cel maĭ lipsit dĕcât tine.

Mâna pĕ mână ajută, fiind născute ca nisce frațĭ; așà șî noĭ unul pĕ altul să ne-ajutăm, ca dintr'un tată fiind născuțĭ.

Nicĭ unul singur, ci toțĭ împreună, unul cu altul să sĕ ajute, ca când ar fi toțĭ unul.

150 Nu sgornì din casa ta p'acel ce alérgă la ajutorința ta.

Pĕ altul a ajutà dĕ grab să te silescĭ, ĭar pĕ tine a te-ajutà la nimenĭ nicĭ să gândescĭ.

Pĕ vĕduvă şî pĕ sîrman şî pĕ cel ne-putincios, nicĭ unu să-ĭ laşĭ fără ajutor.

Pĕ nimenĭ să nu dĕpărtezĭ dĕ ajutorul ce poţĭ face, fie cât dĕ mic.

Pĕ ceĭ ce sĕ 'nnécă dĕ marea sărăcie, ajută-le la vreme; că vremea dĕ o potrivă pĕ toţĭ curînd ĕĭ înnécă.

155 Rĕdică pĕ cel căḑut, cu ajutorul ce poţĭ face, ca şî altul mâĭne, asemene pĕ tine, când veĭ fi ca el căḑut.

Să nu ajuţĭ pĕ altul cu nădejde de dobândă, ci fără nicĭ un al tĕŭ folos să daĭ luĭ cele dĕ folos.

Ceĭ cu putere datorĭ sûnt să ajute pĕ ceĭ slabĭ şî fără putere.

Cel ce la nevoĭ ţi-ajută, acela frate şî părinte ĕţĭ este; cinstesce-ĭ ca pĕ nisce părinţĭ.

Cel ce nu póte ajutà pĕ óre-cine, semn de slăbăcĭune; ĭar cel ce póte şî nu va, semn dĕ rĕutate. Păzesce-te să nu dobândescĭ numele dĕ al doilea.

160 Cel ce pĕ cel rĕŭ ajută la rĕutăţile luĭ, acela maĭ rĕŭ sĕ socotesce. Feresce-te d'un asemene ponos.

Cel ce ajută pĕ sărac, partea săracului a luat-o cu el.

Cel ce sĕ ajută nu simte nicĭ o muncă, ĭar cel ce ajută cu munca sĕ luptă.

Cel ce sĕ ajută, ce curînd ĕşĭ uĭtă facerea dĕ bine, orĭ dĕ unde-ĭ vine!

Cel ce târḑiŭ ajută, la vreme nu ajută şî, după vreme, nu sĕ maĭ înţĕlege că ajută

165 Cel ce din fire ţi-e împotrivitor, nicĭ unu să cerĭ dĕ la el ajutor.

Doĭ numaĭ dĕ sĕ vor ajutà, duc povară dĕ dooĕ-ḑecĭ.

Şî ceĭ micĭ daŭ ajutor când le vine vremea lor.

Pentru acoperiş

Pĕ cel fără acoperiş pune-l subt acoperişul tĕŭ, ca şî pĕ tine Domnul să te acopere.

Pentru ale nóstre

Orĭ-ce e al tĕŭ, ca un strein lucru să-l socotescĭ, ca când ĕl veĭ perde să nu te întristezĭ.

170 Când ţi-a luat óre-ce ce socoteaĭ ale tale, nu te supĕrà dĕ cel ce ţi le-a luat că ţi le-a luat cel ce ţi le-a dat, dar prin cine ţi le-a luat nu e tréba ta de a cercetà.

Pentru alergătură

Maĭ bine să te întorcĭ, dĕcât să alergĭ şî în urmă să te căĭescĭ.
Pururea, când alergĭ, înainte să te uĭţĭ.

Pentru alegere

Când alegĭ, s'alegĭ pĕ ceĭ vrednicĭ dĕ slujbă, şî nicĭ odată te veĭ ruşinà.
Mare ne-cinste sĕ înţelege, când unul alege şî altuĭa nu-ĭ place; d'aceea lasă-l în alegerea luĭ.
175 Mulţĭ sûnt chemaţĭ şî din ceĭ fără simţire, dar puţinĭ aleşĭ şî cu simţire din fire.
Pĕ ceĭ ce alegĭ, întâiŭ să-ĭ cercetezĭ.
Cine mult alege, anevoĭe nemeresce, şî pĕ lângă cel vrednic pĭerde şî vremea.

Pentru aluniţe

Aluniţele negre, dar podóba muĭerilor.

Pentru albire

Ce cu greŭ sĕ pare, când de jos în sus începĭ a albì, ĭar nu dĕ sus în jos! Ĭar la muĭerĭ, din potrivă, că maĭ mult le pasă, când dĕ sus în jos albesc.

Pentru amor

180 Amorul acest dar are, că nu te lasă să iubescĭ pĕ ceea ce te iubesce, ci când la una când la alta te face să gândescĭ; lipsă d'un asemene dar.
Amorul, aşà dĕ mic, pĕ om dĕ tot ĕl topesce; dar când ar maĭ cresce! Nu-ĭ dà pricină să créscă.
Amorul, o aplecare înfocată dĕ dragoste către orĭ-ce.
Amorul numaĭ o limbă grăiesce la amîndoĭ.
Amorul ĕţĭ grăĭesce prea curat şî luminat, dar tu nevoĭaşule, unele audĭ ş'altele înţelegĭ. Deştéptă-te la graĭul luĭ.
185 Amorul între doĭ şî numaĭ bine sĕ păzesce. Cum trece la àl treilea, d'amor nu sĕ maĭ socotesce. Vedĭ să nu o paţĭ.

Amorul în ţirimoniĭ stă, că dragostea dĕparte dĕ el. Silesce-te tu împotrivă să-l arĕţĭ.

Amorul, ca focul, atuncĭ sĕ stinge, când nu-l maĭ scormonescĭ; d'aceea să te ferescĭ, să nu cum-va să-l scormonescĭ, dacă veĭ dĕ el să te izbăvescĭ.

Amorul, cu legătura la ochĭ, arată că orbesce cade pĕ orĭ-cine cade; cu degetul la gură, poruncesce ca ceea ce vedĭ să tacĭ; cu aripile arată uşurinţa minţiĭ, ca un burdatic; cu arcul arată puterea sa, ce pătrunde orĭ-ce inimă, şî cu torţa aprinsă arată că arde şî pîrjolesce dĕ orĭ-ce inimă sĕ atinge. Dĕ care maĭ întâiŭ să te ferescĭ?

Amorul, când începe, multă vorbă ĕţĭ dĕşchide; după ce sĕ aprinde, tace ca un mut, că îndată amorţesce.

190 Amorul cu dooĕ săgeţĭ, c'una te aprinde şî cu alta îndată te stinge.

Amorul cu săgeţĭ otrăvite rĕŭ te săgetéză, dar şî cu córne frumóse înfricoşat te încornéză.

Amorul cu dragoste începe, dar cu mare urăciune se sfîrşasce.

Amorul, când te ĭubesce, rĕŭ te chinuĭesce, ĭar când te-ar urî, în ĭad te-ar vîrî. Dĕparte d'un asemene tiran, ce, şî cu dragostea şî cu urîcĭunea, d'o potrivă te căznesce.

Amorul, când sĕ jócă, inima ţi-o tócă. Cam dĕpărcĭor d'ale luĭ jocurĭ.

195 Amorul, când sĕ lipesce, inima ţi-o topesce.

Amorul, nebun, că nu simte nicĭ ce face, nicĭ ce grăĭesce.

Amorul lesne sĕ 'ncrede în ceea-ce doresce, d'aceea maĭ lesne şî greşasce.

Amorul putere dobândesce, când móle te găsesce şî maĭ uşor la minte.

Amorul nicĭ la cinste nicĭ la datorie nu sĕ supune vre-o-dată, că tóte subt picere le pune pentru al sĕŭ interes.

200 Amorul nu simte dulcéţa dragostiĭ, d'aceea ne-statornic.

Amorul pĕ picior sĕ vede fórte uşor.

Amorul părinţĭ n'are, dĕcât fiĭ ne-legĭuiţĭ.

Amorul, pĕ ceĭ bĕtrânĭ îĭ chinuĭesce, ĭar pĕ ceĭ tinerĭ ĕĭ înveselesce.

Amorul pĕ cine rănesce, nu sĕ maĭ tămăduesce. Feresce-te d'o asemenea rană.

205 Amorul, până e mic, sare ca un purece dintr'un loc într'altul, ĭar dupĕ ce sĕ măresce şî aripĭ dobândesce, sbóră şî sĕ duce şî nicĭ cum nu sĕ maĭ vede.

Amorul rĕŭ te chinuĭesce şî rĕŭ te căznesce, rĕŭ te muncesce, fără a-ţĭ arĕtà vina ta care este. Fugĭ d'un asemene tiran.

Amorul singur el tĕ 'nvaţă, dĕ dascăl nu maĭ aĭ nicĭ o trebuinţă.
Amorul sĕ înfăşură şî sĕ îmbrobodesce ca gândacul dĕ mătase, până ce te bagă în ghiócea luĭ. Păzesce-te să nu rĕmâĭ şî tu înfăşurat şî îmbrobodit ca el.
Amorul sĕ înveselesce în fermece cu jucăreĭ. Vedĭ să nu te fermece cŭ-ale luĭ jucăreĭ.
210 Amorul sĕ înveselesce, când dintr'un sîn într'altul sare şî sĕ lipesce. Ţine-ţĭ sînul cam strîns, să nu cum-va să-l pierdĭ.
Amorul tóte le făgăduesce, la tóte sĕ sîrguesce şî, după ce dobândesce ceea ce el doresce, îndată sĕ risipesce. Nu te încrede în el.
Amorul te turbéză atuncĭ maĭ tare, când ĕţĭ dă cea maĭ dulce sărutare. Fugĭ d'asemene sărutare.
Amorul fiind orb, orbĭ voĭesce să arate şî pĕ aĭ luĭ supuşĭ, ca vulpea când şi a pĭerdut códa în cursă. Vedĭ să nu orbescĭ şî tu.
Amorul fără judecată, d'aceea lesne greşasce.
215 Amorul, ce cunósce orĭ-ce maĭ bine dĕcât noĭ, ĕl înfăţişéză orb pĕ cel ce are miĭ şî sute dĕ ochĭ fórte pătrundĕtorĭ.
Amorul cel adevĕrat, prea rar s'a arĕtat. Fericire dĕ cine l'a căpĕtat.
Amorul dulce plăcere ĕţĭ aduce, dar şî dĕrăpĕnare mare.
Amorul, după ce dĕ tot te suge, atuncĭ bate din aripĭ şî fuge; fugĭ tu maĭ înainte dĕ la el, până a nu fugì el dĕ la tine.
Amorul dĕpărtéză orĭ-ce altă dragoste, şî chĭar a însuşĭ celuĭ maĭ dĕ aprópe.
220 Amorul, şî când ĕşĭ lépĕdă săgeţile sale, el atuncĭ maĭ înarmat s'arată, că focul ĕl destéptă. Feresce-te dĕ arma luĭ.
Un amor şî numaĭ este, dar măscĭ după chipul luĭ miĭ şî sute sĕ găsesce. Vedĭ să nu cum-va să nemerescĭ o mască dĕ amor în loc dĕ amor.
Graĭul amoruluĭ, dulce ca mĭerea, dar şî înşĕlător tocmaĭ ca vulpea. Vedĭ să nu te înşale cu dulcéţa luĭ.
Grópa amoruluĭ, cununiile în cap, c'amorul maĭ bine va să móră dĕcât să sĕ însóre.
Cu cât maĭ mult te împotrivescĭ la patima amoruluĭ, cu atât maĭ mult ea te supune, puindu-şĭ în pizmă. D'aceea, umblă cu ea maĭ potrivit.
225 Cât de mare sĕ socotesce dragostea dĕ amor, dar cu mult maĭ mică dĕ cel adevĕrat prieteşĭug. D'aceea, maĭ bine prieteşĭug dĕcât dragoste dĕ amor.
La amor şî la domnie nu sĕ cere tovărăşie. Dĕparte d'un

asemene tovarăş, ca să nu rĕmâĭ nicĭ cu una nicĭ cu alta.
Când veĭ să scapĭ dĕ amor, cât veĭ putea să fugĭ şî în urmă nicĭ să nu te mai uĭţĭ.
Multe numirĭ amoruluĭ i-a dat ca să-l arate curat, dar numele cel adevĕrat încă nu s'a aflat.
Patima amoruluĭ tocma atuncĭ o simţĭ când nu maĭ e vreme, dar nicĭ o tămăduire. Veḑĭ să nu rĕmâĭ fără nicĭ un leac.
230 Plăcerea amoruluĭ într'un minut sĕ trece, ĭar întristarea luĭ tótă viéţa ţi-o petrece. Veḑĭ în ce necaz caḑĭ.
Cine amor n'a simţit, acela fericit, dar cu mult maĭ fericit cine l'a simţit şî'ndată l'a domolit.
Cine cade la amor, prost dĕ minte sĕ'nţelege, că nu scie ce alege. Păzesce-te d'acéstă numire.
D'amor tu poţĭ scăpà numaĭ cu ruga ta.
Dĕparte d'acel cocon ce sĕ ḑice amor. Când ĕţĭ ḑice *«mor dĕ tine»*, nu-l crede ca p'un câĭne.
235 Dragostea amoruluĭ, de Joĭ până maĭ apoĭ. Bagă de sémă ce gonescĭ.

Pentru Amăgire şi Amăgitorĭ

Ceĭ de pr'imprejurul tĕŭ, cu amăgirile lor când te vor legà, nu maĭ poţĭ scăpà. Feresce-te d'asemene împrejurătorĭ.
Cele dulcĭ cu plăcerea lor lesne te amăgesc, când uşor te găsesc. Ţine-te greŭ.
Şî cel maĭ înţelept şî cel maĭ isteţ cu anevoĭe scapă din cursa amăgitoruluĭ.

Pentru Anevoĭe

Veḑĭ *Cele cu Anevoĭe.*

Pentru Antipatie şî Simpatie

Cât veĭ puté să te ferescĭ, antipatie să nu dobândescĭ, că te topesce pĕ ne-simţite.
240 Simpatie să dobândescĭ, că milă şî îndurare ţi-aduce către toţĭ.
Simpatia şî antipatia, bóle fără leac.

Pentru Apa uĭtăriĭ

Numaĭ apa uĭtăriĭ când veĭ bé din ea, te curăţă dĕ orĭ-ce pĕcat.

Ce sfânt lucru ar fi, când în loc dĕ aĭazmă să guştĭ din apa uĭtăriĭ!

Pentru Ape

Apa rĕcoresce, vinul înveselesce şî pâĭnea te întăresce. Cam cu tóte să te slujescĭ.

245 Iérna să te ferescĭ, pĕ apă să nu te călĕtorescĭ, dacă veĭ să maĭ trăĭescĭ.

Cu cât apa sĕ apropie dĕ buzele luntreĭ, cu atât maĭ mult şî tu te apropiĭ dĕ mormînt. Dĕparte d'o asemene trăsură.

Nu te bucurà dĕ averea, cànd pĕ apă veĭ umblà, că vîntul o stăpânesce, precum el voĭesce, şî pĕ ea, şî pĕ tine.

Nu tótă averea să ţĭ-o încredinţezĭ în apă, că apa în adevĕr d'avere te umple, dar şî gol te lasă.

Pĕ apă, maĭ câştigat, dar prea lesne dĕ'nnecat; ĭar pĕ uscat, la pungă cu mult maĭ uşurel, dar la viéţă maĭ sigurel. Alege care-ţĭ place.

250 Pĕ uscat cu sigurélă, pĕ apă cu îndoĭală. Vedĭ din amîndooĕ care-ţĭ folosesce.

Pĕ lină apă să te călĕtorescĭ, dĕ furtunĭ să te ferescĭ, dacă veĭ să maĭ trăĭescĭ.

Pentru Apĕrare

Cu mâna cea dréptă să aperĭ pĕ norod şî cu cea din stânga să-ł sprijinescĭ.

Cel ce apĕră pĕ maĭ mulţĭ, acela dobândesce şî prietenĭ maĭ mulţĭ.

Pentru Aprópe şî Apropĭere şî Ceĭ dĕ apròpe

Apropĭere slobodă şî blândeţe la orĭ-cine să arĕţĭ în lume.

255 Intâiu pĕ ceĭ maĭ dĕ apròpe, apoĭ ceĭ maĭ dĕ dĕparte să-ĭ facĭ pĕ toţĭ aĭ tĕĭ, că dĕ toţĭ să aĭbĭ parte.

Nu te prea vîrî d'apròpe, ca să nu te scóţ'afară; dar nicĭ prea dĕparte, ca să nu te uĭte.

Pĕ ceĭ maĭ dĕ apròpe ţie, să-ĭ ĭubescĭ ca pĕ însuşĭ tine şî să-ĭ scapĭ dĕ orĭ-ce nevoinţă.

Pĕ cel dĕ apròpe ţie mult să-l dojênescĭ întru a luĭ îndreptare, dar piste mĕsură să nu-l necăjĕscĭ.

Pentru Arĕtare

A vré să sĕ arate óre-cine că este ceea ce nu este, cea maĭ mare zădărnicie, ce curge din mândrie.

260 Arată-te către toţĭ, precum voĭescĭ către tine să sĕ arate toţĭ.

Aşa trebue să şi fim, precum vrem să ne arĕtăm.

Orĭ-ce-ĭ face, cât dĕ mare, să nu te arĕţĭ că tu aĭ făcut acel lucru mare, că însuşĭ lucru te arată.

Obrazul şî mâĭnile adese-orĭ să le spelĭ, unghiile să ţi le taĭ, capul să ţe-l pĭeptenĭ, ş'aşa'n lume să te arĕţĭ, ca la toţi să placĭ.

Intre aĭ tĕĭ să te arĕţĭ ca unul dintre eĭ, precum şi Hristos s'a arĕtat între uceniciĭ sĕĭ, ca să te înveselescĭ dĕ eĭ.

265 Ca o oglindă să te arĕţĭ la ceĭ maĭ micĭ aĭ tĕĭ, spre pildă dĕ cele maĭ bune urmărĭ.

Când veĭ să te arĕţĭ că escĭ ce-va fără a fi, arată-te[1]) numaĭ la tine, dacă nu veĭ să rîdă dĕ tine.

La toţĭ dulce să te-arĕţĭ cu vorba şî cu fapta, ca cinste şî dragoste dĕ la toţĭ să dobândescĭ.

La dame să te arĕţĭ plăcut, la bărbaţĭ învĕţat.

Mic cu ceĭ micĭ şî mare cu ceĭ marĭ pururea să te arĕţĭ.

270 Nu ca cel ce pĕ Lazăr a gonit, ci ca cel ce pĕ Lazăr a chemat l'aĭ tĕĭ fraţĭ să te arĕţĭ.

Să nu te arĕţĭ nicĭ cum nicĭ posomorît, nicĭ cufundat în gândurĭ, că una te arată dĕ mândru şî alta fără minte.

Să nu te arĕţĭ tocma ca un lup la ceĭ din casa ta, ci maĭ bine ca o óĭe, ce la toţĭ sĕ lasă bine să o mulgă.

Cele ce nu sĕ cade a sĕ vedé dĕ faţă, nicĭ cum să le arĕţĭ la nimenĭ dĕ faţă, că te face dĕ ocară la toţĭ dĕ faţă.

Dulce către toţĭ tu să te arĕţĭ, nu numaĭ cu graĭul, dar şî cu fapta.

275 Dĕ opotrivă să te-arĕţĭ la mare şî la mic, când dĕ tine trebuinţă eĭ vor avé.

Pentru Arăturĭ

Arătură cu sudóre, şî dĕ te dóre, dar în urmă veselie are. Nu te lăsà dĕ ea.

Arătură bună pururea ĕţĭ dă în gură. N'o lăsà din mână.

Nicĭ o palmă dĕ loc să rĕmâĭe ne-arată, dacă veĭ norodul tĕŭ în bilşĭugare să petrécă.

[1]) In manuscris se citesce = arată-me.

Pentru Arme

Veḑĭ *Minte.*

Aurul șî argintul pĕ arme să strălucéscă, ĭar nu grămădit pĕ cap, că arma cere voĭnicie șî capul minte întrégă.
280 Acul, arma muĭeriĭ, cum șî al albineĭ. D'amîndooĕ să te ferescĭ.
Arma înțelepcĭuniĭ, cuvîntul cel dulce. D'acésta să te țiĭ.
Arma la rĕsboĭŭ mese marĭ ne 'ntinde pentru câĭnĭ și pentru lupĭ. Dĕparte d'asemene armă
Arma muĭeriĭ, maĭ tare dĕcât orĭ-ce altă armă. Dĕ ea mult să te ferescĭ.
Arma cere iscusință pĕ lângă voĭnicie.
285 Arma Domnuluĭ, dreptatea șî legea. Acestea să le păzescĭ.
Unde arma sĕ cinstesce, acolo omul călare sĕ găsesce.
Cu arma să 'nfricoșezĭ, ĭar nu spre rană s'o 'ntrebuințezĭ.
Cu arma la rĕsboĭu; cu cuvîntul după rĕsboĭu.
Când arma ți-e gata, frică dĕ vrăjmașĭ nu aĭ. Dĕ ea să te îngrijĕscĭ.
290 Nicĭ cum armă să nu întrebuințezĭ, când cu cuvîntul isbutescĭ.
Numaĭ dĕ nevoĭe armă în mână să ĭeĭ, ș'atuncĭ cu mare mâhnire a sufletuluĭ.
Cea maĭ mare armă, cuvîntul cel dulce. Cu-acésta să te înarmezĭ.
Dĕparte dĕ orĭ-ce armă când frica te biruĭesce.
Dragostea cum s'o ivì, arma jos să caḑă.

Pentru Archiereĭ

Veḑĭ *Preoțĭ.*

Pentru Argea

Veḑĭ *Furcă.*

Pentru Argint

Veḑĭ *Iubirea de argint.*

Pentru Asemĕnare

295 Asemĕnarea la vorbă, deslușirea cea maĭ bună. Cu-acésta la vreme să te slujĕscĭ.

Acelora să te asemĕnĭ, ce slavă aŭ dobândit după ale lor isprăvĭ, urmărĭ şî fapte bune.
Om cu om prea anevoie să s'asemene întocma la faţă şî la năravurĭ.
Cu trupul te asemenĭ cu tóte dobitócele, ĭar cu cuvîntul numaĭ cu Cel Prea Inalt Nu necinstì acéstă asemĕnare dĕ cuvînt.
Cu furnica la muncă, cu ĭepurele la somn, cu câĭnele la credinţă, mult mult să te asemenĭ.
300 Lupul, necredincĭos şî cel maĭ cumplit vrăjmaş; leul, grolzav şi furĭos; vulpea, viclénă şî 'nşelătóre. Cu nicĭ unu-dintr'aceştia tu să nu te asemenĭ, ca să nu te numescĭ ca eĭ.
Cine cu cine la năravurĭ se asémĕnă, aceĭa se şî ĭubesc.

Pentru Asuprire şî Asupritorĭ

Asupritorul pururea la pîrĭ sĕ socotesce. Feresce-te de asemene socotinţă.
Asupritorul din sîn ĕţĭ fură. Veḑĭ să nu te numescĭ fur.
305 Când te mulţumescĭ pĕ ceea ce aĭ, pĕ nimenĭ asuprescĭ.
Nicĭ o asuprire maĭ rea ca asuprirea celuĭ maĭ dĕ aprópe. Feresce-te d'o asemene urmare.
Să nu asuprescĭ pĕ cel sărac, că şî tu, ca el, mâĭne veĭ fi sărac.

Pentru Ascultare şî Ne-ascultare

O gură numaĭ are omul şî urechĭ dooĕ, dar d'impotrivă maĭ mult grăĭesce dĕcât ascultă. Tu împotrivă să urmezi.
Ascultaţĭ pĕ ceĭ maĭ marĭ şî lor vĕ plecaţĭ, că eĭ priveghĭază pentru voĭ, ca ceĭ ce aŭ să dea samă pentru voĭ.
Ascultă şî nu te mânià; ca să te poţĭ îndreptà.
310 Urechea să nu ţĭ-o astupĭ, faţa să nu ţĭ-o întorcĭ, ne-băgător de sémă nicĭ cum tu să te arăţĭ la ceĭ ce-alérgă la tine, ci pĕ toţĭ să-ĭ ascultĭ, ca şî Domnul pĕ tine.
Urechile să ţi le dĕschiḑĭ la toţĭ dĕ o potrivă, ca să nu găsescĭ pĕ nimenĭ împotrivă.
Vaĭ dĕ acela ce nu-l ascultă sluga!
Cu vreme şî fără vreme multe să ascultĭ, ĭar dĕ grăit numaĭ la vreme şî maĭ puţine să grăĭescĭ.
Când ascultĭ ce-va, să nu ḑicĭ că scĭĭ saŭ c'aĭ înţeles, până nu va isprăvì vorba ce va să-ţĭ spuĭe.

315 Când nimenĭ te ascultă, ca când aĭ strigà într'o pustietate; maĭ bine tăcere.
Când nu sciĭ ce să grăĭescĭ, ascultă pĕ altul, ca cu ascultarea maĭ multe să învețĭ.
Când sĕ vor ascultà toțĭ pîrîțiĭ, nu sĕ va maĭ aflà nicĭ un vinovat; șî când sĕ vor ascultà toțĭ pîrîșiĭ, nu sĕ va maĭ aflà nicĭ un drept. Bagă de sémă la acésta.
Când tóte veĭ audì, atuncĭ veĭ cunósce câte greșelĭ facĭ; d'aceea ascultă pĕ toțĭ.
Când din muncă contenescĭ șî vreĭ să te odihnescĭ, atuncĭ acea vreme l'ascultare s'o cheltuescĭ dĕ cuvinte cinstite, că cu ascultarea dobândescĭ ceea ce la învĕțătură nu te îndeletnicescĭ.
320 Maĭ multe să ascultĭ dĕcât să grăĭescĭ, că urechĭ aĭ dooĕ, ĭar limbă numaĭ una.
Maĭ multe s'ascultĭ șî maĭ puține să grăĭescĭ dĕ cât dimpotrivă, că una te-arată dĕ înțelept, ĭar cea dimpotrivă, dĕ mare flecar.
Maĭ bine pĕ ceĭ maĭ mulțĭ să ascultĭ dĕ cât numaĭ pĕ tine.
Nicĭ să ascultĭ nicĭ să grăĭescĭ cele ce nu sĕ cuvine nicĭ ție, nicĭ la cel ce te-ascultă.
Nu te pripì să înțelegĭ pănă nu veĭ ascultà.
325 Nu cel ce învață, ci cel ce ascultă, acela va ișì dascăl ca dascălul sĕŭ.
Pururea să ascultĭ la cele dĕ credut, că maĭ multe să aflì.
Pururea să ascultĭ șî cele dimpotrivă, ca să poțĭ cunósce dĕ ce să te ferescĭ.
Pĕ toțĭ să-ĭ ascultĭ, dar pĕ puținĭ să credĭ.
Pĕ cum veĭ ascultà pĕ supușiĭ tĕĭ, așà șî pĕ tine Domnul te va ascultà.
330 Pre ceĭ pentru folos obștesc pururea să-ĭ ascultĭ, cu amîndooĕ urechile țuguite ca dĕ ĭepure.
Să te obișnuĭescĭ mult a ascultà când alțiĭ grăĭesc, ca să te învețĭ la vreme cum să grăĭescĭ.
Tóte să le ascultĭ șî numaĭ cele dĕ cinste să nu le uĭțĭ.
Cel ce ascultă dĕ sfatul altuĭa, rare-orĭ greșasce.
Cel ce n'ascultă dĕ cuvînt, rĕŭ om sĕ înțelege.
335 Cel ce n'ascultă dĕ învĕțătura părinteluĭ sĕu, strein sĕ înțelege.
Cel ce n'ascultă la nicĭ o vorbă, sĕ 'nțelege că n'are nicĭ o urechĭe.
Cel ce n'ascultă nicĭ o sfătuire, curînd sĕ căĭesce. Vedĭ să nu te căĭescĭ.
Cine nu ascultă, nu pricepe.
Cine nu va să asculte, nicĭ să maĭ întrebe.

340 Dĕ grab să asculţĭ, târḍiŭ să grăĭescĭ şî la mânie cu totul să zăbovescĭ.
Şî trecut fiind în vîrstă nu veĭ greşî ascultând.

Pentru Ascundere şî Cele ascunse

Orĭ-ce ascuns socotescĭ că aĭ în inima ta, din ochiĭ altora nicĭ cum va scăpà.
Nimic ascuns şî să nu sĕ afle.
Să nu te ascunḍĭ, nicĭ să tăgăduescĭ saŭ să ḍicĭ ca Cain: «*óre stréjă sûnt eŭ fratelui meŭ!*» că Domnul te vede şî în fundul măriĭ.

Pentru Asprime

345 Asprimea omuluĭ multă urîcĭune ĭ-aduce. Fugĭ d'o asemene patimă.
Asprimea legiĭ la om sĕ înţelege cea maĭ mare ĭubire dĕ omenire; ĭar a omuluĭ asprime, cea maĭ mare cruḍime. Dĕ una să te ţiĭ şî dĕ alta să te ferescĭ.
Asprimea dĕ obşte maĭ mult stăpânesce dĕ cât blândeţele pĕ om.

Pentru Afumăturĭ

Afumăturile şî bĕuturile cu totul dĕ tine să le dĕpărtezĭ, cele piste mĕsură.

Pentru Aflare

Urît şî fără minte cel ce va să afle ce gândesce orĭ-cine, unde sĕ duce, ce aduce şî ce face, şî ce grăĭesce şî ce mănâncă. Dĕparte d'o asemene urmare, ca să nu fiĭ urît la toţĭ.
350 Când nu-ţĭ place ţie orĭ-ce altul a aflat, arĕtăţĭ a ta maĭ bună iscusinţă.
Nimenĭ nu póte aflà orĭ-ce dĕsăvîrşît.
Cine află óre-ce, nu sĕ 'nţelege că sĕ'nşală.

Pentru Afrodita

Afrodita, muma dragosteĭ. Fără minte însemnéză.

Pentru Ah! şî Vah! şî Vaĭ! şî Văitat.

Astădĭ Ah! mâine vah! poĭmâne nicĭ ah! nicĭ vah! că ah! şî vah! adese-orĭ viéța ți-o rîdică. Dĕparte d'asemene văităturĭ.

355 Ah! de-aş maĭ avea! viéța ți-o topesce. Apoĭ, ceea ce poftescĭ, ce-țĭ maĭ folosesce.

Ah! şî vah! lasă la o parte şî-țĭ caută dĕ sănătate.

Când te vaĭțĭ înaintea altuĭa, ca când ĭ-aĭ da putere asupra ta. Feresce-te d'un asemene văitat, ca pururea să biruĭescĭ.

Nicĭ odată să nu dicĭ: *Vaĭ dĕ mine!* şî *Săracul dĕ mine!* şî *Ah ce o să maĭ fac!* Ci maĭ bine să dicĭ: *Ferice dĕ mine, că n'am trebuință dĕ tine.*

Pentru Abusurĭ.

360 Abusurile, cu cât maĭ vechĭ, cu atât maĭ sfinte sĕ socotesc şî drept legĭ sĕ înțeleg, dĕ nu maĭ poțĭ scăpà dĕ ele.

Pentru Adunărĭ.

Iubit şî plăcut te fă la adunărĭ, cu purtarea ta cea bună, şî cu vorbă cinstită şî dulce.

In adunare cand petrecĭ, să nu fluerĭ, să nu şuerĭ ca cĭobanul la oĭ.

In orĭ-ce adunare şî la orĭ-ce întîmplare, sâ nu te atingĭ de nicĭ un nume, vorbindu-l dĕ rĕu în glume.

Când te afli l'adunare, dĕ vedĭ că sĕ întîmplă vre-o gâlceavă mare saŭ vre-o desfrînare, încet încet fugĭ, te trage, ca să nu te molesescĭ saŭ să te gâlcevescĭ.

365 La adunărĭ când te-aşĕdĭ, alege-țĭ loc maĭ în jos, ca să nu audĭ: «*Poftim maĭ în jos!*»

La adunărĭ cinstite pururea să alergĭ, iar la cele desfrînate nicĭ cum să îndrăsnescĭ, c'acelea cinste ți-aduce, ĭar acestea defăimare.

La orĭ-ce adunare, să scĭĭ cum să furĭ vorbe şî tu puține să grăiescĭ, ĭar pĕ ceĭ-l-alțĭ cât dĕ multe să-ĭ laşĭ să grăĭéscă, ca maĭ multe să afli.

L'acele adunărĭ să mergĭ spre desfătare, dĕ unde nădĕjduescĭ maĭ bun să ĭeşĭ dĕ cât cum aĭ intrat.

L'adunare când petrecĭ, să nu te schimonosescĭ, nicĭ suspinurĭ să scoțĭ din tine, nicĭ rîs mare şi cu gura căscată, ca tăiată de blendĕrĕŭ.

370 L'adunare când te afli, să nu fiĭ posomorît, că la toţĭ veĭ fi urît.
Maĭ bine singur în casă, dĕcât în rea adunare.
Pĕ la adunărĭ cu cinste, pĕ la desfrînărĭ cu dĕpărtare.
Fugĭ dĕ acele adunărĭ, unde grăĭesc pĕ toţĭ dĕ rĕŭ.
Fugĭ dĕ adunarea celor obraznicĭ şî rĕĭ.
375 Fugĭ dĕ adunărĭ cu chiote şi bĕuturĭ, până a nu te îmbĕtà, că în urmă urît veĭ jucà.

Pentru Aducere aminte

Adese-orĭ să-ţĭ aducĭ aminte dĕ ceĭ vestiţĭ bărbaţĭ, ca lor să te asemenĭ.
Să-ţĭ aducĭ aminte că şî tu eştĭ om, ca pĕ orĭ-cine să-l cinstescĭ ca pĕ tine.

Pentru Adevĕr

Veḑĭ *Minciunĭ, Dreptate.*

Anevoĭe a descoperì adevĕrul, când toţĭ strigă şî nicĭ unul ascultă.
Atuncĭ veĭ cunósce adevĕrul maĭ bine, când veĭ dĕpărtà orĭ-ce patimă dĕ la tine.
380 Acea lege maĭ bună, ce te face să cunoscĭ adevĕrul.
Adevĕrul a grăì nicĭ cum să te sfiescĭ, măcar că la prea puţinĭ veĭ fi plăcut ş'ascultat.
Adevĕrul anevoĭe să-l ghicescĭ, c'anevoĭe să-l pricepĭ; d'aceea la el cu maĭ mare băgare dĕ sémă.
Adevĕrul are-o fire, că cine ĕl aude mult sĕ supĕră: Tu împotrivă să urmezĭ.
Adevĕrul a spune, vrăjmaşĭ dobândescĭ.
385 Adevĕrul adevĕrat n'arată în lume atâtea bunătăţĭ, câte rĕutăţĭ arată adevĕrul prefăcut.
Adevĕrul, ochĭul cuvîntuluĭ; fără el orb te socotescĭ la minte şî la socotinţă.
Adevĕrul unul este, dar anevoĭe a-l nemerì, c'un drum şî numaĭ are spre a-l dobândì, ĭar spre a sĕ dĕpărtà dĕ el, miĭ şi sute dĕ cărărĭ.
Adevĕrul unul este, dar omul ĕl schimonisesce fieş-care după a luĭ părere.
Adevĕrul în adevĕr atât dĕ mult să-l cinstescĭ, în cât ceea ce grăĭescĭ cu mult maĭ adevĕrat a fi să socotescĭ dĕ cât cel maĭ mare jurămînt.
390 Adevĕrul în adevĕr ochĭul vieţiĭ sĕ înţelege.
Adevĕrul în adevĕr un chip numaĭ are, ĭar mincĭuna sĕ

arată în miĭ şî sute de chipurĭ; d'aceea şî anevoĭe adevĕrul a sĕ cunósce când minciuna ĕl acoperă cu miĭ, şî sute dĕ măscĭ.

Adevĕrul în adevĕr urît şi supĕrător ni sĕ pare, dar şî folos ne-aduce mare.

Adevĕrul în vecĭ rĕmâne tot ceea ce a fost, este şî va fi.

Adevĕrul în adevĕr sfânt lucru sĕ 'nţelege, dar la puţinĭ plăcut.

395 Adevĕrul într'un cuvînt, ĭar minciuna în miĭ şî sute.

Adevĕrul greŭ, d'aceea la fund zace; ĭar minciuna uşóră, d'aceea pĕ d'asupra plutesce.

Adevĕrul cu minciuna, vrăjmaşĭ neînduplecaţĭ.

Adevĕrul cum sĕ grăiesce vatămă pĕ cel ce ĕl rostesce. Cine n'a păţit-o nu o crede.

Adevĕrul curînd sĕ pĭerde, când sĕ 'nnécă în potopul basnelor şi al povestelor.

400 Adevĕrul cu dreptatea împreună lăcuĭesc; la unul dĕ te veĭ duce, daĭ şî piste cel-lant.

Adevĕrul când gonescĭ, nicĭ cum să ostenescĭ, că mult te folosescĭ.

Adevĕrul când grăiesce, supĕrare ne aduce, că nu ne vorbesce după placul nostru.

Adevĕrul când nu-l cunoscĭ, în cea maĭ mare greşală te-'nnécă.

Adevĕrul când trece la urechea celuĭ maĭ mare, firesce cum este, ĭar nu prefăcut, atuncĭ cel mare sĕ deştéptă.

405 Adevĕrul când cercetezĭ, părtinirea s'o dĕpărtezĭ.

Adevĕrul când l'arĕţĭ, curat să'l arĕţĭ, ca orĭ-cine să-l înţelégă.

Adevĕrul când nu-l poţĭ grăì, cu mare întristare rĕmâne la uĭtare.

Adevĕrul cât veĭ putea, în faptă să-l cunoscĭ, ĭar nu după părerea óre-căruĭa.

Adevĕrul la vremea luĭ s'arată dĕ faţă, când cu gândul nu gândescĭ.

410 Adevĕrul la puţinĭ place să-l audă.

Adevĕrul la toţĭ plăcut, dar puţinĭ ĕl priimesc.

Adevĕrul la Domn nu putea intrà, că pişpăitoriĭ dĕ dĕparte ĕl proptea, până când a început pĕ toţĭ a-ĭ scuĭpà.

Adevĕrul, lumina minţiĭ. Cine ascuns ĕl ţine subt masca amăgiriĭ, ca când ţĭ-ar împăĭegina ochiĭ, ca când ţĭ-ar turburà mintea, ca vĕdênd să nu vedĭ, ca audind să nu audĭ, ca pipăind să nu simţĭ, ca socotind să nu înţelegĭ.

Adevĕrul, lumina cea maĭ strălucitóre; d'aceea, când trecem pĕ lângă el, ne închidem ochiĭ, ca să nu ne orbé-

scă cu lumina luĭ, şî aşà nicĭ cum ĕl vedem. Dar tu, ca să-l vedĭ maĭ bine, sgâĭesce-ţĭ ochiĭ la el.

415 Adevĕrul maĭ ĭubit şi cu mult maĭ dorit, dar nimenĭ ĕl nemeresce, că minciuna dĕ dĕparte mereŭ ĕl pândesce şi rĕŭ ĕl sgornesce.

Adevĕrul maĭ mare, când faţă dĕ mincĭună n'are.

Adevĕrul nicăirĭ lăcuinţă ş'a găsit, dĕ cât acolo şi numaĭ unde mincĭuna a lipsit.

Adevĕrul numaĭ, avere neclintită, că nicĭ sĕ veştejesce, nicĭ sĕ istovesce, ci pururea înfloresce, dar şî te sărăcesce, când împotrivitorĭ găsesce.

Adevĕrul pururea înainte să mérgă la orĭ-ce veĭ să grăescĭ, ca o călăuză bună.

420 Adevĕrul pĕ la sfîrşit pururea sĕ cunósce.

Adevĕrul pĕ scurt, mincĭuna în vorbe îndelungate. Dintr'acéstă deosebire le poţĭ cunósce în parte.

Adevĕrul, sórele celor înţelegĕtorĭ.

Adevĕrul sĕ vede, dar cam p'în sîtă sĕ zăresce.

Adevĕrul să-l iubescĭ, adevĕrul să grăiescĭ şî nicĭ cum să-l părăsescĭ şî când tu socotescĭ cu-adevĕrul că greşĕscĭ, daca veĭ să te cinstescĭ.

425 Adevĕrul să-l gonescĭ, mincĭuna s'o sgornescĭ, şî la cele cu îndoĭală, pază şî maĭ mare.

Adevĕrul tare, mincĭuna maĭ încet, când veĭ să grăiescĭ.

Adevĕrul faţa luĭ nicĭ odată o maĭ schimbă, ĭar mincĭuna pĕ tot minutul în felurimĭ dĕ măscĭ sĕ schimbă.

Adevĕrul fără greşală nicĭ o dată te înşală, când împotrivă mincĭuna nu sĕ pune.

Adevĕrul cine l'a aflat şî nu l'a urmat, cumplit om sĕ înțelege.

430 Adevĕrul biruĭesce, când mincĭuna sĕ sgornesce.

Adevĕrul, darul cel maĭ sfânt şî cel maĭ cinstit şî dĕ Dumnedeu ĭubit. Un asemene dar să te silescĭ să dobândescĭ.

Adevĕrul, din gură 'n gură trecĕnd, sĕ schimbă şî sĕ întunecă, în cât nicĭ că sĕ maĭ cunósce c'a fost un adevĕr în adevĕr.

Adĕvĕrul din mincĭună nu sĕ póte cunósce, când mintea nu judecă.

Adĕvĕrul de veĭ spune, puţinĭ te vor ascultà şî maĭ bine puţinĭ te vor ĭubì, fiind la toţĭ supĕrător.

435 Adĕvĕrul dĕ veĭ spune, duşmanĭ mulţĭ veĭ dobândì; ĭar linguşîrĭ dĕ veĭ urmà, mulţĭ prietenĭ veĭ avea.

Adĕvĕrul dĕ tot întunecat, până ce mincĭuna sĕ dă dĕ gol.

Adĕvĕrul şî virtutea, doĕ călăuze ca nisce surorĭ premarĭ,

una-ţĭ arată calea cea dréptă şî alta te duce pĕ acea cale. Dĕ ele sĕ te ţiĭ, dacă veĭ să nu te rătăcescĭ.

Adĕvĕrul şî dĕ zabovesce a sĕ ivì când minciuna ĕl năpădesce, dar nicĭ odată ascuns nu rĕmâne în vecĭ, că cu vreme sĕ ivesce.

Adĕvĕrul şî dreptatea zăbovesce să s'arate, dar dĕ tot nu sĕ îngrópă.

440 Iubesce adĕvĕrul, dar cu cinste să-l grăĭescĭ.

Iubesce adĕvĕrul, deprinde-te cu el, ca să scapĭ dĕ minciună.

Unul şi numaĭ a spus adevĕrul, ḑicĕnd *«vĕḑ cele bune şi prea bine le cunosc, dar cele rele urmez».*[1])

Intâĭŭ adĕvĕrul, apoĭ minciuna s'a născut, ca şî omul întâĭŭ, apoĭ sătana s'a vĕḑut; însă cele din urmă pe cele d'intâĭu cu mult, cu mult le-a întrecut.

Impotriva adĕvĕruluĭ nicĭ cum şi nicĭ odată să veĭ să te puĭ.

445 Intâĭŭ adĕvĕrul în adĕvĕr să-l învețĭ, apoĭ să învețĭ cum la toţĭ să-l grăĭescĭ.

Indoĭala te înşală şi nu te lasă să pricepĭ adĕvĕrul în fiinţă. Descurcă îndoĭala şi veĭ cunósce adĕvĕrul.

Ca adĕvĕrul, nimic alt maĭ plăcut la Domnul din cer. Cu el ca cu un plocon în mână să mergĭ înaintea luĭ.

Zădarnicia d'o parte, mândria dĕ alta, ne face să n'ascultăm nicĭ un adĕvĕr. Dĕparte dĕ ele, dacă veĭ să afli adĕvĕrul.

Ca adĕvĕrul tu să afli, în inima omuluĭ trebuĭa tu să te afli. Acésta piste putinţă, d'aceea şi adĕvĕrul stă 'n necunoscinţă.

450 Ca să afli adĕvĕrul, trebue pĕ unul să 'nvinovăţescĭ, c'acela ĕţĭ va spune pĕ cel vinovat.

Ca să afli un adĕvĕr trebue să întrebuinţezĭ felurimĭ de mijlóce.

Ca să poţĭ sprijinì adĕvĕrul bine, trebue pĕ toţĭ şîreţiĭ cu mult cu mult să-ĭ întrecĭ la ĭuţimea graĭuluĭ.

Ca să putem cunósce adĕvĕrul din minciună, trebuĭa să avem dooĕ minţĭ de odată, ca una pĕ alta sĕ arate când greşasce.

Cu adĕvĕrul, cu blândeţele şi cu dreptatea, te asemenĭ cu Dumneḑeu.

455 Cu cât adĕvĕrul sĕ pare maĭ amar şi greŭ la auḑire, cu atât maĭ sănătos şi maĭ folositor.

Cu cât maĭ mult veĭ pătimì pentru un adĕvĕr, cu atât maĭ mult tu să-l cuvîntezĭ.

---

[1]) Video meliora proboque, deteriora sequor.— Ovidiu, *Metamorfose*, Cart. VII.

Cu cât dĕ lesne minciuna, cu-atât dĕ anevoie adĕvĕrul a sĕ priimì.
Curăţenia sufletuluĭ ţĭ-arată adĕvĕrul.
Cu banul în gură pĕ toţĭ prietenĭ ĕĭ dobândescĭ, ĭar cu cuvinte adĕvĕrate pĕ ceĭ maĭ mulţĭ vrăjmaşĭ.
460 Cu bună cercetare şî cu bună socotinţă poţĭ aflà adevĕrul în fiinţă.
Când ar fi cu putinţă să aflăm adĕvĕrul fără a cercetà, nu ne-am ruşinà că n'am cercetat.
Când adĕvĕrul în adĕvĕr cunoscut sĕ face, în altă faţă tóte îndată sĕ preface.
Când adĕvĕrul lipsesce, «*aşa mi-sĕ pare*» s'apropie dĕ adĕvĕr.
Când credinţa mică, ĭar linguşîrea mare şi minciuna stăpânesce, atuncĭ adĕvĕrul în temniţă lăcuesce şi dreptatea sĕ îngrópă.
465 Când spuĭ un adĕvĕr şi alţiĭ nu-l cunosc sau nu vor să-l cunóscă, mulţumesce-te că-l cunósce cel ce cunósce inimele tutulor.
La adĕvĕr îndoĭala nu încape, dar până a-l pricepe la multe te îndoescĭ.
Lucrul cel maĭ cinstit, adĕvĕrul a spune. D'acéstă cinste să te ţiĭ.
Maĭ toţĭ sĕ necăjĕsc când adĕvĕrul aud, dar tu împotrivă să urmezĭ.
Linguşîtoriĭ, pişpăitoriĭ şî făţarniciĭ, otrava adĕvĕruluĭ. Dĕparte dĕ eĭ, ca să poţĭ aflà adĕvĕrul.
470 Maĭ bine cu frica Domnuluĭ şî cu ĭubirea dĕ adĕvĕr, dĕ cât cu sciinţe multe şi cu urmărĭ urîte.
Maĭ bine să cercetezĭ să aflĭ adĕvĕrul, dĕ cât cu pizma să te înşălĭ.
Maĭ bine tu să te supuĭ la adĕvĕr dĕ bună voie, dĕ cât adĕvĕrul pe tine să te supue fără voie, c'atuncĭ rĕmâĭ ruşinat cu voie şi făr dĕ voie.
Mintea omenéscă fórte mică şi slabă, spre a puté cunósce adĕvĕrul; d'aceea mult mult să te ferescĭ şi să te socotescĭ, ca să nu te potcinescĭ.
Ne place vorba dulce, dar maĭ mult să ne placă ceea ce adĕvĕrul ne-aduce.
475 Nesciinţa adĕvĕruluĭ dĕ o parte, orbirea minţeĭ dĕ alta, ne ţine în întunerec, când nu ne e ĭertat să grăim adĕvĕrul spre deşteptarea minţeĭ omenescĭ.
Nicĭ cum să ostenescĭ adĕvĕrul a grăì.
Nu călcà adĕvĕrul în picere, ca să nu cadă din picere.
Numaĭ cuvîntul cel drept póte deosebì adĕvĕrul din minciună.

Numaĭ după ce paţĭ ceea ce p'în gând nu-ţĭ trece, atuncĭ poţĭ cunósce adĕvĕrul din mincĭună.
480 Nu după întîmplare, ci după istecĭunea ta adĕvĕrul să-l găsescĭ.
Pentru adĕvĕr când tu te omorĭ, atuncĭ dĕ isnóvă înviezĭ în vecĭ.
Pentru adĕvĕr pân la mórte să te luptĭ.
Până când rob muĭerilor tu veĭ fi, adĕvĕrul nicĭ odată ĕl veĭ putea 'aflà.
Sórele, dĕ este sóre, la nópte sĕ supune şi tóte la întunerec în taĭnă le pune, ĭar lumina adĕvĕruluĭ şî la cel maĭ mare întunerec descoperă dreptatea.
485 Să nu te ruşinezĭ, când adĕvĕrul grăĭescĭ, dar maĭ cu sfială, ca să nu cadĭ în greşală.
Sfiala te popresce a spune adĕvĕrul, că la nimenĭ e plăcut şi numaĭ dĕ cât ĕţĭ găsescĭ beléoa.
Făgăduinţa către Domnul, ce o daĭ dĕ diminéţă, acésta să-ţĭ fie: *«adĕvĕrul voĭŭ ĭubì, adĕvĕrul voĭŭ grăì, până când voĭŭ trăì»*.
Să ĭubescĭ înţelepcĭunea, să ĭubescĭ sciinţele, dar cu mult maĭ mult să ĭubescĭ adĕvĕrul.
Slobodĭ pĕ toţĭ să-ĭ laşĭ să-ţĭ spue adĕvĕrul curat, făr dĕ a te supĕrà, ca să te poţĭ îndreptà.
490 Spre aflarea adĕvĕruluĭ, avem trebuinţă dĕ cugetul cel maĭ curat, că cugetul nu sĕ póte odihnì dĕ cât numaĭ în adĕvĕr. Un asemenea cuget să dobândescĭ ca să te poţĭ înlesnì la aflarea adĕvĕruluĭ.
Hoţul la întunerec şî adĕvĕrul la lumină.
E anevoie, şî la cel maĭ învĕţat, adĕvĕrul a cunósce îndată şî mincĭuna.
Cel ce ascunde adĕvĕrul nicĭ odată, sĕ va îndreptà.
Cel ce se supune la linguşîtorĭ şi ascultă la pişpiş, nicĭ nu vede nicĭ cunósce unde zace adĕvĕrul. Nu te supune lor, ca să-ĭ afli culcuşul.
495 Cel ce frică n'are, nicĭ vre-o temere mare, aceluĭa i sĕ cuvine adĕvĕrul a spune.
Cel ce dĕ adĕvĕr sĕ dĕpărtéză şi mincĭuna îmbrăţişéză, d'amîndooĕ sĕ căĭesce după ce pătimesce. Maĭ dĕparte ceva şî dĕ una şî dĕ alta, ca nicĭ să pătimescĭ, nicĭ să te căĭescĭ.
Cel ce ţi sĕ împotrivesce, dĕ la acela numaĭ poţĭ aflà adĕvĕrul.
Cercarea la orĭ-ce cere vreme îndelungată spre a aflà adĕvĕrul, ĭar viéţa omuluĭ ce scurtă sĕ vede!
Cine ascunde adĕvĕrul vinde pĕ om dĕ faţă. Dĕparte d'o asemenea vîndare.

500 Cine ocrotesce adĕvĕrul, pururea biruïesce când sĕ ascultă.
Cine nu ïubesce adĕvĕrul, îndată sĕ înşală.
Cine dĕ adĕvĕr fuge, la Satana ajunge.
Basnele şi minciunile, amăgirile, înşĕlăciunile din vreme în vreme a stăpànit ce maĭ tare minte omenéscă, îndată ce adĕvĕrul a perit din ochiĭ lor.
Din ne-sciinţa şi ne-cunoscinţa adĕvĕruluĭ, s'a născut pĕ lume cele maĭ multe idee greşîte şi mincinóse, ce chinuesc pĕ ómenĭ până în ḑilele şi cele după urmă.
505 Domnul este adĕvĕrul; când păzescĭ adĕvĕrul, te asemenĭ cu Dumneḑĕul.
Domnul mărturie între ómenĭ este la câte sĕ grăïesce. D'aceea adĕvĕrul nicĭ cum să-l ascunḑĭ.
Dĕ orĭ ce să te sfiescĭ, dar dĕ adĕvĕr cu mult maĭ mult să îngrijĕscĭ.
Dĕ la ceĭ maĭ proştĭ Domnul află adĕvĕrul.
Dĕ la cel nebun şi dĕ la cel bét poţĭ aflà adĕvĕrul, şî fără voïea lor.
510 Dĕ ne-ar fi ïertat să grăim adĕvĕrul, gol precum el este, nu ne-ar trebuì atâtea cuvinte întunecate, ce ne face să nu-l pricepem.
Dĕ dohtor, dĕ duhovnic şi dĕ avocat, adĕvĕrul nicĭ cum să-l ascunḑĭ, că-ţĭ aduce căinţă.

Pentru „Aşà voiŭ eŭ!"

«*Aşà voiŭ eŭ!*» întrece şi stăpânesce orĭ ce lege şî orĭ ce pravilă.
«*Aşà voiŭ eŭ!*» la greşălĭ te duce, că nu te ïértă să cercetezĭ.
«*Aşà voiŭ eŭ!*» la nimic sĕ supune, dar la marĭ greşălĭ te supune.
515 «*Aşà voiŭ eŭ!*» mintea îndată ţĭ-o smintesce, că nu te lasă să asculţĭ.
«*Aşà voiŭ eŭ!*» te dĕpărtéză dĕ orĭ-ce dréptă judecată. Dĕparte dĕ el, ca să poţĭ judecà maĭ lesne.
Cel în putere şi bogat pururea ḑice: «*Aşà voiŭ eŭ!*»

Pentru Aşĕzare

Intâiŭ cele de temeiŭ să te silescĭ să le aşĕzĭ, apoĭ cele ce sĕ ating dĕ ele.

Pentru Aşteptare

A sĕ înşĕlà óre-cine când aştéptă óre-ce, cea maĭ mare supĕrare.
520 Cu aşteptarea nemerescĭ vremea la vremea eĭ. Nu te dĕpărtà dĕ ea.
Maĭ bine să aştepţĭ dĕ cât să te aştepte.
Cine aştéptă nădĕjduesce, dar nădejdea înşală, şi cam nimic sĕ folosesce.

Pentru Aşternut şi Invĕliş

Aşternut cel maĭ bun, ĭérba verde după pămînt, şî 'nvĕlişul cel maĭ cald, lumina stelelor.
Şĕderea în aşternut în îndelungată vreme trupul ţe-l moleşesce, sufletul ţe-l slăbesce, duhul ţe-l topesce, inima ţe-o înbolnăvesce.

Pentru Egoism

525 Egoismul a născut cele maĭ rĕle patimĭ pĕ lume. Dĕ el să te ferescĭ, ca dĕ cea maĭ rea cangrenă.
Egoismul la nicĭ o lege nicĭ unu sĕ supune, că i-e frică să nu-l lege. Dar voĭ dĕ lege să nu vĕ dĕpărtaţĭ, ca să nu vĕ lege ca pe boiĭ la jug.
Egoismul pe sineşĭ sĕ cinstesce maĭ presus dĕ orĭ-ce fiinţă.
Mândria din egoism a născut pĕ «*Aşà voiŭ eŭ!*» şi plecăcĭunea din smerenie pĕ «*Cum poruncescĭ dumnéta!*» şî una şî alta fiĭ ne-legĭuiţĭ; dar mintea din socotinţă pĕ «*Cum sĕ cuvine*» fiul cel maĭ legĭuit.
Egoismul din mândrie şî mândria din Satana; d'aceea dĕpărtéză pĕ frate dĕ frate, pĕ părinţĭ dĕ copiĭ, pĕ prieten dĕ prieten şi dĕ obşte pĕ om dĕ om, şî la ucidere ĕĭ îndémnă către cel maĭ dĕ aprópe. Fugĭ cât veĭ putea d'o asemene patimă diavoléscă.
530 Din mândria egoismuluĭ sĕ nasce urîcĭunea către însuşĭ fratele nostru, care dĕrapĕnă fericirea obştiĭ. Dĕparte d'o asemene patimă.

Pentru Eglengele

Cea maĭ bună eglengea, când ĕţĭ cauţĭ casa ta. Nu te lăsà dĕ ea.

Pentru Epitropie

Dĕparte dĕ epitropie, că şi bine dĕ veĭ face, tot blesteme veĭ audì.

Pentru Eresurĭ şî Ereticĭ

Eresurile, din próstă sciinţă şi ne-înţelegere a legeĭ s'aŭ înmulţit.
Eresurile din drumul cel drept te abate şî te dĕpărtéză, rătăcindu-te cu totul.
535 Eresurile, cele maĭ marĭ vrăjbĭ între ómenĭ aŭ băgat fără nicĭ un cuvînt.
Eresurile lumea aŭ prăpădit cu rĕsbóĭele şi crudimea lor.
Eresurile, interesu călugăresc.
Eresurile maĭ mult s'aŭ întemeĭat prin mijlocirea muĭerilor fiind próste la minte.
Ereticiĭ, ca pescariĭ cu plasa, înşală pĕ ómenĭ cu felurimĭ dĕ numirĭ ne-înţelese.
540 Vaĭ dĕ voĭ, ereticilor, când vĕ veţĭ înfăţişà înaintea Domnuluĭ, ce rĕspuns veţĭ da pentru mulţimea dĕ ómenĭ ce aţĭ prăpădit pentru al vostru în parte interes?

Pentru Iérnă

Iérna să nu te coprindă fără pânză, fără brânză.

Pentru Iatac

Iatacul dĕ dormit cu chipurĭ frumóse să-l aibĭ împodobit, ca să dobàndescĭ şî tu frumoşĭ copiĭ.
In ĭatac zac ascunse cele maĭ marĭ rĕutăţĭ, dar fără ĭatac lumea s'ar sfîrşì.

Pentru Iad şî Raiŭ

Iad în lume sĕ 'nţelege, după orĭ ce lege, viéţa cea neticnită şî raĭu viéţa cea liniştită.
545 Iad sĕ înţelege chinuirea sufletuluĭ, că a trupuluĭ sĕ socotesce eglengéoa vremiĭ.
Unde omul sĕ mulţumesce, acolo raĭul luĭ şî-l găsesce.

Nicĭ ĭadul, nicĭ muĭerea, nicĭ pămîntul secetos nu ḑice: «*Ajunge!*»
Grozavă gura ĭaduluĭ, când o cască să te 'nghiţă.

Pentru Iertare, Iertăciune

Acela sĕ 'nţĕlege că orĭ ce greşală ĭartă, cel ce póte pedepsì şî nicĭ cum pedepsesce.
550 Iartă pĕ cel ce te ne-cinstesce.
Iertarea în sîn slobodă s'o păstrezĭ, ca maĭ lesne s'o întrebuinţezĭ.
Iertarea cât de mică cu mult maĭ bună dĕ càt căinţa cea maĭ mare. Iartă, ca să nu te căĭescĭ.
Iertare dĕ pĕcate c'o cerere gólă nu sĕ dobândesce, până ce nu veĭ îndestulà pĕ cel ce-aĭ năpăstuit. Acésta maĭ întâĭu să săvîrşescĭ, ş'apoĭ ĭertarea vine singură fără a o maĭ cere.
Omul, supus la greşĕlĭ, că greşala 'ĭ pentru om; d'aceea şî tu să ĭerţĭ celor ce ţie ĕţĭ greşĕsc, că şì tu mâĭne lor i să le greşăscĭ.
555 Orĭ-ce greşală să o ĭerţĭ că nicĭ unul fără greşală, dĕ cât numaĭ unul Domnul.
Intâĭu să te căĭescĭ, apoĭ să te pocăĭescĭ şî în urmă să nădăjduĭescĭ ĭertare să dobàndescĭ.
Vaĭ dĕ cel ce cere ĭertare dĕ greşale numaĭ pànă sĕ va cumenicà, socotind că cu acésta pĕ Domnul va înşĕlà!
Cu anevoĭe a cere ĭertăciune dĕ la cel ce-ĭ facĭ tu rĕŭ, dar tu în pizmă să-ţĭ puĭ ca să cerĭ ĭertăcĭune.
Cu ĭertarea ce tu facĭ, dobândescĭ pĕ toţĭ dĕ fraţĭ. D'acésta să te ţiĭ.
560 Cu ĭertarea dobândescĭ şî pĕ vrăjmaş prieten.
Cum aĭ isbândit, peşin să şi ĭerţĭ pĕ cel biruit, c'al tĕŭ supus sĕ înţelege.
Când ḑicĭ la 'nchinăcĭune: «*Iartă-ne noĕ, Dómne, greşalele nóstre, precum şî noĭ iertăm greşalele greşiţilor noştriĭ*» sĕ 'nţelege că facĭ o legătură cu Domnul, că dĕ veĭ ĭertà tu maĭ întâiŭ pĕ aĭ tĕĭ greşîţĭ, aşà şi Domnul în urmă să te ĭerte pĕ tine; ĭar de nu, nu. Veḑĭ dar acum ce legătură facĭ şi cu cine o facĭ, că şî d'ar voì Domnul să te ĭerte pĕ tine, n'ar putea să te ĭerte maĭ nainte până ce nu veĭ ĭertà tu celor ce ţi-aŭ greşît ţie. D'a ceea, ca să sĕ păzéscă acéstă legătură ce însuşĭ tu aĭ făcut cu Domnul, dĕ bună voĭa ta, ĭartă tu maĭ întâĭŭ şi apoĭ rógă pĕ Domnul ca să te ĭerte şî el pĕ tine.

La orĭ-ce greşală să cerĭ ĭertăcĭune, fie şî dĕ la cel maĭ mic, că cinste mare ĕţĭ face ţie.
Lesne a ĭertà, anevoĭe a uĭtà, până nu sĕ va îndestulà dĕ ceea ce l'aĭ păgubit,
565 Lesne ĭertăm greşalele ce nu privesc la noĭ, dar tu maĭ mult să ĭerţĭ cele ce privesc la tine.
Lesne ĭertăm pĕ ceĭ dĕ care n'e frică, dar tu să ĭerţĭ şî fără nicĭ o frică.
Lesne putem ĭertà pĕ ceĭ ce ne supĕră, dar anevoĭe ĭertăm pĕ ceĭ ce noĭ ĕĭ supĕrăm.
Maĭ lesne a ĭertà celor ne greşĕsc nooĕ, dĕ cât celor ce noĭ le greşîm.
Maĭ lesne a pedepsì dĕ cât a ĭertà, însă pedépsa, fire tâlhărécsă, ĭar ĭertarea, fire dumnedeéscă. Alege din amîndoĕ, care e maĭ bună.
570 Maĭ bine să ĭerţĭ pĕ cel vinovat, dĕ cât să pedepsescĭ pĕ cel ne-vinovat.
Maĭ bine să ĭerţĭ, dĕcât în urmă să te căĭescĭ.
Nicĭ o ĭertare dĕ pĕcate până nu te veĭ îndreptà şi părăsire lor nu veĭ dà.
Pĕ vrăjmaş curînd să-l ĭerţĭ, ca prieten curînd să-l vedĭ.
Pĕ ceĭ tarĭ ĕĭ ĭertăm, pĕ ceĭ slabĭ ĕĭ împilăm. Ghicĭ tu acum pentru ce?
575 Până nu veĭ ĭertà nu cere ĭertăciune, că Domnul nu te va ascultà.
Cel în putere, când ĭartă, atuncĭ vitéz s'arată. Pururea vitéz să te-arĕţĭ.
Cel maĭ rĕŭ sĕ înţelege cel ce nu ĭartă nicĭ cum. Fugĭ d'o asemene numire.
Cel ce nu ĭartă pĕ altul, nu sĕ înţelege dĕ om, că omul firesce fiind supus patimilor, unul altuĭa trebuĭe să crédă.
Cine are ĭertăcĭune până a nu se osândì, ĕşî dovedesce greşala sa şi scapă dĕ pĕcat. Asemenea şî tu să urmezĭ.
580 Blând şi lesne ĭertător către ceĭ ce-ţĭ greşĕsc ţie dĕ te veĭ arĕtà, cu Dumnedeu te veĭ asemĕnà.
«Dumnedĕul să ĭerte (pururea să dicĭ) pĕ cel cădut şî greşala şî pĕ cel ce s'a sfîrşît».

Pentru Iubire

Vedĭ *Dragoste.*

A ĭubì pĕ una maĭ mult dĕ cât pĕ alta, pricina întrébă, pĕ însuşĭ ochiĭ tĕĭ; dar a sĕ iubì fără a sĕ vedé, întrébă mintea ta.
A ĭubi pĕ cel ce te ĭubesce, nu e lucru dĕ mirare; ĭar pĕ

cel ce te urasce, urmare dĕ suflet mare. Silesce-te să dobândescĭ un suflet aşà dĕ mare.

A ĭubì ş'a sĕ 'nfrînà; amîndooĕ dĕ odată la nimenĭ nu e dată. Silesce-te tu să te-arĕţĭ dĕstoĭnic d'amîndooĕ.

585 Anevoĭe a ĭubì precum l'aĭ iubit pre cel ce odată tu l'aĭ oropsit. Silesce-te să te-arĕţĭ împotrivă.

Anevoĭe să ĭubim pre ceĭ ce nu-ĭ cinstim, dar cu mult maĭ anevoĭe să ĭubim în adevĕr pre ceĭ ce-ĭ cinstim cu mult maĭ mult dĕcât pĕ noĭ. Dar tu la amîndooĕ dimpotrivă să urmezĭ.

Iubim ca să ne iubéscă, că unde dragostea ne aştéptă acolo ea sĕ deştéptă.

Iubiţi-vĕ unul pĕ altul, ajutaţi-vĕ unul pĕ altul; acéstă legea, acéstă datoria omenireĭ.

Omul nu sĕ maĭ stăpânesce, când ne-vrênd ĭubesce. Dĕparte d'o asemene urmare.

590 Orĭ ce ĭubesce omul după datorie, nu ĭubesce cu sporire. Silesce-te ca să ĭubescĭ fără nicĭ o datorie, ca să-ţĭ sporéscă dragostea.

Ca să te ĭubéscă orĭ-cine, trebue să fiĭ cinstit, trebue să te socotescĭ pĕ tine d'opotrivă cu toţĭ ceĭ-l-alţĭ ceĭ maĭ micĭ.

O ce grea pedépsă la cel ce ĭubesce, când pĕ el nu-l ĭubesce aceea pĕ care el iubesce. Feresce-te d'o asemene pedépsă.

Orĭ-ce ĭubescĭ şi orĭ ce urăscĭ şî dĕ orĭ ce te temĭ, pîn ascuns să le păzescĭ.

«*Unul pĕ altul să vĕ ĭubiţĭ*» aşà Domnul a ḑis, «*ca nisce fraţĭ ce sûnteţĭ, toţĭ dintr'o mumă eşiţĭ*».

595 Vaĭ dĕ ceea ce ĭubesce pĕ cel ce el n'o ĭubesce! Silesce-te să scapĭ d'un asemene vaĭ.

Vaĭ dĕ tine când te ĭubesce numaĭ pentru interes; că dragoste adĕvĕrată dĕ toţĭ sĕ socotesce cea fără dĕ interes. Dar unde o poţĭ găsì?

Ca să fiĭ ĭubit trebue să te-arĕţĭ vrednic dĕ ĭubit. Mijlócele staŭ în vrednicia ta.

Cu vorba şî cu fapta să facĭ să te ĭubéscă că într'alt chip ĕşĭ întórce faţa dĕ la tine.

Cu greŭ la cel ce ĭubesce să osîndéscă pĕ cel ce el ĭubesce.

600 Cu cât veĭ să te ĭubéscă, cu atâta şi tu maĭ mult trebue să ĭubescĭ, că dragostea temeĭul omeniriĭ.

Cu cât maĭ mult ĭubescĭ, cu atât maĭ lesne caḑĭ la urîcĭune când temerea te coprinde. Feresce-te d'o asemene patimă, ca să-ţĭ fie dragostea dragoste.

Cu mult maĭ fericit cel ce sĕ ĭubesce dĕ cât cel ce ĭubesce. Acéstă fericire să te silescĭ să dobândescĭ.

Cum te ĭubesce, maĭ mult să iubescĭ, şî cum te cinstesce, maĭ mult să cinstescĭ, ca de toţĭ să fiĭ ĭubit şi cinstit.

Pentru Iubire dĕ avere.

Iubirea dĕ avere, mumă bună celor rĕle, că pentru a dobândi piste a ta putere, la miĭ dĕ netrebniciĭ la tot pasul te încurcă.

605 Marea ĭubire dĕ avere, ce lăcomia ne-a 'ndopat, ne face să rătăcim pĕ mare şî pĕ uscat.

Pentru Iubire dĕ argint şi Iubitorĭ dĕ argint.

Apa sĕtea potolesce şî pâĭnea fómea; dar ĭubirea dĕ argint nicĭ cu marea sĕ potolesce.

Iubirea dĕ argint, isvorul rĕutăţilor. Dĕparte d'un asemenea isvor, ca să nu te înnecĭ în el.

Iubirea dĕ argint chinuĭesce pĕ om şî trupesce şî sufletesce. Păzesce-te să nu cadĭ în ispită.

Iubirea dĕ argint nicĭ îmbĕtrânesce, nicĭ vre-odată slăbesce nicĭ sĕ satură în vecĭ; că cu cât omul la ea rîvnesce, cu atât ea maĭ mult întineresce şî sĕ înmulţesce.

610 Iubirea dĕ argint, pĕcat ne-legĭuit şî cea maĭ mare pedépsă la cel maĭ bogat.

Iubitoriĭ dĕ argint cu cuvînt dĕ iconomĭ, urît vor să-şĭ îndrepteze numele dĕ lăcomie.

Iubitorul dĕ argint atât te miluĭesce, cât mortul ĕţĭ grăĭesce.

Iubitorul dĕ argint plin dĕ darurĭ sĕ vede; în vis şî aĭeve pururea argint vede. In pămînt ĕşĭ îngrópă tot argintul, ca după mórte să-l găséscă. La argint sĕ 'nchină şî sĕ plécă ca la însuşĭ Domnul. Lege are pĕ însuşĭ a sa dobândă; punga în vecĭ şi-o scormonesce, dĕ i-a lipsit din argint, şî argint piste argint în vecĭ ĕşĭ grămădesce; ĭar cel maĭ mare dar, că odihnă nicăerĭ ĕşĭ găsesce, când vede în ochĭ că-ĭ jócă argint-ul.

Iubitorul dĕ argint negreşit s'ar spînzurà, dacă ştreang, fără plată, altul ĕĭ va dà

615 Iubitorul dĕ argint nu sĕ supĕră dĕ mórte, cât dĕ al sĕŭ argint, ce nu l póte luà cu el.

Iubitorul dĕ argint sufletul sĕŭ şĕ-l dă pentru o bucăţică dĕ argint.

Iubitorul dĕ argint, dĕ marea sa lăcomie şi dĕ marea sgârcie, dĕ maĭ multe orĭ ĕşĭ pĭerde cele maĭ marĭ ale luĭ interesurĭ.

Iubitorul dĕ argint, şî argint dĕ va mâncà, tot nu sĕ va săturà.
Iubitorul dĕ argint şî pĕ Domnul d'ar putea îndată l'ar înşĕlà, ca să dobândéscă càt dĕ puţin argint.
620 Nu ĭubì argintul, ca să nu te supuĭ Satanií.
Feresce-te să nu rîvnescĭ la aur şî la argint, că face pĕ om unul pĕ altul să sĕ omóre; unul pĕ altul să sĕ ucigă şi tâlhăresce să sĕ despóĭe; fiul pĕ părinte rĕŭ să-l necăjască şî frate pĕ frate rĕŭ să-l pismuĭéscă.
Feresce-te să nu te sugrume ĭubirea dĕ argint, ca să nu te bage dĕ viŭ în pămînt.
Fugĭ cât veĭ putea dĕ ĭubirea dĕ argint, ca dĕ cel maĭ mare rĕŭ, că patima acésta, pĕ cine 'n ghĭare apucă, nicĭ la ceasul morţiĭ póte scăpà dĕ ea.

Pentru Iubire dĕ omenire.

Iubirea dĕ omenire însuşĭ Dumnedeire, că chipul Domnuluĭ omenirea pórtă. Dĕ ea să tę ţiĭ.
625 Iubirea dĕ omenire maĭ presus dĕ orĭ-ce dragoste ca un temeĭŭ al soţietăţiĭ.
Iubirea dĕ omenire cel maĭ mare dar al înţelepcĭuniĭ. Un asemene dar să te silescĭ să dobândescĭ.
Când ĭubescĭ omenirea, nicĭ o greşală facĭ. Dĕ ea să te ţiĭ, ca să nu cadĭ în pĕcate.

Pentru Iubire dĕ sine saŭ Sinĭubire

A ĭubì óre-cine pĕ însuşĭ sine cât nu i sĕ cuvine, cea maĭ mare ruşine.
Iubirea dĕ sine când privesce spre bine, întîmpină orĭ-ce greşală i sĕ întîmplă şî îndată o îndreptéză; ĭar când spre rĕŭ privesce, împotrivă sĕ ivesce şî rĕŭ nooĕ ne vestesce. Bagă dĕ sémă când trebuĭe s'o păzescĭ.
630 Iubirea dĕ sine ne face să greşim pururea la cea maĭ mare cinste.
Iubirea dĕ sine cea piste fire vatămă pĕ sine, ca cel maĭ mare linguşîtor.
Iubirea dĕ sine întrece orĭ-ce dragoste, că nimenĭ pĕ altul ĭubesce maĭ mult dĕ cât pĕ sine.
Nimenĭ nu te va ĭubì, când pĕ tine numaĭ te veĭ ĭubì
Tóte patimile cu vîrsta sĕ sting, ĭar sinĭubirea mórte n'are nicĭ odată, că rob în vecĭ eĭ te face.
635 Din ĭubirea dĕ sine sĕ nasce pofta fericiriĭ nóstre.

Pentru Iubire dĕ slavă

Veḑĭ *Slavă.*

Pentru Iubire dĕ cinste

Veḑĭ *Cinste.*

Pentru Iubire dĕ bogăţie

Veḑĭ *Bogăţie.*

Pentru Iuţime şi Iuţeală

Iuţeala piste fire te scóte din fire.

Iuţimea şî ne-răbdarea puţină dobândă ne-aduce, ĭar pagubă cât dĕ multă, că pĕ mulţĭ i-a vătĕmat fără tămăduire. Dĕparte d'o asemene patimă.

Cu ĭuţéla greşĕscĭ, cu răbdarea te'ndreptezĭ şî cu blândeţele te cinstescĭ. Alege care-ţĭ place.

Pentru Iuda

Iuda 'ntr'un minut cu-o sărutare te-a vîndut.

640 Iuda cu făţarnicul, fraţĭ gemenĭ, fraţĭ bunĭ, fraţĭ ne-dĕspărţiţĭ. Dĕsparte te dĕ eĭ, ca să scapĭ d'amîndooĕ urîte numirĭ.

Iuda când va dulce să te sărute, ḑi-ĭ luĭ să te sărute când nu eştĭ tu dĕ faţă.

Iuda sĕ vîră şî subt însuşĭ jĕrtfelnicul Domnuluĭ.

Sărutare dĕ Iudă nicĭ cum tu să daĭ, ca să nu te numescĭ Iudă.

Cel ce dĕ faţă te slăvesce şî p'în ascuns te pîresce, acela în adevĕr Iudá întrégă este. Dĕparte d'un asemene om.

Pentru Isvóde şî Isvodirĭ

645 Orĭ-ce veĭ să isvodescĭ, pune-o maĭ întâĭu dĕ faţă, şî dĕ miĭ dĕ orĭ s'o veḑĭ, dĕ miĭ dĕ orĭ s'o socotescĭ, dĕ miĭ dĕ orĭ s'o prefacĭ, până ce veĭ ajunge la faţa cea maĭ bună.

Ceĭ vechĭ aŭ isvodit, ceĭ noĭ aŭ împodobit, însă podóba întrece pĕ isvod, dar cinstea la isvod merge.

Ceĭ ce în urmă lucréză, după ale altora isvóde, nu sĕ 'nţeleg dĕ isvoditorĭ.

Cel ce 'ntâiŭ el a isvodit óre-ce, a arĕtat'o în lume ca o luminare stinsă, ĭar cel din urmă i-a dat lumină, dându-ĭ foc la feştilă.
Din micĭ isvóde scótem cele maĭ frumóse icóne.

Pentru Ismene

650 Ismenele muĭeriĭ cămara bărbatuluĭ şî nădragiĭ bărbatuluĭ cămara muĭeriĭ. Cine dĕşchide la cămară fără scirea stăpânuluĭ, fur sĕ înţelege. Fugĭ d'o asemene numire.

Pentru Isbutire

Isbutirea la orĭ-ce s'o aşteptĭ dĕ la silinţa ta, cu munca ta, ĭar nu dĕ la altul, c'atuncĭ te-arăţĭ om dĕ nimic.
Cu o bună îngrijare, cu ne-adormită priveghere, cu îndelungă răbdare şî cu o stăruire cu silinţă, isbutescĭ la orĭ-ce.
Când nu poţĭ isbutì, nu mâhnì pĕ Domnul, că Domnul te-a împuternicit ca să isbutescĭ numaĭ la cele prin putinţă.
Cine nu sĕ bălăbănesce, nu isbutesce. D'aceea maĭ bine sĕ suferĭ orĭ-ce luptă, ca să poţĭ isbutì.

Pentru Isbândă

655 Isbândă cu voĭnicie şî cu istecĭune mare cinste dobândesce când sĕ rĕsboesce. D'acésta să te îngrijĕscĭ, dacă veĭ să te cinstescĭ.
Isbânda nu stă în mulţime dĕ ostaşĭ, ci în iscusinţa celor maĭ marĭ comandirĭ. Cu-asemene comandirĭ să te slujescĭ, ca să isbândescĭ.
Isbânda dĕ acum nu e semn dĕ voĭnicie, că focul mistuesce orĭ-ce voĭnicie, ci maĭ mult dĕ dĕprindere cu istecĭune.
Isbânda ne-cinstită la cel cinstit ne-cinste i-aduce. Dĕparte d'o asemene isbândă.
Mică isbândă, mică cinste; mare isbândă, mare cinste. Silesce-te la care-ţĭ place.
660 Nicĭ o isbândă maĭ mare ca isbânda muĭeriĭ. Feresce-te cât poţĭ d'o asemene isbândă.
Până n'ajungĭ la sfîrşit, isbândă desăvêrşit nu te socotì c'aĭ dobândit.

Pentru Icóne

Acele icóne sĕ pare maĭ bune, ce ne arată ceea ce e dĕ rîs ale celor urîte fapte, că ne face să le urîm şi noĭ.
Icóna muĭeriĭ, oglinda sĕ 'nţelege.

Pentru Iconomĭ şî Iconomie şî Risipitorĭ i Risipă

Iconomia curge dĕ frică să nu pĭerdem ceea ce avem, dar piste fire la prostie te duce. Dĕparte d'o asemene iconomie.
665 Iconomia s'o ĭubescĭ şi pururea s'o păzeşcĭ, ca în lipsă nicĭ odată şî nicĭ cum să te găsescĭ.
Iconomia sĕ înţelege fiĭca buneĭ orînduelĭ; d'aceea să te silescĭ, asemene fiĭce să dobândescĭ.
Iconomia te satură, risipa te flămânzesce. Alege care-ţĭ place.
Iconomia bună, dar piste mĕsură te duce la ură, că sĕ socotesce întrégă sgârcitură. Dĕparte d'o asemene iconomie.
Iconom sĕ înţelege cel ce, cu puţin, din vreme sĕ ingrijasce. Aşa şî tu sĕ urmezĭ.
670 Iconom sĕ înţelege cel ce nicĭ scump piste fire, nicĭ slobod piste mĕsură. Acestuĭa să te asemenĭ.
Iconom dĕ la iconom sĕ 'nvaţă. Dĕ la eĭ şî ţu să te 'nveţĭ.
Intâĭŭ casa ta să 'nveţĭ s'o iconomisescĭ, apoĭ şî noróde lesne veĭ iconomisì.
Ca să nu te căcĭulescĭ la ceĭ marĭ şî 'n putere, nicĭ trebuinţă să aibĭ dĕ eĭ, trebue să te iconomisescĭ cu ceea ce Domnul ţi a dat.
Marea sgârcitură cu cheltuĭala cea nebună cànd sĕ vor unì, atuncĭ sĕ va nasce iconomia cea maĭ bună. L'acésta să rîvnescĭ.
675 Maĭ mult să te iconomisescĭ, ca să nu te căciulescĭ când la unul când la altul, ce'mĭ sûnt urîţĭ ca pĕcatul.
Pĕ la sîrşitul saculuĭ în zadar te iconomisescĭ, când n'aĭ ce maĭ iconomisì. Feresce-te d'o asemene întîmplare.
Săracul cel maĭ iconom, că n'are ce iconomisì.
Cele vechĭ spre iconomie, cele noĭ spre dĕrăpĕnare. Alege care-ţĭ place.
Cel ce pĕ sineşĭ nu sĕ stăpânesce, rĕŭ sĕ iconomisesce!
680 Cine nu sĕ iconomisesce, cu picătura sĕ sfîrşesce. Feresce-te d'un asemene sfîrşit.

Cines cie să le cheltuĭéscă la cele luĭ dĕ folos, acela sĕ înţelege cel maĭ bun iconom.
Cel ce rĕŭ sĕ iconomisesce, să bage dĕ sémă, ca nu şî mintea să şi-o cheltuĭéscă.
Bilşĭugul să ţe-l socotescĭ întru a ta iconomie, ĭar nu intru a ta mare avere.
Buna iconomie a caseĭ, temelia caseĭ. O asemene temelie să facĭ şî tu caseĭ tale.
685 Omul risipitor nicĭ odată stare are.
Pĕ risipitor, toţĭ ĕl socotesc dĕ bun, dar nu pentru el.
Risipitoruluĭ tótă marea dĕ-ĭ veĭ da-o, tótă o scurge.
Risipitorul în urmă cunósce şî sĕ căĭesce.
Risipitorul, grópa a însuşĭ avereĭ sale.
690 Risipitorul la vĭéţă călăuză are pĕ însuşĭ a sa poftă.
Risipitorul la pofte numaĭ sĕ închină.
Risipitorul la cele din urmă nicĭ cum maĭ gândesce, până ce tot nu istovesce.
Risipitorul nicĭ prieteniĭ, nicĭ duşmanĭ dĕosebesce; că cu toţĭ, dĕ o potrivă, în dĕsfătărĭ petrece.
Risipitorul pururea în lipsă.
695 Risipitorul până ce tot nu istovesce, nu sĕ odihnesce.
Risipitorul sĕ sfătuesce numaĭ cu o a sa poftă.
Risipitorul stăpân cunósce pĕ însuşĭ pofta sa, şî eĭ sĕ jertfesce.

Pentru Inimă şî Inimoşĭ.

Inima în adevĕr după mórte sĕ cunósce, că sĕ vede precum este.
Inima îndĕrĕtniculuĭ, inimă dĕ drac. Dĕparte d'o asemene inimă.
700 Inima îndurată nicĭ odată pismuesce. Asemene inimă să te silescĭ să dobândescĭ.
Inima cu banĭ nu sĕ cumpĕră, ci sĕ dă fără a sĕ vinde.
Inima când svîcnesce, dragostea o linişteşce. L'acésta să alergĭ spre tămăduire.
Inima când simte, sufletul pătimesce.
Inima când sĕ dă, din tot sufletul sĕ dă, dar nu cunósce la cine sĕ dă.
705 Inima când sĕ dă, singură sĕ dă; nimenĭ o silesce.
Inima liniscită arată neprihană. L'asemenea inimă să rîvnescĭ.
Inima mare găsesce rĕsuflare. Asemene inimă să te silescĭ să dobândescĭ.
Inima mică, dar multe suferă.

Inima nu îmbĕtrânesce, dar vaĭ de ea! că lăcuesce în zidurĭ sfărâmate.

710 Inima, până nu sĕ dă, plăcere nu dobândesce, că ca o mórtă sĕ socotesce.

Inima singură nu sĕ 'nveselesce, d'aceea pururea caută tovărăşie.

Inima sĕ rănesce, când dragostea sĕ ivesce.

Inima sĕ topesce dĕ ceea ce ea ĭubesce.

Inima tare la pĕmînt aruncă orĭ-ce mare întîmplare. O asemene inimă să te silescĭ să dobândescĭ.

715 Inima când ţe-o daĭ, socotesce-te să ţe-o daĭ pentru tótă vĭéţa ta.

Inima nĕcăjită, nu o maĭ supĕrà, ci grăbesce-te a-ĭ da órece mângâĭere.

Inima rea pĕ om ĕl omóră, d'aceea prea mult să te ferescĭ dĕ ea.

Inima simte orĭ-ce bine şî orĭ-ce rĕŭ, că tóte într'însa sĕ topesc.

Inima să ţe-o dĕşchiḑĭ numaĭ la cel ce cunoscĭ că te ĭubesce.

720 Inima ta dĕşchisă să ţe-o ţiĭ, ca să se vaḑă ce hrănescĭ într'însa.

Inima fără curaj, zadarnică sĕ 'nţelege.

Inima fără dragoste, întrégă pustietate.

Inima fricósă, pururea ticălósă.

Inima cea curată, jĕrtfelnicul Domnuluĭ. Cu asemene jĕrtfelnic să te-arĕţĭ la Domnul.

725 Inima ceea ce vede aceea şî crede; ĭar socotinţa bună cele din urmă.

Inima ce'n nimenĭ sĕ 'ncrede, cumplită sĕ vede.

Inima cere ceea ce eĭ ĕĭ place, ĭar nu ceea ce eĭ cinste ĕĭ face.

Inima dacă ţe-aĭ dat'o, n'o maĭ luà înapoĭ aşa îndată, c'anevoĭe veĭ găsì la cine s'o maĭ daĭ.

Inimile una cu alta, cu dragostea sĕ 'nţeleg.

730 Inimă curată cam rar sĕ găsesce, dar şî cine o are dĕ nimenĭ sĕ cunósce.

Inimă mare, ca să poţĭ răbdà până te veĭ îndreptà.

Inimă mare, dacă veĭ să isbutescĭ la orĭ-ce întîmplare, fie càt dĕ mare.

Unde comóra omuluĭ, acolo şî inima luĭ,

In inimă tóte patimile, însă când inima curată, nicĭ o patimă maĭ simţĭ.

735 In cele maĭ marĭ primejdiĭ s'arată inima cea maĭ mare.

Cu inima la dragoste şî cu sufletul la 'ndurare.

Cu inimă mare să te-arĕţĭ la orĭ-ce întîmplare, ca să nu

simţĭ nicĭ o supĕrare; că dĕ te veĭ mâhnì, pĕ vrăjmaşĭ îĭ veĭ înveseli, şi tu maĭ rĕŭ veĭ pătimi.

Cu inimă tare birueşcĭ orĭ-ce pizmă şî zavistie şî orĭ-ce nevoĭe. D'asemenea inimă să te ţiĭ.

Cu cât dĕ anevoĭe a dobândì inima óre-căruĭa, cu atât maĭ anevoie a o stăpânì, după ce a dobândit'o.

740 Când inima sĕ schimbă, ochiĭ nu te maĭ vĕd cum te vedea maĭ înainte.

Când inima dĕparte, dĕ dragoste nu maĭ aĭ parte.

Când odată te-aĭ înşĕlat şi a ta inimă ţe-aĭ dat, anevoĭe tu când veĭ, înapoĭ să ţi-o maĭ ĭeĭ. Ingrijaşce dĕ acésta.

La inimă să fiĭ curat, că inima cumplită dĕ sine sĕ topesce.

La orĭ-ce inima-ţĭ poftesce, nu te plecà aşa îndată; că în cap te pocnesce, fără veste şi d'odată.

745 La tot omul şî orĭ-când nu-ţĭ arĕtà inima ta!

Mult rabdă inima, ce cu curată dragoste ĭubesce.

Nicĭ gândul să ţi-l schimbĭ, nicĭ să te schimbĭ în feţe; ci inima să ţi-o arĕţĭ curată şi făr'dĕ feţe, că inima viclénă ĕţĭ dĕşchide mare rană.

Numaĭ inima simte cât cu greŭ sĕ pare, când dĕ dragoste n'are parte.

Numaĭ Domnul scie ceea ce în inimă hrănescĭ. Păzesce-te, să nu gândescĭ că l veĭ înşĕlà.

750 Silesce-te să dobândescĭ o inimă drăgăstósă, dar cum veĭ dobândi-o, dĕpărtéză cu totul temerea dĕ la ea; că dimpotrivă o dĕrapĕnă din rădĕcină.

Schimbă inima ta cu altă asemene inimă, ca amîndooĕ dĕ opotrivă să fie, că dimpotrivă te poticnescĭ.

Ceea ce aĭ în inimă să aibĭ şi în gură, dacă vreĭ să audĭ dĕ la toţĭ urare bună.

Ceĭ la inimă curaţĭ, dĕ toţĭ sunt lăudaţĭ.

Cele maĭ marĭ gândurĭ din inimă isvorĕsc; d'aceea urmările lor ĕţĭ arată inima ta.

755 Cel inimos cu răbdare biruesce orĭ-ce întîmplare.

Cel maĭ greŭ lucru 'n lume a cunósce inima omuluĭ.

Delicateţa inimeĭ semn dĕ suflet curat. Un asemene semn la toţĭ să arĕţĭ.

Din inimă rĕsare şî binele şî rĕul, şî limba le vestesce p'amîndooă d'o potrivă.

După inima ta Domnul ĕţĭ dă ţie. Bagă de sémă la acésta.

760 Dĕ la toţĭ să te silescĭ inima s'o dobândescĭ.

Pentru Incuiziție.

Incuiziția, cea maĭ scârnavă, cea maĭ cumplită, cea maĭ ne-legĭuită urmare împotriva omenireĭ, isvorîtă din marea disidemonie și ne-sățiósa lăcomie a călugărilor ereticĭ. Dĕparte dĕ ea cât veĭ putea.

Pentru Interes.

Interesul a legĭuit ca ne-dreptatea să stăpanéscă împreună cu cumplirea; d'aceea unde ne-dreptate, acolo șî interes șî cumplire maĭ mare. Fugĭ dintr'un asemene loc.

Interesul amăgesce șî pĕ cel maĭ iscusit. Feresce-te dĕ el cât veĭ putea.

Interesul orbesce șî pĕ cel cu patru ochĭ. Păzesce-țĭ ochiĭ să nu cum-va să-ĭ pierḑĭ, că numaĭ doĭ aĭ.

765 Interesul în parte, cel maĭ mare vrăjmaș bineluĭ obștesc.

Interesul vrajbă bagă șî'ntre ceĭ maĭ dĕ aprópe.

Interesul gura țe-o închide șî iarășĭ el țe-o dĕșchide, precum el voesce.

Interesul grăĭesce orĭ ce limbă vroĭesce șî pĕ toțĭ ne preface în orĭ-ce față ĕĭ place, în cât ne arată, ca când n'am poftì nimic nicĭ odată.

Interesul când ĕțĭ grăesce, uĭțĭ șî facerea dĕ bine ce ți s'a făcut șî ocările ce ĕțĭ dă.

770 Interesul când te întunecă, mintea ta nu maĭ judecă.

Interesul ne deștéptă la cele nooĕ dĕ folos, fie și cu paguba altuĭa.

Interesul nu al tĕŭ, ci cel dĕ obște să-l gonescĭ, șî pentru el să te jĕrtfescĭ, că șî tu dĕ el te folosescĭ.

Interesul nu sĕ 'nțelege dragoste, că dragostea adevĕrată fără nicĭ un interes.

Interesul, putere dumneḑeĭéscă, cam pĕ toțĭ ĕĭ stăpânesce.

775 Interesul puțină dobândă țe-aduce, ĭar orbire cât sĕ poate șî ne cinste cu mult maĭ mult.

Interesul pĕ om schimbă în felurimĭ dĕ chipurĭ, tocma ca o mască.

Interesul pĕ călugărĭ cu mult maĭ rĕŭ ĕĭ frămîntă, dĕ la mic până la mare, fără nicĭ o deosĕbire.

Interesul sĕ'nțelege în maĭ multe chipurĭ, dĕ dragoste, saŭ dĕ pizmă, dĕ frică saŭ dĕ hatîr, de dobândă sau dĕ cinste, șî cel maĭ rĕŭ, maĭ scârnav șî maĭ cumplit, fără nicĭ o îndoĭală, cel dĕ mituĭală. Feresce-te, dĕ nu dĕ tóte, măcar dĕ cel maĭ cumplit.

Interesul sĕ'nțelege pravila judecătoruluĭ șî cu mult maĭ mult a ocârmuitoruluĭ.

780 Interesul te mişcă la orĭ-ce urmare.
Interesul te face pururea să te plecĭ şî la cine nu-ţĭ place.
Interesul te dĕpărtéză dĕ orĭ-ce datorie. Dĕparte dĕ el, ca să-ţĭ poţĭ păzì datoriile tale.
Interesul te dĕpărtéză dĕ orĭ-ce plăcere, d'aceea îndată te şî înşélă.
Interesul, cel maĭ mare temeĭŭ la orĭ-ce urmare.
785 Interesul şî mândria, dooĕ patimĭ curióse şî cĭudate; una pofteşce să afle ce e maĭ dĕ folos şî alta, maĭ nainte, să afle ce e dĕ prisos.
Interesul şî d'amor îndată ĕşĭ bate joc.
Interesurile pline dĕ greşĕlĭ; dar fără interes, maĭ nicĭ un bine facĭ cuĭ-va.
Omul pentru interes ĕşĭ părăsesce nu numaĭ pĕ prietenĭ, ci şî pĕ însuşĭ părinţiĭ luĭ. Dĕparte d'o asemene patimă.
Omul pentru interes şî capul ş'ĕl rĕpune, că singur sĕ aruncă în primejdiĭ şî prăpăstiĭ, ce vede chĭar înaintea ochilor luĭ. Maĭ bine ar fi să-ţĭ păstrezĭ capul la locu luĭ.
790 Orĭ pĕ cine îndatorezĭ, la interes să nu gândescĭ, ca maĭ bine să te cinstescĭ.
Unde interes, acolo şî năpăstuire, că năpăstuirea din interes s'a născut. Dĕparte dĕ una, ca să scapĭ şî de cea-l-altă.
Unde interesul s'amestecă, dreptatea d'acolo dĕparte sĕ isgonesce.
Zădărnicia la ceĭ bogaţĭ, mândria la ceĭ falnicĭ, ticăloşia la ceĭ săracĭ, blestemaţiile la ceĭ desfrînaţĭ şî interesul cam la toţĭ.
Cu rarĭ prietenĭ să te sfătuescĭ la cele dĕ interes, ca să nu-ţĭ pierḑĭ al tĕŭ interes.
795 Călugărul şi curva fără nicĭ un interes, nicĭ «*Bună diminéţa*» ĕţĭ dă vre-odată. La o parte să te daĭ când asemene întîlnescĭ.
Când interesul va lipsì dreptatea va înflorì şî c'o dragoste frăţéscă la toţĭ sĕ va păzi.
Când cinstea te va biruì, interesul va lipsì.
Când interesul obştesc sĕ socotesce, toţĭ pentru el trebue să ne sîrguim.
La interesul tĕŭ nicĭ cum să gândescĭ, când pentru folos obştesc tu te chipzuescĭ.
800 La cea maĭ mică greşală dĕ interes, să dĕpărtezĭ pĕ cel ce o urméză, ca să nu-ţĭ aducă maĭ marĭ greşĕlĭ.
Pentru un mic interes, cel cumplit şi nelegĭuit şî sângele frateluĭ sĕu ĕl suge. Dĕparte d'o asemene urmare.
Fără interes maĭ nimic în lume sĕ mişcă.
Cel maĭ mare interes al prietenuluĭ nostru întru nimic ĕl

socotim pĕ lângă cel maĭ mic al nostru interes. Tu dimpotrivă la acésta să urmezĭ.

Cel ce numaĭ la al sĕŭ interes sĕ socotesce, ĭar la folos obştesc nicĭ cum maĭ gândesce, cumplit om sĕ socotesce.

805 Cel ce dulce la toţĭ s'arată numaĭ pentru interes, acela maĭ acru la minte sĕ 'nţelege Fugĭ d'o asemene acrime, ca să nu'ţĭ stripezescĭ mintea.

Cel ce dragoste ţe-arată numaĭ pentru interes, acela sĕ înţelege cel maĭ scârbos om pĕ lume. Spală-te bine d'o asemene scârbă.

Din interes sĕ nasce vrajba cea maĭ mare, năpăstuirea cea maĭ cumplită şî urîciunea cea maĭ grozavă între părinţĭ şî copiĭ, între fraţĭ şî prietenĭ ş' între ceĭ ce maĭ mult sĕ ĭubesc. Păzesce-te să nu sĕ facă lăuzia lor în casa ta.

Dĕ când lumea s'a zidit, interesul n'a lipsit.

De când s'a ivit în lume interesul la orĭ-ce, cinstea, dragostea şî omenirea cu totul a perit.

810 Şî cel maĭ dĕştept la minte dĕ un mic interes cu totul sĕ întunecă. Cam maĭ dĕparte dĕ el.

Pentru Intrare în casă

Până nu veĭ bate la uşă, nu 'ndrăsnì să intri în casă.

Pentru Intriganţĭ şî Intrigĭ

Intrigantul într'un minut rĕstórnă casa cu curul în sus.

Intrigantul nu sĕ lasă până ce piste cap nu te vede dat. Fugĭ d'un asemene vrăjmaş.

Intrigantul, boldul Sataneĭ.

815 Intrigantul dĕ pismă, când nu isbutesce, crapă dĕ necaz. Vedĭ şî tu să nu crapĭ.

Intrigile dĕrăpĕnă cea maĭ bună orînduĭală, că zugrăvesce pricina, nu precum este, ci precum nicĭ odată a fost. Dĕparte dĕ ele, ca să nu-ţĭ pierdĭ orînduĭala ta.

Omul intrigant, ca să isbutéscă, aruncă în prăpăstiĭ cea maĭ mare împĕrăţie şî însuşĭ sufletul sĕŭ. Dĕparte dĕ el, să nu pierĭ şî tu.

Omul intrigant, sfredelul corăbieĭ. Vedĭ să nu te sfredeluĭéscă şî pĕ tine.

Vaĭ dĕ cel ce cade pĕ mână dĕ intrigant! că sĕ vede legat dĕ mâĭnĭ şî dĕ picióre cu lanţurĭ, ce nu le vede.

Pentru Iscódă, Iscodirĭ şî Iscoditorĭ

820 Iscódă dĕ dĕparte dĕ rĕsboiŭ ne face parte şî gâlcévă ne împarte.
Iscoditorul dĕ dĕparte cu ochĭul te rănesce, ca un dĕochetor. Păzesce-te să nu te dĕochie şî pĕ tine.
Iscoditorul scie orĭ-ce sĕ mişcă în casa ta. Dĕparte dĕ el şî dĕ a luĭ meserie
Nicĭ un gând să-ţĭ trécă ca să iscodescĭ casă streină, ĭar a ta casă pĕ tot ceasul.
Feresce-te dĕ acela, ce pururea iscodesce, ale altora trebĭ, ca să nu cerceteze maĭ cu sémă ş'ale tale.
825 Dĕparte dĕ iscoditor, că inima ţe-o vînéză.

Pentru Iscusinţă şî Iscusiţĭ

Acela maĭ iscusit, cel ce scie la vreme să-şĭ ascundă iscusinţa sa. Acésta să înveţĭ.
Iscusinţa omenéscă, orĭ-ce putere dobitocéscă scie lesne s'o domoléscă.
Iscusinţa stă întru a cunósce adevĕrul din mincĭună întru adevĕr, ĭar nu cu greşală. La acésta să-ţĭ arĕţĭ şî tu iscusinţa ta.
Iscusinţa bună, cea maĭ mare bogăţie.
830 Iscusinţa şî puterea la om privesce; ĭar la muĭere supunerea şî buna ascultare.
Iscusinţa fără socotinţă, zadarnică sciinţă.
Mulţimea anilor nu ne face iscusiţĭ, când din fire nu sûntem făcuţĭ.
Şî cele maĭ marĭ isprăvĭ ale iscusinţeĭ tale pot avea greşĕlĭ.

Pentru Ispită

Ispită sufletuluĭ tĕŭ adese-orĭ să facĭ, ca nicĭ odată în greşală să cadĭ.
835 Maĭ nicĭ unul fără ispită, dar ispita cu răbdare îndată sĕ biruesce. Ţine-te dĕ răbdare, ca s'o poţĭ biruì.
Ceĭ ce ispitesc şi pândesc prin ascuns, când sĕ vĕdesc, sĕ fac că aŭ glumit, dar rĕŭ nume aŭ dobândit. Fugĭ d'o asemene glumă.
Cel ce nicĭ o ispită a suferit, puţine a învĕţat.

Pentru Isprăvĭ.

Agerimea minţiĭ ş'a duhuluĭ istecĭune aŭ născut pĕ lume cele maĭ marĭ isprăvĭ; dar ne-statornicia vremiĭ le-a adus pĕ tóte la cele maĭ marĭ schimbărĭ.

Isprava, fie cât dĕ mare, întru nimic sĕ socotesce, când n'are şî sfîrşit mare; pentru că orĭ-ce omul urméză, pentru un sfîrşit urméză.

840 Isprava, d'intâĭŭ te silesce la maĭ marĭ isbândĭ. Nu te lăsà de cea d'intâĭŭ.

Isprăvile cele marĭ, nu cu puterea atât, cât cu stăruirea sĕ săvîrşesc maĭ curînd. Nu te dĕpărtà dĕ stăruire.

Orĭ-ce ispravă din îndrăsnélă isvoresce; că, fără îndrăsnélă, nicĭ o ispravă bună.

Ca să săvĕrşescĭ cele maĭ marĭ isprăvĭ trebue să socotescĭ, ca când n'aĭ fi supus morţiĭ.

Cât dĕ mare isprava fie, dĕ nu o va pomeni-o nimenĭ, în zadar sĕ duce, pîn pustiĭ sĕ pĭerde.

845 Cea maĭ mare ispravă dĕ la noroc spînzură, că cu mintea, fără noroc, prea puţin isbutim.

Cele maĭ marĭ isprăvĭ prin taĭnă sĕ săvîrşesc.

Cele maĭ marĭ isprăvĭ din patimĭ aŭ isvorît.

După o ispravă te poţĭ numi «*Om mare dĕ ispravă*». Nu te lăsà măcar dĕ una.

Pentru Istecĭune şî Isteţĭ.

A duhuluĭ istecĭune, a grăì, către orĭ-cine, cuvinte linguşîtóre cu cele maĭ dulcĭ mijlóce. D'acésta să te ţiĭ.

850 Istecĭunea omuluĭ, fără judecată şî bună socotinţă, în cea maĭ mare prăpastie îndată l'aruncă. Dĕparte d'o asemene istecĭune.

Istecĭunea la bĕtrâneţe cea piste fire, întrégă nebunie.

Istecĭunea, cât dĕ mare, nu póte ascunde a inimiĭ sale poftă.

Istecĭunea maĭ bogată dĕ orĭ-ce altă dobândă.

Istecĭunea minţiĭ atuncĭ e sănătósă, când are şî delicateţe! Acésta să gonescĭ.

855 Istecĭunea născocesce, duhul ghicesce şî isprava săvîrşesce.

Istecĭunea pĕ orĭ-cine la tóte dĕştept ĕl ţine.

Istecĭunea cea maĭ mare a omuluĭ stă întru a cunósce bine orĭ-ce lucru pĕ lume, şî a nemeri într'adevĕr preţul şi vremea luĭ, după cinstea luĭ. Acésta să gonescĭ.

Istecĭunea duhuluĭ pătrunde orĭ-ce mişcare şî îndată ne-o supune la judecata minţiĭ. Atuncĭ să te vĕḑ.

Isteciune sĕ 'nțelege și când omul scie cum să-și ascundă cusurile sale. L'acésta mult să te silescĭ.

860 Isteț om cu învĕțătură acela sĕ 'nțelege, cel ce cunósce maĭ 'nainte ce póte să i sĕ întîmple, și din vreme le întîmpină. L'acésta să te silescĭ să ghicescĭ.

Omul cu isteciunea minții a descoperit și cele maĭ ascunse taĭne ale firiĭ.

Vrênd să ne arătăm maĭ isteți dĕ cât sûntem, pĭerdem și ceea ce am dobândit. Feresce-te d-o asemene întîmplare.

Cu isteciunea ta poțĭ birui cele trecute și cele din urmă; iar cele dĕ față, și pĕ tine și isteciunea ta, îndată le biruesc. L'acésta să te vĕḑ.

Nicĭ o isteciune fără putere ĕțĭ póte slujì ce-va.

865 Pofta cea mare de a ne arĕtà, maĭ isteți dĕ cât sûntem ne arată, fără greșélă, fórte mult grețoșĭ, Feresce-te d'o asemene poftă grețósă.

Să-țĭ potrivescĭ isteciunea după cum cere ințelepciunea.

Cea maĭ mare greșélă a isteciuneĭ șĕ 'nțelege când nu póte ajunge la ceea ce sĕ socotesce.

Cel maĭ isteț, când va să se prefacă, el atuncĭ sĕ vedesce. Păzesce-te să n'o pațĭ.

Cel fără câtușĭ dĕ mică isteciune nimic nu învață.

870 Cel ce sĕ socotesce pĕ sineșĭ maĭ isteț, acela maĭ lesne sĕ înșală însușĭ el pĕ el. Veḑĭ să nu te înșĕlĭ.

Cine nu sĕ înșală nicĭ cum, acela maĭ isteț la minte. Așa să te arĕțĭ.

Pentru Istorii și Istoricĭ.

Istoria ĕțĭ arată și cele bune și cele rele maĭ nainte urmate, ca o icónă adevĕrată dĕ norocirĭ și dĕ ne-norocirĭ. Dĕ la ea te poțĭ învĕțà cu o citanie numaĭ.

Istoria fără adĕvĕr și dovezĭ, zadarnică muncă.

La istorie basne și poveștĭ nu încape, ci adĕvĕrul curat fie și supĕrător. Cine n'arată adevĕrul, băsnitor sĕ numesce.

875 Toțĭ istoricii iubesc schimbările vremiĭ, ca să pótă împodobì, istoriile lor.

Dĕparte dĕ orĭ-ce patimă și dĕ orĭ-ce interes, când istoriĭ veĭ să scriĭ, dacă veĭ adĕvĕrul să arĕțĭ fără nicĭ o sfială, fie pentru mare fie pentru mic.

Pentru Idee.

Idea omuluĭ ĕĭ stăpânesce orĭ-ce plăcere, și din plăcerĭ

sĕ nasc năravurile. Indreptéză-ţĭ ideele, şî plácerile dĕ sine sĕ vor îndreptà, ĭar năravurile după ele vor urmà.
Idea omuluĭ nu ia dă cuvînt, fie cât dĕ drept.
Idea omuluĭ, ce din copilărie ĕĭ intră în cap, cu anevoĭe a i-o maĭ schimbà.
880 Idea vine la om când ea va, şî precum ea va; dar tu s'o îndreptezĭ după cuviinţă.
Idea greşîtă te face să cadĭ în cele maĭ marĭ greşĕlĭ. Bagă dĕ sémă bine la acésta şî feresce-te dĕ ea.
Idea la om sĕ înţelege ca o a şĕselea simţire, isvorîtă din cele-l alte cincĭ simţirĭ.
Idea pĕ om grozav ĕl stăpânesce şî maĭ tare dĕ cât frîul pĕ cal.
Ideele întunecate, din duhul dĕ prisos, fără nicĭ un folos.
885 Ideele la om una după alta vine, când una maĭ bună, când alta maĭ rea, şî nu-ţĭ dă nicĭ un prilej ca să deosĕbescĭ.
Ideele cele maĭ semple ĕţĭ arată adĕvĕrul. Dĕ ele să te ţiĭ.
Ideele din audire, cele maĭ multe greşîte. Nu le cam crede.
Ideele şî părerile ale fiesce-căruĭa, până nu le veĭ cunósce şî nu le veĭ judecà bine, nu le hotărî.
O idee pĕ alta nasce şî cea din urmă póte cea maĭ bună.
890 O idee te frămîntă ş'alta te mângâe, ş'în nicĭ una nu te poţĭ astîmpĕrà.
O idee dĕ orĭ-ce ţine până ce alta sĕ ivesce în lume, fie bună, fie rea; d'aceea şî veacurile acì le vedĭ luminóse, acì întunecóse.
Omul urméză după idea sa; însă nicĭ odată nu va să şi-o îndrepteze, nicĭ să şi-o cerceteze; d'aceea cade în cele maĭ marĭ greşălĭ.
Când ideele sĕ înmulţesc la orĭ-ce socotinţă, atuncĭ greşalele maĭ mult sĕ măresc.
Câte capete, îndoite idee.
895 Mijlocul cel maĭ înlesnitor de a îndreptà ideele privesce la crescerea şî învĕţătura cea maĭ bună. D'acésta să te îngrijĕscĭ.
Nicĭ o armă maĭ tare ca ideea omuluĭ, ce sĕ întipăresce în mintea luĭ.
Deosebirea ideelor sĕ nasce între ómenĭ din deosebirea duhuluĭ şî al inimiĭ curaj.

Pentru Óste, Ostaşĭ şî Oştirĭ.

Óstea cât dĕ bună, fără bun stăpân ca o heară fără cap.

Óstea nu la vedere, ci la ispravă sĕ cercetéză. Dintr'acésta să o cunoscĭ.
900 Orĭ-ce ostaş să s'arate întocma ca un împĕrat; ca când împĕratul la rĕzboĭŭ va cădea, alt împĕrat să fie în loc.
Ostaşĭ pururea să aibĭ gata, nu ca să te rĕsboescĭ, ci ca la vreme să te aperĭ dĕ vrăjmaşĭ.
Ostaşul îndrăsneţ, mare armă la rĕsboiŭ. Asemenea să te-arĕţĭ.
Ostaşul voĭnic, ĭar comandirul iscusit, c'acum voĭnicia fără iscusinţă zadarnică sĕ 'nţelege, dĕ când praful de puşcă s'a găsit.
Ostaşul la rĕsboĭŭ vrăjmaş s'arată fără voĭa luĭ.
905 Ostaşul, la rĕsboĭŭ când merge dĕ voĭa luĭ, unul drept mulţĭ sĕ socotesce. Asemenea să te-arĕţĭ.
Ostaşul biruesce orĭ-ce moleşĭune găsesce.
Ostaşul subt cel maĭ straşnic frîŭ trebue să se ţie, şî frică să aĭbă maĭ multă dĕ comandirul luĭ.
Ostaşul spre isbândă trebuinţă are dĕ îndrăsnélă cu minte, fără nicĭ o sfială.
Ostaşul fricos maĭ mare spaĭm'aduce. Dĕparte dĕ el.
910 Ostaşul cel maĭ mare în fruntea taberiĭ să s'arate.
Ostaşul din rĕsboĭŭ când fuge dĕ frică, cinstea luĭ dĕ jos nu sĕ maĭ rîdică.
Necinstea cea maĭ mare la ostaşul ce-şĭ arată lovitura din rĕsboĭŭ, în spate însemnată.
Oştirĭ fără trebuinţă nicĭ cum să adunĭ, câ cu totul te derapănĭ.
Şî cel maĭ mic ostaş, ca Domnul cel maĭ mare, să-şĭ arate la rĕsboĭŭ a sa voĭnică stare.

Pentru Oglindă

915 Oglindă să te-arĕţĭ la supuşiĭ tĕĭ, ca uĭtându-sĕ la tine să iea pildă dĕ la tine.
Gătéla în oglindă la muĭerĭ este dată, ĭar la bărbaţĭ în voĭnicie.
Să nu-ţĭ petrecĭ tótă ḑioa ca muĭerile în oglindă, că firea nu te-a făcut pĕ tine dĕ oglindă.
Tótă ḑioa la oglindă şî séra la gătélă, te lasă în cea maĭ próstă stare.
Cel ce tótă ḑioa în oglindă sĕ gătesce, orĭ nu-şĭ cunósce frumuseţea, şî la îndoială stă, orĭ nicĭ o frumuseţe are.

Pentru Oglăsuire

920 Oglăsuirea vrajba dĕparte o trimite.
Oglăsuirea ne păstréză cinstea, starea şî puterea.
Unde oglăsuire, acolo şî viéţă ticnită.
Intr'o glăsuire toţĭ trebue să fim, dacă vrem frăţesce toţĭ să trăim.

Pentru Ochĭ.

Inima poţĭ să ţe-o credĭ, dar ochiĭ să nu ţe-ĭ credĭ, că înşĕlătorĭ sûnt.
O uĭtătură dĕ ochĭ frumoşĭ te pătrunde până la ficaţĭ. Dĕparte dĕ eĭ, să nu te vatemĭ.
925 Ochiĭ nu cunosc că frumuseţea ĕĭ stăpânesce.
Ochiĭ pătrundĕtorĭ şî pĕ fĭer ĕl pătrunde.
Ochiĭ să nu ţe-ĭ sclipescĭ, nicĭ genele să le jocĭ, când cu ómenĭ staĭ dĕ vorbă, că una te-arată dĕ gură cască şî alta dĕ viclén.
Ochiĭ săgetéză cu mult maĭ rĕŭ dĕ cât însuşĭ săgéta.
Ochiĭ tĕĭ spre ceĭ năpăstuiţĭ, ca să-ĭ scapĭ dĕ năpăstĭ.
930 Ochiĭ frumoşĭ te robesc cu tótă a ta putere. Vedĭ să nu cadĭ rob, c'anevoe veĭ scăpà din robia lor.
Ochĭul oglinda inimiĭ.
Ochĭul viclén, cel maĭ cumplit. Dĕparte dĕ el.
Ochĭul judecă frumuseţea.
Ochĭul cunósce frumuseţea cea pĕ din afară, ĭar sufletul cea pĕ din lăuntru.
935 Ochĭul când ĕţĭ grăesce, însuşĭ dragostea ĕţĭ vorbesce; d'aceea te şî robesce.
Ochĭul numaĭ cunósce orĭ-ce frumuseţe, dar maĭ dĕ multe orĭ te înşală.
Ochĭul nu sĕ supune la nicĭ o lege pĕ lume.
Ochĭul stăpânuluĭ îngraşă pĕ cine vede, Ferice dĕ tine când stăpânul te va vedea.
Ochĭul trupuluĭ bine vede, dar al dragostiĭ cu mult maĭ bine.
940 Ochĭul ce vede, precum vede aşa şî inima simte.
Ochĭul Domnuluĭ, mântuirea noroduluĭ.
Ochĭul Domnuluĭ pătrunde şî pîn cele ne-vĕdute.
Ochĭul dreptăţiĭ tóte le vede şî le privesce, dar rĕŭ sĕ mâhnesce când nu isbutesce.
Unde e gândul omuluĭ, acolo şî ochiul vede.
945 Gura ţe-o poţĭ săturà, dar ochĭul nicĭ odată.
Ca ochiĭ la om nimic alt maĭ scump.

Căutătura ochilor la multe patimĭ pricină ne-aduce.
Clipéla din ochĭ, iscoditor te-arată. Feresce-te d'un asemene ponos.
La orĭ-ce ochĭul sĕ uĭtă mâna să nu ţe-o întindĭ, că te-a rată dĕ obraznic.
950 Lesne sĕ 'nşală ochĭul, când sufletul sĕ robesce.
Mângâĭerea ochĭuluĭ, boldul dragostiĭ, ce la derăpĕnare te duce, ca boldul Sataneĭ.
Norul după ochiĭ tĕĭ să te silescĭ să-l risipescĭ, ca maĭ bine să cunoscĭ ceea ce vedĭ.
Nu cu ochiĭ în jos, ca cel smerit făţarnic, ci cu ochiĭ drept în ochĭ, ca să cunoscĭ cu cine grăescĭ.
Rîdică-ţĭ negura după ochĭ ş'atuncĭ maĭ bine veĭ cunósce şî pĕ om şî pĕ Dumnedĕŭ.
955 Să nu te smintéscă ochĭul cu vederea luĭ, ca să nu te poticnescĭ.
Frumuseţea ochilor tot trupul frumos l'arată.
Ce-ĭ place ochĭuluĭ aceea şî maĭ frumos.
Cel ce face cu ochĭul, cu ochĭul grăesce şî vicleniĭ meşteşugesce.
Cine odată ochiĭ ş'a închis la cel maĭ dulce cântec dĕ glas muĭeresc, nicĭ cum i-a maĭ dĕşchis. Dĕparte d'asemenea cântece, ca să maĭ vedĭ lumină.
960 Cine dĕ la ochĭ sĕ dĕpărtéză, maĭ întâiu dĕ la inimă s'a dĕpărtat.
Din căutătura ochilor cunoscĭ pĕ cel smerit, cum şî pĕ cel îndrăcit.
Dĕparte dĕ orĭ-ce când ochĭul tĕŭ sĕ supĕră.

Pentru Ocărĭ şî Injurăturĭ

A s'ocărî mojicesce, la muĭerĭ privesce.
Ocară din gura ta nicĭ cum să ĭeasă, că ocara scârnă sĕ 'nţelege.
965 Ocările când încep, dragostea sĕ dĕpărtéză.
Ocările marĭ şî late la muĭerĭ numaĭ sûnt date.
Orĭ-cine te ocărasce, peşin să-ĭ mulţumescĭ cu căciula în mână, c'atuncĭ ocara la el sĕ mână.
Când óre-cine te ocărasce, orĭ urechile să ţi le astupĭ, saŭ să grăbescĭ a te dĕpărtà, ca să nu-l audĭ.
Când te 'njură óre-cine, mulţumesce-ĭ că nu te bate.
970 Când te 'njură pĕ din dos, fă-te că nu audĭ, saŭ dĭ tu maĭ bine: «*Când nu sûnt dĕ faţă, lasă-ĭ să mĕ şî bată*».
La cele dĕ ocară nicĭ să îndrăsnescĭ să le numescĭ, necum

să te jocĭ cu ele, că cea maĭ mică dĕprindere te supune cât tu nu gândescĭ.
Numaĭ proştiĭ ocărĕsc şî necinstesc pĕ orĭ-cine orĭ-cum la gură le vine; d'aceea cel ce ocărasce prost om sĕ 'nţelege. Feresce-te d'un asemene nume.
Precum tu veĭ ocărî, aşa te vor ocărî, şî maĭ mult te vor tîrî. Feresce-te d'o asemene întîmplare.
Feresce-te dĕ ocărĭ şî dĕ dĕfăimărĭ, ca cinste dĕ la toţĭ maĭ mare sà dobândescĭ.
975 Ceĭ ce ocărĕsc d'a lor mànie sĕ chinuesc.
Cel ce ocărasce când nu-l bagă 'n sémă, însuşĭ s'ocărasce fără nicĭ o sémă.
Cel ce ocărasce crapă dĕ necaz, când el te ocărasce şî tu cu ochiĭ sclipiţĭ te uĭţi drept în ochiĭ luĭ. Aşa să urmezĭ ca să-ĭ viĭ dĕ hac.
Ce rĕŭ şi urît la toţĭ! cel ce dĕ ocărĭ sĕ ţine cu toţĭ.
Dĕparte dĕ cel ce te ocărasce, că singur el pĕ el atuncĭ sĕ ocărasce.

Pentru Ocârmuire

Veḑĭ *Cârmă.*

Pentru Ocrotélă

980 P'aĭ tĕĭ să-ĭ ocrotescĭ şî să-ĭ înmulţescĭ, ĭar nu după alţiĭ, ca după ĭepurĭ să alergĭ.

Pentru Om şî Omenire

Veḑĭ *la ĭubire dĕ omenire.*

Aurul pĕ piétră ĕşĭ arată curăţenia sa, ĭar omul pĕ aur ĕşĭ arată mintea sa.
Aurul şî argintul prin foc sĕ lămuréză, ĭar omul prin bătaĭa cugetuluĭ sĕŭ. Nu te dĕpărtà dĕ ea, ca pururea să fiĭ curat.
Anevoe să cunoscĭ firea şî gândul omuluĭ, dar cu băgare dĕ seamă tóte le coprindĭ.
Atuncĭ cunósce omul, şî cel maĭ tare, că nimic este 'n lume, când ĕşĭ dă sufletul, ne-putêndu-l maĭ ţinea.
985 A cunósce omenirea, cea maĭ mare ispravă. O asemene ispravă să arĕţĭ.
Atuncĭ te cunoscĭ că ĭubescĭ omenirea, când datoriile eĭ

le urmezĭ, ĭar nu când pĕ alţiĭ povăţuescĭ şî tu nu le urmezĭ, ca făţarniciĭ smeriţĭ.

Acela om mare sĕ 'nţelege, ce póte suferì orĭ-ce rĕŭ i sĕ întîmplă.

Adĕvĕrul şî dreptatea, cele maĭ marĭ datoriĭ ale omeniriĭ.

Iubirea dĕ slavă d'o parte şî fĕţărnicia dĕ alta, dĕrăpĕnarea omeniriĭ. D'amîndooĕ să te ferescĭ.

990 O cămaşă şî numaĭ omul are în pântecele maĭciĭ sale, şî pĕ aceea o lépĕdă cum ese în lume, arĕtând că dĕ nimic maĭ are trebuinţă, ĭar în urmă dimpotrivă urméză.

Omenirea s'o cinstescĭ maĭ mult dĕ cât orĭ-ce alt pĕ lume, că fiesce-care în parte om şî el este ca tine.

Omenirea când o ĭubescĭ, greşalele le ĭerţĭ, că nicĭ un om fără greşală; în care catigorie şî însuşĭ tu te socotescĭ.

Omul atuncĭ sĕ vede şî sĕ cunósce maĭ bine, când este desbrăcat dĕ ceea ce poprea pĕ ceĭ-lalţĭ a-l vedea.

Omul anevoe sĕ supune la cuvînt, ĭar opinĭa maĭ tare dĕ orĭ-ce cuvînt; d'aceea cu o opinie maĭ lesne ĕl supuĭ.

995 Omul, óre-ce maĭ puţin dĕ cât îngeriĭ, după cum zice proorocul, că tóte cele după pămînt luĭ i sĕ supun[1]).

Omul orĭ-ce voesce, anevoe dobândesce.

Omul orĭ-ce adună şî strînge cu munca şî truda sa, la muĭerea sa aduce.

Omul orbesce merge la orĭ-ce poftesce, şî tocma când sĕ poticnesce atuncĭ sĕ căesce. Feresce-te d'o asemene poticnélă.

Omul orb la cele din urmă, d'aceea pururea în mintea luĭ sĕ mângâe cu ceea ce luĭ ĕĭ place.

1000 Omul odată şî numaĭ vede mórtea cu ochiĭ, când nimenĭ nu-l maĭ cinstesce.

Omuluĭ, când gura i-o acoperă pămîntul, atuncĭ i-sĕ aude cuvîntul.

Omul în vis privesce la ceea ce el gândesce.

Omul încă n'a dobândit nicĭ putere nicĭ mijloc ca să săvîrşască dĕ dĕplin orĭ-ce gândesce în mintea sa, şî el sĕ socotesce maĭ presus cu mintea sa dĕ cât cel ce i-a dat acéstă minte a sa. Dĕparte d'o asemene zadarnică socotinţă.

Omul în lume s'a născut, ca cu lumea să trăĭéscă, ĭar nu ca hĭarele prin pustietăţĭ. Dĕparte dĕ orĭ-ce pustietate.

1005 Omul în lume s'a născut ca lumea s'o înmulţéscă, ĭar nu s'o pustiască, după cum i-a poruncit cel ce'n lume l'a

[1]) L'homme n'est ni ange ni bête; mais le malheur est que qui veut faire l'ange fait la bête.—B. Pascal.

zidit. «*Mulţiţi-vĕ ca nisipul măriĭ!*» După poruncă să urmezĭ.

Omul în necazurĭ curînd îmbĕtrânesce, când tot la ele gândesce. Dĕparte d'asemene gândurĭ.

Omul în necazurĭ sĕ cunósce om mare, când tóte le trece cu o răbdare mare. Ţine-te d'acéstă răbdare.

Omul în necazurĭ sĕ nasce, în necazurĭ cresce, în necazurĭ sĕ sfîrşasce; ĭar, după ce móre, sĕ odihnesce fără nicĭ un necaz în vecĭ. Aşa dar maĭ fericit cel ce a murit, dar cu mult maĭ fericit cel ce încă pĕ lume nicĭ cum s'a născut.

Omul în ne sciinţă sĕ nasce, în ne-sciinţă şî móre, şî dĕ sĕ socotesce c'a 'nvĕţat óre-ce pĕ lume, când nu le scie dĕsăvîrşit.

1010 Omul în slujbă sĕ cunósce, când puterea ĕĭ arată năravurile din fire [1]).

Omul în durerĭ sĕ nasce, în durerĭ cresce, în durerĭ vĭeţuesce, în dureri sĕ şî sfîrşasce. Vaĭ dĕ el că s'a născut.

Omul îndată cade, când pĕ prieten pĭerde. Păzesce-te d'o asemene cădere.

Omul îndrăsneţ fără socotinţă, cel obraznic fără ruşine, şî cel semeţ fără nicĭ o sfială, ĭar cel dîrz nicĭ o socotinţă, nicĭ ruşine nicĭ sfială are dĕ orĭ-cine. Cu nicĭ unul să te asemenĭ.

Omul înşĕlător din fire s'a născut. Tu împotrivă să te-arĕţĭ.

1015 Omul înţelept, maĭ împĕrat dĕ cât toţĭ împĕraţiĭ, că nicĭ o pată pĕ trup are. Asemene să te-arĕţĭ.

Omul vrednic şî 'nvĕţat nu sĕ cinstesce până ce grăĭesce dĕ pisma duşmanilor.

Omul, ca un vĭerme, pĕ pămînt cu trupul sĕ tîrasce, dar cu mintea luĭ maĭ presus şî piste cer sĕ întinde.

Omul ca vremea pĕ tot ceasul sĕ schimbă.

Omul ca să sufere s'a născut în lume. D'aceea şî tu trebue să suferĭ.

1020 Omul chipzuesce, dar Domnul hotăresce.

Omul cu omenie dĕ nimic alt sĕ sfiesce dĕ cât numaĭ dĕ ruşine. Aşa şî tu să urmezĭ.

Omul cu cuvîntul întrece pĕ dobitoc; când însă cuvintele tóte ĕĭ sunt próste, atuncĭ dobitocul maĭ presus dĕ cât omul în lume, sĕ socotesce după a luĭ putere. Nu te arătà maĭ jos d'un dobitoc.

Omul cu cuvînt din cer este cădut; ĭar cel fără cuvînt, ca cel în mocirlă crescut. Arată-te ca cel din cer.

[1]) Vedĭ No. 10607.

Omul, cu cât are maĭ puţină minte, cu atàt are maĭ multă mândrie.

1025 Omul, cu cât maĭ mult trăesce, cu atât maĭ mult şî pătimesce.

Omul cu minte s'asémĕnă cu Dumneḑĕŭ, ĭar cu cumplirea cu cea maĭ crudă hĭară.

Omul cu mintea sĕ sue a judecà pĕ însuşĭ Domnul.

Omul cu mintea şî pĕ cele maĭ grozave hĭare le supune subt picerele luĭ; ĭar pĕ sine nicĭ cum sĕ póte stâpâni. Vaĭ dĕ el!

Omul cu minte, ca să scape dĕ nevoĭ, ĕşĭ dă şî cămaşa după el. Aşa şî tu să urmezĭ.

1030 Omul cu mincinĭ sĕ 'nşală şî sĕ 'nvaţă la mica sa copilărie.

Omul cu mult maĭ mult ĭubesce pĕ muĭerea sa dĕ càt pĕ însuşĭ părinţiĭ sĕĭ.

Omul cumplit, hĭară întrégă, ĭar cel viclén, vulpe întrégă. D'amîndooĕ numirĭ mult să te ferescĭ.

Omul curat şî drept crede pĕ orĭ-cine, socotind pĕ toţĭ curaţĭ ca însuşĭ pĕ sine.

Omul cànd e să caḑă, întâiŭ mândria ĕl coprinde. Feresce-te d'o asemenea patimă.

1035 Omul, cànd laudă faptele cele rele arată că are şî el o parte din ele. Păzesce-te să nu caḑĭ într'acéstă osîndă.

Omul, când nu póte dobândì ceea ce el poftesce, sĕ face că n'o voesce. [1])

Omul, când sĕ satură dĕ binele ce are, caută alt ceva maĭ mare, dar dă piste maĭ rĕŭ, ş'atuncĭ suferă rĕul, dĕ frică să nu dea piste alt maĭ mare rĕŭ; adică, tocma atuncĭ sĕ 'nvaţă minte, când nu-ĭ maĭ slujasce mintea. Păzesce-te să nu caḑĭ într'acéstă greşală.

Omul, când sĕ socotesce că n'are nicĭ o grijă, tocma atuncĭ sĕ vede coprins d'a luĭ peire.

Omul când sĕ dă cu totul la plăcerĭ, tocma atuncĭ ĕşĭ pĭerde orĭ-ce curaj are. Păzesce-te să nu pierḑĭ şî tu curajul tĕŭ.

1040 Omul, ca să placă dĕ obste la toţĭ, trebue să sĕ arate plecat, taĭnic şî drăgăstos; pĕ nimenĭ să nu atingă, pĕ toţĭ să-ĭ cinstéscă, şî cu damele să jóce, fără a sĕ dĕpărta dĕ loc.

Omul, ca un suflet c'un mort în spinare, ce-l pórtă ca p'un orbeţ.

Omul ca să scape şî să se apere dĕ năpăstuirĭ ş'a ales un stăpân ocrotitor; ocrotitorul dimpotrivă pĕ cel ce l'a ales, l'a făcut luĭ rob. O! ce nelegĭuire!

---

[1]) Veḑĭ No. 2661.

Omul câte doresce, anevoe dobândesce.[1])
Omul cât trăesce, nu-ĭ cunóscem darul; după ce-l pĭerdem în zadar ĕl tânguim şî'n zadar ĕl lăudăm, când numaĭ simte nimic.
1045 Omul cât dĕ mic, acì ĕl veḑĭ împĕrat, acì dĕ mâĭnĭ legat ca cel maĭ mare vinovat.
Omul la a luĭ putere sĕ cunósce ce om este[2]). Atuncĭ şî tu să-ţĭ arĕţĭ omenirea ta.
Omul, la slujbă, cea maĭ mare credinţă şî cinste cu sîrguinţă către toţĭ să arate.
Omul la ce are dĕ faţă nicĭ cum sĕ mulţumesce, ci la cele ce-ĭ lipsesce pururea rîvnesce.
Omnl la bĕtrâneţe aşa judecă şî gândesce, precum din copilărie a auḑit ş'a învĕţat dĕ la ceĭ maĭ marĭ aĭ luĭ.
1050 Omul la bĕtrâneţe ĕşĭ plécă capul la pămînt, arĕtând că va să mérgă dĕ unde a şî venit.
Omul lesne sĕ încrede la cel ce-ĭ povestesce dĕ ceea ce el doresce
Omul lângă muĭerea sa nicĭ dĕ părinţĭ, nicĭ dĕ ţară, nicĭ dĕ vre-un nĕcaz ĕşĭ maĭ aduce aminte.
Omul mare sĕ cunósce, când greşala ş'o cunósce, şî cu mult cu mult maĭ mare când şî-o îndreptéză. Aşa şî tu să urmezĭ.
Omul mintea şĭ-o schimbă după ale vremiĭ întîmplărĭ.
1055 Omul, muĭerea când ĕĭ rîde, atuncĭ sĕ'nveselesce.
Omul mult sĕ nevoesce şî maĭ mult sĕ şî mâhnesce, când nu póte să arate cu condeĭul saŭ cu graĭul lucrurile precum le vede, saŭ precum le simte.
Omul mult sĕ strudesce ca să dobândéscă numire dĕ nemurire ca un Dumneḑĕŭ. O! ce zădărnicie!
Omul ne-mulţămitor să nu s'arate nicĭ odată pentru orĭ ce-a dobândit dĕ la orĭ-cine vre-odată.
Omul, nimic alt pĕ pămînt dĕ cât ţărînă şî pămînt.
1060 Omul nu-şĭ cunósce nicĭ fericirea sa, nicĭ norocirea sa, până ce nu pate óre-ce.
Omul, pentru a sĕ arĕtà după mândria sa maĭ presus dĕ cât este, a isvodit în lume miĭ şî sute dĕ'nşĕlăcĭunĭ, numindu-le minunĭ.
Omul pururea rîvnesce la ceea ce-ĭ lipsesce.
Omul pĕ lume s'a născut ca să sufere necontenit.
Omul, până e copil, sĕ socotesce dĕ fericit, că nimic nu simte, ne-avênd nicĭ o grija; după ce sĕ măresce, ĕĭ

[1]) Veḑĭ la cuvîntul: *Lăcomie.*
[2]) veḑĭ No. 10607.

încep nĕcazurile, ce pĕ tot ceasul ĕl frămîntă în felurimĭ dĕ chipurĭ.

1065 Omul, până ce nu-l bagĭ în jugul legilor, nu sĕ 'nvaţă minte.

Omul, până nu dă piste-un rĕŭ, nu cunósce binele ce-l are în mână.

Omul, până ce pórtă masca, tot sĕ maĭ cinstesce; după ce şĭ-o pierde rĕmâne dĕ ruşine.

Omul, rece la adĕvĕr şî fierbinte la minciunĭ. Tu împotrivă să te-arĕţĭ.

Omul, robul plăceriior. Ca să scapĭ dĕ robie, lasă plăcerile la o parte.

1070 Omul s'a făcut unul pentru altul; d'aceea unul cu altul să vĕ ajutaţĭ.

Omul sĕ înduplecă maĭ lesne la cuvintele muĭeriĭ dĕ cât la ale sale saŭ ale altora.

Omul singur dormind nu sĕ póte încălḍi.

Omul sĕ lipesce dĕ ceea ce-ĭ place din slăbiciunea sufle tuluĭ sĕŭ.

Omul sĕ mişcă ca ceasornicul, până ce zimbericĭul luĭ este sănătos.

1075 Omul să nu sĕ făléscă că tóte le cunósce, când pĕ însuşĭ sine nu-l póte cunósce.

Omul sănătos în haĭne dĕ muncitor, ĭar în haine dĕ palat pururea bolnăvicĭos. Alege care-ţĭ place.

Omul să placă la ceĭ ce-el urasce, ca să dobândéscă o mică şi zadarnică cinste.

Omul sĕ prinde din cuvintele guriĭ sale. Păzesce-ţĭ gura cât veĭ putea.

Omul sĕ silesce ca maĭ bine să dobândéscă, dar nicĭ cum gândesce ce o să nemeréscă; că cele de astăḍĭ bune, mâĭne le luăm dĕ rele, şî cele rele, îndată dĕ bune ni sĕ arată.

1080 Omul să sĕ sîrguĭască spre a dobândì o desĕvîrşită sciinţă, cum să cunóscă adică adĕvĕrul din mincĭună.

Omul sĕ schimbă pĕ tot ceasul, după vîrstă, după vreme şî după întîmplări. Ferice dĕ cine sĕ schimbă din rĕŭ spre maĭ bine, ca gândacul dĕ 'mătasă.

Omul, slab din fire; d'aceea lesne sĕ 'nşală.

Omul, sluga noroculuĭ.

Omul spre ostenélă în lume sĕ nasce.

1085 Omul stăpân sĕ socotesce, dar pĕ însuşĭ sine nu sĕ stăpânesce.

Omul cel tare dĕ suflet, în cea maĭ mare mişcare el stă nemişcat.

Omul firesce supus înşĕlăcĭuniĭ.

Omul firesce d'ale luĭ trebuinţe mult mult sĕ stăpânesce, că sluga lor sĕ stăpânesce.

Omul, firesce leneş; d'aceea fără muncă nicĭ cum să-l laşĭ.

1090 Omul fără smintélă în viéţa luĭ nicĭ cum sĕ póte păşi.

Omul fără muĭere rĕŭ la fire sĕ'nţelege, că 'mpotriva firiĭ sĕ arată. Dĕparte d'o asemene fire.

Omul fără mustrare, nicĭ cum sĕ 'nvaţă la orĭ-ce.

Omul fără nicĭ o cinste, nicĭ s'ascultă, nicĭ sĕ crede.

Omul fără nicĭ un prieten, singur sĕ 'nţelege în mijlocul lumiĭ.

1095 Omul fără duşmanĭ, nu-ĭ plătesce pĭelea nicĭ doĭ banĭ, că ticălos sĕ vede [1]).

Omul fără rod, tocma ca un mort.

Omul ce adĕvĕrul gonesce, adĕvĕrul dĕ el sĕ ţine.

Omul cel cinstit, cea maĭ cinstită zidire a Domnuluĭ.

Omul ce cercetéză firea omenéscă maĭ presus d'a luĭ putere, mintea îndată eĭ pĭere.

1100 Omul din vedere pĕ jumătate sĕ cunósce, ĭar din vorbă óre-ce maĭ mult şî din fapte cam pĕ dĕplin.

Omul din fire s'a născut cu altul împreună să petrécă pĕ lume; cine d'acésta sĕ dĕpărtéză, hĭară sĕlbatecă sĕ'nţelege. Dĕparte d'o asemene numire.

Omul, dobitocul cel maĭ ne-înarmat din fire; dar cu isteciunea minţiĭ, ce-a dobândit din fire, întrece şî stăpânesce şî pĕ cea maĭ grozavă hĭară.

Omul, după ce móre, atuncĭ darul i sĕ cunoasce [2]).

Omul, dĕ mândrie, pururea s'arată cu mult maĭ mare dĕ cât ceea ce este.

1105 Omul după idea sa pururea sĕ iea, fie bună fie rea; d'aceea să sĕ deprindă l'aceea ce căinţă nicĭ cum va avea.

Omul după vremĭ adese-orĭ ĕşĭ schimbă mintea, firea şî năravul; dar vaĭ dĕ cel ce sĕ schimbă din bine în rĕu.

Omul dĕ care nimenĭ nimic grăesce sĕ vede că n'are nicĭ o dĕstoĭnicie.

Omul dĕ sineşĭ spre ticăloşie maĭ lesne alunecă.

Omul dĕ tóte gol pĕ lume s'a născut, şi cu necazurĭ s'a îmbrăcat în tótă viaţa luĭ; ĭar, la sfîrşit, s'a vĕdut că ĭarăşĭ gol sĕ duce, precum a şi venit [3]).

1110 Omul, dĕ ceea ce-ĭ place. d'aceea sĕ îngraşă [4]).

Omul, şĭ când dobândesce ceea ce el voesce, tot nu sĕ mulţumesce, ci la maĭ mult rîvnesce; ĭar când le lasă şî sĕ duce, cu mâhnire le privesce, că nimic dĕ el sĕ lipesce.

---

1) Vedĭ cuvîntul: *duşman*.
2) Vedĭ No. 5564.
3) Vedĭ No. 7115.
4) Vedĭ No. 4320.

Om cu om firesce unul cu altul sĕ légă, pentru al lor în parte şî dĕobşte interes; că trebuința ĕĭ face unul cu altul să sĕ împreune, şî într'o adunare toțĭ împreună să petrécă.

Om că eştĭ să socotescĭ şî l'ale firiĭ să gândescĭ.

Om mare sĕ socotesce cel ce'n valurĭ a căḑut ş'afară dĕ grab din ele s'a vĕḑut. Aşa şî tu să te-arĕțĭ.

1115 Om pĕ om să vîndă ca p'un dobitoc nu sĕ 'nțelege omenire, ci întocma măcelărie.

Om fiind să nu gândescĭ maĭ presus dĕ om, ci pĕ însuşĭ tine să socotescĭ maĭ bine; şî mĕsura la tóte să țe-o şî păzescĭ, ca să nu te poticnescĭ.

Om fiind şî tu, pĕ orĭ-ce om ca pĕ însuşĭ tine să-l socotescĭ dĕ om.

Om fără nicĭ-un cusur nicĭ cum veĭ putea găsì, c'ale altuĭa tóte nicĭ odată ne place[1]).

Orĭ-ce om, fiind frate cu tine d'inceputul lumiĭ, ca un frate pĕ toțĭ să-ĭ socotescĭ.

1120 Orĭ ce bine poțĭ face la omenire, nn te lenevi a-l sĕvîrşi ca şî tu în omenire te socotescĭ.

Orĭ-ce în parte, parte d'un tot sĕ înțelege; că când te dóre un deget. tot trupul simte durerea. Aşa şî la omenire, când unul pătimesce, tótă omenirea trebue să simță şî la leac să alerge, ca să nu sĕ întindă durerea la tótă omenirea[2]).

Orĭ-cine eştĭ, şî orĭ-unde eştĭ şî orĭ-cum eştĭ, adu-țĭ aminte că om eştĭ.

Uniĭ ómenĭ pururea caută, şî cer, şî pururea sĕ strudesc, dar nimic folosesc, că nicĭ pot găsi, nicĭ pot afla pĕ cât eĭ voesc; alții gĕsesc d'a-gata, saŭ că lesne dobândesc, dar nu sciu nicĭ cum să păstreze, nicĭ cum să întrebuințeze; ĭar alțiĭ cu maĭ puțin sĕ mulțumesc, şî petrec cu mult maĭ bine. Ghicĭ cariĭ sunt maĭ fericițĭ şî ca aceia şî tu să urmezĭ.

Uniĭ s'arată ómenĭ marĭ dar nu curațĭ, ĭar alțiĭ dimpotrivă s'arată prea curațĭ dar nu şî marĭ. Ferice dĕ cel ce s'arată şî mare şî curat! C'acesta şî tu să te-arĕțĭ.

1125 Un om şî numaĭ póte-o lume isbăvì, şî ĭarăşĭ un om şî numaĭ poate-o lume prăpădì.

Urît luĭ Dumneḑeŭ, omul viclén cu cruḑime, omul cumplit, omul înşĕlător şî cel năpăstuitor, dar cu mult maĭ urît cel ce vinde pĕ om tocma ca Iuda, fără temere dĕ

1) Veḑĭ No. 4334 b.
2) Veḑi No. 3144.

Dumnedĕŭ. Feresce-te cât veĭ putea d'o asemene urmare, ca să scapĭ d'o asemene numire.

Inaintarea omeniriĭ după scăparea din robie, că temeĭul omenireĭ slobozenia din fire. Acésta să gonescĭ, ca mult mult să te slăvescĭ.

Inmulţiţi-vĕ ca nisipul măriĭ; acéstă cinstea cea maĭ mare către Domnul ce te-a zidit, dacă om te socotescĭ.

Un om, şî numaĭ, din ştreang dĕ veĭ scăpà, cea maĭ mare slujbă la omenire veĭ arĕtà. D'asemene slujbe să te ţiĭ.

1130 In necazurĭ când tu cadĭ, atuncĭ cunoscĭ pĕ orĭ-ce om. Silesce-te să-ĭ cunoscĭ cu mult maĭ înainte, ca să te poţĭ ferì dĕ eĭ.

In norocire omul nicĭ odată socotesce, că din ea va cădea; ĭar în ne-norocire pururea nădĕjduesce că sĕ va scăpà; însă l'amîndooĕ cu greşală. D'aceea şî tu schimbă-ţĭ socotinţa.

In slavă omul când ajunge, îndată sĕ schimbă.

In furia omuluĭ să nu-l superĭ maĭ mult.

In ce mare greşală omul în adĕvĕr sĕ află, când pĕ dĕ o parte ne mirăm de prostia celor maĭ dĕ nainte, şî pĕ alta lăsăm pĕ ceĭ din urmă tot în prostia celor maĭ dĕ nainte. Feresce-te d'o asemene greşală, ca să scapĭ pĕ ceĭ din urmă dĕ cea dĕ maĭ nainte prostie.

1135 Imbrăţişarea, semn dĕ dragoste; dragostea, semn dĕ îndurare, ş'îndurarea, semn de omenire, ĭar ĭubirea dĕ omenire, temeĭul credinţeĭ. Dĕ temeĭŭ dĕ te veĭ ţinea, tóte cele-lalte le dobândescĭ.

Vaĭ dĕ acel om, ce nicĭ pĕ el, nicĭ pĕ altul folosesce!

Vaĭ dĕ omul acela, când mintea nu-l maĭ stăpânesce!

Vaĭ dĕ némul omenesc, când ceĭ maĭ puternicĭ vor stăpânì pĕ ceĭ maĭ înţelepţĭ!

Vaĭ dĕ cel ce fuge dĕ muĭere pĕ lume, că 'mpotriva poruncíĭ Domnuluĭ urméză!

1140 Veĭ să cunoscĭ pĕ om? rĕdică-ĭ masca după obraz (adică slava şî puterea ce a dobândit).

Viéţa scurtă, învĕţătură lungă [1]) ne-sciinţa fórte mare, norocul ne statornic, patimile te 'nnécă, plăcerile scârbóse, că gréţă ţe-aduc, necazurile te cufundă; ce să facă omul? dĕcât să sĕ ticăloşască unul maĭ mult ş'altul maĭ puţin, saŭ maĭ cu răbdarea pĕ tóte să le sufere.

Gol aĭ venit pĕ pămînt, gol te veĭ duce înapoĭ; de ce dar atâtea nevoĭ pentru cele ce le laşĭ înapoĭ?

Grozav omul cel dîrz, urît cel flecar, spurcat cel ne-legĭuit, crud cel cumplit; ĭar făţarnicul smerit pĕ toţĭ ĕĭ întrece

[1]) Ars longa, vita brevis. — *Prov. Lat.*

cu rĕutatea sufletuluĭ luĭ. Feresce-te dĕ tóte aceste nu mirí.
Jĕrtfesce-te pentru orĭ-ce bine obştesc şî maĭ ales pentru omenire, că şî obştea în omenire intră.
1145 Ḑilele omuluĭ, tóte în necazurĭ, şî la cel maĭ fericit.
Ca un muritor ce eştĭ, pururea să gândescĭ la cele din urma ta, în tótă viéţa ta.
Calul cu frîul, ĭar omul cu cuvîntul; ĭar când nicĭ unul dĕ cuvînt nicĭ altul dĕ frîŭ nicĭ cum vor luà, atuncĭ dĕ biciŭ amîndoĭ vor luà. Feresce-te d'o asemene întîmplare[1]).
Ca să cunoscĭ a omuluĭ dĕstoĭnicie, trebue să te slujĕscĭ cu el, ca să veḑĭ isprava luĭ.
Ca să cunoscĭ pĕ om maĭ bine, trebue să cercetezĭ urmele luĭ, ca câĭnele urmele ĭepureluĭ.
1150 Cu anevoe omul să s'arate drept la cele streine; cine dimpotrivă s'a învrednicit, pĕ însuşĭ sine a biruit, biruinţa cea maĭ mare. O asemene biruinţă să gonescĭ.
Cu anevoe omul a fi tot-dauna tot acelaş.
Cuvîntul şî judecata anevoe vin la om; ĭar greşalele ĕl năbuşesc; d'aceea să-l dĕşteptĭ cum să sĕ feréscă, ca să dobândéscă judecată bună şî să pricépă ce e cuvîntul.
Cu cât omul maĭ mult sĕ cunósce pĕ sine, cu atât maĭ mult sĕ plécă la îndurare. Acésta să te silescĭ să dobândescĭ.
Cu câtă maĭ mare putere te veĭ îmbrăcà, haĭna omeniriĭ nicĭ cum o veĭ dĕpărtà.
1155 Cu cât maĭ mare eştí, cu atât maĭ îndatorat eştĭ la omenire să slujĕscĭ.
Cu pĭétra sĕ cunósce aurul şî argintul, ĭar cu aurul şî argintul cunoscĭ inimile ómenilor.
Cu mult maĭ anevoe omul însuşĭ el pĕ sine să sĕ mântuĭéscă dĕ ori-ce rĕŭ pĕ lume, dĕcât el pĕ altul.
Cu ce fel dĕ ómenĭ sĕ amestecă orĭ-cine tocına ca aceĭa sĕ află în sine. Bagă dĕ sémă la acésta. [2])
Când omul ar judecà pĕ sine precum pĕ streinĭ, maĭ nicĭ odată ar greşî. Acésta să urmezĭ.
1160 Când omul vrednic nu maĭ e a sĕ cinstì, atuncĭ începe a urî.
Când omul nicĭ cum pătimesce, îndurare dĕ altul nicĭ cum dobândesce. Nu te supĕrà când pătimescĭ, c'atuncĭ îndurare dobândescĭ, cel maĭ mare dar.
Când omul nu nemeresce ceea ce el gândesce, cŭ-al sĕŭ noroc să sĕ certe, c'altul nimenĭ nu-ĭ greşasce.

---

[1]) Veḑĭ No. 5095 & 5098.
[2] Veḑi No. 9495.

Când omul póte păzi prieteşug adĕvĕrat, dragoste curată, dreptate legîuită, omenire firéscă, îndurare către toţî şî un cuvînt drept la tóte, ce alt ĕî maî lipsesce dĕ cât o voinţă bună? D'acésta să te ţiî.

Când casa ta tu ţe-o cauţî atuncî poţî cunósce cât te costisesce ş'un grăunte dĕ grâŭ; şî când pĕ copiiî tĕî tu ĕî crescî, atuncî poţî cunósce cât eştî dator la părinţiî tĕî pentru crescerea ta. Acéstă cunoştinţă să goniescî.

1165 Când noî ne sîrguim pentru al obştiî folos, atuncî sĕ înţelege că slujim omeniriî.

Când mănâncă şî bea omul, nu-î mâhnì sufletul luî, că masa cere veselie.

Cât poţî să te silescî omenirea s'o luminezî cu sciinţa ta, şî să nu pizmuescî pĕ cel ce scie saŭ înaintéză cu învĕţătura sa maî bine dĕcât tine.

La omenire cu îndurare, la stăpânire cu supunere mare.

La vrăjmaşî cu îndrăsnélă, la ostaşî cu dragoste, la stăpân cu credinţă, la supuşî cu blândeţe, la muîerî cu mângâere, şî la orî-ce mişcare cu minte şî sfat mare, şî la nicî una piste mĕsură, ca să nu cadî în ură.

1170 La copilărie cu jucărele, la tinereţe cu gusturî şî plăcere, spre bĕtrâneţe cu bună socotinţă şî spre sfîrşît cu cea maî bună pocăinţă.

La căderea luî, omul sĕ cunósce când puterea ĕî lipsesce. Tu ş'atuncî să te-arĕţî precum şî maî nainte.

La câte şî când sĕ cade a te bucurà, şî la câte şî când a te întristà, l'acele ş'atuncî tu să te deprindî, ca să te poţî cu ele pururea lupta.

La cele piste fire şî piste putinţă nicî cum să rîvnescî, nicî să gândescî, nicî să te nevoescî, că în zadar muncescî.

Leŭ cu leŭ nu sĕ mănâncă, cât dĕ mare sĕ arată; tigr (sic) pĕ tigr nu muşcă, cea maî grozava heară; şî om pĕ om sfâşie, fiinţa cea maî sfântă! O! ce crudime! Dĕparte d'o asemene urmare.

1175 Maî urît om şî ne-legîuit, şî Domnuluî ne-plăcut dĕcât cel ce în viéţă dĕ muîere sĕ dĕpărtéză nu este altul pĕ lume. Dĕparte d'o asemene urmare.

Maî lesne omul a lăudà faptele cele bune dĕcât a le urmà. Tu împotrivă să urmezî. [1])

Maî lesne omul dĕfaîmă dĕcât cinstesce. când cuvîntul ĕî lipsesce.

Maî mult omul va să sĕ arate vrednic dĕ darurile ce nu le are, dĕ cât dĕ cele ce în fiinţă are.

---

[1]) Video meliora proboque, deteriora sequor. — Ovidiu, *Metam. VII.*

Maĭ mult din fapte dĕ cât din graiŭ pĕ om să-l înţelegĭ.
1180 Maĭ bine în mila Domnuluĭ dĕcât în mâna omuluĭ, că Domnul mult milostiv, ĭar omul nicĭ cum sĕ 'ndură.
Maĭ bine s'alerge la tine dĕ cât să fugă dĕ tine.
Maĭ ticălos dĕcât omul nimic alt pĕ lume, că cu tóte patimile sĕ luptă pĕ lume pentru o palmă dĕ loc, ce-ĭ trebue maĭ pĕ urmă.
Mare e omul când cu mintea în cer sĕ urcă, şî nimic dĕ el când cu capul la pămînt sĕ plécă.
Mare om sĕ înţelege cel ce la omenire înţelege. Acéstă înţelegere să te silescĭ să dobândescĭ.
1185 Muritor fiind pĕ lume, cele dĕ mórte să nu le uĭţĭ.
Nicĭ un lucru maĭ urît ca omul cu dooĕ feţe, ce sĕ ḑice făţarnic ne-legĭuit. Feresce-te d'o asemene numire.
Nicĭ schimbarea numeluĭ, nicĭ schimbarea haĭnelor te face maĭ om, ci schimbarea minţiĭ spre urmărĭ cinstite. Acéstă schimbare să gonescĭ.
Nu e îndestul să aibă omul darurĭ marĭ, ci trebue să maĭ scie cum şî când să le arate.
Nu uĭta omenirea în cea maĭ mare slavă ce veĭ fi, că pĭerḑĭ numele dĕ om.
1190 Nu cu palavre, nicĭ cu meşteşĭugirĭ saŭ făţărniciĭ să te arĕţĭ om mare, că tóte sĕ vĕdesc şî rĕmâĭ dĕ ne-cinste.
Nicĭ un om cu tóte darurile.
Nu tot omul ce nu face nedreptăţĭ pĕ lume sĕ înţelege dĕ drept, ci cel ce póte face şî nu face, acela în adĕvĕr omul cel maĭ drept; precum şî cel ce póte face bine şî nu face, acela sĕ 'nţelege cel maĭ rĕŭ şî maĭ cumplit, la suflet, pĕ lume. Dĕ una să te ţiĭ şî dĕ alta să te ferescĭ.
Nimenĭ pĕ sineşĭ nu sĕ cunósce maĭ jos saŭ maĭ prost şî dĕcât acela, ce însuşĭ el ĕl are în cea maĭ mare cinste.
Nicĭ un om la tóte bun şî la tóte rĕŭ, ci unul maĭ mult şî altul maĭ puţin şî la una şî la alta.
1195 Nicĭ un om pĕ lume fără nicĭ un cusur, dĕcât că unul are maĭ multe şî altul maĭ puţine, şî unul maĭ marĭ şî altul maĭ micĭ, şî că cele maĭ micĭ pĕ lângă cele maĭ marĭ nicĭ cum sĕ bagă în sémă.
Nicĭ un dobitoc ca omul maĭ lesne sĕ urcă ş'alunecă.
Numaĭ norocul cu vrednicia îmbogăţesce pĕ om, şî ĭarăşĭ norocul cu lenevirea sărăcesce pĕ om.
Nu ceea ce aĭ fost tu saŭ aĭ tĕĭ părinţĭ, ci ceea ce escĭ acum, aceea sĕ cercetéză. Bagă dĕ sémă la acésta[1]).

[1]) Veḑĭ No. 10844.

Nu ce va omul, ci ce va Domnul.[1])
1200 Nu cele pĕ dinafară, ci cele pĕ dinlăuntru la om să cercetezĭ.[2])
Pentru urmărĭ pĕ om pravila ĕl póte osândì, ĭar pentru cuget șî gândul sĕŭ numaĭ Dumnedĕŭ. Nu te socotì că-l veĭ înșĕlà cu ceea ce tu gândescĭ șî cugetezĭ.
Piste omenire nicĭ cum să gândescĭ, că te poticnescĭ.
Poruncile omeniriĭ «*Ceea ce ție nu-țĭ place altuĭa nu face*», «*Precum veĭ să-țĭ facă ție altul, fă șî tu aceluĭa*», «*Iubesce pĕ vecinul tĕŭ ca pĕ însușĭ tine*», «*Muncesce pentru cel ce nu póte muncì*», «*Scólă pĕ cel căḑut*», «*Indură-te dĕ orĭ-cine*».
Pĕ om în lene șî în moleșiune nicĭ cum să-l laĭ să stea, ci pururea cu munca să-l dĕdaĭ să sĕ deprinḑă.
1205 Pĕ om ca pĕ pom, până ce e fraget, curățâ-l șî-l îndreptézâ, că dĕ sĕ va mărì anevoe veĭ nemerì.[3])
Pĕ om cu cuvîntul, ĭar nu cu boldul să-l facĭ să te înțelégă.
Pĕ om să-l îndreptezĭ pĕ calea cea dréptă, ca să ajungă la viéță curată.
Pĕ om din vreme dĕ cele rele d'aprópe să-l poprescĭ, că lesne cu ele sĕ obicĭnuesce, când nicĭ o poprélă la ele găsesce.
Pĕ toțĭ să-ĭ socotescĭ dĕ o potrivă cu tine, că toțĭ sûntem născuțĭ dintr'o mumă ca tine.
1210 Pĕ ceĭ dĕ o potrivă ca nisce frațĭ să-ĭ ĭubescĭ, pĕ ceĭ maĭ marĭ ca nisce părințĭ să-ĭ cinstescĭ, șî pĕ ceĭ maĭ micĭ ca nisce copiĭ aĭ tĕĭ dĕ eĭ să îngrijĕscĭ.
Pĕ cel flămând să-l îndĕstulezĭ, pĕ cel secetos să-l adăpĭ, pĕ cel bolnav să-l cauțĭ șî pĕ cel mâhnit să-l mângâĭ, fapte dĕ omenire șî datoriĭ sĕ înțeleg. Dĕ ele să te țiĭ.
Până nu veĭ cerceta firea, mintea șî năravul, nu-l băga în casa ta, fie măcar șî 'mpĕratul.
Până nu trăescĭ împreună cu óre-cine, nu-l poțĭ cunósce dĕ ce fire ține.[4])
Precum aĭ venit, așa te șî ducĭ șî nicăirĭ te poțĭ poprì.
1215 Precum calul cu frîul, așa șî omul cu cuvîntul să sĕ stăpânéscă.[5])
Prețul omuluĭ stă în iscusința duhuluĭ sĕŭ șî în cinstea purtăriĭ sale. Una privesce la fire șî alta la tine.

---

[1]) Veḑĭ Cap. XII, c. Domn.
[2]) Veḑĭ No. 7159.
[3]) Veḑĭ No. 1041.
[4]) Veḑĭ No. 6144.
[5]) Veḑĭ No. 5095.

Rĕŭ, cumplit şî spurcat, păgân ne-legĭuit şî Satană întrégă cel împotriva omeniriĭ sĕ înţelege după lege. Feresce-te d'asemene numirĭ.

Ruşine la om cu luxul să s'arate om, ci maĭ bine cu cinste să s'arate dĕ cinste.

Rîdică mintea şi cuvîntul dĕ la om pĕ lume şî-l veĭ găsì întocma ca p'un dobitoc. Nu tĕ dĕpărtà dĕ nicĭ una, ca să nu te numescĭ întreg dobitoc.

1220 Să nu dea Domnul omuluĭ cât póte răbdà. Acésta la Domnul să te rogĭ.[1])

Sănătatea la om, dar al firiĭ; bogăţia, dar al noroculuĭ; ĭar înţelepcĭunea, dar al Dumitale. Ghicĭ acum care dar e maĭ bun.

Să preţuescĭ pĕ om dupĕ cinstea şî vrednicia luĭ, ĭar nu după averea luĭ.

Să scopescĭ un om saŭ să te dĕpărtezĭ dĕ firea omenéscă, ca când aĭ jĕrtfi tótă omenirea; cea maĭ mare nelegĭuire, că şî una şî alta înmulţindu-sĕ, la peire aduce tot némul omenesc. Feresce-te cât veĭ putea d'amîndooĕ aceste ne-legĭuirĭ.

Să te ĭeĭ după aceĭa, ce cinste ţe-aduce orĭ unde te-ĭ duce.

1225 Slavă şî cinste unul dĕ la altul rîvnim să dobândim şî cel adĕvĕrat dĕ la Domnul nooĕ dat, numele dĕ omenire, în pustie ĕl lăsăm. O ce ne omenire!

Slavă şî cinste celuĭ ce din nimic a ajuns mare şî din sărac bogat, şî dimpotrivă ne cinste şî ocară celuĭ cĕ din mare a ajuns mic şî din bogat a scăpĕtat. La una să te silescĭ şî dĕ alta să te ferescĭ.

Slobod să laşĭ pĕ om, ĭar nu rob şî ca p'un boŭ în jug.

Spune-mĭ cu cine vieţuescĭ ca să-ţĭ ghicesc ce fel dĕ om eştĭ.[2])

Tot omul după fapte sĕ cunósce.

1230 Tóte le lasă omul, ca dĕ muĭerea sa să sĕ lipéscă.

Tótă lumea, o omenire; pentru ea să te strudescĭ, pentru ea să te jĕrtfescĭ.

Tot omul ĕşĭ ĭubesce binele sĕŭ firesce.

Tot omul în greşală, şî supus la orĭ-ce hulă, fără nicĭ o îndoĭală.

Tot omul, la orĭ ce, gândesce a isbutì.

1235 Tot omul muritor, după lume trecĕtor.

Tot omul nicĭ cum póte să s'asemene la tóte, unul cu altul la fire, nicĭ la minte, nicĭ la vorbă, nicĭ la faţă d'opotrivă; că cel maĭ urît la faţă pórtă minte maĭ frumósă, şî cel maĭ cumplit la fire, la vorbă póte fi maĭ dulce dĕcât orĭ-cine.

---

[1]) Vedĭ Cap. XII. c. Domn.

[2]) Vedi No. 9495 & 9602.

Tot omul frate-țĭ este d'început până 'n sfîrșit. Vaĭ ție când veĭ vărsà sângele frateluĭ tĕu.
Tot omul, dacă móre, sĕ socotesce dĕ bun.
Tot omul trebuință unul dĕ altul are; d'aceea nicĭ odată să nu ḑicĭ: «*Ce-mĭ pasă mie?*».
1240 Toțĭ poftesc dĕ obște ale altora să afle, șî nicĭ unul poftesce c'ale sale altul să le afle.
Treĭ ómenĭ la vedere scârboșĭ șî urîțĭ de tot: săracul mândru, bogatul sgârcit șî bĕtrânul dĕsfrînat. Feresce-te d'asemene numirĭ.[1])
Treĭ tabĭeturĭ dĕ ómenĭ: uniĭ ĕșĭ țin închisă inima, alțiĭ gura, alțiĭ ușa; ĭar ceĭ dĕ a patrulea, ce-șĭ ținea închisă mâna, ca nimic să priméscă, cu totul aŭ perit șî nicĭ unul să maĭ găsesce.
Trebuințele omenescĭ împreună om cu om; acéstă împreunare dragoste ne-aduce către omenire. Dĕ ea să te țiĭ.
Feresce-te dĕ ceĭ fără dĕ omenire, că cu mult maĭ rĕĭ dĕcât cele mai crude hĭare.
1245 Fie-ce om cu năravul sĕŭ, ce din crescere a dobândit,
Fie-ce om cu slăbicĭunea sa, ce din fire a dobândit.
Firea pĕ om a făcut să s'ajute unul cu altul; cel maĭ mare pĕ cel maĭ mic, cel maĭ tare pĕ cel maĭ slab, ca o însoțire omenéscă. Dĕ ea să te țiĭ.
Firesce omul dĕ o potrivă este șî sĕ socotesce unul cu altul. Nu poftì dĕosebire.
Firesce omul șî orĭ-ce dobitoc la cel asemenea luĭ, la cel dĕ o fire cu el alérgă șî zoresce.
1250 Fugĭ dĕ omul cu dooĕ fețe, ce unele-țĭ grăesce șî altele gândesce.
Fără frică șî nădejde, omul maĭ rĕŭ dĕcât orĭ-ce fĭară sĕ arată.
Hearelor le este dat una cu alta să sĕ mănânce, că nu cunosc, nicĭ înțeleg, ce este dobitocia; ĭar omul, ce cunósce ce este omenirea, vaĭ dĕ el când cugetéză să frigă șî să mănânce pĕ însușĭ fratele sĕŭ, cu felurimĭ dĕ chipurĭ. Feresce-te d'o asemene cugetare.
Cea maĭ mare rușine a omuluĭ șî ticăloșie, când dĕ muĭere el sĕ stăpânesce.
Ce-ar poftì omul maĭ mult? dĕcât a dobândi aripĭ sburătóre șî viéță ne-muritóre.
1255 Ceea ce omul în inimă hrănesce, pururea în minte ĕĭ vine.
Ce e maĭ ticălos dĕcât omul pĕ lume? că dĕ orĭ ce sĕ mânie, dĕ orĭ-ce sĕ întristéză, bogăția nu-ĭ ajunge, sărăcia vaĭ dĕ el! cinstea ĕl robesce, interesul ĕl orbesce,

[1]) Veḑĭ No. Cap. X, c. Sărae.

temerea ĕl topesce, frica ĕl stăpânesce, nădejdea ĕl chinuesce, cugetul ĕl mustréză, veselia luĭ la beţie o găsesce, când nimic maĭ simte.

Ceĭ cu contoaşe şî cu blane gróse sĕ socotesc dĕ ómenĭ numaĭ pĕ însuşĭ eĭ, ca curcaniĭ când sĕ umflă.

Ceĭ maĭ marĭ vrăjmaşĭ aĭ omeniriĭ sĕ 'nţeleg lenea, lăcomia, dĕsfătarea, dĕsfrînarea, beţia şî ĭubirea dĕ slavă. Feresce-te d'aceste numirĭ.

Cel cu coraj în adĕvĕr dĕ mare om sĕ'nţelege, dar cu mult maĭ mult om mare sĕ'nţelege cel ce mânia şĭ-o stăpânesce şî maĭ lesne ĭértă. Cu acesta să te asemenĭ.

1260 Cel pentru care lumea s'a zidit, nicĭ ţĕrîna luĭ cum-va s'a maĭ găsit. Veḑĭ ce este omul.

Cel maĭ mare curaj să ţe-l arĕţĭ spre ocrotirea omeniriĭ, că şî tu în omenire te socotescĭ.

Cel fără milă şî îndurare dĕ omenire, nu sĕ cuvine dĕ om să aibă nicĭ măcar numire.

Cel fără dĕ omenire, orĭ pĕ cine întîlnesce, ne-cinstesce, ocărasce, clevesce şî pĕ toţĭ dĕ obşte ĕĭ bagĭocoresce, că cinstea nicĭ cum o cunósce.

Cel ce urasce fapta rea şî dĕ ea sĕ dĕpărtéză dĕ frica pedepsiĭ, acela când va scăpà d'acéstă frică, atuncĭ ĕşĭ arată în faptă voinţa sa spre fapte rele; şî cel ce săvîrşasce fapte bune cu nădejde dĕ rĕsplătire, acela arată că, când nădejdea ĕĭ va lipsì, nicĭ cum la fapte bune ar maĭ gândì; ĭar cel ce nicĭ dĕ frică, nicĭ dĕ vre-o nădejde, urméză fapte bune, acela sĕ'nţelege că din cugetul sĕŭ cel bun urmḑéză ce urméză; d'aceea sĕ socotesce omul cel maĭ bun. Acestuĭa să te asemenĭ.

1265 Cel ce la muĭerĭ sĕ închină, dĕ muiere parte n'are.

Cel ce nu-şĭ înfrînéză nicĭ ochiĭ, nicĭ gura, nicĭ pofta, ticălos om sĕ 'nţelege. Feresce-te d'o asemenea numire.

Cel ce frige şî pîrlesce şî pĕ însuşĭ fratele sĕŭ, fără 'ndurare dĕ omenire, nicĭ maĭ gàndesce la Dumneḑĕŭ, că nicĭ un Dumneḑĕŭ are. D'aceea, după tot cuvîntul, Satană ne-legĭuită sĕ numesce. Fugĭ d'o asemene numire.

Cercetăm firile ómenilor, ca când am încercà inele pĕ degete, unul maĭ strîmpt, altul maĭ larg, şî nicĭ unul ne vine bine, şî nu cunóscem că ceea ce nooĕ nu ne vine bine, la altul prea bine ĕĭ vine, până ce tóte sĕ vînd. Aşa şî omul trece fieş-care după firea luĭ.

Ce-şĭ face omul singur nu-ĭ póte face tótă lumea, [1]) nicĭ că-l póte scăpà. Feresce-te d'o asemenea greşală.

[1]) Veḑí No. 4374.

1270 Cine urasce némul omenesc, hulesce pĕ Dumneḑeŭ. Feresce-te d'o asemene hulă.
Cine vremiĭ sĕ supune şî suferă orĭ-ce împotrivire, acela om mare sĕ înţelege. Silesce-te să dobândescĭ un asemene nume. [1]
Cine pentru sine numaĭ trăesce, dĕ sine numaĭ îngrijesce şî pe sine numaĭ ĭubesce, fară din omenire dĕ obşte sĕ socotesce.
Cine pĕ om iubesce, iubesce pĕ Dumneḑĕŭ, că omul chipul luĭ Dumneḑĕŭ este. Acestuĭa să te asemenĭ.
Cine pĕ om supĕră, vrăjmaş omeniriĭ sĕ'nţelege. Feresce-te d'o asemene numire.
1275 Cine biruesce orĭ-ce necaz şî orĭ-ce plăcere, acela om mare sĕ 'nţelege. Silesce-te să dobândescĭ un asemene nume.
Boul fără cuvînt fiind sĕ mână cu boldul, ĭar omul, cu cuvîntul fiind, cu cuvînt. Cuvîntuluĭ şî tu să te supuĭ, ca să scapĭ dĕ bold. [2]
Blagoslovit omul cel ce-şĭ vede fiiĭ sĕĭ împrejurul meseĭ sale, ca nisce odrasle pĕ lângă un pom roditor. Silesce-te să dobândescĭ un asemene nume.
Dacă omul ar dobândi orĭ-ce poftesce, nu s'ar mulţumì cu tótă lumea.
Dacă omul n'ar mângâĭà pĕ însuşĭ sine, nicĭ o plăcere ar avea la orĭ-ce pĕ lume.
1280 Dacă nu-ţĭ poţĭ schimbà bĕtrâneţele, în tinereţe în zadar te fălescĭ că escĭ om mare şî cu putere.
Dacă tot omul n'ar avea lene, ĭar răbdare cât dĕ multă, şî dacă vicleşĭugul, lăcomia şî mândria ar lipsì din lume, toţĭ dĕ o potrivă s'ar socotì pĕ lume.
Dacă firea omuluĭ nu e într'o glăsuire cu duhul şî inima luĭ, piste putinţă a sĕ stăpânì.
Din ḑi în ḑi omul are dĕosebire dĕ însuşĭ sine.
Din cugetul sĕŭ omul bun sĕ cunósce.
1285 Din câţĭ ómenĭ veḑĭ pĕ lume, mulţĭ ĕţĭ plac fără a sci de ce ĕţĭ plac, şî mulţĭ din eĭ ĕţĭ sînt urîţĭ fără a-ţĭ dà pricină dĕ vre-o urîcĭune, pentru că dragostea, încă până acum, nu şĭ-a dĕscoperit taĭna sa.
Din tóte câte sînt pĕ lume, omul cea maĭ dĕ cinste şî cea maĭ minunată ființă pĕ lume.
Domnul pĕ om slobod l'a lăsat, şî om pĕ om ĕl face rob. O! ce ne-omenire! O! ce ne-legĭuire! Vaĭ ţie omule!
Domnul făcĕtor dĕ bine, tu icóna luĭ. Aséměnă-te luĭ.
D'o potrivă fiind omul cel mare cu cel mic după fire, d'o

[1] Nu sunt vremile sub cârma omuluĭ, ci bietul om sub vremĭ. — Miron Costin.
[2] Veḑĭ No. 5095.

potrivă să-l socotescĭ şî pĕ cel maĭ mic cu tine la omenire.
1290 După patimĭ omul la multe sĕ îndreptéză, când cuget bun după patimă a dobândit, după ce s'a căit. Asemene să urmezĭ şî tu după orĭ-ce patimă.
Dĕosebirea între oamenĭ după dĕstoĭnicie să o cercetezĭ şî să o cinstescĭ.
Dĕosebire la omenire nicĭ cum, cá toţĭ dĕ o potrivă sûntem născuţĭ.
Dècât să cadĭ în mâĭnile ómenilor, maĭ bine în mâĭnile Domnuluĭ.
Dĕ multe orĭ omul, ca să scape dĕ necaz, sĕ arată fără haz.
1295 Dĕparte dĕ acel om, ce milă nicĭ cum are nicĭ dĕ ceĭ maĭ dĕ aprópe.
Dĕparte dĕ acel om, ce nicĭ ruşine are, nicĭ la căinţă gândesce la câte el greşesce.
Dĕparte dĕ omul cel ne-mulţămitor, şî dĕ cel ocărîtor, şî dĕ cel viclean, şî dĕ cel zavistnic, şî dĕ cel făţarnic, şî dĕ cel pizmuitor, şî dĕ cel pişpăitor, şî dĕ cel şiret, şî în sfîrşît dĕ cel smerit şî singuratic, dĕ cel fără soţie, ce sĕ dĕpărtéză dĕ orĭ-ce soţietate şî trăesce ca un pustnic, ca să nu te smereduescĭ şî tu.
Dĕ cincĭ lucrurĭ maĭ cu sémă omul sĕ fălesce, dĕ némul sĕŭ, dĕ cinul sĕŭ, d'averea sa, dĕ frumuseţea sa şî dĕ duhul sĕŭ, ĭar la cinste nicĭ cum maĭ gândesce, ce covîrşasce tóte acestea. Tu dĕ cea din urmă să te fălescĭ.
Dragostea omeniriĭ, cea maĭ mare firéscă datorie. Dĕ ea mereŭ să te ţiĭ.

Pentru Omor, Ucidere şî Ucigaşĭ

1300 Nicĭ să gândescĭ, nicĭ să cugetezĭ la omor vre-odată, că Satană te socotescĭ.
Pe ucigaş ne-pedepsit Domnul în vecĭ nu-l lasă. Feresce-te d'a Domnuluĭ pedépsă.
Cel maĭ mare 'n lume rĕŭ, a omorî om pĕ om. Feresce-te d'o asemene urmare.
Cel ce ucide şî căznesce spre a dobândì tâlhăresce, acela om nicĭ cum sĕ maĭ socotesce.
Cel ce cu ucigaşiĭ la faptă s'a înclinat, ca un ucigaş şî el sĕ socotesce în faptă.
1305 Dĕ omor să te ferescĭ ca dĕ cel maĭ mare pĕcat, că viéţa omuluĭ, cel maĭ scump lucru 'n lume, şî tu viéţă nu poţĭ dà.

Pentru Opinĭe

Greşîta opinĭe, pravila şî legea celor proştĭ dĕ minte.
Cea maĭ mare armă spre înfrînare, opinĭa la om; d'aceea dĕ mic copil dă-ĭ opiniĭ bune, ca să sĕ pótă înfrîna.

Pentru Oprire

Veḑĭ *Poprire*.

Pentru Oraşe

In oraşele cele maĭ marĭ, maĭ marĭ blestemăţiĭ găsescĭ, ĭar pĕ la sate tot maĭ găsĕscĭ rĕmăşîţurĭ dĕ înfrînărĭ; d'aceea maĭ bine p'în sate dĕ cât p'în oraşe.

Pentru Orînduĭală şî Rînduĭală şî Ne-Orînduĭală

Orînduĭala caseĭ, dobândă şî podóbă caseĭ, ce arată vrednicia stăpânuluĭ. Dĕ ea să te ţiĭ.
1310 Orînduĭala la orĭ-ce lucru, temeĭul luĭ cel ne strămutat. Acest temeĭŭ să-l păzescĭ.
Orînduĭala bună, interesul tutulor.
Atuncĭ rînduĭala la tóte folosesce, când Domnul însuşĭ în casa luĭ o păzesce.
Orĭ-ce piste orînduĭală, greşală aduce fără îndoĭală.
Unde veḑĭ orînduĭală acolo să creḑĭ că cuvîntul prinde loc.
1315 Unde veḑĭ că mulţĭ poruncesc, acolo orînduelile cu totul lipsesc.
Unde nicĭ o orînduĭală, tóte acolo le veḑĭ pĕ dos; pĕ slugă din stăpân n'o dĕosebescĭ, pĕ cel mare din cel mic nu l poţĭ alege; dĕ veĭ să cerĭ ce-va, nu scie dĕ unde să ţe-o dea, nicĭ are cine să ţe-o dea; cu cine veĭ să grăescĭ, nu sciĭ unde să-l găsescĭ; nimenĭ te ascultă, nimenĭ te înţelege, nimenĭ sĕ supune, că toţĭ d'odată poruncesc, unul altuĭa ş'acela celuĭ-l-alt; veḑĭ o amestecătură ca trenţe d'adunătură. Feresce-te d'o asemene întîmplare în casa ta.
Unde nu scie când şî cum şî cuĭ să poruncéscă, acolo cea maĭ mare neorînduĭală.
Intîmplările vremiĭ schimbă orĭ-ce orînduĭală.
Ca buna orînduĭală, în casa omuluĭ nimic alt maĭ dĕ folos. Dĕ ea sá te ţiĭ.

1320 Când puterea dreptăţiĭ cu totul lipsesce, atuncĭ orînduĭala în turburare sĕ găsesce.
Ne-orînduĭala cu turburare dĕ multe-orĭ ne-aduce orînduĭala cea maĭ dulce, când cade la dĕsnădĕjduire.
Până ce cel maĭ mare nu sĕ poticnesce la óre-ce, orînduĭală la acela în vecĭ nu sĕ pune.
Cele maĭ multe orînduĭelĭ sĕ vĕd bine întocmite, dar neîngrijîte şî ne-păzîte. Bagă dĕ sémă la acésta.
Buna orînduĭală ca aţa ce pĕ óre-cine lesne l'a scăpat din drumul cel împleticit al labirintuluĭ. Dĕ ea să te ţiĭ, ca la tóte să isbutescĭ.
Buna orînduĭală la orĭ-ce te înlesnesce. Dĕ ea să te ţiĭ.
1325 Buna orînduĭală, cea maĭ dulce şî maĭ ticnită viéţă. Acéstă să gonescĭ.

Pentru Orbĭ şî Orbire

Orbuluĭ când ĕĭ daĭ, dă-ĭ cu ochiĭ închişĭ.
Inaintea orbuluĭ, pĭedică să nu puĭ.
Nicĭ o orbire maĭ rea ca orbirea minţiĭ, că îndată te aruncă în mocirla ne-trebniciеĭ. Veḑĭ să nu o paţĭ.
1330 Pĕ cel orb la casa luĭ să-l tragĭ şî să-l aducĭ şî cu îndestulare să l ajuţĭ.
Celuĭ orb călăuză pururea să te arĕţĭ.

Pentru Osîndă

A se osîndì ne-vinovat fiind, mâhnire dĕ mórte. Feresce-te să nu pricinuescĭ o asemene mâhnire, ca nu cum-va să vie şî la capul tĕŭ.
Vaĭ dĕ acel ce aştéptă a luĭ osîndă saŭ scăpare dĕ la judecătorĭ cumpliţĭ!
Vaĭ dĕ cel ce pĕ sărac fără vină-l osîndesce, ĭar pĕ cel bogat ş'în rĕutăţĭ cufundat, fără nicĭ o ruşine şî temere dĕ Dumneḑĕŭ ĕl desvinovăţesce!
1335 Cu mult maĭ ruşine când osîndă o plătescĭ dĕcât când o săvîrşascĭ. Feresce-te de una, ca să scapĭ dĕ cea-l-altă.
Cu haĭne dĕ îndurare să te îmbracĭ, când veĭ pĕ óre-cine să osîndescĭ.
Când veĭ să osîndescĭ, cu mulţĭ să te sfătuescĭ; ĭar când veĭ să ĭerţĭ saŭ să miluescĭ, dĕ sfat să te ferescĭ.
La osîndă cât dĕ mult tu să zăbovescĭ, ĭar la ĭertare, milă şî îndurare, cât poţĭ să te pripescĭ.
La osîndă să aştepţĭ a minţiĭ hotărîre.

1340 Nu osîndì pĕ nimenĭ până nu veĭ audì dĕ la amîndoĭ cuvinte.

Nu osîndì fără vină, ca să nu daĭ pildă asemene pĕ tine să te osîndéscă.

Până a nu cercetà pricina urmăriĭ, să nu osîndescĭ că rĕŭ a urmat, că cel dĕ nevoe nu sĕ'nţelege că rĕŭ a urmat.

Pripa la osîndă, cea maĭ ne-legĭuită urmare. Feresce-te dĕ ea cât veĭ putea.

Cine osîndesce fără a ascultà, şî drept d'a osîndit, sĕ înţelege c'a pĕcătuit.

1345 După lege să osîndescĭ, dar după fire să-ţĭ fie milă de cel ce-l osîndescĭ.

Pentru Ospeţe

La ospeţe vesel pururea să te arĕţĭ, dar nu cu sbierete şî răcnete, ci óre-ce maĭ încet, ca să nu asurḍescĭ pĕ musafirĭ.

La ospeţe nicĭ odată ĭuţélă, cértă şî rĕutate, că 'ndată te poticnescĭ.

Pĕ la ospeţe când te chĭémă, să nu închinĭ cam des, ca «*Dómne miluesce*, *Dómne miluesce*».

Pentru Ostaşĭ

Veḍĭ *Óste*.

Pentru Ostenélă

Veḍĭ *Odihnă*.

Pentru Oftat, Ohtat

Maĭ mult dĕ cele pĕ din lăuntru să te silescĭ să nu oftezĭ, dĕcât dĕ cele pĕ din afară.

1350 Să oftezĭ, dar să nu te întristezĭ, că oftatul uşuréză, ĭar întristarea vatămă.

Pentru obiceĭŭ

Orĭ-ce obiceĭŭ şî modă dĕ la ceĭ maĭ marĭ începe. Dă pildă tu dĕ bun obiceĭŭ.

Orĭ-ce sĕ obişnuesce dimpotrivă nu sĕ maĭ socotesce. Ur-

méză unuĭ asemene obiceĭŭ, ca să nu te cunoscĭ împotrivitor.
Obiceĭul între ceĭ proştĭ, ca o lene sĕ 'nţelege.
Obiceĭul vechĭŭ cu anevoe sĕ schimbă.
1355 Obiceĭul pĕ tăcute pravilă ajunge.
Obiceĭul pĕ fire cu anevoe o schimbă.
Obiceĭul tóte le stăpânesce.
Obiceĭul din tinereţe cu anevoe să schimbă la bĕtrâneţe.
Obiceĭul, după lege, a dooa fire sĕ 'nţelege.[1])
1360 Obiceĭul ţĕriĭ drept pravilă sĕ 'nţelege.
Obiceĭul, şî cele maĭ grele, fórte uşóre le arată.
Obiceĭul şî dĕprinderea, cele maĭ grozave şî cele dĕ spaimă ţi le dă în palmă. Cu ele să te dĕprindĭ, ca să nu te speriĭ dĕ orĭ-ce.
Un obiceĭŭ, cu cât maĭ vechĭŭ, fie cât dĕ rĕŭ, lege sĕ socotesce.
Nimic alt maĭ cu putere dĕcât a obiceĭuluĭ poruncă.
1365 Să te obişnuescĭ, dar să nu te nărăvescĭ.
După al loculuĭ obiceĭu, să te porţĭ şi tu în orĭ-ce bordeĭŭ.

Pentru Oblăduire

Oblăduirea cea maĭ bună, o unire între toţĭ şî toţĭ împotriva aceluĭa ce va să supere o asemenea oblăduire.
Oblăduirea cea blândă supunere ţe-aduce bună. Dĕ ea să te ţiĭ.
Ca să poţĭ oblădui bine, trebue maĭ întâĭŭ să aşĕdĭ o bună orînduĭală, dĕ care să te ţiĭ nestrămutat.
1370 Ca bine să oblăduescĭ, cuget bun să arĕţi şî rîvnă spre îndreptare fără nicĭ un interes.
Când supuşiĭ ĕşĭ cunosc datoriile lor către ceĭ maĭ marĭ aĭ lor, şî ceĭ maĭ marĭ, ale lor către supuşiĭ lor, atuncĭ oblăduirea sĕ 'nţelege cea maĭ sfântă.
Nu cu bicĭul, ci cu blândeţe norodul să-l oblăduescĭ.
Pĕ toţĭ învĕţaţĭ nicĭ odată ĕĭ poţi face, iar pĕ toţĭ fericiţĭ cu mare înlesnire, când voinţă veĭ avea la oblăduirea ta.
Din buna orînduĭală a caseĭ sale, sĕ cunósce omul cel vrednic dĕ oblăduire.

Pentru Obraz

1375 Obrazul ĕţi arată veselia sufletuluĭ tĕu; obrazul ĕţĭ arată

[1]) L'habitude est une seconde nature. — *Prov. Franç.*

ş'întristarea luĭ; nu te preface, că obrazul te vĕdesce.
Obrazul subţire cu mare cheltuĭală sĕ ţine, şî cel fără pĕr cu mare usturime. Dĕ nu-ţĭ pasă dĕ cheltuĭală, fi-ţĭ milă dĕ usturime.[1])
Cu obraz văpsit şî cu murse împodobit, mască dĕsăvîrşit.

Pentru Obraznicĭ şî Obrăznicie

Veḑĭ *Ruşine, Sfială.*

Obraznicululuĭ cu dîrzia ĕĭ daĭ în cap.
Obraznicul în ochĭ te ocăresce, că nu cunósce ruşinea. Dĕparte d'asemene om.
1380 Obraznicululuĭ nicĭ cum tu să-ĭ daĭ obraz, că pururea caută cum să te încalece pĕ grumazĭ.
Obraznicululuĭ să nu-ĭ ḑicĭ să şaḑă în pat, că numaĭ dĕcât să cacă în pat.[2])
Obraznicul la toţĭ urît, că scàrbă, gréţă şî plecate la toţĭ ne aduce. Fugĭ d'o asemene numire.
Obraznicul lesne sĕ póte cunósce, că până a nu auḑi bine până a nu ascultà saŭ a-l întrebà, el rĕspunde maĭ nainte.
Obraznicul nu pĭere, dar nicĭ nume bun are.[3])
1385 Obraznicul, şî dĕ şi-a luat numirea dĕ la obraz, dar fără obraz, şî dĕ are obraz.
Obraznic nicĭ cum să te arĕţĭ nicĭ la mic, nicĭ la mare, ca să dobândescĭ cinstea cea maĭ mare.
Obrăznicia vatămă întocma ca o armă, că semn dĕ zorbagiŭ. Feresce-te d'un asemene nume.
Obrăznicia, bólă fără leac.
Obrăznicia, dobitocéscă. Dĕ ea să te dĕpărtezĭ. Blândeţele dumneḑeescĭ. De ele să te lipescĭ.
1390 Obrăznicia şî bagĭocora, cele maĭ urîte călăuze, că te duce la ne-cinste.
Gura cea obraznică capul eĭ şĕ-l perde. Păzesce-ţĭ capul.
Nu dà obraz celuĭ fără obraz, c'al tĕŭ obraz ţe-l necinstesce.
Pĕ obraznicul fără minte numaĭ nebunul ĕl învaţă minte.
Pĕ obraznic şî pĕ dîrz nicĭ dĕ aprópe, nicĭ dĕ dĕparte să-ĭ veḑĭ ca să nu te căescĭ.
1395 Pĕ cel maĭ mare vrăjmaş cu o vorbă numaĭ dulce ĕl facĭ

[1]) Veḑĭ No. 4131.
[2]) Veḑĭ No. 7520.
[3]) Veḑĭ Cap. XVI. c. Obraznic.

să te sărute, ïar pĕ cel obraznic nicĭ cu miĭ şî sute nu-l poţĭ întórce dulce la tine să sĕ uĭte.
Fugĭ dĕ obrăznicie, că'n multe necazurĭ curînd şî rĕŭ te bagă.
Cel obraznic ruşine n'are dar fórte lesne pĕ altul ruşinéză Dĕparte dĕ el, ca să nu te ruşineze.
Cel obraznic dĕ dinainte-ţĭ ïea fără a cere ce-va. Feresce-te să nu-ţĭ iea tot.
Cel ce cu obrăznicie către Domnul sĕŭ grăesce, luişĭ ĕşĭ greşesce.

Pentru Obşte

1400 Obştea judecă pĕ stăpân dĕ este bun saŭ rĕŭ. Ingrijesce-te d'o asemene judecată.
Ca óre-ce să fie bine pentru obşte, trebue să privéscă la folosul obştiĭ.
Pĕ unul din obşte de veĭ supĕrà, tótă obştea aĭ supĕrat'o că mădular obştiĭ sĕ înţelege. Feresce-te d'o asemene urmare.
Cela ce la obşte folosesce şî nooĕ în parte ne folosesce, că fieş-care în parte din obşte sĕ socotesce. Pentru obşte să te silescĭ.
Ceĭ cu avere mare, aceĭa pentru obşte grijă sĕ cuvine să aĭbă maĭ mare, ca şî obştea să sĕ foloséscă şî ave-verea lor să n'o pĭérḑă.
1405 Cele dĕ obşte nu cam supĕră pĕ nimenĭ, ïar cele în parte pĕ toţĭ dĕ obşte.
Cel ce pentru obşte mult sĕ sîrguesce, pentru sineşĭ muncesce, că şî el parte din obşte este.
Cel ce dĕ la obşte maĭ puţin sĕ folosesce, acela cinste maĭ mare dobândesce. Aşa şî tu să urmezĭ, dacă veĭ cinste să dobândescĭ.
Din cele dĕ obşte nicĭ cel maĭ mic lucru să nĕ-l însuşescĭ pentru al tĕŭ în parte interes.
Dĕ obşte trebuinţa cea maĭ mare dĕmâncarea sĕ socotesce şî la obşte privesce. D'aceea pentru îndestularea obştiĭ maĭ mult să ne silim, că 'în obşte şî noĭ înşine ne găsim.

Pentru Odihnă şî Osteneală şî Ne-Odihnă

1410 A sufletuluĭ odihnă cu mult maĭ bună dĕcât a trupuluĭ. Dĕ aceea maĭ mult să te îngrijĕscĭ.
O ḑi pĕ sĕptĕmână să fie dĕ odihnă la ómenĭ şi dobitóce, după cum s'a orînduit dĕ cel ce lumea a zidit.

Omul firesce, cum şî dobitocul, după muncă cere odihnă. Să-ĭ slobodḑĭ vremea dĕ odihnă.
Odihna cea maĭ mare, când omul nicĭ o poftă maĭ are.
Odihnă fără nicĭ o ostenélă, viéţă împuţită. Veḑĭ să nu te împuţĭ.
1415 In cea maĭ mare casă nu găsescĭ odihnă, ca 'n cea maĭ próstă colibă.
Ca 'n casa ta nicĭ în palat împĕrătesc nu te poţĭ odihnì.
Cu odihna dĕ cu nópte sĕ uĭtă munca trecută şî sĕ gătesce dĕ munca viitóre.
Când unul zidesce şî altul strică, ostenéla în zadar.
Maĭ bine în odihnă dĕcât în bilşĭugare, că îmbilşĭugarea fără odihnă, întristare şî maĭ mare.
1420 Nóptea să ne odihnim, ḑioa să ne ostenim.
Pofta dĕ odihnă ţe-aduce trândăvie şî moleşiune şî trupesce şî sufletesce. Dĕparte d'o asemene poftă.
Cel ce la tinereţe mult sĕ odihnesce, la bĕtrâneţe maĭ mult sĕ ostenesce. Feresce-te d'o asemene ostenélă maĭ din vreme.
După munca cea maĭ grea, nicĭ o mâhnire maĭ rea ca neodihna la om.
După muncă odihna plăcere dulce ne aduce.
1425 După muncă şî odihna.

Pentru Odăĭ

Odaĭa mică te strînge dĕ gât, ĭar cea mare te rĕsfaţă. Alege care-ţĭ place.
Odaĭa dĕ culcat spre aer maĭ curat.

Pentru Oştirĭ

Veḑĭ *Óste.*

Pentru Uĭtare

Uĭtare la toţĭ dĕ obşte, la unul maĭ mult, la altul maĭ puţin, în cât pĕ lume tóte sĕ pun la uĭtare.
Uĭtarea nu e tagă; d'aceea când ĕţĭ aducĭ aminte, dă nădejde celuĭ ce l'aĭ uĭtat
1430 Uĭtarea dĕ cele rele la cel ce pătimesce, cea maĭ bună tămăduire. Acéstă tămăduire să gonescĭ la orĭ-ce rea întîmplare.
Cu uĭtarea tămăduescĭ orĭ-ce necaz dobândescĭ. Dĕ ea să te ţiĭ, ca să nu simţĭ nicĭ un necaz.

Să nu ḑicĭ c'aĭ uitat, că te uită şî pĕ tine.
Tóte la uĭtare cu vreme sĕ pun, dar rana la uĭtare pururea ĕţĭ aduce aminte. Feresce-te să nu facĭ cum-va cuĭva vre-o rană.
Ce grabnică uĭtare nooĕ ne aduce cel ce după lume în vecĭ în vecĭ sĕ duce!
1435 Ce curînd sĕ uită cel ce în urmă nicĭ cum sĕ maĭ uĭtă!
Ce lesne sĕ uĭtă cele dĕ maĭ nainte, când dĕ necazurĭ scapĭ.

Pentru Uĭtătură

Uĭtătura înapoĭ te-arată dĕ temĕtor. Cam feresce-te d'acésta.
Uĭtătura în jos te-arată dĕ ruşinos. Cam d'acésta să te ţiĭ.
Uĭtătura în sus te-arată dĕ mândru. Dĕpărtéz'o dĕ la tine.
1440 Uĭtătura într'o parte şî într'alta dĕ fudul. Cam dĕparte dĕ acésta.
Uĭtătura pĕ subt ochĭ te-arată dĕ furios. Fugĭ cât veĭ putea dĕ ea.
Uĭtătura ta cu dulcéţă să fie la a ta soţie.
Uĭtătura c'o jucătură dĕ ochĭ în cap te-arată dĕ viclean. Dĕparte dĕ ea.
Uĭtătura cu clipélă din ochĭ te-arată dĕ somnoros. Maĭ bine du-te dĕ te culcă.
1445 Uĭtătura cu îndurare te-arată dĕ milos. Cu ea să te slujĕscĭ.
Uĭtătura dulce faţa ţe-o înveselesce. Dĕ ea să te ţiĭ.
Uĭtătura dréptă, a dragostiĭ săgétă. Bagă dĕ seamă bine la acésta.
Uĭtându-te la cele frumóse, pentru o mică plăcere viéţa ţe-o primejduescĭ. Feresce-te dĕ ea.
Cu faţa turbată şî posomorîtă nicĭ cum să te arĕţĭ, ci uĭtătura ta dulce, veselă şî blândă către toţĭ să fie.
1450 Cu cel ce vorbescĭ, cu cinste la el să te uĭţĭ, când luĭ ĕĭ grăescĭ.
Când scrie óre-cine saŭ citesce vre-o hârtie, nu te uĭta la acelea, fără voe ţie dată, că te căescĭ numaĭ îndată.
Pururea cu un ochĭŭ să te uĭţĭ l'ale tale şî cu cel-l-alt pĕ afară, ca unele şî altele să le veḑĭ însuşĭ tu.
Dulcea uĭtătură a uneĭ muĭerĭ frumuseţe eĭ i-aduce, ĭar ţie orbire şî maĭ multă robire. Cam maĭ dĕparte, ca nu cum-va să rĕmâĭ al eĭ rob-orb.

Pentru Umilinţă

Umilinţa dĕ toţĭ sĕ cinstesce, dar nicĭ unul eĭ sĕ supune,

că toţĭ vor să poruncéscă; aşa dar umilinţa rĕmâne la toţĭ plăcută, dar la toţĭ supusă.

1455 Cu umilinţă şî blândeţe dobândescĭ cinste şî dragoste dĕ la toţĭ, ĭar cu smerenie făţarnică scârbă şî urîcĭune. Alege care-ţĭ place.

La mórte numaĭ sĕ umilesce şî cel maĭ tare şî maĭ puternic pĕ lume.

Cel ce dĕ nevoe nu pĕcătuesce, în vecĭ nu sĕ umilesce.

Pentru Umblet

Umbletul încet te pune pĕ gândurĭ, cel maĭ ĭute te dĕpărtéză dĕ orĭ-ce gând, şî cel potrivit ĕţĭ deştéptă orĭ-ce gând. Alege care-ţĭ place.

Umbletul în trăsură te-arată dĕ şchiop, şî dĕ multe orĭ te dă şî în cap; umbletul călare îndătă te ostenesce. ş'adese orĭ te poticnesce; umbletul pĕ jos cel maĭ frumos, cel maĭ sănătos, cel maĭ folositor, că tóte le vedĭ, tóte le cercetezĭ, tóte le privescĭ maĭ dĕ aprópe, care-ţĭ aduce cea maĭ dulce plăcere şî cea maĭ bună sănătate. Alege care-ţĭ place.

1460 Umbletul tĕŭ în cale fără prihană să ţe-l păzescĭ pururea, fără nicĭ o greşală

Când umblĭ, cu picerele să nu calcĭ împleticit, că te-arată dĕ om bét, fără a fi póte bét.

Când umbli, mâĭnele să nu ţi le legenĭ în cóce şî în colo ca cel spînzurat, nicĭ să te uĭţĭ pĕ sus ca astronomii la cer, ci maĭ bine să vedĭ pĕ pămînt unde calcĭ, ca să nu te poticnescĭ ca cerbiĭ p'în gropĭ.

Când umbli pĕ drum, să nu umbli cocoşat, că te-arăţĭ dĕ cocoşat, fără d'a fi póte cocoşat.

Pentru Unire şî Ne-unire

Unirea acolo lăcuesce, unde lăcomia lipsesce. Feresce-te d'acéstă patimă, ca să te poţĭ unì.

1465 Unirea aduce fericire dĕ obşte. Dă ea să te ţiĭ.

Unirea între ómenĭ, cât dĕ puţinĭ fie, maĭ multă putere are dĕcât ne-unire în ceĭ maĭ mulţi ómenĭ. Dĕ ea să te ţiĭ ca să poţĭ isbutì.

Unirea între ómenĭ prieteşug şî dragoste dĕ obşte sĕ'nţelege. Nu fugì dĕ ea.

Unirea între ómenĭ, cea maĭ mare armă. C'o asemenea armă să te înarmezĭ.

Unirea între ómenĭ, cea maĭ dulce viéţă. O asemenea viéţă să gonescĭ.
1470 Unirea între ómenĭ cel maĭ mare dar. La asemenea dar să rîvnescĭ.
Unirea, ca funia cea întreită, maĭ mult ţine. Dĕ ea să te ţiĭ.
Unirea, cât dĕ mică, puterea cea maĭ mare, fie şî făr'dĕ armă. Dĕ ea să te ţiĭ cu mâĭnĭ şî cu picere.
Unirea porcilor să vĕ rugaţĭ să dobândiţĭ; că toţĭ pentru unul sar şî sĕ împotrivesc.
Unirea să vĕ fie voinţa cea maĭ mare, ca să sĕ pótă ţinea.
1475 Unirea fără dragoste de omenire nicĭ cum sĕ întocmesce. Iubiţĭ dar omenirea, ş'îndată vĕ veţĭ unì.
Unirea biruesce pĕ cel maĭ tare vrăjmaş. Ţinete dĕ ea, ca să-l poţĭ biruì.
Unirea şî dragostea între ómenĭ dĕ obşte, temeĭul vieţiĭ lor. Dĕ ea să vĕ ţineţĭ.
Unul, ca nicĭ unul, că dĕ la doĭ încep ceĭ maĭ mulţĭ. Unesce-te cu altul, ca să te numescĭ mulţĭ, şî dĕ numaĭ unul escĭ.[1])
Unde lipsesce unirea şî ne-unirea stăpânesce, acolo turburarea împĕrăţesce, cea maĭ grozavă stăpânire, ce înnótă în rîurĭ dĕ sânge, c'acolo cruḑimea lăcuesce. Mult să te îngrijĕscĭ d'o asemene întîmplare.
1480 Vaĭ dĕ cel ce sĕ trage din obştésca unire! că ca p'un boŭ ĕl trage şî dă cu boldul la jug. Feresce-te d'un asemene bold.
Unde pizmă şî prigonire, acolo şî ne-unire.
Ca să poţĭ face o unire maĭ mare şî maĭ tare, trebue maĭ întâĭŭ cu aĭ tĕĭ să te unescĭ, că într'alt chip nu isbutescĭ.
Când ne-unire între ómenĭ, unuĭa una-ĭ lipsesce şî altuĭa alta, d'aceea pururea sĕ gâlcevesc pentru cele ce le lipsesc. Ingrijasce-te d'o asemene gâlcévă, că grozavă este.
Când toţĭ sĕ vor unì între eĭ, frică n'or maĭ avea dĕ nimenĭ, c'atuncĭ e pace între eĭ.
1485 Ne-unirea, urgia cea maĭ mare, că necazurĭ aduce la toţĭ dĕ obşte. Dĕparte d'o asemene urgie.
Ne-unirea între fraţĭ numaĭ îndată ĕĭ dĕsparte şî pĕ uliţe ĕĭ împarte. Feriţi-vĕ, nu vĕ risipiţĭ ca puiĭ dĕ potîrniche.
Ne-unirea pĕ noróde curînd le risipesce ĭar unirea între eĭ în vecĭ le împreună în cea maĭ bună împreună vĭeţuire.
Cu cât maĭ sfântă unirea, cu atât şî greşala eĭ maĭ mare.
Pururea la unire să gândescĭ, că cu unirea te împuternicezĭ.

---

[1]) Veḑĭ No. 9612.

1490 Păzesce-te de aceĭa, ce nicĭ cu aĭ sĕĭ petrec într'o unire.
Ne-unirea, rĕzboĭŭ în vecĭ între ceĭ maĭ dĕ aprópe.
Până ce ne-unițĭ şî dĕosebĭ vĭețuițĭ, taĭne nu dobândițĭ.
Până ce rîvnim unul dĕ altul maĭ mult să avem, unire între ómenĭ nu veĭ găsì nicĭ odată.
Scârbă să țĭ fie dĕ ne-unire, că pĕ toțĭ ĕĭ cufundă în ne-odihnire.
1495 Fugĭ dĕ ne-unire ca dĕ cel maĭ mare foc, că îndată te topesce.

Pentru Unghiĭ.

Unghiĭ ca dĕ cal nicĭ cum să aibĭ la mâĭnĭ că degetele tale nu sĕ potcovesc ca caiĭ.
Unghiile să nu țĭ le rodĭ ca câĭniĭ la óse.

Pentru Unsul luĭ Dumneḑĕŭ.

Unsul luĭ Dumneḑĕŭ sfânt lucru sĕ 'nțelege; cine pune mâna pĕ unsul luĭ Dumneḑĕŭ, vinovat dĕ mórte este. Feresce-te d'o asemene vină.

Pentru Urare.

Urarea cea maĭ bună acésta sĕ înțelege: la tinerețe drăgăstos, la bĕtrânețe vesel, la orĭ-ce întîmplare cu îndelungă răbdare, în slavă cu smerenie, la bogăție cu cumpĕtate, către toțĭ cu îndurare şî dĕ pofte pururea biruitor. Acéstă urare dĕ la toțĭ să cerĭ.

Pentru Urechĭ.

1500 Urechea să țe-o plecĭ la orĭ-ce păs dĕ sărac şî rĕspunsul dulce cât veĭ putea să i-el daĭ.
Urechile să țĭ-le dĕschiḑĭ la toțĭ dĕ o potrivă, ca să nu găsescĭ pĕ nimenĭ împotrivă.
Urechile celor marĭ, marĭ ca dĕ măgarĭ ar trebui să fie, ca să pótă auḑi jalele, tânguirile, văetăturile, gemetele celor cĕ sĕ chinuesc subt jugul cumpliților.
La vorbe dĕ ne-cinste urechile să țĭ le astupĭ, ĭar la cele dĕ cinste ca nisce porțĭ să le dĕşchiḑĭ.
Nu-țĭ astupà urechea, când cel slab strigă scăpare.
1505 Plécă-țĭ urechea la păsul celeĭ vĕduve, că cu amar strigă.

Pentru Urîcĭune i cele Urîte

Orĭ-ce rĕsboĭŭ ĕşĭ are sfîrşîtul luĭ, ĭar rĕsboĭul urîcĭuniĭ până 'n sfîrşît ţine.
Orb, surd şi mut să te-arĕţĭ la cele urîte şî dĕ ne-cinste, că dĕ multe-orĭ greşĕşcĭ, când ḑicĭ c'aĭ vĕḑut şî aĭ auḑit.
Urîcĭunea în adĕvĕr maĭ tare dĕcât dragostea, dar mult cu mult maĭ jos dĕcât orĭ-ce cinste.
Urîcĭunea în vecĭ vrajbă între ómenĭ aduce, şî vrajba sĕ 'nţelege cea maĭ rea ticăloşie. Dĕparte d'o asemene patimă.
1510 Urîcĭunea către altul nu te lasă în odihnă, că-ţĭ aduce în minte pururea pĕ cel ce-l urăscĭ. Dĕparte d'o asemene patimă, ca să te poţĭ odihnì.
Urîcĭunea, patimă vrăjmăşască, că pĕ cel ce-l urăscĭ ca p'un vrăjmaş ĕl gonescĭ. Dĕparte d'o asemene patimă, ca să nu te numescĭ vrăjmaş.
Urîcĭunea lesne supune orĭ-ce dragoste, ĭar dragostea nu sĕ supune la nicĭ o urîcĭune. Dĕ una să te dĕpărtezĭ şî dĕ cea-l-altă să te ţiĭ.
Urîcĭunea n'are leac, că rană fără leac. Feresce-te d'o asemene rană.
Urîcĭunea dĕ dĕparte te sgornesce la o parte. Tu împotrivă să-ĭ staĭ.
1515 In urmă cunósce cel ce urasce că greşasce. Păzesce-te d'o asemene greşală.
Cànd urĕscĭ pĕ óre-cine, urasce-l atât ca când îndată mâĭne i să-l facĭ prieten.
Când dragostea órbă, dar urîcĭunea cu cât maĭ mult trebue să fie?
Lesne urĕscĭ pĕ cel ce dĕ nevoe ĭubescĭ.
Maĭ bine urît şî înţelept, dĕcât frumos şî nebun.
1520 Maĭ bine să te înnecĭ, dĕcàt urîtă să-ţĭ alegĭ.
Ne-potrivirea ideelor, ne-domirirea înţelegeriĭ şî ne-săţiósa lăcomie ne face să ne urîm unul pĕ altul.
Nicĭ pĕ cel maĭ nebun să urĕscĭ, ci maĭ multă milă să-ţĭ fie dĕ el, că mintea i s'a smintit.
Nicĭ să asculţĭ la cele urîte, necum să le veḑĭ sau să le urmezĭ.
Pĕ însuşĭ vrăjmaşul tĕŭ aşa să-l urĕscĭ, ca când mâĭne i să-l ĭubescĭ.
1525 Prieteşĭugul maĭ încet, ĭar urîcĭunea fórte tare alérgă şî te ajunge.
Să urĕscĭ mojîcia, ĭar nu şî pĕ cel mojîc, ci pĕ el să te silescĭ cilibĭu să-l facĭ. Aşa şî la greşĕlĭ, să urĕscĭ gre-

şalele, ĭar nu şî pĕ cel ce a greşît, ci pĕ el să-l îndreptezĭ.
Cel ce urasce nu cunósce dragostea ce este.
Dĕ cele urîte şî dĕ cele dĕ 'ntristare, mult mult să te ferescĭ, ca să nu te smreduescĭ.

Pentru Urcare, Suire şî Scoborîre

Cu cât maĭ sus te veĭ urcà cu-atât maĭ lesne jos tu veĭ alunecà. D'aceea oare-ce maĭ jos[1]).
1530 Când te suĭ, sărind în trépta cea maĭ naltă, ţine-te bine, ca să nu daĭ piste cap.
Nu te urcà prea sus, ca să nu te vatemĭ, când jos veĭ cădea.
Suirea în scaun, cu cât maĭ anevoe, cu atât maĭ dulce, ĭar scoborîrea din scaun, cu cât maĭ lesne, cu atât maĭ amară.
Cel ce piste a sa putere va să sĕ urce la cele prea înalte, numaĭ dĕcât sĕ vede cădut şî din cele maĭ plecate. Feresce-te d'o asemene întîmplare.
Dĕ veĭ fără primejdie să te suĭ în sus, păşasce din tréptă 'n tréptă, ca să nu te poticnescĭ.

Pentru Urmă i cele din Urmă, i cele Trecute, i cele Viitóre şî cele dĕ Faţă

1535 Ingrijasce ca ḑioa cea din urmă, aceea să fie cea maĭ cinstită, că după aceea te veĭ judeca.
Veḑĭ maĭ înainte cele din urmă, ca să nu te lase în urmă.
Ḑilele cele trecute nicĭ cum să le maĭ socotescĭ, ci cele ce aĭ în urmă d'acelea să te îngrijĕscĭ
Ca să te poţĭ apĕra dĕ cele viitoare, trebue să te sfiescĭ dĕ cele dĕ faţă.
Când tu te ĭeĭ după o urmă bună, n'o lăsà în urmă, nicĭ din ochĭ s'o pierḑĭ.
Nu numaĭ cele din nainte, ci maĭ vîrtos cele din urmă să le veḑĭ maĭ bine, ca să te ferescĭ dĕ ele.
1540 Relele ce aŭ trecut, cât dĕ rele vor fi fost, nicĭ să-ţĭ maĭ aducĭ aminte dĕ ele, cum şî în ce vreme aŭ fost.
Tóte cele trecute, ca un basnu sĕ povestesc.
Tóte cele trecute ni se pare maĭ plăcute, şi cele viitóre cu mult maĭ doritóre; ĭar cele dĕ faţă acì ne înveselesc, acì ne întristéză.

---

[1]) Veḑĭ No. 6032.

Treĭ urme anevoe a le cunósce óre-cine, a vulturuluĭ în vînt, a şérpeluĭ pĕ pĭatră ş'a corăbieĭ pĕ apă; ĭar cea d'a patra, a muĭeriĭ, cu mult maĭ anevoe dĕcât cele-l-alte. Dĕparte dĕ ea, ca să nu te rătăcescĭ.

1545 Filosofuluĭ nu-ĭ pasă nicĭ dĕ cele trecute, nicĭ dĕ cele viitóre, ĭar cele dĕ faţă şî pĕ el ĕl apasă.

Cele maĭ dĕ'nainte c'o ţinere dĕ minte, cele maĭ din urmă c'o nădejde nebună, şî cele dĕ faţă c'o vedere în faţă pĕ uniĭ ĕĭ mângâe, ĭar la alţiĭ inima le o sfâşie.

Cele trecute, o negură; cele viitóre, o nesciinţă; şî unele şî altele mintea ţe-o întunecă, când tot la ele gândescĭ; ĭar cele dĕ faţă slobod te lasă dĕ orĭ-ce gândire, că le vedĭ dĕ faţă.

Cele trecute sĕ uĭtă, cele dĕ faţă sĕ prospĕtéză.

Ce cu greŭ ni se pare, când cele din urmă nu le putem aflà.

1550 Cele trecute la orĭ-ce înţelept, minte şî învĕţătură.

Cele trecute să le uĭţĭ, dĕ cele dĕ faţă să te sfiescĭ şî cele din urmă să le ghicescĭ, ca să nu te căescĭ.

Cele trecute să le vedĭ, ca cele din urmă să le prevedĭ şî cele dĕ faţă să le îndreptezĭ.

Cele din urmă a cunósce nooĕ nu ne sûnt date, dĕcât a prevedea unele din óre-ce semne.

Cele din urmă, cu cât maĭ mult ne-sciute şî fără nicĭ o siguranţă, cu atât cu nădejdea maĭ mult ne hrănesce.

1555 Cele din urmă ne sûnt ascunse, ca sĕ nu ne pĭerdem nădejdea.

Cele dĕ faţă să le iconomisescĭ, ĭar dĕ cele din urmă mult să te îngrijĕscĭ.

Cel ce-şĭ aduce aminte dĕ cele maĭ dĕ 'nainte, şî cele din urmă le vede maĭ înainte, acela scie cele dĕ faţă să le urmeze cu minte. Asemenea şi tu să urmezĭ.

Cine în urmă rĕmâne, slugă sĕ înţelege, că cel ce în urmă vine, acela închide uşa.

Ţinerea dĕ minte dĕ cele trecute la multe ne 'ndreptéză. Ţine-te dĕ ea.[1])

Pentru Urmărĭ

1560 Aşa am pomenit, aşa şî eŭ voĭŭ urmà, nicĭ cum să ḑicĭ vre-odată, ci orĭ-ce, cercetând dĕ este bun saŭ rĕŭ, să îndreptezĭ numaĭ îndată.

Aşa tu să urmezĭ la câte tu urmezĭ ca căinţă să nu vedĭ.

[1]) Româuul e ţine-minte. — *Prov. Magh.*

Orĭ-ce urmezĭ, aşa să urmezĭ ca când aĭ urmà cu Domnul dĕ faţă.
Urméză în ne-vîrsnicia ta ceea ce audĭ dĕ la ceĭ învĕţaţĭ şî dĕ la ceĭ înţelepţĭ, ca şi alţiĭ, în urmă, să urmeze după povaţa ta.
Urméză cu cuvînt la orĭ-ce gândescĭ, şî cuvîntéză cu urmarea orĭ-ce a grăì poftescĭ.
1565 Urméză cele înţelepte şî cele după dreptate, ş'atuncĭ Domnul te miluesce, făr' d'a-l maĭ supĕrà cu miĭ şî sute dĕ «*Dómnne miluesce!*»
Urméză celuĭ înţelept şî te ĭea după cel drept.
Urméză ce sĕ cuvine ş'apoĭ nădĕjduesce bine.
Urméză bine, ca să audĭ bine.
Intâĭŭ chipzuire ce trebue să urmezĭ, apoĭ socotinţă cum trebue să urmezĭ, ş'în urmă cu mare silinţă să urmezĭ, ş'aşa nemerire bună să aşteptĭ.
1570 Intâĭu să înveţĭ cum bine să gândescĭ, apoĭ să urmezĭ ceea ce în gând tu te socotescĭ.
Ca o diétă bună pururea să păzescĭ urmările tale şî nicĭ odată veĭ greşî.
Cautǎ la cele din urmă când urmezĭ óre-ce, ca să nu te căescĭ în urmă.
Ca dragoste dĕ la norod şî slavă să dobândescĭ, să urmezĭ acelora, ce dĕ norod s'aŭ cinstit.
Cu urmărĭ bune şî cinstite dĕ Domnul eştĭ păzit. Dĕ ele să te ţiĭ.
1575 Cu mult maĭ bine veĭ urmà, când şî pĕ altul veĭ ascultà, că din dooĕ părerĭ una veĭ alege cea maĭ bună.
Cu bună chipzuire la cele dĕ urmare, şî cu tărie la săvîrşire.
Când aĭ dĕ gând să facĭ ce-va, sosotesce maĭ întâiu dĕ aĭ cuvînt să facĭ, şî apoĭ dĕ aĭ putere să săvîrşescĭ ceea ce te socotescĭ, şî în sfîrşît ce sfîrşît va avea ceea ce veĭ urmà.
Când alţiĭ vor lăudà ale tale urmărĭ, atuncĭ sĕ vor socotì dĕ bune, cinstite şî plăcute. Acésta să vînezĭ.
Când urmezĭ fapte bune să nu dicĭ c'aĭ ostenit, ĭar la cele rele sĕ'ncredinţezĭ c'aĭ obosit.
1580 Când urmezĭ cele dĕ cinste, toţĭ să veĭ să te vadă, ĭar la cele dĕ ne-cinste nicĭ însuşĭ tu pĕ tine.
Când tóte sĕ urméză după voinţa a unuĭa şî numaĭ, ĭar nu după orînduĭala cea dĕ obşte întocmită, anevoe a maĭ aflà atuncĭ dreptate şî îndurare, măcar orĭ-unde.
Câte ne-trebnice, câte nu sĕ cuvine, nicĭ să le audĭ, nicĭ să le vedĭ, nicĭ să le urmezĭ, dacă veĭ cinste dĕ la toţĭ să dobândescĭ.

La orĭ-ce urmare, maĭ bine nemerescĭ, când cu altul te sfătuescĭ. D'acésta să te ţiĭ.
La orĭ-ce urmare, mĕsura dĕ mijloc cinste ţe-aduce şî folos mare. Dĕ ea să te ţiĭ.
1585 La orĭ-ce urmare, primejdĭa e mare când sfîrşîtul nu e sciut după cum s'a început. D'aceea la orĭ-ce urmare, sfîrşîtul să-l socotescĭ.
La orĭ-ce urmare rea, nicĭ dĕ faţă să fiĭ, nicĭ ajutor să daĭ că ca un următor şî tu te veĭ socotì.
La orĭ ce veĭ să urmezĭ, să te uĭţĭ la cer, ca magnitul la pol, şî nicĭ-odată veĭ greşî.
La orĭ ce facĭ şî urmezĭ, adu-ţĭ aminte dĕ sfîrşitul tĕŭ, şî nicĭ cum veĭ greşî.
La lumină sĕ cunósce a fieş-căruia urmare. In zadar te ascundĭ.
1590 La tóte după lege să te silescĭ a urmà, şî nicĭ măcar la una greşală veĭ avea.
Lucru murdar când urmezĭ, nicĭ însuşĭ tu să-l vedĭ.
Lucru dĕ mirare, cand omul laudă cele bune, şî urméză cele rele.[1])
Maĭ ruşine- să tăgăduescĭ ceea-ce aĭ urmat, dĕ cât a le urmà.
Multe urmărĭ dĕ ómenĭ sĕ vĕd a fi dĕ rìs, dar cu scumpătate cercetându-le le găsescĭ cu drept cuvînt. Să nu rîdĭ dĕ ele până nu le veĭ cercetà.
1595 Nimic să nu urmezĭ după a ta trebuinţă, fără d'o bună socotinţă.
Nimic tu să urmezĭ nicĭ ce pĕ altul supĕră c'urmarea ta.
Nimic fără dreptate să urmezĭ în orĭ ce parte.
Nicĭ o urmare să socotescĭ că va stà ascunsă, măcar şî în grópă dĕ te veĭ ascunde.
Nicĭ un lucru piste mĕsură să urmezĭ până în urmă.
1600 Nicĭ cum să urmezĭ cele pentru care pĕ altul dojenescĭ.
Nicĭ cea maĭ mică mişcare nicĭ cum să sĕ urmeze fără a ta scire, când dĕ la tine spînzură.
Nicĭ dĕ averea ta, nicĭ dĕ cinstea ta, nicĭ dĕ darul tĕŭ, Domnul are trebuinţă, că tóte ale luĭ sûnt, ĭar nu ale tale, ci Domnul cere dĕ la tine numaĭ urmărĭ şî fapte bune, că cu acésta Domnul sĕ cinstesce.
Nicĭ să rîdĭ, nicĭ să grăescĭ dĕ urmărĭ urîte, ci maĭ bine să te ruşinezĭ dĕ ele.
Nu te luà după acela, ce ĭ dĕfaĭmĭ urmarea luĭ.
1605 Nu te luà după mine, ci fă ce audĭ dĕ la mine.
Nu face altuĭa ceea-ce nu voescĭ să-ţĭ facă ţie altul, c'asemene ţie ţi sĕ va face.

[1]) Video meliora proboque, deteriora sequor.

Până nu veĭ cunósce bine ce sfîrşît va avea, dĕ nicĭ o urmare te veĭ apucà.

Precum urmezĭ, aşa să şî aşteptĭ.

Singur tóte a urmà piste fire la orĭ-cine; d'aceea alege-ţĭ tovarăş, la orĭ-ce, pre cel maĭ cinstit şî pre cel maĭ drept.

1610 Să te dĕosebescĭ, nu prin haine cusute cu aur şî cu argint şî cu pietre scumpe, ci cu urmărĭ cinstite, spre pilde împodobite.

Să cercetezĭ urmările casnicilor, ca să-ĭ îndreptezĭ, ĭar nu ca să-ĭ ruşinezĭ.

Tóte de-odată a urmà, nevoinţe ne-aduce; d'aceea câte una pĕ rînd să săvîrşĕscĭ.

Ceea ce e dĕ ruşine, nicĭ cum să urmezĭ, nicĭ pĕ ascuns nicĭ pĕ faţă.

Ceea-ce gândescĭ, nimenĭ póte judecà, că nu sĕ vede; ĭar ceea ce urmezĭ dĕ toţĭ sĕ judecă, că dĕ toţĭ sĕ vede. Ingrijasce-te dĕ acésta.

1615 Ceea-ce pentru sineşĭ voescĭ a urmà, până a nu o săvîrşì şî bine a o cercetà, la nimenĭ n'o arĕtà.

Ceea ce pĕ altul ĕl osîndesce la mórte fugĭ d'acea urmare.

Ceea ce pĕ altul învețĭ să nu urmeze, nu urmà nicĭ tu.

Ceea ce dĕ silă urmăm, ne-plăcere ne aduce. Nu silì nicĭ tu pĕ altul.

Ceea ce pĕ altul smintesce, feresce-te tu dĕ a urmà, ca să nu daĭ frateluĭ tĕŭ pricină dĕ smintélă.

1620 Ceea ce te vatamă şî ne-cinste ţe-aduce, nicĭ s'o grăescĭ la cine-và, nicĭ s'o urmezĭ cum-va.

Cel cu urmărĭ bune, nicĭ o grijă va avea, orĭ-unde s'o duce. Dĕ ele să te ţiĭ, ca fără grijĭ să fiĭ.

Cel ce laudă dobândesce după ale luĭ urmărĭ, acelea sĕ înţeleg urmărĭ bune şî cinstite. L'asemene laudă să rîvnescĭ.

Cel d'intâiŭ pas dĕ-l veĭ păzi bine la orĭ-ce urmare, bine veĭ merge până în sfîrşît.

Cine sĕ ascunde să nu-l vadă nimenĭ ceea ce urméză, urîte fapte urméză.

1625 Cine din drumul cel drept afară ese la orĭ-ce urmare, pururea înapoĭ rĕmâne, că pururea greşasce. Nu te abate din drumul cel drept.

Din câte aĭ păţit 'ndreptéză-ţĭ ale tale urmărĭ şî fapte urîte.

După chipul Domnuluĭ te-aĭ zidit, urméză după chipul luĭ.

Dĕ urmărĭ urîte cu totul să te ferescĭ, ĭar dĕ cele cinstite tare să te lipescĭ, ca cinste, slavă şî nume mare să dobândescĭ.

Pentru Ursitóre

Ceea ce e ursit dĕ la ursitórea ta, anevoe a scăpà. Nu te supĕrà.

Pentru Ursuzĭ

1630 Dĕ ursuzĭ să te ferescĭ, că tótă ḑioa ursuză ĕţĭ merge.

Pentru Urgie

Să te ferésca Dumneḑĕŭ, de urgie domnéscă şî dĕ pîră mojicéscă.[1])

Pentru Ucenicĭ

Uceniciĭ p'aĭ lor dascălĭ ca pĕ însuşĭ părinţiĭ lor să-ĭ cinstéscă, şî dĕ eĭ să sĕ sfiască, însă nicĭ pentru cinste sfială, nicĭ pentru sfială cinstea dĕ la eĭ s'o dĕpărteze.
Indĕstul la ucenic atât măcar să înveţe cât dascălul luĭ scie; că cele-lalte, în urmă, singur le va învĕţà.
Mulţĭ din ucenicĭ întrec la învĕţătură pĕ însuşĭ aĭ lor dascălĭ.
1635 Nu te lenevì, cât dĕ dĕparte va fi dascălul de casa ta, că maĭ mult mintea sĕ deştéptă când dĕ dĕparte aştéptă.
Scara dascăluluĭ tĕŭ să se teşască dĕ picerele tale, şî când eştĭ ucenic şî după ce din ucenicie eşĭ.

Pentru Ucidere şî Ucigaşĭ

Veḑĭ *Omor.*

Pentru Uşă

Uşa dĕşchisă să ţe-o ţiĭ la ceĭ ce la tine alérgă.
Uşa să nu ţe-o închiḑĭ, când veḑĭ norodul că te coprinde.

Pentru Învĭerşunare

Cel ce nicĭ dĕ frică, nicĭ de sfială, nicĭ de ruşine nu sĕ

[1]) Veḑĭ la Dumneḑeŭ.

înfrînéză, acela ca un leŭ maĭ rĕŭ sĕ învĭerşunéză. Dĕparte d'un asemenea om.

1640 Din învĭerşunarea rĕsplătiriĭ, i rĕsbunăriĭ şî lăcomieĭ sĕ nasce urîcĭunea, cumplĭrea, cruḑimea, robirea, prădarea, rĕsbóĭele şî cele maĭ urîte urmărĭ şî blestemăţiĭ. Dĕparte dĕ ea cât veĭ putea.

Pentru Invinovăţire.

Veḑĭ *Vină.*

Pentru Invoelĭ, Învoirĭ şî Legăturĭ.

Tóte învoirile cele maĭ temeĭnice la ceĭ maĭ tarĭ privesc.

Invoirea ce veĭ face, dĕ ea tare să te ţiĭ, ca să nu te numescĭ ne-cinstit.

Dĕ voe cam dĕ nevoe ne învoim la o nevoe.

Legătura ce veĭ face nicĭ cum să o calcĭ, ca să nu daĭ pricină dĕ sfadă la rĕsboiŭ.

Pentru Înveliş.

Veḑĭ *Aşternut.*

Pentru Învĕţare, Învĕţătură, Învĕsaţĭ şî Ne-învesaţĭ.

1645 Apropie-te dĕ ceĭ învĕsaţĭ ca dĕ la eĭ să te molevsescĭ, ca altoĭul dĕ vĕrsat.

Ascultă pĕ cel învĕţat, şî veĭ işì maĭ învĕţat.

Iubirea dĕ învĕţătură, cinstea la tinerĭ cea maĭ bună. Acéstă cinste să vînezĭ.

Orĭ să daĭ învĕţătură cum sĕ cuvine, orĭ să staĭ din învĕţătură.

Orĭ-ce pĕ copil ĕl înveţĭ, să-l puĭ să ghicéscă ce folos póte dobândi din ceea ce învaţă, c'atuncĭ maĭ bine să dĕştéptă.

1650 Orĭ-ce plăcere nu sĕ înţelege nicĭ pentru tótă vremea, nicĭ pentru tótă vîrsta, nicĭ pentru tot locul; numaĭ plăcerea dĕ învĕţătură la tóte prinde loc. Dĕ ea să te ţiĭ.

Una dĕ la dascăl şî ḑece dĕ la tine să te silescĭ să înveţĭ, daca veĭ să 'naintezĭ.

Unde învĕţătura mult ea sĕ lăţesce şî legea împĕrăţesce, acolo dreptatea singură stăpânesce.

Unde învĕţătura nicĭ cum sĕ cinstesce, acolo orbirea minţiĭ piste toţĭ sĕ lăţesce.

Unde învĕţătura sĕ ivesce, d'acolo ne-sciinţa dĕ sineşĭ sĕ isgonesce.
1655 Invĕţat sĕ înţelege cel ce 'nvaţă după lege.
Invaţă la tinereţe cele dĕ bĕtrâneţe, c'atuncĭ anevoe înveţĭ.[1])
Invĕţul are şî dĕsvĕţ.[2])
Invĕţătura oglindă la ceĭ înţelepţĭ. Intr'acésta să te gătescĭ.
Invĕţătura, comóră ne-sleită. Acésta să vînezĭ.
1660 Invĕţătura cu necaz şî cu sudóre sĕ dobândesce, dar în urmă plăcerea cea maĭ dulce ĕţĭ aduce.
Invĕţătura cu sciinţe bune, mult folos ţe-aduce, ĭar ne-sciinţa spre pagubă te duce.
Invĕţătura cand sĕ silesce, atuncĭ ea înfloresce.
Invĕţătura la om comóră, şî munca cheĭa eĭ. Păzesce bine cheĭa, ca să nu perḑĭ comóra.
Invĕţătura la om cinste şi slavă dĕ el câştigată, fără a sĕ căcĭulì la unul şî la altul ca s'o dobândéscă. Dĕ ea să te ţiĭ.
1665 Invĕţătura la început amară ni sĕ pare, ĭar pĕ la sfîrşît rod ne-aduce mare.[3])
Invĕţătura la tînĕr, ca un odor dĕ sîn. Păzesce-l să nu-l pĭerḑì din sînul tĕu.
Invĕţătura la ceĭ bogaţĭ podóbă le aduce, ĭar la ceĭ scăpĕtaţĭ mângâĭere dulce. Ţine-te dĕ ea, la amîndooĕ întîmplările.
Invĕţătura la cel înţelept tovarăş ne-dĕslipit, că ḑioa nóptea cu ea ĕşĭ petrece viéţa. Veḑĭ să nu pĭerḑĭ un asemene tovarăş.
Invĕţătura, meşter a tutulor sciinţelor. Asemenea meşter să te-arĕţĭ.
1670 Invĕţătura n'are sfîrşît, că cu cât maĭ mult înveţĭ, cu atât maĭ mult rîvnescĭ la ea.
Invĕţătura pĕ om cu patru ochĭ l'arată.
Invĕţătura pĕ om blând l'arată ş'înţelept. Dĕ ea să te ţiĭ, c'asemene nume să dobândescĭ.
Invĕţătura pătrunde şî cunósce orĭ-ce mişcare.
Invĕţătura sĕ dĕprinde maĭ lesne cu pilda dĕcât cu povaţa, Aşa să înveţĭ şî tu pĕ orĭ-cine.
1675 Invĕţătura te 'nvaţă cum să grăĭescĭ, dĕ faţă fie cât dĕ mulţĭ şî marĭ.
Invĕţătura te'mpodobesce cu mult maĭ mult dĕcât aurul şî argintul şî pĭetrele cele maĭ scumpe. Cu ea să te împodobescĭ, ca să strălucescĭ.

---

[1]) Veḑĭ Cap. X.
[2]) Veḑĭ Cap. XVII.
[3]) Veḑĭ Cap. X.

Invĕţătura bună, a sufletuluĭ sănătate, că duhul ţe-l dĕştéptă.
Invĕţătura bună covîrşasce orĭ-ce preţ, că cu banĭ nu sĕ cumpĕră ca o marfă pĕ tarabă, ci numaĭ cu buna rîvnă şî silinţă.
Invĕţătura bună cinste şî nume mare ţe-aduce la orĭ-ce întîmplare.
1680 Invĕţătura dĕ nimic sĕ socotesce, când mintea ne lipsesce.
Invĕţătura fără dojană nu sĕ póte căpĕtà.
Intrecerea la învĕţătură, cea maĭ bună luptă. Cu ea să te luptĭ.
Intru zadar învĕţătură, fără minte bună.
Vaĭ dĕ cel ce nu sĕ învaţă din câte a păţit!
1685 Veĭ să învețĭ maĭ mult, să scriĭ şî maĭ mult.
Grijile cele multe nu te ĭértă să învețĭ, d'aceea la învĕţătură, cu grijĭ cât maĭ puţine, dacă veĭ să isbutescĭ.
Ca óre-ce să învețĭ, trebue dĕ lene cu totul să te dĕpărtezĭ, că ceea ce fără silinţă ş'împĭedecându-ne gonim, anevoe dobândim.
Ca maĭ curînd să învețĭ, pururea să grăĭescĭ cu ceĭ maĭ învĕsaţĭ.
Ca maĭ bine să învețĭ, pururea să ascultĭ la ceĭ maĭ învĕsaţi.
1690 Ca să ţiĭ minte ceea ce aĭ învĕţat, adese-orĭ să-ţĭ aducĭ aminte dĕ ele.
Cu învĕţătura ta, averea ţe-o poţĭ păstrà şî vremea ţe-o petrecĭ făr' dĕ a o pricepe.
Cu viéţă îndelungată multe învĕţăm, şî fără voĭea nóstră.
Cuvintele celor învĕsaţĭ către ceĭ ne-învĕsaţĭ, ca boldul la boĭ.
Cu cât maĭ bĕtrân veĭ fi, ca atât maĭ mult să veĭ să învețĭ, ca să nu te ruşinezĭ.
1695 Cu cât dĕ anevoe a învĕţà óre-cine pĕ sine, cu atât dĕ lesne a învĕţà pĕ óre-cine.
Cu mergerea pĕ la şcóle, nimic nu învețĭ, daca şî tu nu te silescĭ.
Cu ceĭ învĕsaţĭ maĭ mult veĭ învĕţà, ĭar cu ceĭ proştĭ veĭ pĭerde şî ceea ce aĭ învĕţat.
Cu ceĭ ce te învaţă nu te lenevì des a-ĭ întîlnì, cât dĕ dĕparte vor fi.
Cu buna învĕţătură şî cel fără minte s'arată c'are minte.
1700 Când învețĭ pĕ altul, tu atuncĭ maĭ mult învețĭ.
Când învețĭ pĕ óre cine, maĭ întâĭ cele sfinte să-ĭ puĭ dĕ temeĭŭ ş'apoĭ d'asupra să zidescĭ.
Când învețĭ pĕ óre-cine, trebue să-ĭ daĭ şî pildă dĕ învĕţătură cu însuşĭ purtarea ta.
Când învețĭ pĕ copil, să-l învețĭ după puterea luĭ şî cu cuvinte maĭ dĕsluşite, ca să pricépă ceea ce ḑicĭ.

Când înveţĭ ce-va, n'arĕtà ce-aĭ învĕţat, ci ce rod scoţĭ din învĕţătura ta, ca óĭa când mănâncă nu arată ĭérba ce mănâncă, ci lâna şî laptele ce din păşune scóte.

1705 Când învĕţătura slobodă nu va fi, cine din întunerec va maĭ putea işì? Silesce-te spre slobozenia eĭ.

Când începĭ a învĕţà, nu te uità înapoĭ, ci pururea înainte, ca să ajungĭ maĭ nainte.

Când veĭ să înveţĭ, d'o sciinţă maĭ mult să te ţiĭ, că maĭ multe învĕţând, nicĭ una bine sciĭ.

Când nu escĭ învĕţat, iubesce pĕ ceĭ învĕsaţĭ, ca să te arĕţĭ şî tu învĕţat.

Când te întrecĭ cu óre-cine la ceea ce înveţĭ, atuncĭ maĭ bine înveţĭ. Nu te dĕpărtà dĕ acéstă întrecere.

1710 Când te silescĭ la învĕţıtură, cuvinte deşarte să nu-ţĭ ĭésă din gură.

Când ceĭ maĭ marĭ s'arată proştĭ la învĕţătură, ceĭ maĭ micĭ în vecĭ vor rĕmânea fără nicĭ o învĕţătură.

Câte puţin învĕţând ĭeşĭ cel maĭ învĕţat, ca cel maĭ frumos ac dĕ her, când câte puţin ĕl pilescĭ.

Credinţa şî ruşinea, dreptatea şî adĕvĕrul să-ţĭ fie ţie tótă învĕţătura.

La ĭubire dĕ învĕţătură dĕ mic copil omul să dĕdă, când părinţiĭ ĕl îndémnă cu maĭ bună seamă.

1715 La învĕţăturĭ dĕ orĭ-ce sciinţă să te slujĕscĭ cu ceĭ maĭ dĕşteptĭ, ĭar la meşteşĭug dĕ mână cu ceĭ maĭ tarĭ în mână, şî la cele dĕ rĕsboiŭ cu ceĭ maĭ îndrăsneţĭ.

La învĕţăturĭ dĕ mic copil să te nevoescĭ, ca să te dedaĭ cu ele şî să aibĭ cu çe să te hrănescĭ.

La copilărie maĭ mult să te silescĭ la învĕţătură, c'acea vreme e pĭerdută.

La tóte cu iconomie, la învĕţătură fără nicĭ o iconomie.

Limba celuĭ învĕţat, ca o cheĭe dĕ comóră.

1720 Maĭ lesne firea dĕcât cuvîntul ne învaţă, însă cuvîntul maĭ bine ne învaţă. D'aceea dĕ cuvînt să te ţiĭ.

Maĭ mult învaţă şî cu maĭ mult folos, cel cu minte dĕ la cel fără dĕ minte, dĕcât cel fără de minte dĕ la cel cu minte.

Maĭ mult să te îngrijĕscĭ d'a ta învĕţătură dĕcât d'a ta adunătură, că învĕţătura mijloc dĕ adunătură.

Maĭ mult să te silescĭ pĕ tine să te înveţĭ dĕcât pĕ altu.

Maĭ mult dĕ la vrăjmaşĭ dĕcât dĕ la prietenĭ sĕ'nvaţă óre-cine.

1725 Maĭ bine maĭ puţine şî bine, dĕcât maĭ multe şî prost să'nveţĭ.

Maĭ bine ne-învĕţat, dĕcât învĕţat şî rătăcit.

Multă vreme să ascultĭ, ca puţine şî bine să înveţĭ.

Mult mult sĕ înşală cel ce sĕ socotesce maĭ învĕţat dĕcât toţĭ, şî nicĭ un cuvînt ascultă.
Mult folosesce învĕţătura bună la cel ce are şî năravurĭ bune. Dĕ ele să te ţiĭ.
1730 Mult citescĭ, mult înveţĭ, şî dĕ veĭ scrì şî ceea ce citescĭ, cu mult maĭ bine înveţĭ. Nu te lăsà dĕ nicĭ una.
Nicĭ o învĕţătură la copiĭ maĭ bună dĕcàt înţelepcĭune cu bună plecăcĭune.
Nicĭ la bĕtrân, nicĭ la tînĕr, nicĭ pagubă, nicĭ ne-cinste aduce a învĕţà ceea ce scie.
Nicĭ dascăl, nicĭ meşter din cer învĕţat a cădut, ci după silinţa sa învĕţat s'a arĕtat.
Nu unde? când? şî dĕ la cine aĭ învĕţat? ci ce aĭ învĕţat? aceea sĕ cercetéză.
1735 Nu cum să îndrepteze greşalele altora, ci cum să'şĭ îndrepteze maĭ întâĭu ale lor greşĕlĭ, p'aĭ tĕĭ ucenicĭ să-ĭ înveţĭ.
Nu cu ceĭ maĭ mulţĭ, ci ceĭ maĭ învĕţaţĭ, daca veĭ să înveţĭ óre-ce maĭ mult.
Nu numaĭ cum să grăĭască bine, ci maĭ mult cum să facă bine p'aĭ tĕĭ ucenicĭ să-ĭ înveţĭ.
Nu numaĭ pĕ altul să înveţĭ, ci şî tu aşa să urmezĭ, ca şî acela pildă să ĭea dĕ la tine.
Nu cel ce cu ceĭ învĕsaţĭ grăĭesce sĕ înţelege dĕ învĕţat, ci cel ce ascultă la ceĭ învĕsaţĭ.
1740 Puţine dĕ la dascăl, ĭar cele maĭ multe dĕ sine-ţĭ să le înveţĭ.
Pĕ uniĭ să-ĭ înveţĭ, cariĭ ĭeaŭ dĕ învĕţătură; pĕ alţiĭ să-ĭ îndemnĭ, cariĭ ĭeaŭ dĕ cuvînt şî p'aceĭa să-ĭ silescĭ, cariĭ dĕ una nicĭ dĕ alta ascultă.
Pĕ ceĭ ce rĕŭ sciŭ, întâĭŭ să-ĭ dĕsveţĭ dĕ ceea ce sciŭ, apoĭ să-ĭ înveţĭ.
Pĕ ceĭ d'întunerec să-ĭ scoţĭ la lumină cu'nvĕţăturĭ dĕ sciinţe.
Precum la mâncare tóte d'odată nu le poţĭ băgà în gură, aşa şî la învĕţătură câte una una să le priimescĭ în minte, că multe dĕ te veĭ silì d'odată să le înghiţĭ, orĭ te veĭ înnecà, orĭ le veĭ da afară, ca vasul cu ţéva strîmptă, ce afară aruncă când ĕl îmbulzescĭ cu câtă apă nu póte priimi pĕ gură.
1745 Precum pĕ scară când vrem să ne suim dĕ la cea maĭ din jos tréptă începem a ne suì, aşa şî la învĕţătură să începĭ a te suì dĕ la cele maĭ micĭ în sus.
Rodul ce scoţĭ din învĕţătura ta ĕţĭ arată curat tótă învĕţătura ta.
Să nu te ruşinezĭ a învĕţà ce-va şî dĕ la cel maĭ mic.

Să te silescĭ a învĕţâ întâiŭ câte scie dascălul ce te 'nvaţă, apoĭ a-l schimbà.
Streiniĭ sĕ rătăcesc în drumurĭ ne-cunoscute, ĭar ceĭ ne-învĕsaţĭ în orĭ-ce urmare.
1750 Tóte pot să ţi le ĭea făcĕtoriĭ dĕ rele, numaĭ învĕţătura nicĭ cum pot a dĕslipì, nicĭ într'un chip, dĕ la tine. Cu ea să te îmbracĭ.
Fără cuget bun şĭ fără năravurĭ bune, învĕţătura ţie nimic ĕţĭ folosesce. Acestea să te silescĭ să dobândescĭ pĕ lângă învĕţătură.
Cea maĭ mare învĕţătură, să scie óre-cine când să tacă din gură.
Cea maĭ bună la fete învĕţătură acésta sĕ înţelege, cinstea să şĭ o păzéscă, pĕ bărbat să-l cinstéscă, casa, să şĭ-o iconomiséscă şĭ pĕ copiĭ bine să-ĭ créscă; ĭar la copiĭ, pentru ţéră să sĕ jĕrtféscă, pĕ părinţĭ să-ĭ cinstéscă, casa să şĭ-o stăpânéscă şĭ maĭ bine să muncéscă.
Ceea ce aĭ învĕţat, nu le uită cu lenea, ci le întemeĭază maĭ mult cu dĕprinderea; ĭar ceea ce încă bine n'aĭ învĕţat, silesce-te să le dobândescĭ cu silinţă ne-curmată.
1755 Ceea ce omul firesce învaţă cu mult maĭ bine ţine minte, pentru că firea dascălul cel maĭ bun.
Ceea ce înveţĭ în minte să o întemeezĭ, ĭar nu în carte s'o păstrezĭ.
Ceea ce omul, dĕ mic copil, învaţă ţine minte până la bĕtrâneţe.
Ceea ce la tinereţe n'aĭ putut învĕţâ, nu te ruşinâ la bĕtrâneţe a le învĕţâ; că maĭ bine pururea a învĕţâ dĕcât în nesciinţă a te aflâ.
Ceĭ învĕsaţĭ, când scriu, măresc lucrurile pĭste mĕsură, în cât sĕ pare că spun mincĭună.
1760 Ceĭ învĕsaţĭ, maĭ ticaloşĭ când învĕţătura nu sĕ cinstesce.
Ceĭ învĕsaţĭ din veac în veac schimbă părerile celor vechĭ.
Ceĭ maĭ mulţĭ învĕsaţĭ, maĭ toţĭ din săracĭ, ĭar, din ceĭ bogaţĭ maĭ nicĭ un învĕţat, că sărăcia la silinţă ne 'îndémnă, ĭar bogăţia la lenevire.
Ceĭ maĭ scăpătaţĭ, aceĭa maĭ învĕsaţĭ, că în învĕţătură nădejdea lor şĭ-o aŭ.
Cel învĕţat pĕ cel ne-învĕţat slugă ĕl dobândesce.
1765 Cel învĕţat rîvnesce la buna învĕţătură maĭ mult dĕcât orbul la lumină.
Cel învĕţat dĕ cel ne învĕţat la anevoinţe sĕ cunósce.
Cel învĕţat şĭ tăcĕnd pĕ Domnul cinstesce, sciind cum şĭ când şĭ pentru ce ĕl cinstesce.
Cel învĕţat şĭ iscusit, cu iscusinţa luĭ şĭ din pĭétră scóte lapte, la cea maĭ mare nenorocire.

Cel învĕţat cele maĭ multe nu le scie; dar cel neînvĕţat?
1770 Cel cu bună învĕţătură anevoe dobândesce cinste în ţéra luĭ.
Cel ne-învĕţat între muĭerĭ numaĭ sĕ'nţelege dĕ bărbat; ĭar între bărbaţĭ, muĭere adĕvĕrat.
Cel ne-învĕţat, şî dĕ vede nu vede; ĭar cel învĕţat îndoit d'acela vede, c'are ochĭ ş'înainte şî napoĭ.
Cel prost dĕ'nvĕţătură orb sĕ vede, măcar că vede.
Cel ce la vreme nu învaţă, în zadar maĭ în urmă sĕ silesce să înveţe, c'anevoe va învĕţâ. Nu pĭerde vremea învĕţăturiĭ.
1775 Cel ce mult a învĕţat, dar nebun s'a arĕtat, cu mult maĭ nebun dĕ cât acel nebun ce nimic a învĕţat.
Cel ce multe a pătimit şî maĭ multe a suferit, acela maĭ multe în adevĕr a învĕţat, că cu multe s'a dĕdat. Nu te supĕrâ când pătimescĭ, că maĭ multe înveţĭ.
Cel ce multe, şî piste a sa putere, va să înveţe, nimic nu învaţă. Fugĭ d'o asemene rîvnă.
Cel ce'n puţine cuvinte ĕşĭ arată sciinţa luĭ, cu mult maĭ învĕţat s'a arĕtat dĕcât cel ce sĕ sfădesce.
Cel ce scie maĭ mult, aceluĭa ĕĭ place să înveţe şî maĭ mult.
1780 Cel dĕ tot ne-învĕţat, dĕ orĭ-ce dobitoc dĕosebire are numaĭ după chip.
Cine mult iubesce învĕţăturĭ ş sciinţe sĕ 'nţelege dĕ învĕţat şî dĕ nu e învĕţat.
Cine pĕ la sfîrşît va să înveţe, târḑiu sĕ dĕştéptă când nu maĭ e vreme. Dĕştéptă-te tu maĭ din vreme, ca să nu o pierḑĭ.
Cine numaĭ dĕ la dascăl aştéptă să înveţe, nimic nu învaţă.
Bine e să învĕţăm şî din ale altora greşĕlĭ.
1785 Buna învĕţătură, cea maĭ frumósă podóbă la om. Cu ea să te împodobescĭ.
Buna învĕţătură cere muncă nu prea puţină, vreme maĭ îndelungată, cheltuĭală maĭ lată, linişte sufletéscă, vîrtute trupéscă, rîvnă firéscă şî o norocire cam piste fire. Ferice dĕ cine a dobândit una măcar din tóte!
Dac'ar fi toţĭ învĕsăţĭ, nu s'ar cunósce cel maĭ învĕţat.
Din învĕţătura bună dobândescĭ cea maĭ bună înţelepcĭune. Dĕ ea să te ţiĭ.
Dobânda învĕţăturiĭ, cinstea sĕ'nţelege.
1790 Dĕ veĭ să înveţĭ maĭ lesne şî maĭ bine, pururea să citescĭ şî să scriĭ ceea ce citescĭ.
Dĕ la altul să te 'nveţĭ când la óre-ce greşasce, că ca acela să nu facĭ.
Dĕ la streinĭ multe şî bune şî rele învĕţăm.

Ţéra celuĭ învĕţat tot pămîntul sĕ 'nţelege, că ca un folositor prĕtutindenea sĕ priimesce.
Ţine-te dĕ 'nvĕţătură, daca veĭ s'audĭ dĕ la toţĭ: ura!
1795 Şî c'un picior în grópă la 'nvĕţătură să nu te lenevescĭ, ca să sciĭ la Haron ce sĕ povestescĭ.
Şî dĕ nu eştĭ învĕţaţ, socotesce-te că poţĭ învĕţà; şî te plécă la acésta.

Pentru Îngrijîre şî Îngrijîtorĭ.

Vedĭ *Griji.*

Pentru Îngrăşare, Graşĭ şî Grăsime.

Ca să te îngraşĭ, trebue pururea să fiĭ vesel.
Cu sudórea altora nicĭ cum să te îngraşĭ, ci cu mult maĭ bine cu a ta sudóre pĕ altul să îngraşĭ.
Tot grasul e frumos şî tot slabul ticălos. [1])
1800 Dĕ ce sĕ îngraşă omul? Dĕ ceea ce luĭ ĕĭ place. [2])

Pentru Înjurăturĭ.

Vedĭ *Ocărĭ.*

Pentru Închinăcĭune.

Omul cu gândul maĭ bine sĕ închină dĕcât cu cuvîntul; că la închinăciune cuget bun sĕ cere, ĭar nu cuvinte multe în zadar grăite.
Inchinăcĭunea cea maĭ sfântă, fapta cea maĭ bună, cu gândul la Dumnedĕu, ce te vede dĕ aprópe la orĭ-ce urmare îndrăsnescĭ.
Inchĭnăcĭunea cea maĭ bună, când Domnuluĭ ĕĭ mulţumescĭ dĕ orĭ-ce ţi sĕ întîmplă, fie bine, fie rĕŭ, că tu nicĭ cum poţĭ cunósce ce e bine şî ce e rĕŭ.
Când urmezĭ bunătăţĭ, atuncĭ tu te închinĭ; ĭar, dimpotrivă, géba te închinĭ.
1805 Când veĭ să te închinĭ, până a nu ĭertà să nu începĭ a te închinà, că Domnuluĭ i-aducĭ aminte dĕ cele maĭ dĕ 'nainte ale tale nelegiuirĭ.

---

1) Vedĭ No. 5321.
2) Vedĭ No. 4320.

Când te închinĭ la Dumneḑĕŭ, să te rogĭ maĭ cu sémă întâĭu pentru minte, apoĭ pentru sănătate şî în urmă pentru pâĭnea cea din tóte ḑilele.

La închinăciune cu mĕsură, la fapte bune piste mĕsură, că fapta bună însuşĭ ea închinăcĭune.

La biserică când te 'nchinĭ, cu gândul la Dumneḑĕŭ să fiĭ, ĭar nu cu lăcrămĭ, pĕ ochĭ şî în inimă cu fĭere.

Maĭ mare închinăcĭune dĕcât a slujî pentru obşte alta nu maĭ este.

1810 Maĭ bine un cuvînt dĕ 'nchinăcĭune din inimă curată, dĕcât miĭ şî sute dĕ cuvinte din gură spurcată.

Să nu vĕ închinaţĭ ḑis'aŭ Domnul, ca cărturariĭ şî fariseiĭ, ci închinăcĭunea vóstră să fie «*Tatăl nostru*», însă să urmaţĭ luĭ «*Tatăl nostru*», adică întâĭu să ĭertaţĭ, apoĭ să vĕ rugaţĭ, după legătura vóstră, ce în «*Tatăl nostru*» sĕ cuprinde.

Să te plecĭ până la pămînt, să te 'nchinĭ ca la Dumneḑĕŭ înaintea unuĭ om născut din fire întocma ca tine, cea maĭ mare ticăloşie, cea maĭ mare neroḑie; că, cine la om sĕ 'nchină, hulesce pĕ Dumneḑĕŭ. Feresce-te d'o asemene hulă.

Să te ferescĭ d'acel om, ce ḑioa-nóptea sĕ 'nchină, că spurcată inimă are.

Fapta bună, închinăcĭunea cea maĭ mare; că Domnul n'ascultă la bîrfiturĭ, ci vede ceea ce urmezĭ.

1815 Cine la dracul sĕ 'nchină, dĕ dracul are parte.

Cine pĕ drumurĭ sĕ închină, orĭ nebun este, orĭ prost dĕ minte.

Cine sĕ plécă la om spre închinăcĭune, întocma ca calul, ce sĕ plécă la traistă.

Daca, pĕ orĭ-câţĭ sĕ închină, dĕ sfinţĭ i-am socotì, maĭ mulţĭ sfinţĭ dĕ cât greşiţĭ pĕ pămînt ar fi.

Dragostea, cinstea, mila şî îndurarea să fie închinăcĭunea ta.

1820 *Dă-ne nooĕ, Dómne! pâĭnea nóstră cea din tóte ḑilele!* călugăriĭ şî dohtoriĭ nu sĕ cuvine a ḑice; că uniĭ bóle şî alţiĭ mórte pururea ne uréză, ci numaĭ lăutariĭ ce cu acésta rugăciune veselie nooĕ dĕ la Domnul ne cere.

Pentru Închisóre

Inchisórea, fie şî palat împĕrătesc, toţĭ urîtă o găsesc.

Nicĭ închisóre frumósă, nicĭ dragoste urîtă.

Pentru Încoronaţie

Cel ce slujesce la obşte maĭ bine şî fără nicĭ un interes, acela trebue dĕ obşte să sĕ încoroneze.

Pentru Încăpere

Apa, focul şî muĭerea încape prin orĭ-ce crĕpătură.

Pentru Încredinţare şî Încredere.

Vedĭ *Credĕmînt.*

Pentru Înlesnire

1825 Când tóte dĕ o potrivă una cu alta sĕ preţuesc, atuncĭ o înlesnire la tóte curînd găsesc.
Tóte sûnt cu înlesnire, când voinţă vom avea; dar anevoe a le îmbinà, când voinţă n'om avea.

Pentru Înaintare

Inaintarea ta să ţe-o, arĕţĭ nu cu graĭul ci cu fapta, ca cel ce alérgă, după drumul ce face i sĕ cunósce alergătura.
Nicĭ o înaintare fără împĭedicare, şî nicĭ un bine fără împotrivire.

Pentru Înălţare

Cu cât maĭ mult te înalţĭ, atât maĭ mult ĕţĭ pierdĭ dragostea şî cinstea dĕ la stăpânul tĕu.

Pentru Împĭedecărĭ

1830 Orĭ-ce împĭedecare dĕ multe-orĭ spre bine
Nicĭ cum să gândescĭ la împĭedecărĭ; c'o împiedecare dĕ veĭ dĕpărtà, cele-l-alte întru nimic ţi sĕ vor părea.

Pentru Împotrivire

Vaĭ dĕ cel ce sĕ împotrivesce la ceea ce Domnul voesce.

Când te împotrivescĭ, să vedĭ cuĭ te împotrivescĭ şî dĕ poţĭ să isbutescĭ.
La orĭ ce împotrivire omul firesce sĕ mândresce şî maĭ mult sĕ înverşunesce.
1835 La nicĭ unul să nu te împotrivescĭ, când vremea nu te iértă.
Lesne a se împotrivì, dar anevoe a grăì maĭ bine dĕ cât cel-l-alt.
Cele împotrivitóre una pĕ alta tămăduesc.
Cel ce cu cuvînt sĕ împotrivesce, acela te ĭubesce, că-ţĭ arată adĕvĕrul.
Cine la sine sĕ împotrivesce, cu nimenĭ sĕ maĭ învoesce.
1840 Cine sĕ plécă, lesne scapă, dar nicĭ în vecĭ s'aude; cine împotrivă stă, curînd cade, dar în vecĭ sĕ pomenesce. Alege care-ţĭ place.

Pentru Împĕraţĭ şî Împĕrăţie.

Impĕratul cu dreptate ĕşĭ întemeĭéză ţéra. Dĕ ea să te ţiĭ.
Impĕratul stăpân maĭ mare piste toţĭ, dar şî slugă la toţĭ în parte sĕ socotesce, că tutulor le slujasce ş'împĕrăţia luĭ, întrégă robie. Dĕ vreĭ să te facĭ slugă, vînéză împĕraţie.
Impĕrat nu sĕ socotesce cel ce norodul şĕ-l risipesce, că n'are ce împĕrăţì.
Impĕrat sĕ te arĕţĭ al dreptăţiĭ şî al păciĭ.
1845 Impĕrăţia în adevĕr sĕ vede împodobită, însă cu cătuşĭ dĕ aur şi cu butucĭ dĕ argint.
Ca împĕrăţia nimic alt pĕ lume plin dĕ necazurĭ şî dĕ nevoĭ primejdióse. Cine a împĕrăţit mai bine cunósce.
Maĭ bine c'un sfat bun din inimă curată, dĕcât cu miĭ şî sute dĕ oştirĭ împĕrăţia încunjurată.
Mulţĭ saŭ vĕdut pĕ pămînt lungiţĭ din ceĭ maĭ marĭ împĕraţĭ şî mulţĭ din ceĭ maĭ micĭ cu hlamidă îmbrăcaţĭ. Bagă dĕ sémă la acésta.
Mărimea împĕrăţieĭ, norodul cel maĭ mare. Silesce-te să dobândescĭ un asemene norod.
1850 Ca în odihnă să împĕrăţescĭ, trebue să dobândescĭ dragoste dĕ la toţĭ supuşiĭ tĕĭ.
Nu cu arma, ci cu dragostea supuşilor tĕĭ, scaunul tĕu să-l păstrezĭ.
Pentru că numaĭ împĕratul póte pedepsì şi ĭertà cele maĭ marĭ greşĕlĭ, d'aceea împĕratul trebue să fie cel maĭ blând şî maĭ îndurat.
Scaunul tĕŭ să ţe-l împodobescĭ cu mila, cu îndurarea, cu

blândeţele şî cu dreptatea d'a drépta, ĭar d'a stânga cu străşnicia.
Stăpânirea împĕrăţieĭ sĕ vede a fi cea maĭ ticălósă, că trebue să sĕ plece la mare şî la mic.
1855 Ferice d'acel împĕrat, ce credĕmînt nu prea dă la curtezaniĭ sĕĭ!
Ferice d'acel împĕrat, ce dĕ sfetnicĭ bunĭ e încunjurat!
Cel maĭ rĕŭ împĕrat, acela sĕ înţelege, dĕ care ceĭ cinstiţĭ să sfiesc, ĭar ceĭ cumpliţĭ în el sĕ bizuesc.
Cel ce e soldat bun, acela şî împĕrat maĭ bun.
Cel ce urasce argintul, acela împĕrăţesce.
1860 Cel ce întemeĭéză împĕrăţia, acela scie să o şî păzéscă.
Cel ce va să împĕrăţéscă cu cea maĭ mare siguranţă, vĭéţa să ş'o încredinţeze, nu în arme de ostaşĭ, ci în dragoste dĕ supuşĭ.
Cel ce nu scie norodul cum să-l păzéscă, nu sĕ cuvine să împĕrăţéscă.
Cinstea, averea şî vĭéţa, dĕ obşte să le ocrotescĭ, daca veĭ să împĕrăţescĭ.
Daca veĭ să împĕrăţescĭ, fără sfat să nu pâşĕscĭ.
1865 Dĕcât să laudĭ pĕ un împĕrat, maĭ bine să-ĭ arĕţĭ greşalele luĭ, ca să le îndrepteze.

Pentru Împăcĭuire.

Vedĭ *Pace.*

Pentru Împreunare.

Impreunarea piste mĕsură, sfîrşîtul la ureche ţe-l urlă. Vedĭ să nu o paţĭ.
Când toţĭ s'ar dĕpărtà dĕ împreunare, lumea îndată s'ar sfîrşî.
Trebuinţa împreunăriĭ, pricina dragostiĭ între ómenĭ.
Dĕparte d'o împreunare când aĭ slăbicĭune, că-ţĭ aduce slăbicĭune.

Pentru Împrietenire.

Vedĭ *Prietenĭ.*

Pentru Împrumutare şî Împrumutătorĭ.

1870 Orĭ prea rar să te 'mprumuţĭ, orĭ nicĭ odată, şî maĭ ales

dĕ la prieten, că vrăjmaş ĕl dobândescĭ, când nu-ĭ plătescĭ.
Imprumutare dĕ orĭ-ce lesne sĕ póte face, ĭar dĕ muĭere şî dĕ bărbat nicĭ odată şî nicĭ dĕcum.
Veĭ să dormĭ fără odihnă, dă banĭ cu împrumutare.
Cu împrumutare mică, prietenĭ dobândescĭ, ĭar cu maĭ mare, vrăjmaşĭ ne-înduplecaţĭ. Veḑĭ să nu o paţĭ.
Căĭnele, dacă ĕĭ daĭ cea maĭ mică îmbucătură, te linge şî-ţĭ mulţumesce, cu cea maĭ dulce uĭtătură; ĭar cel ce sĕ împrumută, cu cât maĭ mult ĕĭ veĭ dà, cu atât maĭ mult el te va lătrà. O! ce ne-omenire!
1875 Când ĭeĭ cu împrumutare, dă 'napoĭ pĕ dĕplin, ca să poţĭ găsì cu înlesnire ş'altă dată.
Când împrumuţĭ pĕ cel maĭ mare, hotărasce c'aĭ pĭerdut.
Când te împrumuţĭ, socotesce maĭ întâiŭ cum i sĕ rĕspunḑĭ.
Când daĭ cu împrumut, dobândă să nu cerĭ, c'acea dobândă facerea dĕ bine.
Maĭ bine la pămînt dĕ cât la ómenĭ să daĭ averea cu împrumut, că pămîntul maĭ multă dobândă ĕţĭ dă, şî fără nicĭ o prigonire.
1880 Nu împrumutâ pĕ cel ce voescĭ prieten să-l dobândescĭ.
Nu numaĭ când te 'mprumuţĭ să-ţĭ aducĭ aminte, ci şî că o ţi sĕ céră să-ţĭ puĭ în minte.
Pĕ cine veĭ să-l facĭ vrăjmaş, dă-ĭ luĭ banĭ cu împrumutare.
Cel ce împrumută, pentru binele ce face în loc dĕ mulţumire sudalme aude.
Cel ce pĕ nesimţite te împrumută, tótă averea dĕ la tine la el o mută.
1885 Cel ce sĕ împrumută, până sĕ împrumută, mult să rógă, mult te sărută; după ce sĕ împrumută, îndată te uĭtă, şî când ĕĭ cerĭ împrumutarea, órba ĕţĭ dă.
Dĕ veĭ să te învrăjbescĭ cu cel ce l'aĭ împrumutat, cere-ĭ baniĭ la soroc.
Dĕ veĭ să dobândescĭ prietenĭ cât dĕ mulţĭ, dă-le banì îndĕstulĭ cu numire dĕ împrumutare şî nicĭ o nădejde dĕ plătit.

Pentru Însemnărĭ.

Veḑĭ *Semne*.

Pentru Însoţire.

Veḑĭ *Insurare*.

Pentru Însurare, Însuraţĭ şî Însoţire.

Cuĭ veĭ să-ĭ rĕsplătescĭ, însóră-l dĕ mic copil, că maĭ rĕu nu-ĭ poţĭ face.
Când veĭ sĕ te însorĭ, caută din némul tĕu, ca să nu spurcĭ altoĭul ce veĭ pune.
1890 Când te insorĭ, să ĭeĭ fată ĭar nu învĕţată, ca s'o înveţĭ, ĭar nu să te înveţe.
Nicĭ un însurat fără cel maĭ mic necaz; toţĭ dĕ obşte o cunosc, dar dĕ însurare nicĭ unul sĕ lasă.
Nicĭ prea mic să te însorĭ, nicĭ piste a ta putere, ci să-ţĭ alegĭ vremea ce-ţĭ dă dĕ opotrivă putere, ca să nu te poticnescĭ.
Cea maĭ mare la om pedépsă, a sĕ 'nsurà dĕ mic copil. Feresce-te d'aceasta.
Dĕparte dĕ însurare când nu e dĕ o potrivă, că e vătĕmătóre.
1895 Tot trupul sĕ împreună cu cel dĕ felul luĭ; aşa şî omul trebue să sĕ însoţéscă cu cel dĕ felul luĭ.

Pentru Însărcinare şî Sarcină.

Piste mĕsură dĕ te veĭ însărcinà, ca pe ghéţă veĭ alunecà.
Sarcina unul altuĭa pururea să o purtăm, ca în ispită nicĭ cum să cădem.
Sarcina cu cumpĕnă să o potrivescĭ, după a fieş-căruĭa putere.
Sarcina la maĭ mulţĭ când dĕ opotrivă sĕ împarte este maĭ uşóră şî lesne a sĕ purtà. Acésta să o păzĕscĭ.
1900 Sarcina, potrivită după firésca putere la om şî la vită, multă vreme o duce.
Să nu te însărcinezĭ piste a ta putere, ca să nu cadĭ în cap cu sarcina împreună.
Fieş-care cu sarcina sa.
Ce anevoe a purtà sarcină piste sarcină!

Pentru Înscrisurĭ.

Vedĭ *Scriere.*

Pentru Înstreinare.

Vedĭ *Streinĭ.*

Pentru Întunerec şî cele Întunecate.

Intunerecul la cĭobanĭ multă pagubă le-aduce, ĭar la hoţĭ şî la tâlharı folosul cel maĭ dulce.
1905 Intunerecul, semnul ne-sciinţiĭ.
Cu cât maĭ dulce lumina, ca atât întunerecul maĭ urît.
La întunerec nicĭ o faţă maĭ frumósă, că tóte dĕ o potrivă.
Nóptea să te ferescĭ, la întunerec să nu te călĕtorescĭ, ca să nu te poticnescĭ.
Până ce ochiĭ sclipiţĭ ĕĭ poţĭ ţinea şî dĕşchişĭ, nu trăi la întunerec, că 'ntunerecul ca mâĭne ĕl veĭ dobândî în vecĭ, ĭar lumina numaĭ îndată o pıerdĭ şî nu o maĭ vedĭ.
1910 Cele întunecate să le dĕsluşĕscĭ, dar cu cele maĭ dĕ înţeles, că într'alt chip nimic folosescĭ.

Pentru Întîlnire.

La întîlnire să fiĭ slobod la orĭ-cine ce va să-ţĭ vie, ĭar nu la uşă să păzéscă, ceasurĭ şî dile întregĭ, cel ce va să-ţi grăĭéscă.
Cea maĭ rară întîlnire are cinste şî ĭubire, ĭar cea prea désă cinstea şî dragostea curînd le încetéză. Alege care-ţĭ place. [1]

Pentru Intîmplărĭ.

Ale vremiĭ întîmplărĭ ne face să ne cunóscă, nu numaĭ ceĭ-l-alţĭ, dar şî însuşĭ noĭ pĕ noĭ
A ta întîmplare, mie dascal cel maĭ mare. D'un asemene dascăl să te ţiĭ d'aprópe.
1915 Om fiind pĕ lume, aşteptă să-ţĭ vie orĭ-ce întîmplare, fie bună, fie rea; că 'ntîmplările pĕ lume pentru ceĭ ce sûnt pĕ lume.
Orĭ-ce întîmplare ĕşĭ are al sĕu sfîrşît, cum şî al sĕu cuvînt.
Orĭ-ce întîmplare s'o aĭbĭ dĕ trecĕtóre, făr' d'a te turbură, că multă vreme nu ţine, ci orĭ pĭere, orĭ sĕ uĭtă.
Orĭ ce întîmplare, fie cât dĕ mare, cŭ-a sufletuluĭ mărime s'o suferĭ cu răbdare.
Orĭ-ce întîmplare, fie bună, fie rea, după vreme sĕ judecă. D'aceea unul o ĭea dĕ bună şî altul dĕ rea.

---

[1]) Vedĭ No. 9537.

1920 Orĭ-ce ţi sĕ întîmplă, la mulţĭ alţĭ s'a întîmplat, cu mult maĭ nainte dĕcât la tine. Acésta socotindu-o, cu vederea să le trecĭ.

Orĭ-ce ţi sĕ întîmplă, de la Domnul ţie-ţĭ vine. La Domnul să le laşĭ.

In cea maĭ mare întîmplare, nu te supĕrà dĕ ne-norocirea ta, ci caută în lăturĭ şî vedĭ prea bine câţĭ maĭ rĕu dĕcât tine, sĕ chinuesc pĕ lume, şî te mângâĭe cu a lor stare la asemene a ta stare.

Cu inimă mare să te arĕţĭ şî tare, la orĭ-ce întîmplare.

Cu obraz vesel şî voĭos să te arĕţĭ pururea, şî la cea maĭ rea întîmplare, ca nu cum-va vrăjmaşul tĕŭ să sĕ bucure dĕ tine, vĕdêndu-te în întristare.

1925 Cu mintea ta să te silescĭ orĭ-ce întîmplare s'o biruescĭ.

Că i să pĭerĭ nicĭ odată gândescĭ; dar, fără a gândì, peirea ĕţĭ va veni. D'aceea să te îngrijĕscĭ dĕ orĭ-ce întîmplare până a nu veni.

La orĭ ce întîmplare, «*Ajută-mĭ Dómne!*» să strigĭ tu cu glas mare.

La orĭ-ce întîmplare, împotrivire mare şî coraj şî maĭ mare ĭar nu întristare.

La orĭ-ce întîmplare, caută să te folosescĭ din ceea ce e dĕ faţă, ĭar nu din ceea ce 'în urmă socotescì că o să iasă.

1930 La orĭ-ce întîmplare, cu veselie mare, daca veĭ celor dimpotrivă să le rĕsplătescĭ.

La orĭ-ce întîmplare, nu te supĕrà, ci păzesce-ţĭ calea ta, fie pĕ jos saŭ călare.

La orĭ-ce întîmplare, plăcere sau întristare, c'amîndooĕ împreună nicĭ într'un chip pot stà.

La orĭ-ce întîmplare, supĕrarea s'o sgornescĭ, daca veĭ să te învoescĭ.

La orĭ-ce întîmplare, să dicĭ cu glas mare «*şî acésta trece*» şî veĭ avea mare uşurare.

1935 La orĭ-ce întîmplare, să nu te supuĭ la nicĭ o întristare, ci să te arĕţĭ pururea călare.

La orĭ-ce întîmplare, să-ţĭ arĕţĭ virtutea ta, ĭar nu rĕutatea ta.

La orĭ-ce întîmplare, fie cât dĕ mare, cu statornicia, stăruirea, răbdarea şî curajul, te poţĭ îndreptâ, ĭar cu întristarea, moleşiunea şî dĕsnădĕjduirea dĕ tot te topescĭ. Alege care-ţĭ place.

La orĭ-cè întîmplare, Domnuluĭ să-ĭ mulţumescĭ.

La orĭ-ce rea întîmplare, aştéptă cea maĭ mare, dar tu în lume să te-arĕţĭ ca în cea maĭ bună stare.

1940 La întîmplărĭ grele să te plecĭ, dar nu dĕ tot să te smerescĭ.

La cea d'intâïŭ întîmplare dĕ te veĭ împotrivì, a dooa întîmplare nu sĕ va maĭ ivì.

Maĭ bine să nu afli ceea ce o să ţi sĕ întîmple, dar cu mult maĭ bine să întîmpinĭ să nu ţi sĕ întîmple.

Mulţumesce Domnuluĭ dĕ orĭ-ce ţi sĕ întîmplă, că numaĭ el scie pricina întîmplărilor.

Nicĭ un temeiŭ să puĭ l'ale vremiĭ întîmplărĭ, că tóte curînd sĕ trec ca d̦ioa dĕ ĭerĭ.

1945 Pururea să te silescĭ ca maĭ nainte să ved̦ĭ ceea ce o ţi sĕ întîmple.

Pururea să te supuĭ l'ale vremiĭ întîmplărĭ, că 'mpotrivă cugetând te veĭ căì fórte curînd.

Precum pentru a ta rea întîmplare te întristezĭ, aşa şî pentru a altuĭa tu să te màhnescĭ, că 'ntîmplările dĕ o potrivă şî la unul şî la altul.

Pricinile ne-cunoscênd a orĭ-ce întîmplărĭ, tóte le aruncăm asupra altora şî pĕ Domnul ĕl hulim.

Suferă cu răbdare, şî răbdare fórte mare, orĭ-ce întîmplare, c'a suferi cu răbdare privesce la om mare.

1950 Să te uĭţĭ la cel din josul tĕŭ, ĭar nu la cel din susul tĕu, ca să te màngâĭ l'ale tale ne-norocite întîmplărĭ.

Să te dĕprinzĭ càt veĭ putea cu-ale vremiĭ întîmplărĭ, ca să le poţĭ suferi când ele ĕţĭ vor venì.

Cea maĭ mică întîmplare ţe-aduce un necaz, ce te gonesce d'aprópe pană la mórte. Ca să scapĭ dĕ el arată-te cu coraj.

Ceea ce cu meşteşĭugul nu putem isbuti, din întîmplare mult sĕ înlesnesce.

Cele maĭ marĭ întîmplărĭ, marĭ prefacerĭ ne aduc saŭ spre bine, saŭ spre rĕu.

1955 Cel ce nu rabdă la cele maĭ grele şî maĭ marĭ întîmplărĭ, rĕŭ vatămă pĕ însuşĭ sine. Ved̦ĭ să nu o paţĭ.

Din cea maĭ mică întîmplare mult mult să te înveţĭ, ca să nu greşĕscĭ şî tu.

Dĕ la mànă pànă la gură, miĭ şî sute dĕ 'ntîmplărĭ. Bagă dĕ seamă la acésta [1]).

Şî pămîntul sĕ cutremură la treĭ rele întîmplărĭ, ĭar cea dĕ a patra nicĭ cum o póte suferì. Când adică sluga va poruncì, când cel drept sĕ va năpăstui, când domnuluĭ ĕĭ dàm, celuĭ ce n'are trebuinţă, şî cea dĕ a patra, când muĭerea rea sĕ va asculta. Dĕ tóte sĕ te ferescĭ, dar maĭ cu seamă dĕ cea dĕ a patra.

---

[1]) Ved̦ĭ No. 3769.

Pentru Întârḍiere.

Intârḍierea la tóte nicĭ cum este bună; dar maĭ bine în târḍierea cu minte dĕcât pripă nebunéscă.
1960 Cu întârḍiere la cele ce cer pripă maĭ rĕu greşĕscĭ. Nu pĭerde vremea.
Cine mult întârḍiaza, nicĭ cum nemeresce la orĭ-ce gândesce.
Cine târḍiu ajunge, prost conac găsesce. Silesce-te să apucĭ maĭ nainte [1].

Pentru Întreprindere.

O întreprindere, cât dĕ mică şi în mâna, cu mult maĭ bună dĕcât multe trecute. Nu te lăsà dĕ ea.

Pentru Întregime.

Intregimea trupuluĭ, sanatatea; a sufletuluĭ, înţelepcĭunea şi a duhuluĭ, sciinţa. Silesce-te ca câte trele să le dobândescĭ.
1965 La orĭ-ce urmare, când ĕĭ veĭ adăogà ceea ce-ĭ lipsesce, curînd întregimea ĕşĭ o dobândesce.

Pentru Întrecere.

Intrecerea pĕ om ĕl îndémnă la orĭ-ce, a sĕ arĕtà vrednic dĕ orĭ-ce. Dĕ ea să te ţiĭ.
Intrecerea te dĕştéptă la orĭ-ce învĕţătură maĭ bine dĕcât orĭ-ce dascăl. Nu te lăsà dĕ ea.
Cu ceĭ drepţĭ şi cinstiţĭ pururea să te întrecĭ, ca maĭ drept şi maĭ cinstit dĕcât eĭ să te arĕţĭ.
La 'ndatorire să te întrecĭ, ca pĕ toţĭ ceĭ-l-alţĭ în urmă-ţĭ să-ĭ laşĭ.
1970 Pĕ toţĭ să-ĭ întrecĭ, nu cu cruḍimea, ci cu blândeţele, ca toţĭ să te slăvéscă.
Pĕ toţĭ să te silescĭ cu nevoinţă să-ĭ întrecĭ, însă nu la dobândire dĕ maĭ mare cinste, ci la urmare dĕ fapte maĭ bune; că cinstea, după fapte, singură ş'îndată ea dĕ sine vine.

[1] Tarde venientibus ossa.

Ceĭ puținĭ pĕ ceĭ maĭ mulțĭ la orĭ ce lucru ĕĭ întrec, când cu rîvnă sĕ silesc. [1])
Cel ce întrece pĕ orĭ-cine la orĭ-ce, acela dĕ toțĭ sĕ caută șî sĕ cinstesce.
Cel din urmă dĕ multe orĭ ajunge ș'întrece pĕ cel din nainte.

Pentru Întrebare

1975 Pentru cele ce odată îndĕstul tu aĭ aflat, nu te maĭ ținea dĕ dĕșarte întrebărĭ, că nu mică supĕrare aducĭ la adunărĭ.
Să întrebĭ dar să aștepțĭ șî rĕspuns, dar nu tu să întrebĭ șî tu ĭarășĭ să întrebĭ.
Să întrebĭ șî după rĕspuns să te socotescĭ, ĭar nu să osîndescĭ până a nu ascultâ rĕspunsul.
Cine la întrebare mult să pripesce, la rĕspuns zăbovesce.

Pentru Întrebuințare

Relele întrebuințărĭ cu totul să le dĕpărtezĭ, ca dĕ cele dĕ prisos trebuință să nu aĭbĭ.
1980 Relele întrebuințărĭ țe-aduce lăcomie șî lăcomia la greșĕlĭ te supune. Fugĭ dĕ una ca să scapĭ dĕ cea-l-altă.

Pentru Întristare

Inima la întristare șî capul pĕ gândurĭ nicĭ cum să țĭ le puĭ, că 'ndată la smintélă te supuĭ.
O întristare cu alta sĕ mângâĭe una cu alta.
Omul muncitor anevoe sĕ întristéză; că cu munca ĕșĭ ușuréză întristarea, cât dĕ mare, când gândul pururea la muncă șĕ-l are. Luĭ să urmezĭ.
Intristarea are cele maĭ urîte sfîrșiturĭ. Dĕparte dĕ ea.
1985 Intristarea inimiĭ slăbesce vîrtutea trupuluĭ, cât dĕ tare fie. Dĕparte dĕ ea.
Intristarea ósele îndată țe le usucă. Dĕparte dĕ ea.
Intristarea ĕșĭ găsesce odihnă liniștită la cel maĭ slab suflet. Nu-ĭ dâ odihnă în sufletul tĕu.
Intristarea cu somnul sĕ ușuréză, ce după plâns o găsesce.

---

[1]) Vedĭ 9606.

Intristarea la pïept maì întâïu te lovesce. Păzesce-l să nu sĕ rănéscă.
1990 Intristarea lene maï multă ne aduce, ca o slăbicïune a sufletuluï.
Intristarea pĕ om d'anpicerele ĕl topesce ş'îndată viéţa i-o rîdică.
Intristarea sĕ măresce, când n'o supuï la minte.
Intristarea sănătatea îndată ţe-o dĕrapĕnă şî în pămînt o îngrópă.
Intristarea te slăbesce, veselia te îngraşă, şî una şî alta îndată te lasă. Nu băgà în sémă nicï una nicï alta, ca să n'aïbï nicï o supĕrare.
1995 Intristarea, bólă fără leac, când pierḑï din ochï ceea ce-ţï este maï drag.
Intristarea dupa bucurie nu prea zăbovesce, ïar bucuria după întristare cam anevoe sĕ ivesce.
Intristarea la grópă curînd ne duce c'o tăcere dulce, când aminte des ne-aduce dĕ ceea ce ne întristăm. Uită una, ca sĕ scapï dĕ cea-l-altă.
Intristare piste 'ntristare nicï cum să grămădescï, nicï la duşmanul tĕŭ.
Intristare piste fire, întrégă nebunie, că mintea îndată ţe-o smintesce.
2000 Intristarea fără vreme îndată te îmbĕtrânesce.
Ca să petrecï în viéţă fără nicï o întristare, tóte cele dĕ întristare ia-le dĕ trecĕtóre.
Cât dĕ mare şî cât dĕ tare, nicï cum sĕ póte fără nicï o întristare, că vremea şî când e dulce óre-ce împotrivă ne aduce.
La orï-ce întristare, ceï ce dĕ o potrivă pătimesc, aceïa şî numaï unul cu altul, sĕ pot mângâïà.
La întristare sĕ cunósce omul cel cu suflet mare. Aşa şî tu să te arĕţï.
2005 La întristare, tu cel d'intâïu să fiï spre uşurarea eï.
La veselie s'au găsit cântărï şî jocurï multe, ïar la întristare nicï o tămăduire are, dĕcât să puï la uïtare orï-ce întîmplare, fie cât dĕ mare.
Maï mult să ne întristăm când altuïa facem rĕŭ dĕcât când înşine pătimim vre un rĕŭ.
Maï mult te supĕră întristarea cea cu bănuïală, dĕcât cea adĕvĕrată. Dĕ ea maï mult să te ferescï.
Maï bine la întristare să mergï spre mângâere, dĕcât la bĕuturï şî jocurï, când fratele tĕu pătimesce.
2010 Maï bine să alergï la ceï mâhniţï ş'întristaţï ca să-ï uşurezï, dĕcât la ceï în dĕsfătărï cufundaţï, ca să te cufunḑï şî tu.

Munca dĕpărtéză orĭ-ce întristare că sufletul ţe-l uşuréză.
Mângâĭe inima ta la orĭ-ce întristare cu «*Şi acesta trece*».
Nicĭ o întristare aşa dĕ mare ş'în aşa scurtă vreme, ca cea când pĭerde muĭerea pĕ al sĕŭ bărbat, că ţine dĕ joĭ până maĭ apoĭ, fie şî cu şuróĭe dĕ lăcrămĭ.
Nicĭ o întristare în lume să nu fi suferit vre-unul pĕ lume.
2015 Nicĭ o tămăduire maĭ lesne la întristare ca uĭtarea. Ţine-te dĕ ea.
Nicĭ o bólă e maĭ rea ca întristarea cea maĭ grea.
Nicĭ o bólă ca 'ntristarea curînd te topesce, trupesce şî sufletesce. Fugĭ dĕ ea cât veĭ putea.
Nicĭ întristare mare, nicĭ bucurie mare la orĭ-ce întîmplare, c'amîndooĕ d'opotrivă viéţa ţe-o rîdică îndată şî fără veste.
Nicĭ cum să te întristezĭ pentru cele trecute, când şî cele dĕ astădĭ mâĭne le vedĭ trecute; că binele după rĕŭ şî rĕul după bine, unul merge ş'altul vine.
2020 Numaĭ cel ce n'are milă şî îndurare, acela numaĭ nu se întristéză dĕ cel ce pătimesce.
Nu supĕrà maĭ mult pĕ cel în întristărĭ cufundat.
Nu te întristà piste fire pentru ceĭ ce sĕ duc după fire, că toţĭ p'un drum călĕtorim, unul după altul sosim, şî aicĭ fórte puţin ĭar acolo în vecĭ trăim.
Nu te supune întristăriĭ la cea maĭ rea întîmplare, ca să nu cadĭ dintr'a ta stare.
Nu dà spre întristare sufletul tĕŭ, că veselia inimiĭ viéţă îndelungată.
2025 Pĕ nimenĭ să nu întristezĭ, pĕ nimenĭ să nu mâhnescĭ, pĕ nimenĭ să nu necăjĕscĭ, pĕ nimenĭ să nu superĭ, ci dimpotrivă mângâĭere la toţĭ ceĭ ce pătimesc.
Să nu te întristezĭ dĕ marea sărăcie, nicĭ să te mândrescĭ dĕ marea bogăţie, că nicĭ una nicĭ alta are vre-o statornicie.
Să nu te supuĭ întristăriĭ, că te dă dĕ mal.
Sĕ te ferescĭ cŭ-a ta 'ntristare să nu cum-va să 'nveselescĭ pĕ cel maĭ mic al tĕŭ vrăjmaş; că el când te vede vesel, atuncĭ crapă dĕ necaz.
Să te ferescĭ cât veĭ putea dĕ întristarea sufletuluĭ, că te suge pân'la os.
2030 Să-ţĭ stăpânescĭ întristarea, ca pururea să fiĭ sănătos.
Fugĭ dĕ întristare, că 'ntristarea cât dĕ mică, sănătatea ne-o rîdică.
Fugĭ dĕ întristare, socotind numaĭ l'ale altora ne-norocirĭ, ce cu mult maĭ marĭ dĕcât ale tale sûnt.
Cea maĭ mare întristare, când interesul nu-l poţĭ nemeri.
2035 Cea maĭ mare şî maĭ amară întristare, când pierdĭ ceea ce iubescĭ.

Cea maĭ mare şî maĭ amară întristare, nădejdea morţiĭ sĕ 'nţelege.
Dooĕ lucrurĭ pĕ lume maĭ mult te întristéză, vrăjmaşul când sĕ înalţă şî prietenul când te lasă.
Doĭ întristaţĭ, unul cu altul maĭ lesne sĕ mângâĭe.
Dulce întristare, când omul nicĭ cum minte în cap are.
Dĕ orĭ-ce întristare să fugĭ ca dĕ cĭumă, ca să nu te smreduescĭ şî în urmă să te smintescĭ
2040 Dĕ veselie să te lipescĭ, dĕ întristare să te dĕslipescĭ, că curînd te duce la cea mai próstă stare, şî trupesce şî sufletesce.
Ţara ĕţĭ uşuréză şî ĕţĭ dĕpărtéză orĭ-ce întristare. P'acolo să petrecĭ.

Pentru Înfricoşare

Vedĭ *Frică.*

Pentru Înfrînare şî Înfrînaţĭ

Vedĭ *Frîŭ.*

Pentru Începere.

Orĭ-ce începere cu anevoe sĕ pare, dar cu cât te întindĭ, cu-atât maĭ lesne sĕ vede. Nu te lăsà dĕ ea.
Inceputul la orĭ-ce sĕ vede cu anevoinţă, ĭar pĕ la sfîrşît plăcere mare ţe-aduce. Silesce-te să săvîrşĕscĭ.
Cu Domnul să începĭ, cu Domnul să săvîrşĕscĭ, daca veĭ să nu greşĕscĭ.
2045 Lucru ce aĭ început, pĕ jumĕtate l'aĭ şî săvîrşît. Nu te lăsà dĕ el.
Cine la multe începe, nicĭ una săvîrşaşce. Ţine-te dĕ ceea ce aĭ început.

Pentru Încercare şî Cercare.

Intâĭu încercare, apoĭ urmare, ca să nu-ţĭ aducă mare vătămare.
Incercarea te dĕştéptă la orĭ-ce, însă la cele bune te învaţă cele bune, ĭar la cele rele te face cu mult maĭ rĕu. Alege care-ţĭ place.
Veĭ să încercĭ pĕ óre-cine, dă-ĭ o slujbă s'o săvîrşască, şî numaĭ dĕcât ĕl veĭ cunósce.

2050 Cu cea maĭ mare sciinţă, cercarea nicĭ odată s'o ieĭ în zadar.
Când sĕ încércă unul cu altul, îndată unul cade la pizmă asupra celuĭ ce l'a biruit. Maĭ bine să nu te încercĭ, ca să scapĭ d'acéstă patimă.
La cele ţie ne-cuviinciόse, nu te silì a le încercà.
Nu te încercà la cele maĭ tarĭ dĕcât puterea ta, ca să nu te poticnescĭ.
Cercarea la orĭ-ce, cel maĭ firesc dascăl. D'acest dascăl să te ţiĭ.
2055 Cercarea sĕ înţelege cea maĭ adĕvĕrată lumină, însă dĕ multe-orĭ şî ea te înşală, pentru că nu-ţĭ cuvîntéză, ci te lasă să ghicescĭ.

Pentru Încet, Grabă şî Pripă şî Zăbavă.

Cu încetul încetul dĕparte ajungem şî maĭ mult sporim, că când ne pripim îndată ne poticnim. Veḑĭ să nu te poticnescĭ.
Nu te pripì, nu te grăbì la orĭ-ce şî orĭ-unde te veĭ duce, că graba îndată îndĕrĕt te lasă.
Cu cât pripa te înşală, cu atât şî zăbava maĭ mult te vatămă, când piste cuviinţă şî una şî alta sĕ urméză.
Maĭ mult zăbovescĭ când te pripescĭ, că îndată te poticnescĭ.
2060 Pripa fără socotinţă, mult vătămătόre, că'n multe greşĕlĭ ne bagă.
Cel ce la orĭ ce piste mĕsură zăbovesce, nimic isprăvesce şî maĭ mult sĕ căesce. Veḑĭ să nu o paţĭ.
Cel ce fόrte sĕ grăbesce şî nicĭ un sfat priĭmesce, nebun sĕ socotesce.
Cine să grăbesce, maĭ mult zăbovesce, că îndată obosesce şî nimic folosesce.
Cine sĕ pripesce îndată sĕ căesce, că nu nemeresce.

Pentru Îmbuĭbare, Îndĕstulare, Flămânḑĭ şî Flămânḑire, Sătulĭ şî Săturare.

2065 Imbuĭbarea ĕţĭ îngreunéză stomachul, flămânḑia dĕ tot ţĕ-l slăbesce. Amîndooĕ dooĕ rele. Feresce-te şî dĕ una şî dĕ alta.
Indĕstulaţĭ pĕ ceĭ flămânḑĭ că flămândul înainte ca o călеuză ĕţĭ merge, cu felenarul în mână.

C'o rînduĭală bună şî c'o lucrare dĕ pămînt maĭ bună, tótă lumea o îndĕstulezĭ. D'acésta să îngrijĕscĭ.
La flămând şî mămăliga prinde locul cel maĭ bun.
Pĕ ceĭ flămânḑĭ şî secetoşĭ când ĕĭ îndĕstulezĭ, pĕ însuşĭ Domnul îndĕstuleḑĭ, după a luĭ poruncă.
2070 Flămândul orĭ-ce bucată bună şî dulce o găsesce, ĭar sătulul dĕ nicĭ una nicĭ cum sĕ mulţumesce.
Cel sătul ĕşĭ bate joc şî dĕ fagurĭ dĕ mĭere, ĭar celuĭ flămând şî otrava i sĕ pare dulce ca mĭerea.
Cel flămând numaĭ cunósce dulcéţa pâneĭ celeĭ calde.
Cel ce pururea sătul, dulcéţa bucatelor nicĭ cum o cunósce, fie cât dĕ bune.
Din pâĭnea ce ţiĭ în mână, dă şî celuĭ ce flămânḑesce şî cu haĭna ce-ţĭ prisosesce încălḑesce pĕ cel gol, ca să nu mergĭ la Domnul dĕ fapte bune gol.
2075 Dĕ orĭ-ce pĕ lume sĕ póte îndĕstulà, ĭar dĕ avere omul nicĭ cum sĕ póte săturà.
Dĕ orĭ-ce pĕ lume te poţĭ săturà, ĭar dĕ dragostea cea dulce nicĭ cum te poţĭ îndĕstulà.

Pentru Îmbucătură.

Imbucătură mare să nu îndeşĭ în gură, în cât bucile să ţi sĕ umfle, ca burduful când ĕl umple.
Nu luà îmbucătura din gura altuia, ca nu cum-va să pierḑĭ îndată şî pĕ a ta.

Pentru Îmbăĭetură şî Băĭ.

Pururea în băĭ nicĭ cum să petrecĭ, că îmbăĭetură piste mĕsură ţe-aduce slăbicĭune şî moleşĭune.
2080 După îmbăĭetură şî o gustare bună.

Pentru Îmbălătură.

Când te îmbală óre-cine, arată-ţĭ dosul ca să-l facĭ să crape.
Ce e maĭ dulce la vedere şî maĭ supĕrător la cel ce ne îmbală? dĕcât noĭ să rîdem, când el ne îmbală. Aşa se mulţumescĭ celuĭ ce te îmbală.

Pentru Îmbrăcăminte.

La îmbrăcăminte cu mare curăţenie, la lux cu totul dĕpărtare.

Pentru Îmbrăţişare şî Braţe.

O îmbrăţişare dulce, cu mult maĭ scumpă dĕcât orĭ-ce sculă ne-stimată.

2085 O îmbrăţişare dulce minţile din locul lor dĕparte ţi-le duce.

Imbrăţişarea te încăldesce, ca cloşca când clocesce.

Imbrăţişare fără sărutare nicĭ un dar are.

Maĭ bine îmbrăţişare dĕcât dĕsghinare; că una te înfrăţesce şî cea-laltă te otrăvesce.

Pururea să îmbrăţişezĭ pĕ cel ce n'are nicĭ o scăpare.

2090 Dĕparte dĕ braţele ce nu sûnt ale tale, că braţul strein te strînge până ce ĕţĭ ĭes ochiĭ din cap.

Pentru Îndatorire.

Orĭ-ce îndatorire veĭ dobândì dĕ la orĭ-cine să n'o trecĭ cu vederea, ci la vreme să-l îndatorezĭ cu maĭ marĭ îndatorirĭ.

Indatorirea unuĭa către altul, o datorie firéscă la toţĭ dĕ obşte sĕ'nţelege. Dĕ ea să te ţiĭ.

Ca să scapĭ dĕ'ndatorire, nicĭ odată să nu cerĭ.

Cu o mică'ndatorire biruescĭ fără îndoĭală şî pĕ cel maĭ îndĕrătnic. Dĕ ea să te ţiĭ.

2095 Maĭ bine să nu te îndatorezĭ dĕcât să te îndatorezĭ şî să nu împlinescĭ.

Nu pentru al tĕŭ folos să îndatorezĭ pĕ altul, ci pentru dragoste în dar să socotescĭ orĭ-ce e luĭ dĕ folos.

Pururea să îndatorezĭ, dar nicĭ odată să te îndatorezĭ, ca să scapĭ dĕ rĕspundere.

Pĕ cel ce te îndatoréză, îndatoréză-l şî tu pĕ el îndoit şî întreit.

Până a nu te îndatorà, tu maĭ nainte să îndatorezĭ.

2100 Să nu te îndatorezĭ nicĭ la cele maĭ micĭ, ca să nu cadĭ în maĭ marĭ îndatorirĭ.

Sfiala, ruşînea şî nădejdea, cele maĭ tarĭ frîne ale îndatoririlor nóstre. Cu ele să te înfrînezĭ.

Celuĭ ce cu o slujbă te îndatoréză să-ĭ mulţumescĭ cu credinţă, după a luĭ sîrguinţă.

Cel ce pĕ nimenĭ nu va să îndatoreze dĕ om nu sĕ înţelege, că îndatorirea firéscă a omuluĭ datorie.

Cine sĕ pripesce îndată să rĕspundă la'ndatorirea ce-a dobândit, arată cu aceasta că nu e mulţumit cu aceea ce-a dobândit.

Pentru Îndoĭală, Bănuĭală şî Bănuitorĭ.

2105 Indoĭala la orĭ-ce şî bănuĭală dĕ orĭ-ce te face să cercetezĭ cu mult maĭ bine.

La cele cu'ndoĭală, bănuĭala mare şî greşala şî maĭ mare, că nu sciĭ la ce să daĭ credĕmînt D'aceea să nu te pripesci.

La cele cu îndoĭală primesce fără îndoĭală pĕ cel ce-ţĭ grăesce ţie fără nicĭ o sfială.

Maĭ bine cu ce e în adĕvĕr, dĕcât cu îndoĭală, că ceea ce e dĕ faţă întrece orĭ-ce nădejde.

Marĭ pĕcate ne aduce bănuĭală, cât dĕ mică.

2110 Bănuĭala, otrava prieteşĭuguluĭ.

Bănuĭala în adĕvĕr greşală fără voe.

Bănuĭala maĭ mult cade pĕ ceĭ ne-vinovaţĭ.

Bănuĭala şî nădejdea, şî cea cu cuvînt, mult te înşală fără nicĭ un cuvînt.

Bănuitorul crede, că orĭ-ce sĕ vorbesce pentru el sĕ grăesce.

2115 Bănuitorul nu sĕ încrede nicĭ la însuşĭ al sĕŭ sîn.

Bănuitorul pĕ unul bănuesce şî pĕ altul cu vina găsesce.

Bănuitorul tremură dĕ orĭ-ce şoptă vede

Dară şî *Nu* la cele dĕ îndoĭală nicĭ un temeĭŭ au. D'aceea maĭ mult să cercetezĭ.

Din bănuelĭ înţelegem un adĕvĕr cam ascuns.

Pentru Înduplecare.

2120 Nu numaĭ cu cuvîntul, ci maĭ mult cu mijloc blând să înduplecĭ pĕ orĭ-cine.

Pentru Îndurare şî Ne-îndurare.

Vedĭ *Milă.*

A ne-socoti ca cel prea înalt, n'avem nicĭ o împedecare; ĭar a ne îndurà dĕ cel sărac, avem mare supĕrare. O! ce ne-potrivire! Tu împotrivă să urmezĭ.

Inima, rădĕcina îndurăriĭ. In ea s'o păstrezĭ, ca să nu o pierdi, că cel maĭ bun rod ĕţi aduce.

Indurarea isvorasce din înduplecarea inimiĭ Nu te dĕpărtà dĕ ea, ca să dobândescĭ îndurare.

Indurarea la un Domn, cel maĭ mare dar. Acest dar să dorescĭ.

2125 Indurarea, năravul cel maĭ blând. Dĕ el să te ţiĭ.

Indurarea sparge şî cele maĭ tarĭ legăturĭ dĕ fer.
Indurarea, fapta cea maĭ sfântă; dar când pentru altul ea sĕ înfăţişază, mult mult ne întristéză, că pentru noĭ numaĭ o vrem. Tu împotrivă să urmezĭ.
Indurarea. darul inimiĭ, că din inimă curge ca un rîŭ.
Indurarea, mila şî dreptatea pururea călăuze să le aĭbĭ, ca cea maĭ mare datorie.
2130 Indurare la ceĭ marĭ cam anevoe sĕ găsesce.
Vaĭ dĕ cel fără îndurare, că nicĭ el va avea scăpare!
Când cel maĭ puternic sĕ va arĕtà şî maĭ îndurat, atuncĭ omenirea a dobândit stăpân Dumnedĕŭ adĕvĕrat. Asemene stăpân să te-arĕţĭ.
Maĭ bine îndurare cu blândeţe dĕcât dragoste sécă
Maĭ bine cinste dĕ'ndurare, dĕcât bogăţie mare.
2135 Ne-îndurarea, semn dĕ cumplire. Feresce-te d'o asemene numire.
Nicĭ un lucru ca'ndurarea să aĭbă cinste mare. Asemene cinste să vînezĭ.
Nicĭ îndurarea fără dreptate, nicĭ dreptatea fără'ndurare, una fără alta nimic folosesc. D'amîndooĕ să te ţiĭ.
Nu când ĭerţĭ a ta greşală sĕ'nţelege îndurare, ci când ale altora, atuncĭ te socotescĭ dĕ'ndurat. Aşa tu să urmezĭ.
Numaĭ la necazurĭ, când şî noĭ pătimim, ne-aducem aminte dĕ îndurare. Tu împotrivă să urmezĭ.
2140 Numaĭ cel ce a pătimit şî a suferit, cunósce la îndurare.
Sufletul să ţe-l dĕprindĭ, dĕ îndurărĭ să ţe-l aprindĭ, că fără nicĭ o îndurare fĭară crudă te socotescĭ.
Cel ne-îndurat spurcat la suflet sĕ'nţelege şî fără nicĭ o lege.
Cel ce sĕ îndură, cu milă şî fără milă miluesce. Aşa şî tu să urmezĭ.
Cine pĕ nimenĭ ajută, dĕ nimenĭ sĕ îndură.
2145 Cine sărăcia nicĭ cum a încercat'o, nu cunósce îndurarea.
Din îndurare sĕ nasce mila, milostivirea, blândeţele, dragostea şî orĭ-ce facere dĕ bine Ţine-te dĕ ea, ca să dobândescĭ tóte cele-l-alte.

Pentru Îndĕrĕtnicie şî Îndĕrĕtnicĭ.

Indĕrĕtnic la minte nicĭ cum să te-arĕţĭ, ci pururea să te sfătuescĭ şî bine să chipzuescĭ orĭ-ce în minte ĕţĭ vine.
Omul îndĕrĕtnic la nimic sĕ plécă, că nimic ĕĭ place dĕcât părerea sa.
Omul îndĕrĕtnic nicĭ o slujbă săvîrşasce, că nicĭ la deal nicĭ la vale scie să sĕ plece.

2150 Indĕrĕtnicia nu te ïértă nicĭ însuşĭ folosul tĕŭ să-l dobândescĭ. Feresce-te dĕ ea.
Omul îndĕrĕtnic nicĭ cu însuşĭ sine nu sĕ învoesce.
Cu cel cuvïos dĕ veĭ lăcuì, cuvios veĭ işì; cu cel drept, drept şî cu cel înţelept, înţelept; ïar cu cel îndĕrĕtnic, cu mult maĭ îndĕrĕtnic. Dĕparte d'o asemene lăcuinţă.
Maĭ lesne poţĭ tămăduì p'un nebun dĕcât a înduplecà p'un îndĕrĕtnic, şî cu mult maĭ anevoe a-l îndreptà.
Scuipă-ţĭ în sîn când îndĕrĕtnic întîlnescĭ şî-ţĭ fă crucea când cu el grăescĭ, ca să nu te smreduescĭ, aŭ să te smintescĭ.
2155 Fugĭ dĕ omul îndĕrătnic, că te dă dĕ prăpastie.
Cel îndĕrĕtnic cu anevoe ĕşĭ maĭ întórce mintea.
Cel îndĕrĕtnic nicĭ înainte nicĭ înapoĭ sĕ uită, că sĕ cutremură dĕ cea maĭ mică furnică.
Cel îndĕrĕtnic pururea pagubă aduce orĭ-unde sĕ duce.
Dobitocul ïea dĕ bicïu şî omul dĕ cuvînt, iar cel îndĕrĕtnic nicĭ dĕ una, nicĭ dĕ alta.

Pentru Îndĕstulare

Veḑĭ *Imbuĭbare.*

Pentru Îndreptare

2160 Orĭ-ce-or ḑice pentru tine, dintr'acelea să te îndreptezĭ.
Indreptarea e plăcută, când greşala adĕvĕrată.
Când rîd dĕ tine, să te îndreptezĭ dĕ ceea ce rîd; că dimpotrivă cu mult maĭ mult dĕ rîs te veĭ face.
La început când ne îndreptéză, ni sĕ pare cu greŭ, ïar maĭ în urmă mult le mulţumim.
Nu cu Iadul, ci cu Raiul pĕ ómenĭ să-ĭ îndreptezĭ.
2165 Nu după cum le-aĭ găsit, ci cum maĭ bine să le îndreptezĭ.
Tu pĕ tine să te îndreptezĭ, ïar nu altul pĕ tine.
Cele trecute să le îndreptezĭ pentru cele din urmă.
Cel ce pĕ sine nu sĕ póte îndreptà, cum vre-odată pĕ altul va îndreptà.
Cine va să sĕ 'ndrepteze, trebue maĭ întâïu sufletul sĕŭ să şĕ-l boteze.

Pentru Îndrăsnélă şî Îndrăsneţĭ, Dîrzĭ şî Dîrzie, Semeţĭ şî Semeţie

2170 O mică îndrăsnélă la vreme şî după cuviinţă, mare isbândă aduce. Dĕ ea să te ţiĭ, când veĭ să isbândescĭ.

Omul şî dĕ voesce să s'arate îndrăsneţ, dar sfiala nu ĕl ĭértă, când ruşinea ĕl cuprinde.
Indrăsnéla la primejdiĭ nicĭ voesce să sĕ uĭte.
Indrăsnéla la cele bune virtute sĕ 'nţelege, ĭar la cele rele întrégă nebunie.
Indrăsnéla pĕ om sue la cea maĭ înaltă tréptă, dar când nu scie cum să sĕ ţie, alunecă îndată. Păzesce-te să n'o paţĭ.
2175 Indrăsnéla fórte mândră, dar pĕ mulţĭ ĕĭ ruşînéză.
Indrăsnéla cea maĭ bună, ceea ce nicĭ fără sémă, nicĭ piste sémă. D'acésta să te ţiĭ.
Indrăsnéla cea mare vrajbă aduce mare.
Indrăsnéla nebunéscă ţe-aduce cele maĭ marĭ greşĕlĭ.
Indrăsneţ să fiĭ, dar nu piste fire, că 'ndrăsnéla piste fire, obrăznicie din fire şî întrégă nebunie.
2180 Cu semeţia ta, să nu socotescĭ că veĭ isbutì ceva.
Când nu ţĭ-e frică dĕ nicĭ o primejdie, atuncĭ îndrăsnéla ĕşĭ pĭerde vĭéţa.
La multe a îndrăsni ne face mult a greşî. Feresce-te d'acésta.
Maĭ bine îndrăsnéscă orĭ-cine la tine, dĕcât să sĕ teme dĕ tine.
Norocul ajută la cel îndrăsneţ, dar şî în primejdiĭ dĕ multe-orĭ l'aruncă. Bagă dĕ sémă la acésta.
2185 Semeţia şî trufia dĕparte dĕpărtéză pĕ orĭ-cine dĕ la tine. Fereşte-te d'amîndooĕ.
Semeţ şî îndĕrătnic nicĭ cum să te-arĕţĭ, că pierdĭ şî ce poţi dobândì cu blândeţele maĭ bine.
Cel îndrăsneţ împĭedecare la nicĭ o nevointă n'are.
Cel îndrăsneţ cu năvală îndată sĕ móĭe.
Cel îndrăsneţ la rĕsboiŭ în pĭept glonţul priĭmesce.
2190 Cel îndrăsneţ piste fire, dîrz sĕ 'nţelege după fire.
Cel îndrăsneţ fără socotinţă îndată cade la căinţă, că 'ndată sĕ poticnesce.
Cel fără îndrăsnélă pururea rĕmâne în urmă.
Cel semeţ orbesce calcă în cel maĭ mare foc.
Cel semeţ nebun s'arată la orĭ-ce mişcare.
2195 Cel semeţ nicĭ sĕ uĭtă, nicĭ nu vede unde calcă ş'unde plécă.
Cel semeţ nicĭ dĕ mórte frică are vre-o dată.
Cel semeţ pĕ însuşĭ sine vatămă maĭ bine.
Cel semeţ sĕ sfîrşasce în cea maĭ mare căinţă.
Cel dîrz cu prostie ş'obraznicul cu mândrie, amîndoĭ sĕ socotesc ruşinea omeniriĭ.
2200 Cel dîrz şî semeţ, fără nicĭ o sfială, fără nicĭ o ruşine ; d'aceea şî luĭ maĭ mult greşasce.

Cine n'are îndrăsnélă acela numaĭ nicĭ sĕ împiedecă, nicĭ sĕ poticnesce, dar nicĭ dobândesce.
Cine póte suferì mult, la multe şì îndrăsnesce.
Bine e cu binele semeţia ta să ţe-o tămăduescĭ, dĕcât în urmă să te caescĭ.
Dîrzia nu va să scie dĕ nicĭ o ruşine, dĕ nicĭ o sfială şì dĕ nicĭ o primejdie. D'aceea, cea maĭ dĕ bagĭocoră.
2205 Dîrzul ca un voĭnic s'arată, dar fără socotinţă.

Pentru Înţelepcĭune şî Înţelepţĭ şî Ne-înţelepciune

Arată cu fapta ta înţelepcĭunea ta, ìar nu numaĭ cu graĭul.
Arĕtându-te pururea înţelept, te facì înţelept fără a simţì.
Atuncĭ omul sĕ înţelepţesce, când nicĭ o plăcere ĕl maĭ stăpânesce. Tu maĭ întâĭu să te înţelepţescĭ, ca să te cinstescĭ.
Acela maĭ înţelept, cel ce nu sĕ fălesce dĕ înţelepcĭunea sa, dar cu mult maĭ înţelept cel ce sĕ cunósce pĕ sineşĭ.
2210 Acela maĭ înţelept cel ce şì la bine şî la rĕu d'opotrivă sĕ arată. Aşa şî tu să te arĕţĭ.
Acela dĕ înţelept dĕ toţĭ sĕ socotesce, cel ce sĕ învaţă dĕ la tótă lumea.
Ia-tĕ-te după cel înţelept, şî maĭ înţelept veĭ fi.
Omul înţelept iconomisesce firea celuĭ nebun.
Omul înţelept maĭ înainte vede şî sĕ socotesce cele ce póte maĭ în urmă să i sĕ întîmple. D'aceea rare-orĭ greşasce. Aşa şî tu să urmezĭ.
2215 Omul înţelept îmblânḑesce cu cuvîntul pĕ cel maĭ furios la mânia luĭ.
Omul înţelept comóră dĕ bunătăţĭ, ĭar cel nebun dĕ rĕutăţĭ.
Omul înţelept cu greşala altuĭa a sa greşală îndreptéză. Aşa şî tu să-ţĭ îndreptezĭ greşala ta.
Omul înţelept, cu cât maĭ mult pate, cu atât maĭ mult sĕ învaţă, că patimile la el învĕţăturĭ sĕ fac.
Omul înţelept, şî dĕ greşasce vre odată, nu sĕ mâhnesce, că 'ndată sĕ pocăesce şî sĕ îndreptéză.
2220 Omul înţelept, în cea maĭ mare slavă, atuncĭ el sĕ smeresce.
Omul înţelept mult rabdă şî fără nicĭ o nădejde.
Omul înţelept în cele maĭ marĭ necazurĭ ş'arată înţelepcĭunea.
Orĭ-cine ar fi înţelept, daca nĕravurile sale le-ar putea preface.
Intre mulţĭ nebunĭ şî cel maĭ înţelept sĕ pĭerde. Dĕparte dĕ eĭ.

2225 Intre ceĭ înţelepţĭ, pururea să fiĭ, ĭar între ceĭ ne-înţĕlegĕtorĭ vreme să păzescĭ.

Inceperea înţelepcĭuniĭ, temerea dĕ Dumneḑĕu cu poftă dĕ învĕţăturĭ, ĭar învĕţătura cu silinţă sĕ câştigă.

Inţelept acela sĕ înţelege, nu cel ce pĕ alţiĭ povăţuesce la fapte bune, ci cel ce însuşĭ el dă pildă altora cu ale luĭ fapte bune.

Inţeleptul în cuvînt şî cumplitul în putere sĕ bizuesce.

Inţeleptul are pentru orĭ-ce 'nponcinare însuşĭ a sa răbdare.

2230 Inţeleptul, înţelept nu pentru el atât cât pentru ceĭ-l-alţĭ să s'arate.

Inţeleptul cu tăcerea biruesce p'orĭ-ce nebun.

Inţeleptul cu sfat vine unde şî cum şî la ce vreme sĕ cuvine. Aşa şî tu să urmezĭ.

Inţeleptul cu puţin sĕ póte iconomisì, ĭar lacomul cu mult la maĭ mult gândesce.

Inţeleptul când greşasce, mare ruşine sĕ nasce. Dĕ aceea o acoperă, până ce sĕ îndreptéză. Aşa şî tu să urmezĭ.

2235 Inţeleptul, când sĕ înalţă, maĭ multă minte învaţă, ĭar nebunul pĭerde şî ceea ce a avut.

Inţeleptul, când sĕ îmbată, cunósce numaĭ îndată şî, dĕ nu şĭ póte stăpânì mintea luĭ îndată, dar dĕ nebun nu s'arată.

Inţeleptul la norod multă linisce aduce, ĭar cel lipsit dĕ minte turburare şî necazurĭ.

Inţeleptul la sfîrşît pururea privesce; d'aceea nu prea greşasce. Aşa şî tu să urmezĭ.

Inţeleptul maĭ întâiŭ pĕ sineşĭ cercetéză. Aşa şî tu să urmezĭ.

2240 Inţeleptul maĭ din vreme pururea întîmpină cele maĭ din urmă rele.

Inţeleptul mânia curînd ş'o potolesce, că scie suferi şî binele şî rĕul, orĭ-ce-ĭ dă Dumneḑĕŭ. Aşa şî tu să urmezĭ.

Inţeleptul pururea vremea ĕşĭ aştéptă.

Inţeleptul, putere când ĕşĭ dobândesce, pĕ mulţĭ folosesce. Ĭar nebunul şî cumplitul, putere când dobândesce, pĕ toţĭ ĕĭ prăpădesce.

Inţeleptul puţin grăesce, dar mult înţelegĭ; ĭar flecarul mult grăesce, dar puţin înţelegĭ.

2245 Inţeleptul sĕ cunósce din vorbă şî din fapte.

Inţeleptul sĕ mulţumesce pĕ cele ce-ĭ trebuesce, că cele dĕ prisos nu le cinstesce.

Inţeleptul cere pace, ĭar vitézul rĕsboiŭ, unde vĭéţa ĕşĭ rĕpune. Alege care ţĭ place.

Inţelept ca şarpele şî curat ca porumbiţa pururea să te arĕţĭ.

Inţelept sĕ socotesce cel ce mintea-şĭ drămuesce şî cu alţiĭ sĕ sfătuesce la orĭ-ce gândesce. Aşa şî tu să urmezi.
2250 Inţelept dĕ veĭ ajunge, în tótă viéţa ta cinste mare veĭ avea.
·Inţelepciunea oglindă bunătăţilor pĕ lume, In ea să te gătescĭ.
Inţelepciunea în adĕvĕr ea singură numaĭ însufleţesce pĕ om, ĕĭ întăresce inima şî-l povăţuesce ca cel maĭ bun părinte. Dĕ ea să te ţiĭ.
Inţelepciunea înalţă capul celuĭ smerit.
Inţelepciunea împreună cu tine pururea să şadă în scaunul împĕrătesc ca mirele cu miresa, şî dreptatea d'a drépta ta, ĭar străşnicia d'a stânga.
2255 Inţelepciunea vrăjmaşul patimilor ne'nduplecat.
Inţelepciunea judecă cele din urmă din cele maĭ dĕ 'nainte.
Inţelepciunea cu dĕstoinicie şî bună învĕţătură, orĭ-unde te-ĭ duce, pĕ mare şî pĕ uscat, îndĕstulare ţe-aduce.
Inţelepciunea la om, comóră ne-preţuită dĕ darurĭ, dĕ cinste, dĕ fericire. Acésta să te silescĭ să dobândescĭ.
Inţelepciunea la orĭ-ce primejdie, fie cât dĕ mare, găsesce mijlóce dĕ scăpare.
2260 Inţelepciunea la vreme noroc ne aduce, ĭar norocul înţelepciune nicĭ cum şî nicĭ odată.
Inţelepciunea la necazurĭ sĕ cunósce maĭ bine.
Inţelepciunea la tinerĭ şî la bĕtrânĭ, podóba cea maĭ mare. Cu ea să te îmbracĭ.
Inţelepciunea la bĕtrânĭ şî puterea la tinerĭ. Când înţelepciunea cu puterea sĕ va unì, atuncĭ şî uniĭ şî alţiĭ dĕ primejdiĭ vor scăpà.
Inţelepciunea ne învaţă cum să stăpânim patimile nóstre. Dĕ ea să te ţiĭ, ca să scapĭ dĕ orĭ-ce patimă.
2265 Inţelepciunea numaĭ te sfătuesce la cele bune şî cinstite. Pĕ ea s'o aĭbĭ dĕ sfătuitor.
Inţelepciunea numaĭ te cinstesce între ceĭ bĕtrânĭ, şî tînĕr fiind.
Inţelepciunea nu sĕ întină dĕ nicĭ o spurcăciune.
Inţelepciunea nu stă în vîrsta trecută 'n ḑile, nicĭ în barbă lungă şî în fire albe, ci în urmărĭ şî fapte cât să póte maĭ bune, fie cât dĕ scurtă a omuluĭ vîrstă.
Inţelepciunea părinţilor, mare pildă învĕţătură la copiĭ în urmă. Asemene pildă să le laşĭ.
2270 Inţelepciunea pĕ cel sărac ĕl urcă sus în pat.
Inţelepciunea privesce l'a omuluĭ fericire.
Inţelepciunea sĕ 'nţelege sănătatea minţiĭ ĭar nebunia cea maĭ rea bólă. Dĕ una să te ţiĭ, şî dĕ alta să te ferescĭ.
Inţelepciunea singură minte şî sciinţă.

Inţelepcĭunea, sórele dĕ cu ḑioă şî luna dĕ cu nópte.
2275 Inţelepcĭunea sĕ caută la orĭ-ce stare şî tréptă.
Inţelepcĭunea sĕ cunósce, când minţea ş'o păstréză.
Inţelepcĭunea sĕ 'nţelege al sufletuluĭ dohtor.
Inţelepcĭunea sĕ cercetéză, nu pĕ la copiĭ, ci pĕ la ceĭ maĭ în vîrstă.
Inţelepcĭunea stă întru a priĭmì ceea ce ne vine dĕ la sórta nóstră.
2280 Inţelepcĭunea sĕ dobândesce cu cea maĭ bună învĕţătura şî dĕprindere la cele bune.
Inţelepcĭunea slavă ĕţĭ aduce, istecĭunea nemerire, şî nerozia poticnire. Alege care-ţĭ place.
Inţelepcĭunea te mângâĭe la orĭ-ce întîmplare.
Inţelepcĭunea toţĭ o cunosc dĕ bună, dar prea rar o întrebuinţéză.
Inţelepcĭunea fără cĭocoĭniciĭ anevoe isbutesce, dar şî cinste mare ţe-aduce.
2285 Inţelepcĭunea cea maĭ statornică avere la om.
Inţelepcĭunea cea maĭ bună, când sĕ socotesce pentru cele din urmă.
Inţelepcĭunea celuĭ înţelept în faţă o veḑĭ zugrăvită.
Inţelepcĭunea din fire a dobândit să urască uciderea, strîmbătatea, năpăstuirea, făţărnicia, mândria, ne-credinţa, vicleşĭugul, pişpăitul, pizma, zavistia, dĕsfrînarea, linguşirea, cĭocoĭnicia, lăcomia, furtişagul, tâlhăria, tirania, jurămîntul, gâlcéva, ocările, înjurăturile, şî cruḑimea. O asemene urîcĭune să te silescĭ către acestea să dobândescĭ şî tu.
Inţelepcĭunea dĕ are vre-un vrăjmaş, are pĕ obrăznicia.
2290 Inţelepcĭunea dĕ dĕparte îndată sĕ cunósce că-ĭ veḑĭ cărările, dĕ urmezĭ şî fapte bune.
Inţelepcĭunea, dĕ ce merge, înfloresce şî nicĭ odată îmbĕtrânesce.
Inţelepcĭunea ţe-aduce aminte dĕ cele trecute, ca pildă bună să-ţĭ fie pentru cele din urmă.
Jocurile maĭ dĕ obşte la copiĭ privesc, patimile la ceĭ tinerĭ, puterea la bărbaţĭ, frumuseţea la muĭerĭ, şî înţelepcĭunea la bĕtrânĭ.
Caută înţelepcĭune precum cauţĭ la comorĭ, că comóra înţelepcĭuniĭ cu mult maĭ preţuită dĕcât orĭ-ce bogăţie.
2295 Ca să judecĭ pĕ altul dĕ este înţelept, trebue tu să fiĭ cu mult maĭ înţelept.
Cu înţelepcĭunea să te sfătuescĭ, cu vitejia să isbândescĭ şî cu dreptatea să te odihnescĭ.
Cu puţine cuvinte pĕ cel înţelept lesne ĕl înduplecĭ, ĭar pĕ cel nebun nicĭ cu miĭ şî sute.
Cu ceĭ înţelepţĭ vorbind, înţelept veĭ işì, că minte veĭ

dobândì şî dĕ n'aĭ avut, ĭar cu ceĭ nebunĭ veĭ pĭerde şî ceea ce aĭ avut.
Cu cel înţelept să te înveselescĭ, ĭar dĕ cel nebun mult sĭ te ferescĭ.
2300 Când ceĭ nebunĭ sĕ îmbogăţesc, atuncĭ ceĭ înţelepţĭ necinste dobândesc.
Cât dĕ puţin, la cel înţelept îndĕstul i sĕ pare.
Lauda celuĭ înţelept prin rĕspânţiĭ urlă şî slava luĭ pânâ'n cer sĕ urcă.
La vorbă cinstit, la năravurĭ prea curat, la judecată maĭ drept şî la slujbă cu credinţă dĕ te veĭ arĕtà, cel maĭ înţelept în lume te veĭ aflà.
La tulpina înţelepcĭuniĭ dĕ te veĭ aşĕzà, mult veĭ învĕţà.
2305 La tînĕr înţelepcĭunea, ca o cunună dĕ aur.
Maĭ mare dar dĕcât înţelepcĭune să nu cerĭ dĕ la Domnul l'a ta închinăcĭune.
Maĭ mult să ascultĭ, ca maĭ înţelept să te arĕţĭ.
Maĭ bine un dram dĕ înţelepcĭune, dĕcât cântare dĕ bogăţie mare; că bogăţia fără înţelepcĭune te lasă în golăcĭune.
Maĭ bine dojana celuĭ înţelept, dĕcàt lauda celuĭ nebun.
2310 Mare bogăţie înţelepcĭunea la copiĭ.
Merinde dĕ bĕtrâneţe, înţelepcĭune să dobândescĭ.
Mustrézĭ pĕ cel înţelept dĕ greşala ce va face şî maĭ înţelept va işì.
Ne-înţelepcĭunea supusă la cele maĭ marĭ greşĕlĭ.
Nicĭ cum să ne-cinstescĭ pĕ ceĭ înţelepţi; că'nţelepcĭunea când sĕ cinstesce, atuncĭ nebunul sĕ căeşce, şî minte dodândesce.
2315 Pĕ cel înţelept adese-orĭ să-l intîlnescĭ, ĭar pĕ cel nebun nicĭ măcar odată.
Pĕ cel înţelept cu cât ĕl înveţĭ, el cu-atât maĭ mult sĕ înţelepţesce.
Plecarea spre fapte bune, semn dĕ înţelepcĭune.
Să cinstescĭ şî să îmbrăţişĕzĭ pĕ ceĭ înţelepţĭ, ca, pildă luând unul dĕ la altul, pĕ toţĭ dĕ obşte săĭ dobândescĭ înţelepţĭ.
Temeĭul înţelepcĭuniĭ, a sĕ cunósce pĕ sine. Acest temeĭŭ să vînezĭ.[1])
2320 Ceĭ înţelepţĭ acoperă ale caseĭ greşĕlĭ.
Ceĭ înţelepţĭ când sĕ socotesc, la cinste numaĭ gândesc.
Ceĭ înţelepţĭ la multe întîmplărĭ vor să-ĭ socotéscă cam dĕ ómenĭ proştĭ, ĭar ceĭ nebunĭ nicĭ la una măcar.

---

[1]) Γνῶθι σεαυτόν.

Ceĭ înţelepţĭ pururea o bună mĕsură la tóte păzesc, d'aceea nu sĕ prea poticnesc.
Ceĭ înţelepţĭ pĕ părinţĭ dĕ Dumneḑeĭ ĕĭ socotesc.
2325 Ceĭ înţelepţĭ pĕ ceĭ nebunĭ cu tăcerea ĕĭ biruesc.
Ceĭ înţelepţĭ slava dĕ moştenire o au.
Ceĭ înţelepţi şî cuminte, până a nu flămînḑì, ĕşĭ gatesc lor merinde. [1])
Cele dĕ înţelepcĭune cu minte când le ascultĭ, maĭ înţelept dĕcât escĭ la toţi te arĕţĭ.
Celor nebunĭ ceĭ înţelepţĭ îndată le rĕsplătesc, c'un: «*Mulţumim Dumi-tale!*» Aşa şî tu să urmezĭ.
2330 Cele puţine la cel înţelept maĭ mult loc prinde, dĕcât cele multe la cel nebun.
Cel înţelept orí-ce supĕrare ascunsă o păzesce. Aşa şî tu să urmezĭ.
Cel înţelept cu-al sĕŭ cuvînt întrece pĕ cel cu cuţit.
Cel înţelept maĭ întâĭu pofcele şî le înfrênéză. Aşa şî tu să urmezĭ.
Cel înţelept pân'a nu bea, copil s'arată după ce bea.
2335 Cel înţelept sĕ ruşinéză dĕ vorba nebunuluĭ, ĭar nebunul nicĭ viséză.
Cel înţelept fuge dĕ orĭ-ce gâlcévă.
Cel înţelept dĕ la cel nebun multe află şî învaţă.
Cel înţelept dĕ sine lesne sĕ supune la lege şî la stăpân.
Cel înţelept şî iscusit la orĭ-ce înaintéză.
2340 Cel înţelept şî cu minte, când cade la dragoste, dragostea ş'o tăĭnuesce.
Cel înţelept şî cu minte lesne suferă ale vremiĭ întîmplărĭ.
Cel înţelept şî cu minte, nicĭ în norocire sĕ mândresce după fire, nicĭ în nenorocire sĕ mâhnesce piste fire.
Cel înţelept şî dulce, cinste aduce orĭ-unde sĕ duce.
Cel ce cu înţelepcĭunea odată s'a cununat, în vecĭ nu sĕ cuvine dĕ ea să sĕ dĕpărteze.
2345 Cine pĕ sineşĭ cunósce, acela maĭ înţelept.
Cine rîvnesce la jĕţul cel maĭ înalt, să sĕ ţie dĕ înţelepcĭune, că cu acésta acela sĕ dobândesce.
Cine gonesce înţelepcĭunea, maĭ înţelept sĕ întórce.
Cine s'arată dĕ înţelept, şî dĕ nu ar fi, dĕ înţelept sĕ înţelege, că arătarea sĕ vede maĭ înainte dĕ orĭ-ce.
Cine sĕ socotesce dĕ cel maĭ înţĕlept, nebun sĕ înţelege.
2350 Bagă dĕ sémă la ceĭ înţelepţĭ, dĕ cele ce eĭ fug şî cele ce eĭ gonesc, şî iea-tĕ-te după eĭ, daca veĭ să fiĭ ca eĭ.
Darul înţelepcĭuniĭ nicĭ cu mórtea sĕ póte pĭerde.

[1]) Veḑĭ No. 8561.

După crescere şî încelepcĭunea; că năravurile, nu după fire, ci din a lor dĕprindere.
Dĕ veĭ işì înţelept, pentru mulţĭ veĭ fi bun; dĕ veĭ işì împotrivă pentru tine numaĭ, te veĭ numi nebun.
Dĕ veĭ să fiĭ înţelept, fugĭ dĕ ceĭ nebunĭ.
2355 Dĕ la tinereţe pân' la bĕtrâneţe, întelepcĭune să gonescĭ, ca pururea să te cinstescĭ.
Dĕ la cel înţelept cu mult maĭ mult audḑĭ din cele dĕ cinste şî când el dă tot tace, dĕcât dĕ la cel flecar şî când gura luĭ nu-ĭ tace.
Dĕ puţine vorbe înţeleptul înţelege, ĭar cel nebun nicĭ când urechile i le spargĭ.
Dă pricină celuĭ înţelept şî maĭ înţelept va fi.
Dĕ dobitóce să te dĕosebescĭ, nu cu mâncarea, ci cu înţelepcĭunea, că dĕ la Domnul cu cuvînt te-aĭ înzestrat.
2360 Şî cea maĭ mare înţelepcĭune dĕ multe-orĭ sĕ înşală.
Şî cea maĭ înţeléptă ajunge dĕsfrînată în casele celor marĭ.

Pentru Înţelegere, Ne-înţelegere şî Ne-înţelegĕtorĭ

Anevoe a înţelege cel ce nicĭ o sciinţă are.
Anevoe a te 'nţelege cu cel ce nu înţelege nicĭ cuvîntul lege.
Urîtă bólă ne-înţelegerea la om.
2365 Urît când nu te poţĭ înţelege cu cel ce grăescĭ.
Cu toĭagul într'o mână şî cu 'ndurarea într'alta la cel ce nu înţelege cele după lege.
Când cu óre-cine nu te înţelegĭ, maĭ bine să tacĭ.
La cel ce înţelege, un cuvînt îndĕstul, ĭar la ne-înţelegĕtor miĭ şî sute în zadar.
Nicĭ un lucru la toţĭ d'o potrivă sĕ înţelege, că ceea ce la tine dĕ mare pare, aceea la altul dĕ mare rîs sĕ pare.
Nicĭ cel tréz cu ceĭ beţĭ, nicĭ ceĭ înţelepţĭ cu ceĭ nebunĭ sĕ pot înţelege.
Ceea ce nu înţelegĭ, când veĭ să nu te pricépă, cu tăcerea s'o păzescĭ, ca să nu te ruşinezĭ.
Ceĭ ne-înţelegĕtorĭ, dĕ cuvînt ne-ascultătorĭ.
Cu cel ce nicĭ cum înţelege, nu-ţĭ pĭerde vremea cu el, că pĭerḑĭ şî ceea ce poţĭ dobândi când cu altul veĭ grăì.
Cel ce nicĭ cum înţelege pre sine sĕ socotesce maĭ presus dĕ orĭ-ce lege.
2375 Cel ce nu înţelege, pururea sĕ chipzuesce, dar nicĭ odată nemeresce.
Cel ce dĕ sineşĭ tóte le înţelege, acela între ómenĭ cel maĭ sănătos la minte sĕ înţelege; cu minte şî acela, ce dĕ

altul ascultă şî dĕ nu înţelege; ĭar cel ce nicĭ el nimic înţelege, nici dĕ altul ascultă, acela ca un orb dĕ minte sĕ înţelege. Asémĕnă-te cu care-ţĭ place.

Pentru Înşĕlătorĭ şî Înşĕlăcĭune

A înşĕlà pĕ un şîret, cea maĭ mare istecĭune şî cea maĭ mare plăcere. Să te vĕḑ.

Altul când te înşală, supĕrare mare; dar tu când te înşĕlĭ, socotescĭ ispravă mare.

A sĕ înşĕlà óre-cine, cea maĭ mare greşală.

2380 O înşĕlăcĭune pĕ alta aduce, şî cea din urmă tot maĭ rea sĕ duce; ĭar când pĕ cea d'intâĭ o veĭ tămăduì, cele din urmă nicĭ cum ĕţĭ vor maĭ venì.

Omul maĭ lesne sĕ înşală la cele sufletescĭ, când mintea i-o învîrtescĭ.

Orĭ-cine sĕ póte înşĕlà, dar pĕ altul nu sĕ cuvine a înşĕlà.

Unul pĕ altul înşĕlăm, şî toţĭ ḑicem că adĕvĕr cuvîntăm. Ghicĭ cine nu minte.

Inşĕlătorul în ḑioa ce nu înşală n'are poftă dĕ mâncare.[1])

2385 Inşĕlătorul cu glume mintea, ochiĭ ţe-ĭ întunecă.

Inşĕlătorul celuĭ cu minte maĭ multă minte ĕĭ trimite cu a luĭ înşĕlătură.

Inşĕlăcĭunea călăuză pĕ mincĭuna o are; dĕ mincĭună dĕ te veĭ feri la înşelăcĭune nu veĭ maĭ venì, că nicĭ unul ce nu s'a înşĕlat luând mincĭuna dĕ adĕvĕr.

Inşĕlăcĭunea pururea spre cea maĭ mare vătămare. Fugĭ dĕ ea cât veĭ putea.

Inşĕlăcĭunea din mincĭună şî mincĭuna din viclenie, una pĕ alta nasce ş'amîndooĕ la interes privesc.

2390 Graĭul muĭeriĭ cel maĭ înşĕlător, când dĕ dragoste ĕţĭ gră-esce. Cam dĕparte dĕ el.

Cu cât escĭ maĭ mare cu atât maĭ lesne te înşĕlĭ; d'aceea cum te înşĕlĭ să te îndreptezĭ, ca la maĭ mare să nu greşĕscĭ.

La rĕsboiŭ înşĕlăcĭunea c'o mare istecĭune mult ne folo-sesce, dar şî ne ne-cinstesce.

Lesne înşĕlĭ pĕ om, şî pĕ cel maĭ iscusit, cum începĭ luĭ a-ĭ grăì pentm al luĭ interes cu cel maĭ mare folos.

Lesne putem înşĕla pĕ înşine noĭ, fără nicĭ cum a pricepe; ĭar pĕ altul, anevoe saŭ el saŭ altul a nu o pricepe.

2395 Când altul ne înşală, supĕrarea cea maĭ mare a nóstră este, dĕ ce altul să sĕ arate maĭ isteţ dĕcât noĭ.

---

[1]) Veḑĭ Cap. XI. c. Ovreĭu.

Maĭ anevoe a învĕţà cum să nu ne înşĕlăm, dĕcât cum pĕ altul să nu înşĕlăm.
Maĭ bine cu sila şĭ dĕ faţă dĕcât cu înşĕlăcĭune şĭ prin ascuns; că cel cu sila după puterea ce norocul luĭ i-a dat ḑice că are drept, ĭar cel cu înşĕlăcĭunea, după cugetul viclean ce dĕ la Satana a dobândit, te orbesce când te năpăstuesce cu cea maĭ mică înşĕlăciune.
Muĭerea, cu tótă a eĭ slăbicĭune, maĭ lesne înşală. Dĕ ea maĭ mult să te feresci.
Maĭ mult să te ruşinezĭ dĕ cel ce în tine sĕ încrede pentru înşĕlăcĭunea, ce luĭ ĕĭ facĭ.
2400 Ne-cinstit lucru la resboiŭ pĕ vrăjmaş să-l înşĕlĭ, ci pĭept cu pĭept să te lovescĭ, ca voĭnic să te numescĭ.
Nu veĭ înşĕlà pĕ Domnul, nicĭ urmând fapta rea, nicĭ gândind la ea. Bagă de seamă la acésta.
Nu vĕ înşĕlaţĭ unul pĕ altul; că ochiul neadormit, ce pĕ toţĭ ne vede, nicĭ cum sĕ înşală.
Nu cu înşĕlăcĭune, că înşĕlăcĭunea când sĕ dă pĕ faţă, în ruşine te rĕsfaţă.
Pĕ orĭ-cine veĭ înşĕlà cu fapta ta, îndată fapta te vĕdesce, că nu zăbovesce.
2405 Pĕ vrăjmaş anevoe ĕl poţĭ înşĕlà, pentru că crĕḑĕmînt nicĭ cum ĕţĭ va da; ĭar pĕ al tĕŭ prietin curînd şĭ fórte lesne, pentru că sĕ încrede în tine fórte lesne. Feresce-te d'o asemene urmare.
Păzesce-te cât veĭ putea dĕ ceĭ înşĕlătorĭ, c'o înşĕlăcĭune dĕ veĭ păţì, în multe greşĕlĭ te veĭ poticnì.
Să nu rĕmâĭ întru înşĕlăcĭune, că te arĕţĭ cu totul fără minte.
Să te feréscă Dumneḑĕŭ să nu daĭ piste înşĕlător, când veĭ să târguescĭ ce-va.
Să te ferescĭ dĕ înşĕlător, ca dĕ cel maĭ înveninat şarpe.
2410 Frică să-ţĭ fie să nu te înşale; dar dĕ te veĭ înşĕlà, fără nicĭ o frică să-ţĭ arĕţĭ greşala ta.
Ceĭ lacomĭ la avere muncesc să înşale şĭ pĕ însuşĭ Domnul.
Ceĭ maĭ mulţĭ sĕ înşală după a lor plăcere, ce aŭ la óre-ce.
Ceĭ maĭ tinerĭ pururea maĭ lesne sĕ înşală.
Ce cu greŭ sĕ pare, când omul sĕ înşală însuşĭ el dĕ sine.
2415 Cel fără delicateţe, cam anevoe sĕ înşală.
Cel ce înşală sĕ înţelege cam isteţ, dar fără nicĭ o cinste.
Cel ce lesne sĕ înşală, copil la minte, fără greşală.
Cel ce pĕ alţiĭ nu scie sĕ înşale, acela maĭ lesne dĕ alţiĭ sĕ înşală.
Cel ce socotesce că nicĭ cum sĕ înşală, acela dĕcât toţĭ maĭ înşĕlat sĕ vede.

2420 Cine pĕ altul cautâ sĕ înşale, el maĭ întâiŭ sĕ înşală.
D'ar cunósce omul ce lesne sĕ înşală, anevoe ar crede.
Cel d'întâĭ înşĕlător muĭerea s'a arĕtat, când pĕ Adam l'a înşĕlat.
Deşĕrtăcĭunile maĭ mult pĕ ómenĭ ĕĭ înşală. Cam maĭ dĕparte dĕ ele.
Şî cel maĭ înţelept, şî cel maĭ învĕţat, şî cel maĭ iscusit, lesne sĕ înşală dĕ linguşitorĭ, dĕ pişpăitorĭ şî dĕ verigaşĭ. Dĕparte dĕ eĭ cât veĭ putea.

Pentru Vaĭ şî Văitat

Veḑĭ *Ah!*

Pentru Vatră

2425 Maĭ bine la vatra ta cu pipa în gură, dĕcât la palat împĕrătesc cu talerul în mână.

Pentru Veacurĭ

Tóte veacurile sĕ înţeleg ca ḑioa dĕ ĭerĭ.

Pentru Verese

Să nu te bucurĭ, când marfa ţe-o dă în verese, că astă-ḑĭ cu verese, mâĭne cu verese, te pomenescĭ în lipsă dĕ orĭ-ce.

Pentru Verigaşe

Verigaşă cu verigaşă dĕ mórte sĕ pizmuesc, când vede la cea-l-altă tinere maĭ multe.
Muĭerea dacă 'mbĕtrânesce şî nimenĭ o maĭ privesce, la verigă gândesce.

Pentru Veselie

2430 Omul firesce cere veselie, că veselia hrana vĭeţiĭ. Să-ĭ slobodĭ vremea veselieĭ.
Veselie fără muĭere lângă tine, mórtă sĕ 'nţelege.

---

[1]) Veḑĭ No. 3931.

Vesel să grăescĭ cu orĭ-cine întîlnescĭ, ca să dobândescĭ dragoste dĕ la toţĭ.
Vesel să te-arĕţĭ la cel ce te zavistesce şî te pizmuesce, c'a ta bucurie ş'a ta veselie întristare dĕ mórte la cel zavistnic aduce.
Vesel să te-arĕţĭ şî când pătimescĭ, ca nimenĭ să-ţĭ cunóscă rana ce pătimescĭ.
2435 Ca jocurĭ şî cu cântărĭ să te înveselescĭ la vreme, că pĕ pămînt veĭ fi lungit piste puţină vreme.
Cu toţĭ dĕ o potrivă să te înveseleşcĭ, ca maĭ mare veselie să dobândescĭ.
Când grăescĭ cu cel ce-ţĭ place, atuncĭ sufletul tĕŭ sĕ înveselesce.
Maĭ bine într'un bordeĭŭ cu jocurĭ şî veseliĭ, dĕcât în cel maĭ mare palat cu lăcrămĭ pĕ obraz şî din suflet cu suspinurĭ.
Nicĭ prea vesel, nicĭ prea trist, ci pururea potrivit.
2440 Tînĕr cu tînĕr şî bĕtrân cu bĕtrân, maĭ bine sĕ înveselesc.
Cel ce nu şcie cum să se 'nveseléscă, nu scie nicĭ cum să trăĭéscă.
Dĕ veĭ veselia ta să ţie maĭ multă vreme, să nu te prea superĭ dĕ orĭ-ce întîmplare.

Pentru Veste şî Vestitorĭ

Vestea fórte plăcută şî dulce, când scire dulce ne aduce.
Vestea cea urîtă urîcĭune ne aduce şî când dĕ la noĭ sĕ duce.
2445 Vestea bună dĕ dĕparte ne înveselesce îndată.
Vestitorul plăcut şî dulce, când veste dulce ne aduce.
Câte făr' dĕ veste ne vin şî ne coprind, acelea maĭ grele ni sĕ pare că sûnt.
Când veste bun'aduce, cu mare îndrăsnélă întră pĕ uşă; ĭar cel dimpotrivă s'ascunde după uşă.

Pentru Vestiţĭ

Aceĭa maĭ vestiţĭ, ale cărora dreptăţĭ nu sĕ uĭtă în vecĭ Asemenea să te-arĕţĭ.
2450 Ómeniĭ ceĭ vestiţĭ, în tot pămîntul dĕ faţă şî după mórtea lor.
Ómeniĭ vestiţĭ sĕ găsesc nu numaĭ în bunătăţĭ ci şî în rĕutăţĭ, că numele sbóră într'o parte şî într'alta, fie bun, fie rĕŭ.

Mulţĭ din ceĭ vestiţĭ, pentru că nimenĭ dĕ eĭ aŭ scris, dĕ nimenĭ nu sĕ maĭ pomenesc.

Pentru Vecinĭ şî Vecinătate

Iubesce pĕ vecinul tĕŭ întocma ca sufletul tĕŭ.
Vecinul rĕŭ s'aude nu pociŭ spune până unde. Feresce-te d'un asemene nume.
2455 Vecinul cel bun la cinste preţ n'are, cum şî cel rĕŭ cinste nicĭ cum are. Alege-ţĭ care-ţĭ place.
Vecinul dimpotrivă şî dinţiĭ din gură ţe-ĭ numĕră d'a rîndu.
Vecinătatea bună ridică preţul caseĭ.
Vecin bun aĭ nemerit, mare bine-aĭ dobândit. Nu fugi dĕ el.
Vecin la vecin rîvnesce, când ĕl vede că sporesce, că pururea sĕ socotesce, cum să dobândéscă óre-ce dĕ la vecin saŭ cum cu totul să-l înghiţă.
2460 Cu vecinul tĕŭ, pururea în pace, fie cât dĕ mic.
Când veĭ să cumperĭ pămînt saŭ casă, cercetéză maĭ întâiŭ dĕ are vecinĭ bunĭ.
Când veciniĭ te ĭubesc, vrăjmaşiĭ nu isbutesc. Silesce-te să dobândescĭ dragoste dĕ la vecinĭ, ca nicĭ o grijă dĕ vrăjmaşĭ să aĭbi.
Nu lăsà pĕ vecin când ĕl veḍĭ în necazurĭ, că necazul ca pecinginea pĕ la toţĭ sĕ întinde.
Pĕ vecinĭ când ocrotescĭ, frică dĕ vrăjmaşĭ nicĭ cum dobândescĭ. Ţine-te d'acésta.
2465 Pĕ vecinul tĕŭ ajută-l la păsul sĕŭ, ca să-l aĭbĭ dĕ ajutor şî tu la păsul tĕŭ.
Pĕ vecinul tĕŭ nicĭ cum să-l grăescĭ dĕ reŭ, că mult te veĭ ruşinà când în ochi-ţĭ ĕl veĭ vedea.
Pĕ vecinul tĕŭ pururea să-l ocrotescĭ, ca maĭ mare putere să dobândescĭ.
Pĕ vecin să-l socotescĭ ca o rudă dĕ aprópe, c'acela la nevoinţe dĕsculţ alérgă şî dĕscins.
Pămîntul celuĭ vecin feresce-te să nu-l calcĭ, ca pururea în pace cu el să petrecĭ.
2470 Cea maĭ mare plăcere a vecinătăţiĭ, a petrece împreună şî într'o unire.
Cel ce nu-şĭ vede pĕ vecinul sĕŭ sĕ uĭtă cu ochĭ streinĭ.
Cine vecin are pĕ însuşĭ vrăjmaşul luĭ nu-ĭ maĭ trebue luĭ alt maĭ mare rĕŭ. Fugĭ d'un asemene vecin.
Cine calcă pĕ vecin, pururea în gâlcévă.

Pentru Vedere

Orĭ-ce rar sĕ vede, maĭ dulce ni sĕ pare. [1]).
2475 Unul piste tot nicĭ cum póte vedea.
Vederea pururea e săracă, cu vederea te uşurezĭ. Alege care-ţĭ place.
Vederea d'întâĭŭ rĕŭ te spăimântéză, cea dĕ a dooa ĕţĭ dă îndrăsnélă, ĭar la cea din urmă te dĕdaĭ cu orĭ-ce hĭară.
Cu greu să spună óre-cine câte vede la orĭ-cine. Feresce-te d'acésta.
Cu cât maĭ rar eştĭ vĕḑut, cu atât maĭ mult eştĭ plăcut, c'adese vedere cam plecate ne aduce.
2480 Câte cu ochiĭ veḑĭ sĕ înţeleg a fi cu mult maĭ adĕvĕrate, dĕcât câte cu urechile auḑĭ. Alege care-ţĭ place.
Maĭ bună vederea dĕcât auḑirea, însă şî una şî alta dĕ multe-orĭ te înşală.
Maĭ bine vede un ochiŭ al stăpânuluĭ, dĕcât patru ale slugiĭ.
Nicĭ Argos, cel cu o sută dĕ ochĭ, póte tóte să le vaḑă, câte o muĭere urméză.
Nicĭ o vedere maĭ dulce dĕcât când veḑĭ pĕ muĭere cu copilul în braţe.
2485 Nu cele dĕ dĕparte, ci cele dĕ aprópe maĭ întâĭŭ să le veḑĭ bine.
Pururea să te silescĭ să veḑĭ, nu numaĭ cele trecute ci şî cele din urmă, ca să nu te căescĭ în urmă.
Tóte să le veḑĭ, tóte să le auḑĭ, dar nicĭ cum să le dorescĭ, c'îndată te smintescĭ.
Fieş-care numaĭ ale altora le vede înainte, dar ale sale pururea înapoĭ. Tu împotrivă să urmezĭ.
Fugĭ dĕ vedere dulce, că 'n prăpastie te duce.
2490 Cea maĭ urîtă la ochiĭ tĕĭ, cu mult maĭ plăcută la ochiĭ meĭ; că ochiĭ vĕd numaĭ ceea ce lor le place, ca şî urechile aud numaĭ unde daŭ ascultare.
Cea maĭ frumósă vedere, obrazul cel frumos.
Cele ce dĕ vedere sĕ pot dĕpărtà, cu auḑirea mintea tóte le pot păstrà.
Cel pĕ brâncĭ numaĭ la pămînt sĕ uĭtă, şî cel pĕ spate numaĭ în cer vede, ĭar cel în picere pătrunde tótă vederea.
Cel ce vede cu ochiĭ altuĭa, după ochiĭ aceluĭa sĕ ieà; d'aceea şî maĭ lesne greşasce.
2495 Din tóte câte veḑĭ şî cu urechile auḑĭ, ca albina să alegĭ ceea ce e maĭ bun, ca şî tu mĭere ca şî ea în minte-ţĭ să roescĭ.

[1]) Veḑĭ No. 9636 & 9637.

Pentru Viéţă şî Vieţuire.

Om bun şî dĕ cinste nu te poţĭ arĕtà cu păşirea treptelor, ci cu cinstita vĭeţuire. Dĕ ea să te ţiĭ.
Or viéţa ca un vis saŭ că omul pururea visézà.
Umbră viéţa omuluĭ pĕ pămînt sĕ înţelege, că ca o umbră sĕ vede şî pĭere.
Un tac şî numaĭ, al ceasorniculuĭ, vĭéţa ţe-o scurtézà, fără a pricepe.
2500 Urîtă vĭéţă cu tovarăş rĕŭ în casă. Dĕparte d'un asemene tovarăş.
Ingrijirea sănătăţiĭ, înfrînarea poftelor şî stăpânirea patimilor, dieta vieţiĭ. D'acéstă diete să te ţiĭ.
In jug când veĭ cădea, atuncĭ veĭ cunósce sórta vĭeţiĭ tale.
Impreună vĭeţuirea sĕ sprijinesce dĕ toţĭ, cu cea de o potrivă dragoste către toţĭ. D'acésta să te ţiĭ.
Intre viéţă ş'între mórte, scurt drum ni s'arată fórte.
2505 Viéţa omuluĭ o corcofélă dĕ dulcéţă, plină dĕ amărăcĭunĭ.
Viéţa e dulce şî când necazurĭ ne-aduce, că nădejdea biruesce orĭ-ce necaz.
Viéţa omuluĭ, comedie întrégă: unul jócă ş'altul cântă, unul rîde ş'altul plânge cu amar.
Viéţa omuluĭ luptă ne-contenită.
Viéţa omuluĭ, ne-preţuită şî de pĭetre scumpe cu mult maĭ cinstită, că cu tótă lumea nu sĕ póte schimbà.
2510 Viéţa omuluĭ pururea încunjurată dĕ cele maĭ marĭ primejdiĭ, fie şî cea maĭ norocită.
Viéţa omuluĭ sus sĕ ridică, dar şî îndată rĕŭ dĕ sus pică, că până a nu o pricepe o vedĭ că stă dĕ a începe.
Viéţa omuluĭ sĕ înţelege o preumblare scurtă.
Viéţa omuluĭ din fire zace în ticăloşie şî plină dĕ grijĭ.
Viéţa omuluĭ legile o înfăţişézà.
2515 Viéţa omuluĭ, trecĕtóre, dar pomenirea ce va lăsà, în vecĭ ne-muritóre. D'acésta să te îngrijĕscĭ.
Viéţa îndelungată multe nenorocirĭ încércă, dar şî dulce ni sĕ pare.
Viéţa, zestrea cea maĭ scumpă, cea maĭ sfântă, cea maĭ cinstită, cea maĭ plăcută, cĕ te-a înzestrat Domnul.
Viéţa, ca apa ce curge; pĕ tot minutul, în apă nooă te scaldĭ. Păzesce-te să nu daĭ piste vrĕ-o bolbócă, că îndată te cufundĭ.
Viéţa cât dĕ lungă nicĭ un minut sĕ socotesce pĕ lângă lumea cea lungă.
2520 Viéţa liniştită, fericirea cea maĭ mare; d'aceea cu mult maĭ dorită dĕcât avuţie îndoită.
Viéţa lungă, grea ca plumbul, dar şî dorită piste fire.

Viéța lungă la cel sărac, scurtă sĕ pare la cel bogat.
Viéța lungă multe ne învață, dar și necazurĭ multe ne pune dĕ față.
Viéța lungă, ne-cazurĭ și chinurĭ, dar tóte trecĕtóre. D'aceea nu prea te supĕra, că 'ndată te daĭ cu ele.
2525 Viéța molatecă, rĕsfățată, dĕsmerdată și dĕsfrînată, întrégă boleșniță și ticăloșie. Dĕparte d'o asemene viéță.
Viéța nu e 'n mâna omuluĭ, ci în mâna Domnuluĭ.
Viéța păstorésca, cu mult maĭ presus dĕcât cea împĕrătéscă și cu mult maĭ fericită, că dĕ multe necazurĭ e ferită.
Viéța plină dĕ greotățĭ sĕ 'nțelege, că din ceasul ce te nascĭ până ce te proslăvescĭ, din necazurĭ nu contenescĭ.
Viéța risipitoruluĭ pĕ tot ceasul scade. Feresce-te să n'o pațĭ.
2530 Viéța să nu țe-o vatĕmĭ cu grijĭ multe și streine, ca d'ale tale să poțĭ îngrijì tu maĭ bine.
Viéța fără dragoste, mórtă sĕ socotesce.
Viéța cea maĭ urîtă și la Domnul neplăcută a celuĭ fără soție, ce singur va să fie. Dĕparte d'o asemenea viéță.
Viéța cea maĭ fericită a trăì liniștit și a murì cinstit. Acésta să vînezĭ.
Viéța cea maĭ bună la casnicĭ sĕ'nțelege, când unul dĕ altul nicĭ cum sĕ maĭ supĕră.
2535 Viéța cea maĭ bună, cea fără nicĭ o grijă, cea fără nicĭ un necaz, cea fără nicĭ o mâhnire, până când te 'nveselescĭ în pântecele maĭciĭ tale.
Viéța ce dĕ viéță trebuință are, nu sĕ'nțelege viéță.
Viéța bună nicĭ cum s'o superĭ, ĭar cea rea să te silescĭ a o dĕpărtà.
Viéța daca e scumpă, trebue să-țĭ fie milă dĕ orĭ-ce ființă, că o viéță la tóte este.
Viéța țĭ sĕ lungesce când sufletul sĕ 'nveselesce.
2540 Viéța țĭ sĕ scurtéză, când sufletul sĕ'ntristéză.
Viéța liniștită, cea cu soție cinstită.
Viéță ne-căsătorită, la bĕtrânețe cea maĭ urîtă.
Viéță ne-ticnită, scurtare dĕ viéță.
Viéță soțială fără bună legĭuire nicĭ cum sĕ întocmesce.
2545 Viéță sĕ socotesce, când vesel omul trăesce.
Viéță sĕ socotesce, ce cu munca sĕ dobândesce.
Viéță ticnită, a cĕluĭ slobod dĕ stăpân.
Viéță fericită, a celuĭ ce nu sĕ supĕră dĕ nicĭ o întîmplare, ce sĕ socotesce eel maĭ mare dar.
Viéță fără necazurĭ la molecĭune te duce.
2550 Viéță fără grijĭ, viéță dĕ dobitoc. Vedĭ să nu dobândescĭ nume dĕ dobitoc.
Viéță fără muncă la rĕutățĭ te-aruncă. Vedĭ să nu o pațĭ.

Viéţă fără 'ntristare dĕ veĭ tu să petrecĭ, cele ce-ţĭ vin să le ieĭ ca cele ce aŭ trecut şi la uĭtare să le puĭ.
Viéţă frăţéscă, cea maĭ sfântă viéţă. Dĕ ea să te ţiĭ.
Viéţă fără soţietate, o singură pustietate.
2555 Viéţă bună, când aĭ pâĭne în gură.
Ca un bun corăbier ale vieţiĭ valurĭ dĕ vînt să le ferescĭ.
Cu cât maĭ bĕtrân omul, cŭ-atât viéţa maĭ dulce i sĕ pare, când s'apropie să-ĭ pĭară.
Cu cât te-apropiĭ dĕ mórte, cŭ-atât şî viéţa maĭ dulce fórte.
Cu cât dĕ dulce viéţa cu muĭere bună, cu-atât dĕ amară cu muĭere nebună.
2560 Ca să-ţĭ ocrotéscă altul vĭéţa ta, cinstea ta, averea ta, trebue şi tu asemene să urmezĭ pentru acela.
Cu ceĭ proştĭ împreună dĕ veĭ vĭeţuì, asemene şî tu ca eĭ veĭ işì, ĭar cu ceĭ dĕ cinste cu mult maĭ dĕ cinste.
Cu ceĭ dĕ o potrivă ţie pururea să vĭeţuescĭ, că cu ceĭ maĭ marĭ necazurĭ maĭ marĭ pururea dobândescĭ.
Când ḑicĭ «*Când o să vie vara?*» te rogĭ să ţi sĕ scurteze viéţa.
Când muĭerea mută şî bărbatul surd, vĭéţa cea maĭ bună între amîndoĭ [1]).
2565 Când te dĕpărtezĭ de orĭ-ce grijă dulce lumiĭ, atuncĭ petrecĭ viéţa maĭ fericită.
Cât va Domnul, atât trăesce omul.
Cât dĕ fericită şi bună viéţă socotescĭ că aĭ, dar plină sĕ vĕde dĕ Ah! şi dĕ Vaĭ!
Cât dĕparte buzele corăbieĭ dĕ apă, atât şi vĭéţa celor din corăbie de al lor sfîrşit.
Cât dĕ dulce vĭéţa în vîrsta ce n'o cunóşce omul!
La nimenĭ nu veĭ putea viéţa a aflà plăcută dup'a luĭ stare şi fără întristare.
2570 La rĕsboiŭ viéţa nicĭ o cinste are, că mórtea înainte ca o călăuză merge.
La ceĭ în norocirĭ, viéţa cât dĕ mare scurtă li sĕ pare; ĭar la ceĭ în ticăloşiĭ, o nópte şi numaì lungă li sĕ pare.
Lungă vĭéţă împreună aduce îndurare şî milă bună.
Lungimea vĭeţiĭ, cea maĭ mare a omuluĭ pedépsă, dar pedépsă dulce.
Maĭ grea vĭéţă, dĕ cât din casă 'n casă şî cu talerul în mână, alta nu póte fi.
2575 Maĭ bine viéţă bună în sărăcie, dĕ cât gîr-mîr în bogăţie.
Maĭ bine mâncare próstă şî slobod la viéţă, dĕcât mâncare împĕrătéscă şî cu lanţul dĕ gât.

---

[1]) Veḑĭ No. 3957.

Maĭ bine mórte cinstită, dĕcât vĭéţă ne-cinstită.
Mică şi scurtă vĭéţa la om, dar la toţĭ plăcută ş'în cele maĭ marĭ necazurĭ.
Mulţĭ ĕşĭ pĭerd vĭéţa pentru a lor bogăţie şî a lor voĭnicie.
2580 Nimenĭ nu póte rîdicà viéţa omuluĭ dĕcât cel ce i-a dat'o.
Nicĭ o vĭeţuire în lume fără mâhnire.
Nicĭ o vĭeţuire fără ocârmuire şî fără legĭuire nicĭ cum póte stà.
Nu căuta numaĭ la mâncare şî la bere ca să daĭ vĭeţiĭ tale maĭ mare putere, ci cum maĭ bine să-ĭ daĭ ş'o purtare cinstită.
Numaĭ la sfîrşîtul vĭeţiĭ cunóşcem dulcéţa eĭ, când în zadar o 'nţelegem.
2585 Nu precum din vechime bĕtrâniĭ noştri aŭ vĭeţuit, ci precum maĭ bine să trăim sĕ cuvine.
Nu după cum vrem, ci după cum putem vĭéţa să ne-o petrecem, ca să nu ne poticnim.
Pĕ la sfîrşîtul vĭeţiĭ omul maĭ mult să sĕ înveseléscă dĕcât să sĕ întristeze, că scapă dĕ chinurĭ şi dĕ necazurĭ.
Până sórele apune, viéţa ta jos sĕ pune.
Până ce te veĭ sfîrşî cu ceĭ bunĭ şi înţelepţĭ pururea să te rĕsfeţĭ, daca veĭ fără prihană vĭéţă 'n lume să petrecĭ.
2590 Silesce-te să dobândescĭ vĭéţă dulce şî plăcută, din cuget bun născută, că viéţa dulce cinste ne aduce.
Să nu îndrăsnescĭ a rîdicà vĭéţa altuĭa, că nu poţĭ a i-o maĭ dà.
Să nu-ţĭ petrecĭ viéţa tot în gătelĭ şî podóbe, că te-arĕţĭ ca o brezaĭe; nicĭ tot în mâncărĭ, că te-arĕţĭ ca un lup; nicĭ tot în bĕuturĭ, că scoţĭ din gură borîturĭ; nicĭ tot în dĕsfrînărĭ, că te-arĕţĭ ca un porc, ce sĕ tăvălesce 'n tină; nicĭ tot în plăcere, că te scurge pân' la óse; ci să-ţĭ petrecĭ viéţa ca un muritor, aşteptând ceasul pĕ tot ceasul, ĭar la muncă să te silescĭ ca un ne-muritor, ca să dobândescĭ viéţă maĭ îndelungată.
Să-ţĭ petrecĭ vĭéţa astădĭ, ca când aĭ murì mâĭne ş'atuncĭ nicĭ un rĕŭ veĭ face în lume.
Scurtarea vĭeţiĭ nóstre nicĭ dĕ plăcerĭ ne îndĕstuléză, nicĭ dĕ necazurĭ ne uşuréză.
2595 Spune-mĭ cau cine 'mpreună vieţuescĭ, să-ţĭ ghicesc ce fel dĕ om eştĭ [1]).
Ticălósă viéţă cea fără soţie, că la orĭ-ce necaz n'are cine să te mângâĭe.

[1]) Vedĭ No. 6300.

Tót'a omuluĭ vĭéţă (ḑis'aŭ óre-cine) în necazurĭ cufundată, că la orĭ-ce adunare, sfadă mare dĕ mirare; în casa ta, pururea grija cea maĭ marĕ; la câmp dĕ te veĭ duce, muncă mare ĕţĭ aduce; pĕ cea maĭ mică mare, cea maĭ mare turburare; în streinătate, întristare cât sĕ póte; dĕ eştĭ însurat grijile te-aŭ cufundat; dĕ eştĭ fără soţie, trăescĭ ca în pustie; copiĭ de-aĭ dobândit, maĭ marĭ grijĭ te-aŭ coprins; vĭéţă fără copiĭ, ca un om fără ochĭ; nebune sînt tinereţele, urîte sînt bĕtrâneţele, nicĭ o plăcere la nicĭ una găseşcĭ. Una din dooĕ tu trebue să alegĭ:

Orĭ lumea nicĭ cum s'o veḑĭ orĭ să te ducĭ cum o veḑĭ.

Impotrivă la rĕspuns, fără greşală la rĕspuns.

2600 Tót'a omuluĭ viéţă, plină dĕ dulcéţă, că orĭ-ce adunare cinste şi veselie ne-aduce mare; în casa ta, pururea odihna cea maĭ mare; la câmp dĕ te veĭ duce, rod mare munca ta ĕţĭ aduce c'o vedere dulce; cea maĭ mică mare, dobânda ĕţĭ aduce mare; în streinătate, dĕsfătare cât sĕ póte; dĕ eştĭ însurat, dulcéţa te-a îndĕstulat, dĕ eştĭ fără soţie, vĭéţă trăescĭ maĭ vie; copiĭ d'aĭ dobândit, dragostea lor te-a 'nveselit; vĭéţă fără copiĭ, fără nicĭ o grijă; tinereţele plăcute, bĕtrâneţele cinstite; tóte la vremea lor ĕşĭ aŭ plăcerea lor. Nimic alt să maĭ alegĭ. că cu greşală alegĭ.

Tóte la noĭ în vĭéţă alunecă ca pĕ ghéţă.

Tótă viéţa omuluĭ, cât dĕ mult veĭ trăi, un minut sĕ socotesce, şî acest minut în rĕsboiŭ necontenit dĕ patimĭ şî dĕ necazurĭ, sufletescĭ şî trupescĭ.

Tótă vĭéţa omuluĭ dĕ plâns şî de rîs sĕ 'nţelege. D'aceea la sfîrşît nimic dĕ ea sĕ 'nţelege.

Tótă vĭéţa omuluĭ dĕ 'ndreptare trebuinţă are.

2605 Tótă viéţa omuluĭ, o luptă dĕ necazurĭ; astăḑĭ un necaz, mâĭne altul şi cel-lalt maĭ pĕ urmă, unul după altul vine, când unul maĭ nainte, când altul maĭ în urmă.

Tot omul are drept dĕ a-şĭ apĕrà viéţa împotriva celuĭ ce va să i-o rîdice.

Trupul sănătos să ţe-l păzescĭ, mintea ne-smintită în întregimea eĭ, şî inima fără nicĭ o patimă, vĭéţa cea maĭ fericită.

Feresce-te d'a cugetà împotriva vĭeţiĭ, c'amară vedere la mort să te uĭţĭ.

Fericită vĭéţă are cel fără nicĭ o întristare.

2610 Furtunile vieţiĭ şî după cea maĭ mică luptă lasă semne ne-vindecate.

Fugĭ dĕ cele ce osîndă ţie ĕţĭ aduce, daca veĭ să petrecĭ viéţă ticnită.

Fără mişcare din loc, vĭéţa omuluĭ ca o uĭmire sĕ 'nţelege.
Cea maĭ bună viéţă, dragostea la om i-aduce.
Cea maĭ bună vĭeţuire sĕ 'nţelege după fire, când tot omul are dĕ o potrivă cinste, d'o potrivă stare.
2615 Cea maĭ dulce vĭéţă, când aĭ pĕ soţie în braţe.
Cea dĕ o potrivă între ómenĭ vĭeţuire aduce şî o dragoste întru tóte împreunată.
Ceasornicul ĕţĭ arată trecerea vĭeţiĭ tale; un tac al luĭ ĕţĭ scurtéză vĭéţa pĕ ne-simţite.
Ceĭ maĭ marĭ şî vestiţĭ trebuinţă aŭ dĕ vĭéţă strălucită şî în tótă lumea vestită, ĭar nu dĕ îndĕlungată.
Ce grea sĕ pare cu adĕvĕrat vĭéţa la om, când zace în pat!
2620 Cel ce odată a purces din limanul vĭeţiĭ, «*Rĕmâĭ, rĕmâĭ sănătos!*» în vecĭ, în vecĭ ne ḑice.
Cel ce d'a luĭ vĭéţă nicĭ cum ĕĭ pasă, cum o să-ĭ pese d'a ta viéţă?
Ce scurtare dĕ vĭéţă la părinţĭ aduce, când vĕd că copilul din braţul lor sĕ duce!
Ce-ţĭ folosesce averea frate, când vĭéţa slabă fórte?
Cine va să petrécă vĭéţă maĭ îndĕlungată, să dórmă maĭ puţin, că câtă vreme dormim, dĕ morţĭ ne socotim.
2625 Cine viéţa luĭ pentru obşte şi-o chinuesce, cea maĭ mare cinste dĕ la obşte dobândesce.
Cine nu póte suferi viéţa cea amărîtă, la răbdare să sĕ plece ş'îndată găsesce mângâĭere.
Cine viéţa maĭ liniştită va să petrécă, să sĕ dĕpărteze dĕ orĭ-ce plăcere şî dĕ orĭ-ce întristare.
Cine nu sĕ turbură dĕ orĭ-ce, şî în norocire şî în ne-norocire, tot aceea plăcere în viéţă găsesce.
Cine dĕ a sa viéţă nicĭ cum îngrijasce, dĕ a sĕ numi om fórte mult tînjasce.
2630 Cine-şĭ păzesce viéţa mult piste mĕsură, pururea bolesce, că dieta mare, scurtare dĕ viéţă.
Buna vĭeţuire sĕ 'nţelege după fire cea maĭ bună fericire. Ferice dĕ cine a dobândit'o!
Din calea cea dréptă a vĭeţeĭ tale nicĭ cum să te abaţĭ, ca nu cum-va să te rătăcescĭ şî 'n prăpăstiĭ să te poticnescĭ.
Dintr'o ḑi într'alta pururea trecênd, ce am fost ĭerĭ astăḑĭ nu maĭ sûntem; aşa dar din ḑi în ḑi începem a trăi, diminéţa tinerĭ, séra bĕtrânĭ; o ḑi şi numaĭ sĕ 'nţelege viéţa la om.
Dooĕ căĭ ale vieţiĭ sĕ 'nţĕleg în lume: una fórte nodorósă, ce cu marĭ nevoinţe te duce la fericire, ş'alta fórte-alunecósă, ce cu mare înlesnire te ducĭ l'a ta peire; din

dooĕ acum alege, cea maĭ bună dupĕ lege, ce nu póte te duce la nicĭ o căinţă.
2635 Durerĭ şî necazurĭ vĭéţa pĕ lume.
Dĕ este viéţă zădarnică pe lume, vĭéţa celuĭ bolnav sĕ 'nţĕlege a fi.
Dĕosebesce nopţile, ce sĕ asémĕnă întocmaĭ cu mórtea; dĕosebesce copilăria, ce nu simte nicĭ o plăcere; dĕosebesce bĕtrâneţile, ce-şĭ pĭerd orĭ-ce putere; dĕosebesce necazurile, ce pĕ tot ceasul şî minutul, unul după altul, ĕţĭ scurtéză vĭéţa; apoĭ socotesce ce vreme ĕţĭ maĭ rĕmâne s'o numescĭ viéţă.
Dĕcât viéţă amărîtă, maĭ bine mórte ticnită.
Dĕparte dĕ ceĭ cu urîtă vĭeţuire; că viéţa ţi-o mânjesc şî curînd ţi-o şî topesc.
2640 Dĕspărţirea cu greŭ, dar şî viéţa rea cu mult maĭ grea; alege care-ţĭ place.
Dĕ cea maĭ subţire aţă, ca firul dĕ păĭangine, viéţa stă spînzurată, ce o muscă cât dĕ mică îndată o pişcă.
Dĕ-ţĭ iubescĭ viéţa ta, fapte dĕ vină nu urmà.
Dĕ-ţĭ veĭ petrece viéţa cu ceĭ ne-omeniţĭ, ruşinat veĭ fi între ceĭ omeniţĭ.
Dragostea, credinţa şî slobozenia, cele maĭ trebuincióse la om spre bună vĭeţuire.

Pentru Viĭe.

2645 Viĭa cere sapă adîncă şî désă ca să ne dea nooĕ leac dĕ viéţă.
La culesul viilor, ca la rĕsboiŭ, să te pripescĭ.

Pentru Vĭeţuire.

Veḑĭ *Viéţă.*

Pentru Viitóre.

Veḑĭ *Urmă.*

Pentru Visite.

Visita cu mâna gólă te dă dĕ ocară; maĭ bine cu mâna plină, ca să dobândescĭ cinste în loc dĕ ocară.
Visita la cel ce pătimesce cere ajutorinţă spre tămăduire: dĕ eştĭ dĕstoĭnic, nu te dĕpărtà dĕ ea.
Dĕ cel ce-ţĭ face visite cam des, nicĭ nasul poţĭ să ţe-l ştergĭ.

2650 Visite când facĭ, fă-le pentru dragoste, ĭar nu pentru iscódă.

Pentru Viclenĭ, Viclenii, Vicleşiug şî Făţarnicĭ, Făţărnicii şî Prefăcuţĭ.

Atuncĭ făţarnicul crapă dĕ necaz, când te facĭ că te-aĭ prins în cursa ce ţĭ-a intins fără a te vătĕma.
Omuluĭ viclén ochiĭ ĕĭ jócă în cap; după acésta să-l cunoscĭ.
Omul viclén nicĭ cum cunósce prieteşĭug curat; dĕparte dĕ el.
Omul viclén pĕ prietinĭ îndată ĕĭ dĕsparte.
2655 Omul viclén şî când dórme la 'nşĕlăciunĭ gândesce.
In sufletul tĕŭ viclenie să te păzescĭ să nu-ţĭ vie, nicĭ să vînezĭ pĕ cine-va ca Iuda nicĭ cum-va!
Intrégă făţărnicie când lauḑĭ pĕ unul dĕfăĭmând pĕ altul.
Intre heare, ursul, tigrul, leul şî iena, cele maĭ rele şî maĭ grozave la cruḑime; ĭar între ómenĭ făţarnicul viclén întrece şî pĕ cele între heare.
Venin dĕ aspidă subt buzele celuĭ făţarnic.
2660 Viclénul anevoe dobândesce vînatul ce vînéză fără vătĕmare.
Viclénul orĭ-ce face îndată le preface, dĕ n'aĭ încotro face.
Viclénul un dar are, să schimbe adevĕrul în mincĭună şî mincĭuna în adevĕr; feresce-te d'un asemenea dar.
Viclénul într'un minut rĕstórnă carul cu curul în sus.
Viclénul vrĕnd ca maĭ mult să dobândéscă, cu vicléna luĭ minte pĭerde şî ceea ce are.
2665 Viclénul cu vorbe dulcĭ îndată înşală pĕ ceĭ dĕ minte scurţĭ.
Viclénul cu graĭul sĕ pare că te apĕră, ĭar cu semne dĕ dĕparte în grópă te aruncă.
Viclénul, când cel rĕŭ vede că sĕ pedepsesce, multă minte dobândesce.
Viclénul la orĭ-ce multe mijlóce găsesce spre înşelăcĭune.
Viclénul la judecată legea o dĕsface, o preface şî cum va o întórce; feresce-te să nu caḑĭ în mânile luĭ.
2670 Viclénul piste putinţă un cuvînt drept să-ţĭ grăĭéscă.
Viclénul pururea curse întinde, însă întâĭŭ el dă în cursa ce întinde.
Viclénul mult sĕ socotesce, dar pururea rĕŭ gândesce.
Viclénul firesce cu minte ascunsă trăiesce şî cu 'nşĕlăcĭunĭ sĕ hrănesce.
Viclénul ce rĕŭ gândesce, dĕ grija luĭ sĕ topesce.
2675 Viclénul şî făţarnicul altele pîn'ascuns gândesce, ş'altele dĕ faţă ĕţĭ grăĭesce; veḑĭ să nu te înşale.
Viclénul şî făţarnicul întrece pĕ Iuda ca sărutarea când

te vinde şî dĕ aprópe te mângâĭe; că p'în ascuns te sapă; dĕparte d'o asemenea sărutare.

Vicleniĭ şi făţărniciĭ, nicĭ să le ĭubescĭ, nicĭ să le urmezĭ, nicĭ să te asemĕnĭ lor; că urît nume dobândescĭ.

Ca viclenia şi ca făţărnicia, nimic alt maĭ rĕŭ ĕţĭ schimbă firea.

Cu cât maĭ mult te dĕpărtezĭ dĕ făţărnicie, cu atât maĭ mult te apropiĭ dĕ Dumneḑeire.

2680 Cu cât maĭ dulcĭ şî maĭ plăcute cuvintele celuĭ viclén, cu atât maĭ mult dĕ ele să te ferescĭ.

Cu mult maĭ anevoĭe a scăpà óre-cine dĕ cumplita făţărnicie dĕcât dĕ mórte; d'aceea la mórte cu îndrăsnélă, ĭar la făţărnicie cu mare sfială.

Cu mâĭnile la pĭept, cu ochiĭ plecaţĭ în jos şî cu gândul a luà ceva din punga ta, făţarnicul cel smerit.

Cursa omuluĭ viclén, maĭ rea şi de cât cea dĕ heare.

Când veḑĭ pĕ făţarnic că ţi-arată milă, el atuncĭ te-a otrăvit.

2685 Când cunoscĭ viclenia a omuluĭ făţarnic, atuncĭ şî uscat dĕ căinţă dĕ l veĭ vedea, nicĭ cum creḑĕmînt să-ĭ daĭ, că s'asémĕnă ca vulpea, când mórtă sĕ făcea.

La cea maĭ dĕştéptă, viclenia încuĭbată; feresce-te dĕ ea.

Meseria celuĭ viclén comóra rĕutăţilor, ĭar a celuĭ făţarnic, grópa ne-vinovaţilor; fugĭ d'amîndouĕ ca dĕ cĭumă.

Miĭ şî sute dĕ muşcăturĭ dĕ ţînţarĭ şî dĕ tăunĭ cu mult maĭ bine ţe-aduce dĕcât dĕ făţarnic o sărutare dulce.

Mult mult să te ferescĭ dĕ om făţarnic şî viclén, c'aci te mângâĭe, aci te sgàrie; aci te înalţă, aci te trântesce; aci te îmbrăţişéză până ĕţĭ ies ochiĭ din cap şî tot nu sĕ lasă, ci grópa pĕ d'în dos ţe-o sapă, pànă ce în ea te'ngrópă.

2690 Nicĭ cum şî nicĭ odată s'a pomenit cel făţarnic să grăĭéscă la orĭ-cine spre al aceluĭa folos.

Nu vĕ luaţĭ după ceĭ ce cu vorbe dulcĭ vi sĕ pare că vĕ mângâĭe; că cu vorba dulce făţărnicia la prăpastie te duce.

Nu te încrede celuĭ viclén, că ca şarpele ţine otrava ascunsă în vîrful limbiĭ sale.

Pişpăitorul cu piş-piş şî linguşitorul cu lingĭ-lingĭ, grópa ţie ţe-o sapă; ĭar făţarnicul cel maĭ cumplit, că c'o sărutare dulce la grópă te duce.

Păzesce-te dĕ făţarnic ca dĕ şarpele cel ascuns subt cea maĭ frumósă verdéţă.

2695 Păzesce-te dĕ cel viclén, c'odată veĭ cădeà în cursa luĭ cea rea şî nu veĭ maĭ scăpà.

Pĕ făţarnic ĕl cunoscĭ tocma după ce te muşcă, că când te sărută ţi sĕ pare că te linge.

Să nu te arĕţĭ dĕ făţarnic, că nume dĕ Iuda dobândescĭ.
Feriţi-vĕ dĕ ceĭ făţarnicĭ, ca dĕ nisce lupĭ şi leĭ îmbrăcaţĭ în pieĭ dĕ mieĭ.
Fiere găsescĭ pururea în cel maĭ dulce pahar ce făţarnicul ĕţĭ dă; vedĭ să nu o paţĭ.
2700 Fugĭ dĕ cel făţarnic şî când ĕţĭ grăïesce maĭ dulce; c'a făţarniculuĭ vorbă dulce la vîndare te duce.
Fugĭ dĕ darul celuĭ viclén, că înzecit ţe-l ïeà.
Făţarnicul aci laudă, aci dĕfaïmă şî pĕ cel ce-l ţine în palmă.
Făţarnicul une-orĭ face şî el câte un bine, pentru ochiĭ ómenilor, ca să arate că nu este el pricina rĕutăţilor.
Făţarnicul în adevĕr dulce te sărută, dar unde te sărută multă vreme te ustură.
2705 Făţarnicul vede şi să face că nu vede, aude şî dice că n'a audit, grăïesce şî dice c'a uïtat, ca maĭ multe sĕ afle.
Făţarnicul, vïerme puturos, ce te vatĕmă pân la os.
Făţarnicul vinde pĕ însuşĭ tatăl sĕŭ cu schimbarea feţeĭ luĭ.
Făţarnicul smerit s'arată, dar smerenia luĭ plină de venin.
Făţarnicul ca câïnele cel turbat, ce dulce te linge, dar rĕŭ te smreduïesce.
2710 Făţarnicul ca ţînţarul, ce te pupă cu cântare, dar ĕţĭ lasă rană mare.
Făţarnicul cu orĭ-cine sĕ schimbă în feţe, după plăcerea aceluïa cu care el grăiesce.
Făţarnicul c'o linguşire dĕ vorbe dulcĭ ĕţĭ fură gândul tĕŭ.
Făţarnicul cu multe feţe, d'aceea nu-l poţĭ cunósce.
Făţarnicul cu sărutarea cea maĭ dulce, tocma ca Juda la osîndă te duce.
2715 Făţarnicul cu dïavolul tot o meserie aŭ amîndoĭ împreună d'aceea la născocirĭ amîndoĭ sĕ împreună.
Făţarnicul cu dooĕ limbĭ; cu una te rănesce şî cu alta te linge.
Făţarnicul cu dooĕ feţe; cu una te vede şî cu alta ochiĭ ţe-ĭ astupă.
Făţarnicul când ĕţĭ zîmbesce, grópa începe a ţe-o săpà, şî când ĕţĭ rîde, grópa ţe-a săvîrşit'o; ïar când ĕţĭ dă mâna şî te 'mbrăţişéză, în grópă te aşédă.
Făţarnicul, când în palme ĕţĭ plesnesce, atuncĭ în cap te plesnesce.
2720 Făţarnicul, când e să te cufunde, atuncĭ ĕţĭ arată cea maĭ mare dragoste.
Făţarnicul, când te sfătuïesce, l'al tĕŭ sfîrşit gândesce.
Făţarnicul la faţă sĕ schimbă ca luna pĕ tótă diua; să te feréscă Dumnedĕŭ când faţa luĭ e plină.

Făţarnicul într'un minut înşală şî pě cel maĭ sfânt.
Făţarnicul maĭ rěŭ vatěmă cu graĭul děcât cu cuţitul.
2725 Făţarnicul pururea în lume s'a arětat la mâinĭ curat, la minte viclén şî la suflet spurcat.
Făţarnicul multă milă arată către tine, până ce pune ghĭarele pě tine.
Făţarnicul pururea ţe-arată dragostea cea maĭ mare, până ce sě pune pě tine călare.
Făţarnicul până te înşală, p'amîndooě obrazele dulce-dulce te sărută.
Făţarnicul plânge cu şuróe dě lăcrămĭ, iar dě sânge nicĭ cum sě satură.
2730 Făţarnicul sě miră dě ceea ce bine scie, ca să arate că nimic nu scie.
Făţarnicul sě face că nimic pentru el voĭesce, în vreme ce tóte pentru el, le privesce.
Făţarnicul un taler cu dooě feţe, când p'o parte, când pě alta s'arată pěcum voiesce, şi nimenĭ faţa-ĭ nemeresce.
Făţarnicul te mângâĭe cu cea maĭ mare dulcéţă până te înşală şî în urmă sě sparge dě rîs dě înşělăcĭunea ta.
Făţarnicul fără armă te lovesce, te rănesce cu mult maĭ rěŭ děcât vrăjmaşul cel cu armă.
2735 Făţarnicul, d'ar putea, şî pě tatăl sěŭ l'ar prădà.
Făţarnicul la orĭ-ce mórte cu faţa în jos sě pune şî cu mâĭnile la urechĭ, ca să arate că dě milă nicĭ aude, nicĭ nu vede.
Făţarnicul bine sě 'nchipuĭesce cu gură dě miel şî cu inimă dě lup.
Făţarnicul şî viclénul gură plină dě dulcéţă şî inimă dě otravă.
Fă-ţĭ crucea şî fugĭ curînd, când făţarnic întîlnescĭ şî la viclén nemerescĭ, că ne-curaţĭ sûnt.
2740 Făţărnicia aluatul ne-legĭuirilor şî capul rěŭtăţilor.
Făţărnicia când ěţĭ zîmbesce, în mormînt te trântesce.
Făţărnicia nasce cele maĭ marĭ vrăjbĭ între ceĭ maĭ dě aprópe.
Făţărnicia, prefăcută plecăcĭune cu smerenie spre supěrare, că ascuns păstréză mânia şî pizma către orĭ-cine; feresce-te d'asemene patimă.
Făţărnicia s'arată cu facerĭ de bine, care îndată te děrapănă.
2745 Ce anevoĭe a cunósce gândul omuluĭ viclén.
Cele ce nu sě pot cu puterea săvîrşî, vicleşĭugul cu-a luĭ meserie, lesne le săvîrşasce.
Cel viclén cu 'nşělăcĭunĭ, cel făţarnic cu prefacerĭ şî cel cumplit cu cruḑimea sě hrănesce şî sě 'ngraşă.

Cel viclén te isbesce furiş pĕ din 'apoĭ, când tu ĕl aşteptĭ pĕ dinainte.
Cel viclén şî prefăcut, unde va şî cum va, te trage dĕ nas; vedĭ să nu-ţĭ pĭerdĭ nasul.
2750 Cel ce la vorbă viclénă caută numaĭ şî gândesce, urme dĕ vulpe pândesce.
Cel ce pururea în vicleniĭ petrece, acela şî când voiesce unele să le-acopere, la altele sĕ vĕdesce.
Cel ce scie şî sĕ face că nu scie, viclén sĕ înţelege, că cu acésta voĭesce sĕ înşale.
Cine ca viclénul cu chichiţe umblă, drac împeliţat; feresce-te d'un asemene nume.
Cine dĕ făţărniciĭ sĕ ţine, draculuĭ i sĕ închină!
2755 Dĕ omul viclén şî dĕ cel făţarnic, să te ferescĭ maĭ mult dĕcât dĕ şarpele cel maĭ înveninat; că pĕ şarpe ĕl vedĭ când vine să te musce, ĭar pĕ cel viclén şî făţarnic nu-l poţĭ cunósce nicĭ când, nicĭ cum te muşcă.
Dulce sĕ pare sărutarea dĕ făţarnic, dar te otrăvesce, ca o muşcătură dĕ şarpe.
Dĕparte dĕ cel viclén şî dĕ cel făţarnic, când va să te sărute, că rĕŭ te muşcă pĕ furiş.
Dĕ cea mai rea héră te poţĭ păzi, vĕdêndu-ĭ crudimea eĭ, iar dĕ cel viclén şî făţarnic nicĭ cum, nevĕdêndu-ĭ gândul luĭ.
Şî pĕ cel maĭ voĭnic l'a arĕtat dĕ nimic, vicleşugul când s'a ivit.
2760 Anevoĭe a tămăduì o femeĭe prefăcută, că una sĕ preface, când alta sĕ rĕsfaţă, şî cea dĕ a treilea, maĭ rea d'amîndooĕ.
Nu când cele ce aĭ, ci când cele ce n'aĭ te facĭ că le aĭ, atuncĭ te arĕţĭ dĕ prefăcut.
Cel prefăcut cu vorba dulcĭ te pişcă şî nu pricepĭ.
Cel prefăcut când sĕ 'nchină şuróe dĕ lăcrămĭ ĕĭ curg pĕ obraz, numaĭ şî numaĭ ca să înşale pĕ orĭ-ce obraz.
Cel prefăcut când te 'ntîlnesce dragoste ţe-arată maĭ mult dĕcât el voĭesce.
2765 Cel prefăcut rîde 'n sine, când înşală pĕ orĭ-cine.
Cel prefăcut s'arată cu mare zmerenie la orĭ.ce icónă.
Cel prefăcut sĕ 'nţelege taler cu dooĕ feţe.
Cel prefăcut şî viclén împarte cu dramul şî strînge cu cântarul.

Pentru Vin

Apa mintea ţe-o păstréză, iar vinul ţe-o dĕpărtéză; vedĭ să nu o pĭerdĭ.

2770 Vinul armă n'are în mână, dar maĭ rĕŭ dĕ orĭ-ce armă; c'o bĕutură dulce subt pămînt te duce; veḑĭ să nu o paţĭ.
Vinul arma dĕsfrînăriĭ.
Vinul adormire şî uĭmire ţe-aduce la orĭ-ce întîmplare.
Vinul, oglinda minţiĭ, în ea să te uĭţĭ, când pĕ bĕuturĭ te puĭ.
Vinul orĭ ce grijă dĕ la om o dĕpărtéză, că-ţi ridică orĭ-ce simţire.
2775 Vinul în urmă sărăcie ne-aduce; veḑĭ să nu o paţĭ.
Vinul înveselesce, apa rĕcoresce, pâinea te întăresce; alege care-ţĭ place.
Vinul în pahar când fĭerbe, inima ţe-o dĕştéptă, veselia ne aştéptă; ĭar după veselie, uĭmire cât sĕ póte.
Vinul ĕţĭ dĕ drumul la orĭ-ce blestĕmăţie, că 'ndată-ţĭ scóte frîul din capul minţiĭ tale; ţine-ţĭ frîul maĭ tare.
Vinul ca să curgă la vale şuróe, trebue să sapĭ via maĭ adînc.
2780 Vinul cu óla când sĕ bea, mintea nu va să maĭ stea; veḑĭ să nu-ţĭ fugă mintea.
Vinul cu cât maĭ mult la limbă înţépă, cu atât maĭ ĭute mintea ne-o pune 'n ţépă; veḑĭ să nu o paţĭ.
Vinul cu cât maĭ dulce, cu atât a nóstră minte maĭ departe ne-o duce; veḑĭ să nu o paţĭ.
Vinul cu spumă când sĕ varsă, mintea jos ne-o lasă; ţine-o maĭ în sus.
Vinul când sĕ bea c'o mĕsură fórte grea şî pĕ cel cu mare minte ĕl lasă uşor dĕ minte; feresce-te d'o asemene mĕsură.
2785 Vinul când sĕ bea cu gura căscată, mintea pĕ gură ĭese tot atuncĭ îndată; ţine-ţĭ gura maĭ închisă.
Vinul cârja bĕtrâneţelor.
Vinul la cel ostenit, pururea-ĭ dă dĕ odihnit.
Vinul mintea ţe-o ridică, socotinţa ĕţĭ o strică, simţirea ţe-o dĕpărtéză şî la toţĭ ca un idol te înfăţişéză [1]).
Vinul mult înveselesce, dar şî te ameţesce şî la cele rĕle te silesce.
2790 Vinul mult folositor la ceĭ ce-l béŭ cu minte, şî mult vătămător la ceĭ ce-l béŭ fără minte; alege care-ţĭ place.
Vinul ne 'ndémnă la jocurĭ maĭ cu sémă, ĭar la chiote piste sémă.
Vinul ne face să rîdem şî dĕ cel maĭ dĕ aprópe ş'în cuşcĭug când ĕl vedem; dĕparte d'un asemene rîs.
Vinul noĕ ne ajută numaĭ când noĭ năvălim asupra unuĭ vrăjmaş, că orbesce pĕ noĭ ne bagă în văpaĭa cea de foc.
Vinul numaĭ pĕ cel scump ĕl arată dĕ gĭomert.

[1]) In manuscris sĕ citesce: învăţişéză.

2795 Vinul piste mĕsură ne-aduce urîcĭune, moleşĭune, trândăvie, gâlcévă şî bóle cumplite; ĭar cu mĕsură, sănătate bună. Alege care-ţĭ place.

Vinul piste mĕsură dĕsfătările adese şî dĕsfrînarea cea mare prea curînd ne-aduce veste nu prea dulce dĕ vecĭnica călĕtorie; maĭ dĕparte d'asemene călĕtorie.

Vinul, puterea cât dĕ mare, îndată o domólă, când sĕ pune pĕ ea călare.

Vinul, putere la om aduce, dar dĕparte dĕ voinţa luĭ ĕl duce.

Vinul pĕ împĕratul, cum şî pĕ robul luĭ, pĕ cel bogat, cum şî pĕ cel sărac, pĕ cel cuminte, cum şî pĕ cel fără de minte, d'opotrivă ĕĭ coprinde, că frică dĕ nimenĭ are.

2800 Vinul pĕ cel bun lesne l'arată nebun, ĭar pĕ cel nebun anevoĭe bun.

Vinul te amorţesce, dragostea te însufleţesce; alege careţĭ place.

Vinul te 'nveselesce, dar în tină te tăvălesce tocma ca p'un porc.

Vinul fie cât dĕ slab, mintea ţe-o biruesce, când luĭ te veĭ supune.

Vinul fie cât dĕ dulce, când sĕ bea piste mĕsură, amărăcĭune sufletuluĭ tĕŭ ţe-aduce.

2805 Vinul tămăduire la cea maĭ mare mâhnire.

Vinul, fără a 'nvĕţà, scie bine a cântà.

Vinul cele acoperite tóte le-arată dĕscoperite.

Vinul ce 'n cap urlă, ĕţĭ aduce borîtură.

Vinul bun şî pâĭnea dulce, la ostaş putere aduce.

2810 Vinul după masă somn bun ne aduce.

Vinul şî somnul piste mĕsură d'opotrivă mintea ţe-o smintesce în urmă.

Cu vinul uĭtăm orĭ-ce întîmplare, dar îndată ajungem la cea maĭ próstă stare.

Când vinul te coprinde, sărăcia sĕ dĕsprinde şî din scăpătat te veḑĭ împĕrat.

La vin vitejia nicĭ cum să ţe o arăţĭ, că maĭ vitéz dĕ cât vinul nicĭ cum tu veĭ fi.

2815 Mare şî 'nfricoşată a vinuluĭ putere că pĕ cel maĭ tare ĕl arată dĕ tot móle, pĕ cel maĭ dĕştept dĕ tot adormit, pĕ cel maĭ învĕţat ca p'un porc în tină, şî pĕ cel maĭ înţelept dĕ tot fără minte.

Mintea ce dĕ la Domnul a dobândit omul, ca cel maĭ mare dar, cu vinul o întunecă şî 'n mormînt o aruncă.

Nu pociŭ iubì, nicĭ pociŭ urî vinul cel maĭ dulce, că şî bine şi rĕŭ nooĕ ne aduce după, cinstea ce mintea nóstră luĭ ĕĭ aduce.

Nu te bizuì în a vinuluĭ putere, că numaĭ îndată ca un mort te arată.

Pururea la bĕuturĭ să te păzescĭ cât maĭ bine, ca tu să beĭ pĕ vin iar nu vinu pĕ tine.

2820 Păzesce-te cât veĭ putea cu mare străşnicie să nu te supue a vinuluĭ dulcéţă, că te dă ca pĕ gheaţă.

Rob vinuluĭ să te păzescĭ nicĭ cum să ajungĭ, că rĕŭ te chinuesce.

Sabia îndată pĕ ne-simţite te sfîrşasce, ĭar vinul pĕ chinuite; alege care-ţĭ place.

Setea cu vinul să nu ţe-o stingĭ, că maĭ mult o aprindĭ, ca varul cu apa.

Să te păzescĭ cât veĭ putea ca vinul să nu te bea; ear de te va bea, să te daĭ afund cât maĭ curînd.

2825 Treĭ darurĭ are vinul: să placă înveselindu-te, să ameţéscă îmbĕtându-te şî să căĭéscă necinstindu-te, ĭar cel dĕ a patrulea când după trezite nu 'ţĭ maĭ poţĭ veni în fire; pĕ cel d'întâiŭ dĕ 'l veĭ priimi cele l'alte îndată te năbuşĕsc, că unul după altul sosesce alergând.

Fără vin la masă n'are nicĭ o dulcéţă, dar când să bea piste mĕsură, rĕŭ şî greŭ la capul lor le urlă.

Din lin vinul sĕ scurge şî în inimă curge, ĭar mintea afară ţe-o scóte ca un abur uşor când ferbe tare fórte.

Pentru Vinĭ, Vinovaţĭ, Învinovăţire, Ne-vinovaţĭ, Ne-vinovăţie, Ne-învinovăţire.

Anevoe ne-vinovatul să găséscă atâta ocrotire cât cel vinovat.

Maĭ bine să morĭ dĕcât să osîndescĭ pĕ cel ne-vinovat.

2830 Pĕ vinovat maĭ bine să 'l puĭ la muncă dĕ cât să 'l osîndescĭ la mórte; că cu munca şî folosesce oare-ce şî minte să învaţă, ĭar cu osînda la mórte umpli de sânge mâĭnile gâdilor.

A [illegible] avea nicĭ o patimă asupra óre căruea cea maĭ mare virtute a omuluĭ.

Acela maĭ vinovat ce dĕ dooĕ orĭ cade tot într'aceea vină; veḑĭ să nu o paţĭ.

Însuşĭ acela dĕ vină cel ce pĕ norod întru întunerec ĕl ţine; feresce-te d'acésta.

Întâiŭ bine să cunoscĭ vina celuĭ vinovat; apoĭ să 'l osîndescĭ.

2835 Când osîndescĭ pĕ óre-cine după vre-o vină, micşoréză 'ĭ osînda după a ta îndurare.

La câte omul greşasce din ne-sciinţă vinovat este cel ce a putut să 'l scóţă din ne-sciinţă şî n'a vrut să 'l scóţă.
Lesne a urmà cele dĕ vină, dar anevoe a scăpà dĕ vină. Bagă de sémă la acésta.
Maĭ vinovat cel ce îndémnă pĕ alţiĭ la rĕutăţĭ, că omul lesne sĕ înşală.
Ne-vinovatul când pătimesce pĕ bună dreptate, dĕ la Domnul s'aştepte dreptate.
2840 Ne-vinovăţia multă vreme nu stă ascunsă.
Ne-vinovăţia nicĭ odată nu sĕ ruşinéză, că n'are de ce.
Ne-vinovăţia sănătatea sufletuluĭ.
Ne-vinovăţia să ţe-o arăţĭ la ceĭ ce te ascultă, ĭar la ceĭ dimpotrivă maĭ bine să tacĭ.
Ne-vinovăţia, şî în feare fiind pusă, sĕ odihnesce în linişte.
2845 Ne-vinovăţia, şi când maĭ mult o apasă, ea atuncĭ s'arată cu mult maĭ luminósă.
Numaĭ Domnul cunósce nevinovăţia omuluĭ, d'aceea nu prea 'şĭ găsesce dreptatea.
Pĕ vinovat să 'l osîndescĭ ca să nu maĭ greşéscă, ĭar nu să 'ĭ eĭ viéţa, aşa îndată, fără nicĭ o judecată.
Pĕ cel ne-vinovat Domnul l'a scăpat şî omul l'a cufundat.
Ceĭ vinovaţĭ apĕrare maĭ multă găsesc, pentru că fără vină puţinĭ sĕ găsesc.
2850 Cel vinovat dĕ orĭ-ce pururea sĕ sfiésce, că cugetul ĕl bate; ear cel fără vină nicĭ o sfiélă are.
Cel cu vină fuge şî când nimenĭ ĕl gonesce.
Toţĭ pentru un ne-vinovat să móră, ĭar nu d'impotrivă un ne-vinovat pentru toţĭ ceĭ-l-alţĭ.
Cel ne-vinovat şî la mórte cu îndrăznélă s'arată.
Cel ne-vinovat, şî în chinurĭ osîndit, pildă să iea dĕ la Socrat, de la Belisarie şî dĕ la însuşĭ Christos, şî cu eĭ să sĕ mângâe.
2855 Cel ne-vinovat, şî la suflet curat, nicĭ dĕ Domnul are frică; că Domnul dĕ drept sĕ socotesce.
Cel ne-vinovat, şî dĕ sĕ osîndesce, nicĭ cum să ne-cinstesce şî în vecĭ nu sĕ uĭtă.
Cel ce póte poprì faptele cele rele şî nu le popresce, acela maĭ vinovat; bagă dĕ sémă la acésta.
Cel ce până a nu 'l întrebà va să se îndrepteze, dă bănuélă dĕ vinovat.
Cine 'n temniţă bagă fără a judecà, acela maĭ vinovat.

Pentru Virtute

2860 Virtutea încoronéză pĕ cel ce o cinstesce.

Virtutea, înţelepcĭunea înţelepciunilor; dĕ ea să te ţiĭ.
Virtutea cu dĕprinderea lesne sĕ dobândesce; nu te lenevì a te dĕprinde cu ea.
Virtutea la căştig nicĭ odată privesce; c'acest, căştig ş'ĕl socotesce, că s'a învrednicit d'a făcut un bine.
Virtutea numaĭ tămăduesce mustrarea cugetuluĭ tĕŭ.
2865 Virtutea nu sĕ cumpĕră, să daĭ tótă împĕrăţiea ta, dĕ cât numaĭ cu voinţa ta.
Virtutea năravul celuĭ înţelept; acest nărav să vînezĭ.
Virtutea potolesce orĭ-ce patimă te stăpânesce; dĕ ea să te ţiĭ ca să scapĭ dĕ orĭ-ce patimă.
Virtutea pururea visterie dĕ bunătăţĭ.
Virtutea sĕ odihnesce în cugetul cel drept.
2870 Virtutea sĕ cunósce după inima omuluĭ, când sĕ aplécă la cele drepte şi nu sĕ ruşinéză dĕ nicĭ o faptă.
Virtutea sĕ dobândesce cu munca, cu strădania, cu chinurile cele maĭ grele, ş'apoĭ te înveselescĭ dĕ ea.
Virtutea să 'ţĭ fie ţie temeĭul cugetuluĭ tĕŭ la orĭ-ce urmare gândescĭ, şî nicĭ odată veĭ greşî.
Virtutea cinstesce şî în viéţă şî după mórte, că nemuritóre este; dĕ ea sĕ te ţiĭ.
Virtutea dragoste frăţéscă către toţĭ dĕ obşte cere.
2875 Virtutea sĕ înţelege înfrînarea poftelor, dĕpărtarea patimilor şî cugetarea spre fapte bune; d'acestea să te ţiĭ.
Numaĭ virtutea afară din hulă, că nicĭ cum sĕ smreduesce.
Rĕsplătirea virtuţeĭ cu totul ne-preţuită; d'aceea şi legile nu o pot legui.
Tóte sĕ schimbă şî sĕ prefac, numaĭ virtutea în tótă vremea tot aceea ne-schimbată.
Slava, bogăţia, puterea şî plăcerile pĕ lângă virtute întru nimic sĕ socotesc, că tóte trecĕtóre, ĭar virtutea stătătóre.
2880 Cea maĭ mare virtute cinstea sĕ înţelege; dĕ ea să te ţiĭ.
Cel maĭ mare duşman al virtuţeĭ zavistia sĕ înţelege; dĕparte d'un asemene duşman.
Cinstesce virtutea, că pĕ tine te cinstescĭ.

Pentru Vise

Visul pĕ mulţĭ întristéză şî pĕ mulţĭ înveselesce, însă şî la uniĭ şî la alţiĭ basne le povestesce.
Visul pĕ cel prost dĕ minte ĕl face să sbóre.
2885 Visul dĕ aur fie, folos dĕ el nicĭ cum aĭ.
La vise credĕmînt nicĭ cum să daĭ, cu nicĭ un cuvînt, că cine în vise crede mintea ş'o smintesce.

Maĭ mincinos dĕcât visul nimic alt pĕ lume, şî la cine 'l vede şî la cine 'l crede; nu 'ĭ da creḑĕmînt şî dĕ 'l veḑĭ cu ochiĭ tĕĭ.
Şi visul o mângâeare la ceĭ dĕsnădĕjduiţĭ.

Pentru Vistĭerie

Vistĭeria bóla săracilor, că dĕ la eĭ sĕ umple; silesce-te să 'ĭ tămăduescĭ d'o asemene bólă.

Pentru Vite i Dobitóce şî Dobitocie

2890 Vaĭ dĕ dobitoc, când stăpânul nu ĕl vede.
Vita cu căutare ĕţĭ aduce dĕmâncare; n'o dĕpărtà dĕ căutarea ta.
Vitele ce ne înlesnesc munca pămîntuluĭ, acelea maĭ trebuincĭóse.
Vitele ce ne dă lapte dĕ hrană şî lână dĕ îmbrăcăminte, acelea maĭ dĕ cinste.
Mulţimea vitelor bilşiugarea ţĕriĭ; l'acésta să te silescĭ.
2895 Dobitocia în adevĕr, cea maĭ mare greotate ce suferă pămîntul.
Dobitocia, fără îndoială starea cea maĭ próstă.

Pentru Vitejĭ i Vitejie, Voĭnicĭ i Voĭnicie, Nevoĭaşĭ şî Ticăloşĭ i Ticăloşĭe

Acela maĭ voĭnic, ce nu sĕ supĕră dĕ nimic.
Acela maĭ voĭnic ce mânia 'ş biruĭasce şî cele-l-alte patimĭ jos le trântesce; acestuĭa să te asemenĭ.
Omul cel voĭnic la norod mare scăpare, la orĭ-ce întîmplare; un asemenea voĭnic să te arĕţĭ.
2900 În urma rĕsboĭuluĭ mulţĭ voĭnicĭ s'arată.
Intre muĭerĭ şî cĭungul sĕ vede maĭ voĭnic.
Voĭnicul în mâinĭ sĕ bizuesce, ĭar nu în picere.
Voĭnicul nu ĭértă, nicĭ sĕ supune dĕ frică la silă.
Voĭnicul, dĕ inimă rea, intră 'n cârcĭumă şî bea.
2905 Voĭnicul dĕ muncă nicĭ cum sĕ spăimântéză.
Voĭnicia a căḑut dĕ când puşca s'a vĕḑut, că pĕ cel maĭ voĭnic un glonţ ĕl arată dĕ nimic.
Voĭnicia omuluĭ s'arată maĭ mare, când frică dĕ mórte, omul nicĭ cum are.

Voĭnicia cu 'ndrăznélă te bagă şî te scóte din focul cel maĭ mare.

Voĭnicia la ostaş, pâine cu primejdie.

2910 Voĭnicia pĕ om ĕl rîdică până sus în cer, ĭar mândria ĕl trântesce jos, pĕ pămînt, din cer; alege care 'ţĭ place.

Voĭnicia să ţe-o arĕţĭ la vremea eĭ, cu cea maĭ mare înţelepcĭune.

Voĭnicia fără minte te-aruncă în dinte; vedĭ să nu o paţĭ.

Voĭnicia fără minte cinstea eĭ nu 'ş-o 'ntinde.

Voìnicia cea adĕvĕrată, nu în arme, ci în mâinĭ s'arată; aşa să 'ţĭ arĕţĭ şî tu voĭnicia ta.

2915 Cu apa când te veĭ luptà, n'are cine 'ţĭ ajutà, dĕ cât voĭnicia; aci sĕ te vĕd.

Cu cele dĕ cinste să 'ţĭ împodobescĭ semnele dĕ voĭnicie.

La voĭnicie pĕ copil, dĕ mic copil să 'l înveţĭ, ca pĕ câĭne la vînat.

Maĭ voĭnic sĕ înţelege, cel ce la muĭerĭ biruesce, dĕcât la cel maĭ mare rĕsboiŭ; că mulţĭ la rĕsbóe aŭ biruit şi dĕ muĭerĭ s'aŭ biruit; bagă dĕ sémă la acésta, ca să nu o paţĭ.

Maĭ bine sĕ greşĕscĭ cu voĭnicia ta dĕcât să ţe-o întrebuinţezĭ spre pĭerderea altuĭa.

2920 Mulţĭ voĭnicĭ sĕ pot găsì şi p'în cele maĭ micĭ bordee, cum şî suflete luminóse în cele maĭ urîte trupurĭ.

Nu sĕ cuvine cel maĭ voĭnic peşin să sĕ supue la cel maĭ dĕ nimic.

Peptul dĕ voĭnic cel maĭ bun meterez la orĭ-ce rĕsboiŭ.

Puterea celuĭ voĭnic în tăria mâĭnilor sale stă.

Pĕ ceĭ voĭnicĭ la lupte pĕ ceĭ invĕsaţĭ la sfat, şi pĕ ceĭ iscusiţĭ la iscodirĭ pururea să 'ĭ întrebuinţezĭ, dacă veĭ să isbutescĭ.

2925 Ceĭ maĭ vestiţĭ voĭnicĭ, şî ceĭ 'maĭ marĭ împĕraţĭ, cenuşĕ şi ţĕrînă sĭ vĕd astădĭ pĕ pămînt.

Cel voĭnic, la luptă, prin ascuns nu sĕ luptă.

Cel voĭnic la rĕsboiŭ frică dĕ mórte nicĭ cum are.

Cel voĭnic la rĕsboiŭ, după a luĭ voĭnicie, unul sĕ socotesce în loc dĕ o mie. Aşa şî tu să te arĕţĭ.

Cel voĭnic nu primesce p'al sĕŭ vrăjmaş, la rĕsboiŭ, prin ascuns să'l lovéscă, ci, pept cu pept, să sĕ isbéscă; aşa şî tu să urmezĭ.

2930 Cel voĭnic ruşine ĭ-este cù cel maĭ slab să sĕ lupte.

Cel voĭnic sfiala, cel nevoĭaş îndrăsnéla, şî cel leneş munca nicĭ cum le cunósce.

Cel voĭnic şî fără minte, ca un orb sĕ poticnesce. Vedĭ să nu o paţĭ.

Cel voĭnic şî după mórte spaĭmă lasă în rĕsboiŭ.

Cel maĭ voĭnic la rĕsboiŭ, acela cu rănĭ maĭ multe, acela șî maĭ cinstit sĕ vede după rĕsboiŭ.
2935 Cel maĭ voĭnic la rĕsboiŭ, la muĭerĭ ca un baboĭŭ; tu împotrivă să te-arĕțĭ.
Cel maĭ voĭnic la rĕsboiŭ piste mulțĭ sĕ pune, ĭar la o muĭere numaĭ îndată sĕ supune. Vedĭ să nu o pațĭ.
Cel maĭ voĭnic, la dĕsfătărĭ muĭere să arată. Vedĭ să nu o pațĭ.
Cel ce la vrăjmaș pĭeptul ș-ĕl arată, acela la rĕsboiŭ cel maĭ voĭnic s'arată.
Cel ce pĕ sine-șĭ biruĭesce dĕ cât toțĭ maĭ voĭnic firesce sĕ socotesce. Asemene voĭnicie șî tu să arĕțĭ.
2940 Cel ce sĕ razimă numaĭ în putere acela maĭ voĭnic în adĕvĕr sĕ 'nțelege.
Cine-șĭ stăpânesce poftele cele trupescĭ, acela sĕ 'nțelege cel maĭ voĭnic. Asemene voĭnicie să arĕțĭ.
Șî cel ce p-în ascuns pĕ vrăjmaș biruĭesce voĭnic sĕ socotesce, însă voĭnic ne-cinstit, cel maĭ urît nume.
Vitézul atuncĭ maĭ mult sĕ cinstesce când pentru folos obștesc sĕ rĕsboĭesce.
Vitézul până nu dă piste altul maĭ dîrz dĕcât el nu stă din drumul luĭ.
2945 Vitézul sĕ socotesce fără cap șî înțeleptul cu cap, însă cel fără cap apĕră capul celuĭ cu cap.
Vitejia, voĭnicia nu într'un noroc, ci întru a ta vîrtute șî istecĭune stă. Așa să țe-o arĕțĭ.
Dĕ când pușca s'a ivit, voĭnicia a perit și norocul a 'nflorit.
Cel nevoĭaș, norocul luĭ când nu întîlnesce nicĭ un hoț pĕ drum, ĭar cel voĭnic șî aiduc, al hoților noroc când pĕ el nu'l întîlnesc.
Cel nevoĭaș-să móră maĭ bine el voĭesce dĕcât să aibă cea maĭ mică muncă.
2950 Cel nevoĭaș dĕ nevoie sĕ 'nțelege înțelept.
Omul din copilărie sĕ vede supus să fie la orĭ-ce ticăloșîe.
Unde ticăloșîe acolo șî mișĕlie, șî maĭ mare sărăcie.
Nicĭ un ticălos ĕșĭ cunósce ticăloșîa sa, ci cu mult maĭ presus sĕ socotesce dĕ ea.
Când vețĭ cunósce drepturile vóstre, șî când vețĭ urmà datoriile vóstre, atuncĭ vețĭ scăpà dĕ orĭ-ce ticăloșîe.
2955 Cel maĭ tare, lege pune, asupra celuĭ maĭ slab, voința sa.
Ticălosul șade șî numĕră câte musce sĕ pun pĕ scârnă.
Ticăloșîa maĭ mare dĕcât orĭ-ce alt cusur.
Cea maĭ mare ticăloșîe a omuluĭ când nu sĕ cunósce el pĕ sine [1]).

[1]). Γνῶθι σεαυτόν. — Prov. Elin.

Ceĭ ticăloşĭ şî nevoĭaşĭ, şî când scapă d'o mică primejdie, dă piste cea maĭ mare.
2960 Cel ticălos, şî când nu e sărac, s'arată dĕ sărac.
Cel ce singur el ĕşĭ face ne-norocirea sa, acela maĭ ticălos.
Cel ce defaĭmă înţelepcĭunea acela maĭ ticălos, că ticălos dĕ minte sĕ înţelege.
Cine nu scie să sufere orĭ-ce necaz ĕĭ vine, acela maĭ ticălos.

Pentru Voĭe, Voinţă şî Vrere

Orĭ ce e cu voĭa omuluĭ aceĭa maĭ sigur şî maĭ plăcut. Acésta să dorescĭ.
2965 Voinţa ta să n-o facĭ lege altuĭa.
Voinţa bună să'ţĭ fie, că neputinţa nimenĭ o cercetéză.
Voinţa şî dĕ nu póte, ca o faptă urmată dĕ toţĭ sĕ socotesce.
Voinţele nóstre pe tot ceasul sĕ schimbă; d'aceĭa piste putinţă a-le cunósce însuşĭ noĭ.
Voinţa cu cuget bun când vom avea, tóte cele bune şî nooĕ folositóre lesne le putem câştigà.
2970 Când la voinţa óre-căruĭa te împotrivescĭ, ĕl facĭ ca maĭ mult el să voĭéscă.
Maĭ multe mijlóce dĕcât voinţe avem, d'aceĭa orĭ-ce ni sĕ pare cu greŭ.
Maĭ bine piste voinţa ta să te supuĭ, dĕ càt eĭ să te supuĭ.
Cele ne-cuvîntătóre nicĭ o voinţă aŭ, d'aceĭa şî robiĭ nicĭ cum ḑic că voĭesc înnaintea stăpânuluĭ lor. O ce ticăloşie omenéscă!
Cel ce nu voĭesce multe pricinĭ găsesce.
2975 Buna voinţă semn dĕ dragoste.

Pentru Voitorĭ dĕ bine.

Veḑĭ, *Facere de bine.*

Pentru Vorbă, Graiŭ şî Grăire, Grăitorĭ dĕ bine şî dĕ rĕŭ şî Tăcere şî Tăcuţĭ.

Acela vorbesce maĭ bine, cel ce grăĭesce spre apĕrarea celuĭ nevinovat. Aşa şî tu să grăescĭ.
A sci omul să asculte şî bine să rĕspunḑă, cel maĭ mare dar al vorbeĭ. Asemene dar să vînezĭ.

Iubesce a vorbì maĭ des cu ceĭ maĭ bĕtrânĭ ca pururea să înveţĭ.
O vorbă, şî numaĭ, te face să pierḑĭ tot. D'aceĭa să te păzescĭ ca, la vreme numaĭ şî precum sĕ cade, pururea să grăĭescĭ
2980 Orĭ cu cine vorbescĭ cu dulcéţă să'ĭ grăĭescĭ, ca dragoste şî cinste dĕ la toţĭ să dobândescĭ.
Orĭ-ce p' în ascuns să grăĭesce pĕ uliţe sĕ vorbesce, cum dĕ la tine va trece la mine.
Uniĭ grăĭesc dĕ tine bine ca să'ţĭ facă rĕŭ, şî alţiĭ te grăĭesc dĕ rĕŭ ca să'ţĭ facă bine. Acésta stă la isteciŭnea ta, ca să cunoscĭ pĕ uniĭ şî pĕ alţiĭ, să sciĭ dĕ cine să te ferescĭ.
Un ban cu mult maĭ bun dĕcât miĭ dĕ vorbe.
Unde auḑĭ vorbă multă acolo spor puţin, că şiretlicul o înnécă.
2985 Unde vorbă multă, acolo ne-sciinţă cu mult maĭ multă.
Urîta vorbă ĕţĭ dĕschide drumul rĕutăţilor, că jos pune năravurile cele bune. Dĕparte dĕ ea cât veĭ putea.
Urît mult a vorbi dar cu mult maĭ urît dĕ tot a tăcé. Păzĕsce mijlocul.
In adunare când vorbescĭ limba obştéscă s'o grăĭescĭ, ĭar nu limba streină, ca să nu daĭ bănuĭélă dĕ vre-o dĕfăĭmare.
In oglindă veḑĭ ceĭa ce'ĭ puĭ în nainte, ĭar în vorbă veḑĭ şî cugetul cel maĭ ascuns.
2990 Intâĭŭ să procitescĭ în gură, ceĭa ce veĭ să vorbescĭ, apoĭ să grăĭescĭ.
Intru zadar cu vorba când urmarea nu e după vorbă.
Imbucătură mare poţĭ băgà în gură, ĭar vorbă mare să nu scoţĭ din gură.
Vorba în zadar, maĭ multă pagubă ţe-aduce.
Vorba în zadar, pĭerdere dĕ vreme, că n'are nicĭ un dar.
2995 Vorba îndelungată maĭ mult te întunecă.
Vorba, cu cât maĭ mare, co-atât necaz maĭ mare ne-aduce şî întristare. Feresce-te dĕ ea.
Vorba, cu cât dĕ întunecată, inima omuluĭ ţe-o arată.
Vorba, cu dulcéţă, din gură-ţĭ să ĭésă.
Vorba la vremea ĭeĭ, că 'mpotrivă căinţă ţe-aduce.
3000 Vorba muĭerilor în biserică maĭ mult sĕ întinde.
Vorba pentru ţéra ta, cea maĭ sfîntă vorbă după datoria ta. Dĕ ea să te ţiĭ.
Vorba fiind ascunsă nicĭ cum te va vătĕmà.
Vorba fără ban, în gură ĕţĭ aduce ură şî nicĭ un rod pĕ urmă. Bagă dĕ sémă la acésta.
Vorba cea urîtă ce curînd schimbă şî firea cea maĭ bună, dĕparte dĕ ea.

3005 Vorba cea maĭ bună, când grăĭescĭ cele ce sĕ cuvine şî când tacĭ cele ce nu sĕ cuvine a grăì.
Vorba cea maĭ dulce dragoste ne-aduce.
Vorba cea dulce lean la 'ntristare ne-aduce.
Vorba cea dulce milă şî îndurare ne-aduce, ĭar cea aspră p'amîndooĕ dĕparte le duce. Dĕ una sĕ te ţiĭ şî dĕ alta să te dĕpărtezĭ.
Vorba cea dulce plăcere ne aduce.
3010 Vorba ce ĭese din gură nu sĕ maĭ întórce în urmă, d'aceĭa să te păzescĭ ca nu cum-va să te căĭescĭ dĕ ceĭa ce grăĭescĭ.
Vorba ce'ţĭ scapă din gură, fără voĭa ta, adĕvĕrul, fără greşală îndată ĕl arată.
Vorba bună la vremea eĭ mult te-ajută cu graĭul eĭ.
Vorba dulce óse frânge.
Vorba dulce te mângâĭe, ĭar cea aspră te sgârie. Alege care'ţĭ place.
3015 Vorba dulce cea maĭ mare armă; cu ea să te înarmezĭ.
Vorba dulce cere, şî un glas maĭ dulce şî o uitătură cu mult maĭ dulce.
Vorba dulce domólă mânia cea maĭ mare.
Vorba dulce de muĭere ca somnul te adórme.
Vorba dulce şî viclénă, şî pĕ ceĭ maĭ cu minte lesne ĕĭ înşală. Feresce-te dĕ ea.
3020 Vorba dulce şî cinstită te-arată cu darurĭ marĭ, ĭar cea próstă şî urîtă ţe-arată cusururĭ marĭ. Alege care-ţĭ place.
Vorba dĕ multe orĭ multe greşelĭ ţe-aduce, ĭar tăcerea prea puţine saŭ nicĭ una măcar. D'aceĭa bagă dĕ sémă să sciĭ când să grăĭescĭ şî când să tacĭ.
Vorba dĕsluşîtă maĭ adĕvĕr ne-arată, ĭar cea încurcată maĭ rĕŭ ne întunecă.
In vorbă dĕ muĭere nicĭ cum să te încredĭ, şî când va fi scăparea vieţiĭ tale.
Cu vorbe dulcĭ dobândescĭ ceĭa ce nu gândescĭ.
3025 Cu îndrăsnélă la vorbă, dar nu cu obrăznicie.
C'o vorbă dulce înduplecĭ şî pĕ cel maĭ mare vrăjmaş.
Vorba dragostiĭ cea dulce foc şî pârjol la capul tĕŭ ţe-aduce. Cam feresce-te dĕ ea.
Vorbe marĭ plecate. scârbă şî gréţă aduce la ceĭ ce te ascultă. Dĕparte dĕ ele.
Vorbe marĭ să nu grăĭescĭ, când nu isbutescĭ, că rĕmâĭ dĕ ruşine.
3030 Vorbe dĕ ne-cinste nicĭ cum sĕ cuvine nicĭ să audĭ necum a grăì; şî când audĭ pĕ altul fă-te că nu audĭ.
Vorbă lungă la masă cam flămând te lasă. Vedĭ să nu o paţĭ.

Vorbă lungă şî-n zadar dĕ şîret şî dĕ flecar sĕ 'nţelege a fi dar. Dĕparte d'un asemene dar.
Vorbă multă în zadar când lucru e dĕ faţă.
Vorbă multă cu muĭere ĕţĭ aduce plăcere, dar năravurile cele bune cu totul ţi-le strică.
3035 Vorbă multă la judecată dĕ şîret te-arată.
Vorbă multă la rĕsboiŭ nimic te folosesce, ci maĭ mult te smintesce.
Vorbă piste mĕsură te înnécă în gură, că gréţă şî plecate ţe-aduce.
Vorba bună şî 'nţeléptă, când grăĭescĭ ceĭa ce sĕ cuvine şî tacĭ ceĭa ce nu sĕ cuvine ţie a grăì.
Vorba blândă semn dĕ întelepcĭune.
3040 Vorba dulce, dĕ muĭere dulce, la 'nşelăcĭune te duce. Veḑĭ să nu o paţĭ.
Vorbă dĕ om sărac nimenĭ n'o ascultă, fie cât dĕ scumpă.
Grăind numaĭ d'ale dreptăţiĭ mulţĭ sĕ vor năpstuì, ĭar urmând ale dreptăţiĭ nimenĭ nu sĕ va osândì. Daceĭa maĭ bine cu fapta dĕ cât cu vorba.
Zadarnică vorba celor proştĭ, că nimenĭ o ascultă, fie cât dĕ bună.
Cu vorba mult greşăscĭ când nu te socotescĭ.
3045 Ca nicĭ odată şî nicĭ cum temere să aibĭ, vorbe maĭ puţine şî fapte maĭ multe şî bune.
Ca să poţĭ fi primit la orĭ-ce adunare potrivesce'ţĭ vorba după a eĭ plăcere.
Cu o vorbă dulce şî pĕ cel maĭ cumplit ĕl îmblânḑesce curînd.
Cu orĭ-cine când vorbescĭ, cu cinste să'ĭ grăĭescĭ, că cinstea cinste aduce.
Cu vorbe dulcĭ maĭ multă pâĭne mănâncĭ.
3050 Cu vorbe dulcĭ şî blânde poţĭ stinge, fără îndoĭélă, orĭ-ce mânie mare.
Cu vorbă dulce şî uşĕ dĕ fier dĕschiḑĭ.
Cu vorbă dulce şî cu dare mare, poţĭ înduplecà şî pĕ cel maĭ îndărĕtnic.
Cu cât maĭ mare vorbesce omul co-atât maĭ mare ĕşĭ aduce supĕrare.
Cu tăcerea la vreme nicĭ cum te veĭ căì, ĭar cu vorba piste vreme mult te veĭ osândì.
3055 Cu ceĭ marĭ puţină vorbă, că maĭ multă te înnécă.
Când altul grăĭesce nu'ĭ luà vorba din gură, ci aştéptă maĭ pĕ urmă.
Când vorbescĭ cu óre-cine nu'ĭ vorbì întunecat, că nimic înţelege cele ce te-ascultat.

Când vorbescĭ c'o muĭere, întâiŭ să'ţĭ facĭ crucea dĕ treĭ orĭ, şî să'ţĭ scuĭpĭ în sîn, apoĭ să'ĭ grăĭescĭ.
Când vorbescĭ cu óre-cine, să daĭ rînd şî aceluĭa ca şî el să grăĭéscă.
3060 Când vorbim pentru noĭ, mult mult să ne ferim să nu aducem plecate la ceĭ ce ne ascultă.
Când nimenĭ nimic nu vor maĭ vorbi dĕ tine, maĭ bine să te îinnecĭ.
Când povestesc lucrurĭ însemnate, puţine vorbe sûnt adevĕrate.
Câte la masă sĕ vorbesc nu prind loc după masă, d'aceĭa nicĭ să ne maĭ aducem aminte dĕ ele.
La o vorbă un rĕspuns sĕ dă, maĭ mult dĕ te veĭ întinde mare rană sĕ dĕschide.
3065 La vorbe obştescĭ mult mult să te ferescĭ că, işind spre bine cinstea la ceĭ-l-alţĭ sĕ întinde, ĭar dimpotrivă asupra ta vor arunca greşala altora.
La vorbă nu te-asemĕna cu cicala rîndurea.
La vorbă să nu te sfiescĭ, dar nicĭ să te pripescĭ, nicĭ să te obrăznicescĭ.
La vorbă fără viclenie, la urmare cu străşnicie.
La cel înţelept şî dĕ înţelegere, puţine vorbe îndĕstul.
3070 Maĭ înţelept sĕ înţelege cel ce vorbind ostenesce dĕcât cel ce nicĭ cum contenesce.
Maĭ mult sĕ căĭesce cel ce vorbesce dĕcât cel ce nu grăĭesce.
Maĭ bine audire multă şî vorbă maĭ scurtă.
Maĭ bine o vorbă bună şî vrednică dĕ audit dĕcât miĭ şî sute şî urîte la audit.
Maĭ bine multe în vorbe scurte dĕcât puţine în vorbe îndelungate.
3075 Maĭ bine să tacĭ şî să ascultĭ la toţĭ dĕ cât să vorbescĭ şî să ne-cinstescĭ.
Mare dar la om vorba dulce cu-n glas şî maĭ dulce. Asemene dar să vînezĭ.
Mişcările trupuluĭ şî schimonisiturile guriĭ, în vorbă când te afli, te-arată dĕ măscăriciŭ. Feresce-te du-n asemene nume.
Multă vorbă cu ceĭ proştĭ, năravurĭ şî idee maĭ próste dobândescĭ. Cam dĕparte dĕ vorba lor.
Nicĭ somn lung fără visurĭ, nicĭ vorbă lungă fără mincĭunĭ.
3080 Nicĭ să tacĭ tu ca un mut când trebuĭe să vorbescĭ, mult nicĭ ĭarăşĭ să tot grăĭescĭ când trebuĭe să nu vorbescĭ.
Numaĭ dĕ dragoste când vorbescĭ, cât dĕ mult veĭ grăĭ maĭ bine veĭ nemerĭ.

Nu te lungì la vorbă cu cel maĭ mare ca să nu'ţĭ dea piste nas.
Nu te pripì la vorbă că cu încetul maĭ bine te ascultă.
Nu te sperià când audĭ vorbe marĭ c-'acolo inimă mică.
Nu trece cu vederea vorbele celor înţelepţĭ, că dĕ la eĭ ĭeĭ cea maĭ bună 'nvĕţătură.
3085 Nu trece cu vederea vorbele celor bĕtrânĭ, că dĕ la eĭ ĭeĭ înţelegere maĭ bună.
Partea fĕmeĭéscă rar sĕ cade să vorbéscă, că pururea o să greşască.
Pentru orĭ-ce te sfiescĭ slobod a vorbì, grăĭesce ca d'o pricină dĕ tot streină dĕ la tine.
Pentru cele ce sĕ vorbesce grăĭesce şî tu ca dĕ nisce taĭne din audire; că dĕ nu veĭ nemerì, pĕ nimenĭ nu veĭ supĕrà, ĭar de veĭ nemerì, mult te veĭ folosì.
3090 Pofta dĕ a vorbì maĭ mult poftă cam dĕ flecar.
Puţină şî scurtă vorbă semn dĕ înţelepcĭune.
Păzesce-te cât veĭ putea dĕ vorbă viclénă şî rea.
Păzesce-ţĭ vorba a nu sburà din gură, că nu o veĭ maĭ prinde cu nicĭ o alergătură.
Pân a nu grăì tu vorba, socotesce-te maĭ întâĭŭ ce rĕspuns veĭ primì.
3095 Până altul vorba sa nu o va isprăvì, nu'ĭ tăĭà cu vorba ta a luĭ vorbă maĭ'nainte.
Schimbarea vorbelor întrégă minciună.
Fără vreme nicĭ cum nicĭ o vorbă să grăĭescĭ, că mult în urmă te căĭescĭ.
Ceĭa ce ţe-a scăpat din gură nu sĕ maĭ întórce în urmă; d'aceĭa să te păzescĭ să nu cum-va să'ţĭ scape vorbă ce te vatĕmă.
Ceĭ maĭ mulţĭ mult vorbesc, că puţinĭ tăcuţĭ,
3100 Cele maĭ multe vorbe cu greşală sĕ grăĭesc.
Cel greţos la vorbă sufletul ţe-l scóte.
Cel ce ĕţĭ vorbesce d'ale altora fapte, asemenea va vorbì şî d'ale tale fapte.
Cel ce înainte-ţĭ dĕ alţiĭ vorbesce rĕŭ, şi pĕ tine către alţiĭ te va grăì dĕ rĕŭ, c'acésta este meseria luĭ.
Cel ce vorbesce cu ceĭ maĭ marĭ aĭ luĭ, să nu sĕ socotéscă nicĭ să sĕ fălécă că este şî el între ceĭ maĭ marĭ, că şî cel sărac cu mulţĭ bogaţĭ grăĭesce, dar ĭel săracul tot sărac este.
3105 Cel ce vorbesce fără socotinţă, şî dĕ va grăì numaĭ un cuvînt, mult sĕ 'nţelege c'a grăit, şî piste trebuinţă; ĭar cel ce grăiesce cu socotinţă bună, acela puţin vorbesce şî când gura nu'ĭ maĭ tace.

Cel ce cu îndrăsnélă vorbesce sĕ pare că drept grăĭesce, ĭar cel ce cu sfială dă bănuĭélă.
Cel ce la a luĭ vorbă nicĭ un dar plăcut are, acela sĕ înțelege că minte próstă are.
Cel ce lesne ĕşĭ întórce vorba sa, nicĭ un temeiŭ să puĭ la ea.
Cel ce plăcere în vorbe dĕ cinste nicĭ cum găsesce în cele dĕ ne-cinste lesne sĕ poticnesce.
3110 Cine cu glonțul vorbesce, acela maĭ bine grăĭesce că 'ndată isbutesce.
Cine la vorbă mult sĕ silesce maĭ mult păgubesce c'adeseorĭ greşesce.
Cine mult vorbesce puțin folosesce.
Cine 'țĭ spune vorbe audite dĕ la altul, şî nu'țĭ spune dĕ la cine, să scĭĭ că din sînul sĕŭ le scóte.
Dar dĕ vorbă dulce la blândețe te duce. Ține-te dĕ el.
3115 Din vorbă multă sfadă şî gâlcévă mare sĕ aprinde.
Dulce şî plăcută sĕ pare la toțĭ vorba cea viclénă, cea fățarnică, cea înşĕlătóre, şî cea vîndĕtóre, dar pĕ nesimțite grópa ĕțĭ țe-o sapă, şî în ea te-aruncă cu mângâĭerĭ şî sărutăturĭ aĭ eĭ slujitorĭ. Dĕparte dĕ eĭ.
Dĕ veĭ să aflĭ ce dĕ tine vorbesce lumea pĕ din dos, bagă dĕ seamă la cele ce pentru alțiĭ vorbesc către tine.
Dĕ vorbă mare să nu te sperĭĭ, că ca un vînt trece curînd şî nicĭ urma ĭ'o maĭ vedĭ.
Dĕ la ceĭ bunĭ şî 'nțelepțĭ cele bune veĭ aflà, ĭar cu ceĭ nebunĭ vorbind veĭ pĭerde curînd şî însuşĭ mintea ta.
3120 Dĕspre partea celor mulțĭ l'adunare când vorbescĭ, dĕ cât toțĭ maĭ bine să te silescĭ să grăĭescĭ.
Dĕ tine nicĭ odată să nu vorbescĭ înaintea celor-l'alțĭ; că dĕ veĭ vorbì dĕ bine nu te vor crede, ĭar dĕ veĭ vorbì dĕ rĕŭ maĭ multe vor crede dĕ cât câte tu le veĭ spune.
Dĕ şapte orĭ să 'țĭ învîrtescĭ limba ta, în gura ta, până a scóte vorba din gura ta. Ține-te dĕ vorbă ca să nu rĕmâĭ dĕ ruşine.
Şî vorba şî tăcerea, şî una şî alta, la vremea lor, mult folosesc. Păzesce vremea lor.
Şî la masă când petrecĭ cu vorbe dulcĭ să te 'ntrecĭ.
3125 Şî binele şî rĕul din vorbă isvorĕsc.
A grăì multe şî bune te-arată dĕ învĕțat, a grăì puține şî bune te-arată dĕ înțelept, a grăì multe ş'urîte te-arată dĕ flecar. Alege care numire ĕțĭ place.
A grăì bine şî drept ce cu greŭ sĕ pare când graĭul aduce óre-ce supĕrare.
A grăì dĕ bine, semn dĕ înțelepcĭune, cum şî a grăì dĕ rĕu, semn dĕ om rĕŭ. Alege care 'țĭ place.

Ascultă ce grăiesce unul către altul, şî din graiul lor poţi cunósce gândul lor.
Ascultă dĕ mii dĕ orĭ şî d'abea să grăiescĭ une-orĭ.
3130 Orĭ adĕvĕrul pururea către cel maĭ mare tu să grăiescĭ, saŭ nimic luĭ să'ĭ grăiescĭ.
Orĭ să grăiescĭ maĭ frumos ceĭa ce e dĕ grăit, orĭ să tacĭ maĭ bine.
Orĭ ce nu veĭ să audĭ nicĭ cum să grăiescĭ, şî orĭ-ce nu veĭ să grăiescĭ nicĭ cum să audĭ, că urechile şî gura marĭ primejdiĭ ne aduc când, la vreme şî cum sĕ cade, nu 'şĭ urméză al lor rost.
Orĭ cine nu sĕ socotesce la cuvîntul ce grăiesce îndată sĕ căiesce. Vedĭ să nu o paţĭ.
3135 O ce mare ticăloşîe când omul nu scie când, şî cum, şî ce să grăiéscă, şî când, şî cum, şî ce să tacă; feresce-te d'o asemene ticăloşîe.
Obicĭnuiesce-te, dĕ mic copil, cu ceĭ maĭ marĭ şî învĕsaţĭ să te dĕdaĭ să grăiescĭ, ca şî tu, la vremea ta, să ajungĭ ca eĭ.
În zadar grăiesce cel ce multe vorbesce, şî verdĭ şî uscate, că scârbă şî gréţă ca un flecar ne-aduce. Vedĭ să nu o paţĭ.
În tóte câte grăiescĭ adĕvĕrul să'l tălmăcescĭ.
Întâiŭ să te socotescĭ apoĭ să grăiescĭ.
3140 Întâiŭ să te dĕprindĭ bine a grăi apoĭ să urmedĭ cu fapta, că pururea cuvîntuluĭ înainte merge şî urmarea după el.
Vaĭ dĕ cel ce nu scie nicĭ când să grăiéscă, nicĭ când să tacă; dar cu mult cu mult maĭ vaĭ dĕ cel ce nu scie nicĭ ce să grăiéscă, nicĭ ce să tacă. Feresce-te d'un asemene vaĭ.
Graiul arată învĕţătura ta şî buna orînduiélă, înţelepciunea ta.
Graiul cu sfială cinste ĕţĭ aduce, iar cu mĕsură şî bună socotinţă când la toţĭ rostesce, cel maĭ mare dar ţie ĕţĭ hărăzesce. Un asemene dar să vînezĭ.
Graiul fără socotinţă aduce mare căinţă. Vedĭ să nu o paţĭ.
3145 Graiul, ce să grăiesce fără băgare dĕ seamă, multe case prăpădesce.
Graiul, din gură 'ţĭ când iese, să isvorască din inimă curată.
Grabnic la audire şî zăbavnic la grăire.
Grăiesce cu ton curat, ca să te pricépă cel ce te a ascultat.
Grăitorul dĕ rĕŭ în gură ţine otravă. Ţine-te d'o asemene gură.

3150 Grăitorul dĕ rĕŭ întâiŭ dĕ la rude începe a le grăì dĕ rĕŭ.

Grăitorul dĕ rĕŭ lauda n'o cunósce.

Grăitorul dĕ rĕŭ pĕ însuşĭ Satana are dĕ părinte; veḑĭ să nu dobândescĭ un asemene părinte.

Omul din fire dooĕ urechĭ a dobândit şî limbă numaĭ una, ca maĭ multe să auḑă şî maĭ puţine să grăiéscă; ĭar muierile, din potrivă, maĭ mult grăĭesc dĕ cât aud, ca când ar avea dooĕ limbĭ ş'o ureche numaĭ.

Grăitorul dĕ rĕŭ pĕ însuşĭ Dumneḑĕu ĕl grăĭesce dĕ rĕŭ ca un hulitor.

3155 Grăitorul dĕ rĕŭ pĕ nicĭ unul lasă fără dĕfăimare. Fugĭ d'o asemene urmare.

Grăitorul dĕ rĕŭ plata ş-o găsesce dĕ la Dumneḑĕŭ. Veḑĭ să nu o paţĭ.

Grăitorul dĕ rĕŭ dĕ viŭ te îngrópă. Cam dĕparte dĕ el.

Grăitorul dĕ rĕŭ şî pĕ morţĭ ĕĭ judecă.

Grăiţĭ dĕ bine pĕ ceĭ ce vĕ grăĭesc dĕ rĕŭ, ca şî dĕ la eĭ graĭŭ bun să auḑiţĭ.

3160 Ca un cinstit şî dĕ ném bun cu ceĭ ţie d'o potrivă pururea să grăĭescĭ, daca veĭ cinste să dobândescĭ.

Cam dĕ obşte toţĭ grăĭesc ca ceĭ maĭ învĕsaţĭ, ĭar urmările lor le este ca dĕ nebunĭ înarmaţĭ.

Ca să poţĭ grăì bine, trebuĭe să te înveţĭ a auḑi maĭ întâiu bine.

Cu graĭurĭ urîte toţĭ să scârbesc dĕ tine şî dĕ fiecar te numesc. Ferescе-te d'un asemene nume.

Cu anevoĭe sĕ găsesce în adĕvĕr credinţă la câte să grăĭesce când inima plină dĕ diavolescĭ chichiţe. Dĕparte d'asemene chichiţe.

3165 Cu un dulce graĭŭ supuĭ şî pĕ cel maĭ sĕlbatic.

Cu graĭul uciḑĭ cu mult maĭ rĕŭ dĕ cât cu fapta. Dĕparte d'o asemene urmare.

Cu ceĭ învĕsaţĭ mult mult să grăĭescĭ, ĭar dĕ ceĭ proştĭ să te ferescĭ, ca când n'aĭ sci să grăĭescĭ, daca veĭ ce-va să înveţĭ.

Cu ceĭ maĭ micĭ aĭ tĕĭ aşa să grăĭescĭ precum ceĭ maĭ marĭ cu tine voiescĭ.

Când aĭ îmbucătura 'n gură să nu începĭ ş-a grăì, că 'ndată ĕţĭ sare îmbucătura din gură.

3170 Când aĭ sciinţă bună să grăĭescĭ fără sfială şî când trebuinţa cere, ĭar la cele-l-alte vremĭ, şî la ne-sciinţă, tăcerea maĭ bună.

Când altul grăĭesce aştéptă să isprăvéscă ş'apoĭ începĭ şî tu; că, când toţĭ d'odată grăĭesc, nimenĭ pricepe ce-va că nimenĭ n'ascultă.

Când veĭ să grăĭescĭ să te sfătuĭescĭ cu cel ce tace, ca să te învețĭ șî tu a tăcé.
Când grăĭesce cel maĭ mare ascultă cu tăcere mare.
Când grăĭescĭ întunecat ca când n'aĭ grăi nimic, că nimenĭ te înțelege, ĭar când grăĭescĭ cu dĕslușîre maĭ mult te înțelege cel ce te ascultă dĕ cât câte dĕ la tine aude.
3175 Când grăĭescĭ grăĭesce graĭurĭ adĕvĕrate, din inimă curată, cu bună dĕslușîre, ĭar nu plăsmuirĭ, cu vîrcoliciturĭ întunecate, că bagĭ pĕ ómenĭ în lavirintul ne-sciințeĭ în loc să 'ĭ luminezĭ.
Când grăĭescĭ cu óre-cine nu strîmba din gură ca ceĭ damblalîĭ; nicĭ dințiĭ să țe-ĭ scârșnescĭ ca câiniĭ când sĕ mănâncă; nicĭ limba să țe-o scoțĭ ca șarpele șî s'o jocĭ; nicĭ degetele în gură să le bagĭ șî să le lingĭ ca pisicele când sĕ ling; nicĭ din mâĭnĭ să daĭ, ca când te-aĭ da în légăn; nicĭ din picere să daĭ ca un armăsar; nicĭ ochiĭ să țe-ĭ aruncĭ încóce șî încolo ca bălaurul când sĕ rîdică; nicĭ trupul să țe-l frângĭ ca pehlivaniĭ când jócă; nicĭ să te vîrĭ într'însul; nicĭ să îndrăsnescĭ la glume cu mâna ca mojîciĭ când să 'mbată, c'asemene urmărĭ te-arată dĕ tot prost.
Când grăĭescĭ cu óre-cine nu'țĭ plânge ale tale necazurĭ, că șî scârbă ĕĭ aducĭ șî slăbicĭunea ta țe-o află.
Când grăĭescĭ șî nu te-ascultă, socotesce-te că eștĭ la móră. D'aceia nu te aud [1]).
Când nu e slobod a rostì ceĭa ce omul gândesce, purурea, dĕ nevoĭe, împotrivă grăĭesce.
3180 Când nu scii ce să grăĭescĭ maĭ bine să tacĭ, că cu tăcerea nimenĭ te cunósce dĕ sciĭ ce va saŭ nu.
Când pentru noĭ grăim patimile ne dĕștéptă.
Când rĕŭ grăĭescĭ dĕ alțiĭ socotesce-te că aceĭa cu mult maĭ mult, maĭ rĕu vor grăì șî eĭ dĕ tine.
Când bine grăĭescĭ, adese-orĭ să vorbescĭ.
Când dĕ sine-ne grăim dĕ alțiĭ să ne ferim să nu ne-audă ce grăim.
3185 Câte sĕ cade, șî când, șî cum, șî pentru ce, acelea numaĭ să grăĭescĭ ca nicĭ cum cu graĭul tu să greșĕscĭ.
La adunărì dĕ chipzuirĭ în urmă să grăĭescĭ că, audind dĕ la alțiĭ, maĭ bine chipzuĭescĭ.
La orĭ-ce adunare dĕ ómenĭ maĭ marĭ nicĭ cum să grăĭescĭ împotriva lor că pĕ tine te vatĕmĭ.
La vreme 'ndată să grăĭescĭ că, piste vreme, în zadar vorbescĭ.

[1]) Vedĭ No. 7362.

La vreme să grăĭescĭ, la vreme să şî tacĭ că, dimpotrivă, una te-arată dĕ flecar, şî alta dĕ mut şî dĕ nerod.
3190 La vreme dĕ mântuire nu 'ţĭ ascunde graĭul tĕŭ.
La dooĕ, şî numaĭ întîmplărĭ dĕ vreme să te silescĭ să grăĭescĭ adică: la ceĭa ce bine sciĭ şî la ceĭa ce dĕ nevoĭe trebuinţa cere, că l'-acestea, şî numaĭ, cuvîntarea maĭ bună dĕ cât a ta tăcere, ĭar la cele-l-alte maĭ bine să tacĭ dĕcât să grăĭescĭ, ca să nu'ţĭ arăţĭ a ta nesciinţă.
La sciinţe adĕvĕrul cu mult maĭ trebuincĭos, ĭar la graiŭ înţelepcĭunea întrece orĭ-ce folos.
Maĭ lesne te căĭescĭ dĕ ceĭa ce aĭ grăit dĕcât dĕ ceĭa ce aĭ făcut.
Maĭ multe să auḑim şî maĭ puţine să grăim, c'o limbă numaĭ am dobândit, ĭar urechĭ dooĕ.
3195 Maĭ mult să 'nveţĭ a tăcé dĕcât a grăì.
Maĭ bine o piétră s'aruncĭ într'un noroc dĕcât un graĭŭ în zadar.
Maĭ bine puţine şî curat să grăĭescĭ dĕcât multe ş-întunecat.
Mare cu mare mare grăĭesce, şî mic cu mic maĭ dĕ nimic.
Melcul până nu se umple bine nimic din el scóte afară. Aşa şî tu să urmezĭ cu graĭul tĕŭ.
3200 Multe multe să ascultĭ şî puţine, şî la vreme numaĭ, să grăĭescĭ, şî la nimenĭ să nu te 'mpotrivescĭ dacă veĭ să nu greşĕscĭ.
Multe şî bine a grăì prea rar sĕ găsì.
Mulţĭ s'aŭ căit dĕ vorba ce aŭ grăit. Veḑĭ să nu o paţĭ şî tu.
Nicĭ ca câĭniĭ tot să latri, nicĭ ca melcul să tot tacĭ, ci ca privighetórea la vreme bună şî frumos ca ea să grăĭescĭ.
Nicĭ cum să grăĭescĭ până nu te socotescĭ.
3205 Nu să grăĭescĭ ci cum grăĭescĭ să te silescĭ a învĕţà.
Nu tot dĕ rîs să grăĭescĭ că măscăricĭŭ te socotescĭ.
Când după planul ómenilor tu le grăĭescĭ maĭ la tóte greşĕscĭ.
Maĭ rĕŭ şî maĭ ne-cinstit nicĭ că s'a pomenit dĕcât a grăì dĕ rĕŭ pĕ însuşĭ părinţiĭ luĭ. Feresce-te d'o asemene urmare.
Ce-aĭ grăit odată nu poţĭ a-o maĭ ascunde; d'aceĭa întâiŭ să te socotescĭ apoĭ să grăĭescĭ, ca să nu te căĭescĭ.
3210 Pentru orĭ-ce ţ-e ruşine să arĕţĭ asupra ta grăĭesce de ele ca dĕ lucrurĭ streine; c'atuncĭ şî sfat maĭ bun veĭ aflà, şî pĕ tine întru nimic veĭ vătĕmà.
Pentru ceĭ morţĭ şî ceĭ marĭ orĭ bine să grăĭescĭ, orĭ maĭ bine să tacĭ.

Pururea să poftescĭ să audĭ pĕ toţĭ că grăĭesc dĕ tine, însă nu dĕ rĕŭ ci dĕ bine.
Puţine şî bune pururea să grăĭescĭ dacă veĭ să te cinstescĭ.
Puţin omul grăĭesce când mândria la vorbă nu 'l silesce.
3215 Pĕ cel ce 'ţĭ face bine nicĭ cum să'l grăĭescĭ dĕ rĕŭ, fie măcar cel maĭ rĕŭ.
Până a nu grăì şî până a nu urmà maĭ 'nainte să te socotescĭ, că în urmă nicĭ una nicĭ alta nu sĕ maĭ pot întórce.
Până ce altul grăĭesce nu 'ĭ tăià vorba luĭ.
Precum tu veĭ grăì dĕ alţiĭ aşa veĭ şî audi dĕ tine dĕ la alţiĭ.
Rostul graĭuluĭ tĕŭ arată năravul tĕŭ.
3220 Rĕŭ veĭ grăì, rĕŭ veĭ audì; păzesce-te dĕ una ca să nu audĭ ceĭa-l-altă.
Să nu începĭ a grăì până altul nu va isprăvì.
Să nu grăĭescĭ nicĭ odată cu faţă veselă şî cu inimă cumplită, ci ceia ce aĭ în inimă aceĭa şî în faţă să sĕ arate la toţĭ dĕ faţă.
Să nu grăĭescĭ dĕ rĕŭ nicĭ pĕ vrăjmaşul tĕŭ.
Să nu grăĭescĭ dĕ rĕŭ pĕ cel ce din viĕţă odată s'a dĕpărtat.
3225 Să nu te pripescĭ óre cum să grăĭescĭ înaintea minţiĭ tale.
Să stăm strîmb şi să grăim drept [1]).
Feresce-te să nu grăĭescĭ dĕ cele ce nu sciĭ, ca să te socotescĭ că óre-ce sciĭ.
Ceĭa ce urît altul a grăì, nu grăì tu maĭ 'nainte, ca să nu ĭeĭ ocara în dinte.
Ceĭ tinerĭ grăĭesc ceĭa ce fac, ceĭ bĕtrânĭ povestesc ceĭa ce-aŭ făcut, ĭar ceĭ nebunĭ ceĭa ce vor să facă până a nu face.
3230 Cele bune şî dĕ cinste dĕ multe orĭ să le rostescĭ l'adunare când grăĭescĭ.
Cel cu minte copilăréscă, orĭ să tacă orĭ prea puţin să grăĭéscă.
Cel ce cu ceĭ dĕ cinste nu scie să grăiéscă acela cu ceĭ proştĭ maĭ bine cuvîntéză.
Cel ce mult grăĭesce puţin sĕ socotesce şî maĭ puţin judecă. Tu în potrivă să urmezĭ.
Cel ce mult grăĭesce scârbă aduce la cel ce 'l ascultă. Vedĭ să nu o paţĭ.
3235 Cel ce întunecat grăĭesce, gând rĕŭ şî viclén hrănesce.

---

[1]) Vedĭ No. 6005.

Cel ce pentru obşte grăïesce, acela şî pentru sine grăïesce că şî el în obşte sĕ socotesce.
Cel ce rĕŭ grăiesce scăpare dĕ rĕŭ nicĭ cum va avea.
Cel ce 'ţĭ grăïesce fără nicĭ un interes, acela ĕţĭ vorbesce din inimă curată.
Ce să grăïescĭ, cum să grăïescĭ, când să grăïescĭ şî cu cine să grăïescĭ, mult mult să te socotescĭ ca să nu greşĕscĭ.
3240 Cine va să audă să grăïéscă dĕ el bine, să grăïéscă şî el dĕ alţiĭ cu mult maĭ bine.
Cine mult grăïesce puţin sporesce.
Cine nu grăïesce, arată că primesce.
Cine ce grăïesce pentru al sĕŭ folos, maĭ mult grăïesce.
Din graïul fără vreme şî nepotrivit, multe greşĕlĭ s'aŭ ivit; feresce-te dĕ el.
3245 Dĕ veĭ grăì până a nu te gândì, veĭ audi cele ce la audire urîte ĕţĭ vor fi.
Dĕ veĭ să nu te grăïéscă dĕ rĕŭ, nu grăì nicĭ tu dĕ nimenĭ nicĭ un rĕŭ.
Dĕ la grăitor dĕ rĕŭ cuvînt bun nicĭ cum audĭ.
Şî când altul pĕ tine te va grăì dĕ rĕŭ tu dĕ el tot bine în lume să grăïescĭ, daca veĭ să 'ĭ rĕsplătescĭ.
Şî când dojânescĭ cu blândeţe să grăïescĭ.
3250 Ascultă, vedĭ şî tacĭ, când trebuie să tacĭ, că cu tăcerea nimenĭ dĕ ceïa ce nu s'a grăit nicĭ cum s'a căit, ïar cu graiul ceĭ maĭ mulţĭ. Că ceïa ce nu s'a dis, lesne a dice îndată, ïar ceïa ce s'a dis, anevoie înapoĭ a se luà vre-o-dată. Alege una din dooĕ ca să 'ţĭ placă şî ţie şî nooĕ.
Inţelept, cel ce tace însă la cele ce nu sĕ cuvine a grăì. Acésta să păzescĭ.
Cu tăcerea acoperĭ orĭ-ce ne-sciinţă aĭ.
Cu tăcerea arĕţĭ că primescĭ cea ce audĭ. Dar şî că i să te socotescĭ la ceea ce audĭ.
Cu tăcerea mult adunĭ, când şî ascultĭ cu băgare de sémă, ïar cu graïul risipescĭ şî pĕ tine te smintescĭ. Alege care'ţĭ place.
3255 Cu tăcerea multe întîmpinĭ ce cu graïul nu poţĭ poprì.
Cu tăcerea rĕsplătescĭ pĕ cât tu nicĭ cum gândescĭ.
Cu tăcerea să te obicĭnuïescĭ la câte nu sĕ cuvine să grăïescĭ.
La cele maĭ marĭ întîmplărĭ tăcerea înţelepcĭune când graïul vătĕmător.
Maĭ mult tăcerea folosesce când vorbe próste sĕ grăïesce.
3260 Tăcerea la muïere cea maĭ frumósă podóbă, că cea maĭ mare cinste ĕĭ aduce.

Tăcerea la prepus cel maĭ mare rĕspuns când nimenĭ te ascultă.
Tăcerea la fată podóba cinsteĭ sale.
Tăcerea rĕspuns la cel ce te ne-cinstesce; ĭar dĕ veĭ maĭ mult ş'un: *Mulţumim dumitale.*
Tăcerea rĕspunsul celor înţelepţĭ către ceĭ nebunĭ.
3265 Cele urîte şî fără plăcere maĭ bine la tăcere, că nicĭ o vătĕmare ţe-aduce.
Cel ne-învĕţat între ceĭ învĕţaţĭ maĭ bine să tacă precum şi cel treaz între ceĭ beţĭ c'atuncĭ unul învaţă dĕ la ceĭ-l-alţĭ, şî cel-l-alt scapă dĕ ocară.
Cel ce limba ne-cĭoplită ş-o are, şî ne 'npodobită cu nicĭ o sciinţă, cu tăcerea ĕşî acoperă a limbiĭ sale greşală.
Cel ce nu scie la vreme să tacă, acela nu scie nicĭ la vreme ce să grăĭéscă.
Cel ce scie să grăĭéscă să sĕ 'nveţe să şî tacă, când vremea o va cere.
3270 Cel ce e tăcut darul luĭ ne-cunoscut.
Cel ce tace la vreme şî la vreme grăĭesce, acela maĭ înţelept.
Cel ce tace pentru că nu scie ce să rĕspundă sĕ 'nţelege dĕ neghĭob.
Cine tace în mijlocul strigărilor acela maĭ 'nţelept.
Din tăcere nicĭ cum m'am căit, ĭar dĕ vorbă rĕŭ m'am osîndit, ḑis-au óre cine. Alege şî tu acum ceea ce cunoscĭ din amîndooĕ maĭ bună.
Dĕ cât nimic să grăĭescĭ maĭ bine tăcere să păzescĭ.
Şî tăcerea un rĕspuns la vreme cuviincĭósă [1]).
Tăcerea graĭul cel maĭ dulce între ceĭ ce sĕ ĭubesc când rĕmân amuţiţĭ.

Pentru Vulpe

Vulpea cu făţarnicul pereche din fire. Veḑĭ să nu te înfrăţescĭ cu eĭ.
3275 Vulpea cu cel viclén să întrec la a lor fire unul cu altul cine pĕ cine să biruiéscă. Veḑĭ să nu 'ĭ întrecĭ tu.

Pentru Văitat

Veḑĭ *Vaĭ.*

[1]) Veḑĭ No. 6089.

Pentru Vătĕmare şî Vătĕmătóre

Treĭ prea mult şî treĭ prea puţin vatĕmă pĕ om: prea mult să vorbéscă şî puţin să scie; prea mult să cheltuĭéscă şî puţin să aĭbă; prea mult preţ să céră şî puţin să facă.

Dĕ dĕparte să te ferescĭ dĕ cele vătĕmătóre ca să nu 'ţĭ aducă necazurĭ şî chinurĭ.

Pentru Vĕduve

Veḑĭ *Sîrman.*

Vaĭ dĕ vĕduva aceea ce fără bărbat să chinuesce în pat! [1])

Visurile pĕ vĕduve rĕŭ le cam frămîntă.

3280 Vĕduva cam fără somn, că n'are cine s'o adórme.

Vĕduva sĕ jălea, şî cu amar ḑîcea: «o ce lege făr' dă lege! cine-o póte numì lege? Vĕduva să fie fără nicĭ un bărbat, nici prin ascuns, nicĭ dĕ faţă; ĭar cea măritată cu doĭ şî treĭ d'odată şade şî sĕ rĕsfaţă, cu bărbatul eĭ dĕ faţă». Ĭar cea din potrivă eĭ ĕĭ rĕspundea: «Jălesce-te cât veĭ vrea că legea nu sĕ va schimba, ci maĭ bine mărită-te ca să fiĭ şî tu ca noĭ, precum eraĭ maĭ 'nainte.

Vĕduva fără bărbat rĕŭ sĕ tăvălesce 'n pat [2]).

Maĭ bine vĕduva să sĕ căsătoréscă dĕcât în foc să sĕ chinuĭéscă.

Muierea vĕduvă tot castraveţĭ viséză [3]).

3285 Pĕ vĕduve şî pĕ sîrmanĭ cu dĕosibire să 'ĭ îmbrăţişezĭ la păsurile lor.

Pĕ vĕduve şî pĕ sîrmanĭ dĕ ne-dreptăţĭ să 'ĭ ocrotescĭ.

Să nu trecĭ cu vederea pĕ vĕduva când varsă lăcrămĭ.

Dĕ vĕduvă să 'ţĭ fie milă, că şî a ta nevéstă mâĭne va fi vĕduvă ca ea.

Pentru Vĕşminte

Veḑı *Haine.*

Pentru Vînă

Bătaĭa vineĭ semn de viéţă.

---

[1]) Veḑĭ No. 10934.
[2]) Veḑĭ No 10934.
[3]) Veḑi No. 10935.

Pentru Vînat, Vînătóre şî Vînătorî

3290 Vînătórea te învaţă cum să te păzescĭ dĕ vrăjmaş.
Vînătorul, câĭne când vede, la vînătóre gândesce şî la vînat rîvnesce.
Vînătorul fără armă singur el sĕ face vînat.
Din vînatul ce-a vînat întâiŭ vînătorul sĕ cuvine sĕ iea parte.

Pentru Vîndare şî Vîndĕtorî dĕ ómenĭ ca Iuda

Vîndarea la toţĭ plăcută, dar pĕ vîndĕtor ĕl urasce cât sĕ póte şî cel ce dintr'acea vîndare maĭ mult sĕ folosesce. Fugĭ d'o asemene urmare.
3295 Vîndĕtorul dĕ ómenĭ, următorul Iudeĭ, c'o sărutare dulce la temniţă te duce. Dĕparte d'o asemene urmare.
Vîndĕtorul de ómenĭ ucigaş întreg, că pĕ cine vinde dĕ mórte ĕl vinde. Feresce-te d'un asemene nume.
Vîndĕtorul dĕ ómenĭ îndată sĕ căĭesce, dar în zadar căinţa luĭ, că nu sĕ pocăĭesce.
Vîndĕtorul dĕ ómenĭ mântuirea luĭ ca Iuda ş-o găsesce numaĭ la spînzurătóre. Feresce-te d'o asemenea mântuire.
Cu greŭ şî fórte greu când cel ce te păzesce acela te şî vinde.
3300 Pĕ vîndĕtor ĕl poţĭ cunósce tocma ca pĕ Iuda după dulcea sărutare ce'ţĭ dă dumitale.
Să te ferescĭ dĕ vîndĕtorĭ ca dĕ cea maĭ grozava héră.
Celuĭ ca Iuda vîndĕtor dĕ ómenĭ «*órba!*» cinste ĭ sĕ dă! Feresce-te d'o asemene cinste.
Cel maĭ urît şî maĭ spurcat, şî Domnuluĭ nesuferit ca un nelegĭuit, vîndĕtorul dĕ ómenĭ dĕ toţĭ sĕ socotesce. Feresce-te d'un asemene nume.

Pentru Vîndare şî Vîndĕtorî dĕ robĭ

A vinde pĕ rob ca p'un dobitoc cea maĭ urîtă, scârnavă şî ne-legĭuită vîndare. Fugĭ d'o asemene urmare.
3305 Ca vîndarea dĕ robĭ nicĭ o vîndare maĭ ne-legiuită; că şî cel ce vinde cât şî celce cumpĕră, d'o potrivă nelegĭuiţĭ sĕ 'nţeleg. Feresce-te d'o asemene numire.
Nicĭ cum şî nicĭ într'un chip pĕ altul dĕ rob să vindĭ, că şî acela ca tine, dintr'o mumă, din ceput fraţĭ amîndoĭ slobodĭ pĕ lume v'aţĭ născut, ş-atuncĭ sĕ 'nţelege că vindĭ pĕ însuşĭ fratele tĕŭ.

Să te ferescĭ să nu vindĭ nicĭ măcar un om dĕ rob, c'atuncĭ te socotescĭ că vindĭ însuşĭ chipul luĭ Dumneḑeŭ.

Pentru Vînḑare şî Vînḑĕtorĭ dĕ marfă şî cele-l-alte

Omul cumpĕră dĕ voĭe şî vinde dĕ nevoĭe.
Orĭ ce pĕ banĭ sĕ vinde, lesne sĕ dobândesce, când daĭ cu mâna dĕ banĭ.
3310 Lesne vinḑĭ anevoĭe cumperĭ, bagă dĕ sémă la acésta.
Cine vinde pĕ rĕboj curînd în adĕvĕr şî multă marfă vinde, dar şî pĕ muşteriĭ ĕĭ pĭerde şî baniĭ luĭ nu'ĭ maĭ vede.

Pentru Vîrstă

Orĭ ce vîrstă cu plăcerile eĭ.
Vırsta la orĭ cine la suiş maĭ bine sĕ cunósce dĕ orĭ-cine.
Vîrsta nu ne-arată socotinţă bună, ci ale eĭ urmărĭ ne-arată socotinţa dĕ este rea saŭ bună
3315 Vîrsta cea d'opotrivă şî creşterea împreună multă dragoste ne adună.
Sbîrciturile pĕ obraz ĕţĭ arată vîrsta ta.
Păstréză'ţĭ cât maĭ bine flórea vîrsteĭ tale ca să te 'nveselescĭ dĕ ea şî la bĕtrâneţe.
Până la vîrstă d'o sĕptĕmână dĕ anĭ omul sĕ 'nţelege cu minte pruncéscă până la dooĕ; dĕ la o sĕptĕmână ĕşĭ schimbă mintea şî dinţiĭ împreună şî copilăria dĕ faţă i sĕ arată în faţă, la treĭ sĕptămânĭ dĕ anĭ barba i sĕ împlinesce, faţa i sĕ dĕosĕbesce: la patru şî la cincĭ putere dobândesce ca copiĭ să lase în urmă; la a şaselea şî a şaptelea sĕptĕmână bun dĕ vorbă şî dĕ sfat cu mult maĭ bun la a optulea; Ĭar la a nooĕlea vîrtutea 'ncepe a sĕ slăbi, însă mintea întrégă şî fără nicĭ o smintélă; l-a ḑecelea sĕptĕmână cine-şĭ are vĭaţă 'n mână sfîrşitul să'şĭ privéscă cum vine să'l cinstéscă.
Ceĭ dĕ-opotrivă la vîrstă între eĭ sĕ 'nveselesc.

Pentru Vîrtute

3320 Vîrtutea cea maĭ tare a trupuluĭ cinste mare.
Vîrtutea sufletuluĭ te-arată dĕ îndrăsneţ
Dĕ când s'a ivit felurĭ dĕ mijlóce la orĭ-ce îndeletnicire vîrtutea omuluĭ cu totul a perit.

Pentru Vrajbă şî Vrăjmaş şî Duşmanĭ i Duşmănie

Al omeniriĭ vrăjmaş cel maĭ cumplit om.
Ascunde dĕ vrăjmaşĭ ceia ce aĭ de gând să facĭ că, neputêndu-le săvîrşî, asupră'ţĭ sĕ vor săvîrşî.
3325 Atuncĭ poţĭ ḑice că nicĭ un vrăjmaş maĭ aĭ, când nimic nu maĭ aĭ.
Adu-ţĭ aminte dĕ sfîrşitul tĕŭ şî nu te maĭ învrăjbì cu vecinul tĕŭ.
Adu-ţĭ aminte dĕ dragostea dĕ maĭ nainte şî numaĭ îndată veĭ uità vrajba cea din urmă.
Urît şî piste fire să te arĕţĭ vrăjmăşesce la cele ce te ĭubesce.
Inaintea vrăjmaşuluĭ cu sabia în mână pururea să te arĕţĭ, numaĭ ca să'l înfricoşezĭ.
3330 In rĕsboiŭ vrăjmaş cumplit, ĭar afară dĕ rĕsboiŭ prieten ne-dĕslipit.
Intre vrăjmaşĭ maĭ primejdios cel cu care te împrietenescĭ.
Vrajba şî sfada dĕparte dĕ tine să-le dĕpărtezĭ orĭ-cum ĭar dragostea şî prieteşiugul nicĭ cum, ca cu toţĭ frăţesce să petrecĭ.
Vrăjmaşiĭ între eĭ numaĭ atuncĭ să unesc când alţiĭ maĭ marĭ pĕ eĭ ĕĭ gonesc.
Vrăjmaşul când ĕţĭ uréză, rĕul tĕŭ ĕţĭ vînéză.
3335 Vrăjmaşul când te vede în cea maĭ mare cinste crapă de necaz, tocma ca un zăcaş.
Vrăjmaşuluĭ tĕŭ întru necazul luĭ să'ĭ ajuţĭ luĭ, ca să te cunóscă în urmă.
Vrăjmaşul când te mângàĭe cursă ţie ĕţĭ întinde. Dĕparte d'o asemenea mângâĭere.
Vrăjmaşul mult să întristéză când vre-un bine ţie ĕţĭ vine.
Vrăjmaşul tĕŭ în pĭeptul tĕŭ sĕ uită ca la semn; cam maĭ la o parte dĕ el să nu te lovéscă drept în pĭept.
3340 Vrăjmaşul tĕŭ când va cădea să nu rîḑĭ de el, ci peşin tu să'l rîdicĭ ca şî pĕ tine altul când tu veĭ cădea.
Vrăjmaşul din prieten, cel maĭ cumplit duşman; mult să te ferescĭ dĕ el.
Vrăjmaşul dĕ tine anevoĭe sĕ înşală, ĭar al tĕŭ prieten curînd şî fórte lesne; unul pentru credinţa ce are în tine, şî cel-l-alt pentru că nu sĕ încrede în tine.
Vrăjbile cele maĭ marĭ între rude sĕ ivesc.
Vrăjbile cele maĭ multe din muĭerĭ isvorĕsc.
Ca să rĕsplătescĭ vrăjmaşuluĭ tĕŭ trebuĭe nicĭ cum tu să te întristezĭ.
3345 Cu greŭ, şî ruşine mare, să lăsăm pĕ vrăjmaş să fugă din rĕsboiŭ fără nicĭ o bătaĭe.

Cu cel ce nu poţĭ să te apucĭ dĕ pĕr păzesce-te nicĭ cum să te învrăjbescĭ.
Când vrăjmaşiĭ tĕĭ sĕ gâlcevesc între eĭ, atuncĭ grăĭesce fără grije, ĭar cum s'or înpăcĭuì atuncĭ să te îngrijĕscĭ dĕ eĭ.
Când vrăjmaşul ĕţĭ cade în mână nu maĭ gândì la osînda luĭ ci la odihna luĭ.
Când grăĭescĭ pentru vrăjmaş, aşa grăĭesce dĕ el ca când mâĭne i să 'l dobândescĭ cel maĭ tare prieten.
3350 Când supuĭ pĕ un vrăjmaş ĭértă'ĭ îndată greşala, c'atuncĭ nu maĭ e vrăjmaş ci al tĕŭ supus.
Cât veĭ putea, să te păzescĭ a nu te învrăjbì cu ceĭ maĭ marĭ aĭ tĕĭ, ca să'ĭ aĭbĭ aĭ tĕĭ.
La vrăjmaş şî pizmătareţ nicĭ cum creḑĕmînt să daĭ, şî când eĭ ĕţĭ vor arĕtà cea maĭ mare dragoste.
La cuvîntul vrăjmaşuluĭ nicĭ cum să puĭ temeiŭ, că 'n viclenie te pândesce.
Maĭ cumplit duşmanul dĕ cât vrăjmaşul; că vrăjmaşul dĕ faţă te supĕră, ĭar duşmanul prin ascuns te sapă şî te calcă. Bagă dĕ seamă dĕ cine maĭ mult trebuĭe să te ferescĭ.
3355 Maĭ mult să 'ţi fie frică dĕ vrăjmaşul din lăuntru de cât dĕ cel din afară; că ceĭ din lăuntru şî dinţiĭ din gură ţe-ĭ scie.
Maĭ sus când te veḑĭ dĕ vrăjmaşul tĕŭ dă mulţumită luĭ Dumnezĕŭ fără dĕ a face luĭ cel maĭ mic rĕŭ.
Maĭ bine mort dĕ cât viŭ la vrăjmaş să te supuĭ.
Mult mult să te păzescĭ ca vrăjmaşĭ nicĭ cum să dobândescĭ, că la vreme dĕ nevoĭe nicĭ un prieten veĭ aflà.
Ne împăcăm cu vrăjmaşul cam dĕ frică să nu păţim óre-ce maĭ rĕŭ.
3360 Nicĭ în casă, nicĭ la masă, nicĭ la vre-o călătorie pĕ vrăjmaş să'l ĭeĭ soţie.
Nicĭ pĕ vrăjmaşul tĕŭ să nu'l necăjĕscĭ ca p'un câĭne, piste fire, că póte prieten mâĭne să veĭ să 'l dobândescĭ.
Nu ĭubì vrajba ca să nu dobândescĭ urîcĭune şî ocărĭ.
Pacea firesce cere să fie vecĭnică, dar dimpotrivă vrajba sĕ vede maĭ vecĭnică.
Pururea să te silescĭ ca pĕ vrăjmaşiĭ tĕĭ prietenĭ să'ĭ dobàndescĭ
3365 Pĕ vrăjmaşiĭ ţĕriĭ tale, aĭ tăĭ vrăjmaşĭ să'ĭ socotescĭ.
Pĕ vrăjmaşul tĕŭ atuncĭ numaĭ ĕl poţĭ întristà când vesel te veĭ arĕtà.
Pĕ vrăjmaşul ĕl cunoscĭ când cele rele ĕţĭ vin, că rĕŭ piste rĕŭ ĕţĭ adaogă cât póte.

Pĕ vrăjmaş când ĕl biruĭescĭ averea noroduluĭ nu o hrăpì, că norodul nimic nu ţe-a greşit.
Pĕ vrăjmaş când tu 'l aşteptĭ, să 'l aşteptĭ cu voĭnicĭe ca împotrivă să nu 'ţĭ vie.
3370 Pĕ vrăjmaş să 'l ĭubescĭ, însă luĭ să nu te plecĭ.
Pĕ vrăjmaş, să te silescĭ prieten să 'l dobândescĭ, ca dĕ nimenĭ să te sfiescĭ.
Până ce óre-ce aĭ, mulţĭ vrăjmaşĭ şî prietenĭ aĭ; după ce nimic maĭ aĭ, nicĭ vrăjmaşĭ nicĭ prietenĭ maĭ aĭ. [1])
Pĕ vrăjmaş să 'l facĭ să sĕ căiéscă, c'atuncĭ ĕşĭ cunósce greşala.
Până ce pricinile vrăjbiĭ staŭ dĕ faţă anevoĭe pace între ómenĭ a sĕ face, că lesne a ĭertà dar anevoĭe a uĭtà.
3375 Să nu dicĭ vrăjmaşuluĭ tĕŭ «*pociŭ murì să nu ţe-o fac*» ci maĭ bine «*pociŭ murì să nu te fac al meŭ prieten prea iubit*» c-atuncĭ ĕl facĭ să sĕ căiéscă.
Să nu te învrăjbescĭ cu ceĭ bunĭ că te socotescĭ dĕ nebun.
Să nu blestemĭ pĕ duşman, ci să te rogĭ luĭ Dumnedĕu pentru ĭertarea luĭ, şî Domnul scie ce'ĭ va dà luĭ.
Feresce-te dĕ vrăjmăşia celor maĭ dĕ-aprópe, c'a rudelor vrăjmăşie nicĭ mórtea o potolesce.
Fără duşmanĭ nu socotì că veĭ fi, cât dĕ mic veĭ fi; însă cu ne-băgarea în sémă ĕĭ facĭ să crape dĕ necaz.
3380 Ceĭ maĭ marĭ vrăjmaşĭ aĭ stăpâniriĭ sĕ 'nţeleg linguşitoriĭ şî făţarniciĭ. Dĕparte dĕ ĭĕĭ.
Cel maĭ mare vrăjmaş, ruda sĕ înţelege, când cade la interes.
Cel maĭ mic vrăjmaş cumplit tiran sĕ 'nţelege. Feresce-te d'un asemene nume.
Dĕ veĭ duşman să dobândescĭ pĕ cel cu care grăĭescĭ, laudă înaintea luĭ pĕ altul maĭ dĕ cinste.
Dĕ la vrăjmaşiĭ tĕĭ poţĭ afla năravurile tale, că prieteniĭ le ascund; d'aceia, ca să le afli, vorbesce şî cu vrăjmaşiĭ tĕĭ.
3385 Şî vrăjmaşuluĭ tĕŭ, când ĭ-e fóme, să 'ĭ daĭ să mănânce, şî, când ĭ-e sete, să 'ĭ daĭ să bea, pildă luând de la Domnul ce d'o potrivă plooĕ şî la pĕcătoşĭ.

Pentru Vreme şî Pĭerderea dĕ Vreme

Ale vremiĭ întîmplărĭ cele maĭ marĭ isbândĭ şî isprăvĭ nepreţuite, dar şî cele maĭ marĭ nenorocirĭ.

---

[1]) Donec eris felix multos numerabis amicos,
Tempora si fuerint nubila, solus eris.

O vreme la toţĭ d-opotrivă, nicĭ place nicĭ folos face.
Orĭ-ce vreme a scos şî scóte ale sale isvodirĭ, bune saŭ rele fie.
Orĭ-ce vreme co-ale eĭ întîmplărĭ.
3390 Orĭ-ce vreme, la fieş-care, vremea luĭ sĕ înţelege.
Orĭ-ce, la vremea sa, prinde locul cel maĭ bun.
Orĭ-ce lucru la vremea luĭ.
Orĭ-ce piste vreme nicĭ un dar are că nicĭ un folos ne aduce, fie cât de bun.
O! ce rece năduşală când vedĭ vremea că te 'nşală!
3395 Un minut dĕ vreme să nu cum-va să pĭerdĭ că nu sciĭ ce scump este.
Urmarea omuluĭ schimbarea vremiĭ.
Intâiŭ bine să te socotescĭ vremea când ĕţĭ vine, apoĭ să te silescĭ la ceia ce vremea ţe-arată.
Viéţa scurtă; nu lăsà vremea pĭerdută ca să nu 'ţĭ rĕmâĭe lucru ne-isprăvit.
Vremea anevoĭe vine şî fuge numaĭ îndată; îngrijesce-te dĕ ea.
3400 Vremea arată mintea cea curată.
Vremea arată pĕ om dĕ este bun saŭ rĕŭ.
Vremea arată pĕ cel bun prieten precum şî pĕ vrăjmaş.
Vremea arată pĕ cel drept precum şî pĕ cel ne-drept.
Vremea are ăripĭ, dar ăripĭ ascunse, d'aceia nu o vedem când fuge. Ţine-te după ea, n'o lăsà din ochiĭ tĕĭ.
3405 Vremea aduce ce prin gând nu 'ţĭ trece; d'aceia dĕ ea mult mult să te îngrijĕscĭ.
Vremea e oglindă prin care s'arată bine saŭ rĕŭ dĕ este al omuluĭ nărav.
Vremea e cu mult maĭ mare dĕ orĭ-ce legĭuire mare.
Vremea ĕţĭ arată a ta sórtă.
Vremea învaţă pĕ orĭ-cine la orĭ-ce.
3410 Vremea judecătorul cel maĭ bun că, când p'în gând nu'ţĭ trece, atuncĭ ĕţĭ dĕscopere năpastea ta.
Vremea cu vreme tóte le schimbă, tóte le preface, faţă, fire şî noroc.
Vremea când ĕţĭ vine, nu maĭ aşteptà altă vreme să 'ţĭ vie că pĕ amîndooĕ le pĭerdĭ.
Vremea când ĕţĭ rîde, nu te prea mândrì, că numaĭ dĕ cât rînjasce, ca un câĭne, şî 'ţĭ arată dinţiĭ sĕĭ.
Vremea când ĕţĭ stă împotrivă trebuĭe să te supuĭ eĭ, ca să nu te supuĭe ea.
3415 Vremea, când prea mult o cauţĭ, dĕ tot o pĭerdĭ; îngrijasce-te dĕ ea.
Vremea când te silesce, sbiară şî tu ca măgariĭ.
Vremea, cât dĕ rea, curînd ĕţĭ rîde când va ea.

Vremea la orĭ-ce întîmplare dascăl nooĕ cel maĭ mare; învaţă-te dĕ la ea.
Vremea la pămînt trântesce pĕ cel ce rĕŭ gândesce; feresce-te d'o asemene întîmplare.
3420 Vremea meşter ne-plăcut, că strîmbĭ din dropţĭ ne-a făcut.
Vremea multe ne aduce ce, prin putere, nu s'aduce.
Vremea ne arată adevĕrul îndată când minciuna la o parte.
Vremea ne 'nvaţă maĭ bine la tóte dĕcât orĭ-cine,
Vremea numaĭ arată adĕvĕrul, în adĕvĕr, dar cam zăbovesce.
3425 Vremea nu 'ţĭ maĭ dă ceia ce odată din vîrstă aĭ pĭerdut.
Vremea poruncesce, vremea rabdă, vremea săvîrşasce ceea ce noĭ nicĭ cum gândim.
Vremea pĕ vreme a născut.
Vremea pĕ prieten vrăjmaş l-arată, cum şî pĕ vrăjmaş prieten curînd şî 'ndată.
Vremea pĕ slugă călare-l pune şî pĕ stăpîn pĕ jos ĕl lasă. Vedĭ să nu o paţĭ când stăpân te afli.
3430 Vremea pĕ ceĭ nevoĭaşĭ ĕĭ arată dĕ bărbaţĭ.
Vremea singură 'ţĭ grăĭesce când bagĭ seama l-ale eĭ.
Vremea s'o gonescĭ ĭa orĭ-ce s'o nemerescĭ, dacă veĭ să isbutescĭ.
Vremea să n'o laşĭ cu «*astà-dĭ*» cu «*mâĭne*» că curînd sĕ duce şî nicĭ cum maĭ vine.
Vremea să n'o pĭerdĭ tótă la gătélă, ca să nu 'ţĭ aducă îndată căĭélă.
3435 Vremea sĕ schimbă 'ndată, când mumă bună când vitregă s'arată, după omul ce nemeresce.
Vremea să ţe-o întrebuinţezĭ la cele dĕ folos, saŭ ţie saŭ la obşte.
Vremea scapă p'în crĕpătură când n'o strîngĭ bine în mână. N'o lăsà să fugă.
Vremea stăpânesce tóte, vremea le supune tóte.
Vremea te face, cât de mare veĭ fi, să suferĭ ne-cinste şî dĕ la cel maĭ mic. Îngrijasce-te d'o asemene întîmplare.
3440 Vremea tóte îndată le schimbă.
Vremea tóte le găsesce şî tóte le topesce.
Vremea tóte le preface, p'altă parte le întórce.
Vremea tóte ne aduce ş'îndată le şî duce.
Vreme a tăcé şî vreme a grăì, că tóte câte pĕ lume, ĕşĭ aŭ vremea lor. Bagă dĕ sémă la acésta.
3445 Vremea ce a trecut, pĕ lângă cea d'acum şî ceea ce va să fie, întru nimic sĕ socotesce.
Vremea fără trébă n'o lăsa să trécă, că numaĭ îndată te înnécă.
Vremea hotar n'are.

Vremea ce-a trecut nu o maĭ găsescĭ; nu pĭerde şî pĕ cea din urmă.
Vremea biruĭesce cele maĭ marĭ întîmplărĭ.
3450 Vremea bună curînd trece, ĭar cea rea maĭ mult ţine; îngrijasce-te dĕ ea.
Vremea dascăl cel maĭ bun.
Vremea din urmă sĕ socotesce maĭ bună, că cea trecută sĕ uĭtă.
Vremea dĕ astă-ḑĭ n'o lăsà pentru mâĭne că nu sciĭ până mâĭne ce o să se întîmple.
Vremea dĕ astă-ḑĭ nu ca cea dĕ ĭerĭ, nicĭ ca cea dĕ mâĭne, dar toţĭ nădăjduĭesc maĭ bine.
3455 Vremea dĕ-opotrivă în ţĕrînă schimbă, şî bordeĭul săraculuĭ şî palatul împĕratuluĭ.
Vremea dĕ 'ntristare nu când aĭ tu necaz, ci când tu altuĭa ĕĭ pricinuĭescĭ necaz. Feresce-te d'o asemene urmare.
Vremea dĕscoperĕ orĭ-ce ascuns sĕ vede.
Vremea şî norocul tóte 'n lume le 'nvîrtesc.
Vremea, şî pĕ ceĭ maĭ tarĭ, cu mult maĭ jos ĕĭ arată dĕ cât pĕ ceĭ maĭ slabĭ.
3460 Vreme la orĭ-ce; ĭar când tu o pĭerḑĭ n'o maĭ veḑĭ. Ingrijasce-te dĕ ea.
Vreme la tóte când Domnul voĭesce. Luĭ să te rogĭ.
Vreme pĕ vreme scurtéză; d'aceea şî viéţa nóstră curînd trece.
Vremiĭ să sciĭ să'ĭ slujĕscĭ cât dĕ mare tu veĭ fi.
Cu «*astă-ḑĭ*» cu «*mâĭne*» trecênd piste vreme, vremea o pĭerḑĭ şî nimic săvîrşescĭ. N'o lăsà să fugă.
3465 Cu vremea multe sĕ dĕscopere ce nu erà sciute.
Cu vreme şî cu răbdare dobândescĭ cât nu gândescĭ. Ţine-te d'amîndooĕ.
Cu trébă petrecĭ vremea şî n'o pricepĭ cum trece. Nu te dĕpartà dĕ orĭ-ce trébă.
Cu trecerea dĕ vreme cea îndelungată s'aŭ dĕscoperit cele maĭ multe sciinţe după ale nóstre trebuinţe.
Când vremea nu'ţĭ slujasce dă'ĭ vremiĭ drum.
3470 Cât dĕ mare şî puternic tu veĭ fi nicĭ măcar un minut dĕ vreme poţĭ stăpânì, că 'ntr'o clipă fuge şî nu te ascultă; d'aceia nu lăsà vremea pĭerdută.
Cât dĕ bune ale vremiĭ să nu te încreḑĭ în ele.
La orĭ-ce furtună a vremiĭ mĕsură, să te silescĭ s'o cunoscĭ, ca să te păzescĭ în urmă.
La vremea cea caldă din mijlocul ĭerniĭ să nu te încreḑĭ.
La vreme orĭ-ce ne pică, mare s'arată cât dĕ mică.
3475 La cele dĕ prisos vremea să nu ţe-o pĭerḑĭ, ĭar la cele dĕ trebuinţă îndoită să puĭ silinţă.

Mergênd maĭ nainte nemerescĭ la vreme, ĭar maĭ târḑiŭ rĕmâĭ în urmă. Nu te lenevì a o întîmpinà.
Multe acoperite vremea le dĕscoperă.
Mulţĭ, multe şî bune cugetând, să urmeze vremea nu'ĭ ĕĭ ĭértă să le îndeplineze.
Nicĭ o vreme maĭ pĭerdută ca ceea ce cheltuim la jocurĭ dĕ cărţĭ. Dĕparte acéstă meserie.
3480 Nicĭ un lucru şî nici o fiinţă fără vremea eĭ.
Nicĭ un ceas măcar vremea să ţe-o pĭerḑĭ, că nicĭ cum în urmă o maĭ veḑĭ.
Nu pĭerde vremea ca să nu te piérḑă şi ea pĕ tine.
Nu te încrede vremiı că ne-statornică este.
Nimic alt maĭ ne-statornic ca vremea, pĕ lume.
3485 Nu te bucurà când vremea ţie'-ţi rîde, nicĭ te întristà când stă împotriva ta, c'ale eĭ întîmplărĭ dup'a eĭ ne-statornicie, în feluriınĭ dĕ chipurĭ pĕ ceas sĕ schimbă.
«Pĭerde vreme» să nu te numescĭ ci maĭ bine *«prinde vreme»*.
Să nu aşteptĭ vreme a te îndreptà că, până în ḑioa dĕ mâĭne, nu sciĭ ce ţi se va întîmplà.
Să'ţĭ fie milă şî dĕ vremea ce pĭerḑĭ la somn.
Tóte vremiĭ sĕ supun şî la uĭtare sĕ pun.
3490 Tóte la vremea lor şî vremea la vremea eĭ [1]).
Tóte la vreme sĕ fac, la vreme să şî prefac.
Tóte bune sĕ socotesc, însă la vremea lor şî după mĕsura lor.
Tóte să le aşteptĭ dĕ la vremea lor, fie bine, fie rĕŭ şî dĕ tóte să te temĭ că nu poţĭ cunósce binele din rĕu.
Tot să alergĭ, la vreme când nu plecĭ, dĕ vreme când nu te ţiĭ nimic nu isbutescĭ. Bagă dĕ sémă la acésta.
3495 Fie ce vreme cu întîmplarea eĭ şî obiceĭul eĭ.
Fie-ţĭ milă dĕ vreme când trece în zadar.
Ce anevoĭe a nemerì vremea la vremea eĭ!
Ceea ce şî ceĭ maĭ micĭ lesne pot împlinì nu'ţĭ pĭerde la ea vremea ta, ci la cele maĭ anevoĭe tótă silinţa să ţe-o puĭ, ca să'ţĭ poţĭ arĕtà dĕstoĭnicia ta.
Cel ce nu iea în băgare dĕ seamă vremea cea maĭ bună dĕ orĭ-ce lucru, acela ĕşĭ pĭerde binele ce'ĭ vine dinaintea uşiĭ sale. Ingrijasce-te dĕ acésta.
3500 Ce ne statornică vremea la orĭ-ce s'arată!
Ce rar şî anevoĭe vremea nooĕ ne scóte ómenĭ marĭ şî învĕsaţĭ. Dar când lor norocul le stă împotrivă, ce curând ĕĭ pĭerdem şî pe eĭ şî folosul dĕ la eĭ!

---

1) Tóte la vremea lor şî la Pasce ouĕ roşiĭ.

Cine vremea a nemerit şî dĕ ea nu s'a lenevit mult a do bândit.
Cine tot caută vreme pĭerde vremea.
Cine târḑiŭ sĕ culcă şî dĕ vreme sĕ scólă, acela căştigă vreme. D'acésta să te ţiĭ.
3505 Bine e să nemerescĭ vremea la vremea eĭ, dar când nu e prin putinţă, maĭ bine maĭ 'nainte dĕcât maĭ în urmă, ca tu pĕ alţiĭ să aştepţĭ ĭar nu alţiĭ pĕ tine.
Dĕ nimic alt să-ţĭ pae rĕŭ dĕcât dĕ vremea ce pĭerḑĭ fără a lucrà ce-va.
Vaĭ dĕ vremea ce sĕ pĭerde la cel ce pĕ cel nebun va să'l facă bun!
Pierde vreme sĕ 'nţelege leneşul cu trândăvie.
Pĭerdere dĕ vreme fără nicĭ o trébă în blestemăţiĭ te bagă.
3510 Sĕrbătórea sĕ'nţelege pĭerdere dĕ vreme.
Cea maĭ pĭerdută vreme ceea ce sĕ cheltuĭesce când asculţĭ la remurĭ, la vise şî la babe, şî când sĕ dă cu căr ţile, şî maĭ ales cu bobiĭ.

Pentru Vrere

Veḑĭ *Voie*.

Pentru Vrednicĭ i Vrednicie şî Dĕstoĭnicĭ i Dĕstoĭnicie

Arată'ţĭ vrednicia ta şî când alţiĭ n'o cunosc, că va veni vremea s'o cunóscă, şî sĕ vor căì că n'aŭ cunoscut-o la vreme.
Omul vrednic und-s'o duce cinste luĭ 'şĭ aduce, ĭar cel mişĕl şî nevoĭaş sĕ pustiéşce dĕ tot, şî chiar în casa sa.
Omul vrednic în sus sĕ uĭtă, ĭar cel ticălos pĕ jos numaĭ vede.
3515 Omul vrednic sĕ cunósce din a caseĭ sale bună orînduĭală.
Omul vrednic şî voĭnic şi cu vînturile sĕ luptă.
Omul vrednic şî voĭnic şî din piétră scóte lapte. Asemene vrednicie să arĕţĭ şî tu.
Omul vrednic şî dĕ cinste lesne sĕ cunósce, că şî vrăjmaşiĭ luĭ ĕl cinstesc, ĕl măresc fără voĭea luĭ.
Omul cu vrednicia luĭ din mic ajunge mare, ĭar cel cu mişĕlie ajunge mic din mare.
3520 Orĭ-ce dĕstoĭnicie fără a o avé cu banĭ lesne o dobândescĭ.
Inceperea arată dĕstoĭnicia ta. Să te vĕḑ.
Vrednic lucru dĕ mirare, din cea maĭ mică stare să sĕ suĭe óre-cine în cea maĭ înaltă; dar cu mult, cu mult maĭ vrednic cel ce sĕ statornicesce în trépta cea maĭ înaltă.

Vrednic dĕ orĭ-ce póte omul să s'arate, dar anevoĭe a îndeplini datoria sa.
Vrednicia omuluĭ fără voĭea nóstră bine o cunóscem, dar la cinstea eĭ pururea ne împotrivim pentru că cinstea numaĭ pentru noĭ o vrem.
3525 Vrednicia nóstră când nimenĭ o cunósce nimic ne folosesce. Fă-o cunoscută la toţĭ.
Vrednicia cam dĕ toţĭ pururea sĕ pizmuĭesce, dar nicĭ-cum sĕ ne-cinstesce.
Vrednicia singură ĕţĭ dă jĕţul cel maĭ înalt. Dĕ ea să te ţiĭ.
Vrednicia sĕ cinstesce, dar tot maĭ în urmă sĕ dovedesce.
Vrednicia fără înţelepcĭune, ca o frumuseţe fără ochĭ.
3530 Vrednicia fără putere nicĭ o ispravă ţe-arată.
Vrednicia şî duhul cel maĭ mare rar sĕ vede în lume când nerodia stăpanesce pĕ lume.
Co-atâta bună vrednicie să te silescĭ să întrecĭ pĕ ceĭ asemenea ţie.
Când omul dĕ pizmă va să supere pĕ cel maĭ vrednic dĕ cât el, sĕ face că 'ĭ găsesce miĭ şî sute dĕ greşĕlĭ, şî dĕ ruşine sĕ arată că mult 'ĭ-e milă dĕ el.
Lauda şî slava celor dĕstoĭnicĭ te dĕştéptă la dĕstoĭnicie.
3535 La dĕstoĭnicie cel maĭ d'întâiu să te arĕţĭ; la înţelepcĭune pĕ toţĭ să 'ĭ întrecĭ.
Nimenĭ pĕ altul judecă maĭ dĕstoĭnic dĕ cât pĕ sine.
Nicĭ vrednicia, nicĭ rocirea la toţi dĕ-o-potrivă.
Nu neam şî moştenitor ci maĭ bine dĕstoĭnicie să te silescĭ să dobândescĭ.
Nădejdea pĕ mulţĭ înşală, ĭar vrednicia pĕ nicĭ unul.
3540 Piste putinţă a fi vrednic şî să nu te pizmuĭască; nu te supĕrà tu dĕ pizmătareţĭ, că nicĭ vîlvóre fără fum nicĭ vrednicie fără pizmă.
Pĕ cel vrednic să nu 'l laşĭ dĕparte dĕ tine dacă veĭ să înaintezĭ.
Pĕ cel vrednic toţĭ ĕl pizmuĭesc, că eĭ ne-vrednicĭ sĕ găsesc.
Pĕ cel maĭ dĕstoĭnic până ce traĭesce toţĭ ĕl pizmuĭesc, ĭar după al luĭ sfîrşit toţĭ cu laude ĕl cinstesc.
Pĕ cel dĕstoĭnic dĕ 'l veĭ cinsti toţĭ dĕstoĭnicĭ vor fi.
3545 Plată la cel dĕstoĭnic şî milă la cel nevoĭaş.
Singur tu poţĭ cunósce dĕstoĭnicia ta, şî piste ea să nu te încarcĭ ca în necinste să nu cadĭ.
Să laudĭ şî să cinstescĭ pĕ cel maĭ vrednic la orĭ-ce, ca şî altul să sĕ ĭea cu pilda după el.
Tot omul sĕ socotesce dĕ cea maĭ mare slujbă vrednic, dar la cercare sĕ vede cam dĕ tot pĕ jos.
Firea mult ajută la vrednicia omuluĭ şî norocul o cinstesce.

3550 Ceĭ maĭ vrednicĭ maĭ săracĭ, că toţĭ ĕĭ pizmuĭesc, dar cinstea nu o pĭerd.

Ceĭ maĭ dĕstoĭnicĭ pururea sĕ vrăjmăşesc dĕ ceĭ maĭ neghĭobĭ.

Ce urît a gândì la cele maĭ marĭ când nicĭ dĕ cele maĭ micĭ nu sûntem dĕstoĭnicĭ.

Cel vrednic nu sĕ prea cinstesce până nu vine vremea să aĭbă trebuinţă dĕ vrednicia luĭ.

Cel vrednic nu sĕ înspăĭmântéză dĕ nicĭ o întîmplare.

3555 Cel vrednic dĕ slujbă singur sĕ cinstesce, că munca cu nevoinţă cinste ĕĭ aduce.

Cel vrednic şî înţelept cu încetul, încetul ajunge îndată la trépta cea maĭ înaltă.

Cel maĭ vrednic pururea şî parte maĭ bună are.

Cel fără nicĭ o dĕstoĭnicie acela în adevĕr maĭ mult greşasce la orĭ-ce; dar când dĕstoĭnicia nicĭ cum să cinstesce atuncĭ acela maĭ mult sĕ cinstesce şî sĕ socotesce că nicĭ cum greşasce.

Cel ce altă vrednicie asupra luĭ nu are dĕ cât a purtà un samar dĕ caftan, tocmaĭ ca un măgar, acela la grădinar s'alege maĭ bine.

3560 Cel ce vrednicia în faptă ĕşĭ-o arată, cinstea dobândă luĭ i sĕ arată. Asemene dobândă să vînezĭ.

Cine intră până 'n gât, şî înnótă cât sĕ póte, şî afară va işi, acela sĕ 'nţelege cel maĭ vrednic şî maĭ voĭnic a fi.

Cine nu cunósce darul vredniceĭ nu e vrednic dĕ nicĭ o cinste.

După mórte vrednicia maĭ mult sĕ cunósce, când în zadar o cunóscem.

Dĕstoĭnicia omuluĭ vremea ne-o arată.

3565 Dĕstoĭnicia când va să sĕ odihnéscă în sînul leneşuluĭ să culcă; nu 'ĭ dà tu sînul tĕŭ.

Dĕstoĭnicia, la toţĭ plăcută, pentru că mult folosesce, dar nu sĕ prea cinstesce că fieşcare, în parte, pentru sine o socotesce fără a-o avea.

Dĕstoĭnicia sĕ caută unde trebuinţa cere.

Dĕstoĭnicia ta pururea sĕ va chemà la orĭ-ce slujbă şî la orĭ-ce sfat.

Dĕstoĭnicia ta să ţe-o arĕţĭ la facerĭ dĕ bine, ĭar nu la cele dimpotrivă.

3570 Dĕstoĭnicia ta dreptul tĕŭ cel maĭ legĭuit.

Dĕstoĭniciile cele maĭ multe după întîmplărĭ, că cele adevĕrate fórte puţine.

Pentru Vrăjîtorĭ i Dĕscântătorĭ şî Vrăjîturĭ i Dĕscântăturĭ

Vrăjiturile şî descântăturile ca visurile tóte o faţă aŭ, şî aceea mincinósă. Nu da credĕmînt nicĭ măcar la una.
La vrăjitóre şî la dĕscàntătóre când te ducĭ, ca să 'ţĭ baţĭ joc dĕ ea să te ducĭ la ea.

Pentru Vrăjmaşĭ

Vedĭ *Vrajbă*.

Pentru Gasdă dĕ hoţĭ.

Maĭ vinovată gasda dĕ hoţĭ dĕ cât însuşĭ hoţiĭ; că hoţiĭ fără gasdă nimic nu pot urmà. Dĕparte d'o asemene meserie.

Pentru Ghicire şî Ghicitorĭ i Prooroci

3575 Ghicitorul înainte ĭar nu în urmă ghicesce; acela ghicitor.
Cele ce-aŭ trecut lesne le poţĭ ghicì, ĭar cele din urmă numaĭ în urmă.
Cel ce crede în ghicitorĭ ca cel ce crede în visurĭ. D'aceea pururea înşĕlat.
Cele din urmă ne-vĕdute, cine maĭ 'nainte le vede, prooroc sĕ înţelege.

Pentru Golăcĭune

Gol aĭ venit, gol te ducĭ. Cu tine d'aicĭ, nimic ducĭ. Bagă dĕ sémă la acésta. [1])
3580 Golăcĭunea când s'arată dobitocia omuluĭ ne arată.

Pentru Gură

Invaţă-ţĭ gura bine să grăĭéscă ca cinste mare să dobàndéscă.
In tot locul şî tot-dé-una să 'ţĭ păzescĭ cu totul gura.

---

[1]) Vedĭ No. 7115.

Infrînarea gureĭ cea maĭ dĕ lipsă şî cea maĭ trebuincĭósă.
3585 Gura adevĕrul şî nevrînd l-arată la vorbă când greşasce.
Gura omuluĭ numaĭ pămîntul o astupă. [1])
Gura în adevĕr lesne a jurat dar mintea ş-a vătĕmat.
Gura înaintea minţiĭ nicĭ cum să alerge.
Gura maĭ mult să ţe-o pástrezĭ dĕ cât orĭ-ce alt pĕ lume.
Gura mincinósă cea maĭ ticălósă. Feresce-te d'o asemene ticăloşiĭe.
3590 Gura ne-înfrînată, nicĭ frică nicí ruşine are, ca gura dĕ măgar.
Gura piste putinţă a ţînea pururea ascuns ce în inimă omul hrănesce.
Gura pĕ afară scie bine să sfătuĭéscă, ĭar ea pĕ ea nu scie cum să sĕ stăpânéscă.
Gura pĕ mulţĭ 'ĭ-a stricat şî 'n primejdiĭ 'ĭ-a aruncat.
Gura pĕ mulţĭ vatĕmă şî la pămînt dĕrapĕnă.
3595 Gura rea maĭ rea şî dĕ cât cel maĭ ascuţit cuţit; dĕparte dĕ ea. [2])
Gura să n'o cascĭ pĕ la adunărĭ, că urît te-arată şî scîrbă aduce la orĭ cine te vede.
Gura să ţe-o astupĭ la urîte graĭurĭ şî fără dĕ vreme.
Gura să ţe-o stăpânescĭ şî maĭ ales pĕ la bĕuturĭ.
Gura să ţe-o dĕprindĭ cu graĭurĭ dĕ cinste, ca să 'ţĭ aducă ţie cinste.
3600 Gura să 'ţĭ maĭ rabde până a maĭ grăì şî altul.
Gura fără minte sufletul eĭ ş-ĕl junghe.
Gura ce nicĭ cum sĕ póte stăpânì mare primejdie ĕĭ va venì. Vedĭ să nu o paţĭ.
Gura ce dĕ rĕu grăĭesce, pururea dĕ toţĭ gură dĕ flecar cu drept cuvînt sĕ socotesce. Feresce-te d'un asemene nume.
Gura dĕ tot să nu ţe o înfrînezĭ, nicĭ ĭarăşĭ dĕ tot slobodă să ţe-o laşĭ la orĭ-ce, şî orĭ-când, şî orĭ-cum, ci maĭ bine, la vreme să grăĭescĭ cât şî cum ţi sĕ cuvine.
3605 Gura dreptuluĭ înţelepcĭune grăĭesce. Dĕ ea să te lipescĭ.
Gura cască semn dĕ minte próstă. [3])
Cu gura căscată nicĭ cum să te plimbĭ ca să n'audĭ de la toţĭ *gură cască*.
Cu minte gura ta tare să ţe-o păzescĭ ca să nu te căĭescĭ dĕ ceia ce grăĭescĭ.
Cu cel bun dĕ gură nicì cum să te apucĭ, că te face de ocară.

---

[1]) Vedĭ No. 3455.
[2]) Vedĭ No. 3503.
[3]) Vedĭ No. 3523.

3610 La gură maĭ zăbavnic șî la slujbă maĭ pripelnic.
Maĭ mult cu urechea dĕ cât cu gura să te slujĕscĭ.
Maĭ bine pĕ pămînt să cadĭ dĕ cât în gura ómenilor.
Mare pagubă la om gura ĕĭ aduce, când n'o póte stăpânì.
Nu căută ceea ce ĭese din gură ci maĭ bine ceea ce chiorăĭesce în inimă, când durerea te supĕră.
3615 Nu ceea ce bagĭ în gură ci ceea ce'țĭ ĭese din gură, Domnul cercetéză, c'aceea numaĭ supĕră pĕ om. Bagă dĕ seamă bine la acésta.
Pecetea guriĭ tăcerea șî a tăceriĭ vremea. Asemene pecete să dobândescĭ.
Să nu lașĭ să 'țĭ trécă gura înaintea socotințeĭ.
Streajă să puĭ la gura ta, pĕ însușĭ mintea ta, ca să nu grăĭéscă după voĭa sa.
Cel ce nu-șĭ păzesce gura pururea grĕșasce.
3620 Cel bun dĕ gură lasă legea în urmă.
Cine póte astupà gura la tótă lumea?
Cine-șĭ păzesce gura nicĭ o vătĕmare la orĭ-ce interes are.
Cinstită e gura ce taĭnă 'ș-o păzesce bine șî tot-dé-una.
Dĕ veĭ suflà într'un scânteĭe foc mare sĕ aprinde, ĭar dĕ veĭ scuipà în el îndată sĕ va stinge. Amîndooĕ dintr'o gură; alege tu cea maĭ bună [1]).

Pentru Gust

3625 Orĭ-ce gust să nu țe-l ĭerțĭ că te topesce d-a'npicerele.
Orĭ-ce lucru cu gustul sĕu.
Gustul omuluĭ sĕ măresce cu cât dĕ puțin sĕ dobândesce.
Gustul omuluĭ sĕ schimbă după a luĭ plăcere, fie bună, fie rea; d'aceea șî orĭ-ce îndată le prefacem după a nóstră plăcere.
Gustul, plăcerile șî luxul dĕrăpĕnarea omeniriĭ, fericiriĭ, sănătățiĭ șî sfîrșire dĕ viéță. Dĕparte d'asemene patimĭ.
3630 Gustul pĕ toțĭ stăpânesce; tu pĕ el să'l stăpânescĭ.
Gustul te face la cele maĭ multe îndată să gresĕscĭ. Cam maĭ dĕparte dĕ el.
Gustul șî ochiĭ nicĭ un ĭasac au [2]).
Gustul șî plăcerea, șî maĭ vîrtos interesul, te îndémnă la orĭ-ce.
Gustul dispută n'are.
3635 Gusturile lesne dĕ schimbat, dar dragostea cam anevoĭe.

---

[1]) Vedĭ No. 3473.
[2]) Vedĭ No. 4169.

Ca să poţĭ ajutà pĕ scăpĕtaţĭ trebuĭe să'ţĭ înpuţinezĭ gusturile tale, c'atuncĭ ĕţĭ prisosesce óre-ce cu care poţĭ ajutà.
Maĭ bine cu gust şî plin dĕ cusururĭ, dĕ cât fără gust şî plin dĕ merite.
Când omul are gust mare dĕ óre-ce atuncĭ cu mult maĭ bine săvîrşasce aceea.
Lesne a dobândì la gusturĭ, dar anevoĭe a te bucurà dĕ ele.
3640 Pentru gustul omuluĭ nimenĭ póte hotărî, că câte firĭ dĕ ómenĭ atâtea şî gusturĭ.
Rob gusturilor şî al plăcerilor nicĭ-cum să te facĭ că nu te maĭ înalţĭ.
Schimbarea gusturilor la peire te duce; dĕparte dĕ ele ca să nu pĭerĭ cu ele.
Fieş-care cu gustul sĕŭ.

Pentru Gustare

Gustarea poftă dĕschide.

Pentru Gătélă

3645 Omul la bĕtrâneţe trebuĭe să sĕ gătéscă, că la tinereţe, din fire gătit s'arată.
Gătéla c'o mulţime dĕ florĭ pĕ cap, te-arată dĕ păpărudă şî dĕ brezaĭe. Feresce-te d'asemene numirĭ.
Gătéla cu felurimĭ dĕ dresurĭ pĕ obraz pute ca un stîrv; cam dĕparte, să nu îmbeţĭ pĕ ómenĭ cu putórea.
Gătéla maĭ mică ca să te poţĭ ţiné în stare maĭ bună.
Gătéla muĭeriĭ pentru înşelăcĭune.
3650 Gătéla s'a scornit dĕ muĭerĭ ca să nu sĕ dĕóche.
Gătéla semplă şî potrivită fórte mult măresce a muĭeriĭ frumuseţe.
Gătéla sufletéscă cu mult întrece pĕ cea trupéscă; pĕ ea maĭ mult s'o cinstescĭ.
Gătéla cea maĭ mică lege, dar dĕ toţĭ sĕ păzesce ca cea maĭ mare lege.
Zulufĭ, şî percele, şî pĕr lăsat pĕ spate, saŭ chică la céfă sî în urechĭ cerceĭ la muĭerĭ numaĭ sûnt date. D'aceea dĕ ele tu să fugĭ dĕparte.
3655 Când te laudă dĕ gătéla ta să nu te mândrescĭ, că nu te laudă pĕ tine ci gătéla ta, ce-o găsesce pĕ la chipurĭ zugrăvite cu mult maĭ frumósă, ĭar dĕ faţa ta ĕşĭ întórce ochiĭ.

Ceea ce mult ĭubesce în oglindă a sĕ gătì nicĭ o patimă cunósce, nicĭ vre-un necaz o chinuĭesce, că tot gândul eĭ la gătélă privesce.
Cine în oglindă, spre gătélă, tótă ḑioa ş-o petrece, să'şĭ schimbe firea voĭesce din bărbat muĭere în lume să s'arate.
Cine din fire gătită, n'are trebuinţă dĕ nicĭ o gătélă.
Şî gătéla capuluĭ nu puţin măresce frumuseţea feteĭ.

Pentru Gâlcevurĭ.

3660 Atuncĭ gâlcevurile s'ar potolì când cel ce greşasce ş'ar cunósce greşala; l'acésta pĕ toţĭ să te silescĭ să'ĭ înveţĭ.
Aduţĭ-aminte dĕ cele maĭ din urmă să nu laşĭ gâlcévă la ceĭ din urmă.
Unde gâlcévă acolo şî ne-cinste.
Gâlcéva nicĭ-cum şî nicĭ odată s'o sgânderĭ că cu cât maĭ mult o întărîţĭ cu atât maĭ mult sĕ aprinde, ca focul ce, cu cât maĭ mult ĕl scormonescĭ cu atât maĭ mult sĕ aprinde.
Gâlcéva din gîr-mîr sĕ aprinde, ca scânteele cu cĭoc-cĭoc din piétră şî din amnar, dĕ veĭ pune între scăpĕrătorĭ o pâslă móle scântee nu veĭ maĭ vedea; aşa şî, între gîr-mîr dĕ veĭ pune mângâĭerea, gâlcévă nu veĭ maĭ vedea.
3665 Gâlcéva din interes cât dĕ mic fie; dĕpărtéză interesul şî gâlcévă nu veĭ maĭ vedea.
Gâlcevurile între ómenĭ multă vreme n'ar ţinea când numaĭ o parte n'ar avea dreptate.
Gâlcevurile cele maĭ marĭ între rude sĕ ivesc.
Cu cel îndrăsneţ să nu mergĭ la gâlcévă ca să nu caḑă pricina asupra ta, ci maĭ bine cu cel înţelept ca gâlcéva s'o potolescĭ.
Când doĭ sĕ gâlcevesc şî unul din eĭ sĕ mânie, cel ce nu sĕ împotrivesce maĭ înţelept sĕ socotesce.
3670 Nicĭ o gâlcévă maĭ urîtă dĕ cât cea între rude. Feresce-te dĕ ea.
Nu dà pricină celuĭ nebun că sĕ aprinde gâlcévă.
Pricina gâlceviĭ maĭ mare gâlcévă. Dĕpărtéză-o dĕ la tine.
Fugĭ dĕ gâlcévă ca să caḑă beleaoa asupra ta.
Cel ce gâlcévă cu lumînarea caută, dĕ capul luĭ în veci gâlcévă sĕ ţine.
3675 Dĕ gâlcévă ca să scapĭ cu tăcerea o biruĭescĭ.
Dĕ cât să intrì în gâlcévă maĭ bine să te daĭ la o parte ca să fiĭ scăpat dĕ tóte.
Dĕ gâlcévă să fugĭ, la pace să alergĭ.

Dĕparte sĕ fugĭ şî mult să te ferescĭ dĕ cele ce fără pricină intră în gàlcévă.
Dĕparte dĕ gàlcévă când vedĭ că o să încépă.

Pentru Gând

3680 Inima te duce la cele maĭ urîte gândurĭ, dar cu vîrtutea să le poprescĭ.
Orĭ-ce puĭ în gàndul tĕŭ, socotesce maĭ întâiŭ puterea ta şî cele din urmă, ca să nu te căiescĭ în urmă.
Unele gândesce omul ş'alta face Domnul.
Un gând nasce pĕ altul, ş'aducerea aminte multe'ţĭ pune înainte.
Unde ne este gândul acolo şî urechea.
3685 Unde'ţĭ este avuţia acolo şî gândul tĕŭ.
In pustietate tóte sĕ pierd ale omuluĭ gândurĭ.
Gàndul omuluĭ nu sĕ supune la nicĭ o lege.
Gàndul omuluĭ sĕ plimbă, şî din ceas în ceas sĕ schimbă.
Gàndul împărţit când ţe-l ai nicĭ o ispravă dĕsăvîrşît săvîrşĕscĭ. D'aceea mărginesce'ţĭ gândul la o îndeletnicire numaĭ ca să o poţĭ dĕsăvîrşî.
3690 Gàndul rĕsbate şî'ncunjură în cer şî pĕ pămînt, şî sĕ întórce, ĭarăşĭ la om, jos pĕ pămênt.
Gàndul să ţe-l stăpânescĭ daca veĭ să isbutescĭ.
Gàndul tĕŭ să nu'l dĕscoperĭ că, dĕ nu veĭ nemerì, întru nimic te veĭ ruşinà; însă sfat pentru el să cerĭ, ca d'o pricină streină.
Gàndul tĕŭ să nu'l dĕscoperĭ, nicĭ măcar la un prieten, îndată şî fără vreme, că prea puţinĭ sunt, ş'anevoie sĕ cunosc, ceĭ credincioşĭ, în adĕvĕr, în cariĭ să te încredĭ.
Gàndurile, în tăcere, sufletul ţe-l sécă, şî munca mare, cu post mare, trupul ţe-'l topesce. D'amîndooĕ să te ferescĭ.
3695 Gàndurile c'o fandasie rĕŭ te frămîntă când le laşĭ slobode, în voia lor, şî în cele maĭ marĭ prăpăstiĭ dĕ patimĭ tearuncă. Dĕparte dĕ ele ca să nu pătimescĭ.
Gândurile cele marĭ, fórte lesne ne înşală, că ne dĕsmĭérdă, fără greşală.
Gàndurile şî nóptea ochiĭ dĕschişĭ ne'ĭ ţin.
Gànd bun cu mijlóce rele nu te-arată dĕ'nţelept. Dĕparte d'un asemene gând.
Ca să poţĭ aflà gandul altuĭa trebuĭe să'l prindĭ asupra uneĭ urmărĭ.
3700 Când gândul tĕŭ este greşît, sfîrşîtul luĭ maĭ vinovat. Feresce-te dĕ una ca să nu cadĭ în ceĭa-l-altă.
La orĭ-ce te gândescĭ, bine să te socotescĭ daca dĕ trebuinţă este ceea ce te gândescĭ.

La cele din urmă pururea să gândim, ca nicĭ-cum, în urmă dĕ tóte să ne căim.
Maĭ bine în casă dĕ cât afară să gândim.
Nimenĭ vede ce gândescĭ dĕ cât ceea ce sporescĭ. Arată 'ţĭ sporul din gândul tĕŭ.
3705 Nimic tu veĭ păţì când bine te veĭ gândì; d'acésta să te ţiĭ.
Nicĭ cum tu să gândescĭ rĕŭ celuĭ ce, în adevĕr, voĭesce binele tĕu.
Nóptea, şî când dormĭ, gândul să ţe-l aruncĭ la uşĕ ca câĭnele.
Nu te bizuì după al tĕŭ gând, c'altele gândesce omul ş'altele urmézĕ Domnul. Să nu rĕmâĭ în gândul tĕu ca într'o închisóre, ci după cel maĭ bun să ĭeşĭ din închisóre.
3710 Toţĭ la un gând dĕ ar fi, sfadă nicĭ cum s'ar ivì.
Ceea ce gândescĭ anevoĭe a simţì; că gândul sĕ preumblă şî pĕ unde nu poţĭ pipăì.
Cel ce afară, ĭar nu în casă, pururea gândesce sĕ cufundă în grĕşelĭ. Departe d'un asemenea gând.
Cel ce pĕ gândurĭ cade sufletul luĭ dĕ gândurĭ scade. Vedĭ să nu o paţĭ.
Cel ce tot sĕ gândesce l'ale lumiĭ întîmplărĭ dĕ grija lumiĭ sĕ topesce. Vedĭ să nu te topescĭ.
3715 Cine pĕ gândurĭ stă somn în ochiĭ luĭ nicĭ cum vede. Vedĭ să nu 'ţĭ pĭerdĭ somnul.
Dupĕ graiu şi dupĕ semne sĕ póte înţelege gândul cel maĭ dĕ taĭnă.
Dĕ multe orĭ se întîmplă ca gândul să te ducă la o parte şî inima să te tragă într'altă parte. Vedĭ să nu tĕ rătăcescĭ.

Pentru Gîr-mîr

Gîr-mîr unul, gîr-mîr altul, dĕ pĕr sĕ ieau unul cu altul. Vedĭ să nu o paţĭ.
Gîr-mîr la muĭere privesce ce ca gâsca gîrîiesce, şî mîr-mîr la bărbat ce ca câĭnele mîrîĭesce. Amîndooĕ dooĕ pricinĭ gata dĕ gâlcévă. D'amîndooĕ să te ferescĭ.
3720 Maĭ bine în pustie te lasă, dĕ cât cu gîr-mîr în casă.
Pĕ gîr-gîr şi pĕ mîr-mîr ĕĭ dĕsparţĭ cu pîrţ-pîrţ, că p'amîndoĭ ĕĭ facĭ dĕ rîs. Cam aşa să urmezĭ la asemene întîmplare.
Cea maĭ mare ne-odihnă ş'a sufletuluĭ supĕrare când dĕ gîr-mîr dĕpărtare nu poţĭ aflà în casa ta.
Dĕ gîr-mîr să te ferescĭ ca dĕ cel maĭ rĕu vrăjmaş.

Pentru Glume

Gluma piste mĕsură bătaĭe de joc ne urlă. Dĕparte dĕ ea.

3725 Gluma piste fire, fie cât dĕ dulce, plecate ne aduce. Vedĭ să nu ți sĕ plece.

Glumele aduce plăcere dar piste mĕsură rĕu te înjură. Dĕparte dĕ ele.

Glumesce numaĭ cu ceĭ d'opotrivă ție.

Glumă cu sila nicĭ un dar are.

Glumă din mână glumă nebună. Dĕparte dĕ ea.

3730 Când veĭ să glumescĭ gluma potrivită cu vorba ce sĕ grăĭesce s'o începĭ la vremea eĭ.

Când glumescĭ cu prieten să te ferescĭ d'al supĕrà, ĭar când glumescĭ cu muĭere să te ferescĭ d'a-te supĕrà.

La vorbe delicate șî fórte însemnate glume nu sĕ cade.

Păzesce-te să nu atingĭ ver pĕ cine-va, când veĭ să glumescĭ, cu vorbe próste șî dĕ ne-cinste.

Cel ce mult glumesce obraznic sĕ socotesce. Fugĭ d'un asemene nume.

3735 Cel ce mult glumesce curînd sĕ căĭesce. Vedĭ să nu o pațĭ.

Pentru Graiŭ, Grăire șî Grăitorĭ dĕ bine șî dĕ rĕŭ

Vedĭ *Vorbă*

Pentru Grabă

Vedĭ *Încet.*

Pentru Grașĭ șî Grăsime

Vedĭ *Îngrășare.*

Ca să te îngrașĭ trebuĭe pururea să fiĭ vesel.

Tot grasul e frumos șî tot slabul ticălos [1]).

Pentru Gréță șî Grețoșĭ

Gréța curge din moleșiunea sufletuluĭ; dĕpărtéz-o dĕ la tine ca pururea să aĭbĭ gust.

Gréța o bólă ce nu sĕ vindecă dĕ cât numaĭ cu munca; ține-te dĕ muncă, ca nicĭ odată să'țĭ maĭ vie gréță.

3740 Grețos omul flecar.

---

[1]) Vedĭ No. 5321.

Pentru Greotăţĭ

Cea maĭ mare greotate pĕ pămînt omul cel zadarnic sĕ 'nţelege, că nicĭ pămîntul ĕl póte suferì.
Ceĭ maĭ marĭ pĕ ceĭ micĭ când ĕĭ înpovăréză piste a lor putere, îndată greotatea cade chĭar pĕ însuşĭ eĭ; ĭar când dĕ o-potrivă unul cu altul sĕ ajută, atuncĭ nicĭ o greotate, la nicĭ o parte. Bagă dĕ sémă la acésta

Pentru Greţoşĭ

Vedĭ *Gréţă.*

Pentru Greşĕlĭ

A arĕtà ale altora greşĕlĭ, numaĭ la prietenĭ este dat acésta; d'aceea nu te supĕrà când prietenul tĕŭ ĕţĭ arată greşala ta.
Aĭ vrut şì aĭ păţit, că singur ţie ţe-aĭ greşìt; d'aceea nu maĭ învinovăţì pĕ altul.
3745 Aĭ cunoscut greşala? îndată părăsire şì nu veĭ maĭ avea nicĭ o rea numire.
Ale tale greşĕlĭ maĭ mult să cercetedĭ tot-dé una.
Ale celor marĭ greşĕlĭ nicĭ sĕ vĕd nicĭ sĕ aud, ĭar ale celor maĭ micĭ dĕ dĕparte ne put.
A mea greşală veĭ să dregĭ, dar a ta nu ţe-o îndreptezĭ?
Anevoĭe a cunósce greşala ce face, dar cu mult maĭ anevoĭe a o îndreptà când o cunósce. Tu înpotrivă să urmezĭ.
3750 Anevoĭe sĕ stinge urmele greşĕliĭ, că pata ĕl vădesce.
A nu greşì nicĭ-dĕ-cum piste putinţă sĕ 'nţelege, că numaĭ Domnuluĭ acésta este dată. Dar a sĕ îndreptà dĕ greşala sa, la cel înţelept privesce. Acestuĭa să te asemenĭ.
Acela dĕ laudă cel ce'şĭ cunósce greşala, şì 'ndată ş-o îndreptéză. Acestuĭa să te asemenĭ.
Aceluĭ în parte greşală puţinĭ o cunosc, ĭar a Domnuluĭ greşală dĕ toţĭ sĕ vede, că la toţĭ privesce.
Aceluĭ maĭ mic greşală subt cazná sĕ pune mare, până ce ĕl dĕşală; ĭar aceluĭ maĭ mare, şade pĕ cal călare fără nicĭ o cercetare. O ce ne-legĭuire!
3755 Adese orĭ a greşì te-aruncă în prăpăstie. Feresce-te dĕ ea.
A dooa şì a treĭa greşală dĕ mare mirare; dar cu mult maĭ mult dĕ mirare este când noĭ, şì atuncĭ nu ne îndreptăm greşalele nóstre. Tu nu aşteptà a dooa greşală.

Aduţĭ-aminte d'ale tale greşĕlĭ şî nu maĭ cercetà ale altora maĭ micĭ greşĕlĭ.

O greşală, şî numaĭ, surpă tóte darurile ce aĭ avut maĭ 'nainte. Bagă dĕ sémă la acésta.

O greşală, şî numaĭ, tu dĕ veĭ ĭertà fără înfrînare, miĭ şî sute te 'ncunjură.

3760 Omul greşalele sale nicĭ-cum le vede, că le pórtă în spinare; ĭar ale altora tóte, că le vede înainte.

Omul ca să nu sĕ ruşineze trebuĭe să'şĭ ascundă şî cea maĭ mică a sa greşală.

Omul, cu cât maĭ mare cu atât maĭ mare greşasce.

Omul la greşalele luĭ, orb sĕ înţelege, ĭar la cele streine cu miĭ şî sute de ochĭ. Tu împotrivă să te arĕţĭ.

Omul la césul morţiĭ atuncĭ sĕ socotesce la câte a greşît, dar vaĭŭ dĕ césul acela când vremea nu'l maĭ ĭértă să le îndrepteze. Feresce-te d'un asemenea ceas.

3765 Omul nu cunósce în câte greşĕlĭ sĕ află, d'aceea pĕ tóte le numesce bărbăţiĭ şî isprăvĭ marĭ.

Omul nu cunósce ale sale greşĕlĭ. D'aceea judecă numaĭ cele streine. Tu împotrivă să urmezĭ.

Omul din ne sciinţă la cele maĭ multe alunecă greşĕlĭ; d'aceea şî Domnul pururea ĕĭ ĭértă asemenea greşĕlĭ. Aşa şî tu să urmezĭ.

Omul, şî cel maĭ înţelept, d'ar avea greşalele sale scrise în frunte, nu ş'ar luà căciula nicĭ odată după frunte.

Orĭ-ce greşală va face supusul tĕŭ, a ta greşală sĕ socotesce când nu'l înfrînezĭ. Ingrijasce-te dĕ acésta.

3770 Orĭ-ce greşală cu rĕsplătirea sĕ ĭértă, să nu 'ĭ o maĭ aducĭ aminte.

Orĭ-ce greşală, cât dĕ mică ruşine să-ţĭ aducă, şî nu veĭ maĭ greşî.

Orĭ-ce greşală numaĭ cu căinţă maĭ mult te vatĕmă fără pocăinţă. Ţine-te d'amîndooĕ.

Orĭ-ce greşală din ne-sciinţă şî din ne-cunoscinţă supusă la ĭertare.

Orĭ ce greşală facĭ către orĭ-cine ne-dreptate şî nĕpăstuire sĕ'nţelege.

3775 Orĭ-cine greşasce, dar cine după greşală sĕ căĭesce sĕ vede om înţelept, şî cine după căinţă sĕ pocăĭesce acela dĕ sfânt sĕ socotesce.

O bunătate şî numaĭ omul dĕ vede'n sine socotesce că are miĭ şî sute de bunătăţĭ; ĭar greşĕlĭ o mie dĕ cunósce că are, nicĭ una nu ş-o vede către tine, însă, cu totul împotrivă, c'o greşală şî numaĭ d'o vedea în tine, miĭ şî sute dĕ greşĕlĭ socotesce că aĭ în tine.

Odată dĕ dooĕ-orĭ poţĭ greşî fără voia ta, şî nu e dĕ mirare; ĭar dĕ maĭ multe orĭ dĕ mare mirare, că firéscă rĕutate saŭ întrégă prostie te-arată că aĭ.
Unul pĕ altul înşĕlăm, unul pĕ altul dĕfăimăm, unul pĕ altul judecăm, unul dĕ altul rîdem, şî nicĭ unul cunóscem ale nóstre maĭ marĭ greşĕlĭ, că nicĭ unul fără greşală.
Unul dĕ altul sĕ plânge că unul dĕ altul sĕ năpăstuĭesce, pentru că nu'şĭ cunósce fieş-care greşala sa.
3780 Un pas dĕ veĭ greşî d'a berbeleacul te veĭ rostogolì.
Unde ne-sciinţă acolo şî greşĕlĭ maĭ multe.
In unele greşîm şî'n altele ne osîndim; d'aceea şî ne mâhnim ne-sciind pentru ce ne osîndim.
In multe greşĕlĭ cade cel ce fără lucru şade. Bagă dĕ seamă la acésta.
Inaintea greşĕliĭ să te socotescĭ, apoĭ cum să nu greşĕscĭ; ĭar după greşală cum să te îndreptezĭ.
3785 Insuşĭ greşala ta, tu când veĭ cunósce, te face să ĭerţĭ greşala altuĭa.
Intâiu ale tale greşĕlĭ să îndreptezĭ, apoĭ ale altora, ca şî aceia pildă să ĭea, dĕ la tine.
Intâiu să înveţĭ pĕ om cum să nu greşască, apoĭ să te socotescĭ cum să îndreptezĭ greşala ce-a făcut, şî aşa veĭ scăpa dĕ multe pedepsĭ.
Vaĭ dĕ acela ce, ale altora greşĕlĭ, lesne şi dĕgrab le vede, ĭar l'ale sale nicĭ măcar gândesce.
Vaĭ dĕ tine când veĭ spune greşalele altuĭa înaintea luĭ.
3790 Vedĭ înaintea ochilor tĕĭ pururea cele din urmă şî nicĭ odată veĭ greşî.
Greşala altuĭa l'acela să o laşĭ, ĭar nu şî tu după ea să te ĭeĭ.
Greşala ĭertată nu sĕ maĭ pomenesce; d'aceea nicĭ să 'ndrăsnescĭ dĕ ea să maĭ graĭescĭ.
Greşala în parte, pentru el în parte, ĭar a unuĭ Domn pentru toţĭ dĕ obşte. Bagă de semă la acésta.
Greşala guriĭ cea maĭ mare greşală. Feresce-te dĕ ea.
3795 Greşala cu cât maĭ în grab o întîmpinĭ cu atât maĭ mică sĕ arată. Nu te lenevì a o întîmpinà
Greşala către altul cu mult maĭ mare dĕ cât cea către tine; d'aceea şî nu sĕ ĭértă până nu se va îndĕstulà, cel ce s'a năpăstuit, la cele ce-a păgubit. Bagă dĕ sémă la acésta.
Greşala, cât dĕ veche, când ĕţĭ aducĭ aminte dĕ ea, ruşine ĕţĭ aduce, şî maĭ mare sfială, că cugetul te bate.
Greşala, cât dĕ mică, pĕ cel mare maĭ mult ĕl ne-cinstesce, că maĭ mare sĕ socotesce. Feresce-te d'o asemene necinste.

Greşala lesne sě urméză fiind alunecósă, dar fórte primejdiósă că cu greŭ se îndreptéză.

3800 Greşala părinţilor la crescerea dě copiĭ, supt jug bagă pě copiĭ. Ingrijasce-te dě acésta.

Greşala până a nu sě face să te socotescĭ cum s'o poprescĭ; după ce s'a făcut să te socotescĭ cum s'o îndreptezĭ.

Greşala ta să ţe-o mărturisescĭ ca să te îndreptezĭ.

Greşala ta ţe-o poţĭ cunósce când o veĭ judecà ca când altul ar fi făcut-o.

Greşala fără voĭe cursa ne-vinovaţilor; anevoĭe a te ferì dě ea.

3805 Greşala cea maĭ mare când veĭ să trecĭ piste puterea ta. Feresce-te dě ea.

Greşala cea din urmă cu mult maĭ rea şî maĭ grea dě cât cea d'întîiu. D'aceia să te păzescĭ a dooa óră să nu maĭ greşĕscĭ.

Greşala celuĭ bét la însuşĭ el privesce; ĭar nu la bĕutura ce în cap ĕl lovesce.

Greşala ce nu vatĕmă bună dě ĭertat.

Greşala ce nu sě póte ascunde, aceĭa sě socotesce cu mult maĭ mare, că dě toţĭ sě vede.

3810 Greşala din mintea ta, ĭar nu dintr'a altuĭa; d'aceĭa nu maĭ blestĕmà pě sórtă şî pě noroc, aruncându-o asupra lor.

Greşala d'întâiŭ din muĭere s'a ivit; d'aceea pentru muĭere ne jĕrtfim.

Greşala firesce ca muĭerea, sě rudesce cu orĭ-cine; d'aceea dě ea sě lipesce orĭ-cine.

Greşalele altuĭa, ce nu privesc la noĭ, lesne le ĭertăm; ĭar cele către noĭ nicĭ cu mórtea le uităm. In potrivă să urmezĭ.

Greşalele cu cuvinte şî lăcrămĭ multe, la rugăcĭunea dě închinăcĭune nicĭ cum sě pot spălà, dě cât numaĭ cu căinţa şî cu pocăinţa dě părăsire fără a te rugà, aşa şî tu să urmezĭ.

3815 Greşalele către prieteşĭug, anevoĭe sě tămăduĭesc. Feresce-te dě ele.

Greşalele când sě mărturisesc dě sine sě ĭértă.

Greşalele ne învaţă când însuşĭ noĭ le cunóscem; dě la ele sá te înveţĭ.

Greşalele nóstre le aruncăm asupra altora, ca să ne arĕtăm pururea curaţĭ şî ne-vinovaţĭ.

Greşalele nóstre lesne le ĭertăm, ĭar ale celor-l-alţĭ cu mare nevoinţă. Tu împotrivă să urmezĭ.

3820 Greşalele nóstre lesne sě uită când numaĭ dě noĭ sûnt ele cunoscute.

Greșalele sufletescĭ, ca rănile trupescĭ, cât dĕ bine le veĭ vindecà semnul lor rĕmâne în suflet tipărit. D'aceea să te ferescĭ să nu cum-va să sĕ maĭ dĕschidă acele rănĭ învechite.
Greșalele sĕ ĭértă când omul sĕ pocăĭesce.
Greșalele să ţi-le ștergĭ, ca cum te ștergĭ când mănâncĭ, că, dimpotrivă, mânjitura te vĕdesce.
Greșalele tale cu a ta dojană să ţi-le îndreptezĭ.
3825 Greșalele tale, când tu le audĭ, să intre în capul tĕŭ p'amîndooĕ urechile; ĭar ale altora greșĕlĭ p'o ureche să intre șî pĕ alta să ĭésă.
Greșalele tale la suflet ușurinţă, când dĕ faţă le mărturisescĭ.
Greșalele tale mult mult să ţi-le ascundĭ, ca nu cum-va să'ţĭ vatĕmĭ cinstea ta și némul tĕŭ.
Greșalele tale să le mărturisescĭ la însușĭ tine, șî însușĭ tu să ţi-le judecĭ și să le pedepsescĭ.
Greșalele cele maĭ marĭ numaĭ pentru ceĭ maĭ marĭ.
3830 Greșalele maĭ marĭ maĭ lesne sĕ cunosc, pentru că ceĭ maĭ mulţĭ ĕĭ judecă. Feresce-te d'o asemene judecată.
Greșalele celor ce ţie ĕţĭ greșesc, ca o apă curgĕtóre tu să le socotescĭ.
Greșalele celor ţie greșîţĭ, dĕ șapte-decĭ dĕ orĭ câte șapte tu să le ĭerţĭ, șî așa să dicĭ că aĭ iertat.
Greșalele ce ne aduc pagubă șî necinste acelea să înţeleg greșĕli marĭ și necinstite. Dĕparte d'asemene greșĕlĭ.
Greșalele dĕ ce le lașĭ ne-îndreptate d'aceea maĭ mult sĕ măresc; nu te lenevì a le îndreptà.
3835 Greșală piste greșală în adĕvĕr să înţelege când cel ce greșasce va să'șĭ apere greșala sa.
Ca să poţĭ îndreptà ale altora greșĕlĭ, trebuĭe tu să fiĭ curat dĕ orĭ ce greșală.
Ca să scapĭ tu dĕ greșĕlĭ, socotesce-te bine càte la altul sĕ întîmplă din asemene greșĕlĭ.
Cuĭ e frică dĕ Domnul nu'ĭ e frică dĕ greșĕlĭ, că nicĭ o dată greșasce. Acéstă frică s'o păzescĭ.
Cu gândul la mórte anevoĭe greșĕscĭ. Nu te dĕpărtà d'acest gând.
3840 Cu cuvînt la tóte pășînd nu veĭ greșî urmând.
Cu cât maĭ mare eștĭ co atât șî greșala ta maĭ mare sĕ arată, fie cât dĕ mică, că, ceea ce la ceĭ maĭ micĭ sĕ póte ĭertà, la cel maĭ mare este ne-ĭertat. Bagă dĕ sémă la acésta.
Çu cât maĭ mare greșala co atât șî rĕsplătirea eĭ maĭ grea, când maĭ mult zăbovesce.
Cu cât dĕ lesne a nu cunósce greșalele tale către tine, cu

atât dĕ anevoĭe a nu cunósce ale tale greşĕlĭ către ceĭ-l'alţĭ. Ferescе-te dĕ ele.

Cum veḑĭ că te tămăduĭescĭ, ferescе-te să nu maĭ greşĕscĭ ca bine să vieţuĭescĭ.

3845 Cum greşĕscĭ cere ĭertăcĭune, că cu acésta pĕ tine te cinstescĭ.

Căinţa îndată după greşală sĕ arată, dar pocăinţa cam anevoĭe: d'aceea adese-orĭ greşîm. Nu dĕpărtà pĕ pocăinţă dĕ căinţă ca să te înbrăţişeze părăsirea.

Când ale nóstre greşĕlĭ nu vrem să le îndreptăm, ne nevoim să le arĕtăm dĕ urmărĭ dĕ cinste.

Când óre-cine ĕţĭ arată greşalele tale nu te mâhni asupra luĭ, ci maĭ bine asupra ta, căcĭ le aĭ şî nu veĭ să le îndreptezĭ.

Când veĭ greşala ta să ţe-o aperĭ n'aĭ cu ce să ţe-o îndreptezĭ dĕ cât cu minciunĭ, ş-aşa, dintr'o greşală într'alta maĭ mare caḑĭ; maĭ bine să ţe-o mărturisescĭ.

3850 Când veĭ să nu maĭ greşĕscĭ, singur tu mustréză-te pĕ tine,

Când veḑĭ pĕ altul greşînd nu te asemĕnà luĭ, ĭar când bine urmând pune-te în locul luĭ.

Când greşĕscĭ să te ruşinezĭ dĕ însuşĭ tine, dar să nu te sfiescĭ a te îndreptà.

Când rĕmâĭ singur socotesce-te la greşalele tale, când eştĭ în lume uĭtă greşalele altora.

Când te rogĭ la Dumneḑĕŭ să'ţĭ ĭerte tóte greşalele tale, trebuĭe şî tu, maĭ întâĭŭ, să ierţĭ măcar o greşală a altuĭa către tine, după cum te făgăduĭescĭ când citescĭ *«tatăl nostru»*.

3855 Când tu greşĕsci pĕ tine să te învinovăţescĭ; ĭar nu s'aruncĭ greşala ta asupra altuĭa.

Când ceĭ după 'mprejurul tĕu greşĕsc necinstea cade asupra ta; îngrijasce-te dĕ acésta.

Când dĕ grĕşală ţe frică, dĕ nimic alt ţ'e maĭ frică. Acéstă frică s'o păzescĭ.

La orĭ-ce greşală ĭertarea tămăduire. Dĕ ea să te ţiĭ.

La orĭ-ce greşală, când cugetul te bate, îndată o îndreptezĭ.

3860 La orĭ-ce greşală pricina s'o dĕscoperĭ, şi pĕ pricinuitor la rĕspundere să'l osîndescĭ, ş'atuncĭ toţĭ dĕ greşĕlĭ nevrênd sĕ vor dĕpărtà.

La orĭ-ce te socotescĭ pune înainte bătaia dĕ cuget ş'anevoĭe veĭ greşî.

La greşĕlĭ când sĕ întîmplă, să nu maĭ gândescĭ la ele óre cum s'aŭ întîmplat, ci cum să le îndreptezĭ a nu sĕ maĭ întîmplà.

La greşĕlĭ să nu te laşĭ să te supuĭe pĕ tine, ci tu pĕ ele să le supuĭ.

La mórte numaĭ omul ĕşĭ cunósce greşalele sale, d'aceea

atuncĭ numaĭ cere ĭertare dĕ greşale, când în zadar cere, că dĕ nevoĭe le cere. N'aşteptà tu acest ceas zadarnic.

3865 La cele maĭ marĭ greşĕlĭ blestemăm pĕ dĭavolul, că el ne-a îndemnat, în vreme ce mintea nóstră cea próstă ne-a învĕţat că Domnul în lume nicĭ un diavol zidit a lăsat. D'aceea maĭ bine mintea ta să ţe-o blestemĭ.

Lesne sĕ uĭtă greşalele nóstre când numaĭ noĭ le scim; d'aceea să ne ferim ca altul să nu le afle.

Maĭ grea greşala din urmă dĕ cât cea d'întâiŭ; d'aceea dĕ ea cu mult maĭ mult să te ferescĭ.

Maĭ mult ale tale dĕ cât ale mele greşĕlĭ tu sà cercetezĭ.

Maĭ mult greşasce cel ce un bine ce'l póte face şì nu 'l face, dĕ cât cel ce nicĭ odată n'a făcut nicĭ un bine. Bagă dĕ sémă la acésta.

3870 Maĭ mult să te ruşinezĭ când facĭ vre-o greşală dĕ cât când o îndreptezĭ şì dĕ ea te dĕpărtezĭ.

Maĭ mult să 'ţĭ fie ruşine dĕ însuşĭ tine dĕ cât dĕ altul când la óre-ce greşĕscĭ, ş'atuncĭ numaĭ nu maĭ greşĕscĭ.

Maĭ nimenĭ voĭesce să 'l vaḑă când greşasce, d'aceea şì maĭ lesne greşasce. Tu dĕ faţă să urmezĭ ca să nu greşĕscĭ.

Maĭ bine asupra ta să te necăjĕscĭ, când tu altuĭa greşĕscĭ, dĕ cât asupra aceluĭa; că vina ta este ĭar nu a aceluia.

Maĭ bine mórte dĕ cât pete dĕ greşĕlĭ.

3875 Maĭ bine să îngrijescĭ ca greşĕlĭ să nu sĕ facă, dĕ cât în urmă să osîndescĭ pĕ unul şì pĕ altul.

Maĭ bine să mărturisescĭ greşala ce greşĕscĭ, şì s'o îndreptezĭ, dĕ cât să ḑicĭ că n'aĭ greşit şì în greşĕlĭ să rĕmâĭ.

Maĭ bine d'ale tale dĕ cât d'ale mele să îngrijĕscĭ greşale.

Multe le numim greşĕlĭ ca nicĭ una să ne placă.

Multe din greşĕlĭ le numim fapte bune şì după lege urmate când aŭ putere mare, că puterea pururea biruĭesce pĕ dreptate.

3880 Mulţĭ aŭ bănuĭală şì la cele fără greşală, d'aceea şì greşìm la cele ce nu voim.

N'aruncà greşala ta asupra altuĭa, ci maĭ bine îndreptéz'o ca să nu te ne-cinstescĭ.

Nevoĭa şì dĕsnădĕjduirea te face să caḑĭ în cele maĭ marĭ greşĕlĭ; nu lăsà pĕ om să caḑă în asemene necazurĭ, şì 'l veĭ scăpà dĕ cele maĭ marĭ greşĕlĭ.

Nimenĭ ĕşĭ cunósce ale sale greşĕlĭ, şì când şì-le cunósce sĕ face că nu le pricepe.

Nimenĭ nu sĕ plânge dĕ greşalele sale, că pururea asupra altora le aruncă.

3885 Nimic maĭ lesne dĕ cât a dà greşala asupra altuĭa. Dĕparte d'o asemene urmare.
Nicĭ eŭ, nicĭ tu, nicĭ altul a greşît dĕ cât ne-sciinţa. Vaĭ dĕ cel ce dĕ ea nicĭ cum a scăpat, că pururea în greşĕlĭ sĕ află.
Nicĭ o greşală maĭ mare dĕ cât când inima sĕ înşală.
Nicĭ o greşală, fie càt dĕ mică, nu e fără vătĕmare, şî din potrivă nicĭ o facere dĕ bine, fie cât dĕ mică, nu e fără folos mare. Alege care 'ţĭ place.
Nicĭ un om fără greşală, după orĭ-ce lege, c'asemene om Dumneḑĕŭ sĕ înţelege.
3890 Nicĭ către vrăjmaş, nicĭ către prieten greşala ta să nu ţe-o dĕscoperĭ, ci, până a nu sĕ aflà, stinge-o să nu sĕ maĭ vaḑă.
Nu în urma greşĕliĭ să te socotescĭ ce osîndă sĕ cuvine, ci înaintea eĭ pĕ om să 'l înveţĭ cum să nu greşască.
Nu greşalele să le înşîrĭ, ci faptele cele bune să le numerĭ.
Numaĭ când caḑĭ din mărimea ta atuncĭ cunoscĭ greşala ta. Tu maĭ 'nainte s'o cunoscĭ ca să nu o paţĭ.
Nu numaĭ ale altora greşĕlĭ să le ţinem minte, ci maĭ mult ale nóstre ca să nu maĭ greşîm.
3895 Nu pentru greşală să te întristezĭ, ci pentru că nu veĭ să te îndreptezĭ.
Nu pĕ cel ce-a greşît să te puĭ să-l chinuĭescĭ, ci greşala s'o 'ndreptezĭ, ca nimenĭ să maĭ greşască.
Nu te mânià când greşala ţe-o arată, ci când dĕ ea nu te veĭ îndreptà.
Pentru că piste putinţă a pătrunde adĕvĕrul la orĭ-ce, d'aceea omul adese-orĭ cade, fără voia luĭ, în cele maĭ marĭ greşĕlĭ.
Pentru facerile dĕ bine cele maĭ dĕ 'nainte să uiţĭ greşalele ce în urmă ţi să întîmplă.
3900 Pururea maĭ rĕŭ greşĕsc ceĭ ce stăpânesc dĕ cât ceĭ ce sĕ stăpânesce, şî, din potrivă, maĭ greŭ sĕ pedepsesc ceĭ ce sĕ stăpânesc dĕ cât ceĭ ce stăpânesc. O nelegĭuire!
Pĕ alţiĭ lesne ĕĭ dojênim pentru orĭ-ce greşală, şî noĭ înşi-ne cădem tot într'aceeaşĭ greşală.
Pĕ mine mĕ dojênescĭ pentru a mea greşală, dar dĕ tine nu îngrijĕscĭ când mintea ta te înşală.
Până a cunósce óre-cine óre-ce maĭ bine la multe greşasce, dar cu cât maĭ mult cercetéză cu atât maĭ mult dĕ greşală sĕ dĕpărtéză. Aşa şî tu să urmezĭ.
Până a nu păţi ruşine dĕpărtéză dĕ la tine orĭ-ce greşală ĕţĭ aduce ruşine.
3905 Până când veĭ trăì şî pĕ pămînt te veĭ uità, greşala ta nu o veĭ uità.

Pravila ce aĭ pus în potriva celor ce greşĕsc, tot cu acea pravilă să te judecĭ şî pĕ tine când asemene greşĕscĭ.
Să nu dicĭ că n'aĭ sciut, când la óre-ce greşĕscĭ, ci maĭ bine ĭertăciune cere cu plecăciune ca cu toţĭ în pace să petrecĭ.
Să nu te sfiescĭ a'ţĭ mărturisì greşalele tale, că acésta te arată dĕ înţelept.
Sărăcia muma greşalelor şî nesciinţa tata-l lor.
3910 Să te ruşinezĭ dĕ Domnul pentru greşala ta cum şî maĭ mult dĕ omul căruĭa 'ĭ-aĭ greşît.
Să cinstescĭ şi să ĭubescĭ pĕ ceĭ ce'ţĭ arată greşalele tale, c'aceştĭa sûnt ceĭ adĕvĕraţĭ prietenĭ aĭ tĕĭ, ĭar nu pe ceĭ ce le laudă ca nisce isprăvĭ marĭ, c'aceĭa sûnt vrăjmaşiĭ şî duşmaniĭ tĕĭ.
Să'ţĭ fie milă dĕ greşala altuĭa şî cât poţĭ să 'ĭ-o acoperĭ.
Slăbicĭunea sufletuluĭ ne face să greşîm, d'aceea muĭerile maĭ lesne greşĕsc.
Spre a cunósce bine greşalele tale fă-te-te tu, întâĭŭ, pîrîş greşaleĭ tale s'apoĭ judecător.
3915 Spală'ţĭ maĭ bine greşalele tale dĕ cât obrazul tĕŭ când te scolĭ după somn.
Straşnic către tine când greşĕscĭ să te arĕţĭ, cu pedépsa ce pĕ altul osîndescĭ, ca să nu maĭ greşĕscĭ.
Tocma la bĕtrâneţe cunóscem c'am greşît; cine la tinereţe acést'a cunoscut nume dĕ om mare luişĭ ş-a dobândit Silesce-te asemene nume să dobândescĭ.
Toţĭ dic că ş'aŭ uĭtat dar nicĭ unul c'a greşît, tu împotrivă să urmezĭ.
Feresce-te să nu greşĕscĭ l'al tĕŭ stăpân nicĭ-dĕ-cum, c'o greşală dĕ veĭ face tóte slujbele sĕ uĭtă.
3920 Feresce-te dĕ cel ce ale altora greşĕlĭ stă şî ĕţĭ povestesce c'atuncĭ el ale tale maĭ mult le iscodesce.
Ferice dĕ cel ce n'a greşît, dar piste putinţă a nu greşî.
Ferice dĕ cine 'şĭ cunósce greşala sa şî ş-o îndreptéză. Cam aşa să urmezĭ.
Fieş-care după mintea sa greşasce, d'aceea óre-ce maĭ mult să te socotescĭ când óre-ce urmezĭ.
Fugĭ dĕ orĭ-ce greşală că 'ndată temerea te coprinde şî însuşĭ cugetul tĕŭ te bate.
3925 Fără a greşî une-orĭ greşĕscĭ şî facĭ rĕŭ socotind că facĭ bine, pentru că orĭ-ce face omul unul dĕ bine o iea şî altul dĕ rĕŭ.
Cea maĭ mare greşală a nu sĕ căì óre-cine dĕ greşala sa, şî a nu sĕ ruşinà dĕ ea, ci în ea a sĕ fălì.
Ce e din greşală nu supĕră aşa tare, ĭar din cugetare să te ferescĭ fórte tare.

Ceĭ maĭ mulțĭ din nesciință greşĕsc la cele dĕ cuviință.
Ceĭ fără greşală grăĭesc cu îndrăsnélă, fără nicĭ o sfială, dar cine ĕĭ ascultă.
3930 Ceĭ ce nu mustréză pĕ ceĭ ce greşĕsc vinovațĭ şî eĭ c'aceĭa sĕ socotesc.
Ceĭ ce nu pot suferì nicĭ o greşală, maĭ mult greşĕsc că nesuferirea întrégă greşală
Ceĭ din 'nainte maĭ lesne greşĕsc dĕ cât ceĭ maĭ din urmă, că ceĭ din urmă, dĕ la ceĭ d'întâiŭ, la orĭ-ce sĕ învață. D'aceea maĭ bine maĭ în urmă.
Ce cunoscĭ că aĭ greşît nu'țĭ fie ruşine să le îndreptezĭ, ca să nu te căĭescĭ.
Cele maĭ marĭ greşĕlĭ la ceĭ maĭ marĭ prĭvesc pentru că mândria şî egoismul pĕ ceĭ maĭ marĭ stăpânesc. Feresce-te d'asemene patimí ca să nu greşĕscĭ.
3935 Cele maĭ marĭ greşĕlĭ şî rĕutățĭ din mândrie isvorĕsc. Dĕpărtéză'țĭ mândria ca să scapĭ dĕ ele.
Cele trecute nu-le cam socotim, la cele viitóre nicĭ cum maĭ gândim, cele dĕ față nu ne învață. D'aceea la cele maĭ multe greşîm.
Cele dĕ nevoie nici cum să'nțeleg greşĕlĭ dĕ bună voĭe, d'aceea să şî iértă.
Cel maĭ mare când greşasce toțĭ ĕl vĕd dĕ dĕparte.
Cel mare mare greşasce şî cel mic maĭ mic, că greşalele din tréptă 'n tréptă să urcă până unde 'şĭ găsesce pĕ stăpânul sĕŭ.
3940 Cel mic fără a greşî cere ĭertăcĭune, ĭar cel mare când greşasce greşala nu i sĕ socotesce, că ḑice c'aşa i sĕ cuvine [1]).
Cel fără nicĭ o greşală acela maĭ întâĭu să dé în cel ce a greşît.
Cel ce arată a altuĭa greşală acela, maĭ întâĭŭ, p'a s'a greşală a uĭtat-o fără greşală.
Cel ce ascultă la orĭ-ce aude, fără nicĭ o cercetare, pururea greşasce fórte tare. Feresce-te d'o asemene întîmplare.
Cel ce ĕşĭ arată greşalele sale şî părăsire face semn dĕ înțelepcĭune. Asemene înțelepcĭune să vînezĭ.
3945 Cel ce greşasce acela să şî mânie pĕ cel ce el 'ĭ-a greşît. Lucru cu totul dĕ mirare.
Cel ce cu graĭul sĕŭ greşasce ĕşî arată năravul sĕu.
Cel ce maĭ mult greşasce acela maĭ mult învață, când ĕşĭ ĭea greşalele în băgare dĕ seamă.

---

[1]) Veḑĭ Cap. X, c. Bogat.

Cel ce nu'şĭ cunósce greşala nicĭ odată sĕ îndreptéză; dĕ veĭ dar să te îndreptezĭ pururea, maĭ întâiŭ, greşala ta s'o cercetezĭ.
Cel ce'ţĭ adeveréză tóte câte tu ḑicĭ acela rĕul tĕŭ voĭesce, ĭar cel ce'ţĭ arată la câte tu greşĕscĭ acela în adevĕr cinstea ta ĭubesce. Primesce pĕ care'ţĭ place.
3950 Cel ce din ne-sciinţă greşasce la óre-ce lesne sĕ ĭértă, că ca un orb sĕ socotesce ce nu vede unde calcă; ĭar cel prin sciinţă, cam anevoie, că cu ochiĭ dĕschişĭ s'abate din drum afară.
Cel ce greşasce, cànd ĕl ĭerţĭ îndată prieten ĕl dobândescĭ, că cugetul ĕl bate.
Cine ale altora greşĕlĭ ţie'ţĭ spune, acela ş'ale tale la alţiĭ le va spune. Feresce-te d'un asemene om.
Cine-o face ca mine ca mine să paţă, dĕ veĭ ḑice tu la orĭ-ce greşală puţin veĭ greşî, că singur tu te osîndescĭ.
Cine greşasce, pentru sine greşasce, dar la altul mult tînjasce.
3955 Cine la poruncĭ ne-legĭuite sĕ supune, maĭ mult el greşasce dĕ cât cel ce'ĭ poruncesce.
Cine nu greşasce nicĭ dĕ Domnul frică are, că Domnul pĕ nimenĭ fără greşală pedepsesce.
Cine 'şĭ cunósce greşalele sale şî să pocăĭesce, cel maĭ cinstit dĕ toţĭ sĕ socotesce.
Cine póte poprì pĕ cel ce greşasce şî nu'l popresce, curat sĕ 'nţelege că şî el într'aceea greşală părtaş sĕ socotesce.
Cinstea s'o puĭ înainte la orĭ-ce te gândescĭ şî nicĭ odată veĭ greşî.
3960 Blagoslovit cel ce acoperă greşalele vecinuluĭ sĕŭ; asemene blagoslovenie sĕ vînezĭ.
Dacă n'am avea greşĕlĭ n'am cunósce ale altora greşĕlĭ.
Din întîmplare tot omul póte greşî cu mintea, însă trebuĭe să sĕ îndrepteze.
Din câte greşĕscĭ să cauţĭ să te înveţĭ că, din potrivă, pururea greşĕscĭ.
Din tóte greşalele nóstre cea maĭ cumplită şî maĭ urîtă lenea sĕ înţelege, c'acésta ne popresce dĕ orĭ-ce muncă pĕ lume. Feresce-te dĕ ea din tótă vîrtutea ta
3965 Din cele ce ḑic ómeniĭ pentru tine să te încredinţezĭ dĕ greşalele tale.
Din doĭ inşĭ ce vor alunecà tot într'o greşală, cel maĭ bleot, maĭ mic, rĕŭ va urmà.
Dooĕ greşĕlĭ sĕ vĕd cam marĭ: a rîvnì la cele piste putinţă şî a nu sĕ îndurà dĕ cel necăjit. Feresce-te d'amîndooĕ.
Dohtoriĭ când sĕ îmbolnăvesc alţĭ dohtorĭ chémă dĕ'ĭ tă-

măduĭesc, ca să nu greşască eĭ la patima ce pătimesc; aşa şî noĭ, când greşîm, pĕ alţiĭ să chemăm, greşalele nóstre să ni-le îndrepteze ca nu maĭ mult noĭ să greşîm.
După greşală iétă temerea aci ce rĕŭ te frămîntă.
3970 După ce te îndreptezĭ dĕ greşale să te dĕpărtezĭ ca să nu maĭ aĭ nicĭ o grijă.
Dĕ alţiĭ ne mirăm când greşĕsc la óre-ce, ĭar dĕ noĭ nicĭ dĕ-cum şî când îndoit greşîm.
Dĕ cât sĕ căsnescĭ un norod pentru greşalele luĭ maĭ bine să'l înveţĭ să nu greşască nicĭ dĕ cum, c'atuncĭ nu veĭ avea trebuinţă dĕ nicĭ o pedépsă.
Dĕparte dĕ greşĕlĭ, nu dĕ frică ci dĕ ruşine.
Dĕ rîs lucru este greşala ta să nu o cunoscĭ ci a altuĭa să o cercetezĭ.
3975 Dĕ dooĕ orĭ a pâşî tot într'acea greşală nu te-arată dĕ 'nţelept, cu cât la maĭ marĭ?
Şî cel maĭ fericit cu greşala luĭ.
Şî din greşală une-orĭ omul nemeresce cu mult maĭ bine.
Şî dĕ greşĕscĭ cu gura dar cu mintea să te ferescĭ nicĭ cum să greşĕscĭ.

Pentru Grijĭ, Îngrijîre, Îngrijîtorĭ şî Neîngrijîre

Omul însuşĭ d'ale sale singur el sĕ îngrijască dacă va pururea în casă să le găséscă.
3980 Orĭ-ce e dĕ trebuinţă, din vreme sĕ îngrijĕscĭ ca să nu te zăticnescĭ.
Ingrıjîrea din 'nainte în lipsă nu te lasă. Dĕ ea să te ţiĭ.
Ingrijîrea pentru toţĭ, dar nu maĭ puţină şî pentru tine.
Inaintea primejdiĭ, ĭar nu în urma eĭ, pururea să te'ngrijĕscĭ.
Intâiu pentru obşte, apoĭ pentru tine, să îngrijĕscĭ maĭ bine de orĭ-ce, sĕ cuvine, că şî tu în obşte bine te socotescĭ.
3985 Vaĭ dĕ cel ce îngrijasce maĭ mult dĕ dobitóce dĕ cât dĕ copiiĭ luĭ. Feresce-te d'un asemene vaĭ.
Vaĭ dĕ cel ce pururea trăĭesce şî sĕ hrănesce cu grijĭ streine, fără nicĭ un folos, că nicĭ o odihnă are [1]).
Grija stăpânuluĭ mult dĕştéptă pĕ slugă. Ţine-te dĕ ea.
Grija cea maĭ mare a gâlcevitoruluĭ când n'are cu cine să sĕ gâlcevéscă.
Grija cea mare la cele zadarnice nimic ĕţĭ folosesce şî inima ţe-o topesce. Dĕparte dĕ ea.
3990 Grija dĕ cele streine, rană fără léc, şî scurtare dĕ vĭéţă. Dĕparte dĕ ea.

---

[1]) Vedĭ Cap. XIII, c. Nebun.

Grijile lumiĭ curînd îmbĕtrânesc pĕ om fără vreme. Dĕparte dĕ ele.
Grija şî paza piste fire a comorilor tale, şî mintea şî trupul dĕ tot ţe-l usucă.
Ca grija părinţilor dĕ copiĭ nicĭ o grije maĭ mare şî maĭ folositóre, că din ea spînzură tótă fericirea copiilor, şî în urmare a tóteĭ lumeĭ.
Ca muma dĕ copiĭ nimenĭ îngrijasce maĭ bine, precum şî dĕ bărbat ca nevasta cea bună.
Cu càt maĭ puţine grijĭ veĭ avé, cu atàt maĭ odihnită vĭéţă veĭ avé.
3995 Cànd unul dĕ altul, ca dĕ însuşĭ sine, va îngrijì atuncĭ nicĭ unul în lipsă va fì.
La vreme cànd nu te îngrijĕscĭ, îndecit în urmă plătescĭ. Vedĭ să nu o paţĭ.
La cele maĭ micĭ grija cea maĭ mare să nu cum-va să ne înşĕlăm, ĭar la cele maĭ marĭ nicĭ o grijă maĭ avem. Tu împotrivă să urmezĭ.
Maĭ înainte dĕ vreme să îngrijĕscĭ d'ale vremiĭ.
4000 Maĭ bine cu puţin şî fără nicĭ o grijĕ, dĕ càt cu mult şî în grijĭ marĭ cufundat.
Marea grijă dĕ óre-ce cea maĭ mare bólă.
Ne-îngrijìrea dĕ orĭ-ce lungire dĕ vĭéţă, dar fără nicĭ o dulcéţă, că cine rĕul nu l'a încercat binele nu'l cunósce.
Nimic fără grije că te bagă în lipsă.
Nu numaĭ pentru tine ci şî pentru cel aprópe dĕ tine să îngrijĕscĭ maĭ bine.
4005 Pentru orĭ-ce trebuinţă din vreme să îngrijĕscĭ până vremea a nu sosi, c'atuncĭ maĭ bine la orĭ-ce te înlesnescĭ.
Părinţiĭ dĕ copiĭ şî copiiĭ dĕ părinţĭ firea a orînduit să îngrijască uniĭ dĕ alţiĭ, uniĭ la tinereţe şî ceĭ-l-alţĭ la bĕtràneţe.
Precum veĭ îngrijî dĕ ceĭ ce 'n lipsă sĕ află, aşa vor îngrijî şî alţiĭ dĕ tine cànd în lipsă şî tu te veĭ aflà.
Sa îngrijĕscĭ dĕ altul precum îngrijĕscĭ dĕ tine, că şî cel-l-alt este altul ca tine.
Fórte mult să te 'ngrijĕscĭ cànd te afli 'n norocire, c'atuncĭ aĭ tĕĭ duşmanĭ cursele lor ţi-le 'ntind, ĭar cànd ţie ţi să 'ntîmplă vre-o ne-norocire nicĭ o grije să maĭ aibĭ, că nimenĭ atuncĭ nicĭ în sémă te maĭ bagă.
4010 Fieşĭ-care cu grija sa.
Cel cu multe grijí în visurĭ sĕ chinuĭesce.
Cel ce pentru obşte îngrijasce maĭ mult pentru sine îngrijasce, că şî el în parte, parte are din obşte.
Cel ce d'ale luĭ nicĭ cum îngrijasce, ci dĕ cele streine purerea sĕ ţine, curînd nu va avé nicĭ ale luĭ nicĭ cele strĕine.

Cine d'a luĭ casă nu póte îngrijî cum dĕ strĕină casă va puté îngrijî?
4015 Buna îngrijîre facere dĕ bine; dĕ ea să te ţiĭ.
Dĕ cele dĕ trebuinţă pururea să îngrijĕscĭ, ĭar dĕ cele dĕ prisos nicĭ să gândescĭ la ele, c'acelea te înnécă în plăcerĭ, în dĕsmĭerdărĭ, în dĕsfătărĭ şî în dĕsfrînărĭ, şî nicĭ un minut măcar ĕţĭ lasă să te odihnescĭ în viéţă.
Dĕ vecin, şî dĕ prieten, şî dĕ al tĕŭ frate, nicĭ-cum şî nicĭ odată să fiĭ fără grijă.
Dĕ lucru strĕin maĭ mult dĕ cât dĕ al tĕŭ să îngrijĕscĭ dĕ el.

Pentru Grópă

Vedĭ *Mormînt.*

Pentru Grozăvie

Cine grozav sĕ uĭtă într'o parte şî într'alta dĕ dragoste n'are parte. Feresce-te d'o asemene uĭtătură.

Pentru Grăire şî Grăitorĭ dĕ rĕŭ, dĕ bine

Vedĭ *Vorbă.*

Pentru Grăsime

Vedĭ *Graşĭ.*

Pentru Grădinĭ

4020 Grădina va muncitoriĭ ca albinele la uleiŭ.

Pentru Jale

Jalele la cel ce móre cinstea luĭ cea maĭ mare. Nu'l lipsì d'asemene cinste.
La orĭ-ce întîmplare dĕ jale marşandele dĕ modă să întristéză maĭ mult, că le lipsesce alişverişul.
Şapte dile dĕ jale la cel drept când móre, ĭar la cel nelegĭuit tótă vĭéţa dĕ jale.

Pentru Jafurĭ i Jĕfuitorĭ

Unde vedĭ maĭ mulţĭ acolo jafurile ne-contenit sĕ urméză. Bagă dĕ sémă la acésta

4025 Vaĭ dĕ cel ce jĕfuĭesce şî din jafurĭ zidesce bisericĭ şî mânăstirĭ, căcĭ pĕ tot ceasul, când ĕl pomenesce, Domnuluĭ aduce aminte dĕ jafurile ce-a făcut. Feresce-te d'o asemene pomenire.

Cu dulcéţă jĕfuĭescĭ, cu amar le rĕsplătescĭ când cu gândul nu gândescĭ. Feresce-te d'o asemene intîmplare.

Jĕfuitorul lup întreg că ca lupul pàn' la os te jupoaĭe, te rupe şî te sfâşîe. Feresce-te d'un asemene nume.

Fieş-care, în parte, cam aşa rostesce, după puterea ce dobândesce: «Acésta este partea mea; acésta mi-sĕ cuvine şî dĕ ceĭa-l-altă am mare trebuinţă». Iétă jafurile cum încep. Dĕparte d'o asemene rostire.

Dĕ la cel slab la cel în putere când trece óre-ce, jaf sĕ înţelege; ĭar dĕ la cel în putere către cel slab dimpotrivă dar sĕ înţelege.

Pentru Jocurĭ i Danţurĭ

4030 Jocul din mână, ca o glumă, joc dĕ mojîc. Dĕparte d'un asemene nume.

Pururea în jocurĭ şî veseliĭ rĕmâĭ fără 'mbucătură în gură. Vedĭ să nu o paţĭ.

Plăcerile jocurilor schimonosirea trupuluĭ.

Ceea ce la unul dĕ jucărie sĕ pare, la altul sĕ 'nţelege dĕ primejdie mare.

Cel ce jócă sĕ fălesce că nimenĭ ca el maĭ măreţ este, şî nicĭ cum pricepe că dĕ păpuşă sĕ socotesce, ĭar cel ce cântă mascaraoa păpuşiĭ.

4035 Danţurile dĕ păpuşĕ te arată, ĭar minaveturile dĕ plimbătariţă.

Pentru Jocurĭ dĕ cărţĭ şî la noroc

Jocul la noroc te-aruncă în foc. Păzesce-te să nu te ardĭ.

Jocul dĕ cărţĭ, dĕrăpĕnare c'o zadarnică nădejde.

Plăcerea jocurilor dĕ cărţĭ curge din lenevire, când dĕ tóte cele-l-alte ţi sĕ plécă.

Cine jócă pĕ dĕspuĭete în urmă cântă cu drîngul. Vedĭ să nu o paţĭ.

Pentru Jug

4040 Orĭ-ce jug, cât dĕ uşor, nu sĕ pórtă cu voinţă, dar fără jug cu totul te-aĭ stins.

Jugul la început sĕ pare cu grĕŭ; odată dacă te dĕdaĭ cu el lesne în urmă ĕl suferĭ.
Jugul dupĕ gât sĕ pune, dar vaĭ dĕ acela la care sĕ pune. Feresce-te, cât veĭ puté, d'o asemene întîmplare.
Numaĭ cine pórtă jugul cunósce ce e jugul; nu pune pĕ nimenĭ în jug până nu 'l veĭ încercà tu.
Cel ce pórtă jug, după grumazĭ sĕ cunósce, că 'ĭ sûnt tociţĭ ca opinca.

Pentru Jurămînt i Călcare şî Călcătorĭ dĕ jurămînt

4045 Graĭul să ţe 'l adeverezĭ cu cel maĭ bun cuvînt ĭar nu cu jurămînt.
Jurămîntul la rĕsboiŭ cea maĭ mare credinţă.
Jurămîntul potolesce orĭ-ce prigonire şî cea maĭ dulce pace ne aduce, ĭar călcarea lui cea maĭ mare vrajbă.
Jurămîntul când ĕl calcĭ asupra ta cade. Vedĭ să nu o paţĭ.
Jurămîntul cu mult maĭ jos dĕ cât cinstea omuluĭ.
4050 Jurămîntul, pĕ cine 'l calcă în picere ĕl calcă. Feresce-te să n'o paţĭ.
Jurămîntul pĕ Domnul dĕ martor l'aduce; cine dar strîmb jură pĕ Domnul înjură. Dĕparte d'o asemene urmare.
Jurămîntul tĕŭ cel maĭ mare cinstea ta să fie, care nicĭ odată să o calcĭ, că ne cinstit rĕmâĭ.
Jurămîntul dragostiĭ nicĭ cum sĕ crede.
Jurămînt piste jurămînt mincinos sĕ înţelege.
4055 Jurămînt când tu facĭ, în numele Domnuluĭ ĕl facĭ, d'aceea adĕvĕrul pururea să arĕţĭ, că Domnul adĕvĕrul sĕ 'nţelege.
Jurămînt nicĭ cum să facĭ; dĕ veĭ face, să nu'l calcĭ, că pĕ însuşĭ Domnul vindĭ.
Jurămînt spre a ĭubì sau a urî în vecĭ, nicĭ sĕ póte nicĭ sĕ crede.
Jurămînt strîmb nicĭ cum să facĭ, că cel pĕ care tu jurĭ cunósce al tĕŭ gând, şî nicĭ veĭ puté vre-odată a'l înşĕlà c'o a ta faptă.
Jurămînt dĕ curvă nicĭ cum sĕ ascultă.
4060 Cuvîntul adĕvĕrat acela să'ţĭ fie cel maĭ mare jurămînt.
Cu jurămîntul pĕ om ĕl poţĭ înşĕlà, ĭar dĕ Domnul nicĭ cum veĭ scăpà, că el cunósce ce în inimă tu hrănescĭ.
Cu jurămîntul să greşescĭ numaĭ când cu muĭerile grăĭescĭ.
Curvarul, beţivul şî cărturarul nu sĕ ţin dĕ jurămînt.
Cugetul omuluĭ cel maĭ mare jurămînt. Dĕ el să te ţiĭ.
4065 Călcarea dĕ jurămînt cea maĭ mare ne-cinste, cea maĭ mare ne-legĭuire, cea maĭ spurcată faptă şî cea maĭ

primejdiósă îndrăsnélă, că foc bagĭ în casa ta. Fugĭ dĕ ea cât veĭ puté.
Când te duce la mormînt, să fiĭ curat dĕ jurămînt.
Maĭ mult credĕmînt să daĭ la cugetul cel bun, dĕ cât la cel maĭ mare jurămînt.
Maĭ bine cuget bun şî suflet curat, dĕ cât orĭ-ce jurămînt.
Maĭ bun un «da» şî un «nu» al omuluĭ cinstit, dĕ cât cel maĭ mare jurămînt al omuluĭ ne-cinstit. D'aceea nicĭ pe bună sciinţă, nicĭ pe nesciinţă, jurămînt să nu urmezĭ, ci rĕspunsul tĕŭ să fie «da, da» la cele ce şciĭ şî «nu, nu» la cele ce nu şciĭ.
4070 Nimic alt maĭ urît dĕ cât a se jurà, pentru orĭ-ce, pĕ tot ceasul.
Nicĭ .darurile, nicĭ rugăcĭunea, pot ajutà ce-va celuĭ ce calcă jurămîntul ce-a făcut.
Nu te dĕdà cu jurămînt ca să poţĭ avea crĕdĕmînt.
Pentru orĭ-ce interes, fie cât dĕ mare, de jurămînt să te ferescĭ.
Să nu iaĭ întru zadar numele Domnuluĭ când jurĭ, că Domnul, fără jurămînt cunósce cugetul tĕŭ.
4075 Să fugĭ dĕ jurămînt ca d'un cuptor aprins.
Cea maĭ mare ruşine când cu jurămînt veĭ să dovedescĭ orĭ-ce grăĭescĭ, c'atuncĭ arĕţĭ că fără jurămînt n'aĭ nicĭ un credĕmînt, ca un ne-cinstit.
Celuĭ cinstit cuvîntul ĕĭ este drept jurămînt, ĭar celuĭ ne-cinstit nu'ĭ ajunge spre dovadă miĭ şî sute dĕ jurămînturĭ.
Cel maĭ mare vrăjmaş al adĕvĕruluĭ sĕ 'nţelege cel ce jurămînt în loc dĕ cuvînt alege.
Cel maĭ mare jurămînt nicĭ cum sĕ póte păzi, nicĭ în cer nicĭ pĕ pămînt, între leĭ şî între mieĭ (adică între cumpliţĭ şî ceĭ blânḑĭ).
4080 Cel maĭ mare jurămînt cinstea la om a ḑice «da, da» la cele ce scie, şî «nu, nu» la celė ce nu scie. Asemenea jurămînt să urmezĭ.
Cel ce adese-orĭ jură, legea ş'o tăgăduĭesce şî nicĭ cum sĕ maĭ crede.
Cel ce jură şî sĕ prinde, maĭ bine dĕ viŭ în grópă să intre.
Cel ce lesne jură vorba luĭ mincĭună, că minciunĭ ĕĭ ĭes din gură.
Cel ce nu sĕ ţine dĕ cuvîntul sĕŭ, şî la jurămînt alérgă, ne-cinstit şî ne-legĭuit sĕ 'nţelege.
4085 Cel ce sĕ jură pĕ tot césul şî minutul crĕdĕmînt luĭ nicĭ cum să'ĭ daĭ, şî dĕ sĕ jură pĕ însuşĭ copiiĭ luĭ.
Cine dĕ jurămînt frică nicĭ cum are, nicĭ dĕ Domnul frică are. Dĕparte d'un asemene om.

Dĕ veĭ să năpăstuĭescĭ, nu te jurà în potrivă că în mâna ta stă şî una şî alta, fără nicĭ un jurămînt.
Dĕ jurămînt să te ferescĭ, şî când este drept, că te arde pân' la os.
Dĕparte dĕ jurămînt, că Domnul urasce şî pĕ cel ce drept ĕl face.
4090 Şî drept dĕ veĭ jurà, dĕ dĕfăimare tot nu veĭ scăpà; d'a ceea fugĭ de jurămînt până la mormînt.

Pentru Judecătorĭ şî Judecăţĭ

Averea, cinstea şî viéţa stă în mâna judecătoruluĭ. Cât dĕ sfântă trebuĭe să fie!
Atuncĭ judecĭ şî te socotescĭ maĭ bine, când greşalele tale ca nisce greşĕlĭ streine le pui înainte'ţĭ.
Atuncĭ poţı judecà drept când dreptatea o puĭ dĕ faţă şî strîınbătatea după spate.
Omul după sine judecă pĕ cei-l-alţĭ.
4095 Orĭ-ce nu sciĭ bine nu'l poţĭ judecà bine. D'aceea lasă'l la ceĭ ce sciŭ să'l judece maĭ bine.
Unde ne-dreptatea stăpânesce şî strîmbătatea poruncesce, fugĭ de judecată şî dĕ aĭ dreptate. e
In judecata lumiĭ cadĭ după faptele ce ţi sĕ vĕd în lume. Ingrijasce-te d'acésta.
In mânie nicĭ odată pĕ nimenĭ să nu judecĭ.
Insuşĭ tu, pĕ tine să judeci ca pĕ mine, şî aşa te îndreptezĭ.
4100 Vaĭ dĕ cel ce cade în ispită dĕ judecată. Mult să te ferescĭ d'acésta.
Judecata călăuză pĕ dreptate are.
Judecata, la dreptate ıar nu la milă caută, că milă nu cunósce.
Judecata sĕ 'nţelege al Domnuluĭ graiŭ din cer. Bagă dĕ sémă cât dĕ sfânt este.
Judecata strîmbă în foc te-aruncă. Vedĭ să nu te ardĭ.
4105 Judecata hotărasce dar nu ĭértă, că cel ce ĭértă e slobod, ĭar cel ce judecă e mărginit.
Judecata cea maĭ dréptă după legea, cea maĭ bună d'o potrivă, când orĭ-care, fie mic, fie mare, osînda luĭ ş'a luat, după cum el a urmat.
Cea maĭ dréptă judecată după mórte sĕ hotărasce.
Judecata dréptă însuşĭ Dumnedeire; când dar dĕ ea te dĕpărtezĭ dĕ însuşi Dumnedĕŭ te dĕpărtezĭ.
Judecată bună ceea-ce nemeresce adĕvĕrul în adĕvĕr. Acésta să vînezĭ.
4110 Judecă pë om după al luĭ cuget.

Judecă pĕ strĕin ca pĕ insuşĭ tine.
Judecă-te întâiu pĕ tine apoĭ pĕ mine.
Judecătorul avocatul dreptăţiĭ. D'aceea dreptatea s'o sprijinescĭ.
Judecătorul ascultă unde banul maĭ mult sună. Dĕparte tu d'o asemene ascultare.
4115 Judecătorul, ca să facă dréptă judecată, nicĭ pĕ însuşĭ al sĕŭ tată, la orĭ-ce judecată, să'l cunóscă dĕ tată.
Judecătorul cu mită désă, dreptatea o strîmbéză. Dĕparte d'o asemene urmare.
Judecătorul legea păzesce, legĭuitorul lege alege, ostaşul ţéra păzesce, plugarul ţéra hrănesce, neguţătorul ţéra îmbogăţesce, meşterul ţéra împodobesce şî dascălul la toţĭ mintea ne-o deştéptă şî ne-o îndreptéză.
Judecătorul mitatic, pentru o bucăţică dĕ pâĭne, osîndesce şî pĕ însuşi al sĕu părinte. Dĕparte d'o asemene urmare.
Judecătorul trebuĭe să aibă urechĭ maĭ marĭ, ca să audă maĭ bine.
4120 Judecătorul tată nu sĕ maĭ numesce vre-o dată.
Judecătorul cel bun lesne aude, dar cam anevoĭe crede.
Judecătorul cel drept, însuşĭ el dreptate, dar pururea sărac.
Judecătorul ne-drept, suflet murdar şî spurcat are. Păzesce-ţĭ sufletul tĕu curat.
Judecător prietenuluĭ tĕŭ nicĭ cum să te facĭ, că'l dobândescĭ dĕ vrăjmaş.
4125 Judecător să nu te facĭ până ce judecată nu veĭ încercà şî tu măcar o dată, ca să poţĭ cunósce cel ce sĕ năpăstuĭesce ce necaz pătimesce.
Judecător fără mită şî preot fără plată anevoĭe găsescĭ îndată.
Ca la judecăţĭ gâlcévă nicăirĭ maĭ mare.
Ca să judece óre-cine dĕ este înţelept orĭ-cine, trebuĭe el să fie cu mult maĭ înţelept dĕ cât cel pĕ care judecă.
Ca să judecĭ p'un norod trebuĭe să aibĭ maĭ bună sciinţă dĕ cât tot norodul.
4130 Ca să judecĭ bine trebuĭe să sciĭ óre-ce maĭ bine dĕ cât cel pĕ care judecĭ.
Ca să judecĭ bine, după dreptate, pĕ orĭ-cine pune-te pĕ tine subt asemene judecată către însuşĭ tine.
Ca să judecĭ drept trebuĭe adĕvĕrul să'l aibĭ dĕ călăuză.
Ca să poţĭ judecà bine orĭ-ce pricină ĕţĭ vine, să audĭ cam des şî cam rar să credĭ.
Cu anevoĭe omul sĕ pótă să cunóscă a luĭ greşîtă judecată, şî dĕ ea să sĕ căĭéscă ca s'o îndrepteze.
4135 Cu greŭ a judecà óre-cine pĕ al sĕŭ prieten.
Cu greŭ suferă bĕtrânul când vede pĕ cel tînĕr că judecă maĭ bine.

Cumpĕnă dréptă la judecată s'o păzescĭ, ca cinste mare dĕ la toţĭ să dobândescĭ.

Când un judecător dice: «ăiţĭ»! şî cel-l-alt «cea» atuncĭ grafĭerul rĕspunde deciul cu pîrţ!

Când judecătorul ĕţĭ este şî pîrîtor dă şî cămaşa după tine, şî scapă dĕ judecată că maĭ folosit escĭ.

4140 Când judecĭ la faţă nicĭ cum să te uĭţĭ ci dreptatea ca oglinda înainte-ţĭ să ţe o puĭ.

Când judecĭ pĕ óre-cine gol dĕ patimĭ să te arĕţĭ, că patima peste putinţă a nu 'ţĭ întunecă mintea la socotinţă.

Când judecĭ pĕ óre-cine, d'o potrivă judecă pĕ rudă şî pĕ strein, fie şî prieten.

Când judecĭ pĕ cine-va nu te mânià, şî când osîndescĭ la mórte nu zîmbì din gură.

Când judecĭ să ascultĭ c'o ureche pĕ unul şî cu alta pĕ cel-l-alt, ca să înţelegĭ maĭ bine pĕ fieş-care în parte.

4145 Când judecĭ să nu judecĭ obrazul ce-a greşît ci fapta ce-a urmat dĕ este vină dĕ vinovat.

Când judecĭ să nu judecĭ după feţele ce vedĭ, ci pricina s'o judecĭ după firea eĭ.

Când lupiĭ judecă pĕ mieĭ şî vulpele pĕ găinĭ ce dreptate maĭ aşteptĭ dĕ la eĭ?

Când martoriĭ spun mincĭunĭ atuncĭ judecătorul mijlóce caută dĕ 'nşelăciunĭ.

Când tată-tĕŭ a judecat strîmb îndreptéză judecata ca să scapĭ sufletul luĭ dĕ osîndă.

4150 Când te 'nşĕlĭ la judecată şî strîmb hotărĕscĭ vina cu banĭ s'o plătescĭ ca ĭertare să dobândescĭ.

La judecăţĭ să te păzescĭ dreptatea ce hotărĕscĭ să n'o schimbĭ maĭ în urmă, ĭar nedreptatea ce cunoscĭ s'o dĕpărtezĭ cu totul în urmă.

La judecată când osîndescĭ, dĕ şî din greşală hotărĕscĭ osînda maĭ mică, să nu te căiescĭ.

La judecată când ĕţĭ cere haĭna după tine dă'ĭ luĭ şî cămaşa după tine ca să scapĭ dĕ judecată.

La judecată când sĕ prigonesc, cel ce pĭerde ĭese în pĭelea gólă ĭar cel ce dobândesce numaĭ în cămaşe.

4155 Lesne judecăm pĕ altul dar anevoĭe a'ĭ preţuì cinstea luĭ, că cinstea altuĭa pentru noĭ o păstrăm.

Lesne pĕ altul a judecà ĭar pĕ sine cu totul anevoĭe.

Maĭ bine o învoĭélă strîmbă dĕ cât o judecată dréptă. [1])

Maĭ bine să te ocărască cel ce-a pĭerdut judecata când hotărĕscĭ drept dĕ cât să te ocărască dreptatea când n'o păzescĭ.

[1]) Vedĭ Cap. X. c. Invoĭélă.

Maĭ bine să nu judecĭ dĕ cât judecător să te facĭ la ceĭ ce nu înțeleg, că dĕ dĕfăimare nicĭ odată veĭ scăpà.
4160 Maĭ bine dreptatea să țe-o pĭerḑĭ dĕ cât în judecățĭ să te pĭerḑĭ.
Multe pricinĭ dĕ judecățĭ pot cádé când legile le va prevedé.
Nu judecà pĕ altul când într'o osîndă amîndoĭ vĕ aflațĭ.
Nu judecà pĕ om după graĭul luĭ ci după faptele luĭ.
Nu judecà pĕ cel tênĕr după mintea celuĭ bĕtrân, ci pune-te în locul luĭ ș'atuncĭ să'l judecĭ.
4165 Nu judecà cele trecute după vremea dĕ acum ci după vremea dĕ atuncĭ, ca să cunoscĭ a lor orînduiélă dĕ erà bună saŭ nu.
Nu la față ci la viéță să te uĭțĭ când veĭ pĕ om să judecĭ.
Nu sĕ cuvine cel pîrîtor să fie șî judecător.
Nu după față ci după faptă să judecĭ cu dreptate, fie fața cea maĭ mare fie șî cea maĭ mică.
Nu te sfia să judecĭ pĕ cel mare ca șî pĕ cel mic, că legea d'o potrivă sĕ 'nțelege pentru mare șî pentru mic.
4170 Nu după frumusețea șî podóba dĕ afară să judecĭ pĕ om, ci după ale sufletuluĭ darurĭ.
Pururea după dreptate să judecĭ șî să 'ndreptezĭ, dĕ hatîr să te ferescĭ, dĕ milă nicĭ cum să te lipéscĭ, dĕ interes să nu te împărtășĕscĭ.
Pĕ ómenĭ ĕĭ judecăm nu după a nóstră către eĭ urmare, ci numaĭ după a lor către noĭ purtare; d'aceea șî la maĭ multe pururea greșîm. Tu împotrivă să urmezĭ.
Pĕ orĭ-cine să judecĭ ca când aĭ fi tu pus în locul luĭ.
Păzesce-te să nu judecĭ pĕ cel în putere după a luĭ putere.
4175 Pĕ mic șî pĕ mare d'o potrivă să'ĭ judecĭ, că judecata nicĭ o dĕosebire are.
Pĕ cel ce te ĭubesce nicĭ cum tu să'l judecĭ, ĭar pĕ cel ce te judecă mult tu să'l ĭubescĭ.
Pĕ doĭ vrăjmașĭ poțĭ judecà că pĕ unul din amîndoĭ i să'l dobândescĭ prieten; ĭar dĕ doĭ prietenĭ mult să te ferescĭ că pĕ unul din amîndoĭ i să'l dobândescĭ vrăjmaș.
Rușine să'țĭ fie ție când, judecător fiind, d'alțiĭ să te judecĭ ĭar nu tu dĕ tine.
Să judecĭ pĕ om dupĕ necazul sĕŭ la vremea ce i sĕ întîmplă.
4180 Să nu judecĭ căutând numaĭ la fața omuluĭ, ci maĭ mult să cercetezĭ ce în inimă hrănesce când dulce ĕțĭ grăĭesce.
Să nu judecĭ pĕ om după darurile luĭ ci după întrebuințarea darurilor luĭ.
Să nu'țĭ fie frică d'acel judecător ce'șĭ întinde mâna când nu aĭ dreptate, nicĭ dĕ acela ce pân'a nu te judecà intră în tocmélă pentru judecata ta.

Străiniĭ, când ne judecă, maĭ bine nemeresc dĕ cât când noĭ pĕ noĭ.
Toţĭ vrem pĕ ceĭ-l-alţĭ pururea săĭ judecăm, ĭar pĕ noĭ nicĭ unul nicĭ cum să ne judece.
4185 Fugĭ dĕ acela ce pĕ toţĭ ceĭ-l-alţĭ judecă, ĭar pĕ însuşĭ el nicĭ cum ĕl judecă nicĭ el, nicĭ altul va săl judece.
Fără frică dĕ Dumnedeŭ nimenĭ bine judecă când cugetul ĕĭ lipsesce.
Ce e cu mult maĭ ne-cinstit dĕ càt cel ce s'a 'nvrednicit judecător a sĕ numi şî pĕ toţĭ a'ĭ năpăstuì, din darurĭ a sĕ hrănì, fără nicĭ cum a munci.
Ceĭ proştĭ judecă după firésca judecată, ĭar ceĭ învĕsaţĭ după pravilnică judecată, fie şî întrégă strîmbătate.
Ce căştigĭ din judecată nu'ţĭ ajunge să plătescĭ ceea ce făgăduiescĭ pànă căştigĭ judecata.
4190 Cele maĭ marĭ lucrurĭ, cànd le vedĭ maĭ dĕ dĕparte, maĭ bine le judecĭ.
Cel cu bună judecată orĭ-ce dobândesce păstréză şî sporesce.
Cel ce'ĭ place pururea să judece pĕ alţiĭ, prost dĕ minte sĕ 'nţelege.
Cel ce cu dreptatea voĭesce să judece, să se facă însuşĭ pîrîş şî pîrît.
Cel ce pĕ toţĭ judecă, şî nicĭ unul îĭ place, facă el o judecată, ce la toţĭ să placă.
4195 Cine adese-orĭ merge pĕ la judecăţĭ, acela maĭ adese-orĭ, să şî căesce. Feresce-te dĕ asemene căinţă.
Cine va să dobândéscă, şi pe însuşĭ aĭ luĭ prietenĭ, vrăjmăşĭ ne-înduplecaţĭ, judecător să sĕ facă.
Cine judecată, nicĭ cum a încercat, judecător bun nicĭ cum s'a arĕtat.
Cine nimic n'are, frică dĕ judecată n'are. Ca să scapĭ dĕ judecăţĭ, asémĕnă-te cu acela.
Cine nu cunósce bine pricina ce judecă, pururea greşĕsce; d'aceea întâĭŭ să pricepĭ bine, apoĭ să daĭ hotărîre.
4200 Cine nu scie să judece lesne greşĕsce. Ca să nu greşĕscĭ învaţă maĭ nainte cum maĭ bine să judecĭ, orĭ-ce vedĭ şî orĭ-ce audĭ.
Cine puţin judecă, orĭ-ce aude crede.
Cine pĕ sineşĭ judecă, acela maĭ bine judecă.
Cine drept va judecà, în drépta va şedea când Domnul pĕ el, îl va judecà.
D'opotrivă pĕ prieten şî pĕ vrăjmaş să judecĭ, că d'opotrivă ne-cinste, ţie ţı sĕ socotesce, cànd daĭ dreptate celuĭ ce n'are, fie şî prieten, şî când osîndescĭ, şî pĕ cel nevinovat, fie şî vrăjmaş.

4205 După a sa putere şî după a sa slăbicĭune, judecătorul c'o mincĭună, orĭ te poleĭesce, orĭ te mânjasce.
Dĕ defăĭmarea judecăţiĭ nicĭ odată veĭ scăpà, că unul din amîndoĭ negreşit că va pĭerde, şî acela te va defăĭma.
Dĕ nimenĭ să nu te sfiescĭ, când judecător escĭ, şî dreptatea s'o păzescĭ, ca cinste să dobândescĭ.
Desbaterea la judecată, deştéptă pĕ judecător.
Dă şî pĭelea după tine ca să scapĭ dĕ judecată, fie strîmbă, fie dréptă; că judecata ca o rîĭe, tot trupul ţe-l sfăşie.
4210 Şî ceĭ tinerĭ dĕ multe orĭ, întrec pĕ ceĭ bĕtrânĭ, cu a lor bună judecată.

Pentru Jălbĭ

Insuşĭ tu să audĭ jălbile celor săracĭ, că jalba ĕţĭ arată, păsul lor ce nicĭ 'l-aĭ audit de la altul, nicĭ alţiĭ.
Jalba ca o oglindă; în ea vedĭ ce norodul pătimesce.

Pentru Jertfe

Aceea jertfă primită, când din munca ta jertfescĭ.
Inimă curată, jertfa luĭ Dumnedĕŭ, dar nu darurĭ încărcate.
4215 Orĭ-ce jertfă pentru ţéra ta.
Orĭ-ce jertfă fără 'ndurare, ĕţĭ aduce vătĕmare.
Implinirea dreptăţiĭ, maĭ bună la Domnul, dĕ cât orĭ-ce jertfă. Dĕ ea să te ţiĭ.
Jertfa ne-legĭuiţilor, urîcĭunea Domnuluĭ.
Jertfa cea maĭ bună, când te dĕsparţĭ dĕ strîmbătăţĭ şî dĕ ne-dreptăţĭ.
4220 Jertfa ce facĭ pentru ţéra ta, pururea să fie maĭ presus dĕ orĭ-ce preţ.
Jertfa dĕ la jerfuitor, Domnul o 'nţelege, nu dĕ la cel ce a făptuit, ci dĕ la cel ce s'a făurit.
Jertfe veĭ să facĭ? nu cu bucata să le facĭ, ci cu fapte bune, din inimă curată, la dréptă judecată.
Ca un rob să te jertfescĭ pentru binele obştesc.
Maĭ bine dreptate şî adevĕr a spune, dĕ cât jertfe a aduce din nelegiuirĭ cumplit.
4225 Maĭ bună jertfa săraculuĭ, fie cât dĕ mică, dĕ cât darul cumplituluĭ fie cât dĕ mare.
Milă şî 'ndurare cere Domnul dĕ la noĭ, ĭar nu jertfă mare. Cu acésta să te 'nfăţişezĭ.
Nu ca Cain, ci ca Abel, jertfa ta să ţe-o 'mplinescĭ.
Nu numaĭ pentru aĭ tĕĭ şî pentru ţéra ta să te jertfescĭ,

ci şî pentru ceĭ ce 'ţĭ ajută şî ţie şî ţĕriĭ tale, că şî aceĭa aĭ tĕĭ sĕ înţeleg.
Cine jertfă aduce din sudórea săracilor, maĭ mult pĕ Domnul asupră-i întărîtă, cu aducerea aminte.

Pentru Jăfuitorĭ

Veḑĭ *Jafurĭ.*

Pentru Jîngăşie

4230 Jîngăşia la muĭere, ĭar nu la bărbat privesce.

Pentru Zavistie şî Zavistnicĭ şî Pizmă, Pizmuire Pizmaşĭ i Pizmătareţĭ

Omul zavistnic, firesce sĕ topesce. Veḑĭ să nu o paţĭ.
Unul pĕ altul zavistnic, ca cinstea luĭ s'o dobândim.
Unde averea lipsesce, zavistie nu sĕ găsesce.
Unde zavistie, acolo rĕutatea stă încuĭbată.
4235 Ochĭul zavistnicul, ca ochĭul dĕ şarpe.
Intre rude şî prietenĭ, nicĭ cum zavistie să bagĭ.
Veĭ să facĭ pĕ zavistnic să crape dĕ necaz? cinstesce înaintea luĭ pĕ altul maĭ mult dĕ cât pĕ el.
Zavistia are o fire, ca şî când tu o veĭ tăĭà, din rădăcină pĕ ea, ea tot póte odrăslì. Dĕparte de-o asemene patimă.
Zavistia o lume îndată prăpădesce, dar şî grópa eĭ singură ea şĭ o sapă. Veḑĭ să nu 'ţĭ sapĭ şî tu grópa ta.
4240 Zavistia îndată, dupĕ pizmă sĕ arată.
Zavistia cu cât va să sĕ ascunḑă, dĕ dĕparte sĕ cunósce din turburarea ochilor, şî din a lor mişcare.
Zavistia cu mórtea numaĭ pĕ om ĕl tămăduĭesce, c'atuncĭ numaĭ dĕ la el să dĕpărtéză.
Zavistia, muma rĕutăţilor; n'o primì în casa ta.
Zavistia nicĭ cum póte să cinstéscă vrednicia.
4245 Zavistia nu ostenesce, că dĕ ce merge sĕ măresce.
Zavistia nu cunósce nicĭ o facere dĕ bine.
Zavistia nu scade, nicĭ după ce scade acela pĕ care noĭ ĕl zavistim.
Zavistia pizmuĭesce numele cel mare, când ĕl vede călare.
Zavistia până la os róde pĕ cel ce o pórtă în sînul sĕŭ. Păzesce-te să nu te róḑă şî pĕ tine.
4250 Zavistia pricinĭ găsesce şî la cel ne-vinovat.
Zavistia singură pîrasce, singură judecă, singură osîndesce, că într'alt fel nu isbutesce.

Zavistia sĕ închipuĭesce, o grozavă fĭară, cu ochiĭ întorşĭ, cu faţă turbată, cu limbă înveninată, cu unghiĭ dĕ-un cot, şî cu labe dĕ urs. Feresce-te sĕ nu dobândescĭ un asemene chip.
Zavistia tace, când va să rĕsplătéscă.
Zavistia cel maĭ ascuţit al sufletuluĭ cuţit. Feresce-te să nu te atingă.
4255 Zavistia cel maĭ cumplit vrăjmaş al prieteşuguluĭ şî făţărnicia al dragostiĭ.
Zavistia din fire, vrăjmaş omuluĭ s'a născut. Dĕparte d'un asemene vrăjmaş.
Zavistia dĕ pizmă, crapă când nu isbutesce. N'o lăsà să isbutéscă, ca să crape dĕ necaz.
Zavistia şî pizma începură, cum cinstea sĕ mărì.
Zavistia şî pizma, şĕrpĭ înveninaţĭ în sufletul lor păstréză. Vedĭ să nu te musce.
4260 Zavistnicul cu mult maĭ rĕŭ, dĕ cât orĭ-ce fĭară rea; că fĭarele, cu dĕ mâncare, lesne sĕ îmblândesc, dar zavistnicul cu cea maĭ dulce îmbucătură maĭ rĕŭ sĕ 'nverşunéză.
Zavistnicul cumplit şi spurcat suflet a dobândit, din necuratul zămislit. Feresce-te d'un asemene suflet.
Zavistnicul când grăĭesce, fĭere varsă cu găléta, din graĭul cel maĭ dulce.
Zavistnicul crapă când vecinul se înalţă. Vedĭ să nu o paţĭ.
Zavistnicul la el nicĭ odată gândesce, că grija luĭ tótă pentru alţiĭ o păzesce.
4265 Zavistnicul nicĭ odată póte suferì binele celuĭ-l-alt; tu împotrivă să urmezĭ.
Zavistnicul nicĭ în grópă, odihnă bună are.
Zavistnicul mult sĕ supĕră şî d'a omuluĭ bunătate.
Zavistnicul nu sĕ mâhnesce d'ale sale necazurĭ, fie cât dĕ marĭ, cât sĕ supĕră d'ale altora fericirĭ, fie cât dĕ micĭ.
Zavistnicul pizmuĭesce pĕ cel ce 'n stare privesce, fie şî al sĕŭ părinte.
4270 Zavistnicul rĕŭ sĕ mânie, când vecinuluĭ sĕŭ vre un bine ĕĭ vine. Tu împotrivă să urmezĭ.
Zavistnicul sĕ îngrópă, când vecinul sĕŭ sĕ înveselesce.
Zavistnicul sĕ îmbolnăvesce, când vecinul sĕŭ sĕ îmbogăţesce. Vedĭ să nu o paţĭ.
Zavistnicul tóte le póte suferì, afară de numele tĕŭ cel bun.
Zavistnicul cea maĭ mică greşală, o arată în vina cea maĭ mare.
4275 Zavistnicul şî pizmătăreţul, atuncĭ crapă dĕ necaz când te vede fără nicĭ un necaz. Arată-te fără necaz, şî când aĭ necaz, ca să 'l vedĭ crăpând.

Zavistnicul șî cel maĭ mare al sĕŭ interes, lesne ĕl jertfesce, numaĭ și numaĭ să isbutéscă.
Zavistnicul după nas maĭ lesne sĕ cunósce, că veninul din nas, pic, pic, audĭ că curge.
Când Domnul ne ajută, zavistnicul sĕ îngrópă dĕ viŭ.
Patimă cam dĕ obște, unul pĕ altul să zavistim, dar tu să fugĭ d'o asemene patimă.
4280 Pĕ zavistnic șî pĕ pizmătareț, cu nimic alt ĕĭ biruĭescĭ dĕ cât când le rĕsplătescĭ cu obraz vesel șî mândru.
Să nu zavistescĭ nicĭ pĕ cel maĭ dĕ dĕparte, ca d'a lor dragoste pururea să aĭ parte.
Să nu zavistescĭ numele cel bun, ci să te ĭeĭ după el, ca să ajungĭ ca el.
Să nu zavistescĭ pĕ cel maĭ vrednic dĕ cât tine, ci pururea să te silesci, cu destoĭnicĭa ta, pĕ el să 'l întrecĭ.
Feresce-te dĕ câte la zavistie privesc, ca să nu dobândescĭ pĕ toțĭ, ceĭ maĭ cumplițĭ vrăjmașĭ.
4285 Fugĭ dĕ zavistie, că frate cu Satana zavistnicul sĕ socotesce.
Ceĭ ce sĕ urĕsc sĕ pot împăcâ, dar ceĭ ce sĕ zavistesc, mai nicĭ odată.
Cele dĕ întristare la toțĭ aduc întristare, afară dĕ ceĭ zavistnicĭ, că zavistnicul atuncĭ sĕ înveselesce când altul sĕ întristéză.
Cel maĭ mare vrăjmaș sĕ póte îmblânḑî, dar zavistnicul nicĭ cum la pace póte gândî.
Cine dĕ zavistie nu s'a smreduit cel maĭ mare dar a dobândit. Un asemene dar să vînezĭ.
4290 Din pizmă sĕ nasce zavistia, însă fiĭca maĭ rea dë cât muma.
Dĕparte dĕ om zavistnic, ca să nu te smreduescĭ.
Dĕparte dĕ zavistie, că zavistia pĕ om ca focul ĕl topesce.
Omul firesce, unul pĕ altul pizmuĭesce, când zavistia ĕl stăpânesce; feresce-te dĕ una, ca să scapĭ de ceea-l-altă.
Omul firesce pizmuĭesce pĕ cel ce ĕĭ stăpânesce.
4295 Unul pĕ altul pizmuim, din ușurința mințiĭ, că nu ne iértă să cunóscem prețul celuĭ-l-alt.
În pizmă 'țĭ-aĭ pus, ochĭul ți 'l-aĭ împuns.
Vaĭ de cel ce lichiesce, când pizma ĕl pîrasce.
Ca pizma nicĭ o patimă topesce pĕ om maĭ rĕŭ. Dĕparte dĕ ea.
Cumplită mânia, gróznică urgia, urîtă cruḑimea, ĭar pizma pĕ câte treĭ le întrece.
4300 Când te pizmuĭesce óre-cine, semn dĕ vrednicia ta.
Maĭ bine să te 'mpăcĭuescĭ, de cât cu pizma să trăiescĭ.
Maĭ bine să te pizmuĭéscă dĕ cât să le fie milă dĕ tine :

că pizma privesce împotriva celuĭ vrednic, ĭar mila la cel ticălos.
Meşter pĕ meşter, cântăreţ pĕ cântăreţ, şî calic pĕ calic d'opotrivă pizmuĭesce, că pizma la zavistie pururea gândesce, împotriva celuĭ maĭ vrednic.
Nu pizmuì pĕ cel bogat, că domnul din cer luĭ 'i-a dat.
4305 Pizma o îndĕrĕtnicie la cele ce nu pricepem, când nu vrem să ascultăm.
Pizma îndată s'o doborĭ, ĭar prieteşugul îndelungat să 'l păstrezĭ, ca pĕ toţĭ să-'ĭ dobândescĭ.
Pizma veninul ş'ĕl varsă chĭar asupra eĭ.
Pizma vină găsesce şî celuĭ ce face bine.
Pizma o grozăvie, că ne strînge dĕ gât.
4310 Pizma, zavistia şi lăcomia, în lume s'au născut din cumplitul Satana, îndată ce pĕ om, Dumneḑeul 'l-a făcut.
Pizma când va ajunge cĭumă, nicĭ un om va rĕmâné pĕ lume.
Pizma luĭ Cain, întâĭaşĭ dată, pĕ pămînt a vărsat, numaĭ îndată, sângele luĭ Abel, celuĭ maĭ ne-vinovat. Dĕparte de asemene patimă ca să nu te numescĭ Cain.
Pizma muma defăĭmărilor. Veḑĭ să nu te facĭ fiŭ al eĭ.
Pizma nicĭ cum sĕ împuţinéză, ci dĕ ce merge, sĕ învĭerşunéză, c'aşa e firea eĭ. Ferice dĕ cine a biruit'o.
4315 Pizma nu cunósce nicĭ o îndurare.
Pizma, patimă în vecĭ ne-lecuită. Dĕparte dĕ ea.
Pizma pizmuĭesce, nu pĕ om, ci pĕ vrednicia luĭ, că pĕ cel ne-vrednic nimenĭ ĕl pizmuĭesce. Vaĭ dar dĕ acela la care sĕ găsesce óre-ce vrednicie, că pĕ lângă ea şî el pătimesce.
Pizma pĕ pizmătareţ, în cea maĭ mare prăpastie 'l aruncă. Veḑĭ să nu o paţĭ.
Pizma sus în jĕţ ĕl pune, pĕ cel ce eĭ nu sĕ supune; ĭar pĕ cel ce ea supune, în cele maĭ tarĭ obeḑĭ ĕl pune. Alege care 'ţĭ place.
4320 Pizma sĕ măresce când omul sĕ mâhnesce, de norocirea altuĭa.
Pizma cea maĭ urîtĭ, şî maĭ grozavă patimă că din om te face fĭară. Veḑĭ să nu o paţĭ.
Pizma din mândrie, cea maĭ cumplită patimă.
Pizma dĕparte dĕ tine, ca să nu sĕ încuĭbeze în tine.
Pisma şî zavistia, pururea născocesc năpăstii şî asuprirĭ.
4325 Pizma şî zavistia te sgîrie la inimă cu ghĭare dĕ leŭ.
Pizma 'ţĭ aduce întristare, când alţiĭ aŭ bucurie mare.
Pizmătareţul în vecĭ nicĭ cum odihnă are.
Pizmătareţul în vecĭ voĭesce să te vaḑă înnecat în necazurĭ.

Pizmătareţul, ca rĕŭ să facă altuĭa, primesce a pătimì însuşĭ el, numaĭ să vaḑă pe cel-l-alt înnecat.
4330 Pizmătareţul maĭ mult sĕ 'ntristéză dĕ binele vecinuluĭ dĕ cât dĕ rĕul ce luĭ i sĕ întîmplă.
Pizmătareţul multă vreme, nu 'şĭ póte ţiné rĕutatea sa ascunsă.
Pizmătareţul nicĭ cum sĕ odihnesce, până nu vede căḑut pĕ cel ce el pizmuĭesce.
Pizmătareţul peşin crapă, când te vede în slavă.
Pizmătareţul pĕ însuşĭ părinţiĭ luĭ n'are ochĭ să-ĭ vaḑă.
4335 Pizmătareţul, prieten nicĭ unul a dobândit, pĕ lume cât a trăit.
Pizmătareţul primesce întâiŭ el să pĭérḑă, ca pĕ cel ce pizmuĭesce să'l facă să sĕ stingă.
Pizmătareţul sufletul sĕŭ şi'l chinuĭesce până când şi'l topesce.
Pizmătareţul sĕ 'ntristéză când te vede 'n norocire, ĭar la ne-norocire sĕ bucură şî cresce.
Pĕ nimenĭ să nu pizmuĭescĭ, ci pĕ toţĭ să te silescĭ cu slujba să-ĭ îndatorezĭ.
4340 Pĕ cel ce n'are nimic, nicĭ este vrednic dĕ nimic, nimenĭ îl pizmuĭesce, că n'are de ce.
Pizmătareţul dĕ pizmă sĕ topesce, când nu póte isbutì.
Pĕ cel ce sporesce în fericirile luĭ, după destoĭnicia luĭ, să nu'l pizmuĭescĭ, ci maĭ bine după el şî tu să te pilduĭescĭ.
Pĕ cel ce te pizmuĭesce, rĕsplătesce-ĭ cu bine ca, fără d'a luĭ voinţă, să 'l aducĭ la pocăinţă.
Pĕ cine pizmuĭesce omul? pĕ cel maĭ vrednic dĕ cât el.
4345 Fieşĭ-care pizmuĭesce pĕ orĭ-cine i să pare că maĭ multă cinste, şî maĭ mare stare dĕ cât el are.
Çel ce 'ĭ pare rĕŭ dĕ binele altuĭa, ca cel ce sĕ bucură dĕ rĕul altuĭa, amîndoĭ d'opotrivă, într'o cumpĕnă staŭ, şî pizmătareţĭ sĕ socotesc. Veḑĭ să nu te asemenĭ lor.
Dĕ cât să pizmuĭescĭ pĕ ceĭ maĭ bunĭ dĕ cât tine, maĭ bine să te silescĭ, să-'ĭ întrecĭ pĕ eĭ, cu destoĭnicia ta.
Dĕparte de ceĭ ce pizmuĭesc, că pururea rĕŭ ţie îţĭ gândesc.
Drac pĕ drac nu pizmuĭesce, ĭar frate pĕ frate rĕŭ pizmuĭesce. Vaĭ dĕ ticăloşia omuluĭ.

Pentru Zarafĭ

4350 Zaraful cu banul te despóĭe, pĕ ne-simţite. Dĕparte dĕ el.

Pentru *Zadarnicĭ* i *Zădărnicie* saŭ Deşărtăcĭune

Orĭ-ce nu e în zadar, folos ne aduce, ca un mare dar.
Pentru cele în zadar, nicĭ un minut să pĭerḑĭ, că nicĭ un folos veḑĭ.
Zădărnicia vatĕmă şî pĕ cel cu mare duh. Dĕparte dĕ ea.
Zădărnicia pururea în ne-astîmpĕrare sĕ află, gândind când la cinste, când la slavă, când la dobândă maĭ mare, poftind omul tóte pentru el, şî nimic lăsând pentru altul; d'aceea pururea te frămîntă.
4355 Zădărnicia din ne-sciinţă, d'aceea nu te ĭértă să te cunoscĭ.
Lucru în zadar, n'are nicĭ un dar.
Mândrul sĕ plimbă cu ochiĭ pĕ sus, umflându se ca un curcan; desfrînatul sĕ topesce în plăcerĭ, ca céra în foc; ĭubitorul dĕ argint nu sĕ satură dĕ 'l veĭ îndopà şi pĕ gură şi pĕ cur; ĭubitorul dĕ slavă, în cer dĕ 'l veĭ înălţà, cere să sĕ suĭe maĭ presus de cât Domnul; o ce zădărnicie, când tóte într'un minut, le lasă pĕ pămînt.
Tóte o deşertăcĭune, că câte vin în lume, cum vin aşa sĕ duc.
Tóte în lume, zadarnice la om, aşa a ḑis Solomon, afară dĕ 'nţelepcĭune Dĕ ea să te ţiĭ.
4360 Cine nu sĕ turbură dĕ orĭ-ce pĕ lume, acela numaĭ cunósce, că tóte în lume zadarnice sĕ 'nţeleg.
Dacă e mórte pĕ lume, tóte în zadar în lume; că când veĭ să te 'nveselescĭ, atuncĭ veḑĭ pĕ mórte la casa eĭ că te poftesce.
Dacă mórtea dĕ noĭ sĕ ţine, tóte în zadar ne vine.
Deşărtăcĭunea din om în om, până la cel din urmă.
Şî ceea ce a trecut, şî ceea ce va să vie, tóte o zădărnicie.

Pentru *Zestre*

Veḑĭ *Fete*.

4365 Maĭ bine nevastă ticnită, dĕ cât zestre cumplită.
Nu la zestre mare să te uĭţĭ, ci maĭ bine la mintea feteĭ cu care i să trăĭescĭ.
Năravurile cele bune, cea maĭ mare zestre ce trebue să doreseĭ.
Tineriĭ maĭ nainte puţină zestre luà, uĭtându-se la cinste, ĭar nu la mare zestre; d'aceea, şî maĭ bine, cu nevestele lor trăià. Iar acum, cu zestre mare, şî grijă aŭ maĭ mare, şî necazurĭ nu puţine înghit, pĕ nesimţite, până ce sĕ şî înnécă. Alege care 'ţĭ place.
Filosofiĭ cu cuvîntul lor, ceĭ voĭnicĭ cu slava lor, şî ceĭ

învĕţaţĭ cu înţelepcĭunea, s'aŭ înzestrat din fire, ĭar fetele cu zestre peste fire.
4370 Ce cu greŭ sĕ pare la acest bărbat, ce cu zestre mare, este încărcat, când aude necurmat *«Nu te maĭ voĭu dĕ bărbat!»* Feresce-te cât veĭ puté, d'o asemenea întîmplare.
Cine la zestre privesce, cu zestre sĕ căsătoresce, d'aceĭa şî îndată sĕ smintesce.
Cinstea feteĭ cea maĭ mare zestre. Acésta să vînezĭ.

Pentru Ḑiuă şî Nópte

Ḑiua dĕ astă-dĭ, cea dĕ ĭerĭ trecută, şî cea dĕ mâĭne, ceea ce astă-ḑĭ trece; aşa dar în lume, o ḑi numaĭ este, şî nicĭ o ḑi nouĕ este.
Cele din urmă ḑile, maĭ grele sĕ arată, că cele trecute sĕ uĭtă.
4375 Nóptea cea maĭ bună, spre socotinţă bună.
Nóptea odihnă cere, dĕ muncă dĕ cu ḑiuă.
Nóptea maĭ mult te 'ntristéză, când pĕ gândurĭ cadḑĭ.
Nóptea pentru odihnă, şî ḑiua pentru muncă.
Nóptea, somnul cel maĭ dulce, c'odihnă bună ne aduce.
4380 Nóptea sĕ nu te călătorescĭ, ca să nu te poticnescĭ.
Cele dĕ cu nópte, a doua ḑi le veḑĭ schimbate, că nóptea clocesce ceea-ce ḑiua isbovesce
Nóptea maĭ drăgostósă, că dragostea nóptea sĕ cam îndesesce.

Pentru Zimbire

Zimbirea cât dĕ mică, semn dĕ dragoste că începe.
Zimbirea 'ţĭ arată dragoste maĭ mare dĕ cât rîsul cel maĭ mare.

Pentru Ḑicere şî Cele ce sĕ ḑic

4385 A ḑice de a face, cât cerul dĕ pămînt.
In zadar ḑicĭ şî strigĭ, când nimenĭ nu te ascultă.
Ḑicerea rĕmâne jos, când fapta nu sĕ urméză.
Ḑicerea se 'ntemeĭéză când fapta trece 'nainte.
Cheluluĭ să nu-'ĭ ḑicĭ chel, orbuluĭ să nu-'ĭ ḑicĭ orb, şî celuĭ beţiv nicĭ cum să-'ĭ pomenescĭ dĕ beţie, că numaĭ îndată te pomenescĭ, cĭoc în cap cu cĭomagul.

4390 Când ḑicĭ şî nu facĭ, maĭ bine să tacĭ.
Miĭ şî sute dĕ ḑicerĭ, cu mult maĭ uşóre, dĕ cât o faptă şî numaĭ, fie cât dĕ mică.
Din ḑece ce sĕ ḑic nouĕ şî jumătate să le daĭ la o parte, şî pentru jumătate să fiĭ la îndoiélă, cu bună bănuĭélă, fără nicĭ o încredinţare.
Să facĭ pĕ om să pricépă ceea-ce 'ĭ ḑicĭ, ĭar nu să créḑă numaĭ precum tu îĭ ḑicĭ.

Pentru Zidarĭ, Zidirĭ şi Lemnarĭ, i Clădirĭ

Zidarul şî lemnarul atuncĭ sĕ 'nveselesc, când casele sĕ prăpădesc dĕ foc şî dĕ cutremur.
4395 Mănâncă ca un muritor şî clădesce ca un ne-muritor.
Piétra după sfóră să aşeḑĭ la zid, ĭar nu sfóra după pĭétră, că te înşală îndată.
Cel ce clădesce, clădesce pentru ceĭ din urmă, căcĭ el sĕ pripesce să sĕ ducă.

Pentru Zugravĭ

Zugravul chipul ţi-'l nimeresce ĭar nu şî gândul.
Zugravul chip dĕ muĭere, anevoĭe nimeresce, că nu'l vede tot într'un fel, de câte orĭ îl vede.
4400 Zugravul pĕ cel mort viu ţi'l arată, când e zugrav bun.
Zugravul faţa ţe-o zugrăvesce, ĭar la minte sĕ 'ndoĭesce.

Pentru Zule

Zulea sĕ nasce d'odată cu cununiile.

Pentru Zulufĭ

Zulufĭ, plete şi percele la muĭerĭ sĕ cere.

Pentru Zălog

Zălogul dacă zăbovesce, nu sĕ maĭ ivesce. Veḑĭ să nu o paţĭ.
4405 Dobânda zălogului, primejdia luĭ. Feresce-te dĕ ea.
Orĭ-ce zăticnire spre bine sĕ 'nţelege.

Pentru *Z*ăbavă

Vedĭ *Încet*.

Pentru *Z*ădărnicie

Vedĭ *Zadarnicĭ*.

Pentru Sgârcitură i Sgârciţĭ şî Scumpi i Scumpete, şî Gĭumerţĭ şi Slobodi la mână

Sgârcitul când copil dobândesce, maĭ mult sĕ mâhnesce, gândind la cheltuĭélă. Tu împotrivă să urmezĭ.

Sgârcitul légă, strînge şî îngrópă, nu pentru el ci pentru ceĭ din urmă. Nu te asemĕnà luĭ.

Sgârcitul pururea trist. Vedĭ să nu cadĭ şî tu la întristare.

4410 Sgârcitul sĕ înţelege cel maĭ sărac dĕ toţĭ, că nu sĕ întrebuinţéză din averea luĭ.

Sgârcitura din ce merge întineresce şî nicĭ odată îmbĕtrânesce.

Cheĭa, sufletul sgârcituluĭ. Feresce-te d'un asemenea suflet.

Maĭ lesne gĭumertul sĕ iconomisesce, dĕcât cel sgârcit.

Maĭ bine gĭumert şî fără banĭ, dĕ cât sgârcit şî cu banĭ; că gĭumertul pentru toţĭ este bun, ĭar sgârcitul nicĭ pentru însuşĭ el.

4415 Mare nebunie, să trăĭescĭ sărac şî să morĭ bogat, cu sgârcitura ta.

Numaĭ curva sgârcituluĭ îĭ dă dĕ cap. Vedĭ să nu o paţĭ

Nu te sgârcĭ piste fire că, bogat, sărac, orĭ-cine nimic d'aicĭ cu el duce, când în vecĭ sĕ duce.

Nicĭ sgârcit, nicĭ gĭumert peste fire, că şî una şî alta întrégă nebunie.

Păzesce-te dĕ sgârcitură, c'averea la cel sgârcit dĕ suflet vătĕmătóre.

4420 Păzesce-te dĕ cel sgârcit, când încércă cea maĭ mică pagubă, la al sĕŭ interes, c'asupra ta aruncă pricina dĕ interes.

Părinte sgârcitor, dobândesce copil risipitor spre a sa pedépsă.

Firea celuĭ sgârcit, patimă fără léc. Feresce-te dĕ o asemene patimă.

Cel sgârcit cu cel gĭumert, nicĭ o înclinare are.

Cel sgârcit haĭna singur 'şĭ-o şterge, şî basmaoa 'şĭ-o frécă, ca să nu plătéscă.

4425 Cel bolnav la sănătate maĭ mult rîvnesce, ĭar la bogăţie

nicĭ că maĭ gândesce; ĭar sgârcitul şî la bólă maĭ bine va să móră, dĕcât c'o para să scape.
Cine légă are, ĭar sgârcitul, şî când légă, şî când nu légă, nicĭ odată are, că ceea ce are, nu sĕ 'nţelege ale luĭ, ci a celor din urma luĭ.
Dĕ sgârcitura cea mare, dĕ multe orĭ pĭerdem norocul ce ne vine. Vedĭ să nu o paţĭ.
Averea scumpuluĭ, mórtă sĕ socotesce, câtă vreme el trăĭesce, că când el sĕ îngrópă atuncĭ ea sĕ desgrópă.
Aurul şî argintul Domn şî Dumneḑĕŭ sĕ 'nţelege celuĭ scump şî sgârcit, că la el sĕ închină ca la un Dumneḑĕŭ.
4430 Veĭ să dobândescĭ dragoste dĕ la cel scump? să nu'l laşĭ să cheltuĭéscă nimic dĕ la el.
Maĭ lesne mortul va grăì dĕ cât scumpul va dăruì.
Maĭ lesne cel legat dĕ picere va puté alerga, dĕ cât cel scump a înaintà.
Nicĭ un lucru maĭ scump dĕ cât acela ce 'l cumperĭ cu marĭ rugăcĭunĭ.
Scumpetea la om cea maĭ mare bólă, şî bólă fără léc. Dĕparte d'o asemene bólă.
4435 Scumpetea la om cel maĭ mare cusur.
Scumpul averea în pămînt şĭ-o ascunde ca nicĭ ceĭ din urmă să sĕ 'nveseléscă dĕ ea.
Scumpul alérgă la sărăcie, ca dĕ viéţă să ĭea povaţă.
Scumpul a-'şĭ îngropà averea, mult, mult sĕ înveselesce, ĭar a dà dĕ pomană pĕcat mare socotesce.
Scumpul odihnă nicĭ odată are, dĕ cât poftă dĕ banĭ mare.
4440 Scumpul în vis când cheltuĭesce, tótă ḑiua sĕ tânguĭesce.
Scumpul în casă cu toţĭ sĕ gâlcevesce.
Scumpul cu înşelătorul, lesne sĕ învoesc.
Scumpul cu dracul, d'o fire sĕ 'nţelege.
Scumpul la càştig cu gândul sĕ topesce.
4445 Scumpul la 'ndurare, împoncişat sĕ uĭtă.
Scumpul la ceĭ din urmă bogat, ĭar la cel din cap sărac.
Scumpul la banĭ sĕ închină maĭ mult ca la Dumneḑĕŭ.
Scumpul lintea o cumpĕră câte un bob, un bob.
Scumpul maĭ mult păgubesce, şî leneşul maĭ mult alérgă.
4450 Scumpul maĭ lesne sĕ înşală.
Scumpul maĭ bine va să móră, dĕ cât un ban să dé spre tămăduirea sa.
Scumpul maĭ mult sĕ supĕră, când vede pĕ gĭumert că nicĭ o supĕrare are dĕ cea maĭ mare cheltuĭélă.
Scumpul pentru un ban perde înḑecit, şî nicĭ cum simte.
Scumpul poftă nicĭ cum are, că nu'l lasă scumpetea la óre-ce să poftéscă.

4455 Scumpul pururea trăĭesce, în grijĭ, fricĭ șî bănuĭelĭ.
Scumpul pĕ Domnul învinovățesce, dĕ ce a făcut săracĭ, ĭar nu pĕ sine, dĕ ce nu sĕ 'ndură dĕ săracĭ.
Scumpul până la mormînt ḑiuă bună n'a vĕḑut.
Scumpul saț n'are, dar nicĭ rod din averea luĭ vede.
Scumpul sĕ róde, însușĭ pe el, că n'are ce mâncà.
4460 Scumpul scóte dintr'un pozănar șî bagă în cel-l-alt, ḑicênd că a mâncat.
Scumpul batjocura lumiĭ
Scumpul bogat nicĭ cum va să sĕ numéscă.
Scumpul dușman săracilor.
Scumpul, dĕ 'i-ar dà ștreang fără plată, lesne s'ar spînzurà.
4465 Scumpul dĕ banĭ sĕ stăpânesce, ĭar nu el pĕ banĭ.
Scumpul dĕ șórecĭ pace are, că n'aŭ ce róde.
Scumpul șî sgârcitul, sătuĭ de la masa lor nicĭ odată sĕ scólă că n'aŭ ce mâncà.
Scumpul șî când socotesce că dobândesce, maĭ mult pĭerde că, în urmă, maĭ scump cumpĕră.
Scumpul, șî de mult are, dar nicĭ odată are, că șî ce are nu sĕ 'nțelege că are, când dĕ averea luĭ nu sĕ înveselesce.
4470 Cel slobod la mână, gândul luĭ ĕl mână, la cele maĭ marĭ.
Cel slobod la mână maĭ mult ĭubesce cinstea ce i-sĕ dà, dĕ cât ceea-ce el din mână dă.
Cel slobod la mână pĕ alțiĭ îndestuléză, șî pĕ sine flămând sĕ lasă.
Cel slobod la mână pĕ sine mănâncă, dând altora dĕ mâncare.
Tóte cele-l-alte sĕ învechesc cu vreme, ĭar scumpetea pururea spre înnoire merge.
4475 Cel scump șî cel sgârcit, nicĭ pentru însușĭ a luĭ gură cheltuĭesce.
Cel peste fire scump, învață pĕ slugă hóță [1]).
D'ar fi cu putință să dé omul óre-ce, șî nimic să scadă din averea luĭ, șî atuncĭ scumpul ne milostiv ar fi.
Omul gĭumert la toțĭ este plăcut, ĭar cel sgârcit chĭar luĭ este urît.
Omul gĭumert pentru toțĭ este bun, ĭar petru sine nebun.
4480 Cel gĭumert pururea în lipsă se află.
Cel gĭumert pĕ mulțĭ ajută, șî la mulțĭ folosesce, ĭar cel scump șî sgârcit, nicĭ pĕ însușĭ sine.
Cel gĭumert d'ale sale nicĭ cum îngrijasce.

---

[1]) Veḑĭ Stăpân.

Gĭumerţiĭ petrec ca când ar avé puţin să trăĭască, ĭar scumpiĭ petrec ca când ar fi ne-muritorĭ.

Pentru Smerenie şî Smeriţĭ, i Plecaţĭ şî Plecăcĭune

Atuncĭ maĭ mult să te smerescĭ când maĭ mult te laudă.
4485 Smerenia arată o mare plecăcĭune ca maĭ mult să sĕ cinstéscă, d'aceea smerenia întrégă înşelăcĭune.
Smerenia adevĕrată, cugetul cel bun arată. O asemene smerenie să vînezĭ.
Smerenia viclénă, cu plecăcĭune te înşală. Dĕparte dĕ ea.
Smerenia cunósce întâĭŭ pĕ sineşĭ. D'aceea sĕ şî cinstesce.
Smerenia cu plecăcĭunea, mândria cu slava şî mărirea cu zădărnicia sĕ înveselesc.
4490 Smerenia cu făţărnicie, întrégă viclenie, şî ferice dĕ cine a cunoscut-o şî 'ndată a desfăcut-o!
Smerenia cât sĕ cuvine, datorie la orĭ-cine. D'acésta să te ţiĭ.
Smerenia mincinósă, cu ochiĭ la pămînt, cu mâĭnele în pĭept, şî cu gândul la dobândă. Dĕparte dĕ ea.
Smerenia mincinósă, cea maĭ grozavă tâlhărie, că dĕ faţă te despóĭe cu cele maĭ sfinte cuvinte. Feresce-te dĕ ea, cât veĭ puté.
Smerenia peste fire, întrece diivolie. Dĕparte dĕ ea.
4495 Smerenia peste mĕsură 'ţĭ-arată neghĭobia, saŭ rĕutatea cea ascunsă. Dĕparte dĕ ea.
Smerenia prefăcută întrece făţărnicia. Dĕparte dĕ ea.
Smerenia sĕ ascunde sub cea maĭ mare făţărnicie, ca maĭ mult să dobândéscă.
Smerenia să ţe-o arĕţĭ, nu pĕ din afară, ci pĕ din lăuntru.
Smerenia cea maĭ mare şî dĕ tot ascunsă, curge din mândrie, şî din lăcomie, ca să dobândéscă pĕ tăĭnuite ceea-ce dĕ faţă nu i-sĕ cuvine. Cam dĕparte dĕ ea.
4500 Smerenia cea maĭ plăcută, cea după vremĭ prefăcută.
Smerenia cea maĭ mare, o poftă d'a dobândì cinstea cea maĭ mare.
Smerenia îşĭ are, la orĭ-ce adunare, locul eĭ la o parte, dar tot cel după spate.
Smerenia cu suflet curat, ĭar nu cu viclén, că te arată dĕ făţarnic.
Smeritul viclén, cel maĭ cumplit făţarnic, că surd 'şî orb sĕ face, până ce prinde pĕ om în plasă. Feresce-te dĕ el.
4505 Smerit dar nu prefăcut, şî cucernic dar nu viclén, că scârbă aducĭ la toţĭ.

Cu smerenie maĭ mult te înalţĭ, când cu făţărnicie nu o facĭ.
Cu smerenia dobândescĭ cea maĭ mare cinste, când după cuviinţă o arĕţĭ.
Cu cât maĭ mult te mărescĭ cu atât maĭ mult să te smerescĭ, ca cinste şî slavă dĕ la toţĭ să dobândescĭ.
Cu cât maĭ mult cel smerit sĕ plécă şî sĕ închină, cu atât maĭ mult dĕ el să te sfiescĭ, c'atuncĭ dracul 'l-a 'ncălecat.
4510 Mult, mult să te ferescĭ dĕ ceĭ ce, cu smerenia lor, sĕ fac că le pare rĕŭ d'ale tale nenorocirĭ, c'atuncĭ eĭ sĕ 'nveselesc ca nisce făţarnicĭ.
Mulţĭ cu smerenia aŭ dobândit ceea-ce n'aŭ gândit, că smerenia pĕ mulţĭ înşală.
Nu cu ochiĭ la pămînt şî cu gândul la satana, nicĭ cu mâĭnile la pĭept şî cu ochiĭ p'împrejur, tocma ca un fur, a ta smerenie să ţe-o arĕţĭ.
Pururea să te arĕţĭ cu mult maĭ mic dĕ cât escĭ, ca în adevĕr smerit.
Pĕ cel smerit, din gunoĭŭ să'l ridicĭ şî din noroĭ.
4515 Să te înveţĭ a te smerì şî a te mărì, la vreme şî după vreme.
Feresce-te dĕ cel ce, în numele Domnuiuĭ, ĕţĭ arată ţie smerenie mare, că ca un şarpe 'nveninat, cu dintele te pişcă şî din limbă îşĭ varsă otrava unde te muşcă.
Fiĭ smerit la toţĭ, ĭar nu şî făţarnic; că smerenia la om, cea din suflet curat, o bună mijlocire spre a dobândì dragoste dĕ la toţĭ, ĭar făţărnicia urîcĭune dĕ la toţĭ.
Ceĭ smeriţĭ şî prefăcuţĭ, maĭ mult rîvnesc la înşĕlăcĭunĭ, dĕ cât ceĭ flămânḑĭ la pâĭne.
Cel smerit când sĕ preface lesne îl poţĭ cunósce, că ochiĭ în jos şî-'ĭ ţintuĭesce, capul până la pămînt şî 'l plécă, rasa prin prejur 'şĭ-o şterge, şî mâĭnile în pĭept şî le crucesce, dar într'însul Domnul scie ce hrănesce. Dĕparte d'o asemene smerenie.
4520 Cel smerit când sĕ preface, arată că'ĭ pare rĕŭ, când dĕ ómenĭ sĕ cinstesce, ca maĭ mult să'l cinstéscă.
Cel smerit mult sĕ scârbesce dĕ cel mândru când ĕl întîlnesce.
Cel smerit cu cel mândru nu pot să sĕ vaḑă unul pĕ altul, că unul sĕ uĭtă la pămînt, şî cel-l-alt în cer.
Cel smerit cu cel mândru, d'adreptul sĕ 'mpotrivesc.
Cel smerit sĕ mulţumesce în starea ce sĕ găsesce, când nu isbutesce la ceea-ce gândesce.
4525 Cel smerit sĕ sfiesce a necinstì pĕ orĭ-cine, că-'ĭ dă peste nas, orĭ-cine.

Cel smerit dĕ toţĭ ĭubit, când fără chichiţe s'a ivit. Aşa şî tu să te arĕţĭ.
Cel smerit şî plecat, la orĭ-cine va să slujască, ca cu orĭ-ce mijloc să dobândéscă.
Cel ce sĕ înalţă sĕ va smerì, şî cel ce sĕ smeresce sĕ va înălţà. Aşa cel maĭ înţelept, în legile luĭ a grăit.
Dragoste şî credinţă, din inimă curată şî fără făţărnicie, cea maĭ sfântă şî maĭ plăcută Domnuluĭ smerenie. Dĕ ea să te ţiĭ.
4530 Şî smerenia şî plecăcĭunea, la vremea lor, şî cuĭ şî cum sĕ cuvine.
A se plecà la stăpânire, semn dĕ înţĕlepcĭune.
In cea maĭ mare slavă când tu te veĭ aflà, atuncĭ maĭ plecat să te arĕţĭ la toţĭ, ca să dobândescĭ pĕ toţĭ.
Capul celuĭ maĭ plecat nu sĕ taĭe dĕ gĭalat.
Ca să poţĭ trăì în lume cu dragoste dĕ la toţĭ, trebue să te arĕţĭ plecat la toţĭ.
4535 Cu smerenie plecată dobàndescĭ dragoste îndată.
Cu mare şi cu mic orĭ când tu te întîlnescĭ, să'l cinstescĭ c'o 'nchinăcĭune, plecând capul către el, şî căciula din capu-ţĭ cu dragoste să ţe-o scoţĭ.
Cu plecăcĭunea inimiĭ, către orĭ-ce necaz, mare mângăĭere dobândescĭ.
Cu plecăcĭunea înblândescĭ inima cea maĭ crudă.
Cu plecăçĭunea, cu mult maĭ bine dĕ cât cu mândria, dobândescĭ dragoste şî cinste.
4540 Cu plecăcĭunea biruescĭ pĕ cel maĭ mare tiran.
Cu plecăcĭunea dobândescĭ ceea-ce tu gândescĭ, ĭar cu mândria şî arţagul ĕţĭ aprinḑĭ şî însuţĭ capul.
Plécă-te vremiĭ dĕ veĭ să isbutescĭ.
Plécă-te la ceĭ-ce întind mâĭnile către tine.
Plecat dĕ te veĭ arĕtà puţinĭ te vor supĕrà.
4545 Plecăcĭunea, muma faptelor celor bune. Dĕ ea să te ţiĭ.
Plecăcĭunea ne dĕpărtéză dĕ cele maĭ multe greşĕlĭ ce mândria ni le înmulţesce.
Plecăcĭunea, cea dintâĭŭ către înţelepcĭune tréptă.
Plecăcĭunea ce arĕtăm, către ceĭ maĭ marĭ, sĕ 'nţelege pĕ tăcute, o taĭnică poftă de-a dobândì óre-ce maĭ mult dĕ la eĭ.
Cel plecat, pururea nevătĕmat.
4550 Cel ce va la toţĭ să placă, cu plecăcĭune către toţĭ să sĕ pórte.
Cel-ce 'ţĭ ḑice: «*Cu plecăcĭune*», te înşală c'o mincĭună; nu-'ĭ dà creḑĕmînt la vorbă dĕ nimic.
Cel-ce scie să sĕ plece, sĕ plécă şî când ajunge în jĕţ împĕrătesc.

Cine scie cum şî când să sĕ plece vremiĭ, acela maĭ bine nimeresce.
Dĕ mic copil să te dĕdaĭ a te plecà la altul, că plecăcĭunea cinste şî dragoste 'ţĭ-aduce, ĭar mândria urîcĭune.

Pentru Sbĭerete

4555 Sbĭeretele te arată dĕ boŭ saŭ dĕ măgar. Feresce-te de asemene nume.

Pentru Cal

Veḑĭ *Credinţă.*

Cal ne învăţat nicĭ cum tu să încalecĭ, că te aruncă 'n cap.

Pentru Cale, Călĕtorĭ şî Călĕtorie

Inaintea domnuluĭ, calea ta să ţe-o 'ndreptezĭ.
Căile cele strîmbe, curse ómenilor sĕ 'nţeleg.
Pe calea cea dréptă a umblà să te silescĭ, ca să nu te poticnescĭ.
4560 Pe cale neumblată să nu te călĕtorescĭ, ca nu maĭ mult să zăbovescĭ.
Apă şî pâĭne la călĕtorĭ să daĭ, ca dĕ la toţĭ «*bogdaproste*» s'auḑĭ.
Ḑiua cu lumină să te călĕtorescĭ ca să nu te rătăcescĭ.
Maĭ bine pĕ jos, c'un tovarăş vesel, la orĭ-ce călĕtorie, dĕ cât în cea maĭ bună trăsură c'un tovarăş posomorît.
Pĕ orĭ-ce călĕtor cu dragoste să'l priimescĭ, dacă veĭ şî tu asemenea să te 'nvrednicescĭ.
4565 Pĕ mare când veĭ să te călĕtorescĭ, saŭ călare pĕ uscat, caută vremea cea maĭ bună ca să nu te primejduĭescĭ.
Pĕ mare şî pĕ uscat când tu te călĕtorescĭ, cu vrăjmaşul tĕŭ nicĭ cum să te însoţescĭ.
Dĕparte la călĕtorie, dĕ omul cel nebun.

Pentru Cantaragiĭ şî Cântar

Cantaragiul c'un dram dĕ te va asupri sufletul luĭ şî 'l încarcă, şî vaĭ dĕ el când va intrà în luntrea călĕtorieĭ,

că nu va avea cu ce plătì a luĭ mare greutate! Vedĭ să nu o paţĭ.
Cantaragiul cu cântarul dĕ gât, sĕ va înfăţişà la cel prea înalt. Feresce-te dĕ o asemene înfăţişare.
4570 Cântarul mincinos, şî mĕsurile îndoite, urîte sûnt înaintea Domnuluĭ. Feresce-te dĕ ele.
Cine strîmb cântăresce cu cântarul dĕ gât sĕ trântesce. Vedĭ să nu o paţĭ.

Pentru Cap

Capul în sus să nu ţe-l ţiĭ că te arată de mândru, nicĭ dĕ tot în jos, că te-arată dĕ smerit mincinos.
Capul când te dóre tot trupul bolesce.
Capul să ţe-l ferescĭ dĕ mare căldură, cum şî dĕ rĕcélă.
4575 Maĭ bine în tivgă, adică în cap, să te silescĭ să dobândescĭ.
Uniĭ cu capul gol, alţiĭ cu căciula în cap, toţĭ d'opotrivă rógă pĕ Dumneḑĕŭ, şî Domnul pĕ toţĭ d'opotrivă ĕĭ primesce şî 'ĭ ascultă; ĭar noĭ, înaintea nóstră, pĕ toţĭ îĭ vrem cu capul gol, şî cu căciula în mână, să ni sĕ plece. O ce dĕosebire între om şî Dumneḑĕŭ!

Pentru Capriţiĭ

Omul fără capriţie fie cât dĕ mică, maĭ nu poţĭ găsì.
Capriţia neschimbată, pururea întinată.
Feresce-te dĕ capriţiĭ, că te-arată dĕ 'ndĕrĕtnic şî dĕ om sanchiŭ.

Pentru Car

4580 Carul să nu 'l încarcĭ peste a luĭ încărcare, că te pune să ridicĭ cu însuşĭ a ta spinare.

Pentru Caraghĭoşĭ

Veḑĭ *Mucaliţĭ.*

Pentru Carte

Veḑĭ *Cărţĭ.*

Pentru Casă

A caseĭ greutate, d'o potrivă apasă pĕ toţĭ în parte.
Adapă tu maĭ întâĭŭ a ta casă îndestul, apoĭ dintr'al tĕŭ prisos dă şî la alţiĭ cât poţĭ.
In casă pururea, cele dĕ trebuinţă, să îngrijĕscĭ a avé, ĭar cele dĕ prisos, afară din casă, dĕparte să le sgornescĭ, ca să te iconomisescĭ.
Intâĭŭ casă, apoĭ nevastă, şî în urmă boĭ bunĭ de arătură.
4585 Vaĭ dĕ casa aceea unde pantofĭ nu calcă.
Vaĭ dĕ căsa aceea ce 'ĭ lipsesce muĭerea.
Vaĭ dĕ casa aceea, când muĭerea sĕ sfădesce cu al sĕŭ bărbat, maĭ mult pentru pat!
Ca casa fără tropăiturĭ dĕ muĭerescĭ condurĭ nimic alt maĭ urît, în cer şî pĕ pămînt.
Casa unde nicĭ cum miróse a muĭere, cea maĭ spurcată casă, după lege sĕ 'nţelege.
4590 Casa cu muiere, nicĭ odată pĭere.
Casa căldurósă, cu mult maĭ drăgăstósă, când vîntul ne bate în faţă şî 'n spate.
Casa, muĭerea o încălḑesce; n'o lăsa să rĕcéscă.
Casa nemăturată nicĭ cum să laşĭ vre-o dată, nicĭ rufele aruncate, încóce şî încolo, că una te-arată dĕ murdar, şî alta dĕ blendărăŭ.
Casa ta ca să sporéscă, pururea să îngrijescĭ a sĕ afla necurmat în cea maĭ bună orînduĭală, în cea maĭ plăcută supunere, în necurmată sîrguinţă, în curăţenia năravurilor, şî în cea maĭ plăcută cucernicie.
4595 Casa ta să ţĕ-o 'mpodobescĭ cu cele maĭ curate, ĭar nu cu cele maĭ bogate.
Casa fără grijă nicĭ cum să ţe-o laşĭ, nicĭ ḑiua, nicĭ nóptea, nicĭ la vremea meseĭ.
Casa fără condurĭ, adică fără muĭere, întrégă pustietate.
Casa scumpuluĭ pururea pustie.
Casa fără muĭere, ca un trup fără suflet.
4600 Casa ce sĕ îngrijasce, pururea plină sĕ găsesce.
Casa ce sĕ împarte, dĕ stare n'are parte.
Casa Domnuluĭ, lumea ce însuşĭ el a zidit, şî slujitoriĭ luĭ, ómeniĭ ce în lume, însuşĭ el 'ĭ-a sălăşluit.
Casa grea şî fără orînduĭală, spre scădere te scobóră. Veḑĭ să nu o paţĭ.
Casă când zidescĭ, scara maĭ întâĭŭ, cu cea maĭ bună odihnă s'o clădescĭ, şî umblătórea să nu puţă, ĭar odaĭa de dormit s'o puĭ spre rĕsărit.
4605 Cu icóne să împodobescĭ casa ta pĕ din lăuntru, ale celor

maĭ învĕţaţĭ, ĭar pe din afară cu chipurile celor maĭ vestiţĭ, la voĭnicie şi la vitejie.
Chelaruluĭ maĭ întâĭŭ casă dĕ locuinţă, pĕ unde intră şi ĭese orĭ-ce dĕ trebuinţă.
Cu mult, cu mult maĭ marĭ valurile caseĭ dĕ cât ale celeĭ maĭ mare mărĭ; că în ale măriĭ odată te 'nnecĭ şî scapĭ, ĭar în ale caseĭ, cât trăĭescĭ te nevoĭescĭ, că pururea înnoţĭ în ele.
Maĭ bine în mic acoperĕmînt şî în casa ta, dĕ cât în palaturĭ marĭ, şî streine dĕ tine.
Maĭ bine cu puţin şî 'n casa ta, dĕ cât cu maĭ mult şî 'n casă streină.
4610 Precum lupul cu câĭnele, aşa şî linguşitorul şî pişpăitorul şî făţarnicul cu prietenul sĕŭ; feresce-te ca nu cum-và, în loc de câĭnĭ, să'ţĭ umplì casa ta cu lupĭ nesăţioşĭ.
Fugĭ de casă 'ntunecósă, şî dĕ cea frigurósă, şî dĕ cea pitulată, şî de cea fără aer, ce vine dĕ la rĕsărit, dar cu maĭ mult maĭ mult să fugĭ dĕ casă fără muĭere, că muĭerea casa ţe o îndĕstuléză, muĭerea ţe-o însufleţesce, cu cel maĭ dulce aer.
Cea maĭ bună casă, ceea-ce n'are trebuinţă dĕ cele dĕ prisos.
Cine are casă trebuĭe să îngrijască d'ale caseĭ, ca dĕ pĭeptene cel-ce are barbă.
Cine casă îşĭ clădesce, cu-ale altora sudorĭ, mormîntul sĕŭ şî'l gătesce. Vedĭ să nu o paţĭ.
4615 Cine dĕ mic copil casa 'şĭ-o risipesce, la bĕtrâneţe slugă altora sĕ găsesce. Vedĭ să n'o paţĭ.
Dacă casa ţĭ-e urîtă, bagă mărăcinĭ în ea, şi n'o dà cu chirie.

Pentru Casnicĭ

Vedĭ *Căsătorie.*

Pentru Cheĭe

Cheile dĕ lângă tine nu le dĕpărtà, ca pururea în cămară să maĭ aĭbĭ ce-va.

Pentru Chezaşĭ şî Chezăşie

Aĭ banĭ? fă-te chezaş; n'aĭ trébă? fă-te martur.
In césul ce te facĭ chezaş, socotesce-te la plată.
4620 Chezaş nicĭ cum să te puĭ, dacă veĭ să dormĭ fără nicĭ o grijă.

Chezaş te-aĭ pus, aĭ pĭerdut, ceea-ce aĭ avut.
Chezăşia pentru fapte, anevoĭe a sĕ păzì fórte.
Chezăşia celor marĭ, pentru ceĭ micĭ cu opincĭ, nicĭ o tărie are.
Când te facĭ chezaş, baniĭ în casă gata să ţi-'ĭ aĭbĭ, când te facĭ martor, dĕ cizme cam multe să te îngrijĕscĭ.
4625 Cine chezaş sĕ pune, din punga sa pune.
Cine chezaş sĕ face, punga să'şĭ deslege.
Binele ce 'ţĭ-a făcut chezaşul tĕŭ să nu'l puĭ la uĭtare, că sufletul sĕŭ şĭ-a pus pentru tine.

Pentru Cheltuĭelĭ

Cheltuĭala cu mĕsură pururea îţĭ dă în gură, ĭar cea peste mĕsură şî bucătura ţe-o scóte din gură. Veḑĭ să n'o paţĭ.
Cheltuĭala cea mare, sărăcie în casă ţĭ-aduce mare. Ferescete dĕ ea.
4630 Cheltuĭelile când le micşorezĭ, atuncĭ vistieria ţĕriĭ sĕ 'mbogăţesce, şî săraciĭ birniciĭ maĭ rĕsuflă óre-ce. D'acésta să te îngrijĕscĭ.
Cheltuĭesce cu mĕsură, dĕ veĭ să maĭ aibĭ cevà în urmă.
Cheltuindu'ţĭ averea la cele ce nu sĕ cade, lipsă veĭ avé la cele ce sĕ cade. Veḑĭ să nu caḑĭ în lipsă.
Cu mĕsură bună când veĭ cheltuì nicĭ cum ĕţĭ va lipsì.
Când înveţĭ pĕ copil la miĭ şî sute dĕ cheltuĭelĭ zadarnice, îl înveţĭ cum maĭ curînd să sărăcéscă.
4635 Când veĭ însoţì cheltuĭala cu sgîrcirea atuncĭ veĭ merge maĭ bine.
La cheltuĭelĭ cu mare sémă, la dăjdiĭ cu maĭ mare, ca să nu 'întrécă dajdia cheltuĭala, c'atuncĭ unul sĕ dĕspóie, şi-altul sĕ umflă în blane.
Maĭ lesne omul cheltuĭesce dĕ cât dobândesce.
Maĭ puţin să cheltuĭescĭ dĕ ceea-ce dobândescĭ, ca la nimenĭ să nu te căcĭulescĭ.
Nu cheltuì peste mĕsură dacă veĭ să nu aĭbĭ lipsă în urmă.
4640 Nu 'ţĭ cheltuì averea ta pĕ trepte maĭ înalte, că 'n cea maĭ mare tréptă, dĕ te veĭ suì, nimenĭ îţĭ va da ceva, când nu veĭ avé acolo ce mâncà.
Pururea óre-ce, din cheltuĭelĭ să păstrezĭ, pentru vreme dĕ nevoĭe.
Nicĭ să cheltuĭescĭ, nicì să te sgîrcescĭ la tóte peste mĕsură, ci o cumpĕnă bună şî dréptă să păzescĭ, ca să nu te căĭescĭ în urmă.
Cel-ce peste mĕsură la cheltuĭelĭ sĕ silesce, spre scăderea luĭ maĭ bine sĕ 'nlesnesce.

Cel-ce fără mĕsură, cheltuiesce, fără măsură și sărăcesce.
4645 Cine cheltuiesce maĭ mult dĕ cât ĕĭ vine, curînd sărăcia în casa luĭ ĕĭ vine. Vedĭ să nu o pațĭ.
Cine cheltuiesce peste orînduială, curînd începe cu talerul să céră. Vedĭ să nu o pațĭ.
Cine cheltuiesce tot venitul sĕŭ, sĕ 'nțelege pĕ jumătate nebun; cine cheltuiesce peste venitul sĕŭ, întrece pĕ cel întreg nebun; cine cheltuiesce tot capitalul sĕŭ, ajunge în dóga după urmă, și rĕmâne să cânte pururea cu drîngul. Vedĭ să nu o pațĭ.
Cine sĕ întrece unul cu altul la cheltuielĭ, ca ceĭ ce sĕ bat la duel. Ghicĭ cine o să nimeréscă?
De veĭ cheltuì la cele dĕ prisos lipsă veĭ avé la cele dĕ trebuință. Vedĭ să nu te găsescĭ în lipsă.
4650 Și când baniĭ te vor scóte din casă afară, nicĭ atuncĭ tu nu cheltuì peste mĕsură, că curînd veĭ rĕmâné fără nicĭ o mĕsură.

Pentru Chemare

Chemarea cu: «tată! mamă! fătul meu!» și «bădiță!» ne arată cea maĭ mare dragoste; cu aceste numirĭ să te întrebuințezĭ la orĭ-ce vorbă.

Pentru Chef

Cheful omuluĭ sĕ schimbă în felurimĭ de chipurĭ, după a sufletuluĭ molecĭune.
Cheful o patimă din cele maĭ zădarnice.
Cheful îngrașă pĕ om.
4655 Cheful cu noroc, te ridică pĕ loc.
Cheful la om când i-'l stricĭ, tótă pofta 'ĭ-o ridicĭ.
Cheful la om cea maĭ mare fericire.
Cheful ni sĕ strică, când supĕrare ne pică, fie cât dĕ mică.
Cheful din plăcere, plăcerea din zădărnicie, și zădărnicia din împuținarea mințiĭ.
4660 Nicĭ odată în lume să nu te-arĕțĭ fără chef, c'atuncĭ dușmanul sĕ bucură, când te vede fără chef, c'atuncĭ crapă dĕ necaz, când te vede fără nicĭ un necaz.
Fără chef, maĭ nimic, bine sĕ săvîrșasce.

Pentru Chĭorĭ

Chĭorul între orbĭ, împĕrat sĕ socotesce.

Pentru Chinurĭ

La ceĭ întristaţĭ mângăĭetor, la ceĭ năpăstuiţĭ apĕrător, şî la ceĭ în chinurĭ isbăvitor dĕ chinurĭ.
Când chinurile peste mĕsură, dĕsnădĕjduirea vine în urmă, şî după ea vărsare dĕ sânge.
4665 Pĕ cel în chinurĭ să-'l mângâĭ, ĭar nu în maĭ marĭ chinurĭ să'l cufundĭ.
Dĕ chinurĭ atuncĭ numaĭ veţĭ scăpà când slobodĭ veţĭ rĕmâné. D'acésta să vĕ îngrijiţĭ.

Pentru Chipzuire

La orĭ-ce chipzuire, doĭ dĕ cât unul, cu mult maĭ bine, ca ceea-ce unul nicĭ-cum a gandit, cel-l-alt maĭ bine a nimerit.
Nu cel-ce, cele trecute, cu ochiĭ a vĕdut, ci cel-ce, cele din urmă, cu mintea a prevĕdut, acela maĭ bună chipzuire a născut.
Cel-ce pentru ale sale rĕŭ sĕ chipzuesce, pentru cele strĕine maĭ rĕŭ sĕ socotesce.
4670 Buna chipzuire, dĕ cele din urmă îngrijasce maĭ bine. Dĕ ea să te ţiĭ.

Pentru Cojoc

Cojocul căutare, numaĭ la ĭérnă are.
Cojocul din spinare nicĭ cum să'l lepedĭ ĭérna, că dĕ căldură mort nicĭ cum aĭ vĕdut.
Dĕ cu vară pentru ĭarnă, dĕ cojoc să te 'ngrijĕscĭ.

Pentru Cochetărie

Vedĭ *Muĭere cochetă.*

Pentru Cocoşaţĭ

Ceĭ cocoşaţĭ cu duh, ceĭ orbĭ cu simţire, şî ceĭ şchĭopĭ cu putere.

Pentru Colivĭ

4675 Inimă curată, ĭar nu colivă lată, cere Domnul dĕ la tine, că el n'are trebuinţă dĕ mâncărĭ şî bĕuturĭ.

Vaĭ dĕ cel-ce socotesce, că cu coliva, pĕ Domnul îmblândesce, când Domnul faptul şî gândul ţe-l drămuesce, ĭar nu darul dĕ la tine, ce socotescĭ că dobândesce, dĕ care nicĭ o trebuinţă are.
Coliva cât dĕ dulce, la gura celuĭ mort nicĭ o viéţă 'ĭ aduce.
Cu coliva poţĭ da, o bună de mâncare, dar dĕ pĕcate nicĭ cum aĭ scăpare până nu veĭ dĕsnăpăstuì pĕ cel ce-ĭ năpăstuit. Păzesce acéstă urmare ca porunca cea maĭ mare.
Maĭ bine la săracĭ cu milă dĕ cât la Domnul cu colivă, că Domnul trebuinţă n'are d'a ta colivă.

Pentru Comandirĭ

4680 Podóba şî cinstea unuĭ comandir, îndrăsnélă la rĕsboĭ şî îndurarea după rĕsboĭ; d'acésta să te ţiĭ.

Pentru Comediĭ

Comedia, c'o plăcere dĕ vedere, punga-ţĭ ţe o scutură.
Comedia te 'nvaţă şî bune şî rele, cam îngrijasce-te dĕ ea.
Cea maĭ urîtă comedie, şî scàrnavă la vedere, când câĭniĭ mîrâiesc, şî cu dinţiĭ rînjiţĭ, sĕ muşcă şî sĕ mănâncă, pentru o căţea şî numaĭ. Dĕparte dĕ-o asemenea comedie, băgând dĕ sémă la pilda şî înţelegerea lor.
Cea maĭ frumósă comedie şî maĭ dulce la vedere, când găinele sĕ gâlcevesc pentru cocoşelul lor, şî cocoşii sĕ bat pentru puĭculiţa lor, la asemenea comedie să mergĭ, băgând dĕ sémă, la pilda şî 'nţelegerea lor.

Pentru Comoriu

4685 La comorĭ când numaĭ gândescĭ atuncĭ te arĕţĭ dĕ milostiv. Aşa să urmezĭ.

Pentru Condeĭu

Nu te uĭtà la condeĭul ce ţine tótă ḑiua în mână, ci la ceea-ce ĭese din acel condeĭu.

Pentru Copiĭ, Copilărie şî Fiĭ, Fete, Feciorie, Fetie şî Părinţĭ

Orĭ nicĭ cum să facĭ copiĭ, saŭ dĕ-'ĭ facĭ dĕ eĭ să îngrijĕscĭ.
Unde mulţĭ copiĭ, acolo blagoslovenia Domnuluĭ.
Unde nu ajunge copilul ajută-'ĭ, unde ajunge lasă 'l pĕ el să sĕ siléscă, ca să sĕ deprindă singur să şî le înlesnéscă.
4690 Invaţă pĕ copilul tĕŭ, întâĭŭ la năravurĭ bune apoĭ la cele-l-alte sciinţe, că năravurile pentru toţĭ ĭar sciinţa numaĭ pentru el.
Invaţă pĕ copil, să ĭubéscă pĕ tot omul ca pĕ fratele sĕŭ, c'acésta este datoria omenéscă.
Invaţă pĕ copil să cunóscă orĭ ce lucru, apoĭ pune-'l să le judece şî să le îndrepteze, c'atuncĭ i sĕ deştéptă mintea.
Invĕţătura ce daĭ copiluluĭ tĕŭ, pĕ genuchiĭ tĕĭ şî pĕ braţele tale, nu o uĭtà până 'n vecĭ, d'aceea bagă dĕ sémă la cele ce'l desmĭerdĭ.
Vaĭ dĕ copilul acela ce n'ascultă dĕ părinţĭ, că blestemat ĭese.
4695 Vaĭ dĕ ceĭ ce necinstesc pĕ aĭ lor părinţĭ, cànd îmbĕtrânesc şî nu-'ĭ maĭ stăpânesc, că ne-omeniţĭ sĕ socotesc!
Ca să facĭ un copil să înveţe óre-ce, trebue maĭ întâĭŭ, să-'l facĭ să-'ĭ placă aceea, cu óre-ce jucărele.
Copiiĭ întemeĭesc căsătoria.
Copiiĭ cu crescere bună, şî năravurĭ şî maĭ bune, vor stinge necinstea némuluĭ lor, dĕ vor fi dĕ ném prost, ĭar dĕ vor fi de ném bun, cu mult maĭ mult, îl vor cinstì.
Copiiĭ la casă, stîlp dĕ vĭéţă.
4700 Copiiĭ la căsătorie, cea maĭ mare şî maĭ tare a dragostiĭ tărie.
Copiiĭ lume nouă, ni se arată nouĕ.
Copiiĭ nicĭ cum cunosc ce este lor dĕ folos.
Copiiĭ nu cunosc cât părinţiĭ ĕĭ ĭubesc până-ce, şî eĭ, copiĭ nu 'şĭ dobândesc.
Copiiĭ pĕ la şcóle toţĭ d'opotrivă să se socotéscă, ca nisce fraţĭ între eĭ, ca să pótă dobândì şî frăţie între eĭ.
4705 Copiiĭ pĕ părinţĭ, ca nisce Dumneḑĕĭ, pururea să-'ĭ cinstéscă.
Copiiĭ pĕ părinţĭ, pururea să 'ĭ asculte, ca să dobândéscă minte.
Copiiĭ părinţilor, datorĭ sûnt să le mulţumĭéscă, că 'n lume 'ĭ-a scos, să-'ĭ lase întru al lor loc.

Copiiĭ ceĭ înţelepţĭ, mare bucurie la părinţĭ, ĭar ceĭ nebunĭ şî desfrînaţĭ, mâhnire şî durere.
Copiiĭ ceĭ mulţĭ, cinste şî veselie la părinţĭ aduc, şî bogăţie şî maĭ mare.
4710 Copiiĭ dĕ micĭ copiĭ sĕ 'nvaţă, după dascălul ce aŭ dĕ faţă.
Copiiĭ dĕ multe orĭ sémĕnă părinţilor lor. D'aceĭa copiĭ când veĭ dobândescĭ, să nu îndrăsnescĭ când eştĭ bét, saŭ când eştĭ spurcat, ca să nu te pomenescĭ cu asemene copiĭ.
Copiĭ voĭnicĭ dĕ veĭ să dobândescĭ, muĭere voĭnică tu să-'ţĭ alegĭ.
Copiĭ bunĭ să te silescĭ în urma ta să laşĭ, dacă veĭ să te pomenescĭ.
Copiĭ dacă dobândescĭ, pentru eĭ să îngrijĕscĭ, şî maĭ mult să te strudescĭ.
4715 Copiĭ dĕ copiĭ, cinstea părinţilor, ĭar părinţiĭ lauda copiilor.
Copilul, orĭ-ce-'ĭ place aceĭa cere, fără a cunósce dĕ-'ĭ folosesce saŭ nu.
Copilul oftéză când din rele ĕl înfrînéză.
Copilul ca un vas ce ĭea miros dĕ la ceea ce maĭ întâĭu bagĭ într'însul, d'aceĭa să te păzescĭ, ca la copil să nu-'ĭ bagĭ maĭ întâĭŭ năravurĭ rele.
Copilul ca un boŭ, după-ce ĕl puĭ în jug, pĕ ce drum ĕl ducĭ, p'acolo şî el merge; arată copiluluĭ tĕu, drumul cel maĭ bun, ca nicĭ odată să sĕ poticnéscă.
4720 Copilul cum sĕ măresce, nu pré sĕ supune, gonind firesce slobodenia luĭ; d'aceĭa dĕ mic copil să-'l deprindĭ cu bune învĕţăturĭ.
Copilul cum sĕ nasce, plăcere dobândesce, dĕ 'ĭ-o veĭ ĭerta la orĭ-ce peste fire, îndată ĕĭ prăpădescĭ. D'aceea dĕ vreme, depărtéză-'l cu mĕsură, ca să nu te căescĭ în urmă.
Copilul cum trece din vîrsta copilărieĭ, atuncĭ are trebuinţă, dĕ maĭ mare îngrijire, c'atuncĭ tóte patimile ĕl cuprind, Îngrijasce-te dĕ acésta.
Copilul când sĕ măresce, pune-'l singur să judece, ce e bun şî ce e rĕŭ, ca să sĕ dĕprindă, cu ori-ce judecată, ĭar nu să aştepte judecata dĕ la altul.
Copilul cu pilda, maĭ lesne sĕ învaţă dĕ cât cu povaţa, şî pilda împotrivă. Îngrijasce-te dĕ acésta.
4725 Copiluluĭ să-'ĭ laşĭ vreme dĕ jocurĭ, ca să sĕ deprindă la alergăturĭ şî lupte, ce mult ĕĭ întăresce trupul şî vîrtutea.
Copiluluĭ să-'ĭ daĭ să citéscă ceea-ce ĕĭ aduce plăcere, ca să sĕ dĕdea cu citania, apoĭ singur va citi cele-l-alte.
Copiluluĭ, dĕ mic copil, să-'ĭ bagĭ în mintea luĭ ceea-ce 'ĭ trebuĭe să urmeze când sĕ va mări.

Copilul nu în oglindă să sĕ gătéscă, ci în sfatul cel maĭ bun.
Copilul pĕ mumă maĭ mult s'o ĭubéscă, că pĕ mumă numaĭ, firesce o cunósce, ĭar pĕ tată-sĕŭ cinstesce, după a mumeĭ încredinţare.
4730 Copilul pĕ tine orĭ-ce facĭ dĕ va vedé, ca o maĭmuţă sĕ ĭa după tine. Feresce-te dĕ urmărĭ rele ca să nu 'l înveţĭ cu ele.
Copilul prea lesne şî îndată sĕ cunósce din ce părinţĭ sĕ trage, după a luĭ crescere şî după ale luĭ năravurĭ.
Copilul rîde, ne-sciind dĕ ce rîde.
Copilul cu mare cu mic, d'o potrivă grăĭesce, socotind pĕ toţĭ d'o potrivă cu el.
Copilul maĭ mult ĭubesce, pĕ cel ce 'l hrănesce, că-'ĭ dă dĕ mâncare şî fără a cere.
4735 Copilul sĕ ĭa după vîrsta sa, când după ceĭ-l-alţĭ aĭ luĭ fraţĭ şî tovarăşĭ şî dĕ la toţĭ sĕ adapă, după ale lor năravurĭ, vedeţĭ dar câtă grijă la orĭ-ce vîrstă trebue să aveţĭ d'aĭ voştri copiĭ.
Copilul să poruncéscă nicĭ cum sĕ cuvine, dĕ cât să asculte.
Copilul ce-a 'nvăţat dĕ mică copilărie, d'aceĭa sĕ ţine cât trăĭesce şî când îmbĕtrânesce. Ingrijasce-te dĕ crescerea luĭ.
Copilul cel înţelept, dĕ mic copil dĕ semne dĕ om mare.
Copilul ce sĕ rătăcesce necinste aduce la părinţĭ şî luĭ peirea cea maĭ mare. Vedĭ să nu o paţĭ.
4740 Copilul după ce ĭese din casa părintéscă, atuncĭ maĭ mult să sĕ îngrijască, ca să nu greşască.
Copilul desmĭerdat varvar ĭese şî blestemat, că dĕ mic copil sĕ dedă cu strigărĭ, cu sbĭerete, cu răcnete, cu certe, cu înjurăturĭ, cu ocărĭ şî maĭ ales cu bătăĭ şî cele maĭ marĭ blĕstămăţiĭ, ce 'ĭ-sĕ ĭartă, la desmĭerdarea ce 'ĭ-sĕ face. Dĕparte dĕ asemenea desmĭerdare la copilul tĕŭ.
Copilul dĕ mic copil când sĕ desmĭardă, móle la tóte s'arată.
Copilăria cea maĭ fericită, că nicĭ un necaz simte pĕ lume.
Copil cu copil sĕ înveselesce şî bĕtrân cu bĕtrân.
4745 Copil sĕ înţelege, nu numaĭ cel dĕ puţinĭ anĭ ci şî cel maĭ dĕ mulţĭ, când minte puţină are.
Copil dĕ la copil nimic nu învaţă.
Cununiile, ĭar nu adevĕrul, bărbatuluĭ îĭ cântă că copiiĭ luĭ sûnt aĭ luĭ.
Cu ceea-ce din copilărie sĕ dedă copilul, anevoĭe a sĕ

desbără, şî la vîrsta cea maĭ grea. Ingrijasce-te dĕ acésta ca să nu o paţĭ.

Când te veĭ învrednicì, să crescĭ şî tu copiĭ, atuncĭ veĭ cunósce, cât escĭ tu dator, la părinţiĭ tĕĭ.

4750 Cu o dĕprindere mică, la cel maĭ mare sunet, copilul nu sĕ sperie, nicĭ dĕ tunete, nicĭ dĕ fulgere. Àşa să-'l dĕprindĭ.

Cu bătăĭ şî certe, şi răcnete marĭ să nu speriĭ pĕ copiĭ, ci cu mult maĭ bine cu blândeţe şî mângâĭerĭ să le îndreptezĭ greşĕlile lor.

Când înveţĭ pĕ copil, urméză şî tu după învĕţătura ce 'ĭ daĭ, că vorba sĕ uĭtă, ĭar cu fapta sĕ dedă.

La un copil nebun şî risipitor, în zădar ĕĭ laşĭ cea maĭ mare stare.

La milă şî milostenie, milostivire şî îndurare, să înveţĭ pĕ copil dĕ mic copil, cu însuşĭ pilda ta, ca să te întrécă càt va putea.

4755 La copiĭ dĕ micĭ copiĭ să le întipărescĭ, ĭubirea dĕ patrie, ĭubirea dĕ cinste, ĭubirea dĕ credinţă.

La dragoste părintéscă, frăţéscă şî prietenéşcă, pĕ copil dĕ mic copil să 'l deprindĭ, c'atuncĭ i-sĕ întipăresce în sufletul sĕu.

La tinereţe, ĭar nu la bĕtrâneţe pĕ copil să 'l înveţĭ, la ce aĭ dĕ învĕţat, că cal bĕtrân nu maĭ învaţă să umble în buestru.

Maĭ bine învĕţaţĭ, dĕ cât bogaţĭ, pĕ copiĭ să-'ĭ laşĭ, că învĕţătura bună, bogăţia cea maĭ bună.

Maĭ bine copiĭ să nu facĭ, dĕ cât să facĭ, şî dĕ eĭ să nu îngrijĕscĭ.

4760 Maĭ bine copiiĭ să móră dĕ cât să trăĭéscă, şî părinţiĭ dĕ eĭ să nu îngrijască.

Maĭ bine fără copiĭ, dĕ cât cu rĕĭ copiĭ.

Maĭ bine cinste bună, dĕ cât avere mare, la copiiĭ tĕĭ să laşĭ, că cinstea în vecĭ nu pĭere, ĭar averea într'o clipă, nicĭ cum sĕ maĭ vede.

Muma rĕsfaţă pĕ copiĭ, ĭar tata ĕĭ învaţă.

Mustréză pĕ copilul tĕŭ, dacă ĕl ĭubescĭ şî 'ĭ veĭ binele luĭ.

4765 Nimenĭ cunósce copílul luĭ, dĕ cât numaĭ muma luĭ.

Nicĭ un lucru maĭ cinstit, după fire şî dorit, nicĭ maĭ sfânt póte fi, dĕ cât copiĭ a dobândì.

Nicĭ să rĕsfeţĭ, nicĭ să desmĭerdĭ, pĕ copilul tĕŭ, că curînd îl pĭerdĭ.

Norocul copiluluĭ spînzură dĕ la purtarea părinţilor, că ce vede la părinţĭ, aceea şî el urméză. Ingrijasce-te dĕ acésta.

Nu încredinţà cuţitul în mâna copiluluĭ, nicĭ în mâna nebunuluĭ.

4770 Nu ca boul ce trage la plug, pentru hrana altuĭa, nicĭ ca greerele ce tótă séra cântă necurmat, cí ca furnica, ce singură 'şĭ adună hrană pentru ĭérnă, dĕ cu primăvară, şî ca albina, ce mâncarea cea maĭ dulce, în căsuţe ĕşĭ aduce, pĕ copil să-'l înveţĭ, ca dĕ el să te bucurĭ.

Nu numaĭ pentru hrana trupuluĭ să îngrijĕscĭ dĕ copil, ci cu mult maĭ mult pentru hrana minţiĭ luĭ, ce ĕl deosebesce dĕ boul tĕŭ.

Nu rĕsfăţa pĕ copil, ca să nu 'l plângĭ cu amar.

Nu frică ci ruşine să însufleţĭ la copiĭ, că ruşinea cea maĭ mare, dĕ orĭ-ce pedépsă.

Nu ceea-ce va, ci ceea-ce i-sĕ cuvine, copiluluĭ să-'ĭ ĭerţĭ.

4775 Nu desmierdà pĕ copil, că bolnav şî fără minte în vecĭ ĕl veĭ avea.

P'al tĕŭ copil să'l ĭubescĭ, ca însuşĭ pĕ tine, şî cu mult maĭ mult dĕ cât el pĕ tine.

Pune pĕ copil adeseorĭ să judece, la cele maĭ lesne, ca să sĕ dedea mintea luĭ şî la cele maĭ anevoĭe.

Păzesce 'ţĭ pĕ copiĭ dĕ orĭ-ce rea urmare, ca dĕ focul cel maĭ mare.

Pĕ copiĭ învaţă-'ĭ ca nu dĕ-a gata să mănânce, ci din sudórea lor.

4780 Pĕ copiĭ când cântă, să-'ĭ înveţĭ să cânte faptele celor cinstiţĭ.

Pĕ copiĭ la bărbăţie, la muncă şî înfrînare ĭar nu la molecĭune, desfătărĭ şî lenevire, să-'ĭ dĕprindĭ dĕ micĭ copiĭ.

Pĕ copiĭ nicĭ cum, să-'ĭ speriĭ vre-odată, nicĭ să-'ĭ înfricoşezĭ, cu stafiĭ şî pricolicĭ, cu goga şî cu strigoĭ, şî alte bazagoniĭ, că până la bĕtrâneţe, pĭelea lor dĕ frică, dĕ orĭ-ce li-se 'nfurnică.

Pĕ copiĭ să-'ĭ înveţĭ cu însuşĭ pilda ta, că când copilul gândesce, la părinţiĭ lor necinste, ca un rob sĕ socotesce, cu tótă a luĭ mărime.

Pĕ copiĭ să'ĭ înveţĭ să-'şĭ cunóscă dreptul lor, din mică copilărie, ca să nu cadă în urmă, în sfadă cu orĭ-cine.

4785 Pĕ copiĭ să-'ĭ înveţĭ ceea cu care o să sĕ hrănéscă, când vor ajunge bărbaţĭ.

Pĕ copiĭ să-'ĭ dĕprindĭ pururea veselĭ să fie, c'aşa pot scăpà dĕ orĭ-ce mânie.

Pĕ copiĭ să nu-'ĭ înveţĭ a sĕ sfiì dĕ orĭ-cine nicĭ ĭarăşĭ obraznicĭ, a s'arătà la orĭ-cine, că şi una şî alta le aduce vătĕmare.

Pĕ copiĭ dĕ micĭ copiĭ, să-'ĭ înveţĭ să urască mincĭunile, nedreptăţile, molecĭunea, lenevirea.

Pĕ copiĭ dĕ micĭ copiĭ, să'ĭ dĕdaĭ şî să'ĭ dĕprindĭ cu necazurĭ, cu curaj, fără frică dĕ primejdii.
4790 Pĕ copil când ĕl dĕsmierdĭ, atuncĭ ĕl pĭerdĭ.
Pĕ copil când sĕ măresce, mintea să 'ĭ-o întărescĭ, că cu ea o să sĕ slujască.
Pĕ copil la tinereţele luĭ, lasă'l să sĕ bucure dĕ tinereţele luĭ, însă fără a pricinuì vătĕmare, şî necinste altuĭa.
Pĕ copil pururea să-'l cercetezĭ, la ale sufletuluĭ şî la ale trupuluĭ, ca să 'ĭ poţĭ îndreptà greşala ce'l póte vătĕmà, şî trupesce şî sufletesce.
Pĕ copil până e copil, să'l plimbĭ pĕ unde 'ĭ place, după ce sĕ măresce, pĕ unde cunoscĭ că luĭ i-sĕ cuvine.
4795 Pĕ copil să'l învеţĭ întâĭŭ l'ale credinţiĭ, ca să cunóscă pĕ Domnul, apoĭ l'ale înţelepcĭuniĭ, ca să şcie cum să sĕ pórte şî l'ale dreptăţiĭ, ca să scie cum să judece, şî la ale înfrînăriĭ, ca să nu sĕ plece la nicĭ o poftă, ci pururea ca un Domn, slobod să fie dĕ orĭ-ce patimă, şî în urmă l'ale voĭniciеĭ, ca să nu sĕ témă nicĭ să sĕ sperie dĕ nicĭ o întîmplare, fie cât dĕ mare, şî în sfîrşit, la muncă necurmată, ca să n'aĭbă lipsă nicĭ odată.
Pĕ copil să'l judecĭ ca p'un copil, ĭar nu ca p'un bĕtrân.
Pĕ copil să'l luminezĭ, ĭar nu să'l întunecĭ, cu învĕţăturĭ peste puterea luĭ
Pĕ copil să'l ferescĭ dĕ orĭ-ce mincĭună, fie şî în glumă, ca să nu sĕ dĕdea cu ea, în tótă vĭéţa sa.
Pĕ copil să nu'l împovărezĭ, cu muncă peste puterea luĭ, că şî mintea şî sănătatea 'ĭ-o vatemĭ.
4800 Pĕ copil dĕ mic copil să'l învеţĭ, cum să cunóscă greşalele sale singur el, şî cum să sĕ dĕpărteze dĕ ele.
Pĕ copil să'l dĕprindĭ cu ghicitorĭ, ca să i sĕ dĕştepte mintea.
Pĕ copil dĕ mic copil să'l învеţĭ la muncă maĭ multă, şî odihnă maĭ puţină, ca la orĭ-ce întîmplare, singur să sĕ înlesnéscă, fără nicĭ un ajutor.
Pĕ copil dĕ mic copil să'l învеţĭ mult să rabde şî maĭ mult să sufere, ca să nu i-sĕ pară cu greŭ, când ĕĭ va venì vre-un necaz rĕŭ.
Pĕ copil dĕ mic copil, să'l învеţĭ să deosebéscă binele din rĕŭ, şî dă unul să sĕ lipéscă, ĭar dĕ cel-l-alt să sĕ dĕslipéscă.
4805 Pĕ copil dĕ mic copil, să'l dĕsberĭ dĕ năravurile rele, că în urmă în zadar te necăjescĭ cu el.
Pĕ copil dĕ mic copil lângă tine să'l ţiĭ, ca să sĕ înveţe dĕ la tine cu pilde cuviincĭóse.
Pĕ copil dĕ mic copil să'l dĕdaĭ şî să'l învеţĭ, cu dragostea dĕ omenire, cu supunere la legĭ, şî cinstea ce i-sĕ cuvine.
Pĕ lângă cel-l-alte învăţĕturĭ, să învеţĭ pĕ copiĭ şî cu

meşteşugurï, că nu sciï mâïne cu ce va putea căpĕtà pâïnea cea din tóte zilele.

Pĕ părinţiï tĕï pururea să-'ï ïubescï şî să îngrijascï dĕ eï spre rĕsplătire dĕ cele ce eï aŭ urmat cu tine.

4810 Până estï copil toţï te ascultă cu dulcéţă, toţï ţi sĕ plécă ţie, cum te mărescï, tu trebue să asculţï pĕ ceï-l-alţï şî lor să te plecï.

Până estï copil nicï o patimă simţï, cum te mărescï, tóte patimile dĕ tine sĕ ţine, atuncï trebue să te păzescï.

Precum voïescï să sĕ pórte copiiï tĕï către tine, aşa şî tu arată-te către părinţiï tĕï.

Precum părinţiï voştri când eraţï copiï, v'a hrănit în sînul lor, aşà şî voï pĕ părinţiï voştri la bĕtrâneţe să-'ï hrăniţï, când ca nisce copiï aï voştri sĕ socotesc.

Să ïeï copilul din braţele mameï sale ca când 'ï-aï fi ridicat vïéţa. Dĕparte dĕ o asemenea nelegïuire, neomenire şî cumplire.

4815 Schimonositurï pĕ la copiï nicï cum să le arĕţï, că sĕ deprind şî eï dĕ micï copiï cu cele maï urîte.

Fără părinte copil nicï cum sĕ póte nasce.

Fericirea copiilor în crescerea cea bună a părinţilor stă. Ingrijasce-te dĕ acésta.

Firea o poţï îndreptà, dar nu şî a o schimbà, dĕ aceea pĕ copil, după a luï fire, dĕ mic copil să-'l îndrepteze.

Ceea-ce bagï în capul copiluluï, dĕ mic copil, acelea le ţine minte în tótă vïéţa luï. Feresce-te să nu'l smintescï, la învĕţătura luï.

4820 Cel-ce nu îndreptéză pĕ copiï, ĕï învaţă netrebnicï. Veḑï să nu o paţï.

Cel-ce pĕ părinţiï luï dĕ rĕŭ îï grăïesce, blestemat sĕ socotesce. Feresce-te dĕ un asemene nume.

Cine are mulţï copiï, mult la muncă sĕ 'nlesnesce.

Cine pĕ aï sĕï părinţï necinstesce, ocară luï îşï dobândesce, că batjocura lumiï sĕ socotesce Feresce-te d'o asemene numire.

Cine ridică mâna asupra părinţilor luï, ucigaş sĕ înţelege. Feresce-te d'un asemene nume.

4825 Cine dojana părinţilor cu smerenie o primesce, acela blagoslovenie dĕ la Domnul dobândesce. Acésta să vînezï.

Cinstea şî grija, ce veï să'ţï dea copiiï tĕï ţie, aceea şî tu să daï părinţilor tĕï.

Bucuria părinţilor a petrece copiiï în linisce şî pace, cu toţiï între eï; într'acéstă mângăïere silesce-te şî tu ca tatăl tĕŭ să sĕ sfîrşéscă.

Bătaïa dĕ joc către ceï maï micï, nesupunerea către ceï maï marï, reaoa purtarea către celuï dĕ o potrivă, cele

maĭ vătĕmătóre rele la omenire. Dĕparte dĕ ele p'aĭ tĕĭ copiĭ să-'ĭ păzescĭ.
Blestemat dĕ Domnul este cel-ce mânîe pĕ părinţiĭ luĭ. Feresce-te d'o asemene urmare.
4830 După tine ca după tipar ese şi copilul tĕu, că ce 'ĭ vĕrsà în mintea luĭ aceĭa va ĭeşì, ca ceĭa-ce tornĭ în tipar; d'aceea bagă dĕ sémă bine la graĭurile tale, când învețĭ pĕ copil.
Dĕ părinţiĭ tĕĭ să îngrijĕscĭ la bĕtrânețele lor, precum eĭ au îngrijit dĕ tine la tinerețele tale, ca să le eĭ blagoslovenia lor.
Dĕ la părinţĭ copilul nascerea sa a dobândit, ĭar dĕ la un dascăl bun vĭéța cea maĭ bună.
Ĭubesce pĕ fiul tĕu cu mult maĭ mult dĕ cât ĕl pĕ tine.
4835 Greşala fiuluĭ tĕŭ să n'o trecĭ cu vederea, că sĕ face obiceĭŭ.
Moliile şî vĭermiĭ moştenesc pĕ fiul pericĭuniĭ.
Pĕ fiiĭ tĕĭ să te silescĭ a'ĭ arĕtà în lume cu mult maĭ învĕţaţĭ la orĭ-ce dĕ cât tine.
Până-ce omul fiĭ nu dobândesce nu cunósce dragostea dĕ copiĭ, nicĭ datoria sa către părinţiĭ luĭ.
Ruşine la părinţĭ fiul fără minte.
4840 Fiul înțelept veselia părinţilor, ĭar cel nebun întristare şî mâhnire la părinţĭ.
Fiul nebun sĕ cunósce când îşĭ bate joc dĕ părinţiĭ luĭ.
Fiul pericĭuniĭ, a părinţilor necinste.
Fiul pericĭuniĭ după ce starea 'şĭ-o istovesce, cu drângul sĕ înveselesce. Vedĭ să nu o paţĭ.
A feteĭ frumusețe multă îngrijire cere, că fără pază bună cinstea eĭ ĕĭ pĭere.
4845 Vaĭ dĕ fată fară părinţĭ!
Ca cinstea feteĭ, nimic alt maĭ sfânt.
Cu voĭe cam dĕ nevoĭe fata sĕ înşală.
Cu tăcere fata maĭ multă cinste dobândesce.
Când ajunge fata să-'şĭ alégă bărbat întârdiază la măritiş, că unul îĭ pute (dice) şî altul nu 'ĭ place.
4850 La fată nu te uĭtà cu gând să 'ĭ smintescĭ cinstea eĭ cum-va.
La fată să nu 'ndrăsnescĭ nicĭ dĕ ea să te lipescĭ.
Maĭ bine cu cinste şî naravurĭ bune pĕ fată s'o înzestrezĭ, dĕ cât cu avere mare.
Maĭ bine mumă cu copiĭ dĕ cât pururea fată şî fără copiĭ.
Maĭ bine fata mórtă, dĕ cât necinste să pórte.
4855 Maĭ bine fată cinstită, dĕ cât zestre grămădită.
Mărită-ţĭ fata până nu 'ţĭ trântesce uşa.
Nimic alt la fete, spre învĕţatură, dĕ cât dopia scriptură şî pentru crescere, dĕ copiĭ, o bună învĕţătură.

Nicĭ o vorbă dĕ ruşine înaintea feteĭ marĭ nicĭ cum să grăĭescĭ.
Nu dĕpărtà pĕ fată de lângă sînul tĕŭ ca maĭ mult să te ĭubéscă, că deprinderea dĕ mic copil dragoste aduce.
4860 Roşaţa feteĭ multă cinste însemnéză.
Ruşinea feteĭ, flórea frumuseţeĭ.
Fata arată ale mumeĭ năravurĭ.
Fata înţeléptă cinstea părinţilor eĭ.
Fata când vorbesce să se ruşineze, să nu cum-và să grăĭască ce nu i-sĕ cuvine.
4865 Fata când se ruşinéză ochiĭ în jos îĭ aşază.
Fata la casa părinţilor musafir sĕ înţelege.
Fata maĭ drăgălaşă la părinţĭ sĕ arată dar d'avere ĕĭ deşartă.
Fata neîmpodobită din cămară afară nicĭ cum să ĭasă.
Fata, până e fată, slobodă pe la plimbărĭ, după ce sĕ mărită numaĭ l'ale caseĭ să sĕ mărgineze.
4870 Fata până la vremea eĭ, să nu sĕ dĕpărteze din sînul maĭciĭ eĭ ca cinstea să şĭ-o păstreze.
Fata până ce fetesce în sînul mumeĭ sale să sĕ încăldéscă şî 'n braţele eĭ cinstea să 'şĭ-o păzéscă.
Fata, până ce fetesce, la unul numaĭ gândesce să 'şĭ alégă după lege ĭar, cum după bărbat merge, din grămadă îşĭ alege.
Fata se ruşinéză însă numaĭ odată când ea începe a se numi nevastă.
Fata fără ruşine pĕ părinţĭ ruşinéză.
4875 Fata fără ruşine dĕ toţĭ necinstită.
Fata ce nu găsesce în ţara eĭ să se mărite sĕ vede cam necinstită.
Fata din sînul maĭciĭ sale, până nu sĕ mărită, nicĭ cum să sĕ depărteze.
Fata de fată s'arată cu minte curată, după-ce sĕ mărită mintea i-sĕ întărîtă.
Fata drac înzovonit.
4880 Fată mare, grijă mare.
Fericită fata ce muma ĕĭ îĭ dă pilda cea maĭ bună.
Fetele nu sĕ cuvine celor măritate să le găséscă vină că nu sciŭ, când se vor mărità, în ce vină vor cădea.
Firesce fata maĭ mult pe mumă dĕ cât pe tată ĭubesce, că maĭ mult lângă mumă este şî cu ea sĕ dedá.
Cine are fete multe sĕ închină la orĭ-cine.
4885 Cinstea feteĭ preţ mare.
Cinstea feteĭ să se plece, la acela numaĭ ce va să îl ĭea de soţie.
Dĕ cinstea feteĭ să te ferescĭ, nicĭ cum să te atingĭ de ea, că cinstea feteĭ maĭ mare ca orĭ-ce cinste mare.

Cât de cinstită fecĭoria! şî după-ce o pĭerḑĭ, nicĭ cum o maĭ veḑĭ, dar dĕ toţĭ dĕ s'ar păzì, lumea s'ar prăpădì, d'aceea după lege lasă şî tu în urma ta precum altul pĕ tine în urma luĭ te-a lăsat, după a Domnuluĭ poruncă.

4890 Fecĭoria în lume, cel maĭ sfinţit lucru.

Fecĭoria când sĕ pĭerde, ruşine în obraz sĕ vede.

Fecĭoria maĭ presus dĕ orĭ-ce preţ în lume.

Fecĭoria maĭ cinstită şî dĕ cât însuşĭ cinstea.

Fecĭoria podóba cea maĭ frumósă.

Fecĭoria cinstea feteĭ, cine-o pĭerde n'o maĭ vede.

4895 Cinstea fecĭorieĭ tare să ţe-o păzĕscĭ, ca cea maĭ mare cinste, corónă 'n cap s'o dobândescĭ.

Brîul fecĭorieĭ cinstea eĭ sĕ 'nţelege, cu acésta s'o încingĭ.

Ajutorul ce veĭ dà părinţilor tĕĭ, acela aştéptă şî tu dĕ la copiiĭ tĕĭ.

A părinţilor înţelepcĭune cea maĭ bună învĕţătură, la copiĭ sĕ înţelege.

Aşà urméză cu părinţiĭ tĕĭ, precum voĭescĭ să urmeze şî copiiĭ tĕĭ cu tine.

4900 Aştéptă dĕ la fiiĭ tĕĭ la bĕtrâneţele tale, ceea-ce aĭ făcut şî tu părinţilor tĕĭ, l'ale lor bĕtrâneţe.

Iubesce p'aĭ tĕĭ părinţĭ maĭ mult dĕ cât pĕ tine.

Un părinte pĕ toţĭ copiiĭ ĕĭ hrănesce, ĭar copiiĭ toţĭ p'un părinte nu'l pot hrănì.

Invaţă p'aĭ tĕĭ copiĭ la cele bune numaĭ să sĕ ĭea după tine.

Vulturiĭ pĕ părinţĭ dĕ aripĭ ĕĭ golesc, când îmbĕtrânesc, şi-'ĭ hrănesc până când aripì dobândesc. Aşa şî tu să hrănescĭ p'aĭ tĕĭ părinţĭ, la bĕtrâneţele lor.

4905 Cuĭ îĭ ĭe milă dĕ copil la vremea învĕţăturiĭ, pĭerde pĕ acel copil.

Cusururile părinţilor în taĭnă să le păzescĭ, ca să nu te necinstescĭ şî tu.

Când fraţiĭ sĕ gâlcevesc pĕ părinţĭ să-'ĭ dojenescĭ, dĕ ce nu 'ĭ a învĕţat să fie maĭ înţelepţĭ.

La aĭ tĕĭ părinţĭ şî dĕ 'ţĭ sûnt urîţĭ, întocma ca la Domnul să te închinĭ la eĭ.

Maĭ mult părinţilor dĕ copiĭ, dĕcât copiilor dĕ părinţĭ, le este milă la nevoĭ.

4910 Nimic părinţiĭ ar voì, dĕ cât copiĭ bunĭ a dobândì.

Nicĭ o lipsă veĭ avea, când pĕ părinţiĭ tĕĭ îĭ veĭ căutà.

Nicĭ într'un chip să superĭ pĕ părinţiĭ tĕĭ, ci maĭ vîrtos să le ajuţĭ la neputinţele lor, ca să dobândescĭ blagoslovenia lor.

Nu vĕ mâniaţĭ pĕ copiiĭ voştri, ci maĭ bine îndreptaţi-'ĭ cu blândeţe părintescĭ.

Nu necinstì pĕ părinţiĭ tĕĭ, că caḑĭ sub blestemul lor.

4915 Nu strigà asupra părinţilor tĕĭ, că hulitor te socotescĭ.
Pórtă-te către părinţiĭ tĕĭ, precum veĭ să sĕ pórte copiiĭ tĕĭ către tine.
Povaţa părinţilor ţie să'ţĭ grăĭască şî când tu te culcĭ şî când tu te scolĭ.
Pĕ părinţĭ să-'ĭ cinstescĭ, că cinstea părinţilor a ta sĕ înţelege; pĕ fraţĭ să-'ĭ ĭubescĭ, că dragostea frăţéscă în lume împĕrăţesce; pĕ nevastă s'o mângăĭ, că cu mângâĭerea dĕ tine sĕ lipesce; pĕ copiĭ să-'ĭ înveţĭ, că cu învĕţătura pâĭne o să găséscă; pĕ slujĭ să-'ĭ cauţĭ, ca să te pótă slujì; pĕ prietenĭ să-'ĭ ajuţĭ, că cu ajutorul prietenul sĕ cunósce
Pĕ părinţĭ să nu'ĭ mâhnescĭ, nicĭ vre-un rĕŭ lor să le gândescĭ, ci bine să-'ĭ odihnescĭ, ca blagoslovenie dĕ la eĭ să dobândescĭ.
4920 Parinte d'o familie sĕ cinstesce ca un sfânt.
Părinţiĭ către copiĭ cu blândeţe să s'arate şî dĕ grabă să'ĭ dĕpărteze dĕ cele urîte fapte.
Părinţiĭ pentru copiĭ datorĭ sûnt să îngrijască; d'aceĭa când nicĭ cum dĕ eĭ îngrijĕsc, muma vitregă sĕ înţelege şî tatăl cumplit.
Părinţiĭ pĕ copiĭ nu sĕ cuvine să-'ĭ năpăstuĭască.
Părinţiĭ după fire la copiĭ poruncesc, ĭar nu copiiĭ la părinţĭ.
4925 Precum veĭ căută dĕ aĭ tĕĭ părinţĭ, aşa aştéptă şî tu dĕ la aĭ tĕĭ copiĭ.
Să nu gândescĭ rĕŭ părinţilor tĕĭ, că însuşĭ viéţa ta lor le-o estì dator.
Ferice dĕ cine a dobândit copiĭ bunĭ şî înţelepţĭ.
Fericit părintele ce n'a vĕḑut mórte dĕ nicĭ un copil.
Firesce, maĭ mult părinţiĭ pĕ copiĭ ĭubesc dĕ cât copiiĭ pĕ părinţĭ.
4930 Cea maĭ mare nevoinţă, a dovedì în adevĕr, pĕ cel adĕvĕrat părinte al copiluluĭ.
Cel maĭ ticălos şî dĕ jale părinte cel-ce trăĭesce în urma copiilor.
Cel-ce copiĭ dobândesce, şî dĕ sĕ proslăvesce, în vecĭ sĕ pomenesce.
Cel-ce mustréză pĕ copil acela îl ĭubesce, ĭar cel-ce 'l desmiérdă, urasce pĕ el.
Cine sĕ sfiesce a certà pĕ copil la nelegĭuirĭ, părinte nu sĕ maĭ numesce.
4935 Blagoslovenia părinţilor d'a'ĭ îngropà pĕ eĭ copiiĭ lor, ĭar nu eĭ pĕ copiĭ.
Dacă copiĭ aĭ dobândit, dĕ eĭ maĭ mult să îngrijĕscĭ, ca în locu-'ţĭ să-'ĭ laşĭ.

Dojana părinţilor cea maĭ dulce muşcătură.
După Dumneḑĕŭ părinţiĭ către copiĭ, alţĭ Dumneḑĕĭ să socotesc.
Dă pildă copiilor ca maĭ bine să urmeze.
4940 Dĕ părinţĭ să te ruşinezĭ ca dĕ însuşĭ Dumneḑĕŭ.

Pentru Copilărie

Veḑĭ *Copiĭ.*

Pentru Coraj, Curaj

Omul cu curaj mare la orĭ-ce întîmplare, fie bună, fie rea, nu 'şĭ schimbă firea sa.
Omul cu coraj sufere orĭ-ce necaz, fără a sĕ plînge vre-o dată dĕ el.
Cu curaj şî cu silinţă isbutescĭ la orĭ-ce te îndeletnicescĭ.
Curajul nădejedea sărăcieĭ, nu te depărtà dĕ el.
4945 La nenorocirĭ curajul te mângăĭe. Dĕ el să te ţiĭ.
La cele grele ĭar nu la cele maĭ uşóre, să te arĕţĭ cu curaj ca să le poţĭ birui.
Fără curaj nu poţĭ scăpà dĕ nicĭ un necaz.
Fără curaj pururea în primejdiĭ te găsescĭ.
Cel fără curaj dĕ cea maĭ mică frică sĕ pĭerde şî sĕ topesce.

Pentru Coronă

4950 Corona, cinstea cea maĭ mare, dar şî tu să o cinstescĭ cu purtarea ce eĭ i-sĕ cuvine.
Cine ar cunósce cât dĕ grea ĭe corona, anevoĭe ar purta-o şî maĭ lesne dĕ ea s'ar depărtà.

Pentru Corăbiĭ

Urma corăbieĭ nicĭ cum sĕ vede, că în apă văgaş nicĭ cum sĕ vede.
In corabie când estĭ atât dĕparte dĕ mórte estĭ, cât apa sĕ dĕpărtéză dĕ bucile corăbieĭ.
Corabia ce nu poţĭ bine a o cârmuì curînd o perḑĭ din ochiĭ tĕĭ.

Pentru Cuviință

4955 Nu numaĭ să cunoscĭ, ceea-ce sĕ cuvine, ci șî să urmezĭ după cum sĕ cuvine.

Până unde sĕ cuvine maĭ mult să nu te întindĭ.

Precum după trup umbra nedĕspărțită umblă, așa șî după cuviință mintea să'țĭ umble.

Pentru Cuvinte, Cuvîntare șî Cuvîntătorĭ

Atât dĕ tare la cuvîntul tĕŭ să fiĭ în cât să ḑicĭ, ca cel-ce a ḑis: «Cerul șî pămîntul curînd sĕ vor trece ĭar cuvîntul meŭ nicĭ cum nu va trece».

Acela sĕ înțelege cel maĭ curat cuvînt, ce șî la cele cu îndoĭală tot aceeașĭ înțelegere are.

4960 Iar cu cuvînt să supuĭ pĕ cel-ce cu cuvînt te-a supus.

Orĭ-ce 'ĭ face, șî orĭ-ce 'ĭ ḑice, șî orĭ-ce 'ĭ gândi din cuvîntul cel drept nicĭ cum veĭ ĭeșì.

Orĭ-ce cuvînt în zădar când nu-'șĭ are temeĭnic dar.

Un cuvînt șî numaĭ, peste orînduială, țĭ-aduce mare supĕrare. Veḑĭ să nu o pațĭ.

Gura 'țĭ-o îndulcescĭ cu mĭerea, darul albinelor, șî cuvîntul, darul Domnuluĭ, 'țĭ'l amărĕscĭ cu otrava limbiĭ șarpeluĭ. O ce dobitocie!

4965 Ca să cunoscĭ cuvîntul, dĕ este drept saŭ nu, să nu te întemeĭezĭ în ceea-ce tu socotescĭ, ci să cercetezĭ ce în urmă va ĭeșì din ceea-ce tu gândescĭ.

Cu orĭ-cine grăĭescĭ, dĕ este maĭ bun să te supuĭ la cuvintele luĭ, dĕ este maĭ prost să te silescĭ să'l supuĭ l'ale tale cuvinte, dĕ este dĕ-o potrivă să te unescĭ cu el.

Cuvinte urîte să nu scoțĭ din gură, că scârbă aducĭ la cel-ce te aude.

Cuvinte urîte cea maĭ mare rană îndată ĕțĭ deschide. Feresce-te dĕ ele.

Cuvintele celor înțelepțĭ ceĭ marĭ nu le ascultă, ceĭ micĭ nu le 'nțeleg, de aceea nicĭ uniĭ nicĭ alțiĭ nu sĕ pot îndreptà.

4970 Cuvinte maĭ puține șî lucrărĭ maĭ multe, că cuvîntul fără îndeplinire mort sĕ înțelege, ĭar lucrarea de sine-șĭ singură grăĭesce.

Cuvîntarea cea maĭ bună, ceea-ce arată patimile firesce.

Cuvîntarea bună să n'o contenezĭ, dar șî cuvîntăriĭ întocmaĭ să urmezĭ.

Cuvîntarea arată ceea-ce în suflet tu ascuns hrănescĭ.

Cuvîntul arma celuĭ ne-înarmat, ĭar arma întrece orĭ-ce cuvînt dar şî la căinţă îndată te duce.
4975 Cuvîntul aspru scârbă aduce, ĭar cel dulce dragoste 'ţĭ-aduce. Alege care 'ţĭ place.
Cuvîntuluĭ dĕ te veĭ supune, greşĕlĭ maĭ puţine şî întristare nicĭ cum veĭ aflà.
Cuvîntul va să afle adevĕrul, ĭar patima s'acopere adevĕrul. Fugĭ de una şî ţine-te dĕ ceea-l-altă, dacă veĭ să aflĭ adevĕrul.
Cuvîntul viclén, limbă dĕ şarpe înveninată. Dĕparte dĕ el.
Cuvîntul cum ĭese din gură nicĭ cum sĕ maĭ întórce, deaceea să bagĭ dĕ sémă când, cu cine şî ce grăĭescĭ, ca nicĭ cum să greşĕscĭ.
4980 Cuvîntul cu mintea sĕ sfătuĭesc împreună, şî unul altuĭa sĕ plécă; cine ascultă numaĭ una din dooĕ, îndată sĕ poticnesce. Ţine-te tu d'amîndooĕ.
Cuvîntul când îşĭ va pĭerde credinţa sa din tótă lumea, în inima Domnuluĭ trebuĭe să 'şĭ afle scăparea sa.
Cuvîntul când stăpânesce, atuncĭ dreptatea sĕ găsesce.
Cuvîntul cât dĕ drept, nu póte îndreptà tóte relele pĕ lume, dacă vremea la vremea luĭ nu-'ĭ va ajutà.
Cuvîntul la om icóna gânduluĭ sĕŭ şî faptele luĭ icóna sufletuluĭ sĕŭ.
4985 Cuvîntul la om dascăl la tóte s'arată.
Cuvîntul la vreme leac, la orĭ-ce patimă.
Cuvîntul la cel înţelept cea maĭ mare armă.
Cuvîntul la cel ce înţelege prinde locul cel maĭ bun.
Cuvîntul nimic alt maĭ bine a izbovit, dĕ cât legile pĕ lume, ca însuşĭ a luĭ putere, slobodă din fire, dĕ aprópe să o lege.
4990 Cuvîntul numaĭ, cunósce ce estĭ şî cât drămuĭescĭ, şî pĕ el numaĭ să-'l întrebĭ pentru tine.
Cuvîntul numai, supune pĕ cel înţelept, cum şî pĕ cel drept. Dĕ el să te ţiĭ.
Cuvîntul pĕ om dăramă, ca cea maĭ mare armă.
Cuvîntul s'a rĕpus când biciul te-a supus. Dĕparte d'unde biciul stăpânesce.
Cuvîntul singur să-ţĭ poruncéscă, ca nicĭ odată să greşĕscĭ.
4995 Cuvîntul să nu ţe-l pripescĭ aşa de grab, şî fórte, şî ĭute ca vîntul, că pĕ toţĭ ĭĭ stropescĭ cu bale din gură'ţĭ; ci vorba ta să 'ţĭ fie pururea potrivită, nicĭ prea pripită, nicĭ dĕ tot zăbovită.
Cuvîntul mult sĕ ruşinéză, când nu póte da cuvînt dĕ greşalele sale.
Cuvîntul tĕu să ţi'l păzescĭ, ca toţĭ în tine să crédă.

Cuvîntul fără vreme te vatĕmă dĕ vreme şî nicĭ un folos 'ţĭ-aduce. Păzesce vremea luĭ.
Cuvîntul fără cuvînt nu sĕ 'nţelege dĕ cuvînt.
5000 Cuvîntul ce-aĭ dat odată nicĭ să'l uıţĭ, nicĭ să'l întorcĭ, că tótă credinţa ta singur tu o storcĭ.
Cuvîntul ce audĭ, cu tine să sĕ 'ngrópe.
Cuvîntul cea maĭ bună, la vĭéţă, cârmă. Dĕ ea să te ţiĭ.
Cuvîntul ce veĭ să grăĭescĭ să'l păstrezĭ în starea sa, ca ca să nu cadĭ din cinstea ta.
Cuvîntul cel aspru aprinde mânia, ĭar cel dulce o stînge. Alege care 'ţĭ place.
5005 Cuvîntul celuĭ înţelept, cu plăcere sĕ ascultă.
Cuvîntul celuĭ maĭ mare dĕ al celuĭ maĭ mic, mare dĕosebire are.
Cuvîntul celor slabĭ, nicĭ o putere are.
Cuvîntul cel curat, te-arată ne'ncurcat.
Cuvîntul cel maĭ dulce la 'ntristare leac aduce.
5010 Cuvîntul cel bun nicĭ o necinste ţe-aduce
Cuvîntul cel dulce, mângăĭere ne aduce la orĭ-ce necaz.
Cuvîntul dĕ multe orĭ urît ne cam vatĕmă, dar cinstea ne-o păzesce.
Cuvîntul cu cuvînt sĕ bate, până-ce unul pĕ altul rĕsbate.
Cuvînt dĕ cuvînt sĕ deosebesce cu dĕpărtarea slomnililor; cine sĕ dĕpartéză dĕ cuvînt rĕmâne cu vînt. Vedĭ să nu o paţĭ.
5015 Cu cuvîntul pĕ toţĭ îĭ tragĭ, cu mult maĭ lesne dĕ cât cu cĭomagul. Dĕ una să te ţiĭ şî dĕ ceea-l-altă să te dĕpărtezĭ.
Cu cuvîntul sĕ înduplecă, ĭar nu sĕ poruncesce.
Cu cuvîntul să biruescĭ pĕ cel-ce cu cuvîntul te supune.
Către un norod nĕrod, nu poţĭ da nicĭ un cuvînt, ĭar către puţinĭ înţelepţĭ, cel maĭ mic cuvînt prinde locul cel maĭ mare.
Când aĭ cuvînt dĕ îndreptare şî te vor ascultà, grăĭesce spre a ta scăpare, ĭar când nu vor să te asculte maĭ bine astupă'ţĭ gura, până când dreptatea singură ea va grăì.
5020 Când cuvîntul îşĭ va dobândi dreptăţile sale, atuncĭ şî cinstea nu 'şĭ va pĭerde p'ale sale.
Când cuvînt în loc dĕ ăripĭ tu aĭ dobândit, nu sburà făr'dĕ aripĭ ca să nu cadĭ în cap.
Când cuvîntul Domnuluĭ lesne înapoĭ sĕ întórce, la ce alt norodul să sĕ maĭ încrédă?
Câtă putere are fĭerul la rĕsboĭ, atâta şî cuvîntul la sfat după rĕsboĭ.
Cât cuţitul la rĕsboĭ, atât cuvîntul la nevoĭ.

5025 La orĭ-ce vorbă, cuvîntul cu bună mĕsură să'țĭ ĭésă din gură.
La orĭ-ce, cuvînt să daĭ, până a nu te apucâ de lucru.
La orĭ-ce povestescĭ, cuvinte dĕ la tine să nu adaugĭ maĭ multe, că când te veĭ vădì, nimenĭ te maĭ crede.
La cuvînt cu cuvînt, să te supuĭ cât maĭ curînd.
La cuvînt nicĭ cum aspru să te arĕțĭ, că toțĭ dĕ tine vor fugì.
5030 La cel-ce ĭea dĕ cuvînt, arma luĭ ĭarăș cuvînt.
Maĭ întâĭŭ cuvînt în tine să primescĭ, apoĭ spor din cuvînt a scóte să te silescĭ, ca șî pămîntul ce maĭ întâĭŭ sĕmînță primesce apoĭ din ea rodesce.
Maĭ rĕŭ rănesce cuvîntul dĕ cât cuțitul, că cuțitul inima țĭ-o împunge, ĭar cuvîntul sufletul țì 'l pătrunde, șî rana dĕ cuțit sĕ póte vindecâ, ĭar cea dĕ cuvînt peste putință, d'acésta maĭ mult să te ferescĭ.
Maĭ bine un cuvînt șî bun, dĕ cât miĭ șî sute próste șî nebune.
Maĭ bine tăcere dĕ cât în zadar cuvinte.
5035 Maĭ bine fără cuvînt, dĕ cât cu cuvînt cumplit.
Maĭ bine d'ale tale, dĕ cât d'ale altora să îngrijĕscĭ cuvinte.
Maĭ bună buna cuvîntare, dĕ cât sciința cea mare fără cuvîntare.
Maĭ bun sfîrșitul cuvîntuluĭ să fie, dĕ cât începutul luĭ.
Nicĭ un cuvînt fără împotrivire, până nu sĕ unesc doĭ la o părere.
5040 Nicĭ ceea-ce aŭ vĕḑut ochiĭ tĕĭ să nu cuvintezĭ necum ceea-ce n'aŭ vĕḑut.
Nu numaĭ ascultător cuvîntuluĭ, ci șî următor luĭ, c'ascultarea fără urmare mórte sĕ înțelege.
Puțina cunoscință ce dĕ cuvînt avem, ne face să ne plecăm la cea maĭ greșită sciință.
Puține cuvinte șî ispravă bună.
Scârbóse cuvinte să nu ĭésă din gura ta, că cuvîntul cum sbóră, tótă scârba luĭ rĕmâne în gura ta.
5045 Sfăruirea îndată sĕ schimbă în pizmă, blândețele în molecĭune, temerea șî sfială în dĕșartă credință șî vitejia în cruḑime, când cuvîntul va lipsì.
Tóte cele trecute, fie cât dĕ vestite, la uĭtare sĕ pun, ĭar cuvîntul cel bun, în vecĭ sĕ pomenesce. Ține-te dĕ el.
Tot acelaș cuvînt n'are tot aceeașĭ putere, dĕ la cel maĭ mic, cum dĕ la cel maĭ mare.
Tot acele cuvinte, dĕ multe orĭ să nu le poftărescĭ, că grétă șî plecate aducĭ la ceĭ-ce te ascultă.
Tot dintr'o gură ese șî cuvîntul bun, șî cel maĭ urît; însă unul te cinstesce șî cel'lalt te necinstesce. Alege care'țĭ place.
5050 Faptele ĕțĭ arată cuvintele cele marĭ; d'aceea să nu te fălescĭ până nu veĭ arĕtâ șî fapte ceea-ce grăĭescĭ.

Frumósa cuvîntare mult împodobesce şî cel maĭ urît cuvînt, ĭar prostia eĭ te face dĕ rîs.
Cele maĭ marĭ cuvinte, acele isbutesc.
Cel cu glas maĭ mare, acela biruesce când cuvîntul lipsesce.
Cel cu cuvinte dulcĭ, maĭ lesne sĕ ascultă.
5055 Cel-ce mult e supĕrat, dĕ cuvinte e ertat.
Cel-ce bine pricepe, puţine cuvinte cere.
Cel-ce 'n puţine cuvinte, mult şî marĭ isprăvĭ arată, acela în adevĕr cel maĭ bun cuvîntător.
Cine nu ĭea dĕ cuvînt, nicĭ dĕ cĭomag ĭea.
Cine nu sĕ supune la cuvînt pururea sĕ poticnesce. Veḑĭ să nu o paţĭ.
5060 Darul buneĭ cuvîntări stă între a mări cele micĭ şî a înpodobi cele urîte. Asemene dar să vînezĭ.
Dĕ aĭ cuvînt rĕspunde, ĭar dĕ nu, mâna la gură pune.
Dĕ multe orĭ cuvîntul maĭ mare putere are dĕ cât orĭ-ce armă, în mâna celuĭ maĭ tare.
Şî către vrăjmaşul tĕŭ cuvîntul ce daĭ, bine să ţi'l păzescĭ.
Şî dĕ la ceĭ proştĭ auḑĭ cuvinte bune şî maĭ adevĕrate.

Pentru Culcare

5065 Până a nu cercetà, dĕ treĭ orĭ cu mintea ta, ce-aĭ făcut, ce-aĭ greşit, şî ce datoric nu aĭ împlinit, nicĭ cum în pat să te culcĭ.
Maĭ pĕ urmă dĕ cât toţĭ tu să te culcĭ şî maĭ 'nainte dĕ cât toţĭ tu să te scolĭ, dacă veĭ să înaintezĭ la orĭ-ce te îndeletnicezĭ.

Pentru Cumpĕnă

Unde cumpĕnă lipsesce, rea întocmire sĕ păzesce.
Cumpĕna să n'o isbescĭ, ca să nu năpăstuescĭ, că năpăstuirea ĕţĭ ĭea şî ceea-ce maĭ nainte aĭ avut.
Cumpĕna strîmbă, strîmb te duce după lume.
5070 Cumpĕna ce ţiĭ în mână, la nicĭ o parte să atîrne, nicĭ în drépta nicĭ în stânga, că şî pĕ tine te atîrnă cu ea împreună.
Cumpĕna dréptă priimită dĕ la Domnul, că dreptatea păzesce precum Domnul voĭesce.
Cumpĕnă strîmbă şî drumurĭ mincinóse, urîte şî scârbóse înaintea Domnuluĭ.
Când la uniĭ sĕ ridică şî la alţiĭ sĕ cobóră, cumpĕnă la toţĭ dĕ ocară.

La tóte urmările cumpĕna dréptă s'o păzescĭ, ca nicĭ odată sĕ greşĕscĭ.
5075 Nu cumpĕnà strîmb, ca nu, şî pĕ tine, Domnul să te cumpĕneze strîmb.
Cel-ce sĕ păzesce la tóte cu cumpĕna, peste cuviinţă, tóte le aduce la mare nevoinţă.

Pentru Cumpĕtare

Cumpĕtarea îţĭ aduce cea maĭ mare bogăţie, că cu cât maĭ cumpĕtat cu atât maĭ îmbelşugat.
Cumpĕtarea cel maĭ mare dar celuĭ înţelept.

Pentru Cumplire i Cumpliţĭ şî Cruḑime

Veḑĭ *Rĕŭ*.

Omul cumplit pururea la vĕrsare dĕ sânge îşĭ are gândul sĕŭ. Dĕparte dĕ o asemenea patimă.
5080 Impotriva cumpliriĭ, nicĭ cea maĭ mică lenevire.
Cumplirea cum se ivi, chinurile şî muncile în felurimĭ dĕ chipurĭ sĕ înmulţiră peste mĕsură.
Cumplirea rĕŭ vatĕmă, chiar pĕ cel cumplit fără a o simţì.
Cumplirea d'inceput, lumea a prăpădit p'unde îndurarea a lipsit şî cruḑimea.
Cumplirea şî cruḑimea la dĕsnădejduirea pĕ norod 'l aduce. Feresce-te dĕ ele ca dĕ cel maĭ rĕŭ vràjmaş.
5085 Cumplirea şî cruḑimea din nesaţ isvorĕsc, nesaţul din mândrie. Dĕ una dĕ te'ĭ feri, scapĭ şî dĕ cele-l-alte.
Cumplitul când n'are ce maĭ face, carnea după el 'şĭ-o rupe. Veḑĭ să nu o paţĭ.
Cumplitulul când sĕ căĭesce, singur el sĕ înjunghĭe dar la pocăinţă nicĭ cum gândesce.
Cumplitul nicĭ cum cunósce mila şî îndurarea, năpăstuitorul dreptatea, nebunul înţelepcĭunea, lacomul cumpĕtarea şî sgârcitul milostenia.
Cumplitul până nu dă peste împotrivitor, nu'şĭ stăpânesce cruḑimea luĭ.
5090 Cumplitul şî când alérgă după pace, pacea dĕ el fuge.
Cumplitul şî când dórme la cruḑimĭ gândesce.
Cumplit şî tiran la nimenĭ să te arĕţĭ, că toţĭ dĕ o potrivă dintr'o mumă ĕţĭ sûnt fraţĭ.
Când grăĭescĭ cu cel cumplit feresce-te dĕ frigurĭ, că îndată te prind.
Când ceĭ cumpliţĭ sĕ îmbrăţişază feresce-te şî dĕ cele bune.

5095 Când ceĭ cumplițĭ şî nelegiuițĭ sĕ vor înfrână, toțĭ ceĭ-l-alțĭ sĕ vor înveseli, c'atuncĭ numaĭ vor scăpà dĕ chinurĭ.

Mila şî îndurarea 'ncepe când te dóre şî pĕ tine, când suferĭ şî tu, când îțĭ pasă şî ție, că din potrivă totul ar lipsì; cine dar pătimesce, sufere şî'l dóre şî nu crede nicĭ sĕ' ndură, acela cel maĭ cumplit om pĕ lume sĕ socotesce.

P'unde proştĭ dĕ minte şî fără nicĭ o sciință într'un întunerec petrec, acolo cumplirea, cruḑimea şî muma lor tirănia, pĕ toțĭ dĕ obsce rĕŭ îĭ chinuĭesc. Dĕştéptă-'țĭ norodul ca să nu caḑă întru asemenea chinurĭ.

Pĕ ceĭ cumplițĭ şî îndĕrĕtnicĭ, vrăjmaşĭ dĕ obşte să-'ĭ socotescĭ.

Pré rar sĕ găsesc ceĭ piste fire cumplițĭ, pentru că multă vreme nu o duc pĕ lume.

5100 Să nu daĭ putere omuluĭ cumplit, pentru-că urméză ca un nelegĭuit.

Să te ferescĭ dĕ cumplit şî la césul morțiĭ luĭ.

Cea maĭ rea fĭară sĕ póte îmblânḑì, ĭar omul cumplit nicĭ prin gând îĭ trece.

Ceĭ cumplițĭ când cad în premejdiĭ dĕ viéță să nu sĕ róge Domnuluĭ pentru a lor scăpare, că maĭ mult îl întărîtă, aducêndu-'ĭ aminte d'ale lor nelegiuirĭ.

Ceĭ cumplițĭ nu pot dormì, ceĭ fățarnicĭ nu sĕ pot astîmpĕră, ceĭ marĭ cu grijĭ marĭ, ceĭ săracĭ fără nicĭ o grijă. Alege care'țĭ place.

5105 Ceĭ maĭ cumplițĭ în lume, sĕ cinstesc ca nisce Dumneḑĕĭ, în cât şî numele-aŭ dat maĭ presus dĕ Dumneḑĕĭ.

Ceĭ cumplițĭ pedepsesc întâĭu pĕ ceĭ-ce cu credință lor le slujesc.

Ceĭ cumplițĭ sĕ 'nchipuĭesc o ĭazmă, cu cĭoc în loc dĕ nas şî cu ghĭare în loc dĕ mâĭnĭ. Feresce-te sănu caḑĭ în ghĭarele eĭ.

Ceĭ cumplițĭ fără ruşine.

Cel cumplit ca leul nu cunósce la blândețe.

5110 Cel cumplit cu cruḑime, când cugetul îl bate sĕ trântesce necurmat în cur şî în cap dĕ mare necaz.

Cel cumplit c'un biciŭ bate şî pĕ prietenĭ şî pĕ vrăjmaşĭ.

Cel cumplit când scapĕtă, începe dĕ la aĭ sĕĭ prietenĭ şî rude maĭ dĕ-aprópe a jăfuì şî a hrăpì.

Cel cumplit la inimă, în vecĭ sĕ chinuĭesce.

Cel cumplit nicì cum dórme şî când dórme, nelegĭuirĭ viséză.

5115 Cel cumplit piste fire, face pĕ orĭ-cine să 'şĭ ĭésă din fire.

Cel cumplit piste fire la mórte numaĭ sĕ căĭesce, că mórtea ĕĭ dă dĕ cap.

Cel cumplit pĕ norod, dĕ batjocură ĕl socotesce.
Cel cumplit dĕ mic copil a 'nceput a fi rĕŭ.
Cel cumplit şî făr' dĕ lege, când putere dobândesce lumea o prăpădesce.
5120 Cel cumplit şî făr' dĕ lege sânge n'are în obraz, că faţa dĕ frică pĕ cés, pĕ cés i-sĕ schimbă.
Cel-ce făr' d'a sĕ mânià bate şî ocărasce, căznesce şî chinuĭesce, acela în adevĕr cel maĭ cumplit sĕ socotesce. Dĕparte d'un asemene om.
Cine sĕ uĭtă posomorît, cine grăĭesce răstit, cine fruntea 'şĭ-o ridică şî sprîncenile şî le mişcă, semn dĕ om cumplit.
Cinstea celor cumpliţĭ cu cât maĭ mare, cu atât maĭ curînd sĕ stinge.
Dĕ cel cumplit să te ferescĭ, ca dĕ cea maĭ crudă fĭară, ĭar dĕ cel făţarnic ca dĕ cea maĭ viclénă.
5125 Vrăjmaşĭ pĕ toţĭ îĭ dobândescĭ, când cu cruḑime ĕĭ pedepsescĭ. Dĕparte dĕ cruzime, ca în pace să te odihnescĭ.
Cruḑimea la om şî cea dĕ mare nevoĭe, cea maĭ mare vină după lege sĕ'nţelege. Dĕparte d'o asemenea vină.
Cruḑimea te asémĕnă cu fĭarele ce mănâncă numaĭ carne vie. Dĕparte dĕ ea.
Nu pré cumplit în cruḑime, ca să nu te sfîrşescĭ fără vreme.

Pentru Cunoscinţă i Cunoscĕtorĭ, şî Necunoscĕtorĭ şî Nemulţămire i Nemulţamitorĭ, şî Nerecunoscinţă i Nerecunoscĕtorĭ, şî Recunoscinţă i Recunoscĕtorĭ.

5130 A cunósce óre-cine orĭ-ce maĭ bine, trebuĭe cu ochiĭ luĭ să vaḑă maĭ dĕ aprópe.
A cunósce óre-cine pĕ însuşĭ sine cu greŭ ne vine. La tine cu înlesnire să fie.
Anevoĭe a cunósce ceea-ce altul gândesce.
Atuncĭ veĭ cunósce pĕ tine maĭ bine, când veĭ judecà pĕ tine tocma ca pĕ un strĕin.
Omul cunósce darul frumuseţiĭ, urechea al cântăriĭ şî gâtlejul al gustăriĭ.
Omul lesne sĕ cunósce la ce maĭ multă aplecare are, după cele ce păstréză într'a luĭ cămară.
5135 Calul după dinţĭ, pescele după urechĭ, óĭa după códă, boul după córne, bărbatul după vînă şî muĭerea după gură sĕ cunósce maĭ cu sémă.
Ca să cunoscĭ în parte pĕ fieşĭ-care, trebuĭe să te slujescĭ cu el la cele ce s'a dĕprins.

Ça să cunoscĭ pĕ óre-cine cu mult maĭ bine, încércă'l la orĭ-ce slujbă.
Ca să cunoscĭ ceea-ce estĭ, trebuĭe maĭ întâĭŭ să cunoscĭ ceea-ce trebuĭe să fiĭ.
Ca să cunoscĭ dĕstoĭnicia altuĭa, trebuĭe să fiĭ tu, cu mult maĭ dĕstoĭnic dĕ cât acela, la ceĭa ce el sĕ îndeletnicesce.
5140 Cu greŭ a sĕ cunósce óre-cine pĕ sine, dar cine acésta s'a învrednicit acela sĕ socotesce cel maĭ fericit. Acéstă fericire să vînezĭ.
Către mare şî către mic, d'o potrivă cunoscĕtor, pentru cel maĭ mic ajutor, ce dĕ la el aĭ vĕḑut.
Când pĕ tine veĭ cunósce, atuncĭ veĭ sci cum către toţĭ să te porţĭ.
Când cele trecute veĭ cercetà, şî cele dĕ acum veĭ privì, atuncĭ veĭ puté cunósce şî cele din urmă.
Maĭ întâĭŭ pĕ tine să te cunoscĭ bine, apoĭ pĕ cel-l-alt, tocma ca pĕ tine.
5145 Maĭ lesne poţĭ cunósce un norod întreg, dĕ cât un om în parte.
Multe póte cunósce omul, dar fórte puţine cunósce bine; d'aceĭa şî lesne sĕ înşală.
Nimenĭ póte cunósce ḑiua cea dĕ mâĭne ce o să ne aducă, d'aceea pururea să te îngrijĕscĭ.
Nimenĭ pĕ sineşĭ cunósce, dĕ cât dĕ la altul află; d'aceea ascultă ce grăĭesc pentru tine.
Nimenĭ cele din urmă, cunósce fără greşală.
5150 Nu numaĭ ca să te cunóscă, ci maĭ mult ca să cunoscĭ tu pĕ alţiĭ, silesce-te la 'nvăţĕtură.
Prea puţine şî cam nimic cunóscem desăvîrşit.
Ce anevoĭe şî peste fire, a cunósce pĕ orĭ-cine! dar cu mult maĭ anevoĭe, a sĕ supune óre-cine, la a altuĭa cunoscinţă.
Ce e maĭ anevoĭe dĕ cât a cunósce óre-cine pĕ însu-şĭ sine? La acésta să te vĕḑ.
Ceĭ dup'împrejurul tĕŭ pururea cu mască; de-aceea cu anevoĭe a-'ĭ cunósce.
5155 Ceĭ dĕ dĕparte cunosc maĭ bine pĕ ceĭ după lîngă sine.
Ce cu anevoĭe a cunósce óre-cine pĕ cel maĭ cinstit şî pĕ cel maĭ credincĭos.
Cele ce nu sûnt în mâna nóstră să le dĕpărtăm, maĭ bine să nu le cunóscem, că cunoscêndu-le ne-aduce la desnădăjduire, cea maĭ cumplită patimă.
Cele dĕ astă ḑĭ maĭ toţĭ le cunóscem, ĭar cele dĕ mâĭne maĭ nicĭ unul.
Cel-ce cunósce maĭ bine, acela preţuĭesce şî maĭ bine.
5160 Şî cel orb cunósce maĭ bine, când cu mâna pipăĭe.

Nerecunoscĕtoruluĭ nicĭ să-'ĭ aducĭ aminte, dĕ cele ce ĭ-aĭ făcut că destul ĕĭ este bătaĭa cugetuluĭ șĕŭ.
Nerecunoscătoruluĭ șî nemulțămitoruluĭ, plata luĭ dĕ la Domnul.
Nerecunoscĕtor șî nemulțămitor nicĭ cum să te-arĕțĭ, nicĭ la cea maĭ mică îndatorire.
Orĭ-ce bine tu veĭ face la nemulțămitor, el tot te va pizmuì, că firea luĭ așa este.
5165 Cu cât maĭ mult ajuțĭ pĕ nemulțămitor, cu atât maĭ lesne ĕl facĭ să se căĭéscă.
Câĭnele necunoscĕtor, întrece la cinste pĕ omul nerecunoscĕtor.
Maĭ lesne mortul va grăì, dĕ cât nerecunoscĕtorul ĕțĭ va mulțămi.
Nemulțămirea la ceĭ proștĭ șî barbarĭ se 'ncuĭbéză maĭ cu sémă.
Nemulțămirea ocară ĕțĭ va aduce, ĭar mulțămirea cinste peste cinste.
5170 Nemulțămitorul atuncĭ crapă dĕ necaz, când făcĕtorul luĭ dĕ bine cu alt maĭ mare bine ĕĭ rĕsplătesce nemulțămirea luĭ, că cugetul rĕŭ îl mustréză.
Nemulțămitorul urîtă javră 'n lume.
Nemulțămitorul maĭ rĕŭ suflet are șî dĕ cât Ĭuda.
Nemulțămitorul nicĭ părinților luĭ mulțămesce, că 'l-aŭ făcut pĕ lume.
Nemulțămitorul cel maĭ necinstit om.
5175 Nerecunoscința la om, cea maĭ mare greșală.
Să îndatorezĭ pĕ cel nemulțămitor, nu se pare așa cu greŭ, dar tu să te îndatorezĭ la cel nemulțămitor cel maĭ mare rĕŭ.
Cine nu sĕ mulțămesce pĕ ceea-ce Domnul pĕ pămînt îĭ dăruesce, urît om sĕ socotesce, când nicĭ însușĭ Domnuluĭ nu-ĭ mulțămesce.
Pentru cel maĭ mic ajutor, pentru cea maĭ mică cinste, pentru cea maĭ mică îndatorire, pentru cea maĭ mică bună-voință, către tine să fiĭ recunoscĕtor, ca și-altă dată, la păsul tĕu, asemene să te 'nvrednicescĭ.
Recunoscința sĕ 'nțelege temeĭul dragosteĭ omeniriĭ. Dĕ ea să te țiĭ.
5180 Recunoscința îndatorire sĕ 'nțelege către cel-ce țe-a făcut un bine, către cel-ce țe-a slujit. Dĕ ea să nu te dĕpărtezĭ.
Recunoscința, datoria cea maĭ mare.

Pentru Cununiĭ

Cununiile la om acest dar numaĭ aŭ, că cum sĕ pun în

capul tĕŭ dragostea ţe-o depărtéză, temerea ţe o întemeïază.
Prelungirea cununiilor, cel maĭ mare pĕcat.
Dulcĭ sûnt cununiile, dar în greŭ jug te bagă; toţĭ o cunóscem şî o urmăm, lucru de mirare.

Pentru Curaj

Veḑĭ *Coraj.*

Pentru Curăţenie

5185 Curat, curat la haĭne, dar maĭ curat la suflet.
Curăţenia la muĭere cea maĭ frumósă gătélă, ìar nu aur şî argint şî pĭetrele cele maĭ scumpe, ca p'o haşa dĕ cal grămădite, nicĭ pene ca dĕ păun cu felurimĭ dĕ pete.
Curăţenia sufletuluĭ, cel maĭ mare dar.
Curăţenia temeĭul sănătăţeĭ, d'aceea adese-orĭ trupul să 'ţĭ spelĭ.
Pànă ce nu 'ţĭ veĭ spălà petele după tine, şî trupesce şî sufletesce, curat nicĭ cum te veĭ socotì.

Pentru Curve, Curvie, şî Curvarĭ şî Prea-curvie

5190 Curva ca musca te ĭubesce, d'aceea dragostea eĭ cu supĕrare. Dĕparte d'o asemene dragoste.
Curva ca băĭaşul pĕ toţĭ d'o potrivă îndată ĕĭ despóĭe şî 'ntr'o baĭe ĕĭ priimesce.
Curva cu ochĭul te frige şî te pîrlesce. Veḑĭ să nu o paţĭ.
Curva cu linguşitorul, verĭ primarĭ.
Curva când ĕţĭ zîmbesce, atuncĭ ĕţĭ dă nădejde, dar nădejde dĕ peire.
5195 Curva până ce ĕţĭ ĭea ceva ĕţĭ sărută mâna ta, după-ce ĭea, scuĭpă în ea. Veḑĭ să nu te scuĭpe şî în obraz.
Curva după ce scóte şî inima din tine atuncĭ te tânguĭesce.
Curvia la tinereţe greşală sĕ 'nţelege póte şî dĕ nevoĭe, ĭar la bĕtrîneţe întrégă nebunie.
Curvia şî beţia mintea ţe-o mişcă, ochiĭ ţi-ĭ întunecă. Veḑĭ să nu rĕmâĭ şî orb şî smintit.
Nicĭ să curvescĭ, nicĭ să preacurvescĭ, nicĭ peste fire să te silescĭ, că tóte la peire te duce.
5200 Pe curve pururea trebue să le înşelàm.
Până-ce aĭ în pungă curva picĭorul îl întinde la tine, după-ce tot istovescĭ dă cu picĭorul în tine. Veḑĭ să nu o paţĭ.

Cine e maĭ bun să dea cu pĭatra 'n curvă.
Cine curve hrănesce vĭaţa şĭ-o topesce. Veḑĭ să nu o paţĭ.
Cinstea curviĭ cât o lăscaĭe.
5205 Buzele curviĭ cursă adevĕrată, că te 'nşală numaĭ îndată. Dĕparte dĕ ele.
Din gura curviĭ mĭere pică dar în urmă de cât fierea maĭ amară.
Dĕ câte orĭ cu curvele grăĭescĭ, dĕ-atâtea orĭ averea ţe-o cheltuĭescĭ. Veḑĭ să nu o paţĭ.
Şĭ pĕ cel maĭ sgârcit curva lesne l-a dĕspuĭat, cu cât maĭ vîrtos pe cel maĭ galant. Veḑĭ să nu o paţĭ.
Preacurvia în vecĭ nu sĕ ĭértă, că batjocura lumiĭ sĕ arată.
5210 Să nu preacurvescĭ, că să nu'ţĭ spargĭ casa.
Să te ruşinezĭ dĕ soţul tĕŭ pentru preacurvia ta.
Dacă odată mâna ta ţe-aĭ dat, dĕparte să fugĭ dĕ orĭ-ce preacurvie.
Dĕparte dĕ curvie şĭ dĕ preacurvie, ci muĭere ţie să 'ţĭ fie cea blagostovită prin legĭuire.

Pentru Cursarĭ

Veḑĭ *Furĭ.*

Pentru Curse

Ca să scapĭ dĕ orĭ-ce cursă, trebuĭe să te arĕţĭ cu mult maĭ isteţ dĕ cel ce ţe-o întinde.
5215 Cursă să nu puĭ nicĭ vrăjmaşuluĭ tĕŭ, că p'în ascuns sĕ 'nţelege că'l vînezĭ împotriva vitejieĭ.
Să sărĭ piste orı-ce cursă, tocmaĭ ca căprióra.
Să te ferescĭ a nu cădé în cursă vre-o dată, că nu veĭ scăpà dĕ ea lesne şĭ curat îndată.
Frică să-ţĭ fie dĕ cursa ce tu altuĭa puĭ, că ceĭ maĭ mulţĭ ca tine întâĭŭ eĭ aŭ căḑut în cursa ce-aŭ pus.

Pentru Curte şĭ Curtezanĭ

Curtea sĕ asémĕnă ca un jertfelnic. Domnul, idolul după jertfelnic. Miniştriĭ, jĕrtfitoriĭ şĭ ticăloşiĭ, prinosurile. Păzesce-te să nu caḑĭ în sórta prinosurilor.
5220 Curtezanul vĕḑĕndu'l numaĭ, te face să'l urăscĭ.
Curtezaniĭ sĕ cunosc după nĕravurile Domnuluĭ, că după acelea toţĭ ĕşĭ schimbă ale lor nĕravurĭ.
La curte să slujescĭ şĭ slugă să nu te numescĭ, piste pu-

tinţă că când la nuntă pĕ măgar ĕl poftesce orĭ apa saŭ lemnele lipsesce. Veḑĭ să nu o paţĭ.

Mila şî îndurarea cam dĕparte dĕ la curte sĕ vĕd isgonite.

Neroḑia, curvăsăria şî cumplirea, cam pĕ la curte sĕ 'ncuĭbéză.

5225 Pĕ la curte când te ducĭ, trebuĭe să 'ţĭ dĕschiḑĭ ochiĭ şî urechile maĭ bine ca nu cum-va să greşĕscĭ.

Pĕ la curte şî curtezanĭ, unele sĕ grăiesc şî l'altele gândesc şî altele sĕ săvîrşesc.

Darurile curţiĭ multe şî nemărginite, ḑis-a un filosof, că nu poţĭ grăì p'acolo, ceea-ce dĕ bine tu te gândescĭ; că nu poţĭ săvîrşi îndată orĭ ce făr' dĕ interes; că nicĭ prin gând 'ţĭ trece netrebniciile ce p'acolo sĕ urméză; că nu poţĭ dobândì ceea ce ĕţĭ făgăduesce; că nu 'ţĭ rĕspunde ceea-ce ĕţĭ este datóre; că dĕstoĭnicia nu sĕ cinstesce că cinstea nu sĕ păzesce; că slujba nu sĕ cunósce; şî în sfîrşit că te mirĭ şî te înspăĭmântezĭ de ceea-ce p'acolo veḑĭ. Dĕparte dĕ asemenea darurĭ, că dĕ tóte poţĭ scăpà cum dĕ curte te veĭ dĕpărtà.

Pentru Cusururĭ

Orĭ-ce cusur la om sĕ póte îndreptà, când bine ne vom purtà.

Unele cu marĭ cusururĭ dar pline dĕ nurĭ şî altele fără nicĭ un cusur, dar şî fără nicĭ un nur. Alege care 'ţĭ place.

5230 Cu vorbă dulce şî cu purtare cinstită, acoperĭ orĭ-ce cusururĭ din fire aĭ dobândit.

Cu cusururĭ dobândim şî cu darurĭ păgubim, când darurile nu le cinstim.

Cusurul cât dĕ mic la nimenĭ să ţe'l arĕţĭ, dĕ cât numaĭ la cel ce te încreḑĭ ca să'l îndepărtezĭ.

Cusururile omuluĭ până nu sĕ daŭ dĕ faţă, îl arătă curat la faţă. Cam ascunse să ţi-le păzescĭ.

Cusururile obrazuluĭ, cu gătélă sĕ 'ndreptéză.

5235 Cusururile pentru ómenĭ, d'aceea fără cusur om pĕ lume nu găsescĭ.

Cusururile tale mare înaintare, când stăpânul tĕŭ nicĭ un dar are.

Cusururile ce noĭ le ĭubim, dĕ darurĭ le socotim.

Maĭ multe cusururĭ, dĕ cât darurĭ la ómenĭ, d'aceea ceĭ fără cusururĭ fórte rarĭ şî scumpĭ.

Multe cusururĭ norocul ni le şterge ce cuvîntul nu le póte şterge.

5240 Mândria ne împiedică să ne cunóscem cusururile nóstre; zavistia ne îndémnă să le aruncăm asupra altora. Feresce-te dĕ amîndooĕ.

Cel-ce va să 'şi ascundă cusururile duhuluĭ, greŭ la vorbă să s'arate.

Dĕ nu am avea cusururĭ, în destul nu ne-ar plăcea să cercetăm ale altora cusururĭ.

Pentru Cutremur

Cutremurul pĕ pămînt, ceea-ce clădeseĭ în sumă dĕ anĭ într'un minut ţi le face dĕ nicĭ că le maĭ cunoscĭ.

Cine pĕ mare n'a umblat, în rĕsboĭ n'a intrat, pĕ mâĭnĭ dĕ ómenĭ cumpliţĭ n'a căḑut, muĭere rea n'a nimerit, acela nicĭ cum cunósce cutremurul luĭ Cain.

Pentru Cuget şĭ Cugetare

5245 Om fără cuget cea maĭ grozavă fiară, d'aceea numire dĕ om nu i sĕ cuvine.

Dĕ cât cugetul nimic alt pĕ lume sĕ schimbă maĭ lesne.

Ca cugetul pĕ om nimic alt maĭ bine îl póte mustrà, când el nu sĕ va căi dĕ ceea ce a urmat. Ţine-te dĕ el.

Ca bătaĭa cugetuluĭ nicĭ o pedépsă maĭ grea, că d'a 'npicerele te topesce, când ĕţĭ aducĭ aminte dĕ ceea-ce aĭ urmat. Feresce-te dĕ ea.

Cuvîntul te-arată dĕ om, ĭar cugetul dĕ bun om. Ţine-te dĕ el.

5250 Ca cugetul cel bun, nimic alt maĭ bun.

Cu cuget curat dĕ orĭ-ce pĕcat, sfânt te-arĕţĭ adevĕrat. Ţine-te dĕ el.

Cugetul omuluĭ, cea maĭ mare înţelepcĭune. Nu'l dĕpărtà dĕ lângă tine.

Cugetul gura sufletuluĭ, ĭar patimile gura trupuluĭ.

Cugetul cum lipsì, cruḑimea sĕ ivì. Nu te dĕpărtà dĕ el ca să caḑĭ în cruḑime.

5255 Cugetul când te bate, ruşinea când nu te'nfrînéză aĭ căḑut din omenire, că cumplirea te-a cuprins. Ingrijasce-te de-acésta.

Cugetul, cârma sufletuluĭ încotro o veĭ cârmì acolo te duce.

Cugetul ne stăpânesce, cugetul ne poruncesce, cugetul ne topesce.

Cugetul nicĭ odată te bate dĕ ceea-ce dobândescĭ după dreptate.

Cugetul până e sănătos nu te dĕpărtà dĕ el, că numaĭ ndată alunecĭ.

5260 Cugetul să'ţĭ fie judecătorul tĕŭ.
Cugetul slobod şî curat, dĕ orĭ-ce patimă să'l ţiĭ.
Cugetul temeĭul omeniriĭ, dĕ el să nu te dĕpărtezĭ.
Cugetul tĕŭ să'ţĭ fie mângăĭerea ta la orĭ-ce întîmplare, fie cât dĕ rea.
Cugetul sĕ cunósce după a luĭ urmă.
5265 Cugetul tĕŭ să'ţĭ fie frîul cel maĭ bun.
Cugetul cel maĭ bun dascăl şî povăţuitor, dar nimenĭ ĕl întrébă la orĭ-ce trébă.
Cugetul cel maĭ bun doctor al sufletuluĭ şî al inimiĭ. Nu te dĕpărtà de el, ca pururea să fie sănătos şî sufletesce şî trupesce.
Cugetul cel maĭ bun duhovnic, la el să te spovedescĭ ca să te îndreptezĭ.
Cugetul cel rĕŭ întocma necuratul. Fugĭ dĕ el cât veĭ puté.
5270 Cugetul cel rĕŭ, pururea în ispită.
Cugetul cel rĕŭ 'ţĭ-aduce frică, spaĭmă şî cutremur. Vedĭ să nu o paţĭ.
Cugetul cel bun când dobândescĭ, nicĭ cum te lasă vre-o dată să greşĕscĭ.
Cugetul cel bun, maĭ mare, după lege, ca orĭ-ce lege.
Cugetul cel bun, frică dĕ nimenĭ are.
5275 Cugetul cel bun, 'ţĭ arată adevĕrul.
Cugetul cel bun, ca o călăuză 'ţĭ-arată cel maĭ drept şî neted drum; dĕ el dĕ te veĭ ţiné nicĭ odată veĭ rătăci.
Cugetul cel bun sfătuitorul cel maĭ bun; dĕ-aceea cu el pururea să te sfătuescĭ ca nicĭ odată să greşĕscĭ.
Cugetul cel bun, temeĭul tuturor darurilor.
Cugetul cel bun şî cuvîntul drept, din orĭ-ce întîmplare te scóte afară. D'amîndooĕ să te ţiĭ.
5280 Cugetul şî cuvîntul întrece orĭ-ce lege.
Cugetul, şî cuvîntul, şî buna judecată, temeĭul înţelepciuniĭ. Dĕ ele să te ţiĭ.
Cugetul bun şî curat, ţine pĕ om nevătemat Ţine-te dĕ el.
Când cugetul te bate, nicĭ o lege te maĭ bate.
La orĭ-ce te socotescĭ, pune maĭ întâĭu pĕ cuget să te mustreze şî nicĭ odată veĭ greşì.
5285 Maĭ înţelept gâdea dĕ cât cel cu cuget rĕŭ; că gâdea dĕ nevoĭe, ĭar cel-l-alt dĕ bună voĭe, cugetéză la rĕŭ.
Maĭ bine cu durerĭ, dĕ cât cuget cu mustrărĭ.
Mustréză 'ţĭ cugetul tĕŭ, când la rele te gândescĭ.
Nicĭ postul, nicĭ sĕrbătórea, la Domnul te 'nfăţişéză, dĕ cât cugetul cel curat spre dréptă judecată.
Nicĭ dĕpărtarea dĕ lume, nicĭ cele multe mătăniĭ, sfinţenie îţĭ aduce până ce cugetul la dracul te duce.

5290 Nu la cele dĕ jos, ci la cele dĕ sus, tu să te gândescĭ când la óre-ce cugetezĭ.
Numaĭ cu cugetul cel bun poţĭ aflà scăpare, la orĭ-ce întîmplare.
Numaĭ cugetul, când te va cuprinde, te face să te căĭescĭ dĕ orĭ-ce rĕŭ altuĭa gândescĭ.
Numaĭ Domnul cunósce cugetul omuluĭ.
Păzesce te dĕ cuget să nu plece spre rele, că în vecĭ nu veĭ scăpà dĕ ele.
5295 Pĕ cel-ce cugetul îl bate, pururea sĕ sfiesce.
Straşnic să fiĭ întru cugetul cel bun, ca nicĭ un interes, fie cât dĕ mare, să nu pótă să ţe-l strămute.
Fugĭ cât veĭ putea dĕ cugetarea rea că te duce în prăpăstiĭ.
Fără cel maĭ mic cuget, omul orb sĕ înţelege.
Frică şĭ ruşine să'ţĭ fie ţie dĕ însuşĭ mărturia cugetuluĭ tĕŭ.
5300 Cel cu cuget curat, nicĭ dĕ Domnul frică are.
Cine bătaĭe dĕ cuget nicĭ cum are, cel maĭ cumplit şĭ spurcat om sĕ înţelege, după orĭ-ce lege.
Bătaia cugetuluĭ maĭ mare rană 'ţĭ face dĕ cât orĭ-ce sabĭe mare; că sabĭa îndată te sfîrşesce ĭar cugetul în vecĭ te chinuesce.
Bataĭa cugetuluĭ te supune la căinţă.
Dintr'un cuget bun, bune fapte ni se arată, ĭar din cel rĕŭ, cele rele ne aşteptă.
5305 Dĕparte dĕ rea cugetare şĭ 'ndată te-aĭ isbăvit.
Dĕ bătaĭa cugetuluĭ maĭ mult să te 'nfricoşezĭ, dĕ cât dĕ cel maĭ grozav tartor din iad.
Şĭ înaintea fapteĭ şĭ după faptă, să'ţĭ întrebĭ cugetul tĕŭ, ca să'ţĭ poţĭ îndreptà fapta cea nedréptă.

Pentru Cucernicĭ

Cucernic să te arĕţĭ, ĭar nu smerit piste fire, că ĭeşĭ din cucernicie.

Pentru Cuţit

Cel-ce cuţit va înfige în óre-cine cuţitul în el sĕ va frânge.
Fereşte-te cât poţĭ ca nicĭ pe dreptate, nicĭ pe nedreptate, la nimenĭ să nu'l scoţĭ.

Pentru Coşciug

5310 Un mic coşciug cuprinde pe cel ce lumea nu 'l-a putut cuprinde.

Pentru Căĭ

Vedĭ Cale

Pentru Căinţă, Căire şî Pocăinţă

In zadar te maĭ căescĭ când nimic nu maĭ folosescĭ.

Vaĭ dĕ cel ce sĕ căesce când sfîrşitul 'l găsesce, că nimic nu-'ĭ folosesce ne-avênd vreme dĕ pocăinţă.

Ca pocăinţa la pĕcătos nimic alt maĭ în grab ĕĭ aduce ĭertare. Dĕ ea să te ţiĭ.

Ca să scapĭ de amărăcĭunea căiriĭ, sĕ te căescĭ până a nu greşì.

5315 Cuĭ 'ĭ-e ruşine să se căĭéscă, să sĕ păzéscă să nu greşască.

Căinţa fără pocăinţă mórtă sĕ înţelege. Urméză-le p'amîndooă.

Căinţa şî pocăinţa, la césul morţiĭ în zadar sĕ socotesc, că dĕ nevoĭe sĕ înţeleg ĭar nu de voĭe bună; d'aceea tu din vreme sĕ le urmezĭ ca sufletul să nu ţe'l pĭerḑĭ.

Căinţa şî pocăinţa din bătaĭa cugetuluĭ te scapă dĕ orĭ ce ispită. Dé ele să te ţiĭ.

Când ne căim, nu ne căim pentru rĕul ce am făcut, ci pentru-că ni-ĭ frică să nu ne ajungă alt rĕŭ şî maĭ rĕŭ; ĭar când ne pocăim cunóscem rĕul ce am făcut, d'aceea dĕ el ne părăsim.

5320 La orĭ-ce întîmplare să te ferescĭ să nu daĭ pricină de căinţă.

La pocăinţă să nu daĭ vreme piste vreme, că nu ştiĭ când şî cum va da piste tine césul cel din urmă.

Mult mult să te căĭescĭ dĕ vremea ce o pierḑĭ.

Nimic alt spre pocăinţă, dĕ cât părăsire, că bună rĕsplătire la cel-ce aĭ năpăstuit.

Nicĭ o căinţă fără mângâĭere, după pocăinţă.

5325 Nu înfruptă pĕ cel ce sĕ pocăesce, că toţĭ vinovaţĭ pĕcatuluĭ sûntem.

Pocăinţa te duce în cer după pămînt, când la vreme o săvîrşescĭ.

Pĕ la sfîrşitul vieţiĭ în zadar te căĭescĭ, că n'aĭ vreme să

te maĭ pocăescĭ. Ingrijasce-te maĭ din vreme, ca după căinţă să aĭ vreme şî dĕ pocăinţă.
Prin pĕcate ne bolnăvim şî prin pocăinţă, ne lecuim. Alérgă la léc, ca să scapĭ dĕ bólă.
Cea maĭ mică căinţă, c'o bună pocăinţă ţĭ-aduce la suflet bună fericire. Dĕ ea să te ţiĭ.
5330 Cel-ce nu sĕ pocăĭesce, dĕ câte orĭ sĕ închină, dĕ-atâtea orĭ aminte aduce luĭ Dumnedeŭ d'ale luĭ nelegiurĭ, d'aceea tu întâiŭ să te pocăĭescĭ, apoĭ la Domnu să îndrăsnescĭ.
Cel-ce sĕ căiesce îşĭ cunósce greşéla, ĭar cel ce sĕ pocăesce maĭ înţelept sĕ socotesce, că de ea sĕ părăsesce. Tu acestuĭa să te asemenĭ.
Cel ce se căĭesce târdiŭ sĕ deştéptă, când vremea nu'l maĭ aştéptă. Deştéptă-te maĭ din vreme ca să nu te căĭescĭ.

Pentru Căutare.

Cel-ce caută, va aflà.

Pentru Căutătură

Căutătura dulce lat de dragoste ne aduce. Dĕ ea să te ţiĭ.
5335 Căutătură grozavă şî frunte posomorîtă, urît la toţĭ te-arată.

Pentru Călugărĭ şî Călugăriţe

Vedĭ *Doctorĭ*.

Vaĭ dĕ călugărĭ, când din chelar, igumen vor dobândì.
Ca să scape omul dĕ orĭ-ce muncă pĕ lume, la călugărie dĕ olac a alergat.
Călugăr dĕ aĭ întîlnit, facĭ crucea c'aĭ pĭerit.
Călugăr dĕ-aĭ întîlnit, cele rele ţi-aŭ venit. Dĕparte dĕ el.
5340 Călugăr aĭ vĕdut cât dĕ dĕparte, dă-te la o parte, că 'ndată te poticnescĭ.
Călugăr te deştéptă, cele rele te aştéptă. Vedĭ să nu o paţĭ.
Călugăriĭ cu cât dĕ mult dĕ muierĭ s'aŭ dĕpărtat, cu atât maĭ mult dĕ aur şî dĕ argint, c'o lăcomie mare, s'aŭ apropĭat.

Călugăriĭ sĕ rógă pentru a doctorilor sănătate, ĭar doctoriĭ sĕ rógă pentru a sănătăţiĭ împuţinătate. Ghicĭ pentru ce?
Călugăriĭ doctorilor mult să le mulţăméscă pentru morţiĭ ce le trimit şî doctoriĭ bólelor pentru pânea ce le daŭ.
5345 Călugăriĭ şî ovreiĭ, ceĭ maĭ murdarĭ şî maĭ puturoşĭ în lume.
Călugăriĭ şî babele, când nu pot isbuti, alérgă uniĭ la blesteme şî cele-l-alte la ocărĭ, ca câĭniĭ când latră séra la lună.
Călugăriĭ cu milă trăĭesc, dar mila ce dobândesc întrece comorile împĕrătescĭ.
Călugăriĭ şî doctoriĭ cu paraua, pĕ tot ceasul, comorĭ marĭ adună şî cu mare mulţămire acelora ce le dă. O, ce meserie bună!
Călugărul când putere dobândesce, maĭ rĕŭ dĕ cât dracul sĕ pornesce dĕ pizmă că n'are muĭere.
5350 Călugăriţele cu mătăniile lor cad la tembelic, că deşi sĕ cinstesc, nimic nu folosesc.
Călugărul în vecĭ pĕ lume cerşetor.
Călugăr să miluĭéscă nicĭ cum pĕ lume s'a audit, dar să se miluĭéscă nicĭ cum a lipsit.
Când călugăriĭ vor lipsi draciĭ n'aŭ la ce maĭ gândi.
Masa călugărilor în sînul bogaţilor, ĭar masa doctorilor în sînul celor bolnavĭ.
5355 Mórtea, nascerea şî cununia, hrana călugărilor.
Nimic alt ca călugărul maĭ urît luĭ Dumnedĕŭ, că fuge d'a sa soţie, darul cel maĭ sfânt ce 'ĭ-a dăruit însuşĭ Dumnedĕŭ.
Haznaoa călugărilor, gropniţa sĕ 'nţelege.
Dacă doctoriĭ pĕ toţĭ 'ĭ-ar vindecà dĕ bóle, călugăriĭ ar murì dĕ fóme.

Pentru Călăuză

Călăuza când te duce pĕ drumul cel drept, dĕ el să te ţiĭ.
5360 Călăuza la orĭ-ce, cea maĭ bună deşteptare. Să n'o pĭerdĭ din ochĭ.
Călăuză spre cele rele nicĭ cum să te-arĕţĭ, ĭar spre cele bune să nu contenezĭ.
Fă-te călăuză celor ce nu vĕd, deschide uşa ta celuĭ nemernic.

Pentru Călĕtorĭ, călĕtorie

Vedĭ *Cale*.

Pentru Călcare şî Călcătorĭ dĕ jurămînt

Veḑĭ *Jurămînt.*

Pentru Cămaşă

Cămaşa cârpită cinste muĭeriĭ face, că o arată dĕ iconómă, dar şî ne-cinste maĭ mare că nu'şĭ pune pânză. Alege care 'ţĭ place.
Schimbarea cămăşiĭ, curăţenia trupuluĭ. Ţine-te dĕ ea.
5365 Cel fără cămaşă dĕ leneş. sĕ arată.

Pentru Căpuire.

Maĭ bine din vreme să te căpuĭescĭ, dĕ cât în urmă să te căĭescĭ că maĭ mult cheltuĭescĭ.
Cine din vreme sĕ căpuĭesce maĭ nicĭ odată lipsă are.

Pentru Cărunteţe.

Inaintea celuĭ cărunt să te scolĭ cu cinstea ta.
Cărunteţele să ţi le cinstescĭ cu fapte dĕ cărunteţe, ĭar nu dĕ tinereţe.
5370 Cărunteţele sûnt cinstite nu cele dĕ mulţĭ anĭ, ci cele dĕ fapte bune urmând după cinstea căruntetelor.
Căruntetele dĕ rîs, când copilăresce dĕ obşte urméză.
Să necinstescĭ căruntetele, cea maĭ mare ocară. Feresce-te dĕ acésta
După căruntete şî purtarea ta.
Căruntetele, ochiĭ tĕĭ să'ĭ vĕdesc.
5375 Căruntetele ne-arată o trecere dĕ vreme, ĭar nu şî înţelepcĭune.

Pentru Cărţĭ, adică Scrisorĭ şî Cărţĭ dĕ Citit, dĕ învĕţăturĭ, dĕ sciinţe.

Veḑĭ *Scriere.*

Pentru Căsàtorie, Căsnicie şî Casnicĭ

A se luà din cea maĭ mare dragoste nebunie întrégă, c'amorul multă vreme nu ţine.

A doua căsătorie sĕ 'nţelege că maĭ bună o să fie, când cea d'întâĭŭ a fost rea. Nu te dĕpărtà dĕ ea.

Orĭ să nu te maĭ căsătorescĭ saŭ dĕ te căsătorescĭ, amîndoĭ la un jug împreună voĭ să trageţĭ.

Odată, dĕ dooĕ orĭ, saŭ dĕ maĭ multe orĭ, dĕ face trebuinţă negreşit să te căsătorescĭ, ca să scapĭ dĕ hula omenéscă şî maĭ ales dĕ nazurile muĭerilor.

5380 Orĭ-ce căsătorie dĕ bună sĕ privesce, dar nicĭ una ne mulţumesce că omul firesce să schimbe pofte rîvnesce.

Întâĭŭ să 'ţĭ dĕpărtezĭ dĕ la tine mânia, furĭa, temerea, neastîmpĕrarea, necredinţa şî să îmbrăţişezĭ dragostea, linîştea şî unirea, apoĭ să te căsătorescĭ ca să bine vĭeţuescĭ, că din potrivă şî pĕ tine şî pĕ soţia ta vĕ faceţĭ nenorociţĭ şî vaĭ dĕ copiiĭ voştri!

Ca să petreceţĭ bine în căsătorie, trebuĭe şî unul şî altul să umblaţĭ după placul unul altuĭa.

Cu maĭ marĭ dĕ cât tine când tu te veĭ căsătorì în loc dĕ rude, stăpânĭ veĭ dobândì. Veḑĭ să nu o paţĭ.

Căsătoria cât dĕ dulce multe necazurĭ ne aduce, când unirea lipsesce. N'o pĭerde din casa ta.

5385 Căsătoria la om mare greutate, dar şî o datorie după fire, cu maĭ mare dreptate. Nu te dĕpărtà dĕ acéstă datorie.

Căsătoria la om, şî când rea sĕ socotesce, cu plăcere sĕ privesce.

Căsătoria plină dĕ ghimpĭ, dar dĕ ghimpĭ cu trandafirĭ. Suferă ghimpiĭ pentru mirosul trandafirilor.

Căsătoria rînduiéla cea maĭ bună dĕ Domnul întocmită. Dĕ ea să te ţiĭ.

Căsătoria la ceĭ blĕstemaţĭ o vĭéţă ticălósă, că dĕ gâlcevĭ şî dĕ ocărĭ nicĭ un minut scapĭ, dĕ nu şî dĕ bătăĭ maĭ dĕ multe orı, ĭar la ceĭ bunĭ un raĭŭ dĕsăvîrşit.

5390 Căsătoria sĕ 'nţelege o 'mpreunare după lege, după voinţa şî porunca Domnuluĭ, că din'ceput doĭ şî numaı a făcut al treĭlea n'a mijlocit; cine s'atinge dĕ căsătoria altuĭa dĕ însuşĭ porunca Domnuluĭ s'atinge.

Căsătoria sĕ pare a fi cel maĭ supĕrător lucru, că unul altuĭa trebue să sufere orĭ-ce cusur sĕ va întîmplà să aĭbă.

Căsătoria, să te rogĭ la Dumneḑeŭ cu ferbinţélă, ca să'ţĭ fie ţie spre a ta fericire.

Căsătoria te arată că escĭ om, ĭar nu dobitoc. Nu te dĕpărtà dĕ ea.

Căsătoria cea maĭ firéscă datorie omenéscă, dĕ Domnul întocmită. Cine dĕ ea sĕ dĕpărtéză nu sĕ maĭ numesce om, ci proclet şî satană, că satana pururea voiesce să te vaḑă cufundat în pĕcate.

5395 Când vreĭ să te căsătorescĭ maĭ bine din grămadă să 'ţĭ alegĭ, că cu cât maĭ mult alegĭ, cu atât maĭ mult culegĭ.
Când sócra din sócră în mumă s'ar schimbà, şî nora, gura maĭ mult şî-ar păzi-o ĭar bărbatul răbdarea maĭ mult ar suferi-o, atuncĭ căsătoria, în pace şî în linisce maĭ mult ar petrece.
Câţĭ din dragoste s'aŭ luat spre căsătorie, n'aŭ dus-o până la sfîrşit.
Credinţa la căsătorie cum sĕ smintesce, tótă dragostea lipsesce. D'acésta maĭ mult să te îngrijĕscĭ.
Cresceţĭ şî vĕ înmulţiţĭ ḑis'a Domnul către omul, când pĕ el l-a zidit, seminţia vóstră fie ca nisipul măriĭ, celuĭ-ce acésta nu-'ĭ place, ca pomul ce rod nu face sĕ taĭe şî 'n foc s'aruncă dup'a Domnuluĭ poruncă. D'acésta să te îngrijĕscĭ.
5400 La căsătorie, unire sufletéscă, dragoste frăţéscă şî pungă obştéscă.
La căsătorie, ca la lotărie, o mie perd şî unul d'abĭa nemeresce.
La căsătorie, ca maĭ bine să placă, ar trebui să sĕ urmeze ca la închiriere, pĕ câtă vreme sĕ vor putea tocmì.
La căsătorie curat şî voĭnic să te-arĕţĭ, ca sănătoşĭ copiĭ să scoţĭ.
La căsătorie credinţa cum veĭ călca-o, tóte cele-l-alte darurĭ întru nimic sĕ socotesc. Veḑĭ să nu o paţĭ.
5405 La căsătorie maĭ mult mintea să cercetezĭ dĕ cât frumuseţea, că mintea dĕ ce merge sĕ sporesce şî înfloresce, ĭar frumuseţea dĕ ce merge sĕ veştejesce.
La căsătorie părinţiĭ să alégă norocirea tinerilor ca nisce pătimaşĭ, că tineriĭ nu o pot cunósce în furia tinereţelor, socotind că orĭ-ce sbóră sĕ mănâncă, d'aceea pururea se înşală.
La credinţa căsătorieĭ, cu turturica să te asemenĭ ce pĕ créngă uscată şade când dĕ soţie sĕ desparte.
Maĭ nainte din vechime cu «*nene*» şî cu «*leliţă*» cu «*mamă*» şî cu «*tată*» ne căsătorĭam îndată, ĭar acum cu «*domnule*» şî «*domnişorul meŭ*» cu «*dómna mea*» şî «*domnişóra mea*» ne uĭtăm unul la altul şî mâna nicĭcum nimenuĭa o maĭ dăm.
5410 Mare jug la om, jugul căsătorieĭ, dar cu dulcéţă îl purtăm.
Nicĭ cum să nu rĕmâĭ necăsătorit, ca să nu peĭ nepomenit.
Parola de căsătorie sĕ dă prin sărutare.
Pentru gustul tĕŭ să'ţĭ alegĭ pĕ cea maĭ frumósă, fie şî nebună, ĭar pentru căsătorie pĕ cea maĭ înţeléptă.
Pĕ cea săracă o dĕpărtăm, cât dĕ cinstită fie, ĭar pĕ cea bogată o rugăm cât dĕ împotrivită fie, că bărbaţiĭ sa

cunună nu cu ale lor neveste, ci cu ale lor marĭ zestre, căindu-se maĭ în urmă când le dă cu piciorul. Veḍĭ să nu o paţĭ.
5415 Tineriĭ sĕ cuvine până a nu'şĭ vătĕmà năravurile cele bune să sĕ căsătorêscă, ca bine să traĭêscă.
Tóte ḍilele căsătorieĭ tale să te rogĭ să'ţĭ fie ca ḍiua nunţiĭ tale.
Fericirea căsătorieĭ, unirea casnicilor. Acésta să vînezĭ.
Fericită căsătoria la toţĭ sĕ socotesce, când dragostea la amîndoĭ d'opotrivă sĕ păzesce.
Ceĭ căsătoriţĭ când dintr'o unire bine vor petrece amîndoĭ până la sfîrşit, cum unul móre îndată cel-l-alt sĕ duce după el.
5420 Ceĭ-ce aŭ nemerit la cásătorie, la aceĭa viéţa dulce o să fie, ĭar la ceĭ din potrivă dureri şĭ necazurĭ lor o să le vie.
Ceĭ-ce sĕ căsătoresc nepotriviţĭ la vîrstă, nu pe séma lor sĕ căsătoresc pĕ séma celor d'o potrivă la vîrstă. Veḍĭ să nu o paţĭ.
Cine s'a ars la cea d'întâĭŭ căsătorie şĭ merge spre a doua căsătorie, acelaş numaĭ cunósce în adevĕr dulcéţa căsătorieĭ. Acestuĭa să te asemenĭ.
Cine dĕ treĭ orĭ s'a însurat acela a arĕtat că căsătoria cea maĭ dulce vieţuire. Iea pildă dĕ la acesta.
Cinstită căsătoria, când patul ne spurcat. Acésta să păzescĭ.
5425 Cine va să sĕ căsătorêscă, soţie d'o potrivă să poftêscă, ca să nu sĕ căĭêscă.
Bărbatul neînsurat ca cel maĭ spurcat, şĭ muĭerea nemăritată ca o róbă a tuturor.
Bărbatul surd şĭ nevasta órbă, cea maĭ ticnită căsătorie.
Darurĭ şĭ năravurĭ bune, ĭar nu frumuseţe să gonescĭ, când veĭ să te căsătorescĭ, c'acelea sûnt statornice, ĭar acésta trecătóre.
Din rea căsătorie, rĕĭ copiĭ sĕ aştéptă.
5430 Dooă tagme dĕ ómenĭ nu sĕ căsătoresc: filosofiĭ şĭ călugăriĭ. Filosofiĭ ca să petrécă în odihnă, ĭar călugăriĭ ca să adune avere dracilor.
Dulcéţa căsătorieĭ să'ţĭ veḍĭ pĕ copiĭ împrejurul meseĭ tale.
Şĭ muĭerea şĭ bărbatul urîţĭ ne sûnt ca pĕcatul, când peste lege calcă şĭ 'n pat strein s'aruncă.

Pentru Căscat, Căscătură şĭ Tuşit

Căscatul dooĕ lucrurĭ însemnéză, orĭ că ţĭ-e somn saŭ că nu'ţĭ place vorba.

Când tuşĕscĭ şî când cascĭ mâna la gură să ţe-o puĭ şî la o parte să te daĭ.
5435 Tusea la cântăreţ îĭ arată nesciinţa.

Pentru Căcĭulă

Căcĭula mare nu'ţĭ arată mintea mare, dĕ cât o spaĭmă face mare.
Căcĭula, paza capuluĭ, n'o cam lepĕdà din cap.
Căcĭula dréptă să ţe-o ţiĭ în cap, ĭar nu la o parte sau pĕ urechĭ lăsată; că una dĕ mândru te arată şî alta dĕ urît şî posomorît.
Cine nu va să sĕ căcĭuléscă la unul şî altul, acela din vreme trebuĭe să sĕ căpuĭéscă.

Pentru Cădere şî Scădere

5440 In cădere numaĭ cel mare şî tare cunósce că e om, că maĭ nainte sĕ socoteà maĭ presus dĕ cât om.
Vaĭ dĕ cel-ce va cădea, când n'are cine 'l va sculà.
Cu greŭ la cel-ce scade dintr'o mare stare, când nu maĭ are nicĭ dĕ mâncare.
Când dĕ maĭ jos caḑĭ lesne te poţĭ sculà, ĭar dĕ maĭ sus maĭ anevoĭe. D'aceea feresce-te să nu te urcĭ prea sus, nicĭ cu mintea nicĭ cu trupul.
Maĭ bine în mâna Domnuluĭ, dĕ cât în mâĭnile ómenilor să caḑĭ.
5445 Sprijinesce pĕ cel-ce cade până a nu cădea, ĭar după cădere, ajută-ĭ să sĕ scóle.
Feresce-te cât veĭ putea dĕ scăderea ta, că la scădere, ca la vale, lesne alunecĭ ĭar, la dobândă ca la suiş, lesne te urcĭ.
Ceea-ce nu sĕ cade, nicĭ să facĭ să gândescĭ.
Ceea-ce Domnul ĕţĭ dă, aceea ţi-sĕ cade şî atuncĭ ţi-sĕ cade, când Domnul ţie ĕţĭ dă.
Cel-ce cele maĭ sus, dĕ ceea-ce i sĕ cade gonesce, îndată în scădere sĕ găsesce şî din ceea ce este. Veḑĭ să nu o paţĭ.

Pentru Câinĭ

5450 Câĭne spre pază să păzescĭ în casă, că ca câĭnele slugă nicĭ una credincĭósă, că sĕ jerftesce pentru stăpânul sĕu.

Câinele strajă neadormită, n'o dĕpărtà din casa ta.

Pentru Cântar

Vedĭ *Cantaragiĭ.*

Pentru Cântece, Cântărĭ şî Cântăreţĭ

Astupă-'ţĭ urechile cu céră şî cu bumbac, când muĭerea sĕ pune pĕ cântece dĕ dor.
Orĭ-ce cântec noŭ, aduce dĕosebită plăcere.
Orĭ-ce cântare din gura muĭeriĭ maĭ dulce s'aude.
5455 Ca cântecul nimic alt te înveselesce maĭ bine. Cu el să te înveselescĭ.
Ca cântecul dĕ dor nicĭ un cântec maĭ dulce, ĭar cântecul dĕ zorĭ şî pĕ cântecul dĕ dor întrece.
Cântarea cea dulce, multă poftă ne aduce.
Cântarea cea dulce, nicĭ cum întristare aduce.
Cântecul dĕ zorĭ deşteptarea plăcerilor, cântecul dĕ dor amorţirea lor. Alege care ĕţĭ place.
5460 Cântecul de dor ĕţĭ-aduce somn uşor cu uĭmire dulce.
Cântecele cu masa, prietenĭ nedĕspărţiţĭ.
Cântecele cu dĕsfătărĭ sufletul ţi-l adórme. Vedĭ să nu o paţĭ.
Cântecele la dragoste bólă fără léc. Cam dĕparte dĕ ele.
Cântecele maĭ mult aprind durerile din dragoste, când făr'dĕ veste te cuprind. Vedĭ să nu o paţĭ.
5465 Cântecele dĕ haĭducĭ sufletul ţe-l înveselesce, trupul ţe'l întăresce, mintea ţe-o învĭcrşunéză.
Cântece dĕ dor la masă să nu cânţĭ, că masa cere veselie, ĭar cântecul dĕ dor ne-aduce uĭmire.
Cântăreţiĭ cântecele lor pline dĕ minciunĭ le-arată.
Cântăreţiĭ şî şireţiĭ ceĭ maĭ beţivĭ sĕ socotesc că când sĕ îmbată omul, atuncĭ cântă maĭ frumos şĭ-atuncĭ grăesce şî maĭ mult.
Cântăreţul cu nădejdea, dĕ multe orĭ ĕşĭ pĭerde vremea. Vedĭ să nu o paţĭ.
5470 Cântăreţul când nu cântă, punga i sĕ scutură.
Cântăreţ cu cântăreţ sĕ întrece, nu numaĭ la cântare, ci şî la pizmă mare.
Cântăreţul când sĕ 'nnécă, nesciinţa luĭ 'şĭ arată.
Cântăreţul pururea dĕ toţĭ sĕ ĭubesce, că cântarea pĕ toţĭ dĕ obşte înveselesce.
Când cânţĭ vre-o cântare îngrijasce-te fórte tare, îngrijasce-te, ca nu cum-va să aducĭ gréţă şî plecate la ceĭ-ce te ascultă.

5475 Când te puĭ pĕ cântece, nu strigà cu glas mare, ca un sbĭeret dĕ măgar, nici ĭarăşĭ ca pisicile să mĭorlăescĭ, în cât nimenĭ să te-audă.
La orĭ-ce întristare, cântarea mângăĭere mare. Dĕ ea să te ţiĭ la asemene întîmplare.
La veseliĭ cu cântărĭ, fără muĭerĭ şî bĕuturĭ, cam géba alergĭ.
Nicĭ o cântare maĭ dulce, ca cântecul dĕ zorĭ. Ce dulce ne înveselesce: «*Până ĭerĭ cu fetele, astă-ḑĭ cu nevestele*», şî nicĭ un cântec maĭ amar, ca cântecul dĕ mórte, ce urît ne povestesce: «*Până astă-ḑĭ cu ceĭ viĭ, mâĭne cu ceĭ morţĭ*». Alege care 'ţĭ place.
Nicĭ o cântare dulce, fără vin bun şî dulce.
5480 Pururea să cânţĭ cântărĭ de veselie.
Ce veselie dulce cântecele ne-aduce c'o bĕutură dulce!
Cel maĭ urît cântec, tot îţĭ aduce, oare-ce plăcere dulce.
Cel-ce cântă, desmĭardă şî pĕ el, şî pĕ ceĭ-l-alţĭ; d'aceea şî plata luĭ, îndoită sĕ 'nţelege.
Şî când pĕ Domnul ĕl slăbĕscĭ, cu cântărĭ tu să 'l cinstescĭ.

Pentru Câştig, Dobândă şî Dobânḑĭ.

5485 Atuncĭ câştigă unul, când altul pĭerde.
Ca maĭ mult să câştigĭ să nu te uĭţĭ la cheltuĭelĭ, că cine cu sfială cheltuesce, nimic nu dobândesce.
Câştigul cel maĭ drept, cel-ce din muncă ĭese drept. La acesta să rîvnescĭ.
Câştigul din cele rele, necazurĭ ne-aduce rele. Dĕparte dĕ ele.
Câştig rĕŭ să nu ĭubescĭ, c'acela nu adaos ci foc la avere 'ţĭ pune.
5490 Câştig bun să socotescĭ, ce cu dreptate dobândescĭ.
Când doĭ se bat pĕ óre-ce, cel d'al treilea câştigă.
Maĭ lesne a câştigà, dĕ cât a păstrà, d'aceea să te silescĭ maĭ mult spre păstrarea celor câştigate, dĕ cât spre câştigul lor.
Nu numaĭ la câştig să te socotescĭ, ci şi la cele dĕ folos să întrebuinţezĭ ceea-ce câştigĭ.
Nădejdea dĕ-a câştiga te bagă în rĕsboĭul necazurilor, că lăcomia cea mare dă orĭ-ce necaz maĭ mare. Veḑĭ să nu o paţĭ.
5495 Cel-ce nu sĕ satură dĕ orĭ-ce câştig, nicĭ un câştig are drept.
Cel-ce piste măsură voĭesce să câştige, pĭerde şî ceea-ce are.
Cel-ce scie averea sa cum să şî-o întrebuinţeze, acela maĭ lesne câştigă. La acésta să te silescĭ.

Cine dĕ grab' va să câştige, maĭ dĕ grab' sĕ primejduesce.
Dobândă şî câştig, aceea să socotescĭ, cu care şî pĕ alţiĭ folosescĭ, ĭar nu care tu pĕ tine numaĭ, înbogăţescĭ.
5500 Dĕparte dĕ câştigurĭ cu primejdiĭ şî cu chinurĭ, că nu te 'nveselescĭ dĕ ele.
Atât să te 'nveselescĭ, dĕ cele-ce dobândescĭ, ca nicĭ o trebuinţă să aĭ dĕ ele, când te veĭ pĭerde.
Iubirea de-a dobândi, cu încetul sĕ începe, şî pĕ la sfîrşit, rîvna de-a dobândi maĭ mult sĕ măresce.
Orĭ-ce aĭ dobândit cu sudórea altuĭa, nu sĕ 'nţelege al tĕŭ.
Orĭ-ce prin putere dobândescĭ, cu blândeţe să le stăpânescĭ, ca să nu le pĭerḑĭ.
5505 Orĭ-ce rar sĕ dobândesce, aceea şî maĭ dorit.
Orĭ-ce cu anevoĭe sĕ dobândesce, l'aceea omul maĭ mult rîvnesce şî sĕ silesce.
Uniĭ sĕ bat şî ostenesc, şî-alţiĭ de a gata dobândesc.
Ca să găsescĭ, trebuĭe să cauţĭ, ca să dovedescĭ, trebuĭe să muncescĭ.
Ca să poţĭ dobândi pĕ toţĭ, să te porţĭ cu toţĭ, cum voĭescĭ, cu tine, să sĕ pórte toţĭ.
5510 Când poţĭ să dobândescĭ, arată în faptă, că nu voĭescĭ, ca să te cunoscĭ, că nu din neputinţă, ci dintr'a ta bună voinţă, acésta urmezĭ.
La cele drepte să rîvnescĭ, la cele strîmbe nicĭ să gândescĭ, că dobânda strîmbă, cinste 'ţĭ-aduce strîmbă.
Maĭ mare frica pĭerḑariĭ dĕ ceea-ce am dobândit, dĕ cât pofta ce aveam, când am dobândit.
Maĭ mult dobândescĭ cu blândeţele, dĕ cât cu cruḑimea, că blandeţele te 'mbrăţişéză, ĭar cruḑimea te dĕpărtéză.
N'aştepta a dobândi, până a nu munci.
5515 Nicĭ dĕ prisos, nicĭ dĕ lipsă, ci numaĭ dĕ trebuinţă, să poftescĭ să dobândescĭ.
Nu sĕ pare aşa cu greu a nu dobândi, óre-cine óre ce, cât e cu mult maĭ greu a i-sĕ hrăpi, ceea-ce el a dobândit.
Nădejdea de-a dobândi, la muncă ne îndémnă, când dobânda rĕmâne a nóstră.
Pentru o urîtă dobândă, slugĭ spurcate ne facem, lăcomieĭ ceĭ maĭ marĭ.
Pofta de a dobândi óre-ce, maĭ mult vatĕmă şî pĕ cel maĭ curat suflet. Dĕparte de-o asemenea poftă, ca să te călĕtorescĭ cu suflet curat.
5520 Pururea să te silescĭ a dobândi, dĕ la toţĭ, cinste, dragoste şî slavă.
Pururea să te silescĭ óre-ce să dobândescĭ, însă fără a păgubi pĕ altul.

Pĕ negândite, multe omul dobândesce, când necurmat muncesce.
Până nu muncescĭ, nimic nu dobândescĭ.
Să te silescĭ la dobândă, ca când îndată veĭ murì, şî să'ţĭ păstrezĭ averea, ca când în vecĭ veĭ trăì
5525 Tot uscatul lumiĭ dĕ 'l veĭ dobândì, trebuinţă veĭ avé, la mórtea ta, numaĭ de-o palmă dĕ pămînt.
Toţĭ ómeniĭ doresc a dobândi óre-ce, şî trebuinţă dĕ nu aŭ, măcar dĕ orĭ-ce.
Toţĭ voĭesc să dobândéscă, dar nu pot să nimeréscă.
Ceea-ce astă-dĭ dobândescĭ, mâĭne cu aceea te hrănescĭ. Dobânda muncitoruluĭ, acésta sĕ înţelege.
Ceea-ce omul doresce, anevoĭe dobândesce.
5530 Ceea-ce cu munca nóstră, după dreptate dobândim, aceea la noĭ rĕmâne, ĭar ceea ce din jafurĭ şî prădĭ, una peste alta grămădim, cu-acelea şî cele drepte, până 'n sfîrşit le prăpădim.
Ceea-ce cu munca ta dobândescĭ, aceea numaĭ al tĕŭ să socotescĭ.
Ceea-ce dobândescĭ cu sudórea munciĭ tale, aceea maĭ plăcut.
Ceea-ce dĕ bună voĭe dĕ la altul dobândescĭ, aceea şî maĭ drept.
Cel-ce la marĭ dobândirĭ, fórte mult rîvnesce, curînd sĕ primejduĭesce.
5535 Cel-ce mult sĕ silesce spre a dobândi ceea-ce nu i-sĕ cuvine, pĭerde şî ceea-ce i-sĕ cuvine.
Cel-ce nu póte dobândi ceea-ce el voĭesce, în potrivă stă şî celuĭ ce-o póte dobândi, şî-aşa, cel d'al treilea sĕ vede maĭ folosit.
Cel-ce, fără socotinţă, sĕ pripesce-a dobândi, în grele nevoinţe îndată cădut sĕ vede.
Ce te silescĭ să dobandescĭ aşa dĕ mult pĕ pămînt, când gol d'aicĭ dĕ tóte, te ducĭ sub pămînt?
Cine pĕ puţin sĕ mulţumesce, curînd maĭ mult dobândesce.
5540 Cine sĕ teme să nu pĭérdă nimic, nu va dobândi nimic.
Cine datoria 'şĭ-o plătesce, curînd capital dobândesce.
Cine din vreme sĕ căpuesce, acela maĭ mult dobândesce.
Dacă omul ar dobândi dĕ câte orĭ cere, şî cerşĕtorul paşă s'ar socoti.
Din jĕţ împĕrătesc, când jos pĕ pămînt cadĭ tu lungit, cu mâĭnile pĕ pĭept, care te maĭ socotescĭ la câte aĭ dobândit, când trăĭaĭ pĕ pămînt?
5545 Dobânda la 'mprumutător, nicĭ odată s'o poprescĭ, când capetele le plătescĭ, ca şî altă-dată să-'ţĭ maĭ dea, când trebuinţă veĭ avé.

Dobânda mare sparge punga. Vedĭ să nu o paţĭ.
Dobânda ce ne vine din chĭar munca nóstră, aceea sĕ înţelege cea maĭ dréptă bogăţie.
Dobânda din munca ta, întrégă cinstea ta, că nu te maĭ căcĭulescĭ la orĭ-cine cât trăĭescĭ.
Dobânda din cele rele, mică plăcere şî căinţă mare.
5550 Dobânda nelegĭuită, cea maĭ urîtă şî maĭ spurcată dobândă.
Dobândă peste dobândă nicĭ cum să ceĭ, nicĭ dĕ la vrăjmaşul tĕŭ.
Dobândă să gonescĭ, dar nu cu strîmbătate.
Dobândă să socotescĭ, când pĕ altul folosescĭ, cu binele ce'ĭ dăruĭescĭ.
Dĕ multe orĭ sĕ întîmplă că, ceea-ce dobândim, după a nóstră rîvnă, să ne aducă mare scârbă.
5555 Dĕ multe orĭ şî adese, pentru o mică dobândă, cădem în cea maĭ mare primejdie dĕ vĭéţă.

Pentru Cârmă, Cârmuire, Ocârmuire

A învĕţa óre-cine cum să ocârmuĭéscă, cea maĭ grea învĕţătură.
Cârma din mână când scapă, mormîntul ţi'l sapă. Vedĭ să nu o paţĭ.
Cârma din mână la orĭ-ce slujbă, nicĭ cum să o laşĭ, ca să nu te lase şî ea.
Cârma din mână nicĭ cum să-ţĭ scape, ca să nu te cufundĭ în ape.
5560 Nicĭ o cârmuire fără dreptate, póte stà vre-o dată întemeĭată.
Nicĭ un lucru maĭ cu greŭ, dĕ cât a ocârmui; cine-o scóte la căpĕtâĭu, i-sĕ cuvine celenghĭŭ, aceluĭ maĭ destoĭnic.
Rĕsboĭul ocârmuiriĭ cu mult maĭ mare, dĕ cât al bătălieĭ, şi numaĭ ocârmuitorul, acésta o cunósce.
Tóte dĕ cel maĭ mare să sĕ ocârmuĭéscă, ca să nu sĕ dea pricină dĕ greşală la urmare.
Cine scie cum să 'şĭ ocârmuiéscă casa sa, cu linişte şî îndestulare, acela póte asemenea ocârmui şî un norod întreg.

Pentru Cârpiturĭ

5565 Maĭ bine din noŭ dĕ cât tot să cârpescĭ, că cârpitura îndată sĕ rupe.

Pentru Cârtélă şî Cârtitorĭ

Cârtéla, patima cea maĭ spurcată, ce nicĭ odată te lasă în odihnă. Dĕparte dĕ ea.
Cârtitorul sufletul ţi 'l mànjasce. Dĕparte dĕ el, ca să nu te spurcĭ.
Cârtitorul cu nĕmulţumitorul, verĭ primarĭ şî fraţĭ dĕ cruce. Dĕparte dĕ rudenia lor.
Cârtitorul şî către Domnul rêŭ cârtesce, când óre-ce ĕĭ lipsesce, că nu sĕ mulţumesce, dĕ orĭ-ce Domnul ĕĭ dăruĭesce. Să nu te asemenĭ luĭ.
5570 Dĕ cât pâĭne cu cârtélă, maĭ bine corcofélă, în linişte şî pace.

Pentru Clevetire, Clevetitorĭ i Batjocora, Batjocoritorĭ şî Bataĭe dĕ joc

Cel-ce clevetesce, 'şĭ-a pĭerdut ruşinea. Veḑĭ să nu 'ţĭ-o pĭerḑĭ şî tu.
Cel-ce sĕ sparge dĕ rîs, când pĕ altul clevetesce, spurcat şî păgân sĕ înţelege, ca satana când dĕ om 'şĭ-a bătut joc.
Dĕ clevetire să te ferescĭ, nicĭ cum s'o 'ntrebuinţezĭ, că cea maĭ spurcată faptă, după lege, sĕ 'nţelege.
Batjocora s'o dĕpărtezĭ cu totul din casa ta, că însuşĭ pĕ tine te face dĕ batjocoră.
5575 Dĕparte dĕ batjocoritorĭ, ca să nu te smreduĭescĭ dĕ eĭ.
Omul maĭ urît în lume dĕ cât orĭ-ce dobitoc, când dĕ om îşĭ bate joc.
Urîcĭunea, duşmănia şî pizma, sĕ pot ĭertà ca nisce patimĭ vremelnicescĭ, ĭar bătaia dĕ joc nicĭ odată, ca cea maĭ mare necinste ce sĕ face însuşĭ Domnuluĭ, că omul icónă după chipul Domnuluĭ.
In cea maĭ mare putere, nicĭ cum să-'ţĭ baţĭ joc, nicĭ dĕ cel maĭ mic, că mâĭne poţĭ fi şî tu, dĕ cât el maĭ mic.
Nu sĕ cuvine să 'ţĭ baţĭ joc, dĕ cel ticălos, când ĕl veḑĭ pĕ jos.
5580 Nu'ţĭ bate joc dĕ nimenĭ, ca nu maĭ mult să te necinstéscă.
Nu'ţĭ bate joc dĕ cel sărac, că norocul cam dĕ obşte, pĕ la toţĭ vizite face.
Nu'ţĭ bate joc dĕ ceĭ sĕrmanĭ, că póte până mâĭne, orĭ tu, orĭ copiiĭ tĕĭ, să fiţi ca eĭ sĕrmanĭ.
Nu'ţĭ bate joc dĕ cel d'un chip cu tine, că însuşĭ chipul tĕu ţe'l batjocorescĭ.
Poţĭ să ĭerţĭ, poţĭ să pedepsescĭ, după cum legea ĕţĭ poruncesce, ĭar să 'ţĭ baţĭ joc dĕ óre cine, saŭ să'l necinstescĭ, nu 'ţĭ este ĭertat

5585 Cel-ce 'şĭ bate joc dĕ cel lipsit dĕ minte, întâĭu el 'şĭ-a perdut însuşĭ a luĭ minte.
Cel-ce 'şĭ bate joc dĕ ómenĭ, nu mirosă a om, ci a bĕşină dĕ om.
Cine ajunge bătaie dĕ joc, prost dĕ tot sĕ înţelege.
Cine 'şĭ bate joc dĕ cele maĭ înalte, îndată sĕ plécă la cele maĭ dĕ jos.
Batjocoritorul, nicĭ cuvînt dĕ cinste, nicĭ omenirea nicĭ cum cunósce.
5590 Bun şî rĕŭ ĕşĭ bate joc, când te vede arḑênd în foc.
Bătaĭa dĕ joc, nebunie întrégă.

Pentru Clădirĭ

Veḑĭ *Zidirĭ.*

Pentru Creḑĕmînt, Credincĭoşĭ, Credinţă şî Încredinţare, Încredere şî Necredinţa, Necredincĭoşĭ.

A crede orĭ ce auḑĭ, saŭ a nu crede nicĭ una, d'o potrivă te arată că nu înţelegĭ nicĭ una.
A nu crede pĕ nicĭ unul, saŭ pĕ toţĭ a 'ĭ crede, cea maĭ mare greşală.
Acela numaĭ lesne crede, cel ce nu póte pricepe c'adevĕrul stă ascuns.
5595 Órba credinţă, în numele Domnuluĭ, înjunghĭe şî belesce pĕ însuşĭ chipul Domnuluĭ. Vaĭ dĕ omenire!
Órba credinţă, întocma necredinţă, şî óre-ce maĭ mult.
Órba credinţă la om, cea maĭ rea lege sĕ'nţelege. Feresce-te dĕ ea.
Órba credinţă ne ţine în nesciinţă dĕ orĭ-ce credinţă.
Órba credinţă, sufletul ţe-l veştejesce, inima ţe-o ofilesce, îndrăsnéla ţe-o topesce.
5600 Órba credinţă te orbesce piste fire. Dĕparte dĕ ea.
Órba credinţă, frică şî sfială dĕ orĭ-ce ţe-aduce. Dĕparte dĕ ea.
Órba credinţă, bólă fără léc. Feresce-te dĕ ea, că în vecĭ bolescĭ.
Órba credinţă din slăbicĭunea sufletuluĭ.
Órba credinţă şî 'ntréga nesciinţă, cea maĭ mare negură la ochiĭ omuluĭ sĕ arată. Feresce-te dĕ amîndooĕ.
5605 O credinţă ce orĭ-cine arată către tine, cinstesce-o ca şî pĕ tine.
Omul maĭ lesne crede cele ce sĕ grăĭesc, dĕ cât cele cu cuvînt; d'aceea pururea înotăm în negura nesciinţeĭ.
Omul fără rĕutate sĕ încrede în orĭ-cine, că pĕ toţĭ ĕĭ socotesce ca pĕ însuşĭ sine.

Orĭ-ce 'ţĭ pişpăĭesc la ureche, ca o şóptă dĕ taĭnă, îndată să nu credĭ, că pîră şî defăĭmare, dĕ obşte sĕ socotesce.
În cine maĭ mult te încredĭ, d'acolo te primejduĭescĭ. Cine a păţit-o, o cunósce maĭ bine. Vedĭ să nu o paţĭ şî tu.
5610 Calul, puşca şî muĭerea, nicĭ cum să te încredĭ la mână strĕină, că nicĭ cum le maĭ vedĭ în starea ce le-aĭ dat.
Cu vederea te înşelĭ, cu audirea şî maĭ mult; ce maĭ rĕmâne dĕ credut dĕ cât adevĕrul, când ĕl veĭ puté afla?
Cu smerenie umilită şî cu inimă împĭetrită, cel cu deşartă şî órbă credinţă. Feresce-te dĕ-asemene patimă.
Cu credinţa, dobândescĭ cheĭa taĭnelor celor maĭ marĭ. Dĕ ea să te ţiĭ.
Cu tótă cercarea ta, să nu daĭ credĕmînt aşa dĕ curînd, la câte vedi şî audĭ, c'audirea şî vederea dĕ multe orĭ te înşală, tocma ca muĭerea.
5615 Cu bună credinţă, dĕ la toţĭ dobândescĭ cinste, laudă, şî slavă şî dragoste maĭ multă. Dĕ ea să te ţiĭ.
Când la nimenĭ n'aĭ credinţă, nimic nu maĭ poţĭ urnì.
Când Domnul credinţa 'şĭ-o pĭerde, în cine altul să te maĭ încredĭ?
Credĕmînt dând la orĭ-cine, mult rĕŭ 'ţĭ-a venit şî 'ţĭ vine, ĭar necredênd pĕ orĭ-cine, maĭ mult bine vedĭ că 'ţĭ vine.
Credincĭos în adevĕr p'acela să'l socotescĭ, nu pĕ cel ce 'ţĭ laudă orĭ-ce a ta faptă, ci pĕ cel-ce te ćertă l'ale tale rele fapte.
5620 Credincĭos să fiĭ până 'n ceasul după urmă, ca să nu rĕmâĭ în urmă.
Credinţa, inima ţe-o arată, cea de cuget bun. Dĕ ea să te ţiĭ.
Credinţa în inimă să ţi-sĕ încuĭbeze, şî adevĕrul în buze.
Credinţa cu slujba sĕ măresce. Nu te dĕpărtà dĕ ea.
Credinţa cu fapta, ĭar nu din graĭŭ, sĕ cunósce. Aşa şî tu să ţe-o arĕţĭ.
5625 Credinţa către Dumnedĕŭ, nu'ţĭ aduce nicĭ un rĕŭ, nu te 'nvaţă nicĭ un rĕŭ, ci maĭ ales ţĭ-aduce îndurare, blândeţe, milă şî dragostea cea maĭ dulce. Dĕ ea să te ţiĭ.
Credinţa câĭneluĭ către stăpânul sĕŭ este neasemĕnată. O asemene credinţă să arĕţĭ.
Credinţa la om, cel maĭ mare dar, d'aceea la tóte să ţe-o păzescĭ fórte, ca dĕ la toţĭ s'audĭ: «*frate*».
Credinţa muĭeriĭ către bărbat şî a bărbatuluĭ către muĭere, cinstea căsătorieĭ. Asemene cinste să vînaţĭ.
Credinţa numaĭ, nu te smintesce.
5630 Credinţa pĕ om ĕl scapă dĕ orĭ-ce mare nevoĭe.
Credinţa sĕ măresce, când dragostea o 'nsufleţesce.
Credinţa să nu ţe-o calcĭ, ruşinea să nu ţe-o pĭerdĭ, cinstea

să nu ţe-o mânjăscĭ, dacă veĭ să dobândescĭ numele cel maĭ mare.
Creḑinţa să nu ţe-o întinĭ cu o mincĭună, ca să nu rĕmâĭ tu dĕ mincĭună.
Credinţa să nu ţe-o daĭ fără a cercetà maĭ întâĭu, la cine ţe-o daĭ.
5635 Credinţa să ţe-o păzescĭ ca cea maĭ mare lege, ca dĕ toţĭ să te lege cu dragoste nestinsă.
Credinţa să 'ţĭ fie temeĭul cinsteĭ tale.
Credinţa stă întru a gândi la Domnul, dar nu întru a bombăi fără nicĭ o înţelegere.
Credinţa ta să nu ţe-o pĭerḑĭ, ca pururea să o găsescĭ, când în lipsă te afli.
Credinţa făr' dĕ fapte, mórtă sĕ înţelege, că sufletul eĭ fapta sĕ înţelege.
5640 Credinţa cea maĭ bună s'arĕţĭ către stăpânire, dacă veĭ să petrecĭ în bună odihnire.
Credinţa dĕ la noĭ cu totul sĕ dĕsprinde, când interesul tare dĕ noĭ sĕ prinde. Cam dĕparte dĕ el.
Credinţa dĕ prieten nicĭ mórtea o stinge.
Credinţă să arĕţĭ cu slujba către stăpân, ca să dobândescĭ cinstea cea maĭ mare.
Credinţă bună, socotinţă şi maĭ bună, şi cumpĕtare la tóte să păzescĭ, cât sĕ póte.
5645 La ómenĭ fără dĕ lege, nicĭ o credinţă să daĭ
La cal, puşcă şi muĭere, creḑĕmînt nicĭ cum să daĭ.
Maĭ bine cu cinstea ta, dĕ cât cu jurămînt, să încredinţezĭ pĕ orĭ-cine.
Maĭ bine să te abaţĭ din credinţă şi să nu te pricépă, dĕ cât să nu te abaţĭ şi bănuĭélă să daĭ, că bănuĭéla patimă nelecuită.
Maĭ bine să te căĭescĭ, dĕ cât să nu daĭ creḑĕmînt la nicĭ un om pĕ lume.
5650 Multe, multe să auḑĭ, şi pré puţine să creḑĭ, din câte auḑĭ.
Ne dând la duşman creḑĕmînt, nicĭ cum tu te veĭ căi.
Nicĭ cum să daĭ creḑĕmînt la un om necunoscut, nicĭ la vrăjmaşul tĕŭ, ce în urmă cu tine s'a împrietenit.
Nicĭ cum să daĭ creḑĕmînt la ceea-ce făţarnicul ĕţĭ ḑice cu jurămînt.
Nicĭ pĕ prieten să 'l creḑĭ când tot laudă, nicĭ pĕ vrăjmaş când defaĭmă.
5655 Nu încredinţà muĭeriĭ punga ta şi mintea ta, şi cu mult maĭ mult taina ta.
Nu pré mult creḑĕmînt la gura muĭeriĭ, că cel dintâĭu pĕcat, când bărbatul pĕ muĭere a ascultat.
Nu te pré încrede la orĭ-cine, că îndată te căĭescĭ.

Nu da credĕmînt așà dĕ curînd, la orĭ-ce cuvînt fără o întrégă și bună dovadă.
Nu din gură, ci din inimă credința să țe-o arĕțĭ.
5660 Puțină credință să daĭ la cel-ce cercetéză ale tale interesurĭ, ĭar ale luĭ ți-le ascunde.
Pĕ nevĕdute cam rar să credĭ.
Pĕ nimenĭ sĕ nu dojĕnescĭ pentru credința luĭ, că Domnul pĕ toțĭ d'opotrivă priimesce, ca un părinte al tutulor.
Pĕ toțĭ să-'ĭ asculțĭ, dar pĕ puținĭ să credĭ.
Pĕ toțĭ să-'ĭ încercĭ, dar în puținĭ sĕ te încredĭ.
5665 Rar să te încredĭ în orĭ-cine și orĭ-cum.
Să nu te încredĭ pré lesne la cel ce îndată prieteșug 'țĭ-arată.
Să nu daĭ credĕmînt la vorba dĕ om mare, nicĭ la o mare liniște dĕ mare.
Să nu daĭ credĕmînt la orí-ce jurămînt.
Să nu daĭ credĕmînt la al celuĭ viclén cuvînt, că în inimă hrănesce nu d'opotrivă gând.
5670 Să nu daĭ credĕmînt la cel-ce lesne făgăduĭesce, și maĭ lesne fură.
Temeĭul credințeĭ să'țĭ fie, mila, îndurarea și dragostea către supușiĭ tĕĭ.
Treĭ lucrurĭ n'aŭ credință nicĭ în cer, nici pĕ pămînt, calul, pușca și muĭerea. Dĕ câte treĭle să tĕ ferescĭ.
Ceea-ce sĕ vede, aceea sĕ și crede, când adevĕrul dĕ față nu sĕ vede.
Ceea ce ți-sĕ încredințéză, cu credință s'o păstrezĭ, și dĕ ea să îngrijĕscĭ.
5675 Ceĭ cu credință pré puținĭ, în cât d'abĭa găsescĭ dĕ poftă.
Ceĭ-ce credința aŭ schimonisit-o, aceĭa maĭ mult până în cer s'au cinstit, că din slăbicĭunea nóstră și din nesciința nóstră, deșĕrtăcĭune sĕ nasce, când adevĕrul nu sĕ cunósce.
Cele piste putință n'arĕtà că le-aĭ vĕdut, că și la cele cu putință veĭ fi credut.
Cele dĕ credut, precum le-aĭ vĕdut, nu precum le-aĭ audit.
Cel cu credință órbă, ascultă la coțofană, cum luĭ o să-'ĭ cânte.
5680 Cel cu credință órbă, ĕĭ este frică și dĕ furnică.
Cel cu credință órbă, vremea 'șĭ-o pĭerde, la tîlcuirea viselor ce el a vĕdut.
Cel cu credință órbă, pentru că a lucrat în di dĕ sĕrbătóre, plânge și sĕ tânguĭesce și mult sĕ căĭesce, ĭar pentru că a năpăstuit în di dĕ lucrătóre, nicĭ cum la pĕcat gàndesce. Vaĭ dĕ omenire!
Cel cu credință órbă rĕŭ sĕmn ĕșĭ socotesce, când călugăr întîlnesce.

Cel cu credinţă órbă, dĕ orĭ-ce ĕşĭ face crucea, şî 'ndată dĕ treĭ orĭ ĕşĭ scuipă în sîn. O ce neghĭobie!
5685 Cel cu credinţă órbă şî la şerpĭ sĕ 'nchină.
Cel cu credinţă întru puţin, tot aceea credinţă şî în maĭ mult va avé.
Cel cu credinţă, dĕ nicĭ o bănuiélă, frică are.
Cel ce în nimenĭ nu sĕ încrede, nicĭ în însuşĭ sine nu sĕ maĭ încrede.
Cel ce calcă credinţa, cu necinste sĕ sfîrşesce, ĭar cel ce o păzesce, în slavă sĕ proslăvesce. Alege, care 'ţĭ place.
5690 Cel ce curînd crede, uşor dĕ inimă sĕ vede.
Cel ce credinţa şĭ-a pĭerdut şi-a pĭerdut tot ce a avut şî 'n necinste a căḑut.
Cel ce l'ale sale credinţă nicĭ cum are, cum la cele strĕine credinţă va avé?
Cel ce nimic a păţit, maĭ lesne va să créḑă dĕ cât să sĕ ostenéscă cu ochiĭ luĭ să vaḑă.
Cel ce piste puţine va fi credincĭos, piste maĭ multe sĕ va pune, că credinţa sus te pune.
5695 Cine lesne crede, cade în órbă credinţă.
Cine credinţa nu 'şĭ-o păzesce către cel ce 'l-a zidit, satană sĕ înţelege. Feresce-te d'un asemene nume.
Cine nu sĕ încrede în drăguţa luĭ, mare dreptate are, ĭar în nevasta luĭ, mare porc dĕ câĭne este. Feresce-te d'un asemene nume.
Dĕ órba credinţă, dĕparte cât veĭ puté, că rĕŭ te chinuĭesce, şî trupesce şî sufletesce.
Dĕ frică omul cam credincĭos s'arată.
5700 Dând creḑĕmînt, începĭ a pricepe.
Cu sunet şî sgomot mare, sĕ duce după lume necredincĭosul subt lume.
Când nu ne încredem la nicĭ un prieten, nu ne încredem la însuşĭ noĭ, că prietenul altul ca noĭ.
Când nu ne încredem la óre-cine, arĕtám că ne înşală. Vaĭ dĕ acela!
Maĭ bine să te înşelĭ, dĕ cât să nu te increḑĭ la nicĭ unul pĕ lume.
5705 Necredinţa curge din prostia minţiĭ, că nu ne ĭértă să cunóscem adevĕrul din mincĭună.
Necredincĭosul cu frica în sîn trăĭesce.
Necredincĭosul pururea în bănuĭală, cât dĕ adevĕr ĕĭ veĭ spune.
Necredinţa şî órba credinţă, dintr'o prăpastie într'alta te aruncă, fără nicĭ o nădejde.
Necredinţa cu órba credinţă, cam d'opotrivă sĕ socotesc, la cinstea lor amîndooĕ, că d'opotrivă te duc la cele maĭ urîte greşĕlĭ.

5710 Necredința la temere te duce.
Pomenirea celuĭ necredincĭos în vecĭ sĕ pĭerde.
Să te rușinezĭ dĕ prietenul tĕŭ, când nu te încredĭ în el.

Pentru Crescere dĕ copiĭ

A cresce pĕ fete în cele marĭ dĕsfățărĭ, sĕ 'nțelege că pregătim dĕrăpĕnărĭ dĕ case, în care ele vor să intre.
Atuncĭ crescerea sĕ dice bună, când și trupul și mintea le țiĭ sănătóse.
5715 Când ceĭ învĕțațĭ, și ceĭ înțelepțĭ, și ceĭ dreptĭ, și ceĭ cinstițĭ, zac uĭtațĭ și necăutațĭ dĕ nimenĭ, ĭar ceĭ maĭ proștĭ, și cumplițĭ și ceĭ maĭ necinstițĭ, strălucesc în lume, ce pilde dĕ crescere veĭ maĭ dà la copiĭ?
Crescerea împreună, dragoste ne aduce.
Crescerea la copiĭ, temeĭul năravurilor. D'acésta să te îngrijĕscĭ.
Crescerea pĕ om 'l-arată bun saŭ rĕŭ, precum sĕ 'nvață.
Crescerea cea bună, bune năravurĭ ne-aduce, că cea maĭ bună 'nvĕțătură.
5720 Crescerea cea maĭ bună, sĕ dĕdaĭ pĕ copil cu cele drepte și sfinte.
Crescerea bună la copiĭ, cea maĭ mare bogăție.
Crescerea după lege, a doua fire sĕ 'nțelege.
Crescerea dĕ copiĭ, datoria părinților.
Crescere bună sĕ 'nțelege, când dobândescĭ năravurĭ după lege.
5725 La crescerea dĕ copiĭ, întâĭu tu, pildă bună să le daĭ.
La crescerea dĕ copiĭ, țîța cea maĭ bună să daĭ să o sugă, adică a mumeĭ sale.
Maĭ bine crescerea bună, dĕ cât bogăție mare, la copiiĭ tĕĭ să lașĭ, c'avuția supusă sĕ 'nțelege pĭerdăriĭ, ĭar năravurile cele bune, darurĭ nemuritóre.
Fără crescere bună, nicĭ o fericire în vĭéță la tine.
Cea maĭ rea crescere, la copiĭ sĕ 'nțelege, adunarea cea maĭ rea; d'aceea dĕ ea, cu totul să dĕpărtezĭ pĕ aĭ tĕĭ copiĭ.
5730 Buna crescere, întrece și pĕ fire.

Pentru Creștinĭ

Nu numaĭ cu credința, ci și cu fapta credințeĭ să te arĕțĭ dĕ creștin.

Pentru Critică

Lesne a criticà. dar anevoie a alcătuì. Până nu veĭ alcătuì şî tu, nu criticà pĕ altul.

Pentru Crudime

Veḑĭ *Cumplire.*

Pentru Laudă i Lăudătorĭ

Altul sĕ te laude, ĭar nu tu pĕ tine.

Acela vrednic dĕ laudă, anevoĭe a sĕ aflà, cel ce póte să nàpăstuĭéscă şî nu năpăstuĭesce.

5735 Omul cànd sĕ face că lauda nu-'ĭ place, cere laudă maĭ mare ce luĭ ĕĭ place.

Omul şî când cunósce lauda mincinósă, piste fire o ĭubesce.

Orĭ-ce sĕ laudă, nu simte, dar spre fapte bune, a lor laudă ne îndémnă.

Urîtă laudă ce ĭese din gura ta, pentru fapta ta, fie bună, fie rea. Ferescete dĕ ea.

Cu cea maĭ mare laudă, nicĭ cum poţí lăudà, pĕ nicĭ o muĭere, atât cât ea singură sĕ laudă.

5740 Când alţiĭ te laudă, fă-te însuşĭ tu judecătorul tĕŭ, dĕ ţi-sĕ cuvine, şî urméză după lauda ce aceĭa ĕţĭ fac.

Când veĭ să lauḑĭ pĕ óre cine, trebue sĕ înşirĭ calităţile şî darurile luĭ cele adevĕrate, ĭar nu cele cu totul strĕine dĕ el, că din potrivă urmând, semenĭ ca zugravul, ce 'ţĭ va arĕtà, cel maĭ frumos chip, ḑicênd că 'ţĭ sémĕnă ţie, fără a avé cea maĭ mică asĕmĕnare cu tine.

Cànd lauḑí pè om dĕ faţă, ca când 'l-aĭ ocărî, şî dĕ ĕţĭ mulţumesce.

Când lauḑĭ pĕ ceĭ spurcaţĭ, necinste ţie ĕţĭ aducĭ.

Când lăudăm pĕ óre-cine, sĕ 'nţelege că defaĭmăm, altuĭa cusur.

5745 Când lăudăm şî cinstim pĕ orĭ-cine, cât luĭ i-sĕ cuvine, o ĭea drept ruşine, că omul pururea cere cinste şî laudă, cu mult maĭ mult dĕ cât luĭ i-sĕ cuvine.

Când pĕ altul lauḑĭ d'o faptă bună, urméză şî tu după acea faptă, ca asemene laudă să dobândescĭ şî tu.

Când te laudă óre-cine, înveselesce-'ţĭ fruntea, ca nu cum-va lauda să'ţĭ smintéscă mintea.

Când te laudă orĭ-cine, nu te bucurà în tine, că astă-ḑĭ

te laudă şî mâîne te defaimă, ci te bucură maî bine, când vor lăudà, ale tale fapte bune, care nu sĕ pot defăîma.

Când te laudă să te ruşinezĭ, ca când n'aĭ făcut nimic dĕ laudă.

5750 Când tu pĕ tine singur te lauḑĭ, ḑi la ceĭ-ce te ascultă, să nu te créḑă.

Lauḑĭ ca să te laude, dar daĭ ca să n'aĭ.

Lauda altuĭa atuncĭ o putem suferì, când maĭ mică dĕ cât a nóstră ni-sĕ pare a fi.

Lauda omuluĭ, faptele sale. Dĕ ele să te îngrijĕscĭ.

Lauda către prieten, cu ajutorul sĕ face. Aşà să urmezĭ.

5755 Lauda la cel înţelept ĕl îndémnă la maĭ mare înţelepcĭune, ĭar la cel nebun ĕl nebunesce dĕ tot.

Lauda linguşitoruluĭ şî a cĭocoiuluĭ, cea maĭ mare dĕfăĭmare. Dĕparte dĕ ea.

Lauda noroduluĭ, cea maĭ mare cinste. Acésta să vînezĭ.

Lauda pentru fapte bune, cinstea cea maĭ mare. Acésta să vînezĭ.

Lauda piste cuviinţă, întrégă necinste.

5760 Lauda semn dĕ dragoste, dar zavistnicul cu lauda ĕţĭ sapă gropa.

Lauda s'o cunóscă însuşĭ cel-ce sĕ laudă, dacă i-sĕ cuvine, că din potrivă necinste i-sĕ 'nţelege.

Lauda sĕ 'nţelege o mângăĭere ascunsă, ce d'o potrivă mulţumesce şî pĕ cel-ce laudă, şî pĕ cel-ce sĕ laudă.

Lauda sĕ cuvine celor dreptĭ şî cinstiţĭ, şî óre-ce maĭ mult celor virtuoşĭ.

Lauda sĕ pare dulce, dar în prăpastie sĕ duce, că zavistie ĕţĭ aduce dĕ la ceĭ-ce o aud.

5765 Lauda cea adevĕrată după mórte sĕ ivesce, că până când omul trăĭesce, dĕ frică saŭ dĕ interes, multe mincĭunĭ arĕţĭ pentru el.

Lauda cea maĭ bună şî adevĕrată, ce'ţĭ aduce cinstea mare, când ceĭ sloboḑĭ te laudă, ĭar nu ceĭ robĭ şî interesaţĭ. Asemene laudă să vînezĭ.

Lauda ce dobândescĭ dĕ la un norod întreg anevoĭe sĕ maĭ uĭtă, că în vecĭ te pomenescĭ. Asemene laudă să vînezĭ.

Lauda dĕ faţă, întrégă ocară. Nu rîvni la ea.

Lauda dĕ frică mare, cea maĭ mare defăĭmare. Dĕparte dĕ ea.

5770 Lauda adevĕrată, ceĭa ce'ţĭ dă, când nu eştĭ dĕ faţă.

Laudă poţĭ căpĕtà, pentru avuţia ta şî puterea ta, dar cinstea adevĕrată fără vrednicie, nicĭ cum şî nicĭ odată.

Lăudătoriĭ ceĭ maĭ marĭ mincinoşĭ sĕ înţeleg.

Lucru ce dĕ faţă sĕ vede dĕ toţĭ, n'are trebuinţă d'a sĕ maĭ lăudà, că însuşĭ mirarea îndestulă laudă.
Lăudăm pĕ alţiĭ, nu pentru cinstea lor, ci ca sĭ dobândim noĭ cinste dĕ la eĭ.
5775 Maĭ bine după mórte, dĕ cât în vĭéţă, să te laude orĭ-cine, c'atuncĭ numaĭ lauda este adevĕrată.
Multe laude spre defăimare, cu viclenie mare. Ingrijasce-te dĕ-acésta.
Mulţĭ la multe sĕ laudă şî sĕ fălesc, dar urmările lor ĕĭ arată dĕ nevoĭaşĭ.
Nimenĭ pĕ altul laudă fără interes, orĭ dĕ faţă, saŭ în taĭnă.
Nicĭ înaintea luĭ tu pĕ om să'l lauḑĭ, nicĭ pĕ din dos să'l hulescĭ.
5780 Nicĭ pĕ bărbat, nicĭ pĕ slugă, fórte mult să nu-'ĭ lauḑĭ, înaintea altora că numaĭ îndată ĕĭ pĭerḑĭ.
Nicĭ să lauḑí, nicĭ să defăimĭ, până ce bine nu veĭ cunósce.
Nu e dĕ laudă cel dĕ mare ném, ci cel-ce e vrednic dĕ mare ném.
Nu cu gura să te lauḑĭ, ci fapta ta să te laude maĭ mult dĕ càt gura ta.
Nu lăudà la început, ci pururea la sfîrşit.
5785 Nu lăudà pĕ cel rĕŭ, că pricină ĕĭ daĭ la alt maĭ mare rĕu.
Numaĭ când eştĭ singur, te poţĭ lăudà, însuşĭ tu pĕ tine, fără nicĭ o sfială, ĭar înaintea altora, urît şî greţos te-arĕţĭ.
Numaĭ lauda fără interes, celuĭ ce nu e dĕ faţă, sĕ face fără nicĭ o făţărnicie.
Nu numaĭ pĕ altul să lauḑĭ dĕ isprăvile luĭ, ci maĭ mult însuşĭ tu, să te-arĕţĭ destoĭnic dĕ orĭ-ce ispravă, spre a ta laudă.
Nu te pripi a lăudà, până ce sciinţă bună veĭ luà.
5790 Pofta dĕ laudă ne îndémnă spre facere dĕ bine, şî facerea dĕ bine ne măresce lauda.
Puţinĭ sĕ găsesc să laude pĕ ceĭ vrednicĭ dĕ laudă, că lauda fieş-care pentru sine o păstréză.
Puţină socotim lauda dĕ la altul, fie cât dĕ mare, pentru că noĭ ne socotim maĭ presus dĕ orĭ-ce laudă.
Păzesce-te cât veĭ puté dĕ lauda viclénă, că spre vătĕmarea ta pururea sĕ fac ele.
Până a nu te arĕtà vrednic dĕ laudă, la vre-o slujbă, nu cere maĭ 'nainte, nicĭ o laudă dĕ slujbă
5795 Să nu lauḑĭ pĕ orĭ-cine, după cum el saŭ tu voĭescĭ, ci după cum ceĭ maĭ mulţĭ ĕl găsesc destoĭnic.
Ceĭ-ce laudă pĕ ceĭ rĕĭ, ĕĭ popresc din pocăinţă.

Cele trupescĭ toțĭ ómeniĭ le laudă, ĭar cele sufletescĭ maĭ nicĭ unul. Tu împotrivă să urmezĭ.
Cel ce cu cĭocoĭniciĭ laudă, necinstesce şî pĕ sine însuşĭ şî pe cel ce laudă.
Cel-ce laudă pĕ óre-cine pentru ceea-ce altul a lucrat, ca când 'l ar necinsti în vilég adevĕrat.
5800 Cel-ce nu priimesce laudă, acela maĭ vrednic dĕ laudă.
Cine ascultă l'ale vulpeĭ laude, sĕ căĭesce când căința nimic ĕĭ maĭ folosesce.
Cine sĕ face că nu-'ĭ place lauda, va să o maĭ audă încă odată.
Cine te laudă piste mĕsură, sau te-a 'nşelat, saŭ va să te 'nşele; cine adevĕrul ĕțĭ spune, acela te încunună.
După laudele ce ĕțĭ fac, să te silescĭ să le împlinescĭ, ca să le arĕțĭ dĕ adevĕrate.
5805 Dĕ veĭ laudă să audĭ, grăesce frumos şî urméză după graĭŭ.
Dĕ multe orĭ lăudăm greşalele altora, neputênd dĕ față, să le defăĭmăm.
Dĕ rîs şî dĕ ocară cel-ce pĕ sine laudă. Vedĭ să nu rĕmâĭ dĕ rîs.
Şî lauda cu mĕsură, că cea piste mĕsură, sĕ 'nțelege urîtă gură.

Pentru Lacomĭ

Vedĭ *Lacomie*.

Pentru Légăn

Légănul şî mormîntul ne arată pămîntul; însă unul că ne dĕpărtăm dĕ el şî cel-l-alt că ne apropiem de el.

Pentru Legătură

Vedĭ *Învoĭelĭ*.

Pentru Lemnarĭ

Vedĭ *Zidarĭ*.

Pentru Lene, Lenevire, Leneşĭ i Trândăvie şî Moleciune

5810 Atât marea lenevire şî trândăvie, cât şî marea muncă şî

trudă piste fire, d'o potrivă te vatĕmă. Tu cu mĕsură să te porţĭ şî la una şî la alta.

Omul leneş şî zadarnîc curînd casa şĭ-o deşartă. Vedĭ să nu o paţĭ.

Omul leneş şî nevoĭaş, cea maĭ grea sarcină pĕ pămînt sĕ înţelege.

Omul maĭ lesne sĕ lenevesce la cele sufletescĭ, dĕ cât la cele trupescĭ. Tu împotrivă să urmezĭ.

Orĭ-ce nu e bun, din lene s'a născut.

5815 Unde maĭ multă lene, acolo şî sărăcie şî blestemăţiĭ şî maĭ multe. Dĕparte dĕ ea.

Gândirea la cele rele, isvorasce din lene. Dĕparte dĕ ea, ca să scapĭ dĕ cele-l-alte.

Ca lenea nicĭ o bólă topesce maĭ rĕŭ pĕ om, şî ca munca nicĭ o dĕmâncare îngraşă maĭ mult pĕ om. Dĕ una să te ferescĭ, şî dĕ ceea-l-altă să te lipescĭ.

Căile celor leneşĭ aşternute ca cu spinĭ; d'aceea pĕ ele nicĭ cum vor să calce.

Când cu tótă silinţa nu ne putem norocì, dar cu lenevirea ce vom putea dobândì?

5820 Lenea a isvodit felurimĭ dĕ mijlóce, ca să bé şî să mănânce, fără nicĭ cum a muncì.

Lenea încet păşesce, d'aceea sărăcia curînd o ajunge.

Lenea cu silinţa, pururea împotrivă; una te trage în pat, şî-alta te scólă din pat; una picerele ţi-le frânge, şî-alta ţi le înţepenesce; una te lasă să morĭ dĕ fóme, şî-alta te îmbuibézǎ peste mĕsură. Alege din amîndooĕ pĕ cea maĭ bună.

Lenea când sĕ va pedepsì, belşugarea va înflorì.

Lenea când te stăpânesce, orĭ-ce gând şî interes şî orĭ-ce plăcere cade jos la picere.

5825 Lenea lesne ĕţĭ aduce molecĭunea cea maĭ dulce, ce la peire te duce. Dĕparte dĕ ea.

Lenea, linişte vătĕmătóre.

Lenea, lucsul şî prada, treĭ cangrene ale lumiĭ. Dĕparte dĕ câte trele.

Lenea, muma rĕutăţilor şî a celor maĭ marĭ blestemăţiĭ. Dĕparte dĕ ea, ca să scapĭ dĕ cele-l-alte.

Lenea ne popresce din orĭ-ce mişcare, fără a cunósce pricina mişcăriĭ.

5830 Lenea, pĕcatul cel maĭ mare, şî trupesce şî sufletesce. Dĕparte d'un asemene pĕcat

Lenea pĕ nesimţite, te lasă uşor dĕ minte că somnul duhuluĭ sĕ 'nţelege. Vedĭ să nu o paţĭ.

Lenea nicĭ cum lângă tine s'o primescĭ să vie ca nu cumva să vie cu-a eĭ linguşire, dĕ fóme tu să pieĭ.

Lenea, senin cel maĭ primejdios.
Lenea somn dulce ne aduce, şî somnul la sărăcie ne duce. Dĕparte d'amîndooĕ.
5835 Lenea sufletul la adormire ĕl duce.
Lenea, sărăcia omuluĭ. Dĕparte dĕ ea cât veĭ puté.
Lenea, stînjinire la orĭ-ce îndeletnicire.
Lenea te omóră, când cu totul te cuprinde.
Lenea te duce la cele maĭ marĭ greşĕlĭ, că vreĭ să dobândescĭ fără a muncì.
5840 Lenea trupul ţe'l îngreunéză şî mintea ţe-o uşuréză, amîndooĕ dooĕ rele. Dĕparte dĕ ele.
Lenea, cea maĭ cumplită patimă pĕ lume şî nimenĭ o cunósce.
Lenea, cea maĭ mare greşală, ce la tóte te înşală.
Lenea, cel maĭ mare vrăjmaş al munciĭ.
Lenea d'abĭa, d'abĭa sĕ mişcă, d'aceea sărăcia dĕ grab' dĕ grab' o cuprinde. Vedĭ să nu o paţĭ.
5845 Lenea te depărtéză dĕ lume, şî depărtarea dĕ lume cel maĭ mare pĕcat, şî dĕ Domnul neĭertat. Departe d'un asemene pĕcat.
Lenea şî trândăvia ne aduce sărăcie, ĭar silinţa mare, bogăţie mare. Alege care 'ţĭ place.
Lenea şî desfătările, d'o potrivă pĕ om, curînd ĕl despóie, Vedĭ să nu o paţĭ.
Lenevirea tóte la nevoinţă le-aduce.
Leneşul ochĭul până şî'l deşchide, poştaşul o poştă întrégă săvîrşasce.
5850 Lenevirea pĕ orĭ-cine, când sĕ pune călare, ĕl ţine aşa dĕ tare, până când móre dĕ fóme. Vedĭ să nu o paţĭ.
Lenevirea să sĕ pedepséscă şî să sĕ osîndéscă, ca cea maĭ mare greşélă.
Lenevirea dulce, dar lipsă în casă 'ţĭ-aduce.
Leneşul unde calcă mărăcinĭ cresc din pămînt, ĭar muncitorul unde calcă rod piste rod scóte. Alege care 'ţĭ place.
Leneşul în lipsă pururea sĕ află.
5855 Leneşul în pat sĕ topesce, zăcênd fără nicĭ o bólă. Vedĭ să nu o paţĭ.
Leneşul în trândăvie, cu somnul şî numaĭ, ĕşĭ petrece vĭéţa.
Leneşul dice: «*N'am putere*», scumpul dice: «*N'am ce mânca*» şî lacomul dice: «*Nu mĕ satur*», ĭar cumplitul dice: «*Nu sciŭ ce rĕŭ să maĭ fac*». Tu ca nicĭ unul să nu dicĭ.

Leneşul ca maïmuţele ce nu vor să grăĭéscă, ca să nu-le pue să muncéscă.
Leneşul cu lenea din pântece s'a născut.
5860 Leneşul lungit vremea 'şĭ-o petrece.
Leneşul maĭ bine va în închisóre să zacă, fără nicĭ o muncă, dĕ cât a-casă cu muncă.
Leneşul móre dĕ fóme şî doniţa la gură, nu póte să o ridice.
Leneşul móre dĕ fóme şî nicĭ gura ĕşĭ deşchide, să céră dĕ mâncare.
Leneşul nicĭ o grijă are, că nimic are dĕ care să îngrijască.
5865 Leneşul nicĭ mâna o póte aduce la gură.
Leneşul nicĭ numirea dĕ «muncă» o cunósce, şî nicĭ că o înţelege.
Leneşul nu ḑice «*aĭde*», muncitorul nu ḑice «*staĭ*», lacomul nu ḑice «*ajunge*», sgârcitul nu ḑice «*na*», călugărul nu ḑice «*ba*» şî îndĕrĕtnicul nu ḑice «*da*», ĭar cumplitul nu ḑice «*ĭert*». Tu cu nicĭ unul să te asemenĭ.
Leneşul nu sĕ 'ntristéză, că nimic simte.
Leneşul nu dórme, ci zace în adevĕr.
5870 Leneşul «*pĭerde vreme*» dĕ obşte sĕ numesce. Feresce-te d'un asemene nume.
Leneşul pururea la sĕrbătorĭ gândesce.
Leneşul pururea lipit dĕ sărăcie.
Leneşul pĕ nimenĭ cu slujbă îndatoréză, că nicĭ dĕ loc sĕ póte mişca.
Leneşul simţire n'are.
5875 Leneşul suferă cele maĭ rele, fără a simţì nicĭ una din ele.
Leneşul sĕ 'nţelege greutatea luĭ-'şĭ.
Leneşul dooĕ darurĭ din trândăvie dobândesce, lipsă mare şî pântece umflat. Dĕparte dĕ asemene darurĭ.
Leneşul dĕ viu putreḑesce pĕ pămînt, că tótă ḑiua zace, nemişcat în pat zăcênd, şî cu mare neodihnă aştéptă când să 'nsereze, să pótă dormì maĭ mult.
Leneşul destoĭnicie şî de are, n'o cunósce.
5880 Leneşul dĕ somn în vecĭ nu sĕ satură.
Leneşul şî în vis tremură dĕ muncă.
Leneşul şî dĕ însuşĭ al sĕŭ graiŭ, ca dĕ mórte sĕ supĕră.
Maĭ lesne morţiĭ vor învià, dĕ cât leneşul va grăì ceva.
Mâĭnĭ leneşe şî genuchĭ slăbănóge te lasă să morĭ dĕ fóme. Ingrijasce-te d'amîndooĕ.
5885 Nimic alt maĭ rĕŭ, dĕ cât lenea la om. Dĕparte dĕ ea.
Nimic fără mişcare póte stà pĕ lume, dĕ aceea şî leneşul ce nicĭ cum sĕ mişcă, dĕ mort sĕ socotesce.
Nicĭ o bólă maĭ grea, dĕ cât bóla ta. Feresce-te dĕ ea.
Nu te lenevì, că vremea ce pĭerḑĭ odată n'o maĭ găsescĭ altă dată.

Nu te da leneviriĭ că te dă dĕ mal.
5890 Nu te da leneviriĭ ce e muma trândăvirii, n'aşteptà d'a gata să mănâncĭ plăcintă, ci în chinurĭ şî necazurĭ şî sudóre veĭ mâncà tu pâĭnea ta, în tótă vĭéţa ta. Aşà Domnul a poruncit când din pămînt te-a zămislit.
Să nu te arĕţĭ cu lenevire la lucrurĭ străine, ca l'ale tale să sĕ înţelégă, maĭ multă îngrijire.
Pĕ cel leneş numaĭ biciul ĕl mişcă din loc. Veḑĭ să nu o paţĭ.
Tămăduirea leneĭ munca sĕ 'nţelege. D'acésta să te ţiĭ ca să scapĭ dĕ cea-l-altă.
Fugĭ dĕ lenevire ca dĕ cea maĭ rea, năprasnică bólă.
5895 Fugĭ dĕ lenevire că te duçe la peire.
Ceĭ leneşĭ sĕ 'nveselesc în trândăvia lor.
Cel leneş şî moleşit pururea ticălos, cel inimos pururea vesel şî cel muncitor, pururea sănătos şî îndestulat. Alege care'ţĭ place.
Cel leneş şî nevoĭaş pururea bolesce, fără a fi bolnav.
Cel-ce dĕ lene dĕ nimic s'apucă, în lipsă mare sĕ 'ncurcă. Veḑĭ să nu o paţĭ.
5900 Cinstea leneşuluĭ sărăcia.
Dĕ nu veĭ nimerì odată, nu te lenevì aşà îndată, ci maĭ încércă şî-altă dată.
Dĕparte dĕ lenevire, dĕparte dĕ trândăvie, şî dĕ orĭ-ce molecĭune, ca să nu pĭei fără vreme, avênd dĕ la Domnul îndelungă vĭéţă.
Cu trândăvia nimic dobândescĭ, ci maĭ mult te topescĭ. Veḑĭ să nu o paţĭ.
Trândăvia adórme sufletul celuĭ maĭ deştept.
5905 Trândăvia zace în sînul celuĭ leneş.
Trândăvia cu mişcarea îndată pĭere.
Trândăvia, molecĭunea, muma rĕutăţilor.
Trândăvia pĭelea ţe-o buhăvesce.
Trândăvia şî buhăvia, dooĕ surorĭ bune, amîndooĕ născute din lene şî din somn. Vaĭ dĕ cel-ce p'amîndooĕ le are dĕ soţiĭ.
5910 Molecĭunea omuluĭ la robie ĕl supune, ĭar voĭnicia luĭ piste vrăjmaş ĕl pune. Alege care 'ţĭ place.
Molecĭunea la om, sfîrşirea vĭeţiĭ.
Molecĭunea dulce sĕ pare, dar urmările eĭ urîte.
Molecĭunea şî trândăvia picióreIe ţe-le amorţesc, trupul ţe-l topesc şî mintea ţe-o smintesc.
Să nu te laşĭ móle că te bagă în fóle.
5915 Cine sĕ lasă móle, cel maĭ tare ĕl dĕspóĭe.

Pentru Lepĕdare dĕ lume

Lepĕdarea dĕ lume, îndemnare diavolêscă, în potriva poruncii Domnuluĭ.
Lepĕdarea dĕ lume, pĕcat nelegĭuit, pĕcat neĭertat, când veĭ fi judecat pĕ ceea-l-altă lume. Veḑĭ să nu mergĭ cu pĕcatul în spinare.
Domnul în lume te-a lăsat pentru a înmulţì lumea, şî tu dĕ lume te-aĭ lepĕdat în potriva voinţiĭ Domnuluĭ. Vaĭ dĕ tine ticălosule, ce rĕspuns veĭ da, când te va judecà?

Pentru Lege, adică Credinţă către Domnul şî Ceĭ fără-dĕ-lege

Acea lege sĕ socotesce maĭ bună şî maĭ sfîntă ce te face să cunoscĭ adevĕrul dĕ mincĭună.
5920 Omul fără dĕ lege, curat la graiŭ sĕ vede, dar spurcat la suflet, blând la gură, dar cumplit la inimă.
Vaĭ dĕ cel fără-dĕ-lege, cine póte să'l deslege dĕ drépta judecată ce va să vie după lege.
Legea cu vĕrsare dĕ sânge nu sĕ cuvine să sĕ ţie.
Legea sĕ 'nţelege pravila în potriva greşalelor; acea lege maĭ bună, ce ne dĕpărtéză dĕ orĭ-ce greşală:
Legea frîul rĕutăţilor. Nu te dĕpărtà dĕ ea, ca nicĭ un rĕŭ să paţĭ.
5925 Nu legea luĭ s'o cercetezĭ, ci cu mult maĭ bine năravul luĭ, cugetul luĭ şî purtarea luĭ către toţĭ.
Legea ce te face blând şî îndurat la omenire, d'aceea să te ţiĭ.
Pĕ ceĭ fără-dĕ-lege, însuşĭ fără-de-legile lor ĕĭ vor judeca şì-'ĭ vor mustrà.
Pĕ Domnul să'l ĭubescĭ şî pĕ vecinul tĕŭ ca pĕ însuşĭ tine, temeĭul legiĭ.
Fugĭ dĕ ceĭ fără-dĕ-lege, dĕ călcătorĭ dĕ lege, dĕ batjocoritorĭ dĕ lege, că nu închid ochiĭ până nu fac vre-un rĕŭ.
5930 Ceĭ fără-dĕ-lege, nicĭ cunosc, nicĭ pricep bătaie dĕ cuget.
Ceĭ fără-dĕ-lege din blestem în peire trec.
Cel-ce schimbă multe legĭ, ca cel-ce schimbă multe muĭerĭ şî pururea piste maĭ rea dă.

Pentru Legĭ i Legĭuirĭ, adică Prăvilĭ, şî Legĭuitorĭ şî Nelegĭuirĭ i Nelegĭuiţĭ şi Ceĭ fără-dĕ-lege

Acea lege să 'nţelege maĭ dréptă şî maĭ sfîntă, ce nu face deosebire unuĭa dĕ altul.

Acea şî numaĭ lege, maĭ bună sĕ 'nţelege, la care însuşĭ Domnul, sĕ supune după lege. Aşà să urmezĭ.

5935 Omuluĭ dĕ mic copil să-'ĭ îndreptezĭ nàravurile, dacă veĭ maĭ puţine legĭ să aĭ.

Omul din fire slobod s'a născut, dar însuşĭ el pĕ el cu legĭ s'a legat; d'aceea acele legĭ trebue să sĕ păzéscă, că în potrivă nu sĕ maĭ numesc legĭ.

Orĭ-ce om în ţéra luĭ, dator e să păzéscă, legea aceleĭ ţĕrĭ şî eĭ a-sĕ supune.

Orĭ-ce lege veĭ pune, omul o s'o urmeze, când omul cumplit, ḍi că n'aĭ nicĭ o lege; d'aceea legea s'o întemeezì în inima omuluĭ cu deprinderea dĕ năravurĭ bune şî dĕpărtarea dĕ cele rele.

Orĭ-ce lege veĭ pune, pĕ un cuvînt o veĭ pune.

5940 Orĭ-ce lege veĭ pune, dĕ nu o veĭ păzì, nu sĕ 'nţelege lege, orĭ tu nelegĭuit te veĭ numì, saŭ călcător dĕ lege. Alege numirea ce ţie 'ţĭ place.

Orĭ-ce legĭuire, fără îngrjire şî dĕ bună crescere, nimic folosesce.

Orĭ-ce spre dreptate nu privesce, pravilă nu sĕ socotesce, şî ceea-ce dĕ pravilă nu sĕ socotesce, pĕ nimenĭ nu póte supune.

Unde legea pĕ ceĭ marĭ tare ĕĭ stăpânesce, acolo norodul fórte mult sporesce, ĭar din potrivă unde dĕ ceĭ marĭ ea sĕ stăpânesce, acolo norodul curînd sĕ risipesce. Ghicĭ, care maĭ bună din amîndooĕ?

Unde legea sĕ necinstesce, acolo vrajbă mare sĕ ivesce. Feresce-te de-o asemene întîmplare.

5945 Unde legea sĕ păzesce, acolo dobândesce fieşĭ-care dreptul sĕu, ce în parte are.

Unde legea sĕ cinstesce, acolo pururea linişte sĕ găsesce. Acésta să urmezĭ.

Unde legile ĕşĭ aŭ drépta lor putere, tóte nedreptăţile dĕ-acolo pĭere.

Unde legile nu sĕ păzesc, acolo jafurile, chinurile, năpăstuirile şî nedreptăţile, ca nisipul măriĭ sĕ înmulţesc.

Unde legĭ multe sĕ pun şî nicĭ una sĕ păzesce, acolo sĕ 'nţelege că nicĭ o lege este.

5950 Unde lipsesce cugetul şî ruşinea, acolo pravila întru nimic sĕ 'nţelege.

Unde pravilă nu este şî nicĭ un doctor sĕ găsesce, fugĭ de-acolo cât maĭ dĕ grab' ca să nu te primejduescĭ.

In zadar puĭ legĭ, dacă maĭ 'nainte, pĕ om nu 'l înveţĭ cum să sĕ pórte după lege.

Vaĭ ḍĕ acela ce nu póte cere nicĭ un ajutor dĕ la legĭ!

Ca legea să sĕ păzéscă, dĕ la orĭ-cine să lipséscă acel nelegĭuit cuvînt: *«aşa voĭ eŭ»*.
5955 Ca să n'aĭ frică să te lege, urméză după lege.
Ca să sĕ păzéscă pravila întocma, urméză şî tu ca cel-ce şî-a scos un ochĭu al sĕŭ şî altul al fiuluĭ sĕŭ, ca să nu pĭardă fiul sĕŭ pĕ-amîndoĭ pentru greşala ce-a făcut.
Ca să scape fie-cine dĕ cea maĭ mare silă, trebue să sĕ supuĭe şî să sĕ lege subt o lege, pentru-că sila ne arată cât e dĕ trebuinţă legea ce ne légă.
Ca fără grijă să petrecĭ, la pravilĭ să tĕ supuĭ, tocma ca un rob.
C'o lege d'o potrivă pĕ toţĭ supuşiĭ tĕĭ să-'ĭ legĭ.
5960 Cu *«aşa voĭ eŭ»*, pravilă şî lege nicĭ cum sĕ alege.
Cu legea ce-aĭ pus, cu aceea te-aĭ supus la orĭ-ce lege aĭ pus. Dĕ ea să te ţiĭ.
Cu pravila înainte poruncescĭ, şî nu greşescĭ. Aşà să urmezĭ.
Când veĭ ajunge la o desăvîrşită cunoscinţă, la o dréptă judecată şî la o bună cugetare a minţiĭ tale, nu maĭ aĭ trebuinţă dĕ nicĭ o pravilă şî lege. Acésta să vînezĭ.
Când legea nu sĕ păzesce, lumea sĕ prăpădesce. D'acésta să te îngrijĕscĭ.
5965 Când lege legĭuescĭ, nu te depărtà dĕ legea firéscă, ce cu mult maĭ presus este, dĕ orĭ-ce lege pĕ lume.
Când legile îşĭ pĭerd puterea lor, dreptatea sĕ îngrópă. Ingrijasce-te dĕ-acésta.
Când legile sĕ păzesc, năravurĭ bune sè dobândesc, ĭar la 'mpotrivă întîmplare, cele bune sĕ prăpădesc şî cele rele înfloresc.
Când legĭuescĭ, să nu ḍicĭ *«afară dĕ...»* ci maĭ bine să îndreptezĭ acel *«afară dĕ»*.
Când un norod nu póte urmà o lege, întru zadar sĕ legĭuesce acea lege.
5970 Când toţĭ dreptĭ d'opotrivă saŭ când nimic maĭ avem, atuncĭ dĕ nicĭ o lege trebuinţă maĭ avem. Una frumósă, dar ceea-l-altă dĕ tot urîtă.
Când fieşĭ-care în parte îşĭ va urmà datoria sa, atuncĭ pravila sĕ va odihnì.
La prăvilĭ d'o potrivă toţĭ trebue să sĕ supue, fie mic, fie mare.
La ceĭ supuşĭ nevoĭa, lege sĕ 'nţelege, ĭar la ceĭ-ce poruncesc, voĭa, lege sĕ 'nţelege.
La dooĕ prăvilĭ numaĭ lumea lesne sĕ supune, la aceluĭ maĭ tare şî la aceluĭ maĭ dibaciŭ.
5975 Legea asprime, ĭar omul îndurare trebue să aĭbă mare.

Legea unesce pě ómenĭ, dar anevoĭe ěĭ îmblânḑesce fără voĭa firiĭ.
Legea cam grea ni-sě pare, dar dě multe rele ne apěră fórte tare.
Legea ca să sě înțelégă, trebue să fie pě scurt și luminósă, că vorba lungă sě încurcă și unde veĭ și cum veĭ, tu o tâlcuescĭ, și unde nicĭ cum ea sě potrivesce, tu acolo o lipescĭ. Ingrijasce-te d'acésta.
Legea când sě legĭuesce, ěșĭ cere cuvîntul sěŭ, că fără cuvînt nu sě 'nțelege lege. Acel cuvînt să vînezĭ, când veĭ să legĭuescĭ.
5980 Legea cât dě tare fie, piste putință a sě popri din orĭ-ce greșală, când cugetul te înșală.
Legea la năravurĭ bune pururea privesce, adevěrul mult te luminéză, dragostea la omenire îndată te duce și rușinea la děpărtare dě orĭ-ce rěŭ. D'acésta să te ţiĭ.
Legea la ceĭ scăpătațĭ, cea maĭ mare mângăĭere, ĭar la ceĭ bogațĭ cea maĭ mare putere.
Legea lege alege pentru orĭ-ce trebuință și ĭarășĭ legea slobóde, după a eĭ trebuință.
Legea, lege sě'nțelege, când pě toțĭ d'o potrivă póte și ea ca să-'ĭ lege. Asemene lege să vînezĭ.
5985 Legea plină dě nodurĭ; cine scie să lě deslege, acela scie lege.
Legea s'a izvodit spre înfrînarea celuĭ rěŭ nărăvit.
Legea sě 'nțelege isvorul tămăduiriĭ. Dě ea să te țiĭ.
Legea sě cinstesce, când stăpân bun dobândesce.
Legea stăpânul cel maĭ mare.
5990 Legea ta să fie dragostea noroduluĭ.
Legea fiind pentru obște, dě obște trebue să sě și întocméscă.
Legea fără cuvînt, nu sě 'nțelege lege.
Legea frîul cel maĭ bun. Nu'l slobodḑì din mână.
Legea cea maĭ mare, să ĭubescĭ pě frate těŭ ca însușĭ pě tine.
5995 Legea cea maĭ bună atuncĭ în lume sě va ivì, când interesul va lipsì.
Legea cea maĭ bună, cugetul cel bun. Dě el să te țiĭ.
Legea cea maĭ bună ceea-ce împarte, la fieș-care în parte, d'o potrivă dreptate.
Legea cea maĭ bună, ceea-ce ne învață dragoste, dreptate și adevěrul dě față. Asemene lege să legiuescĭ.
Legea cea maĭ bună, ceea-ce pě toțĭ d'o potrivă ěĭ légă, ĭar nu cu deosebire între marĭ și între micĭ, că Domnul pě toțĭ d'opotrivă ne-a născut. Asemene lege să păzescĭ.

6000 Legea cea maĭ bună, ceea-ce dĕpărtéză pĕ orĭ-cine în parte, dĕ rĕul ce cugetéză. La asemene lege să rîvnescĭ.
Legea cea maĭ bună, ceea-ce dĕ nimenĭ sĕ îndură, ci de-o potrivă pĕ toţĭ ĕĭ înfrînéză. Dĕ ea să te ţiĭ.
Legea cea maĭ bună, ce orĭ-ce greşală întîmpină maĭ nainte, până a nu sĕ întîmplà. Asemene lege să te silescĭ să întocmescĭ.
Legea ce veĭ pune, să aĭbă treĭ temeĭurĭ, unul al dreptăţiĭ, altul cel d'o potrivă pentru toţĭ, fără nicĭ o dĕosebire, şî al treilea, cel maĭ temeĭnic, al omeniriĭ.
Legea bine sĕ cinstesce, când şî asupra celor marĭ, cu străşnicie sĕ păzesce, ĭar la 'n potrivă urmare, dĕ lege nume nu maĭ are.
6005 Legea dĕ veĭ păzì-o, nicĭ o grijă veĭ avea, că cel-ce păzesce legea, frică dĕ ómenĭ n'are.
Lege în potriva legiĭ ceĭ firescĭ, ce Domnul a orînduit, nu sĕ 'nţelege lege, că legea firiĭ întrece orĭ-ce lege.
Lege, voinţa obşteĭ şî folosul eĭ. Asemene lege să vînezĭ.
Lege cu «*afară dĕ*...», nu sĕ 'nţelege lege, că legea d'o-potrivă pentru toţĭ sĕ înţelege.
Lege maĭ mică şî pază maĭ mare.
6010 Lege sĕ 'nţelege, ceea-ce privesce spre folos dĕ obşte, că când folosul lipsesce legea jos sĕ trântesce.
Lege sĕ 'nţelege ce dĕ obşte sĕ alege şî la toţĭ de-o potrivă, întocmaĭ sĕ păzesce.
Lege bună sĕ 'nţelege ceea-ce începe dĕ la crescerea dĕ copiĭ.
Legiĭ să te supuĭ, şî pĕ Domnul să'l cinstescĭ, că una fără alta nu 'ţĭ slujasce dĕ ajuns.
Legĭ când puĭ, să puĭ, nu numaĭ spre înfrînarea celor rele, ci şî spre rĕsplătirea faptelor celor bune, c'acésta pĕ om învaţă mult maĭ bine dĕ cât dascălul cel maĭ bun.
6015 Legile, ochĭul Domnuluĭ, cu cât maĭ bune, cu atât maĭ bine vede, pândesce şî sĕ păzesce.
Legile ce orînduescĭ, întâĭŭ tu să le păzescĭ, ca ceĭa-l alţĭ cu înlesnire să ĭea pildă dĕ la tine.
Legile cele multe maĭ mult sĕ întunecă, d'aceea maĭ puţine şî bune.
Legile sĕ legĭuesc după vremĭ şî după locurĭ.
Legile ţéra să ţe-o ocârmuĭéscă, ĭar nu voĭa ta.
6020 Legĭ să puĭ nu numaĭ pentru ceĭ marĭ, ci şî pentru ceĭ micĭ copiĭ, că cu ele să sĕ dedea.
Legile când sĕ păzesc, ocrotitorul noródelor sĕ 'nţeleg.
Legile sĕ 'nţeleg o tocmire c'o unire, între toţĭ dĕ obşte, după voinţa tutulor, spre ocrotirea tutulor dĕ obşte şî fieş-căruĭa în parte. Asemene legĭ să tocmescĭ.

Legĭuirea cea maĭ bună, ce pĕ toţĭ adună, într'o societate, cu purtarea cea maĭ bună.
Legĭuirile cele bune anevoĭe sĕ'ntocmesc, până ce ceĭ maĭ cumpliţĭ, cruḑĭ şî nesăţioşĭ tiranĭ, pĕ noróde stăpânesc.
6025 Legĭuitorul să legĭuiéscă maĭ mult năravurile cum să sĕ păzéscă, că când năravurile vor fi bune, trebuinţă dĕ legĭ, n'am avé.
Legĭuitorul să legĭuiéscă, domnul să poruncéscă, după legile ce s'aŭ întocmit şî norodul să sĕ supue legilor ce s'aŭ pus.
Maĭ întâiŭ ceĭ marĭ apoĭ ceĭ micĭ, dĕ lege să sĕ lege.
Maĭ bine mórte, dĕ cât împotriva legiĭ.
Maĭ bine próstă pravilă şî cu bună pază, dĕ cât bună pravilă şî fără nicĭ o pază.
6030 Maĭ bine temeĭnică, dĕ cât împodobită, legea ta să ţe-o arĕţĭ.
Mare putere la lege, când stăpân bun sĕ alege. D'acésta să vĕ îngrijiţĭ.
Mâna ce pravila o taĭe, nu simte nicĭ o durere.
Nesupunerea la legĭ, cele maĭ urîte şî maĭ cumplite rĕutăţĭ. Dĕparte dĕ ea.
Nicĭ mulţĭ să poruncéscă, nicĭ ĭarăşĭ unul singur, ci legea să cârmuĭéscă pĕ toţĭ dĕ obşte ca pĕ unul.
6035 Nicĭ o lege bună fără voĭa obşteĭ, nicĭ temeĭnică până în sfîrşit.
Nu e îndestul numaĭ să poruncescĭ, legile să sĕ păzéscă, ci trebue să le întemeĭezĭ, tu cu pilda ta, că din potrivă toţĭ sĕ ĭeaŭ după tine.
Nu spre folosul celuĭ-ce stăpânesce, prăvilĭ să orînduescĭ, ci cu mult maĭ bine spre folosul celor ce sĕ stăpânesc.
Nu legea să te lege, ci cu mult maĭ bine, bună-voinţa ta.
Nu dĕ frică, ci dĕ ruşine, pravila să o păzescĭ, că să nu te necinstescĭ.
6040 Paza legiĭ, interes obştesc. Dĕ ea să te ţiĭ.
Patimile la legĭ anevoĭe sĕ supun, d'aceea legile anevoĭe sĕ păzesc.
Pĕ nimenĭ nu veĭ supune, la legea ce veĭ pune, dacă pĕ tine maĭ întâĭŭ, subt acea lege, nu 'l veĭ pune.
Pĕ ceĭ fără sciinţă dĕ prăvilĭ şî dĕ legĭ, nu-ĭ lăsa să frămînte pĕ ceĭ ce alérgă la legĭ.
Pravila când d'o potrivă la toţĭ sĕ păzesce, nu e cu supĕrare, fie cât dĕ tare.
6045 Pravila cea maĭ bună, ceea-ce póte orĭ-cine a o purta. Asemene prăvilĭ să întocmescĭ.
Pravila cea maĭ bună, ceea-ce păzesce cinstea, vĭéţa şî ceea-ce cu munca sa omul ĕşĭ dobândesce. Asemene prăvilĭ să întocmescĭ.

Pravila, pentru toţî, mic şî mare, sĕ socotesce. D'aceea dĕ către toţî, să sĕ orînduĭéscă, ca pĕ toţî d'o potrivă, în vecî să-î foloséscă.
Pravila cu cât maî scurtă, maî deslușită şî maî folositóre, cu atât maî bună. Asemene prăvilî să întocmescî.
Pravila să fie pusă asupra capuluî, ĭar nu subt picere, ca să pótă izbutì.
6050 Pravila sĕ face pentru ceî nebunî, că ceî înţelepţi însuşî eî sûnt pravilă.
Pravilă aî pus? tu maî întâĭu eî să te supuî.
Pravile când sĕ întocmesc, după voinţa Domnilor, cam urîte es. Dĕparte dĕ asemene prăvilî.
Pravilile, meterezurile stăpâniriî, cu ele să te proptezî, cu ele să te aperî.
Pravilile ţin pĕ ómenî; d'aceea când prăvilile vor fi rele, ómenî vor fi cu mult maî rĕî.
6055 Pravililor să urmezî, nu din poruncă, nicî dĕ frică, ci din bun cugetul tĕŭ.
Prin lege tóte să sĕ încépă, prin lege tóte să sĕ şî sfîrşéscă.
Supunerea la legî, dĕpărtare dĕ orî-ce rĕu. Dĕ ea să te ţiî.
Subt o bună legĭuire, şî ĭérna şî vara înfloresce omenirea. Dĕ ea să te ţiî.
Sufletul oblăduiriî, legea sĕ 'nţelege. Păzesce-te să nu' pĭerḑî.
6060 Fieş-care în parte şî toţî împreună, trebue să ne supunem la legile ce dĕ obşte sĕ pun pentru toţî.
Ce e poprit şî ce e slobod, legea să ţi-le arate.
Ceî înţelepţî, trebuinţă dĕ pravilă nu cam aŭ, că însuşî eî sûnt pravilă, ĭar ceî cumpliţî cu nicî o pravilă sĕ îndreptéza. D'aceştia să te îngrijĕscî.
Ceî micî sĕ supun la orî-ce lege le pun, ĭar ceî marî vor să fie maî presus dĕ orî-ce lege; d'aceea şî legile nu sĕ păzesc.
Ceĭ-ce păzesc cu străşnicie prăvilile lor cele vechî, aceĭa maî folosiţî.
6065 Ceî-ce l'e frică dĕ ceî maî marî, alérgă la lege ca să-'î lege, dar unde o găsesc?
Cel-ce legea păzesce, pĕ norod păzesce.
Cel-ce nimic are, trebuinţă dĕ nicî o lege are.
Cel-ce păzesce legea, dĕ pedépsa legiî nicî o frică are.
Cel-ce legea calcă, vrednic dĕ spînzurat, ca să scape o lume dĕ un om spurcat. Dĕparte d'o asemene vrednicie.
6070 Cine legile păzesce, nicî dĕ Domnul frică are.
Cine pĕ norod la lege va să 'l supue, întâĭŭ el, la acea lege, îndată să sĕ supue.

Cine din legĭ sĕ abate, nelegĭuit sĕ 'nţelege. Feresce-te d'un asemene nume.
Bine e să ne silim, prăvilile să le păzim, ca toţĭ să sĕ odihnéscă.
Bună legĭuire întâĭŭ bagă în obezĭ pĕ toţĭ ceĭ nedrepţĭ, apoĭ la tóte pune lege cum trebue să sĕ lege.
6075 Dacă omul s'ar mulţumì pĕ ceea-ce este, şî n'ar cere să fie maĭ presus dĕ ceea-ce este, dacă omul ar judecà, întâĭu el pĕ el, apoĭ pĕ ceĭ-l-alţĭ, în tocma ca pĕ el, dacă felurimĭ dĕ 'nchipuirĭ spre a înşela pĕ ceĭ întunecaţĭ, dacă tot omul, în sfîrşit, un cuget ar avé, nicĭ o trebuinţă am maĭ avé dĕ nicĭ o pravilă şî lege.
Domnul lege nu póte pune, ci după lege trebue să urmeze.
După slugĭ sĕ 'nţelege, a Domnuluĭ bună lege. D'acésta să te îngrijĕscĭ.
Dĕ cât o rea legĭuire, maĭ bine ne legĭuire.
Dĕ mare mirare este, că cel-ce lege pune, eĭ nu sĕ supune.
6080 Dĕ nevoĭe mare şî legiĭ ĕĭ facem schimbare.
Dĕ pravilă să te temĭ, ĭar nu dĕ stăpânire, când stăpânirea pravila păzesce; ĭar la împotriva întîmplare, dĕparte dĕ orĭ-ce pravilă.

Pentru Limbă şî Limbuţĭ.

Asprimea limbiĭ în cap te lovesce, şî ruşinea în faţă ţe-o lipesce. Feresce-te dĕ ea.
Intâĭu limba să ţe-o întinḑĭ, ca s'o poţĭ vedé, şî în minte să ţe-o întinḑĭ ca să poţĭ simţì, apoĭ cuvîntul să-'l grăĭescĭ, cum maĭ bine socotescĭ, ca să nu greşĕscĭ.
Limba în gură ca într'o temniţă s'o socotescĭ, când veĭ ceva să grăĭescĭ.
6085 Limba înaintea minţiĭ tale nicĭ odată să alerge.
Limba grăĭesce după al inimiĭ cuget.
Limba când alérgă înaintea socotinţeĭ, pĕ om ĕl duce la mare căinţă. Ingrijasce-te dĕ acésta.
Limba când greşasce, adevĕrul grăĭesce.
Limba muĭeriĭ, cuţit cu dooĕ ascuţiturĭ.
6090 Limba, marturul cel maĭ mincinos al inimiĭ, că nicĭ-odată ĕţĭ spune adevĕrul.
Limba nebunuluì în buze sĕ razimă, ĭar a înţeleptuluĭ în inimă sĕ întemeĭază.
Limba slobodă mult te vatĕmă. Feresce-te dĕ ea.
Limba taler cu dooĕ feţe, că cu ea lauḑĭ pĕ orĭ-cine, şî ĭarăşĭ cu ea defaimĭ şî blĕstemĭ piste fire.

Limba cea maĭ dulce şî maĭ frumósă, ceea-ce damele o grăĭesc şî lor le place.
6095 Limba dulce, limba amară, că şî cele bune, şî cele rele prin ea sĕ săvîrşesc.
Limba şî bune şî rele grăĭesce, d'aceea şî greşasce.
Mult, mult să te ferescĭ dĕ cel-ce 'ţĭ grăĭesce o limbă cu dooĕ înţelegerĭ.
Nicĭ o limbă maĭ dulce, ca limba ţĕriĭ nóstre. Dĕ ea să te ţiĭ.
Nu fi dĕ tot tăcut, nicĭ dĕ tot limbut, că una dĕ prost te-arată, şî alta dĕ flecar.
6100 Feresce-te cât veĭ puté dĕ limba ascuţită, c'ascuţitura limbiĭ maĭ rea dĕ cât a cuţituluĭ; cuţitul trupul ţe-l rănesce, ĭar limba sufletul ţe-l pătrunde.
Tóte limbile să le înveţĭ, dar a ta limbă maĭ mult să o cinstescĭ.
Ceea-ce limba ta nu póte grăì, condeĭul tĕŭ le zugrăvesce.
Din limbĭ străine să înveţĭ şî în limba ta să scriĭ, ca némul tĕŭ să ţi-l luminezĭ.
Aducerea aminte nelegĭuirilor tale, cu povestirea lor, ĕţĭ frămîntă sufletul. D'aceea la uĭtare maĭ bine să le puĭ.
6105 Orĭ-ce nelegĭuire, cumplire sĕ 'nţelege, după orĭ-ce lege.
Orĭ-ce nelegĭuită urmare în marĭ nevoĭ te bagă şî dĕ lanţurĭ te légă.
Intru zadar cel nelegĭuit la Domnul nădăjduĭesce, până ce nu sĕ pocăĭesce.
Vĭéţa celuĭ nelegĭuit cu mult maĭ grea dĕ cât mórtea cea maĭ rea.
Vĭéţa celuĭ nelegĭuit, pururea în grijĭ.
6110 Când veĭ să nu sĕ afle nelegĭuirile tale, nu le pune în urmare.
Când nelegĭuiţiĭ sĕ risipesc, drepţiĭ sĕ înmulţesc.
La o parte să te daĭ din calea nelegĭuiţilor, ca să nu te smreduescĭ.
La orĭ-ce nelegĭuire cugetul te mustréză, însă nicĭ cum sufletul ţe-l uşuréză până nu veĭ îndĕpărtà nelegĭuirea ta.
Nelegĭuirea, sabie cu dooĕ ascuţiturĭ; dĕ unde veĭ apuca-o, degetele ţe-le taĭe.
6115 Nelegĭuirea, cel maĭ mare pĕcat.
Nelegĭuitul, om fără îndurare.
Nelegĭuitul când nu nimeresce, pĕ Domnul învinovăţesce.
Nelegĭuitul nicĭ dĕ Domnul frică are.
Nelegĭuitul pururea pĕcătuĭesce.
6120 Nelegĭuitul, fĭară crudă.
Nelegĭuit în adevĕr şî fără omenire, cel-ce rîvnesce la rĕsboĭ cu neodihnire
Nu numaĭ obrazul, când te scolĭ, să ţe-l spelĭ, ci maĭ mult nelegĭuirile ce aĭ urmat până ĭerĭ.

Postul şî sĕrbătorile i praznicele şî jertfele celor nelegĭuiţĭ, urîte şî scîrbóse înaintea Domnuluĭ; aşa ḑice Domnul prin proorocul Isaia.
Să te ruşinezĭ dĕ cel Pré Inalt pentru nelegĭuirile tale.
6125 Ceĭ nelegĭuiţĭ, fără milă sûnt născuţĭ şî 'n pĕcate vor perì.
Cel mort în şapte ḑile, îndestul sĕ jălesce, ĭar cel nelegĭuit, tótă vĭéţa luĭ, jale sĕ înţelege.
Cel nelegĭuit pĭere nespovedit.
Cel nelegĭuit, pururé în rĕsboĭ.
Cel nelegĭuit, pĕ Satana când blĕstémă, sufletul sĕŭ şî'l blestémă.
6130 Cel nelegĭuit, spurcat suflet are.
Cel nelegĭuit, frate cu Satana.
Cel-ce va să rĕsplătéscă, cu blĕsteme şî afuriseniĭ, nelegĭuit sĕ 'nţelege.
Cel-ce la orĭ-ce nu urméză după lege, acela, cu drept cuvînt, nelegĭuit sĕ 'nţelege.
Cel-ce la nelegĭuire pururea gândesce la nicĭ o lege sĕ maĭ socotesce.
6135 Domnul pĕ cel nelegĭuit ĕl ţine ca să sĕ pocăĭéscă, şî luĭ nicĭ prin gând ĕĭ trece, nicĭ măcar să sĕ căĭéscă. Vaĭ dĕ el ticălosul!

Pentru Linişte şî Turburărĭ

Orĭ-ce turburare, în urmă aduce maĭ bună orînduĭală şî maĭ bună liniştire.
Unde 'n puşcă şî 'n cuţit crede şî nădăjduĭesce, acolo linişte nicĭ cum sĕ maĭ găsesce.
Liniştea sĕ păzesce, când supĕrarea lipsesce.
Liniştea înfloresce, când legea sĕ păzesce.
6140 Liniştea şî din piétră scóte rod folositor, ĭar rĕsboĭul şî pĕ câmp usucă, arde şî pîrlesce rodul cel maĭ hrănitor. Dĕ una să te lipsescĭ şî dĕ ceea-l-altă să te ferescĭ.
Mintea să nu ţe-o pĭerḑĭ în cea maĭ mare turburare, că să poţĭ să isbutescĭ.
Cine nu să turbură, şî 'n robie să caḑă, n'are nicĭ o grijă.

Pentru Linguşire şî Linguşitorĭ, i Piş-piş şî Pişpăitorĭ, Pişpăiturĭ şî Cĭocoĭ i Cĭocoĭnicii şî Şópte

Omul cu linguşirea pré lesne sĕ înşală. Veḑĭ să nu o paţĭ.
Corbiĭ ĕţĭ scot ochiĭ şî te cĭugulesc după-ce morĭ, când

nu maĭ aĭ dĕ eĭ nicĭ o trebuinţă, ĭar linguşitoriĭ şî pişpăitoriĭ, sufletul dĕ viŭ ţe-l sfâşie, tocma când aĭ dĕ el cea maĭ mare trebuinţă Ghicĭ cariĭ din eĭ sûnt maĭ buni?

6145 Cuvintele linguşitoruluĭ: «*toţĭ la tine nădăjduĭesc, toţĭ dĕ tine vorbesc, toţĭ pĕ tine te laudă dĕ la mic până la mare, aşa boĭerule, aşa dumnéta, o ce masă bună!*» După acestea să'l cunoscĭ.

La linguşitorĭ şî la pişpăitorĭ nicĭ cum să te încredĭ, că numaĭ ındată te pĭerdĭ.

La drum cu mult maĭ bine cu vrăjmaşul tĕŭ, dĕ cât cu linguşitorul tĕŭ.

Linguşirea, jigania cea maĭ smreduĭósă. Dĕparte dĕ ea.

Linguşirea ca un şarpe, intră în sînul tĕŭ, pişpăitura ca un cântec dĕ dor îndată te adórme, şî făţărnicia ca o mască sĕ schimbă, pĕ tot césul şî minutul, d'aceea dĕ nicĭ una, aşà îndată, te poţĭ ferì vre-o odată, fără numaĭ cu dĕpărtarea lor dĕ la tine.

6150 Linguşirea mĭere dulce, dar otravă ne aduce. Cam dĕparte dĕ ea.

Linguşirea la orĭ-cine, cu cât maĭ vătĕmătóre, la cel ce-o ascultă, cu-atât maĭ folositóre la cel-ce-o urméză.

Linguşirea, necinstită, dar dĕ mare folos la cel scăpĕtat.

Linguşirea şî cĭocoĭnicia cea maĭ urîtă meserie pĕ lume. Dĕparte dĕ ele.

Linguşitoriĭ ceĭ maĭ marĭ vrăjmaşĭ aĭ averiĭ tale, că astă-dĭ te 'ncunjură până eştĭ în stare bună, şî mâĭne te lasă ca într'o pustie, după-ce dĕ tot te scurg. Ferescе-te să nu o paţĭ.

6155 Linguşitorul, orĭ-ce te înveselesce, aceea nu maĭ ĕţĭ grăĭesce.

Linguşitorul, un dar numaĭ are, că orĭ-ce grăĭesce, spre plăcere grăĭesce.

Linguşitorul, întâĭŭ dĕ la vin începe a 'ţĭ lăuda masa, fie cât dĕ próstă.

Linguşitorul începe întâĭŭ dĕ la copiĭ, cu cofeturĭ, a-'ĭ mângâĭa.

Linguşitorul cu orĭ-cine grăĭesce, în cer ĕl rĕdică şî 'n slavă ĕl privesce, până-ce jos ĕl trîntesce. Vedĭ să nu o paţĭ.

6160 Linguşitorul când vede un fulg în barba ta, ţe'l cĭugulesce dicênd: «o di nu te-am vĕdut, şî ĭată cum aĭ îmbĕtrânit».

Linguşitorul când te slăvesce, la a ta avere sĕ gândesce. Vedĭ să nu o pĭerdĭ.

Linguşitorul la orĭ-ce tipsie, o ce bună mâncare! dice, până a-nu gusta din ea. După acésta să'l cunoscĭ.

Linguşitorul mănâncă şî bea, până când aĭ să-'ĭ daĭ dĕ mâncare, ĭar pişpăitorul surpă şî îngrópă până când ĕĭ daĭ ascultare. Ghicĭ, care e maĭ bun din amîndoĭ?

Lingușitorul nu 'țĭ lasă nicĭ țĕrîna în casă, pișpăitorul nu te lasă să judecĭ după dreptate, zavistnicul nu te ĭértă să petrecĭ în pace, și fațarnicul ĕțĭ dă brâncĭ în cea maĭ mare prăpastie. Ghicĭ, care e maĭ bun, c'o călugăriță a ḑis: «*toțĭ ca unul*», ĭar un turc: «*e bir boc*».

6165 Lingușitorul pentru el numaĭ gândesce, orĭ-când șî orĭ-ce ĕțĭ grăĭesce.

Lingușitorul, picerele când ți-le linge, i-se pare maĭ dulcĭ șî dĕ cât mĭerea.

Lingușitorul pĕ săracĭ nicĭ cum ĕĭ cunósce.

Lingușitorul te slăvesce, până-ce te topesce.

Lingușitorul cea maĭ viclénă cursă.

6170 Lingușitorul ce maĭ mult te laudă șî te slăvesce, acela maĭ lesne te înșală.

Lingușitorul, cel maĭ mare prieten dĕ masă șî dĕ haĭ huĭ.

Lingușitorul dulce țe-se pare, până ce a linge are.

Lingușitorul dĕ vĭermĭ atâta dĕosebire are, că vĭermiĭ după-ce morĭ, ĭar lingușitorul dĕ viŭ te róde. Veḑĭ să nu o pațĭ.

Lingușitorul, dragoste multă în adevĕr țe-arată, dar șî o pĭerḑĭ d'o dată, cum nu veĭ maĭ da îndată.

6175 Lingușitorul șî pișpăitorul, calea cea maĭ dréptă, strîmbă țe-o arată.

Lingușitorul șî cĭocoiul, la al sĕŭ folos șî numaĭ, gândesce, că de-al tĕŭ cu totul sĕ deslipesce.

Maĭ mult să te temĭ dĕ lingușitorĭ, dĕ cât dĕ ceĭ maĭ marĭ tâlharĭ, că tâlharul odată te dĕspóĭe, ĭar lingușitorul pĕ tot ceasul șî minutul.

Maĭ bine în ghĭară dĕ corb, dĕ cât dĕ lingușitor, că unul după mórte, ĭar cela-l-alt dĕ viŭ te cĭugulesce.

Maĭ bine în ghĭare dĕ gaĭe, dĕ cât dĕ pișpăitor, că gaia ĕțĭ scóte ochiĭ, ĭar pișpăitorul șî sufletul țe-l răpune.

6180 Mult, mult să te feresci dĕ cele măglisitóre șî înșelătóre cuvinte ale lingușitorilor, șî-ale pișpăitorilor, că orĭ laudă cele rele, saŭ dĕfaimă cele bune; acésta este meseria lor.

Fugĭ dĕ lingușitor, că cu limba dulce te linge, ĭar cu unghiile rĕu te sfâșie.

Fugĭ dĕ pișpăitor ca șî dĕ înșelător, că amîndoĭ ĕțĭ gândesc rĕŭ la capul tĕŭ.

Cel maĭ mare vrăjmaș al ĭepurcluĭ sĕ 'nțelege, câĭnele ce-'ĭ ḑic ogar, ĭar al bogatuluĭ, cela ce-'ĭ ḑic lingușitor. Feresce-te d'un asemene nume.

Cel-ce pĕ lângă el mulțĭ lingușitorĭ adună, rĕmâne cu nicĭ unul, după-ce eĭ, tot 'ĭ-adună. Veḑĭ să nu o pațĭ.

6185 Cel-ce sĕ înalță 'șî pĭerde aĭ sĕĭ prietenĭ, ĭar lingușitorĭ miĭ șî sute dobândesce.

Cine credĕmînt a dat la linguşitorĭ şî pişpăitorĭ, mult mult s'a căit, dar tărḑiu a cunoscut. Veḑĭ să nu o paţĭ.
Cine pĕ linguşitorĭ mângâïe, averea sa 'şĭ-o sfâşie. Veḑĭ să nu o paţĭ.
Iea aminte bine, ca nu cum-va urechile tale s'alunece îndată la gura pişpăitoruluĭ c'o ureche şî numaĭ dĕ veĭ întinde, la gura luĭ, în vecĭ te veĭ căì.
Veninul pişpăitoruluĭ când intră în ureche-'ţĭ, tótă mintea ţe-o turbéză. Dĕparte dĕ el.
6190 Gura pişpăitoruluĭ pĕ nicĭ unul lasă afară, că pĕ doĭ d'o-dată rănesce, pĕ cel-ce 'l ascultă, şî pĕ cel-ce pîrĕsce.
Corbul şî gaïa, ochiul ţe-l scóte, ïar pişpăitorul mintea. Ghicĭ, care te vatĕmă maĭ rĕu?
Cu mult maĭ bun tâlharul dĕ cât pişpăitorul; că tâlharul dĕ faţă, ïar pişpăitorul prin ascuns, unul te dĕspóïe, ïar cel-l-alt vïéţa ţe-o ridică.
Cu pişpiş poţĭ dobândì, dar numaĭ vătĕmare, la stăpânirea ta. Dĕparte d'o asemenea dobândă.
Limba pişpăitoruluĭ cu mult maĭ rĕu taïe, dĕ cât cuţitul cel cu dooĕ ascuţiturĭ. Dĕparte dĕ ea.
6195 Maĭ mult să 'ţĭ fie frică dĕ pişpăitorĭ, dĕ cât dĕ leĭ şî paraleĭ; că dĕ fïare te poţĭ ferì, vĕḑĕndu-le dĕ dĕparte, ïar pişpăitorul fórte dĕ-aprópe, te sfâşie pĕ nesimţite.
Maĭ mult dĕ pişpăitor, dĕ cât dĕ cïupitor, să te ferescĭ cât veĭ puté, că cïupitorul pïelea ţe-o cïupesce, ïar pişpăitorul sufletul ţe-l topesce.
Pişpăitoriĭ spre înşelăcïune şî numaĭ privesc.
Pişpăitoriĭ ceĭ maĭ marĭ vrăjmaşĭ aĭ oblăduiriĭ.
Pişpăitorul anevoïe prieten.
6200 Pişpăitorul înşală pĕ cel-ce minte n'are, fără nicĭ o greşală.
Pişpăitorul venin, fïere şî otravă în ureche ĕţĭ bagă. Veḑĭ să nu te otrăvescĭ.
Pişpăitorul c'o poveste, mintea ţe-o schimbă fără veste.
Pişpăitorul cu pişpiş la urechïe sĕ hrănesce.
Pişpăitorul cu pişpiş surpă cetatea cea maĭ mare.
6205 Pişpăitorul cu pişpiş sufletul ţe-l pângăresce, mintea ţe-o turbéză şî cinstea ţe-o dĕpărtéză.
Pişpăitorul cu pişpiş te-asurḑéză la ureche cu pîrĭ mincinóse.
Pişpăitorul cu pişpiş dulce pĕ ghiéţă te duce.
Pişpăitorul cu pişpiş dĕ vrăjmaşĭ te umple. Dĕparte dĕ urechea ta, cât sĕ póte la tóte.
Pişpăitorul când ĕţĭ şoptesce, 'şĭ-aruncă ochiĭ p'împrejur, nu cum-va să-'l vaḑă alţiĭ, că tremură dĕ frică când alţiĭ ĕl daŭ dĕ faţă.

6210 Pişpăitorul ĕţĭ şoptesce, să-'ţĭ arate că te ĭubesce, dar rĕŭ te chinuescĭ şî 'n tartar te trântesce când isbutesce.
Pişpăitorul nicĭ un adevĕr ĕţĭ spune, că minciuna ĕl supune.
Pişpăitorul nu merge la ureche surdă, linguşitorul nu sĕ lipesce dĕ inimă aspră, săracul nu aştéptă la uşa sgârcituluĭ şî făţarnicul nu cunósce inimă curată.
Pişpăitorul pururea la ureche ĕţĭ şoptesce, ceea-ce el în capul luĭ, dĕ sine-'şĭ plăzmuĭesce.
Pişpăitorul samĕnă neunire şî vrajbă, şî la vreme culege cruḑime şî cumplire.
6215 Pişpăitorul fără greşală mintea ţe-o deşală.
Pişpăitorul dĕ pişpiş urechea ţe-o îndópă.
Pişpăitorul dĕ la ceĭ maĭ dĕ aprópe începe a 'ţĭ şoptì, ca să-'ĭ dĕpărteze cu totul dĕ la tine.
Pişpăitorul şî când adevĕrul ĕţĭ spune, la mânie te supune.
Pişpăitorul şî făţarnicul, amîndoĭ dĕ-o potrivă, dĕ faţă te vînd, unul cu pişpiş şî cel-l-alt cu pup pup, al ceĭ maĭ dulcĭ sărutărĭ, ca Iuda pĕ Christos.
6220 Pişpăitorul şî făţarnicul, pentru pace şî 'ndurare, nicĭ cum ĕţĭ grăĭesce, că nicĭ cum le cunósce.
Pişpăitorul şî făţarnicul, doĭ Iuḑĭ gemenĭ.
Pişpăitorul şî făţarnicul, doĭ gâḑĭ de-o potrivă.
Pişpăitorul te zugrăvesce, zavistnicul te pândesce şî făţarnicul te sdrobesce.
Pişpăitorul te îndestuléză şî dĕ cele ce în pat nóptea sĕ urméză.
6225 Pe nesimţite pişpăitorul în prăpăstiĭ te aruncă, cu cele maĭ dulcĭ vorbe.
Pĕ pişpăitor odată dĕ 'l veĭ ascultà, în vecĭ dĕ el nu veĭ maĭ scăpà.
Rana pişpăitoruluĭ fără nicĭ un leac.
Pĕ linguşitorĭ cam dĕparte dĕ interesurile tale, că dĕ tot te despóĭe şî în urmă rîd dĕ tine.
Pĕ pişpiş să 'l asculţĭ, dar creḑĕmînt nicĭ cum să-'ĭ daĭ.
6230 Pĕ ceĭ cu pişpiş, dĕparte să-'ĭ isgonescĭ ca odihnă să dobândescĭ şî adevĕrul maĭ lesne să 'l poţĭ aflà.
Cel-ce pişpăĭesce, otravă din gură-ĭ ţîşnesce, şî cel-ce 'l ascultă, în ureche-ĭ o primesce.
Cel-ce dĕ altul ţie ĕţĭ pişpăĭesce, şî dĕ tine acela altuĭa şoptesce.
Cine pĕ pişpăitor crede sufletul şî'l pĭerde. Veḑĭ să nu o paţĭ.
Din gura pişpăitoruluĭ nicĭ un adevĕr.
6235 Dĕparte dĕ casa ta omul pişpăitor şî linguşitor, că unul cu lincĭ lincĭ te linge pân' la óse, şî cel-l-alt cu pişpiş ĕţĭ pişcă inima tótă.

Dĕparte dĕ pişpăitor că ochĭul sufletuluĭ ţe-l întunecă, în cât nu maĭ poţĭ cunósce adevĕrul din mincĭună.

Dĕparte dĕ pişpăitor şî linguşitor, c'amîndoĭ d'opotrivă te muşcă fără îndurare, când le daĭ unuĭa ascultare şî celuĭ-l-alt dĕ mâncare.

Cĭocoiĭ cu cĭocoĭnicia lor maĭ bine isbutesc, dar tot cĭocoĭ sĕ numesc. Feresce-te d'un asemene nume.

Cĭocoiĭ linguşirea firéscă o socotesc, d'aceea dĕ ea nicĭ cum sĕ dĕslipesc.

6240 Dĕparte dĕ cĭocoĭniciĭ şî dĕ umilinţă piste fire, cum şî dĕ smerenie mincinósă, ca să nu ĕţĭ scadă cinstea.

Şópta, otrava pişpăitoruluĭ.

Pentru Lingăĭ

Nicĭ măcar o picătură lingăiĭ lasă pĕ masă.

Firimiturile meseĭ la lingăĭ masă mare.

Cel maĭ bun otrep lingăul sĕ 'nţelege.

Pentru Lipsă

6245 In lipsă ne întristăm pentru-că nimic avem, în avere ne mâhnim dĕ ce maĭ mult nu dobândim, aşà dar ne-aduce nouĕ şî una şî alta d'o potrivă neplăcere.

Când aĭ dĕ prisos, adu-'ţĭ aminte dĕ cel-ce sĕ află în lipsă.

Când copiiĭ vor avé lipsă dĕ părinţĭ, tineriĭ dĕ bĕtrânĭ, bĕtrânii dĕ minte, nevestele dĕ bărbaţĭ, bărbaţiĭ dĕ stăpânĭ bunĭ, stăpâniĭ dĕ prăvilĭ bune, prăvilile dĕ legĭuitorĭ, legĭuitoriĭ dĕ cuget bun, dĕ la cine sĕ maĭ aşteptăm şî micĭ şî marĭ fericire în viéţă! că una dĕ alta sĕ ţine.

La o mare şî dĕ obşte lipsă, maĭ bine cu toţĭ în lipsă dĕ cât singur fără lipsă.

La móră şî la muĭere pururea le lipsesce óre-ce dĕ la ele.

6250 Lipsa dĕ hrană în vĭéţă multe netrebniciĭ ne învaţă. Ingrijasce-te dĕ acésta.

Lipsa şî sărăcia îndată smeresce şî mândria cea maĭ mare.

Lucru ce'ţĭ lipsesce cu mult maĭ dorit dĕ cât ce 'l aĭ în mână.

Pĕ orĭ-cine ce-are lipsă nu'l lăsa în întristare, nicĭ ĕl trece cu vederea când te ĭértă puterea.

Să n'aştepţĭ să te róge cel-ce în lipsă sĕ află, că ĕţĭ aduce mâhnire, ĭar când dĕ voie daĭ, cu veselie daĭ.

6255 Să te pădescĭ să nu cadĭ şî 'n cea maĭ mică lipsă ca să nu te căcĭulescĭ la cel maĭ mic gunoĭŭ.

Tótă lipsa omuluĭ din lene isvorasce saŭ din neputinţă; una ertată şî vrednică dĕ milă, ceea-l-altă neertată şî vrednică dĕ urîciune.
Cel-ce-a găsit de a gata nu cunósce ce bólă grea e lipsa, d'aceea averea luĭ maĭ lesne 'şĭ-o cheltuĭesce. Ingrijasce-te dĕ acésta.
Cel-ce în casă aduce óre-ce, fie cât dĕ mic, lipsă dĕ tot nu va avé. Acésta să urmeḑĭ.
«*Fieş-care pentru sine*» nicĭ cum tu să ḑicĭ, ci maĭ bine să ḑicĭ: «*fieş-care pentru altul, ĭar nu pentru sine numaĭ să îngrijască*» şî atuncĭ nicĭ unul va avé lipsă când în urmare veĭ pune-o.
6260 Cel-ce mâna 'şĭ o întrebuinţéză la orĭ-ce lipsă, nu va avé nicĭ o lipsă, ca la orĭ-ce lipsă mâna cu munca isvorasce. D'acésta să te ţiĭ, ca nicĭ-odată în lipsă să fiĭ.

Pentru Logodnă

Logodna lungă nu cam bună, că vorbe multe adună. Ingrijasce te dĕ acésta.
Logodna scurtă veselia tinerilor. Dĕ ea să te ţiĭ.
Logodna te légă ca şî cununiile. Nu te abate din datoria lor.

Pentru Loc

In adunare să aĭ cea maĭ mare grijă, ca unde ţi-se cade acolo să'ţĭ alegĭ loc.
6265 Locul cel maĭ din jos pururea să'ţĭ alegĭ la orĭ-ce adunare ca să n'auḑĭ dĕ la altul: «*poftim maĭ în jos*».
Fă loc celuĭ maĭ bĕtrân şî celuĭ maĭ mare, la orĭ ce adunare, că să dobândescĭ cinste maĭ mare.

Pentru Luare

Când veĭ să eĭ ceea-ce nu e al tĕŭ, daĭ cu capul dĕ rĕŭ. Veḑĭ să nu o paţĭ.
Luare cu blagoslovenie fie cât dĕ mică casa ţe-o umple. Acésta să urmeḑĭ.
Nu luà ce nu poţĭ dà, că mult te veĭ căi.
6270 Să eĭ şî să daĭ cu mijloc cuviincĭos.

Pentru Lucrarea dĕ pămînt

Instrumenturĭ şî maşine, maĭ bine pentru lucrarea pămîntuluĭ, dĕ cât pentru podóbe să te silescĭ să înmulţescĭ ca să poţĭ uşurà pĕ muncitor dĕ sudórea muncilor.
Uşuréză pĕ cel-ce lucrédă necontenit la pămînt d'ale luĭ nevoinţe ca să n'aĭ maĭ pĕ urmă marĭ nevoinţe.
Intâĭu lucréză la pămînt şî 'l udă după cuviinţă, apoĭ cere dĕ la Domnul rod bun dĕ la cel pămînt.
Ca lucrarea pămîntuluĭ nimic alt maĭ dĕ folos, la orĭ-ce norod. Dĕ ea să te ţiĭ.
6275 Cu cât maĭ mult veĭ lucrà la pămînt, cu atât maĭ mult rod dĕ la el să aştepţĭ.
Lucrarea pămîntuluĭ, isvorul bogăţieĭ. Dĕ ea să te ţiĭ.
Lucrarea pămîntuluĭ, îndĕstularea săraculuĭ. Dĕ ea să te ţiĭ.
Lucrarea pămîntuluĭ, vĭéţa, hrana şî îmbrăcămintea omuluĭ, cea maĭ cinstită dĕ orĭ-ce meserie. Dĕ ea să te ţiĭ.
Lucrarea pămîntuluĭ şî prăsila vitelor, dooĕ ţîţe curgĕtóre ce îndestuléză tótă lumea. D'amîndooĕ să te ţiĭ.
6280 Lucrătorul dĕ pămînt, cu cât maĭ mulţĭ copiĭ are, cu atât maĭ folosit.
Lucrătorul dĕ pămînt, cel maĭ fericit pĕ lume, că nicĭ o patimă cunósce din cele ce curînd sufletul ni'l topesc.
Pămîntul să'l lucredĭ ca să te îmbogăţescĭ, drumurile să le dregĭ şî să le îndreptezĭ, ca să te înlesnescĭ la orĭ ce trebuinţă.
Cinstesce lucrarea pămîntuluĭ ca să nu pieĭ dĕ fóme.

Pentru Lucrare, Lucrărĭ şî Lucrurĭ

Orĭ-ce lucru veĭ să săvîrşescĭ la vremea luĭ să'l lucredĭ, dacă veĭ să isbutescĭ.
6285 Orĭ-ce lucru cu gustul sĕu.
Orĭ-ce lucru, când sĕ pune la al sĕŭ loc cuviincĭos, maĭ bine sĕ păstréză şî maĭ lesne ĕl găsescĭ. Aşà să urmedĭ.
Orĭ-ce lucru la orĭ-cine d'o potrivă nu s'arată, că ceea-ce la tine dĕ mirare mare, la altul dĕ rîs sĕ pare.
Orĭ-ce lucru la vremea luĭ.
Orĭ-ce lucru dĕ folos fórte scump sĕ socotesce, fie şî dĕ cel maĭ mic preţ.
6290 Unul la un lucru şî altul la altul, ĕĭ place să sĕ dĕprindă şî acela numaĭ nimeresce ce de-un lucru mereŭ sĕ ţine. Aşà şî tu să urmedĭ ca să nimerescĭ maĭ bine.
Un lucru când aĭ început, cam pĕ jumătate 'l-aĭ şî făcut, d'aceea nu'l lăsa din mână ta până la sfîrşit.

Intrebuințarea cea rea a lucrurilor și fără vreme, aceea este rea ĭar nu lucrurile cu care ne întrebuințăm.
Ca să scoțĭ un lucru bun afară la lumină, trebue întâĭŭ să aĭ dĕprindere la lucrare, apoĭ cele trebuincĭóse la acea lucrare și în sfîrșit gustul cel maĭ bun; una dintr'acestea dĕ 'țĭ va lipsì, la nicĭ una nu veĭ nimerì.
Cu Domnul să începĭ dĕ orĭ-ce lucru te apucĭ, și cu Domnul să sfîrșescĭ, orĭ-ce lucru săvîrșescĭ.
6295 Cànd la un lucru numaĭ te veĭ îndeletnici cu stăruire, atuncĭ numaĭ veĭ isbutì la dĕsăvîrșirea luĭ.
La orĭ-ce lucru începerea cu anevoĭe, ĭar pĕ la sfîrșit cu mare înlesnire. Nu te lenevì pĕ la început.
La lucru muĭeresc bărbatul să nu sĕ amestece, că maĭ mult încurcă, precum și la lucru bărbătesc muĭerea să nu sĕ amestece, că maĭ rĕŭ strică, umblànd și unul și altul ca raciĭ d'andăratele.
La lucrurĭ micĭ nu te slujì cu ómenĭ voĭnicĭ ca să-'ĭ aĭ pĕ eĭ la cele ce cer a lor voĭnicie.
La lucrurĭ próste, cu ceĭ maĭ proștĭ, la cele maĭ dĕ cinste, cu ceĭ maĭ dĕ cinste, la cele maĭ grele, cu ceĭ maĭ dĕstoĭnicĭ pururea să te slujescĭ ca maĭ bine să isbutescĭ.
6300 La ce lucru te folosescĭ l'acela maĭ mult să te silescĭ.
Lesne a judecà a altuĭa lucrare, dar anevoĭe altul acea lucrare a o lucrà.
Lucrurĭ însemnate fără siluire și fără năpăstuire, anevoĭe sĕ săvîrșesc.
Lucrurĭ marĭ să săvîrșescĭ fără a-le făgăduì.
Lucrurĭ marĭ lesne a face dar nu și bune.
6305 Lucru strĕin maĭ cu poftă, dar nu te 'ncăldesce.
Lucru strĕin maĭ plăcut, dar nu ține multă vreme.
Lucru ce-aĭ luat în mână nu'l lăsa din mână, până nu'l veĭ săvîrșì.
Lucru cel maĭ folositor obștiĭ, acela și maĭ cinstit. D'acela să te țiĭ.
Lucrurĭ ce d'inceput spre bine sĕ îndreptéză, spre bine sĕ și sfîrșesce.
6310 Lucru bun nu stă în grabnica sa săvîrșire, ci în cea dĕsăvîrșit a luĭ bună întregime.
Lucru bun cere nevoință multă și vreme maĭ lungă.
Maĭ grea lucrarea cu mintea dĕ cât cu mâna.
Nicĭ un lucru póte fi așà dĕ temeĭnic, în cât să nu pótă primì nicĭ o schimbare după vremĭ.
Nicĭ-un lucru pĕ lume, fie cât dĕ prost, să nu foloséscă nicĭ cum la óre-ce.
6315 Nicĭ-un lucru fără muncă are vre-un gust că, cu cât maĭ mult muncescĭ cu atât acel lucru maĭ mult ĕl ĭubescĭ.

Nicĭ un lucru dĕsăvîrşit sĕ póte înţelege, ci unul numaĭ dĕ cât altul, maĭ bun sĕ socotesce.

Nu stà din lucrare, ca să aĭ dĕ mâncare.

Patru lucrurĭ maĭ anevoĭe, taĭna a o păḑì, necinstea a o uĭta, dĕ nimic a nu sĕ supĕrà şî vremea a n'o pĭerde. Tu la tóte să te înlesnescĭ.

Patru lucrurĭ ne aştéptă după ce venim în lume, mórtea, judecata, raĭul şî iadul.

6320 Patru lucrurĭ dĕ vĭéţă, a mânca, a bé, a dormì şî a muncì; cele treĭ pré lesne, ĭar cel de-a patrulea, cu mare nevoinţă.

Piste starea ta şî puterea ta lucrurĭ marĭ să nu poftescĭ, că maĭ mult necaz ţe-aduce.

Pănă a nu isprăvì lucrul dĕ care te-aĭ apucat, nu pândì la altul că nicĭ un lucru săvîrşescĭ.

Până a nu începe lucru maĭ întâĭu să te 'ngrijĕscĭ dĕ cele ce acel lucru cere dĕ trebuinţă.

Până a nu săvîrşì nu sĕ 'nţelege că facĭ ceva, fie lucru cât dĕ bun aceea ce veĭ să facĭ. Silesce-te la săvîrşire.

6325 Precum dĕ jocurĭ te ţiĭ necurmat aşà şî dĕ lucru să te ţiĭ ne încetat.

Sufletul lucruluĭ munca; dĕ ea să te ţiĭ ca să nu pĭerḑĭ lucru.

Treĭ lucrurĭ înfricoşate, pîra mincinósă, răzvala noroduluĭ şî asupréla năpăstiósă, ĭar cea de-a patra, zavistia pismătăreţă pĕ câte trele întrece. Feresce-te dĕ ele.

Treĭ lucrurĭ maĭ scârbóse, săracul mândru, bogatul nemilostiv şî bĕtrânul pré curvar, ĭar cel de-al patrulea mincinosul pĕ toţi éĭ întrece. Feresce-te dĕ tóte.

Treĭ lucrurĭ maĭ frumóse, judecata cărunteţelor, sfatul bĕtrânilor şî fala celor măreţĭ, ĭar cea de-a patrulea, înţelepcĭunea pĕ tóte le întrece. Dĕ ea să te ţiĭ.

6330 Treĭ lucrurĭ maĭ dĕ trébă şî-anevoĭe a-le păḑì, înfrînarea guriĭ, mĕsura la orĭ-ce urmare şî dĕpărtarea poftelor. La tóte cu dĕstoĭnicie să te arĕţĭ.

Treĭ lucrurĭ maĭ dĕ cinste, unirea între fraţĭ, prieteşugul între vecinĭ şî înţelegerea bună între bărbat şî muĭere. Acésta să vînezĭ.

Treĭ lucrurĭ nesuferite, sluga când împĕrăţesce, nebunul când poruncesce şî muĭerea când nu sĕ supune. Ingrijasce-te dĕ acestea.

Treĭ lucrurĭ păn' la mórte să aştepţĭ şî să nu vie, să te culcĭ în pat şî să nu poţĭ dormì, să slujescĭ şî să nu 'ţĭ plătéscă. Păzesce-te să nu le paţĭ.

Treĭ lucrurĭ rele 'n lume şî nicĭ cum sĕ pot poprì, apa, focul şî pornirea noroduluĭ, ĭar cea de-a patrulea, rĕutatea muĭeriĭ pĕ tóte le întrece. Dĕ tóte să te ferescĭ.

6335 Treĭ lucrurĭ sûnt în lume vrednice d'a sĕ dorì, minte bună dragoste dulce şî somn uşor lângă soţie. Ferice dĕ tine când le veĭ dobândì.

Treĭ lucrurĭ sûnt în lume bune dĕ dobândit, uĭtare dĕ cele trecute, răbdare la cele dĕ faţă şî plecăcĭune la cele din urmă. L'acestea să rîvnescĭ.

Treĭ lucrurĭ te sgornesc afară din casa ta, picătura, fumul şî muĭerea rea. Păzesce-te să nu le paţĭ.

Treĭ lucrurĭ fără frîŭ nicĭ cum sĕ pot domolì, calul, nebunul şî muĭerea rea. Ingrijesce-te dĕ câte trele.

Feresce-te dĕ lucrurĭ marĭ, ca pururea să fiĭ în odihnă.

6340 Ceea-ce e prin putinţa ta, aceea numaĭ să încercĭ a lucra.

Cea maĭ mare nevoinţă a orĭ-ce lucru este a cunósce maĭ nainte dacă acel lucru prin putinţă este. L'acésta să te silescĭ.

Cele maĭ marĭ şî dĕ mirare lucrurĭ sûnt numaĭ ale fantasieĭ urmărĭ.

Cel maĭ dulce lucru 'n lume, să dobândescĭ ceea-ce poftescĭ.

Cine piste altul vine să lucreze pĭerde munca sa.

6345 Cine s'apucă dĕ lucru strĕin, pĕ lângă lucru pĭerde şî vremea. Nu te dĕpărtà de-al tĕŭ lucru.

Diminéţa când te scolĭ dĕ nicĭ un lucru să te-apucì, până-ce maĭ întâĭŭ, mulţumita nu veĭ da Domnuluĭ celuĭ din cer.

Dooĕ lucrurĭ dĕ dorit şî maĭ bune dĕ dobândit, un cuget curat şî-o putere tare spre-a pune în lucrare acel cuget curat. L'acestea să rîvnescĭ.

Dĕ multe lucrurĭ când d'odată te apucĭ, nicĭ unul bine săvîrşescĭ.

Dĕ orĭ-ce lucru te-apucĭ să te gândescĭ maĭ întâĭŭ la cele din urmă întîmplătóre şî-aşa să veḑĭ dĕ trebue dĕ acel lucru să te-apucĭ.

6350 Dĕ diminéţă când te scolĭ dĕ lucru să te apucĭ, ca să-ţĭ îndĕstulezĭ casa dĕ avere, precum şî albina ĕşĭ umple căsuţa dĕ miere şî furnica dĕ nuĭele şî paĭanjinul dĕ pânză.

Drumul cel maĭ scurt la orĭ-ce lucru să gonescĭ, ca dĕ multe primejdiĭ să te ferescĭ.

Pentru Lume.

O intrare în lume şî o eşire din ea la toţĭ dĕ obşte şî fără nicĭ o dĕosebire.

Orĭ câte pĕ lume, în cer şî pĕ pămînt şî în adîncul măriĭ,

când le veĭ cercetà, mintea ţi sĕ 'ntunecă şî cuvîntul ĕţĭ amorţesce.

Orĭ-ce e în lume sĕ preface şî sĕ schimbă şî cu schimbarea lor lumea sĕ întinde.

6355 Unul plânge şî altul rîde, că lumea să înţelege comedie şî tragedie.

Vaĭ dĕ ceĭ-ce stînjînesc înmulţirea lumiĭ cu felurimĭ dĕ chipurĭ împotriva porunciĭ Domnuluĭ! ce cuvînt vor da la cel Pré Inalt când ĕĭ va judeca? Fugĭ d'o asemene urmare ca să nu cadĭ în osîndă.

Ca să strălucescĭ în lume, trebuĭe să te lupţĭ cu lumea.

Când veĭ să eşĭ în lume, întâĭŭ limba damelor s'o înveţĭ, ca să sciĭ cum să grăĭescĭ.

Câte pĕ lume vin tóte ca o umbră trec.

6360 Lasă-te dĕ lume pân' a nu te va lăsa ea, dacă veĭ să fiĭ maĭ înţelept dĕ cât ea.

Lumea întrégă băjănărie, că unul într'o parte şî-altul într'alta sĕ împarte pentru o parte.

Lumea veche dĕ tot, dar cu tótă a eĭ vechime trebuĭe să ne jucăm cu ea, tocma ca cu un copil.

Lumea vreme trecĕtóre, c'astă-dĭ unul, mâĭne altul, toţĭ sĕ duc dĕ unde-aŭ venit, unul după altul.

Lumea mincĭună întrégă, că în ea nu te poţĭ întemeĭa.

6365 Lumea nemuritóre în vecĭ rĕmâne şî va fi, că cele ce nouĕ ni-sĕ pare că pĭer, ele nu pĭer, ci sĕ prefac într'alt fel.

Lumea nu sĕ schimbă, ci ceea-ce a fost aceea este şî va fi, dar ale vremiĭ întîmplărĭ arată că sĕ schimbă.

Lumea pentru ceĭ bunĭ cel maĭ mare ĭad, iar pentru ceĭ rĕĭ un raĭu înfricoşat.

Lumea sĕ învîrtesce, ochĭul nu sĕ satură dĕ ceea-ce vede, urechea nu sĕ 'ndestuléză dĕ câte minunĭ aude şî gura nu póte spune, câte ochĭul vede şî câte urechea aude.

Lumea sĕ vede cu totul cĭudată, unul rîde, altul plânge, unul cântă, altul jócă, unul sĕ nasce şî altul móre; tóte d'odată şî d'o potrivă sĕ urméză.

6370 Lumea sĕ cârmuĭesce, nu după cuviinţă, ci după a omuluĭ voinţă.

Lumea sĕ ţine, ajutând unul pĕ altul, cu ceea-ce fieş-care póte ajutà, că într'alt chip toţĭ ar perì.

Lumea sĕ ţine cu glumele dĕ cu nópte, c'acelea d'ar lipsì nicĭ eŭ nicĭ tu pĕ lume am fi.

Lumea tótă, biserica Domnuluĭ.

Lumea fiind trecĕtóre maĭ bine să nu te fi născut. Trecĭ-o şî tu ca o trecĕtóre.

6375 Lumea fire d'o potrivă la ceĭ-ce s'aŭ dus, la ceĭ dĕ acum şî la ceĭ ce vor să vie.

Lumea dĕ grab' ne lasă, ïar când ea zăbovesce noĭ pĕ ea o lăsăm.
Mântuirea lumiĭ când mulţĭ înţelepţĭ sĕ vor găsì în lume.
Nimic al nimĕnuïa, nicĭ tu însuşĭ al tĕŭ, tóte străine pĕ lume că astădĭ le avem şî mâïne le lăsăm şî nimic din ele cu noĭ maĭ luăm.
Nicĭ când te bucurĭ, nicĭ când te întristezĭ, lumea să nu te scie, că la bucurie mulţĭ te vor supĕrà şî la întristare mulţĭ sĕ vor bucura.
6380 Norocul şî cugetul tótă lumea càrmuïesce.
Nu te plânge când ale lumiĭ pĕ, tine te lasă, ci când tu pĕ ele le laşĭ.
Precum pĕ ghiéţă te ţiĭ unul dĕ altul, ca să nu aluneci, aşa şî în lume să ne ţinem unul dĕ altul, ca să nu ne poticnim.
Tóte în lume din ţĕrînă şî 'n ţĕrînă sĕ prefac, d'aceea dĕ ele în vecĭ nu te poţĭ bucura.
Tóte vin, tóte sĕ duc, tóte trec într'un minut, dis'a unul pentru lume.
6385 Tóte cele din lume, trecĕtóre dĕ le veĭ luà, dĕ nimic şî nicĭ cum tu te veĭ supĕrà şî sănătate veĭ avé.
Tótă lumea întrégă, o familie sĕ înţelege, dintr'un om înmulţită, d'aceea străin şî pămîntén d'opotrivă sĕ 'nţeleg şî trebue să sĕ ïubéscă ca nisce fraţĭ d'o familie.
Firea sĕ silesce spre înmulţirea lumiĭ şî tu ridicĭ vïéţă dĕ om! o ce neomenire, o ce nelegïuire, o ce spurcată fire!
Fără plăcere muïeréscă, lumea ar perì. Nu te dĕpărtà dĕ ea.
Cele din urmă după cele trecute, îndată sĕ istovesc şî altele după ele sĕ ivesc, d'aceea lumea în vecĭ nu sĕ maĭ istovesce.
6390 Cele din lume tóte, nicĭ cum sûnt plăcute la tot omul d'o potrivă, nicĭ tóte urîte, d'aceea ni-sĕ pare unele bune şî-altele rele.
Cel-ce se dĕpărtéză dĕ lume, cel maĭ spurcat şî nelegïuit, după lege sĕ 'nţelege, că Domnul în lume, pentru lume 'l-a făcut.
Din câte pïer pĕ lume, altele sĕ nasc din ele, d'aceea nimic pĕ lume pïere, dĕ cât o schimbare la tóte sĕ pare.
D'inceputul lumiĭ până 'n dilele tale, dĕ veĭ socoti tóte cele trecute, cele dĕ faţă ca un nimic le veĭ vedé.
Dĕ nu s'ar preface şî nu s'ar schimbà una într'alta, lumea n'ar sta.

Pentru Lumină.

6395 Umblaţĭ până e lumină, ca să nu vĕ poticniţĭ în întunerecul cel mare.
Lumina e credinţa celuĭ înţelept.
Lumina credinţeĭ, lumina minţeĭ.
Lumina la vĭéţă cea maĭ bună dulcéţă.
Lumina lumiĭ însuşĭ Dumneḑeirea.
6400 Lumina lumînăriĭ şî pĕ cel maĭ urît ĕl arată dĕ frumos.
Lumina strică vederea ochilor.
Lumina dulce dar ce curînd sĕ duce!
Mare prăpastie între lumină şî 'ntre întunerec.

Pentru Lumînare.

Nicĭ pânză, nicĭ muĭere să nu cumperĭ la lumînare, că şî una şî alta la faţă te înşală.

Pentru Lupte.

6405 Cu vrăjmaşul tĕu, când te lupţĭ, faţă la faţă să te lupţĭ.
Când te lupţĭ cu óre-cine, păzesce-te bine dĕ pĭedeca ce 'ţĭ pune.
La lupte să dĕprinḑĭ pĕ norodul tĕu, ca unul pĕ altul să întrécă cu dĕstoĭnicia lor.
Lupta la toţĭ în rĕsboĭŭ, genuchile le móĭe şî la pămînt le 'ncovóĭe.
Luptă mare, cinste mare.
6410 Mulţĭ alérgă la lupte, dar cel-ce întrece acela numaĭ culege.
Cel-ce sĕ luptă cu norocul din potrivă, acela sĕ înţelege cel maĭ voĭnic la lupte.
Cel-ce sĕ luptă după ce sĕ umple dĕ ţĕrînă, atuncĭ dobândesce.

Pentru Lux.

Istecĭunea şî iscusinţa meşterilor ne-a născut luxul cel maĭ mare şî luxul ne-a dĕspuĭat.
Orĭ-ce lux aduce şî orĭ-ce spre molecĭune te duce dĕparte dĕ ţara ta.
6415 Unde luxul lipsesce, acolo averea sporesce.
Cu luxul odată dacă te dedaĭ, anevoĭe te maĭ desberĭ dĕ el, că modele curg ca fulgiĭ dĕ ninsóre.

Când luxul va lipsì, atuncĭ vistieria sĕ va îmbogățì.
Când luxul sĕ înmulțesce, plugarul sărăcesce, că n'are cu ce ținea cheltuĭala celor marĭ.
Luxul ĕțĭ scurge șî mĕduva din óse.
6420 Luxul în adevĕr împodobesce pĕ om, dar șî îndată ĕl lasă în pĭelea gólă. Vedí să nu o pațĭ.
Luxul cand sĕ 'ntinde, altă tămăduire n'are dĕ càt să fugĭ dĕ el, cum fugĭ dĕ cĭumă.
Luxul lucru dĕ prisos.
Luxul molecĭunea omuluĭ ce-'ĭ topesce sănătatea. Dĕparte dĕ ea
Luxul când dĕ tot te sleĭesce, la dĕsnădĕjduire te duce. Veḑĭ ce rĕŭ dobândescĭ.
6425 Luxul muma lacomieĭ, muma rĕutăților, muma molecĭuneĭ, muma sărăcieĭ. Fugĭ dĕ mumă, ca să scapĭ dĕ puiĭ eĭ.
Luxul risipesce orĭ-ce avere 'țĭ sporesce.
Luxul rĕŭ topesce pĕ cel ce 'l doresce.
Luxul sĕ măresce alergând dĕ olac, când unul dĕ càt altul va să sĕ arate maĭ împodobit.
Luxul sărăcia omuluĭ, ĭar simplicitatea bogăția luĭ. Alege care 'țĭ place.
6430 Luxul sĕ ține cu munca altuĭa, ìar nu cu a celuĭ ce întrebuințéză luxul.
Luxul te înghite c'o plăcere dulce Veḑĭ să nu o pațĭ.
Luxul te lasă numaĭ în cămașă. Veḑĭ să nu o pațĭ.
Luxul te lasă fără pâĭne pĕ masă. Veḑĭ să nu o pațĭ.
Luxul te face pĕ supușiĭ tĕĭ dĕ tot să-'ĭ dĕspoĭ.
6435 Luxul, dajdia cea maĭ grea ce însușĭ noĭ o aruncăm asupra-ne.
Luxul după gusturĭ merge șî gustul după năravurile cele maĭ rele. Fugĭ dĕ una ca să scapĭ dĕ cele-l-alte.
Luxul șî molecĭunea dĕpărtéză-le dĕ la tine, simplicitatea șî virtutea lipesce-le dĕ tine, ca să trăĭescĭ maĭ bine.
Luxul șî pĕ bogat șî pĕ sărac d'o potrivă ĕĭ dĕspóĭe.
Firesce, tóte le avem, dar luxul șî pofta ne face să fim pururea în lipsă rîvnind la maĭ multe. Stăpânesce-țĭ aceste dooĕ patimĭ șî nu veĭ maĭ cere nimic.
6440 Cel-ce sĕ întrebuințéză numaĭ cu ceea-ce ĕĭ este dĕ trebuință nu cunósce nicĭ un lux.
Cine pĕ lux sus ĕl pune, averea sa jos ș'o pune.
Cine s'a învĕțat cu luxul după mode, maĭ bine va să móră dĕ fóme dĕ cât să umble cu haĭne făr' dĕ fir.
Dĕ-am dĕpărtà luxul dĕ la noĭ cu puțin ne-am mulțumi, că cel maĭ puțin ne-ar ajunge.
Dĕ lux să te ferescĭ dacă veĭ să nu sărăcescĭ.

6445 Dĕ te-'ĭ socoti numaĭ la cele ce 'ţĭ trebuĭe, n'aĭ întrebuinţà nicĭ un lux.

Pentru Lăută şî Lăutarĭ

Veḑĭ *Doctorĭ.*

Lăuta orĭ-ce grije dĕparte o sgornesce.
Lăuta întristarea îndată o risipesce.
Lăuta te 'nveselesce dar désă te sleĭesce.
Lăuta deşteptă orĭ-ce minte adormită.
6450 Lăuta la masă, întrégă vĭéţă.
Lăutar şî măgar d'o potrivă te deşteptă.

Pentru Lăcomie şî Lacomĭ la avere şî mâncare şî Saţ, i Nesaţ, Nesăţĭoşĭ

A omuluĭ lăcomie cine-o póte săturà? că cel-ce maĭ mult are, acela cere maĭ mult a avé.
Ochĭul lacomuluĭ nu sĕ satură până nu te vede dĕ tóte cu totul lipsit.
Unde veḑĭ lăcomie, acolo ceĭ rĕĭ şî ceĭ asupritorĭ chinuĭesc şî necinstesc pĕ ceĭ bunĭ şî înţelepţĭ.
6455 Unde multă lăcomie, acolo făr' dĕ mĕsură dăjdiile ne 'ncunjură.
Cu înfrînare la mâncare şî bĕuturĭ, lacomia sĕ biruesce şî sănătatea sĕ întemeĭază.
Cât dĕ mică dobândă veĭ avé, cu ea să te mulţumescĭ, ĭar nu să te lăcomescĭ, că şî pĕ aceea o prapădescĭ.
Cumplita lăcomie, dumneḑeéscă urgie. Feréscă-te Dumneḑĕŭ dĕ ea!
Lacom să nu te arĕţĭ nicĭ cum şi nicĭ o dată, ca să nu te 'necĭ cu 'mbucătură în gură.
6460 Lacomia cu mult maĭ mult dĕ cât fómetea omóră la ómenĭ.
Lăcomia mare să ţe-o stăpânescĭ, ca să nu te 'mbolnăvescĭ şî trupesce şî sufletesce.
Lăcomia la mâncare, pântecele ţi-l umflă tare, bólă ĕţĭ aduce mare.
Lăcomia, mândria şî molecĭunea, noróde prăpădesc.
Lacomul pĭerde şî cel puţin ce are când maĭ mult să lăcomesce. Veḑĭ să nu o paţĭ.
6465 Lacomul piste fire şî la césul morţiĭ tot la dobândă gândesce, oftând şî suspinând.
Lacomul făr' dĕ ruşine, pentru o 'mbucătură dĕ pâne, te vinde ca p'un câĭne.

Lacomul dĕ lăcomie, sufletul şî'l topesce fără a simţi. Veḑĭ să nu o paţĭ.
Lăcomia cu cât maĭ mare, cu-atât necazurĭ maĭ marĭ ţe-aduce.
Lăcomia cu nesaţul te îndópă până crăpĭ. Veḑĭ să nu o paţĭ.
6470 Lăcomia când sĕ pornesce, vĭéţa ni o istovesce.
Lăcomia la avere, saţ n'are nicĭ cum vere.
Lăcomia ne înşală şî mintea ne-o dĕşală.
Lăcomia ne silesce ḑiua nóptea s'alergăm şî pĕ cele maĭ marĭ ape să ne cufundăm.
Lăcomia ne silesce dăjdiĭ marĭ să aruncăm şî piste putinţă cu sila să le-adunăm.
6475 Lăcomia pĭerde omenia.
Lăcomia pĕ ceĭ lacomĭ, în marĭ necazurĭ 'ĭ-a cufundat.
Lăcomia pofta pânteculuĭ, greşala cea d'întâĭŭ la care Adam a 'ndrásnit şî noĭ ne am topit.
Lăcomia te asémănă cu lupul ce nemestecat înghite.
Lăcomia te face să trăĭescĭ numaĭ ca să mănâncĭ ca dobitócele.
6480 Lăcomia cea maĭ mare, la călugărĭ s'a 'ndopat.
Lăcomia celor marĭ, necazurĭ ne-aduce marĭ.
Lăcomia celor marĭ, noróde fericite la cea maĭ próstă stare îndată le trimite.
Lăcomia dĕ avere, dĕ slavă şî dĕ cinste ne desparte dĕ părinţĭ, dĕ fraţĭ şî dĕ prietenĭ. Dĕparte dĕ ea, ca să fiĭ în casa ta.
Lăcomie mare, pedépsă mare.
6485 Marea lăcomie, dĕparte dĕ dreptate.
Nu te lăcomi că rĕŭ ĕţĭ va fi.
Firea lăcomieĭ, ca nicĭ odată să sĕ sature.
Fugĭ dĕ lăcomie, că lăcomia mintea ţe o întunecă, sângele-ţe ţi-'l strică, lumina ţe-o dĕpărtéză, vĭéţa ţe-o scurtéză.
Cele maĭ marĭ greşelĭ şî rĕutăţĭ, din lăcomia dĕ avere şî dĕ slavă sĕ nasc pĕ lume. Dĕparte dĕ ea ca să nu te osîndescĭ nicĭ în ispită să caḑĭ.
6490 Banul, sufletul celuĭ lacom.
Din lăcomie sĕ născură jafurile, siluirile, asupririle, năpăstuirile şî cea maĭ scârnavă şî nelegĭuită poftă dĕ robire. Dintr'acestea sĕ ivì dĕosebirea stărilor cea nepotrivită, din nepotrivirea lor sĕ vĕḑură uniĭ bogaţĭ, şî alţiĭ săracĭ. Dĕparte dĕ lăcomie ca să pĭéră tóte cele-l-alte.
Din marea lăcomie gâlcévă şî bătălie.
Dĕ nu te-ar împunge ghimpele lăcomieĭ de-a dobândì purure a maĭ mult, pururea aĭ fi cinstit.
Dĕprinde-te a stăpâni lăcomia, somnul, desfrînarea şî mânia ca să scapĭ dĕ marĭ necazurĭ.

6495 Unde nesaţul cu lăcomia împreună legĭuĭesc şî singure ele poruncesc, acolo vedĭ pĕ uliţe strigând: «Cine dă maĭ mult?» că slujbele cu toba acolo sĕ vînd.

Vaĭ dĕ cel ce nu sĕ satură în vĭéţă şî cere şî după mórte, nesaţul stăpânindu-'l!

Multe sûnt în lume, dĕ care omul nicĭ cum sĕ póte săturà, cum averea, cinstea, slava, sciinţa şî bĕutura. Că cel bogat pururea la maĭ mult rîvnesce, cel-ce e în cinste maĭ mare cinste cere, cel în slavă va să suĭe în slava celuĭ pré înalt şî cel învĕţat va maĭ mult să înveţe, ĭar cel-ce bé, va maĭ mult să bé; d'aceea acestea nicĭ-cum saţ pot avé.

Nesaţul lacom ne vatĕmă orĭ-ce interes, d'aceea dĕ multe orĭ pĭerdem cel maĭ bun folos ce avem în mână.

Nesaţul la ceĭ maĭ mulţĭ vĭéţa le-aŭ ridicat, ĭar înfrînarea vĭéţa le aŭ adăugat. Alege care'ţĭ place.

6500 Nesaţul te supune la cele maĭ marĭ grĕşelĭ. Dĕparte dĕ el ca să nu cadĭ în ispită.

Nesaţul bóla lăcomieĭ.

Nesăţiosul nu sĕ mâhnesce când nu sĕ póte săturà, cât sĕ mâhnesce când nu găsesce ce să maĭ ĭeà.

Nesăţiosul firesce la furtişag gândesce.

Spre pedépsa cea maĭ mare, celuĭ-ce maĭ mult cere, Domnul luĭ 'ĭ-a dăruit nesaţul dĕ avere.

6505 Cea maĭ grea bólă şî maĭ primejdiósă nesaţul la om, că nicĭ un leac are.

Cel nesăţios nicĭ-cum dice: ajunge.

Din cele maĭ grele, nesaţul la om.

Omul fără saţ tótă lumea să dobândéscă, tot cere să-'ĭ maĭ dăruĭéscă.

Saţul aduce gréţă.

6510 Saţul sfânt, nesaţul cumplit.

Ceĭ ce saţ nicĭ-cum aŭ, la nedreptăţĭ, asuprirĭ şî jafurĭ gândul lor ĕl aŭ.

Din saţ să nasc ocările, că cel flămând pururea cere.

Pentru Lăcuinţă.

Cu ce om veĭ lăcui cu acela veĭ sămui.

Lăcuinţă curată şî spre rĕsărit, sănătatea ţe-a 'ntărit.

Pentru Lăcrămĭ.

6515 Lăcrămile uşuréză a sufletuluĭ întristare.

Lăcrămile uşuréză orĭ-ce necaz sĕ 'nfăţişéză.
Lăcrămile la 'ntristare mângăĭere mare.
Lăcrămile muĭerile din sîn le scot cu pumnul.
Lăcrămile mult alină orĭ-ce durere dĕ inimă.
6520 Lăcrămile ne înşală şî când sûnt nevinovate.
Lăcrămile pentru muĭerĭ, ĭar nu pentru voĭnicĭ bărbaţĭ.
Lăcrămile potolesc, ĭar dorul aprinde focul dĕ amor.
Lăcrămile să le poprescĭ, ĭar nu să le pornescĭ.
Lăcrămile dĕ muĭere te pătrunde la ficaţĭ.
6525 Lăcrămile şî acul, arma muĭerilor ce întrece orĭ-ce armă.
Piste mĕsură să nu-te 'ndurĭ dĕ muĭerea ce lăcrămĭază, că lacrăma dĕ muĭere ameţire şî otravă.
Cine clădesce cu lăcrămile altuĭa clădirea pĕ el cade.

Pentru Mare.

Veḑĭ *Mărĭ.*

Pentru Marĭ.

Veḑĭ *Ceĭ marĭ.*

Pentru Marturĭ i Mărturiĭ.

Cu gura ta să mărturisescĭ ceea-ce cu inima ta creḑĭ.
Marturĭ mincinoşĭ dĕ n'ar fi pĕ lume, adevĕrul dĕ toţĭ s'ar vedé în lume.
6530 Marturul mincinos dreptatea o aruncă jos.
Martur nicĭ cum să te-arĕţĭ, ĭar dĕ te veĭ arĕtà, mincinos să nu te-arĕţĭ, ci adevĕrul curat precum tu ĕl sciĭ, întocma să 'l arĕţĭ, că cu a ta mărturie taĭ puterea judecăţiĭ.
Martur nicĭ cum să te facĭ dacă veĭ la suflet pururea să fiĭ curat.
Martur să nu te facĭ că pĕ unul din amîndoĭ vrăjmaş o să 'l facĭ.
Mărturia mincinósă în grópă te lasă.
6535 Mărturia strîmbă pĕ mulţĭ în temniţă bagă.
Mărturia tótă dĕ-ar fi adevĕrată, adevĕrul în adevĕr s'ar cunósce îndată.
Mărturia dĕ multe orĭ şî la o parte şî la alta sĕ crede, însă adevĕrul nicĭ la una nicĭ la alta sĕ vede.
Mărturia dréptă te scapă din pĕcate.
Mărturia strîmbă nicĭ-cum să grăescĭ, că asupră-'ţĭ cade.
6540 Cine va al sĕŭ suflet să şî-'l îngreuĭeze, atuncĭ numaĭ să sĕ facă cam de nevoĭe martur.

Cine n'are trébă să sĕ facă martur, ca tótă ḑiua să alerge din judecată în judecată.

Pentru Marfă

Marfa să ţe-o păstrezĭ pururea curată, ca muşteriĭ să dobândescĭ pururea maĭ mulţĭ.
Marfa ce sĕ caută preţul el şî'l măresce.
Marfa s'o vinḑĭ la vremea eĭ, că piste vreme şî preţul şî marfa o pĭerḑĭ.
6545 Cine mult cercetéză marfa o cumpĕră maĭ scump.

Pentru Masă

Ómenĭ dĕ cinste şî înţelepţĭ pururea să aĭ la masă.
Óse la masă să nu roḑĭ nicĭ să le lingĭ ca câĭniĭ.
Ósele dĕ la masă să nu le aruncĭ prin casă.
Imbucătura din gură să n'o scoţĭ la masă, că scârbă şî gréţă aducĭ îndată celor dĕ la masă.
6550 Vaĭ dĕ cel-ce aştéptă la masă strĕină!
Cu cântece şî bĕuturĭ masa sĕ 'nveselesce.
Când la masă te poftesce, caută să te aşeḑĭ lângă cel-ce te ĭubesce.
Când te puĭ la masă să nu strigĭ cu gura mare: «să mâncăm, să ne 'ndopăm că te arată lup leşinat.
Când toţĭ ceĭ-l-alţĭ dĕ la masă încetéză d'a mâncà atuncĭ şî tu la masă nu maĭ rĕmânea.
6555 Când şeḑĭ la masă să mănâncĭ, nu 'ţĭ deschide gâtlejul ca tóte să le înghiţĭ.
La masa celuĭ galant nepoftit să alergĭ, ĭar la a celuĭ sgârcit nicĭ când te chĭémă să mergĭ.
La masă în bucate nicĭ cum să sufli cu gura că tóte dĕ scuĭpat să umple cu un suflat.
La masă cu veselie, la pat cu îndrăsnélă şî la biserică cu umilinţă.
La masă cu graĭul pĕ nimenĭ să nu mâhnescĭ, că masa cere veselie şî ticnire la mâncare.
6560 La masă când închinĭ, să nu daĭ din mânĭ, nicĭ paharele să le aruncĭ pân' păreţĭ ca ceĭ beţĭ.
La masă când veĭ să şeḑĭ şî dĕ la masă când te scolĭ, pururea mânile să ţi-le spelĭ.
La masă când mănâncĭ, nu te plecà pĕ bucate ca când să le mănâncĭ tóte, nicĭ pĕ cel dĕ lângă tine să'l îmboldescĭ p'în cóste sau să'l tragĭ dĕ veştminte, ca un om fără dĕ minte.

La masă când te așeḑĭ, lacom să nu te arĕțĭ, ca când nicĭ cum aĭ avé îndestulare șî saț.
La masă când te așeḑĭ să nu ĕțĭ întinḑĭ mâna în bucate maĭ înainte dĕ cel maĭ mare.
6565 La masă când te 'nveselescĭ cu dulcéță să grăĭescĭ, că vorba aspră sgârîe la gât.
La masă când te puĭ îmbucătură mare să nu bagĭ în gură, că te arĕțĭ dĕ lup.
La masă nicĭ odată să nu lauḑĭ bucate străine, că necinstescĭ masa, nicĭ să încercĭ bĕuturile care maĭ bune sûnt, că te arĕțĭ dĕ bețiv.
La masă nu sĕ sfădesc, numaĭ sĕ înveselesc. Așà șî tu să urmezĭ.
La masă să nu te 'ntrecĭ cu bĕuturĭ adese, că numaĭ îndată caḑĭ după masă.
6570 La masă să nu te întrecĭ pentru maĭ sus ședere, ci pururea să'țĭ alegĭ ședere maĭ jos ca să nu auḑĭ: *«poftim maĭ jos»*.
La masă pĕ orĭ-cine, când ĕl așeḑĭ cu tine, în veseliĭ să'l desmĭerḑĭ întocma ca pĕ tine.
La masă când închinĭ, să 'ncepĭ a închinà dĕ la cel maĭ mare ca cinste luĭ să-'ĭ facĭ mare.
La masă să te înveselescĭ cu cântece frumóse, la pat să te slujescĭ cu fete drăgostóse.
La masă străină nicĭ cum să așteptĭ, ci maĭ bine din munca ta să te 'nveselescĭ, ca să nu te necinstescĭ.
6575 La masă strĕină să nu poruncescĭ, ci pĕ ce ĕțĭ dă să te mulțumescĭ.
La mese cu bĕuturĭ cât veĭ puté maĭ puțin să beĭ șî să grăĭescĭ, ca să nu te scolĭ cum va vătĕmat.
La străină masă când te-așeḑĭ la masă, să aruncĭ după tine năravul ce aĭ în tine.
Maĭ bine masă próstă cu mare veselie dĕ cât masă 'mpodobită șî cu sudalme șî împutărĭ.
Sfadă la masă nu sĕ cuvine, ci veselie cu mult maĭ bine.
6580 Dĕ la masă să te scolĭ pururea cam flămând, ca stomacul sănătos pururea să țe-'l păzescĭ.
Cel nepoftit la masă locul luĭ după masă.
Cel-ce la masă străină aștéptă, pururea flămând.
Dulcéța meseĭ sĕ pĭerde când sfadă la masă sĕ vede.

Pentru Mască

Veḑĭ *Măscĭ*.

Pentru Mașine

Mașinele cele maĭ trebuincióse unelte, la orĭ-ce meserie, că cu una numaĭ lucrezĭ cât nu poțĭ lucrà c'o mulțime dĕ ómenĭ. Asemene mașinĭ să întrebuințezĭ ca să te îmbogățescĭ.

Pentru Merinde

6585 La drum când te călĕtorescĭ, fără merinde să nu plecĭ.
Păstréză-'țĭ merinde cu mult maĭ din vreme pentru din potrivă vreme.

Pentru Merit

Ca să ḑicĭ că aĭ șî tu un merit trebuĭe să placĭ la toțĭ.
Cât plătesce meritul anevoĭe a'l ghici dar c'o mulțumire, fie cât dĕ mică, îndată ĕl ghicescĭ.
Meritul altuĭa anevoĭe ĕl vedem, ĭar al nostru, șî dĕ nu'l avem, maĭ presus ĕl numim că la el numaĭ gândim.
6590 Meritul omuluĭ, după a sa destoĭnicie șî după a sa slujbă, sĕ cuvine să-'ĭ vie.
Meritul nu sĕ cam cinstesce când interesul stăpânesce.
Meritul tĕŭ destoĭnicia ta.
Meritul fără noroc te-aruncă în foc.
Meritul dĕ toțĭ sĕ vede dar nu sĕ pré cinstesce.
6595 Merit, merit cu glas mare să strigĭ șî să grăĭescĭ când în punga ta ceva găsescĭ.
Numaĭ nebuniĭ n'aŭ nicĭ un merit nicăirĭ.

Pentru Mergere

Când mergĭ adese orĭ la óre-cine sĕ 'nțelege că'l cinstescĭ maĭ presus dĕ cât tine. Feresce-te ca nu cum-va să te calce în picĭóre.
Maĭ bine să te întorcĭ dĕ cât rĕŭ să mergĭ.

Pentru Meserii

Veḑĭ *Meșteșug.*

Pentru Meşterĭ, Meşteşugarĭ şî Meseriĭ i Meşteşugirĭ

Orĭ-ce meşteşug, în zadar sĕ înţelege, când dobândă nu 'ţĭ alege.
6600 Orĭ-ce meşteşug, folositor obşteĭ, acela maĭ cinstit, d'acela să te ţiĭ.
Unde firea ne biruesce meşteşugul ne înlesnesce.
Ca meşter să te facĭ dĕ orĭ-ce, trebue să bagĭ dĕ sémă la cel-ce te învaţă; şî să-'ĭ daĭ ascultare la ceea-ce 'ţĭ grăĭesce.
La orĭ-ce meserie ḑi să nu trécă fără a lucrà óre-ce, ca să nu'ţĭ uĭţĭ meseria ta şî în lipsă să caḑĭ.
La meşteşug să te dĕdaĭ şî să'l înveţĭ cât maĭ bine că cele-l-alte tóte cum vin aşa sĕ duc, ĭar meşteşugul numaĭ rĕmâne la tine.
6605 Maĭ bine c'o unéltă dĕ meşteşug în mână dĕ cât cu mânile la pĭept să te închinĭ la altul.
Maĭ bine c'un meşteşug dĕ cât mâna să ţe-o întinḑĭ când la unul când la altul.
Maĭ bine c'un meşteşug dĕ cât cu pandahuza să deschiḑĭ uşa.
Meşteşugul orĭ-unde s'o duce ĕşĭ găsesce pâĭnea sa, că mâna sa plugul luĭ este şî pâĭnea nu-'ĭ lipsesce.
Meşter pĕ meşter cu meşteşug înşală.
6610 Meşter pĕ meşter rĕu pizmuĭesce.
Meşteşugul c'o mână bună, multă avere adună.
Meşteşugul la om, liman dĕ norocire.
Meşteşugul la nicĭ o poruncă, ci numaĭ la sciinţă sĕ supune.
Meşteşugul noroc ţe-aduce, ĭar norocul nicĭ un meşteşug te 'nvaţă
6615 Meşteşugul şî norocul unul pĕ-altul îndestuléză.
Meşteşugurĭ cât dĕ multe, în ţara ta să dobândescĭ, dacă veĭ s'o 'mbogăţescĭ şî să o împodobescĭ.
Meşteşugurĭ viclene nicĭ cum să întrebuinţezĭ, c'asupra ta îndată le veḑĭ.
Pĕ lângă tóte cele-l-alte sciinţe, învaţă şî-un meşteşug că, la o întîmplare dĕ nevoĭe, meşteşugul te hrănesce.
Trebuinţa ne face să găsim orĭ-ce meşteşug spre înlesnire.
6620 Cele maĭ bune meşteşugurĭ, acelea ce ne daŭ cele dĕ trebuinţă.
Din orĭ-ce meşteşug, cu mână muncitóre multă pâĭne dobândescĭ dĕ vĭéţă hrănitóre.
Din tóte meseriile, ceea-ce ne scóte pâĭnea din pămînt, aceea maĭ bună, că ne hrănesce când fómea ne topesce.

Dĕ acel meșteșug să te apucĭ, ce te socotescĭ că te folosescĭ maĭ bine șî pĕ tine șî pĕ obște.

Pentru Mijlocitorĭ șî Mijlóce.

Orĭ-ce e bun pentru toțĭ, aceea sĕ înțelege mijlocul cel maĭ bun.
6625 Maĭ bine mijlocitor, dĕ cât vrăjmaș să te arĕțĭ c'atuncĭ poțĭ afla șî puterea șî gândul vrăjmașuluĭ tĕŭ.
Mijlócele cu carĭ acoperim cusururile nóstre, acelea sĕ înțeleg cele maĭ dĕ cinste.
Mijlócele cele maĭ înlesnitóre, acelea șî maĭ folositóre.
Mijlocitor să intri spre împăcĭuire ĭar nu spre învrăjbire.
Mijlocitor să te-arĕțĭ la facerĭ dĕ bine.
6630 Nicĭ locul, nicĭ numele, nicĭ haĭna dĕ pĕ tine, ci mijlocul năravurilor să te silescĭ să 'țĭ 'l schimbĭ dacă veĭ să te cinstescĭ.
Dĕ poțĭ găsi mijlóce maĭ bune dĕ cât cele vechĭ, slujasce-te cu acelea, ĭar dĕ nu alege cele maĭ bune din cele maĭ vechĭ.

Pentru Milostenie, Milostivĭ, Milostivire șî Milă șî Nemilostivĭ, Nemilostivire.

Anevoĭe pășim către milă șî 'ndurare, ĭar către năpăstuirĭ alergăm călare.
O ce folos obștesc, când ceĭ milostivĭ avere dobândesc!
Unde milă șî 'ndurare acolo șî dragostea dĕ ele sĕ ține.
6635 Intâĭŭ să dĕspăgubescĭ pĕ cel-ce-aĭ jăfuit, apoĭ pĕ altul să miluescĭ, că din potrivă urmând, nu miluescĭ tu, ci cel pĕ care aĭ jăfuit.
Cuĭ e milă dĕ ceĭ rĕĭ, năpăstuĭesce pĕ ceĭ bunĭ.
Cu cât maĭ mult sĕ ascunde cel milostiv dĕ lume, cu atât maĭ lesne sĕ cunósce dĕ ceĭ săracĭ în lume.
Cu mila către cel sărac, cinste aducĭ luĭ Dumnedĕŭ, ĭar cu ocara către el, ocărescĭ pĕ cel-ce 'l-a zidit pĕ el.
Cu mila șî cu 'ndurarea te-asemenĭ cu Dumnedĕŭ.
6640 Cu milostenia dobândescĭ suflet curat, blând șî cinstit. Dĕ ea să nu te dĕpărtezĭ.
Cu mult maĭ mult sĕ folosesce cel-ce miluesce dĕ cât cel-ce mila primesce; că cel ce sĕ miluesce, numaĭ ceea-ce i-sĕ dăruesce aceea dobândesce, ĭar cel-ce miluesce, îndoit șî îndecit dĕ la Domnul dobândesce.

Cu mâna plină şî voĭósă să miluescĭ pĕ cel sărac, c'asemenea şî tu să dobândescĭ, când veĭ fi ca el sărac
Cu mâna deschisă, ĭar nu cu ea închisă la milostenie când gândescĭ.
Cu ceea-ce pĕ sărac miluescĭ, jertfă mie ĕmĭ dăruescĭ, ḑice Domnul Dumneḑĕŭ.
6645 Când ĕţĭ cere óre cine şî poţĭ astăḑĭ să-'ĭ daĭ să nu-'ĭ ḑicĭ: «*dute şî vino mâĭne*», că nu sciĭ mâĭne dĕ veĭ puté să'ĭ daĭ.
Când veĭ să miluescĭ să nu asculţĭ pĕ nimenĭ altul, dĕ cât numaĭ pĕ însuşĭ îndurarea ta.
Când miluescĭ cu ochiĭ închişĭ să miluescĭ, ca să nu veḑĭ pĕ cine miluescĭ.
Când miluescĭ pĕ óre-cine să nu scie stânga ta ce face drépta ta, şî dĕ la toţĭ veĭ dobândi slava cea maĭ dréptă.
Când miluescĭ să nu ḑicĭ că ostenescĭ.
6650 Când miluescĭ să nu miluescĭ cu trîmbiţe şî cu surle, că ceĭ-ce sĕ miluĭesc, aceĭa ĕţĭ vor cânta cu trîmbiţe şî surle mulţumită dĕ la Domnul.
Când miluescĭ să nu cercetezĭ cuĭ sĕ cuvine să daĭ, ci de-a rîndu pĕ toţĭ să-'ĭ împărtăşescĭ, că maĭ bine nimerescĭ pĕ cel vrednic dĕ milă între ceĭ nevrednicĭ.
Când miluescĭ să nu 'ţĭ paĭe rĕŭ dĕ ceea-ce dăruĭescĭ, ci maĭ mult să te mulţumescĭ, că te-aĭ învrednicit pĕ órecine să miluescĭ.
Când pĕ nimenĭ, nicĭ cum tu aĭ miluit, n'aşteptâ nicĭ tu milă dĕ la altul.
Când toţĭ milostivĭ vor fi nicĭ un bogat va maĭ fi dar nicĭ un sărac. Lucru cel maĭ sfânt.
6655 Câte puţin, câte puţin adăogând la milă, dobândescĭ dĕ cinste, întrégă o chilă
Maĭ bine milostenie, argintul tĕŭ să-'l daĭ, dĕ cât să-'ţĭ 'l-îngropĭ, ascuns în pămînt, ca altul să 'l găséscă.
Maĭ bine să adaogĭ dĕ cât să maĭ scaḑĭ la mila ce veĭ să facĭ.
Mare greşală şî neĭertată a milui óre cine pĕ cel bogat şî sgârcit.
Mila căinţa n'are, d'aceea greşală nicĭ cum sĕ socotesce.
6660 Mila sĕ dă la cel-ce nu póte muncì, că cel-ce póte, singur pâĭnea 'şĭ-o scóte.
Mila firesce pĕ om îmblânḑesce.
Mila şî îndurarea asupra-'ţĭ să le primescĭ, ĭar cumplirea şî mânia altora să le dăruĭescĭ.
Mila şî îndurarea podóbă la un Domn.
Mila şî îndurarea, răbdarea şî blândeţele să nu lipséscă nicĭ cum dĕ lângă tine; ĭar asprimea, cruḑimea şî cumplirea dĕparte dĕ tine.

6665 Mila şî îndurarea cel maî mare dar al firiî. La asemene dar să rîvnescĭ.
Mila şî îndurarea, dreptatea şî adevĕrul te sărută în gură, când cu cuget bun tu le întîmpinî pĕ ele.
Mila şî dreptatea, slugile slaveĭ tale.
Milostenia să o păstrezĭ nu în sînul tĕŭ ci într'al săracilor.
Milostenia şî îndurarea uşa raĭuluĭ, ĭar cumplirea şî cruḑimea uşa iaduluĭ. Alege care'ţĭ place.
6670 Milostenie să facĭ cu cel-ce tu aĭ năpăstuit, că, până ce înapoĭ nu-'ĭ veĭ da ceea-ce 'ĭ-aĭ luat, dĕ Domnul nu veĭ fi ĭertat.
Milostivirea către săracĭ, doctor dĕ săracĭ.
Milostiv sĕ înţelege, nu cel ce averea 'şĭ-o risipesce, ci cel-ce pururea miluesce după puterea sa.
Milă să 'ţĭ fie cu dĕosebire dĕ acel sărac ce nu póte însuşĭ să sĕ hrănéscă singur.
Milă să 'ţĭ fie dĕ cel-ce pătimesce, că patimile dĕ obşte, pĕ toţĭ ĕĭ lovesce.
6675 Milă să 'ţĭ fie dĕ acel sărac, ce pĕ la uşile celor bogaţĭ zăbovesce şî înnoptéză, dar şî dĕ acel bogat ce nicĭ o nópte dórme, socotind şî numĕrînd bogăţiile lumiĭ.
Milă să 'ţĭ fie dĕ cel-ce sĕ 'nstrĕinéză dintr'aluĭ ţéră şî sĕ dĕpărtéză.
Milă şî îndurare pururea să arĕţĭ şî către cel maĭ dĕ dĕparte.
Măcar cu cele dĕ prisos să miluescĭ pĕ ceĭ pĕ jos, că pĕ Domnul îndatorezĭ când pĕ sărac îndestulezĭ.
Nicĭ o milă săracii nădăjduĭesc, când ceĭ cumpliţĭ şî ceĭ sgârciţĭ în lume stăpânesc.
6680 Nu lăsà pĕ cel sărac să sĕ întórcă cu mână gólă, că Domnul nu cere mult cu gura săraculuĭ, ci cât este cu putinţă.
Nu numaĭ când aĭ dĕ prisos, ci şî cànd te afli în cea maĭ mare lipsă pĕ cât poţĭ să miluescĭ, dacă veĭ sufletul să nu 'l osândescĭ.
Nu te lenevi pĕ altul a milui, ca nu cum-va să găsescĭ asemene lenevire, şî tu, dĕ la altul, când tu te veĭ afla în lipsă.
Pururea să te silescĭ ca maĭ mult să miluescĭ, dĕ cât ţie-'ţĭ să-'ţi oprescĭ, când ĕţĭ prisosesce.
Puţin aĭ, puţin să daĭ, că Domnul piste putinţă nu cere dĕ la tine.
6685 Precum te miluesce altul miluesce şî tu pĕ altul.
Pre cel ce miluesce Domnul ĕl ĭubesce.
Să 'ţĭ fie milă dĕ cel-ce suferă piste a luĭ putere.
Scump la milostenie nicĭ cum să te-arĕţĭ, că cu cât maĭ

mult veĭ dâ, cu-atât maĭ mult şî tu dĕ la Domnul veĭ aşteptâ.
Fiĭ milostiv fără îndoială şî nicĭ o-dată veĭ avé greşală.
6690 Fă milă şî în zadar că veĭ avé mare dar.
Cel-ce miluesce în vecĭ sĕ pomenesce.
Cel-ce miluesce jertfă Domnuluĭ aduce şî pĕ Domnul îndatoréză.
Cel-ce dĕ săracĭ nicĭ o milă are acela nicĭ dĕ Domnul nicĭ o frică are. Dĕparte d'un asemene om.
Dĕ milă ce veĭ face, fie cu orĭ-cinc, nicĭ odată să te căĭescĭ că mila căinţă n'are.
6695 Dĕparte curtezaniĭ tĕĭ dĕ tine când veĭ să miluĭescĭ, că fórte mult greşĕscĭ avêndu-'ĭ lângă tine.
Şî pĕ cel rĕŭ când miluescĭ, nu pĕ om miluescĭ, ci omenirea o cinstescĭ.
Blagosloviţĭ ceĭ milostivĭ că pĕ mulţĭ întîmpină.
Nemilostivirea, ne'ndurarea şî cumplirea cu cruḑime către orĭ cine, la dĕsnădăjduire aduce pĕ orĭ-cine.
Nemilostivuluĭ nicĭ cum ĕĭ pare rĕŭ dĕ al altuĭa rĕŭ.
6700 Nemilostivul ĭertare nu cunósce.
Nemilostivul, fără milostivire, pedepsesce pĕ orĭ-cine.

Pentru Miniştri.

Ministriĭ, gura Domnuluĭ, d'aceea să n'o pângăréscă cu fapte dĕ necinste.
Miniştriĭ măcelarĭ, nicĭ cum să aĭbĭ lângă tine, că tótă turma ţe-o înjunghĭe.
Nu te încrede, aşa îndată la cel maĭ dĕ aprópe ministru fie şî ruda ta, ci cercetéză-'l adese-orĭ ca şî pĕ un străin.

Pentru Minunĭ.

6705 Câte minunĭ şî năsdrăvăniĭ fac muĭerile pĕ lume, când daŭ peste ómenĭ orbĭ, neghĭobĭ şî nĕroḑĭ! întrec şî minunile diavolescĭ.
Orĭ-ce minune până 'n treĭ ḑile d'abĭa ţine, maĭ mult nu sĕ grăĭesce dĕ ea.
Cele maĭ multe minunĭ nu 'şĭ aŭ creḑămîntul lor când sûnt plăsmuite.
Cele maĭ dĕ minune întru nimic sĕ socotesc când trebuinţă dĕ ele nicĭ cum avem.
Dĕ minune sĕ ḑice, ceea-ce sĕ pare a fi piste puterea firiĭ.

Pentru Minte.

6710 Aurul şî argintul prin foc sĕ lămuréză, ïar mintea omuluĭ prin fumul vinuluĭ se uĭmézä.
Iscusinţa minţiĭ atuncĭ sĕ cunósce, când noĭ ne luptăm cu orĭ-ce întîmplare.
Istecĭunea minţiĭ stă întru a te ferì maĭ 'nainte, dĕ cele ce în urmă pot a ţi-sĕ întîmplà.
Omul cu mintea tóte le supune şî subt ale luĭ picere le pune.
Omul cu minte, şî la bine şî la rĕŭ statornică îşĭ are mintea.
6715 Omul cu minte socotesce maĭ 'nainte la orĭ-ce începe, cum o să şî sfîrşéscă.
Omul mintea când şĭ-o pĭerde, om nu sĕ maĭ înţelege.
Unul cu mintea, şî altul cu arma dĕ-o potrivă isbutesc, unul în rĕsboiŭ şi altul la sfat, după rĕsboiŭ.
Unde e un car dĕ minte rógă-te să dobândescĭ şî o picătură dĕ noroc.
Invĕţătură bună póte dobândi omul, dar minte cam anevoĭe.
6720 In minte sĕ întipäresc şî bune şî rele, precum la tipar orĭ-ce tipărescĭ, d'aceea dĕ nu veĭ să dobândescĭ cele rele nu le pune înaintea minţiĭ tale.
In norocire mĕsura la tóte fórte mult ĕţĭ folosesce, ïar la nenorocirĭ numaĭ mintea cea maĭ tare.
In cea maĭ mare slavă nicĭ cum să te suĭ cu mintea maĭ presus, ca să nu cadĭ ca Satana.
Inţelepcĭunea e lumină, şî mintea unt-de-lemnul luminiĭ; dacă unt-de-lemnul sĕ va isprăvì lumina îndată va perì.
Vederea ne înşală, audul şî maĭ mult, mirosul supĕrător, gustul sĕ schimbă, pipăirea órbă, numaĭ simţirea minţiĭ cea maĭ desăvîrşită.
6725 Ca să poţĭ cunósce pĕ cel fără dĕ minte, trebuĭe ca tu sà aĭ maĭ multă minte.
Ca bastonul la un orb, să 'ţĭ aĭbĭ tu călăuză mintea ta cea bună.
Cheĭa minţiĭ tale, nu o da în mâna verĭ căruĭa.
Cu arme şî cu ostaşĭ, la rĕsboiŭ te arĕţĭ voĭnic, ïar la poruncĭ fără minte te arĕţĭ om dĕ nimic.
Cu cât cel cu mare minte sĕ 'nvaţă dĕ la cel fără dĕ minte, cu atât cel fără dĕ minte nimic va să înveţe dĕ la cel cu minte.
6730 Cu minte sĕ 'nţelege cel-ce nu ascultă la nicĭ o greşélă, şî cu mult maĭ mult însuşĭ sine, bine să 'l sfătuĭéscă.
Cu minte să te porţĭ, cu minte să beĭ la masă, cu minte să jocĭ în casă, dacă veĭ să te cinstescĭ.

Cu mult cu mintea la orĭ-ce, maĭ lesne dĕ càt cu zorul.
Cu rĕutatea prunc să te-arĕţĭ, ĭar cu mintea bărbat întreg.
Căderea minţiĭ, atât dĕ rea încât când te trântesce nu te maĭ poţĭ sculà.
6735 Când sbîrciturile s'arată pĕ obraz, atuncĭ mintea d'abĭa ne vine la cap cam târḑiu dĕ tot.
Când mintea împărţită, ochĭul orb sĕ înţelege.
Când mintea nu póte graì, semn dĕ netrebnicie.
Când mintea nu ţĭ-e bună ce 'ţĭ maĭ este vĭéţa bună?
Când mintea din fire rea şî cumplită orĭ-ce greşală netămăduită.
6740 Când mintea ţe-sĕ turbură multe greşĕlĭ te 'ncunjură.
Când poţĭ suferi pĕ ceĭ fără dĕ minte mare minte sĕ vede că aĭ.
Când trupul fără prihană, mintea maĭ sănătósă.
Când ceĭ tinerĭ cu ceĭ bĕtrânĭ şî ceĭ bĕtrânĭ cu ceĭ tinerĭ sĕ vor asemĕnà la minte, atuncĭ anevoĭe vom îmbĕtrânì la minte.
La orĭ-ce urmare mintea călăuză s'o puĭ înainte.
6745 La masă în mijloc, la rĕsboĭ înapoĭ, la fugă înainte, cine e cuminte.
La minte înainte cu mult maĭ bine dĕ cât în urmă să te plecĭ.
La trup frumuseţe, la suflet curăţenie, la inimă blândeţe şî la minte mărime.
La ceĭ proştĭ dĕ minte averea nu le dă minte.
La cele bune şî drepte Domnul mintea să nĭ-o deştepte, ĭar la cele fără dĕ lege Domnul mintea să nĭ-o lege. Acésta să ceĭ la închinăcĭunea ta.
6750 Lipsa minţiĭ la om cea maĭ grea pedépsă şî cea maĭ mare sărăcie.
Lipsa minţiĭ la om bólă fără leac.
Lumina minţiĭ sĕ 'nţelege cunoscinţa adevĕruluĭ.
Maĭ bine inima dĕ cât mintea să te dóră.
Maĭ bine o para dĕ ştréng dĕ cât fără minte dĕ leac.
6755 Maĭ bine o picătură dĕ minte dĕ cât nădejde în noroc şî minte dĕ loc.
Maĭ bine un cés şî numaĭ cu un deştept la minte dĕ cât miĭ şî sute cu un uşor dĕ minte.
Maĭ bine în cap minte dĕ cât în gură dinte.
Maĭ bine la vreme o picătură dĕ minte dĕ cât în urmă un sac dĕ minte.
Maĭ bine minte cu plată dĕ cât ştréngul fără plată.
6760 Maĭ bine minte maĭ mică şî cu temere dĕ Dumneḑĕŭ, dĕ cât minte maĭ mare şî dĕ Dumneḑĕu dĕpărtare
Maĭ bine răbdare până în sfîrşit dĕ cât mintea să ţe-o smintescĭ.

Maĭ bine sărac d'avere dĕ cât dĕ minte, vere.
Mintea ĭar nu norocul ţe-aduce înţelepcĭune.
Mintea omenéscă cu mult maĭ tare dĕ cât orĭ-ce putere dobitocéscă.
6765 Mintea omuluĭ în cap sălăjluĭesce, d'aceea la cap ĕl lovesce când ea sĕ smintesce.
Mintea omuluĭ închipuĭesce lucrurĭ neînfiinţaţe, şî pĕ cele înfiinţate încă nu le cunósce tóte.
Mintea omuluĭ mult pătrunde, dar puţin coprinde şî ceea-ce coprinde nu le póte ţine.
Mintea omuluĭ norocul luĭ.
Mintea omuluĭ nemărginită, d'aceea sĕ şî schimbă pĕ ceasurĭ şî minuturĭ în felurimĭ dĕ patimĭ, după ale vremiĭ întîmplărĭ. Ferice dĕ cine sĕ schimbă fără nicĭ o patimă!
6770 Mintea omuluĭ din fire la 'nşelăcĭunĭ fiind supusă, şî dĕ patimĭ mult coprinsă, nicĭ cum póte cunósce adevĕrul din mincĭună până-ce nu va dĕpărtà orĭ-ce patimă dĕ la ea.
Mintea uşóră la orĭ-ce când nicĭ o sciinţă are.
Mintea în amorţire rĕmâne când n'o dĕşteptĭ cu orĭ-ce mişcare; d'aceea n'o lăsà să zacă în trândăvie.
Mintea întemeĭată s'o păstredĭ pĕ dreptate.
Mintea întrece orĭ-ce putere.
6775 Mintea vede, mintea aude dar la tóte cu îndoĭală.
Mintea viclénă curînd sĕ 'nşală.
Mintea cóptă la tinereţe nasce la bĕtrâneţe cele maĭ marĭ isprăvĭ.
Mintea copilăréscă pururea sĕ socotesce că, la orĭ-ce sĕ gândesce la tóte nimeresce.
Mintea cu învĕţătură ne aduce cinste bună.
6780 Mintea călăuză la orĭ-ce întîmplare, dacă veĭ să fiĭ pururea călare.
Mintea când este întrégă, dĕparte cele rele dĕ tine sĕ légă.
Mintea când sĕ 'ntunecă omul nu maĭ judecă.
Mintea când sĕ 'mbolnăvesce tot trupul pătimesce şî sufletul maĭ mult.
Mintea ne vine când nu maĭ e vreme dĕ óre-ce. Ferice dĕ cine a nimerit-o la vremea eĭ.
6785 Mintea nóstră când slăbesce în greşĕlĭ ne trântesce.
Mintea numaĭ la mânie sĕ cunósce maĭ bine, că cine maĭ bine scie să o înfrîneze acela şî numaĭ cu minte sĕ 'nţelege.
Mintea pĕ om 'l-a deşteptat şi tot lucru 'l-a 'nvĕţat.
Mintea pĕ om stăpânesce precum ea voĭesce.
Mintea prósta îndată sĕ înşală, că nu cunósce la cinste.
6790 Mintea supusă fiind la înşelăcĭunĭ, judecata eĭ plină dĕ greşĕlĭ.

Mintea să nu ţe-o întindĭ numaĭ pân' la nas ci cu mult maĭ dĕparte, ca să aĭbĭ dĕ ea parte.
Mintea sănătósă pururea sĕ păzesce când nicĭ o patimă nu ne maĭ stăpânesce.
Mintea sĕ desprinde când interesul ne coprinde.
Mintea slujiĭ pururea slabă, próstă şî nevoĭaşă sĕ chinuĭesce
6795 Mintea când sĕ preface greşĕlĭ marĭ face.
Mintea, cârmaciu bun când este sănătósă.
Mintea la om, mare frîŭ.
Mintea la om, cel maĭ bun dĕ la Domnul dar.
Mintea la fată mare, cinstea cea maĭ mare.
6800 Mintea la cele bune, cinste ĕţĭ va aduce bună, ĭar la cele rĕle, necinste şî ocară.
Mintea la ceĭ marĭ, cumpĕtarea la Domn, dreptatea la judecătorĭ, îndrasnéla la ceĭ vitezĭ, ĭar înţelepcĭunea la toţĭ dĕ obşte privesce.
Mintea la cel înţelept, o simţire în loc dĕ tóte, că cu ea vede. cu ea aude, cu ea sĕ dĕpărtéză dĕ cele cu miros greŭ, cu ea şî grăĭesce şî cu ea pipăĭe pĕ toţĭ dĕ o potrivă.
Mintea la bĕtrâneţe târḑiŭ sĕ ivesce, când puterea ne lipsesce.
Mintea mare când veĭ avé-o tot-dé-una veĭ fi mare.
6805 Mintea muĭerécă ce curînd ne 'nşală!
Mintea mult coprinde dar fără dĕprindere dĕ nimic sĕ prinde.
Mintea ne arată cum maĭ bine să ochim, dar patimile ne face să nu nimerim.
Mintea ta, ca un Dumneḑĕŭ, să te ferécă dĕ orĭ-ce rĕŭ.
Mintea ta, ca raza sóreluĭ să intre prin cel maĭ mare întunerec, şî acolo maĭ mult să lumineze.
6810 Mintea ta ca busola să caute tot la Domnul.
Mintea ta, lumina ta; d'aceea dĕ ea maĭ mult să îngrijĕscĭ ca să nu sĕ 'ntunece.
Mintea ta să ţe-o dĕprindĭ cu ceea-ce póte coprinde, şî a înţelege că din potrivă maĭ mult o întunecĭ.
Mintea fără noroc cam zadarnică sĕ înţelege, dar mult te mângâĭe.
Mintea celor înţelepţĭ pré lesne sĕ întórce când vre-o greşală face şî 'ndreptare eĭ-'şĭ face.
6815 Mintea celor tinerĭ, firesce maĭ ĭute, dar maĭ slab sĕ arată, d'aceea şî maĭ lesne alunecă la orĭ-ce.
Mintea celuĭ maĭ bĕtrân vede înainte şî 'napoĭ.
Mintea bărbătéscă la bărbaţĭ privesce, şî vaĭ dĕ bărbatul ce n'o dobândesce.
Mintea din urmă cu mult maĭ bună.
Mintea şî înfrînarea guriĭ amîndooĕ darurĭ marĭ. Ferice dĕ cel-ce păstréză pĕ amîndooĕ neclintite.

6820 Mintea şî înţelepcĭunea, sănătatea sufletuluĭ.
Mintea şî înţelepcĭunea nu sĕ supun la noroc.
Mintea şî cugetul bun pĕ om împodobesce.
Mintea şî ruşinea, ce curînd sĕ pĭerde, când omul pĕ sine nicĭ cum sĕ vede.
Mintea şî pĕ cel sărac ĕl face să'ţĭ fie drag
6825 Mintea şî sănătatea cea maĭ mare avuţie.
Mintea, şî cea maĭ tare, nicĭ cum póte suferì când sufletul pré mult pătimesce dĕ óre-ce.
Mintea, şî cea maĭ ţépănă, dĕ dragoste sĕ dărapană.
Mintea uşóră orĭ-ce patimă o domólă.
Minte viclénă nicĭ cum să aveţĭ ca nu cum-va, ca vulpea, în cursă să cădeţĭ şî códa să v'o pĭerdeţĭ.
6830 Minte, minte unde-aĭ fost maĭ 'nainte? ḑis-aŭ óre cine la bĕtrâneţe ĭar ea 'ĭ-a rĕspuns: «dacă nicĭ acum nu m'aĭ primit dar dĕ veneam maĭ 'nainte negreşit că m'aĭ fi bătut».
Minte pătrunḑĕtóre şî dĕ tóte născĕtóre ce cu anevoĭe şî rar sĕ vede 'n lume.
Minte fără cusur maĭ la nimenĭ veĭ găsì.
Molecĭunea sufletuluĭ şî orbirea minţiĭ ne aduce cele maĭ grele greşĕlĭ. Dĕparte dĕ ele.
Mulţĭ din ceĭ norociţĭ, la minte sûnt mult smintiţĭ.
6835 Nicĭ-o avere împodobesce pĕ om ca mintea cea înţeléptă.
Nicĭ să te înalţĭ cu mintea, nicĭ dĕ tot pĕ jos să te-arĕţĭ, ci o mĕsură să păzescĭ, mijlocul nicĭ cum să'l părăsescĭ.
Nicĭ bogăţia, nicĭ slava mintea spre bine ţe-o schimbă, ci numaĭ buna socotinţă.
Nu la obraz să te uĭţĭ ci la a obrazuluĭ minte.
Nu după suma anilor, ci după suma sciinţelor, sĕ drămuĭesce mintea.
6840 Pentru obraz să păstrezĭ faţa cea maĭ bună, ĭar pentru fericire mintea cea maĭ bună.
Pentru muĭere, cât dĕ frumósă, mintea nicĭ cum să ţe o pĭerḑĭ.
Pururea să te păzescĭ ca mintea să nu ţe-o pĭerḑĭ, când te fălescĭ cu vorbe marĭ.
Putere poţĭ dobândì dar minte cam anevoĭe.
Păzesce-te dĕ minte muĭerèscă, că rĕŭ pĕ tine va să te stăpânéscă.
6845 Pĕ cel fără dĕ minte, ca un bolnav să-'l socotescĭ şî dĕ el să îngrijĕscĭ.
Pĕ cel fară dĕ minte mândria ĕl topesce.
Precum cu anghera staĭ la vînturĭ împotrivă, aşà şî cu mintea ta, la turburarea ta să staĭ.
Precum trupul ţe'l dĕprinzĭ la orĭ-ce mişcare, aşà şî mintea să ţe-o dedaĭ cu orĭ-ce dĕşteptare.

Precum ceĭ schiopĭ pururea sĕ poticnesce, ciontâng-ciontâng mergênd, așà șî ceĭ șchiopĭ dĕ minte pururea greșesc, smintind-smintind pășind.
6850 Prost la minte sĕ arată cel-ce târziŭ sĕ deștéptă.
Rógă-te Domnuluĭ să nu 'țĭ ĭea mintea ta până nu veĭ rĕposa.
Rușine să'țĭ fie ție când mintea ta nu te va învĕțà.
Să nu te răpescĭ cu mintea ta maĭ presus dĕ firea ta, că ca Satana veĭ aluneca.
Sănătatea mințiĭ te dĕpărtéză dĕ orĭ-ce greșélă. D'acésta să îngrijĕscĭ.
6855 Să daĭ ce stăpânescĭ, numaĭ minte să dobândescĭ.
Slăbiciunea mințiĭ, cusur nevindecat.
Tóte bune șî sfinte, minte numaĭ să te silescĭ cât dĕ mică să dobândescĭ.
Tótă bogăția ta șî tótă puterea ta nu te face om cu minte, fără numaĭ buna socotință.
Treĭ lucrurĭ maĭ cu sémă curînd dĕpărtéză mintea dĕ la tine, zadarnica trufie, ĭubirea dĕ argint șî desfătarea poftelor. Dĕ ele să te ferescĭ dacă veĭ mintea întrégă să țe o păzescĭ.
6860 Făr' dĕ veste a sărăcì sau a sĕ 'mbogățì, smintélă cu voĭe dulce la minte ne aduce.
Cea maĭ mare minte atuncĭ să țe-o întrebuințezĭ când cu un nebun aĭ să cuvîntezĭ.
Ceĭ ușorĭ dĕ minte pururea cumplițĭ, ĭar ceĭ cumplițĭ puterea drept lege țe-o socotesc.
Ceĭ ușorĭ dĕ minte când vor să sĕ asemene cu ceĭ maĭ marĭ aĭ lor, atuncĭ li se vede ușurința mințiĭ lor.
Ceĭ cu minte așà dĕ mulțĭ, în càt cu anevoĭe d'abea găsescĭ dĕ poftă.
6865 Ceĭ cu minte, ca pietrele cele scumpe, cu cât maĭ rare cu atât maĭ scumpe.
Ceĭ slabĭ dĕ minte, când sĕ socotesc maĭ mult greșĕsc.
Ceĭ fără dĕ minte anevoĭe înțeleg graĭurile celor cu minte.
Celor fără dĕ minte falanga le dă minte.
Celuĭ fără dĕ minte cu jugul să-'ĭ puĭ minte.
6870 Cel cu minte vede maĭ 'nainte orĭ-ce rĕu va să-'ĭ vie.
Cel cu minte 'ntunecată în urmă sĕ deștéptă, când vremea nu 'l maĭ ĭértă.
Cel cu minte, cu cuvîntul s'aduce la îndreptare la orĭ-ce greșală.
Cel cu minte sĕ învață din câte altul greșesce.
Cel cu minte, dĕ muncă nicĭ cum sĕ dĕpărtéză, că simte folosul ce din muncă urméză.
6875 Cel maĭ dĕștept la minte adeseorĭ sĕ prinde în pĭedeca ce-'ĭ întinde.

Cel sănătos la trup sĕ împotrivesce la orĭ-ce frig șî căldură șî suferă orĭ-ce muncă, cel sănătos la minte să împotrivesce la orĭ-ce întristare șî la orĭ-ce veselie șî suferă orĭ-ce patimă sufletéscă. Așà șî tu să te-arĕțĭ.
Cel turbat la minte, pĕ însușĭ sine nu póte suferì.
Cel turbat la minte, la judecată fără minte.
Cel fără minte, pĭerde o sută pentru-că n'a sciut să pĭérḑă la vreme numaĭ una.
6880 Cel fără nicĭ un cusur, dar șî fără nicĭ un dar, ușor șî nesărat sĕ vede la minte.
Cel fără dĕ minte la un nerod norod, destoĭnice are cuvinte.
Cel fără dĕ minte nicĭ cum vede 'n urmă.
Cel fără dĕ minte, rușine șî necinste lui-șĭ ĕșĭ cunósce, a învĕțà ceva dĕ la cel cu minte.
Cel fără dĕ minte după graĭŭ șî după màĭnĭ, cum șî după picere, lesne sĕ póte cunósce, că tóte le schimonosesce.
6885 Cel ce cu unul sĕ gâlcevesce, pĕ altul ocărasce șî cu altul sĕ bate, curìnd ĕșĭ găsesce cine să-'l învețe minte.
Cel-ce până la căruntețe nu maĭ învață minte, anevoĭe d'aci înainte să maĭ prinḑă minte.
Cel-ce sĕ miră dĕ orĭ-ce bagatelă, semn dĕ minte próstă.
Cel-ce după o greșală ḑice că sĕ maĭ înșală, șî tot face urmare, acela minte ușóră are.
Cel-ce dĕ mic copil dascăl nu găsesce, minte nu maĭ dobàndesce.
6890 Cel dĕ minte prost, la cel iscusit pururea slujasce.
Cine a pĭerdut a luĭ minte, ca să poțĭ găsì tu minte?
Cine a putut pune minte la cel maĭ nebun șî pĕ cel rĕŭ 'l-a făcut bun, acela maĭ presus dĕ orĭ-ce om sĕ socotesce.
Cine cu mintea sa maĭ presus dĕ cât sine sĕ urcă, cade pĕ negândite. Veḑĭ să nu o pațĭ.
Cine mintea nu 'șĭ-o păzesce curînd sĕ rătăcesce.
6895 Ciumă la om sĕ 'nțelege scăderea mințiĭ sale.
Bucuria șî 'ntristarea făr' dĕ veste la orĭ-cine când sĕ înfățișéză orĭ mintea, orĭ vĭéța îndată 'ĭ-o scurtéză.
Dĕ-aĭ avé atâta minte, măcar cât un dinte, nu te-aĭ căì dĕ nicĭ o urmare.
Dacă firea ar fi dat minte celuĭ maĭ tare, aĭ vedé pĕ leŭ călare pĕ omul ce minte are.
Darul mințiĭ să țe'l păzescĭ ca lumina ochĭuluĭ tĕŭ.
6900 Dieta bună la orĭ-ce mișcare păḑesce, păḑesce mintea tare. Dĕ ea să te țiĭ.
Din câte vedem șî auḑim, mintea îndată ni-sĕ schimbă, fiind ticălósă; d'aceea n'avem nicĭ o statornicie.

Din rătăcirea minţiĭ, cele maĭ rele isvoresc. Dĕparte dĕ ea.
Dintr'o sută dĕ bărbaţĭ, pĕ ceĭ maĭ mulţĭ ĕĭ poţĭ găsì dĕ minte adăpaţĭ, ĭar dintr'o mie dĕ muĭerĭ, nicĭ una măcar stropită.
După-ce scurţĭ în ḍile toţĭ pĕ lume ne-am născut, trebuĭa maĭ din vreme mintea întrégă să fi avut.
6905 Dĕ veĭ dĕpărta din mintea ta ceea-ce o supĕră, atuncĭ veĭ cunósce fericirea ta, darul minţiĭ tale.
Dĕ cât tóte maĭ mult dĕ minte să îngrijĕscĭ, că mintea cât dĕ mică întrece tóte pĕ lume.
Dĕ multe orĭ şî putinţa nu ne lasă să urmăm după a nóstră minte.
Dă şî cămaşa după tine, numaĭ minte să bagĭ în tine.
Şî acela în adevĕr cu mult maĭ cu minte, ce şî, dĕ nu maĭ 'nainte, dar după greşală, ĕşĭ cunósce a sa greşală.
6910 Şî dĕ la cel nebun poţĭ învĕţa minte, când veĭ pune înainte ale luĭ greşĕlĭ, spre învĕţare dĕ minte.

Pentru Mincĭunĭ şî Mincinoşĭ.

Veḍĭ *Adevĕr*

Acéstă cinste, minciuniĭ este dată, a nu sĕ crede nicĭ cum şî nicĭ odată.
O mincĭună întórce casa cu curul în sus.
Omul cu mincĭuna ĕşĭ pĭerde dreptatea.
Vremea arată mincĭuna dĕ faţă.
6915 Odată numaĭ dĕ veĭ minţi te dĕprinḍĭ cu mincĭuna, şî 'n vecĭ nu veĭ scăpà dĕ ea. Veḍi cât trebue dĕ ea să te ferescĭ!
Ca să scapĭ dĕ mincĭunĭ lipesce-te dĕ adevĕr, curăţindu ţĭ maĭ nainte cugetul tĕŭ dĕ orĭ-ce spurcăcĭune.
Gura mincinosuluĭ în primejdiĭ te bagă.
Gura mincinosuluĭ pute ca un leş.
Gura mincinosuluĭ te dă dĕ rîpă.
6920 Gura mincinosuluĭ dĕ dĕparte te îmbată.
Cu mincĭuna, maĭ dĕ multe orĭ, maĭ mult pĕ tine însuşĭ vatemĭ dĕ cât pĕ cel-l-alt Veḍĭ să nu o paţĭ.
Când adevĕrul dĕ faţă stă, mincĭuna după spate sĕ dă.
Când începĭ la vre-o mincĭună puţin haz găsescĭ, ĭar pĕ la sfîrşit urît nume dobândescĭ.
Când mincĭunile sĕ înmulţesc, tóte adevĕrate sĕ socotesc.
6925 Limba celuĭ mut, cu mult, cu mult maĭ bună dĕ cât a celuĭ mincinos.
Maĭ lesne a spune o mincĭună nouă dĕ cât a îndreptà mincĭuna ce aĭ spus.

Maĭ lesne mincĭuna dĕ cât adevĕrul te înduplecă la orĭ-ce.
Maĭ bine c'o mincĭună să scapĭ pĕ om dĕ nevoĭe, dĕ cât cu un adevĕr să'l bagĭ în nevoĭe.
Maĭ bine mincĭună spre împăcĭuire dĕ cât adevĕrul spre învrăjbire.
6930 Maĭ bine mut să te arĕţĭ dĕ cât mincĭunĭ să grăĭescĭ.
Maĭ bine sărac şî adevĕrat dĕ cât bogat şî cu mincĭunĭ îndopat.
Mincĭuna ĭute, adevĕrul zăbavnic.
Mincĭuna urîtă la cel ce-o ascultă.
Mincĭuna ĕţĭ strică cinstea, adevĕrul o întemeĭéză.
6935 Mincĭuna în adevĕr aşà dĕ frumos sĕ schimbă încât piste putinţă omul a o cunósce.
Mincĭuna în felurimĭ dĕ chipurĭ sĕ schimbă, ca măscile la clup, ĭar adevĕrul un chip numaĭ are, ce sĕ cunósce numaĭ cu buna socotinţă a minţiĭ.
Mincĭuna îndată mintea ni-o întunecă, ĭar adevĕrul când sĕ ivesce mintea ne-o deştéptă.
Mincĭuna vreme multă nu stă ca o mută.
Mincĭuna jos pune pĕ cel-ce o spune.
6940 Mincĭuna cu mult maĭ lesne dĕ cât adevĕrul dĕ ómenĭ sĕ crede, că mincĭuna mângâie, ĭar adevĕrul sgârie.
Mincĭuna când o spuĭ, cu cât ĕţĭ pare maĭ dulce cu atât necinste maĭ mare ĕţĭ aduce.
Mincĭuna când sĕ vĕdesce, atuncĭ sfîrşitul eĭ, urît sĕ ivesce.
Mincĭuna la înşelăcĭune privesce ĭar adevĕrul la dreptate.
Mincĭuna la cel bĕtrân cam puţin loc prinde, că lesne o cunósce din câte a păţit.
6945 Mincĭuna multă vreme nu pré ţine, că îndată te dă dĕ gol.
Mincĭuna muma înşelăcĭuniĭ.
Mincĭuna merge înaintea înşelăcĭuniĭ; dĕ una dĕ te veĭ ferì, scapĭ şî dĕ ceea l-altă
Mincĭuna nu zăbovesce a sĕ vĕdì dĕ faţă, când adevĕrul o dă dĕ faţă.
Mincĭuna potrivită prinde loc dĕ adevĕr, d'aceea şî 'ndată te înşală.
6950 Mincĭuna place la ceĭ ce o face până ce adevĕrul dĕ faţă o desface.
Mincĭuna pré lesne să crede când adevĕrul dĕ faţă nicĭ cum nu sĕ maĭ vede.
Mincĭuna să o asculţĭ, dar credĕmînt nicĭ cum să-'ĭ daĭ.
Mincĭuna spre a te folosi, înşelăcĭune şî furtişag sĕ înţelege, ĭar spre a vătĕmà pĕ altul întrégă crudime.
Mincĭuna te dă dĕ mal, dar adevĕrul te feresce. Alege care 'ţĭ place.

6955 Minciuna fără şiretlic nici cum póte isbutì.
Minciuna, hrana pişpăitoruluĭ.
Minciuna ce din sîn o scótem, însuşĭ noĭ o credem, şî ca pĕ ceĭ-l-alţĭ să-'ĭ înşelăm, ne facem şî noĭ că ne înşelăm.
Minciuna din faptă sĕ cunósce îndată, ĭar din graĭŭ cam mult zăbovesce.
Minciuna din fire 'şĭ-a dobândit urîcĭune, ĭar adevĕrul cinste şî laudă îndestulă.
6960 Minciuna dulce dar necinste ne-aduce.
Minciuna dĕ sineşĭ greşită sĕ socotesce şî fórte slabă la cel-ce n'o crede.
Minciunile când prisosesc adevĕrul ni'l nebunesc.
Minciunile numaĭ la poesie sûnt slobode, şî cu cât maĭ marĭ cu atât maĭ mare loc prind.
Minciunile sparg cetăţĭ.
6965 Mulţĭ sĕ fac că urăsc cea maĭ mică minciună, ca să adevereze minciuna ce eĭ grăĭesc.
Mincinosul, în adevĕr, un dar numaĭ are, ca şî când va spune întreg adevĕrul, nimenĭ să nu'l crédă.
Mincinosul în adevĕr cam isteţ s'arată, d'aceea şî înşală numaĭ îndată.
Mincinosul, cu tótă a luĭ istecĭune, în códa tutulor rĕmâne.
Mincinosul cu şiretul verĭ primarĭ şî fraţĭ dĕ cruce.
6970 Mincinosul la jurămînt scăparea luĭ, dar şî jurămîntul mincinos.
Mincinosul pururé vré să înşale, dar maĭ dĕ multe orĭ însuşĭ el sĕ înşală.
Mincinosul sĕ 'nţelege afară din firea omenéscă.
Mincinosul, din minciună, treĭ darurĭ dobândesce : ruşine îndestulă, necinstea cea maĭ mare şî necredĕmînt la tóte.
Nicĭ în cea maĭ mică glumă minciunĭ nicĭ cum să grăĭescĭ, că, şî când adevĕrul veĭ spune, nimenĭ te va crede.
6975 Nicĭ un folos din minciună dĕ cât, când o spuĭ, nimenĭ să te crédă.
Nicĭ la cel spurcat curăţenie găsescĭ, nicĭ la cel mincinos din minciună vre-un folos.
Nu ertà buzeĭ tale nicĭ măcar o vorbă când e minciună, că te dĕdaĭ cu ea şî nu maĭ scapĭ dĕ ea.
Năravul celuĭ mincinos, a înşelà cu a luĭ ocară.
Pururea minciuna merge înainte şî apucă locul adevĕruluĭ, şî adevĕrul în urmă negăsind locul sĕŭ, rĕŭ sĕ chinuĭesce până-ce găsesce scăpare la óre-cine.
6980 Să te ruşinezĭ când audĭ minciuna necum să o şî urmezĭ.
Cea maĭ urîtă ocară minciuna sĕ 'nţelege. Vedĭ să nu o paţĭ.
Ce e minciuna, şî că nu trebuĭe să spuĭ minciunĭ, dĕ la cel-ce din minciună s'a înşelat şî a pătimit poţĭ maĭ bine să aflì.

Ceĭ mincinoşĭ, ruşinea nicĭ cum o cunosc.
Cel-ce ascultă la o mincĭună când frumos 'ĭ-o spune, numaĭ îndată la căinţă sĕ pune.
6985 Cel maĭ mare mincinos, cel-ce pĕ sineşĭ laudă şî pentru sine grăĭesce.
Cel-ce minte, va să înşale, ĭar cel-ce ascultă mincĭuna, luĭ ĕşĭ greşasce.
Cel-ce minte, cu înşelăcĭune năpăstuĭesce.
Din gura mincinosuluĭ nicĭ adevĕrul sĕ crede.
Dĕparte dĕ mincĭunĭ, că 'ţĭ aduce urîcĭunĭ, ĭar dĕ adevĕr cât dĕ aprópe, că cu Domnul te asemenĭ.
6990 Şî o mincĭună numaĭ, dĕ veĭ începe a spune, necinstea cea maĭ mare pĕ capu'ţĭ sĕ pune.
Şî mincĭuna este vorbă, dar vorbă dĕ necinste.
Şî mincĭuna une-orĭ prinde loc dĕ vorbă bună când spre folos privesce la cel-ce ascultă şî 'ntru nimic vatĕmă pĕ cel-ce o spune.

Pentru Misantropie

Misantropia patimă diavoléscă, ce te-arată ca cea maĭ grozavă fĭară împotriva omeniriĭ, că urăscĭ însuşĭ chipul Domnuluĭ. Dĕparte dĕ ea din tótă vîrtutea ta.
Filantropia patimă ceréscă ĭar misantropia patimă drăcéscă.

Pentru Mirare

6995 Zădărnicia ne face să ne mirăm şî dĕ cele-ce nu sûnt dĕ mirare.
Când omul în sine are multă lumină, pré puţin sĕ miră, asemenea şî când n'are nicĭ dĕ cum lumină. Mirarea dar nouĕ ne-arată, câtă în duhul nostru avem noĭ lumină.
Maĭ mare mirare aduc cele dĕ faţă dĕ cât cele trecute, ĭar cele din urmă nicĭ o mirare, că nu le vedem.
Mirarea cum vinė aşa sĕ şî duce, şî nicĭ o urmă ne maĭ lasă ca o umbră trecĕtóre.
Mirarea cea maĭ mare, isbânda la rĕsboĭŭ, că d'o potrivă amîndoĭ sĕ măresc şî sĕ fălesc dĕ 'njungherea ce-aŭ făcut.
7000 Nu e dĕ mirare să îndatorezĭ tu, pĕ un nemulţămitor, cât e dĕ mirare să te îndatorezĭ tu, la un necinstit om.
Să nu te mirĭ dĕ orĭ-ce, ci adevĕrul să'l cercetezĭ, ca să vedĭ în adevĕr dĕ este dĕ mirare.
Tóte zadarnice fiind, tóte trecĕtóre, dĕ nimic să te mirĭ.
Cea maĭ mare mirare din ne-sciinţă.

Ceea-ce astă-ḑĭ dĕ mirare sĕ pare, mâĭne sĕ pune cu totul la uĭtare.
7005 Ceea-ce întâĭaş-dată ĕţĭ face mare mirare, maĭ în urmă rĕmâne dĕ nicĭ o mirare.
Ceea-ce la tine dĕ mare mirare, la altul sĕ pare dĕ rîs mare.
Cee-ce dĕ mirare la cel prost şî gură-cască, la ceĭ maĭ învĕţaţĭ pare a fi cam dĕ clacă.
Cel maĭ mic scânteĭe, dĕ mare mirare şî nepriceput şî la cel cu minte mare.
Cel-ce tot sĕ miră dĕ tot ce vede şî aude rĕmâne în urmă cu gura căscată.

Pentru Miros

7010 Mirosul greŭ te îmbată şî 'ţĭ-aduce ameţélă, ĭar cel dulce te deştéptă.
Mirosul, firesce cel maĭ simţitor.
Mirosul dĕ muĭere, întrece orĭ-ce miros.
Cele-ce miros urît scóte şî nesuferit, nicĭ-cum să le maĭ sgândărĭ, nicĭ să le maĭ amestecĭ, ca să nu te îmbeţĭ dĕ al lor miros.

Pentru Misidiĭ

Când misidiile nu sûnt potrivite cea maĭ mare urîcĭune la faţă ĕţĭ aduc.
7015 Misidiĭ fără nurĭ, nicĭ o dulcéţă la faţă ne arată.

Pentru Mită

Unde e mită, acolo şî nedreptate.
Cât dĕ mult să te ferescĭ mită să nu primescĭ ci, cele după dreptate, la toţĭ să daĭ în parte.
Mita întunecă ochĭul cel luminos şî pĕ dreptatea o aruncă jos.
Mita, cinstea dĕ tot ţe-o dĕrapĕnă. Dĕparte dĕ ea.
7020 Mita biruĭesce orĭ-ce dréptă judecată.
Piste putinţă. cel-ce mituĭesce să nu să vădéscă.
Păzesce-te să nu te înşale mita vînḑĕtóre şî dĕ suflet vătĕmătóre.
Feresce-te dĕ mită, că ochiĭ ţi-'ĭ întunecă şî 'n tartar te-aruncă.

Cel-ce mită priimesce, foc bagă în casa sa.
7025 Cel-ce lesne sĕ mituiesce pururea la banĭ gândesce.
Dĕ mită să'ţĭ spelĭ mâna, ca când aĭ fi făcut scârbă în mână.
Dĕ mită să'ţĭ spelĭ mâna, ca când aĭ fi luat foc în mână.

Pentru Micĭ

Veḑĭ *Ceĭ micĭ.*

Pentru Mişelie

Maĭ bine cu un vrednic la pagubă, dĕ cât cu un mişel la câştig.

Pentru Mórte, Morţĭ, Reposaţĭ şî Muritorĭ i Mortăciunĭ

Veḑĭ *Viéţa.*

A murì şî-a nu sĕ nasce, d'o potrivă sĕ 'nţelege.
7030 Adu-'ţĭ aminte dĕ multe-orĭ, că eştĭ om muritor, dĕ pĕ lume trecĕtor, ĭar nu în vecĭ vĭeţuitor.
Adu-'ţĭ aminte dĕ mórte, la orĭ-ce mişcare, şî nicĭ-cum tu veĭ greşì.
Inima să te dóră, când veḑĭ pĕ altul că móre.
Omul cu mórtea anevoĭe sĕ 'nvoĭesce.
Omul cât dĕ tare fie, la mórte lesne sĕ plécă.
7035 Omul sĕ nasce ca să móră.
Omul tînĕr când móre, mult sĕ mâhnesce, dĕ ce n'a trăit şî el, în necazurĭ chinuit, ĭar cel bĕtrân sĕ mulţumesce că dĕ necazurĭ s'a isbăvit.
Omul dacă móre în jeţ saŭ pĕ pămînt tot acelaş folos are.
Omul după mórte, zăcĕnd sĕ odihnesce.
Omul după-ce móre, ţĕrînă nesimţitóre.
7040 Orĭ astă-ḑı, orĭ mâine, tu dĕ veĭ murì, tot o mórte veĭ murì, dar mórtea să ĕţĭ fie cinstită, ca să nu ḑică 'n urmă: «*Bine că s'a dus*».
Orĭ-ce mórte urîtă, ĭar cea dĕ fóme, cea maĭ cumplită, şî cea în ştréng, cea maĭ necinstită.
O ce mâhnire nemângăĭată, când mórtea omul 'şĭ-o aştéptă
Odată móre omul, şî după mórte, îndată judecata.
In potriva morţiĭ, nicĭ o putere póte stà.
7045 Veĭ să morĭ cinstit? pórtă-te maĭ cinstit.

Cuĭ 'ĭ-e frică dĕ mórte, acela maĭ lesne suferă mórtea, șî când nu e în primejdie dĕ mórte.
Cuĭ dĕ mórte nu 'ĭ-e frică, vĭéța sa jos șĭ-o pune.
Cu gândul la mórte tot-dé-una, nu maĭ poțĭ gândì că eștĭ în vĭéță.
Cu mórtea omul dobândesce tămăduire la tóte, dar ast-fel dĕ tămăduire dĕparte dĕ tine.
7050 Cu mórtea sĕ culcă tóte ale nóstre gândurĭ.
Cu mórtea dĕ grab' scapĭ dĕ orĭ-ce bólă șî orĭ-ce necaz, dar dĕ dĕfăĭmare pentru netrebniciĭ, nicĭ după mórte în vecĭ nu veĭ scăpà.
Cu mult maĭ bine, mórte cinstită dĕ cât vĭéța necinstită.
Cum te nascĭ, învoĭélă facĭ cu mórtea ca când va vré ea, să te ĭea fără voĭa ta.
Când osândescĭ la mórte pĕ óre-cine, pune-te în locul luĭ șî numaĭ dĕ cât te veĭ căì.
7055 Când plângem pĕ mort, plângem maĭ mult pĕ noĭ, că plângem interesul ce noĭ am pĭerdut cu mórtea aceluĭ mort.
Când te-aĭ născut, tu plângeaĭ șî ceĭ-l-alțĭ rîdeaŭ șî sĕ 'nveselĭaŭ; acum, când e să morĭ, tu să rîḑĭ, cât veĭ puté, c'o veselie dulce, ĭar pĕ ceĭ-l-alțĭ, să-'ĭ facĭ să te plângă necurmat.
Când hotărescĭ la mórte, fie șî după lege, în lăcrămĭ condeĭul să țe-l întinḑĭ.
Când hotărĕscĭ dĕ mórte, să-țĭ paĭe rĕŭ ca de-a ta vĭéță.
Când ceasul morțiĭ vine, cine ca să te scape, póte venì la tine?
7060 Când dĕ mórte te poțĭ scăpà, cu mare îndrăsnélă să mergĭ către ea.
Câte lăcrămĭ aĭ vĕrsat, când în lume aĭ venit, atâtea la mórtea ta să lașĭ la ceĭ din urma ta.
La orĭ-ce îngropare dĕ mort, pururea tu să mergĭ, cât dĕ mare tu veĭ fi, c'atuncĭ numaĭ rĕutatea țe-o dĕpărtezĭ dĕ la tine, când ĕțĭ aducĭ aminte șî dĕ al tĕŭ sfîrșit, vĕḑênd mórtea înainte.
La mórte, fără jale, nicĭ-cum tu să rîvnescĭ, ca șî după mórte, cinste să dobândescĭ.
La tóte omul gândesce, șî la tóte poftesce, ĭar la mórte, care e cu mult maĭ sigură dĕ orĭ ce pĕ lume, nicĭ odată gândesce, nicĭ prin cap ĕĭ plesnesce; d'aceea șî făr' dĕ veste tocmaĭ în cap ĕl pocnesce.
7065 La toțĭ dĕ obște mórtea sĕ 'nțelege, în tot ceasul șî minutul; d'aceea pururea să te înveselescĭ, dar șî gata să te găsescĭ, că nu sciĭ ceasul, când mirele va venì.
La hotărîre dĕ mórte, să te păzescĭ fórte, pravila să n'o calcĭ, că vĭéța omuluĭ, cel maĭ scump lucru pĕ lume.

La ceasul morţiĭ, cine 'şĭ aduce aminte dĕ vre-o facere dĕ bine, acela numaĭ nu sĕ mâhnesce.
La cel mort dĕ-o potrivă covóre scumpe şî scórţe próste, că nicĭ una, nicĭ alta, folosesce l'a luĭ stare.
Maĭ urît dĕ cât mórtea, ce póte fi alt-ceva în lume? dar şî scăpare maĭ bună dĕ orĭ-ce necaz nu sĕ póte găsì alta maĭ bună pĕ lume.
7070 Maĭ 'nainte dĕ ceasul morţiĭ să te îndreptezĭ, că la ceasul morţiĭ nu este tămăduire.
Maĭ bine odată mórte, dĕ cât pĕ tot ceasul necazurĭ dĕ mórte.
Maĭ bine odată mórte, dĕ cât pĕ tot ceasul cu ştréngul dĕ gât.
Maĭ bine maĭ ades să-'ţĭ aducĭ aminte dĕ mórte, dĕ cât să te căĭescĭ la mórte.
Maĭ bine viŭ pĕ pat mojicesc, dĕ cât mort pĕ pat împĕrătesc.
7075 Maĭ bine mórte, dĕ cât vĭéţă amărîtă.
Maĭ bine mórte, dĕ cât cu mintea smintită.
Maĭ bine mórte, dĕ cât cu talerul în mână ca un cerşetor.
Maĭ bine mórte, dĕ cât ne-cinste.
Maĭ bine să morĭ jos pĕ pămînt, dĕ cât óre-ce maĭ sus dĕ pămînt.
7080 Maĭ bine să morĭ, dĕ cât ne-cinstit dĕ toţĭ să te numescĭ.
Mórtea o visită numaĭ ĕţĭ face, şî c'un hap te scapă dĕ orĭ-ce bólă sufletéscă şî trupéscă.
Mórtea omul o simte numaĭ când móre, ĭar cuĭ 'ĭ-e frică dĕ ea, móre pĕ tot ceasul, dĕ câte orĭ gândesce la ea.
Mórtea, odihna sufletuluĭ.
Mórtea, un rĕŭ ce nu'l maĭ simţĭ, ĭar vĭéţa un necaz, ce pĕ tot minutul ĕl simţĭ.
7085 Mórtea în mâna Domnuluĭ, ĭar nu în voĭa omuluĭ.
Mórtea întâĭŭ la tine vine, când tu te rogĭ, pentru altul să móră. Vedĭ să nu o paţĭ.
Mórtea vindecă îndată orĭ-ce durere sufletéscă şî trupéscă.
Mórtea ca olacul, alérgă după tine. Vedĭ că te ajunge şî tu nu o credĭ.
Mórtea códa bólelor.
7090 Mórtea cu o secere, pĕ mic şî pĕ mare seceră.
Mórtea culege, ĭar nu alege.
Mórtea cu mult maĭ tare dĕ cât orĭ ce armă tare.
Mórtea cu trăsnet să nu-'ţĭ vie, că te-arată dĕ cumplit.
Mórtea, când ea va, ĭar nu când tu veĭ, c'aşà nicĭ odată nu o maĭ vedĭ.
7095 Mórtea când este să vie, cine póte să ţe-o ţie?
Mórtea când o vedĭ, mintea ţe-o pĭerdĭ.

Mórtea când lipsesce, cu necazurĭ te chinuesce, ĭar cum sosesce, dĕ necazurĭ te izbăvesce.
Mórtea, când nu gândescĭ la ea, nu'ţĭ pasă dĕ ea; cum ĕţĭ aducĭ aminte, ĕţĭ pĭerḑĭ tot curajul ce-aveaĭ maĭ 'nainte.
Mórtea cât dĕ amară, când pĕ copiĭ omóră.
7100 Mórtea cât dĕ mică dĕ nimenĭ are frică.
Mórtea la om, necunoscută, dar şĭ cunoscută luĭ dĕ 'ĭ-ar fi, tot n'ar putea scăpà dĕ ea.
Mórtea lesne şĭ voĭos o poţĭ suferì, când la sfîrşitul vĭeţiĭ ĕţĭ aducĭ aminte, dĕ cele maĭ frumóse ale tale fapte.
Mórtea cât dĕ grozavă şĭ înfricoşată, dar către cinste întru nimic sĕ socotesce.
Mórtea maĭ mult sĕ bucură, când pĕ copiĭ ĕĭ îmbucă.
7105 Mórtea mumeĭ, mórtea copiilor.
Mórtea necazul cel maĭ din urmă, dar şĭ cel maĭ amar.
Mórtea ne scapă dĕ orĭ-ce necaz, dar fără nicĭ un haz.
Mórtea nicĭ odată nicĭ cum sĕ maĭ întórce.
Mórtea numaĭ, ĕţĭ aduce în vecĭ odihnă, dar odihnă cam neplăcută.
7110 Mórtea numaĭ, la om odată sĕ ivesce, ĭar cele-l-alte tóte, pĕ ceas pĕ ceas te lovesce.
Mórtea numaĭ, cel din urmă drept judecător, că la nicĭ o mită nicĭ cum sĕ uĭtă.
Mórtea numaĭ, darurĭ nicĭ cum priimesce, că dĕ grab' te ĭea, orĭ cum te găsesce.
Mórtea numaĭ, d'opotrivă, pĕ mic şĭ pĕ mare strigă, şĭ eĭ toţĭ sĕ supun.
Mórtea numaĭ, dĕ orĭ-cine, nicĭ sĕ îmblânḑesce, nicĭ sĕ biruĭesce, dĕ aceea şĭ orĭ-cine, o urasce vràjmăşesce
7115 Mórtea potolesce orĭ-ce patimă pĕ lume, sufletéscă şĭ trupéscă.
Mórtea, puterea cât dĕ mare jos la pămînt o dobóră.
Mórtea pĕcătosuluĭ, urît ĕl întîmpină.
Mórtea, pĕ toţĭ d'o potrivă ĕĭ cinstesce.
Mórtea, rĕul cel maĭ rĕŭ.
7120 Mórtea să o laşĭ să vie, ea pĕ drumul eĭ, ĭar nu tu să-'ĭ înlesnescĭ alt drum, din drumul eĭ.
Mórtea surdă sĕ arată la orĭ-ce rugăcĭune, la orĭ-ce putere, la orĭ-ce dare, fie cât dĕ mare, şĭ cum ea te chĭamă, te ducĭ, dĕ olac făr' de-a te maĭ împĭedica.
Mórtea sĕ privesce, o datorie dĕ obşte.
Mórtea te scapă dĕ orĭ-ce necaz, mórtea te odihnesce, mórtea lécul patimilor, dar bine-ar fi să maĭ zăbovéscă.
Mórtea tóte potolesce, durerĭ marĭ şĭ necazurĭ curînd le istovesce.

7125 Mórtea te scapă dĕ orĭ-ce necaz, dar vaĭ dĕ cel-ce cu mórte scapă dĕ necaz!
Mórtea fără jale, ce urîtă sĕ pare!
Mórtea frică nicĭ cum are, nicĭ dĕ mic, nicĭ dĕ mare.
Mórtea fără mâhnire când veḑĭ pĕ lîngă tine, pĕ toţĭ copiiĭ în fericire.
Mórtea cea maĭ amară, când fără vină te omóră.
7130 Mórtea cea maĭ ĭeftină, că numaĭ odată pentru tot-dé-una, te-apucă să-ĭ plătescĭ, dar plata cam grea, măcar că numaĭ o para.
Mórtea cea maĭ dulce, când la grópă te duce, pentru ţéră şî pentru copiĭ.
Mórtea cel maĭ bun doctor şî duhovnic, unul la cele trupescĭ şî-altul la cele sufletescĭ.
Mórtea bogaţilor, bucuria săracilor.
Mórtea de-o potrivă, şî 'n cel maĭ 'nalt palat, şî 'n cel maĭ adînc bordeĭŭ, intră, sĕ plimbă, ĭea cu ea, orĭ pĕ cine va.
7135 Mórtea dĕ muncă te scapă, ḑĕ fóme şî dĕ sete, şî dĕ orĭ-ce alt necaz, bine te odihnesce.
Mórtea dĕ doctor prost lesne sĕ lipesce.
Mórtea şî ḑiua şî nóptea, tot: «*bună diminéţa*», te pomenescĭ că ĕţĭ dă, şî dĕ este cea maĭ urîtă diminéţă.
Mórte fără bănuĭală, şî nuntă fără vorbe, anevoĭe sĕ găsesce.
Mortul ca un sfânt sĕ socotesce; nu 'l maĭ necinstì şî după mórtea luĭ.
7140 Mortul nu sĕ maĭ îndreptéză, d'aceea îndreptéză-te dĕ viŭ, ca să poţĭ merge drept.
Mortul după mórte cu condeĭul muşcă.
Mortăcĭune nicĭ cum, nicĭ măcar să guştĭ, ne-cum să şî mănâncĭ, că necurată este şî îndată te spurcĭ.
Mulţĭ la multe socotind, până mâĭne n'aŭ ajuns, că mórtea maĭ 'nainte 'ĭ-a ajuns.
Muritor fiind şî tu, dĕ cel mort nicĭ cum să rîḑĭ, nicĭ dĕ mórtea luĭ să te bucurĭ vre-o dată.
7145 Ne sciind ceasul morţiĭ, pururea gata dĕ mórte să fiĭ.
Nimic alt maĭ sigur şî fără îndoială, din câte sûnt pĕ lume, ca mórtea ce-o să-'ţĭ vie.
Nicĭ odată să rîvnescĭ la mort împodobit.
Nóptea morĭ şî ḑiua înviezĭ; ĭată că cunoscĭ şî mórtea şî vĭéţa. Ce odihnă aĭ când dormĭ!
Nicĭ vom merge la ceĭ morţĭ, ĭar morţiĭ la noĭ în vecĭ nu se vor maĭ vedé.
7150 Nu călcà ţĕrîna celor rĕposaţĭ, că precum noĭ călcăm ţĕrîna lor, aşà şî ceĭ din urma nóstră, vor călcà ţĕrînă nóstră.

Nu pĕ cel-ce a murit, ci pĕ cel-ce s'a născut, plângețĭ șî tânguițĭ, că unul dĕ necazurĭ a scapat, ĭar cel-l-alt în necazurĭ a intrat.
Nu te lenevì să scapĭ pĕ ceĭ ce-'ĭ duc la mórte, când tu ĕĭ poțĭ scăpà.
Nu te bucurà dĕ mórtea vrăjmașuluĭ tĕŭ, că toțĭ muritorĭ sûntem.
Piste-un ceas i să morĭ șî la mórte tu, nici cum maĭ gândescĭ?
7155 Puțin gândim la ceĭ morțĭ, când dĕ ceĭ viĭ îngrijim.
Pĕ om până e bolnav, să'l plângĭ șî să'l jălescĭ, ĭar după-ce móre, mult să'l fericescĭ.
Pĕ ceĭ morțĭ cu cinste să-'ĭ ducem la grópă, că cést'a lor cinste, cea din urmă cinste.
Pĕ cel mort să nu'l lașĭ dĕ 'ngropare fără parte, că șî tu la mórtea ta, d'asemene să aĭ parte.
Sórta morțiĭ la orĭ-cine, după cum e rînduită dĕ la Domnul, așà vine.
7160 Sórta morțiĭ, d'o potrivă, pentru toțĭ s'a zemislit
Să nu'țĭ fie frică dĕ cel-ce 'țĭ omóră trupul tĕŭ pĕ lume, că nicĭ pomenirea ta, nicĭ ocara luĭ, în vecĭ a o stinge nu o va puté.
Să te păzescĭ dĕ mórte din tótă vîrtutea ta, ĭar când nu veĭ puté scăpà, maĭ bine cinstit să morĭ, dĕ càt în necinste; că a murì orĭ-cine la toțĭ dĕ obște este dat, ĭar a murì cinstit, numaĭ la ceĭ dĕ cinste s'a dat.
Săgețile morțiĭ, cele maĭ nesmintite.
Scăpare dĕ mórte, nicăiri poțĭ aflà, d'aceea în zadar te codescĭ, când vreĭ să te ferescĭ.
7165 Toți dĕ sórta morțiĭ, cu un lanț sûntem legațĭ, d'aceea unul după altul mergem.
Frica morțiĭ la rĕsboiŭ, șî pĕ cel maĭ voĭnic ĕl arată dĕ nimic, că-'ĭ nimicéză cea maĭ mare îndrăsnélă.
Frica morțiĭ, maĭ mare dĕ cât însușĭ bóla. Dĕparte dĕ ea, ca să te poțĭ însănătoșà.
Frica morțiĭ șî mintea țe-o smintesce. Veḑĭ să nu o pațĭ.
Frica șî 'ndrăsnéla morțiĭ curge din a sufletuluĭ tare saŭ slabă putere.
7170 Cea maĭ urîtă mórte, ceea-ce sĕ hotărasce dĕ pravilă, pentru vină. Veḑĭ să nu o pațĭ.
Cea maĭ cinstită mórte sĕ 'nțelege, când móre óre-cine, în săvîrșirea datorieĭ sale.
Ceasul morțiĭ ĕțĭ aduce, înaintea ochilor tĕĭ, șî binele șî rĕul ce aĭ făcut pĕ lume, unul te 'nveselesce, șî cel-l-alt te chinuesce. Gh cĭ cum i să te sfîrșescĭ?
Ceĭ osîndițĭ la mórte, nu pré li-e frică dĕ mórte, c'aŭ vĕḑut-o maĭ nainte, când pĕ ceĭ-l-alțĭ ĭ-aŭ ucis.

Ceĭ morţĭ cu mult maĭ mulţĭ dĕ cât ceĭ viĭ pĕ pămînt; când şî aceĭa'ar învia, în lume n'ar maĭ încăpea.
7175 Ceĭ morţĭ maĭ bine grăĭesc şî fără frică vorbesc prin ale lor înscrisurĭ.
Ceĭ morţĭ sĕ cinstesc cu lăcrămile ce varsă ceĭ ce-aŭ rĕmas în urmă.
Cel maĭ grozav lucru 'n lume, la vedere şî la fire, mórtea sĕ 'nţelege.
Cel muritor, la cele dĕ mórte, pururea să gândéscă, ca nicĭ odată să greşască.
Cel-ce-a trăit pururea tot în norocirĭ, maĭ bine să móra, dĕ cât să sĕ vadă căḑut în nenorocirĭ.
7180 Cel-ce móre, atuncĭ móre, când după mórte numele luĭ ĕĭ móre.
Cel-ce móre, în tot pămîntul ĕşĭ găsesce mormîntul.
Cel-ce nimic lasă 'n urmă, nimenĭ dĕ el la mórte îngrijasce, ĭar cel-ce maĭ mult lasă, d'a luĭ mórte maĭ mulţĭ sĕ bucură.
Cel-ce 'n pămînt a intrat, vĭermiĭ dĕ el s'aŭ îndestulat.
Cel-ce suferă mórtea, numaĭ acela ĕşĭ bate joc dĕ mórte.
7185 Cel-ce sĕ lasă să móră, ticălos sĕ înţelege, ĭar cel-ce sĕ împotrivesce, voĭnic după lege.
Cel-ce dĕ mic sĕ duce, scapă dĕ necazurĭ şî dĕ orĭ-ce chinurĭ, ce erà să sufere, orĭ el, saŭ alţiĭ dĕ la el.
Cel-ce 'şĭ bate joc dĕ mórte, acela maĭ cu minte.
Ce frică maĭ are, cel-ce vede că móre?
Cine a murit, în vecĭ a murit.
7190 Cine ĕşĭ aduce aminte adeseorĭ dĕ mórte, puţin pĕcătuesce. N'o dĕpărtà din mintea ta.
Cine, lumea a vĕḑut, şî mórtea pĕ el nicĭ cum a căḑut?
Cine s'a născut şî mórte n'a vĕḑut?
Cine s'a dus dupĕ lume, şî s'a 'ntors ĭarăşĭ în lume.
Cine dupĕ lume sĕ duce curînd sĕ uĭtă, dacă nu lasă 'n urmă óre-ce dĕ pomenire.
7195 Cine? şî-unde? póte scăpà dĕ mórte, când ceasul sosesce şî orĭ-unde te găsesce.
Cinste celuĭ mort să-'ĭ daĭ la îngropare, ca şî tu să dobândescĭ asemene cinste, la a ta îngropare.
D'o potrivă sĕ cinstescĭ, d'opotrivă sĕ privescĭ, cel mare cu cel maĭ mic, când amîndoĭ după mórte, rĕmân ca un nimic.
După mórtea óre căruĭa, orĭ-ce ḑicĭ, prinde loc de mincĭună că şi n'are cine dovedì; ĭar după mórtea unuĭ Domn, prinde loc dĕ adevĕr, că nu puteaĭ grăi, când el trăĭa.
După mórte, cine sĕ maĭ cunósce, dĕ-a fost împĕrat, sau cel maĭ scăpĕtat?

7200 Dĕ cât vïéţă amărîtă şî bólă necontenită, maĭ bine mórte ticnită
Dĕ mórte nicĭ cum te speriĭ, că nicĭ o vedĭ, nicĭ gândescĭ la ea, ĭar dĕ închipuirea eĭ, tremurĭ dĕ frică când o vedĭ.
Dĕ mórte nu poţĭ scăpâ, dar să morĭ cinstit, că în mâna ta acésta stă.
Dĕ mórte să'ţĭ fie frică numaĭ când vïéţa ta tu ţi-aĭ petrecut-o tot în rĕutăţĭ.
Dĕ mórte să nu te temĭ, ci cu îndrăsnélă să păşescĭ, că cea din urmă datorie mórtea sĕ înţelege.
7205 Dĕ mórte să te ferescĭ, dar din ochiĭ tĕĭ să nu o pĭerdĭ.

Pentru Mojicĭ şî Mojicie

Orì unde mojicie, acolo sfadă şî vrajbă.
Unde mojicia stăpânesce, d'acolo întunerecul nicĭ cum lipsesce.
Mojicul orĭ-ce aude dĕ la ceĭ maĭ marĭ, la ceĭ asemenea luĭ, ca nisce basme, le povestesce.
Mojicul întâĭu la cârcĭumă merge, apoĭ la biserică.
7210 Mojicul, când ĕĭ daĭ mirésmă, i-sĕ pare scârnă.
Mojicul când sĕ înalţă, pĭerde numaĭ îndată orĭ-ce rude şî orĭ-ce prieten.
Mojicul când sĕ îmbolnăvesce, la bĕuturĭ gândesce.
Mojicul când şade jos, tóte haĭnele în sus şî-le ridică.
Mojicul mult mănâncă, dar şî maĭ mult bé.
7215 Mojicul mândru, maĭ prost la minte şî dĕ cât măgarul.
Mojicul pururea strigă şî când la ureche ĕţĭ şoptesce.
Mojicul taĭna la cel maĭ prost o dă, că credĕmînt la rude, nicĭ la prietenĭ, nicĭ l'aĭ caseĭ luĭ, nu dă.
Mojic pĕ mojic ĭubesce şî cu el sĕ 'nveselesce.
Nicĭ porc curat, nicĭ mojic învĕţat.
7220 Dĕparte dĕ mojic, ca să nu te smreduĭescĭ.

Pentru Molecĭune

Vedĭ *Lene*.

Pentru Monopol

Monopolul scumpesce orĭ-ce marfă piste fire. Ridică monopolul, şî marfa sĕ va ĭeftini.

Pentru Mormînt şî Grópă.

In mormînt toţĭ d'o potrivă.
In mormînt căinţă nu e.
Casa celuĭ muritor, mormîntul sĕ 'nţelege.
7225 Lesne a intra în grópă, anevoĭe a eşì.
Mormînturile celor-ce în rĕsboĭŭ aŭ căḑut, pentru a lor ţéră, pentru aĭ lor copiĭ, pentru a lor cinste, pentru a lor din robie scăpare, să le împodobescĭ spre pomenire, cu aur şî cu argint, că toţĭ aŭ murit cinstit.

Pentru Mortăcĭunĭ.

Veḑĭ *Mórte*.

Pentru Morţĭ.

Veḑĭ *Mórte*.

Pentru Mode.

Orĭ-ce lucru, cu moda luĭ.
Orĭ-ce după modă, fie cât dĕ prost, prinde locul cel maĭ bun, că moda, gustul omuluĭ.
Una după alta, la mode sĕ 'ntrece, şî una pĕ alta cu moda întrece.
7230 Ca să placă muĭerea la orĭ-cine, a scos înainte mijlocul modelor.
Cu moda te împodobescĭ, dar şî punga îndată ţe-o istovescĭ.
La mode să nu te arĕţĭ nicĭ cel d'întâĭŭ nicĭ cel din urmă, că amîndoĭ sûnt dĕ rîs.
Moda năravurile îndată ţi-le schimbă.
Moda stăpânesce, moda poruncesce, moda slugă eĭ te face.
7235 Moda cea veche sĕ pare maĭ frumósă, ĭar cea nooă, îndată sĕ trece, ca o ticălósă.
Moda dĕ la cap a ajuns la cur, când şî'l umflă cu perne pĕ subt póle.
Moda, bólă lipiciósă, maĭ rea şî dĕ cât cĭuma. Dĕparte dĕ ea, ca să nu te smreduĭescĭ.
Modele găteliĭ, cu felurimĭ dĕ dresurĭ, faţa-'ţĭ ţe-o 'mpute ca e putóre dĕ stîrv; maĭ bine faţa să ţe-o arĕţĭ curată, dĕ cât sulemenită ca o tingire spoită.
Modele sĕ învechesc, dar podóbele pururea sĕ înnoĭesc.
7240 Cine sĕ ţine dĕ mode, cade ca o modă.

Cine după mode nooě umblă, nicĭ una ĕĭ place, că astă-ḑĭ una şî mâĭne alta, le schimbă dĕ urîte.
După modă la port, ĭar nu şî la năravurĭ.
După mode cam rar să te ĭeĭ, dar nicĭ cum să te supuĭ eĭ.
După mode cine sĕ ĭea, îndată sĕ împĭedecă la odihna sa.
7245 Dĕ când modele aŭ ĭeşit, mintea ni s'a smintit.

Pentru Moştenire şî Moştenitorĭ.

Unde veḑĭ mese 'mpodobite şî adunărĭ cam dese, acolo moştenire cam puţină sĕ aştéptă.
Invĕţătură bună cu minte bună, moştenirea cea maĭ bună.
Moştenirea la dĕsfrînaţĭ, pricină dĕ pericĭune.
Moştenirea cea maĭ bună la copiĭ, sĕ înţelege pilda dĕ fapte bune şî nume cinstit.
7250 Moştenirea cea maĭ bună, înţelepcĭunea dobândită dĕ la un părinte cu minte.
Moştenirea cea maĭ bună, năravurile cele bune.
Moştenirea după mórte înviază.
Moştenitorul te ĭubesce, dar din ceas în ceas aştéptă, când să te călĕtorescĭ mult maĭ curînd. Dĕparte dĕ asemene dragoste, că nu sciĭ care din amîndoĭ sĕ va călĕtorì maĭ 'nainte.
Ceea-ce sĕ moştenesce, curînd sĕ cheltuiesce, ĭar ceea-ce omul, cu marĭ nevoinţe, însuşĭ dobândesce, anevoĭe sĕ risipesce. Alege care 'ţĭ place.
7255 Cine aştéptă la moştenire, târḑiŭ sĕ 'nveselesce.

Pentru Muĭere urîtă.

Muĭerea urîtă, şî dĕ sĕ 'mpodobesce şî la obraz sĕ spoĭesce, nimenĭ dĕ ea sĕ lipesce, ĭar bărbatul eĭ, mórte maĭ bine voĭesce.
Maĭ bine muĭere urîtă şi cu năravurĭ bune, dĕ cât frumósă şî cu fire scârbósă.
Muĭerea cu faţă urîtă tot la lumînare să s'arate, ca s'o vaḑă maĭ frumósă.

Pentru Muĭere înţeléptă.

Muĭerea înţeléptă, aceea maĭ frumósă.
7260 Muĭerea înţeléptă casa ţe-o împodobesce cu însuşĭ a eĭ cinste.

Muierea înţeléptă casa 'şĭ-a întemeĭat-o, ĭar cea fără dĕ minte, în treĭ păreţĭ 'şĭ-a lăsat-o.
Muĭerea înţeléptă, coróna bărbatuluĭ.
Muĭerea înţeléptă, cu mult maĭ înţelept pĕ bărbat ĕl arată.
Muĭerea înţeléptă, când ĕşĭ cunósce greşala sa, îndată 'şĭ-o 'ndreptéză.
7265 Muĭerea înţeléptă dĕ la bărbat porunc'aşteptă.
Darul muĭeriĭ înţelepte, cu mult maĭ scump ca orĭ-ce pĭétră scumpă.
Muĭerea fără nicĭ o pată, aceea maĭ înţeléptă.
Pĕ muĭerea înţeléptă, ruşinea o înfrînéză.

Pentru Muĭere viclénă

Muĭerea viclénă cu dragostea te 'nşală.
7270 Muĭerea cu chichiţe, maĭ viclénă dĕ cât vulpea.
Muĭerea sĕ 'nţelege din fire viclénă.
Fugĭ dĕ muĭere viclénă, că pĕ cel maĭ înţelept om, pĕ 'mpĕratul Solomon, muĭerea ce-a avut, la furcă să tórcă 'l-a făcut.
Dĕparte dĕ muĭerea viclénă, ca să nu cadĭ în lanţurile eĭ.

Pentru Muĭere vrednică şĭ bărbată.

Muĭerea vrednică casa 'şĭ-o păstréză 'şĭ-o sporesce şĭ 'şĭ-o îndĕstuléză.
7275 Muĭerea vrednică dĕ casă, cu gândul la furcă, din somn sĕ deşteptă, des dĕ diminéţă.
Muĭerea vrednică şĭ 'n somn, fuse, furcĭ şĭ mosóre viséză.
Muĭerea bărbată, avuţia caseĭ.
Muĭerea bărbată, cu mult maĭ sus ca orĭ-ce pĭétră scumpă, ĭar dĕ bărbat cu mult maĭ jos.
Muĭerea bărbată, mult tort ne arată.
7280 Muĭerea bărbată, cu furca în brîŭ, cu fusul în mână, c'un copil la ţîţă şĭ cu altul în braţe.
Muĭerea bărbată, scóte pânză lată.
Muĭerea bărbată, ce nu sporesce îndată?
Muĭerea bărbată, dĕ şĭ muĭere, dar cu minte bărbătéscă.
Nu păpuşe să te arĕţĭ, ci muĭere bărbată, cu mult maĭ bine.

Pentru Muĭere grasă

7285 Muĭerea grasă ĕţĭ umple braţul, ĭar cea subţire, printre degete sĕ pĭerde.

Pentru Muĭere casnică

Muĭerea casnică când sĕ deştéptă, gândul la furcă o aştéptă.
Muĭerea casnică, rar dĕ plimbărĭ sĕ frécă.

Pentru Muĭere cochetă şî cochetărie

Cochetăria, întrégă înşelăcĭune.
Cochetăria muĭerilor, purtare prefăcută, dĕ a plăcea la orĭ cine.
7290 Muĭerea cochetă, aci zîmbesce la unul, aci şoptesce la altul, aci sĕ razĕmă dĕ al treilea, aci face cu ochĭul la al patrulea, aci pe-a al cincilea ĕl calcă pĕ picĭor, şî pĕ toţĭ ĕĭ poftesce să mérgă după ea.
Muĭerea cochetă, taler cu dooĕ feţe, are trebuinţă dĕ dooĕ beţe
Muĭerea cochetă, la toţĭ aĭ eĭ drăguţĭ, pîrăsce pĕ unul la altul, ca să nu sĕ vădéscă că pĕ toţĭ ĕĭ are drăguţĭ şî maĭ mult să-'ĭ scurgă.
Muĭerea cochetă, o plăcere întrupată.
Vulpea, cea maĭ viclénă, dar muĭerea cochetă şî dĕ cât vulpea maĭ viclénă.
7295 Muĭerea cochetă, pentru toţĭ bună, afară dĕ bărbatul eĭ.

Pentru Muĭere credincĭósă

Muĭerea credincĭósă, jertfelnicul cel maĭ sfânt.
Muĭerea credinciósă, copiĭ adevĕraţĭ scóte.
Muĭerea credinciósă, cinstea caseĭ.

Pentru Muĭerea leneşă

Muĭerea leneşă, pagubă aduce, că nicĭ o aţă în casă aduce.

Pentru Muĭere limbută, şî cicală i cea tăcută

7300 Maĭ bine cu mută, dĕ cât cu limbută.
Muĭerea cicală, te scóte din cas' afară.
Muĭerea limbută să nu bagĭ în casa ta, ca să'ţĭ aĭbĭ odihna ta.
Muĭerea tăcută, înţelepcĭune arată.
Muĭerea tăcută, cel maĭ mare dar.

7305 Muierea tăcută anevoie a găsi.

Pentru Muiere mândră

Muĭerea mândră trebuĭe să fie, ca cinstea eĭ întrégă să pótă să 'şĭ o ţie.
Muĭerea mândră, cinste la muĭerĭ aduce.

Pentru Muiere nesăţiósă

Muĭerea nesăţiósă, pĕ nimenĭ lasă, din casă sĕ ĭeasă.

Pentru Muiere rea

A dis óre-cine pentru muĭerea rea, cuvîntul cel maĭ drept: «*eştĭ nebun până 'n cur şî bună dĕ ştréng*».
7310 Orĭ-ce lucru, cât dĕ grozav, la vederea d'intâĭu te speriĭ dĕ el, şî maĭ în urmă ĕţĭ baţĭ joc dĕ el, ĭar muĭerea rea, în vecĭ grozavă, şî la césul morţiĭ.
La muĭere rea, bărbat şî maĭ rĕŭ, cu mult maĭ bine ĭ-sĕ cuvine; c'acela numaĭ ĕĭ dă dĕ cap.
Leĭ şî balaurĭ, cu mult maĭ mult maĭ blândĭ. dĕ cât muĭerea rea.
Maĭ lesne cerul sĕ va schimba, dĕ cât muĭerea rea ĕşĭ va schimba firea sa.
Maì bine cu leĭ şî cu balaurĭ la masă, dĕ cât cu muĭere rea în casă; că fiarele cu mâncarea sĕ îmblândesc, ĭar muĭerea rea, nicĭ dĕ mâncare, nicĭ dĕ cuvînt ĭea.
7315 Muĭerea rea, isvorul rĕutăţilor
Muĭerea rea în casă, turburare şî ocară.
Muĭerea rea, întrégă căţea.
Muĭerea rea când gândesce, la rĕutăţĭ sĕ socotesce.
Muĭerea rea, carnea dupĕ ea 'şĭ-o rupe dĕ necaz, cànd nimenĭ ĕĭ dĕ obraz.
7320 Muĭerea rea, la bărbat scurtare dĕ vĭéţă.
Muĭerea rea, lăcaşul draculuĭ.
Muĭerea rea, maĭ rea dĕ cât fĭara cea maĭ rea, că fĭara într'un minut te sfîşie, ĭar muĭerea rea, în tótă vĭéţa ta.
Muĭerea rea piste fire, nicĭ dĕ bărbat plăcere, inima eĭ cere, ci maĭ ales plecate ĕĭ aduce dĕ păcate.
Muĭerea rea, rană nevindecată.
7325 Muĭerea rea, rĕsboĭŭ în casa ta.
Muĭerea rea, cĭuma caseĭ.

Muĭerea cea rea, un vifor în casa ta.
Muĭerea cea rea, ca să trăĭéscă, nicĭ cum sĕ cuvenea.
Muĭerea cea rea, puterea d'ar avé, dĕ viŭ te-ar înghiţì.
7330 Muĭerea cea maĭ rea, cea cu totul la inimă împietrită.
Muĭere rea, să te păzescĭ să nu bagĭ în casa ta, ca să nu te tânguĭescĭ.
Nimic alt cu mult maĭ greŭ, dĕ cât a locui împreună cu muĭere rea.
Numaĭ cel-ce-a pătimit dĕ muĭere rea, cunósce pré bine ce e muĭerea rea.
Rele şî grozave, valurile măriĭ şî potópele dĕ apă, când te 'ncunjură; rĕŭ şî foc când te cuprinde şî fĭerul când te pătrunde; rĕŭ şî vîntul când te bate, şî sărăcia când te topesce şî necazul când te chinuĭesce, dar nicĭ una maĭ rea dĕ cât muĭerea rea.
7335 Rĕŭ, maĭ rĕŭ dĕ orĭ-ce rĕŭ, muĭerea cea rea pĕ lume s'a ivit.
Fugĭ cât veĭ puté dĕ muĭerea rea, că orĭ în foc dĕ veĭ cădé, orĭ în mâna eĭ d'o potrivă te topescĭ.
Fugĭ dĕ muĭerea rea ca d'o căţea.
Dĕ muĭere rea, şî dracul fuge dĕ ea.
Să fugĭ dĕ muĭere rea, ca dracul dĕ tămâĭe.
7340 Şî ceĭ maĭ tarĭ dĕ suflet, rĕŭ sĕ spăĭmîntéză dĕ muĭere rea.

Pentru Muĭere ruşinósă şî cea fără dĕ ruşine

Muĭerea fără ruşine, sĕ légă dĕ orĭ-cine.
Nimic alt maĭ urît în lume, ca muĭerea fără ruşine.
Dar piste dar, muĭerea ruşinósă, scârbă piste scârbă muĭerea fără ruşine.

Pentru Muĭere tăcută

Veḑĭ *Muĭere limbută.*

Pentru Muĭere temĕtóre

Muĭerea cum sĕ mărită întâĭŭ dĕ temere sĕ coprinde.
7345 Muĭerea teme pĕ bărbat, dar dĕ bărbat nu va să sĕ témă.
Muĭerea temĕtóre, învaţă pĕ bărbat curvar.
Muĭerea temĕtóre, vĭéţa eĭ 'şĭ-o pĭerde.

Pentru Muĭere fermecătóre

Muĭerea fermecătóre, cu cât îmbĕtrânesce, cu atât la dĭavolĭ maĭ mult gândesce.

Pentru Muĭere fără ruşine

Veḑĭ *Muĭere ruşinósă.*

Pentru Muĭere frumósă

In zadar la muĭere frumuseţe fără minte.
7350 Intórce'ţĭ capul când veḑĭ muĭere frumósă, că îndată te săgetéză.
Cu cât muĭerea maĭ frumósă, cu atât maĭ pĕcătósă.
Muĭerea frumósă, ea împodobesce haĭna, ĭar cea urîtă, haĭna pĕ ea o împodobesce.
Muĭerea frumósă în bănuĭelĭ te bagă.
Muĭerea frumósă maĭ drăgostósă.
7355 Muĭerea frumósă n'are trebuinţă dĕ nicĭ o gătélă, că din fire e gătită.
Muĭerea frumósă nimenĭ şî nicĭ cum în pace o lasă.
Muĭerea frumósă, rudă cu toţĭ sĕ socotesce, că unul ĕĭ ḑice surióră, altul verişóră, altul leliţă şî dĕ obşte puĭculiţă.
Muĭerea frumósă ce mândră sĕ pare.
Muĭerea frumósă dĕ toţĭ va să se vaḑă.
7360 Pĕ muĭerea frumósă multe, dĕ necaz, rĕŭ o dĕfaĭmă.
Frumósă cu frumósă, rĕŭ sĕ pismuesc, dĕ ce să fie alta maĭ frumósă.
Frumósă dĕ veĭ lua, dĕ obşte o veĭ avé, urîtă dĕ veĭ lua mórtea în casă-'ţĭ veĭ avé. Alege din dooĕ una, ca să nu rĕmâĭ cu nicĭ una.

Pentru Muĭere cicală

Veḑĭ *Muĭere limbută.*

Pentru Muĭere cinstită

Muĭerea cinstită, între cele maĭ marĭ cocóne, dĕ ocară sĕ socotesce.
Muĭerea cinstită, pĭétră nepreţuită.
7365 Muĭerea cinstită, podóba caseĭ sale.

Nimic alt maĭ bine prinde la orĭ-ce muĭere, ca purtarea eĭ dĕ cinste.
Nicĭ aurul, nicĭ argintul, nicĭ pĭetre scumpe grămădite, pĕ muĭere 'npodobesce ca purtarea eĭ dĕ cinste.

Pentru Muĭere bună

Ca muĭerea bună, nicĭ un lucru pĕ lume maĭ bun, dar şî ca muĭerea rea, nicĭ o fĭară maĭ rea.
Leac la rană, muĭerea cea bună.
7370 Muĭerea cea maĭ bună, ceea-ce vĭéţă bună cu bărbatul eĭ petrece, până-ce din lume trece.
Muĭerea bună, a caseĭ cârmă bună.
Muĭerea bună, vĭéţa sufletuluĭ, ĭar cea rea, mórtea sufletuluĭ.
Muĭerea bună, partea cea maĭ bună.
Muĭerea bună, fericirea caseĭ, ĭar cea nebuna, dĕrăpĕnarea eĭ.
7375 Muĭerea şî cea maĭ bună, are fire cam cĭudată.
Muĭere bună, anevoĭe a nimeri, ĭar dĕ cele rele, pré lesne a găsì.
Nimic alt maĭ bun în lume dĕ cât o muĭere bună, şî nimic alt maĭ rĕu dĕ cât o muĭere rea.

Pentru Muĭere bărbată

Veḑĭ *Muĭerea vrednică.*

Pentru Muĭere bĕtrână

Muierea cât dĕ bĕtrână, îndată sĕ mânie când ĕĭ ḑicĭ: «*bĕtrână eştĭ*».
Muĭerea la bĕtrâneţe, pĕ ghicitorĭ sĕ pune, la farmece cade, dĕ verigă sĕ apucă, şî la mătăniĭ sĕ plécă.
7380 Muĭerea la bĕtrâneţe să sĕ îngrópe dĕ vie, ca poftă dĕ tinereţe nicĭ cum să-'ĭ maĭ vie.
Muĭerea bĕtrână şî dĕ vînă bună, somn urît aduce, dar mâncare bună.
Muĭere bĕtrână nicĭ cum să bagĭ în casa ta, că numaĭ îndată ĕţĭ strĭcă şî pĕ-a ta.

Pentru Muĭere blagoslovită

Muĭere blagoslovită, ceea-ce maĭ mulţĭ copiĭ în lume neaduce.

Pentru Muĭere dulce

O uĭtătură dulce, dĕ muĭere dulce, șî pĕ cel maĭ învĕțat ca pĕ ghéță 'l-a alunecat.

7385 O tabără dĕ ostașĭ cu mult maĭ lesne o învingĭ, dĕ cât o vedere dĕ muĭere dulce.

O ce privélă dulce, muĭerea cea dulce!

Ca să afli maĭ bine, ce muĭere-ĭ maĭ dulce, întrébă'țĭ ochiĭ tĕĭ.

Muĭerea cea dulce, veselie la suflet ne-aduce.

Muĭerea dulce, veselă șî voĭósă la bărbat să sĕ arate, ca pĕ bărbat să'l înveseléscă, șî bărbatul la muĭere voĭnic să sĕ arate, ca pĕ muĭere s'o mulțuméscă.

7390 Muĭerea dulce, vĭéță 'țĭ aduce.

Muĭerea dulce *«vino, vino la mine»* ḑice, ĭar cea urîtă *«fugĭ dĕ la mine»* aude.

Muĭerea dulce, c'o vorbă leac la rană ne-aduce.

Muĭerea dulce, c'o căutătură dulce când te cercéteză, la ficațĭ te săgetéză.

Muĭerea dulce, la nevoĭ te duce.

7395 Muĭerea dulce, pĕ toțĭ după ea ĕĭ duce.

Muĭerea dulce, robirea vĭețiĭ tale.

Muĭerea dulce, dĕ cât mĭerea cea maĭ dulce.

Muĭere dulce, ceea-ce mie îmĭ place.

Muĭere dulce, ceea-ce plăcere aduce, orĭ unde te duce.

7400 La orĭ ce întristare, muĭerea dulce, mângăĭere mare.

Nimic alt maĭ dulce, ca muĭerea dulce.

Nimic alt supune ca muĭerea dulce, pĕ orĭ ce bărbat, fie șî împĕrat.

Podóba cea maĭ mare a uneĭ muĭerĭ este dulcéța eĭ, că 'ntrece orĭ-ce frumusețe; d'aceea dulce, pururea să te arĕțĭ.

Pĕ ceĭ maĭ mulțĭ, c'o vorbă dulce, la 'nșelăcĭune 'ĭ aduce, muĭerea cea dulce.

7405 Plină dĕ darurĭ, muĭerea cea dulce, că șî cusururile eĭ darurĭ sĕ înțeleg.

Tînĕr cu tînĕr sĕ 'nveselesce șî bĕtrân cu bĕtrân, ĭar muĭerea dulce, la toțĭ plăcere aduce.

Fluerul glas dulce, dar cu mult maĭ dulce glasul dĕ muĭere dulce.

Dulcéța muĭeriĭ, la pat maĭ mult sĕ 'nțelege.

Pentru Muĭere desfrînată

Muĭerea desfrînată, până nu sĕ satură dĕ altul, nu'șĭ ĭubesce bărbatul.

7410 Muĭerea desfrînată, dĕrăpĕnarea şî necinstea caseĭ sale.
Muĭerea desfrınată, dragoste scârbósă.
Muĭerea desfrînată şî pĕ cel maĭ înţelept ĕl înşală îndată.
Veḑĭ să nu o paţĭ.

Pentru Muĭerea drăgălaşă

Muĭerea drăgălaşă în pace nu te lasă.

Dĕ obşte pentru muĭerĭ

Veḑĭ *Cal, Rĕsboĭŭ, Bărbaţĭ.*

Alegerea muĭeriĭ, nu după frumuseţe, ci după năravurile eĭ cele bune; că frumuseţea curînd sĕ pĭerde, ĭar năravurile în vecĭ rĕmân.
7415 Altă muĭere să nu laşĭ să intre în cămara ta, dacă veĭ p'al tĕŭ bărbat să'l aĭbĭ pĕ séma ta.
Al treilea obraz, între bărbat şî muĭere, cum va áluneca, liniştea lor sĕ va tulbura.
Icóna muĭeriĭ, oglinda, şî a bărbatuluĭ, muĭerea.
Orĭ-ce maĭ urîtă, în casă întîmplare, muĭerea cu minte, singură ea s'o scie.
Orĭ-ce muĭere, firesce va să placă la bărbaţĭ, d'aceea orĭ-ce gâlcévă între ele, pentru bărbaţĭ sĕ ivesce.
7420 O ce anevoĭe, a dobândì óre-cine, dĕ muĭere bună fire.
Odată muĭerea, l'al doilea bărbat, dacă craciĭ 'şĭ-a ridicat, pentru al treilea, al patrulea şî maĭ nainte nicĭ o înpiedecare găsesce.
Unde sĕ cercetéză mintea şî înţelepcĭunea, muĭerea dĕ-acolo · cu totul lipsesce.
Unde sûnt multe muĭerĭ, acolo cele maĭ multe şî maĭ urîte dĕfăĭmărĭ.
Urîtă e muĭerea ce des ĕşĭ schimbă patul, sărind când la unul când la altul.
7425 In zadar arată muĭerea că ĭubesce, când nimenĭ n'o maĭ cinstesce.
Inţelepcĭunea muĭeriĭ curge din ruşine şî maĭ mult din mândrie. D'amîndooĕ tare să te ţiĭ.
Vaĭ dĕ acea muĭere ce'şĭ pĭerde rodul pânteceluĭ sĕŭ. Ce rĕspuns va da la cel Pré Inalt?
Vaĭ dĕ muĭerea aceea, ce frumuseţea ĕĭ lipsesce şî urîcĭunea ĕĭ prisosesce, ĭar a trupuluĭ ursire, pocită piste fire.
Vaĭ dĕ muĭerea fără bărbat când singură sĕ urcă 'n pat!

7430 Veĭ p'o muĭere s'o superĭ? Laudă pĕ alta înaintea eĭ.
Veselia muĭeriĭ, bărbatul eĭ să-'ĭ fie.
Vîrsta muĭerilor după obraz sĕ cunósce; d'aceea, muĭerilor, păstraţi-vĕ obrazul, ca să puteţĭ lustra maĭ multă vreme şî maĭ lesne a înşela.
Grija cea maĭ mare a muĭeriĭ stă întru a nu-'şĭ pĭerde pĕ cel-ce ĭubesce, şî necazul cel maĭ mare, când dĕ tot ĕl pĭerde.
Care e maĭ fericită din muĭerĭ pĕ lume? dĕ cât cea cu doĭ bărbaţĭ, unul dĕ nópte, şî altul dĕ ḑiuă.
7435 Cu obraz vesel şî vioĭŭ şî pururea împodobită l'al tĕu bărbat să te arĕţĭ, ca să nu-'ĭ alunece ochĭul în altă parte.
Cu împotrivire nicĭ cum să te-arĕţĭ, ci cu mângăĭere pĕ bărbat să'l îmblânḑescĭ.
Cu greŭ şî fórte greu, una cu doĭ bărbaţĭ şî alta cu nicĭ unul.
Cu cât o muĭere, maĭ multe darurĭ are. cu atât maĭ în primejdie, când vînătorul după ea alérgă.
Cu cât maĭ puţin ne socotim, cu atât maĭ mult graim; d'aceea muĭerile, maĭ mult dĕ cât bărbaţiĭ, pururea grăĭesc.
7440 Cu mândrie către bărbaţĭ te poţĭ arĕta, ĭar nu şî către muĭerĭ, că rĕmâĭ dĕ rîs, când te vor ocărî.
Curată la bărbat, pururea să te-arĕţĭ, ca nu cum-va să'l scârbescĭ, că 'ndată ĕl pierḑĭ.
Cu bărbatul tĕŭ în braţe să te culcĭ, în braţe să te scolĭ, dacă veĭ să'l aĭbĭ numaĭ pentru tine.
Cămaşa bărbatuluĭ, muĭerea sĕ 'nţelege.
Către bărbatul tĕŭ, pururea să te întorcĭ şî luĭ cu plecăcĭune să te supuĭ, că aşa Domnul a poruncit, când pĕ tine din cósta luĭ te-a zidit.
7445 Când bărbatul te va urî, socotesce-te c'aĭ căḑut în cea maĭ mare ticăloşie.
La orĭ-ce întîmplare, braţul muĭeriĭ mângăĭere mare.
La câte privesc dĕ capul muĭerilor, nu le poţĭ da cuvînt.
La muĭere frumuseţe, la bărbat voĭnicie.
La orĭ-ce turburare, muĭerea, c'o linguşire, linişte ne-aduce.
7450 La frumuseţe muĭerile când gândesc, nu sĕ îngăduĭesc, ci una pĕ alta rĕu sĕ pismuĭesc.
La bărbat să nu te-arĕţĭ cu faţă posomorîtă, ci pururea să-'ĭ vorbescĭ cu veselie şî 'mpodobită.
Linguşirea, mângăĭerea şî dulcéţa muĭeriĭ, maĭ tarĭ ca orĭ-ce putere omenéscă.
Lăcrămile muĭeriĭ biruĭesce orĭ-ce fĭară.
Maĭ adese-orĭ muĭerile dĕ cât bărbaţiĭ vor să sĕ dĕsparţă, ca să scape dĕ supunerea ce sûnt datóre la bărbaţĭ.
7455 Maĭ lesne o fĭară dĕ cât o muĭere o poţĭ îmblânḑì.

Maĭ lesne poţĭ înpreunâ sute şî miĭ dĕ bărbaţĭ, dĕ cât muĭerĭ numaĭ dooĕ.
Maĭ nicĭ o muĭere, fără nicĭ o plăcere dĕ cântece şî jocurĭ.
Maĭ bine prefăcută, dĕ cât adormită; că cea prefăcută, maĭ mult te deştéptă, ĭar cea adormită, în adormire te lasă.
Maĭ bine bărbat sacagĭŭ, dĕ cât muĭere împĕrătésă, a ḑis împĕrătésa.
7460 Maĭ bună rĕutatea bărbatuluĭ, dĕ cât bunătatea muĭeriĭ.
Maĭ dulce dĕ cât muĭerea, nimic alt pĕ lume.
Mare venin, muĭerea la om.
Mintea muĭeriĭ se 'nvîrtesce ca sfîrîitórea dĕ orĭ-ce vînt, ce dĕ dĕparte sĕ aude, şî te sperie cu orĭ-ce vînt.
Mare dar, să fiĭ muĭere.
7465 Marĭ şî tarĭ obeḑĭ, muĭerea la om.
Muĭerea ajutorul bărbatuluĭ, ĭar nu poruncitor dĕ Domnul s'a zidit.
Muĭerea anevoĭe, patimile să şî-le stăpânéscă.
Muĭerea ocările din pozănar le scóte.
Muĭerea, orînduĭéla caseĭ.
7470 Muĭerea, orĭ-ce sĕ face afară din casa sa, tóte le află şî tóte le scie, ĭară bărbatul ticălosul, nicĭ ceea-ce sĕ întîmplă chĭar în casa sa.
Muĭerea, odată dacă 'şĭ pĭerde ruşinea, nu sĕ maĭ póte popri.
Muĭerea, în adevĕr, maĭ dulce dĕ cât mierea, dar la vĭéţa eĭ, maĭ amară dĕ cât fĭerea.
Muĭerea în adevĕr, partea cea maĭ slabă, dar maĭ ĭute taĭe, dĕ orĭ-ce maĭ ascuţit cuţit.
Muĭerea în adevĕr, bucata cea maĭ dulce, dar în urmă, amară otravă ĕţĭ aduce.
7475 Muĭerea în ochiĭ bărbatuluĭ nicĭ cum să sĕ uĭte, dar bărbatul drept la ea să sĕ uĭte.
Muĭerea înghite o mare întrégă.
Muĭerea în lume, englengeaoa lumiĭ, cine cu ea nu englendisesce dĕ om nu sĕ socotesce.
Muĭerea în lume, lucru cel maĭ dĕ folos, dar cu totul supĕrăcĭos.
Muĭerea în mânia sa, maĭ rea dĕ cât leóĭca.
7480 Muĭerea în pat să nu sĕ suĭe fără bărbat.
Muĭerea îngerul luĭ Dumneḑĕŭ, când te întrece şî te pătrunde cu amorul sĕu.
Muĭerea îmbĕtrânesce, dar pofta nu-'ĭ contenesce.
Muĭerea veselă, inima ţe-o înveselesce.
Muĭerea vre-un bine nicĭ cum póte ghici, ĭar la cele rele, la tóte póte nimeri.

7485 Muïerea, jucăreia lumiï.
Muïerea ca un foc, foc pórtă cu ea, dar maï mult muïerea dĕ cât focul te arde.
Muïerea ca vinul, în orï-ce mână dĕ chelar ĕl veï încredința, piste putință a nu gusta din el. Ingrijasce-te dĕ acésta.
Muïerea ca cămaşa, pĕ trup trebuïe s'o puï.
Muïerea casa țe-o luminéză, casa țe-o înfrumusețéză, casa țe-o împodobesce, casa țe-o încăldesce, când pĕ casă sĕ aşédă.
7490 Muïerea ca să placă bărbatuluï, ïar bărbatul ca să mulțuméscă pĕ muïere.
Muïerea ca să sĕ odihnéscă bine în patul eï, trebue să aïbă un bărbat în patul eï.
Muïerea cu-a eï dulcéță şî pĕ leŭ ĕl îmblândesce.
Muïerea c'o uïtătură numaï, dulce, dobóră la pămînt şî pĕ cel maï tare 'n putere.
Muïerea c'o vorbă dulce, şî pĕ cel maï rĕŭ, şî pĕ cel maï cumplit bărbat, la blândețe ĕl duce.
7495 Muïerea c'o limbă numaï, şî gura 'ï tócă ca o tócă, dar când ar avé maï multe?
Muïerea c'o mângâïere, mintea omuluï 'ï-o schimbă.
Muïerea cu ochiï săgetéză, dar vaï dĕ cel-ce sĕ săgetéză.
Muïerea cu ochï frumoşï, pĕ toțï ĕï face voïoşï.
Muïerea cu vorbă urîtă, maï pĕ jos să grăïască ca pĕ toțï să-'ï facă să sĕ spargă dĕ rîs.
7500 Muïerea cu zestre mare, necazurï maï întâïu, apoï peire 'țï aduce mare.
Muïerea cu cât îmbĕtrânesce, cu-atât maï mult pĕ tinere pizmuïesce.
Muïerea cu cât maï curată, cu-atât maï mult te 'mbată dĕ miros frumos şî dulce.
Muïerea cu cât maï mult sĕ uïtă în oglindă, cu-atât maï mult sĕ mândresce, şî cu cât maï mult sĕ mândresce, cu atât maï mult cinstea 'şï-o păzesce.
Muïerea cu linguşirea poruncesce pĕ nesimțite.
7505 Muïerea cu lăcrămile pĕ obraz, lesne înşală orï-ce obraz.
Muïerea cu molecïunea eï, biruïesce pĕ bărbat, cu tótă virtutea luï.
Muïerea, cu nimic alt o biruïesce dĕ cât când dragoste ĕï dăruïescı.
Muïerea cu pole lungï, şî cu minte scurtă.
Muïerea, curată pururea să sĕ arate, că curățenia podóba eï.
7510 Muïerea curată, dĕ miros te îmbată.
Muïerea, cu tótă slăbicïunea eï, supune orï-ce putere, cu dulcéța eï.

Muĭerea curînd dĕ dragoste sĕ satură, d'aceea şî adese-orĭ, încércă la gusturĭ noĭ.
Muĭerea cu baniĭ eĭ, ciocan ĕşĭ cumpĕră la capul ĕĭ.
Muĭerea cu bărbatul, un trup sĕ socotesce; când o parte greşasce, ceea-l-altă pătimesce, şî-acéstă patimă numaĭ cu ĭertarea sĕ tămăduĭesce.
7515 Muĭerea cu bărbatul nicĭ o sfadă să nu aĭbă, ci pururea într'o unire, dacă vĭéţa le este dragă.
Muĭerea cu bărbat, împĕrătésa împĕrăteselor, ĭar cea fără bărbat, sluga slugilor.
Muĭerea cu dinţĭ urîţĭ, să rîḑă cu ochiĭ, ca să nu i-sĕ vaḑă dinţiĭ.
Muĭerea, cu dooĕ feţe, cu una te mângâĭe, şî cu alta te sfîşîĭe.
Muĭerea, cu dulcéţa, ĭar bărbatul cu virtutea, unul cu altul sĕ întrec.
7520 Muĭerea cu dragostea, sângele ţi'l suge.
Muĭerea cu drăguţul maĭ mare plăcere are, dĕ cât cu bărbatul.
Muĭerea, cămaşa bărbatuluĭ; cel-ce n'are muĭere, gol dĕ camaşă sĕ 'nţelege.
Muĭerea când are pat, la nimic alt maĭ gândesce.
Muĭerea când ĕţĭ zîmbesce, maĭ rĕŭ dĕ cât săgéta la inimă te rănesce şî mintea ţe-o smintesce.
7525 Muĭerea când ĕşi alege bărbat eĭ după lege, trebue să proorocéscă, ca bine s'o nimeréscă.
Muĭerea când ĕşi va da inima eĭ la altul, nicĭ cum maĭ gândesce la al sĕu bărbat.
Muĭerea când cade la dragoste înfocată, nicĭ mórtea n'o desparte dĕ ceea-ce ea ĭubesce.
Muĭerea când lipsesce, casa sĕ risipesce.
Muĭerea, când s'atinge altul dĕ patul eĭ, leóĭcă sĕ arată la însuşĭ copiiĭ sĕĭ.
7530 Muĭerea când sĕ află în furia dragostiĭ nicĭ la cârmă sĕ supune, nicĭ anghera în loc o ţine.
Muĭerea când sĕ mânie, maĭ rea sĕ arată dĕ cât fĭara cea maĭ rea.
Muĭerea când sĕ deştéptă, gândul la furcă să şî'l înfigă.
Muĭerea când te cértă, atuncĭ al eĭ te-arată.
Muĭerea cât dĕ mândră, în pat sĕ moleşesce.
7535 Muĭerea cât dĕ puternică, bărbat pĕ jumătate.
Muĭerea credinţă n'are.
Muĭerea la unul numaĭ place, până-ce altul găsesce.
Muĭerea la întristare, mângăĭerea cea maĭ mare.
Muĭerea la mânia sa, întrece orĭ-ce fĭară rea.

7540 Muĭerea la pat când sĕ năpăstuĭesce, la îndurare nicĭ cum maĭ gândesce.
Muĭerea la bărbat, cuculeţ dĕ nópte.
Muĭerea la bărbat să sĕ uĭte cu ochiu plecat.
Muĭerea la duh maĭ adormită să fie ca să te poţĭ odihni.
Muĭerea linişte şî rĕsboiu, plăcere şî întristare în casă ĕţĭ aduce. Alege care 'ţĭ place.
7545 Muĭerea, lécul cel maĭ bun la orĭ-ce patimă, dar şî otrava cea maĭ grozavă.
Muĭerea, magnetul bărbatuluĭ.
Muĭerea, maĭ dulce dĕ cât însuşĭ mĭerea, dar şî fĭerea barbatuluĭ.
Muĭerea, minte uşóră.
Muĭerea, minte viclénă.
7550 Muĭerea, minte nicĭ cum are întrégа.
Muĭerea, móra caseĭ.
Muĭerea, molecĭune.
Muĭerea muĭeriĭ rĕu ĕĭ gândesce, când pĕ barbaţĭ se sfadesce.
Muĭerea multe face, şî bărbatul vede şî tace.
7555 Muĭerea, neapĕrată trebuinţă a vieţiĭ.
Muĭerea nicĭ cum sĕ bate, pentru-că sĕ înţelege fără minte.
Muĭerea nu cunósce ce e prieteşugul.
Muĭerea nu'şĭ pĭerde dulcéţa eĭ în tótă vĭéţa eĭ, dar barbatul virtutea luĭ îndată 'şĭ-o pĭerde.
Muĭerea numaĭ la cele femeescĭ, ĭar la cele bárbatescĭ nicĭ cum să sĕ amestece, nicĭ dĕ ele să sĕ frece.
7560 Muĭerea, nu se cuvine, mult sa cerceteze dĕ cele straine.
Muĭerea parte slabă, din fire s'a zemislit.
Muĭerea patru lucrurĭ pĭerde lesne şî curînd: vremea, cinstea, frumuseţea şî averea, ĭar dĕ minte nicĭ cum sĕ maĭ cercetézĭ că nicĭ cum are.
Muĭerea pentru bărbat sĕ bate necurmat.
Muĭerea, pisică cu ghĭare dĕ mĭere.
7565 Muĭerea, piste putinţă a pastra vre-o taĭnă.
Muĭerea pólele când ĕşĭ ridică, maĭ întâĭu ruşinea şĭ-a ridicat-o.
Muĭerea pururea maĭ lesne grăĭesce, d'aceea şî maĭ lesne greşĕsce.
Muĭerea pururea să sĕ plece la bărbat, ca sa nu alunece la nicĭ un pĕcat.
Muĭerea pururea biruĭesce, când barbat maĭ slab gasesce.
7570 Muĭerea, pĕ copiĭ, fără nicĭ o îndoĭală, aĭ sĕĭ ĕĭ cunósce, ĭar bărbatul cam cu îndoĭélă.
Muĭerea, pămîntul cel maĭ roditor, dar fără udatură nimic rodesce.

Muĭerea, păpușă dĕ zahăr făcută.
Muĭerea, pĕ bărbat, când târdiŭ ĕl vede, dragostea i-sĕ pĭerde.
Muĭerea, pĕ bărbat, cu lingușirĭ șî măglăsirĭ, lesne ĕl înșală, când cade însușĭ ea în vre o greșală.
7575 Muĭerea până în sfîrșit, nu te ĭubesce dĕsăvîrșit.
Muĭerea până nu dă dĕ maĭ rĕŭ bărbat, nu'șĭ aduce aminte dĕ cel d'intâĭŭ bărbat.
Muĭerea plecată la al sĕu bărbat, cinste muĭerilor multă le-a dat.
Muĭerea, rĕŭ dĕ bărbat când pătimesce, numaĭ dĕ cât să cadă 'n pat șî să s'arate că bolesce, c'așa îndată sĕ tămăduĭesce.
Muĭerea rănesce, dar șî tămăduĭesce, orĭ-ce patimă găsesce.
7580 Muĭerea, sufletul bărbatuluĭ.
Muĭerea sĕ înduplecă cu mângăĭerĭ, dragoste șî cu plăcere.
Muĭerea, sĕ cuvine s'acopere cât dĕ mult, orĭ-ce greșală dĕ muĭere, că șî ea muĭere este.
Muĭerea sĕ nasce a fi supusă bărbatuluĭ sĕŭ, fie șî cel maĭ ticălos.
Muĭerea sĕ 'nveselesce, când bărbat dobândesce dĕsmĭerdat șî fermecat.
7585 Muĭerea sĕ pare icónă zugrăvită.
Muĭerea să poruncéscă, firea nicĭ cum a voit.
Muĭerea să păzéscă taĭna bărbatuluĭ sĕŭ.
Muĭerea să sĕ arate ca o vie roditóre.
Muĭerea slabă din fire, dar șî dulce piste fire, șî cu dulcéța eĭ supune pĕ bărbat, pĕ cel din fire cu putere înzestrat.
7590 Muĭerea spre ajutor bărbatuluĭ i-s'a dat, dĕ la cel Pré Inalt, d'aceea dĕ el nicĭ cum să sĕ dĕpărteze.
Muĭerea, taĭna sa dĕ șĭ-ar păzi-o, maĭ rar ar greși.
Muĭerea te ĭubesce, până ce altul găsesce.
Muĭerea te odihnesce l'ale tale bĕtrânețe.
Muĭerea te 'ncăldesce maĭ multe dĕ cât cămașa.
7595 Muĭerea tot are óre-ce sfială, ĭar bărbațiĭ cam obraznicĭ.
Muĭerea tot-dé-una veselă trebuĭe să fie, ca să placă la bărbațĭ.
Muĭerea, fag dĕ mĭere.
Muĭerea, fie cât dĕ mică, marĭ rele din ea pică.
Muĭerea, fire slabă, dar sfărîmă orĭ-ce pĭétră.
7600 Muĭerea, firesce, în patimĭ sĕ sfîrșasce.
Muĭerea, firesce, la vicleniĭ gândesce.
Muĭerea, firesce, mângăĭere poftesce.
Muĭerea, firesce, piste fire cheltuĭesce.
Muĭerea, firesce, dulce, dar dulcéța eĭ la peire te duce.

7605 Muĭerea, foc în adevĕr sĕ înţelege, însă focul sĕ póte stinge, ĭar muĭerea când veĭ să o stingĭ maĭ mult s'aprinde.
Muĭerea, foc sĕ înţelege, dar fără foc, ce póte sta în lume?
Muĭerea fără copiĭ, mult pizmuĭesce pĕ cea cu copiĭ.
Muĭerea fără ruşine, ca o muĭere dĕ obşte sĕ înţelege.
Muĭerea fără prihană, lecuire dĕ orĭ-ce rană.
7610 Muĭerea fără statornicie, dragostea n'o cunósce.
Muĭerea fără bărbat rĕŭ sĕ tăvălesce în pat.
Muĭerea fără bărbat, cam stérpă va să fie, ca să nu sĕ dea dĕ ruşine.
Muĭerea fără frîŭ, alunecă ca pĕ ghĭéţă.
Muĭerea fără bărbat, cel maĭ mare pĕcat.
7615 Muĭerea fără bărbat, sare ca mincea piste cap, când într'un pat, când într'altul.
Muĭerea ce gândesce la străin bărbat, nicĭ cum maĭ ĭubesce pĕ al sĕŭ bărbat.
Muĭerea cele din lăuntru ale caseĭ să 'ngrijască, şî bărbatul, dĕ afară, pururea s'aducă 'n casă.
Muĭerea ce un drăguţ are, socotesce că nicĭ unul are, după vorba ce sĕ ḑice, unul ca nicĭ unul.
Muĭerea ce nu se culcă într'un pat cu-al sĕu bărbat, pururea gândesce la străin pat.
7620 Muĭerea ce nu sĕ mulţumesce cu cel d'intâiu bărbat, curînd sĕ căĭesce şî dĕ cel de-al doilea bărbat.
Muĭerea ce nu sĕ spală, spurcată sĕ scólă.
Muĭerea ce 'ntrece pĕ barbat, coróna muĭerilor adevĕrat.
Muĭerea ce pĕ banĭ sĕ dà, lesne sĕ dedă cu preţul cel maĭ mic.
Muĭerea ce sĕ spoĭesce, alta aḑi, alta mâĭne s'arată precum voĭesce.
7625 Muĭerea ce sĕ dĕpărtéza dĕ datoriile sale, blestemată sĕ 'nţelege.
Muĭerea ce sĕ drege, nicĭ odată faţă alege.
Muĭerea ce cinstesce pĕ al sĕu bărbat, cinste dobàndesce ca un împĕrat.
Muĭerea ce 'şĭ cinstesce pĕ al sĕŭ bărbat, dĕ el nu sĕ deslipesce.
Muĭerea ce 'şĭ lasă pe al sĕu bărbat, în grópă a şî intrat, că ocara eĭ în vecĭ nu sĕ stinge; d'aceea maĭ bine să sĕ proslăvéscă, dĕ cât necinstită în lume să trăĭéscă.
7630 Muĭerea, cinstea şî mărirea bărbatuluĭ.
Muĭerea, biserica bărbatuluĭ.
Muĭerea bărbată, liniştită şî cinstită, veselia caseĭ şî a barbatuluĭ viéţă.
Muĭerea dacă îmbĕtrânesce, la verigă gândesce.
Muĭerea dacă sĕ mărită, atuncĭ necazurile o coprinde.

7635 Muĭerea dacă sĕ mărită, la trebile caseĭ trebue să sĕ supuĭe.
Muĭerea dulce, bărbatul aspru, așa firea 'ĭ-a făcut ca să sĕ pótă cumpĕta, firile amîndurora ca vinul cu apa.
Muĭerea dĕ cât tóte cele-l-alte, trebue să învețe maĭ mult economia caseĭ.
Muĭerea dĕ la bărbat, șî când cu cuvînt fuge, maĭ bine să sĕ spînzure.
Muĭerea dĕ pismă, câte misidiĭ frumóse la alta găsesce, dĕ cusururĭ le numesce.
7640 Muĭerea desfătarea caseĭ.
Muĭerea dĕ dĕparte mirósă.
Muĭerea dragostea, în inimă șî-o frămîntă, șî cu chinurĭ 'șĭ-o dospesce.
Muĭerea drac împelițat.
Muĭerea șî la bine șî la rĕu să crédă bărbatuluĭ sĕŭ.
7645 Muĭerea șî bărbatul, un trup fiind amîndoĭ, când unul pĕ altul bate, sĕ bate însușĭ el pĕ el.
Muĭerea dĕ șî e rea, dar un rĕu neapĕrat șî trebuincĭos.
Muĭerea șî dĕ pĭétră dĕ va fi, tot plăcere ĕțĭ aduce.
Muĭerea cu muĭere la antipatie cade, ĭar cu bărbat la simpatie.
Muĭere cu muĭere pentru nimic alt maĭ rĕŭ sĕ gâlcevesc șî urît sĕ gâlcevesc, dĕ cât când pentru bărbațĭ între ele sĕ sfădesc.
7650 Muĭere cu muĭere anevoie sĕ învoĭesc la un loc să locuĭéscă.
Muĭere cu muĭere rĕŭ sĕ pizmuĭesc când dooĕ pĕ unul d'o potrivă ĕl ĭubesc.
Muĭere pĕ muĭere lesne o desfrînéză.
Muĭere pĕ muĭere lesne dĕfaĭméză, ĭar bărbat pĕ muĭere cu mare nevoință.
Muĭere să nu îndrăsnescĭ nicĭ măcar să gândescĭ, ca cum-va să smintescĭ ceea-ce aĭ dobândit șî 'n pântece ți-sa zemislit, nicĭ după ce ĕl veĭ nasce să nu'l lapedĭ ca p'un câĭne; că cine'șı lapĕdă copilul, ucigaș sĕ înțelege după orĭ-ce lege.
7655 Muĭere să te arĕțĭ Penelopeĭ șî Alcisteĭ, ce pentru dragostea către aĭ lor bărbațĭ în cer s'au înălțat, șî coróne la muĭerĭ d'acolo au aruncat la câte lor s'aŭ asemĕnat.
Muĭere tu nu te dĕpărta de al tĕu bărbat, nicĭ te furișa ci te întórce l'al tĕŭ bărbat ce Domnul ție 'țĭ-a dat, când din cósta luĭ pĕ tine te-a zidit; șî tu bărbate ĭubesce pĕ-a ta nevastă frățesce că Domnul ți a dat-o ție, nedĕspărțită soție.
Muĭere tînĕră, vin vechiu, prieten șî maĭ vechiŭ să dobândescĭ.
Muĭere dĕ laudă, cea vrednică dĕ casă șî curată la pat, fără nicĭ o prihană.

Muïere dĕ muïere nicï o deosebire are, dĕ cât când o plăcere una dĕ alta maï dulce are.

7660 Muïerii este dată sciinţa de torcătură.

Muïerile în adevĕr lesne sĕ înşală, d'aceea şî credĕmînt daŭ numaï la cele ce lor le place.

Muïerile în adevĕr, cinste lor o socotesc, să témă p'aï lor bărbaţï, d'aceea una pĕ alta pururea sĕ pizmuïesc.

Muïerile în gătélă tótă nădejdea lor; însă gătéla cea maï bună, cinstea la ele sĕ 'nţelege.

Muïerile în gătélă ĕşï arată a lor greşală, strigând una către alta: «*Când fleórţo tu maï vĕdut? ca mine şî tu n'aï făcut?*»

7665 Muïerile în necazurï la lăcrămï alérgă.

Muïerile între ele când staŭ şî vorbesc, dĕ gătélă sau dĕ dĕfăïmare pururea grăïesc, ïar cu bărbaţiï dĕ dragoste şî numaï.

Muïerile vor să afle orï-ce sĕ mişcă între muïerï şî bărbaţï cu mult maï mult dĕ cât a!e caseï lor.

Muïerile vor firesce să s'arate frumóse şî maï mult drăgostóse, şî când firea nu le ïértă.

Muïerile cu ghicitorï, la ale lor nenorocirï dĕ dragoste vïéţa şî-o petrec.

7670 Muïerile cu linguşirea la toţí drăgostóse s'arată.

Muïerile când ïubesc, maï lesne pot ïertà, temerea bărbaţilor, dĕ cât ne statornicia şî cea maï mică a lor necredinţă.

Muïerile cum sĕ 'mbată, la ocărï încep îndată.

Muïerile când jălesc pĕ bărbaţiï lor, vor s'arate către bărbaţiï lor statornicie dĕ dragoste, ïar bărbaţiï când jălesc pĕ muïerile lor, sĕ tânguïesc dĕ ce maï dĕ dĕ mult acéstă nenorocire n'aŭ avut.

Muïerile când cad întâïaş dată la dragoste, mult ïubesc în adevĕr pĕ drăgălaşiï lor, ïar la a dooa întîmplare ïubesc numaï dragostea.

7675 Muïerile la vorbă, maï mult gust aŭ dĕ cât bărbaţiï că caută să placă cam la toţï.

Muïerile la glume şî la mângâïerï firesce sûnt date.

Muïerile la tinereţe mult ne dĕsmïardă, la maï în vîrstă ne uşuréză dĕ muncă şî la bĕtrâneţe ne hrănesc ca pĕ nisce copiï; d'aceea muïerea la orï-ce vîrstă ne este dĕ mare trebuinţă. Vaï dĕ cel-ce n'a dobândit muïere!

Muïerile la toţï lesne sĕ înduplecă, ïar la ceï înţelepţï cam cu anevoïe.

Muïerile la bunătăţï pĕ jos dĕ tot sĕ arată, ïar la rĕutăţï dĕ cât toţï maï învĕţate.

7680 Muĭerile lesne găsesc orĭ-ce mijlóce când voĭesc pĕ bărbaţĭ să-'ĭ înşale.
Muĭerile lacrămile în pozănar le aŭ, când vor şî câte vor cu pumnul le scot.
Muĭerile maĭ credincĭóse l'ale legiĭ sĕ arată, pentru-că judecată maĭ slabă arată.
Muĭerile maĭ lesne alunecă la dragoste.
Muĭerile maĭ lesne dĕ cât toţĭ află tóte, însă cele maĭ multe greşite.
7685 Muĭerile maĭ supuse, la patimĭ nespuse.
Muĭerile ne-credincĭóse şî maĭ ne-statornice la dragoste, firesce s'arată.
Muĭerile nu vor să scie nicĭ dĕ minunĭ, nicĭ dĕ drăciĭ, la focul lor când le coprinde.
Muĭerile nu pot cunósce cât dĕ înşelatóre sûnt.
Muĭerile nu pot crede că sĕ găsesc bărbaţi să nu le bage în sémă.
7690 Muĭerile nu sĕ cam supĕră dĕ dragoste, pentru-că curînd sĕ satură dĕ ea.
Muĭerile năpăstuĭesc pentru patimĭ nespuse şî pĕ însuşĭ copiiĭ lor.
Muĭerile pentru bărbaţĭ una p'alta pizmuĭesc, una cu-alta sĕ sfădesc, una p'alta ocărăsc şî nicĭ odată sĕ 'nvoĭesc, ĭar bărbaţiĭ pentru ele la duel îndată ĭes.
Muĭerile pururea ĭubesc, maĭ mult pĕ ceĭ ageamiĭ, dĕ cât pĕ ceĭ învĕţaţĭ.
Muĭerile pĕ cine ĭubesc maĭ lesne le ĭértă a lor neghĭobie dĕ cât a lor ne-statornicie.
7695 Muĭerile pĕ bărbaţĭ, ĭar nu bărbaţiĭ pĕ muĭerĭ stăpânesc precum voĭesc.
Muĭerile pĕ bărbaţĭ pururea ĕĭ dĕfăiméză, ĭar bărbaţiĭ ceĭ maĭ mulţĭ bine le cuvintéză.
Muĭerile plăcerea o socotesc hrana vĭeţiĭ lor.
Muĭerile plăcere aŭ să vorbéscă, să nu tacă dĕ orĭ-ce sĕ întîmplă la orĭ-cine în casă.
Muĭerile să sĕ 'mpodobéscă cu ruşinea şî cu înţelepcĭunea.
7700 Muĭerile tot vorbesc ĭar bărbaţiĭ săvîrşesc.
Muĭerile dibace a sĕ preface.
Muĭerile şî 'n vis la 'nşelăcĭunĭ gândesc.
Muĭerilor li-s'a dat în oglindă să privéscă, ca maĭ frumos să sĕ gătéscă, ĭar bărbaţilor în arme, ca maĭ bine să isbutéscă.
Multe muĭerĭ maĭ înţelepte şî cu mult maĭ bărbate dĕ cât bărbaţiĭ lor s'aŭ arĕtat.
7705 Multă plăcere muĭerile aŭ, ca una pĕ alta, dĕ faţă să atingă.

Mulţĭ multe pentru muĭerĭ bârfesc, dar fară dĕ ele nicĭ-cum pot trăì.
Ne-gătită la bărbat şî ne-curată, nicĭ cum să te-arĕţĭ, ca nu cum-va să-'ĭ aducĭ scârba cea maĭ mică.
Ne-fericesc pĕ muĭerĭ, că trăim fără grijă, şî nu sciu ce mare grijă, dĕ bărbaţĭ avem, când dĕ noĭ dĕparte, în braţele altora ĕĭ vedem.
Nimic alt maĭ plăcut, dĕ cât când muĭerea, cu bărbatul petrec amîndoĭ într'o unire şî 'ntr'o glăsuire.
7710 Nimic alt maĭ lesne, dĕ cât a afla o muĭere pĕ alta ce face în casa sa.
Nimic alt maĭ rĕŭ, dĕ cât a gândì rĕŭ bărbatuluĭ tĕu.
Nicĭ o muiere fără fiere.
Nicĭ o supĕrare la muiere maĭ mare, dĕ cât când vede cu ochiĭ eĭ pĕ alta în patul eĭ.
Nicĭ o mâhnire la muĭere maĭ mare, dĕ cât când dĕpărtare dĕ la bărbat are.
7715 Nicĭ o bucurie maĭ mare, nicĭ o veselie maĭ tare, dĕ cât când muĭerea, copil vede în ochiĭ eĭ, rod din pântecele eĭ.
Nicĭ-cum să ridicĭ mâna asupra muĭeriĭ când ea este grea, ca să nu rĕmâĭ în rĕspundere grea.
Nicĭ muĭerea fără bărbat, nicĭ bărbatul fără muĭere nu plătesc nicĭ o cépă; că pururea în ne-odihnă sûnt, fiind făcuţĭ unul pentru altul.
Nicĭ pânză, nicĭ muĭere, să nu alegĭ la lumînare.
Nicĭ toporul fără códă, nicĭ muĭerea fără bărbat este bună dĕ vre-o trébă.
7720 Nicĭ frumuseţea, nicĭ podóba trage pĕ muĭere la tine, dĕ n'ar avé dulcéţa eĭ firéscă.
Nicĭ bărbaţiĭ la un loc pot locuì, ĭar dooĕ muĭerĭ într'o casă nu pot trăì.
Nu bărbatul pentru muĭere, ci muĭerea pentru bărbat dĕ Domnul s'a zidit, că muĭerea din bărbat, ĭar nu bărbatul din muĭere.
Numirea dĕ dulce la muĭere s'a dat, ĭar nu şî la bărbat.
P'al tĕŭ bărbat să'l ĭubescĭ şî nicĭ cum rĕu luĭ să-'ĭ gândescĭ.
7725 Nu'ţĭ lăuda bărbatul către altă muĭere, că numaĭ îndată ĕl pĭerḑĭ.
Pentru a lor frumuseţe, muĭere cu muĭere pururea sĕ pizmuiesc dĕ ce alta maĭ frumósă dĕ cât ea
Pentru muĭerĭ să te păzescĭ, nicĭ cum rĕŭ să grăĭescĭ; maĭ bine să te facĭ că nimic nu sciĭ, cât dĕ multe veĭ sci.
Piste putinţă muĭerea ce ĭubesce să nu măréscă dragostea când dĕ ea grăĭesce.
Pĕ muĭere s'o cercetezĭ după brănişor, ca pĕ pesce după ureche.

7730 Pĕ muĭere s'o cinstescĭ tocma ca pe-o sfântă, dar frîul din gură eĭ nicĭ cum să'l slăbescĭ; acésta dĕ toţĭ dĕ s'ar urma, orĭ nicĭ una s'ar maĭ mărita, orĭ casă spartă nu s'ar maĭ vedé.

Pĕ muĭere s'o cinstescĭ, dar mult să te ferescĭ dĕ linguşirile eĭ.

Pĕ muĭere să te silescĭ, cu mângăĭere s'o biruĭescĭ.

Pĕ muĭere, fără trébă nicĭ într'un minut s'o laşĭ, nicĭ că să'ĭ daĭ pas dacă veĭ, să nu greşască.

Pĕ muĭerĭ nu sĕ cuvine a le grăi dĕ rĕŭ, ca să nu daĭ din rĕŭ piste maĭ rĕu.

7735 Ruşine la muĭere, să mérgă la bărbat, ci bărbatul s'o poftéscă l'al sĕŭ pat.

Să nu credĭ p'acea muĭere ce lesne sĕ jură, că nicĭ un adevĕr ţie ĕţĭ spune.

Să nu te închinĭ la muĭere pentru multa eĭ avere.

Să nu cercetezĭ, nicĭ să întrebĭ pĕ bărbat dĕ câte privesc numaĭ la bărbat.

Să nu daĭ muĭeriĭ sufletul tĕŭ ca să nu să suĭe sus pĕ capul tĕu.

7740 Să fiĭ blândă la bărbat şî când palme el ţe-a dat.

Slăbicĭunea omuluĭ către muĭere, arată pĕ muĭere cu mult maĭ tare dĕ cât orĭ-ce putere mare.

Sfânt lucru e muĭerea dis'a unul din ceĭ maĭ sfinţĭ; cine dĕ ea sĕ dĕpărtéză, dĕ sfinţenie nu sĕ maĭ împărtăşéză.

Tótă lumea sĕ stăpânesce dĕ bărbaţĭ dar muĭerile stăpânesc pĕ aceştĭ bărbaţĭ.

Pĕ muĭere cât dĕ mult să o cinstescĭ dar şî frică dĕ ea sĕ dobândescĭ.

7745 Pĕ muĭere s'o olasticescì, dacă veĭ s'o dobândescĭ.

Feresce-te dĕ muĭere ca ĭasca dĕ foc.

Ferice d'acea muĭere ce-a dobândit tînĕr bărbat.

Fie-ce muĭere cu darul eĭ.

Fie-ce muĭere cere mângăĭere.

7750 Firea a scos pĕ muĭere spre pedépsa bărbatuluĭ ca închinându-se eĭ, să scadă din mândria luĭ.

Firea aşà a ordonat ca muĭerea până e fată să sĕ arate la toţĭ ca să pótă dobândi bărbat; după-ce sĕ mărită să sĕ-arate la al sĕŭ bărbat şî dĕ casă să îngrijască.

Firea muĭeriĭ saţ n'are

Firea muĭeriĭ la înşelăcĭune privesce.

Firesce muĭerea cere să te 'nchinĭ la ea şî tu dĕ nevoĭe, fără voĭa ta, te 'nchinĭ la ea.

7755 Fugĭ dĕ-acea muĭere ce astă-dĭ în lăcrămĭ te înécă, şî mâine nicĭ că te întrébă.

Fugĭ dĕ faţă dĕ muĭere când cu dragoste la tine sĕ uĭtă, dacă veĭ să scapĭ cu suflet nevătĕmat.
Făgăduĭelile şî jurămînturile muĭerilor întrégă mincĭună.
Frécă'ţĭ ochiĭ bine când cu lumînarea la muĭere te uĭţĭ.
Cea maĭ lăudată 'ntre muĭerĭ sĕ 'nţelege ceea-ce a dobândit copiĭ maĭ mulţĭ din pântecele eĭ.
7760 Cea maĭ mare poftă şî plăcere a muĭeriĭ, ca ea pururea să poruncéscă.
Cea maĭ mare şî neĭertată vină, a urî muĭerea pĕ bărbatul sĕŭ.
Cea maĭ mare ruşine la orĭ-ce muĭere, al sĕu bărbat a 'şĭ lasă şî la altul a alerga.
Cea maĭ mare ruşine, muĭerea bărbatuluĭ când va poruncì.
Cea maĭ sfântă muĭere ceea-ce a dobândit maĭ mulţĭ copiĭ.
7765 Ceea-ce va muĭerea, aceea va şi Domnul cu tine.
Ceea-ce 'ĭ lipsesce muĭeriĭ din putere, i-s'a adăogat la dulcéţa eĭ.
Cele maı multe muĭerĭ arată că te ĭubesc, dar fără interes la tine nu gândesc; d'aceea la interes, dragostea lor privesce, ĭar la tine nicĭ dĕ cum.
Cel maĭ mare cusur al muĭerilor, când nu sĕ ţin dĕ dragoste.
Cel-ce-o lume stăpânesce, cu gura căscată la muĭere sĕ uĭtă.
7770 Cel-ce muĭerea şĭ-o dĕpărtéză, sufletul luĭ şî'l dĕpărtéză.
Ce ticălósă firea muĭeréscă! astă-ḑĭ vĭéţa ţe-o pĭerḑĭ pentru ea, şî mâĭne îndată te scârbescĭ dĕ- ea.
Cine sĕ încrede la vorbe dĕ muĭere, curînd sĕ căĭesce că muĭerea e viclénă, şî pĕ cel maĭ învĕţat lesne 'l-a 'nşelat.
Cine dĕ muĭerĭ sĕ depărtéză, nu înaintéză.
Cine 'şĭ lapĕdă copilul ucigaşă sĕ 'nţelege.
7775 Cine 'şĭ ridică craciĭ la al doĭlea bărbat, dĕ obşte sĕ înţelege la orì ce bărbat.
Cinstea muĭeriĭ stă în mândria sa.
Bărbatuluĭ tĕu, fie bun fie rĕŭ, nicĭ cum tu să-'ĭ poruncescĭ, ĭar sfatul cel maĭ bun luì să-'ĭ dăruĭescĭ.
Bărbatul către muĭere dragoste arată, ĭar muĭerea către bărbat lipsa cea maĭ mare.
Bărbatul linguşitor, muĭerea prefăcută.
7780 Bărbatul tĕu când te ĭubesce, îndoit tu să'l ĭubescĭ.
Bărbat piste bărbat să nu primescĭ în pat.
Dacă muĭerile n'ar fi găsit mijlóce târḑiŭ bărbaţiĭ ar fi 'nvĕţat să jóce.
Darul cel maĭ mare, ruşinea la muĭere.
Datoria muĭeriĭ, să mângăĭe la 'ntristare
7785 Din cósta luĭ Adam Eva a eşit, d'aceea muĭerea dĕ bărbat s'a lipit.

Din buzele muĭeriĭ curge lapte şî mĭere, dar vaĭ dĕ cel-ce linge buzele muĭeriĭ!

Dooĕ muĭerĭ ce sĕ înţeleg cam rĕu gândesc la óre-cine.

Dooĕ césurĭ şî numaĭ muĭerea are bune, unul la aşternut şî cel-l-alt când intră în mormînt.

Domnul numaĭ pĕ muĭere a împodobit cu ceea-ce e mult maĭ dorit.

7790 Dulcéţa muĭeriĭ te înşală în tocma ca moméla la undiţă şî la cursa.

Dumneḑĕul muĭeriĭ, bărbatul eĭ sĕ înţelege; la el să sĕ închine, la el să sĕ róge, la el să nădĕjduĭéscă.

Duhórea muĭeriĭ, sănătatea bărbatuluĭ.

Dĕ este lucru 'n lume, ca să sĕ închine la el orĭ-cine, muĭerea s'a ivit.

Dĕ vreĭ să te învrăjbescĭ cu orĭ-ce muĭere, laudă înaintea eĭ pĕ alta muĭere.

7795 Dĕ la muĭerĭ multe învaţă omul, când bagă dĕ sémă la vorba lor.

Dĕ casă nooă să te ferescĭ, dĕ muĭere tînĕră să te lipescĭ.

Dĕ n'aĭ trebuinţă dĕ muĭere, nu te uĭta la ea; dĕ n'aĭ trebuinţă dĕ ea închină-te la ea.

Dĕparte să te tragĭ dĕ muĭere când glumesce.

Dĕparte dĕ muĭere, când dragostea te biruiesce, că 'ndată te stăpânesce.

7800 Dĕparte dĕ muĭere când între ele sĕ gâlcevesc ca să nu caḑă beleaua pĕ tine.

Şî pĕ cel maĭ cumplit şî la inimă împĭetriţ muĭerile 'l-aŭ biruit.

Şî cel maĭ mare filosof, şî cel maĭ mare împĕrat, şî cel maĭ mare vitéz, la muĭere sĕ închină.

Pentru Mucaliţĭ şî Caraghĭoşĭ

Mucalit dĕ caraghios atâta dĕosebire are că unul cu gura şî altul cu mâna te îmbală.

Pentru Mulţumire

A sĕ multumi omul pĕ ceea-ce 'ĭ-a dat Domnul, cel maĭ mare dar sĕ înţelege.

7805 In sus să te uĭţĭ, când veĭ să mulţumescĭ Domnuluĭ, ca găina când bé apă, mulţumind luĭ Dumneḑĕŭ.

Cu anevoĭe să mulţumescĭ, pĕ cel-ce nu cunósce nicĭ binele nicĭ rĕul.

Cu inimă bună tu să muţumescĭ celuĭ-ce bine ţie ţĭ-a făcut.
Cu o dulce mulţumire, îndată îndatorezĭ pĕ făcĕtorul tĕu dĕ bine la maĭ mare îndatorire.
Când mulţumescĭ făcĕtorilor dĕ bine, îndemnĭ pĕ ceĭ-l-alţĭ la asemene facerĭ dĕ bine.
7810 Când nu te mulţumescĭ pĕ ceea-ce eştĭ, multe greşĕlĭ dobândescĭ.
Cât dĕ bine să facĭ, cât dĕ mult să te silescĭ spre folosul altora, nu poţĭ mulţumi pĕ toţĭ.
Mulţumesce-te pĕ al tĕu, la lucru străin nicĭ cum să rîvnescĭ.
Mulţumesce Domnuluĭ bine sau rĕŭ ţie de 'ţĭ dă, că tu nicĭ binele tĕu cunoscĭ, nicĭ rĕul în adevĕr.
Mulţumirea faceriĭ dĕ bine ĕţĭ maĭ aduce şî alt bine.
7815 Mulţumire se dă la cel-ce ne dă, ĭar nu şî la cel-ce făgăduinţă numaĭ ne dă.
Mulţumita pentru slujbă, nu numaĭ prin graiŭ dar şî cu mâna plină.
Nimenĭ nu sĕ mulţumesce în ceea-ce sĕ găsesce.
Nicĭ dĕ însuşĭ Domnul toţĭ dĕ o potrivă sĕ pot mulţumi, că unul cere plóĭe şî altul uscăcĭune.
Puţinĭ ceĭ-ce sĕ mulţumesc dĕ Domniĭ lor când nu le dă tótă averea lor.
7820 Pĕ însuşĭ Domnul mulţĭ sĕ mânie, pĕ însuşĭ Domnul mulţĭ hulesc, către însuşĭ Domnul mulţĭ cârtesc, şî tu veĭ dĕ tine toţĭ să sĕ mulţuméscă.
Pĕ cât dĕ puţin, tu să te mulţumescĭ, ca maĭ mult să dobândescĭ.
Pĕ nimenĭ nu poţĭ mulţumi, dĕ nu veĭ nimeri la vremea luĭ.
Să te mulţumescĭ pĕ ceea-ce dobândescĭ, dĕ unde tu ostenescĭ.
Fără nicĭ o mulţămită, nicĭ o pildă daĭ, dĕ orĭ-ce faptă bună.
7825 Cel-ce pĕ puţin nu sĕ mulţumesce, pĭerde şî acel puţin.
Cine sĕ mulţumesce pĕ ale sale, nicĭ o mâhnire are.
Din tótă inima Domnuluĭ să mulţumim, dĕ ceea-ce dĕ la el noĭ ne miluim, ca maĭ mult să dobândim.
Domnuluĭ mulţumire, în loc dĕ rugăcĭune, maĭ bine să-'ĭ facĭ, că el scie ce să îţĭ dea, fără tu a 'l ruga.
Şî bine şî rĕŭ făcĕnd nu poţĭ mulţumi pĕ toţĭ dĕ rînd, că orĭ-ce urmare d'o-potrivă la toţĭ nu place dĕ rînd.

Pentru Mume.

7830 Vaĭ dĕ acele mume ce 'şĭ lapĕdă copiiĭ lor, ca când n'ar fi sânge al lor.

Vaĭ dĕ acele mume ce 'șĭ daŭ copiĭ lor pĕ mâinile altora, ca când nu le-ar fi dat lor Domnul lapte îndestul!
Ca o mumă către tine, să cinstescĭ șĭ pĕ aceea-ce, ca o mumă bună, îngrijasce dĕ tine.
Cu mult maĭ bine, copil să nu facĭ dĕ cât să 'l lepedĭ după-ce ĕl facĭ.
Muma vitregă maĭ rea, dĕ cât orĭ-ce fĭară rea.
7835 Muma maĭ lesne pĕ copiĭ ĕĭ învață; d'aceea mumele să fie maĭ învĕțate.
Muma maĭ mult în adevĕr, ĭubesce pĕ copil, că 'l cunósce că e al eĭ, șĭ cu durerĭ l'a dobândit.
Muma 'n pântecele eĭ ne-a zemislit, în pântecele eĭ ne-a încăldit, în pântecele eĭ ne-a crescut, în pântecele eĭ ne-a hrănit cu însușĭ sângele eĭ; cum din pântecele eĭ am ieșit, dĕ pĭeptul eĭ ne-am lipit, țîța eĭ nĭ-a dat-o, dĕ am supt-o tótă până ne-am îndopat ca o lipitóre, în lume când ne-a arĕtat, mâna cu mórtea a dat. Pentru ea să ne silim, pentru ea să îngrijim, pentru ea să ne jertfim, precum șĭ ea s'a jertfit, când în lume ne-a născut.
Muma, petrecerea eĭ, plimbarea eĭ, jocurile eĭ, cu fetele eĭ să le facă, ca să le deprindă la urmărĭ cinstite.
Muma din fire, lapte în țîțe a dobândit pentru al eĭ copil, d'aceea însușĭ ea, pĕ al sĕŭ copil cu-al sĕŭ lapte, trebue să-'l hrănéscă, după-cum firea a orînduit.
7840 Muma după-ce nasce, mult, mult sĕ 'nveselesce dar nu scie că d'aci încep necazurile eĭ.
Numaĭ muma cunósce pĕ copilul sĕŭ că este în adevĕr al sĕŭ.
Sînul mumeĭ la copil, liman dĕ mântuire.
Feresce-te să nu mâhnescĭ pĕ muma ta întru nimic, ca să nu te blesteme, că numaĭ blestemul eĭ îndată sĕ lipesce.
Fugĭ cât veĭ puté dĕ vitrega muma ta, încât șĭ dĕ móștele eĭ dĕparte să ocolescĭ, când le întîlnescĭ.
7845 Ce e maĭ frumos la vedere? dĕ cât a vedé pĕ mumă cu copilul în brațe șĭ cu furca la brîŭ.
Dacă douĕ mume aĭ, una bună șĭ alta vitregă, pĕ cea vitregă s'o cinstescĭ, șĭ pĕ ceea-l-altă s'o ĭubescĭ șĭ pentru ea să te jĕrtfescĭ.
Dĕ la mumă spînzură cele d'întâĭŭ năravurĭ ale copiilor.

Pentru Muncă și Muncitorĭ.

Vedĭ *Lene, Nemuncitorĭ.*

A fugi óre-cine dĕ cele-ce cer muncă, sĕ 'nțelege lenevire șĭ întrégă ticăloșie.

Iubesce munca, ca să întîmpinĭ cele trebuincĭóse ale trupuluĭ tĕŭ şî învĕţătura spre odihna sufletuluĭ tĕu.
7850 Iubirea dĕ muncă, avere 'ţĭ bagă 'n pungă.
Iubitorul dĕ muncă, nicĭ cum în lipsă sĕ află.
Omul ca să dobândéscă, trebue să muncéscă.
Omul cu munca când sĕ obişnuĭesce, i-sĕ pare în adever că are ce ĕĭ lipsesce când nu muncesce.
Omul fără muncă ca trântorul fără miere, d'aceea pururea la muncă să'l silescĭ.
7855 Omul fără muncă maĭ lesne sĕ 'mbolnăvesce.
Omul din munca sa când sĕ folosesce, cu maĭ mare silinţă la muncă sĕ sîrguĭesce.
Omul după muncă, sĕ bucură dĕ muncă.
Orĭ-ce sĕmînţă să o udĭ cu sudórea munciĭ tale, dacă veĭ să-'ţĭ dé rod maĭ mare.
O, ce mulţumire la cel-ce muncesce, când din munca sa el sĕ folosesce!
7860 Unul cu munca altuĭa sĕ îngraşă şî sĕ umflă, şî pré puţinĭ cu munca lor.
Unde toţĭ dĕ obşte muncesc, cerşetorĭ nu sĕ găsesc.
Unde dĕ silă şî dĕ frică muncesc, rodurile acolo nicĭ cum sporesc.
În ḑi dĕ vară să te-asemenĭ cu furnica la muncă, ce până nu'şĭ umple muşuroĭul dĕ bucate, nu stă din muncă.
In rĕvărsatul zorilor să fiĭ cu sapa 'n mână şî să n'o laşĭ din mână până la sĕptĕmână, dacă veĭ să aĭ pururea ceva în mână.
7865 In sudóre şî în chinurĭ veĭ mânca pâĭnea ta, din munca ta, că aşà Domnul a poruncit, când din ţĕrînă te-a zemislit.
In tóte ḑilele să muncescĭ, afară dĕ Dumineca, c'o ḑi şî numaĭ Domnul pĕ sĕptĕmână a lăsat spre odihnă.
Vremea munciĭ să n'o pĭerḑĭ la bĕuturĭ şî jocurĭ, ca nu cumva să ajungĭ să cerĭ pĕ alocurĭ.
Gol la sapă, gol la cósă, l'arătură cu sudóre, secerea cu năduşală, la strîngere fără preget, să alergĭ cât veĭ puté, ca tóte la vremea lor să le aĭbĭ fără smintélă orĭ-când tu veĭ vré.
Diua, în care nimic n'aĭ muncit, ḑi că în zadar aĭ trăit
7870 Ḑiua tótă să muncescĭ, nóptea să te odihnescĭ.
Ca să înaintezĭ la munca ta, trebue să găsescĭ mijlóce înlesnitóre.
Cu apusul sóreluĭ să apuĭe şî munca, ca şî vita şî omul să sĕ odihnéscă pentru a doua ḑi.
Cu cât maĭ mult veĭ munci, atât maĭ mult veĭ dobândi.

Cu cât maĭ mult muncescĭ, cu atât maĭ mult te 'nveselescĭ, când din munca ta şî pĕ tine şî pĕ altul folosescĭ.
7875 Cu cât maĭ mult dobândescĭ din munca ce jĕrtfescĭ, cu atât maĭ mult pofta munciĭ sĕ deschide.
Cu munca omul, pĕ negândite, a dobândit pĕ chiuite.
Cu munca să te întrecĭ la orĭ-ce dĕprindere.
Cu munca frate şî din piétră scoţĭ lapte.
Cu munca trece vremea şî nicĭ c'o pricepĭ.
7880 Cu munca necurmată, mănâncĭ plăcintă lată.
Când nimic muncescĭ atuncĭ pĕcătuescĭ, că la rĕutăţĭ gândescĭ.
La muncă înainte, la somn maĭ în urmă.
La muncă cu sîrguinţă, la slujbă cu credinţă.
La muncă când te strudescĭ, maĭ mult pentru slăbănogĭ să te silescĭ tu cât poţĭ.
7885 La muncă după albină să te ĭeĭ şî să urmezĭ, ce, câte puţin adunând, umple uleĭul de mâncarea cea maĭ dulce.
La muncă dĕ la furnică, să eĭ pildă cât de mică, ce cu cât mică este, ea maĭ mult muncesce şî fără a-'ĭ porunci, singură ĕşĭ strînge dĕ mâncare pentru ĭérnă, dĕ cu primăvara.
La muncă şî strudă tóte sĕ supun, şî cele piste putinţă sĕ vĕd cu înlesnire.
Maĭ bine în muncă să primescĭ să morĭ, dĕ cât, când la unul când la altul, cu talerul să cerĭ, că aceea maĭ dĕ cinste, ĭar acésta ĕţĭ aduce mare necinste.
7890 Maĭ bine cu muncă şî îndestulat, dĕ cât cu cinste mare şî dĕ tot leşinat, fără dĕ mâncare.
Maĭ bine să muncescĭ cu mâna ta, dĕ cât la mila altuĭa să aşteptĭ.
Mare ruşine să-'ţĭ fie ţie altul a te hrăni, când tu poţĭ munci.
Maĭ bine să muncescĭ, dĕ cât la avere străină să gândescĭ, ca să ĭ-o hrăpescĭ.
Maĭ bine să te străduĭescĭ cu ţótă puterea ta, la orĭ-ce muncă, dĕ cât la altul să te căciulescĭ şî mila luĭ să aşteptĭ.
Munca ar perì, când leneşiĭ ar împĕrăţi.
7895 Munca omuluĭ noroc ĕĭ aduce.
Munca în urmă odihnă cere ca să ĭea putere.
Munca ĕţĭ înveselesce sufletul, ĭar trândăvia ţi 'l frămîntă; dĕ una să te lipescĭ dĕ ceea-l-alta să te dĕpărtezĭ.
Munca vĭéţă şî lenea mórte.
Munca cu mĕsură trupul ţe-l întăresce.
7900 Munca cu năduşală, sărăcia dă afară.
Munca cu silinţă, preface orĭ-ce fiinţă.

Munca cu sudóre, pĕ om ĕl îngraşă.
Munca cât e dĕ dulce, când rod nooĕ ne aduce.
Munca la început ĕţĭ arată nevoinţe, ĭar pĕ la sfîrşit plăcere şî bucurie, ca muncile dĕ facere.
7905 Munca la început grozavă sĕ pare şî lenea fórte dulce, ĭar pĕ la sfîrşit, una 'ţĭ aduce bogăţie şî ceea-l-altă calicie.
Munca, lécul întristăriĭ. Dĕ ea să te ţiĭ şî pururea veĭ fi vesel.
Munca mare te slăbesce, dar pururea şî te slăvesce.
Munca minţiĭ, cu mult maĭ mult te dăulă dĕ cât a mâĭniĭ.
Munca mulţumirea ta să 'ţĭ fie tot-dé-una.
7910 Munca, mumă bună, ĭar lenea mumă vitregă.
Munca mâĭniĭ nicĭ odată te lasă fără bucată.
Munca, mâna cea dréptă şî lenea, cea stângă a noroculuĭ tĕu.
Munca ne-arată odihna, că este maĭ dulce.
Munca nicĭ odată nu sĕ vestejesce, d'aceea pururea înfloresce şî rodesce.
7915 Munca pĕ muncitor nu'l lasă fără ajutor.
Munca pămîntuluĭ să'ţĭ fie ţie bogăţia vistierieĭ tale.
Munca pluguluĭ, vĭéţa omuluĭ, d'aceea şî maĭ cinstită.
Munca pămîntuluĭ cu cât maĭ grea cu atât maĭ folositóre.
Munca să te adórmă, munca să te deştepte, ca nicĭ odată sa aĭbĭ lipsă, că singură ea întrégă bogăţie.
7920 Munca spre folosul tĕu poftă şî plăcere ĕţĭ aduce, spre maĭ mare muncă, ĭar trândăvia, gréţă şî plecate. Alege care 'ţĭ place.
Munca fără preget pĕ om îmbogăţesce. Dĕ ea sĕ te ţiĭ.
Munca cea maĭ folositóre, că 'ndoită dobândă ne-aduce şî departe dĕ noĭ duce orĭ-ce gréţă şî orĭ-ce greşală.
Munca, cinste dulce, ĭar lenea necinste ne aduce.
Munca din mană'ţĭ nicĭ cum să scape, ca îmbucătura în gură'ţĭ cu dulcéţă sa 'ncapă.
7925 Munca durerĭ aduce, dar şî dobândă dulce.
Munca dĕpărtéză ori-ce rĕu şî orĭ-ce lipsă.
Munca mică, dobândă mică.
Muncă, muncă să cheltuescĭ, ĭar nu ḑile să sĕrbătorescĭ, că cu acéstă şî pĕ Domnul cinstescĭ şi pe tine maĭ mult te folosescĭ.
Muncă peste muncă dĕ veĭ adăoga, lipsă în casă nicĭ că veĭ avé.
7930 Muncă sĕ înţelege, la orĭ-ce omul sĕ îndeletnicesce.
Muncesce nu spre cinstea ta, ci spre folosul altuĭa; că folosul obştesc, cea maĭ mare cinste ĕţĭ aduce.
Muncesce după putinţă, că cu muncă bună şî sănătatea ţe-o păstrezĭ şî avere dobândescĭ.
Muncitoriĭ dobândesc, cu munca mâĭnilor lor, ĭar boieriĭ, cu munca altora, şeḑênd pĕ saltele.

Muncitorul, când adună atuncĭ sĕ 'nveselesce, șî munciĭ sale mulțumesce.
7935 Muncitorul, șî dĕ sĕ socotesce să facă vre-un rĕu, n'are vreme să facă acel rĕu.
N'aĭ muncit la tinerețe, pătimescĭ la bĕtrânețe.
N'aștepta să te'mboldéscă ca pĕ bou la muncă, c'atuncĭ șî muncescĭ șî pătimescĭ.
Nemuncitorul, pururea în durerĭ dĕ mâĭnĭ șĭ dĕ picere petrece.
Nicĭ o ḑi fără muncă, afară dĕ Duminecă, ce nimic nu dumică.
7940 Nicĭ un lucru te 'nveselesce, ca ceea-ce odrăslesce din bună munca ta.
Nicĭ un lucru așà dĕ dulce, ca ceea-ce ție munca ta 'țĭ-aduce.
Nicĭ pré multă muncă, nicĭ dĕ tot în lenevire, că șî una șî alta d'opotrivă te vatĕmă, ci mĕsura dĕ mijloc la tóte să păzescĭ.
Nóptea să te deștepțĭ, ca cocoșiĭ să șî cânțĭ, sî dĕ muncă să te-apucĭ.
Numaĭ o ḑi pe sĕptĕmână să te odihnescĭ din mână, dacă voescĭ să nu sarăcescĭ.
7945 Nu te pleca la mila altuĭa, ci maĭ bine la munca ta.
Nu tóte dĕ la altul d'a gata aștepta, ci mișcă șî tu din mână la orĭ-ce cum-va.
Petrecerea fără muncă, muma sărăcieĭ șî sora hoțieĭ.
Piste putință la muncă pĕ nimenĭ să nu silescĭ, ca tot-dé-una la muncă gata să'l găsescĭ.
Pururea să ostenescĭ cu óre-ce muncă, nu numaĭ pentru tine, ci pentru altul ca tine.
7950 Puținĭ, muncind împreună, mult folos aduc, ĭar fieș-care în parte, nicĭ pentru a sa trebuință; d'aceea ĭea'țĭ un tovarăș la orĭ-ce muncă.
Rodul munciĭ maĭ dulce, dĕ orĭ-ce plăcere pĕ lume.
Silesce-te la muncă ca să nu caḑĭ în lipsă.
Sórele să te arḑă la lucru dĕ câmp, ca bun rod să dobândescĭ, din munca ce cheltuĭescĭ.
Să te dĕprinḑĭ la muncă dĕ bună voĭe a ta ca s'o poțĭ suferi șî când va veni fără voĭa ta.
7955 Slavă sĕ cuvine celor ce muncesc pentru folos obștesc.
Tótă ḑiua să muncescĭ, dar să te șî odihnescĭ.
Firéscă datorie a omuluĭ sĕ 'nțelege a munci necurmat.
Ceasornicul muncitoruluĭ, cocoșul sĕ 'nțelege.
Ceea-ce muncescĭ, să fie spre folosul tĕu, șî spre folosul obștesc, c'atuncĭ te numescĭ om mare.
7960 Ceĭ crescuțĭ la mindire, la pămînt nu pot munci.

Cel-ce a muncit, acela are drept d'a sĕ şî folosi din munca luĭ.
Cel în slujbă, şî când sĕ odihnesce, léfa luĭ ĕĭ merge, ĭar muncitorul, munca luĭ, léfa luĭ.
Cel-ce ḑiua nu muncesce n'are dreptate nóptea să sĕ odihnéscă.
Cel-ce la vreme dĕ muncă sĕ pune la cântări, la vreme dĕ fóme trebue să jóce.
7965 Cel ce mult muncesce, luĭ i-sĕ cuvine cinste şî plată bună, ca şî altul dĕ la el pildă să ĭea bună.
Cel-ce mult muncesce, mult şî dobândesce.
Cel-ce mult muncesce, dĕ multe greşĕlĭ sĕ feresce.
Cel-ce mult muncesce, pururea sătul este că nimic ĕĭ lipsesce.
Cel-ce nu muncesce, în trândăvie sĕ topesce.
7970 Cel-ce nu muncesce, în visurĭ sĕ chinuesce.
Cel ce nu muncesce, la furtişag gândesce, că d'aci sĕ hrănesce.
Cel-ce nu muncesce, slugă altuĭa dĕ nevoĭe sĕ găsesce; ĭar cel-ce muncesce, n'are trebuinţă dĕ nicĭ un stăpân. Pazesce-te să nu ajungĭ slugă altuĭa că vaĭ dĕ tine.
Ce somn uşor şî dulce, munca pămîntuluĭ ne aduce.
Cine cu munca petrece, dĕpărtéză dĕ la sine orĭ-ce întristare şî orĭ-ce zădărnicie.
7975 Cine maĭ mult muncesce, maĭ mult şî dobândesce.
Cine muncesce, pâĭnea nu-ĭ lipsesce, ĭar cine sĕ lenevesce, sărăcia dĕ el sĕ lipesce.
Cine muncesce bine, mănâncă maĭ cu poftă.
Cine n'a învĕţat nicĭ o meserie, póte munci cu mâna mult maĭ bine.
Bărbatul tare, ţapăn şî voĭnic, muĭerea slabă şî neputincĭósă. D'aceea munca la bărbat.
7980 Băşicĭ pĕ mâĭnĭ cine scóte din muncă, acela pâĭnea cu dulcéţă o mănâncă.
Dĕ-aĭ munci maĭ adese-orĭ, prisos aĭ avé în casa ta dĕ multe orĭ.
Domnul avere dă celuĭ ce muncesce.
Domnul, omuluĭ parte 'ĭ-a făcut, să muncéscă tótă ḑiua.
După muncă, pâĭnea maĭ dulce ni-sĕ pare.
7985 După muncă şî dobândă.
După dreptate munca când veĭ s'o împarţĭ, ĭea pildă dĕ la albină, că unele aduc mĭere, şî altele fac căsuţe dĕ mĭere, tóte cu mare supunere către stăpâna lor.
Dĕ n'aĭ învĕţat nicĭ un meşteşug, alérgă la cel obştesc şî la cel maĭ dĕ folos, adică la plug, şî la o sapă bună, ce'ţĭ dă îmbucătura cea maĭ bună.

Dĕ nu veĭ munci, în vecĭ sărac veĭ fi.
Şi când maĭ mare avere dobândescĭ, munca să nu ţe-o părăsescĭ.

Pentru Muncitorĭ

Veḑĭ *Muncă.*

Pentru Muritorĭ

Veḑĭ *Mórte.*

Pentru Mustrare

7990 Când mustrezĭ pĕ óre-cine, cu dragoste să'l îndemnĭ, ĭar nu să'l înfruntezĭ.
Când mustrezĭ pĕ óre-cine, socotesce-te în tine, nu cum-va şî tu asemenea aĭ urmat? şî te mustréză şî pĕ tine.
Mustréză pĕ cel înţelept precum i-sĕ cuvine, la neprevĕḑută greşală, şî maĭ înţelept va eşi.
Să te ferescĭ să nu te-arĕţĭ vrednic dĕ mustrărĭ, dar nevrednic de-a-le suferi când ele ţi-se vor cuveni.
Cel-ce urasce mustrarea, nicĭ odată sĕ 'ndreptéză.
7995 Dĕ orĭ-ce pĕ altul, cu cuvînt ĕl mustrezĭ, tu dĕ aceea, cu totul să te depărtezĭ.

Pentru Mucĭ

Când mucii 'ţĭ-'ĭ sufli, nu trîmbiţa din nărĭ, că pĕ toţĭ eĭ sperii.
Când muciĭ 'ţĭ-'ĭ sufli, dă-te la o parte, ca să nu sufli asupra celor dinainte.

Pentru Mănăstirĭ

La mănăstire mănâncĭ d'a gata, fără a munci, ca când n'aĭ avé mâĭnĭ.
La mânăstire, tembelicul cel maĭ mare, despre ale munciĭ.
8000 La mânăstire, bogăţie mare, dar milă nicĭ-dĕ-cum.
Cel-ce o lume dĕspóĭe ca să facă mănăstirĭ, sĕ 'nţelege că le face pentru a acelora pomenire, ĭar nu pentru a luĭ.

Pentru Măreţi

Când faptele ĕţĭ sûnt micĭ, urît să te arĕţĭ măreţ.
Măreţul pururea sĕ bagă între ceĭ maĭ marĭ, ca să sĕ arate şî el mare.

Pentru Mărĭ

Cu cât dĕ frumósă marea, când dĕ dĕparte o veḑĭ, cu atât dĕ urîtă, când în ea te înnecĭ.
8005 Maĭ bine pĕ uscat cu vînt, dĕ cât pĕ mare fără vînt.
Marea, cu înnecarea eĭ o lume prăpădesce, şî toţĭ dĕ ea sĕ ţin. O ce neroḑie!
Marea, frumósă, dar primejdiósă.
Marea dĕ dĕparte bine s'o veḑĭ, ĭar în ea vre-o dată nicĭ cum să te încreḑĭ.
Pĕ cel mai bogat, marea 'l-a arĕtat cel maĭ scăpĕtat.
8010 Scăparea celuĭ pĕ mare, mórtea sĕ înţelege
Ce turburare dĕ mare, mare, când val piste val vine călare.
Cine pĕ mare umblă, vĭéţa şĭ-o scurtéză fără vremea eĭ.
Dĕ mare să te mirĭ, că este dĕ mirare, ĭar dĕ umblat să umbli pĕ uscat.

Pentru Mărinimie adică Inimă mare, Curaj

Orĭ-ce împotrivire a noroculuĭ tĕŭ, sa nu pótă micşora mărinimia ta.
8015 Cu mărinimia dobândescĭ, ceea-ce nu gândescĭ.
Mărinimia ĭértă cele maĭ marĭ greşĕlĭ.
Mărinimia urasce, orĭ-ce micşorare în fapte şi în cuvinte.
Mărinimia uĭtă îndată orĭ-ce rĕu dĕ la altul 'ĭ-a venit.
Mărinimia, îndrăsnéla cea maĭ mare.
8020 Mărinimia nicĭ o frică dĕ primejdie are.
Mărinimia nicĭ odată grăĭesce dĕ rĕu.
Marinimia nicĭ sĕ uĭtă la cele maĭ micĭ lucrărĭ, nicĭ le bagă în sémă.
Mărinimia numaĭ, ĭubesce adevĕrul.
Mărinimia, podóba sufletuluĭ.
8025 Marinimia cu bine rĕsplătesce, cât nu face slujba ce i-sĕ face.
Mărinimia sĕ ruşinéză să facă cel maĭ mic rĕu.
Fără mărinimie nimic nu poţĭ folosì, şî în zadar te strudescĭ.

Pentru Mărire

Mărirea n'o poţĭ cunósce, dĕ cât numaĭ când o pĭerḑĭ.
Mărirea ce aĭ în mână, numaĭ îndată o pĭerḑĭ, când pré mult rîvnescĭ către alta maĭ bună.
8030 Mărirea celor marĭ, după fapte sĕ cunósce.
Mărirea ce sĕ dobândesce cu cumplire, 'ţĭ-aduce ne-cinste, ĭar nu fericire.

Pentru Măritiş

Cu măritişul norodul ĕl înmulţescĭ, dragostea o întărescĭ şî pĕ Domnul îndatorezĭ, că porunca luĭ urmezĭ.
Când veĭ să te măriţĭ, caută la om ĭar nu la ném şî avere, că din prost sĕ face dĕ ném, şî din sărac bogat, ĭar din ne-om, om cu mare ne-voinţă.
Maĭ bine măritată, fie şî cu prost, dĕ cât ne-măritată şî dĕfăĭmată; că măritişul cinste ĕţĭ aduce, ĭar ne-măritişul, la marĭ greşĕlĭ te duce.
8035 Cea maĭ mare greutate, fata ne-măritată.

Pentru Mărturiĭ

Veḑĭ *Marturĭ.*

Pentru Mĕsură

Orĭ ce mĕsură, îndestulare bună.
Orĭ-ce piste mĕsură, vatĕmă în urmă.
Orĭ-ce piste mĕsură, greşală sĕ 'nţelege după orĭ-ce lege.
Orĭ-ce piste mĕsură, căinţă aduce în urmă.
8040 Orĭ-ce piste mĕsură, nu ţine multă vreme.
Ori-ce pré mult, şî orĭ-ce pré puţin, 'ţĭ-aduc vătĕmare, ĭar mĕsură dĕ mijloc, folosul cel maĭ mare.
Orĭ-ce fără mĕsură, scade din cinstea luĭ.
Cu anevoĭe fórte, o mĕsură dĕ mijloc să sĕ păzéscă la tóte.
Cu mĕsură să mănâncĭ, cu mĕsură să şî beĭ, cu mĕsură să grăĭescĭ, cu mĕsură să urmezĭ la orĭ-ce veĭ să săvîrşescĭ, că mĕsura la tóte, unélta cea maĭ bună.
8045 Cu ce mĕsură veĭ mĕsurà, cu aceea ţi-se va mĕsurà.
La orĭ ce urmare, când veĭ păzi mĕsura, nicĭ o greşală ĕţĭ aduce.

La orĭ-ce maĭ cu mĕsură, ca când ĕţĭ va lipsi să nu-'ţĭ paĭe maĭ cu greŭ.
La orĭ-ce daĭ şî la orĭ-ce ĭeĭ, mĕsura din ochĭ să nu o pĭerḑĭ.
La cele piste mĕsură, nicĭ o orînduĭélă.
8050 Mănâncă, bé şî jócă, dar tóte cu mĕsură şî la vremea lor.
Mĕsura la tóte, cea maĭ bună dreptate.
Mĕsura cea maĭ bună, ce nicĭ la o parte, nicĭ la alta nu atîrnă.
Mĕsurile şî schimburile, cât sĕ póte dĕ înlesnitóre să fie.
Nimic piste mĕsură, ca să nu te căĭescĭ în urmă.
8055 Precum munca piste mĕsură la aşternut te-aruncă, aşa şî lenea cea mare te lasă ca un puf móle; d'aceea la nicĭ una să trecĭ piste mĕsură.
Tóte cu mĕsură bună, că piste mĕsură ĕţĭ aduce căinţă nebună.
Ce anevoĭe şî piste putinţă a păzi óre-cine o mĕsură, când slava, averea şî puterea, piste tot ĕl încunjură.
Cel-ce la tóte, mĕsura dĕ mijloc bine o păzesce, acela numaĭ nu sĕ căĭesce.
Cel-ce sĕ păzesce dĕ orĭ-ce piste mĕsură, maĭ mult bolesce şî dĕ sănătos sĕ socotesce.
8060 Bucuria şî 'ntristarea când vine piste mĕsură, dĕ coşcĭug ĕţĭ ĭea îndată mĕsură.
Şî câştigul cu mĕsură să doresci să-'l dobândescĭ, la cele dĕ trebuinţă.
Şî multa strădanie şî marea dĕsfătare, d'o potrivă amîndooĕ trupul ţe-l topesce, mintea ţe-o întunecă şî în uĭmire te aruncă; d'aceea la amîndooĕ cu mare mĕsură.
Şî dĕ mult şî dĕ puţin mult să te ferescĭ, ci mĕsura dĕ mijloc la tóte să păzescĭ, dacă veĭ să nu te nevoĭescĭ; că orĭ-ce piste mĕsură te lasă în urmă, fără nicĭ o mĕsură.

Pentru Măscĭ

Cu masca pĕ obraz, întreg măscăriciu.
8065 Masca chip frumos, dar fără creerĭ într'însa.
Masca după obraz, când grăĭescĭ serióse, pururea să ţe-o ridicĭ.

Pentru Mătănii

O pocăinţă cât dĕ mică, cu părăsire dĕ cele rele, biruĭesce miĭ şî sute dĕ mătăniĭ.

Mătănii multe în zadar, când pocăința ěțĭ lipsesce.
Mătănii multe, întrégă dobitocie, viclenie şî rěutate arată, că va să înşale pě ceĭ ce-'l věd făcênd la mătăniĭ.
8070 Jocul mătăniilor în mână lenevire arată.
Nicĭ măcar o mătănie, ci îndurare mare.
Nu mătăniĭ cere Domnul, ca să'țĭ frângĭ mijlocul, tocma ca pehlivaniĭ, ci căință şî pocăință, cu děpărtare dě orĭ-ce rea urmare.
Dě cât mătăniĭ cu capul până la pămînt, şî cu suflet spurcat, maĭ bine cu suflet curat, când intri in mormînt.

Pentru Mâĭnĭ

In adunare când te afli, la părțile dě ruşine mâna nicĭ cum să țe o 'ntindĭ.
8075 Când mergĭ la óre-cine, cu mâĭnile pline, uşile ți-sě děschid dě sine.
Cu mâĭnile la piept, cu ochii în jos te arată dě smerit, ce-'ĭ dic ipocrit.
Mâĭnile încleştate, la genuche şî la spate, nicĭ cum să le țiĭ înaintea altora, că te-arată ca un tâlhar legat.
Mâĭnile curate dě sânge să ți-le păzescĭ, ca bună chemare dě la Domnul să dobândescĭ.
Mâĭnile cele maĭ multe, aduc şî roadurĭ maĭ multe.
8080 Mâĭnile celuĭ-ce 'nnótă, lopețĭ dě luntre sě socotesc.
Mâĭnĭ țepene la brutarĭ, picere țepene la boricenĭ sě cuvine să aĭbă.
Mână aspră, semn dě muncă.
Mâna călugăruluĭ şî a cerşetoruluĭ, o pantahuză pururea plină
Mâna să țe-o arěțĭ maĭ lungă la dare şî maĭ scurtă la luare.
8085 Mâna să țe-o sărute, să n'o daĭ la nimenĭ, că semn dě mândrie, cu mare nerodie.
Mâna slobodă la cele bune, ĭară la cele rele, legată şî 'n cătuşĭ băgată.
Mâna ce sě taĭe după pravilă, nicĭ o durere simte; dar vedĭ să n'o pațĭ, fie şî fără durere.
Mâna deschisă să țe-o aĭ la cel sărac şî scăpětat.
Nicĭ mâĭnile, nicĭ fața, nicĭ dințiĭ, nicĭ cum să-'ĭ laşĭ, ca dě câĭne, nespălațĭ şî necurățațĭ.
8090 Nu cu o mână să tragĭ şî cu alta să zgornescĭ, ci cu amîndooě să îmbrățişezĭ.
Cu mâna gólă dě te-'ĭ duce la orĭ-cine, «*eşĭ afară*», ěțĭ vor dice, ĭar cu mâna plină «*poftim, poftim*», dě la toțĭ audĭ.

Şî fierul şî pĭétra, dĕ mână sĕ tocesce.

Pentru Mânie şî Mânioşĭ

Asupra celor nevinovaţĭ nicĭ o mânie să aĭbĭ, fie şî vrăjmaşĭ.
Acela maĭ mare sĕ póte socotì ce mânia şĭ-o póte stăpânì.
8095 Acela mare dĕ suflet, ce la mânie nicĭ cum sĕ supune.
Omul în mânie la gâlcévă gândesce, ĭar cu răbdarea întîmpină orĭ-ce gâlcévă.
Omul cu minte nicĭ cum sĕ mânie.
Omul când sĕ mânie, inima i-sĕ aprinde şî cu nimic alt o póte stinge, dĕ cât cu blândeţele.
Omul când sĕ mânie, te sperie cu vederea, că grozav sĕ uĭtă.
8100 Om cu om când sĕ mânie, d'ar puté s'ar sfîşia.
Orĭ-ce mânie multă vreme să nu ţie, ĭar dragostea în vecĭ să fie.
Orĭ-ce mânie dobândescĭ, cu ruşinea s'o înveselescĭ.
Urît, să te mâniĭ pĕ ceĭ maĭ mare dĕ cât tine.
Invaţă-te să'ţĭ stăpânescĭ mânia ta că om eştĭ.
8105 In loc dĕ mânie, să te silescĭ blândeţe să dobândescĭ.
In mânie când te aflì, nicĭ însuşĭ să urmezĭ, nicĭ ce-va să poruncescĭ, că d'amîndcoĕ în urmă te căĭescĭ.
Ca cârmacĭul dĕ pĭetre, dĕ mânie să te ferescĭ.
Cu o nebăgare în sémă, orĭ-ce mânie dĕ la tine dĕpărtezĭ.
Cu mult maĭ voĭnic, cel-ce mânia 'şĭ-o stăpânesce, dĕ cât cel-ce la rĕsboĭu biruĭesce.
8110 Cu mânia către alţiĭ aşà să te arĕţĭ, cum veĭ către tine alţiĭ să sĕ pórte.
Cu mânia pĭerḑĭ orĭ-ce îndrăsnélă.
Cu mânia ta nimic alt folosescĭ, dĕ cât inima ta ţe-o topescĭ.
Cu mânie dĕ nevoie numaĭ să începĭ cu ea, ĭar nu să şî sfîrşescĭ cu ea.
Cu răbdarea orĭ-ce mânie, fie cât dĕ mare, îndată o potolescĭ.
8115 Cu cel mânios nicĭ cum să te sfădescĭ, până nu-'ĭ va trece mânia.
Când omul în mânie, nu'l supĕrà maĭ mult.
Când în mânie te aflì, staĭ din orĭ-ce lucrare.
Când sĕ ĭea în gâlcévă prieten cu prieten, şî rudă cu rudă, atuncĭ sĕ aprinde mânia cea maĭ mare.
Când te mâniĭ pĕ óre cine, ridică pricina pentru care te mâniĭ şî nu te veĭ maĭ mânia pĕ el.

8120 Când te mâniĭ să te păzescĭ, ca nu cum-va cu mânia la óre-ce să greşĕscĭ.
Când te mâniĭ, să te ruşinezĭ dĕ însuşĭ tine, şi nicĭ cum te veĭ maĭ mânia.
Când te mâniĭ, să ţii până când te veĭ socotì óre-ce maĭ bine.
Când te mâniĭ dĕ óre-ce, mintea dĕ tot ţi-se întunecă şĭ nicĭ cum maĭ judecă, d'aceea atuncĭ, lasă pĕ alţiĭ să hotărască.
Când nu te mâniĭ pĕ orĭ-cine, uĭtă-te la altul ce să mânie pĕ altul, şi îndată te veĭ căì.
8125 La icónă, dĕ mânie, să te uĭţĭ tu când te mâniĭ şi nicĭ cum maĭ mult în mânie veĭ fi.
La mânie cu zăbavă, la 'ndurare cu grabă, la blândeţe cu tărie şi la cuvînt cu statornicie.
Maĭ rĕŭ pătimescĭ, când dĕ mânie te stăpânescĭ.
Maĭ tiran dĕ cât omul, în mânia luĭ, nicĭ o fiară pĕ lume.
Maĭ bine descoperĕ mânia ta, dĕ cât s'o ţiĭ ascunsă, că cu arĕtarea eĭ, dĕ pĕcat tu veĭ scăpa.
8130 Mult vatĕmă pĕ om mânia când ĕl coprinde.
Muritor fiind lume, nu păstra în tine vecĭnică mânie.
Mânia arată pĕ cel slab dĕ suflet.
Mânia aţîţă vrajbă, vrajba te duce la greşĕlĭ, greşala la pĕcate.
Mânia, o furie ce la mórte te duce, pĕ cel-ce nu scie cum s'o înfrîneze.
8135 Mânia împĕratuluĭ, călăuză morţiĭ.
Mânia în sînul nebunuluĭ, acolo sĕ odihnesce, că în vecĭ nebunul mânios.
Mânia, întrégă nebunie, că din furie curge, şi când ea te coprinde, din ochiĭ tĕĭ scânteĭe scoţĭ, sângele tĕŭ îndată în cap ţi-sĕ urcă, obrazul ţi-sĕ aprinde, gura plină dĕ spume, ca dĕ epilepsie, buzele tare 'ţĭ tremură, dinţiĭ în gură rĕu ĕţĭ scrîşnesc, trupul ţi-sĕ cutremură, glasul ţi-sĕ curmă, sufletul d'abĭa ţi'l tragĭ, şi din picere ca caiĭ baţĭ. O ce grozăvie la vedere urîtă! când omul s'ar uĭta în ceasul acela, în oglinda sa, atuncĭ s'ar spăĭmînta însuşĭ el dĕ el. Acéstă boleşniţă, cu răbdarea numaĭ sĕ póte tămădui, aducĕnd inimiĭ odihnă şi sufletuluĭ mângăĭere.
Mânia între ceĭ-ce sĕ ĭubesc cam puţină vreme ţine.
Mânia îndelungată, aduce căinţă lată. Dĕparte dĕ ea.
8140 Mânia vrăjmăşesce inima ţe-o îndrăcesce, dĕ nu poţĭ cunósce binele din rĕŭ.
Mânia gura nu şĭ-o stăpânesce.
Mânia jos aruncă orĭ-ce dar sufletesc.
Mânia cu încetul ĕţĭ mănâncă pĭeptul.
Mânia cu cât maĭ mare, cu-atât căinţa maĭ mare.

8145 Mânia cu nimic alt sĕ potolesce, dĕ cât cu îndelunga răbdare.
Mânia când e înverşunată, să n'o superî aşa îndată.
Mânia când ne coprinde, mintea sĕ desprinde.
Mânia când prididesce, numaĭ cuvîntul o potolesce.
Mânia când biruesce, rĕŭ şî rĕŭ te chinuesce şî trupesce şî sufletesce.
8150 Mânia când ţe-o stăpânescĭ, greşalele lesne le ĭerţĭ.
Mânia cât maĭ puţin pĕ tine te stăpânesce, atât maĭ mult ţie ĕţĭ folosesce.
Mânia cât dĕ mică, la inimă te pişcă.
Mânia la om, scurtare dĕ vĭéţă.
Mânia la pĭept lovesce, pĕ cine ea biruesce.
8155 Mânia lungă, bólă îndelungată.
Mânia maĭ mare dĕ orĭ-ce întîmplare.
Mânia mult d'ar ţiné, lumea rĕŭ s'ar împĭedeca.
Mânia, muma rĕutăţilor.
Mânia, mândria şî zavistia, d'o potrivă te mistuĭesc, până a nu te sfîrşi.
8160 Mânia nicĭ cum cunósce la nicĭ o dreptate.
Mânia noroduluĭ, urgia Domnuluĭ.
Mânia nu scie a judeca, beţia nu scie a grăì, prostìa nu scie a poruncì, zavistia nu scie a ĭubì.
Mânia pĕ apă s'o slobodĭ să mérgă, ìar dragostea în pĭétră s'o sapĭ cât dĕ adînc, ca statornică să fie.
Mânia pĕ om în gâlcévă ĕl cufundă.
8165 Mânia pĕ om în cap ĕl lovesce şî mintea maĭ întâĭŭ îndată 'ĭ-o smintesce.
Mânia pĕ nesimţite, în primejdie te trimite.
Mânia pĕ cel înţelept, nicĭ cum ĕl stăpânesce.
Mânia rece, curînd sĕ trece.
Mânia rudelor cu mult maĭ cumplită dĕ cât a străinilor.
8170 Mânia rĕŭ vatĕmă mintea cea maĭ bună, şî mare căinţă ne-aduce în urmă.
Mânia semn dĕ marea slăbicĭune a sufletuluĭ tĕŭ.
Mânia singură, întrégă greşală, fără a greşi óre-cine în mânie.
Mânia s'o ocărescĭ şî dĕparte dĕ tine să o şî osîndescĭ.
Mânia sĕ zemislesce, când óre-cine pĕ noĭ ne năpustuĭesce.
8175 Mânia să n'o păstrezĭ în vreme îndelungată, nicĭ s'o arĕţĭ cumplită la nimenĭ nicĭ odată.
Mânia sĕ potolesce, când cel-ce a dat pricină dĕ mânie sĕ umilesce.
Mânia să sĕ frângă ca acul albineĭ ce, cum muşcă, sĕ frânge.
Mània să ţe-o arĕţĭ, nu către cel maĭ mic, ci către cel maĭ mare, dacă poţĭ să fiĭ călare.
Mânia să ţe-o înfrînezĭ, mânia să ţe-o stăpânescĭ, ca căinţă

să nu vedĭ, că până la căință te șî pĭerdĭ, când eĭ te supuĭ.
8180 Mânia să țe-o dĕpărtezĭ, până a nu te supune că, în urmă, rĕŭ piste rĕŭ ți-sĕ pune.
Mânia te asémĕnă cu cea maĭ grozavă fĭară, dar tu până eștĭ mânios, nu urma ca nicĭ o fĭară.
Mânia, firesce, la multe rele ne silesce.
Mânia, cel maĭ lesne lucru 'n lume, că dĕ orĭ-ce sĕ mânie șî mic, șî mare orĭ cine.
Mânia, din om te face ne-om.
8185 Mânia dĕ la cel înțelept, curînd sĕ risipesce, ĭar dĕ la cel nebun, d'abea-d'abea sĕ mișcă.
Mânia dĕ tot urîtă că la nimenĭ sĕ maĭ uĭtă.
Mânia țe-o stăpânescĭ, când bine te socotescĭ.
Mânia șî ĭuțéla multă vreme să nu te stăpânéscă.
Mânia șî 'ntristarea vĭéța țe-o scurtéză.
8190 Mânia șî 'ntristarea la nimenĭ să ți-le arĕțĭ, că cu acésta ĕțĭ arĕțĭ slăbicĭunea sufletuluĭ tĕŭ.
Mânia șî sgârcitura nicĭ cum sfat primesce.
Mânia șî fómea d'opotrivă te frămîntă.
Mânia, șî cea cu cuvînt, te-arată fără cuvînt.
Mânia șî beția, mintea pĕ loc țe-o mușcă șî te-arată dobitoc.
8195 Mânia șî beția dooĕ rele fară leac
Mânia șî dĕ aude, dar nicĭ cum înțelege.
Mânia șî dĕ te-a coprins, dar nimenĭ s'o cunóscă.
Mânia dréptă, nicĭ cum sĕ pomenesce.
Mândru către mânie pururea să te arĕțĭ, șî nicĭ cum s'o primescĭ.
8200 Nicĭ cum mâna să țe-o ridicĭ, cu cea maĭ mică mânie, că șî nevrênd, dĕ multe-orĭ a omorît cel-ce a lovit.
Nicĭ cum să osîndescĭ când în mânie te găsescĭ, ca nu rĕŭ să te căĭescĭ.
Nicĭ cu pricină, nicĭ fără pricină, să te mâniĭ vre-odată.
Nicĭ până înserat, mânia să țe-o păstrezĭ.
Nicĭ să te mâniĭ, nicĭ rĕŭ să gândescĭ, nicĭ pizmă să dobândescĭ, pĕ orĭ-cine șî orĭ-cum, după pîra altora, ce din sîn ĕșĭ scot mincĭuna.
8205 Numaĭ ceĭ ticăloșĭ dĕ minte sĕ mânie șî sĕ turbură pentru orĭ-ce bagatelă.
Nume bun dĕ veĭ s'audĭ, să-țĭ cheltuĭescĭ mânia cât maĭ curînd șî dĕ grabă.
Nu supĕrà maĭ mult pĕ cel în mânie cădut, că maĭ rĕŭ sĕ 'nvĭerșunéză, ca focul când ĕl sgândărĭ.
Nu te mânià pĕ cel-ce nu te înțelege, că duhul luĭ prost sĕ vede.
Pĕ cel furios în mânie, lesne ĕl supuĭ, când dulce veĭ grăi

luĭ, saŭ când veĭ tăcea dĕ tot, sau când veĭ fugi dinaintea luĭ.
8210 Precum pĕ supuşiĭ tĕĭ te mâniĭ când ĕţĭ greşĕsc, asà şî tu pĕ tine, să te mâniĭ când greşĕscĭ, ca maĭ puţin să greşĕscĭ.
Pripa mânieĭ, căderea omuluĭ.
Rodul mânieĭ, vătĕmarea sufletuluĭ.
Rĕŭ cu rĕŭ când sĕ mânie, mânia sĕ 'ndoĭesce, ĭar când unul sĕ supune, pĕ jumătate rĕmâne.
Să nu 'nvĭerşunezĭ la mânie pĕ cel cu putere mare, că 'ntâĭŭ tu o veĭ cerca-o.
8215 Să nu te supuĭ mânieĭ, ca să nu te daĭ urgieĭ.
Pĕ cel-ce mintea nicĭ cum ĕĭ potolesce a luĭ mânie, îndată ĕl vedĭ cădut în cea maĭ mare drăcie.
Stăpânesce-ţĭ mânia ta, în tótă vĭéţa ta, şî te veĭ socotì cel maĭ mare împĕrat.
Târdiŭ să te deşteptĭ, când veĭ către mânie să te arĕţĭ.
Fugĭ dĕ mânia Domnuluĭ până îĭ va trece necazul.
8220 Fugĭ dĕ cel-ce sĕ mânie, până în mânie sĕ află.
Ceea-ce în mânie socotescĭ să facĭ, să nu urmezĭ, până când te aflì coprins dĕ mânie.
Celuĭ mânios, fĭere din nas ĕĭ curge.
Cel maĭ mare vrăjmaş, mânia la om.
Cel maĭ mare dar la om sĕ înţelege a 'şĭ stăpâni mânia.
8225 Cel mânios în mânie orĭ-ce poruncesce, în urmă sĕ căĭesce. Vedĭ să nu o paţĭ.
Cel slab din fire când sĕ mânie, maĭ sĕlbatec sĕ arată.
Cel-ce un norod întreg stăpânescĭ, o mică mânie cum nu ţe-o îmblândescĭ?
Cel-ce sĕ mânie, ĕşĭ varsă mânia şî pĕ cel nevinovat.
Cel-ce sĕ mânie întru a luĭ vină, îmĭ mărturisesce însuşĭ a luĭ vină.
8230 Cel-ce sĕ mânie pĕ ceĭ maĭ dĕ-aprópe luĭ, vinovat va fi în tótă vĭéţa luĭ.
Cel-ce nu sĕ mânie, acela maĭ înţelept.
Cel-ce fuge dĕ mânie, scapă dĕ greşala ce din mânie luĭ va să-'ĭ vie.
Cel-ce dĕ mânie sĕ stăpânesce, nicĭ o greşală ĕĭ maĭ lipsesce.
Cine la rele nicĭ cum sĕ deprinde, mânia pĕ el nicĭ cum ĕl cuprinde.
8235 Cine 'n mânie bate, maĭ mult pĕ sineşĭ bate.
Dĕ multe orĭ ne mâniem şî fără voĭa nóstră, când pĕ órecine vedem că pătimesce.
Dĕparte dĕ orĭ-cine, când mânia ĕl coprinde.
Dĕparte dĕ cele ce ţie ĕţĭ aduc mânie.

Děparte cât veĭ puté dě cel-ce sě mânie, fără pricină dě mânie.
8240 Děprinde-te să-ţĭ stăpânescĭ mânia când te coprinde, ca să te arěţĭ cel maĭ blând stăpân.
Şî bărbatul şî femeea, d'o potrivă sě mânie, când la pat sě supěră.

Pentru Mânioşĭ

Veḑĭ *Mânie.*

Pentru Mân

Veḑĭ *Mânĭ.*

Pentru Mângăĭere

O mângăĭere dulce omuluĭ să-'ĭ daĭ la orĭ-ce întîmplare, ca să i-sě uşureze sufletul dě necazurĭ.
Un câĭne dě veĭ mângăià, te linge, te sărută, saltă, sare, alérgă şî jócă p'împrejurul těŭ, ĭar dě 'l veĭ certà, îndată te muşcă, ne cum un om. Ia bagă dě sémă bine la acésta.
Ca mângăĭerea, pě muĭere, nimic alt o supune.
8245 Mângăĭerea uşuréză orĭ-ce necaz pătimescĭ.
Mângăĭerea în pat dulce, la supunere aduce şî pě cea maĭ tare 'n minte şî pě cea cu nicĭ un dinte.
Mângăĭerea la 'ntristare, cea maĭ mare îndurare.
Mângăĭerea patuluĭ pě mulţĭ ěĭ adórme.
Mângăĭerea poftă aduce, şî pofta plăcere, ĭar plăcerea dragoste.
8250 Mângăĭerea cea maĭ mare, la cel-ce cade în cea maĭ mare nenorocire, este a sě odihni děparte dě orĭ-cine.
Mângăĭerea dě prieten, ce dulce ni-sě pare! dar când este viclénă, ne vatěmă pân' la os.
Mângăĭerea dragostiĭ, a buzelor apropiere.
Mângăĭerile dě cu nópte ţine lumea în fiinţă că, dacă ele ar lipsì, lumea s'ar sfîrşì.
Pě nicĭ unul să nu laşĭ să ĭésă din casa ta nemângăiat cu orĭ-ce mijloc veĭ puté, c'acésta te cinstesce şî te măresce maĭ mult dě cât o împěrăţie.
8255 Cea maĭ mare mângăĭere, când împreună sě jelesc.
Cea maĭ slabă şî maĭ tristă mângăĭere, când plânge pě cel mort, când la mormînt ěl petrece, şî când luĭ ěĭ dă sărutarea cea din urmă.

Cel-ce dĕ faţă te mângăĭe şî pĕ din dos te sfâşie, te mângăĭe ca pisica.
Dacă omul, unul cu altul nu s'ar mângăià, dragoste pĕ lume nicĭ cum s'ar aflà.

Pentru Mâncare

Omul când vede pĕ altul că mănâncă, poftă i-sĕ dĕschide.
8260 Atât să mănâncĭ în cât, dĕ la masă când te scolĭ, să poftescĭ să maĭ mănâncĭ, şî-aşa stomacul va fi maĭ uşor.
Orĭ-când mănâncĭ, şî beĭ să mulţumescĭ luĭ Dumneḑĕŭ, ca găina ce 'n cer sĕ uĭtă, dĕ câte orĭ din apă gustă.
Cu cât mâncarea maĭ simplă, cu atât sănătatea maĭ tare.
Când mănâncĭ la masă, maĭ lasă ceva pĕ masă, pentru sluga ce'ţĭ slujesce şî pentru câĭnele ce te păzesce.
La ţĕranĭ, în adevĕr, próstă mâncare găsescĭ, dar cu maĭ mare gust, că ţe-o dă cu mare gust.
8265 Lângă Domn orĭ-ce mâncare, fórte dulce ni-sĕ pare.
Maĭ puţin când mănâncĭ, mănâncĭ maĭ cu poftă, că pururea dĕ mâncare aĭ maĭ mare poftă.
Maĭ bine cheltuĭélă maĭ mare, la ale mâncărilor, dĕ cât la ale podóbelor, că una pĕ din afară ĕţĭ slujasce, ĭar alta pĕ din lăuntru te hrănesce.
Maĭ bine mămăligă în casa ta cu odihnă, dĕ cât pandeşpane şî pişcoturĭ la masă împĕrătéscă, cu chinurĭ şî necazurĭ.
Maĭ bine próstă mâncare cu dragoste şî îndurare, dĕ cât masă maĭ mare şî dĕ inimă sfărâmare.
8270 Mănâncă pĕ cât muncescĭ că, maĭ mult mâncând, pururea în lipsă te găsescĭ.
Mănâncă după gust şî îmbracă-te după mode.
Mâncarea la suflet nu strică dĕ cât numaĭ la stomac.
Mâncarea piste mĕsură, stomacul ţe'l dărîmă. D'acésta să te ferescĭ, dacă nu veĭ să pătimescĭ.
Mâncarea singuratică şî pĕ tăcute, mâncare dĕ lup, că mâncarea cere veselie, veselia cere adunare şî vorbă maĭ multă.
8275 Mâncarea fără bĕutură nicĭ cum sĕ pare bună, însă bĕutură cu mĕsură.
Mâncare adese-orĭ şî câte puţin ĕţĭ ţine stomacul sănătos.
Mâncarea d'un fel numaĭ dĕ bucate, te ţine maĭ sănătos, ĭar felurimea dĕ bucate, te frămîntă şî te dărîmă până ce te trântesce jos. Alege care 'ţĭ place.
Mâncarea ţĕrănéscă, puţine bóle încércă.
Mâncarea simplă, spre împuternicire, ĭar nu împodobită, spre dĕrăpĕnare.

8280 Mâncarea şî bĕutura cu multă cumpĕtare, că piste mĕsură, şî una şî alta ĕţĭ aduce mare vătĕmare.

Mâncarea şî bĕutura ta, dreptatea şî pacea să sĕ înţelégă.

Mâncare bună şî bĕutură bună dĕ veí căpĕtà, şî singur le veĭ mânca, mult te vor vătĕma.

Numaĭ bolnaviĭ sĕ întrébă, dĕ aŭ poftă dĕ mâncare.

Nu te întrébă, ce-aĭ màncat? ci ce fapte aĭ urmat? aşà ne cântă Sfânta Evanghelie.

8285 Paza mare dĕ mâncare, maĭ mare vătĕmare.

Până a nu muncì, nu te pune la mâncare, că 'ţĭ face greutate mare.

Să mănâncĭ atâta, ca când i să maĭ mănâncĭ şî mâĭne.

Să mănâncĭ maĭ puţin, ca să poţĭ da şî pĕ la săracĭ.

Să nu te socotescĭ că ca să mănâncĭ trăĭescĭ, ci mănâncĭ ca să trăĭescĭ.

8290 Cel-ce acasă nu mănâncă, pururea cu grijĭ mănâncă.

Cel-ce mănâncă, pĕ cel-ce nu mănâncă să nu'l dojănéscă, nicĭ cel-ce nu mănâncă pĕ cel-ce mănâncă să nu'l judece. Aşà Domnul poruncesce.

Cel-ce d'a gata mănâncă, nicĭ cum dĕ muncă s'apucă.

Cel-ce d'a gata mănâncă fără a muncì, nicĭ cum cunósce dulcéţa mâncăriĭ.

Cine mănâncă ca un porc, şî bé ca un boŭ, trebue să şî alerge ca un cal dĕ poşte.

8295 După mâncare vin uşor să beĭ, ca şî putere maĭ bună să ĭeĭ.

După mâncare, cere plimbare, la cel-ce nu muncesce, ĭar cel-ce muncesce, munca destulă plimbare.

Dĕ unde slujĕscĭ, d'acolo să şî mănâncĭ.

Dĕ dooĕ şî dĕ treĭ orĭ păzesce-te să nu te bată, ĭar dĕ mâncare să'ţĭ dé şî dĕ maĭ multe-orĭ.

Şî mĭere maĭ mult dĕ veĭ mâncà, te veĭ căì, că mult te va vătĕmà.

Pentru Mântuire

8300 Atuncĭ te poţĭ mântui, când recunoscêndu-ţĭ greşala, nu numaĭ te veĭ căì, dar şî te veĭ pocăì.

La vreme dĕ mântuire, şî cel d'întâĭŭ şî cel din urmă d'o potrivă sĕ înţeleg.

Bucuria şî fericirea celor mântuiţĭ, a sĕ ĭubi în vecĭ.

Pentru Mândri şî Mândrie

Adu-'ţĭ aminte că eştĭ muritor şî nu te mândri ca un nemuritor.

Ochiĭ mândruluĭ ĕĭ smeresce Domnul.
8305 Omul mândru minte n'are, că întâĭŭ mintea şĭ-o pĭerde, apoĭ mândrie dobândesce.
Omul mândru sĕ fălesce şî pentru cele maĭ urîte ale luĭ fapte.
Omul, născut în cel maĭ mare întunerec al minţiĭ, născut să sufere orĭ-ce necazurĭ pĕ lume, născut pentru o puţină vreme, cât clipescĭ din ochĭ; pentru acestea tu te mândrescĭ? orĭ pentru-că ochiĭ nu ţe-'ĭ deschiḑĭ, după-ce odată ĕĭ închiḑĭ.
Omul dĕ mândrie atât sĕ întunecă, încât sĕ socotesce a fi d'opotrivă cu Domnul.
Orĭ-ce patimă şî orĭ-ce bólă, fie cât dĕ grea, tot maĭ ne dă rĕgaz, dar mândria nicĭ-dĕ-cum.
8310 In cea maĭ mare norocire să-'ţĭ aducĭ aminte dĕ prósta stare a ta, cea maĭ dinainte şî, socotind că póte ĭarăşĭ să maĭ vie, nicĭ cum să te mândrescĭ.
Inceperea pĕcatelor, mândria la om, că din mândrie în necazurĭ ca Satana a căḑut.
Smeritul în sus şî mândrul în jos nicĭ cum sĕ uĭtă vreodată, d'aceea după uĭtătură, lesne să cunosc amîndoĭ îndată.
Cu numele altuĭa să nu te fălescĭ, ca cĭóra ce şĭ-a împrumutat pene frumóse dĕ la alte păsĕrĭ, ci cu ale tale fapte să te fudulescĭ.
Cu cât dĕ mult te mărescĭ, nicĭ cum să te mândrescĭ, că mândruluĭ Domnul ĕĭ stă împotrivă.
8315 Când mândrul ajunge Domn, pămîntul sĕ cutremură.
Lăsaţĭ mândria la o parte, dacă vreţĭ să dobândiţĭ cinste şî dragoste, dĕ la toţĭ în parte.
Maĭ lesne poţĭ albi p'un arap cât dĕ negru, dĕ cât pĕ cel mândru să'l facĭ să'şĭ plece capul în jos.
Când mândria merge înainte, ruşinea după ea sĕ ţine.
Urît piste fire şî nesuferit, şî omuluĭ şî Domnuluĭ, săracul mândru.
8320 Mult, mult să te păzescĭ, în mândrie să nu caḑĭ, ca să nu paţĭ ca Satana, ce din cerésca slavă în pămînt s'a cufundat.
Mândria atât dĕ mult sĕ înalţă, în cât făcù pĕ ómenĭ să sĕ numĭască dĕ Dumneḑĕı. Dĕparte d'o asemene patimă, c'asemene numire la ómenĭ nu e dată.
Mândria în urma eĭ, ruşine şî greşĕlĭ lasă.
Mândria gonesce slavă mincinósă, zavistia, necinste, pişpăitura dĕrăpĕnare şî linguşirea bună mâncare. Ghicĭ acum, care vînéză maĭ bine?
Mândria curînd ĕşĭ ĭea rĕsplătirea sa.
8325 Mândria curge din marea prostie.

Mândria la om, ochiĭ minţiĭ ĕĭ orbesce.
Mândria la om cel maĭ d'intâĭu pĕcat, din care s'a pricinuit cele maĭ marĭ rele 'n lume.
Mândria la om, dĕpărtare dĕ Dumneḑĕire.
Mândria la muĭere, cea maĭ mare frumuseţe.
8330 Mândria la muĭere, din fire i s'a dat.
Mândria la muĭerĭ numaĭ este dată, şî fala la bărbaţĭ fermecaţĭ.
Mândria maĭ ciudată dĕ cât orĭ-ce altă patimă, că cu mintea te urcă maĭ presus dĕ cât poţĭ, ĭar cu fapta te arată maĭ în jos dĕ cât eştĭ.
Mândria la muĭere atuncĭ maĭ bine sĕ potrivesce, când are şî frumuseţe.
Mândria ne face să ne-arĕtăm maĭ presus dĕ cât sûntem.
8335 Mândria nicĭ cum sĕ póte curăţi dĕ soitura hainiĭ eĭ.
Mândria nicĭ cum scade, ci dĕ ce merge sĕ măresce.
Mândria pururea la cinste şî slavă gândesce şî rîvnesce.
Mândria pĕ om, la cele maĭ marĭ greşĕlĭ ĕl duce.
Mândria pĕ om dĕ tot ĕl topesce.
8340 Mândria sĕ măresce, când pĕ înşine nu ne cunóscem.
Mândria sĕ nasce din lipsa socotinţiĭ.
Mândria să ţe-o arĕţĭ la întrecere dĕ dĕstoĭnicie.
Mândria dĕparte să ţe-o surghĭunescĭ şî din casa ta s'o isgonescĭ, că cea maĭ mare scârbă ţe-aduce dĕ la toţĭ.
Mândria stăpânuluĭ, pĕ norod prăpădesce.
8345 Mândria stăpânesce cu totul înaintarea.
Mândria turburare şî mânia turbare.
Mândria celor-l-alţĭ ni-se pare fórte grea, pentru-că ne supĕră la a nóstră mândrie.
Mândria celuĭ prost şî a celuĭ sărac, cea maĭ mare greutate ce suferă pămîntul.
Mândria celuĭ ce dă cu aceluia ce ĭea, una alteĭa în potrivă sĕ 'nţeleg, că unul va să sĕ laude, şî cela-l-alt socotesce că i-sĕ cuvine să-ĭ dea.
8350 Mândria bunătăţile tóte ţi le mişcă dĕ loc.
Mândria din barbarism, şî barbarismul ocara lumiĭ.
Mândria din cer pĕ îngerĭ ĭ-a scoborît şî jos la pămînt în vecĭ ĭ-a trântit.
Mândria dĕ o potrivă, şî la mare şî la mic, d'aceea şî nu o cunóscem.
Mândria, dĕ mare zavistie şî pizmă, ne face să nu băgăm pĕ nimenĭ în sémă.
8355 Mândria dĕrapĕnă orĭ-ce dar dĕ la om.
Mândria şî interesul, amîndooĕ dooĕ pricinĭ dĕ orĭ-ce necaz ne vine.

Mândria şî lenevirea ne face să credem, fără nicĭ o cercetare, orĭ-ce rěŭ ni-sě arată.
Mândria şî ruşinea, cea maĭ mare înfrînare la muĭerĭ sě socotesce.
Mândruluĭ ĕĭ place cam mult să te rogĭ dě el.
8360 Mândrul unde merge dă dě ştire, ca cu alaĭŭ să-'ĭ ĭésă înainte.
Mândrul în minutul când va să ajungă în vîrful mândrieĭ, atuncĭ cade jos.
Mândrul voĭesce ca numaĭ el să sě cinstéscă.
Mândrul dice c'a pĭerdut câte nicĭ odată a avut.
Mândrul dice că n'are vreme maĭ nicĭ odată.
8365 Mândrul cu mândria şî chĭar norocul sěŭ şî'l pĭerde.
Mândrul când miluĭesce cu toba vestesce.
Mândrul crapă dě necaz, când nu'l bagĭ în sémă.
Mândrul la nimic nu voĭesce să se plece.
Mândrul lesne sě poticnesce, că nicĭ cum pě pămînt vede.
8370 Mândrul mult zăbovesce la orĭ-ce 'ţĭ făgăduesce, ca maĭ mult luĭ să te rogĭ.
Mândrul nu pré va să fie, şî sgârcitul înděrětnic nu pré va să plătéscă.
Mândrul nu pré 'ĭ place să muncéscă, d'aceea capul nu şî'l pléca nicĭ cum în jos.
Mândrul povaţă nicĭ cum primesce.
Mândrul pururea tot maĭ sus va să şadă.
8375 Mândrul sě socotesce a fi děosebit dě firea omenéscă, şî d'o potrivă cu firea dumnedeéscă.
Mândrul sě face că pătimesce, şî maĭ mult că sě căĭesce, când vre-un bine cuĭ-va face.
Mândrul firesce cu paf puf sě hrănesce.
Mândrul d'ar puté, în cer s'ar urcâ.
Mândrul din câte a avut, numaĭ mintea şĭ-a perdut.
8380 Mândrul şî în cer dě s'ar fi suit, tot nu s'ar fi mulţumit.
Mândrul şî când n'are ce mâncâ, atuncĭ maĭ mulţĭ la masă poftesce.
Mândrul şî când te ajută, mult te scârbesce cu mijlócele ajutorinţeĭ.
Mândrul şî la aĭ sěĭ părinţĭ, cu scârbă sě privesce.
Mândru nicĭ cum să te-arěţĭ, ca cinste maĭ multă să dobândescĭ.
8385 Neghiobia măresce mândria.
Nimic alt maĭ urît Domnuluĭ, ca săracul mândru.
Nicĭ un mândru în vĭéţă scapă dě pedépsă.
Nicĭ un mândru dě mândrie cresce maĭ mult dě cât este.
Nicĭ mândru dě tot, nicĭ plecat piste fire, ci o měsură să păzescĭ ce ţi-sě cuvine ţie maĭ bine.

8390 Nicĭ pentru bogăţie, nicĭ pentru minte mare să te mândrescĭ vre-odată, că mândrul scade numaĭ îndată.
Nicĭ cea maĭ mare sărăcie nu póte da mândruluĭ dĕ cap.
Nicĭ dĕ mare putere, nicĭ dĕ mare slavă, nicĭ dĕ mare avere să nu te mândrescĭ, că tóte 'ntr'un minut te lasă, şî rĕmâĭ gol precum te-aĭ născut.
Norocul mândruluĭ, când ĕşĭ pierde mândria.
Nu cu dĕstoîniciile tatăluĭ tĕŭ, nicĭ cu ale moşuluĭ tĕŭ, tu să te mândrescĭ, ci cu ale tale pururea să te fălescĭ.
8395 Numaĭ la césul morţiĭ mândrul cunósce că este şî el om, când cunoştinţa nimic ĕĭ maĭ folosesce.
Nu te mândri piste fire la cea maĭ mare norocire, c'averea, cât dĕ mare, statornicie n'are.
Nu te da mândrieĭ, ce e muma trufieĭ, ce pĕ îngerĭ 'ĭ-a aruncat, din cer jos i-a cufundat, că pămînt eştĭ şî ţĕrînă, şî 'n pămînt şî în ţĕrînă îndată te veĭ preface, şî acolo te veĭ întórce.
Să nu ne mândrim către ceĭ-ce norocul le stă împotrivă, ci către ceĭ ce norocul le este d'o potrivă, dacă şî atuncĭ vom puté.
Să nu te mândrescĭ când linguşitoriĭ te laudă şî te mângăĭe, că prin ascuns te sfâşĭe.
8400 Să nu te dĕsmĭerḑĭ pré mult în mândrie, că nu sciĭ ce astăḑĭ saŭ mâĭne va ţie să'ţĭ vie.
Scaunul să ţe'l dĕspoi dĕ mândrie, dĕ trufie cum şî dĕ sgârcitură şî să ţe'l împodobescĭ cu blândeţe, şî cu galantomie.
Tot omul mândru, dar mândria şî-o arată, unul într'un chip şî altul într'alt chip.
Tot calicul mândru.
Fala celor mândri te strînge dĕ gât.
8405 Firea ne-a dat mândria ca să nu ne mâhnim d'ale nóstre cusururĭ.
Cea maĭ mare greutate ce ţine pămîntul, este omul cel maĭ mândru.
Cel maĭ urît şî dĕ suflet vătĕmător, mândria la om. Dĕparte dĕ ea.
Cel maĭ mare dar al mândruluĭ, sĕ 'nţelege când nu va să fie dator.
Cel mândru sĕ socotesce că din cer, cu cosul, pĕ pămînt este căḑut, şî nu scie că din cer şî îngeriĭ luĭ Dumneḑĕŭ dĕ mândrie au căḑut.
8410 Cel-ce dĕ mândrie sĕ umflă ca curcanul, şî pĕ nas suflă ca calul, umple aĭerul dĕ putóre.
Cine, când umblă, 'şĭ-arată mijlocul, şî capul în sus ĕl ţine, dĕ mândru sĕ socotesce.

Cine mândria şĭ-o stăpânesce acela ca un împĕrat sĕ socotesce.
Dacă omul ar cunósce din ce ţĕrînă e făcut, nicĭ odată s'ar mândri.
Din marea mândrie, socotim că nicĭ o greşală avem, şî ĭarăşĭ ea ne face să urîm darurile ce nu avem.
8415 Dĕ mândrie zavistia, ce inima ţe-o sfâşie fără a simţi. Dĕparte dĕ mumă ca să scapĭ dĕ fiĭca eĭ.
Din mândria ta şî din zădărnicia ta, te socotescĭ maĭ sus şî nu sciĭ că, 'ndată caḑĭ ca Satana, când din cer dĕ mândrie a căḑut.
Domnul mândrilor le stă împotrivă, ĭar celor smeriţĭ le dă dar.
Dĕ-aĭ cunósce trufia cea dĕ tot deşartă, nu te-aĭ mândri piste fire cu mintea ta cea próstă.
Dĕ veĭ să te mândrescĭ, să te mândrescĭ nu pentru cele-ce pĕ din afară te înfrumuseţéză, ci pentru cele-ce pĕ din lăuntru te luminéză
8420 Dĕ mare mândrie, nu putem suferi a ne socoti nevrednicĭ dĕ orĭ-ce.
Dĕ n'am fi înșușĭ noĭ mândri, nu ne-ar păsà dĕ mândria altora.
Dĕ cinste să te-arĕţĭ mândru către tine, ĭar către ceĭ-l-alţĭ plecat la toţĭ, că din potrivă rĕmâĭ dĕ rîs.
Şî când nicĭ o altă patimă avem, dĕ patima mândrieĭ nicĭ cum putem scăpà.
Şî bine şî rĕŭ urmând, nu veĭ mulţumi pĕ cel-ce e mândru.

Pentru Mâhnire

8425 Orĭ-ce ḑi, s'o socotescĭ ca ḑiua din urmă şî nicĭ odată te veĭ mâhni.
Ca mórtea, mâhnire nimic alt ĕţĭ aduce maĭ mare şî dĕ te scapă dĕ orĭ-ce pătimire.
Mâhnirea omuluĭ, otrava vĭeţiĭ. Fugĭ dĕ ea cât veĭ puté.
Nicĭ un om póte fi în vecĭ fără nicĭ o mâhnire.

Pentru Nazurĭ

Nazurile la muĭere, temeĭul cinsteĭ eĭ.

Pentru Nas

8430 Cu nasul în sus nicĭ cum să umbli, că te lovescĭ dĕ mândrie, ce pĕ sus o găsescì.
Când nasul veĭ să ţe'l ştergĭ, la o parte să te daĭ, ca să n'aducĭ scârbă la ceĭ dĕ p'împrejur
Nasul cu unghiile mult să te ferescĭ, înainte dĕ alţiĭ, nicĭ să ţe'l curăţĭ, nicĭ să ţe'l scobescĭ.
Pĕ cel-ce va pururea să te pórte dĕ nas, dă-'ĭ bobîrnac piste nas.
Să nu te laşĭ să te tragă, nicĭ într'un chip dĕ nas, ceĭ dup'împrejurul tĕŭ, ca pĕ cal cu frîul.
8435 Domnul nasul ţe l-a dat maĭ lung dĕ cât mintea ta, ca să miroşĭ dĕ dĕparte ce e bun şî ce e rĕŭ.

Pentru Nascere şî Facere dĕ copiĭ

Muĭerea, când nasce, dă mâna cu mórtea, şî după nascere, veselie nespusă.
Precum pĕ tine altul te-a născut nasce şî tu pĕ altul ca lumea să sĕ ţie.
Cel-ce nasce, sĕ nasce ca să móră.
Cu cât nascerea maĭ grea cu-atât bucuria după nascere maĭ mare.
8440 Cu bucuria c'a dobândit copil din pântecele eĭ, uĭtă muĭerea cele maĭ marĭ şî maĭ înfricoşate dĕ nascere durerĭ.
Când tu te dĕpărtezĭ prin pustietăţĭ, dĕ facere dĕ copiĭ, împotriva firiĭ, socotesce-te că te dĕpărtezĭ dĕ porunca Domnuluĭ ce însuşĭ el a orînduit facerea dĕ copiĭ prin urmarea firiĭ, pentru cinstea luĭ, o taĭnă Dumnedeĭéscă.
Maĭ bine voiŭ dĕ treĭ orĭ să intru în rĕsboiŭ, dĕ cât numaĭ odată să daŭ mâna cu mórtea, la facere dĕ copiĭ, dis-a una după o facere grea, dar în urmă ĭarăşĭ a rĕmas grea, dĕ buna voĭe a eĭ.
Nicĭ o durere maĭ 'nainte sciută şî bine cunoscută, ca ale faceriĭ durerĭ, dar cu mare bucurie le aştéptă ca să vie pentru a dobândi cel maĭ dulce nume dĕ *«mumă dĕ copil»*.

Pentru Ném şî Némurĭ

Vedĭ *Cinste.*

O ce ticălos némul muritor.
8445 Un ném dĕ la Adam toţĭ pĕ pămînt sûntem, ca când am

fi toţĭ Adamiştĭ; d'aceea nu te maĭ făli dĕ némul tĕu, ci maĭ bine numesce-te Adamist, ca nicĭ odată némul să ţe'l pĭerḑĭ.

Vorba dulce, mişcarea potrivită, purtarea cinstită, arată pĕ om dĕ ném.

Maĭ bine începere némuluĭ tĕŭ să-'ĭ daĭ, dĕ cât sfîrşitul luĭ, îndată să te arĕţĭ; că nu cel ce 'şĭ sfîrşesce al sĕu ném ce a moştenit, ci cel-ce începe a'şĭ mări némul sĕu, acela sĕ 'nţelege a fi maĭ vrednic dĕ ném.

Maĭ bine din prost sĕ ajungĭ dĕ ném, dĕ cât din om dĕ ném să ajungĭ prost.

Némul în adevĕr dĕ cinste, dar năravurile bune întrece orĭ-ce ném, că cu mult maĭ preţióse.

8450 Némul să nu te speriïe, că nimic însemnéză fară nicĭ un dar.

Némul stă în vrednicie, că némul nu face pĕ om, ci omul pĕ ném; d'aceea nu dĕ némul tĕŭ să te fălescĭ, ci dĕ dĕstoĭnicia ta.

Némul la cel mort nu prinde nicĭ un loc, că după mórte toţĭ d'opotrivă, cel cu opinca ca vlădica şî soldatul ca împĕratul.

Némul cel omenesc, pĕ-acela maĭ mult să'l cinstescĭ, că pĕ tine te cinstescĭ.

Némul cel împrumutat, fără urmărĭ bune, a dobândit numaĭ nume.

8455 Némurile tóte la Domnul sĕ socotesc, nicĭ cât cel maĭ mic grăunte dĕ muştar.

Nu amesteca pĕ ceĭ morţĭ cu ceĭ viĭ, când veĭ să te arĕţĭ din ce ném te tragĭ, ci maĭ bine arată-ţĭ cinstea némuluĭ tĕu după ale tale fapte bune şî cinstite.

Nu némul să te arate, ci tu pĕ ném să'l arĕţĭ.

Nu némul, ci urmările tale cele bune să te deosebĭéscă dĕ ceĭ-'l-alţĭ.

Nu te făli pentru a némuluĭ tĕŭ cinste, ci cu mult maĭ bine pentru ale tale urmărĭ bune şî dĕ cinste.

8460 Nu din ce ném te tragĭ, ci dĕ eştĭ vrednic dĕ ném, acésta sĕ cercetéză.

Rupeţĭ şi sfărîmaţĭ ceea-ce vĕ dĕosebeşte pĕ unul dĕ altul, ca toţĭ un ném să fiţĭ, un ném să vĕ socotiţĭ, o familie şî numaĭ a celuĭ d'intâĭŭ om din care toţĭ ne tragem, ca nisce fraţĭ firescĭ.

Semne dĕ ném bun acestea sĕ înţeleg: slobod a fi omul dĕ orĭ-ce patimă rea, facerile dĕ bine nicĭ cum ale uĭta, către toţĭ a s'arĕtà cu cuvenită smerenie, milă şî îndurare dĕ toţĭ a avé, cinstea şî înţelepcĭunea cu dĕosebire a le ĭubi, dĕ orĭ-ce urîtă fapte mult mult a se ruşina şí, în sfîrşit, cuget bun pururea a păstrà.

Slujba cinstită şî credinciósă maĭ mare ca orĭ-ce ném.
Tot némul omenesc o familie sĕ înţelege dintr'un părinte eşită.
8465 Fapta bună, ĕţĭ arată al tĕu ném că e dĕ cinste.
Fieş-care ném cu tabĭeturile luĭ.
Ceĭ din părinţĭ dĕ ném, atuncĭ eĭ sĕ pot socoti dĕ ném, când vrednicĭ sĕ vor arĕtà dĕ némul părintesc.
Cel cu darurĭ bune, acela sĕ înţelege a fi dĕ ném bun.
Cel maĭ mare ném cinstea sĕ socotesce.
8470 Cel maĭ d'intâĭŭ părinte fiind născut din ţĕrînă, toţĭ noĭ ceĭ din urmă, marĭ şî micĭ dĕ-o potrivă, ném avem pĕ ţĕrînă; nu te mândri dar dĕ-un ném ĭeşit dintr'o ţĕrînă ce în picere o calcĭ, ci maĭ bine dĕ fapte bune, ce ca o verdéţă bună, plină dĕ florĭ frumóse, împodobesce pĕ ţĕrînă.
Cel-ce năravurile i-sĕ vĕd dĕ faţă, nu trebuĭe să sĕ laude, că este dĕ ném bun, că ném bun să înţelege năravurile cele bune.
Cel-ce săvîrşasce orĭ-ce bine póte face, acela sĕ înţelege om mare şî dĕ ném.
Cel-ce sè fălesce în némul sĕŭ, să 'şĭ aducă aminte că Adam nicĭ un ném a avut şî toţĭ acum din némul luĭ ne tragem.
Cel-ce cere după cuviinţa némuluĭ, ĭar nu după dĕstoĭnicia sa, acela sĕ înţelege că nicĭ o dĕstoĭnicie are.
8475 Cel-ce din mic sĕ măresce şî ajunge la cinurĭ marĭ, acela mare şî dĕ ném sĕ înţelege.
Cel dĕ maĭ mare ném, acela şî maĭ cumplit.
Cel dĕ ném prost cam necinstit la fire.
Cel dĕ ném bun, la cele dĕ necinste, cu ruşinea în obraz.
Cine 'mpotriva némuluĭ sĕŭ urméză netrebniciĭ, ĕşĭ necinstesce némul sĕŭ şî numaĭ e vrednic dĕ el.
8480 Cine după némul sĕŭ sĕ mândresce, arată că el nimic nu plătesce.
Cinstea, lauda şî slava, a némurilor după vremĭ, a stătut şî stă, în mâna celor-ce sciŭ să scrie şî aŭ scris, spre pomenirea lor; că dacă nimenĭ n'ar fi scris, nimenĭ s'ar pomeni. Acelora dar să mulţumim pentru némurile nóstre.
Cinstea némuluĭ tĕŭ nu privesce la tine, ci la cel-ce-a dobândit-o cu a luĭ vrednicie, dĕ la care tu aĭ moştenit-o.
Cinstea némuluĭ tĕŭ să ţe-o arĕţĭ cu cuvîntul şî cu fapta, ĭar nu cu a ta moştenire.
Cinstea némurilor şî fericirea lor, pururea a stătut şî stă în deşteptarea noródelor şî 'n buna oblăduire a căpeteniilor lor.
8485 Din câţĭ filosofĭ aŭ stătut, nicĭ un moştenitor a luat nume dĕ ném a celuĭ filosof, că nicĭ unul a vrut să sĕ nu-

mĭască filosof, orĭ-că numele dĕ filosof ĕl ĭeau dĕ necinste saŭ maĭ bine a dice, cunoscêndu-'şĭ nedestoĭnicia sa.
Dĕ ném mare sĕ 'nţelege cel-ce slujasce obşteĭ fără nicĭ un interes.
Dĕ ném mare sĕ 'nţelege cel dĕstoinic dĕ óre-ce, ĭar nu cel bogat în avere.
Dĕ ném cinstit te socotescĭ, când faptele te dovedesc.
Dĕstoĭnicia ta, némul tĕŭ.
8490 Şî cinstea némuluĭ pĕ om, dĕ multe-orĭ ĕl bagă în primejdiĭ dĕ vĭéţă.

Pentru Ne-ascultare

Vedi *Ascultare.*

Pentru Ne-orînduĭală

Vedĭ *Orînduĭală.*

Pentru Ne-odihnă

Vedĭ *Odihnă.*

Pentru Ne-unire

Vedĭ *Unire.*

Pentru Ne-învinovăţire

Vedĭ *Vinĭ.*

Pentru Ne-învĕţaţĭ

Vedĭ *Învĕţătură*

Pentru Ne-îngrijire

Vedĭ *Grijĭ.*

Pentru Ne-îndurare

Vedĭ *Îndurare.*

Pentru Ne-înţelepcĭune

Vedĭ *Înţelepcĭune*

Pentru Ne-înţelegere şî Ne-înţelegătorĭ

Vedĭ *Înţelegere.*

Pentru Neveste

Alege'ţĭ pânză după probă şî nevéstă după mumă.
Iubesce-ţĭ nevésta şî pentru ea să te jertfescĭ.
Vaĭ dĕ cel-ce a nimerit nevéstă leneşă şî puturósă!
Caĭ şî boĭ când veĭ s'alegĭ la soiŭ bun atuncĭ alergĭ, ĭar nevéstă când ĕţĭ alegĭ, la sume dĕ banĭ alergĭ. Vaĭ dĕ alegerea şî alergătura ce facĭ!
8495 Când aĭ nevéstă urîtă, maĭ bine să'ţĭ scoţĭ ochiĭ ca să n'o maĭ vedĭ.
Legea muĭeriĭ bărbatul, credinţa muĭeriĭ bărbatul, dĕsfătarea muĭeriĭ bărbatul; cine nu păzesce acestea, nu e vrednică de a sĕ numi nevéstă, adică dĕ-a dobândi numele cel maĭ cinstit.
Maĭ lesne un bărbat póte păzi credinţa sa către nevésta sa dĕ cât nevésta către bărbatul sĕŭ; d'aceea cine a nimerit nevéstă cinstită, acela maĭ fericit.
Nevéstă cam d'opotrivă la vîrstă să'ţĭ dobândescĭ, ca să nu te 'nvrednicescĭ, la verigă să păzescĭ.
Nevéstă piste nevéstă nicĭ cum să'ţĭ aducĭ în casă, că rĕŭ piste rĕŭ ĕţĭ sporesce.
8500 Nevéstă în casă sĕ'ţĭ alegĭ pĕ cea maĭ cinstită, ĭar nu pĕ cea cu scumpe scule împodobită.
Nimic alt maĭ anevoĭe dĕ cât a'şĭ păzi óre-cine nevésta; cuĭ prin gând acésta 'ĭ-a trecut, rĕŭ s'a înşelat.
Nu la faţă ci la minte să te uĭţĭ maĭ bine, când nevéstă ĕţĭ alegĭ.
Toţĭ, pentru neveste, la interes aŭ alergat, d'aceea bun cu rĕŭ s'a amestecat.
Cel cu dooĕ neveste lesne închide ochiĭ că una d'o parte, şî alta dĕ alta ĕĭ trage ştréngul dĕ gât.
8505 Cine caută nevéstă frumósă, bogată şî dĕ ném mare, stăpân ĕşĭ ĭea în capul luĭ, ĭar nu nevéstă dĕ vĭéţă.
Dĕ veĭ să te ĭubéscă nevésta, trebue şî tu maĭ mult să o ĭubescĭ şî pururea s'o cinstescĭ.
Dĕ câte orĭ te închinĭ, să te rogĭ la Dumnedĕŭ, să dea minte nevéstiĭ tale.

Pentru Nevinovaţĭ i Nevinovăţiĭ

Vedĭ *Vinĭ.*

Pentru Nevoĭ i Nevoinţe

Orĭ-ce meşteşugirĭ şî orĭ-ce vicleşugirĭ, la nevoĭe sĕ supun.

Inainte dĕ nevoĭe, să te gătescĭ dĕ nevoĭe.

8510 Vaĭ dĕ acela ce sĕ nevoĭesce în valurile lumiĭ!

Jugul nevoilor cine 'l póte suferì, înţelept sĕ înţelege.

Cu greŭ a suferì, cea maĭ mică nevoinţă, cel-ce s'a învĕţat în dĕsfătărĭ să trăĭéscă.

Când nevoĭa te silesce, rabdă şî tu pĕ cât poţĭ, că dĕ te veĭ împotrivì, şî nevoĭa te va silì şî tu maĭ rĕu veĭ pătimì.

La vreme dĕ nevoĭ marĭ, ceĭ proştĭ sĕ 'nveselesc şî ceĭ marĭ sĕ necăjesc.

8515 La nevoĭe n'aĭ cu ce să-'ĭ staĭ împotrivă, dĕ cât cu dĕpărtarea şî cu răbdarea.

La nevoĭ însemnate, să chemĭ spre ajutor pĕ orĭ-cine, ĭar la lucrurĭ dĕ nimic, nicĭ cum pĕ nimenĭ să strigĭ că 'ĭ veĭ pĭerde în adevĕr, şî la cea maĭ mare nevoĭe.

Maĭ mare dĕ cât nevoĭa, nimic alt pĕ lume, că te face rob din slobod, în potriva firiĭ ce slobod te-a născut.

Nevoĭa, anevoĭe să scapĭ dĕ ea, d'aceea nicĭ cum să te mâhnescĭ, când dĕ ea te biruĭescĭ.

Nevoia găsesce mijlóce cuviinciόse la orĭ-ce trebuinţă, că ea ne învaţă la orĭ-ce în vĭéţă.

8520 Nevoĭa, când va ea, şî pĕ cel cu mare minte ĕl arată făr' dĕ minte.

Nevoĭa când vine, nu poţĭ scăpà nicĭ cum bine, nicĭ o poţĭ dĕpărtà, cât dĕ mult te veĭ lupta; d'aceea, maĭ bine suferă pĕ tăcute, până sĕ va schimba vremea spre bine.

Nevoĭa când te coprinde, te învaţă cu mult maĭ bine şî la câte n'aĭ gândit.

Nevoĭa când te silesce, mintea ĕţĭ pătimesce.

Nevoĭa la muncă pĕ om ĕl silesce, că nevoile dĕ-ar lipsì, nimenĭ ar maĭ muncì.

8525 Nevoĭa maĭ mare, nevoĭa maĭ tare dĕ orĭ-ce lege mare, că la nicĭ o lege nicĭ cum sĕ supune.

Nevoĭa ne stăpânesce, nevoĭa ne poruncesce, nevoĭa ne silesce, nevoĭa ne bagă în cele maĭ marĭ necazurĭ, precum ea voĭesce; că tóte eĭ sĕ supun, subt porunca eĭ sĕ pun; d'aceea şî nevrênd, nicĭ prin gându-ne trecênd, la multe noĭ şì greşim, la multe rele şî păşim.

Nevoĭa ne face să ne lepĕdăm şî dĕ ceea-ce nu voim.

Nevoĭa nu ne ĭértă a urma la tóte după dreptate.

Nevoĭa ne silesce la orĭ-ce interes, fie cât dĕ mic.

8530 Nevoĭa supune şî pĕ cel maĭ mare, când pĕ el sĕ pune călare.

Nevoĭa te învaţă şî la câte socotescĭ că sûnt cu anevoĭe.

Nevoĭa te silesce, orĭ-ce pravilă să calcĭ.
Nevoĭa te duce unde nu-ţĭ este voĭa.
Nevoĭa dĕ faţă, multe netrebniciĭ te 'nvaţă.
8535 Nevoĭa te face să rabḑĭ ceea-ce nicĭ prin gând ĕţĭ trece.
Nevoĭa te face să te-arĕţĭ cum ţie nu ţĭ place.
Nevoĭa te face să trecĭ piste rĕscóle.
Nevoĭa te face slugă. Suferă şî tu, până-ce ea va stăpânì.
Nevoile ce ţi-se întîmplă arată p'al tĕŭ prieten.
8540 Sub jugul nevoieĭ, cine 'n lume n'a căḑut?
Tóte nevoile în lume, pentru ómenĭ sûnt lăsate.
Feresce-te, cât veĭ puté, să nu caḑĭ în nevoĭ, că te duce la dĕsnădĕjduire, şî dĕsnădĕjduirea la cele maĭ urîte urmărĭ.
Ceea-ce nouĕ uşurinţă ne-aduce, la alţiĭ nevoinţă le-aduce.
Cele maĭ marĭ nevoĭ, din lene vin la noĭ.
8545 Cele dĕ nevoĭe în primejdie te bagă.
Cele dĕ nevoĭe, cu frică şî întristare, ĭar cele dĕ bună voĭe, c'o plăcere fórte mare. Alege care 'ţĭ place.
Cele dĕ nevoĭe le numim dĕ bună voĭe, când sila ne biruĭesce.
Cel-ce póte a sĕ 'mpotrivi la nevoĭ, când vor venì, cel maĭ tare dĕ minte sĕ socotesce.
Cel-ce piste nevoĭ dă, mintea să şĭ-o stăpânéscă, ca să nu şĭ-o prăpădéscă.
8550 Dĕ este nevoĭa înainte, te grăbescĭ dĕ-o ajungĭ, dĕ este în urmă, rĕmâĭ dĕ-o aşteptĭ.
Dĕ nevoĭe ḑicem-că *«aşa ni se cuvine»*, la orĭ-ce întîmplare.

Pentru Nevoiaşĭ

Veḑĭ *Vitejĭ.*

Pentru Neghĭobĭ, Neroḑĭ i Neroḑie

Infricoşat lucru a cădé în mâĭnĭ dĕ om neghĭob.
C'o mulţime dĕ neghĭobĭ, nicĭ o greşală ĕţĭ scapă. Dĕparte dĕ eĭ.
Neghĭobul cu năravurĭ rele cel maĭ cumplit om pĕ lume.
8555 Să te feréscă Dumneḑĕŭ dĕ om neghĭob în mânia luĭ, că orbesce te lovesce.
Flecarul grăĭesce orĭ-ce 'ĭ vine în gură, şî ce scie, şî ce nu scie, ĭar neghĭobul te lovesce cu vorba ca cu parul în cap.
Ceĭ neghĭobĭ şî nesimţitorĭ, cu înşelăcĭune primesc şî ascultă adevĕrul, că dĕ cuvînt nu ĭeaŭ.

Cu greŭ suferă omul nerodia altuĭa, ĭar a sa nicĭ cum o simte.
Càt e omul dĕ nerod, atât va să se arate dĕ isteţ.
8560 Nerodiĭ pĕ flecarĭ, şî pĕ ceĭ deşerţĭ ĕĭ socotesc dĕ ómenĭ marĭ.
Nerodul dintr'o greşală într'alta te aruncă. Dĕparte dĕ el.
Toţĭ nerodiĭ norociţĭ.
Cel-ce 'şĭ cunósce a sa nerodie şî scie cum să şe-o acopere, acela sĕ înţelege cu mult maĭ deştept.

Pentru Negoţ, Negustorie şî Negustorĭ

Orĭ-ce negustorie, cu marĭ chinurĭ şî primejdiĭ, ĭar a muĭeriĭ negustorie nicĭ un chin, nicĭ o primejdie cunósce, ci din potrivă, cu mare plăcere sĕ săvîrşasce, dar şî necinstea cea maĭ mare covîrşasce.
8565 Negustoria pĕ apă, dobândă piste dobândă aduce, când vînturile ţi-se plécă, c'o suflare dulce, ĭar la 'mpotrivă întîmplare, cea maĭ mare sărăcie ţie ĕţĭ, aduce şî primejdie dĕ vĭéţă cam mare are.
Negustoria slobodă, ţara ţe-o umple dĕ mare avuţie. Aşa s'o păzescĭ.
Negoţul cu mult maĭ bun, dĕ cât orĭ-ce altă meserie, dar trebue să aĭbĭ óre-ce capital, c'aminterea cu munca maĭ bine te hrănescĭ.
Negoţul, cât dĕ mic, mare folos ne-aduce, când la mare lăcomie cu gândul nu ne duce.
Negoţul ne 'mbogăţesce şi luxul ne dĕspóĭe.
8570 Neguţătorul sĕ 'nveselesce când luxul sĕ înmulţesce şî musafiriĭ sĕ 'mbogăţesc, ca să-'şĭ pótă trece marfa, ĭar musafirul sĕ 'nveselesce, când neguţătorul mufluzesce, ca să pótă lua marfa maĭ ĭeftină.
Neguţătorul sĕ ţine cu cinstea ce păzesce.
Neguţătorul lacom, la orĭ-ce aude că dă cât dĕ mică dobândă.
Neguţătorul fricos, móre dĕ fóme.
Tot negoţul neguţătoruluĭ dĕ înşelăcĭune spînzură.
8575 Ceĭ-ce cu ale credinţeĭ în lume sĕ neguţătoresc aceĭa, cu drept cuvînt, fiiĭ Sataniĭ sĕ socotesc.

Pentru Necazurĭ şî Necăjiţĭ

Omul în lume sĕ nasce ca să sĕ lupte cu felurimĭ dĕ necazurĭ, în tótă vĭéţa luĭ, şî numaĭ cu mórtea scapă dĕ ele.

Om fără nicĭ un necaz pĕ lume nu poţĭ află.
Orĭ-ce necaz ĕţĭ vine, ispita diavoluluĭ este, d'aceea să te silescĭ a birui orĭ-ce necaz întocma ca Iov.
Unul cu un necaz, altul cu alt necaz, nicĭ unul fără necaz.
8580 Un necaz pĕ unul, şî altul pĕ altul, apasă pân' la mórte.
In cât dĕ marĭ necazurĭ tu te veĭ află, la mórte tu nicĭ cum să gândescĭ, că nu sciĭ cum vremea, îndată sĕ va schimba.
In cele maĭ marĭ necazurĭ inima să ţe-o 'ntărescĭ, dacă veĭ să biruĭescĭ.
In cel maĭ mare necaz răbdarea te uşuréză cu mângăierea eĭ.
8585 Incet-încet te dedaĭ cu orĭ-ce necaz şî în urmă nu 'l maĭ simţĭ.
Vremea trece pĕ nesimţite, necazul vine pĕ simţite.
Ca să cunoscĭ necazurile altora, trebue să cadĭ în asemene necazurĭ.
Cu îndeletnicire la orĭ-ce lucrare, uĭţĭ orĭ-cĕ necaz.
Cu cât vîrsta sĕ măresce, cu atât necazul sĕ înmulţesce.
8590 Cu cât maĭ mare eştĭ, cu atât şî necazurĭ maĭ marĭ dobândescĭ.
Cu lacrămile tale să spelĭ necazurile celor necăjiţĭ.
Cum te nascĭ daĭ dĕ necazurĭ cum morĭ scapĭ dĕ ele; dar maĭ bine viŭ şî plin dĕ necazurĭ, că mult te mângâĭ când privescĭ la ale altora maĭ marĭ necazurĭ.
Cu cele maĭ marĭ necazurĭ să te dedaĭ, ca să le poţĭ suferì, când ele ĕţĭ vor venì, la vreme dĕ nevoie.
Când omul în necazurĭ, nu 'l apăsà maĭ mult.
8595 Când veĭ suferì orĭ-ce necaz, şî orĭ-ce păs, ca când n'aĭ avé nicĭ un necaz şî nicĭ un păs, că tóte trecĕtóre sûnt şî la uĭtare supuse.
Când maĭ nainte vedĭ ceea-ce o să ţi-sĕ întîmple, atuncĭ şî necazul maĭ uşor i să 'l vedĭ.
Când nicĭ un necaz tu aĭ încercat, nicĭ cum tu poţĭ cunósce a vĭeţiĭ fericire.
Când te necăjescĭ, să nu puĭ în lucrare ceea-ce gândescĭ, până nu 'ţĭ va trece necazul ce te necăjesce.
Câte şî maĭ câte necazurĭ sĕ schimbă unul după altul, când la unul, când la altul!
8600 Cât dĕ mult bine veĭ avé, dĕ cel maĭ mic necaz nicĭ cum veĭ scăpà.
Cât dĕ norocit veĭ fi, fără necaz nu poţĭ fi.
La orĭ-ce necaz, uĭtă-te la ceĭ-l-alţĭ, ce în maĭ marĭ necazurĭ sĕ află dĕ cât tine şî, cu aceia împreună, mângăĭe-te pĕ tine.
La orĭ-ce necaz mare, Domnul lângă tine şade călare când te vede cu curaj mare.

La orĭ-ce necaz, s'alergĭ ca să 'l uşurezĭ.
8605 La orĭ-ce necaz, să te plângĭ numaĭ la acela ce póte şî va să te ajute, că ceĭ-l-alţĭ aflând unde 'ţĭ pasă, acolo maĭ rĕŭ te apasă,
La necazurĭ cu curaj, că 'ntristarea ne dărîmă.
La nicĭ un necaz să nu te dĕsnădĕjduĭescĭ, dar şî la nicĭ o norocire, fie cât dĕ mare, să nu te bizuescĭ.
Lapĕdă'ţĭ masca dĕ pĕ obraz, ca orĭ-cine să te ajute, la orĭ-ce necaz.
Maĭ marĭ necazurile dĕ cât orĭ-ce bólă, că pĕ tot ceasul te omóră.
8610 Maĭ marĭ sûnt necazurile ce noĭ înşine ni-le pricinuim, dĕ cât cele ce dĕ la alţiĭ pătimim.
Maĭ multe necazurĭ, dĕ cât fericirĭ pĕ lume.
Maĭ bine un ceas în odihnă, dĕ cât miĭ şî sute în ostenélă şî necazurĭ.
Necazul cât dĕ mare, la o inimă mare ĕĭ dă curajul cel maĭ mare.
Necazul necontenit, scurtarea vĭeţiĭ.
8615 Necazul ce aĭ, să ţe 'l ascundĭ dĕ toţĭ, ca să nu sĕ bucure vrăjmaşiĭ ce aĭ.
Necazul din urmă, cu mult maĭ amar sĕ vede, dĕ cât celce a trecut, că cele trecute lesne le uĭtăm, când nu ne maĭ lasă nicĭ un semn.
Necazurile în lume la toţĭ dĕ obşte ne vine, când la unul maĭ multe, când la altul maĭ puţine.
Necazurile în lume englegĭaua lumeĭ.
Necazurile în lume, multe şî necontenite; d'aceea şî tu din unul nu scapĭ, şî într'altul peşin cadĭ.
8620 Necazurile în lume sĕ socotesc dĕ glume.
Necazurile la răbdare ne duce, şî răbdarea nădejde ne aduce.
Necazurile la prietenĭ, dĕ obşte sĕ socotesc, d'aceea când unul pătimesce, dĕ obşte trebuĭe să ne necăjim.
Necazurile la tinereţe sĕ pare uşóre, ĭar la bĕtrâneţe fórte amare.
8625 Necazurile maĭ reie dĕ cât orĭ-ce bólă, că dĕ boală îndată scapĭ, orĭ cu tămăduirea eĭ, orĭ cu petrecerea din vĭéţă, ĭar necazurile în vecĭ te chinuĭesc.
Necazurile n'aŭ sfîrşit şî la cel maĭ bun stăpân.
Necazurile ne mângâĭe când cu ele ne dedăm.
Necazurile pĕ om, curînd şî fără vreme, rĕŭ ĕl îmbĕtrânesc.
Necazurile pân' la sfîrşit nu staŭ la toţĭ desăvîrşit, ci când un necaz la un obraz, când altul la alt obraz.
Necazurile te omóră pân' a nu muri dĕ mórte.

8630 Necazurile trupescĭ nimic, nimic pĕ lângă cele sufletescĭ.
Necazurile dĕ la tinereţe, pĕ lângă cele dĕ la bĕtrâneţe întru nimic sĕ socotesc.
Necazurile d'o parte, patimile dĕ alta, ne duce la mâhnire şî mâhnirea la dĕsnădĕjduire, ĭar dĕsnădĕjduirea la cele maĭ urîte urmărĭ.
Necaz piste necaz nicĭ cum să adaogĭ, la cel-ce a cădut odată în necazurĭ.
Nicĭ unul până în sfîrşit fără necazurĭ s'a vĕdut.
8635 Nicĭ un necaz pĕ lume, să nu'l sufere omul.
Nicĭ în necazurĭ să te mâhnescĭ, nicĭ în fericirĭ să te mândrescĭ.
Nicĭ măcar un obraz, fără cel maĭ mic necaz.
Nu apăsà maĭ mult pĕ cel-ce odată în necazurĭ a cădut.
Numaĭ când cadĭ în necazurĭ, atuncĭ cunoscĭ ce e necazul.
8640 Numaĭ la necazurĭ la cel din cer alergăm, când nicĭ o scăpare pĕ pămînt maĭ avem.
Nu rîde dĕ cel-ce sĕ află necăjit, întru amărăcĭunea sufletuluĭ sĕŭ, că nu scii până mâĭne în ce amărăcĭune şî tu te veĭ aflà.
Povestind necazurile tale, sĕ pare că te uşurezĭ dĕ ele.
Pĕ negândite necazurile te cuprind.
Pĕ ceĭ în necazurĭ, fără ajutor nicĭ cum ĕĭ lăsà când poţĭ a-'ĭ ajutà.
8645 Să te necăjĕscĭ dĕ ceea-ce tu greşĕscĭ, te-arată dĕ om prost, ĭar să te îndreptezĭ dĕ ceea-ce tu greşĕscĭ, te arată dĕ om mare.
Să te ferĕscă Dumnedĕŭ dĕ cel-ce vreme gândesce să te necăjască
Să te dedaĭ cu necazurĭ, ca să le poţĭ suferi, când din nenorocire ĕţĭ vor veni.
Scapă dĕ nevoinţe pĕ cel înnecat în valurile necazuluĭ.
Tot în necazurĭ trăind, vĭéţă lungă ţi se pare, fie cât dĕ scurtă.
8650 Fie-ce obraz, cu dĕosebit necaz.
Cele maĭ marĭ necazurĭ pĕ la Domnĭ sĕ găsesc.
Cele maĭ marĭ necazurĭ ce pătimescĭ dĕ năpaste, lesne le poţĭ suferi cu aducerea aminte dĕ caznele ce pĕ cruce Domnul a pătimit fără nicĭ o greşală.
Cel maĭ mare necaz, şî când vedĭ cuţitul că'ţĭ vine la gât, să'l suferĭ cu curaj, că ce aduce ceasul, nu aduce anul.
Cel-ce în casă sĕ necăjesce, afară inima şĭ-o rĕcoresce şî dĕ necazurĭ şĭ-o isbăvesce.
8655 Cel dĕprins cu necazurĭ, aci cade, aci sĕ scólă.
Cine maĭ mult necăjesce pĕ cel cădut în necazurĭ, sĕ 'nţelege că nicĭ mila nicĭ îndurare are.

Cine nicĭ un necaz a suferit, nu'şĭ cunósce vrednicia sa.
Cine fată n'a măritat, casă n'a clădit, norod n'a stăpânit, nu cunósce ce e necazul.
Bĕtrâneţe pline dĕ necazurĭ, dar fără necazurĭ óre poţĭ trăi în lume? dĕ cât când numaĭ, tóte le veĭ socoti dĕ trecĕtóre ca şî noĭ înşi-ne. Acésta numaĭ te mângăĭe la orĭ-ce necaz.
8660 Dacă nicĭ un necaz aĭ avé, cum aĭ cunósce odihna dĕ maĭ bună?
După cele maĭ marĭ necazurĭ, când ĕţĭ aducĭ aminte, inima sĕ 'nveselesce, după-ce le biruĭesce.
Dĕ veĭ să cunoscĭ necazul celuĭ sărac, pune-te în locul luĭ.
Dĕ multe orĭ un necaz a dĕpărtat alt necaz, dar tot în necaz aĭ rĕmas.

Pentru Necuratul

Veḑĭ *Cel necurat.*

Pentru Necunoscĕtorĭ

Veḑĭ *Cunoscinţă.*

Pentru Necredincioşĭ i Necredinţă

Veḑĭ *Creḑĕmînt.*

Pentru Ne-legĭuirĭ şî Nelegĭuiţĭ

Veḑĭ *Legĭ.*

Pentru Nemerire

Unde? cum? şî când? ce anevoĭe a nemeri!
8665 Ca să nemerescĭ, trebue să rabḑĭ.
Maĭ lesne a nu nemeri, dĕ cât bine a nemeri.
Dĕ multe orĭ pĕ negândite poţĭ nemeri la marĭ lucrărĭ, însă cu anevoĭe este a le păstrà în urmă.

Pentru Nemernicĭ

Pĕ nemernic, pĕ sĕrman şî pĕ vĕduvă să nu trecĭ cu vederea, c'aceştĭa ceĭ vrednicĭ dĕ milă şî dĕ 'ndurare.
Pĕ cel nemernic să nu'l dĕpărtezĭ dĕ casa ta, pĕ sĕrman şî pĕ vĕduvă să-'ĭ îmbrăţişezĭ.

Pentru Ne-milostivĭ, Nemilostivire

Vedĭ *Milostenie.*

Pentru Ne-mulţămire i Ne-mulţămitorĭ

Vedĭ *Cunoşcinţă.*

Pentru Ne-muncitorĭ

Vedĭ *Muncă.*

Pentru Nenorocire i Nenorociţĭ

Vedĭ *Noroc.*

Pentru Ne-potrivire

Vedĭ *Ceĭ de-o potrivă.*

Pentru Neputinţă i Neputincioşĭ

Vedĭ *Putere.*

Pentru Neplăcerĭ

Vedĭ *Plăcerĭ.*

Pentru Ne-pricepere

Vedĭ *Pricepere.*

Pentru Ne-recunoscinţă i Ne-recunoscĕtorĭ

Vedĭ *Cunoşcinţă.*

Pentru Nerodĭ şĭ Nerodie

Vedĭ *Neghiobĭ.*

Pentru Ne-răbdare

Vedĭ *Răbdare.*

Pentru Nesaţ i Nesăţioşĭ

Vedĭ *Lăcomie.*

Pentru Nesimţire i Nesimţitorĭ

Veḑĭ *Simţirĭ.*

Pentru Nesocotinţă

Veḑĭ *Socotinţă.*

Pentru Nesomn

Veḑĭ *Somn.*

Pentru Neschimbătóre

Veḑĭ *Schimbare.*

Pentru Ne-statornicĭ i Ne-statornicie

Veḑĭ *Statornicie.*

Pentru Ne-temere

Veḑĭ *Temere.*

Pentru Netrebnicĭ şî Netrebniciĭ

8670 Anevoĭe a cunósce omul netrebnicia luĭ, când pĕ el ĕl vatĕmă, dar cu mult maĭ anevoĭe a urmà netrebniciĭ, fără nicĭ cum a'l vătĕmà.

Să fugĭ dĕ netrebniciĭ, până a nu te sminti şî-aşa să te socotescĭ dĕ înţelept.

Treĭ netrebniciĭ curînd te lasă gol în pĭelea gólă, pofta nesăţĭósă, bĕutură piste mĕsură, şî cărţile dĕ joc, ĭar cea d'a patra, jocul la noroc, peşin te lasă în loc.

Ceea ce pĕ altul poprescĭ să nu facă, ca lucru netrebnic, nu te-arĕtà tu că veĭ să le urmezĭ.

Cele netrebnice nicĭ să le auḑĭ, nicĭ să le urmezĭ.

8675 Cel întru tóte netrebnic, nu sĕ maĭ póte îndreptà.

Cel-ce pentru sine numaĭ la tóte îngrijasce cu totul netrebnic, la obşte sĕ socotesce.

Pentru Necinste i Necinstiţĭ

Veḑĭ *Cinste.*

Pentru Nebunĭ i Nebunii

Veḑĭ *Bunĭ.*

Pentru Nedreptate i Nedreptăţĭ

Veḑĭ *Dreptate.*

Pentru Ne-sciinţă

Veḑi *Sciinţă*

Pentru Nimic i Nimicurĭ

Cu nimicurĭ nicĭ cum să te maĭ încurcĭ, că maĭ rĕu te stricĭ.
Cel-ce la nimicurĭ pururea sĕ silesce, la cele maĭ marĭ nicĭ cum sĕ maĭ învrednicesce.
Din nimic nimic sĕ vede, că nimic nimic nu nasce.

Pentru Nópte

Veḑĭ *Ḑiuă.*

Pentru Noróde

8680 Adunarea noroduluĭ spre folos obştesc, nu sĕ 'nţelege rĕsvrătire.
Adună pĕ lângă tine pĕ norodul tĕŭ ca cĭobanul pĕ oĭ, când nu veĭ să sĕ sfâşie dĕ lupĭ.
Atuncĭ norodul sĕ odihnesce, când împĕratul străjuesce.
Orĭ-ce sĕ cheltuĭesce pentru al tĕŭ norod, socotesce-le tóte ca pentru a ta casă, ĭar ceea-ce sĕ adună, pentru al luĭ folos s'adună.
Un om numaĭ dĕ veĭ pĭerde, tot norodul sĕ pĭerde. Bagă dĕ sémă la acésta.
8685 Un norod sĕ înţelege o familie întrégă; precum dar dĕ familia ta, aşa şî dĕ-al tĕŭ norod pururea să îngrijĕscĭ.
Unde norodul orb şî slab, ĭar stăpânul mândru şî cumplit, acolo cea maĭ mare sărăcie, ticăloşie şî robie.
Invĭerşunarea noroduluĭ, armă nebiruită.
Indrăsnélă, voĭnicie şî muncă necurmată, la norod să 'nsufleţescĭ, dacă veĭ să te slăvescĭ.
Vaĭ dĕ norodul acela unde ceĭ maĭ rĕĭ şî ceĭ maĭ cumplițĭ stăpânesc şî poruncesc!
8690 Vaĭ dĕ norodul acela unde cel prost şî ne'nvĕţat, cleve-

tesce şî bîrfesce, ïar cel învĕţat şî cinstit, dĕ frică, tace ca un mut.
Vaĭ dĕ norodul acela unde sila poruncesce.
Vaĭ dĕ norodul acela când óre-cine va să'l ajute, cu óre-ce, spre luminare, şî nu-ĭ este slobod nicĭ ïertat, sau n'are mijlóce înlesnitóre spre a le da acéstă luminare!
Vaĭ dĕ norodul acela, când ceĭ bunĭ şî cinstiţĭ nicĭ o dĕosebire aŭ de ceĭ rĕĭ şî necinstiţĭ!
Vaĭ dĕ norodul acela când sluga poruncesce.
8695 Vaĭ dĕ norodul acela ce cade pĕ mâĭnĭ dĕ mulţĭ stăpânĭ.
Vaĭ dĕ cel-ce risipesce, în loc să adune, norodul sĕu asuprit!
Glasul noroduluĭ, pururea pentru obşte.
Glasul noroduluĭ cea maĭ mare putere. Dĕ el să te ţiĭ.
Ca cloşca cu unghiile pĕ ceĭ cumpliţĭ să-'ĭ sfâşiĭ, ca pĕ norod să'l mântuïescĭ dintr'ale lor ghïare.
8700 Ca norodul să sĕ deştepte, cinstesce pĕ ceĭ cu sciinţe şî cu cuget bun spre luminarea luĭ.
Ca să aĭbĭ norod bun, nicĭ unul fără cuget bun să fie pĕ lângă tine.
Ca să cunoscĭ un norod, trebue să asculţĭ tóte patimile aceluĭ norod.
Cu cât maĭ mare norodul, cu atât maĭ anevoïe a'l ocârmui, când n'aĭ dregătorĭ vrednicĭ dĕ credinţă.
Cu cât maĭ mult un norod sĕ civiliséză, cu atât maĭ mult sĕ înmulţesce.
8705 Cu mult maĭ greŭ a ocârmui un norod dĕ cât a'l dobândi.
Când omul nu e slobod s'arate adevĕrul, noródele vïeţuesc în cea maĭ mare negură.
Când norodul nu te va ïubi, trebue să'ţĭ fie frică dĕ el.
Când norodul sĕ necinstesce, stăpânul scade din putere.
Când norodul te urasce, cinstea şî puterea ta îndată sĕ sfîrşesce.
8710 Când norodul tĕŭ sĕ supĕră, însuşĭ tu te superĭ.
Când norodul sĕ despóïe, statul îndată scapĕtă, că n'are ce şî dĕ unde să maĭ ïea la trebuinţele sale.
Când norodul fericit, atuncĭ şî stăpânul cu mult maĭ fericit.
Când patimile celor marĭ şî rĕutăţile lor sĕ varsă pĕ norod, atuncĭ norodul cade în cea maĭ mare dĕsnădĕjduire spre a sa mântuire.
Când puterea Domnilor cu înţelepcïunea filosofilor împreună sĕ vor uni, atuncĭ fericire dĕ norod va fi.
8715 Când pĕ norod nu'l veĭ asculta, nu veĭ găsi nicĭ un ajutor, când în potriva ta sĕ va scula.
Când toţĭ dĕ-o potrivă pentru norod ar munci, nicĭ unul din norod în lipsă s'ar găsi.

Când ceĭ înțelepțĭ șî ceĭ învĕțațĭ, vor ajunge Domnĭ saŭ că Domniĭ vor ajunge înțelepțĭ șî învĕțațĭ, atuncĭ noródele vor înflori șî fericire vor dobândi.
Când ceĭ bunĭ dĕ ceĭ rĕĭ nicĭ o dĕosebire aŭ, atuncĭ noródele cad în cele maĭ marĭ blestemățiĭ că pildă uniĭ dĕ la alțiĭ ĭeau.
Când ceĭ bunĭ șî înțelepțĭ vor stăpâni noróde, atuncĭ noródele vor dobândi coróne.
8720 La un norod nerod pururea găsescĭ dĕ ce să te ferescĭ, ĭar la cel învĕțat dĕ ce să te înveselescĭ.
La neróde să alegĭ ómeniĭ ceĭ maĭ dreptĭ, ca să-'ĭ îndrepteze.
La întregimea noroduluĭ mult să te silescĭ, că cu acésta te măreseĭ.
Maĭ bine norodul să te ĭubéscă, dĕ cât ceĭ dup'împrejurul tĕŭ să te cinstéscă.
Maĭ mult rușine, dĕ cât sfială, să aĭbă dĕ tine norodul tĕŭ, când ĕĭ poruncescĭ.
8725 Maĭ mult să'țĭ fie frică dĕ lacrămile noroduluĭ, dĕ cât dĕ cuțitul vrăjmașuluĭ tĕŭ.
Maĭ bine pentru norod unul, dĕ cât norodul pentru unul.
Maĭ bine p'un norod, dĕ cât pĕ tine, să te scapĭ la vreme dĕ nevoĭe.
Mare fericire la acel norod unde stăpânirea, cu supușiĭ sĕĭ, pururea petrec cu dragoste într'o unire.
Mintea noroduluĭ cam próstă, dar trebue eĭ să te supuĭ, când pĕ el nu'l supuĭ.
8730 Mânia cu cugetare a noroduluĭ, maĭ bine cu cuvîntul dĕ cât cu biciul să o potolescĭ, ca să nu te căĭescĭ.
Nicĭ cum pĕ norod să'l superĭ dĕ tot, ca să nu'l pĭerḑĭ dĕ tot.
Nicĭ cu postul, nicĭ cu jertfa, nicĭ cu închinăciunea ta, Domnul sĕ îmblânḑesce, când norodul pătimesce șî dĕ toțĭ să jăfuesce.
Nicĭ pĕ norod să'l lașĭ să necinstéscă pĕ óre-cine, dar nicĭ el să sĕ necinstéscă dĕ óre-cine.
Noródele înaintéză, unde ceĭ bunĭ sĕ cinstesc șî ceĭ rĕĭ nu poruncesc.
8735 Noródele cele maĭ marĭ sĕ prăpădesc dĕ ceĭ maĭ marĭ.
Noródele cele bune, lesne sĕ ocârmuĭesc.
Norocit șî fericit acel norod sĕ 'nțelege, unde ceĭ maĭ marĭ sĕ străduĭesc, spre folosul celor maĭ micĭ.
Norodul orĭ-ce vede la stăpânul sĕŭ, aceea șî el urméză, că cel mic dĕ la cel mare, pildă ĭea la orĭ-ce urmare.
Noroduluĭ să-'ĭ daĭ putere, ca să te țiĭe în putere.
8740 Norodul ĕțĭ dă orĭ-cât dĕ cheltuĭélă; dĕ el maĭ mult să îngrijĕscĭ, ce te ține dĕ cheltuĭélă.

Norodul în bună stare, când stăpânul pentru el, sĕ jertfesce fórte tare.
Norodul la minte cu stăpânul sĕ asémĕnă, că după el să ïea.
Norodul cu linişte, când ceï rĕï sĕ isgonesc.
Norodul când alérgă şî scăpare nu găsesce, la dĕsnădĕjduire cade.
8745 Norodul când împreună cu legile sĕ rĕsfaţă, atuncï şî mulţumire ne-arată dĕ faţă.
Norodul când sĕ apasă cu multe cererï, atuncï stăpânirea sĕ plécă spre scădere, că n'are dĕ unde ce a maï cere.
Norodul când sĕ 'nvïerşunéză, nu ïea dĕ cuvînt.
Norodul când sĕ 'nmulţesce, cinste Domnul dobândesce, ïar când sĕ risipesce, atuncï şî stăpânul pătimesce.
Norodul când sĕ 'mputernicéză, puterea sa sĕ întemeïază.
8750 Norodul când sărăcesce, dĕ mare dĕsnădĕjduire cade la bĕuturï, la rĕsvrătirï, cele maï marï blestemăţiï.
Norodul când te ïubesce, dĕ nicï o stréjă maï aï trebuinţă.
Norodul când flămânḍesce, dĕ nimenï nu sĕ maï sfiesce.
Norodul maï lesne sĕ supune la ceea-ce vede, dĕ cât la ceea-ce aude.
Norodul mult sĕ bucură când ïea pildă dĕ la Domnul.
8755 Norodul pentru un bun stăpân, sângele şï'l varsă.
Norodul putere mare, dar minte nicï cum are.
Norodul pătimesce, când stăpânul poticnesce.
Norodul sĕ îndreptéză cu pilda stăpânuluï sĕu.
Norodul sĕ jertfesce când stăpânul ĕl ïubesce.
8760 Norodul sĕ măresce, când învĕţătura sporesce.
Norodul să ţe'l păzescï, nu cu armă dĕ omor, ci cu dragoste dĕ amor.
Norodul stăpânesce, când legile sĕ păzesc, că norodul le alcătuïesce.
Norodul te cinstesce, norodul te ïubesce când ĕl ocrotescï cu cea maï bună oblăduire.
Norodul tot o familie, înaintea Domnuluï, şî Domnul părintele tuturor.
8765 Norodul tĕŭ ca o turmă, dĕ lupï să'l ferescï, dacă veï înmulţirea luï să o dobândescï.
Norodul teŭ la tine, ca într'o oglindă, pururea să sĕ uïte.
Norodul ce n'ascultă dĕ nicï o legïuire, maï rĕŭ dĕ orï-ce rĕŭ, la a luï vïeţuire.
Norodul bine când petrece, cinstea la stăpân trece, ïar când pătimesce, stăpânul sĕ 'nvinovăţesce.
Norodul dĕ la fire a dobândit putere să schimbe legile cele lor vătĕmătóre.
8770 Nu cum să stăpânescï un străin norod, să te silescï, ci cum bine să cârmuïescï p'al tĕu norod, să te socotescï.

Numaĭ când dórme Domnul, noroduluĭ 'ĭ-e frică dĕ orĭ-ce sĕ mişcă.
Numaĭ dragostea noroduluĭ te ţine în tron, pĕ tótă vĭéţa ta.
Nu pămînt să dobândescĭ, ci dragoste dĕla norod, pentru binele ce luĭ ĕĭ facĭ.
8775 Pentru un nebun, multe noróde pătimesc.
Pentru liniştea noroduluĭ, sângele tĕŭ să ţe'l verşĭ.
Pentru mântuirea şî folosul noroduluĭ tĕu şî vĭéţa ta să ţe-o puĭ.
Piste putinţa luĭ pĕ norod nicĭ cum să'l încarcĭ, că numaĭ dĕ cât te veḑĭ orĭ singur în scaun, ca un cuc, saŭ jos din scaun ca Satana.
Pĕ unde proştĭ dĕ minte şî fără nicĭ o sciinţă într'un întunerec petrec, acolo cumplirea, cruḑimea şî muma lor, tirania, pĕ toţĭ dĕ obşte rĕŭ ĕĭ chinuĭesc. Deşteptă'ţĭ norodul, ca să nu caḑă întru asemene chinurĭ.
8780 Pĕ un Domn lesne ĕl înduplecĭ şî ĕl îmblânḑescĭ, cu un cuvînt, că te ascultă, ĭar pĕ un norod nerod şî furios nicĭ cu miĭ şî sute dĕ cuvinte, că nicĭ unul ascultă.
Pĕ norod cât veĭ puté, în rĕpaos să'l păzescĭ, ca la orĭ-ce păs al tĕu să te poţĭ cu el ajuta.
Pĕ norod să'l ocrotescĭ, că Domnul ţie ţe l'a încredinţat ca cuvînt să daĭ pentru el.
Pĕ norod să te silescĭ, cât veĭ puté, să'l deprinḑĭ l'ale moraluluĭ, l'ale munciĭ, l'ale cinsteĭ, şî la urmărĭ bune dĕ voĭe bună ĭar nu dĕ vre-o frică, şî atuncĭ veĭ avé norod sfânt, cinstit şî blagoslovit.
Părinte al noroduluĭ, ĭar nu vrăjmaşul luĭ tu să te arĕţĭ, că norodul copilul tĕŭ.
8785 Risipirea noroduluĭ, scăderea Domnuluĭ.
Rĕŭ suspină noródele, când ceĭ nelegiuiţĭ lor le poruncesc.
Rĕsuflare la norod, ĭar nu împilare.
Subt umbra numeluĭ tĕu, pĕ norodul tĕu să'l adăpostescĭ, ca să pótă rĕsufla la necazurile lor.
Să te feréscă Dumneḑĕŭ să aĭ grijă, şî mare, dĕ un nerod norod, că peşin te cuprinde hula lumiĭ cea maĭ mare.
8790 Să fericescĭ un norod, pururea să te silescĭ, ĭar să'l sărăcescĭ, dĕ loc nicĭ să gândescĭ.
Slujbaşĭ, ceĭ maĭ bunĭ câĭnĭ, pĕ lângă norodul tĕŭ, pururea să aĭ, ca să nu sĕ risipéscă, când ceĭ cumpliţĭ, ca nisce lupĭ, ĕl vor cuprinde.
Strigarea noroduluĭ, urgia Domnuluĭ.
Ferice dĕ acel norod, unde mintea 'mpĕrăţesce saŭ împĕratul, după minte poruncesce.
Ferice d'acel norod, când sĕ străduiesce la munca pămîntuluĭ.

8795 Ferice dĕ acel norod, când dragostea ĕl cuprinde ĭar urîcĭunea sĕ dĕsprinde.
Ferice dĕ acel norod, ce va dobândi stăpân să-'ĭ ridice după ochiĭ luĭ negura nesciinţiĭ.
Fericirea noroduluĭ în adevĕr stă, în buna învĕţătură, dĕ mică copilărie.
Fericit norodul, ce din mică copilărie s'a învĕţat şî s'a dedat subt o bună legĭuire!
Fă pĕ norod să te ĭubéscă, dacă veĭ să dormĭ fără nicĭ o grijă.
8800 Cea maĭ mare nevoinţă a ocârmui noróde neróde.
Cea maĭ mare nenorocire şî dĕrăpĕnare a norodelor, când stăpânul pizmătareţ şî neîndurat.
Cu anevoĭe a scăpà din mâĭnile unuĭ norod nerod.
Cel maĭ mare rĕŭ la un norod sĕ 'nţelege, când fieş-care ḑice: «*Ce'mĭ pasă mie dĕ tine?*» iar când unul pentru altul d'o potrivă sĕ 'ntristéză, d'o potrivă sĕ bucură, atuncĭ tot norodul un suflet, şî numaĭ, sĕ 'nţelege că are.
Cel nebun şî făr'dĕ minte, la un norod nerod maĭ bine le grăĭesce.
8805 Ce bólă mare la un norod, când poruncesce cel maĭ nerod.
Cĭuma, fómetea, rĕsboĭul, secerea noroduluĭ, dar cruḑimea cumplituluĭ întrece pĕ tóte.
Cine norodul şî'l înmulţesce, acela dĕ părinte sĕ socotesce.
Cine póte sta în potriva unuĭ norod nerod, când acel norod putere dobândesce.
Cinstea noroduluĭ nicĭ cum tu să o smintescĭ, şî dĕ rĕul luĭ cu totul să te ferescĭ, dacă veĭ să isbutescĭ.
8810 Cinstesce pĕ ceĭ-ce norodul tĕŭ ţe'l înmulţesce, slujasce-te cu ceĭ-ce norodul tĕu ţe'l uşuréză, ajută celor-ce norodul tĕŭ ţe'l ocrotesce.
Buna orînduĭélă ce veḑĭ la un norod, nicĭ cum tu s'o turburĭ, când el e nerod.
Din ghĭarele tălharilor, jăfuitorilor şî năpăstuitorilor pĕ norod să'l mântuĭescĭ, ca adevĕrat părinte al luĭ să te numescĭ.
Dĕ la norod să ceĭ supunere şî putere, ca să ocrotescĭ dreptăţile lor.
Dĕ norod să îngrijĕscĭ, ca un părinte dĕ copiiĭ.
8815 Dragostea noroduluĭ, cu mult maĭ tare dĕ cât orĭ-ce cetate tare.
Dragostea noroduluĭ, cea maĭ mare chezăşie către stăpânire.
Dragostea noroduluĭ, cea maĭ mare putere a unuĭ stăpânitor.

Pentru Noroc i Norocire şî Norociţĭ şî Nenorocire i Nenorociţĭ

Omul a isvodit norocul, c'asupra luĭ să arunce orĭ-ce a luĭ greşală.
Omul ce. n'are noroc, fuge dĕ noroc şî când norocul la el vine.
8820 Omul şi când sĕ află în cea maĭ mare norocire, şî-atuncĭ cere maĭ mare norocire, necunoscênd că ajuns în norocire, saŭ maĭ bine a dice, dĕ mare lăcomie.
Orĭ-ce norocire, fie cât dĕ mare, o fĭere ascunsă într'însa are.
O ce dulce vĭéţă, cu norocirea în casă!
Unul sĕ smeresce şî altul sè înalţă, după cum norocul luĭ ĕl învaţă.
In vreme dĕ norocire, adu'ţĭ aminte şî dĕ nenorocire, că vremea bună multă vreme nu ţine, ci dĕ diminéţa până dĕ cu séra în miĭ dĕ chipurĭ sĕ schimbă.
8825 In potriva noroculuĭ nicĭ o sciinţă ĕţĭ folosesce.
In cea maĭ mare norocire un vĭerme te pişcă până ce te usucă.
In cea maĭ mare norocire nicĭ cum să te razimĭ, ĭar după nenorocire să aştepţĭ şî fericire, că după plóĭe pururea vreme bună?
In cea maĭ mare norocire să'ţĭ fie frică dĕ sărăcie, că norocul nestatornic.
Ca să nàdĕjduĭescĭ la noroc, trebue să te arĕţĭ vrednic dĕ noroc.
8830 Cu greŭ, pĕ mare, norocul ţe'l găsescĭ, ĭar peirea cu mare înlesnire.
Cu cât maĭ mare noroc aĭ, cu atât maĭ mult să te temĭ dĕ el, că cu cât maĭ mare norocirea nóstră, cu atât maĭ lesne alunecă spre peire.
Cu mult maĭ bine dĕ noroc o picătură, dĕ cât burduşe pline dĕ minte gólă.
Când eştĭ în norocire, atuncĭ maĭ mult să te porţĭ cu cea maĭ mare mĕsură, ca să nu te căĭescĭ în urmă.
Când omul, noroculuĭ ĕĭ dă cu piciorul, anevoĭe ĕl maĭ găsesce când la el rîvnesce.
8835 Când omul nu scie cum să se slujască cu norocul sĕŭ, atuncĭ norocul intră pĕ uşă şî ĭese pĕ feréstră.
Când cu gândul nu gândescĭ, atuncĭ norocul ţe-l găsescĭ.
Când norocul ar sta înfipt, lumea s'ar fi prăpădit.
Când norocul împotrivă, nicĭ un dar ĕţĭ folosesce.
Când norocul va cu noĭ, atuncĭ, şî cea maĭ rea întîmplare, spre bine vine la noĭ.

8840 Când norocul nu'țĭ ajută, nu te sili piste fire, c'atuncĭ șî nădejdea îndată țe-o pĭerḑĭ.
Când norocul va cu noĭ atuncĭ, fără 'ndoĭală, șî cusururile nostre maĭ mult ne cinstesc.
Când norocul pentru tine îngrijasce 'n locul tĕu, nicĭ o grijă să maĭ aĭbĭ, că el ĕțĭ aduce, ceea-ce p'în gând nu'țĭ trece, ĭar când ĕl veĭ vedé că sĕ dĕpărtéză, păzesce-te tare, că te aruncă în rîpă.
Când norocul te lasă, atuncĭ numaĭ la Domnul alergĭ.
Când norocul te ocrotesce, săgéta nu te lovesce.
8845 Când norocu 'țĭ merge bine, să te 'nveselescĭ cu el, când ĕțĭ merge în potrivă, cu răbdarea ĕl biruescĭ pĕ el.
Când Domnul va cu tine, curge norocul după tine.
Câtă prefacere norocul la om în vĭéță face!
La mulțĭ marı norocirĭ le vin, dar unde găsesc feréstră deschisă, cum intră pĕ ușă ĭes pĕ feréstră.
La noroc credință nicĭ cum să daĭ vre-o dată, că noroc statornic nicĭ că s'a pomenit vre-odată.
8850 La noroc temeiu nicĭ cum tu să puĭ, c'aci în cer te urcă, aci jos te aruncă.
La norocirea ta toțĭ dĕ rude sĕ arată, șî dă prietenĭ sĕ fălesc a fi aĭ tĕĭ, ĭar la nenorocire nicĭ însușĭ copiiĭ tĕĭ.
La cel fără socotință, precum vine norocirea așa curînd sĕ șî duce, când nu scie cum s'o ție.
Maĭ lesne a se noroci, dĕ cât norocirea a o păzi.
Mare norocire a dobândi óre-cine slugă bună șî credinciósă, dar cu mult maĭ mare când sluga va dobândi stăpân blând șî bun.
8855 Mare dĕosebire între norocirĭ pĕ lume, că norocul, să împarță la toțĭ dĕ-o potrivă, nicĭ cum a învĕțat.
Mult mult să te păzescĭ, când veḑĭ norocul lângă tine, că te isbesce piste vine, dar cu mult maĭ mult să te păzescĭ dĕ el, când ĕl veḑĭ înainte, să nu cum-va, tu să-l isbescĭ, c'atuncĭ în cap te poticnescĭ.
Mult mult să te temĭ dĕ norocul tĕu, când începe a 'țĭ zîmbi, că tocma atuncĭ el ĕțĭ sapă grópa.
Mulțĭ în lume sûnt săracĭ, dar dĕ minte pré bogațĭ, precum șî mulțĭ sûnt bogațĭ dar dĕ minte pré săracĭ, că norocul vine orbesce, șî pĕ toțĭ ĕı miluesce cu bine saŭ cu rĕŭ precum el nu voĭesee.
Munca, norocul omuluĭ cel maĭ mare șî maĭ sigur.
8860 Nicĭ la mare norocire, să te bucurĭ piste fire, nicĭ la 'mpotrivă întîmplare să aĭ mâhnire mare, c'ale vremiĭ nicĭ cum are vre-o statornicie mare, ci astă-ḑĭ bine, mâine rĕŭ, poĭmâĭne bine după rĕŭ.

Nicĭ la norocire să te mândrescĭ, nicĭ la nenorocire să te umilescĭ, că una te-arată fără minte, şî-alta fără curaj.
Nicĭ săracul norocit, nicĭ bogatul fericit, când norocul nu le-ajută la vreme cuviinciósă.
Norocul alérgă după cel-ce la el nicĭ cum gândesce.
Norocul orbesce, dar orbesce te miluĭesce.
8865 Norocul orb, dar cu mult maĭ orb la cel-ce nicĭ-un bine face.
Norocul orb sĕ 'nchipuĭesce, şî pĕ sfieră şade, ca maĭ lesne să alunece, şî unde cade să nu vadă.
Norocul multora le dă mult şî altora la ĭea şî ceea-ce aveà maĭ dĕ dĕ mult.
Norocul într'un minut în miĭ dĕ feţe se schimbă, cu jocurile luĭ, că 'n nestatorniciĭ pururea sĕ plimbă.
Norocul îndată fuge, cum socotescĭ că 'l-aĭ prins.
8870 Norocul vine, unde luĭ ĕĭ vine, fără a vedé bine.
Norocul vine pĕ negândite, dar şî sĕ duce pĕ pripite.
Norocul, vrăjmaş, când nu e după plac.
Norocul cuĭ dăruĭesce, grijă mare dobândĕsce, că la avere mare, şî frică maĭ mare.
Norocul cum ĕţĭ dă, «*bună dimineţa*», ĕşĭ întórce faţa.
8875 Norocul cu nestatornicia, şî numaĭ sĕ fălesce.
Norocul cu sănătate, cel maĭ bun dintre tóte.
Norocul când ĕţĭ vine, după el ce maĭ alergĭ? ĭar când el nicĭ cum ĕţĭ vine, ce în zadar alergĭ?
Norocul când în sus te urcă, tot în jos să te uĭţĭ, ca când dĕ sus veĭ aluneca să vedĭ pĕ ce cadĭ.
Norocul când vine, vine cu fĭare în picere, ĭar când fuge, fuge dĕ olac.
8880 Norocul când voĭesce, ce poftesce dăruĭesce.
Norocul când la unul, când la altul merge, însă nicĭ pĕ unul nicĭ pĕ altul alege.
Norocul, când ne deschide uşa, ĕĭ dăm şi noĭ «*bună diminéţa*», dicêndu-ĭ: *bine-aĭ venit sănătos*», dar îndată audĭ dĕ la el «*séra bună*» şî «*rĕmâĭ sănătos*».
Norocul când te ĭubesce, orĭ-ce mişcare ĕţĭ folosesce.
Norocul când te ajută, nu-'ĭ urma în potrivă, că îndată sĕ mânie.
8885 Norocul cât dĕ mic, tóte le-arată dĕ nimic.
Norocul la acela să vede numaĭ că e orb, la cel-ce încă el nicĭ cum s'a arĕtat.
Norocul stă la om cât flórea la un pom.
Norocul la om stă dĕ cea maĭ subţire aţă atîrnat.
Norocul la cine vine, tot după el sĕ ţine, când scie cum să 'l ţie.
8890 Norocul pré lesne în potrivă alunecă.

Norocul merge orbesce, şî pĕ cine întîlnesce pĕ acela cinstesce.
Norocul ne-aduce cel maĭ bun chef şî fericire dĕ cine scie, cum să 'l ocàrmuĭéscă.
Norocul nicĭ o schimbare ĕţĭ face, ci numaĭ ĕţĭ ridică masca după ochĭ.
Norocul nóptea clocesce, şî ḑiua sĕ vădesce.
8895 Norocul numaĭne scapă dĕ multe necazurĭ, şi pĕ mare şî pĕ uscat.
Norocul nu sĕ 'nvaţă, nicĭ sĕ prinde vre-o dată, ci singur el vine, la cine nicĭ el singur scie.
Norocul nu 'ţĭ dă minte, nicĭ măcar cât puĭ p'un dinte.
Norocul piste fire când sĕ urcă cu dĕosebire, atuncĭ maĭ lesne te trântesce.
Norocul pĕ la mulţĭ cam mult le şî dă, dar la nicĭ unul însă pĕ cât acela poftesce, d'aceea ìndată le ĭea şî ce le-a dat şî ce nu le-a dat.
8900 Norocul pĕ cine maĭ mult ĭubesce, pĕ acela maĭ mult ĕl şî căĭesce.
Norocul până e cu tine, te slăvesce până 'n cer, cum sĕ duce dĕ la tine, şade şî 'şĭ rîde de tine.
Norocul plin dĕ prietenĭ, dar numaĭ la nenorocire sĕ pot cunósce.
Norocul să ţe 'l mângâĭ cu însuşĭ curajul tĕu; când e bun să ţe 'l păzescĭ, când e rĕŭ să te dedaĭ cu el ca cu o doftorie, ce cât dĕ rea fie ĕţĭ aduce lecuire.
Norocul fĭere păstréză sub cea maĭ dulce a eĭ miere.
8905 Norocul fără vrednicie întru nimic sĕ socotesce.
Norocul fără greşală, ce curînd te 'nşală!
Norocul ce aĭ dobândit, nu 'ţĭ bate joc dĕ el.
Norocul şî pĕ ceĭ fără dĕ minte, ĕĭ arată cu minte.
Norocul şî plăcerea, stăpânesc o lume 'ntrégă.
8910 Noroc veĭ să dobândescĭ, necontenit să muncescĭ.
Norocirea zădărnicie, fericirea statornicie.
Fericirea când ţe-o pĭerḑĭ, dĕ ţe-aĭ pĭerde şî ţinerea eĭ dĕ minte atuncĭ aĭ fi fericit.
Norocirea la orĭ-cine, când vine dĕ grab dĕ grab sĕ şî duce, pentru-că nu vine după cuviinţă.
Norocire piste norocire la cel norocit ĕĭ vine, şî norocit ar fi în vecĭ, dacă nu s'ar poticnì.
8915 Nu dĕ norocirea cea trecută, ci dĕ cea dĕ faţă maĭ mult să te îngrijĕscĭ.
Pentru a nóstră nevrednicie şî a nóstră lenevire, norocul ne stăpânesce precum el voĭesce.
Pentru-că nu cunóscem pricinele din ce curg, d'aceea le

aruncăm tóte la noroc, ce nu pricepem nicĭ ce este, nicĭ ce face, nicĭ cum face.
Pĕ lângă un car dĕ minte cere şi-o picătură dĕ noroc.
Să nu te laşĭ la noroc, ci după noroc să alergĭ, cu munca ta să isbutescĭ.
8920 Să nu daĭ noroculuĭ cu picĭorul, că în vecĭ nu'l maĭ vedĭ
Să te rogĭ pentru noroc, la cel-ce ne dă noroc.
Tóte cad la pămînt, tóte sĕ plécă ţie, când norocul te ajunge.
Tóte stau la un noroc şî luĭ sĕ plécă pĕ loc, că maĭ la tóte o nestatornicie.
Cea maĭ mare norocire càt o umbră numaĭ ţine.
8925 Cea maĭ mare şî făr' dĕ veste norocire când vine, îndată schimbă firea şî mintea omuluĭ.
Ceĭ în norocire bună dĕ prietenĭ sĕ 'ncunjură.
Cele maĭ marĭ norocirĭ pururea vin la om după ale luĭ urmărĭ.
Cele maĭ micĭ norocirĭ sĕ dobândesc cu mare muncă, ĭar cele maĭ marĭ cu mare cheltuĭélă.
Celuĭ slobod la mână, dĕ multe orĭ şî norocul maĭ mult ĕĭ ajută, ĭar celuĭ dĕ tot sgârcit ĕĭ stă în potrivă.
8930 Cel cu noroc und' s'o duce, norocul după el sĕ duce.
Cel-ce umblă cu mĕsură, în norocirile luĭ, acela la nenorocirĭ nu cam alunecă.
Cel-ce în norocire necinstesce pĕ orĭ-cine, acela în nenorocire tremură dĕ orĭ-cine.
Cel ce pururea în norocirĭ petrece, să sĕ róge Domnuluĭ să-'ĭ dea şî o nenorocire, ca să pótă cunósce binele din rĕul.
Cel-ce dĕ tot sĕ sgârcesce, la noroc nu sĕ înlesnesce.
8935 Ce'ţĭ vine din întîmplare, aceea norocul tĕŭ.
Cine alérgă după multe norocirĭ, nicĭ una nemeresce.
Cine n'a încercat nicĭ o nenorocire, nu cunósce binele din rĕŭ.
Cine pururea rîvnesce la maĭ mare norocire, nicĭ odată ajunge la cea dĕsăvîrşită norocire, pĕ cât el voĭesce, că nicĭ odată sĕ mulţumesce.
Cine cere maĭ mare norocire, pĭerde ca un ticălos şî ceeace are.
8940 Dacă nu sciĭ să 'mbrăţişezĭ norocul când ĕţĭ vine, întru zadar alergĭ după el, când spatele ĕţĭ arată.
Dulce e norocirea, urîtă sărăcia.
Dĕ unde nu nădĕjduescĭ, d'acolo ĕţĭ vine norocul.
Dĕ la noroc poţĭ aştepta şî cinste, şî avere, şî dragoste dĕ prisos, afară dĕ minte, ce sĕ dobândesce numaĭ cu înţelepcĭunea.

Dĕstoĭnicia ta, norocirea ta.
8945 Dĕ cea maĭ mare norocire omul nicĭ cum sĕ mulțumesce, ci pururea la maĭ mare doresce.
Șî norocirea cea maĭ mare, dĕ multe orĭ țe-a-duce primejdie mare.
Șî'n cea maĭ mare norocire sĕ află óre-ce mâhnire.
Omul nicĭ odată atât dĕ norocit saŭ nenorocit este, pĕ cât el sĕ socotesce.
La tóte omul d'o potrivă nu póte fi norocit.
8950 La cel norocit, tóte cu înlesnire 'ĭ vine.
La cel norocit toțĭ dĕ prietenĭ s'arată, ĭar la cel nenorocit nicĭ bună diminéță ĕĭ dă.
Mulțĭ sûnt nenorocițĭ, dar nu șî la minte împlinițĭ.
Tot cel fericit póte fi șî norocit, ĭar tot cel norocit nu póte fi șî fericit.
Ceĭ în marĭ norocirĭ, socotesc că norocul, după datorie, lor li-se cuvine, ci nu cunosc că vine ca să-'i ispitéscă.
8955 Cel-ce nu scie cum să sĕ slujască cu norocirea luĭ, nu sĕ 'nțelege dĕ norocit.
Cine șĭ-a dobândit aicea pĕ pămînt, muĭere, Dumneḑĕŭ acela maĭ norocit.
Omul lesne suferă a altuĭa nenorocire, ĭar a luĭ nenororocire lesne ĕl duce la dĕsnădĕjduire.
Omul nenorocit adese-orí greșasce.
Orĭ-ce nenorocire, cu un prieten bun ușóră ni se pare.
8960 Orĭ-ce nenorocire ție ți-sĕ va întîmplà, ascunsă să o țiĭ, ca nu cum-va aflându-o dușmaniĭ să sĕ bucure.
In cea maĭ mare fericire un ceas al nenorociriĭ, te-arată fără simțire.
In cea maĭ mare fericire mult să te sfiescĭ d'a ta nenorocire.
Veĭ să te lupțĭ cu orĭ-ce nenorocire? ĭea pĕ răbdarea spre ajutor.
In cea maĭ mare fericire pururea să gândescĭ șî la nenorocire.
8965 Vîntul nenorociriĭ unde bate, rĕŭ usucă.
Corăbierul în vreme bună sĕ îngrijasce dĕ cele din urmă; așà șî tu în fericire să te îngrijĕscĭ dĕ nenorocire.
Cu cât maĭ mult ĭubim pĕ înșĭ-ne noĭ, cu atât maĭ mult simțim ale nóstre nenorocirĭ.
Cu ceĭ ce plâng, să plângem nenorocirile lor, că întîmplările în lume cam dĕ obște sĕ socotesc.
La orĭ-ce nenorocire răbdarea să nu țe-o pĭerḑĭ, c'acelea-ce séra le veḑĭ, a dooa ḑi nu le maĭ veḑĭ.
8970 La orĭ-ce nenorocire, să te uĭțĭ la ceĭ nenorocițĭ ca să te poțĭ mângâĭa.

La nenorocirĭ tare să te ţiĭ, ca să nu te supuĭ urîteĭ întristărĭ.
La nenorocirĭ, tu să te arĕţĭ cu cel maĭ mare curaj, ca să nu cadĭ în maĭ mare necaz că, la orĭ-ce nenorocire, numaĭ curajul te 'nsufleţesce.
La nenorocirĭ ce ni sĕ întîmplă, din nesocotinţa nóstră, pĕ înşi-ne noĭ să ne dojĕnim, şî dĕ pocăinţă să ne îngrijim.
Maĭ bine să ne învĕţăm a suferi nenorocirile cele dĕ faţă, dĕ cât a ne păzi dĕ cele viitóre.
8975 Maĭ bine să ne dĕdăm cu ale nenorocirilor, dĕ cât în urmă să ne chinuim cu nerăbdarea lor.
Maĭ bine să-'ţĭ ĭeĭ tu pildă dĕ la alţiĭ, la orĭ ce nenorocire. dĕ cât alţiĭ dĕ la tine.
Nenorocirea omuluĭ nebunia luĭ, şî înţelepcĭunea norocirea luĭ.
Nenorocirea la om, puţinĭ prietenĭ 'ĭ-aduce, însă acel puţin, cel maĭ dulce.
Nenorocirea nu e atât dĕ mare, cât fericire mare e, a suferi nenorocirea.
8980 Nenorocirea cea maĭ mare, la om atuncĭ ĕĭ vine când omul cade în nelegĭuire.
Nenorocirea dĕ năpăstuire şî dĕ are dĕosebire, dar amîndooĕ d'opotrivă să le suferĭ ca să te poţĭ odihni.
Nenorocirile tale pururea să le ascundĭ subt faţă veselă şî voĭósă, c'atuncĭ vrăjmaşiĭ tĕĭ crapă dĕ necaz când te vĕd cu vesel obraz.
Nenorocit e acela, cel-ce nenorocirea nu o póte suferi.
Nicĭ o nenorocire singură vine, fie cât dĕ mică, ci una după alta alérgă şî pică.
8985 Nicĭ la nenorocire să te dĕsnădĕjduescĭ, nicĭ la norocire să te bizuescĭ, că şî una şî alta nestatornice întîmplărĭ.
Norocirea şî nenorocirea nu staŭ înpironite, d'aceea nicĭ să te bucurĭ d'a altuĭa nenorocire, că nu sciĭ până mâĭne la cine va să vie.
Nu te întristà d'a ta nenorocire, ce la alţiĭ o vedĭ cu mult piste fire.
Nu te mâhni, nicĭ te supĕra asupra ver-cuĭva, când vre-o nenorocire ţie ĕţĭ vine, cunoscĕnd pré bine că, orĭ-ce ĕţĭ vine, dintr'a ta nenorocire ĕţĭ vine.
Cea maĭ mare mângăĭere la nenorocire este o inimă dĕ prieten ce 'npreună pătimesce.
8990 Cea maĭ mare nenorocire, a sĕ nasce omul om mare când minte nicĭ cum are.
Cele maĭ marĭ nenorocirĭ, ale omuluĭ sĕ'nţeleg, cele din blestĕmaţiĭ.

Cel maĭ nenorocit acela sĕ înţelege, ce sĕ socotesce dĕ nenorocit.
Cel nenorocit, şî când ĕĭ vine norocirea nu scie cum s'o păstreze.
Cel-ce a încerçat multe nenorocirĭ, şî nicĭ cum s'a învĕţat, în vecĭ nenorocit va fi, ĭar cel-ce dintr'o nenorocire numaĭ mult s'a învĕţat, acela în vecĭ fericit va fi.
8995 Cel-ce la nenorocire nu va să se împărtăşeze, nicĭ la norocire nu e priimit.
Cel-ce nu póte suferi nenorocirea sa, mic dĕ suflet sĕ 'nţelege
Cel-ce scie să sĕ lupte cu valurile nenorociriĭ, numaĭ dĕ cât él veḑĭ d'asupra apeĭ, cât dĕ mare fie.
Cine nenorocirea înainte o pune, maĭ lesne o suferă când ea va veni.
Dacă te veĭ deda cu nenorocirĭ, lesne veĭ suferi orĭ-ce întîmplare, şî atuncĭ veĭ fi cel maĭ fericit, că nicĭ o nenorocire nu veĭ maĭ simţi.
9000 Dĕ-o potrivă nenorociţĭ şî stăpaniĭ şî supuşiĭ, când ceĭ vrednicĭ şî cinstiţĭ nu sĕ bagă 'n sémă şî ceĭ maĭ nelegĭuiţĭ, aceĭa poruncesc.

Pentru Nu şî Da

Nicĭ pĕ *nu* nicĭ pĕ *da*, să nu le întrebuinţezĭ fără nicĭ un cuvînt, ci cuvîntul sá ţe-le arate dĕ sunt bune sau nu.

Pentru Noră

Orĭ-ce greşală sócra, asupra noriĭ o aruncă, dar nora maĭ bună dĕ cât sócra.
Nora fără zestre n'are îndrăsnélă.

Pentru Nobilĭ

Nobil este cel dĕ cinste.

Pentru Nume

9005 Intâĭŭ nume să dobândescĭ, apoĭ la avere să gândescĭ.
Ca numele bun la om nimic alt maĭ frumos, nicĭ maĭ dĕ folos. La acésta să te silescĭ.

Ca să dobândescĭ un nume maĭ mare, ĕţĭ trebue o silinţă la tóte maĭ mare.
Cu schimbarea numeluĭ năravul nu ţe'l poţĭ schimbà, dar cu schimbarea năravuluĭ mare nume dobândescĭ.
La nimenĭ, până în vecĭ, puterea le rĕmâne, ĭar numele cel bun şî după mórte rĕmâne.
9010 La numele cel bun al părinţilor tĕĭ să nu puĭ temeĭu, că nimenĭ te'ntrébă ce au fost părinţiĭ tĕĭ ci ce eştĭ tu acum.
Maĭ bine ochĭul să-'ţĭ ĭésă, dĕ cât numele pĕ masă.
Maĭ bine nume cinstit, dĕ cât aur şî argint să laşĭ în urma ta.
Maĭ bine nume bun, dĕ cât funtă dĕ brîŭ.
Mare ne-cinste ne aduce numele cel bun când dĕ la noĭ sĕ duce.
9015 Mulţĭ nume mincinóse dobândesc dĕ faţă, dar vremea le scóte ruşinea pĕ faţă.
Nicĭ un nume maĭ plăcut, dĕ cât făcĕtor dĕ bine, să audĭ că te chĭémă toţĭ din lume pĕ tine.
Nicĭ un nume maĭ dulce dĕ cât numele dĕ *mumă*. Ferice dĕ ceea-ce dobândesce acest nume.
Nume mare-aĭ dobândit? Arată şî slujba ta după numirea ta.
Nume mare să dobandescĭ cu facerea dĕ bine.
9020 Numele cel mare maĭ mult apasă dĕ cât înalţă pe celce nu scie cum să şî-'l păstreze.
Numele cel mare mare putere are, dar şî belea mare, că ne-odihnă 'ţĭ aduce mare.
Numele cel mare mult ajută la orĭ-ce stare.
Numele cel mare primejdie are mare.
Numele cel mare, cel maĭ mare dar la om sĕ 'nţelege, când cele maĭ marĭ darurĭ alege
9025 Numele cel mincinos nu o duce multă vreme, că îndată sĕ vĕdesce.
Numele cel rĕu vĭéţa ţe-o ridică.
Numele cel rĕŭ, moştenire va lăsa ne-cinste şî ocară.
Numele cel bun, la om cel maĭ mare dar, că în vecĭ sĕ pomenesce şî uĭtare nicĭ cum are.
Numele cel bun maĭ mult te 'nveselesce, dĕ orĭ-ce veselie mare.
9030 Numele cel bun s'aude dĕ dĕparte şî orĭ-unde.
Numele cel bun cinste ţe-aduce mare şi 'n vĭéţă şî după vĭéţă.
Numele ce dobândescĭ, fie bun fie rĕu, în vecĭ nu ĕl pĭerḑĭ. Alege care 'ţĭ place.
Nume bun sĕ dobândesce cu slujbă dréptă şi cinstită.
Nume bun să dobândescĭ, pururea să te silescĭ, c'al omuluĭ nume bun, mórte n'are nicĭ dĕ cum.

9035 Nume dĕ om întâiŭ să dobândescĭ, frate, apoĭ dĕ ţéra ta şî în urmă numele ce-'ţĭ dă vrednicia ta.
Nu te mândri dĕ-al tĕŭ nume, că ceĭ-ce sĕ duc dupĕ lume, toţĭ sĕ 'nţeleg d'o potrivă pĕ cea l-altă lume, săracul cu bogatul şî 'mpĕratul cu soldatul.
Piste putinţă numele să ţe-l dĕpărtezĭ, când dĕ cele rele nu te dĕpărtezĭ.
Să nu te falescĭ cu numele altuĭa, ci cu ĭapta ta cea bună.
Spre dobândire dĕ nume mare, omul ĕşĭ jertfesce şî vĭéţa sa.
9040 Frică să-'ţĭ fie maĭ mult dĕ nume rĕu, dĕ cât dĕ orĭ-ce alt rĕŭ.
Cine va să n'audă nume rĕu, să nu facă rĕŭ.
Ceĭ-ce vor să dobândéscă nume nemuritor, să plătéscă ca să le scrie faptele lor.
Dĕ nume mare nu te sperià, că când te veĭ apropià şî tu însuşĭ te veĭ mirà dĕ greşala ta.

Pentru Nunţi

Amar celor ce calcă datoriile nunţiĭ.
9045 Cu cât nunta maĭ mică, cu-atât folos maĭ mare 'ţĭ aduce.
La nuntă ne-chĭemat nicĭ-cum să te ducĭ, că 'ndată audĭ: poftim după uşĭ.

Pentru Nurĭ

Maĭ bine nurĭ dĕ cât frumuseţe; că frumuseţea ca o flóre îndată sĕ trece, ĭar nuriĭ cu eĭ te 'ngropĭ.
Nuriĭ învoltéză, nuriĭ înviéză, nuriĭ îndulcesc, nuriĭ încăldesc frumuseţea cea maĭ próstă.
Nuriĭ cât dĕ micĭ, pururea strigă dicênd: *vino, vino la mine.*
9050 Nuriĭ mórte n'aŭ nicĭ cum.
Nuriĭ nu staŭ în tinereţe, ci într'a lor frumósă dulcéţă.
Nuriĭ lipiciŭ sĕ socotesc, că te lipescĭ dĕ eĭ fără voĭa ta.
Nuriĭ, flórea frumuseţiĭ.
Puţine muĭerĭ sûnt ce-şĭ păstréză nuriĭ lor, după-ce 'şĭ-aŭ pĭerdut frumuseţea lor.
9055 Pĕ cea cu nurĭ muĭere, firea a născut-o pentru tot-dé-una frumósă.
Frumuseţile îmbĕtrânesc, dar nuriĭ întineresc şî pururea înfloresc.
Frumuseţea cu nurĭ, în vecĭ nu sĕ veştejesce.
Cea maĭ mare frumuseţe nuriĭ sĕ înţeleg.

Ce póte dice óre-cine dĕ nuriĭ frumuseţiĭ? dĕ cât că te trage ca magnetul, fără voĭa ta.
9060 Darul nurilor cu mult maĭ mare dĕ cât al frumuseţelor, că frumuseţea fără nurĭ rece sĕ socotesce.

Pentru Nurorĭ

Vedĭ *Noră.*

Pentru Năpaste, Năpăstuire, şî Năpăstuiţĭ i Năpăstuitorĭ

A năpăstui şî a sĕ năpustui, amîndooĕ dooĕ rele, dar cu mult maĭ rĕŭ a suferi pĕ cel-ce năpăstuĭesce.
A sĕ năpăstui omul, firesce urît lucru, ĭar a năpăstui, cel maĭ scârnav lucru.
Infricoşat lucru năpastea la om.
Orĭ-ce cu mincĭunĭ aruncĭ asupra altuĭa, năpaste sĕ 'nţelege.
9065 Orĭ-ce fără voĭe eĭ, năpăstuire sĕ 'nţelege.
Urîm năpăstuirea ca să nu cadă şî asupra nóstră; dacă d'acésta n'am avé frică, năpăstuirea ar împĕrăţi.
Vaĭ dĕ cel-ce năpăstuĭesce la banĭ să ĭea când gândesce, necunoscênd ce foc bagă în casa sa.
Ca să nu te năpăstuĭescĭ, saŭ maĭ puţin să te năpăstuĭescĭ, trebue să fi orĭ maĭ mare orĭ dĕparte dĕ cel maĭ mare.
Cu cât maĭ slab eştĭ, cu atât năpaste maĭ tare cade asupra-ţĭ.
9070 Cu cât dĕ urît a sĕ năpăstui, cu atàt maĭ cumplit a năpăstui.
Cu maĭ mult năpăstuim pĕ ceĭ dĕ aprópe nooĕ, dĕ cât pĕ vrăjmaşiĭ noştri.
Cugetul omuluĭ nimenĭ ĕl póte cunósce, d'aceea năpastea cade pĕ cel nevinovat.
Când cugetul te va bate, nu veĭ urma nicĭ o năpaste.
Când năpăstuĭescĭ să te puĭ în locul celuĭ-ce năpăstuĭescĭ, şî nu veĭ maĭ năpăstui.
9075 Când te scolĭ dĕ diminéţă, fă'ţĭ cruce dĕ treĭ orĭ, şî te rógă luĭ Dumnedĕŭ să te scape dĕ năpaste.
Cât veĭ puté, să te ferescĭ dĕ cea maĭ mică năpaste, că 'n primejdie te bagă
La câţi aĭ putut face bine, şî nicĭ cum le-aĭ făcut, pĕ toţĭ aceĭa 'ĭ-aĭ năpăstuit.
Maĭ lesne a năpăstui dĕ cât dreptate a dărui, d'aceea adese-orĭ năpăstuim.
Maĭ mult supĕră năpăstuirea dĕ cât siluirea, că la siluire,

trupul numaĭ sĕ chinuesce, ĭar la năpăstuire şî sufletul şî cinstea pătimesce.
9080 Maĭ bine mórte dĕ cât năpaste.
Maĭ bine tu să pătimescĭ dĕ cât pĕ altul să năpăstuĭescĭ.
Mare nedreptate a sĕ năpăstui óre-cine, dar maĭ mare nedreptate şî maĭ înfricoşată, a nu se învinovăţi şî a nu sĕ osîndi cel-ce te năpăstuĭesce.
Maĭ mult să te feresci să nu napăstuĭescĭ, c'orĭ ce năpăstuire altuĭa veĭ face, la tine sĕ va întórce.
Mângăĭe pĕ ceĭ năpăstuiţi, ca să nu rĕmâĭe mâhniţĭ.
9085 Nicĭ-un necaz ca năpastea te supĕră maĭ rĕŭ.
Nu pĕ cel-ce a descoperit năpastea ce s'a făcut, ci pĕ cel-ce a făcut-o să'l osîndescĭ, ca să numaĭ îndrăsnéscă şî altul ca acela, că din potrivă pĕ toţĭ ĕĭ înveţĭ să năpăstuĭéscă.
Nu te dĕpărta dĕ cel-ce sĕ năpăstuĭesce, ci cât poţĭ luptă, dĕ năpaste să'l mântuĭescĭ.
Năpastea îndată cade şî pĕ ceĭ maĭ drepţĭ.
Năpastea pĕ om cade, ĭar nu pĕ pĭetre.
9090 Năpastea pĕ cine cade, rabdă pĕ cât nu sĕ cade.
Pĕ nimenĭ să te ferescĭ, nicĭ cum să năpăstuĭescĭ, că şî dĕ nevoĭe tot tu pĕcătuescĭ.
Până nu veĭ dĕspăgubi şî nu veĭ desvinovăţi pĕ cel-ce aĭ năpăstuit, ĭertare dĕ pĕcat nu veĭ dobândi.
Rugăcĭunea celor năpăstuiţĭ la Domnul mult s'ascultă.
Să ascultĭ pĕ cel năpăstuit, să te 'ndurĭ dĕ cel năpăstuit, să ajuţĭ pĕ cel năpăstuit, ca milă şî dar dĕ la Domnul să dobândescĭ.
9095 Să te ruşinezĭ dĕ omenire pentru năpăstuire.
Să te feréscă Dumneḑĕŭ dĕ năpastea celor maĭ dĕ aprópe.
Să te ferescĭ dĕ năpaste ca dĕ cea maĭ rea cursă.
Firea năpăstiĭ să caḑă pĕ cel nevinovat.
Ceĭ-ce năpăstuĭesc, dĕ s'ar întrista ca ceĭ-ce sĕ năpăstuĭesc, năpaste n'ar fi pĕ lume.
9100 Cel-ce năpăstuĭesce, pururea sĕ sfiesce dĕ cel pĕ care năpăstuĭesce, când cugetul ĕl bate.
Cel rĕŭ nărăvit, pricină caută să năpăstuĭéscă, şî când nicĭ una găsesce, şî fără vină năpăstuiesce, ḑice c'aşa i-sĕ cuvine.
Cel-ce 'n năpaste a căḑut, ca să scape dĕ osîndă, primesce orĭ-ce 'ĭ ḑicĭ cu cea maĭ mare ruşine
Cel-ce sĕ năpăstuĭesce, în dreptate sĕ bizuesce, dar nicăirĭ o găsesce.
Cine sĕ năpăstuesce, pĕ nedreptate să osîndesce.
9105 Cine dĕ nevoĭe pĕ altul năpăstuĭesce, pĕcatul acela tot la el privesce.

Dacă în stare fiind, năpăstuirî urmezî, dar când veî sărăci, ce nu veî urma?
Datoria judecătoruluî să descopere năpăstuirea, şî a Domnuluî să o îndrepteze despăgubind pĕ cel năpăstuit.
Dĕ cât să năpăstuîescî, maî bine să te îngropî dĕ viu.
Dĕparte dĕ năpăstuirî, dĕparte dĕ nelegîuirî, dĕparte de nedreptăţî, ca să nu te cufundî în tartarul cel maî mare.

Pentru Năravurî şî Rĕŭ năràviţî

9110 Ale omuluî năravurî, după ale vremiî întîmplărî, sĕ dau dĕ faţă.
Al omuluî nărav nicî cum ĕl poţî cunósce, până nu veî intra cu el odată în jug.
Atuncî cele bune năravurî le înfloerescî, când cu pilda ta le întărescî.
Omul când sĕ obicînuîesce cu năravurile rele, nu maî póte scăpa dĕ ele, nicî când în adevĕr ar vrea să scape dĕ ele.
Un nărav la toţî dĕ obşte, pĕ ceî bogaţî a'ı cinsti, pĕ ceî săracî a-'î necinsti.
9115 Unde năravurî bune, acolo prăvilî nu maî încape; acestea să te silescî pĕ ómenî sĕ-'î înveţî, ca să scapî d'o mulţime dĕ legî.
Imbrăcămintea omuluî, rostul graîuluî luî, rîsul luî şî mişcarea picîórelor luî ĕî arată năravul luî.
Vremea tóte le prăpădesce, îar năravurile cele rele maî tarî dĕ orî-ce vreme.
Cu învĕţătura şî dĕprinderea, orî-ce nărav sĕ dobândesce, fie bun, fie rĕŭ.
Cu ce năravurî veî trăi, asemenea veî dobândi, feresce-te dar dĕ ceî rĕŭ năràviţî.
9120 Când veî lua stăpânire în mână, atuncî sĕ va cunósce năravul tĕŭ.
Când năravurile cele rele le poprescî, tótă înţelepcîunea copiiî aŭ învĕţat-o.
Când cel slab sĕ năpăstuesce, şî cel drept sĕ necinstesce aşteptă dĕrăpĕnarea năravurilor celor bune.
Câţî ómenî în lume, atâtea şî năravurî.
La cărţî, la drum şî la beţie sĕ cunósce întreg naravul.
9125 La cel din fire rĕŭ nărăvit, în zadar alergî când necazul ţe-a venit.
La ţéră năravurile maî puţine rĕle, îar pĕ la oraşe cele maî multe rĕle.
Maî întâîŭ năravurî bune, apoî sciinţe şî maî bune.
Maî lesne omul sĕ îea după năravurî rele, d'aceea ceî maî mulţî rĕŭ nărăviţî, dĕparte dĕ ceî maî mulţî.

Nicĭ a numeluı, nicĭ a loculuĭ, nicĭ a haĭnelor schimbare, minte ĕţĭ aduce, când năravurile nicĭ cum le maĭ schimbi; d'aceea maĭ bine schimbare dĕ năravurĭ.

9130 Nicĭ o lege ĕţĭ folosesce, dacă năravurĭ bune norodul nu dobândesce.

Nu numaĭ sĕ înveţĭ pĕ alţiĭ la năravurĭ bune, ci să le şî urmezĭ, ca pildă să le 'daĭ cu urmarea ta.

Nu sĕ necinstesce omul dĕ năravurile ce din fire are, atât cât dĕ cele ce însuşĭ el dobândesce.

Năravul la om din obiceiŭ sĕ prinde.

Năravul celuĭ înţelept, blândeţele şî 'ndurarea, ĭar al celuĭ cumplit, asuprimea şî cruḑimea.

9135 Naravul cel rĕu când sĕ înrădăcinéză nicĭ cu fĭerul pluguluĭ ĕl poţĭ dĕsrădăcina.

Naravul cel rĕu când dĕ la noĭ sĕ duce, cinste nooĕ ne aduce.

Năravul cel rĕŭ când dĕ faţă nu sĕ dă, pĕ nimenĭ nu supĕră.

Năravul cel rĕu şî pĕ fire o preface.

Năravul cu slujba sĕ daŭ dĕ faţă la om.

9140 Năravurile când sĕ potrivesc lesne sĕ învoĭesc.

Năravurile prin cafenele sĕ vînd cu mărungeaua.

Năravurile prin cârcĭumĭ cu ocaua sĕ dobândesc.

Năravurile sĕ dobàndesc din deprinderea nóstră cu cele bune saŭ cu cele rele.

Năravurile cele maĭ rele, cele ce sĕ asémĕnă cu ale fĭarelor cele maĭ crude.

9145 Năravurile cele rele îndată să le îndreptezĭ ca să poţĭ să le dĕpărtezĭ.

Năravurile cele rele nicĭ cum pot propti scaunul împĕrătesc.

Năravurile cele rele, la bĕtrâneţe maĭ marĭ dĕ càt la tinereţe.

Năravurile cele rele pĕ la ceĭ micĭ sĕ cam pĭerd câte-o-dată, ĭar pĕ la ceĭ marĭ maĭ nicĭ odată.

Năravurile cele rele scârbă aduc urîtă şî la cel ce la ele numai sĕ uĭtă.

9150 Năravurile cele rele, stăpânire cer maĭ grea, ca să sĕ pótă îndreptà.

Năravurile cele rele, bóla cea maĭ grea a societăţiĭ.

Năravurile cele rele durerĭ marĭ 'ţĭ-aduce ĭar cele bune le îndulcesce.

Năravurile cele bune lesne sĕ cunosc după ruşinea ce în obraz sĕ vede.

Năravurile cele bune pĕ la curţĭ maĭ marĭ nu sĕ cam cercetéză.

9155 Năravurile cele bune toţĭ ómeniĭ le cinstesc, dar pĕ ceĭ ce le are toţĭ ĕl pizmuĭesc, pentru-că la eĭ nicĭ un nărav bun găsesc.

Năravurile cele bune din copilărie să sĕ dobândéscă, c'atuncĭ rĕmân întemeĭate până la bĕtrânețe.
Năravurile bune saŭ rele din crescere sĕ dobândesc. Vaĭ dĕ cel-ce a cădut pĕ mâĭnĭ dĕ rĕŭ nărăvițĭ.
Pĕ cel rĕŭ nărăvit, maĭ bine vrăjmaș dĕ cât prieten să'l dobândescĭ, că cel rĕu pĕ prieten gonesce, să-'ĭ facă rĕu.
Până nu puĭ în jug pĕ muĭere cu bărbatul, nu le poțĭ cunósce năravurile ce au în parte.
9160 Să fugĭ dĕ năravurĭ rĕle, ca dĕ cele maĭ grele bóle.
Slobod să ți pazescĭ șî să ți'l ferescĭ norodul tĕŭ dĕ cele rĕle.
Tóte năravurile, fie bune, fie rele, după ale vremiĭ întîmplărĭ sĕ pot preface și schimbà.
Fugĭ dĕ ceĭ cu năravurĭ rele, că orĭ te mânjasce ca cărbunele cel stins orĭ te arde ca cel aprins.
Cel maĭ mult învĕțat șî ascuțit la minte, însă rĕu nărăvit, cu mult maĭ rĕu te pișcă, dĕ cât scorpia cea maĭ rea.
9165 Cine dĕ mică copilărie cu cele maĭ rĕle nărávurĭ sĕ deprinde, anevoĭe dĕ ele sĕ maĭ dĕsprinde; d'aceea șî tu cu cele maĭ bune pururea să te dĕprindĭ, ca nicĭ cum dĕ ele să te maĭ dĕsprindĭ.
Dĕ veĭ să afli, orĭ-cine, ce năravurĭ are, cercetéză cum petrece cu ceĭ din casa luĭ.

Pentru Nădejde

O nădejde șî numaĭ, cu totul în zadar, a nemulțămitoruluĭ.
In grijă străină, nădejde puțină.
Vaĭ dĕ cel-ce nădăjduĭesce l'ale celor marĭ făgăduĭelĭ.
9170 Cam anevoĭe nădejdea sĕ împlinesce șî când este sigură.
Cam greșit vede, cine nădăjduĭesce la cele nevĕdute.
Ca nădejdea nicĭ un lucru maĭ prost, dar cu tóte acestea ne înveselesce, șî dĕ este în zadar.
Cu nădejdea unul șî în foc s'aruncă.
Cu nădejdea, orĭ-ce necaz lesne ĕl petrecĭ.
9175 Cu nădejde dĕ maĭ marĭ, pĕ cele micĭ dĕ față nu le dĕpărtà dĕ la tine ci, pĕ lângă cele micĭ, nădĕjduesce șî maĭ marĭ.
Cu tóte că nădejdea sĕ socotesce a fi dĕ tot înșelătóre, dar în adevĕr la sfîrșitul vĭețiĭ, ne duce p'un drum fórte plăcut la toțĭ.
Cu ce plăcere dulce nădejdea pĕ om, în zădărnîcie 'l aduce!
Când ceĭ rĕĭ șî blĕstemațĭ nicĭ cum sĕ pedepsesc, ceĭ bunĭ șî înțelepțĭ nicĭ o nădejde dobândesc.

Cât veĭ puté (sá mă credĭ) nădejdea să nu țe-o pĭerdĭ, că vremea sĕ întórce, când încolo când încóce.
9180 La orĭ-ce întîmplare, fie cât dĕ mare, nădejdea la om mângăĭerea cea maĭ mare, ca o mare rĕsuflare.
La zădarnică nădejde nicĭ cum să te încredĭ.
La nenorocirĭ nădejdea, hrana cea maĭ bună.
La Domnul să-țĭ aĭbĭ nădejdea, ĭar nu la om muritor.
Maĭ mult să te bucurĭ dĕ ceea-ce aĭ în mână, dĕ cât dĕ cea maĭ mare nădejde.
9185 Mare mângăĭere la om nădejdea.
Nimic alt ca nădejdea maĭ înșelător pĕ lume, dar fără nădejde, nicĭ un om gasescĭ pĕ lume.
Nimic alt ca nădejdea, hrănesce pĕ om maĭ bine.
Nimic să nu nădĕjduescĭ dĕ la ceĭ ce între eĭ sĕ gâlcevesc.
Nicĭ o nădejde fără cel maĭ mic necaz.
9190 Nu lăsà cele dĕ față cu nădejde dĕ cele ce nu sĕ vĕd de față.
Numaĭ șî numaĭ nădejdea s'arată la noĭ dulce, că numaĭ ea ne-aduce mângăĭerea cea maĭ dulce.
Nu te luà nicĭ cum după acelora vorbe, ce trăĭesc numaĭ cu o nădejde sécă.
Nădejdea, acest dar are, pĕ mare șî pĕ mic ĕl ține tare 'n frîŭ ca pĕ un om dĕ nimic.
Nădejdea este bună, când semne bune are.
9195 Nădejdea, o vĭéță amărîtă cu tótă dulcéța eĭ.
Nădejdea un vis, ce vede omul, pĕ neașteptate cu ochiĭ deschișĭ.
Nădejdea un vînt, ce dĕ nimenĭ sĕ vede, dar dĕ toțĭ sĕ crede.
Nădejdea ușurință ne aduce mare la orĭ-ce întîmplare.
Nădejdea ĕțĭ închipuesce cele maĭ marĭ norocirĭ.
9200 Nădejdea, în adevĕr, este cea maĭ ușóră, dar dĕ la noĭ nicĭ cum sbóră.
Nădejdea în trândăvie șî 'n sărăcie îndată te aruncă, când nu te apucĭ dĕ nicĭ o muncă.
Nădejdea însuflețéză șî pĕ cel cădut în cea maĭ mare primejdie.
Nădejdea vĭéța dĕsnădĕjduiriĭ.
Nădejdea zădarnică, dar dĕpărtarea dĕ la ea, cea maĭ mare greșală, că te face să greșĕscĭ fără voĭa ta, când cadĭ la dĕsnădĕjduire.
9205 Nădejdea zadarnică dĕ toțĭ sĕ socotesce, dar dĕ toțĭ sĕ cinstesce.
Nădejdea cu răbdare sĕ póte dobândi.
Nădejdea când țe-o pĭerdĭ, la Iov tu să gândescĭ.
Nădejdea cât dĕ 'nșelătóre, dar cu mare dulcéță ne ține în vĭéță.

Nădejdea cât dĕ dĕşartă, dar pĕ mulţĭ înşală îndată.
9210 Nădejdea la bolnav, lucrul cel maĭ mare, cu o mare mângăĭere.
Nădejdea maĭ în urma tutulor celor l-alte pĭere dĕ la om.
Nădejdea maĭ mult te topesce când nu 'ĭ daĭ nicĭ un credĕmînt.
Nădejdea maĭ bĕtrână dĕ cât orĭ-ce alt pĕ lume, d'aceea şî nicĭ maĭ póte a maĭ sluji pĕ lume.
Nădejdea mult hrănesce pĕ om şî când omul nu nemeresce.
9215 Nădejdea mângăĭere mare la orĭ ce întîmp are.
Nădejdea ne 'nveselesce, când sĕ vede că 'nfloresce.
Nădejdea ne hrănesce, când averea ne lipsesce.
Nădejdea ne dă putere, nădejdea ne dă curaj, cu ceea-ce ea ne făgăduĭesce.
Nădejdea pĕ om mângâĭe şî la cel din urmă ceas.
9220 Nădejdea rază încăldĭtóre.
Nădejdea sĕ 'nţelege o umbră dĕ vis, ce cum te deşteptĭ nicĭ cum o mai vedĭ.
Nădejdea să nu ţe-o aĭbĭ la ómenĭ muritorĭ, ca în ceasul ce-o aşteptĭ, eĭ peşin sĕ duc ca nisce muritorĭ, ci în munca mâinilor tale ce nici cum te înşală.
Nădejdea să nu ţe-o pĭerdĭ şî 'n scăderea cea maĭ mare, că starea curînd sĕ schimbă la cel mic şi la cel mare.
Nădejdea sĕ sfîrşasce cu vĭéţa împreună, în diua cea după urmă.
9225 Nădejdea sĕ cinstesce sus în cer şî pĕ pămînt, fară folos după cuvînt
Nădejdea ta în munca ta, cea fără nicĭ o greşală, şî fără nicĭ o smintélă.
Nădejdea ta în munca ta, numaĭ şî numaĭ să ţe-o aĭbĭ, dacă veĭ la altul să nu te căcĭulescĭ.
Nădejdea te 'nsufleţesce când nu pré zăbovesce.
Nădejdea te ţine până la mórte, şî cu mórtea numaĭ scapĭ şî dĕ ea.
9230 Nădejdea te ţine dĕ nu 'ţĭ ridicĭ vĭéţa la dĕsnădĕjduire.
Nădejdea hrana celor scăpaţĭ.
Nădejdea hrănesce pĕ cel cu minte scurtă.
Nădejdea cea mare, mare îndemnare are.
Nădejdea ceea-ce nu vede, prin răbdare aştéptă.
9235 Nădejdea cele din urmă le-arată maĭ plăcute.
Nădejdea celor din urmă şî dĕ sĕ vede mincĭună, dar mult ne mângâĭe la césul din urmă.
Nădejdea cel maĭ bun pat de odihnă, pĕ care sĕ odihnesc necazurile nóstre, dar ce folos? că neastîmpĕrarea nu le lasă să sĕ odihnéscă.
Nădejdea din légăn şi până la coşcĭug, dĕ om nu să dĕs-

lipesce, că légănul cu coşcĭugul cam d'opotrivă sĕ înţeleg.
Nădejdea d'o parte, şî frica dĕ altă parte te face să intri 'n foc şî în apă. Fugĭ şî dĕ una şî dĕ alta şî pururea veĭ fi slobod.
9240 Nădejdea doftorie la dĕpărtarea dragostiĭ.
Nădejdea dulce multă răbdare ne-aduce.
Nădejdea dulce ni sĕ pare, dar dĕ maĭ multe orĭ pĕ toţĭ ne înşală.
Nădejdea dulce ni sĕ pare şî când nicĭ o ispravă are.
Nădejdea dulce, dĕsnădĕjduirea amară.
9245 Nădejdea dĕ multe orĭ nimic nu ne aduce, dar dĕ lângă noĭ nicĭ cum sĕ duce.
Nădejdea dĕ multe orĭ te face să pĭerḑĭ şî ceea-ce aĭ în mână.
Nădejdea şî în zadar, dĕ şî o aşteptăm şî cu gura căscată după ea alergăm, însă vĭéţa nu nĭ-o vatĕmă nicĭ cum şî nicĭ odată.
Nădejdea şî dĕ sĕ socotesce zădarnică, dar temeĭul vĭeţiĭ sĕ 'nţelege, că dĕ când te nascĭ până când te sfîrşescĭ, cu nădejdea te înveselescĭ.
Nădejde dĕ nădejde atâta dĕosebire are, că ceĭ bunĭ cele bune nădĕjduesc, ĭar ceĭ rĕi cele rele.
9250 Pĕ la bĕtrâneţe nădejdea sĕ cam sfîrşasce.
Felurimĭ dĕ nădejdĭ la felurimĭ dĕ 'ntîmplărĭ, însă cele maĭ marĭ, cu greşĕlĭ maĭ marĭ.
Singură nădejdea ta în dragostea noroduluĭ, ca nădejdea prunculuĭ în ţîţa maĭciĭ sale.
Ceĭ marĭ făgăduĭesc şî ceĭ micĭ nădĕjduĭesc.
Ceĭ marĭ dĕ către ceĭ micĭ, pentru o nădejde numaĭ, sĕ cinstesc dĕ către eĭ
9255 Cel-ce cu cele dĕ faţă nicĭ cum sĕ 'nveselesce, în zadar nădĕjduĭesce la cele ce-'ĭ lipsesce.
Cel-ce maĭ mult nădĕjduĭesce, acela maĭ puţin dobândesce.
Cel ce nădĕjduĭesce ceea-ce el poftesce, rob sĕ socotesce pofteĭ ce nădĕjduĭesce.
Cel-ce 'n nădejde sĕ bizuĭesce şî nicĭ cum muncesce, în vecĭ cu sărăcia sĕ chinuĭesce.
Cel-ce 'n rĕsboiŭ nădĕjduĭesce, nicĭ îndurare nicĭ credinţă are.
9260 Ce-l-ce 'n dragoste dĕ muĭere nădĕjduĭesce, curînd nădejdea şi-o istovesce.
Cine alérgă neînfrînat, puind nădejdea înainte, curînd întîmpină ceasul cel dĕ pĕ urmă.
Cine la nădejde a căḑut, nenorocirea pĕ el a căḑut.
Cine nădăjduĭesce, rabdă, şî cu răbdarea sĕ mângâĭe.

Cine 'n nădejde sĕ razimă, dĕ tot sĕ înşală, c'orĭ-ce nădejde cu greşală.
9265 Cine póte suferi maĭ mult, maĭ mult şî nădĕjduĭesce.
Cine tótă nădejdea în simbrie şĭ-o are, rob simbrieĭ sĕ 'nţelege.
Cine trăĭesce nădĕjduindu-se, móre căcându-se.
D'aĭ vedé deştept ceea-ce în vis veḑĭ, nădejdea ţĭ-ar lipsi.
Dacă nădejdea ar peri, vĭéţa s'ar primejdui.
9270 Dĕ cât să nădăjduĭescĭ, maĭ bine să muncescĭ, că munca nicĭ cum te 'nşală.
Şeḑênd şî aşteptând, nicĭ o nădejde veĭ afla, ĭar mişcându-te, pĕ loc veĭ dobândi mare noroc.

Pentru Nădușală

Nădușala scóte bóla.
Nădușala şî sudórea pâĭnea ta cea nelipsită

Pentru Pagubă

Veḑĭ *Păgubaşĭ.*

Pentu Pază

Ca dragostea unuĭ norod nimic alt te păzesce maĭ bine.
Acésta să te silescĭ să dobândescĭ.
9275 Când păzescĭ pĕ norod să nu dormitezĭ, că numaĭ îndată ĕl pierḑĭ.
Mult mult să te păzescĭ, nu dĕ cel ce vine dĕ faţă asupra ta, ci dĕ cel-ce te păzesce cu cursa prin ascuns.
Paza bună trece primejdia rea, ĭar cea piste fire întrégă nebunie.
Pază bună la tóte a avé să îngrijescĭ ca să nu te poticnescĭ.
Feresce-te cât veĭ puté dĕ cel-ce păzesce la tóte cu cumpĕna, c'orĭ dobândă dĕ'ĭ veĭ da, orĭ pagubă dĕ'ĭ veĭ aduce, tótă la mare nevoinţă le aduce
9280 Frica să nu pĭerdem însuşĭ ale nóstre, ne face să păzim şî ale celor-l-alţĭ.
Cele micĭ dĕ veĭ păzì, maĭ marĭ veĭ dobândì.
Dacă la cele trecute nu le-aĭ putut păzi, păzesce-te acum dĕ cele din urmă.

Pentru Palaturĭ

In cele maĭ marĭ palaturĭ, chinurĭ şî necazurĭ şî grija cea maĭ mare, fără nicĭ o odihnă.
Cele maĭ marĭ palaturĭ sĕ clădesc din munca celor maĭ săracĭ.

Pentru Palmă

9285 Palma cu bĕşicĭ te arată dĕ muncitor.
Celuĭ-ce'ţĭ dă o palmă întinde-'ĭ şî cel-l-alt obraz şî'ĭ mulţumesce, dĕ nu'ţĭ va da o a dooa palmă.

Pentru Parte

Când fieş-care în parte ĕşĭ are a luĭ parte, atuncĭ toţĭ împreună sĕ bat cu ceĭ ce vor să le ĭea a lor parte.

Pentru Pat

Veḑĭ *Masă*.

In pat te urcĭ ostenit, să te culcĭ, că dormĭ pĕ nesimţite şî cum te dĕşteptĭ, îndată din pat să te scolĭ, că din potrivă ĭarăşĭ adormĭ.
In pat străin să nu te urci că nu cum va să te spurcĭ, ci te mulţumesce pĕ-al tĕu pat, ce Domnul ţie ţi'l a dat.
9290 La pat şî la masă cu îndrăsnélă sĕ lasă.
La tóte cele-l alte poţĭ să te arĕţĭ către muĭere ca un prunc, ĭar la pat ca un bărbat.
Nicĭ să rîvnescĭ la pat străin, ne cum să şî îndrĕsnescĭ.
Patul cât maĭ móle, maĭ multă molecĭune ţe-aduce, când maĭ multă vreme în el te desmĭerḑĭ.
Patul căsătorieĭ dragoste dulce ne-aduce, ĭar dĕpărtarea luĭ cea maĭ mare rĕcélă.
9295 Sórele când el ese din pat, să nu te găsĭéscă în pat, nicĭ la vreme dĕ muncă.
Să nu'ţĭ dĕosebescĭ patul, că 'ţĭ pĭerḑĭ bărbatul.

Pentru Patimĭ şî Pătimaşĭ

A urî, a pismui şî a sĕ mânià, cele maĭ urîte şî maĭ cum-

plite patimĭ dĭavolescĭ; d'aceea dĕ ele cu totul să te ferescĭ.
Ale tale patimĭ când le veĭ potoli, lesne ale altora le poţĭ domoli.
Adu'ţĭ aminte că eştĭ om, şî om fiind, supus eştĭ la orĭ-ce patimă dĕ om.
9300 Inima când nu 'şĭ vindecă patima cea veche, îndată dobândesce şî altă patimă maĭ rea.
Inima pĕ tot ceasul patimĭ nasce necontenit, d'aceea pururea ne-odihnită.
O patimă alta nasce, şî tot déuna în potrivă.
O patimă alta nasce cu omul împreună: ĭubirea dĕ sine şî un drept: slobodenia. Dreptul dĕ sine omul 'l-a înfrînat, ĭar patima a lăsat-o slobodă, neputênd'o înfrîna. Ferice dĕ cine o va puté stăpâni!
Orĭ-ce patimă, cumplită, că mintea ţe-o întunecă şî 'n necazurĭ te aruncă.
9305 Orĭ-ce patimă la cel înţelept, învĕţătură 'ĭ aduce.
Orĭ-ce patimă pĕ lume, cu slăbicĭunea eĭ.
Orĭ-ce patimă sĕ 'nfrînéză, afară dĕ nesaţul.
Orĭ-ce din patimĭ urmăm, anevoĭe le cunóscem.
Uĭtarea dĕ orĭ-ce, cea maĭ bună tămăduire la orĭ-ce patimă.
9310 Urmând pururea patimilor nóstre nicĭ cum vom cunósce binele dĕ rĕŭ.
Infrînarea patimilor, cea maĭ mare bărbăţie. Dĕ ea să te ţiĭ.
In cea maĭ mare slavă şî 'n cea maĭ mare putere, patimile dĕ la tine, dĕparte să le surghĭunescĭ, ca fără sfială la orĭ-ce să poruncescĭ.
Cam pĕ la sfîrşit cunoscĭ că, cele maĭ multe ce aĭ păţit, dĕ la prietenĭ le-aĭ păţit.
Ca patima dĕ amor nicĭ o patimă dĕ mórte.
9315 Ca pătimaşul maĭ bine nimenĭ altul póte sci.
Ca să afli patimile supuşilor tĕĭ, să n'aştepţĭ dĕ la miniştriĭ tĕĭ, ci chiar dĕ la supuşiĭ tĕĭ.
Ca să poţĭ trăi maĭ ticnit trebuĭe să te dĕpărtezĭ dĕ orĭ-ce patimă.
Cu cât omul sĕ silesce să-'şĭ ascundă din lume patima ce'l stăpânesce, cu-atât patima, din potrivă, în vileag ĕl vădesce.
Cu mult maĭ anevoie la patimile sufletescĭ, dĕ cât la cele trupescĭ, găsescĭ tamăduire.
9320 Când o lume pătimesce şî tu atuncĭ pătimescĭ, că şî tu parte din lume eştĭ; d'aceea pentru o lume şî tu să te jertfescĭ.
Când uĭţĭ tóte patimile ce-aĭ păţit, atuncĭ petrecĭ vĭéţa cea maĭ dulce.

Câte patimĭ pătimim, dĕ la noĭ ne vin. Nu maĭ blestemà 'n zadar norocul cel nevinovat!
Credĕmînt la patimĭ nicĭ cum să daĭ vre-o dată, că nicĭ o patimă pĕ lume, fără cea maĭ mică vătĕmare.
Maĭ mult cu patimile tale să te luptĭ dĕ cât cu vrăjmașiĭ tĕĭ.
9325 Maĭ bine trupul dĕ cât sufletul să'țĭ pătiméscă.
Mintea să țe-o puĭ ca cea maĭ bună armă, în potrivă la orĭ-ce patimă.
Nimenĭ altul maĭ luminat, póte o patimă a o arĕta, dĕ cât cel-ce o pătimesce.
Numaĭ patima sufletéscă topesce pĕ om, fără nicĭ o bólă, până ce dĕ tot ĕl usucă. Dĕparte dĕ ea, cât veĭ puté.
Nu după patimă, ci înaintea patimiĭ să te socotescĭ, ca să nu o dobândescĭ.
9330 Patima cât dĕ dréptă ți-sĕ pare, la marĭ grĕșelĭ te duce.
Patima sufletéscă, atuncĭ sĕ ușuréză, când ajunge la cel maĭ mare punt, c'atuncĭ te sfîrșasce.
Patima sufletéscă, vĭerme neadormit.
Patima sufletéscă pĕ nesimțite, pĕ dedesubt te sapă.
Patima te 'nvață să grăĭescĭ, cât tu nu socotescĭ.
9335 Patima ce te stăpânesce, când altul o cunósce, al tĕu stăpân sĕ socotesce.
Patima și pĕ cel maĭ blând ĕl arată dĕ urît.
Patimile une-orĭ te face să ĭubescĭ pĕ cel-ce 'țĭ face rĕu; și să urăscĭ pĕ cel-ce 'țĭ face bine.
Patimile, în lume, una cu alta sĕ luptă
Patimile în lume, un labirint sĕ 'nțeleg, și ferice dĕ cine a găsit mijloc dĕ scăpare!
9340 Patimile cu cuvîntul și norocul cu bătaĭă dĕ joc le poțĭ stăpâni.
Patimile, când nu le înfrînezĭ, te duce în prăpăstiĭ și-acolo te trântesce.
Patimile când ți-le stăpânescĭ, împĕratul lumiĭ te socotescĭ.
Patimile la om, isvor necontenit, că una trece și alta vine.
Patimile la om, cel maĭ mare vrăjmaș.
9345 Patimile ne dĕpărtéză dĕ orĭ-ce societate, că ele cer singurătate.
Patimile nu cunosc nicĭ la rude, nicĭ la prietenĭ.
Patimile pentru ómenĭ, și ómeniĭ supușiĭ lor.
Patimile pĕ la sfîrșit încep a sĕ nasce.
Patimile prefac pĕ om din bun rĕu, cu mare înlesnire, ĭar din rĕŭ bun, cam anevoĭe.
9350 Patimile sufletescĭ, dĕ multe orĭ sĕ întorc tocma ca nisce frigurĭ; d'aceea să te ferescĭ dĕ cele-ce le dă pricină dĕ întórcere.

Patimile ţie să le supuĭ, dar nu ţu lor să te supuĭ.
Patimele sĕ schimbă şî sĕ prefac după masca ce în obraz pórtă, d'aceea te înşală precum tu nu veĭ.
Patimile tale întâiŭ să le judecĭ, apoĭ în lucrare să le puĭ.
Patimile tale când le veĭ supune lesne înblândescĭ patimile unuĭ norod.
9355 Patimile te învaţă cu mult maĭ bine dĕ orĭ-ce, că rĕmân în minte cu totul întipărite.
Patimile te popresc a cunósce cuvîntul cel drept. Dĕparte de ele, ca să te supuĭ cuvîntuluĭ.
Patimile te supĕră, ĭar cuvîntul te mângâĭe, d'aceea cu cuvîntul orĭ-ce patimă să te silescĭ s'o domolĭ.
Patimile cele trupescĭ, pĕ lângă cele sufletescĭ, întru nimic sĕ socotesc; că cele maĭ grele, ale sufletuluĭ sĕ 'nţeleg.
Patimile cele trupescĭ, după a vineĭ bătaĭe, îndată sĕ 'nţeleg, ĭar cele sufletescĭ, după a inimiĭ bătaĭe.
9360 Patimile celor-l alţĭ la ceĭ înţelepţĭ, învĕţăturĭ sĕ fac.
Patimile celor dup'împrejurul tĕŭ, mintea-'ţĭ ţe-o 'ntunecă, pentru al lor interes.
Patimile dĕ mic copil să te silescĭ a le dĕpărtâ, ca să nu sĕ înrădăcineze în tine, că în urmă în zadar te veĭ muncì, când vreme nu va maĭ fi.
Patimile şî când sĕ tămăduĭesc, lasă semne netămăduite.
Patimile sciŭ maĭ bine să greşască ca orĭ-cine.
9365 Patimă fără interes nicĭ cum sĕ póte pĕ lume; cine dar sĕ dĕpărtéză dĕ orĭ-ce interes, acela s'arată maĭ presus dĕ orĭ-ce patimă.
Piste putinţă să ascundĭ patima ce pătimescĭ, cât dĕ ascunsă veĭ s'o păstrezĭ.
Pune-te în locul celuĭ ce pătimesce, şî-atuncĭ veĭ cunósce cum acela pătimesce.
Pătimaşul pururea în bănuĭelĭ sĕ află.
Pĕ cel-ce pătimesce, mângăĭe'l cu vorbe dulcĭ.
9370 Până nu pătimescĭ şî tu, nu credĭ celuĭ ce pătimesce.
Până ce patimile în parte ne stăpânesc, dragoste curată nu veĭ găsi nicĭ odată.
Plăcerile patimilor cu mult maĭ rele dĕ cât însuşĭ mórtea; că cu mórtea scapĭ dĕ ele, ĭar ele dĕ miĭ dĕ miĭ dĕ orĭ, pĕ ceas, pĕ ceas te chinuĭesc dĕ mórte.
Rĕcéla la bĕtrâneţe, patimile la tinereţe.
Setea patimilor, în cea maĭ mare belşugare, ea maĭ mult sĕ aprinde.
9375 Să te feréscă Dumnedĕŭ dĕ patimĭ sufletescĭ, că tămăduire nicĭ cum aŭ.
Să te ferescĭ cât veĭ puté, să nu te 'ntunece patimile, că orbesce veĭ cădé în cele maĭ marĭ prăpăstiĭ.

Slobod dĕ orĭ-ce patimă dĕ veĭ fi, fără grijă veĭ trăi.
Tóte patimile întru nimic sĕ socotesc, pĕ lângă supĕrarea dĕ bărbat.
Tóte, pĕ toţĭ d'a rîndu, patimile pĕ ómenĭ ĕĭ întîmpină dĕ obşte, pĕ unul una astăḑĭ, pĕ altul alta mâĭne şî nicĭ unul din ghĭarele lor póte scăpà vre-odată.
9380 Trupul supus la orĭ-ce patimă, ĭar sufletul bate orĭ-ce patimă, când cugetuluĭ te veĭ pleca.
Feresce-te dĕ orĭ-ce patimă, că cel supus la patimă, maĭ rĕŭ ca robul la cel maĭ cumplit tiran.
Fără a fi îndemnat dĕ patimĭ la orĭ-ce, nimic nu poţĭ săvîrşi.
Cea maĭ dulce dĕsfătare supĕră urechea celuĭ coprins dĕ patimĭ.
Ceea-ce e scris să paţĭ, te-aştéptă la vremea eĭ; d'aceea nicĭ să'ţĭ paĭe rĕŭ când pătimescĭ, nicĭ să te dĕsnădĕjduescĭ când o aşteptĭ.
9385 Ceĭ d'o potrivă pătimaşĭ, unul cu altul sĕ mângâĭe.
Cele maĭ marĭ patimĭ, plăcerea şî întristarea, mânia şi zavistia, mândria şî cumplirea, nesaţul şî interesul.
Cel-ce a pătimit, acela numaĭ sĕ îndură că bine cunósce necazul patimilor.
Cel-ce odată a pătimit vaĭ dĕ el dĕ va cădé ĭarăşĭ într'acea patimă!
Cel-ce nu pătimesce, nu crede celuĭ ce pătimesce.
9390 Cel-ce maĭ puţin pătimesce, acela maĭ mult trăĭesce, că ḑilele fără patimĭ acelea sĕ 'nţeleg vĭéţă.
Cel-ce multe pate, nu pré dĕ creḑĕmînt la tóte.
Cel-ce dĕ orĭ-ce în casă pătimesce, nu sĕ 'nţelege că sănătos trăĭesce.
Cel-ce dĕ patĭmĭ sĕ biruĭesce, în vecĭ nu sĕ satură d'a patimilor pofte.
Cel-ce 'şĭ pătimesce patimile sale, acela maĭ voĭnic. Silesce-te să dobândescĭ o asemenea voĭnicie.
9395 Cine la patimĭ sĕ jertfesce, acela maĭ rĕŭ pĕcătuĭesce.
Cine nu să supĕră, şî nicĭ cum sĕ turbură, acela stăpàn patimilor sĕ 'nţelege.
Biruinţa patimilor, fericirea omuluĭ.
Din tóte patimile cele maĭ cumplite, patima amoruluĭ, însă la muĭere sĕ 'nţelege cea maĭ uşóră, că şî muĭerea maĭ uşóră.
Din cele ce păţim trebue să ne 'ndreptăm, însă cu mult maĭ bine din cele ce alţiĭ pat ca nicĭ cum să greşim.
Dĕ orĭ-ce patimă, mult să te ferescĭ, ĭar după ce o dobândescĭ, cum s'o îndreptezĭ să te socotescĭ.
9400 Dĕ unde nu te ferescĭ, d'acolo maĭ rĕŭ pătimescĭ.

Dĕ multe orĭ patimile ne fac să ne arĕtăm precum nu sûntem.
Dĕpărtarea patimilor fericire ĕţĭ aduce şî sufletesce şî trupesce. D'acésta să te ţiĭ.

Pentru Patrie şi Patrioţĭ i Patrihoţĭ

Vedĭ *Ţéră.*

Pentru Pahare

Veselia stă în buzele paharuluĭ, gluma cam pĕ la mijloc, şî la fund zace gâlcéva.
Paharul maĭ mic, ca să nu 'ţĭ bé şî nasul.
9405 Paharul masa ĭubesce şî pĕ cel ce pĕ el mult ĕl cinstesce, ĭar pĕ cel-ce adese orĭ ĕl suge cu fiorĭ, multă borîtură ĕĭ scóte din gură.
Pururea cu ocaua în mână şî cu paharul la gură, gol şî dĕspoĭat te veĭ vedé în urmă.
Treĭ pahare în destul, unul pentru sănătate, altul pentru dĕsfătare şî cel-l-alt pentru odihnă, că cel d'al patrulea ocară şî necinste ne aduce şî cel după el sbĭerete multe, ĭar cel maĭ din urmă, întrégă nebunie.
Dooĕ pahare numaĭ la bĕutură rele, unul al nesaţuluĭ şî cel-l-alt al beţieĭ. D'amîndooĕ să te ferescĭ, orĭ-unde le întîlnescĭ, ca mintea întrégă pururea să ţe-o păstrezĭ.

Pentru Pace, Împăcăcĭune şî pentru Rĕsboĭŭ i Bătăliĭ

Orĭ-ce daĭ pentru împăcĭuire, nu sĕ 'nţelege dĕ pĭerdut.
9410 Unde nu e pace şî dragoste, acolo blestemul luĭ Dumnedĕu.
In pace belşugare, în rĕsboĭŭ dĕrăpĕnare.
Impăcĭuirea cu anevoĭe, când sfada cu mare voĭe.
Intâĭu la pace apoĭ la rĕsboĭŭ să gândescĭ.
Cu mult maĭ bine pace, fie şî cu pagubă, dĕ cât un rĕsboĭŭ c'o zadarnică nădejde.
9415 Cu pace norodul ĕl înmulţescĭ, cu rĕsboĭul ĕl istovescĭ.
Când veĭ să te baţĭ în rĕsboĭŭ, nu pentru tine să te baţĭ, ci pentru aĭ tĕĭ d'o potrivă fraţĭ.
La pace să privescĭ, la pace să te silescĭ, la rĕsboĭŭ nicĭ să gândescĭ.
Maĭ mult pacea folosesce, fie şî cu pagubă, dĕ cât rĕsboĭul cu dobândă.

Pacea, unirea şî dragostea, temeĭurile omenirii, ca cea maĭ mare datorie a omeniriĭ.
9420 Pacea între vrăjmaşĭ, ostenéla rĕsboĭuluĭ, şî frica dĕ cele din urmă nesciute întîmplărĭ.
Pacea viclénă maĭ mult te vatĕmă, dĕ cât rĕsboĭul cel dĕ faţă.
Pacea la om, odihna vĭeţiĭ.
Pacea, mila şî îndurarea şî dragostea frăţéscă, urmărĭ Dumneḑeescĭ; cine dĕ ele sĕ ţine, dĕ Dumneḑĕu sĕ socotesce.
Pacea maĭ dulce sĕ pare după o îndelungată desbinare.
9425 Pacea, muma bunătăţilor.
Pacea ne-aduce dĕ obşte fericire, ĭar vrajba ne întunecă dĕ la mic până la mare şî 'n cea maĭ mică mare.
Pacea pururea s'o vînezĭ ca cel maĭ bun vînat.
Pacea, rodul dragostiĭ.
Pacea, rîvna celor înţelepţĭ şî vrajba a celor nebunĭ.
9430 Pacea, sufletul omeniriĭ. Dĕ ea să te ţiĭ, ca să nu 'ţĭ pĭerḑĭ sufletul.
Pacea să'ţĭ fie gândul tĕŭ, pacea cuvîntul tĕŭ, pacea cinstea cea maĭ mare,
Pacea stîlp neclintit al caseĭ dĕ obşte.
Pacea, fiica dragostiĭ.
Pacea folos dĕ obşte.
9435 Pacea cea maĭ mare fericire a noródelor.
Pace piste pace ḑice Domnul prin Isaia.
Pacea şî odihna inimiĭ, nepreţuită fericire.
Pacea şî rĕsboĭul stă în mâna celor maĭ marĭ.
Pace în casă pururea să ĭubescĭ, ĭar la rĕsboĭul caseĭ nicĭ cum să gândescĭ,
9440 Pace între dooĕ firĭ împotrivitóre, anevoĭe sĕ găsesce.
Pace veşnică, pace obştéscă, fericirea noródelor.
Cine cunósce ce dar are pacea, cu nimenĭ sĕ sfădesce.
Cel-ce împacă pĕ altul, pacea dĕ el sĕ ţine.
După o pace, d'ar ţinea pacea în vecĭ, dreptate ar avé rĕsboĭul, dar din potrivă vedem că după o pace, ale maĭ mult rĕsbóĭe sĕ ivesc.
9445 Arme piste arme, şî morţĭ piste morţí ne arată rĕsboĭul cel cumplit.
Acela maĭ voinic la rĕsboĭu, nu cel-ce varsă sânge, ci cel-ce împacă fără nicĭ o picătură de sânge.
Isprava rĕsboĭuluĭ, a cerni o lume.
O ce mare necinste la tinerĭ aduce, când cel bĕtrân la rĕsboĭŭ în naintea lor sĕ duce.
Un singur bărbat maĭ bine la rĕsboiu să fie dĕ cât muĭerĭ o mie.
9450 In orĭ-ce rĕsboĭu veĭ isbândi, maĭ mult pierḑĭ dĕ cât do-

bândescĭ; că pentru un puţin loc, pĭerḑĭ o mulţime dĕ ómenĭ.
In rĕsboĭŭ când intri, curajul să nu ţe'l pĭerḑĭ, la cel maĭ mare foc, că c'o strigare a ta, isbânda a ta.
In rĕsboĭŭ sĕ cunósce voĭnicia, molecĭunea, îndrăsnéla, sfiala şî istecĭunea.
Intâĭŭ să'-ţĭ mĕsorĭ puterea, apoĭ să intri în rĕsboiŭ.
Vremea rĕsboĭuluĭ, la vremea luí s'o întîmpinĭ.
9455 Gata dĕ rĕsboĭu, pururea să fiĭ, dar nicĭ odată la el să gândescĭ, ci numaĭ să înfricoşezĭ, ca trebuinţă dĕ el nicĭ cum să aĭ.
Cu arma la rĕsboĭŭ cu graĭul după rĕsboĭŭ.
Cu rĕsboĭul unul pĕ altul supune şî din supunere se ivesce robia, cel maĭ mare rĕŭ; d'aceea cumplit şî nelegĭuit a fi sĕ socotesce, cel-ce la rĕsboĭŭ pururea gândesce.
Când în rĕsboĭŭ te aflì, dă putere mijlocitorilor ca îndată pace să scóţă.
Când pacea rĕmâne înapoi, atuncĭ numaĭ, tu, să gândescĭ la rĕsboiŭ.
9460 Când primejdia dĕ faţă şî la cel-ce fuge şî la cel-ce stă în rĕsboĭŭ, atuncì maĭ bine să morĭ în rĕsboĭŭ, că cinste laşĭ la ceĭ din urmă.
Cât dĕ mult pămînt veĭ dobândi cu rĕsboĭul, nimic folosescĭ, când la robie gândescĭ.
La rĕsboĭŭ acela, cu mult maĭ folositor, cel-ce stă cu pieptul înainte dĕ cuţit.
La rĕsboĭŭ înainte să mergĭ, ca ostaşiĭ după tine să sĕ ĭea, şî aşa veĭ isbuti.
La rĕsboĭŭ întâĭŭ cu cuvîntul, apoĭ cu arma.
9465 La rĕsboĭu vrăjmaşul cade, când împératul în cap s'arată.
La rĕsboiŭ, vrăjmaş, după rĕsboĭŭ, prieten nedespărţit.
La rĕsboĭŭ cu arma, la oblăduire cu blândeţe.
La rĕsboĭŭ cu îndrăsnéla lesne isbutescĭ, la dragoste cu fuga maĭ bine nimerescĭ, că curînd te mântuĭescĭ.
La rĕsboĭŭ cuvinte multe nu încape, nicĭ zăbavă.
9470 La rĕsboĭu cu voĭnicie, ĭar nu cu viclenie.
La rĕsboĭŭ când te înfigĭ, şî la ceasul din urmă cu suliţa să împungĭ.
La rĕsboĭŭ când te ducĭ. cu puşca în mână să te lupţĭ.
La rĕsboĭŭ nu sĕ sfădesc pĕ picere maĭ frumóse, ci pĕ mânĭ maĭ tarĭ în óse.
La rĕsboĭŭ să nu întrebĭ câţĭ vrăjmaşĭ sûnt? ci unde sûnt?
9475 La rĕsboĭu să te silescĭ, fără sânge să biruescĭ.
La rĕsboĭŭ să te slujĕscĭ cu ceĭ maĭ îndrăsneţĭ, şî după rĕsboiŭ cu ceĭ maĭ înţelepţĭ.

Locul, vremea șî 'ndrăsnéla, istecĭunea șî virtutea cele maĭ dĕ temeĭŭ, la rĕsboĭŭ spre isbîndă.
Maĭ bine rĕsboĭŭ cinstit, dĕ cât pace necinstită.
Maĭ bine să cadĭ în rĕsboĭŭ, dĕ cât să fugĭ din rĕsboĭŭ; că una țe-aduce cinste némuluĭ tĕŭ, ĭar ceea-l-altă necinstea cea maĭ mare.
9480 Maĭ bun fiul dĕcât tata la rĕsboĭŭ să sĕ arate.
Mare necinste la țéra luĭ aduce, cel-ce din rĕsboĭŭ curînd șî 'ndată fuge.
Mare cinste la cel-ce vede, pĕ ceĭ-ce cade în rĕsboĭu șî nicĭ cum sĕ 'nspăĭmântéză, ci 'nainte el urméză călcând pĕ morțĭ ca pĕ trepte.
Minte dĕ bĕtrân, putere dĕ tînĕr șî 'ndrăsnélă dĕ nebun la rĕsboĭŭ sĕ cere.
Nesfiala la rĕsboĭŭ, în slavă te ridică.
9485 Norocul rĕsboĭuluĭ necunoscut până în sfîrșit.
Nu mulțimea săgeților, ci drépta lor lovire, la rĕsboĭŭ isbutesce.
Pentru cinste în rĕsboĭŭ omul sĕ jertfesce, dar puținĭ aceĭa ce până în sfîrșit rabdă la rĕsboĭŭ.
Pururea ceĭ înțelepțĭ dĕ rĕsboĭŭ sĕ dĕpărtéză, când ceĭ rĕĭ șî cumplițĭ învitéză.
9490 Puterea șî isprava rĕsboĭuluĭ maĭ nainte, în virtute sĕ privĭa, ĭar acum în tun numaĭ stă.
Pĕ cel căḑut în rĕsboĭŭ, să nu'l lașĭ necinstit, ca să maĭ găsescĭ șî altul să méargă ne poftit.
Precum în tron te-arĕțĭ, înaintea tuturor, așa șî la rĕsboĭŭ să te arĕțĭ, fie șî în cea maĭ mare primejdie.
Rĕsbóĭele în pustietate dĕ ómenĭ te lasă. Ce aĭ stăpâni, când pĕ toțĭ ĕĭ veĭ isprăvi?
Rĕsbóĭele cu cheltuĭéla pĕ ómenĭ ĕĭ dĕspóĭe. Dĕ ele să te ferescĭ, dacă veĭ în pungă ceva ce să maĭ găsescĭ.
Rĕsbóĭele pururea din patimile celor maĭ marĭ, ĭar noródele nevinovate merg spre jertfire șî fără voĭa lor.
9495 Rĕsbóĭele sĕ încep cu socotința celor maĭ marĭ, șî sĕ sfîrșesc cu ticăloșia celor maĭ micĭ.
Rĕsboĭŭ atuncĭ numaĭ să propuĭ, când pentru țara ta, pentru a eĭ slobodenie, pentru a eĭ dĕsrobire, pentru a eĭ cinste, vorbă puĭ.
Rĕsboĭŭ pentru slava ta, nu, ĭar pentru folosul șî cinstea țĕriĭ tale, da.
Rĕsboĭŭ să facĭ numaĭ ca să dobândescĭ pace maĭ bună.
Rĕsboĭul într'un minut prăpădesce miĭ șî sute, șî sute șî miĭ dĕ anĭ ĕțĭ trebue să puĭ la loc, ceea-ce rĕsboĭul într'un minut a istovit.

9500 Rĕsboiul în cea maĭ mare biruinţă, c'o mică spaĭmă te dă în mâna vrăjmaşuluĭ.
Rĕsboiul, cósa, secerea cea maĭ doborîtóre a vieţiĭ omenescĭ.
Rĕsboiul cumplit, pacea cu fericire.
Rĕsboiul când sĕ prelungesce, norocul şî'l prăpădesce.
Rĕsboiul la uniĭ, pâĭnea din gură le-o ĭea, ĭar pĕ alţiĭ ĕĭ îndópă şî pĕ sus şî pĕ jos.
9505 Rĕsboiul, lup nesăţios.
Rĕsboiul n'are răgaz.
Rĕsboiul numaĭ hotărasce sórta ţĕrilor celor maĭ marĭ.
Rĕsboiul nume mare ĕţĭ aduce, dar şî dĕrăpĕnare dĕ tot maĭ mare, că pĭerḑĭ o mulţime dĕ ómenĭ, pentru o numire zadarnică. Dĕparte d'un asemene nume cu vărsare dĕ sânge.
Rĕsboiul, năravurile cele bune cu totul le schimbă, ĭar dĕ cele rele te umple ca un cârnat.
9510 Rĕsboiul pentru slobodenie, cel maĭ sfânt rèsboiŭ; rĕsboiul pentru cinste, cel maĭ sângeros, rĕsboiul pentru lăcomie, cel maĭ urît şî scârbos.
Rĕsboiul pentru ţéra ta, acela numaĭ, sfânt sĕ socotesce, ca să nu caḑĭ rob subt mâna altuĭa.
Rĕsboiul pămîntul ţe'l arde, norodul ţe'l prăpădesce, legile ţe-le topesce.
Rĕsboiul pe cel mic mare ĕl face, ĭar pĕ cel mare mic.
Rĕsboiul pĕ cel maĭ bogat, îndată 'l arată dĕ sărac.
9515 Rĕsboiul rĕspândesce pĕ ceĭ maĭ aleşĭ din ţéră, că 'ndată ceĭ maĭ bogaţĭ sĕ vĕd legaţĭ ca nisce vinovaţĭ, ĭar ceĭ maĭ birbanţĭ îndată bogaţĭ, şî ceĭ maĭ vestiţĭ curînd biruiţĭ, şî ceĭ maĭ cinstiţĭ dĕ toţĭ necinstiţĭ, şî tinerimea cea maĭ multă, numaĭ dĕ cât din vĭéţă sĕ mută.
Rĕsboiul rîvnesce maĭ mult la sânge, dĕ cât la orĭ-ce bogăţie.
Rĕsboiul seceră pĕ bunĭ şî pĕ rĕĭ d'opotrivă, fără nicĭ o dĕosebire.
Rĕsboiul sĕ razimă, nu în mulţimea ómenilor, ci în isteciunea celor-ce le poruncesc.
Rĕsboiul sĕ săvîrşasce cu ale celor maĭ tarĭ mâĭnĭ, ĭar sfatul după rĕsboiŭ, cu ale celor maĭ înţelepţĭ graĭu.
9520 Rĕsboiul sânge cere cât dĕ mult, că cu puţin nu se satură, Vaĭ dĕ cel-ce la el rîvnesce, că sfîrşitul sĕŭ doresce!
Rĕsboiul topesce, orĭ-ce înaintea luĭ i sĕ ivesce.
Rĕsboiul, cĭuma ómenilor dĕ obşte.
Rĕsboiul, bucatele praf şî ţĕrînă pĕ câmp le arată.
Rĕsboiul d'opotrivă prăpădesce, şî pĕ cel-ce biruĭesce.
9525 Rĕsboiul dĕ muĭerĭ, cu mult maĭ grozav dĕ cât orĭ-ce alt rĕsboiŭ.

Rĕsboïul dĕ multe orĭ maĭ mult isbutesce cu mintea dĕ cât cu arma.
Rĕsboïul ţara ţe-o ocrotesce, pacea ţe-o odihnesce.
Să te ferescĭ dĕ rĕsboïŭ, să nu daĭ pricină dĕ gâlcévă.
Frica morţiĭ la rĕsboïŭ, te face să pĭerḑĭ cinstea cea maĭ mare.
9530 Cea maĭ mare ruşine când sĕ închină óre-cine, la rĕsboïŭ nevrĕnd să sté.
Ce urît şî necinstit şî la vedere nesuferit, a cădé la rĕsboïŭ ceĭ bĕtrânĭ neputincĭoşĭ înaintea celor tinerĭ!
Cel-ce are îndrăsnélă acela, şî numaĭ, să intre în rĕsboïŭ, ĭar cel fricos şî sfios, nicĭ să maĭ gândéscă să sĕ-arate la rĕsboïŭ.
Cel-ce în rĕsboïŭ până 'n sfîrşit luptă, aceluĭa şî numaĭ cinste i sĕ cuvine multă.
Cel-ce în rĕsboïŭ rob vede c'o să caḑă, maĭ bine să móră, dĕ cât la vrăjmaş să dórmă.
9535 Cel-ce în rĕsboïŭ sĕ bate, fără frică şî sfială, acela biruiesce fără nicĭ o îndoïélă.
Cel-ce la rĕsboïŭ sĕ bate, pentru dĕ obşte pace sĕ bate.
Cel-ce maĭ bine cunósce necazurile, primejdiile, nevoinţele rĕsboïuluĭ, acela vrednic dĕ rĕsboïŭ.
Cel-ce merge la rĕsboïŭ, frică dĕ mórte să nu aĭbă, ca să pótă isbândi.
Cel-ce din rĕsboïŭ, pĕ jafurĭ sĕ pune, biruinţa jos şĭ-o pune.
9540 Cel-ce fuge din rĕsboïŭ, cel maĭ necinstit a fi sĕ 'nţelege după rĕsboïŭ.
Cine fără nicĭ o gătire, la rĕsboïŭ sĕ înfige, dĕ cel maĭ mic sĕ frânge.
Cine îndrăsnéla la rĕsboïŭ şĭ-o pierde, cinstea luĭ şĭ-o pĭerde.
Cine la rĕsboïŭ rîvnesce, sfîrşitul vĭeţiĭ sale doresce.
Cine rĕsboïŭ propune, pĕ om la mórte ĕl supune.
9545 Cine rĕsboïŭ doresce, să puĭe înainte ĭubirea dĕ ómenĭ, şî buna judecată şî-apoĭ la rĕsboïu să gândéscă.
Cine sĕ bate pĕ dĕsnădĕjduite, acela maĭ lesne biruĭesce.
Cinstea rĕsboïuluĭ, să omóră la ómenĭ, ĭar a păciĭ, să-'ĭ înmulţéscă. Alege cea maĭ bună.
Cinstea rĕsboïuluĭ cu ostaşiĭ s'o împarţĭ, că eĭ pentru tine vĭéţa 'şĭ-aŭ răpus-o.
Bărbaţĭ voïnicĭ la rĕsboïŭ, ĭar nu zidirĭ împotrivă de vrăjmaş.
9550 Din orĭ-ce rĕsboïŭ, să te sîrguescĭ cu cinstea ta să ĭeşĭ, saŭ cu cinstea ta să morĭ, că mórtea firesce este o datorie, ĭar mórtea cinstită este dată numaĭ la ceĭ cu darurĭ.

Doĭ inșĭ când sĕ rĕsboĭesc, amîndoĭ rógă pĕ Dumneḑĕŭ și-amîndoĭ după rĕsboĭŭ daŭ slavă luĭ Dumneḑĕŭ, pentru că aŭ vărsat sânge dĕ om. Ghicĭ acum pĕ care din amîndoĭ ascultă Dumneḑĕŭ?
Dulce la tinerĭ li se pare rĕsboĭul, până a nu priimi nicĭ un glonț în pĭept.
După orĭ-ce rĕsboĭŭ,. și biruitorul și cel biruit, în dĕ-o potrivă sărăcie sĕ găsesce, din care anevoĭe póte scăpa.
După rĕsboĭŭ intră în spital, saŭ privesce la gropnițe ca să cunoscĭ ce ispravă aĭ făcut.
9555 După rĕsboĭŭ mulțumim luĭ Dumneḑĕŭ cu cântece și veseliĭ că ne-a ajutat să înjunghiem la ómenĭ ca vite la măcelărie, în loc să ne tânguim. O ce grozavă neomenire!
Și cel cuminte viclénă, măcar și fără armă, la rĕsboĭŭ mult folosesce.
Și cel-ce la rĕsboĭŭ a biruit, și cel-ce s'a biruit, daŭ slavă luĭ Dumneḑĕŭ, pentru omorul ce-aŭ făcut, când Domnul pĕ-amîndoĭ dĕ-o potrivă ĕĭ urasce, că fără milă aŭ ucis, pĕ ceĭ-ce Domnul în lume 'ĭ-a lăsat pentru a luĭ slavă.

Pentru Pene

Pana mică armă, dar rĕŭ rănesce când ca un condeĭŭ grăĭesce.
Penele în cap te-arată dĕ cocoș, când nu urmezĭ ca un cocoș te-arată dĕ clapon.
9560 Penele în cap, fără suliță în mână la grópă te mână.

Pentru Petrecere împreună

Petrecerea împreună țe-aduce dragoste maĭ bună

Pentru Petrecerile de vreme

Petrecerea la țéră cu maĭ puține grijĭ, cea maĭ dulce a sufletuluĭ mulțumire, ĭar cea p'în orașe cu marĭ necazurĭ și chinurĭ. Alege care 'țĭ place.
Cine nu scie cum să'șĭ petrécă vremea, el cu sine împreună, acela numaĭ alérgă după străinĭ adunărĭ.

Pentru Pedepsĭ

Ca să poțĭ pedepsi pĕ cel vinovat, fără frică dĕ pĕcat, să aĭbĭ pururea lângă tine pravila șî îndurarea.

9565 Cu pedépsa celor-ce năpăstuĭesc, poprescĭ năpastea dĕ la toțĭ ceĭ l-alțĭ.

Cu prisos să pedepsescĭ, cu mult maĭ bine, pĕ ceĭ mincinoșĭ pîrîșĭ, dĕ cât pĕ ceĭ în adevĕr greșițĭ.

Cu ce pedépsă veĭ pedepsi, cu aceea în adevĕr te veĭ pedepsi.

Către ceĭ-ce greșĕsc, pururea să te arĕțĭ cu străjnicie mare, ĭar către a lor pedépsă, cu mare îndurare.

Când veĭ să pedepsescĭ pĕ óre cine, ḑi maĭ întâĭu «*blândețele nu mĕ lasă*» șî nicĭ odată te veĭ căì.

9570 Când veĭ să pedepsescĭ, d'abĭa să te miscĭ dĕ loc, ĭar când veĭ să ĭerțĭ dĕ olac să alergĭ.

Când la pedépsă pré mult te pripescĭ, curînd te căĭescĭ.

La orĭ-ce greșală, întâĭu cu sfatul să încercĭ, apoĭ cu dojana șî în urmă cu înfricoșărĭ, ĭar în sfîrșit când nicĭ dĕ una va luà, atuncĭ cu pedépsa să'l înfrînezĭ.

La orĭ-ce greșală, cea maĭ mare pedépsă să-țĭ fie ție bătaĭa dĕ cuget șî rușinea de dĕfăĭmarea cinsteĭ tale ce póte să 'țĭ vie ție.

9575 La pedépsă cu zabavă, la 'ndurare cu grabă.

La pedépsă maĭ încet, la ĭertare dĕ tot tare.

Maĭ bine să nu'țĭ mulțuméscă dĕ binele ce aĭ făcut, dĕ cât să nu'țĭ pedepséscă greșéla ce aĭ făcut.

Mare sĕ te arĕțĭ la cunoscința greșalelor șî cu mare blândețe la hotărîrea pedepselor.

Mult mult să te mâhnescĭ, când șî dĕ nevoĭe pedepsescĭ.

Nicĭ o pedépsă maĭ mare dĕ cât bătaia inimiĭ, dĕ dragoste când pătimescĭ.

9580 Nicĭ cum să osîndescĭ la orĭ-ce pedépsă, până nu veĭ dovedi bine vina dĕ față.

Nu e dĕ mirare a sĕ pedepsi, cât a sĕ face vrednic dĕ a sĕ pedepsi.

Nu cu mórte să pedepsescĭ, ci cu mult maĭ bine cu o muncă necontenită, că viéța e scumpă.

Nu cele trecute să cauțĭ cum să le pedepsescĭ, ci cele viitóre cum să le îndreptezĭ.

Pentru orĭ ce veĭ greși, să te rogĭ luĭ Dumneḑĕu, ca pedépsa să țe-o ĭeĭ dĕ la însușĭ Dumneḑĕu, ĭar nu dĕ la om.

9585 Pedépsa cu mĕsură, ca să nu 'țĭ aducă ură.

Pedépsa cea maĭ bună la orĭ-ce vinovat, cea cu bună sfătuire, dĕ întrégă părăsire.

Pedépsa dĕ la unul, spre pildă, la altul merge.
Pedépsa fără pricină, cea maĭ scârnavă urmare.
Pedépsă dulce, crescerea copiilor.
9590 Pĕ nimenĭ să nu pedepsescĭ pentru a altuĭa greşală, în pofida aceluĭa.
Să pedepsescĭ după judecată, după pravilă ţie dată, ĭar nu cu mânie şî fără nicĭ o vină.
Cea maĭ urîtă la om pedépsă, a învĕţăturiĭ lipsă.
Cea maĭ supĕrătóre la om pedépsă, când ar sci maĭ înainte ceea-ce o să i-sĕ întîmple.
Cea maĭ grea pedépsă, când nimenĭ te ascultă.
9595 Cel maĭ slab sĕ pedepsesce, spre pilda celor maĭ tarĭ. O ce nelegĭuită pildă?
Dĕsnădĕjduirea pedépsă grozavă.
Dĕ s'ar pedepsi dĕ Domnul, càţĭ ómenĭ greşĕsc pĕ lume, puţinĭ ómenĭ s'ar aflà în lume.

Pentru Pĭept

In adunare când tu eştĭ, nicĭ pĭeptul nicĭ burta să ţe-le dĕsvălescĭ, ci maĭ bine cu haĭna să ţe-le învĕlescĭ, până la încălţăminte, ca să nu te ruşinezĭ.
La vrăjmaş cu pĭeptul, ĭar nu cu spatele să te arĕţĭ.
9600 Pĭeptul dĕ frig mult să ţe'l ferescĭ, ca să nu te 'mbolnăvescĭ.

Pentru Pĭerdere dĕ vreme

Veḑĭ *Vreme*

Pentru Pizmă, Pizmuire şî Pizmaşĭ i Pizmătăreţĭ

Veḑĭ *Zavistie.*

Pentru Picătură

Picătura, fumul şî muĭerea rea, scóte pĕ om afară din casa sa.

Pentru Pilde

Iea pildă dĕ la ceĭ ce greşĕsc şî te învaţă tu ca să nu maĭ greşĕscĭ.

Cu o pildă rea, pĕ maĭ mulţĭ invitezĭ la rĕutăţĭ, dĕ cât cu o pildă bună în bunătăţĭ. D'aceea feresce-te dĕ una şî te ţine dĕ ceea-l-altă.

Cu un cuvînt bun poţĭ face bine, ĭar cu o pildă bună, miĭ şî sute dĕ bunătăţĭ.

9605 Cu pilda maĭ bine înfrînezĭ pĕ ceĭ dĕsfrînaţĭ.

Cu pilda maĭ bine poruncescĭ şî înveţĭ pĕ altul, dĕ cât cu orĭ-ce poruncă, luĭ ĕĭ veĭ da.

Cu pilde bune să te înpodobescĭ, şî pĕ tótă ḑioa să le înnoĭescĭ, ĭar nu cu haĭne scumpe, ce te despóĭe pĕ nesimţite.

Când ceĭ bunĭ sĕ cinstesc şî ceĭ rĕĭ sĕ necinstesc, atuncĭ dĕ la aceĭa toţĭ pildă dobândesc, ĭar din potrivă când sĕ urméză, toţĭ cumpliţĭ sĕ nărăvéză.

La orĭ-ce întîmplare, pildă sĕ dă dĕ la cel maĭ mare.

9610 La un norod cât dĕ nerod, învĕţătură mare, pilda celuĭ maĭ mare.

Leĭ şî paraleĭ, urşĭ şî tigri, cele maĭ urîte şî maĭ crude fĭare, ling cu mângăĭere mâna celuĭ făcĕtor lor dĕ bine. Pildă dĕ la eĭ să luăm.

Nu porunci altuĭa bine să sĕ pórte, şî tu din potrivă să te-arĕţĭ la tóte, că pilda către altul cea maĭ mare poruncă.

Pilda altuĭa pĕ orĭ-cine ĕl învaţă cu mult maĭ bine.

Pilda unuĭ stăpân, cea maĭ mare poruncă către supuşiĭ sĕĭ, fără cea maĭ mică înfricoşare.

9615 Pilda cu cuvinte scurte, şî la vreme potrivite, multă dulcéţă la vorbe ne-aduce, ĭar piste vreme şî mĕsură, plecate ne aduce.

Pilda la vremea eĭ prinde loc dĕ dascăl bun.

Pilda rea, maĭ rea dĕ cât însuşĭ pĕcatul; că pĕcatul la unul şî numaĭ privesce, ĭar pilda la toţĭ dĕ obşte.

Pilda rĕutăţilor mult maĭ rea dĕ cât însuşĭ rĕutatea; că cel-ce sĕ ĭea după altul, cu mult maĭ rĕŭ dĕ cât acela urméză.

Pilda stăpânuluĭ tóte năravurile curînd le preface, fără nicĭ o silă.

9620 Pilda, temeĭul năravurilor tutulor, că ceĭ maĭ mulţĭ sĕ ĭeaŭ după pilda altora.

Pilda celor marĭ, la cele dĕ laudă, mult dĕşteptă pĕ ceĭ micĭ.

Pilda, dascălul cel maĭ bun.

Pildă noroduluĭ să daĭ, ca toţĭ după tine să sĕ ĭea.

Pildă pururea ceĭ micĭ dĕ la ceĭ maĭ marĭ ĕşĭ ĭeaŭ, că toţĭ cu ochĭul la aceĭa privesc, dĕ unde năravurĭ bune saŭ rele dobândesc.

9625 Pildă sĕ ĭeĭ pururea dĕ la ceĭ maĭ învĕţaţĭ şî cu mult maĭ înţelepţĭ.
Pildele cele maĭ marĭ, pururea pentru cele din urmă întîmplărĭ.
Pilda dĕ la tine să încépă. dacă veĭ să sĕ păzéscă.
Pildele din tóte ḑilele să le puĭ înainte cà o oglindă şî cu ele să te îndreptezĭ.
Pildă să ĭeĭ pururea dĕ la cel-ce merge înainte, ĭar nu dĕ la cel-ce în urmă rĕmâne.
9630 Pildă bună să luăm, după bunele urmărĭ ale celor ce s'aŭ dus, ca şî noĭ la ceĭ din urmă asemene să lăsăm.
Pildă dĕ la albine şî dĕ la furnicĭ să ĭeĭ, ce nicĭ cum sĕ odihnesc în vreme dĕ muncă.
Păzesce-te cât veĭ puté dĕ pilde urîte, că dup'o pildă ce veĭ da, toţĭ după ea se vor luà.
Saul s'a omorît singur el, cu al sĕŭ cuţit, şî sluga luĭ după el asemenea a urmat. Veḑî pilda celuĭ maĭ mare câtă putere are.
Ceĭ maĭ marĭ, ca nisce Domnĭ, pildă să dea la ceĭ maĭ micĭ, dĕ fapte bune şî înţelepte.
9635 Cele trecute, ca nisce pilde, să le puĭ înainte la cele viitóre.
Cele rele staŭ ascunse, dĕ frica ruşiniĭ, până ce pilda le slobóde din închisóre, când luminéză ca un sóre.
Cel-ce va să înveţe pĕ alţiĭ năravurĭ bune, întâĭŭ el să dea pildă dĕ năravurĭ bune.
Cel din urmă pururea maĭ bine înaintéză, pildă luând dĕ la cel d'intâĭŭ.
După pilda celor rĕĭ s'arată şî ceĭ bunĭ, rĕĭ, când pĕ ceĭ ce erà maĭ nainte în cinste ĕĭ vĕd acum în necinste, şî pĕ ceĭ necinstiţĭ dĕ către toţĭ cinstiţĭ.
9640 Dă pildă bună la aĭ tĕĭ supuşĭ, că norodul maĭ lesne crede ceea-ce la stăpân vede, dĕ cât ceea-ce aude. D'aceea şî urméză dupa pilda celor marĭ.

Pentru Pipăire

Pipăirea te dĕştéptă şî la cele ce nu gândescĭ.
Pipăitura dĕ cu nópte, la plăcerĭ te-duce.

Pentru Picere

Piciórele gróse te-arată dĕ dropicos, ĭar cele dĕ tot subţirĭ te-arată dĕ ofticos.

Picerele calde când veĭ să le aĭbĭ, orĭ să şeḑĭ pĕ ele sau să umbli cu ele.
9645 Picior piste picior să nu aruncĭ la adunare, nicĭ să te razimĭ dĕ altul saŭ cu cotul să atingĭ pĕ altul.
Să nu 'ţĭ trântescĭ piciórele, că te arĕţĭ dĕ olog, nicĭ să le ridicĭ pré sus saŭ să tropăiescĭ ca caiĭ, că şî una şî alta te arată dĕ nebun.

Pentru Piş piş şî Pişpăitorĭ i Pişpăiturĭ

Veḑĭ *Linguşire.*

Pentru Poïeţĭ

Poïeţiĭ maĭ lesne alunecă la pólele muĭerilor.
Poïeţiĭ pĕ muĭerĭ, orĭ că le laudă ca nisce ḑeiţe, saŭ că le calcă în picióre, însă la amîndooĕ cu greşală.

Pentru Povară

Când veĭ să te încarcĭ cu vre-o povară mare, sfătuesce-te cu a ta cârcă dĕ póte să o pórte
9650 Povara cea mare şî necurmată cu apăsare ne aduce mare muncă, mare strudă, mare obosire; munca grea şî necontenită ne-aduce marĭ chinurĭ, marĭ greutăţĭ; şî greutăţile ne duce orĭ la trândăvie sau la dĕsnădĕjduire din marea dăulare, ne maĭ putênd suferi. Bagă dĕ sémă la acestea ca să nu'ţĭ aducă rană ne-lecuită.

Pentru Povăţuire, i Povăţuitorĭ şî Sfat, Sfătuire i Sfătuitorĭ i Sfătoşĭ

Amar ţie, când vor ḑice: «*povăţuĭesce-te maĭ bine întâĭŭ pĕ tine, apoĭ pĕ mine*», că lesne a povăţui şî anevoĭe a sĕ povăţui.
In zadar povăţuĭescĭ pĕ altul la bunătăţĭ, când tu, povaţa ta nicĭ cum o păzescĭ.
Ca să ĭeşĭ tu din pĕcat povăţuĭesce bine, orĭ te ascultă, orĭ nu te-ascultă.
Când aĭ vre o îndoĭélă, alérgă la cel maĭ bun al tĕu povăţuitor, ca bolnavul la cel maĭ bun doctor.
9655 Când te sfătuĭesce dĕ bine nu întrebà dĕ ce, că sfatul n'are întrebare.

Povaţa sĕ dă maĭ mult cu pilda ta dĕ cât cu graĭul tĕŭ.
Cel maĭ bun povăţuitor vremea sĕ arată, şî cel ce 'ţĭ ḑice: fă bine şî la al tĕŭ vrăjmaş.
Cel maĭ bun povăţuitor, cel-ce maĭ multe a păţit şî din ele s'a înţelepţit.
Cel sfătos cu orĭ-cine lesne sĕ gâlcevesce, că la minte şî la cinste nicĭ cum maĭ gândesce.
9660 Cel-ce prin înscris povăţuĭesce, şî pĕ cel dĕ acum, şî pĕ cel din urmă, cu povaţa folosesce.
Cine n'ascultă dĕ povaţă, nimic învaţă.
Dojana dĕ prieten, cea maĭ bună povaţă.
A te sfătui din gură, pĕ mulţĭ gata veĭ găsi, ĭar din inimă curată, fórte puţinĭ şî maĭ nicĭ odată: d'aceea după orĭ-ce sfat, socotesce-te şî tu cu mult maĭ bine.
Omul pĕ sine nicĭ cum sĕ vede, d'aceea pentru tine, ca să nu greşĕscĭ cu altul să te sfătuiescĭ.
9665 Orĭ ce veĭ ca să urmezĭ, sfătuesce-te maĭ cu mulţĭ, ĭar când veĭ să săvîrşescĭ, singur tu să împlinescĭ.
Orĭ-ce cu sfat bun, are şî sfîrşit bun.
Orĭ-ce socotescĭ să facĭ dă-o maĭ întâĭŭ în sfat, la cel maĭ învĕţat bărbat şî prieten adevĕrat.
Unul cu altul ne întrecem cum să sfătuim pĕ alţiĭ, ĭar pĕ noĭ, când greşim, nu scim cum să ne îndreptăm.
Un sfat bun la rĕsboĭŭ, maĭ tare şî maĭ bun dĕ cât o îmbulzélă dĕ miĭ şî sute dĕ ostaşĭ.
9670 Unde sfatul lipsesce, cugetul dĕ viŭ în grópă sĕ topesce.
Unde sfat de călugărĭ, acolo interesul maĭ mare s'arată.
In zadar te silescĭ ca să sfătuĭescĭ pĕ cel ce sĕ socotesce că maĭ de'nainte scie, ce veĭ să'l sfătuĭescĭ.
Incepere la orĭ ce lucrare, sfatul cel bun să-ţĭ fie ţie.
Vaĭ dĕ sfatul acela, când ceĭ nebunĭ şî cumpliţĭ intră între ceĭ înţelepţĭ şî blânḑĭ!
9675 Vaĭ dĕ cel-ce ascultă numaĭ dĕ al sĕŭ sfat!
Cu orĭ-cine veĭ să te sfătuĭescĭ, cercetéză maĭ întâĭŭ la ale sale întîmplărĭ: cum s'a sfătuit cu însuşĭ sine, că precum la ale sale, aşa şî la ale tale sĕ va chipzui.
Cu sfatul mult folosescĭ, dar cu porunca greşĕscĭ, d'aceea să te silescĭ pururea să sfătuiescĭ, şî nicĭ cum să poruncescĭ.
Cu sfat bun îndreptezĭ cele maĭ multe greşĕlĭ.
Cu ceĭ maĭ înţelepţĭ pururea să te sfătuĭescĭ; că ceĭ-ce dĕ dĕparte pĕ tine te privesc, ca aceĭa te socotesc cu carĭ tu te sfătuĭescĭ.
9680 Când veĭ pĕ óre-cine să sfătuiescĭ la óre-ce, să nu 'ndrăsnescĭ a'l sfătui dĕ faţă cu orĭ-cine, şî pân' a nu te ruga însuşĭ el pĕ tine.

Când veĭ să te sfătuĭescĭ, la prietinĭ să gândescĭ.
Când sfătuĭescĭ pĕ óre-cine sfătuĭesce'l cele dĕ folos, ĭar nu ceea-ce luĭ ĕĭ place.
Când te sfătuĭescĭ cu óre-cine, nu-ţĭ da maĭ întâĭu părerea ta, că rĕmâĭ fără sfat.
Când te poftesce la masă, zăbovesce cât veĭ vré, ĭar la sfat când te chĭémă, alérgă dĕ olac.
9685 Când tu te sfătuiescĭ, pune dĕ pildă înainte cele trecute, pentru cele din urmă, că cele nevĕḑute, din cele vĕḑute, pré lesne sĕ pot ghici.
Când daĭ sfat la óre-cine, încércă'ĭ maĭ nainte mintea luĭ dĕ póte să înţelégă ce 'i spuĭ.
La ori-ce urmare, să nu te ruşinezĭ a cere un sfat şî dĕ la ceĭ maĭ micĭ.
La orĭ-ce veĭ să săvîrşescĭ, întâĭŭ să te sfătuĭescĭ, şî-apoĭ să nu te maĭ întorcĭ.
La orĭ-ce cu sfătuire, ĭar la milă şî 'ndurare nicĭ cea maĭ mică sfătuire.
9690 La orĭ-ce sfătuire întâĭŭ pĕ ceĭ l-alţĭ să ascultĭ; apoĭ tu să grăĭescĭ ca să nu greşĕscĭ.
La lupte şî la rĕsboĭu, mâĭnĭ dĕ voĭnic să aĭbĭ voĭu, ĭar la sfatul cel maĭ bun, cuvinte dĕ om bun.
La sfat ascultă cele-ce toţĭ ḑic şî alege cele-ce nu 'ţĭ pot aduce nicĭ o ruşine.
La sfat cu întârziere, la săvîrşire cu grabă.
La sfat când te ducĭ, nu cele maĭ dulci ci cele maĭ dĕ cinste, cu tine să le ducĭ.
9695 La sfat, cu cel maĭ învĕţat şî cu cuget maĭ curat; la rĕsboĭŭ cu cel maĭ tare şî cu îndrăsnélă mare şî la pat cu cea maĭ dulce ce plăcere ĕţĭ aduce, dacă veĭ să nimerescĭ şî la tóte să isbutescĭ.
Lesne a sfătui, anevoĭe a însufleţi pe cel-ce sfătuĭescĭ la ceea-ce 'l sfătuĭescĭ.
Luaţĭ sfat şî de la slugĭ, când sûnt înţelepte.
Maĭ întâĭŭ dĕ te veĭ sfătui, nicĭ odată veĭ greşi, sau dĕ veĭ greşi, greşĕscĭ maĭ uşor.
Maĭ lesne sfătuim, dĕ cât urmăm ceea-ce pĕ altul sfatuim.
9700 Maĭ bine la început dĕ cât la sfîrşit să îndreptezĭ pĕ orĭcine, cu sfatul ce gândescĭ.
Maĭ bine să sfătuescĭ dĕ cât să dojănescĭ, că una arată dragoste şî alta ocară.
Nimic alt maĭ lesne dĕ cât pĕ altul a sfătui, ĭar pĕ înşine noĭ cu mare nevoinţă.
Nicĭ sare, nicĭ sfat să nu daĭ cuĭva, până a nu te ruga.
Numaĭ cu sfatul altuia nicĭ cum poţĭ săvîrşì lucrărĭ marĭ şi însemnate, fără a ta mişcare şî o cheltuĭélă maĭ mare.

9705 Nu te sfătui cu vrăjmaşul tĕŭ, despre folosul tĕŭ, nicĭ cu cel fricos despre rĕsboiŭ, nicĭ cu cel-ce se negustoresce, despre schimburĭ şî vînḑĕrĭ, nicĭ cu cel pizmătăreţ despre mulţumire, nicĭ cu cel făţarnic despre adevĕr, nicĭ cu cel cumplit despre milă şî îndurare, nicĭ cu drăguţa ta despre muĭerea ta, ci te sfătuesce cu cel-ce suflet şî cuget are maĭ bun dĕ cât al tĕŭ.
Pĕ toţĭ să-ĭ ascultĭ, dar sfat dĕ la ceĭ maĭ învĕţaţĭ.
Pĕ ceĭ-ce mintea nu le ajută, nicĭ un sfat nu le folosesce.
Pĕ Domn când veĭ să-l sfătuĭescĭ, să-ţĭ ĭeĭ bine mĕsurile când luĭ ĕĭ grăĭescĭ, că dĕ va ĭeşì spre bine, pentru el va fi bine, ĭar dĕ va ĭeşì spre rĕŭ, pentru tine va fi rĕŭ.
Până a nu urma ceva să te sfătuiescĭ ca să nu greşĕscĭ, ĭar în urmă cum să te îndreptezĭ.
9710 Precum la bólă pĕ cel maĭ bun doctor chĭemĭ, şî la pĕcat pĕ cel maĭ bun duhovnic, aşà şî la sfat pĕ cel maĭ bun sfătuitor să chĭemĭ; că doctorul şî duhovnicul cele-ce rĕu aĭ urmat, le cercetéză, ĭar sfătuitorul, cele ce i să urmezĭ, ca nu rĕŭ să le urmezĭ şî în urmare doctorul şî duhovnicul te tămăduĭesce dĕ cele ce aĭ păţit, ĭar sfătuitorul te apĕră, ca nimic să nu paţĭ.
Să nu-ţĭ pĭerḑĭ vremea să sfătuĭescĭ pĕ cel-ce nu înţelege, că în zadar te strudescĭ.
Să te feréscă Dumneḑĕŭ să nu daĭ piste făţarnic, când veĭ să cerĭ sfat.
Sfatul rĕŭ dĕ la orĭ-cine, rĕŭ te vatĕmă pĕ tine.
Sfatul celor maĭ bĕtrânĭ sĕ vede fără greşală, că maĭ multe aŭ păţit.
9715 Sfatul celuĭ înţelept, izvor dĕ vĭéţă, dĕ-aceea dĕ el să te tiĭ în vĭéţă.
Sfatul cel maĭ bun, sprijinirea Domnilor.
Sfatul cel nebun nu numaĭ te păgubesce, ci şî în prăpăstiĭ, cu totul te trântesce.
Sfatul cel rĕŭ ce pĕ altul sfătuĭescĭ, tu maĭ întâĭŭ ĕl dobândescĭ.
Sfatul ce sĕ pripesce, curînd sĕ căĭesce.
9720 Sfatul bun cu îndemnare, cea maĭ bună dĕ mâncare.
Sfatul, bun la început ĭar nu după sfîrşit.
Sfatul şî povaţa la vremea lor, că piste vreme în zadar.
Sfatul dĕ prieten, fie şî cu dojană, bun la orĭ-ce greşală.
Sfatul să ĭeĭ dĕ la acela ce temere dĕ Domnul are.
9725 Sfat să primescĭ la orĭ-ce întîmplare dĕ la cel-ce minte are.
Sfat bun să dăruiescĭ, ca dragoste şî cinste maĭ mare să dobândescĭ.
Sfătuirea cea maĭ bună, înaintea nevoiĭ, prinde locul cel maĭ bun, ĭar după nevoĭe, îndreptare la nevoĭe.

Sfătuitoriĭ ceĭ bunĭ, apĕrătorĭ dĕ cele rele.
Sfătuitor să te arĕțĭ, însă dĕ cele bune, că sfatul în adevĕr sfânt lucru sĕ socotesce.
9730 Tóte în lume ĕșĭ aŭ al lor sfîrșit, ĭar sfatul nicĭ cum are vre-un sfîrșit, că la orĭ-ce întîmplare, pururea în urmă maĭ bine sfătuĭescĭ.
Toțĭ gata spre sfat sûntem, dar când noĭ înșine greșim, nu scim cum să ne sfătuim.
Toțĭ pĕ alțiĭ sfătuim, și noĭ înșine maĭ mult greșim.
Fugĭ dĕ sfatul celuĭ rĕŭ ca d'o cursă înșelătóre.
Ceĭ marĭ cu mult maĭ mare trebuință aŭ dĕ sfatul celor înțelepțĭ, dĕ cât aceștia dĕ al acelora folos.
9735 Cel maĭ anevoĭe lucru, a priimì óre-cine sfat dĕ la altul, fie dĕ la orĭ-cine.
Cel maĭ bun sfat și 'nțelept în zadar ni sĕ dă, când nu sĕ dă la vremea luĭ.
Cel maĭ bun sfat și 'nțelept poțĭ luà în adevĕr dĕ la cel ce cunósce ce e în adevĕr rușinea.
Cel-ce pĕ altul sfătuĭesce, și pĕ sine nu sfătuĭesce, cel maĭ nerod sĕ socotesce.
Cel-ce pĕ sine nu scie să sfătuĭéscă, rĕŭ pĕ altul va sfătuì.
9740 Cel-ce singur sĕ sfătuĭesce, pururea greșĕsce, că nicĭ o-dată nemeresce.
Cel-ce cere sfat, cere cu suflet curat, ĭar cel-ce sfătuĭesce l'al sĕŭ folos gândesce.
Cine povățuĭesce pĕ altul la orĭ-ce, acela trebue să se depărteze dĕ orĭ-ce greșală, ca pildă să ĭea dĕ la el cel-ce sĕ povățuĭesce.
Cine singur sĕ sfătuĭesce, pĕ sine trântesce.
Cine sfat cere dĕ la mânie și dĕ la mândrie, în cap sĕ poticnesce.
9745 Cine dĕ sfat n'ascultă, nicĭ tréba pĕ el 'l-ascultă.
După-ce óre-cine óre ce săvîrșasce, fie-cine maĭ bine sfătuĭesce
Dĕ la slugă înțeléptă și credinciósă să ĭeĭ sfat fără 'ndoĭélă, că binele tĕŭ voiesce.
Dĕ mare nevoĭe să daĭ sfat dĕ la tine celuĭ maĭ mare dĕ cât tine, că orĭ-ce rĕŭ ĕĭ va veni, dĕ la tine ĕl va socotì, ĭar vre un bine dĕ 'ĭ va venì, pĕ séma luĭ ĕl va privì.
Și dĕ la ceĭ maĭ micĭ să ĭeĭ sfat când te frigĭ, ca și p'în gunóĭe găina când rîcăĭesce, óre-ce găsesce.

Pentru Poveste

9750 Când povestescĭ óre-ce, să nu ḑicĭ: ḑĕŭ așa este, că cele maĭ multe poveștĭ, întrégă mincĭună, ca din halima.

Când cele nooă nu ne place, la poveste alergăm, dĕ cele maĭ vechĭ.
Povestea ne-aduce aminte dĕ cele maĭ dĕ-nainte.
Povestea şî când sĕ pare maĭ cĭudată, maĭ multă plăcere ne-aduce îndată.

Pentru Pocăinţă

Veḑĭ *Căinţă*.

Pentru Politică

Politica, mincĭună întrégă, dar mult pĕ om îndatoréză.
9755 Politica cea maĭ mare stă întru a cinsti pĕ orĭ-cine.

Pentru Pomenĭ

Orĭ-ce la pomană dĕ la noĭ jertfim, Domnuluĭ le dăruim.
Unde veḑĭ maĭ mulţĭ sgârciţĭ şî pré puţinĭ gĭumerţĭ, pomană p'acolo nicĭ cum să maĭ aştepţĭ.
Cu ce daĭ pĕ la săracĭ pomană din sînul tĕŭ, cinste aducĭ luĭ Dumneḑĕŭ.
Pomana curăţă orĭ-ce pĕcat dĕ la om; d'aceea din pomenĭ nicĭ cum să contenescĭ.
9760 Până ce trăĭescĭ, dă dĕ pomana ta, că după mórtea ta nu maĭ poruncescĭ.
Cine face pomană cu banĭ dĕ la săracĭ, cu sila adunaţĭ, a săracilor pomană a fi sĕ înţelege, ĭar nu a celuĭa ce-o face.

Pentru Pomenire

Pomenirea, cea maĭ mare cinste la om, şî în vĭéţă şî după vĭéţă.
Pomenirea, cea maĭ bună (pentru ceĭ ce s'aŭ dus din lume), faptele bune, cinstite şî plăcute ale acelora ce aŭ rĕmas în urmă.
Pomenirea, cinstea cea maĭ mare, a celuĭ ce a slujit ţĕriĭ sale cu orĭ-ce slujbă.
9765 Pomenirea drepţilor, cu laudă sĕ proslăvesce, ĭar a celor nedrepţĭ, cu blesteme şî ocărĭ.
Să laşĭ în urma ta, pomenirea dĕ bun patriot şî dĕ om cinstit.

Pentru Pomĭ

Ca pomĭ bunĭ să dobàndescĭ trebue să-'ĭ altuĭescĭ.

Pentru Popĭ şî Preoţĭ

Numaĭ mórtea când vedem, că sĕ apropie dĕ noĭ, atuncĭ alergăm la preoţĭ şî'ĭ chĭemăm. O ce zădărnicie!
Nu precum vor popiĭ nooĕ, ci precum ne vor lăutariĭ, aşa sĕ ne dé Domnul nooă.
9770 Popa pĕ tăcute şî nimic cerênd ĕţĭ ĭea paraua din punga ta dĕ bună voie a ta.
Preot şî archiereŭ să fiĭ după orînduĭéla luĭ Melchisedec, fără nicĭ o spurcăcĭune, fără nicĭ o rĕutate şî fără nicĭ un interes.
Cine pĕ preot necinstesce, pĕ Domnul necinstesce, căruĭa el slujasce.
Datoria preotuluĭ, a cunósce bine credinţa şî ale credinţiĭ.

Pentru Poprire şî Oprire

Orĭ-ce poprit, maĭ mult sĕ doresce şî maĭ mult sĕ cinstesce.
9775 Să nu popreseĭ gura boulуĭ când sĕ odihnesce.

Pentru Poroclélă

Pĕ nimenĭ nicĭ cum să nu poroclescĭ, cu mucalitlicurĭ, că te-arĕţĭ dĕ flecar.

Pentru Poruncĭ, Poruncitorĭ şî Călcare dĕ Poruncă

Anevoĭe a porunci celuĭ ce nu'ĭ plătescĭ.
Odată dĕ 'ţĭ va porunci, tu dĕ dooĕ orĭ să audĭ.
Unul în numele Domnuluĭ poruncesce să omóre, ca un diavol nelegĭuit, altul tot în numele Domnuluĭ poruncesce să sĕ îndure, ca un om milostiv. Ghicĭ, care din amîndoĭ poruncesce maĭ bine? şî după acela să te ĭeĭ.
9780 Unde vor toţĭ să poruncéscă, acolo lupiĭ sĕ îngraşă.
Unde toţĭ poruncesc acolo turburarea cea maĭ mare, şî fără nicĭ o ispravă.
Intâĭŭ să 'nveţĭ să te supuĭ, apoĭ să 'nveţĭ să poruncescĭ.
Vaĭ dĕ cel-ce poruncesce dĕ silá şî dĕ nevoĭe!

Greşală, să te supuĭ la poruncĭ nelegĭuite ne cum să le şî urmezĭ.
9785 Cu porunca către altul, maĭ mult pĕ tine te înveţĭ, când după cum poruncescĭ, aşa şî urmezĭ.
Călcarea porunciĭ în mare vină te bagă cu a diavoluluĭ învitare. Vedĭ să n'o paţĭ.
Nu porunca slugiĭ, ci a stăpânuluĭ tu să asculţĭ, ca sa nu te învinovăţescĭ.
Porunca nu sĕ 'nţelege lege, ci legea poruncă, că legea poruncesce, şî porunca legiĭ urmézá
Porunca sĕ 'nţelege când poruncescĭ ceea-ce sĕ póte urmà.
9790 Toţĭ gata a porunci şî maĭ nicĭ unul a săvîrşi.
Cel ce păzesce porunca, acela slugă dréptă şî credincĭósă.
Cine porunca Domnuluĭ calcă şî-o necinstesce, dĕ cinste sĕ lipsesce.
La poruncĭ când te socotescĭ, să nu daĭ astă-dĭ una, şî mâĭne alta 'mpotrivă, ca să nu necinstescĭ însuşĭ tu pĕ sine.
Ceea-ce la supuşiĭ tĕĭ, poruncescĭ prin graĭŭ, tu maĭ întâĭŭ în faptă să daĭ pildă îndată, ca să arĕţĭ către supuşĭ, că cu fapta poruncescĭ şî cu cuvîntul urmezĭ.
9795 Cel-ce poruncesce, să bage dĕ sémă la ceea-ce poruncesce, că porunca luĭ în locul luĭ istovesce.
Cine nu scie să poruncéscă, la altul să sĕ plece, ca să nu sĕ poticnéscă.

Pentru Posomorîre

Unde vedĭ sprîncénă posomorîtă, acolo pizmă şî mânie.
Posomorîrea, semn dĕ mânie, ca o furie întrégă.
Posomorît nicĭ cum şî nicĭ odată la nimenĭ să te arĕţĭ, ci în potrivă vesel şî la cea maĭ mare mânie, că posomorîrea urîcĭune dĕ la toţĭ ţe-aduce, ĭar veselia ţe-arată sufletul cel maĭ dulce.

Pentru Post

Vedĭ *Sĕrbătorĭ.*

9800 Varza şî fasolea, bucate dĕ post, dar la suflet fără nicĭ un rost.
Judecata dréptă, mila şî îndurarea, postul cel maĭ mare.
Carne dĕ vită nu mâncăm în post ĭar sângele din om ca o lipitóre ĕl sugem. O ce frumos post!
Cu fasole şî cu linte şî cu varză acră la dile dĕ post nu înşelĭ pĕ Dumnedĕŭ la dioa dĕ judecată.

Nu posti dĕ bucate, ci dĕ fapte rele, că ceea-ce mănâncĭ la nimenĭ nu privesce, ïar ceea-ce rĕŭ urmezĭ pĕ toţĭ ĕĭ prăpădesce.

9805 Post adevĕrat postesce, cel din fapte rele ïar nu din mâncare contenesce.

Postesce în adevĕr cel-ce în sărăcie trăïesce.

Postesce robul luĭ Dumneḑĕŭ când n'are ce mâncà.

Postul cu stomacul anevoïe sĕ 'nvoïesc.

Postul mare, barba lungă, şî pletele cele late, nu te face bun creştin, ci fapta creştinéscă te arată dĕ creştin.

9810 Postul cel maĭ mare, a mâncà puţin şî ceea-ce stomachul ĕţĭ priimesce, ca să nu daĭ pricină dĕ vătĕmare, c'atuncĭ însuşĭ tu pĕ tine te ucidḑĭ.

Postul ce cere Domnul, (ḑice Isaia) să dĕpărtezĭ dĕ la tine cu totul nedreptatea, să frângĭ pâïne celuĭ flămând, să bagĭ în casa ta pĕ cel sărac, să nu trecĭ cu vederea pĕ cel nemernic şî pĕ cel gol să 'l îmbracĭ, pĕ cel bolnav să 'l cauţĭ, acestea este post, ïar nu frângerea grumazilor până la pămint, nicĭ cenuşa subt picerele tale, nicĭ şuróïele dĕ lăcrămĭ pĕ obraz la închinăcïune

Pĕ vĕduvă să n'o asuprescĭ, pĕ sĕrman să nu'l năpăstuïescĭ, pĕ nemernic şî pĕ sărac să nu-'ĭ dĕpărtezĭ, pĕ părinţiĭ tĕĭ să nu-'ĭ necăjescĭ, greşalele fratelui tĕŭ, nicĭ cum să le ţiĭ minte, vecinuluĭ tĕŭ nicĭ cum să-'ĭ gândescĭ rĕu, adevĕrul să grăïescĭ, dĕ mincïunĭ să te ferescĭ, unul pĕ altul să vĕ ïubiţĭ, pacea între voĭ să împĕrăţéscă. Cu acestea sĕ săvîrşasce postul cel maĭ mare, aşà ḑice dĕ la Domnul proorocul Zaharia.

Ce e c'aĭ postit, şî pĕ fratele tĕŭ l'aĭ năpăstuit? maĭ bine să nu năpăstuïescĭ dĕ cât să postescĭ, ḑice Domnul prin Isaia.

Cel-ce în pustie singur locuïesce, dĕ mare nevoïe, dĕ tóte postesce şî nimĕnuïa folosesce.

9815 Cel-ce postesce spre spăşenia sufletuluĭ, şî dĕ fapte rele nicĭ cum sĕ lasă, maĭ mult pĕcătuïesce, socotind că cu postul pĕ Domnul va înşelà.

Dĕ nevoïe şî lupul dĕ multe orĭ postesce, dar postul în sémă nu i-sĕ socotesce.

Pentru Poticnire

Cea maĭ mică poticnire ne-aduce nenorocire. Păzesce-te cât veĭ puté.

Cel-ce adese-orĭ sĕ poticnesce, dĕ înţelept nicĭ cum sĕ maĭ socotesce.

Cine alérgă necontenit, lesne sĕ poticnesce.

Pentru Pofte

9820 Anevoïe a dobândi, ce mult omul ar pofti.
Acea poftă să urmezĭ, ce şî ţie 'ţĭ folosesce, şî obştiĭ aduce cea maĭ mare fericire.
Orĭ-ce e dulce, poftă ne aduce.
Vaĭ dĕ cel-ce sĕ chinuïesce dĕ orĭ-ce poftă sĕ gândesce!
Infrînarea poftelor trupescĭ, îndelungare şî sănătate dĕ vĭéţă.
9825 Cu cât maĭ mult uşurezĭ poftele tale, cu atât maĭ lesne scapĭ dĕ chinurĭ şî necazurĭ.
Cu cât maĭ mult poftescĭ la cele dĕ prisos, cu atât maĭ mult la rĕutăţĭ te pornescĭ.
Cu mult maĭ anevoïe pofta ţe o biruïescĭ, dĕ cât pĕ cel maĭ mare al tĕŭ vrăjmaş.
Către tóte cu cea maĭ mică poftă să te arĕţĭ, c'atuncĭ le biruïescĭ şî dĕ om mare te socotescĭ.
Când poftele pĕ noĭ dĕ tot ne scurg şî ne sécă, atuncĭ noĭ socotim că dĕ ele ne-am lăsat, când nu maĭ avem cu ce umple inima nóstră cea sécă.
9830 La pofte şî plăcerĭ pururea biruitor, ïar nu supus să te arĕţĭ.
La cele poprite numaĭ, pofta maĭ mult sĕ dĕschide, că dacă n'ar fi óre-ce poprit, n'am pofti la aceïa, fiind sătuĭ dĕ aceïa.
La bĕtrâneţe pofta sĕ deschide, că e cam pĕ sfîrşit.
Maĭ lesne interesul, dĕ cât pofta ţe o poţĭ dĕpărtà.
Maĭ rea pofta dĕ cât mânia, că mânia sĕ astîmpĕră ïar pofta nicĭ dĕ cum, că la orĭ-ce plăcere pofta sĕ pune subt ale eĭ picere.
9835 Maĭ bine tu poftele tale să ţe-le pedepsescĭ, dĕ cât tu în urmă să te pedepsescĭ.
Mare lucru în adevĕr a dobândi óre cine ceea-ce poftesce, dar cu mult maĭ mare a nu pofti nicĭ cum la ceea-ce nu sĕ cade.
Mintea ca un cârmacĭŭ bun poftele să ţe-le 'ntórcă unde vede vînt maĭ bun.
Muïerea când poftesce, numaĭ cu saramură sĕ tămăduïesce.
Nimenĭ poftesce la ceea-ce nu gândesce.
9840 Nu pofti maĭ mult piste a ta trebuinţă.
Nu te supune poftelor, ca să nu te cufundĭ în valurile lor.
Nu te dĕprinde la pofte că în vecĭ nu veĭ scăpà.
Nu ceea ce voim, nicĭ ceea-ce dorim, ci ceea-ce ni sĕ cuvine şî ne folosesce maĭ bine, aceea să poftim.

Pofta omuluĭ la orĭ-ce, lăcomie sĕ 'nțelege.
9845 Pofta cărare n'are, când va atuncĭ vine.
Pofta nasce interes, șî interesul dĕrăpĕnare.
Pofta ne vine la tóte maĭ mult din slăbicĭune.
Pofta nicĭ dĕ cum nu ĭea dĕ cuvînt.
Pofta nu lasă nimic pĕ masă.
9850 Pofta nădejde ne-aduce, cea maĭ bună șî maĭ dulce.
Pofta ne-arată sănătate, ĭar gréța bólă întrégă la cele trupescĭ, ĭar la cele sufletescĭ cu totul împotrivă; că gréța patimilor ne-aduce cea maĭ dulce a sufletuluĭ odihnă, ĭar pofta lor ne-aruncă în grópa cea maĭ adîncă.
Pofta piste mĕsură urmare dĕ nebun, ĭar cu puțin a te mulțumi, te arată dĕ om bun.
Pofta pĕ om căsnesce cu ceea-ce 'ĭ lipsesce.
Pofta sĕ dĕschide, cum vedĭ lucru bun înainte.
9855 Pofta să țe o înfrînezĭ cu cuvîntul cel maĭ bun, ca pĕ cal cu frîul.
Pofta să țe-o cârmuĭescĭ după a ta stare șî atuncĭ te odihnescĭ.
Pofta să țe-o țiĭ pentru trebuință, ĭar nu piste trebuință.
Pofta șî gustul la multe te dĕștéptă, dar șî la dĕrăpĕnare te duce.
Pofta fórte mult gustósă dar șî înveninósă.
9860 Pofta fără chef, cea maĭ mare bólă.
Pofta cea mare ĕțĭ aduce încurcare mare.
Pofta cea trupéscă, bólă din ĭele.
Pofta cere să 'mplinim ceea ce ne lipsesce.
Pofta bună sĕ 'nțelege, când cu mintea sĕ légă după lege.
9865 Pofta șî nădejdea nu sĕ mărginesc, d'aceea șî maĭ mult greșesc.
Poftele întru zadar inima țe-o chinuĭesc când puterile cu totul ĕțĭ lipsesc.
Poftele cu judecata mințiĭ, anevoĭe sĕ unesc.
Poftele cu dĕsfătărĭ, molecĭune ne-aduce.
Poftele când sĕ 'nfrînéză, puterile maĭ mult sĕ 'ntemeĭéză.
9870 Poftele la om, cel maĭ mare vrăjmaș.
Poftele să le judecĭ după ce le săvîrșescĭ, ca să vedĭ din ele ce rod dobândescĭ.
Poftele să țe-le înfrînezĭ șî frîul dĕ aprópe să țe'l păstrezĭ, că dĕ'l veĭ slobodi, în prăpastie te veĭ găsi.
Poftele fără pedépsă nicĭ cum să țe-le lașĭ dacă veĭ maĭ puține necazurĭ să rabdĭ.
Plăcerea pofteĭ dulce ni-sĕ pare, dar rĕŭ ne otrăvesce.
9875 Pré puține am pofti, când am cunósce bine cea-ce poftim.
Sănătate, bunătate, veselie tutulor să le poftescĭ, ĭar mâhnire nimĕnuĭa.

Să te depărtezĭ dĕ pofte până a nu sĕ dĕpartà ele dĕ tine.
Tineriĭ schimbă la pofte, pentru-că inima lor le cere, ĭar bĕtrâniĭ sĕ feresc, pentru-că multe pentru ele aŭ pătimit.
Tóte' 'şĭ aŭ saţul lor, ĭar poftele saţ nicĭ cum aŭ.
9880 Tóte cu vreme îmbĕtrânesc îndată, ĭar pofta nicĭ odată.
Tóte cele-l-alte pofte pĕ la bĕtrâneţe scad şî sĕ împuţinesc, ĭar pofta lacomuluĭ dĕ avere, dĕ ce merge, cresce, sĕ măresce şî sĕ înmulţesce.
Fugĭ dĕ orĭ-ce poftă că pofta poftă nasce.
Ceea-ce omul maĭ mult poftesce, nu'ĭ vine la vremea ce el doresce.
Ceea-ce rar ni sĕ aduce, poftă mare ne-aduce.
9885 Cel cu bună socotinţă, înfrînéză orĭ-ce poftă.
Cel supus la pofte, dobitoc sĕ 'nţelege.
Cel-ce tóte poftesce, nicĭ o poftă ĕl mulţumesce.
Cel-ce poftele şî le stăpânesce, acela maĭ voĭnic sĕ socotesce.
Cel-ce poftesce óre-ce, lesne crede pĕ orĭ-cine ce'ĭ grăĭesce luĭ, cele spre înlesnire.
9890 Cel-ce poftesce la străine, pĭerde şî pĕ-ale sale.
Cel-ce sĕ închină poftelor trupescĭ, pururea în ocară.
Cine pofta şî-o stăpânesce, acela dĕ împĕrat sĕ socotesce.
Dĕparte dĕ orĭ-ce poftă c'a poftelor greşală, şî dĕ mică ni sĕ pare, dar necinste aduce mare.
Dĕparte dĕ poftă, dĕparte dĕ plăcerĭ, dĕparte dĕ dĕsfătărĭ, că şî punga ţe-o deşartă şî mintea ţe-o pĭerḑĭ îndată.
9895 Dĕ pofte să te ferescĭ, ca corăbieriĭ dĕ pĭetre, dacă veĭ să nu te spargĭ.
Dĕ ce mănâncĭ pofta ţi-sĕ dĕschide.
Şi când puterea te lasă, pofta tot nu te ĭértă.

Pentru Podóbe

Om fără cusur trupesc saŭ sufletesc nu sĕ póte aflà, d'aceea ne 'mpodobit în lume să nu ĭeşĭ, că podóba acoperă orĭ-ce cusur la om.
Orĭ-ce podóbă, molecĭune şî prăpădenie ne-aduce, dar şî mângăĭere dulce.
9900 Ghĭordanele şî brăţelele, inelele şî cerceiĭ, podóbă dĕ muĭere, ĭar puşca într'o mână şî sabia într'alta, podóbă dĕ bărbat.
Gâtul şî pĭeptul, podóba muĭerilor, ĭar mâna vîrtósă, podóba bărbaţilor.
Ca să te împodobescĭ tu, un-ul singur, pĕ câţĭ alţĭ săracĭ ĕĭ despoĭ! Dĕparte d'o asemene podóbă!

Câtă dĕosebire are sufletul dĕ trup, atâta şî podóba sufletéscă, dĕ cea trupéscă; d'aceea maĭ bine pĕ din lăuntru să te împodobescĭ dĕ cât pĕ din afară.
Când te împodobescĭ, în oglindă să te uĭţĭ, ca să nu puĭ haĭna pĕ dos şî 'ntr'o parte ca ceĭ beţĭ.
9905 La mirésă, sĕ cuvine podóba cea maĭ frumósă, când din fire nu e frumósă.
Nu în haĭne scumpe podóba să ţe-o întemeĭezĭ, ci în haĭne curate, fie şî maĭ scăpătate.
Nu împodobită cu diamanturĭ şî brilianturĭ, întocmaĭ ca vasilca, ci cu frumuseţea ta ce întrece orĭ-ce podóbă.
Trupul împodobit şî sufletul mânjit nu te-arată dĕ om frumos.
Trupul cu hlamida, sufletul cu mintea, şì obrazul cu ruşinea să ţe-le împodobescĭ.
9910 Podóba la om, lege fără poruncă, ce dĕ toţĭ dĕ obşte straşnic sĕ păzesce.
Podóba muĭerilor ruşinea sĕ 'nţelege.
Podóba nu stă în aur şî argint, nicì în pietre scumpe, nicì în stofe şî catifele, ci în marea curăţenie, fie şî dĕ cel maĭ mic preţ.
Podóba te-arată dĕ bogată ĭar nu dĕ frumósă, d'aceea, cele maĭ urîte, acelea scot modele, ca cu strălucirea podóbelor să amăgĭéscă ochiĭ celor ticăloşĭ şî fără nicĭ un gust.
Podóba trupuluĭ, gătéla potrivită, ĭar a sufletuluĭ, cugetul cel bun.
9915 Podóba frumuseţelor, năravurile cele bune.
Podóba, cea maĭ mare dulcéţă are numaĭ la vedere.
Cine mult sĕ fălesce în podóbe dĕ preţ mare, să sĕ uĭte la cocoş ce din fire este mult maĭ frumos.

Pentru Pungă.

Ca doctoriĭ, călugăriĭ şî cerşetoriĭ cu câte puţin nimenĭ altul nu umple punga.
Maĭ bine rochĭa să sĕ clocéscă dĕ cât punga să nu clocéscă.
9920 Punga nicĭ deschisă, nicĭ închisă, pururea să ţe-o păzescĭ, că una te-arată dĕ rîsipitor, şì alta draculuĭ păstrător.
Punga ta, în mâna ta, ĭar nu într'a altuĭa, dacă vreĭ să maĭ găsescĭ ce-va în ea.
Punga dĕ la gură să ţe-o păstrezĭ, ĭar nu în fund să ţe-o scormonescĭ.

Cine are pungă mare, facă-se chezaş, şî cine n'are trébă, facă-se martur.
Cine punga şî-o îngrópă, dĕ viŭ sĕ îngrópă.
9925 Cine ĕşĭ scutură punga, cerşetor rĕmâne.

Pentru Pureci şî Păduchĭ.

Purecĭ şî păduchĭ, nicĭ să prindĭ, nicĭ să ucidĭ în dĕ faţă cu alţiĭ, că scârbă şî plecate tuturor le-aducĭ.
Păduchele dĕ trup te-arată dĕ murdar, păduchele dĕ cap te-arată soĭos în cap, păduchele dĕ lemn te-arată că aĭ vechiturĭ în casă, iar purecile te face să rîdĭ, că sare jucând şî când alergĭ după el.
Păduchiĭ ca blânda ĕţĭ umple trupul dĕ bĕşicĭ, ĭar pureciĭ te-arată ca un păstrăv pestriţ.

Pentru Purtare.

Aşă să te porţĭ ca când marturĭ aĭ avé, pe toţĭ câţĭ te vĕd şî-aşa să cugetezĭ, cu inima ta, ca când lumea ar vedé ce e în inima ta.
9930 Cu purtare cinstită şî cu vorbe dulcĭ dragoste îndată dĕ la toţĭ ĕţĭ aducĭ.
Cu toţĭ aşà să te porţĭ, cum aĭ puté dobândi cinste dĕ la toţĭ.
Către toţĭ să te porţĭ, cum veĭ către tine ceĭ-l-alţĭ să se pórte.
Nicĭ locul, nicĭ numele nicĭ veşmîntul tĕŭ, ci mijlócele să ţe le schimbĭ, cu care tu te porţĭ împotriva cinsteĭ tale.
Nu precum veĭ, ci precum va vremea, aşà să te porţĭ.
9935 Purtarea omuluĭ cea bună, cinste aduce la ceĭ din urmă.
Purtarea cea maĭ bună, a arĕtà bună voinţă către orĭ-cine.
Purtarea cea bună, multe cusururĭ acopere.
Purtarea bună cu mult maĭ bună dĕ cât orĭ-ce frumuseţe, sĕ pare la bărbaţĭ ce nu sûnt fermecaţĭ.
Purtarea bună către toţĭ, martur dĕ înţelepcĭune.
9940 Precum cu tine te porţi, aşà şî cu ceĭ-l-alţĭ să te porţĭ.
Cine cu aĭ sĕĭ rĕŭ sĕ pórtă în vĭéţă, cu ceĭ străinĭ nicĭ odată va avé bună vĭéţă.
Dacă la acele dĕ acum te veĭ purtà bine, şî cele din urmă ĕţĭ vor veni maĭ bine.
După ale vremiĭ întîmplărĭ, purtarea ta potrivită.

Pentru Pustietate

A sĕ dĕpărtà omul în pustietăţĭ spre a nu fi folositor, către ceĭ asemene luĭ, s'arată împotrivitor însuşĭ ziditoruluĭ luĭ ce în lume 'l-a născut slujitor al omeniriĭ.
9945 Cel-ce în pustietate trăĭesce, dĕparte dĕ lume, dĕ Dumneḑĕŭ sĕ urasce, ce s'a născut în lume.
Cel-ce dĕ muĭere în pustietate sĕ dĕpărtéză nicĭ dĕ-un cocoş minte are, ce după găină pururea sĕ ţine.

Pentru Putere i Putinţă şî Puternicĭ, Putincĭoşĭ şî Neputinţă i Neputincĭoşĭ

Orĭ-ce putere, slabă sĕ înţelege, când nu e într'o unire.
Unde firea nu te ĭértă, nu 'ţĭ încercà puterea ta.
Intàĭŭ pentru mine şî-apoĭ pentru tine, ḑice cel cu putere. Feresce-te d'o asemene auḑire că rĕmâĭ cel dĕspuĭat.
9950 Intâĭŭ puterile să ţe le mĕsorĭ, apoĭ să te apucĭ dĕ orĭ-ce gândescĭ, ca să nu te căĭescĭ.
Inţelept te veĭ arĕtà când te veĭ dĕpărtà dĕ cele piste putinţa ta.
Voinţa tutulor, puterea cea maĭ mare; o asemene putere tu să vînezĭ.
Ca să 'ţĭ aĭbĭ puterea ta întrégă, să te silescĭ să dobândescĭ dragoste dĕ la norod.
Cu mult puterea maĭ tare dĕ cât dreptatea, însă când toţĭ ómeniĭ ar fi drepţĭ, nicĭ o trebuinţă dĕ putere am avé.
9955 Când aĭ putere maĭ mare, atuncĭ maĭ blând să te arĕţĭ, ca nu dĕ frică, ci dĕ ruşine, toţĭ să te cinstéscă.
Când puterea sĕ pĭerde, veselia nu sĕ maĭ vede.
Când ceĭ în putere vor ajutà celor în duh mare, marĭ minunĭ sĕ vor ivi.
La cele prin putinţă să te silescĭ cât dĕ mult, ĭar la cele din potrivă nicĭ cum să gândescĭ, că în zadar muncescĭ, şî mintea ţe-o smintescĭ.
Maĭ mult puterea ta să ţe-o cinstescĭ dĕ cât frumuseţea ta; că frumuseţea, cât dĕ mare, sĕ trece îndată, ĭar puterea maĭ mult rabdă.
9960 Maĭ mult puterea ta şî averea ta, şî cinstea ta sĕ întemeĭéză, când dĕ obşte sĕ ocrotéză.
Nicĭ o putere maĭ mare ca unirea şî frăţia între toţĭ dĕ obşte.
Nu'ţĭ da puterea ta în mâna altuĭa, că numaĭ îndată o pĭerḑĭ.

Puterea în mâînĭ sĕ cunósce la rĕsboĭŭ, ĭar cea în cuvinte, la sfatul după rĕsboĭŭ.
Puterea împĕrătéscă mare şî înfricoşată, cum şî a vinuluĭ putere nu maĭ pĕ jos s'arată, ĭar a muĭeriĭ putere cu mult cu mult întrece p'acestea amîndooĕ.
9965 Puterea îndată al tĕu nărav arată.
Putere avem dar voinţă nu avem d'aceea când nu avem ḑicem că e piste putinţă.
Puterea cu voĭnicia c'am rude dĕ aprópe, d'aceea una cu alta împreună sĕ arată.
Puterea cu cuviinţa împreună să sĕ lege, ca împreună să dé lege.
Puterea cumplită, o lume chinuĭesce şî vaĭ dĕ cel-ce cade în ghiarele eĭ!
Puterea când sĕ urcă în vîrful eĭ, atuncĭ să 'ţĭ fie frică dĕ scăderea eĭ.
9970 Puterea cât dĕ mare, fără cea maĭ mică isteciune şî cel maĭ mic sfat, mórtă sĕ înţelege, că la nimic isbutesce.
Puterea la orĭ-ce după faptă sĕ cunósce.
Puterea la timp, când dĕ tot slăbesce, mult sĕ umilesce, ĭar la minte când slăbesce, rĕu te chinuĭesce.
Puterea la ceĭ bolnavĭ sĕ 'nţelege nebunie, ĭar la ceĭ sănătoşĭ întrégă vîrtute.
Putere la acela sĕ găsesce, ce din vreme maĭ bine sĕ îngrijasce.
9975 Puterea pururea şî pretutindenea dobândesce, stăpânesce şî poruncesce.
Puterea sĕ surpă când sfat bun n'ascultă.
Puterea ta s'o supuĭ întâĭŭ la cuvînt, apoĭ în lucrare s'o puĭ.
Puterea fără minte te-aruncă în dinte.
Puterea când sĕ înalţă, dĕ va alunecà, îndată sĕ va cufundà.
9980 Puterea cea maĭ tare, pururea maĭ mare.
Puterea celuĭ maĭ voinic la lupte şî 'n rĕsboĭu maĭ bine sĕ cunósce.
Puterea celuĭ maĭ mare, nu te ĭértă să 'ţĭ arĕţĭ dreptăţile tale, d'aceea în robie pururea te aflĭ, şî în ticăloşie.
Puterea dĕ sineşĭ şî-a dobândit un drept d'a stăpâni orĭ-ce va, şî cum va, ĭar nu după lege, că legea o mărginesce cum şî ce să stăpânéscă.
Putere firesce, putem câştiga, dar înţelepciune fără învĕţătură nicĭ cum vom căpĕtà.
9985 Putere dĕ la tinerĭ, povaţă dĕ la cărunt, şî blagoslovenie dĕ la cel maĭ bĕtrân.
Putere dĕ la Domnul maĭ bine să céră omul..
Să nu te bizuescĭ în orĭ-ce şî orĭ-cum, când puterea ta nu te ĭértă, că îndată te poticnescĭ.

Tot cel-ce va să saĭe maĭ sus dĕ cât puterea sa, îndata piste cap sĕ va vedé.
Treĭ lucrurĭ piste putinţă, taĭna să sĕ păzĭască, vremea fără muncă să foloséscă şî cel năpăstuit să pótă suferi.
9990 Cea maĭ mare putere acum stă în avere.
Ceĭ puternicĭ cu ceĭ învĕţaţĭ, împreună trebue să lucreze, ca ceea-ce cel învĕţat va găsi cu cale, cel cu putere s'o puĭe în lucrare.
Cel în putere sĕ sfădesce, dar adevĕrul a afla nicĭ cum voĭesce.
Cel-ce simte puterea sa, maĭ mult şĭ-o măresce, când cu înţelepcĭunea sĕ sfătuĭesce.
Neputinţa la om, cel maĭ mare cusur, ce nu póte omul nicĭ cum s'o tămăduĭască.
9995 Neputinţă sĕ 'nţelege, când cele maĭ marĭ lăsăm şî dĕ cele maĭ micĭ ne apucăm.
Nu atât rĕutatea, cât neputinţa dĕ multe orĭ ne stăpânesce, din cele maĭ bune urmărĭ.
Slăbiciunile celor neputincĭoşĭ, ceĭ în putere asupră-le sa le pórte.
Ceea-ce la tine cu neputinţă sĕ crede, la altul cu mare înlesnire sĕ vede.

Pentru Puturoşĭ

Maĭ bine trenţăros, dĕ cât puturos.
10000 Puturos nicĭ cum să fiĭ, nicĭ soĭos la haĭne că scârbă aducĭ mare la cel-ce te vede.

Pentru Puţin

Maĭ bine cu puţin şî vesel, dĕ cât cu mult şî necajit.
Maĭ bine puţine şî bune, dĕ cât multe şî nimic dĕ ele.
Puţin piste puţin şî-adese orĭ dĕ veĭ pune, câtă grămada va eşi, n'are cine 'ţĭ spune.
Cel-ce sĕ mulţumesce pĕ puţin acela maĭ bogat.
10005 Cine nu sĕ mulţumesce pĕ puţin, pĭerde şî acel puţin.
Dĕ mic copil să te dĕdaĭ, cu cele maĭ puţine, ca când veĭ avé lipsă, să nu ţi-se pară cu greu.

Pentru Puşcă

Vedĭ *Credinţă*.

Pentru Păgubaşĭ şî Păgubĭ

Maĭ bine pagubă cu dreptate, dĕ cât dobândă cu strîmbătate.
Nicĭ cum să îndrăsnescĭ, pĕ altul să păgubescĭ.
Paguba maĭ simţitóre la cel bogat, dĕ cât la cel sărac, că săracul s'a dĕdat cu sărăcia.
10010 Păgubaşul în adcvĕr maĭ mult pĕcătuĭesce, fără voĭa sa, că şî pĕ cel nevinovat dĕ vinovat ĕl socotesce cu bănuĭéla ce'l găsesce.
Hoţul cu un pĕcat şî păgubaşul cu dooĕ, pentru-că păgubaşul şî pĕ cel drept bănuĭesce.

Pentru Păgânĭ şi Păgânătate

Păgânatatea după lege, nebunie sĕ 'nţelege.
Dĕparte dĕ calea păgânilor, ca să nu te smreduĭescĭ.

Pentru Pĕcate şi Pĕcătoşĭ

Orĭ-ce supĕrare pĕ altul, să dĕpărtezĭ dĕ la tine, c'aceea sĕ înţelege cel maĭ mare pĕcat.
10015 Calea pĕcatuluĭ netedă şî frumósă, ĭar la sfîrşitul eĭ, gura ĭaduluĭ.
Ca dĕ faţa şarpeluĭ sĕ fugĭ dĕ pĕcate, că cum te veĭ apropia, rĕŭ te va muşca.
Cu pocăinţă după căinţă pĕcatul 'l aĭ spălat, fără a maĭ supĕra pĕ Domnul cu miĭ şî sute dĕ rugăcĭunĭ, ĭar din potrivă, maĭ mult ĕl întărîţĭ, că-'ĭ aducĭ aminte dĕ relele ce-aĭ urmat.
Pedépsa pĕcătosuluĭ cugetul sĕ 'nţelege, ce necontenit ĕl bate.
Când un bine, ce poţĭ face, nicĭ cum veĭ să'l facĭ atuncĭ în adevĕr maĭ mult pĕcătuĭescĭ; că nu când nu facĭ, ci când poţĭ să facĭ şî nu facĭ nicĭ un bine, atuncĭ pĕcat sĕ socotesce şî tu la pĕcat nicĭ cum gândescĭ.
10020 Câte lăcrămĭ dĕ săracĭ, veĭ şterge cu mâna ta, atâtea pĕcate din sufletul tĕŭ veĭ spăla.
Multe şî 'n multe chipurĭ pedepsele celuĭ pĕcătos, şî când la ele nu gândesce.
Nicĭ bărbatul fără muĭere, nicĭ muĭerea fără bărbat, că şî unul şî altul dĕoseb, amîndoĭ pĕcătuĭesc.
Nu înfruntà pĕ pĕcătosul ce Domnul 'l-a ĭertat.
Nu rîvni la slava pĕcătosuluĭ, că nu va avé sfîrşitul sĕŭ bun.

10025 Căinţa şî pocăinţa, cea maĭ mare cinste a pĕcătosuluĭ.
Pĕcatul acoperit, tot-dé-una suferit.
Pĕcatul ascuns nu te necinstesce.
Pĕcatul îndată sĕ uĭtă, când îndată sĕ îndreptéză
Pĕcatul cu pomene nicĭ cum sĕ curaţă, ci numaĭ cu despăgubirea celuĭ ce 'l-aĭ năpăstuit.
10030 Pĕcatul cu dinţĭ dĕ şarpe, unde muşcă anevoĭe sĕ maĭ vindecă.
Pĕcatul mărturisit şî îndată părăsit, vrednic dĕ ĭertare, când pocăinţă are.
Pĕcatul netămăduit cu noĭ în pămînt sĕ îngrópă, ca să sĕ arate la dreptul judecător.
Pĕcatul pànă-ce sĕ urméză, mare placere ne aduce, ĭar după săvîrşire la 'ntristare şî căinţă îndată ne duce.
Pĕcatul fără-de lege sĕ 'nţelege, d'aceea mórte sĕ înţelege.
10035 Pĕcătosul când sĕ pocăĭesce, sufletul ĕĭ înfloresce.
Feresce-te dĕ pĕcate, că cel-ce maĭ puţin greşasce, maĭ puţină întristare la ceasul morţiĭ are.
Ceasul care 'l pĭerḑĭ fără nicĭ o muncă, să'l socotescĭ dĕ cel maĭ mare pĕcat.
Cel maĭ mare pĕcat în lume, a nu săvîrşi binele ce poţĭ altuĭa săvîrşi.
Cel pĕcătos cunósce pré bine greşala sa, dar dĕ mândrie s'arată ca când nicĭ o sciinţă ar avé.
10040 Cel maĭ mare pĕcat a ţiné tu minte greşala ce ţie altul a greşit.
Cel-ce va îndrepta pĕ un pĕcătos, suflet din mórte va mântui.
Cel-ce pĕcătuĭesce, rob pĕcatuluĭ sĕ socotesce.

Pentru Pămînt

Orĭ-ce din pămînt, ţĕrînă sĕ înţelege şî în ţĕrînă sĕ preface.
Intâĭŭ să lucrezĭ pămîntul, apoĭ să'l semenĭ, şî să'l uḑĭ, şî în urmă să cerĭ dĕ la Domnul bun seceriş.
10045 Cu càt maĭ mult lucrezĭ pămîntul, cu atât maĭ mult şî el te mulţumesce.
Maĭ lesne veĭ ajunge în fundul pămîntuluĭ, dĕ cât a cunósce o parte şî numaĭ a pămîntuluĭ.
Ném dĕ ném vine şî trece, ĭar pămîntul rĕmâne în vecĭ neclintit.
Nicĭ-un pămînt să nu ḑicĭ c'al tĕŭ este până 'n vecĭ, că nu sciĭ în ce pămînt tu veĭ zăcé până 'n vecĭ.
Numaĭ pămîntul nu s'arată dĕ nemulţumitor, că mult îndestuléză pĕ cel-ce cu sudóre ĕl frămîntă şî 'l lucréză.

10050 Pămîntul viéța nĭ-o dă, pămîntul viéța nĭ-o ține, pămîntul viéța nĭ-o înghite.
Pămîntul comóră în vecĭ ne istovită, la cel-ce scie cum să'l lucreze.
Pămîntul la leneș tare i-sĕ împotrivesce.
Pămîntul munca țe-o plătesce, cu cît tu nu poțĭ gândi.
Pămîntul până nu'l' veĭ căzni, până nu'l veĭ cĭupi, până nu'l veĭ smulge, până nu'l veĭ îndopa dĕ apă, nicĭ un rod ĕțĭ dă.
10055 Pămîntul rodesce, unde mâna muncesce.
Pămîntul să 'l lucrezĭ pentru a ta hrană, ĭar nu să'l desfundezĭ pentru aur șî argint și pentru pĭetre scumpe, ce rĕu te chinuesc fără a-'țĭ da o 'mbucătură 'n gură.
Pamîntul sînul șî 'l dĕschide, când plugul brazde marĭ dĕschide.
Pămîntul te nasce, pămîntul te cresce, pămîntul te mistuĭesce.
Pămîntul cel maĭ credincĭos, că te păstréză în vecĭ.
10060 Pămîntul ce sĕ lucréză, acela ne 'ndestuléză.
Pămîntul geme subt mâna muncitóre.
Pămîntul șî rĕu când este, dacă sapă nemeresce, rod bun ne dăruĭesce.
Până nu veĭ sătura maĭ întâĭu tu pămîntul să nu cerĭ dĕ la el să te îndestuleze.
Tóte câte intră în pămînt, îndată sĕ topesc șî sĕ mistuĭesc, că din potrivă pămîntul nu le ar maĭ cuprinde.
10065 Tóte pĕ pămînt, pămîntul ni le dă șî ĭarăși pămîntul înapoĭ ni-le ĭea.
Trebue să îngrașĭ pămîntul ce lucrezĭ, c'atuncĭ șî el maĭ mult te îngrașă.
Dĕ vom bine cercetâ, în adevĕr vom aflâ, că tótă fața pămîntuluĭ este a trupurilor cenușă.
Dĕ pămînt maĭ mult toțĭ să îngrijim șî pĕ el maĭ frumos să'l împodobim, că el pĕ noĭ ne-a născut, el pĕ noĭ ne-a crescut șî în el în sfîrșit o să ne odihnim.

Pentru Pămînteni

Vaĭ dĕ pămîntenĭ când străinul sĕ 'ncuĭbéză.

Pentru Pĕr

10070 Pĕrul capuluĭ cel alb, când nimic nu scií șî tacĭ, ĕțĭ aduce ceva cinste, ĭar când veĭ grăi rĕŭ te va osîndi.

Pĕrul capuluĭ cel alb te încredinţéză dĕ grabnica călătorie, cea piste puţină vreme.
Pĕrul cheluluĭ, dĕ cea maĭ mare laudă, că nu va să créscă întru asemenea cap.
Pĕrul când albesce, inima sĕ topesce.
Pĕrul când sĕ ivesce, ĕţĭ dá bună veste că te-apropiĭ dĕ vîrstă.
10075 Pĕrul negru la bĕtrâneţe arată că nicĭ o grijă aĭ avut la tinereţe.
Pĕrul negru, tinereţe însemnéză, cel alb bĕtrâneţe, ĭar cel galbin după cel alb, sfîrşitul vïeţiĭ.
Pĕrul cel alb să 'l cinstescĭ, ca cinste şî tu să dobândescĭ, când pĕr alb veĭ dobândi.

Pentru Părere

Anevoĭe a găsi doĭ dĕ o părere.
Greşita părere când putere dobândesce, o lume prăpădesce.
10080 *Mi-sĕ pare* cu *nu sciŭ* multă asemĕnare are.
Părerea nóstră la orĭ-ce, cu mare bănuĭélă, ĭar cercetarea cu 'ncercare, dovadă fără greşală.

Pentru Părinţĭ

Veḑi *Copiĭ*.

Pentru Părtinire

Părtinire cu interes nicĭ cum să ţiĭ cuĭ-va, ci d'o potrivă pĕ toţĭ cu ochĭul dreptăţiĭ să-'ĭ veḑĭ.
Cine va să fie în partea tutulor, dĕ la toţĭ adună urîcĭune şî ocărĭ.

Pentru Păs

Când aĭ vre-un păs, să ḑicĭ: *şî acésta trece,* şî nicĭ odată te veĭ mâhni.
10085 Nicĭ odată să nu ḑicĭ: *ce'mĭ pasă mie d'acésta,* că una piste alta grămădindu-se maĭ multe, atuncĭ în zadar veĭ ḑice: *ce voĭ face acum?*
Nu deschide uşa la ceĭ-ce le pasă, ca şî tu pururea dĕschisă s'o găsescĭ când ţie ĕţĭ pasă.

Pentru Păstrare

Orĭ-ce e la păstrare vătĕmare nicĭ cum are.
Lesne a câştiga, anevoĭe a păstra.
Tóte singur să le vedĭ, tóte singur să le aşedĭ dacă veĭ să le păstrezĭ.
10090 Cele micĭ când nu le păstrezĭ, şî pĕ cele marĭ le pĭerdĭ.
Maĭ bine cele dĕ faţă să le păstrezĭ, dĕ cât la cele din urmă să gândescĭ.
Cel-ce găsesce d'a gata nu scie cum să păstreze.
Cine nu scie cum să păstreze ale sale, câte una una dĕ ele sĕ dĕspóĭe.

Pentru Pătimaşĭ şî Pătimĭ

Vedĭ *Patimĭ.*

Pentru Păhare

Vedĭ *Pahare.*

Pentru Păduchĭ

Vedĭ *Purecĭ.*

Pentru Pâĭne

Vedĭ *Apa, Vin.*

In necazurĭ şî în sudorĭ pâĭnea ta o veĭ mânca, aşà Domnul ţe-a poruncit, când din ţĕrînă te-a zĕmislit.
10095 In sudórea obrazuluĭ tĕŭ, pâĭnea ta să ţe-o câştigĭ, ca să nu te căcĭulescĭ, când la unul când la altul.
Maĭ bine pâĭne négră cu dragoste curată, dĕ cât albă ca zăpada şî plină dĕ sudalmă.
Pâĭnea dĕ la cel cumplit, ţĕrînă în gura ta.
Ceĭ tarĭ cu puterea lor, ceĭ slabĭ cu înşelăcĭunea lor vînéză pâĭnea lor. Urîtă meserie.
Doctoriĭ cu bólele, călugăriĭ cu mórtea, rĕsvrătitoriĭ cu rĕscólele, precupeţiĭ cu fómetea, şî lăutariĭ cu cântece ĕşĭ dobândesc pâĭnea lor. Ghicĭ, care meserie maĭ bună.

Pentru Pântece

10100 Când pântecele flămândesce, şî cele maĭ amarĭ fórte dulcĭ le găsesce, ĭar când este îndestulat, nicĭ mĭerea ĕĭ place.

Pentru a mulţumi un pântece şî numaĭ, la câte netrebniciĭ sûntem supuşĭ în lume.
Pântecele gras mintea ţe-o îngraşă, dar şî cel slab dĕ tot mintea ţe-o topesce.
Pântecele frică are numaĭ dĕ fóme.
Blagoslovit pântecele ce maĭ mulţĭ copiĭ în lume a scos.

Pentru Pîră şî Pîrîtorĭ, Pîrîşĭ

Veḑĭ *Urgie*.

10105 Orĭ-ce pîră, urmare dĕ Iudă.
Când ĕţĭ verşĭ otrava prin pîră către altul, nicĭ o dĕosebire aĭ dĕ cumplitul dĭavol.
Când pîrile sĕ vor priimi dĕ adevĕrate, fără nicĭ o dovadă, nicĭ unul va rĕmânea nevinovat, ci toţĭ ne vom socotì dĕ vinovaţĭ.
Când pĕ altul pîrăscĭ, pĕ tine te lauḑĭ, dacă te vor crede.
Maĭ mult pĕ cel pîrît dĕ cât pĕ cel pîrîş să asculţĭ, când sĕ jăluesc, ĭar osîndă să nu daĭ până p'amîndoĭ nu-ĭ veĭ asculta.
10110 Maĭ bine pĕ ucigaş să ĭerţĭ dĕ cât pĕ pîrîtor şî pĕ năpăstuitor; că ucigaşul odată şî nu maĭ te omóră, ĭar pîrîtorul şî năpăstuitorul dĕ miĭ şî sute dĕ orĭ, pĕ ceas te sugrumă.
Nicĭ un om pĕ pămînt fără cea maĭ mică pîră; că cât dĕ multe veĭ face în lume bunătăţĭ, nicĭ cum pĕ toţĭ d'o potrivă poţĭ tu să-ĭ mulţumescĭ; d'aceea şî pĕ tine unul te slăvesce şî altul te dĕfaĭmă.
Nu cu pîrĭ şî dĕfăĭmărĭ, c'asupra-ţĭ vor cădea.
Nu pîrî, nu năpăstuì, ca să nu aĭbĭ frică nicĭ dĕ Dumneḑĕu ce pĕ cel drept nicĭ cum ĕl pedepsesce.
Pĕ nimenĭ să nu pîrăscĭ, nicĭ rĕŭ cuĭ-va să gândescĭ, ci pĕ toţĭ frăţesce pururea să ĭubescĭ, ca dĕ toţĭ să fiĭ ĭubit şî cinstit.
10115 Până nu veĭ cerceta şî bine te veĭ încredinţa, nicĭ o pîră n'asculta ce pişpăitoriĭ, linguşitoriĭ şî dĕfăĭmătoriĭ obişnuĭesc să facă.
Pîra mincinósă te lasă singur în casă, că te dĕpărtéză dĕ orĭ-ce rudă şî prieten.
Pîra pururea biruĭesce, dar în vecĭ nu sĕ uĭtă nicĭ că sĕ maĭ ĭértă.
Pîra s'o asculţĭ, dar pĕ pîrîtor cu ocară să 'l sgornescĭ.
Pîra s'o dĕpărtezĭ, ca otrava, dĕ la tine.
10120 Pîră, fie cât dĕ mică, temere dĕ mórte ţe-aduce îndată.

Pîra ce 'ţĭ face zavistnicul, nicĭ marea ĕţĭ ajunge ca s'o poţĭ spălà.
Pîra bine priimită, dar pîrîtorul dĕ tot urîcĭos.
Pîra din zavistie, zavistia din pizmă, pizma din spurcăcĭunea sufletuluĭ; pîra dar strănepótă sufletuluĭ celuĭ spurcat.
Pîrĭ mincinóse nicĭ să asculţĭ, necum să urmezĭ.
10125 Feresce-te d'a pîrì, că pìra cu mult maĭ vătĕmătóre dĕ cât bucatele cele otrăvitóre.
Cel-ce îndată ascultă şî primesce pîrile ce sĕ fac, fără nicĭ o cercetare, orĭ că însuşĭ el este rĕu la fire, saŭ că are minte cât puĭ pĕ un dinte.
Cel-ce pîrasce, pururea năpăstuĭesce.
Cel-ce sĕ pìrasce până ce pìra dĕ faţă, nu sĕ 'nţelege nevinovat şî cel-ce pìrasce până ce pîra sĕ tăgăduĭesce, nu sĕ socotesce dĕ adevĕrat.
Diavolul e pîrĕ, şî tu când pîrăscĭ, diavol te socotescĭ.
10130 Dĕparte dĕ pîràturĭ, dĕparte dĕ dĕfăĭmărĭ, dĕparte dĕ piş piş, ca să nu 'ţĭ dea cu *uĭdeo*!

Pentru Plată

Plata faptelor bune, cinstea şî slava.
Plata bună după muncă te maĭ ridică la muncă.
Plata dĕ o 'potrivă cu a omuluĭ slujbă, ĭar cinstea maĭ presus dĕ orĭ-ce plată sĕ 'nţelege.
Când cel-ce maĭ puţin muncesce, maĭ mult 'ĭ sĕ plătesce, şî cel ce maĭ mult, cu mult maĭ puţin, óre-ce lege făr'-dĕlege sĕ 'nţelege.
10135 Fieş-care să-'şĭ ĭea plata sa după ostenéla sa.
Cine lesne sĕ tocmesce, acela anevoĭe plătesce, ĭar cine cu sfadă, acela numaĭ îndată.
Cine 'nainte plătesce, în urmă sĕ căĭesce.

Pentru Plecare

Fiĭ gata când veĭ să plecĭ, că vremea nu te ĭértă să te gătescĭ aşa îndată.

Pentru Plecaţĭ şî Plecăcĭune.

Veḑĭ *Smerenie.*

Pentru Plimbare

Plimbare maĭ puţină şî slujbă maĭ multă, dacă veĭ să dobândescĭ pâĭne maĭ multă.
10140 După orĭ ce mâncare să facĭ óre-ce plimbare, că mişcarea ĕţĭ aduce folos mare după mâncare

Pentru Ploĭ

Cât uscăciunea strică, atàt şî plóĭa, când piste mĕsură plouă.
La ploĭ să nădĕjduĭescĭ, dar dĕ udătură nicĭ cum să te laşĭ, dacă veĭ îmbelşugare dĕ la pămînt maĭ mare.
Nicĭ plóĭa, nicĭ uscăcĭunea, la toţĭ este d'o potrivă plăcută
Ploile dĕ cu primăvară, bogăţia lumiĭ.

Pentru Plug i Plugarĭ şî Plugărie

Veḑĭ *Judecător, Sapă.*

10145 Vremea pluguluĭ când vine, să nu te găsĭască 'n pat, ci cu mâna dĕ córnele pluguluĭ legat.
Nu la plug, ci la arie plugarul sĕ 'nveselesce, când óre-ce dobândesce.
Pĕ plugar să'l cinstescĭ, că dĕ la el hrana ţe-o dobândescĭ.
Pĕ ceĭ maĭ mulţĭ din norod, la plugărie să-'ĭ dĕdaĭ, ca lipsă dĕ bucate nicĭ odată să aĭ.
Plugarul plugul să nu 'l lase dĕ córne dacă va la bucate să fie călare.
10150 Plugarul sĕ înţelege cel maĭ mare folositor.
Plugul adînc când taĭe, pămîntul sînul şî 'l dĕschide.
Plugul muma vĭeţiĭ, că hrana omuluĭ sĕ socotesce.
Plugul bogăţia ta.
Plugul din vreme să ţe'l gătescĭ, ca la vremea luĭ să nu te poticnescĭ.
10155 Plugul şî meşteşugul isvórele comoriĭ
Plugul şî păşunea, dooĕ ţîţe ale ţĕriĭ. Dĕ acestea să îngrijescĭ, ca lipsă să nu încercĭ.
Plugăria cel maĭ folositor meşteşug la vĭéţa omuluĭ; acésta maĭ întâĭu să învețĭ şî dĕ ea să te ţiĭ.
Brazde marĭ să taĭ cu plugul, dacă veĭ să-'ţĭ umpli ambarul.
Dĕ multe orĭ şî plugarul, maĭ bine chipzuĭesce la ceea-ce la el privesce.

Pentru Plăcerĭ şî Neplăcerĭ

10160 Aplecarea la plăcerĭ, dragoste mincinósă.
Icóna plăcerilor, la faţă frumósă, dar în lăuntru plină dĕ otravă.
O plăcere d'un minut te duce la mormînt.
Orĭ-ce ne aduce plăcere, cam fără temeiŭ sĕ înţelege.
Orĭ-ce plăcere după gust sĕ cere.
10165 Orĭ-ce plăcere, fără a împărtăşi-o cu altul, nu sĕ 'nţelege plăcere.
Unde maĭ multe plăcerĭ, acolo întristarea maĭ lesne sĕ ivesce.
În potrivirile plăceriĭ şî plăceriĭ, fără voia ta, ĕţĭ cuprind inima ta.
În plăcerĭ să nu te cufundĭ, dar pĕ lângă ele să te plimbĭ, ca pĕ ţĕrmurile măriĭ.
În felurimĭ dĕ chipurĭ plăcerile tĕ schimb şî maĭ nicĭ un chip ĕţĭ place, că dĕ nicĭ unul te saturĭ.
10170 Ca să placă omul, trebue să petrécă cu mângăĭerĭ între muĭerĭ.
Ca să placĭ în lume, trebue să priimescĭ ceea-ce place la o lume, şî dĕ te supĕră pĕ tine.
Ca să placĭ la o adunare, trebue să schimbĭ felurimĭ dĕ vorbe şî tóte după placul adunăriĭ, ca comedianul ce sĕ schimbă în felurimĭ dĕ haĭne.
Câte sûnt cu înlesnire, nicĭ una ne place, ĭar câte maĭ anevoĭe, la acela maĭ mult rîvnim.
La ómenĭ să placĭ dar lauda lor să nu'ţĭ placă, că'ţĭ aduce cea maĭ grozavă zavistie.
10175 La orĭ-ce adunare să te-arĕţĭ cu plăcere, ca să dobândescĭ dragoste dĕ la toţĭ.
La nimenĭ nu maĭ placĭ, când dĕ minunĭ şî dĕ mincĭunĭ nu te maĭ laşĭ.
La cele dĕ plăcere, cu înfrînare, la cele dĕ muncă, cu răbdare, şî la cele dĕ poruncă, cu blândeţe.
Neplăcerea gréţă ĕţĭ aduce, d'aceea n'o poţĭ îndestulà.
Neplăcerea te arată cel maĭ urît om, şî împotriva omeniriĭ că te face să urăscĭ însuşĭ zemislirea Domnuluĭ, adică şî pĕ însuşĭ tine.
10180 Neplăcerea dĕ orĭ-ce, curge din slăbicĭunea pofteĭ.
Nimic în lume maĭ plăcut, dĕ cât unde s'a născut şî unde bine a petrecut.
Nimic la ómenĭ d'o potrivă plăcut, că ceea ce ţie ţi-sĕ pare dulce, mie amărăcĭune şî urîcĭune 'mĭ aduce.
Nicĭ o plăcere în lume, vĭéţă ne aduce, fără o dragoste dulce.
Nicĭ-un om pĕ lume care să placă la toţĭ d'opotrivă.

10185 Nimic alt maĭ rěŭ ca plăcerile pě lume, dě care omul nicĭ nu póte scăpa.
Pofta se satură, dar plăcerile nicĭ odată.
Piste putinţă a plăcé óre-cine la toţĭ d'o potrivă.
Până nu veĭ děpărta poftele de la tine, nu veĭ puté cunósce nicĭ-o dulce plăcere.
Plăcerea atât dě slabă este, încât cu o suflare numaĭ îndată pĭere, ĭar neplăcerea vĭéţa ţe-o ridică.
10190 Plăcerea într'un minut trece ĭar virtutea nemuritóre.
Plăcerea vine fără a gândi la ea.
Plăcerea ca o flóre ce trebue să o miroşĭ maĭ rărişor, ca să ţie mirosul maĭ multişor.
Plăcerea cu dulcéţă cele rele ne învaţă.
Plăcerea când sě děpărtéză, dragostea nu sě maĭ înfăţişéză.
10195 Plăcerea la om undiţa rěutăţilor.
Plăcerea la orĭ-ce şĭ neplăcerea dě orĭ-ce, la obiceĭŭ stă, d'aceea silesce te să te obişnuescĭ cu cele bune şĭ drepte, ca să nu te scârbescĭ dě ele.
Plăcerea la voinţă nu sě supune, ci voinţa la plăcere.
Plăcerea plăcere, până o dobândescĭ, ĭar în urmă gréţă 'ţĭ aduce.
Plăcerea sě mulţumesce cam cu singurătate.
10200 Plăcerea ta să fie îndurarea, milostivirea, şĭ facerea dě bine la orĭ-cine.
Plăcerea te duce la cele maĭ vătěmătóre.
Plăcerea te despóĭe, dulcéţa te otrăvesce.
Plăcerea fuge în césul cel maĭ dulce când împotrivire 'ĭ aduce.
Plăcerea cel maĭ bun tovarăş al omuluĭ 'n vĭéţă.
10205 Plăcerea cinstită, dar sě înţelege, ĭar cea necinstită scârbă şĭ ocară.
Plăcerea bărbatuluĭ, muĭerea.
Plăcerea dě obşte pě toţĭ stăpânesce.
Plăcerea dě deminéţă până séra nu cam ţine.
Plăcerea şĭ uricĭunea, la multe greşělĭ ne duce, nu scim nicĭ cum sě cuvine să le întrebuinţăm.
10210 Plăcerea şĭ urîcĭunea sě fălesc amîndooě, dar numaĭ cu una, nicĭ una s'ar cunósce care e maĭ bună.
Plăcerea şĭ cea maĭ mică, cu mult cu mult întrece şĭ pě cel maĭ drept cuvînt.
Plăcerile atât dě secetóse şĭ nesăţĭóse, în cât piste putinţă a le sătură nicĭ cu tótă marea. Păzesce-te să nu te înnecĭ, vrěnd să le saturĭ.
Plăcerile, ca valurile măriĭ, aci te rěcoresc, aci te spăĭmîntéză. Păzesce-te să nu te înnecĭ în rěcorile lor.

Plăcerile când mintea ţe-o biruesc, sufletul ţe'l rĕcoresc.
10215 Plăcerile la om cel maĭ mare vrăjmaş; cine le póte biruì, coróna i sĕ cuvine.
Plăcerile la curtezanĭ maĭ cu sémă sĕ găsesc, că p'acolo isbândesc.
Petrecerea cu plăcere, maĭ mult la ţéră privesce.
Plăcerile mult ne încăldesc, dar cu căldura lor la peire ne duc.
Plăcerile ne deştéptă, fără voĭa nóstră.
10220 Plăcerile ne înşală, când lor ne supunem.
Plăcerile piste mĕsură, căinţă ĕţĭ urlă 'n urmă.
Plăcerile să le mângâĭ, dar nu cu dĕsfrînarea.
Plăcerile te mişcă, te turbură, te întunecă până ce te dă dĕ mal.
Plăcerile bune, cele cu mĕsură, că firea ni le-a dăruit, şî la cel maĭ mic viermuş.
10225 Plăcerile din munca sa, sănătatea ta.
Rĕsboĭul şî vînătórea şî gătéla muĭerilor, pentru o mică plăcere, pline dĕ necazurĭ.
Să te silescĭ să placĭ la ceĭ maĭ cinstiţĭ, că la toţĭ piste putinţă.
Trebue să 'ţĭ placă óre-ce în vĭéţă, că vĭéţa fără nicĭ o plăcere, mórte sĕ înţelege.
Cea maĭ dulce plăcere, cu cel maĭ mare necaz.
10230 Ceea-ce nooĕ ne place aceea voĭoşĭ ne face.
Ceea-ce numaĭ la unul place, sĕ socotesce fără nicĭ o plăcere
Ceea-ce ţie ĕţĭ place, altuĭa scârbă ĕĭ face.
Ce e maĭ dulce la vedere? ceea-ce mie 'mĭ place? ceea ce ţie 'ţĭ place? ceea-ce 'mĭ mângâĭe ochiĭ. Ce e ceea-ce 'ţĭ mângâĭe ochiĭ? întrébă pĕ ochiĭ.
Cele trecute şî cele viitóre, pururea sĕ pare cu mult maĭ plăcute dĕ cât cele dĕ faţă.
10235 Cele dĕ plăcere cu mult maĭ cinstite, dĕ cât cele dĕ sciinţă, la ceĭ marĭ sĕ privesc.
Cel cu gust, maĭ mult dĕ cât cel cu duh, aduce plăcere la orĭ-ce vorbă în adunare.
Cel-ce alérgă după plăcerĭ, munca dĕ la el o dĕpărtéză, cel-ce dĕ muncă sĕ dĕpărtéză, rĕmâne fără pâĭne în casă.
Cel-ce voĭesce la toţĭ să placă, cu ceĭ-ce grăĭesce, basme lor să le povestéscă.
Cel-ce nicĭ o plăcere are, dĕ cel-ce e cu patru picere, nicĭ o dĕosebire are.
10240 Cel-ce sĕ silesce ca numaĭ luĭ el să placă, anevoĭe va găsi dĕ la altul plăcere.
Dragoste fără plăcere, nicĭ să póte, nicĭ s'aude, că plăcerea ne face să ĭubim unul pĕ altul.

Şî plăcerea pě lângă interes jos rěmâne, că nestatornică sě 'nţelege.

Pentru Plângere

Cu plânsul nicĭ cum şî nimic folosim. ci maĭ rěu pě înşi-ne ne topim.
Cu plânsul pě mort nicĭ cum ĕl înviezĭ, nicĭ folos ĕĭ pricinuĭescĭ, dar cinste luĭ îndestulă ĕĭ dăruĭescĭ.
10245 Maĭ bine către tine dě cât pentru tine, să se plângă orĭ-cine.
Pě tot césul şî minutul pururea să cercetezĭ, cine plânge şî dě ce? şî ce mângăĭere la plângerea luĭ poţĭ face.
Plângerea necazul ţe-l rěcoresce, dar sufletul rěu ţe'l chinuĭesce.

Pentru Pravilă

Vedĭ *Lege.*

Pentru Praznice

La praznice să cinstesce pě ceĭ vestiţĭ adormiţĭ, ca tineriĭ să sě îndemne acelora să sě asemene.

Pentru Précurvîe

Veḑĭ *Curve.*

Pentru Preoţĭ

Veḑi *Popĭ.*

Pentru Prevedere

Să te děprinḑĭ a prevedea ceea-ce te vatěma, şî trupesce şî sufletesce, până a nu te vatěma.
10250 Cele nesciute şî nici cum věḑute, din cele maĭ din 'nainte, după a vremiĭ întîmplarĭ, lesne sě fac prevěḑute, când luăm în băgare dě sémă.

Pentru Prejudecare

Prejudecăţile nu ne ĭértă sa judecăm maĭ drept; d aceea děparte dě ele, ca slobod să fiĭ la orĭ-ce judecată.

Prejudecățile trec dě la unul la altul, după învěțăturile ce ĭeaŭ uniĭ dě la alțiĭ.

Pentru Prepunere

Cum prepunerea sě ivi, năpăstuirea începu asupra nevinovaților.
Děparte dě prepunere ca să nu cadĭ în osîndă.

Pentru Precupețĭ

10255 Precupețiĭ urcă prețul, dar fără eĭ, ceĭ scăpătațĭ, n'ar găsi ce să mănânce.
Precupețiĭ șî 'ndecit dě vor vinde, tot dic că ĭeftin țe-a vîndut șî tu dě nevoĭe ěĭ credĭ.

Pentru Prefacere șî Prefăcuțĭ

Vedĭ *Viclenĭ.*

Pentru Preg

Omul fără preget, mult spor aduce.
Ceĭ fără preget, gândul lor la muncă.

Pentru Preț

Puțin dě veĭ tăià taĭ prețul pě jumătate.
10260 Până nu veĭ probăluì una cu alta, nu poțĭ cunósce prețul în adevěr.

Pentru Prietenĭ, Imprietenire șî Prieteșug.

Avuția dobândesce prietenĭ maĭ mulțĭ, ĭar sărăcia pĭerde șî pě cel-ce are.
Ale prietenuluĭ těŭ necazurĭ, c'ale tale să le socotescĭ.
Alege prietenĭ cu mare scumpătate, ĭubesce-ĭ dě-o potrivă, dar după meritul lor să-'ĭ děosebescĭ.
A prietenuluĭ datorie, ajutor la toțĭ să fie șî maĭ ales la ceĭ în mare sărăcie.

10265 A sĕ numì prieten, lesne la orĭ-cine, dar a fi prieten cu mare nevoinţă.
Acela prieten, în adevĕr sĕ 'nţelege, nu cel-ce tóte ale tale le laudă, ci cel-ce 'ţĭ arată, la câte aĭ greşală.
Acela bun dĕ prieten, ce cu tine sĕ potrivesce.
Adu'ţĭ aminte dĕ des dĕ ceĭ dĕpărtaţĭ prietenĭ şî le ajută lor ca când ar fi dĕ faţă.
Adevĕrat prieten acela sĕ 'nţelege, cel-ce la vreme sĕ împărtăşéză d'ale tale nevoinţe.
10270 Iubesce pĕ prieten cu tóte ale luĭ cusururĭ.
Ochĭul prietenuluĭ nu sĕ cam înşală, dar al tĕŭ pré lesne.
Omul când scade dĕ tot, toţĭ prieteniĭ ĕl lasă.
Om fără dor dĕ prieten, nicĭ cum să 'l primescĭ al tĕŭ prieten.
Orĭ prieten cum sĕ cade, saŭ maĭ bine vrăjmaş, că vrăjmaşul te popresce la rĕul ce veĭ să facĭ, ĭar prietenul prefăcut te învaţă cum să 'l facĭ.
10275 O ce anevoĭe a dobândi prieten, curat la inimă şî adevĕrat.
Unul prieten la doĭ vrăjmaşĭ nu póte fi, că pĕ unul va urî, şî pĕ cel-l-alt va ĭubì.
Un prieten la necazurĭ maĭ bun dĕ cât miĭ dĕ rude.
Un prieten bun, maĭ scump dĕ cât tótă lumea.
Un suflet, şî numaĭ, la doĭ prietenĭ bunĭ.
10280 Urît la mese să alergăm, când prietenul plânge.
In câtă vreme bogat eştĭ, plin dĕ prietenĭ eştĭ, după cu scăpătezĭ, în ochiĭ tĕĭ nu-'ĭ maĭ veḑĭ.
Inaintea celuĭ dĕ faţă, al tĕu prieten, adu-'ţĭ aminte dĕ cel ce lipsesce ca să înţelégă, că şî el când va lipsì, aşà tu dĕ el ĕţĭ veĭ aduce aminte.
In necazurĭ când te afli, nicĭ cum să te temĭ dĕ cel adevĕrat prieten.
Inprietenirea nimic alt dĕ cât unirea inimilor şî a sufletelor.
10285 Insuşĭ aĭ meĭ prietenĭ fără sfială mĕ vînd, când dĕ sus jos mĕ vĕd căḑĕnd.
Intre prieteniĭ ceĭ bunĭ o dreptate sĕ înţelege.
In cea maĭ mare slavă şî 'n cea maĭ mare scădere, pĕ prieteniĭ tĕĭ d'opotrivă să-'ĭ cinstescĭ.
Incércă pĕ prieten la cele maĭ rele întîmplărĭ; că precum aurul şî argintul în foc sĕ cercetéză, aşà şî prietenul în cele maĭ marĭ primejdiĭ.
Inşală pĕ prieten, însă spre însuşĭ al sĕu folos.
10290 Vaĭ dĕ cel-ce n'a dobândit nicĭ un prieten pĕ lume.
Jertfesce'ţĭ averea ta pentru prietenul tĕu, c'ale prietenilor tóte dĕ obşte sĕ socotesc.
Ca un prieten către prieten, să grăĭescĭ fără sfială, şî ade-

vĕrul luĭ să-'ĭ spuĭ, că cu tăcerea în maĭ marĭ greşĕlĭ ĕl puĭ.

Ca prietenĭ să dobândescĭ, treĭ lucrurĭ să păzescĭ: să-'ĭ cinstescĭ când sûnt dĕ faţă, să-'ĭ lauḑĭ când lipsesc, şî să-'ĭ ajuţĭ la necazurile lor.

Ca să cunoscĭ pĕ prieten, dĕ este adevĕrat şî la inimă curat, încércă'l la vre-un necaz, că eŭ 'l am încercat, şî unde 'l-am ajutat, când era el scăpătat, după ce s'a înălţat, pĕ mine m'a cufundat, însă Dumneḑĕŭ nu m'a lăsat.

10295 Ca să fĭerbĭ bucate prietenuluĭ tĕŭ, arde'ţĭ dichisurile din casă, când lemne nu veĭ avé.

Cu anevoĭe a cunósce cugetul sufletesc, d'aceea şî adeseorĭ, schimbăm la prietenĭ.

Cuĭ e frică pentru mine, ĭar nu dĕ mine, acela 'mĭ e prieten.

Cu greu să pĭerḑĭ un prieten, când odată 'l-aĭ dobândit.

Cu greşală ĕşĭ alege, cine ĕşĭ alege prieten din ceĭ marĭ sau din ceĭ blestemaţĭ.

10300 Cu cât maĭ mult pĕ prietenĭ ajuţĭ, cu atât maĭ mult bine ţie ĕţĭ aducĭ.

Cu cât maĭ puţinĭ prietenĭ dobândescĭ, cu atât maĭ mult dĕ eĭ te înveselescĭ.

Cu mare nevoinţă a dobândi prieten după a ta voinţă.

Cu nicĭ un lucru, cât dĕ mare şî cât dĕ scump va fi, prietenul cel bun nu sĕ póte cumpăni.

Cu prietenul să te întrecĭ la facerĭ dĕ bine, ca să nu te biruĭéscă el maĭ întâĭŭ pĕ tine.

10305 Cu prietenul tĕŭ nicĭ cum să te cerţĭ.

Curînd să te dĕsfacĭ dĕ acel prieten ce curînd sĕ mânie şî fără nicĭ o pricină.

Cu ceĭ dĕpărtaţĭ prietenĭ pururea poţĭ grăi avênd în mână condeiŭ, hârtie şî cernélă şî slove dĕ grăĭală.

Cu cine te potrivescĭ la fire, cuget şî năravurĭ, p'acela să'l facĭ prieten, dĕ va avé şî credinţă.

Către prieten când grăĭescĭ, cu gând curat să-'ĭ vorbescĭ.

10310 Când aĭ în pungă, pĕ toţĭ ĕĭ aĭ dĕ prietenĭ, ĭar când n'aĭ nimic, nicĭ pĕ cel-ce te-a născut.

Când aĭ doĭ prietenĭ, sĕ înţelege că aĭ la cine şî de cine tu să te plângĭ, când dĕ unul când dĕ altul, la cel-l-alt din amîndoĭ.

Când eştĭ în fericire şî 'n maĭ mare norocire mulţĭ prietenĭ ĕţĭ vine, ĭar la nenorocire nicĭ unul măcar rĕmâne.

Când omul e 'n próstă stare, nicĭ un prieten are.

Când urăscĭ pĕ un prieten, urasce'l aşà dĕ mult, ca când mâĭne ĭarăşĭ să 'l dobândescĭ dĕ prieten.

10315 Când ĕţĭ verşĭ averea ta, mulţĭ prietenĭ te 'ncunjură, ĭar când ţe-o păstrezĭ toţĭ pĕ uliţă te 'njură.
Când vedĭ pĕ prieten că nu 'ţĭ vorbesce curat, cunósce că 'l-aĭ pĭerdut şî te feresce dĕ el.
Când prietenĭ aĭ dobândit, ca când aĭ fi dobândit cea maĭ mare bogăţie.
Când prieteniĭ dĕ faţă, tot rĕul să ni 'l uĭtăm, că binele n'e dĕ faţă.
10320 Când prietenul te rógă nu 'l luà în bătaie dĕ joc.
Când prietenul tĕŭ ĕţĭ móre, atuncĭ vĭéţa ta dĕ vie sĕ 'ngrópă.
Când bogatul va săraci, atunci sĕ vor cunósce prieteniĭ din linguşitorĭ.
Când trupul ĕţĭ pătimesce alérgă la doctor, ĭar când sufletul pătimesce chĭémă pĕ prieten, că dulcele glas al prietenuluĭ tĕŭ cel maĭ bun léc la orĭ-ce mâhnire.
Cât veĭ puté, să te ferescĭ dĕ prieten nerod.
La orĭ-ce întristare, multă mângăiere a prietenuluĭ vedere.
10325 La vreme dĕ primejdie prieten tu să te arĕţĭ.
L'ale prietenilor necazurĭ, tu să te arĕţĭ ca cea maĭ bună fântână, la vreme dĕ uscăcĭune.
La nevoinţe, ĭar nu la fericirĭ, s'alergĭ l'al tĕu prieten, c'atuncĭ sĕ cunósce prietenul din linguşitor.
La nimic alt să râvnescĭ, dĕ cât a te arĕta prieten bun şî adevĕrat.
La prieten a cere nu este ĭertat, că dator eştĭ a 'l ajuta, fără el a cere.
10330 La prieten aşà îndată, nu 'ţĭ încredinţà nicĭ cum taĭna ta, până nu 'l veĭ încercà.
La prietenĭ tu când facĭ, să nu te pripescĭ, ĭar după ce ĕĭ facĭ, în vecĭ dĕ la tine să nu-ĭ dĕpărtezĭ.
La prietenĭ bunĭ, tóte d'o potrivă şî dĕ obşte sĕ înţeleg.
La prieten cu sfat bun, la muĭerĭ cu dragoste, la Domn cu plecăcĭune şî la stăpân cu credinţă.
La prieten când te ducĭ, trebuinţă dĕ ce are, aceea să-'ĭ ducĭ.
10335 La prieten când te ducĭ, dragostea s'o prospĕtezĭ cu facerĭ dĕ bine.
La prieten maĭ rar şî numaĭ l'ale luĭ necazurĭ, ca nu cum-va săturându-se, în urmă să te urască pĕ tine, când sĕ va supĕrà.
La toţĭ aĭ tĕĭ prietenĭ să te-arĕţĭ cu bun suflet, întocma după al lor către tine cuget.
La cele maĭ marĭ primejdiĭ tu să te arĕţĭ dĕ prieten, ca la norocirĭ miĭ şî sute pĕ drumurĭ.
Maĭ mult să te ferescĭ dĕ prietenul ce te pizmuĭesce, dĕ cât dĕ vrăjmaşul ce te urasce.

10340 Maĭ mulţĭ prietenĭ dĕ masă dĕ cât cu dragoste în casă.
Maĭ bine averea ta tótă sĕ ţe-o pĭerḑĭ, dĕ cât un prieten bun.
Maĭ bine un prieten şî bun, dĕ cât o mie şî nebunĭ.
Maĭ bine un prieten bun ce la vreme te ajută, dĕ cât rude urîte o mie şî o sută, că şî eŭ cele maĭ marĭ necazurĭ ce-am pătimit, dĕ la rude mĭ-a venit.
Maĭ bine în bordeiŭ dĕ prieten dĕ cât în palat dĕ vrăjmaş.
10345 Maĭ bine vrăjmaş c'o faţă, dĕ cât prieten cu doŏĕ feţe.
Maĭ bine cu pâĭne próstă pĕ prieten să 'l cinstescĭ, dĕ cât cu cea maĭ bună, şî vrăjmăşie în urmă.
Maĭ bine să te dojĕnéscă dĕ cât să te linguşéscă prietenul tĕŭ.
Maĭ bine fără prieten, dĕ cât cu prieten dĕ faţă şî prin ascuns duşman.
Maĭ bine dĕ la prieten dojană, dĕ cât sfat dĕ la vrăjmaş.
10350 Maĭ des să veḑĭ pĕ prieten l'ale luĭ nenorocirĭ dĕ cât l'ale luĭ norocirĭ.
Mare mângăĭere, când prietenul tĕu, împreună sĕ 'ntristéză.
Mulţĭ la prietenĭ rîvnesc, însă nu la ceĭ maĭ bunĭ ci la ceĭ maĭ bogaţĭ.
Mulţĭ prietenĭ când mergĭ bine, ĭar când te poticnescĭ nicĭ unul măcar să te scóle ĕţĭ vine.
Mulţĭ prietenĭ sĕ găsesc la mâncare şî la bere, ĭar la vre-un necaz, nicĭ unul cu haz.
10355 Mulţĭ sĕ numesc prietenĭ, dar puţinĭ în adevĕr.
Mulţĭ din prietenĭ sĕ pot întristà la nenorocirea ta, ĭar după-ce te vĕd maĭ norocit dĕ cât eĭ, îndată te pismuesc.
Mulţĭ din prietenĭ dĕ faţă nu s'arată, şî aceĭa ceĭ maĭ bunĭ, ĭar din ceĭ dĕ faţă ceĭ maĭ mulţĭ sĕ cunosc, fără faţă dĕ prieten.
Mustréză pĕ prieten, ca maĭ mult să nu greşéscă.
Nimic alt maĭ amar, între prieteniĭ ceĭ bunĭ, dĕ cât când sĕ pĭerde unul dintre eĭ.
10360 Nimic alt maĭ bun pĕ lume, dĕ cât un prieten bun.
Nicĭ odată să urăscĭ pĕ-al tĕŭ prieten pentru ale luĭ cusururĭ.
Nicĭ-odată să nu laşĭ semn de supĕrare în sufletul prietenuluĭ tĕŭ.
Nicĭ cum să te dĕpărtezĭ, dĕ prietenul tĕŭ când în necazurĭ ĕl veḑĭ.
Nicĭ mulţĭ prietenĭ, dar nicĭ ĭarăşĭ nicĭ unul, că ceĭ maĭ mulţĭ te înnécă, ĭar fără nicĭ unul ca un orb te socotescĭ.
10365 Nicĭ pĕ curvă s'o cinstescĭ maĭ mult dĕ cât pĕ nevastă, nicĭ pĕ linguşitor şî pe pişpăitor, maĭ mult dĕ cât pĕ prieten.

Nu veĭ dobândi prietenĭ bunĭ șî adevĕrațĭ, până nu veĭ dĕpărtà pĕ ceĭ rĕĭ șî blestemațĭ.

Nu cu viclenií, ci în adevĕr să suferĭ orĭ-ce împotrivire pentru al tĕŭ prieten.

Numaĭ după căderea ta cunoscĭ pĕ cel adevĕrat prieten.

Nu ne pré place acel prieten care numaĭ ale nóstre greșale ne arată.

10370 Nu numaĭ la masă, ci șî la necazurĭ, prieten să te-arĕțĭ ca să nu ĭeĭ nume dĕ lingușitor.

Nu numaĭ din gură, ci maĭ mult cu fapta pĕ prieten să'l ĭubescĭ, că dragostea, din gură numaĭ, întrégă fățărnicie.

Nu părăsi nicĭ cum șî nicĭ odată pĕ prietenul cel vechĭŭ pentru cel noŭ, că cel nou, ca vinul nou, plecate ĕțĭ aduce, ĭar cel vechĭŭ ca vinul vechĭŭ, cu cât maĭ vechĭŭ, cu atât maĭ bun la bĕutură.

Nu pĕ cel-ce te îndémnă la blestemățiĭ, ci pĕ cel-ce te opresce, p'acela să'l cunoscĭ dĕ prieten bun.

Nu primi dĕ prieten, pĕ cel la care credință nicĭ cum aĭ.

10375 Nu sĕ cuvine, ca vulpea, viclén să te arĕțĭ la al tĕŭ prieten.

Nu sĕ cuvine pĕ prieten, până ce e în stare bună, cinste șî laudă să'ĭ dăm luĭ bună, șî după-ce a scăpătat să'l lăsăm dĕ lĕpĕdat.

Nu să'țĭ facĭ prieten, ci tu altuĭa să te facĭ prieten.

Nu te împrieteni așà lesne cu orĭ-cine, că cel-ce lesne îmbrățișéză șî lesne sărută, maĭ lesne te 'mbrâncesce șî maĭ lesne te scuĭpă.

Nu te împrieteni cu aĭ prietenuluĭ tĕŭ vrăjmașĭ, că îndată veĭ dobândi pĕ însușĭ al tĕŭ prieten ne 'nduplecat vrăjmaș.

10380 Nu te pripi a te împrieteni, ĭar după ce te împrietinezĭ, nu te pripi pĕ prieten să 'l pĭerḑĭ.

Nu te bucurà când veḑĭ că a căḑut prietenul tĕŭ în vre-un necaz.

Nu te dĕpărtà a nu îndreptà pĕ prietenul tĕŭ, când nu te va ascultà.

Nu fugi dĕ prietenul tĕŭ, când ĕl veḑĭ în rĕul sĕŭ.

Nu cinste ci ajutor prietenuluĭ tĕŭ să 'ĭ daĭ, că cinste gólă nicĭ un folos 'ĭ aduce.

10385 P'acel prieten, ce nu-'ĭ dăruĭescĭ, mare vrăjmaș ĕl dobândescĭ.

Pentru prietenul tĕŭ să te jertfescĭ, ĭar nu șî la nelegĭuirile luĭ să te unescĭ.

Pentru prietenul tĕŭ să-'țĭ jertfescĭ orĭ-ce interes al tĕu.

Pentru prietenul tĕŭ, cele maĭ marĭ necazurĭ, cu dragoste sá le suferĭ.

Pentru prietenul cel noŭ, pĕ cel vechiŭ să nu 'l pĭerḑĭ, că un prieten vechiu, ca o mie noĭ.

10390 Pĕ mulţĭ prietenĭ 'ĭ-a orbit, interesul şî 'ĭ-a învrăjbit.
Pămîntul pĕ tot anul ĕţĭ dă rodul sĕŭ, ĭar prietenul cel bun, pĕ tot ceasul şî minutul.
Pĕ prietenĭ să-'ĭ ĭubescĭ din inimă curată, dacă veĭ să-'ĭ aĭbĭ la păsul tĕŭ curaţĭ.
Pĕ prieten când scapĕtă, dĕ 'l veĭ ajuta, să nu socotescĭ că 'l miluĭescĭ. ci că-'ĭ daĭ înapoĭ ceea-ce te-a îndatorat şî el la vremea luĭ.
Pĕ prieten la nevoĭe, nicĭ cum tu să 'l laşĭ fără sprijinire şî dĕ are drept şî dĕ n'are.
10395 Pĕ prieten maĭ dĕ-aprópe să 'l veḑĭ la păsul luĭ.
Pĕ prieten nicĭ dĕ cum să 'l mâhnescĭ tu orĭ-cum.
Pĕ prieten să 'l ajuţĭ la vreme dĕ ajutor, când maĭ mult luĭ ĕĭ pasă.
Pĕ prieten să 'l ĭubescĭ maĭ mult cu fapta dĕ cât cu gura.
Pĕ prieten să 'l ĭubescĭ, nu numaĭ când el e dĕ faţă, ci şî când el lipsesce.
10400 Pĕ prieten să 'l încercĭ, ca argintul pĕ pĭétră, şî atuncı luĭ să 'ĭ daĭ cinstea cea maĭ dréptă.
Pĕ prieten să 'l mângâĭ şî când n'aĭ dĕ el nicĭ o trebuinţă, ca să 'l veḑĭ maĭ des la a ta trebuinţă.
Pĕ prieten să 'l socotescĭ ca cea maĭ mare avere, ca cea maĭ mare comóră.
Pĕ prieten să 'l cinstescĭ, ca pĕ însuşĭ Domnul tĕŭ.
10405 Pĕ prieten dĕ 'l ĭubescĭ, nicĭ cum luĭ rĕu să 'ĭ gândescĭ.
Pĕ prieten dĕ 'l ĭubescĭ, să 'l îndreptezĭ p'în ascuns şî când el nu e în mânie.
Pĕ ceĭ adevĕraţĭ prietenĭ, ca nisce fraţĭ să-'ĭ socotescĭ.
Pĕ cel cu urîte- şî scârbóse nărăvurĭ, nicĭ cum prieten să'l facĭ, ca să nu te smreduĭescĭ şî tu dĕ el.
Pĕ cel-ce te mustréză dĕ orĭ-ce greşală, p'acela dĕ adevĕrat prieten să 'l socotescĭ.
10410 Pe cel bun prieten să nu 'l urăscĭ vre-o dată, pentru o mică greşală, aşà curînd şî 'ndată.
Până a nu te împrietenì, cercetéză maĭ întâĭŭ ce cuget către tine are acela ce veĭ să 'l facĭ prieten.
Până a nu te rugà prietenul tĕŭ, tu maĭ 'nainte alérgă la păsul sĕŭ.
Până bine a cunósce pĕ prietenul tĕŭ, mult să te ferescĭ dĕ el.
Precum pĕ albină, nu pentru acul eĭ, ci pentru a eĭ mĭere, pĕ ea o păstrezĭ, aşà şî pĕ prietenul tĕu, nu pentru al luĭ cusur, ci pentru ale luĭ sfaturĭ bune, să 'l ĭubescĭ şî apróре-ţĭ să 'l păstrezĭ.
10415 Prieten alege pĕ cel cu bună lege.
Prieten adevĕrat, avere nepreţuită.

Prieten adevĕrat, cel până 'n sfîrşit cu suflet curat.
Prieten adevĕrat, cel-ce alérgă necurmat, la orĭ-ce rĕu ţi s'a 'ntîmplat.
Prieten adevĕrat, cel-ce ale tale greutăţĭ asupra luĭ le pórtă.
10420 Prieten adevĕrat, cine a nimerit, mare bine a dobândit.
Prieteniĭ amîndoĭ o inimă numaĭ au; d'aceea să sĕ ĭubéscă din tótă inima lor.
Prieteniĭ sĕ cunosc la vreme dĕ nevoĭe, că la vreme bună nicĭ o trebuinţă maĭ aĭ dĕ eĭ.
Prieteniĭ să sĕ sfădéscă, ca unul pentru altul vĭéţa să şĭ-o jertfescă.
Prieteniĭ să sĕ sfădéscă, ca cine pĕ cine să întréca c'o dragoste întrégă.
10425 Prieteniĭ ceĭ adevĕraţĭ, d'o potrivă dragoste amîndoĭ sûnt legaţĭ.
Prieteniĭ ceĭ maĭ bunĭ, muĭerea cu bărbatul, când unul altuĭa întîmpină cele rele.
Prieteniĭ ceĭ bunĭ, un suflet în dooĕ trupurĭ.
Prieteniĭ ceĭ bunĭ, şî când unul dĕ altul dĕparte sĕ dĕpărtéză, sufletul lor şî ínima nicĭ cum li-sĕ dĕsbinéză.
Prietenii dĕ lume pănă-ce sĕ 'ndestuléză, p'în prejuruţĭ toţĭ alérgă, ĭar în urma 'ndestulăriĭ, spatele ţe 'l arată.
10430 Prietenĭ o sută nu 'ţĭ sûnt dĕ-ajuns, ĭar vrăjmaş numaĭ unul, cu mult dĕ prisos.
Prietenĭ veĭ să dobândescĭ? Cu mâna 'n pungă să trăĭescĭ.
Prietenĭ cu banĭ, miĭ şî sute poţĭ găsi, dar fără banĭ nicĭ măcar un sfert.
Prietenĭ la bĕutură mulţĭ pĕ uliţă urlă, ĭar la vre-un păs şî necaz, nicĭ unul întîlnescĭ.
Prietenĭ maĭ toţĭ sĕ ḑic, dar prieteşug maĭ la nicĭ unul găsescĭ.
10435 Prietenĭ din gură maĭ toţĭ sĕ arată, ĭar cu fapta prin ascuns, cu totul te sapă.
Prietenul adevĕrat pân' la grópă prieten.
Prietenul adevĕrat, scăpare şî mântuire celor-ce în necazurĭ aŭ călcat.
Prietenul adevĕrat, şî prin ascuns te-ajută fără a ta scire.
Prietenul adevĕrat, nicĭ în cea maĭ mare slavă, prieteşugul sĕŭ nicĭ cum 'l-a uĭtat.
10440 Prietenuluĭ tĕŭ atuncĭ ĕĭ slujescĭ, când fără a te chemâ, tu dĕ voia ta la a luĭ scăpare veĭ alergâ.
Prietenuluĭ tĕu să-'ĭ veĭ binele luĭ, ca pentru tine să sĕ jertféscă, şî vrăjmaşuluĭ tĕŭ să-'ĭ veĭ binele luĭ, ca prieten să'l dobândescĭ.
Prietenul viclén, cursă ascunsă.
Prietenul viclén, cu cea maĭ dulce vorbă, cursa ĕţĭ întinde.

Prietenul cu credinţă la vreme să s'arate, ĭar nu cu vorbe dĕşarte.

10445 Prietenul când sĕ necăjesce, să-'ĭ daĭ luĭ ascultare, ĭar după necaz, o' bună mustrare.

Prietenul când sĕ schimbă din prieten în vrăjmaş, acela sĕ face cel maĭ cumplit vrăjmaş.

Prietenul carĭ te lovesce, scie unde te rănesce.

Prietenul când te supĕră, te vatĕmă cu mult maĭ rĕŭ dĕ cât vrăjmaşul tĕŭ.

Prietenul cât dĕ bun, pân'a nu 'l încercà, să nu-'ĭ daĭ luĭ taĭna ta.

10450 Prietenul credincios cel maĭ presus dĕ cât toţĭ.

Prietenul credinţă dĕ câĭne să aĭbă.

Prietenul la vreme când nu se ajută, nu sĕ 'nţelege dĕ prieten.

Prietenul la suflet când nu e curat, un drac împeliţat.

Prietenul la fericire nicĭ cum să sĕ ducă şî dĕ 'l va chemà, ĭar la nenorocire, dĕ olac să alerge, şî dĕ nu'l va chemà.

10455 Prietenul lesne sĕ 'nşală, ĭar vrăjmaşul anevoĭe, unul că lesne sĕ încrede, altul că anevoĭe.

Prietenul meŭ alt eŭ sĕ înţelege.

Prietenul şî drăguţa nu sĕ schimbă nicĭ sĕ cumpĕră cu banĭ, ci numaĭ cu dragoste curată, că dragostea preţ n'are.

Prietenul prieten la necaz să sĕ arate, ĭar la veselie fie şî vrăjmaş.

Prietenul tĕŭ când pătimesce, sufletul tĕŭ maĭ mult să pătiméscă.

10460 Prietenul fără credinţă, cea maĭ rea javră în lume.

Prietenul cel maĭ bun, banul când ĕl aĭ în sîn.

Prietenul cel noŭ maĭ bun ni-sĕ pare până-ce credinţă are.

Prietenul cel bun, l'ale tale întristărĭ maĭ mult el dĕ cât tine sĕ 'ntristéză pentru tine.

Prietenul cel bun, cea maĭ bună răzĕmătóre la orĭ-ce alunecare.

10465 Prietenul cel bun, cea maĭ bună ancoră la cea maĭ mare furtună.

Prietenul cel bun şî 'n a luĭ nenorocire, trebue să ne placă.

Prietenul ce nu ne-arată greşalele nóstre, maĭ jos sĕ arată dĕ cât vrăjmaşul ce ni-le dĕfaĭmă.

Prietenul ce te iscodesce, vrăjmaş nelegĭuit cu drept cuvînt sĕ socotesce.

Prietenul ce ţĭ alegĭ, trebue să fie ca o soţie pentru tótă vĭéţa ta.

10470 Prietenul dĕ masă peşin te lasă, cum ĕţĭ va vedé că masa ta sĕ va împuţina.

Prietenul dĕparte fuge când norocirea dĕ la tine fuge.

Prietenul dĕ ce sĕ învechesce, maĭ mult te înveselesce, că maĭ mult ĕţĭ folosesce.
Prieten vechiŭ să nu pĭerḑĭ, că pĕ cel noŭ anevoĭe la necazurĭ ĕl maĭ veḑĭ.
Prieten cu-a luĭ pagubă nicĭ cum să 'ţĭ cerĭ ţie, ĭar spre al luĭ folos, să te ţiĭ maĭ bine.
10475 Prieten cu interes, nu sĕ 'nţelege prieten.
Prieten cu prieten când sĕ vor mânià, unul cu altul la ochì să sĕ dea, şî cele cu greşală la uĭtare să le dea.
Prieten cu prieten, d'o potrivă sĕ 'nţeleg; nicĭ unul maĭ mare, nicĭ altul maĭ mic.
Prieten cu prieten, să sufere împreună orĭ-ce necaz rĕu la unul sĕ vîră.
Prieten cu prieten, să sĕ 'ntrécă la ajutor.
10480 Prieten când ĕţĭ alegĭ, nicĭ pré sus, nicĭ pré jos dĕ cât tine să-'ţĭ alegĭ.
Prieten la doĭ vrăjmaşĭ piste putinţă a te numi, ne-cum şî a fi
Prieten nicĭ cum să facĭ pĕ cel-ce prietenĭ nicĭ cum a avut.
Prieten nicĭ cum să facĭ până nu veĭ cercetà, cum cu-aĭ luĭ prietenĭ maĭ nainte s'a purtat.
Prieten noŭ aĭ dobândit, pĕ cel vechiŭ să nu 'l uĭţĭ.
10485 Prieten pururea pĕ cel maĭ tare să 'ţĭ alegĭ, ca la orĭ-ce întîmplare să găsescĭ la el scăpare.
Prieten pĕ cel nebun să nu'l primescĭ nicĭ cum.
Prieten pĕ cel rĕŭ dĕ veĭ dobândi, însuşĭ el te va urî.
Prieten să te arĕţĭ ca Orest şî ca Pilad, ce unul pentru altul vĭéţa sa şĭ-a dat.
Prieten să'ţĭ facĭ, nu pĕ cel cu care la dĕsfătărĭ te 'ndulcescĭ, ci pre cel cu care maĭ bine te sfătuĭescĭ.
10490 Prieten să-'ţĭ facĭ pĕ cel-ce are credinţă maĭ mare.
Prieten fără interes maĭ nicĭ unul dobândescĭ.
Prieten fără cusur dĕ veĭ căutà, nicĭ odată veĭ aflà, şî nicĭ unul veĭ avé.
Prieten bun sĕ socotesce, cel-ce pentru tine sufletul sĕu şî 'l jertfesce.
Prieten bun să te arĕţĭ până la sfîrşit, c'asemenea să dobândescĭ şî tu până la al tĕŭ sfîrşit.
10495 Prieten şî linguşitor nu poţĭ fi d'odată.
Rar să întîlnescĭ pĕ prietenul tĕu şî numaĭ la necazul tĕu.
Rĕŭ a nu avé nicĭ un prieten cine-va, dar cu mult maĭ rĕŭ pĕ tot ceasul a 'ĭ schimbà.
Să nu întârziezĭ cât veĭ, prieten a te arĕtà, după-ce te-aĭ arĕtat, în vecĭ să fiĭ adevĕrat.
Să n'aşteptĭ să te întrécă prietenul tĕu cu facerile dĕ bine.

10500 Să n'aştepţĭ dĕ la prieten să afli tu ceva, ci tu să ghicescĭ ceea-ce el va.
Să nu giumescĭ cu prietenul tĕŭ spre supĕrarea luĭ.
Să nu cunoscĭ dĕ prieten pĕ cel-ce 'ţĭ laudă orĭ-ce cuvînt şi orĭ-ce faptă. ci pĕ cel-ce te popresce dĕ orĭ-ce netrebnică faptă.
Să nu pĭerḑĭ pĕ cel maĭ vechiŭ, alergând la cel maĭ noŭ prieten, că pĕ cel-ce n'aĭ încercat nu 'l cunoscĭ d'adevĕrat.
Să te ferescĭ, cât veĭ puté, p'aĭ tĕĭ prietenĭ a-'ĭ judecà.
10505 Să te ferescĭ să nu pĭerḑĭ prieten bun şi adevĕrat, din pîrĭ mincinóse, ce ceĭ rĕĭ 'l-aŭ încărcat.
Să te ferescĭ dĕ acel prieten ce după ce sĕ înalţă, ĕĭ e ruşine să te vaḑă.
Slujasce la vreme, dacă veĭ să slujescĭ, prietenuluĭ tĕu, că după vreme în zadar te silescĭ.
Spre a încercà p'al tĕŭ prieten, fă-te că aĭ trebuinţă fără a avé nicĭ o trebuinţă.
Toţĭ prietenĭ, celor ce au în destul în pungă.
10510 Târziu, târziu să te împrietenescĭ, ĭar după-ce te-aĭ împrietenit, să fiĭ prieten nedespărţit.
Treĭ felurĭ dĕ prietenĭ: unul s'arată că te ĭubesce, altul în adevĕr te ĭubesce, ĭar cel d'al treilea te sapă pĕ din dos; d'acela maĭ mult să te păzescĭ, dĕ cât dĕ cel maĭ cumplit vrăjmaş.
Frică să 'ţĭ fie ţie dĕ prieten făţarnic.
Fie-cine póte ḑice cĕ el e prieten bun, dar nebun cine 'l va crede.
Fieş-care voĭesce să aĭbă un prieten, dar nicĭ unul voĭesce să fie prietenul altuĭa fără interes.
10515 E anevoĭe şi piste putinţă a cunósce inima prietenuluĭ celuĭ viclén.
Ceea-ce nu se potrivesce, nicĭ cum sĕ împrietenesce.
Ceĭ maĭ mulţi prietenĭ din gură numaĭ prietenĭ.
Ceĭ-ce nu te pizmuĭesc în fericirile tale, aceĭa dĕ prietenĭ în adevĕr sĕ socotesc.
Cel adevĕrat prieten fără preţ sĕ socotesce.
10520 Cele rele când ĕţĭ vin, ţie numaĭ în parte, prietenul dĕ îndată sĕ dĕsparte.
Cel maĭ cumplit vrăjmaş cu mult maĭ bun dĕ cât prietenul cel viclén, că vrăjmaşul dĕ faţă sĕ luptă cu tine, la care tu te poţĭ împotrivi, ĭar cel viclén prieten dĕ faţă te mângâĭe, te sărută şi prin ascuns cu tine sĕ luptă, dĕ care tu nu te poţĭ feri.
Cel sărac nicĭ un prieten, ĭar cel bogat plin dĕ prietenĭ până e bogat.

Cel-ce are bunĭ prietenĭ, acela e îndestulat, că prietenul cel bun, avere nestrămutată şî dĕ tóte îndestulată.
Cel-ce ĭubesce pĕ al sĕŭ prieten, ĭubesce pĕ însuşĭ sine, că amîndoĭ prieteniĭ un suflet sĕ socotesc.
10525 Cel-ce ĭubesce pĕ prieten, numaĭ în norocire, nu ĭubesce pĕ prieten ci numaĭ a luĭ norocire.
Cel-ce greşala cunósce a prietenuluĭ sĕŭ, şî tace şî nu 'ĭ-o arată, acela nu prieten, ci cel maĭ mare duşman.
Cel-ce caută prieten fără nicĭ un cusur, în vecĭ va fi fără prieten.
Cel-ce la tóte ĕţĭ rĕspunde: *«dară, aşà, fórte bine»*, nu 'ţĭ este prieten, ĭar cel-ce la tóte cu cuvînt ţi-sĕ 'mpotrivesce, acela dĕ adevĕrat prieten sĕ socotesce.
Cel-ce pururea în vrăjmăşie cu toţĭ trăĭesce, prieten la nevoĭe nicĭ unul va găsi.
10530 Cel-ce prieten s'arată la doĭ inşĭ ce sĕ sfadesc, pururea în bănuĭélă va fi la amîndoĭ.
Cel-ce schimbă la prietenĭ, nicĭ un prieten va avé.
Cel-ce stare mare are, acela numaĭ lesne prietenĭ dobândesce.
Cel-ce stă cu pĭeptul pentru prietenul sĕu, acela sĕ 'nţelege prieten adevĕrat.
Cel-ce bine ĕţĭ vroĭesce şî maĭ bine ĕţĭ pofresce, acela în adevĕr prieten nepreţuit.
10535 Cercetéză pĕ prieten la păsul sĕu, când ĕl sugrumă, ĭar nu la veselia luĭ, când n'are dĕ tine nicĭ o trebuinţă.
Cine e prieten cu vrăjmaşul meŭ, al meu prieten nu sĕ maĭ socotesce.
Cine n'are prietenĭ, strĕin sĕ socotesce, orĭ-unde s'o duce.
Cine pĕ prietenĭ curînd sĕ mânie, nici odată prieten în casă o să-'ĭ vie.
Cine s'arată prieten celuĭ în norocire, linguşitor sĕ 'nţelege.
10540 Cinstesce pĕ prieten că însuşĭ te veĭ cinsti.
Bine-ar fi, dĕ s'ar puté, ca inima maĭ întâĭŭ omuluĭ s'o dĕschiḑĭ, şî apoi prieten ţie să ţi'l ḑicĭ.
Bogatul prietenĭ îndestulĭ are, ĭar săracul pĭerde şî pĕ unul dĕ 'l are.
Bucuria ce dobândim pentru norocirea prietenilor noştri, curge din nădejdea ce avem că ne vom împărtăşi şî noĭ dintr'aceia.
Datoria prietenuluĭ, a ĭubi şî a sĕ jertfi pentru al sĕu prieten.
10545 D'opotrivă necinste nooĕ ne aduce, nici un prieten să avem, saŭ pĕ tótă ḑioa prietenĭ să schimbăm.
Dĕ veĭ socoti pururea cusururile prietenilor, nu veĭ avé nicĭ odată nicĭ un prieten.

Dĕ 'la prieten sĕ cere din inimă credinţă, din suflet povăţuire, din cuget ajutorinţă ĭar nu din gură vorbe dĕşarte.
Dĕ la prieten bun şî dojana s'o săruţĭ.
Dĕparte dĕ-acel prieten ce cu-al tĕŭ vrăjmaş prieten.
10550 Dĕparte dĕ-acel prieten ce dĕ rĕul tĕŭ rîde şi sĕ bucură.
Dĕ prieten cu chichiţe dĕparte să fugĭ, ca dĕ cel maĭ rĕŭ duşman.
Dĕ prieten cu dooĕ feţe grijă mare să aĭbĭ tu, când maĭ multă dragoste el ĕţĭ arată.
Dĕ prieten mângâĭere, mult alină la durere.
Dĕ prieten să-'ţĭ aducĭ pururea aminte, nu numaĭ când e dĕ faţă, ci şî când el lipsesce.
10555 Dĕ prieten bun să socotescĭ, pĕ cel-ce sufletesce maĭ mult dĕ cat trupesce te sfătuiesce.
Dĕ cel ascuns prieten mult mult să te ferescĭ, tocma ca cârmacĭul dĕ pietrele măriĭ.
Dĕ cel rĕŭ să te ferescĭ, nicĭ cum prieten să'l dobândescĭ.
Şî când prieteniĭ ne lasă, dĕ eĭ să ne îndurăm, când în nevoĭ ĕĭ aflăm.
Şî când te înşală prietenul tĕŭ, tu să te arĕţĭ că nu 'ţĭ pare rĕŭ.
10560 Şî când te mâniĭ pĕ-al tĕŭ prieten, şî-atuncĭ în necazurĭ nicĭ cum să'l laşĭ.
Şî la bine şî la rĕŭ cu prietenul tĕŭ.
Şî 'n cea maĭ mare cinste când te veĭ aflà, pĕ prietenul tĕŭ nicĭ cum ĕl veĭ uità.
Şî ceĭ maĭ fericiţĭ trebuinţă aŭ mare dĕ prieteni.
Aprecarea la orĭ-ce urîcĭune mare maĭ în urmă ĕţĭ aduce, ĭar dĕ prieteşug nicĭ odată te scârbescĭ, că cea maĭ sfântă învoire dĕ toţĭ sĕ socotesce.
10565 Unde suflet curat acolo şî prieteşug curat, şî unde suflet spurcat acolo prieteşugul încurcat.
Intre lupĭ şî între mĭeĭ prieteşug nu încape.
Intre ceĭ dĕ-o potrivă, al lor prieteşug multă vreme sĕ păzesce.
Inceperea prieteşuguluĭ lauda sĕ 'nţelege, ĭar a vrăjmăşieĭ grăirea dĕ rĕŭ.
Indată după dragoste prieteşug sĕ nasce.
10570 Conglăsuirea semn dĕ prieteşug.
Căsătoria din vechime, cel maĭ mare prieteşug, ĭar acum sĕ înţelege cea maĭ mare dĕsbinare.
Când dragostea lipsesce, prieteşug nu sĕ maĭ socotesce.
Indémnă pĕ prietenĭ la facerĭ dĕ bine, c'acésta este datoria celuĭ adevĕrat şî bun prieteşug.
Cu ceĭ fără dĕ minte şî fără dĕ lege prieteşug să nu facĭ, ca să nu te înţelegĭ şî tu fără dĕ minte şî fără de lege.

10575 Cât dĕ mare veĭ fi, prieteşugul dĕ lângă tine nicì cum să'l dĕpărtezĭ.
La prieteşugul celor făţarnicĭ, celor vicleni şî celor rĕĭ nicĭ cum să puĭ temeiŭ.
Maĭ bine mustrare dĕ faţă dĕ cât prieteşug prefăcut.
Numaĭ prieteşugul dragoste curată.
Nume dĕ prieten pré lesne a dobândi, dar prieteşug cu mare nevoinţă.
10580 Nu numaĭ din gură, ci maĭ mult din mână, prieteşugul să ţe'l arĕţĭ.
Pĕ la ceĭ proştĭ prieteşug anevoïe cam găsescĭ.
Pămîntul pĕ an odată rodesce, ĭar prieteşugul pĕ tot ceasul necontenit.
Precum moştenirile merg din ném în ném, dacă şî prieteşugul ar merge aşà, ce fericire ar fi! şî maĭ ales când sĕ gâlcevesc pentru moştenirĭ, dĕ s'ar gâlcevi şî pentru prieteşug.
Prieteşug adevĕrat, când te împărtăşezĭ dĕ necazurile prietenuluĭ tĕŭ şî când tu ĕĭ ajuţĭ la păsul sĕu.
10585 Prietesug adevĕrat cine a aflat, sĕ 'nţelege împĕrat.
Prieteşugul ómenilor din slobodenie a isvorît, şî vrajba lor din robie.
Prieteşugul în adevĕr la orĭ-ce societate dĕ folos dă sănătate.
Prieteşugul în interes nicĭ odată să nu 'l prefacĭ.
Prieteşugul împreunéză inimĭ şî suflete bune.
10590 Prieteşugul împreunéză némurile cele maĭ marĭ.
Prieteşugul între ómenĭ, sĕ nasce şî sĕ măresce din facerea dĕ bine a unuïa către altul, şî din nădejdea ce aşteptă unul dĕ la altul
Prieteşugul între puţinĭ maì-multă vreme ţine.
Prieteşugul sgornesce orĭ-ce sfadă dintre ómenĭ.
Prieteşugul când sĕ vinde vrăjmăşia te coprinde.
10595 Prieteşugul la om stă întru a face pĕ prieten a pricepe şî-a-'şĭ cunósce ale sale greşĕlĭ, ĭar nu ale altora.
Prieteşugul maĭ bun, dĕ cât orĭ ce altă avere.
Prieteşugul sĕ ivesce când dragostea sĕ zămislesce.
Prieteşugul sĕ zemislesce din asemĕnarea năravurilor, din firésca bunătate şî din dragostea frăţéscă.
Prieteşugul sĕ înţelege o aplecare spre binele altuïa.
10600 Prieteşugul să te silescĭ a'l păzi îndelungat, ĭar vrăjmăşia cât dĕ scurtă.
Prieteşugul stă întru a face bine prietenuluĭ tĕŭ.
Prieteşugul te face să te îndurĭ dĕ necazurile prietenuluĭ tĕŭ, dragostea să le simţĭ, şî îndurarea să i-le uşurezĭ; câte treile neapărate datoriĭ prietenescĭ. Ferice cine le urméză!

Prieteşugul frăţie sĕ înţelege, d'aceea dragoste frăţéscă sĕ socotesce.
Prieteşugul cel adevĕrat, lucru cel maĭ scump în lume.
10605 Prieteşugul cel adevĕrat precum a fost aşà şî este, aşà şî va fi pururea neschimbat.
Prieteşugul cel adevĕrat nicĭ dĕ mórte sĕ sfiesce.
Prieteşugul celor marĭ, nicĭ cum la el să rîvnescĭ, ci cu ceĭ de-o potrivă tu să te înveselescĭ.
Prieteşugul dĕ-al doilea, o mânjitură dĕ dragoste.
Prieteşugul dĕ lume, nu ca sĕ ajuţĭ, ci ca să te ajute. Vaĭ dĕ prietenul tĕŭ!
10610 Prieteşug în vecĭ, ĭar vrajbă nicĭ într'o ḑi.
Preteşug dĕ vulpe, cursă ascunsă.
Prieteşug dĕsăvîrşit cel-ce ţine până 'nsfîrşit. fără alt dĕosebit sfîrşit dĕ cât numaĭ spre binele prietenuluĭ.
Fugĭ dĕ acel prieteşug ce umblă cu meşteşug.
Ceea-ce la bólă doctorul cel maĭ bun, aceea şî la orĭ-ce necaz şî 'ntristare prietenul cel bun.
10615 Ceĭ-ce împreună cresc, prieteşug dobândesc.
Cel fericit, cu fericirea luĭ, şî cel ticălos cu ticăloşia luĭ, d'o potrivă petrec, când cu prieteşugul amîndoĭ sĕ unesc.
Cine n'a gustat dulcéţa prieteşuguluĭ, nu póte cunósce rodul luĭ.
Datoria prietenuluĭ stá întru a face să cunóscă prietenul sĕŭ, cusururile sale.
Dovadă de prieteşug. când nu putem pricepe nicĭ o rĕcélă dĕ la prietenul nostru.
10620 Dĕ veĭ să aibĭ prieteşug statornic şî maĭ lung, iubesce maĭ potrivit, că dragostea cea mare alunecă.
Dĕparte dĕ prieteşugul celor maĭ marĭ dĕ cât tine, că pré lesne te suĭe eĭ în sus, aşà şî maĭ lesne te-aruncă în jos dĕ sus.
Dĕpărtarea din robie ţĭ-aduce ţie, cel maĭ mare prieteşug dĕ la ceĭ-ce sĕ dĕsrobesc.
Dragoste adevĕrată cu anevoĭe sĕ găsesce dar cu mult maĭ anevoĭe prieteşugul curat.

Pentru Prieteşug

Veḑĭ *Prieteni.*

Pentru Primire

Cu primire bună şî ascultare la vreme, tóte le poţĭ aflà fără a le cercetà.

10625 La primire uşa deschisă să'ţĭ fie, ca să afli păsul şî dorul ce are fieş-care.
Maĭ mult pĕ ceĭ-ce aşteptă óre-ce dĕ la tine, dĕ cât pĕ ceĭ ce'ţĭ aduc óre-ce ţie, că darea la om maĭ dulce dĕ cât luarea dĕ la el.
Pĕ nimenĭ să nu sgornescĭ ci pĕ toţĭ să-'ĭ primescĭ, cu vreme şî fără vreme, dacă vreĭ să împĕrăţescĭ.
Pĕ cel-ce te-a primit, şi tu să'l primescĭ în casă şî să'l cinstescĭ.
Primesce orĭ-ce, fie cât dĕ prost, că cele maĭ marĭ după cele maĭ micĭ vin.
10630 Primesce pĕ orĭ-cine ca să afli dĕ la orĭ-cine, ce pătimesce orĭ-cine.
Primirea cu blândeţe, cinste la tinereţe cât şî la bĕtrâneţe.
Primirea dulce, dragoste ţe-aduce.
Primirea dĕ străin n'o dĕpărtà dĕ la tine că sfânt lucru sĕ înţelege.
Să nu ḑicĭ că n'aĭ vreme când alérgă la tine, ci pĕ toţĭ să-ĭ primescĭ la orĭ-ce vreme ĕţĭ vine, că vremea luĭ nu aştéptă, până ĕţĭ va veni vremea ta la tine.
10635 Să primescĭ şî pĕ bun şî pĕ rĕu ca să poţĭ aflà, şî de la unul şî dĕ la altul, adevĕrul şî minciuna.
Cel-ce greu s'arată a primi pĕ altul, cu anevoĭe a vedé, folos dĕ la altul.

Pentru Privighere

Ochiĭ nicĭ cum să ţi-'ĭ închiḑĭ când privighezĭ pentru altul, ca să'l poţĭ scăpà dĕ cursă şî dĕ lanţul ce alţiĭ ĕĭ pun.
Cu o privighere bună somnul sĕ dĕpărtéză.
Cu greŭ a şedé tótă nóptea şî privighea, dar cine nu póte privighea nu póte nicĭ stăpâni.
10640 Nu dĕpărtà privigherea ta nicĭ dĕla cel maĭ credincios, că îndată te veḑĭ jos.
Privigherea cu credinţă ridică orĭ ce nevoinţă.
Privigherea Domnuluĭ, mântuirea noroduluĭ.
Privighere bună să aĭbĭ la norod, ca Argos cel cu mulţĭ ochĭ şî înţelepcĭune ca înţeleptul Solomon.
Şî la cel maĭ mic lucru privigherea ta nicĭ cum să lipséscă, dacă veĭ să sporéscă.

Pentru Privilegĭurĭ

10645 Unde privilegĭurile stăpânesc, acolo maĭ mulţĭ săracĭ.

Privilegiurile împiedecare la orĭ-ce înlesnire.
Privilegiurile lumea a prăpădit cu pretenţiile lor, şî maĭ ales cele călugărescĭ
Privilegiurile pricină dĕ orĭ-ce dĕosebire şî neunire, între ómenĭ sĕ face. Dĕ ele să vĕ dĕpărtaţĭ, ca nicĭ o pricină să maĭ căpĕtaţĭ.

Pentru Primejdiĭ

Când primejdia dĕ faţă ıa tine sĕ ivesce, atuncĭ inima ţi-sĕ întăresce.
10650 La primejdiĭ cu curaj ca să n'aibĭ nicĭ un necaz.
La primejdiĭ pururea maĭ uşor să fiĭ, că maĭ lesne poţĭ scăpà cu fuga orĭ-unde veĭ vré.
Nu intrà în foc dĕ primejdiĭ, fără numaĭ când focul ţe-aduce cinste.
Pĕ cel în primejdiĭ, nicĭ cum să'l trecĭ cu vederea.
Ce primejdie maĭ mare, dĕ cât când marea cu vînturile sĕ luptă.
10655 Cine intră în cele maĭ marĭ primejdiĭ, fără nicĭ o sfială, acela isbutesce.

Pentru Primăvară

Primăvara uĭtăm necazurile dĕ cu ĭérnă.
Primăvara ne aduce cântare dĕ păsĕrĭ dulce.
Primăvara să nu-'ţĭ trécă a nu pune în pămînt, orĭ-ce póte aduce rod.
Primăvara maĭ mult la plug să te silescĭ, ca pentru tot anul hrană să dobàndescĭ.
10660 Primăvara se 'nveselesc câte pĕ pămînt sĕ ivesc.

Pentru Pripă

Vedĭ *Grabă*.

Pentru Prisos i Cele dĕ prisos şî Trebuinţe i Cele dĕ trebuinţă

Acela maĭ bogat, cel ce are maĭ puţine tebuinţe, că cât dĕ puţin va avé ĕĭ ajunge l'ale luĭ trebuinţe; ĭar cel cu multe trebuinţe, cel maĭ sărac sĕ socotesce, că cât dĕ mult va avé, tot nu-'ĭ ajunge l'ale luĭ trebuinţe, şî cele maĭ marĭ trebuinţe, din cele dĕ prisos sĕ nasc,

d'aceea dĕpărtézā-te dĕ cele dĕ prisos, ca să aĭbĭ maĭ puţine trebuinţe.
Orĭ ce dĕ prisos, te mănâncă pân' la os, ĭar cele dĕ trebuinţă te îngraşă cu prisos.
Gol ĭeşĭ în lume, gol te ducĭ din lume? ce te strudescĭ pentru cele dĕ prisos?
Când nu poţĭ isbuti la cele dĕ prisos, mulţumesce-te pĕ cele dĕ trebuinţă.
10665 Cât dĕ mic la preţ, scump sĕ socotesce când e dĕ prisos.
Mulţumesce-te pĕ ceea-ce 'ţĭ ajunge, ĭar dĕ prisos să te ferescĭ, că prisosul cere şî saţ n'are nicĭ dĕ cum.
Nicĭ odată la prisos, ci ceea-ce 'ţĭ este dĕ ajuns, la aceea să poftescĭ.
Cel ce n'are trebuinţă dĕ cele de prisos, acela împĕrăţesce.
Dĕ cele dĕ prisos cu totul maĭ dĕparte, iar dĕ cele dĕ trebuinţă pururea să-'ţĭ facĭ parte.
10670 Orĭ-ce dĕ trebuinţă, cu mare cuviinţă.
Orĭ-ce dĕ trebuinţă, cu munca ta să le dobândescĭ, ĭar nu d'a gata să le găsescĭ.
Vaĭ dĕ cel ce are dĕ altul trebuinţă.
Cu anevoĭe omul póte sa cunóscă dĕ cine are trebuinţă, până nu va cădé într'acea trebuinţă.
Cu cât maĭ puţine trebuinţe aĭ, cu cât maĭ puţine grijĭ aĭ, cu atât maĭ mult te odihnescĭ şî cu atât maĭ pĕ puţin te mulţumescĭ şî scapĭ dĕ lăcomia cea nesăţiósă, ĭar din potrivă cadĭ în cele maĭ marĭ necazurĭ, că nimic te mulţumesce.
10675 Cu cât trebuinţele maĭ puţine cu atât omul maĭ bogat şî cu cât maĭ multe, atât maĭ sărac.
Când te mulţumescĭ numaĭ pĕ ceea-ce 'ţĭ este dĕ trebuinţă, ĭar nu şî dĕ prisos, atuncĭ te socotescĭ cel maĭ fericit.
La orĭ-ce lucrare, socotesce-te maĭ nainte, dĕ ce aĭ trebuinţă, ca să nu staĭ din lucrare
Lucrurile dĕ prisos să le depărtăm şî-atuncĭ vom avé maĭ puţine trebuinţe.
Maĭ puţine trebuinţe ca să nu muncescĭ maĭ mult.
10680 Multele trebuinţe nesaţ dĕ interes la toţĭ ne dĕschide.
Piste putinţă, omul să nu aibă trebuinţă şî dĕ cel maĭ mic lucru, d'aceea să nu dicĭ: *ce'mĭ pasă mie.*
Pururea să îngrijescĭ maĭ 'nainte dĕ ceea-ce 'ţĭ trebue, şî nicĭ odată veĭ avé lipsă.
Să te feréscă Dumnedĕu să n'aĭbĭ trebuinţă dĕ altul.
Trebuinţa omenéscă ne face să ne ĭubim unul cu altul, ĭar prisosul, rĕcélă şî zavistie ne-aduce dĕ la unul către altul, d'aceea şî ne dĕpărtéză pĕ unul dĕ altul. Alege care-'ţĭ place.

10685 Trebuinţa multe mijlóce te învaţă şî bune şî rele.
Trebuinţa muma isvodirilor.
Trebuinţa te face să muncescĭ şî la ce tu nu veĭ.
Trebuinţa te face să te-arĕţĭ cum tu nu veĭ.
Trebuinţa te face să te plecĭ la orĭ-cine, d'aceea dĕparte dĕ cele netrebuincĭóse şî dĕ prisos, ca la maĭ puţinĭ să te plecĭ saŭ la nicĭ unul.
10690 Trebuinţa celuĭ sărac a descoperit cele maĭ bune meseriĭ.
Trebuinţele omenescĭ, plăcerile şî interesul, ne-adună pĕ toţĭ într'o locuinţă ca într'o familie; d'aceea fieş-care trebue d'o potrivă, să ajute l'ale lor trebuinţe, că din potrivă sfada sĕ deschide între toţĭ dĕ obşte.
Trebuinţele când sĕ 'nmulţesc, casele sĕ prăpădesc.
Trebuinţele când sĕ 'nmulţesc, la interesurĭ ne silesc.
Trebuinţele ne légă unul dĕ altul ca un lanţ, d'aceea unul pentru altul trebue să ne sîrguim.
10695 Trebuinţele cele multe şî lucrul piste fire, rob te face lăcomieĭ.
Ferice dĕ cel ce n'are dĕ altul trebuinţă.
Ceea-ce astă-ḑĭ dĕ mare trebuinţă, mâĭne n'avem dĕ ea nicĭ o trebuinţă.
Ceea-ce dĕ nevoĭe ne cere o trebuinţă, multă supĕrare ne aduce cu nevoinţă.
Cele dĕ trebuinţă le numim tóte bune, însă firea acestor bune nicĭ cum o cunóscem.

Pentru Prihană

10700 Cel-ce fuge dĕ cele rele şî dĕ cele bune sĕ lipesce, acela pururea fără prihană sĕ găsesce.
Cine până la bĕtrâneţe petrece fără nicĭ o prihană, sfîrşitul luĭ îĭ vine fără nicĭ o supĕrare.

Pentru Pricepere şî Nepricepere

Orĭ-ce veĭ să pricepĭ maĭ bine, dĕosebesce părţile luĭ, apoĭ te socotesce cum maĭ bine să le împreunĭ.
Ca să pricepĭ maĭ bine, trebue să daĭ ascultare maĭ bună.
Maĭ bine să ḑicĭ că n'aĭ priceput, dĕ cât că aĭ priceput şî să greşĕscĭ.
10705 Multă vreme trebue să trécă până-ce omul bine să pricépă.
Nu se pare mare greşală a nu pricepe óre-cine óre-ce cât dĕ mare greşală sĕ socotesce, când nu întrébă să

afle ceea ce nu pricepe, şî cu mult cu mult maĭ mare, când dĕfaĭmă ceea-ce nu pricepe.
Nepriceperea cu nerodia rude dĕ aprópe.
Puţine am scóte din cele ce s'au scris, când le-am pricepe ca cel-ce le-a scris.
Până nu te veĭ îndestulà dĕ curgerea priciniĭ, să nu dicĭ c'aĭ priceput.
10710 Ceea-ce omul nu crede, anevoĭe a pricepe.

Pentru Pricinĭ

In pricină cu nimenĭ nicĭ cum să te puĭ, ci maĭ bine luĭ cu voĭe bună să te supuĭ.
Ca să cunoscĭ bine pricina ta, trebue să o judecĭ ca o pricină străină.
Cu anevoĭe a cunósce şî a pricepe pricina la orĭ-ce, d'aceea şî maĭ lesne greşim.
La pricinĭ cu îndoĭélă, dĕparte dĕ ele.
10715 Nu cel-ce sĕ împotrivesce, ci cel ce vine asupra ta, acela dĕ pricină.
Pricina dĕ veĭ tăĭà, tot rĕul va cădeà.
Pricină sĕ 'nţelege orĭ-ce mişcă óre-ce la orĭ-ce.
Tutulor pricină ne silim să găsim, ĭar pĕ noĭ maĭ presus dĕ orĭ-ce pricină ne socotim.
Fără pricină pĕ lume, nimic sĕ póte nasce.
10720 Dĕparte dĕ orĭ-ce pricină fie cât dĕ mică, că cea maĭ mare gâlcévă din cea maĭ mică pricină sĕ aprinde, ca focul în pădure din cea maĭ mică scânteĭe.

Pentru Proorocĭ

Vedĭ *Ghicitorĭ*.

Pentru Provisie

Nicĭ o-dată să rĕmâĭ fără provisie nicĭ dĕ cum, ca să nu alergĭ la altul óre-cum.
Provisie dĕ orĭ-ce să îngrijĕscĭ a avé, pentru orĭ-ce întîmplare ca pururea să aĭbĭ a ta îndestulare.

Pentru Proprietate

Proprietatea lesne ţe-o pot luà, d'aceea maĭ mult să îngrijĕscĭ dĕ ea.

Ceea-ce câştigĭ cu munca ta, aceea sĕ 'nţelege proprietatea ta.
10725 Dreptul proprietăţiĭ cel maĭ sfânt lucru, când cu munca luĭ l-a dobândit, d'aceea proprietatea omuluĭ nicĭ cum să 'ĭ-o superĭ, că'l aducĭ la dĕsnădĕjduire, şî-atuncĭ nicĭ el sĕ maĭ folosesce dĕ ea nicĭ tu.

Pentru Prostie şî Proştĭ.

Ómeniĭ ceĭ proştĭ, murdarĭ şî soĭoşĭ orĭ-ce miróse frumos, lor li-sĕ pare că pute şî ceea-ce pute, din potrivă, lor li-sĕ pare că miróse frumos.
Ómeniĭ proştĭ, minte uşóră sĕ găsesce pĕ la ţéră.
Omul prost orĭ-ce aude pĕ dos le înţelege şî 'n potriva luĭ le şî tîlcuĭesce, d'aceea să te ferescĭ, în potrivă-ĭ să nu grăĭescĭ, ca să nu te căĭescĭ.
Omul prost sĕ încrede la orĭ-ce cuvînt, ĭar cel învĕţat numaĭ la cuvînt cu cuvînt.
10730 Omul prost dĕ orĭ-ce lesne sĕ spăĭmântéză.
Intre proştĭ şî învĕţaţĭ atâta dĕosebire, cât între morţĭ şî între viĭ.
Cu ceĭ proştĭ să nu trăĭescĭ, nicĭ cu eĭ să te sfătuĭescĭ.
Când asculţĭ la cele próste, pĕ-o ureche să intre şî pĕ ceea-l-altă să ĭésă.
Când lucrurĭ dĕosebite nu sĕ vĕd dĕ faţă, atuncĭ cele maĭ próste ni-sĕ pare dĕ mirare.
10735 Când mărăciniĭ vor scóte rodiĭ, atuncĭ şî prostul cuvinte dĕ ispravă.
Maĭ mare greutate dĕ cât pĕ omul prost nu pórtă pămîntul.
Maĭ bine maĭ prost şî cu dréptă judecată, dĕ cât învĕţat şî plin dĕ strîmbatăţĭ.
Mintea celuĭ prost anevoĭe o întorcĭ.
Multe, în adevĕr, dar tóte pĕ dos le scie cel prost.
10740 Mult mult să te ferescĭ să nu cum-va să cadĭ în mâĭnele celor proştĭ, că nicĭ cum cunosc nicĭ cinste nicĭ omenie.
Mulţĭ din ceĭ proştĭ multă avere dobândesc, când ceĭ învĕţaţĭ în sărăcie sĕ chinuesc.
Nu glumi cu cel prost, că nu cunósce gluma.
Pururea la ţéră omul sĕ prostesce.
Pururea ceĭ maĭ proştĭ supĕră pë ceĭ dĕ cinste.
10745 Pĕ cel prost să'l judecĭ ca pĕ-un prost, ĭar nu ca pĕ-un învĕţat.
Prostia când nu s'arată, minte sĕ 'nţelege.
Prostimea prost urméză.
Prost om sĕ 'nţelege cel-ce nu sĕ ruşinéză dĕ ceĭ marĭ aĭ luĭ.

Prostul în somn când viséză dĕ traĭstă 'șĭ aduce aminte.
10750 Prostul în baĭe când cântă, i-sĕ pare că ingeresce cântă.
Prostul cu gură-cască, frațĭ gemenĭ s'aŭ născut.
Prostul când sĕ 'mbogățesce nevésta șĭ-o sgornesce.
Prostul nu simte nicĭ ce mănâncă nicĭ când mănâncă.
Prostul pĭetrele și lemnele le blestemă când sĕ mânie.
10755 Prostul când sĕ mânie, și pĕ Domnul înjură.
Prostul pururea cu gura căscată după musce alérgă.
Prostul sĕ cunósce după gură cască.
Prostul fără chichițe, c'adevĕrul în buze 'l are.
Prostul cinstea n'o cunósce, d'aceea pururea în ocară.
10760 Prostul banul când ĕl vede, i-sĕ pare dĕ mic preț și îndată ĕl schimbă cu alt ban maĭ mic la preț.
Prostul dĕ nimic alt sĕ miră, cât dĕ mirare lucru să fie, dĕ cât când aude vre-un măgar ce tare sbĭéră.
Prostul și când dórme, cu gura căscată.
Prostul, și fără dĕ minte, dĕ grijĭ străine sĕ topesce.
Prost dĕ minte sĕ 'nțelege cel-ce 'ncepe a grăi până a nu isprăvi cel-ce a 'nceput a vorbi.
10765 Prost și nebun sĕ înțelege cel-ce ascultă pĕ la ușĭ, să afle ce se grăĭesce.
Să te feréscă Dumnedĕŭ dĕ om prost și nerod, că te dă dĕ mal.
Ceĭ proștĭ, în ocărĭ, cu mult maĭ mult, maĭ bogațĭ, dĕ cât ceĭ în banĭ bogațĭ.
Ceĭ proștĭ îmbală, ceĭ învĕțațĭ laudă.
Ceĭ proștĭ pĕ ceĭ marĭ pururea pizmuesc și 'n necazurĭ să-'ĭ vadă, pururea doresc, c'atuncĭ óre-ce și eĭ nădĕjduĭesc.
10770 Ceĭ proștĭ, dragostea nicĭ o cunosc nicĭ o 'nțeleg.
Ceĭ proștĭ și săracĭ, cu bĕutura dĕdațĭ.
Ceĭ proștĭ și făr' dĕ minte rĕŭ rĕsplătesc când putere dobândesc.
Cel prost când rîde în pustie sĕ aude, ĭar cel învĕțat d'abĭa el aude.
Cel prost când sĕ pornesce anevoĭe sĕ popresce.
10775 Dĕparte dĕ ceĭ proștĭ, cum și dĕ ceĭ mojicĭ, că nicĭ lege nicĭ dreptate cunosc la nicĭ o parte.
Dragostea celor proștĭ maĭ rea dĕ cât vrăjmășia lor.

Pentru Protecție

Protecția întocma domnie.
Unde protecție, acolo și năpăstuire.
Protecția cam dĕparte, dĕ dreptate face parte.

Pentru Probăluire

10780 Ca probăluirea nimic alt maĭ supĕrător, că unul din doĭ rĕmâne maĭ ușor.

Pentru Prăvilĭ

Vedĭ *Lege.*

Pentru Prânz

Când omul prânzesce? bogatul când voĭesce și săracul când găsesce.

Pentru Raiŭ

Vedĭ *Iad*

Pentru Razim

In putere și 'n avere nicĭ cum să te razimĭ, că ca pĕ ghĭéță alunecĭ, ci maĭ bine 'n mintea ta ce te sprijinesce la orĭ-ce alunecare.
Să nu te razimĭ vre-o dată în inimă dĕ muĭere și când ĕțĭ arată cea maĭ mare dragoste.

Pentru Rană

Vedĭ *Rănĭ*

Pentru Raritate

Orĭ-ce maĭ rar, maĭ dulce ni sĕ pare.

Pentru Recunoscință, i Recunoscĕtorĭ

Vedĭ *Cunoscință.*

Pentru Rele

Vedĭ *Rĕŭ.*

Pentru Risipitorĭ i Risipă

Vedĭ *Iconomĭ.*

Pentru Robĭ, i Robie şî Desrobire

10785 A robi, la ómenĭ ca la dobitóce, cea maĭ grozavă şî maĭ cumplită neomenire.

A sĕ dĕpărtà dĕ slobodenia sa, ca când s'ar dĕpàrtà dĕ omenirea sa, dar ce să facĭ nevoĭeĭ, când te face rob şî fără voĭa ta? Nevoĭa s'o depărtezĭ, şî rob nu veĭ maĭ vedé.

Atuncĭ rob, să ḍicĭ, al tĕŭ, când veĭ fi zidit pĕ om şî tu veĭ fi Dumneḍĕŭ.

A desrobi pĕ om te semenĭ luĭ Dumneḍĕu ce a desrobit pĕ ovreĭ din némul luĭ Faraon.

10790 A ţiné pĕ om în robie, cea maĭ spurcată cruḍime.

Om spre robie nicĭ să cumperĭ, nicĭ să vinḍĭ, că omul slobod dĕ la Domnul s'a zidit.

In nesciinţa şî orbirea celor din vechime robia nu sĕ pomenea, acum cu atâtea sciinţe şî atâta luminare dĕ minte' robia nelipsită. O ce neomenire!

Ca dĕsrobirea nicĭ o dragoste maĭ dulce, ce numaĭ slobozenia ni o aduce.

Când veĭ ĭubi pĕ frate-tĕŭ întocmaĭ ca pĕ tine, atuncĭ va lipsi robia din lume, pentru că nu veĭ vré să veḍĭ pĕ frate-tĕŭ în robie.

Când la stăpân va privi, orĭ-ce robul va căpĕta, cu munca sa, pentru-ce va maĭ munci? că nicĭ un drept va maĭ avé.

10795 Cât dĕ amar la om, când sĕ nasce slobod şî sĕ vede rob!

Maĭ bine mórte în rĕsboĭŭ, dĕ cât vĭéţă în robie.

Maĭ bine mórte, dĕ cât robie în vecĭ, aşà ḍice dĕsnădĕjduirea, că mórtea odată şî 'ndată te sfîrşĕsce, ĭar robia dĕ miĭ dĕ miĭ dĕ orĭ pĕ ceas pĕ ceas te chinuĭesce.

Mare ruşine ţie să fiĭ pururea sub jugul robieĭ

Maĭ bine prin pustietăţĭ ca un sĕlbatec să trăĭescĭ, dĕ cât în vecĭ să te chinuĭescĭ în jugul robieĭ.

10800 Numele dĕ rob nicĭ să sĕ auḍă, ne-cum în fiinţă după a ta voinţă.

Pentru altul să trăĭéscă, pentru altul să muncéscă, pentru sine nemic să dobândéscă, robie întrégă.

Preţul robieĭ ruşinea sĕ 'nţelege.

Robia isvorul celei maĭ tarĭ ticăloşiĭ.

Robia s'a născut din puterea celuĭ maĭ tare spre maĭ mult a stăpânì.

10805 Robia fără léc.

Robia sĕ risipesce când cumplirea sĕ potolesce.

Robia nu te ĭértă nimic să învețĭ d'aceea rĕmâĭ în vecĭ ca un rob. Muncesce să învețĭ ceva, ca să scapi dĕ ea.

Robiĭ din rĕsboĭu nu ĭ socoti dĕ robĭ, că dĕ voĭa lor n'aŭ ĭeşit la rĕsboĭu.
Robirea cel maĭ grozav şî cel maĭ înfricoşat lucru atât la vedere cât şî la audire, dar cu cât maĭ mult, la urmarea eĭ!
10810 Robul capul pururea plecat şî strîmb ĕl ţine.
Robul la slobodenie pururea viséză.
Robul pân' a dobândi o mică mângăĭere, dĕ la al sĕu stăpân, vĭéţa şî-o sfîrşasce în sarcina robieĭ.
Robul pân' ce e în robie, dragoste curată către stăpânul sĕu nicĭ-cum arată.
Robul ca porcul ce aştéptă muchea toporuluĭ în cap. Fe resce-te d'o asemene întîmplare.
10815 Rob cu slobod nicĭ odată prieteşug dobândesce.
Robul cu slobod nicĭ odată casă-masă póte face.
Rob la orĭ-ce sĕ 'nţelege cel-ce fără saţ la maĭ mult rîvnesce.
Rob muĭeriĭ să nu te facĭ, fie măcar cât dĕ blândă.
Rob nicĭ-cum să te arĕţĭ poftelor trupescĭ.
10820 Rob cel-ce s'a robit pentru vre-o greşală a sa sau dĕ vre-o mare nevoĭe, ĭar nu şî copilul luĭ, ce nimic a greşit.
Răbdarea robuluĭ scăparea luĭ.
Silesce-te să scapĭ din robia ta ca din ghĭarele celor maĭ grozave fĭare.
Slobod din robie tu pĕ om să-l laşĭ, precum Domnul pĕ el ca pĕ tine 'l-a lasat.
Cel-ce sĕ vinde ca un rob pĕ sineş numaĭ vinde, ĭar nu şî copiiĭ luĭ ce încă până atuncĭ nu erau născuţĭ saŭ şî dĕ era însă părintele n'avea putere să 'ĭ vîndă.
10825 Firea robie nicĭ-cum cunósce.
Ce cu greŭ a sĕ numi omul robul altuĭa, ne-cum a şî o suferi!
Cel în robie, pururea cu duh slab.
Ce mare supĕrare numele dĕ rob are!
Cel-ce póte scăpà pĕ om din robie şî nicĭ cum voĭesce, acela maĭ mult pĕcătuĭesce, dĕ cât acela ce robesce.
10830 Cine pentru dĕsrobire sĕ luptă, dĕ sfânt sĕ socotesce.
Domnul pĕ om după fire slobod pĕ el 'l-a născut, şî tu nelegĭuitule rob ţie ţe 'l-aĭ făcut?
Domnul robia n'o cunósce, că rob pĕ lume n'a lăsat.

Pentru Rodurĭ şî Rodire

Orĭ-ce fără rădăcină, nu dă rodurĭ cât dĕ puţine.
Ca rod bun să dobândescĭ, dă cu sapa maĭ adînc.

10835 Când aĭ trebuinţă dĕ rod bun şî lăudat, alege cel maĭ gras pămînt şî maĭ hrănit ce e bun dĕ semănat.
Pămîntul rodesce pâĭne hrănitóre, pomiĭ róde rĕcoritóre, dobitócele slujbă folositóre, oile lapte dulce şî marea pesce ne-aduce.
Rodul ostenelilor tale, dreptul tĕŭ cel maĭ firesc.
Rodul la vremea luĭ dĕ grab' să-l alegĭ, la vremea luĭ să-l şî culegĭ.
Rodul pămîntuluĭ nicĭ-cum să îndrăsnescĭ a-'l vătĕmà, că mâĭne trebuinţă dĕ el tu veĭ avé.
10840 Cel-ce fără nicĭ un rod în lume trăĭesce, ca un mort sĕ socotesce.
După muncă şî rodul.

Pentru Rugăcĭune

A sluji pentru norod, cea maĭ mare către Domnul rugăcĭune.
O mulţumită către Domnul, dĕ orĭ-ce ţi-sĕ întîmplă, cea maĭ mare rugăcĭune.
Intâĭŭ cu frate-tĕŭ să te împacĭ, apoĭ la Domnul cu rugăcĭunea ta să cadĭ.
10845 Cu umilinţă mare pururea să te rogĭ, ca mila Domnuluĭ spre tine s'o întorcĭ.
Cu fapte bune, cu mult maĭ bine te rogĭ la Domnul Dumnedĕŭ, dĕ cât cu multe şî zadarnice cuvinte.
Când unul sĕ rógă şî altul blestemă, pĕ care din amîndoĭ va ascultà Domnul?
Când te rogĭ la Dumnedĕu, să te ferescă dĕ vre-un rĕu, să te rogĭ să te ferescă nu dĕ ceĭ dĕ faţă, când vin să sĕ bată cu tine, ci dĕ ceĭ-ce prin ascuns te bate şî tu nicĭ nu scii.
Când te rogĭ luĭ Dumnedĕŭ, să staĭ înfipt ca un par, şî cu ochiĭ sticliţĭ, drept la icónă.
10850 La Dumnedĕŭ când te rogĭ, la o parte să te daĭ, ĭar nu în lume să staĭ.
Când te rogĭ la Dumnedĕu, buzele tale să sĕ misce ĭar glasul tĕŭ să nu s'audă.
Maĭ bine cu gândul la Domnul să te rogĭ, de cât cu glas mare şî gândul într'altă parte.
Maĭ bine credinţă, dĕ cât plecăcĭune la a ta rugăcĭune.
Maĭ bine dĕ tine să sĕ róge altul, dĕ cât tu dĕ altul.
10855 Mijlocitorul cel maĭ bun către Domnul când te rogĭ sĕ înţelege a fi mila şî îndurarea.
Nu pentru tine să rogĭ ci pururea pentru vecinul tĕu.

Nu ruga pĕ Domnul dĕ orĭ-ce vatĕmă pĕ altul, c'ascultare nu 'ţĭ va da.
Pĕ cel-ce sĕ rógă ţie, cu mâĭnile ridicate, nu-ĭ ridica vĭéţa.
Rugaţi-vĕ Domnuluĭ pentru ceĭ-ce v'asupresc.
10860 Rugăcĭunea când sĕ face şî aude mângăĭerea, sufletul sĕ uşuréză.
Rugăcĭunea nu în multe şî deşarte cuvinte, ci în puţine şî drepte, precum Domnul ne poruncesce.
Rugăcĭunea nu din gură, ci din inimă sĕ lasă.
Rugăcĭunea cea maĭ bună, o mulţumire către Domnul pentru-că ne-a scos în lume, pentru-că ne hrănesce şî pentru-că cu mórtea ne scapă dĕ cele maĭ grele necazurĭ, după care o rugăcĭune, ca cu foc să prăpădéscă pĕ cel-ce cunósce că sĕ abate din datoriile omenescĭ.
Cele bune, Dómne, dă-ni-le, nooĕ şî când nu le cerem, ĭar cele rele nicĭ când ne rugăm. Acésta pururea să te rogĭ.
10865 Cel-ce 'şĭ intórce urechea ca să n'audă legea, însuşĭ el ĕşĭ dĕfaĭmă rugăcĭunea sa.
Cel ce sĕ rógă, n'aduce necinste la cel pĕ care rógă, cu rugăcĭunea ce-'ĭ face.
Cel ce face milostenii, şî păzesce dreptatea, acela pĕ tăcute să rógă cea maĭ sfântă către Domnul rugăcĭune.

Pentru Rude şî Rudenie

Cu rude să te 'nveselescĭ, ĭar în alişveriş să nu te 'ntovărăşezĭ.
Maĭ mult să te ferescĭ dĕ rude şî dĕ prietenĭ când eĭ te pizmuĭesc, dĕ cât dĕ cel maĭ mare şî maĭ cumplit al tĕŭ vrăjmaş.
10870 Nicĭ pĕ rudă nicĭ pĕ prieten, vătaf pĕ capul tĕu să nu cum-va să'l facĭ.
Prieten şî rudă, punga ta cea lungă.
Ruda cea maĭ dĕ aprópe, cel-ce te-ajută la păsul tĕŭ.
Ruda cea maĭ bună, banul ce'l aĭ în mână.
Rudenia, dragoste nu 'ţĭ aduce, ci împotrivă, dragostea te umple dĕ rudeniĭ.
10875 Rudă dĕ la Dumneḍĕu, cel-ce 'ţĭ va binele tĕu.
Să te feréscă Dumneḍĕu dĕ vrăjmăşia rudelor, că ruda când te pişcă ca scorpia te muşcă.
Să te ferescĭ dĕ rude ca dĕ cărbune, că aprins te arde şî stins te mânjesce.
Toţĭ o rudenie avem, dintr'un om fiind născuţĭ, d'aceea toţĭ ca nisce fraţĭ unul cu altul să ne ĭubim.
Banul din pungă, cea maĭ bună rudă.

10880 Dragostea rudelor cu mult maĭ jos dĕ cât a câineluĭ, ĭar a prietenuluĭ maĭ presus şî dĕ cât chiar a părinteluĭ.

Pentru Ruşine şî Ruşinoşĭ

A lipsit ruşine, tóte darurile cad jos.
Omul cu ruşine, dar nu şî cu sfială piste orînduĭélă.
Omul ruşinos este şî fricos, omul obraznic nicĭ frică, nicĭ ruşine are.
Omul fără ruşine, ruşinea ómenilor.
10885 Omul fără ruşine, cel maĭ scârbos în lume.
Orĭ-ce neobicĭnuit, aceea şî ruşine.
Unde lipsesce ruşinea, cinstea d'acolo maĭ 'nainte a lipsit.
Unde ruşine, acolo şî sfială şî credinţă maĭ bună.
In lume când ĭeşĭ, cu ruşinea în obraz să ĭeşĭ.
10890 Cum cade omul în pĕcate, ruşinea peşin şĭ-o pĭerde.
Cu ruşinea ca cu o haĭnă pururea să te îmbracĭ.
La cele dĕ ruşine nicĭ o vreme să daĭ, nici să-'ţĭ aducĭ aminte dĕ ele.
La tinerĭ ruşinea cea maĭ mare podóbă.
Maĭ mult ruşinea, dĕ cât porunca să te dĕpărteze dĕ cele netrebnice
10895 Maĭ bine să te ruşinezĭ dĕ cât frica să dobândescĭ.
Maĭ bine fără vĭéţă dĕ cât fără ruşine.
Maĭ bine dĕ tine să sĕ ruşineze, dĕ cât să le fie frică, că ruşinea cinste aduce, ĭar frica urîcĭune.
Numaĭ ruşinea te supune la orĭ-ce căinţă.
Părţile dĕ ruşine nicĭ cum să ţi le arĕţĭ că te socotescĭ dĕ câĭne.
10900 Ruşinea a lipsit, cinstea s'a prăpădit.
Ruşinea ascunde orĭ-ce e urît la vedere.
Ruşinea ĭar nu frica să te stăpânéscă şî dĕ cele rele să te dĕpărteze.
Ruşinea înainte la orĭ-ce urmare s'o puĭ călăuză, ca să-ţĭ facă carare.
Ruşinea cu cât maĭ mare atât şî cinstea eĭ maĭ mare.
10905 Ruşinea când s'arată în obraz, te arată dĕ om cu minte.
Ruşinea călăuză s'o puĭ înainte, ca să poţĭ dobândi minte.
Ruşinea când te stăpânesce, dĕ multe greşelĭ te feresce.
Ruşinea la om, nu e 'n bună stare, când dĕ dĕmâncare trebuinţă are.
Ruşinea la om semn dĕ 'nţelepcĭune.
10910 Ruşinea la om cea maĭ mare înfrînare.
Ruşinea la greşélă, semn dĕ îndreptare.

Ruşinea la muĭere îndoită sĕ cuvine, că darul şî cinstea cea maĭ mare sĕ 'nţelege.
Ruşinea la cel sărac nu-ĭ aduce nicĭ un rac.
Ruşinea la fapte rele, te dĕpărtéză dĕ ele.
10915 Ruşinea maĭ grea dĕ orĭ-ce pedépsă la cel înţelept.
Ruşinea mult, mult să ţe-o păzescĭ, că dĕ veĭ pĭerde-o, ţe-aĭ pĭerdut tótă cinstea.
Ruşinea podóba muĭeriĭ.
Ruşinea semn adevĕrat dĕ suflet bun şî curat.
Ruşinea se născù, cum sfiala sĕ ivì.
10920 Ruşinea să ţe-o acoperĭ, ca să nu te arĕţĭ ca o căţea.
Ruşinea să te poprécă dĕ orĭ-ce cuget rĕu.
Ruşinea pĕ muĭere la orĭ-ce s'o înfrîneze, ca să nu sĕ socotéscă ruşinea lumiĭ.
Ruşinea preţul cinsteĭ.
Ruşinea să te dĕparteze dĕ orĭ-ce blestemăţie, că ea este cel maĭ tare frîu.
10925 Ruşinea să-'ţĭ fie ţie legea ta şî pravila ta.
Ruşinea temeĭul cinsteĭ.
Ruşinea te dĕpărtéză dĕ cele maĭ rele fapte, d'aceea dĕ la tine nicĭ cum să o dĕpărtezĭ.
Ruşinea te îndémnă la căinţă şî căinţa la pocăinţă; dĕ ea să te ţiĭ.
Ruşinea faţa înţelepcĭuniĭ.
10930 Ruşinea firesce, frică dĕ necinste.
Ruşinea ce aĭ pătimit să te îndrepteze dĕ-aci înainte, ca să dobândescĭ maĭ mare cinste.
Ruşinea cele dĕ necinste le dă după spate.
Ruşinea cine-o pĭerde, nicĭ-cum o maĭ vede.
Ruşinea, cinstea feteĭ.
10935 Ruşinea dĕ la ómenĭ cu totul sĕ fură, când obrăznicia pĕ toţĭ ĕĭ încunjură.
Ruşine la părinţĭ, copiiĭ necinstiţĭ.
Ruşine la cel bĕtrân să cad̦ă dĕ beţie.
Ruşine mare la vînător să sĕ întórcă fără vînat.
Ruşine mare la bărbat să caute, când sĕ 'nsóră, numaĭ la banĭ dĕ zestre, ĭar nu şî la darurĭ dĕ neveste.
10940 Ruşine mare la bărbat să-şĭ petrécă d̦iua nóptea în oglindă la gătélă.
Ruşine să-'ţĭ fie ţie, când vina o urmezĭ, ĭar nu când pentru ea te pedepsescĭ.
Ruşine să-'ţĭ fie ţie dĕ cele ce nu ţi-sĕ cuvine.
Cea maĭ mare ruşine, a-şĭ arĕtà óre-cine ruşinea sa la orĭ-cine.
Ceea-ce e dĕ ruşine tu a grăi, nu sĕ cuvine nicĭ a gândì.

10945 Ce e dĕ ruşine dĕ-a urmà, cu mult maĭ ruşine, dĕ a le şî grăì.
Ceĭ fără ruşine, bóla noródelor.
Cele urîte la ceĭ înţelepţĭ, dĕ mare cinste, când ruşinea va perì şî ocara va împĕrăţì.
Cele dĕ ruşine nicĭ-cum să te stăpânéscă.
Cele dĕ ruşine nu ţi-sĕ cuvine, nicĭ în ochĭ să le veḑĭ, nicĭ să le asculţĭ, nicĭ să le cuvintezĭ ne-cum să le şî urmezĭ.
10950 Cel tréz sĕ ruşinéză dĕ orĭ-ce urîtă faptă, ĭar cel bét şî ameţit nicĭ o ruşine simte.
Cel fără ruşine, obraznic din fire.
Cel fără ruşine vine, mănâncă şî sĕ duce, fără a'ţĭ mulţumi.
Cel fără ruşine, cu càt sĕ măresce, ruşinea ĕĭ lipsesce.
Cel fără ruşine n'are omenire.
10955 Cel fără ruşine nu cunósce cinstea.
Cel fără ruşine pĕ cel-ce el ruşinéză, cinste însemnéză.
Cel-ce nu sĕ ruşinéză, acela nu sĕ maĭ îndreptéză.
Cel ce ruşine ĭar nu frică are, acela maĭ înţelept.
Cel-ce sĕ ruşinéză, anevoĭe greşasce.
10960 Cel-ce sĕ ruşinéză anevoĭe dobândesce, dar laudă şî cinste pururea găsesce.
Cel-ce sĕ ruşinéză, dĕ orĭ-ce rĕŭ sĕ dĕpărtéză.
Cine ruşinea şĭ-a pĭerdut, d'omenire şî dĕ cinste, cu totul s'a dĕsfăcut.
Cine dĕ sineşĭ ruşine n'are, nicĭ temere dĕ Domnul are.
Dĕ càt tóte maĭ bine, dĕ însuşĭ tine să-ţĭ fie ruşine, c'atuncĭ numaĭ pĕ nimenĭ te veĭ maĭ ruşinà.

Pentru Rĕĭ

Veḑĭ *Rĕŭ*.

Pentru Rĕŭ, Rele i Rĕĭ, Reutăcioşĭ şî Rĕutăţĭ

Veḑĭ *Bunĭ*, *Bune*, *Bunătaţĭ*.

10965 Adu-'ţĭ aminte dĕ relele dĕ maĭ nainte ca să te îndreptezĭ la cele din urmă.
Orĭ-ce rĕu face omul, pururea gândesce, după a luĭ socotinţă, că cu cuvînt urméză; d'aceea ca să nu greşescĭ, întrébă şî pĕ altul la orĭ-ce veĭ să urmezĭ.
Orĭ-ce rĕŭ veḑĭ maĭ nainte, dĕpărtéză'l dĕ la tine, ca fără frică să fiĭ.

Orĭ-ce rĕŭ cu pricina luĭ. Dĕpărtéză pricina, şî veĭ scăpà dĕ orĭ-ce rĕŭ.
Orĭ-ce rĕŭ dĕ sine póte veni, însă tu să nu daĭ pricină dĕ venire.
10970 Orĭ-ce rĕŭ ţi-sĕ întîmplă dĕ multe orĭ spre folos privesce, că te învaţă minte.
Orĭ-ce rĕŭ şî orĭ-ce necaz, astădĭ la mine mâĭne la tine.
Un rĕu când vine, singur nu vine, ci unul după altul sĕ ţine. Ferice dĕ cel-ce va scăpà dĕ rĕul d'întâĭŭ.
Un rĕŭ scóte şî scornesce pĕ alt rĕŭ cu mult maĭ mare.
In urma celor rele, cele bune maĭ bine sĕ cunosc.
10975 In potriva celor rele, pân'a nu sĕ întîmplà, trebue să sĕ pue stavila cea maĭ mare, că într'alt chip scăpare nicĭ cum veĭ avé, ca omul dĕ rîĭe între ceĭ rîĭoşĭ.
Intâĭŭ tu să contenescĭ dĕ cele rele, apoĭ să judecĭ pĕ altul d'acele rele.
Intre cele rele şî aceste sĕ socotesc dĕ frunte: făgăduĭéla cea sécă, nădejdea cea zadarnică, bogăţia cea ascunsă, milostenia cea dĕ mare silă, ajutorul piste vreme, sciinţa cea bună, cu năravurĭ rele şi vĭéţa cea îndelungată fără nicĭ-o sănătate.
Cu greŭ, maĭ întâĭŭ cele rele a povesti.
Cu mult maĭ marĭ sûnt relele ce pătimim unul dĕ la altul, dĕ cât cele ce pătimim din întîmplare firéscă.
10980 Cu rĕu dĕ veĭ începe, cu rĕŭ te veĭ şî sfîrşi.
Când veĭ să dĕpărtezĭ orĭ-ce rĕŭ dĕ la tine, trebue să te socotescĭ cu mult maĭ bine.
Când Domnul cu tine, nicĭ un rĕu ĕţĭ vine.
Câte rele maĭ 'nainte sĕ pot vedé, sĕ pot şî întîmpinà când tu veĭ vré.
La orĭ-ce rĕŭ ĕţĭ va venì, pururea să dicĭ: «*Nu maĭ rĕŭ Dómne*»; şî cu acésta te mângâĭ.
10985 La cele rele ocrotire nicĭ cum tu să arĕţĭ, că te înţelegĭ şî tu ca un părtaş la ele.
La cele rele când te învețĭ, dĕ ce mergĭ, le înmulţescĭ.
Maĭ lesne alunecăm la rele dĕ cât la cele bune, că rĕutăţile la vale ne duce, ĭar bunătăţile sus ne urcă.
Maĭ bine cu un rĕŭ, dĕ cât cu dooĕ rele, când nu sĕ póte fără nicĭ unul.
Maĭ bine să îngrijĕscĭ dĕ cele rele să nu vie dĕ cât să le aşteptĭ să vie, şî în urmă să te socotescĭ cum să le îndreptezĭ.
10990 Maĭ bine cele rele întâiŭ cu înfricoşărĭ să le dĕpărtezĭ, dĕ cât la cazne îndată să te aşezĭ.
Mult, mult să te temĭ dĕ rĕul ce însuşĭ tu ţie-ţĭ ĕţĭ aducĭ.

Mutarea unuĭ rĕŭ, fără părăsire, ne duce la maĭ mare peire.
N'aşteptà ca neputinţa ta să te dĕpărteze dĕ cele rele ci în cea maĭ mare putere să dĕpărtezĭ dĕ la tine orĭ-ce rĕu şî necinstit, ca să arĕţĭ că dĕ voĭa ta le dĕpărtezĭ.
Nicĭ unul cunósce câte rele urmézá, că tóte le socotesce dĕ bine urmate.
10995 Nicĭ un rĕŭ maĭ rĕu dĕ cât să învinovatescĭ pĕ cel fără prihană.
Nicĭ un rĕu ĕţĭ va veni, când tu rĕu nu veĭ urma.
Nicĭ norocul tĕu nicĭ pĕ diavolul să'l osîndescĭ, când vre-un rĕu dobàndescĭ, ci pĕ însuşĭ mintea ta, ca din ea le dobândescĭ când bine nu te socotescĭ.
Nicĭ dĕ frică, nicĭ dĕ vre-o nădejde, ci dĕ însuşĭ al tĕu cuget să te dĕpărtezĭ dĕ cele rele şî strîmbe.
Nu la césul morţiĭ, ci în césul când facĭ rĕul, într'acel cés şî minut să te dĕpărtezĭ dĕ el.
11000 Nu te mirà atàt dĕ ceĭ ce fac rele, cât să te mirĭ dĕ ceĭ ce nu fac nicĭ un bine.
Pururea sĕ îngrijĕscĭ, ca maĭ nainte să întîmpinĭ orĭ-ce rĕŭ póte veni, că maĭ în urmă cu mare nevoinţă ĕl dĕpărtezĭ.
Puţinĭ şî fórte puţinĭ ceĭ-ce cunosc rĕul şî dĕ el sĕ părăsesc.
Până a nu încercà să dĕpărtezĭ vre-un rĕu trebue maĭ întâĭu să socotescĭ la al luĭ temeĭu, cum să-'l sfărîmĭ din rădăcină.
Până a nu sĕ întîmpla cele rele în lume, la ceĭ înţelepţĭ privesce a le prevedé, după-ce sĕ întîmplă lasă pĕ ceĭ puternicĭ a le dĕpărtà.
11005 Precum cele bune, aşà şî cele rele primesce-le când vin ele, că cele rele cu cele bune împreună sûnt legate.
Relele altora lesne le suferim, ĭar d'ale nóstre pururea ne tânguim.
Relele când ne lasă din neputinţa nóstră, noĭ atuncĭ ḑicem că noĭ pĕ ele le lăsăm.
Relele ce nicĭ dĕ cum nu putem scăpà dĕ ele, să socotesc între noĭ ca nisce legĭ firescĭ.
Relele din lume nicĭ cum vor lipsi, până-ce dreptatea nu va împĕrăţi.
11010 Rĕŭ veĭ urmà, rĕu veĭ aflà.
Rĕŭ veĭ sĕmĕnà, rĕŭ veĭ adunà.
Rĕŭ cu rĕŭ sĕ întrece, la cel ce din slava în necazurĭ trece.
Rĕŭ la obşte cât dĕ mic, nicĭ cum tu să gândescĭ, ne-

cum să şî urmezĭ, că rĕul cel dĕ obşte pĕ toţĭ cade în parte, dĕ care nicĭ tu însuşĭ veĭ scăpâ, orĭ unde te veĭ aflâ.
Rĕul isbesce, pĕ cel-ce la el, pentru altul gândesce.
11015 Rĕul îndată vine, ĭar binele cam zăbovesce.
Rĕul ca cangrena, până n'o taĭ nu sĕ vindecă.
Rĕul ca pecinginea, dĕ ce merge sĕ întinde.
Rĕul ca scânteele dĕ foc, ce cât dĕ mic aprinde o pădure întrégă, d'aceea să te ferescĭ dĕ cel maĭ mic rĕŭ, că cât dĕ mic va fi, foc mare aprinde la capul tĕŭ.
Rĕul cu cât maĭ mult sĕ apropie cu atât cel în slavă, nicĭ cum ĕl pricepe.
11020 Rĕul când ĕl facĭ, nu simţĭ nicĭ o supĕrare, dĕ cât numaĭ când 'ţĭ-aducĭ aminte dĕ el, c'atuncĭ cugetul te bate. Bine ar fi să te bată până a nu-'l face.
Rĕul lesne sĕ urméză, dar în prăpastie te aruncă, ĭar binele cu marĭ nevoinţe, dar în slavă te ridică.
Rĕul maĭ bine să-'l poprescĭ, dĕ cât în urmă să-'l dĕpărtezĭ.
Rĕul maĭ bine să-'l suferĭ, dĕ cât să'l urmezĭ.
Rĕul nu când vine să te socotescĭ cum să'l poprescĭ, ci cu mult maĭ din vreme să'l întîmpinĭ să nu vie.
11025 Rĕul pĕ tine să nu te biruĭéscă, ci tu pĕ el cu facerĭ dĕ bine.
Rĕul să'l dĕpărtezĭ până a nu te suge, ca purecele ce'l ucidĭ numaĭ pentru-că te pişcă.
Rĕul sĕ 'nmulţesce, când sţăpânul greşĕsce.
Rĕul ce audĭ nicĭ cum să-'ĭ daĭ credĕmînt până a nu sĕ va vădi.
Rĕul ce altuĭa gândim, la noĭ sĕ întórce când la el nicĭ cum gândim.
11030 Rĕul ce veĭ face, nicĭ cum te va odihni, că cugetul în vecĭ te va chinui.
Rĕul ce veĭ face, nicĭ cum sĕ póte tăĭnui, că cel-ce pătimesce nu'l póte tăĭnui.
Rĕul ce voĭŭ vré l'al meu frate şî prieten, îndoit Domnul mie să mi'l dé.
Rĕul cel din urmă, cu mult maĭ greŭ, dĕ cât cel d'întâĭŭ.
Rĕul ce dĕ obşte, pĕ fieş-care, în parte cade.
11035 Rĕul ce'l dobândescĭ, cum ĕl dobândescĭ, aşâ să'l şî uĭţĭ.
Rĕul din rădăcină trebue să'l tăĭem, ca nicĭ o odraslă din el să maĭ aşteptăm, şî aşâ dĕ el să scăpăm.
Rĕul d'inceput să te silescĭ să'l sgornescĭ, ca a dooa óră nicĭ cum să'l maĭ vedĭ.
Rĕul dĕ loc, cât dĕ mic, să'l dĕpărtezĭ dĕ la tine, îndată ce vine, ca să nu sĕ înrădăcineze ca un obiceĭu în tine.

Rěŭ maĭ rěŭ dě orĭ-ce rěŭ, muĭerea a-'şĭ cumpěrà cĭocan la capul sěŭ, bun saŭ rěŭ cu baniĭ sěĭ.
11040 Rěu pentru rěŭ nicĭ cum să gândescĭ, nicĭ să îndrăsnescĭ, ci cu bine pentru rěu tu să rěsplătescĭ.
Rěu piste rěŭ ne vine, când Domnul cu noĭ nu ţine.
Rěŭ piste rěŭ nicĭ cum să adaogĭ, nicĭ la vrăjmaşul těŭ.
Rěu pě rěŭ întîmpină.
Rěutăţile întrec pě bunăţăţĭ, că bunătăţile cam cu anevoĭe.
11045 Rěŭ dě veĭ urma, rěŭ veĭ aştepta.
Suferă şî te děpărtéză dě orĭ-ce rěu, ca să n'aĭbĭ frică nicĭ dě Dumnedĕu.
Să nu gândescĭ rěŭ nicĭ vrăjmaşuluĭ těŭ.
Să nu te supuĭ celor rele, ci cu cele bune să biruĭescĭ pě ele.
Să nu te bucurĭ de rěul altuĭa, c'acésta este dată numaĭ la cel pizmătăreţ.
11050 Tóte relele la bětrâneţe maĭ grele sě 'nţeleg.
Tóte cele rele, dě la ceĭ maı marĭ încep.
Ceĭ-ce la rele gândesc, pě prietenĭ ěĭ sgornesc.
Cele maĭ urîte rele în lume pot veni, dar vaĭ dě acela prin care ele vor veni!
Cele maĭ multe rele din nesciinţă isvoresc.
11055 Cele maĭ rele să le puĭ înainte şî nicĭ odată te veĭ supěrà dě ele.
Cele maĭ din urmă rele, te fac sa uĭţĭ pě cele maĭ dinainte.
Cele rele când le urmăm, dulcĭ nooe ni-sě pare, dar amare în urmă le cunóscem din cercare.
Cele rele când ne vine, una după alta vine.
Cele rele şî urîte, nicĭ sa le vedĭ, nicĭ să le audĭ, ne cum să le şî urmezĭ.
11060 Cele bune când ěţĭ vin uĭţĭ tóte cele rele, ĭar un rěu dě 'ţĭ va veni pururea ţe-aducĭ aminte dě cele bune dě maĭ 'nainte.
Celuĭ ce 'ţĭ face rěu, cu bine să-'ĭ rěsplatescĭ, ca şî dě la el cinste să dobândescĭ.
Cel maĭ mare rěu, nu când omul năpăstuĭesce, ci când nu sě osîndesce cel-ce năpăstuĭesce.
Cel maĭ mare rěŭ ce ni-sě pare cu greu, dě multe orĭ ne scapă dě cele maĭ marĭ necazurĭ.
Cel-ce rěul vede şî póte popri, şî nicĭ cum ěl popresce, sě 'nţelege că însuşĭ el ěl săvîrşesce.
11065 Cel-ce ěţĭ face ţie rěŭ, să te rogĭ pentru el şî rěul va cădé pě el.
Cine la rele gândesce, întâĭŭ el le dobândesce.
Cine n'a 'ncercat cele rele, cele bune nu le cunósce.
Binele cam târziŭ, ĭar rěul îndată s'aude.

Dacă şî la bĕtrâneţe nu te dĕpărtezĭ dĕ cele rele, nu ma aşteptà nicĭ o isbăvire.

11070 Diminéţa când te scolĭ, cu gândul la Dumnedeŭ şî apoĭ la lucrul tĕŭ, ca să scapĭ dĕ orĭ-ce rĕu.

Din dooĕ rele, alege cea maĭ bună.

Din dooĕ rele cel maĭ uşor cel maĭ bun.

După un rĕu când ne vine, rĕu după reu ne vine, ĭar bine după bine cam anevoe ne vine.

Dĕ orĭ-ce rĕŭ atuncĭ numaĭ poţĭ scăpà, când dĕ el te veĭ dĕpărtà.

11075 Dĕ veĭ rele să nu paţĭ, dragoste dĕ la toţĭ pururea să cauţĭ.

Dĕ nicĭ un rĕŭ în lume să te superĭ piste fire, că tóte într'un minut sĕ prefac după fire.

Dĕparte de cele rele, să nu 'ţĭ vie cele grele.

Dĕpărtéză cele rele la orĭ-ce rĕŭ ĕţĭ vine, şî nicĭ cum rĕul ĕl veĭ maĭ vedé la tine.

Dĕ tóte cele rele ca să pótă scăpà omul, trebue să asculte cugetul luĭ cel bun.

11080 Dĕ cele rele să te dĕpărtezĭ, cele bune să le îmbrăţişezĭ, că cele rele rĕu te sună, ĭar cele bune te 'ncunună.

Dĕ cele rele să fugĭ dĕ ele, nu pentru ele, ci ca să nu te dĕdaĭ cu ele.

Omul, năravul cel rĕu, dĕ la ceĭ rĕĭ 'l-a dobândit, d'aceea să te ferescĭ dĕ-a lor tovărăşie.

Omul rĕŭ nu primesce nicĭ un sfat şî dĕ voĭesce

Omul rĕŭ nu sĕ 'mblândesce, ci maĭ mult sĕ 'nvĭerşunesce.

11085 Omul rĕŭ şî 'n fericire sărac dĕ minte sĕ socotesce.

Omul rĕŭ şî făr' dĕ lege, când putere dobândesce, atuncĭ rĕutatea i-sĕ dovedesce.

Omul cel rĕu şî cumplit, acésta dobândesce când în necazurĭ va cădé, nicĭ un ajutor dĕ la nimenĭ va vedé.

Unde vedĭ maĭ rĕŭ om silesce-te să'l facĭ d'o potrivă cu tine, unde vedĭ maĭ bun silesce-te să'l ajuţĭ, şî-aşà toţĭ d'o potrivă ómenĭ bunĭ vom fi.

Unde ceĭ rĕĭ în norocire, acolo ceĭ bunĭ în cea maĭ mare sărăcie.

11090 Urît, şî pré urît, după ceĭ rĕĭ să te eĭ, că maĭ rĕu dĕ cât eĭ tu în lume veĭ ĭeşi.

In loc dĕ bine cu rĕŭ rĕsplătesc ceĭ rĕŭ nărăviţĭ.

Intr'un norod nerod cel maĭ rĕŭ şî maĭ nebun isbutesce.

Cu om rĕŭ şî făr' dĕ lege nicĭ odată să grăĭescĭ, nicĭ să te împrietenescĭ, ca nu rĕŭ să te smreduescĭ.

Cum sĕ taĭe cangrena ca trupul maĭ mult să nu pătiméscă, aşà şî cel rĕŭ să sĕ isgonéscă, ca norodul maĭ mult să nu pătiméscă.

11095 Cum tu veĭ scăpâ d'n mâĭnile celuĭ rĕŭ, dă slavă luĭ Dumnedĕu.
Cu ceĭ rĕĭ nu te 'mpreuna, că osîndă veĭ căpĕta.
Cu cel-ce 'ţĭ face rĕŭ să te lupţĭ cât veĭ puté, el cu rĕu şî tu cu bine, până ce'l veĭ birui.
Către ceĭ rĕĭ să te-arĕţĭ cu cea maĭ mare străşnicie când aceĭa dĕ cuvînt nicĭ cum vor să sĕ ţie.
Când ceĭ rĕĭ vor urî ale lor rĕutăţĭ, atuncĭ şî ceĭ bunĭ sĕ vor bucurâ d'ale lor bunătăţĭ.
11100 Când cei rĕĭ nu sĕ pedepsesc, ceĭ bunĭ sĕ năpăstuĭesc.
La ceĭ rĕĭ şî cumpliţĭ maĭ bine să te supuĭ lor dĕcât să-'ĭ stapânescĭ pĕ eĭ.
Maĭ lesne a face un om rĕu din cel bun, dĕ cât din rĕu bun.
Maĭ lesne a face gândacul mĭere şî ţînţarul lapte, dĕ cât omul rĕŭ vre-un bine pĕ lume.
Maĭ lesne ceĭ rĕĭ pĕ ceĭ bunĭ ĕĭ biruĭesc, că ceĭ bunĭ cu ceĭ rĕĭ nicĭ cum să sfădesc.
11105 Maĭ bine boŭ dĕ cât rĕŭ.
Nu alergâ spre scăpare la cel rĕu şî cumplit, că maĭ rĕu te încurcĭ.
Numaĭ bóla celor rĕĭ le dă dĕ cap.
Pĕ ceĭ rĕĭ când ĕĭ înfrînezĭ, scapĭ pĕ ceĭ bunĭ din ghĭarele lor.
Pĕ ceĭ rĕĭ şi cumpliţĭ dĕparte să-'ĭ isgonescĭ, că strică şî pĕ ceĭ bunĭ.
11110 Pĕ cel rĕŭ şî cumplit cu cât ĕl înfrînezĭ maĭ greu, slujbă arĕţi luĭ Dumnedĕu.
Pĕ cel-ce rele urméză, când cugetul nu'l mustréză, nicĭ un cuvînt nu'l maĭ înfrînéză, dĕ cât bicĭul pĕ spinare.
Rĕŭ om sĕ înţelege, cel-ce supĕră pĕ altul spre al sĕu însuşĭ folos, rĕŭ şî cel-ce acésta urméză spre folosul altuĭa; dar cu mult cu mult maĭ rĕu, cel-ce rĕŭ te chinuĭesce nicĭ pentru folosul sĕŭ, nicĭ pentru al altuĭa, ci numai şî numaĭ ca să facă rĕŭ.
Rĕu cu réŭ sĕ potrivesce, şî 'mpreună sĕ 'nveselesce, că unul cu altul sĕ înţelege, însă unul pĕ altul va să'l lege.
Rĕu pĕ rĕu înţelepţesce când unul pĕ altul biruĭesce.
11115 Rĕutăciosul nicĭ cum, nicĭ înainte nicĭ în urmă, cunósce fapta cea bună.
Rĕutăcĭosul pĕ toţĭ dĕ rĕĭ, ca pĕ el, ĕĭ socotesce.
Rĕŭ şî cumplit om te socotescĭ, când poţĭ face un bine şî nu numaĭ că nu'l facĭ, dar nicĭ pĕ altul ĕl laşĭ să-'l facă.
Sĕ te păzescĭ dĕ cel rĕŭ, să nu cum-va să-'ĭ arĕţĭ că nu'l bagĭ în sémă.

Să te ferescă Dumnedĕŭ dĕ om rĕŭ în puterea luĭ.
11120 Să te ferescĭ cât veĭ puté dĕ cel rĕŭ şî cumplit, că rĕŭ te gândesce şî rĕŭ ĕţĭ gândesce orĭ unde te găsesce.
Frică să-ţĭ fie ţie când ceĭ rĕĭ la un norod singurĭ eĭ poruncesc după cum eĭ voĭesc.
Ceĭ maĭ mulţĭ, rĕĭ pĕ lume, că rĕutatea maĭ lesne la urmare.
Ceĭ maĭ rĕĭ şî maĭ cumpliţĭ, dĕ însuşĭ eĭ sĕ osîndesc când rĕŭ altora gândesc.
Ceĭ porniţĭ spre rĕutăţĭ, crapă dĕ necaz când vreme şî mijloc nicĭ cum maĭ găsesc.
11125 Ceĭ rĕĭ între eĭ nu sĕ cam pot uni, când unul putere maĭ mare are.
Ceĭ rĕĭ cam pretutindenĭ stăpânesc pĕ ceĭ bunĭ.
Ceĭ rĕĭ când ĕĭ rĕsfaţă, maĭ rĕĭ s'arată dĕ faţă.
Ceĭ rĕĭ maĭ lesne dobândesc, ĭar ceĭ bunĭ păgubesc; dar tu să nu schimbĭ paguba cu dobânda, că fapta bună pururea cinste ţe-aduce, ĭar banul curînd când la unul când la altul sĕ duce.
Ceĭ rĕĭ maĭ mult sĕ bucură când alţiĭ pătimesc, dĕ cât când însuşĭ eĭ ceva dobândesc.
11130 Ceĭ rĕĭ dobândesc, când ceĭ bunĭ sĕ năpăstuĭesc.
Ceĭ rĕĭ dĕ obşte vrăjmaşĭ omeniriĭ.
Ceĭ rĕĭ şî cumpliţĭ atuncĭ crapă dĕ necaz, când vĕd pĕ ceĭ bunĭ în cea maĭ mare slavă.
Ceĭ rĕĭ şî cumpliţĭ atuncĭ vor perì, când ceĭ bunĭ vor stăpânì.
Ceĭ rĕĭ şî cumpliţĭ, facerea ta dĕ bine, în mânie şî urgie, chiar asupra ta o schimbă şî-o aruncă.
11135 Celuĭ rĕu dĕ inimă rĕsplătirea luĭ nicĭ-cum ĕĭ zăbovesce.
Cel rĕŭ şî cumplit, când inima i-sĕ împĭetresce, maĭ rĕŭ şî maĭ grozav dĕ cât orĭ-ce fiară.
Cel rĕŭ şî cumplit când sĕ mânie, d'întâĭŭ ca un mistreţ ĕşĭ ascute, şî din măsele ca câĭniĭ scârşnesce, cu gura rînjită.
Cel rĕŭ şî cumplit, cruḑimea când şî-o 'ntrebuinţéză, începe dĕ la vecinĭ, dĕ la rude şî dĕ la prietenĭ.
Cel rĕu şî cumplit, putere când a dobândit, lumea a prăpădit.
11140 Cel rĕŭ şî cumplit dĕ Domnul când sĕ rógă, maĭ mult ĕl mânie, că-'ĭ aduce aminte d'ale luĭ nelegĭuirĭ, dintr'a luĭ cruḑime.
Cel rĕu şî cumplit, şî dĕ sĕ vede în norocire, dar fericire nicĭ-cum are.
Cel rĕŭ şî nebun, dĕ diminéţa până séra nu stă într'o stare.

Cel rĕŭ şî fără minte când sĕ 'mbogăţesce, a necinsti sĕ pornesce.
Cel rĕŭ şî făr' dĕ lege şî după vĭéţă, dĕ necinste nicĭ cum scapă.
11145 Cel-ce cu ceĭ reĭ împreună vĭeţuĭesce, una din dooĕ dobândesce, orĭ-că învaţă orĭ-că pate ceva dĕ la acela.
Cel-ce fără nădejde, dĕ nicĭ un folos al sĕŭ, urméză orĭ-ce rĕŭ, acela sĕ înţelege omul cel maĭ rĕŭ.
Cel din fire rĕŭ, nicĭ un nărav bun are, nicĭ va căpĕtà.
Din dragostea celor rĕĭ cele maĭ rele veĭ învĕţà, şî cele maĭ urîte veĭ adunà.
Dĕ om rĕŭ să te ferescĭ ca dĕ-un câĭne turbat, maĭ mult când tace, dĕ cât când latră.
11150 Dĕ om rĕŭ şî îndrăcit dĕ dĕparte să te păzescĭ, că orĭ tu pĕ el saŭ el pĕ tine dĕ te va întîlni, în primejdie veĭ fi.
Dĕ la ceĭ rĕĭ nicĭ o plată, pentru orĭ-ce slujbă, să nu cerĭ vre-odată, că maĭ rĕŭ te vatĕmă.
Dĕ la ceĭ rĕĭ să n'aşteptĭ nicĭ măcar o 'mbucătură, şî tu când maĭ mult ĕĭ veĭ îndopa pĕ gură.
Dĕparte dĕ ceĭ rĕĭ, nicĭ vorbă să facĭ cu eĭ, nicĭ să te lipescĭ dĕ eĭ, ca să nu ajungĭ ca eĭ.
Dĕ cel rĕŭ ce arde şî tot pîrjolesce, toţĭ sĕ miră dĕ el, dĕ isprava luĭ, ĭar la cel ce înmulţesce roduri piste rodurĭ, nicĭ că gândesc la el.
11155 Veĭ să dĕpărtezĭ orĭ-ce rĕutate? întâĭŭ tu să începĭ a te dĕpărtà dĕ acea faptă, şî toţĭ după tine, ca oile după capră, eĭ sĕ vor luà şî întocmaĭ vor urmà.
Calea spre rĕutăţĭ, largă şî alunecósă, ĭar cea spre bunătăţĭ, strîmtă şî nodurósă; d'aceea la rĕutăţĭ, maĭ lesne alunecăm, dar şî rĕŭ ne încurcăm.
Cuĭ nu ĕĭ e frică dĕ Dumneḑĕŭ, urîte 'ĭ sûnt rĕutăţile.
Cu cât maĭ ascunsă rĕutatea vrăjmaşuluĭ, cu atât maĭ mult sĕ te ferescĭ dĕ ea.
Când rĕutăţile ajung obiceĭŭ nicĭ o nădejde maĭ este dĕ îndreptare.
11160 Când rĕutăţile ne lasă, atuncĭ şî noĭ ne fălim, că noĭ pĕ ele le lăsăm.
Mulţĭ cu-ale lor rĕutăţĭ s'arată maĭ dĕstoĭnicĭ, pentru-că rĕutăţile întrec pĕ bunătăţĭ.
Nesuferită rĕutatea când sĕ laudă şî sĕ fălesce.
Nu-te mândri piste fire în rĕutăţile tale, că nu veĭ găsi scăpare la nelegĭuirile tale.
Pentru-că sûntem înnecaţĭ în rĕutăţĭ, tóte le socotim dĕ bunătăţĭ.
11165 Plecarea spre rĕutăţĭ, cel maĭ mare rĕŭ; dar rĕul când ĕl facĭ?

Rĕutatea omuluĭ cât dĕ ascunsă fie, cu vreme sĕ vădesce.
Rĕutatea în om când sĕ 'ncuĭbéză, nicĭ cu cleştele n'o poţĭ trage afară.
Rĕutatea curge ca plumbul cel topit, prin pĭelea celuĭ cumplit.
Rĕutatea cu fericirea nicĭ cum sĕ pot întocmì, că d'a dreptul sĕ împotrivesc una alteĭa.
11170 Rĕutatea când ajunge la dĕsăvîrşirea eĭ, nicĭ cum sĕ maĭ îmbunéză, prin orĭ-ce mijlocire.
Rĕutatea la om când obiceiu sĕ face, tămăduire eĭ nicĭ cum sĕ maĭ face.
Rĕutatea la om, cel maĭ spurcat suflet.
Rĕutatea la cel rĕu, dĕprindere s'a făcut dĕ la început.
Rĕutatea nu ne ĭértă să ne socotim vre-o dată.
11175 Rĕutatea pretutindenea şĭ-a găsit intrarea eĭ.
Rĕutatea sĕ măresce, când fapta bună nu sĕ cinstesce.
Rĕutatea sĕ 'nveselesce, când altuĭa rĕsplătesce.
Rĕutatea fără rĕsplătire dĕ la Domnul nicĭ cum rĕmâne.
Rĕutatea celor marĭ, dĕ n'ar da pildă celor micĭ, nu s'ar socoti aşà dĕ grea, când la aceea numaĭ ar privi.
11180 Rĕutatea din început cu rĕu gând a început.
Rĕutatea dĕ la om sĕ dĕpărtăm, ĭar nu pĕ om să'l lĕpĕdăm.
Rĕutăţile isvorĕsc din lene şî trândăvie, pentru-că la muncă nicĭ odată maĭ gândesc.
Să'ţĭ laşĭ rĕutatea până a nu te lăsà însuşĭ ea pĕ tine.
Tóte pĕ lume sĕ vestejesc, numaĭ rĕutăţile pururea înfloresc.
11185 Ceea-ce ne popresce să nu urmăm tot-dé-una tot aceea rĕutate, arată că nu avem numaĭ o rĕutate.
Cel ameţit dĕ rĕutăţĭ, anevoĭe sĕ dĕştéptă.
Cel plin dĕ rĕutate, nicĭ cum gândesce la dreptate.
Cel ce în rĕutăţĭ pururea sĕ tăvălesce, nicĭ o nădejde dĕ mântuire pĕ lume maĭ hrănesce.
Cine rĕutăţile nu le pedepsesce, sĕ 'nţelege că el le slobodesce.
11190 Din rĕutatea minţiĭ pururea alergăm la pîrĭ şî nelegĭuirĭ.
Din rĕutatea celor marĭ, ceĭ maĭ micĭ pătimesce şî rĕu sĕ chinuĭesc.
Dĕ tóte rĕutăţile să te dĕspoĭ îndată, şî când te culcĭ şî când te scolĭ, ca dĕ haĭne la baĭe.
Drumul la rĕutăţĭ fórte ĭute sĕ arată, ĭar la bunătăţĭ fórte încet.

Pentru Rĕsvrătire

Cugetele rĕsvrătitóre risipesc noródele.

11195 Rĕsvrătirea în adevĕr, mult pĕ lume o rĕscolesce, dar şî mult în urma eĭ ĕĭ folosesce.

Pentru Rĕsboiŭ.

Vedĭ *Pace.*

Pentru Rănĭ.

Maĭ lesne pĕ morţĭ ĕĭ poţĭ învià, dĕ cât când muĭerea dulce ĕţĭ va grăì şî tu dĕ ea a nu te răni.
Până când ajunge până la ficaţĭ, nicĭ un léc maĭ are.
Rana peşin să tămăduĭesce să sĕ mărécă să n'o îngăduĭescĭ, ca nu maĭ mult să pătimescĭ.
Rana până e mică să 'ngrijescĭ d'a eĭ tămăduire, că dacă sĕ măresce, cangrena te sfîrşesce.
11200 Rana şî dĕ sĕ vindecă, dar semnul eĭ ţe-aduce aminte dĕ cel-ce te a rănit.
Rănile trupuluĭ pĕ lângă ale sufletuluĭ, întru nimic sĕ socotesc.
Cea maĭ mare rană îndată sĕ dĕschide, dĕ prietenĭ şî dĕ rude, când nu sciĭ dĕ eĭ cum să te păzescĭ.
Cel-ce rănesce prin graĭŭ, cu mult maĭ rĕŭ te rănesce, dĕ cât cel maĭ ascuţit cuţit.

Pentru Rĕposaţĭ

Vedĭ *Mórte.*

Pentru Rĕspunsurĭ

Grabnic la audire şî zăbavnic la rĕspuns.
11205 Maĭ lesne a întreba, dĕ cât a rĕspunde.
Până nu veĭ audi, nu te pripi a rĕspunde.
Rĕspunsul tĕŭ să fie cu blândeţe şî dulcéţă, la orĭ-cine te întrébă, că la toţĭ plăcut te face.
Rĕspuns cu împotrivire, şî dĕ ţi-sĕ pare că te uşurézá, maĭ rĕŭ te întărîtă.
Rĕspuns la rĕspuns odată sĕ dă.
11210 Rĕspuns făr' da te socoti, nicĭ cum tu sĕ daĭ.
Să nu rĕspundĭ în locul altuĭa până a nu te va întreba pĕ tine, ca să nu te ruşinezĭ şî în urmă să te căĭescĭ.
Cel grabnic la rĕspunsurĭ nicĭ odată judecă.
Cel ce nu rĕspunde, arată 'nvinovăţire.

Cel-ce nu scie să rĕspundă, încurcă vorba şî maĭ nimic pricepĭ.
11215 Cine scie să asculte, acela scie să şî rĕspundă.
Dĕ sciĭ bine, aşà rĕspunde, ĭar dĕ nu, pune'ţĭ mâna la gură.

Pentru Rĕsplătire

Omul când nu póte rĕsplăti alérgă, mojicul la ocărĭ, càlugărul la blesteme, şî muĭerea la lăcrămĭ.
Veĭ vrăjmaşuluĭ tĕŭ să-'ĭ rĕsplătescĭ mai rĕŭ? fă-'ĭ bine pentru rĕŭ.
Veĭ să rĕsplătescĭ cuĭ-va, să nu te asemenĭ luĭ, ci din potrivă bine pentru rĕŭ să-'ĭ facĭ luĭ.
11220 Veĭ să rĕsplătescĭ celuĭ ce te ocărăsce, dá-'ĭ mulţumită cu căcĭula în mână.
Veĭ să rĕsplătescĭ celuĭ ce te înşală? fă-te că-'ĭ daĭ credĕmînt la ceea-ce te înşală.
Veĭ să rĕsplătescĭ orĭ-cuĭ? dĕ mic copil să-'l însorĭ.
Ca să rĕsplătescĭ celuĭ ce sĕ sfădesce cu tine, să te silescĭ a'l întrece la orĭ-ce dĕprindere.
Cu rĕŭ pentru rĕŭ nicĭ odată cuĭ-va să rĕsplătescĭ.
11225 Cu rĕsplătirea să alergĭ tocma ca omida şî dĕ are sute şî miĭ dĕ picere, ĭar cu facerea dĕ bine tocma ca ogarul, şî dĕ are numaĭ patru picere.
Cu bine să rĕsplătescĭ şî celor ce ţe-aŭ făcut ţie rĕŭ piste rĕŭ; ca să cunóscă şî să sĕ căĭéscă.
Când eştĭ în fericire, nicĭ cum sĕ maĭ cuvine duşmanuluĭ şî vrăjmaşuluĭ tĕŭ să-'i facĭ rĕsplătire, că îndestulă lor pedépsă, a te vedé pĕ tine în cea maĭ mare slavă şî fericire.
Când veĭ să résplătescĭ orĭ-cuĭ şî pentru orĭ-ce, întâĭŭ să guştĭ din apa uĭtăriĭ, apoĭ luĭ să-i rĕsplătescĭ.
La orĭ-ce urmare rĕsplătirea vine pĕ negândite.
11230 La rĕsplătire cu îndurare, la mânie cu umilinţă maĭ mare.
Maĭ bine nicĭ cum să rĕsplătescĭ, dĕ cât după dreptate să rĕsplătescĭ.
Numaĭ ceĭ marĭ şî 'n putere, cumpliţiĭ şî nelegĭuiţiĭ nu cred nicĭ cum rĕsplătirea Domnuluĭ, socotind că vor scăpa dĕ veşnica muncă. Vaĭ dĕ eĭ când vor păţi-o!
Nu fi grabnic la rĕsplătire către supuşiĭ tĕĭ, pentru orĭ-ce greşélă, că şî tu la cel maĭ mare cerĭ ertare dĕ greşélă.
Rĕul cu bine să'l rĕsplătescĭ, ca bine şî tu să dobândescĭ.
11235 Rĕsplătesce cu bine celuĭ ce'ţĭ face rĕŭ.
Rĕsplătire cu bine pentru orĭ-ce slujbă, pentru orĭ-ce vred-

nicie, pentru orĭ-ce ispravă, însufleţéză cu pilda şî pĕ cel maĭ nevoĭaş.
Rĕsplătirea cu rĕŭ cea maĭ mare vină.
Rĕsplătirea dĕ la Domnul, cu cât maĭ mult zăbovesce, cu atât maĭ rĕŭ te lovesce.
Mulţĭ cu rîvnă bună, să rĕsplătéscă cu bine, dar neputinţa ĕĭ împĭedecă.
11240 Nicĭ pentru bunătăţile părinţilor noştri, nicĭ pentru rĕutăţile lor, ne rĕsplătesce nooĕ Domnul, ci pentru însuşĭ ale nóstre bune saŭ rele urmărĭ.
Sĕrmanul nu póte rĕsplăti, dar Domnul în locul luĭ rĕsplătesce mult maĭ bine.
Fieş-care după faptele sale ascéptă dĕ la Domnul a luĭ rĕsplătire.
Celor-ce vĕ urăsc, cu dragoste să le rĕsplătiţĭ, ca şî eĭ să vĕ ĭubéscă.
Celuĭ ce te ocărasce, cu tăcerea maĭ bine ĕĭ ocărăscĭ luĭ, şî cu mult maĭ bine cu un «*mulţumim dumitale*» c'atuncĭ sĕ 'nţelege că'ţĭ baţĭ joc dĕ el.
11245 Celuĭ-ce 'ţĭ face rĕŭ, rĕsplătesce-ĭ tu cu bine, c'atuncĭ cugetul ĕl bate.
Cel pornit spre rĕsplătirĭ, odihnă nicĭ-cum are.
Cel-ce cu rĕŭ rĕsplătesce, asemenea şî el dobândesce.
Cel-ce rĕsplătesce binele cu rĕŭ, rĕul din casa luĭ nu va lipsi în vecĭ.
Cel-ce suflet mare are, nicĭ odată maĭ gândesce la vre-o rĕsplătire pentru câte pătimesce.
11250 Cel-ce bine urméză, cu bine să sĕ rĕsplătéscă, ca pildă dĕ la el toţĭ să dobândéscă.
Cine póte rĕsplăti pentru orĭ-ce rĕŭ, şî nicĭ-cum rĕsplătesce, acela într'adevĕr omul cel maĭ bun.
Dacă nu poţĭ rĕsplăti binele ce-aĭ dobândit, fă măcar o mulţumire.
Dĕ s'ar rĕsplăti îndată celuĭ-ce face rĕŭ, altul la rĕŭ n'ar maĭ gândì, şî dĕ s'ar rĕsplăti îndată celuĭ-ce face bine, altul îndată s'ar luà după el cu facerea dĕ bine, că pilda dascălul cel maĭ bun.
Şî chiar vrăjmaşuluĭ tĕŭ cu bine să-ĭ rĕsplătescĭ, ca prieten să-'l dobândescĭ.
11255 Şî cel maĭ mic póte rĕsplăti cu bine şî cu rĕŭ.
Şî dĕ veĭ să rĕsplătescĭ, cu cruḑime nicĭ-cum şî nicĭ odată să rĕsplătescĭ, şî maĭ ales când în mânie te găsescĭ.

Pentru Rĕstrişte

Rĕstriştea când te supune, numaĭ cu inimă mare o poţĭ şî tu pĕ ea supune.

Pentru Rĕsfăţare şî Rĕsfăţaţĭ

Rĕsfăţarea cât dĕ dulce, plecate ne-aduce.
Cel rĕsfăţat nimic nu-'ĭ place ci tóte după spate le aruncă.

Pentru Rătăcire

11260 Când omul sĕ rătăcesce, învaţă minte óre-ce maĭ bună.
Pĕ cel rătăcit, rîvna, pofta şî dorul ĕl chinuĭesce.
Pĕ cel rătăcit să nu-'l trecĭ cu vederea, ci luĭ să-'ĭ arĕţĭ calea cea maĭ dréptă.

Pentru Rĕcélă

Cine mult sĕ cocoloşesce, maĭ lesne rĕcesce.
Dĕ rĕcélă să te ferescĭ ca bólă să nu dobândescì, că dĕ căldură maĭ nicĭ unul n'aĭ vĕḑut c'a pătimit.

Pentru Răbdare, Suferire şî Nerăbdare

11265 Omul îndelung răbdător, sémĕnă cu Dumneḑĕŭ.
Omul dĕ nevoĭe multe şî grele rabdă.
Invaţă-te a suferì, ca să nu-'ţĭ pară cu greŭ când ĕţĭ va veni vre-un necaz rĕŭ.
Indelunga răbdare, darul cel maĭ mare, d'aceea maĭ mare dĕ orĭ-ce putere mare.
Indelunga răbdare dĕ multe orĭ te duce la dĕsnădĕjduire.
11270 Vaĭ celor ce pĭerd răbdarea, că rĕŭ sĕ vor căì.
Gonirea din casă şî împutarea datorniculuĭ cele maĭ grele dĕ-a suferì.
Jugul dĕ gât ţe'l-aĭ pus, suferă dĕ voĭa ta ca la un stăpân supus.
Ca patimile luĭ Iov, nicĭ un pătimaş pĕ lume maĭ mult a pătimit şî cu buna răbdare tóte le-a biruit.
Cu îndelunga răbdare şî cu dulcéţa blândeţelor pĕ toţĭ ĕĭ supuĭ sub ale tale picere.

11275 Cu cât maĭ mult rabḑĭ, cu atât maĭ bun te arĕţĭ şî sănătatea ţe-o păstrezĭ.
Cu nerăbdare nimic isbutescĭ, ci maĭ mult te smintescĭ.
Cunoscêndu-'ţĭ sórta ta să suferĭ càt veĭ puté.
Cu puţintică răbdare, orĭ-ce necaz trece. D'acésta să te ţiĭ.
Cu răbdare uĭţĭ orĭ-ce necaz ĕţĭ vine.
11280 Cu răbdare întîmpinĭ orĭ-ce rĕŭ póte să'ţĭ vie.
Cu răbdare norocul vine la loc
Cu răbdarea să rĕspunḑĭ la orĭ-ce întîmplare, ca să biruescĭ orĭ-ce în potrivă întîlnescĭ.
Cu răbdarea dobândescĭ ceea-ce tu nu gândescĭ, că vremea nestatornică, când la mine, când la tine sare ca o mince.
Când nu eştĭ dĕ faţă, să suferĭ fără sfială, nu numaĭ ocărĭ ci şî marĭ bătăĭ.
11285 Când nu poţĭ răbdà, ḑi în gândul tĕŭ: «*şî acésta trece ca apa ce curge*» şî lesne te veĭ mângâĭa.
Càt dĕ multe nevoinţe sĕ vor grămădi pĕ tine, tóte cu răbdarea le poţĭ birui, şî pĕ d'asupra lor veĭ pluti.
La răbdare să'ţĭ aducĭ aminte dĕ Iov şî îndată veĭ isbuti.
Nerăbdarea te-aruncă în cea maĭ mare prăpastie.
Rabdă şî tu ca Iov, ca să dobândescĭ şî tu ca Iov.
11290 Rĕŭ după rĕŭ vine dar răbdarea tóte le biruiesce. Dĕ ea să te ţiĭ ca s'a nu simţĭ nicĭ un rĕŭ.
Răbdarea, orĭ în ce s'a pus peşin a plesnit, numaĭ la om în inimă maĭ mult a ţinut.
Răbdarea, calea veselieĭ.
Răbdarea cam amară, dar rodul eĭ fórte dulce.
Răbdarea cu nădejdea amîndooĕ surorĭ bune, una te mângâĭe şî alta te întăresce.
11295 Răbdarea la mânie cea maĭ bună doftorie.
Răbdarea la pace privesce.
Răbdarea nicăirĭ şî-a găsit eĭ locuinţă, dĕ cât în inimă la om şî fără a luĭ voinţă.
Răbdarea piste fire, aduce dĕsnădĕjduire.
Răbdarea potolesce, gâlcéva ce din mânie isvorasce.
11300 Răbdarea semn dĕ nădejde.
Răbdarea sĕ 'nţelege liniştirea inimiĭ, cea maĭ bună odihnă a sufletuluĭ.
Răbdarea tóte le biruĭesce, şî jos le trântesce.
Răbdarea fără nădejde amară sĕ socotesce.
Răbdarea cea maĭ mare la om mângâĭere.
11305 Răbdarea celor săracĭ nu va fi întru zadar.
Răbdare cât dĕ multă, dacă veĭ sufletul să nu 'ţĭ pătiméscă.
Suferă cât veĭ puté, când nu poţĭ să dobândescĭ, ceea-ce tu dorescĭ, ca să nu te sfîrşescĭ.

Suferă şî tu acum şî nu te necăji nicĭ cum pentru câte ţie 'ţĭ vine dĕ la sórtă către tine, că ea pururea sĕ plimbă dĕ la unul pân' la altul.
Să te învețĭ să rabdĭ, ca înainte să mergĭ, şî în necazurĭ să nu pătimescĭ.
11310 Să te silescĭ a suferi, c'atuncĭ inima nu ţi sĕ maĭ bate.
Grea tămăduire, dar sănătósă.
Ceĭ-ce 'şĭ pĭerd dreptatea, cu răbdarea sĕ mângâĭe.
Cel îndelung răbdător, cu vremĭ dobândesce.
Cel îndelung răbdător cu mult maĭ voĭnic dĕ cât cel la rĕsboiŭ voĭnic.
Cel mic rabdă ca un mic, până ce vremea a-'ĭ rîde va începe.
11315 Cel mult răbdător maĭ înțelept sĕ 'nțelege.
Cel-ce va răbdà până în sfîrşit, acela maĭ fericit că s'a mântuit.
Cel-ce maĭ mult a suferit şî maĭ mult a răbdat, acela şî maĭ mult s'a învĕțat.
Cel-ce maĭ puţin rabdă, acela maĭ puţin sĕ necăjesce.
Cel-ce mult rabdă la nenorocirile sale, bărbat la suflet sĕ arată.
11320 Cine a suferit, acela a isbândit.
Cine nu scie nicĭ să rabde nicĭ să sufere, pururea pătimesce, că mic dĕ suflet sĕ socotesce.
Cine póte răbdà, acela înaintéză.
Cine răbdare n'are, în urmă sĕ căĭesce.
Cine scie să rabde, acela maĭ sănătos şî la trup şî la suflet.
11325 Buna răbdare, bună săvîrşire are.
După răbdare, bucurie mare.
Dĕ nevoĭe, suferim orĭ-ce 'n potrivă întîlnim.

Pentru Rîvnă

Vaĭ dĕ cel-ce la orĭ-ce pururea rîvnesce că n'are vreme să sĕ odihnéscă!
Când rîvnescĭ la cele străine, mâhnire şî necaz mare ĕţĭ vine, că nu le poţĭ dobândi, ĭar l'ale tale nicĭ o supĕrare.
11330 La lucru străin maĭ mult rîvnesce omul, că-'l vede dĕ dĕparte, când dĕ el n'are parte.
La puţine am rîvnì, când nu ne-am lăçomì.
La cele dĕ folos şî dĕ trebuinţă mult tu să rîvnescĭ, ĭar la cele dĕ prisos nicĭ să gândescĭ.

Pururea omul rîvnesce la cele ce sufletul luĭ poftesce, dar nicĭ odată dobândesce ceea-ce el voĭesce.
Rîvna şî pofta să ţi-le stăpânescĭ, ca să nu greşĕscĭ.
11335 Rîvna şî pofta din dragoste isvorĕsc, d'aceea cât dragostea zăbovesce.
Rîvnă şî poftă piste mĕsură nicĭ să dorescĭ, nicĭ să gândescĭ, că nu în urmă să te căĭescĭ.
Să rîvnescĭ, dar nu cu rîvna să te topescĭ.
Cel-ce piste fire rîvnesce la maĭ mult, pĭerde şî cel puţin ce maĭ nainte a avut.

Pentru Rîgăitură i Strănutat şî Bĕşină

Cu strănutatul audĭ «*vivat!*», cu bĕşina facĭ să rîdă, ĭar cu rîgăitura scârbă la ómenĭ aducĭ. Alege care 'ţĭ place.
11340 Când dĕ nevoĭe veĭ rîgăi, basmaua la gură-'ţĭ îndată să ţe o puĭ şî la o parte să te daĭ ca scârbă să nu daĭ.
Maĭ bine să te beşĭ, dĕ cât să rîgăescĭ, că bĕşina dice: «*rîdeţĭ Dumniavóstre!*» ĭar rîgăitura «*fugĭ porcule d'aci*».
Mult mult să te ferescĭ, să nu rîgăescĭ în adunare când eştĭ că rîgăitura în adevĕr sĕ 'nţelege ca o bĕşină pĕ gură.
Rîgăitura scârbă la toţĭ aduce, bĕşina rîsul cel maĭ dulce, şî strănutatul deşteptarea cea maĭ mare. Ghicĭ, care e maĭ plăcută.
Rîgăitura bĕşină pĕ gură, bĕşina uşurare dĕ stomac, léc dĕ sănătate, şî strănutătura rĕsuflare pĕ nas.
11345 Rîgăitura tótă delicateţea jos ţe-o aruncă, bĕşina în sus te mişcă şî strănutătura la nas te pişcă.
Strănutatul dice «*să trăescĭ*», bĕşina «*să te 'nveselescĭ*», şî rîgăitul «*fugĭ d'aci*».
Strănutatul cât dĕ mic, îndată te dĕştéptă, bĕşina cât dĕ ascunsă te umple dĕ miros şî rîgăitul dĕ tot te arată scârbos.
Ceea-ce aduce rîgăitură nicĭ-cum la masă să puĭ, ca să nu audĭ bĕşinĭ pĕ gură.
Cel-ce rîgăĭesce, ca porcul grohăĭesce.

Pentru Rînduĭală

Vedĭ *Orînduĭală*.

Pentru Rîs

11350 Unul dĕ altul rîdem şî dracul dĕ noĭ toţĭ.

Când alţiĭ plâng şî sĕ jălesc, nu te pune tu pĕ rîsurĭ.
Când rîdĭ pot să te vadă, dar rîsul tĕŭ să nu s'audă.
La rîs să nu te pornescĭ cu hohote nebunescĭ că prost la minte te arĕţĭ.
Nebunul când rîde dĕ dĕparte sĕ aude, ĭar înţeleptul nicĭ însuşĭ el aude.
11355 Nicĭ rîs cu hohote, nicĭ vorbă cu obrăznicie să nu 'ţĭ placă ţie, că una te-arĕţĭ gură cască şî alta dĕ dîrz piste fire.
Nicĭ să rîdĭ nicĭ să plângĭ, când nu e vreme nicĭ dĕ una nicĭ dĕ alta, că şî una şî alta, piste vremea lor, ticălos te-arată.
Rîsul piste orînduĭală, aduce plâns maĭ în urmă.
Rîsul piste mĕsură te-arată dĕ om prost
Rîsul fără vreme, treĭ fraţĭ gemenĭ are: pĕ nebunul, pĕ neghiobul, şî pĕ tine cel maĭ ticălos.
11360 Rîsul dĕ rîs sĕ socotesce, când la vreme nu sĕ nemeresce.
Să nu rîdĭ fără vreme şî piste mĕsură, dĕ orĭ-ce şî orĭ-când, c'asemene rîs te face dĕ rîs.
Să nu rîdĭ dĕ altul când vremea luĭ nu'ĭ rîde, că nu sciĭ pentru tine când şî cum vremea va rîde.
Să nu rîdĭ dĕ ciungĭ, nicĭ dĕ ologĭ, nicĭ dĕ morţĭ, nicĭ dĕ ceĭ smintiţĭ la minte cum nicĭ dĕ ceĭ şchiopĭ, nicĭ dĕ ceĭ orbĭ, nicĭ dĕ orĭ-ce slutit orĭ-cum, că tóte sûnt întîmplătóre la orĭ-cine, şî orĭ-cum, şî nu sciĭ şî tu la care i să ajungĭ.
Să nu rîdĭ dĕ cel betég, ci să te rogĭ luĭ Dumnedĕŭ să n'ajungĭ şî tu maĭ rĕŭ.
11365 Să nu rîdĭ dĕ cel-ce plânge, că şi tu ca el mâĭne póte că veĭ plânge.
Ceĭ-ce petrec cu rîsurĭ, la vreme dĕ slujbă, dĕ rîs rĕmân şî fără slujbă.
Cele dĕ rîs ne necinstesc cu mult maĭ mult dĕ cât cele dĕ necinste.
Cel-ce pururea rîde, cu gura rînjită rĕmâne.
Cine dĕ tóte pĕ lume rîde, nicĭ un necaz dĕ el nu sĕ prinde.
11370 Cine astă-dĭ rîde, mâĭne plânge, că vremea nestatornică.

Pentru Salată

Salata cere sare cam multă, unt-de-lemn şî maĭ mult, ĭar oţet cât dĕ puţin.

Pentru Sapă şî Săpătură

La cântecul cocoşuluĭ cu sapa în mână să te afli, dacă veĭ să nu'ţĭ lipséscă îmbucătura din gură.
Maĭ bine cu sapa în mână, dĕ cât cu mâna întinsă la milă.
Maĭ bine să sapĭ, dĕ cât să te căcĭulescĭ la unul şi la altul.
11375 Pămîntul să geme subt sapa ta, când daĭ cu ea, c'atuncĭ rod maĭ mult ĕţĭ dă.
Sapa şî plugul, hrana ta. Din mână nu le lăsà.
Cine nicĭ un meşteşug nicĭ cum a învĕţat, ḑice, ḑi-'ĭ şî tu luĭ că sapa póte cu mâna s'o ridice.
Dĕ cât să sapĭ pĕ subt pămînt pentru aur şî argint, unde vĭéţa ţe-o primejduĭesce, maĭ bine să sapĭ pĕ faţa pămîntuluĭ unde găsesce, cu înlesnire, pâĭnea ta ce ţĭ dă vĭéţă.

Pentru Sarcină

Veḑĭ *Insărcinare.*

Pentru Satana

La câte rele urmăm ca să nu arĕtăm, că noĭ la greşelĭ alunecăm, asupra Sataneĭ pricina o aruncăm, strigând cu glas mare *«bată 'l Dumneḑĕŭ să 'l bată, că el m'a îndemnat!*
11380 Satana locuesce unde cuget nu găsesce.
Satana cel maĭ mare duşman al omeniriĭ; cine 'n potriva omeniriĭ s'arată satană sĕ înţelege.
Dĕ nevoĭe câte odată şî Sataneĭ ĕĭ aprindem faclia spre înblânḑire.

Pentru Sabĭe

Sabĭa să n'o scoţĭ cu gând dĕ ucidere, ci numaĭ spre înfricoşare.
Sabĭa să ţe-o încingĭ, nu spre vre-o ucidere, ci spre întîmpinare rĕuluĭ ce ţie 'ţĭ vine.

Pentru Saţ

Veḑĭ *Lăcomie.*

Pentru Semeţĭ i Semeţie

Vedĭ *Indrăsnélă.*

Pentru Semne i Ceĭ însemnaţĭ

11385 Când cel-ce dă la sèmn nicĭ cum nemeresce, la semn dĕ te veĭ pune cu mult maĭ sigur eştĭ.

Cel însemnat pé din afară, şî pĕ din lăuntru sĕ 'nţelege însemnat. Dĕparte dĕ el că rĕŭ dĕ inimă sĕ înţelege.

Pentru Sete i Secetoşĭ

Vedí *Fômete.*

Pentru Seceriş

Secerişul la vremea luĭ să nu'l pĭerdĭ din mâna ta, că rĕmâĭ cu mâna gólă.

Secerişul munca cea maĭ dulce, că hrană ne aduce.

Cel-ce la vînturĭ nu maĭ socotesce, câte şî când şî dĕ unde bate, şî câţí norĭ sĕ ridică, în vecĭ nu va secera.

11390 Cine la seceriş nu sĕ lenevesce, pâĭnea din gură nu-'ĭ lipsesce.

Pentru Siguranţă

Atuncĭ numaĭ sigur eştĭ, când te supuĭ la 'nţelepcĭune şî atuncĭ maĭ fericit eştĭ, când eştĭ maĭ sigur.

Unde omul trăĭesce după cum el voiesce, fără a sĕ supune la nicĭ o legĭuire, acolo vĭéţa luĭ n'are nicĭ o siguranţă.

Maĭ bine maĭ puţin şî cu siguranţă, dĕ cât óre-ce maĭ mult şî cu primejdie dĕ vĭéţă.

Nimic maĭ sigur dĕ cât ceea-ce aĭ în mână.

11395 Rĕsbóĭele, hrănirile şî jafurile, orĭ ce siguranţă jos la pămînt o aruncă.

Pentru Silinţă

Cu silinţa tóte le săvîrşĕscĭ, frate.

Cu silinţa, tóte subt ale tale picere lesne le supuĭ.

Cu silinţa dobândescĭ ceea-ce cu gândul nu gândescĭ.

Cu bună silinţă dĕ te veĭ sili, şî pĭétra în sus o veĭ rostogoli.

11400 Când omul sĕ silesce, şî Domnul atuncĭ 'ĭ ajută, ĭar când sĕ lenevesce, Domnul dĕ el sĕ dĕslipesce.

La multe d'odată să nu te silescĭ; că la nicĭ una nemerescĭ.

Maĭ mult dĕ cât sĕ cuvine să nu te silescĭ la orĭ-ce îndeletnicire, ca să nu contenescĭ îndată.

Nicĭ pré mult, nicĭ pré puţin la orĭ-ce să te silescĭ, ci o mĕsură dĕ mijloc la tóte să păzescĭ, că prisosul d'o potrivă cu lipsa te vatĕmă.

Nu te sili piste puterea ta, ca nu cum-va să cadĭ din puterea ta.

11405 Puterea silinţeĭ, cea maĭ mare înlesnire la orĭ-ce.

Silinţa sĕ înţelege muma rodurilor.

Silinţa cea bună, tóte le supune subt ale eĭ picĭóre.

Silinţa ţe-aduce rodu cel maĭ dulce.

Silinţă bună dĕ veĭ pune, dĕ dooĕ orĭ pĕ an secerea veĭ pune.

11410 Silinţă cu sudóre te pune în picióre.

Cel ce sĕ silesce cinste dobândesce.

Buna silinţă mumă la orĭ-ce învĕţăturĭ.

Pentru Silă şî Siluire

Orĭ-ce cu silă, cu greŭ ni-sĕ pare.

Orĭ-ce fără voĭe, siluire sĕ 'nţelege după orĭ-ce lege.

11415 Orĭ-ce dĕ silă, multă vreme nu ţine.

Unde sila poruncesce, cuvîntul şî legea nu sĕ înţelege.

Unde sila stăpânesce, norodul hrănesce pĕ cel-ce'l chinuĭesce.

Cu sila tu să nu puĭ pĕ nimenĭ subt jug, fie jugul cât dĕ uşor.

Cu siluirea către norod, cumplit tiran te-arĕţĭ, cu blândeţe şî îndurare stăpân ce n'are preţ.

11420 Cînd sila poruncesce pravila contenesce.

La silă, dĕ socotinţă nicĭ o trebuinţă.

Maĭ bine 'ntr'un bordeiŭ şî acela ne 'nvelit, dar slobod dĕ siluirĭ, dĕ cât în palat împĕrătesc cu chinurĭ şî suspinurĭ.

Nu sili maĭ mult pĕ cel-ce a cerut odată ĭertăcĭune, că-'ĭ aducĭ aminte greşala dĕ maĭ nainte.

Nu silui maĭ mult pĕ orĭ-cine, orĭ-cum veĭ, că omul slobod s'a născut.

11425 Pĕ nimenĭ cu sila să nu ţiĭ în casa ta, dar nicĭ să sgornescĭ pĕ cel-ce cere mila ta.

Pĕ nimenĭ să nu silescĭ cu vre-o rĕutate, nicĭ asupra-'ĭ să aruncĭ cât dĕ mică greutate, că sila c'o mână te 'ncoronéză şî cu alta te săgetéză.
Sila, asuprimea şî dârzia, la haĭducĭ privesce şî la cel cumplit, ĭar mila, blândeţele şî îndurarea la cel înţelept.
Sila când te biruĭesce, la ce nu veĭ te silesce.
Sila nevoĭe mare.
11430 Sila dulcéţă n'are.
Sila dreptate n'are.
Sila şî necinstea, pĕ mulţĭ din ceĭ bunĭ ĕĭ arată dĕ nebunĭ când pĕ eĭ sĕ grămădesce.
Sila din fire s'a născut legea cea maĭ cumplită.

Pentru Simpatie

Veḑĭ *Antipatie.*

Pentru Simbrie

Simbria slugiĭ nu e dar, nicĭ milă dĕ la tine, ci datorie întrégă pentru a luĭ slujbă; d'aceea să n'o poprescĭ, ci peşin să 'ĭ-o împlinescĭ.
11435 Simbria slugiĭ nicĭ până mâĭne să nu zăbovéscă la tine.
Cel-ce simbria opresce dĕ la cel-ce'ĭ slujasce, foc bagă în casa sa.

Pentru Simţirĭ şî Nesimţirĭ i Nesimţitorĭ

Mult învaţă şî sĕ deştéptă cel cu simţirĭ temeĭnice.
Nesimţirea cea maĭ grea patimă la om, că te arată maĭ jos dĕ cât orĭ-ce dobitoc ce simte maĭ mult dĕ cât tine.
Nesimţirea şî slava cea mare, nu gândesce la mórte, d'aceea nicĭ că-'ĭ pasă dĕ mórte.
11440 Nesimţitorul uĭtă şî ceea ce mănâncă în ceasul ce mănâncă.
Nesimţitorul dĕ dobitoc nicĭ o dĕosebire are, ba şî maĭ jos sĕ socotesce.
Simţirea nu te înşală, dar judecata cu totul, când nu e după firea simţiriĭ.
Simţirile omuluĭ arată pĕ om dulce saŭ greţos după a lor dulce saŭ urîtă mişcare.
Simţirile nóstre tóte întunecate când adevărul nu'l cunosc.
11445 Simţirile să ţi le obişnuĭescĭ la cele cinstite, dacă veĭ să nu greşĕscĭ.
Fie-ce simţire după plăcerea eĭ sĕ mişcă.

Cea maĭ mică simţire pĕ cel maĭ marĭ duh, zadarnic 'l arată.

Pentru Siniubire

Vedĭ *Iubire dĕ sine.*

Pentru Sinucidere

Ca sinuciderea nicĭ un pĕcat maĭ grozav. Cu totul dĕ ea să te dĕpărtezĭ.
Sinuciderea furie turbată, din cumplirea inimiĭ isvorîtă, d'aceea nu simte omul ce face.
11450 Cel-ce pĕ sineş singur sĕ ucide, aceluĭa maĭ întâĭŭ creeriĭ din cap cu totul s'a smintit, şî mintea i-s'a clătit.
Dĕparte dĕ sinucidere, nicĭ prin gând să'ţĭ trécă, ca o patimă dĕ nebunie.

Pentru Singurătate

Maĭ bine să morĭ dĕ cât singur să trăĭescĭ, că ca un mort te socotescĭ şî dĕ viŭ tu eştĭ.
Numaĭ nebunul petrece singur că nimenĭ dĕ el nu sĕ apropie.
Singurătatea urîtă, glóta supĕrătóre, mijlocul lor fórte folositor.
11455 Singurătatea, mórtea desfătărilor.
Singurătatea cu totul în potriva firiĭ, şî voinţeĭ Dumneḑeescĭ, că Domnul singur nu te-a lăsat.
Singurătatea dĕ tot te prostesce.

Pentru Sihastru şî Sihastrie

Sihastria semn dĕ potolirea poftelor trupescĭ; când dar sihastrul nu face părásire nu sĕ maĭ ḑice sihastru ci blĕstĕmatu.

Pentru Sórtă

Anevoĭe a cunósce sórta unde te trage.
11460 Când sórta 'ţĭ poruncesce, te supuĭ orbesce.
Nimenĭ va puté scăpà dĕ sórta ce-'ĭ va cădé.
Nimenĭ nicĭ cum póte sta dĕparte dĕ a luĭ sórtă, cea dĕ a luĭ sórtă, cea dĕ la Domnul luĭ dată.

Nimenĭ nu póte scăpa nicĭ cum va nicĭ unde va, dĕ sórta morţiĭ sale, când şî cum ea va.
11465 Până 'n césul după urmă, dooĕ, cele maĭ urîte, sórte ne'ncungiură, una a bĕtrâneţelor şî alta a muĭerilor.
Sórta adese-orĭ ne înşală fără greşală.
Sórta omuluĭ e rótă ce sĕ învîrtesce d'odată, când dĕ jos în sus, când în jos dĕ sus.
Sórta omuluĭ într'un minut sĕ schimbă.
Sórta nicĭ cum ascultă la rugăcĭunĭ şî lăcrămĭ.
11470 Sórta nóstră să plângem pĕ ceĭ rĕposaţĭ şî ceĭ din urmă pĕ noĭ.
Sórta pĕ cel slab ĕl supune la robie.
Sórta sfinţilor ne-arată că drumul la cer nu e cu florĭ împodobit ci cu ghimpĭ acoperit.
Sórta ce 'ţĭ e hotărîtă nicĭ cum poţĭ scăpà dĕ ea.
Cea maĭ grozavă sórtă, când daĭ piste muĭere rea.
11475 Cine în potriva sórteĭ sale sĕ luptă acela maĭ ticălos.

Pentru Socotelĭ

Registrul şî budgetul, socotélă bună şî dréptă nicĭ o dată ĕţĭ arată, ĭar dregătorul cel cinstit acela te dĕştéptă.
Socotéla bună ĕţĭ ţine banĭ în pungă.
Socotélă piste mĕsură te duce la ură.
Cine ĭea socotélă adese-orĭ, nu sĕ cam căĭesce.

Pentru Socotinţă i Nesocotinţă

11480 Aurul şî argintul unul cu altul sĕ întrece, ĭar socotinţa bună p'amîndooĕ le întrece.
Altele omul socotesce şî altele Domnul săvîrşasce.
A te socoti maĭ presus dĕ cât toţĭ, începĭ a'ţĭ bate joc dĕ toţĭ şî în urmare dobândescĭ urîcĭune dĕ la toţĭ ca Satana ce din cer a căḑut pentru asemenea urmare.
Interesul pĕ d'o parte, zădărnicia pĕ dĕ alta, nu te lasă să te socotescĭ.
Omul fără socotinţă în zădar sĕ ostenesce, că nimic sĕ folosesce.
11485 Orĭ-ce veĭ urma fără socotinţă, are trebuinţă dĕ mare căinţă.
Orĭ-ce fără socotinţă, în primejdie vie te bagă.
Intâĭŭ bine să te socotescĭ apoĭ să te hotărĕscĭ, şî îndată hotărîrea în lucrare să o puĭ.
Comóra înţelepcĭuniĭ buna socotinţă.

Cum sĕ 'nvaţă d'inceput, aşà merge până 'n sfîrşit cel fără socotinţă.
11490 Cu buna socotinţă pururea vedĭ maĭ nainte ceea-ce o să sĕ 'ntîmple.
Când veĭ să te socotescĭ, dĕ calabalîc să te ferescĭ.
Când te dĕpărtezĭ dĕ orĭ-ce interes atuncĭ maĭ bine te socotescĭ.
La orĭ-ce urmare, socotinţa înainte pururea s'o puĭ călare.
La orĭ-ce te socotescĭ, trebue să cercetezĭ dĕ este spre folosul tĕŭ, fără paguba altuĭa.
11495 La socotinţă cu zăbavă, la săvîrşire cu mare grabă, că şî la una şî la alta îndată greşĕscĭ când la una te pripescĭ, şî la alta maĭ mult zăbovescĭ.
Maĭ bine te socotescĭ când cu altul te sfătuescĭ.
Mintea slobodă şî 'n odihnă trebue să ţe-o aĭbĭ, când veĭ să te socotescĭ.
Multe omul sĕ socotesce, dar nicĭ una ese precum el gândesce.
Mult mult să te socotescĭ, şî dĕ grab sĕ săvîrşĕscĭ.
11500 Muritor fiind din fire, nu socoti piste fire.
Nesocotinţa în lume muma rĕutăţilor.
Nesocotinţa pĕ lume mulţĭ ómenĭ prăpădesce.
Nimenĭ nu greşasce aşà dĕ mult, ca cel-ce sĕ socotesce fórte mult piste mĕsură.
Nimic alt maĭ cu temeĭŭ dĕ cât buna socotinţă.
11505 Nicĭ-odată în urmă, ci pururea înainte să te socotescĭ ca să nu te căĭescĭ.
Nóptea maĭ mult să te socotescĭ, când cu mintea maĭ mult te odihnescĭ.
Nu câte te socotescĭ să dicĭ, ci la cele ce dicĭ bine să te socotescĭ.
Numaĭ socotinţa şî cugetul cel bun te învaţă să cunoscĭ binele din rĕŭ.
Nu numaĭ la cele dĕ faţă, ci maĭ mult la cele din urmă, bine se te socotescĭ, la orĭ-ce urmare gândescĭ.
11510 Pururea să te socotescĭ la orĭ-ce gândescĭ, dar nu cu zăbavă piste mĕsură, ca vremea să n'o pĭerdĭ.
Până bine a nu te socoti, dĕ nimic să nu te apucĭ.
Socotinţa omuluĭ slobodă dĕ orĭ-ce împĭedecare.
Socotinţa bună, ochĭul înţelepcĭuniĭ.
Socotinţa bună întîmpină primejdiile cele maĭ marĭ.
11515 Socotinţa bună în fapte sĕ cunósce.
Socotinţa bună ridică orĭ-ce greutate din capul tĕŭ.
Socotinţa bună sĕ vede a fi acelor bĕtrânĭ, că maĭ multe aŭ pătim't.

Socotinţa bună cere singurătate, lucrarea glótă, şî săvîrşirea grabă.
Socotinţa bună dĕpărtéză cele rele.
11520 Slava şî averea, fără bună socotinţă, nicĭ cum sĕ statornicéză.
Tóte sĕ supun la buna socotinţă.
Cea maĭ mare sărăcie, lipsa dĕ socotinţă.
Ceea-ce în gând ĕţĭ vine, nu o pune în lucrare până n'o veĭ socoti dĕ dooĕ şî dĕ treĭ orĭ bine.
Ceea-ce te socotescĭ, să nu o ḑicĭ până la vremea eĭ.
11525 Ceĭ fără socotinţă la nicĭ un lucru sporesc.
Ceĭ-ce maĭ puţin sĕ socotesc, maĭ mult greşĕsc.
Cel cu bună socotinţă dintr'ale vremiĭ semne, cu mult maĭ 'nainte, vede cele din urmă.
Cel cu bună socotinţă sciinţa şî-o măresce, ĭar cel fără socotinţă greşalele ĕşĭ măresce.
Cel fără socotinţă, în cele maĭ marĭ prăpastiĭ îndată alunecă.
11530 Cel-ce nu sĕ socotesce la cele din urmă, mult sĕ căĭesce maĭ în urmă.
Cel-ce nu sĕ socotesce, nebun sĕ socotesce.
Cel-ce tot sĕ socotesce, numaĭ gândesce, dar nimic săvîrşasce.
Cel ce fără socotinţă s'apucă dĕ cele piste putinţă, curînd pĭerde şî cele cu putinţă.
Cel-ce bine socotesce, vĭéţa dĕ vĭéţă nu o socotesce, când dragostea ĕĭ lipsesce.
11535 Buna socotinţă, cea maĭ mare fericire la om sĕ socotesce.
Buna socotinţă dĕpărtéză pururea orĭ-ce greşală dĕ la tine.
Dĕ cu nópte să socotescĭ, ceea-ce la ḑiuă veĭ tu să urmezĭ.
Şî nebunul sĕ socotesce, dar pururea în urmă.

Pentru Socriĭ

Cinstesce pĕ socriĭ tĕĭ, că eĭ sûnt părinţiĭ tĕĭ.

Pentru Solĭ

11540 Capul soluluĭ nu sĕ taĭe.
Solul grăĭesce numaĭ cât i-sĕ poruncesce.

Pentru Somn i Nesomn şî Dormire

Omul fără somn nicĭ cum póte trăi.

Vĭéţă sĕ 'nţelege cât omul este viŭ, somnul pĕ om ĕl arată ca când nu ar fi viŭ, d'aceea somn maĭ puţin, ca maĭ mult să trăim, că câtă vreme nu dormim, vĭéţă o socotim.
Ca nesomnul cât dĕ mic, nimic alt maĭ rĕŭ trupul ţe'l sdrumică.
11545 Cu somnul să te lupţĭ ca să nu te supuĭe, că din vĭéţă ĕţĭ taĭe pĕ cât lumina nu o vedĭ.
Cu somn îndelungat, pâĭne nu dobândescĭ.
Când aştepţĭ pĕ óre-cine, somnul fuge dĕ la tine.
Când n'aĭ nimic, dormĭ fără grijă.
Când dórme omul, înfricoşat dĕ bun.
11550 Când dormĭ, să dormĭ ĭepuresce, c'atuncĭ tóte ĕţĭ sporesce.
Maĭ nainte dĕ toţi să te scolĭ, şî în urma tutulor să te culcĭ, ca să poţĭ dĕ tóte îngriji.
Nesomnul la om cea maĭ mare bólă, şî pĕ cel maĭ tare curînd ĕl domólă.
Nesomnul la uĭmire te cufundă şî te duce.
Nesomnul la dor, cel maĭ grozav omor.
11555 Nesomnul nu te ĭértă să uĭţĭ ceea-ce doresci.
Nesomnul te duce unde mintea nu ajunge.
Nesomnul ţe-aduce o grozăvie dulce.
Nesomnul, bóla vĕduvelor că singure dorm.
Nu ĭubi somnul pré mult ca să nu te biruĭéscă îndată sărăcia.
11560 Puţin să dormĭ pĕ acéstă lume, că pĕ ceea-l-altă în vecĭ veĭ dormi.
Puţin să dormĭ şî maĭ puţin să te odihnescĭ, ca nu cum-va în somn lipsa să te cuprindă.
Somnul alină orĭ-ce întristare.
Somnul ósele ţe le 'ngraşă şî curul ţe'l dĕspóĭe.
Somnul odihnesce orĭ-ce întristare, ĭar bătaĭa cugetuluĭ nicĭ o odihnă are.
11565 Somnul uşor aduce sănătate la vĭéţă.
Somnul uşor şî dulce, când mână pĕ subt mână şî braţe piste braţe te strînge în braţe.
Somnul uşuréză orĭ-ce durere aĭ, ĭar dragostea maĭ mult aprinde că tot la ea visezĭ.
Somnul usurinţă dĕ patimĭ ne-aduce.
Somnul îndat'astîmpĕră setea şî fómea la om.
11570 Somnul, vinul şî muĭerea curînd la ĭad te trimete.
Somnul cu vise îndestuléză pĕ om.
Somnul cu cât îngraşe trupul, cu atât maĭ mult slăbesce mintea.
Somnul cu mórtea fraţĭ gemenĭ s'aŭ născut.
Somnul cu mĕsură, sănătatea vĭeţiĭ.
11575 Somnul cu trândăvie ĕţĭ aduce sărăcie.

Somnul cât dĕ mic, la bólă mare léc.
Somnul la uĭtare tóte le pune.
Somnul la slugă maĭ dulce i-se pare, că el maĭ mult ostenesce.
Somnul pilda morţiĭ.
11580 Somnul păsĕrilor, într'un picĭor, ca să sĕ deştepte maĭ adese-orĭ, al ĭepureluĭ cu ochiĭ deşchişĭ, ca să se ferésçă dĕ vînătorĭ, al câĭneluĭ cu mintea deştéptă, ca să pă- zéscă pĕ stăpân, ĭar al bietuluĭ om, cu ochiĭ închişĭ, ca să sĕ dĕprindă cu somnul cel din vecĭ.
Somnul soldăţesc, cel maĭ dulce somn.
Somnul fumul vinuluĭ îndată ĕl risipesce.
Somnul cea maĭ bună odihnă după muncă, şî cel maĭ bun léc la orĭ ce bólă.
Somnul dulce vĭéţă ne aduce.
11585 Somnul şî trândăvia, dĕsfrînarea şî dĕsfătarea, molecĭunea şî beţia, ce curînd şî dulce la mormînt ne duce!
Stăpânul maĭ întâĭŭ dĕ cât sluga din somn să sĕ scóle, şî maĭ în urmă cu mult dĕ cât ea să se culce, ca la tóte să pótă priveghĭa.
Fără bărbat singură în pat, nicĭ cum să te culcĭ, dacă veĭ dulce somn să dormĭ.
Cel-ce maĭ puţin dórme, trăĭesce maĭ multă vreme, că vede lumina în maĭ multă vreme.
Cel-ce tótă ḑioa dórme, în bună odihnă nicĭ cum să sĕ împrumute, măcar şî de'ĭ va da, fără nicĭ o dobândă.
11590 Cine va să dórmă somn uşor şî dulce, maĭ mult să muncéscă şî maĭ puţin să mănânce.

Pentru Somnoroşĭ

Somnorosul în trândăvie vĭéţa luĭ şî-o petrece.
Cel somnoros sĕ cunósce după buhăvia luĭ.

Pentru Sorόce

Când mergĭ înaintea soroculuĭ, tot-dé-una nimerescĭ, ĭar în urmă, nicĭ odată.
Sorocul după vreme, după dĕpărtare şî după orĭ-ce întîmplare să sĕ socotéscă.

Pentru Sodomiţĭ

11595 Sodomiţiĭ în vecĭ neĭertaţĭ, ca o nelegĭuire din fire.

Pentru Soţie

Alege'ţĭ soţie din ceĭ asemene ţie, că din ceĭ maĭ marĭ, pĕ toţĭ stăpânĭ ĕĭ aĭ.

Alege'ţĭ soţie după starea ta, că dĕ maĭ mare stare te lasă fără stare.

Iubesce pĕ a ta soţie, că nimic alt maĭ plăcut, şî maĭ dorit în lume dĕ cât vĭéţa ticnită până 'n césul după urmă. Cine acésta s'a 'nvrednicit, corónă a dobândit şî fericit s'a socotit.

Omul singur nu s'a zidit, ci împreună cu soţie, d'aceea fără soţie nu sĕ cuvine să fie.

11600 Omul fără soţie, o casă pustie.

Omul din fire aşà s'a urzit, ca fără soţie nicĭ cum să fie; cine 'mpotrivă urmézá dĕ omenire sĕ dĕpărtéză.

Orĭ-cine cu mult maĭ mult ĭubesce pĕ a sa soţie, când dragoste vede dĕ la ea să-ĭ vie.

O ce dulce vĭéţă cu soţia în braţe!

Un bărbat şî o muĭere Domnul numaĭ a făcut, vrĕnd ca să arĕte că şî bărbatul şî muerĭea un soţ trebue să aĭbă pururea nelipsit. Urmézá şî tu dupĭ porunca Domnuluĭ, că de te veĭ dĕpărtà, în grea osîndă veĭ cădé.

11605 Vaĭ dĕ acela ce suferă dĕ soţie; ce cuvînt va da la cel-ce 'l-a zidit împreună cu soţie!

Ziditorul lumiĭ cu soţie te-a făcut şî tu fugĭ dĕ soţie, o ce nelegĭuire!

Când ĕţĭ alegĭ soţie, alege-o ca un prieten ce veĭ să 'l aĭbĭ în vecĭ.

Când veĭ muĭere pentru vremelnică plăcere, alege pĕ cea maĭ frumósă, ĭar când veĭ soţie pentru tótă vĭéţa ta, alege pĕ cea maĭ înţeléptă.

Muĭerea bună şî iconómă, ca o albină roditóre, ce rod nooĕ din puţin mult şî dulce ne aduce. O asemenea soţie să te rogĭ să-ţĭ vie ţie.

11610 Nu numaĭ la frumuseţe tu să te uĭţĭ, când veĭ să 'ţĭ ĭeĭ ţie soţie, ce sĕ trece ca o flóre ci cu mult maĭ mult la cinste şî 'nţelepcĭune, că i să petrecĭ cu ea tótă vĭéţa ta.

Pentru a ta soţie şî sufletul să ţe'l puĭ.

Pĕ soţia ta nicĭ cum să o daĭ în streine braţe că n'o veĭ maĭ avé într'ale tale braţe.

Să ĭeĭ pildă cât dĕ mică dĕ la turturică, ce când ĕşĭ pĭerde soţia, nicĭ maĭ vede, nicĭ aude, nicĭ maĭ calcă pĕ cracă verde.

Fericit veĭ fi când veĭ dobândi dragoste dĕ la aceea ce veĭ s'o aĭbĭ soţie.

11615 Cea maĭ mare istecĭune şî cea maĭ grea sciinţă a cunósce óre-cine cum să-'şĭ ocârmuĭéscă a sa ĭubită soţie.
Cel fără soţie sĕ 'nţelege că n'are nicĭ casă nicĭ masă.
Cel ce în vecĭ fără soţie nelegĭuit sĕ 'nţelege că firea după lege 'ĭ-a rînduit soţie.
Cel-ce fără soţie vĭéţa şî-o petrece, ucigaş dĕ ómenĭ cu drept cuvînt sĕ 'nţelege, că va să dĕsrădăcineze firea omenéscă.
Cine pĕ soţie, ĭubesce, pĕ însuşĭ sine ĭubesce, că soţia sa din însuşĭ trupul sĕŭ.
11620 Cine făptura luĭ Dumnedĕŭ dĕ soţie n'o primesce, acela nelegĭuit dĕ Domnul sĕ socotesce, că la porunca luĭ sĕ împotrivesce.
Dacă soţie ţĭ-aĭ ales după o ta plăcere, cu ea să te mulţămescĭ, la alta să nu maĭ gândescĭ.
Domnul pĕ om d'inceput cu soţie 'l-a făcut d'aceea fără soţie în potriva Domnuluĭ nicĭ cum să fie.
Domnul pĕ muĭere cu bărbat a însoţit-o, d'aceea fără bărbat nicĭ cum să rĕmâĭe.

Pentru Societate

Omul cu soţie s'a făcut ca pururea să fie în societate.
11625 Omul firesce, societate gonesce; cel-ce dĕ acésta sĕ dĕpărtéză dĕ fire nu sĕ înpărtĕşéză.
Orĭ-ce ce nu privesce la folosul şî ocrotirea societăţiĭ nu sĕ 'nţelege lege.
Orĭ-ce societate pentru folos dĕ obşte, sĕ 'nţelege la tóte.
In societate fiind, trebue să te îndeletnicescĭ cu toţĭ dĕ-o potrivă, la trebuinţele societăţiĭ.
Vĭéţa, cinstea şî averea, cele maĭ marĭ temeĭurĭ ale societăţiĭ.
11630 Vrăjmaş ne înduplecat al societăţiĭ cel-ce fuge dĕ societate.
Societatea între ómenĭ, temeĭul omeniriĭ.
Societatea sĕ întocmesce cu o dĕ bună voĭe schimbare dĕ cele trebuincĭóse a unuĭa cu altul.
Societatea sĕ ţine cu a fieş-căruĭa bună îndeletnicire.
Societatea cea maĭ bună, când dĕ-o potrivă aŭ vĭéţa cea maĭ bună.
11635 Societatea cere dĕ-o potrivă cinste.
Firea pĕ om 'l-a făcut pentru societate.
Firescile trebuinţe tutulor ne arată că omul trebue pururea în societate să trăĭéscă.
Dreptatea şî îndurarea, datoriile societăţiĭ.
Cel-ce cu nimenĭ n'are societate, vrednic sĕ 'nţelege dĕ pustietate.

Pentru Suire

Vedĭ *Urcare.*

Pentru Suvenir

11640 Suvenirul anevoie sĕ pĭerde.

Pentru Sughiţ şî Suspinurĭ

Suspinurile, oftăturile şî lăcrămile, semn dĕ dorul dragostiĭ, ĭar sughiţul pĕ tóte le potolesce.
Suspinul arată patima sufletéscă, ĭar gemetul trupéscă.

Pentru Superstiţie

Superstiţia maĭ tare dĕ orĭ-ce lege.
Superstiţia te întunecă în cea maĭ mare lumină. Dĕparte dĕ ea.

Pentru Supunere şî Supuşĭ

Vedĭ *Stăpân.*

11645 A sĕ supune altuĭa cu greŭ la om sĕ pare, ĭar prăvilelor a sĕ supune, cu mare plăcere.
Atuncĭ supuşiĭ petrec în odihnă când Domnul priveghĭéză.
Atuncĭ tu să aşteptĭ dĕ la supuşiĭ tĕĭ urmărĭ bune şî 'nţelepte, când şî tu lor le veĭ da cinstite pilde şî drepte.
Aşà tu să te arĕţĭ către supuşiĭ tĕĭ, precum şî tu voĭescĭ ca Domnul către tine să sĕ arate maĭ bine.
Cu-aĭ tĕĭ supuşĭ să urmezĭ ca sórele ce pĕ toţĭ d'opotrivă încăldesce, fie bunĭ, fie rĕĭ, că pĕ toţĭ aĭ sĕĭ, d'opotrivă ĕĭ socotesce.
11650 Cu cuvînt când supuĭ, sub al tĕŭ picĭor pĕ toţĭ ĕĭ puĭ, ĭar cu «*aşà voĭŭ eŭ*» pĕ toţĭ ĕĭ risipescĭ.
Cu pilda pĕ norod lesne ĕl supuĭ la orĭ ce lege puĭ.
Cu supunere şî credinţă la stăpânul tĕŭ, ca cocoriĭ să te arĕţĭ ce dioa şî nóptea în mijlocul lor pĕ-al lor maĭ mare ĕl păzesc.
Cu dreptatea înmulţescĭ, cu strîmbătatea risipescĭ pĕ toţĭ aĭ tĕĭ supuşĭ. Alege care'ţĭ place.
Când piste fire pĕ supuşiĭ tĕĭ ĕĭ superĭ, la dĕsnădĕjduire

'ĭ aducĭ șî dĕsnădĕjduirea țe-aduce vătĕmare fără léc. Dĕparte d'o asemenea urmare.
11655 La cuvînt când nu te supuĭ, greșala înainte o puĭ.
Maĭ bine Domnuluĭ tĕŭ să te supuĭ, dĕ cât asupra luĭ să te puĭ.
Melcul până nu'l pune pĕ foc nu 'ncepe a grăi, așà șî supusul până nu ajunge la dĕsnădĕjduire, nu începe a cârti.
Nicĭ unul sĕ supune la jug dĕ bună voĭe.
Nu cu sabia ci cu cuvîntul să supuĭ pĕ orĭ-cine.
11660 Nu ceea-ce veĭ, ci ceea-ce pot șî sĕ cuvine să dea supușiĭ tĕĭ, aceea să cerĭ dĕ la eĭ.
Nu cinste mare, ci dragoste maĭ mare, dĕ la supușiĭ tĕĭ să te silescĭ să dobândescĭ.
P'aĭ tĕĭ supușĭ, să 'ĭ îndatorezĭ la cele lor dĕ folos, ĭar nu pentru alțiĭ să 'ĭ silescĭ.
Piste trebuință șî ce e dĕ prisos, nicĭ cum să maĭ cerĭ dĕ la supușiĭ tĕĭ.
Pururea să cauțĭ la fericirea supușilor tĕĭ.
11665 Pururea să te supuĭ la a loculuĭ stăpânire.
Pĕ supușiĭ tĕĭ cu cererĭ șî marĭ greutățĭ nicĭ cum să-'ĭ îngreunezĭ, ca nu cumva să-'ĭ pĭerḑĭ.
Pĕ supușiĭ tĕĭ nicĭ cum să 'ĭ asuprescĭ, ci dĕ a ta milă pĕ toțĭ să-'i împărtĕșescĭ.
Pĕ supușiĭ tĕĭ să nu-'ĭ socotescĭ dĕ aĭ tĕĭ robĭ, ci pĕ uniĭ dĕ aĭ tĕĭ copiĭ, șî pĕ alțiĭ d'aĭ tĕĭ frațĭ.
Pĕ supușĭ să-'ĭ socotescĭ că sûnt zidițĭ dĕ Domnul ca șî însușĭ tu.
11670 Pĕ toțĭ supușiĭ tĕĭ să-'ĭ ĭubescĭ ca pĕ însușĭ fiiĭ tĕĭ.
Supunerea nu e datorie ci îndatorire; d'aceea întâĭŭ să îndatorezĭ pĕ óre-cine, cu óre-ce, apoĭ să cerĭ supunere dĕ la el.
Supunerea dĕ dragoste cu mult maĭ bună dĕ cât cea dĕ frică.
Supusul pĕ stăpân trebue să'l asculte, șî stăpânul să îngrijéscă dĕ el ca dĕ al sĕŭ stăpân.
Să te supuĭ îndată la cel cu cuvînt, șî la acel lucru ce folos la obște aduce.
11675 Supușiĭ pururea maĭ lesne sĕ légă cu lanțurile blândețelor.
Tóte îndată sĕ supun la cel maĭ tare șî la cel maĭ cu putere.
Supușiĭ tĕĭ dĕ la tine pildă să ĭea la orĭ-ce urmare.
Firesce supusul la stăpân sĕ 'mpotrivesce, când piste mĕsură ĕl silesce.
Fă pĕ supușiĭ tĕĭ maĭ mult să sĕ rușineze dĕ cât să sĕ înfricoșeze dĕ tine, că rușinea lor smerenie le-aduce, ĭar frica urîcĭune.

11680 Frică la supuşiĭ tĕĭ, nicĭ cum să le puĭ, ci cu dragoste şî blândeţe la tine să-'ĭ supuĭ.
Ceĭ maĭ mulţĭ în lume la silă sĕ supun dĕ cât la cuvîntul bun.
Cele nooĕ, când cele vechĭ sĕ uĭtă, pururea la supuşĭ maĭ grele sĕ pare.
Cel maĭ slab la cel maĭ tare sĕ supune după fire.
Cel tare pĕ cel slab pururea ĕl supune la legea ce el pune.
11685 Cine la cuvînt sĕ supune acela maĭ sus sĕ pune.
Cine la Domnul sĕ supune, Domnul pĕ el sus ĕl pune.
Cine nu sĕ supune la nevoĭe, dĕ nevoĭe?
Dĕ voĭe să te supuĭ la cele piste a ta putinţă, că şî tu lor dĕ nu te veĭ supune, ele pĕ tine te vor supune
Dĕ voĭe bună, cu mult maĭ bine, sĕ supune orĭ-cine la o bună stăpânire, dĕ cât dĕ silă.
11690 Dĕ la supuşiĭ tĕĭ dragoste să cerĭ, ca dĕ la nisce prietenĭ adevĕraţĭ aĭ tĕĭ.
Dĕ supuşĭ să îngrijĕscĭ ca dĕ însuşĭ casa ta, că o casă către tine ale lor case sĕ 'nţeleg.

Pentru Supĕrare

Omul atuncĭ maĭ mult sĕ supĕră, când sĕ află dĕ nevoĭe între ceĭ-ce nu e slobod a sĕ supĕra dĕ eĭ.
Omul sĕ supĕră nu dĕ cele după cuviinţă, ci dĕ cele din potrivă.
Omul dĕ ném şî dĕ cinste, uĭtă orĭ-ce supĕrare dĕ la altul a păţit.
11695 Orĭ-ce nu sĕ urméză când şî cum sĕ cade, supĕrare ne aduce.
Orĭ-ce te supĕră dă-o la o parte ca cizma ce te strînge, fie cât dĕ frumósă, la o parte sĕ lasă.
Invaţă-te dĕ la furnică să nu superĭ nicĭ pĕ cel maĭ mic, cât dĕ mare veĭ fi, care spre rĕsplătirea gândaculuĭ, ce o supĕrase, luă în gură un păĭuş aprins şî suindu-se în cuĭbul luĭ ĕĭ dete foc şî arse toţĭ puiĭ, cum şî dĕ la albină, pentru facere dĕ bine, ce pentru un uleĭŭ ce-'ĭ daĭ, spre adăpostire, te umple dĕ mĭere.
Vĭéţa fiind scurtă, nu trebue să te superĭ dĕ orĭ-ce, aşà îndată, că n'aĭ vreme dĕ 'ntristare, când nu 'ţĭ maĭ rĕmâne nicĭ un minut dĕ dĕsfătare.
Când nu bagĭ în sémă ceea-ce te supĕră, atuncĭ sufletul ţi-sĕ înveselesce.
11700 Când supĕrarea ar lipsi, urîcĭunea şî rĕsplătirea nicĭ cum s'ar maĭ ivi.

Câte supĕrărī dĕ la orī-cine aī pătimit maī 'nainte dĕ puterea ce în urmă aī dobândit, tóte îndată să le puī la uītare, în vremea puteriī tale.
Maī mare supĕrare pĕ lume nu póte fi dĕ cât când omul pătimesce chiar dĕ însuşī aī sĕī.
Maī bine pâīne uscată, cu puţintică sare şî cu bună rĕsuflare, dĕ cât bucate scumpe şî cu mare supĕrare.
Multa supĕrare, fie cât dĕ dulce, plecate ne aduce.
11705 Nimenī pĕ sineşī supĕră dĕ cât când nu maī are nicī o nădejde saŭ când sĕ turbură mintea luī în cap.
Nicī cum să adaugī maī multă supĕrare celuī cădut în rea stare, că triştea d'o potrivă vine, când la mine când tine.
Piste putinţă unul cu altul împreună a petrece fără cea maī mică supĕrare.
Pricina supĕrăriī dĕ mijloc s'o ridicī, ca supĕrare nicī cum tu să maī cercī.
Pĕ cel maī mic frate dĕ'l veī supĕrà, pĕ toţī dĕ obste i-aī supĕrat, că toţī ca nisce părţī ale unuī frate sûntem.
11710 Pănă ce semnul supĕrăriī nu sĕ stinge, anevoīe dragostea a sĕ maī înnoi.
Supĕrarea piste fire ţe-aduce dĕsnădĕjduire.
Supĕrarea prin ascuns cu mult maī rea dĕ cât cea dĕ faţă.
Supĕrarea celor rele, ne dĕpărtéză dĕ ele.
Supĕrarea dragostiī o suferī cu plăcere.
11715 Să aşteptī şî să nu 'ţī vie, în pat să te puī şî să nu poţī dormi, să slujĕscī şî să nu 'ţī plătéscă supĕrare dĕ mórte ţie ĕţī aduce.
Să nu superī atâta în cât să audī «*ajunge!*» c'atuncī supĕrarea pĕ tine te-ajunge.
Să dĕpărtezī dĕ la tine tot ceea-ce supĕrare póte să'ţī aducă ţie.
Cea d'intâīŭ supĕrare, fie cât dĕ mică, d'o veī întîmpina, cea din urmă nu va maī încerca a te vătĕma.
Ceea-ce cunoscī că te supĕră dĕpărtéză dĕ la tine, ca să nu te încalece şî să te pórte după cum tu nu veī.
11720 Ceī supĕraţī pururea cârtesc până când la supĕrare gândesc. Dĕpărtéză supĕrarea ca să scapī dĕ cârtélă.
Cele trecute şî cele din urmă puţin te supĕră īar cele dĕ faţă mult şî piste fire.
Cel ce pĕ alţiī a supĕrat, să sufere şî el când alţiī pĕ el ĕl înfruntéză.
Cel-ce supĕră pĕ făcĕtorul luī dĕ bine nu întârziīază a-'şī lua rĕsplătirea.
Şî cea maī mică supĕrare dĕ multe orī ne-aduce cea maī mare turburare.

Pentru Surḑĭ

11725 Vaĭ dĕ cel-ce strigă la urechea celuĭ surd!
Nicĭ un surd maĭ surd ca cel-ce nu ascultă.

Pentru Suspinurĭ

Veḑĭ *Sughiţ*.

Pentru Suferire

Veḑĭ *Răbdare*.

Pentru Suflet

Veḑĭ *Trup*.

A sufletuluĭ sfinţenie, a trupuluĭ curăţenie.
Acel suflet sĕ vede maĭ bun ce suferă orĭ-ce întîmplare ca o trecĕtóre.
Urît, să te ducĭ cu suflet încărcat dĕ nelegĭuirĭ, dĕ blestemăţiĭ şî dĕ netrebniciĭ.
11730 In sufletul tĕŭ locuinţa Domnuluĭ, d'aceea să nu'l superĭ cu plăcerĭ necinstite.
Smerenia molecĭune ĭar mândria mărime a sufletuluĭ să 'nţelege.
Cu anevoĭe dobàndesce, sufletul orĭ-ce doresce.
Cuĭ sufletul nu-i sĕ turbură, inima nu sĕ bate, aceluĭa somnul nu sĕ ticnesce.
Cuvîntul la suflet ca o haĭnă la trup, însă întâĭŭ dĕ trup să îngrijĕscĭ apoĭ dĕ haĭna luĭ.
11735 Curat la suflet să trăĭescĭ, la poruncĭ cu blândeţe, la purtare cu cinste, la muncă cu răbdare, dacă vreĭ să dobândescĭ darul cel maĭ mare.
Cu frică şî grijă mare, pentru curăţenia sufletuluĭ tĕŭ, ca să nu adaugĭ pĕcate piste pĕcate.
Cu suflet curat intri pĕ uşa raĭuluĭ, cu mânele în şoldurĭ.
Când sufletul întristat, tot trupul bolesce.
Când sufletul pătimesce, trupul nu sĕ odihnesce.
11740 La cele sufletescĭ cu curaj să te arĕţĭ, ca un nemuritor, ĭar la cele trupescĭ cu cea maĭ mare grijă, ca un muritor, ca nicĭ o căinţă în urmă să dobândescĭ.
Linişteа sufletuluĭ fericirea omuluĭ.
Liniştea şî turburarea a sufletuluĭ curge din réoa saŭ bună a cugetuluĭ urmare.

Lumina trupuluĭ, Domnul sĕ înţelege, ĭar a sufletuluĭ înţelepcĭunea.
Maĭ mult sufletul dĕ cât trupul să ţe-l împodobescĭ, dacă veĭ să te cinstescĭ.
11745 Maĭ mult sufletul dĕ cât pântecele să ţe-l împodobescĭ, că pântecele orĭ ce bagĭ într'însul tóte afară le scóte, ĭar sufletul tóte în el le păstréză.
Maĭ bine într'un bordeĭŭ şî vesel la suflet, dĕ cât în cel maĭ frumos palat şî cu lacrămĭ pĕ obraz.
Maĭ mult să te silescĭ pentru a sufletuluĭ linişţire dĕ cât pentru a trupuluĭ tămăduire că sufletul, când pătimesce, trupul sĕ topesce ĭar trupul când pătimesce, sufletul nicĭ sĕ simte.
Maĭ bine trupul să'ţĭ pătiméscă, dĕ cât sufletul să sĕ chinuĭéscă.
Mulţumirea sufletuluĭ dĕ rĕsplătire un minut numaĭ ţine, ĭar cea dĕ îndurare în vecĭ rĕmâne.
11750 Neturburarea sufletuluĭ, sănătatea minţiĭ.
Nimic alt maĭ scump ca sufletul pĕ lume, să nu te atingĭ dĕ el, că nu'l maĭ poţĭ pune la loc.
Nimic alt maĭ tare ca sufletul la om.
Nu numaĭ trupul slobod să ţe-l păzescĭ, ci cu mult maĭ mult sufletul dĕ orĭ-ce, că sufletul blând sĕ robesce, trupul maĭ mult pătimesce.
Nu numaĭ trupul ci maĭ mult sufletul să ţe-l dĕprindĭ cu vîrtute şî virtute.
11755 Nu numaĭ dĕ trup, ci maĭ mult dĕ suflet, tu să îngrijĕscĭ, că sufletul când sĕ dĕpărtéză, trupul nicĭ cum ĕţĭ maĭ slujasce.
Nu trupul când sĕ chinuĭesce, ci sufletul când pătimesce atuncĭ maĭ mult să te întristezĭ.
Nu te uĭtà în obraz ci la sufletul cel de subt obraz.
Pizma, zavistia, mânia, urgia, ş'o voi a rĕsplăti, sufletul ţetopesce: fugĭ dĕ tóte acestea ca sufletul sănătos pururea să'ţĭ fie.
Piste putinţă a nu dori, sufletul la óre-ce.
11760 Sufletul atuncĭ sĕ odihnesce, când nu bagĭ în sémă orĭ-ce póte să-l supere.
Sufletuluĭ îĭ dă putere cuvîntul cel maĭ drept, ĭar trupuluĭ vinul cel maĭ vechiŭ.
Sufletul un abur al sângeluĭ sĕ'nţelege, că cum sângele sĕ- rĕcesce, sufletul te părăsesce.
Sufletul curat cel fără chichiţe.
Sufletul curat, când nicĭ o pată dĕ patimĭ dobândesce.
11765 Sufletul când pătimesce, cuvîntul ĕl lecuesce.
Sufletul când pătimesce, tot trupul ĕl topesce.

Sufletul maĭ presus să ţe-l ţiĭ, dĕ orĭ-ce spurcăcĭune, ca să nu cadĭ în urîcĭune.

Sufletul mult pătimesce când mintea sĕ smintesce.

Sufletul nevinovat, vătĕmare nicĭ cum are.

11770 Sufletul neturburat, linişte trupuluĭ aduce.

Sufletul nu sĕ mênţine când cu cugetare greşasce.

Sufletul sĕ odihnesce când din rele contenesce.

Sufletul sĕ uşurézá când omul greşala luĭ o înfăţişază.

Sufletul sĕ înveselesce când cu dragoste sĕ cinstesce.

11775 Sufletul sĕ înţelege lucru Dumnedeesc; cine suflet vatĕmă pĕ Dumnedĕŭ supĕră.

Sufletul sănătos când ţe-l aĭ, dĕ nicĭ o patimă frică aĭ.

Sufletul sĕ înveselesce când cugetul ĕĭ mărturisesce nevinovăţia luĭ.

Sufletul să ţe-l deprindĭ cu înfrînare şî stăpânire patemilor luĭ.

Sufletul fără trup anevoĭe sĕ 'nveselesce.

11780 Sufletul cel tare mórte întru nimic o are.

Sufletul dĕ multe orĭ cunósce ce o să paţă.

Sufletul dĕ sine, fără nicĭ o împrejurare, nicĭ nu cântă nicĭ nu plânge, ci ca un mort sĕ 'nţelege.

Suflet bun către orĭ-cine vrăşmăşesce şî hoţesce, nicĭ cum sĕ dobândesce.

Suflet dĕ om să nu vatĕmĭ, că nu'l maĭ poţĭ vindecà.

11785 Slăbicĭunea sufletuluĭ ne face să poftim la cele dĕ prisos, şî dintr'aceste pofte sĕ nasce lăcomia.

Slăbicĭunea sufletuluĭ te face să credĭ la orĭ-ce gândescĭ.

Turburarea sufletuluĭ la tinereţe să sgândără, atuncĭ cât veĭ puté să o înfrînezĭ.

Trupul privesce la cele dĕ acum, ĭar sufletul şî la cele dĕ acum, şî la cele trecute, şî la cele din urmă; d'aceia maĭ mult dĕ suflet să îngrijĕscĭ.

Trupul slugă sufletuluĭ; d'aceĭa maĭ mult dĕ suflet să te îngrijĕscĭ, ca o slugă ce eştĭ.

11790 Trupul tĕŭ nu'l poţĭ cunósce, ce'l vedĭ tótă dioa, şî sufletul e să-l cunoscĭ ce nu'l vedĭ nicĭ odată.

Trupul firesce sĕ hrănesce cu cele maĭ bune bucate, ĭar sufletul în adevĕr cu cele maĭ bune învĕţăturĭ.

Haĭnele, cât dĕ curate, cu purtarea lor îndată sĕ tăvălesc, ĭar sufletul, odată dĕ sĕ va curăţi, în vecĭ rĕmâne curat.

Hrana sufletuluĭ, dĕpărtarea patimilor.

Hrana trupuluĭ mâncarea, ĭar a sufletuluĭ fapta cea maĭ bună.

11795 Cele ce maĭ mult sufletul tĕŭ ţe l îngreunézá, mincĭuna sĕ socotesce, făţărnicia, mândria şî năpăstuirea; d'aceea d'acestea maĭ uşor să plecĭ, când după lume te călĕtorescĭ.

Cel urît la suflet, inima îndrăcită i sĕ socotesce.
Cel curat la suflet, cu cugetul sĕŭ maĭ mult sĕ sfătuesce.
Cel curat la suflet lesne crede pĕ orĭ-cine, că pĕ toţĭ ĕĭ socotesce ca pĕ însuşĭ sine.
Cel curat la suflet nicĭ odată jură.
11800 Cel curat la suflet pĕ toţĭ ĕĭ ĭubesce maĭ mult dĕ cât pĕ sine.
Cel cu suflet mare, n'are supĕrare dĕ nicĭ o întîmplare, fie cât dĕ mare.
Cel cu suflet mare nicĭ dĕ cele rele mult sĕ întristéză, nicĭ dĕ cele bune mult sĕ 'nveselesce.
Cel cu suflet mare sĕ cunósce din facerea dĕ bine către ceĭ ce l'aŭ supĕrat.
Cel cu suflet bun, orĭ-unde s'o duce, primire dulce pĕ la toţĭ găsesce.
11805 Cel cu suflet bun maĭ bine va să sĕ năpăstuĭéscă, dĕ cât el pĕ altul să năpăstuĭéscă.
Cel cu rana 'n suflet orĭ-ce sĕ grăĭesce, dĕ ĕl socotesce că sĕ vorbesce.
Cel maĭ tare suflet acela sĕ 'nţelege ce nenorocirele nicĭ cum ĕl supune.
Cel mic dĕ suflet, pururea maĭ în urmă, că 'ndrăsnéla nicĭ cum o cunósce.
Cel mic dĕ suflet dĕ nimic bun.
11810 Cel slab dĕ suflet dĕ orĭ-ce sĕ spăĭmântéză şî 'ndată sĕ 'ntristéză.
Cel tare dĕ suflet pururea slobod sĕ socotesce dĕ orĭ-ce patimă.
Cel tare dĕ suflet suferă până la mórte.
Cel tare dĕ suflet dĕ multe necazurĭ şî nenorocirĭ sĕ póte ispiti dar dĕ nicĭ una sĕ póte birui.
Cel tare dĕ suflet dĕ nimic are frică, ĭar cel slab dĕ suflet şî dĕ furnică 'ĭ-e frică.
11815 Cine mare dĕ suflet va să sĕ arate, să'şĭ stăpânéscă dîrzia a sufletuluĭ sĕŭ.
Cine nu sĕ supĕră suflet sănătos are.
Din pămînt am işit, în pămînt vom şî intrà, ĭar sufletul nostru în cer va sburà c'acela închipuĭesce, a celuĭ pré înalt, icónă tăĭnuită.
Dĕ suflet sĕ îngrijĕscĭ ca d'un Domn şî d'un stăpân, ĭar dĕ trupul tĕŭ ca d'un ostaş bun.

Pentru Săvîrşire

Vrednicia, dĕstoĭnicia şî voĭnicia cu isteţime şî socotinţă bună săvîrşasce orĭ-ce lucru, ĭar nu mulţimea dĕ mâĭnĭ.

1820 Ca să poţï săvîrşi bine, orï-ce lucru ïeï în mână, treï lucrurï maï cu sémă trebue să dobândescï: plăcere bună, materie şî dĕprindere.
La cele dĕ săvîrşire, trebue silinţă óre ce maï bună.
Nu multe d'odată să te silescï a săvîrşi că nicï una veï săvîrşi.
Pururea aşteptând ca maï târḑiŭ să hotărĕscï, nicï odată săvîrşescï.
Până a nu săvîrşi cea-ce trebue să facï nu te lăudà maï înainte cu ea, ca nu lumea să nu nemerescï, şî apoï dĕ toţï să te necinstescï.
1825 Cel ce dĕ multe s'apucă, nicï una săvîrşasce.

Pentru Sĕmĕnat, Sĕmînţă şî Sĕmĕnăturï

Orï-ce veï sĕmĕnà aceia veï şî secerà; d'aceia păstréḑă-le dĕ sĕmînţa cea maï bună.
Una dĕ veï sĕmĕnà şî maï mult d'o veï lucrà, înḑecit veï luà.
Unul samĕnă şî altul mănâncă.
In pămînt dĕ veï pune cea maï bună sĕmînţă, atuncï sĕ nădĕjduescï rod bun după silinţă.
1830 La vreme dĕ veï sĕmĕnà, maï mult veï căpĕtà.
Sĕmînţa dĕ arătură nicï cum să te atingï dĕ ea, ci s'o laşï la cel ce ară, ca în vreme să ieï şî tu din ea.
Cel ce puţin samĕna, puţin ş'adună.
Cine ea dĕ la plugar sĕmînţă dĕ arătură, ca când ï-ar lua bucătura din gură.
Cine cu sudóre va sĕmĕnà, cu veselie va secerà.
1835 Dacă din vreme veï sĕmĕnà, din vreme veï şî adunà.

Pentru Sănătate i Sănătoşï

Intâiŭ sănătate, apoï urmărï bune şî în urmă avere fără năpăstuire, ïar în sfîrşit învĕţătură bună. Că ca sănătatea nimic alt maï dĕ folos, şî ca urmările bune nimic alt maï cinstit, ïar fără avere, te socotescï fără mâinï şî fără picere, şî fără învĕţătură ca fără ochï, rĕmâï în urmă.
Cu capul rece, cu picerele calde, şî cu pântecele uşor nu veï avé trebuinţă dĕ nicï un dohtor, pentru sănătatea ta.
Cu muncă după putere şî cu mâncare bună, cu o bĕutură după mĕsură sănătatea sĕ 'ntăresce şî pré bine sĕ păzesce.
Când auḑï: *mï-e fóme* semn bun dĕ sănătate.
1840 La vorbă, la mâncare, la bĕutură şî la orï-ce altă plăcere

cu mare cumpĕtare, dacă veĭ sănătatea ta să'şĭ aĭbă maĭ bună stare.
La un trup sănătos şî suflet sănătos maĭ cuviincĭos.
Maĭ mult dĕ sănătate dĕ cât d'avere să 'ngrijĕscĭ, că cu sănătatea avere dobândescĭ, ĭar cu averea sănătate nu găsescĭ.
Maĭ bine obraz gros şî om sănătos.
Maĭ bine sărac şî cu trupul sănătos dĕ cât bogat şî cu rănĭ în pat.
11845 Mult mult să îngrijĕscĭ d'a trupuluĭ sănătate, dar cu mult maĭ mult d'a sufletuluĭ şî d'a minţiĭ.
Nimenĭ cunósce sănătatea, fără numaĭ când e bolnav.
Nimic maĭ bun în viéţă dĕ cât sănătatea bună.
Până nu ne 'mbolnăvim dĕ sănătate nu 'ngrijîm, c'atuncĭ numaĭ sănătatea sĕ cunósce cât dĕ scumpă.
Sănătatea la om cea maĭ scumpă, cea maĭ dorită şî cea maĭ plăcută dar acésta a o păzi.
11850 Sănătatea minţiĭ, dĕpărtarea patimilor.
Sănătatea trupuluĭ, întregimea sufletuluĭ.
Sănătatea trupuluĭ stă în puterea stomahuluĭ, şî în curăţenia sângeluĭ, ĭar a sufletuluĭ în cea maĭ bună cugetare.
Sănătatea să ţe-o păzescĭ, cu mult maĭ mult dĕ cât comóra din pămînt, că sănătatea la om cea maĭ mare bogăţie.
Sănătatea fiĭca ostenelіĭ.
11855 Sănătos făcêndu te îngrijĕsce-te să numaĭ greşĕscĭ.
Cea maĭ mare fericire sănătatea sĕ 'nţelege.
Ce e maĭ greŭ? dĕ cât a'şĭ păstrà óre-cine sănătatea sa.
Cine muncesce maĭ sănătos este.
D'ale sănătăţiĭ pururea să îngrijĕscĭ, şî leneviriĭ nicĭ cum să te daĭ, ca să nu o perḑĭ.
11860 Dĕ rîs veĭ fi, când tu te veĭ ruga pentru sănătatea ta, şî dĕsfătărĭ nicĭ cum veĭ încetà.

Pentru Săpăturĭ

Veḑĭ *Sapă*.

Pentru Săracĭ i Sărăcie şî Bogaţĭ i Bogăţie

A sĕ 'ntîmplà omul sărac, nu e nicĭ o ruşine, ci ruşine este a cădé în sărăcie dintr'a luĭ blestemăţie.
A sărăcieĭ tale bólă cu nimic alt sĕ domólă dĕ cât cu munca ta, când tu cu ea te veĭ luptà.
Adu-ţĭ aminte dĕ cel sărac, când daĭ piste norocire, că póte şî tu mâĭne, ca el să fiĭ sărac.

Omul cel sărac, la pămînt să muncéscă ca să nu sĕ maĭ numéscă nicĭ odată sărac.

11865 O ce grea povară, sărăcia gólă!

Unde noródele nu sĕ asupresc, acolo săracĭ nu sĕ pré găsesc.

Imparte şî pĕ la săracĭ, din cea-ce Domnul, dĕ prisos, ţie ĕţĭ dă.

Indrăsnéla săraculuĭ să nu ĭ-o poprescĭ ci să ĭ-o slobodĭ şî când tu nu voĭescĭ.

Vaĭ dĕ acela ce, cu numele Domnuluĭ, pĕ norod ĕl sărăcesce.

11870 Vaĭ dĕ tine când sărăcia şade călare pĕ tine!

Vaĭ dĕ ceĭ săracĭ, fie şî învĕţaţĭ, când ceĭ rĕĭ şî ne 'nvĕţaţĭ, poruncesc şî chinuĭesc!

Ca sărăcia pĕ om nimic alt maĭ rĕŭ, îndată ce sĕ pune, că dĕ mâĭnĭ şî dĕ picere, ca p'un vinovat ĕl légă, gura i-o astupă, mintea i-o întunecă, îndrăsnéla ĭ-o popresce; d'aceea cât veĭ puté, din tótă vîrtutea ta, să te silescĭ, să te pripescĭ, sărăcia când ĕţĭ vine, s'o dĕpărtezĭ dĕ la tine cu munca din tóte dilele.

Ca cel sărac nicĭ unul nu e maĭ sigur l'avere.

Cu sărăcia dacă te 'nveţĭ, când pĭerdĭ ceea ce dobândescĭ nu 'ţĭ sĕ pare cu greŭ.

11875 Cu cât dĕ lesne a sărăci, cu atât anevoĭe a purtà sărăcia.

Cu mult maĭ mult sărăcia, dĕ cât bóla, te usucă când dĕ tine sĕ lipesce.

Cu mult maĭ dĕ ruşine, să nu scapĭ dĕ sărăcie, cu însuşĭ munca ta, dĕ cât să-ţĭ mărturisescĭ sărăcia ta.

Cu ceea ce daĭ săraculuĭ însuşĭ tu, cu aceea d'aicĭ te ducĭ, ĭar ceea ce sĕ dă, după călătoria ta, la urmaşiĭ tĕĭ privesce, ĭar nu la tine.

Către cel sărac să nu te-arĕţĭ ca un drac.

11880 Când ajuţĭ pĕ cel sărac, ca când aĭ da banĭ cu dobândă la cel Pré Inalt.

Când omul sĕ mulţumesce, cu ceea-ce are ĕşĭ mângâĭe sărăcia.

Când toţĭ sĕ vor ĭubi întocma ca nisce fraţĭ, şî unul pĕ altul vor ajutà, nicĭ un sărac sĕ va maĭ aflà.

La cel sărac să daĭ, şî când el nu'ţĭ mulţumesce, că 'ţĭ mulţumesce în capul luĭ cel-ce ţie ţe-a dat.

La starea săraculuĭ, nimenĭ nicĭ cum rîvnesce; o ce stare înfricoşată! Că dĕ hoţĭ nu sĕ sfiesce.

11885 La cel sărac nicĭ un ochiŭ dĕschis, ĭar la cel bogat toţĭ ochiĭ sgâiţĭ.

La cel sărac şî scăpĕtat, toţĭ spatele ş'arată, ĭar la cel bogat ş'îndĕstulat, faţă la faţă s'arată.

Leneşul pururea sărac; d'aceĭa dĕ lenevire pururea să te ferescĭ.

Maĭ multe drumurĭ sprĕ sărăcie, dĕ cât cărărĭ spre norocire.
Maĭ bine milă multă dĕ cât vorbă multă cu săracul.
11890 Maĭ bine sărac într'o eşitóre, dĕ cât bogat în spînzurătóre.
Maĭ bine sărac cu vivat! dĕ cât bogat şî cu ah! şî vaĭ!
Maĭ bine sărac şî în odihnă, dĕ cât bogat şî în chinurĭ.
Maĭ bine sărac şî fără nicĭ o grijă, dĕ cât bogat şî în turburărĭ înnecat.
Maĭ bine sărac şî blând, dĕ cât bogat şî cumplit; că cu una dobândescĭ dragoste dĕ la toţĭ, ĭar cu ceea-l-altă vrăjmaşĭ pĕ toţĭ.
11895 Mult cercetaĭŭ pĕ săracĭ dĕ cele maĭ micĭ grĕşelĭ, ĭar la sărăcia lor puţină milă arĕtaĭŭ
Mulţĭ rĕmân săracĭ când muĭerile ĕĭ stăpânesc.
N'aşteptà săracul să-ţĭ ḑică *mi-e fóme* ci dăĭ să mănânce până a nu cere.
Nimic alt maĭ rĕŭ pĕ lume, ca sărăcia când te coprinde; cine a păţit-o maĭ bine cunósce.
Nimic maĭ urît la Domnul, ca săracul mândru.
11900 Nicĭ o povară şî nicĭ o bólă, e maĭ grea, dĕ cât sărăcia mea.
Numaĭ nenorocirea te face să cunoscĭ ce e sărăcia.
Nu supĕrà maĭ mult pĕ cel sărac, ci milă să-ţĭ fie ţie dĕ a luĭ sărăcie, ce pĕ la toţĭ ea va să vie.
Nu sĕ 'nţelege sărac cel-ce are maĭ puţin, ci cel-ce nu sĕ mulţumesce pĕ puţin şî rîvnesce la maĭ mult.
Nu sărăcia te întristéză, ci pofta ce aĭ d'a dobândi maĭ mult şî nu poţĭ dobândi.
11905 Nu te supĕrà dĕ sărăcia ta, când veḑĭ pĕ altul dĕ cât tine cu mult maĭ sărac.
Nu-ţĭ plânge sărăcia ta, ci maĭ bine isgonesce-o cu munca ta.
Pĕ săracul cum ĕl veḑĭ, cu dĕmâncare să'l îndestulezĭ.
Pĕ ceĭ săracĭ dĕ opotrivă să'ĭ cinstescĭ ca şî pĕ noĭ, că sărăcia d'opotrivă vine îndată şî la noĭ.
Pĕ cel sărac când vine, să nu'l maĭ întrebĭ ce va, că bine scie ce el va.
11910 Pĕ cel sărac să'l miluĭescĭ, pĕ cel întristat să-l mângâĭ, şî pĕ cel în necazurĭ mult să'l uşurezĭ, c'asemene şî tu la vreme să dobândescĭ.
Pĕ cel sărac sĕ nu'l întorcĭ nicĭ odată cu mâna gólă.
Pĕ cel sărac şî fără d'acoperĕmînt să'l eĭ sub al tĕŭ acoperĕmînt, că şî unul şî altul întocma şî d'opotrivă sûnteţĭ amîndoĭ fraţĭ născuţĭ dintr'un pămînt.
Până e în sărăcie, săracul cu omenie, după ce sĕ 'mbogăţesce îndată sĕ îndrăcesce.
Până eştĭ sărac nimenĭ în samă te bagă, după ce te 'mbogăţescĭ, toţĭ după tine alérgă.

11915 Pre cel bogat, când sĕ clatină, mulţĭ la el alérgă cu rĕzim şĭ'l sprijinesc, ĭar pĕ cel sărac, când cade, nicĭ unul dĕ loc ĕl ridică.
Ruşine a nu puté răbdà sărăcia ta, dar cu mult maĭ ruşine a nu o dĕpărtà cu munca ta.
Rĕŭ lucru sărăcia, dar rĕŭ a urmà pentru sărăcie, maĭ rĕŭ lucru sĕ socotesce.
Să nu sĕ întórcă săracul dĕ la tine mâhnit piste fire.
Săracului să nu-ĭ ḑicĭ *du-te şi vino mâĭne*, că nu sciĭ până mâĭne dĕ veĭ puté să'l miluĭescĭ.
11920 Săracul este cel maĭ fericit pĕ lume, că nicĭ o schimbare spre rĕŭ nădĕjduesce 'n lume.
Săracului în adevĕr multe ĕĭ trebuĭesce, ĭar nesăţiosuluĭ tóte ĕĭ lipsesce.
Săracul, în tot locul unde s'o duce, la toţĭ slugă sĕ 'nţeţelege, slobod nicĭ cum sĕ maĭ socotesce.
Săracul cu răbdarea nicĭ odată pĭere.
Săracul cu sărăcia maĭ mult sĕ 'nveselesce, dĕ cât sgârcitul cu bogăţia.
11925 Săracul cu faţă próstă dar cu dĕsagiĭ plinĭ.
Săracul la cel sărac scăpare găsesce.
Săracul maĭ lesne miluĭesce din ceĭa ce dobândesce, că-ĭ lipsesc cămările ce ar vré să le umple.
Săracul neavênd ce face, cu un ochĭŭ în cer şî cu altul pĕ pămînt sĕ uĭtă şĕḑênd.
Săracul nicĭ odată să nu sĕ întristeze, că nădejdea la om cea maĭ mare mângăĭere.
11930 Săracul nicĭ frate nicĭ prietenĭ are.
Săracul numaĭ pĕ la morţĭ sĕ 'nveselesce c'atuncĭ pĕ la pomenĭ a mâncà ce va găsesce.
Săracul numaĭ din preţul pâĭneĭ cunósce timpul cel roditor.
Săracul nu sĕ 'mprumută că nimenĭ nu-ĭ dă.
Săracul pururea vesel, că n'are ce pĭerde ca să'l întristeze.
11935 Săracul pururea postesce, că n'are ce mâncà.
Săracul pururea dĕparte sĕ isgonesce, şî dĕ nimenĭ sĕ primesce, ĭar bogatul dĕ toţĭ prietenĭ sĕ numesce.
Săracul pĕ prietenĭ curînd ĕĭ pĭerde, iar bogatul ĕĭ înmulţesce.
Săracul, cât dĕ ticălos, dĕ cât bogatul maĭ cu mult milos.
Săracul prisosul nicĭ cum ĕl cunósce, că pururea ĕĭ lipsesce.
11940 Săracul nu cere podóbe ci maĭ mult dĕmâncare.
Săracul sdrĕnţăros pururea şî sfios, dar maĭ sănătos.
Săracul, cel maĭ slobod dĕ orĭ-ce grijă şî nĕcaz.
Săracul din nădejde óre-ce dobândesce.

Săracul dintr'odată când sĕ vede 'n bogăţie sĕ miră şî el dĕ el.
11945 Săracul dĕ va grăì vorba cea maĭ bună nimenĭ o bagă în sémă, ĭar bogatul cât dĕ próstă la mare mirare o urcă.
Săracul dĕ hoţĭ nicĭ o frică are, că nicĭ luĭ 'ĭ ajunge ceĭa ce el are, dar grijă dĕ mâncare maĭ mult are.
Săracul, şî dĕ nu-ĭ prisosesce, dar tot nu-ĭ lipsesce, când bine muncesce, ĭar leneşul vaĭ dĕ el când pĕ nimic mâna pune.
Sărac pĕ sărac pizmuĭesce, când cel-l-alt ce-va dobândesce.
Sărac să nu te numescĭ când aĭ mâĭnĭ dĕ muncă că mâna, cu munca eĭ, bogăţie'n casă-ţĭ bagă.
11950 Sărac sĕ 'nţelege cel ce nu póte muncì.
Sărac tu de veĭ fi, puţinĭ te vor pizmuì.
Sărac, cel ce nu muncesce când póte muncì.
Sărac dĕ la sărac maĭ multă milă vede, şî bogat dĕ la bogat maĭ multă pizmă vede.
Sărac dĕ te-aĭ născut să nu morĭ cerşĕtor ci dĕ pămînt muncitor saŭ dĕ orĭ-ce lucrător ca un al firiĭ slujitor.
11955 Sărăcia ĭubesce pĕ cel ce-o ĭubesce.
Sărăcia ĕţĭ ridică orĭ-ce îndrăsnélă, până ce te duce la dĕsnădĕjduire.
Sărăcia în adevĕr cel maĭ mare rĕŭ la om, dar celuĭ mândru ĕĭ dă dĕ cap.
Sărăcia în adevĕr din lenevire ĭese, dar când omul obosesce muncind pentru altul unde-ĭ maĭ rĕmâne vreme să muncéscă pentru el, ca să scape din sărăcie.
Sărăcia vrăjmaş are pĕ cel ce a luĭ dĕ soţie o are.
11960 Sărăcia gólă la om mare bólă.
Sărăcia lenevesce pĕ om; d'aceea dĕ ea să te ferescĭ cât veĭ puté.
Sărăcia şî ticăloşia surorĭ nedeslipite, că unde una merge, acolo şî ceia-l-altă îndată sĕ lipesce.
Sărăcia cu datoria împreună sĕ preumblă.
Sărăcia când o laşĭ în voĭa eĭ te încalecă pĕ grumazĭ.
11965 Sărăcia cât dĕ mică la inimă rĕŭ te pişcă.
Sărăcia lăcuesce unde lene găsesce.
Sărăcia maĭ grea bólă dĕ cât orĭ ce altă bólă.
Sărăcia nunţeĭ cea maĭ mare sărăcie.
Sărăcia nu sĕ isgonesce dĕ cât numaĭ cu munca.
11970 Sărăcia nu te înşală, ĭar nerăbdarea e mare greşală.
Sărăcia pĕ om la muncă ĕl dĕştéptă cu mâna cea dréptă.
Sărăcia pĕ om până la pămînt ĕl plécă.
Sărăcia pĕ om plecat şî supus 'l arată.
Sărăcia pĕ orĭ-cine silesce şî fără voĭe, să supere pĕ órecine.

11975 Sărăcia pĕ orĭ-cine, fie şî cel maĭ dĕ cinste, ĕl arată fără cinste.
Sărăcia pĕ mulţĭ în vină ĕĭ bagă şî fără minte ĕĭ arată.
Sărăcia tot maĭ jos şĭ-o ales eĭ şĕdere că 'ndrăsnélă nicĭ cum are.
Sărăcia fie-cine nu o póte suferì, dĕ cât numaĭ acela ce înţelept va fi.
Sărăcia firesce necinste sĕ socotesce.
11980 Sărăcia cea lungă vĭéţa ţe-o face pungă.
Sărăcia cea maĭ mare întâĭu din lenevire apoĭ din risipire.
Sărăcia cea mare şî pĕ cel maĭ învĕţat 'l arată prost şî ne 'nvĕţat.
Sărăcia cel maĭ uşor din câte darurĭ la om, că nimenĭ nicĭ cum rîvnesce l'a luĭ stare.
Sărăcia din lene 'n lume s'a născut şî la ticăloşie pururea a crescut.
11985 Sărăcia din fire la om nicĭ o ruşine, ĭar cea din dĕsfrînare ruşine mare are.
Sărăcia din tóte maĭ supusă la năpăstuirĭ pentru lipsa eĭ.
Sărăcia dĕ nevoĭe te face 'ndrăsneţ, dar fără nicĭ un preţ.
Fericit săracul când milostivĭ întîlnesce.
Fie-ce sărac, la al sĕŭ bordeĭŭ, împĕrat sĕ socotesce.
11990 Tótă greşala nóstră, ce ne aduce sărăcie, cheltuĭelile ce facem piste venitul nostru.
Ceĭ săracĭ maĭ veselĭ că nicĭ o grijă, ceĭ bogaţĭ maĭ întristaţĭ că în grijĭ sûnt cufundaţĭ; d'aceĭa maĭ cu cumpĕtare la góna bogăţieĭ.
Ceĭ săracĭ pĕ ceĭ bogaţĭ pururea ĕĭ pizmuĭesc, şî ceĭ bogaţĭ pĕ ceĭ săracĭ pururea ĕĭ necinstesc.
Cel maĭ sărac acela şî maĭ vesel, c'acela maĭ mult vinul ĭubesce.
Cel maĭ sărac în adevĕr acela maĭ fericit, că nicĭ o grijă are ne avênd de ce îngrijì; frica dĕ hoţĭ la el nicĭ pîn gând ĕĭ trece că n'are ce lua; rĕspuns la ceva n'are cuĭ sĕ dé că n'are pentru ce; stomahul luĭ nicĭ odată nicĭ cum se strică că n'are ce mâncà; beţia nu'l turbură că n'are ce bé; dĕ bir nu sĕ supĕră ca n'are ce da; dĕ foc, dĕ apă şî dĕ cutremur şî dĕ cel maĭ mare vifor nicĭ cum sĕ spăĭmîntéză că nicĭ casă are, să-ĭ fie frică să o pĭérdă şî cea maĭ mare a luĭ fericire în sfîrşit sĕ 'nţelege, că nicĭ o temere are, dĕ prăvilĭ şî dĕ legĭ, când n'are pentru ce să'l tragă prin judecăţĭ.
11995 Cel sărac maĭ milostiv că 'ĭ e milă dĕ cel asemenea luĭ.
Cel sărac cu nădejdea în vis să 'nveselesce.
Cel sărac, nu sĕ 'nţelege că móre, că nicĭ odată a trăit,

că, şî când trăïa, ca şî mort sĕ socotea, ïar cel bogat, cu mórtea ĕşî pĭerde şî averea ce erà vĭéţa luĭ.
Cel sărac pururea cu mincĭunĭ dobândesce.
Cel sărac şî scăpĕtat bolesce fără a fi bolnav.
12000 Cel sărac şî ticălos cu mórtea maĭ sănătos.
Cel ce'şĭ lasă meseria luĭ şî s'apucă dĕ cele împotrivă curînd sărăcesce.
Bogatul când a grăit, toţĭ ceĭ-l-alţĭ aŭ tăcut, că glasul luĭ până la cer s'a suit, ïar săracul când grăïesce toţĭ ḑic că bîrfesce şî dĕ maĭ bine vorbesce.
Dacă ar alerga la facerĭ dĕ bine, precum alérgă la marşande şi la lipscanĭ, puţinĭ săracĭ aĭ vedé.
Dacă săraciĭ nu s'ar sili să muncéscă în locul celor bogaţĭ, cine ar fi bogat? şî dacă săraciĭ nu s'ar însărcinà cu greşalele celor marĭ, cine ar fi mare?
12005 Domnul scăparea săracilor.
Dumică celuĭ sărac ca sa'l aĭ îndatorat.
Anevoïe a cunósce că marea bogăţie întru zadar ne mângâïe.
Acela maĭ bogat cel ce póte suferi orĭ-ce sărăcie, că omul sărac sĕ 'nţelege, nu pentru că nu are, ci pentru că rîvnesce pururea maĭ mult să aïbă.
Acela bogat după lege sĕ 'nţelege cel ce scie cum şî când averea luĭ să şĭ-o întrebuinţeze, ïar cel din potrivă pururea sărac, cât dĕ bogat va fi, că pururea óre-ce ĕĭ lipsesce.
12010 Iubirea dĕ bogăţie cu mult maĭ mare dĕ cât setea cea maĭ mare.
Vaĭ dĕ cel ce sĕ 'nbogăţesce din sudórea altuïa.
Vrednică dĕ laudă ar fi bogăţia când ar avé împreună ş'a sufletuluĭ mulţumire.
Cu cât maĭ puţine trebuinţe aĭ, cu atât maĭ bogat te găsescĭ.
Cu cât maĭ bogat eştĭ cu atât maĭ mult să îngrijĕscĭ dĕ cel sărac şî scăpĕtat.
12015 Cu cât maĭ bogat eştĭ cu atât maĭ mulţĭ duşmanĭ dobândescĭ, încât şî vĭéţa ţe-o primejduescĭ.
Că cât maĭ bogată soţia ta, cu atât maĭ lesne te lasă; feresce-te d'o asemenea bogăţie.
Când eştĭ bogat să nu te mândrescĭ, când eştĭ sărac să nu te umilescĭ, dacă veĭ să te cinstescĭ.
Când veḑĭ pĕ cel bogat la pórta celuĭ sărac, fericesce p'acel bogat că l'a lipsit grija şî dórme în odihnă.
12020 Când cel bogat strigă *ah!* şî *vaĭ dĕ mine* dar cel sărac ce a maĭ rĕmas să ḑică?
Când bogatul grăïesce lumea amuţesce.
Cât dĕ bogat să fiĭ, la mórte cu tine nimic poţĭ luà.

Cât dĕ bogat să fiĭ, făr'o mică ajutorinţă dĕ la cel maĭ mic, nicĭ cum poţĭ trăì.
La mare bogăţie nicĭ cum să rìvnescĭ, ci numaĭ la câte în trebuinţă te găsescĭ, că cu cele dĕ prisos maĭ mult te topescĭ.
Lupul vînéză la mieĭ şî bogatul la sărac.
12025 Credinţa, cinstea, munca, bogăţia ta.
Maĭ mult bogatul la cele luĭ dĕ prisos poftesce şî rîvnesce, dĕ cât săracul la cele luĭ dĕ lipsă.
Maĭ bine o părticică, fie cât dĕ mică, cu blagoslovenie dĕ cât bogăţie mare cu blestĕmurĭ şî ocărĭ.
Maĭ bine în sărăcie dĕ cât în rea bogăţie.
Maĭ bine nume bun, dĕ cât bogăţie cu nume necinstit.
12030 Maĭ bine sărac pĕ uscat, dĕ cât bogat şî pĕ mare înnecat,
Maĭ bine sărac din sine, dĕ cât bogat din sudórea altuĭa.
Maĭ bine sărac şî curat, dĕ cât bogat şî încurcat.
Maĭ bine sărac şî pĕ picere, dĕ cât bogat şî să zacĭ în pat.
Maĭ bine sărac şî cinstit, dĕ cât bogat şî necinstit.
12035 Maĭ bine sărac şî drept, dĕ cât bogat şî cumplit; că una ĕţĭ aduce cinste şî alta necinste.
Maĭ bine să te cinstescĭ dĕ cât să te 'mbogăţescĭ; că cinstea la om cea maĭ mare bogăţie, ĭar bogăţia fără cinste, întrégă ticăloşie.
Multe mijlóce d'a să 'mbogăţi omul, dar fórte puţine cinstite, d'aceea ceĭ cinstiţĭ maĭ săracĭ.
Mulţĭ din ceĭ bogaţĭ dar sgârciţĭ piste fire, nicĭ mâncarea lor ĕşĭ daŭ îndestulă după fire, şî mulţĭ din ceĭ săracĭ, dar slobodĭ la mână sĕ dĕsfăt piste fire.
Nicĭ o bogăţie cu statornicie, ĭar sărăcia cu cât maĭ mică cu atât maĭ statornică.
12040 Nicĭ o bogăţie la copiĭ maĭ bună dĕ cât ruşinea, înţelepcĭunea şî creşterea cea bună.
Nicĭ unul bogat firesce, nicĭ sărac sĕ socotesce dĕ cât când unul cu altul l'avere sĕ cercetéză, unul un nume dobândesce şî cel-l alt pĕ cel-l alt.
Nicĭ pré bogat nicĭ pré sărac ci dĕ mijloc să poftescĭ, ca să te învrednicescĭ.
Nu te pripi la bogăţie ca să nu cadĭ în sărăcie.
Nu din jafurĭ să te îmbogăţescĭ ci din dreptul tĕŭ să te îmbelşugescĭ.
12045 Pĕ cel dĕ astădĭ bogat mâĭne ĕl vedĭ scăpĕtat, cum şî pĕ cel scăpĕtat, pĕ mâĭne ĕl vedĭ împĕrat.
Până unul nu sărăcesce, altul nu sĕ îmbogăţesce.
Până nu asuprescĭ nu te îmbogăţescĭ. Vedĭ ce bogăţie bagĭ în casa ta.

Plasa bogăţia pescaruluĭ, sapa bogăţia plugaruluĭ, barda bogăţia lemnaruluĭ şî înţelepcĭunea bogăţia sufletuluĭ.
Să te ferĕscă Dumneḑĕŭ dĕ cel bogat când sărăcesce şî dĕ cel sărac când sĕ 'mbogăţesce.
12050 Tóte 'n lume sĕ supun l'a bogăţieĭ putere.
Tot bogatul sĕ pare că minte are.
Cea maĭ mare bogăţie cu mult maĭ nestatornică.
Ceĭ maĭ mulţĭ sĕ 'mbogăţesc din hrăpirĭ şî hoţiĭ.
Ceĭ bogaţĭ pĕ ceĭ săracĭ pururea ĕĭ împiléză.
12055 Ceĭ bogaţĭ rĕutatea subt avere o ascund, ĭar bunătatea celor săracĭ subt a lor ticăloşie zace acoperită.
Ceĭ bogaţĭ pĕ ceĭ săracĭ îndată ĕĭ uĭtă, ĭar cel sărac pĕ cel bogat nicĭ după mórte ĕl uĭtă.
Ceĭ bogaţĭ cer dĕ la săracĭ, că dĕ la eĭ sĕ 'mbogăţesc, şî ceĭ săracĭ dĕ la ceĭ bogaţĭ, că cu eĭ trăĭesc. Ghicĭ ghicitórea mea care din amîndoĭ cere cu maĭ drept cuvînt.
Cela ce e maĭ bogat acela şî maĭ cinstit, ĭar cel sărac şî scăpĕtat pururea necinstit, că averea mare cinste aduce mare, ĭar sărăcia dĕpărtată şî dĕ cea maĭ mică cinste.
Cel în avere bogat şî în vrăjmaşĭ bogat, ĭar cel sărac scăpĕtat nicĭ d'un vrăjmaş bogat.
12060 Cel cumpĕtat acela maĭ bogat
Cel-ce la bogăţie cu nesaţ rîvnesce, îndată cade în cele maĭ marĭ ispite.
Cel-ce maĭ puţine trebuinţe are, acela sĕ 'nţelege bogatul cel maĭ mare.
Cel-ce poftesce şî le 'mpuţinéză şî strădăniile şî le înmulţesce, curînd sĕ 'mbogăţesce.
Cel-ce pré mult sĕ silesce spre bogăţie scapĕtă dĕ tot.
12065 Cel-ce sĕ mulţumesce pĕ ceea-ce i sĕ găsesce, acela maĭ bogat sĕ socotesce.
Cel-ce scie cum să sĕ iconomisască cu cel puţin ce are, acela maĭ bogat sĕ înţelege.
Cel bogat în avere şî sgârcit la mână cu mult maĭ sărac dĕ cât cel în adevĕr sărac, că nicĭ el sĕ 'ndestuléză, nicĭ scie cuĭ păstréză.
Cel bogat nu cunósce ce prieten ĕl ĭubesce.
Cel bogat piste mĕsură la nicĭ o lege sĕ supune, cel sărac piste mĕsură ocăresce şî înjură; cea maĭ bună dar întocmire, după fire, când ar avé toţĭ dĕ obşte d'opotrivă stare fie şî cel maĭ mare.
12070 Cel bogat pururea leneş, că-ĭ vine d'a gata.
Cel bogat pĕ cel sărac să 'l caute la păsul sĕŭ, şî cel sărac la cel bogat s'alerge la păsul sĕŭ.
Cel bogat prânzesce când el voĭesce, ĭar cel sărac când găsesce.

Cel bogat dĕ multe orĭ cu mult maĭ sgârcit dĕ cât cel scăpĕtat s'arĕtat.
Cel bogat dĕ toţĭ cinstit, cel sărac batjocorit.
12075 Bogat acela sĕ 'nţelege ce la nimic poftesce ci pĕ ce are sĕ mulţumesce.
Bogatul ĭ e frică să pĭérdă ce are, ĭar săracul nicĭ o frică are că nimic are.
Bogatul când sărăcesce, anevoĭe prieten maĭ găsesce, ĭar săracul nicĭ un prieten pĭerde că nicĭ unul are.
Bogatul la tóte învĕţat, ĭar săracul în cea maĭ mare nesciinţă sĕ socotesce că este, şî dĕ va scie ceva.
Bogatul nemilostiv, urît la fire sĕ arată şî la vĭeţuire cu totul nesuferit.
12080 Bogatul pĕ lume cu atât sĕ folosesce, că dĕ linguşitorĭ fórte mult sĕ slăbesce.
Bogatul scump, maĭ sărac dĕ cât cel maĭ scăpĕtat, că nicĭ odată în destul a mâncat.
Bogatul cel maĭ mare d'a luĭ bogăţie nicĭ cum sĕ bucură, când sgârcitura dĕ gât ĕl sugrumă.
Bogatul dĕ la săracul sĕ 'mbogăţesce, că muncesce cel sărac pentru cel bogat până ce sĕ topesce.
Bogatul, şî când cu graĭul alunecă, tot cu un glas strigă că bine a grăit.
12085 Bogatul şî dĕ are, pĕ ceea ce are nicĭ cum sĕ mulţumesce, ci pururea maĭ mult rîvnesce, ĭar săracul din potrivă fórte mult sĕ mulţumesce pĕ puţin ce dobândesce.
Bogat cinstit sĕ 'nţelege, cel-ce din munca sa sĕ îmbogăţesce, ĭar nu din a altuĭa.
Bogat şî sărac nimenĭ singur sĕ socotesce, ci pĕ lângă altul unul maĭ bogat şî altul maĭ sărac sĕ înţelege.
Bogăţia cu sărăcia, una cu alta împreună nicĭ cum pot lăcui.
Bogăţia la om, avere nestatornică, ĭar înţelepcĭunea, comóră neistovită.
12090 Bogăţia la cel-ce dĕ vĭéţă sĕ istovesce, întru nimic ĕĭ folosesce.
Bogăţia mare, grijă are mare, ĭar sărăcia pĕ grijă stă călare.
Bogăţia nu stă în avere mare ci în buna întrebuinţare a averiĭ tale.
Bogăţia să 'ţĭ fie în cele dĕ hrană, ĭar nu în cele dĕ podóbă.
Bogăţia slugă celor maĭ rele în lume.
12095 Bogăţia tóte ţe le înlesnesce afară dĕ dragostea patrieĭ tale, ĭar sărăcia te-arată cel maĭ bun patriot la orĭ-ce întîmplare.
Bogăţia ta din munca ta, ĭar nu din a altuĭa.

Bogăţia fără nicĭ un copil nicĭ un dar are.
Bogăţia cea mare cinste ĕţĭ aduce mare, când ea să cheltuesce la ceĭ ce în lipsă sĕ găsesce.
Bogăţia cea mare ne-aduce lenea cea maĭ mare, că pururea găsesce d'agata dĕ mâncare.
12100 Bogăţia ce ĕţĭ vine dĕ grab fără muncă, dĕ grab sĕ şî duce, ĭar cea ce cu încetul şî cu sudóre dobândescĭ rĕmâne în vecĭ.
Bogăţia cele grele dĕparte le duce, ĭar sărăcia cât dĕ mică aprópe le aduce.
Bogăţia ce pĕ nicĭ un sărac împărtăşesce ticălósă sĕ socotesce.
Bogăţia dĕsfrînare, sărăcia înfrînare dĕ nevoĭe mare.
Bogăţia 'ţĭ folosesce când sciĭ s'o întrebuinţezĭ, ĭar la 'mpotrivă întîmplare mult şî rĕŭ te vatĕmă sufletesce şî trupesce.
12105 Bogăţie orĭ-ce om póte dobândi, ĭar năravurĭ bune numaĭ cel înţelept.
Bogăţie îndestulă poţĭ să dobândescĭ, ĭar fericire anevoĭe poţĭ să nemerescĭ.
Bogăţie cu nedreptate nicĭ cum să doreseĭ, ci din cele drepte pururea să te hrănescĭ.
Bogăţie dréptă cea din munca ta, cu sudórea ta.
Bogăţiile dĕ hrană ce ne dă pămîntul, acelea sûnt comóra cea adevĕrată; ferice dĕ cel ce-o dobândesce.
12110 Dorul bogăţieĭ în nesaţ sĕ sfîrşasce.
Dĕ eştĭ bogat cere vĭéţă îndelungată, ĭar dĕ eştĭ sărac ce veĭ să te cinstescĭ?
Dĕ la săracĭ a te îmbogăţi, foc bagĭ în casa ta, ĭar din munca ta dĕ te veĭ îmbogăţi, casa ta o veĭ înmulţi.
Şî cel bogat sĕ sfiesce, la sărăcie când gândesce.

Pentru Săritură

Cine a sărit şî nu s'a poticnit voĭnic mare s'a numit.
12115 Când te puĭ pĕ săriturĭ, vedĭ să nu 'ţĭ sară şî bóşele în nădragĭ.

Pentru Sărutare

Intru zadar sărutare când nu-ĭ daĭ dĕmâncare.
Maĭ bine dĕ la prietenĭ muşcătură dĕ cât dĕ la duşman sărutătură.
Nicĭ un ceas maĭ dulce dĕ cât când ĕţĭ dă sărutare dulce.

Pĕ cel-ce săruţĭ cu glumă acela te sugrumă.
12120 Sărutarea numaĭ la copiĭ şî la drăguţĭ sĕ dă.
Sărutarea sĕ îngrópă cu dragostea împreună.
Sărutarea cea maĭ dulce foc mare ne-aduce.
Sărutarea cea maĭ dulce ceea-ce din inimă curge.
Sărutarea cea maĭ dulce ceea-ce buzele ĕţĭ suge.
12125 Sărutarea dĕ Iudă ce curînd înşală pĕ cel fără prihană.
Sărutarea şî maĭ dulce când d'opotrivă sărutare ne aduce.
Sărutarea şî ín zadar tot ĕşĭ are al sĕŭ dar.
Cea maĭ urîtă sărutare cea cu făţărnicie.
Próstă sărutare muĭere cu muĭere, ĭar muĭere cu bărbat cea maĭ dulce sărutare; dĕ nu mĕ credĭ întrébă.
12130 Sărutare nicĭ odată să nu daĭ ca Iuda ca să nu audĭ *ĭată Iudă*.
Sărutare dulce dar nu cu făţărnicie, că în tartar te duce.
Cea maĭ dulce sărutare a celuĭ cu îndurare.
Cine va ca toţĭ mâna să'ĭ sărute, orĭ călugăr să sĕ facă orĭ în muĭere să se prefacă.
Dulcea sărutare la dragoste léc n'are.
12135 Dulcea sărutare la dragoste saţ n'are.
Dulcea sărutare la dragoste fericire mare.
Dulcea sărutare dragoste mare ĕţĭ aprinde.

Pentru Sărăcie

Vedĭ *Săracĭ.*

Pentru Sĕrbătorĭ

O dĭ şî numaĭ Domnul a poruncit pĕ sĕptămână să sĕrbătorim şî dĕ muncă să ne odihnim, ĭar noĭ din potrivă acea şî am făcut-o întrégă sĕptĕmână ca maĭ mult să nu muncim.
Omul cu plată bună şî voie bună n'are sĕrbătóre.
12140 Dioa dĕ sĕrbătóre cu scădere te gătesce ĭar cea dĕ lucrătóre, cu multe bucate masa ţe-o împodobesce.
Cu sĕrbătóre piste sĕrbătóre móre omul dĕ fóme.
Cu sĕrbătóre pĕ tótă dioa te 'ncunjură sărăcia.
Nu pré multe sĕrbătorĭ ca dĕ fóme să nu morĭ.
Lenevirea a născut cele maĭ multe sĕrbătorĭ şî beţia cele maĭ multe comorĭ.
12145 Mireniĭ aŭ isvodit o mulţime dĕ sĕrbătorĭ spre dĕsfătărĭ, dĕsfrînărĭ şî tembelic, ĭar călugăriĭ spre folosul lor ca maĭ mult să dobândéscă, cu baniĭ ce strîng cu discul la biserică, şî uniĭ şî alţiĭ, împotriva porunciĭ Domnuluĭ, ce o dĭ numaĭ a orînduit spre odihnă pĕ sĕptĕmână. Vaĭ dĕ

voĭ ce rĕspuns veţĭ da înaintea Domnuluĭ dĕ nelegĭuirile vóstre.
Săracul şî plugarul la sĕrbătorĭ să nu privéscă că nu scie mâĭne ce vreme o să'l lovéscă.
Săracă sĕrbătórea postul uscaţiv, urîtă lenevirea aşà dice Isaĭa.
Sĕrbătórea în adevĕr, semn de lenevire.
Sĕrbătórea sfântuluĭ, sărăcia omului.
12150 Sĕrbătórea, cel maĭ bun tovară; al sărăcieĭ.
Sĕrbătórea bună numaĭ dĕ bĕutură.
Cel ce sĕ dă la sĕrbătorĭ hrana şĭ-o pĭerde, dĕ multe orĭ, că dĕ muncă sĕ dĕpărtéză, dĕ cel maĭ sfânt lucru.
Cine în sĕrbătorĭ trăĭesce, în sărăcie să sfîrşĕsce.
Cine muncesce nu pĕcătuesce că urméză poruncii luĭ Dumnedĕŭ, ce numaĭ o di pĕ sĕptămână ĭ-a dat spre odihnă; ĭar cine des sĕrbătoresce, acela în adevĕr pĕcătuesce, că n'ascultă porunca luĭ Dumnedĕŭ.
12155 Cine dĕ sĕrbătorĭ sĕ ţine, sărăcia dĕ el sĕ ţine.

Pentru Sătulĭ şi Săturare

Vedi *Inbuĭbare.*

Pentru Sânge

Cu totul să te ferescĭ sânge dĕ om să nu sugĭ, ca ţînţarul când te pupă.
Mâĭnele în sânge nicĭ cum să ţi le văpsescĭ.
Să tremurĭ ca Cain când sânge dĕ om să varsă pentru tine.
Sângele cel maĭ rece, la dragoste când cade, s'aprinde şî arde.
12160 Sânge dĕ om nicĭ să'l vedĭ ne cum tu să'l verşĭ.

Pentru Sîrmanĭ

Vedĭ *Săracĭ.*

Interesurile sîrmanilor ca însuşĭ ale tale să le socotescĭ.
Vaĭ dĕ sîrmanĭ când judecătorul cu patimă ĕĭ judecă.
Vaĭ dĕ sîrmanul ce cade pĕ mâĭnile năpăstuitoruluĭ, când la nimenĭ scăpare' are.
Copilul sîrman când maĭ mult îndrăsnesce, *fugĭ d'acį* aude dĕ la cel ce'l hrănesce.
12165 Copilul sîrman când cere ceva maĭ mult, *tată tĕŭ cu noĭ* (ĕĭ dice) *nu mănâncă maĭ mult.*

Copilul sîrman când cere dĕmâncare cu bătăĭ ĕl îndópă.
Copilul sîrman, tocma ca un duşman, dĕ toţĭ sĕ sgornesce şî dĕ toţĭ sĕ necinstesce.
Copilul sîrman dĕ unul sĕ rógă şî altuĭa ĕĭ sărută póla, ca o icónă.
Copilul ce rĕmâne dĕ părinţĭ sîrman şî pĕ cel maĭ dĕ aprópe mare duşman are.
12170 Cum voĭ veţĭ urmà cu copiiĭ sîrmanĭ, aşà vor urma şî cu copiiĭ vostri când vor rĕmânea şî eĭ sîrmanĭ.
Când te uĭţĭ la cel sîrman ochiĭ tĕĭ drept să caute, şî genele tale dĕschise.
La sîrman părinte, la vĕduve ocrotitor, la străinĭ bună gasdă, la orbĭ călăuză, la schiopĭ ca un baston şî la ciungĭ mână dĕ ajutor pururea să te-arĕţĭ.
Nu numaĭ cel-ce n'are părinţĭ sĕ înţelege sîrman, ci cu mult maĭ mult cel-ce n'are crescere şî 'nvĕţătură bună.
Nu rîvni l'averea sîrmanilor că şî copiiĭ tĕĭ, ca mâîne, vor fi sîrmanĭ.
12175 Pĕ sîrman să ĕĭ ferescĭ, nicĭ cum să'ĭ năpăstuĭescĭ.
Pĕ sîrmanĭ din mâînele năpăstuitoruluĭ, ca din ghĭarele gaiĭ să muncescĭ să-ĭ scapĭ.
Să îngrijĕscĭ dĕ sîrmanĭ ca dĕ însuşĭ aĭ tĕĭ copiĭ.
Sîrmanul când sĕ năpăstuĭesce, la Domnul scăparea luĭ o găsesce.
Cel sîrman sĕ duce unde vîntul ĕl duce.
12180 Cel sîrman dĕ minte cu mult maĭ sîrman dĕ cât cel fără părinte.
Dĕ către sîrman şî dĕ către vĕduvă nu-ţĭ întórce ochĭul tĕŭ.

Pentru Scară

Pĕ scara care te urcĭ păzesce să nu te încurcĭ că tot p'aceea d'odată, să te scoborĭ îndată.
Scara, pĕ care te urcĭ în slavă, este dréptă mare şî repede, d'aceea să te păzescĭ când te urcĭ ca nu cumva s'alunecĭ când te urcĭ.

Pentru Schimbare i Cele neschimbătóre

Nu numaĭ pentru vremea dĕ acum să facĭ schimbărĭ la orĭ-ce ci maĭ mult pentru cea din urmă, ca să pótă folosi şî la ceĭ din urmă.
12185 Prefacerea şî schimbarea la orĭ-ce, plăcere ne aduce.
Schimbarea la orĭ-ce, dulce ni sĕ pare, dar şî supĕrare are cam mare.

Schimbarea domnilor bucuria nebunilor.
Schimbare la orĭ-ce poftescĭ să facĭ spre maĭ bine, însă nu cu cumplire şî cu chinuirĭ.
Cele schimbătóre supuse la nicĭ o cercetare.

Pentru Scoborîre

Veḑĭ *Urcare.*

Pentru Scuĭpat

12190 Scuĭpatul să nu'l aruncĭ drept în obrazul altuĭa, ci maĭ bine în basma, dându-te la o parte.
Când te scuĭpă, să ḑicĭ că te-a scuĭpat ca să nu te dĕochĭ, şî aşà ĕĭ rĕsplătescĭ.

Pentru Scumpete şî Scumpĭ i Sgârciţĭ

Pentru Scurte

Muĭerea scurtă, cu haĭne scurte arată şî maĭ scurtă, d'aceea fugĭ dĕ haĭne scurte când eştĭ la trup scurtă.

Pentru Scăpare

Pĕ toţĭ cu îndurare să-ĭ priimescĭ la tine, şî tare să-ĭ ocrotescĭ când alérgă spre scăpare.

Pentru Scăpĕtaţĭ

Veḑĭ *Săracĭ, Bogaţĭ.*

In fericirele tale nicĭ cum să uĭţĭ pĕ ceĭ scăpĕtaţĭ.
12195 Când morţiĭ vor învià atuncĭ ceĭ viĭ vor scăpĕta, că fieşce care al sĕŭ pămînt vor luà.
Mâna ta pururea dĕschisă s'o ţiĭ la cel scăpĕtat.
Ceĭ scăpĕtaţĭ cu nădejdea sĕ 'nveselesc.
Ceĭ scăpĕtaţĭ la turburărĭ aştéptă să sĕ îmbogăţéscă.

Pentru Scărpinat

Inaintea adunăriĭ nicĭ cum să te scarpinĭ că te-arĕţĭ dĕ păduchios.

Pentru Scădere

Vedĭ *Cădere.*

Pentru Scârbă

Vedĭ *Scârboşĭ.*

12200 Nimic alt în adevĕr maĭ scârbos pĕ lume dĕ cât linguşitorul, înşelătorul şî flecarul şî nimic alta maĭ urît dĕ cât zavistnicul şî făţarnicul.
Cel scârbos te face să verşĭ când ĕl vedĭ.
Dĕparte dĕ cele scârbe, că scârba plecate la toţĭ aduce.

Pentru Scriere, Scriitorĭ, Înscrisurĭ, Scrisorĭ i Cărţĭ

Orĭ-cine a scris, orĭ-ce a scris, din vechime, a scris în limba ce sĕ grăĭa pĕ vremea ce a scris; d'aceea şî mulţĭ s'aŭ luminat din cele ce s'aŭ scris, pentru că pricepea cele ce citeà; aşà şî noĭ trebue să urmăm ca să ne luminăm.
Cartea cum o laşĭ îndată şî ea te lasă, dar cu mult maĭ greŭ când ea te va lăsà dĕ cât când tu o veĭ lăsà.
12205 Cartea, până a nu citi-o, n'o porni din mâna ta.
Ca să scriĭ bine, scrie necurmat.
Nicĭ un scriitor n'a scăpat dĕ critica celor zădarnicĭ, dar nicĭ unul dintr'aceştia s'a arĕtat maĭ dĕstoinic dĕ cât acel scriitor.
Nu critica pĕ cel-ce a scris, ci maĭ bine fă şî tu ceva maĭ bun dĕ cât acela ce a scris.
Până nu veĭ învĕţà să scriĭ, nu poţĭ judecà ceea-ce altul a scris.
12210 Cel ce scrie, şî după mórte cu toţĭ grăĭesce; d'aceea nemuritor sĕ socotesce.

Pentru Slavă

Iubirea mare dĕ slavă aduce la noróde norocirea cea maĭ mare, însă cu primejdie mare.
Iubirea dĕ slavă pĕ om ĕl orbesce, cât nu póte cunósce ce e luĭ dĕ folos.
Iubirea dĕ slavă patimă fără léc.
Iubirea dĕ slavă cea maĭ rea otravă.

12215 Iubitor dĕ slavă, acest dar numaĭ are că, slobod la mână, la toţĭ sĕ arată, şî cu pĭeptul ocrotesce pĕ cel ce la el alérgă.
Iubitorul dĕ slavă în vecĭ bolesce, dĕ dorul măririeĭ.
Iubitorul dĕ slavă cum sĕ urcă în slavă aşà cade din slavă.
Iubitorul dĕ slavă ca să dobândéscă slavă şî la cel maĭ mic sĕ plécă şî picerile-ĭ sărută.
Iubitorul dĕ slavă pururea sĕcetos ĕl vedĭ.
12220 Vaĭ dĕ cel ce prăpădesce noróde întregĭ pentru a'şĭ dobândi o slavă zadarnică.
Zavistim pĕ ceĭ în slavă, dĕ pizmă că nu sûntem şî noĭ ca eĭ în slavă.
Nicĭ slava nicĭ bogăţia, cât dĕ marĭ vor fi, cu ele d'aicĭ nu te ducĭ, unde tu te ducĭ.
Nesăţiosul dĕ slavă nu sĕ odihnesce până nu va stăpâni tótă lumea, până va sugrumà şî pĕ ceĭ nevinovaţĭ. Dĕparte d'asemenea slavă.
Nu rîvni la cele dĕ mare slavă că nestatornice sûnt.
12225 Nu te jăli pentru slavă, c'ale vremiĭ întîmplărĭ fórte grabnice schimbărĭ: cel slab lesne sĕ întăresce, cel tare lesne slăbesce, cel olog lesne sĕ scólă şî cel ţépăn în picere cârja să sĕ ţie cere, cel dĕ toţĭ vĕdut curînd sĕ face nevĕdut şî cel în pustie nesciut curînd în lume s'a vĕdut.
Razele slaveĭ, cât dĕ dĕparte fie, maĭ dulcĭ şî maĭ frumóse la toţĭ ni se pare, şî dĕ cât cele din revărsatul zorilor.
Slava, moméla nerodieĭ, şî némul, masca nerodieĭ.
Slava nóstră sĕ măresce când sĕ împuţinéză cele-l-alte cusururĭ.
Slava cea adevĕrată, dĕpărtarea zădărniciei.
12230 Slava după faptă ĭar nu fapta după slavă.
Slava şî norocul dĕ un lanţ sûnt legate, când d'una n'aĭ tu parte cea l-altă stă dĕparte.
Slavă nu poţĭ dobândi fără nimic a munci.
Ceea-ce tu acum mărescĭ saŭ slăvescĭ, piste puţină vreme la pămînt le vedĭ culcate pîn gunoiŭ.
Cel ce maĭ puţin ĭubesce slava între ómenĭ, acela dĕ la ómenĭ maĭ mare o dobândesce.
12235 Cine ĭubesce slava semn dĕ suflet mare.
Ceĭ în slavă mare să sĕ uĭte la rótă cum spiţa dĕ sus îndată cade jos.
Dĕ veĭ să dobândescĭ cea maĭ mare slavă supune-te, dĕ voĭa ta, la prăvilĭ şî la legĭ.
Dĕ cât în slavă, mare pentru puţină vreme, maĭ bine în mică, în maĭ multă vreme.
Dĕstoĭnicie să gonescĭ, credinţă să arĕţĭ, cinstea să o îmbrăţişezĭ dacă veĭ să te slăvescĭ.

Pentru Slabĭ i Slăbicĭune

Vedĭ *Graşĭ.*

12240 Pĕ ceĭ slabĭ şî nevoĭaşĭ să-ĭ îmbrăţişĕzĭ împotriva celor tarĭ.

Slăbicĭunea mult ne stă împotriva îndrăsneleĭ şî al dreptuluĭ cuvînt.

Slăbicĭunea sufletuluĭ ĕţĭ aduce frica cea maĭ mare, întristarea cea maĭ grea şî mânia cea maĭ mare.

Ceĭ slabĭ, dĕ multe orĭ ruşinéză pĕ ceĭ maĭ tarĭ.

Ceĭ slabĭ, la nevoĭe sĕ arată ómenĭ bunĭ.

12245 Cel slab, când va să sĕ ĭea după cel tare, va rĕmânea dĕ ruşine.

Cel slab şî neputincĭos vrĕnd nevrĕnd sĕ mulţumesce cu puţin, ĭar cel tare şî puternic pururea la cele marĭ rĕutăţĭ gândesce şî rîvnesce.

Şî cel slab la vremea luĭ ĕşĭ întăresce puterea luĭ.

Să nu afle vrăjmaşul tĕŭ dĕ a ta slăbicĭune că numaĭ îndată încalecă pĕ grumajiĭ tĕĭ.

Slăbicĭunea ta n'o arĕta altuĭa, că maĭ mult ĕţĭ folosesce când ascunsă sĕ păzesce.

Pentru Slove

12250 Prin al slovelor bun graĭŭ şî cu morţiĭ vorbă aĭ.

Slova vorbă mórtă, dar maĭ mult grăĭesce ca cea vie.

Slovele, şî dĕ şî nu aŭ nicĭ un glas, nicĭ un cuvînt, dar nooĕ ne daŭ cuvînt pentru cuvînt.

Dĕ nu poţĭ grăi cu glasul tĕŭ, grăĭesce cu slova ce maĭ bine dĕsluşasce orĭ-ce cuvînt.

Pentru Slobodenie şî Slobodĭ

Atuncĭ te socotescĭ slobod când te supuĭ la legĭ, că n'aĭ dĕ ce să-'ţĭ fie frică.

12255 A fi slobod óre cine atât dĕ scump sĕ 'nţelege cât nu sĕ póte preţui cu tóte ale lumiĭ avuţiĭ.

Om slobod dĕ orĭ-ce nu sĕ vede, măcar cum ĭar sluga la óre-ce sĕ cunósce orĭ-cum.

Cu plată dĕ slugă slobodenia ta însuşĭ tu ţe-o robescĭ.

Maĭ bine cu un slobod, slobod să trăĭescĭ, dĕ cât cu maĭ mulţĭ în robie.

Nicĭ unul slobod când pĕ sine nu sĕ stăpânesce.

12260 Norodul slobod sĕ 'nţelege când sĕ supune la lege.

Pĕ nimenĭ legat să nu-l ţiĭ, ca p'un boŭ, ci slobod să'l socotescĭ ca p'un firesc om.
Pĕ cel ce slobod Domnul l'a lăsat, cum tu în robie l'aĭ cufundat?
Precum slobod te-aĭ născut aşà slobod să trăĭescĭ, dar precum ĭarăşĭ tu maĭ bine te-aĭ legat cu frîul legelor aşà să urmezĭ.
Să nu împedicĭ slobodenia că şî tu cadĭ în cursă.
12265 Slobodenia numaĭ atuncĭ ĕĭ cunoscĭ darul şî dulcéţa eĭ când o pĭerdĭ.
Slobodenia cu înfrîngerea împotriva una alteĭa sĕ privesc.
Slobodenia la om vĭéţa cea maĭ plăcută.
Slobodenia la om lucrul cel maĭ scump.
Slobodenia la tóte cele maĭ marì greşĕlĭ ne aduce.
12270 Slobodenia muma deşteptăriĭ şî a fericireĭ, ĭar robia muma întunereculuĭ şî a ticăloşieĭ.
Slobodenia nóstră supunerea la legĭ.
Slobodenia prin plată cea maĭ spurcată faptă, ĭar cea dĕ bună voĭe cea maĭ sfântă sĕ 'nţelege după orĭ-ce lege.
Slobodenia s'o ĭubescĭ dar nu cu ea să jăfuĭescĭ.
Slobodenia s'o socotescĭ ca cel maĭ scump şî maĭ sfânt lucru 'n lume.
12275 Slobodenia te urcă la cea maĭ mare cinste, ĭar robia la cea maĭ mare necinste.
Slobodenia temeĭul omenireĭ.
Slobodenia din robia, cea maĭ mare a omuluĭ datorie.
Slobodenia şî robia una te cinstesce şî alta te necinstesce. Fugĭ dĕ necinste şî alérgă după cinste.
Slobodenia când gonesce la cele dĕ trebuinţă trebue să te silescĭ ca s'o dobândescĭ cu munca ta.
12280 Slobodenia sĕ 'nţelege, nu să facĭ orĭ-ce vreĭ ci ceia ce pravila ţie ĕţĭ slobóde.
Slobod unul s'a născut, dar însuşĭ el pĕ el s'a legat cu o lege, d'aceĭa slobod sĕ 'nţelege cel ce sĕ supune la legĭ.
Slobod sĕ 'nţelege, cel ce nicĭ cum greşasce împotrivă d'orĭ-ce lege.
Slobod sĕ 'nţelege, împotrivă d'orĭ-ce patimă nicĭ cum sĕ stăpânesce.
Slobod dĕ orĭ-ce acela sĕ 'nţelege cel ce cu puţin sĕ mulţumesce pĕ sine.
12285 Cel-ce nimic poftesce acela dĕ cât toţĭ maĭ slobod sĕ socotesce.
Cine va să fie slobod să sĕ păzască să n'aĭbă dĕ altul trebuinţă, că din potrivă dĕ nevoĭe slugă te facĭ la orĭ-cine.
Cine la slobodenie sĕ împotrivesce, dĕ mare vrăjmaş al omeniriĭ sĕ privesce.

Dĕ cât cu frîul în gură şî în grajd împĕrătesc, maĭ bine slobod pĕ câmp să trăĭesc, strigă şî ḑice cel maĭ ticălos cal.
Dĕ cât să mĕ hrănéscă pentru înjunghĭere maĭ bine slobod prin pustietăţĭ fără nicĭ o hrană, strigă boul cel maĭ slab.
12290 Şî când trupul va fi rob, sufletul să 'ţĭ fie slobod.

Pentru Slugă

Veḑĭ *Slugĭ*.

Pentru Slujitorĭ

Veḑĭ *Slujbe*.

Pentru Slujbe i Slujbaşĭ şî Slujîtorĭ

Atuncĭ veĭ nemeri slujbaşĭ bunĭ dĕ slujbă, când veĭ alege dintre ceĭ-ce nu te rógă.
Om dĕsăvîrşit la tóte nicĭ cum veĭ puté găsi ; d'aceea să te slujĕscĭ la slujbă cu acela la care el s'a învĕţat.
Om dĕ slujbă în adevĕr cel-ce după putere muncesce.
Orĭ să nu intri în nicĭ o slujbă saŭ, dacă aĭ intrat, să te silescĭ să înaintezĭ cu dĕstoĭnicia ta cea d'întâĭŭ cu huzur, cea din urmă cu marĭ strude şî necazurĭ.
12295 Orĭ-ce slujbă cu datoriile eĭ ca să nu să pótă abate nicĭ unul.
Orĭ-ce slujbă, fie cât dĕ mică, îndatorire sĕ 'nţelege.
Orĭ-ce slujbă cere cinstea eĭ.
Unul altuĭa slujim şî Domnul tuturor, când e supus legilor.
Unde slujbele pĕ tobă (cine dă maĭ mult) sĕ dau, acolo jafurile dĕ faţă sĕ daŭ.
12300 Unde slujbele sĕ vînd, acolo hoţiile în mare cinste sûnt.
In slujbă omul sĕ cunósce dĕ este bun saŭ dĕ e rĕu.
In slujbă când eştĭ să te porţĭ cu chip cuviincĭos, către toţĭ, ca şî după slujbă toţĭ să te cinstéscă, ca când aĭ fi în slujbă.
In slujbă când te afli, pĕ aĭ tĕĭ supuşĭ să nu cum-va să-ĭ ţiĭ multă vreme după uşĭ.
In slujbă când te afli să te socotescĭ că pentru folos obştesc slujĕscĭ, ĭar nu pentru al tĕŭ în parte folos.
12305 In cea maĭ mare slujbă aşà tu să urmezĭ, ca după acea slujbă să nu te ruşinezĭ.
Vaĭ dĕ acela ce 'şĭ lasă munca sa şî alérgă după slujbe

d'ale curţiĭ, şî dĕ sĕ socotesce fericit, că dĕ slugă nicĭ odată ĕl pĭerde pĕ lângă alte multe sudalme.
Vaĭ dĕ norodul acela unde slujba nu sĕ cinstesce.
Vaĭ dĕ ţéra aceea unde slujbele sĕ vînd pĕ banĭ gata ca la tîrg.
Cu ómenĭ rĕĭ când te slujĕscĭ, tot împĭedicărĭ găsescĭ la orĭ-ce bine gândescĭ.
12310 Cu orĭ-ce slujbă cât dĕ mare când veĭ să arĕţĭ că îndatorescĭ necinste dobândescĭ, d'aceea slujba datorie, ĭar nu îndatorire s'o socotescĭ.
C'un «*mulţumim dumitale*» prin graĭŭ şî numaĭ pentru slujbă nicĭ odată sĕ 'nţelege.
Cu schimbarea slujbaşilor multe află un domn ce maĭ înainte nu le scia.
Cu slujbă credincĭósă cinste dobândescĭ, şî la cele maĭ marĭ piste alţiĭ te numescĭ.
Cu ceĭ rĕĭ şî cu ceĭ dĕ minte proştĭ nicĭ cum să te slujascĭ, c'ale unora greşĕlĭ ş'ale altora rĕle numaĭ asupra ta le vor aruncà.
12315 Cu ceea-ce te-aĭ dĕprins, cu aceea să te slujĕscĭ, la străin lucru să nu gândescĭ, că pĭerḑĭ şî ceea ce aĭ în mână.
Cu cel maĭ dĕstoĭnic pururea sĕ te slujĕscĭ, ca meşterul cu lemnul cel maĭ sănătos.
Când eşĭ din slujbă să te cinstéscă ca când aĭ fi în slujbă.
Când în trébă dĕ slujbă te afli, tréba din mâna ta nicĭ cum să scape.
Când cunósce óre-cine dĕstoĭnicia sa, nicĭ cum greşasce la slujba sa.
12320 Când piste putinţa ta te însărcinezĭ cu slujbe, cere ajutor ca să nu te ruşinezĭ.
Când puĭ cumpliţĭ în slujbă, colţiĭ din gură trebue maĭ întâĭŭ să le scoţĭ.
Când pĕ cel-ce s'a învĕţat şî s'a dĕprins cu o slujbă saŭ cu un meşteşug ĕl puĭ să slujască la altă slujbă, nicĭ o trébă dĕstoĭnică veĭ vedé dĕ la el.
La orĭ-ce slujbă să alegĭ pĕ cel-ce aduce el cinste la slujbă, ĭar nu pĕ cel-ce slujba ĕĭ aduce cinste.
Cât veĭ puté, să silescĭ să cunoscĭ năravurile acelora cu carĭ veĭ să te slujascĭ, ca să nu 'ţĭ aducă vre-o ruşine.
12325 La slujbe să te slujĕscĭ cu ceĭ silitorĭ la slujbă, ca slujba sĭ nu sté.
La slujbe să slujască fiesce-care la rîndul sĕŭ fără nicĭ o plată aşà a ḑis cel dĕ sus, ĭar cel dĕ jos ĭ-a rĕspuns: «Când cu plată mare lumea sĕ jăfuĭesce, ĭar fără nicĭ o plată óre-ce va urma?»

La tóte nicĭ unul vrednic pĕ deplin, d'aceea cu alţiĭ tu să te slujascĭ la câte tu ne îndeletnicescĭ.
La toţĭ după a lor slujbă li sĕ cuvine şî plata şî maĭ bună.
Maĭ bine singur să te dĕpărtezĭ dĕ orĭ-ce slujbă, când nu te cunoscĭ dĕstoĭnic, dĕ cât altul să te dĕpărteze pentru nedĕstoĭnicia ta.
12330 Maĭ bine cu pămînteniĭ tĕĭ să te slujĕscĭ dĕ cât cu străiniĭ.
Maĭ bine să trăĭescĭ mare la o slujbă cât dĕ mică, dĕ cât să trăĭescĭ cât maĭ mic la o slujbă maĭ mare.
Miĭ şî sute dĕ slujbe dĕ veĭ arĕtà, şî numaĭ la cea din urmă dĕ te veĭ dĕpărtà după greşala ta, tóte cele-l-alte la uĭtare sĕ pun.
Nicĭ o slujbă maĭ mare dĕ cât a sluji orĭ-cine la omenire fără nicĭ o smintélă.
Nu cu ceĭ dĕ ném mare ci cu ceĭ maĭ cinstiţĭ, cu ceĭ maĭ dĕstoĭnicĭ şî cu bune sciinţe să te slujĕscĭ la slujbe, ca purumea să isbutescĭ şî dĕ toţĭ să te slăvescĭ.
12335 Nu slujba face pĕ om mare, ci slujba sĕ măresce după dĕstoĭnicia celuĭ ce o cârmuesce.
Nu te dĕpărtà dĕ slujba ta, că schimbarea slujbelor ĕţĭ risipesce punga ta.
Putere piste putere şî piste mĕsură nicĭ cum să daĭ la slujbaşiĭ tĕĭ.
Pé orĭ-cine să primescĭ la cea maĭ mare slujbă dacă asupra luĭ cunoscĭ dĕstoĭnicie.
Pĕ slujitoriĭ tĕĭ să-ĭ însufleţescĭ cu cinstea ce i sĕ cuvine, ca şî alţiĭ dĕ la eĭ pildă să ĭea bine.
12340 Pĕ slujitoriĭ tĕĭ să-ĭ întrebuinţezĭ după dĕprinderea lor ca să isbutéscă la isprăvile lor.
Pĕ slujitoriĭ tĕĭ dĕ aprópe să-ĭ privescĭ, ca să nu sĕ întindă piste mĕsura lor.
Pĕ toţĭ dĕ opotrivă să-ĭ ĭubescĭ, dar la slujbă cu ceĭ maĭ dĕstoĭnicĭ şî ceĭ maĭ cinstiţĭ să te slujĕscĭ, ca cinste ţie să 'ţĭ aducă.
Pĕ banĭ nicĭ o slujbă să daĭ că prăpădesc lumea.
Precum lemnarul lemnul cel maĭ sănătos ĕl pune la temelie, ca să ţie casa maĭ bine, aşà şî tu cu cel maĭ vrednic să te slujascĭ, ca să nu 'ţĭ cadă 'mpĕrăţia.
12345 Silesce-te să dobândescĭ cu a ta plăcută slujbă dragostea cea maĭ bună dĕ la stăpânul tĕŭ.
Slujba cu care te însărcinezĭ să nu aştepţĭ să 'ţĭ poruncéscă ca să o săvîrşĕscĭ, ci ca o datorie să o socotescĭ şî să o împlinescĭ.
Slujba către ţéră mare dar are, ca cea maĭ mare datorie.
Slujba nu precum ĕţĭ place ţie ci precum sĕ cuvine aşà să o cerĭ dĕ la ceĭ-ce 'ţĭ slujĕsc ţie.

Slujba ta pĕ dĕplin însuşĭ tu să ţe-o săvîrşescĭ, că altul ţe-o înponcişéză.
12350 Slujba ta să nu ţe-o laşĭ pentru plăcerĭ şî dĕsfătărĭ ci şî una şî alta la vremea lor.
Slujba ce aĭ în mână n'o lăsâ din mână pentru alta maĭ bună că p'amîndooĕ le pĭerḑĭ din mână, ca câĭnele îmbucătura ce avé în gură când în apă sĕ uĭtâ şî maĭ mare o vedé.
Slujba ce aĭ în mână s'o scoţĭ la căpĕtăĭŭ, ca să dobândescĭ alta maĭ bună.
Slujba cea maĭ mare o poţĭ da tu la cel maĭ dĕ aprópe ţie, ĭar cea maí grea la cel maĭ vrednic dĕ ea.
Slujba cere putere în mâĭnĭ şî în picere.
12355 Slujba dĕ frică nicĭ bună nicĭ statornică.
Slujba cércă dĕstoĭnicia ta.
Slujbaşul să nu scie când din slujbă veĭ să'l dĕpărtezĭ, ca să poţĭ să'l cercetezĭ.
Slujbele să nu le vinḑĭ ca la mezat, cu toba, cine dă maĭ mult, că cine dă maĭ mult acela ĭea şî maĭ mult.
Slujbele şî cinstea la toţĭ să cuvine după ale lor destoĭnicíĭ ĭar nu după ale lor copoĭnicíĭ.
12360 Slujbă când ĭeĭ în mână nu numaĭ cum să n'o pĭerḑĭ ci cum s'o învîrtescĭ maĭ bine tu să te socotescĭ.
Slujbă mare să gonescĭ ca pĕ alţiĭ să folosescĭ şî aşâ să te cinstescĭ.
Slujbă dĕ la ceĭ tinerĭ, sfat dĕ la ceĭ căronţĭ şî blagoslovenie dĕ la ceĭ bĕtrânĭ.
Slujba dréptă când cunoscĭ n'o lăsâ fără plată.
Tóte singur unul să le facă, la om piste putinţă; d'aceea cu ceĭ maĭ dĕ credinţă pururea să te slujĕscĭ la câte tu nu te îndeletnicescĭ.
12365 Temeĭul alegereĭ celor dĕ slujbă să fie cinstea, credinţa şî buna silinţă.
Tóte spre bine ĕţĭ merg când slujba ta ţe-o cauţĭ bine.
Fiesce-care în slujba sa, după dĕstoĭnicia sa.
Fără banul în gură, anevoĭe nemerescĭ când pentru slujbe mijlocescĭ.
Fără dare dĕ banĭ nicĭ o slujbă aĭ.
12370 Cea maĭ mare slujbă cere sĕ primescĭ pĕ toţĭ în tot césul şî minutul.
Cea ce aĭ învĕţat, şî cu ceea ce te-aĭ dĕdat, cu aceea să te şî slujĕscĭ ĭar nu să sarĭ dintr'una în alta, că numaĭ îndată te poticnescĭ.
Cel în slujbă slugă la toţĭ dĕopotrivă.
Cel fără nicĭ o slujbă, şî fără nicĭ o meserie, la cele rele şî urîte pururea gândesce.

Cel ce nădĕjduĭesce cinste dĕ la slujba sa, acela păzesce dreptatea la slujba sa.

12375 Cel ce des sĕ împedică șî cu capul sĕ lovesce, când d'un prag când dĕ altul, acela să slujască maĭ bine sĕ învață.

Cel ce dĕ interes s'arată cu slujbă dĕ precupeț sĕ socotesce, ĭar cel dĕ frică rob sĕ 'nțelege șî cel dĕ dragoste mare om sĕ vede.

Cere slujbă dĕ la slugă la ceea ce el sĕ îndeletnicesce ca șî dĕ la meșter meseria ce el lucréză.

Din orĭ-ce slujbă să ĭeșĭ maĭ mult cu cinste dĕ cât cu bogăție, că cinstea întrece orĭ-ce bogăție.

Din slujbă când te dĕpărtezĭ, cu laudă să ĭeșĭ.

12380 Dĕparte dĕ orĭ-ce slujbă când slujba ta nu sĕ cunósce.

Pentru Slutire

Slutirele din fire nicĭ o dĕfăĭmare aduc, ĭar cele dobândite din netrebnicĭ urmărĭ acelea necinstite.

Pentru Slugĭ

Orĭ slugă orĭ stăpân dator e să fie bun.

Unul la doĭ stăpânĭ nicĭ cum póte sluji.

Unul pentru altul datorĭ sûntem să slujim, ĭar nu să luăm unul dĕ la altul îmbucătura din gură.

12385 Unul singur nicĭ cum póte a'șĭ căpĕta luĭ-șĭ tóte câte luĭ dĕ trebuință; d'aceea sĕ cuvine unul altuĭa la vreme să slujim după putere.

Unde vedĭ slugĭ maĭ multe, acolo slujbă puțină.

Impreună cu sluga ta să te slujescĭ șî tu, ca să te maĭ ușurezĭ l'ale caseĭ trebuințĭ.

Vaĭ dĕ cel ce ajunge slugă altuĭa că, dĕ nevoĭe, urméză șî cel ce el nu va.

Cu greŭ, șî fórte greŭ, slugă să fiĭ la cel maĭ rĕŭ.

12390 Cu cât maĭ mult slujescĭ la cel fără milostivire, cu atât maĭ mare șî primejdia ĕțĭ vine.

Cu credință să slujĕscĭ la ceea ce-'țĭ s'a încredințat dĕ la al tĕŭ stăpân, ca la maĭ mare să te învrednicescĭ.

Cu mulțumita să plătescĭ, șî cât maĭ curînd, celuĭ ce țe-a slujit.

Cu slugele, ca cu câĭnĭ, cuvinte scurte, ca să le înțelégă.

Cu slugĭ înțelepte tu să te slujĕscĭ dacă veĭ să te cinstescĭ.

12395 Maĭ bine să bolescĭ dĕ cât să slujĕscĭ la om neînțelegĕtor.

Nu după fudulie ci după destoĭnicie să-țĭ alegĭ slugă ție.

Pĕ slugă s'o miluescĭ ĭar nu s'o chinuĭescĭ.
Pĕ slugă s'o socotescĭ ca pĕ tine însuşĭ om.
Pĕ slugă să n'o baţĭ ci cu vorbă dulce din greşĕlĭ să o abaţĭ.
12400 Pĕ slugă pĕ cât póte s'o însărcinezĭ la slujbă, ca nu tu în locul eĭ să te împovărezĭ cu slujba.
Pĕ slugĭ la muncă să le deşteptĭ, în lenea somnuluĭ să nu le îngăduescĭ.
Plata celuĭ ce'ţĭ slujasce, să nu zăbovéscă la tine nicĭ până mâĭne.
Precum pĕ copiiĭ tĕĭ aşà şî pĕ slugĭ bine să le învețĭ, că sluga înţeléptă pĕ stăpân dĕştéptă.
Să n'aşteptĭ dĕ dooĕ orĭ stăpânul tĕŭ să'ţĭ poruncéscă, când slugă te-aĭ făcut.
12405 Sluga ale stăpânuluĭ tóte le cunósce şî bune şî rele.
Sluga smerită şî plăcută mânia stăpânuluĭ curînd o potolescĭ, ĭar cea îndĕrĕtnică cu mult maĭ mult măresce.
Sluga cu stăpânul să nu să sfădéscă.
Sluga când va stăpâni, ocara noroduluĭ.
Sluga credinciósă către al sĕŭ stăpân, dĕ cât orĭ-ce preţ maĭ pre sus sĕ socotesce.
12410 Sluga la stăpân cu credinţă să slujască ca mulţumită să dobândéscă.
Sluga maĭ mult sĕ silesce, când vorbă dulce aude dĕ la stăpânul sĕŭ.
Sluga multe trebue dĕ la stăpân să sufere, ca slugă dréptă să sĕ numéscă.
Sluga să nu rĕspundă împotriva stăpânuluĭ sĕŭ, că cu tăcerea dragoste maĭ multă dobândesce.
Sluga împotriva stăpânuluĭ când gândesce dĕ ucigaş sĕ socotesce.
12415 Sluga firesce urît nume dobândesce.
Sluga fără lucru nicĭ cum să şadă, că lenevirea la rĕutăţĭ ĕl bagă.
Sluga fără plată nicĭ cum s'o silescĭ la slujbă.
Sluga cea credinciósă din mică mare ajunge şî din sărac bogat
Sluga cea bună, cu stăpânul împreună, la orĭ-ce întîmplare pătimesce cu 'ndurare.
12420 Sluga ce te ĭubesce şî binele tĕŭ voesce, nicĭ cum din casa ta s'o dĕpărtezĭ cum-va.
Sluga bună sĕ mâhnesce când stăpânul pătimesce.
Sluga şî boul la vreme să sĕ odihnéscă ca ĭarăşĭ la vreme să pótă să-ţĭ maĭ slujască.
Sluga veche şî bĕtrână n'o dĕpărtà din casa ta, că maĭ bine cu cea veche să slujĕsce casa ta.

Slugă sĕ înţelege maĭ mult cel ce stăpânesce, că dĕ toţĭ îngrijĕsce.
12425 Slugiĭ tale cât dĕ mult să-ĭ daĭ luĭ să mănânce, că 'n locul tĕŭ sĕ luptă şî s'aruncă ca o mince.
Slugile mult pătimesc când tineriĭ stăpâniĭ lor le poruncesc.
Slugile dĕ nevoĭe ĭar stăpâniĭ dĕ bună voĭe urméză ce urméză.
Slugĭ maĭ puţine la stăpânĭ maĭ mulţĭ, ca aceştia să sĕ iconomisască şî aceĭa maĭ mult să sĕ foloséscă.
Tuturor slugă să te facĭ ca pĕ toţĭ să-ĭ dobândescĭ.
12430 Să nu vindĭ pĕ stăpânul tĕŭ că rĕŭ ĕţĭ vine la capul tĕŭ.
Să nu pîrescĭ pĕ stăpânul tĕŭ că Iudă te numescĭ.
Feresce-te dĕ a te maĭ împotrivi stăpânuluĭ tĕŭ, şî dĕ-ţĭ vor face jurămînt pĕ însuşĭ viul Dumnedĕŭ.
Ferice d'acele slugĭ ce stăpânul, când va veni, în slujbă ĕĭ va găsi.
Fericită sluga pĕ care Domnul venind o va găsi veghind.
12435 Ce cu greŭ sĕ pare slugă să fie cu duh maĭ mare dĕ cât stăpânul sĕŭ.
Cel ce cu credinţă ţie ĕţĭ slujesce, când stăpânul ĕl mulţumesce după a luĭ slujbă, el îndoită sîrguinţă la slujbă dobândesce.
Cine nu slujasce când bine să rĕsplătesce?
Dacă slugă te-aĭ făcut rabdă şî tu până 'n pĭele.
După stapân şî slugă.
12440 Dĕ cât slugă împodobită şî pĕ tot césul să audĭ cĭocoĭule! şî porc dĕ câĭne, maĭ bine pĕ vatră la cenuşă cu cĭubucul în gură fără nicĭ o dojană.
Dĕ multe orĭ sluga cu mult maĭ vrednică dĕ cât stăpânul sĕŭ.
Şî pĕ slugă s'o socotescĭ ca însuşĭ pĕ tine, c'amîndoĭ dintr'o mumă născuţĭ sûnteţĭ după fire.

Pentru Slăbicĭune

Vedĭ *Slabĭ.*

Pentru Spaĭmă şî Speriat

Cu cele dĕ speriat sĕ te dĕdaĭ dĕ mic copil ca dĕ nimic să te speriĭ în tótă vĭéţa ta.
12445 Numaĭ copiĭ cu stafia sĕ sperie.
Spaĭma fără dĕ veste rĕmâĭ cu gură căscată.

Pentru Spate

Când staĭ cu alţiĭ dĕ vorbă spatele la eĭ să nu ţe-l întorcĭ ci cu faţa să-ĭ privescĭ, şî dĕ nu le grăĭescĭ ceva.

Pentru Speriat

Vedĭ *Spaĭmă.*

Pentru Spovedanie

Cu spovedania şî cu buna mărturisire la multe greşĕlĭ te îndreptezĭ; d'acésta să te ţiĭ.
Spovedania biciŭl greşalelor şî mijlocul cel maĭ înlesnitor spre spăsanie şî împăcĭuire.

Pentru Spurcaţĭ

Omul spurcat ocara ómenilor.
12450 Cel spurcat în spurcăcĭunĭ sĕ 'nveselesce.
Cine dĕ ocărĭ nicĭ cum sĕ ruşinéză semn dĕ om spurcat.

Pentru Spăsanie

Cu dĕpărtarea dĕ cele rele te spăsescĭ numaĭ îndată.
Când dĕpărtezĭ dĕ la tine orĭ-ce poftă ţie-ţĭ vine la spăsanie privesce.

Pentru Sprincene

Păzesce-te să nu te vîneze sprincéna îmbinată.
12455 Sprincenele înainte frumuseţea ţe-o măresce.
Sprincenele în jos pogorîte şî posomorîte nicĭ cum să le ţiĭ, că te arĕţĭ dĕ mânios şî dĕ cel maĭ urît.
Sprincenele îmbinate cele maĭ frumóse, buzele rumene cele maĭ dulcĭ, gâtul alb cel maĭ mângâĭos, ĭar ochiĭ ceĭ negriĭ ceĭ maĭ pătrundĕtorĭ; ferice dĕ cine le-a dobândit.

Pentru Stare

Orĭ în ce stare te veĭ aflà ale eĭ greutăţĭ, cu răbdare să le porţĭ, că norocirea şî nenorocirea la orĭ ce stare vine când cu gândul nu gândescĭ.
Unul cade ş'altul sĕ scólă că starea nestatornică,
12460 In orĭ-ce stare te aflĭ mulţumesce-te p'a ta sórtă ce din fire aĭ dobândit, ca sufletul tĕŭ să'şĭ pótă aflà a sa mângâĭere.
In cea maĭ mare stare când tu veĭ ajunge, nicĭ să ascundĭ

nicĭ să uĭțĭ starea ta dĕ maĭ înainte, c'acésta cinste aduce dĕstoĭnicieĭ tale.
Jîcnițile tale cu cele drepte să ți le umpli, că cele strîmbe şî pĕ cele drepte le scóte afară.
Cu multă sudóre dobândim multă stare.
Cât veĭ puté, să te silescĭ starea ta să țe-o sporescĭ, însă cu dréptă dobândă, că cea piste mĕsură ĕțĭ aduce urîtă pîră.
12465 La orĭ-ce stare te veĭ aflà uĭtă-te la cel din jos şî lesne te veĭ mângăĭa.
Nimenĭ te întrébă în ce stare eĭ fost? ci în ce stare eştĭ acum.
Nume mare, ném mare, cin mare şî o norocire bună pururea te ține în stare bună: ferice dĕ cine d'acestea s'a 'nvrednicit.
Starea în mâna Domnuluĭ şî în mintea omuluĭ.
Starea cea maĭ înaltă milos pĕ om să'l arate.
12470 Starea cea mică firesce la cea mare sĕ 'mpotrivesce, ĭar cea d'opotrivă dĕ toțĭ sĕ priimesce; ferice unde acésta sĕ păzesce.
Starea stărilor d'opotrivă întocmită sĕ pare maĭ fericită.
Fiesce-care stare a sa sarcină are.
Fiesce-care stare cu greşalele sale.
Ceĭ cu stare la cinste gândesc, ĭar ceĭ scăpĕtațĭ l'avere rivnesc.
12475 Ce curînd şî lesne scade cea maĭ mare stare, când nicĭ o înfrînare nicĭ orînduĭélă are!
Cel cu mare stare n'are minte mi se pare.
Cel cu mare stare pĕ toțĭ dĕ rude şî dĕ prietin are.
Şî în cea maĭ próstă stare tu să te țiĭ fórte tare că norocul sĕ 'ntórce când încolo când încóce.

Pentru Stat

Atuncĭ staturile sĕ prăpădesc când dĕstoĭniciile nu sĕ cinstesc şî cumplirele sĕ înmulțesc.
12480 Ca să te ocrotéscă statul trebuesce să ajuțĭ la cheltuelile statuluĭ.
Statul al obşteĭ sĕ numesce, d'aceĭa obştea trebuesce să îngrijéscă dĕ el.

Pentru Statornicĭ i Statornicie şî Nestatornicĭ i Nestatornicie

Vara poftim ĭérna şî cum vine ĭérna la vară gândim; acésta ne arată nestatornicia nóstră.

Mare dar la om buna statornicie.
Nestatornicul tóte la noroc le lasă.
12485 Nestatornicia la om sĕ ivesce orĭ din uşurinţa minţiĭ saŭ din neplăcere.
Nestatornicia nu cunósce nicĭ un prieteşug.
Nestatornicia semn dĕ nebunie ce schimbă mintea omuluĭ pĕ césurĭ şî pĕ minuturĭ.
Nestatornicia te face să nu maĭ aĭbĭ nicĭ un fel dĕ caracter, nicĭ să te maĭ crédă óre-cine, nicĭ să maĭ nădĕjduĭéscă în tine.
Nimenĭ statornic până 'n vecĭ în acéstă lume fără vecĭ.
12490 Numaĭ mórtea dĕ obşte la toţĭ statornică este, ĭar averea şî neaverea când la unul când la altul privesce.
Nimic din ale lumiĭ socotind dĕ statornic, nicĭ la norocire te veĭ bucurà, nicĭ la nenorocire te veĭ întristà.
Statornicul la nicĭ o întîmplare supĕrare nicĭ schimbare are.
Statornic la cuvînt pururea dĕ veĭ fi, cinste dĕ la toţĭ veĭ dobândi.
Statornic să fiĭ, că statornicia cinste ţe-aduce mare, ĭar nestatornicia necinstea cea maĭ mare.
12495 Statornicia arată pĕ cel adevĕrat prietin.
Statornicia cu răbdare orĭ-ce nĕcaz biruesce, şî cu cât chinurile maĭ marĭ, cu atât şî biruinţa maĭ strălucitóre.
Statornicia la cele bune cel maĭ bun temeiŭ.
Statornicia muma mumiĭ ĕĭ marĭ.
Statornicia sprijină scaunul împĕrătesc.
12500 Statornicia temeĭul virtuţeĭ.
Statornicia hotărîre temeĭnică şî neclintită.
Cele din fire dobândite cu mult maĭ statornice dĕ cât cele din noroc, fie bune fie rele.
Cel nestatornic nicĭ un temeiŭ la vorba luĭ are.
Cel ce pururea cu gândul sĕ îndoĭesce, nestatornic este.
12505 Dĕ cu séră până 'n ḑi cele dĕ jos sus sĕ vĕd şî cele dĕ sus jos sĕ calc; acésta arată a vremiĭ nestatornicie.
Şî plăcerile şî dragostea şî cinstea tóte după modă d'acéstă nestatornicie.

Pentru Stomah

Stomahul uşor pururea cere mâncare fără nicĭ o vătĕmare.
Stomahul vre-o dată nicĭ cum să'l încarcĭ, nicĭ cu mâncare multă nicĭ cu bĕuturĭ piste mĕsură, că tóte le scoţĭ pĕ gură.
Stomahul chĭorăesce când la dĕmâncare gândesce.
12510 Stomahul când pătimesce, tot trupul sĕ topesce.

Stomahul maĭ uşor, ca să poţĭ dormi şî maĭ uşor.
Stomahul maĭ cald, că rece colică 'ţĭ-aduce.
Bucătariĭ cu dresurile lor, plăcintariĭ cu unsorile lor, cofetariĭ cu zaharicalele lor şî spiţeriĭ cu doftoriile lor stomahul cu otrava ţe-o frămîntă şî cu totul ţe-l dĕrapĕnă cu cea maĭ mare a ta plăcere; dĕparte d'o asemene plăcere ca să'ţĭ aĭbĭ stomahul pururea sănătos.
Dĕmâncarea cea maĭ semplă, sănătatea stomahuluĭ.

Pentru Stăpânĭ i Stăpânitorĭ şî Stăpânire

12515 A intrat stăpânul în trébă, slugele nicĭ cum se rĕmâe fară trébă.
A vré óre-cine să stăpânéscă, cea maĭ mare greşală omenéscă.
A stăpâni óre-cine pĕ însuşĭ sine, cea maĭ mare nevoinţă.
Acea stăpânire maĭ bună sĕ numesce ce pĕ toţĭ dĕ obşte, şî pĕ fiesce care 'n parte, d'opotrivă folosesce.
Acelor maĭ proştĭ stăpânire pĕ toţĭ dĕ necazurĭ împărtăşéză, ĭar cele dĕ folos pentru eĭ le păstréză.
12520 Acela bun stăpân şî dĕ norod ocrotit cel ce sĕ ţine dĕ cele luĭ prin legĭ orînduite.
O unire între toţĭ, stăpânirea cea maĭ bună.
Orĭ nicĭ cum să ḑicĭ că n'am acum vreme saŭ nicĭ cum să maĭ stăpânescĭ.
Orĭ-ce nu vede stăpânul înainte nu sporesce.
Orĭ-ce stăpânire, cât dĕ mare fie, va să sĕ maĭ măréscă d'aceĭa rĕsbóĭe între stăpânitorĭ s'aprind.
12525 Una este sluga caseĭ, însuşĭ stăpânul casiĭ, că dĕ tóte trebue ca o slugă să 'ngrijască.
Unul după altul stăpânesce după isteciunea luĭ.
Un stăpân drept judecător icónă sĕ 'nţelege Dumneḑeiriĭ, după lege.
Unde veḑĭ pĕ unul să slujască rob altuĭa, cumplită stăpânire aceĭa sĕ 'nţelege.
Unde stăpânĭ mulţĭ, acolo stăpânirea lipsesce, că toţĭ poruncesc şî nicĭ unul ascultă.
12530 Unde stăpân nu este, d'acolo Dumneḑĕŭ sĕ vede că lipsesce.
Unde ceĭ bunĭ şî cinstiţĭ să cinstesc, acolo şî stăpânirea cinstită sĕ socotesce.
Impărţéla uneĭ stăpânirĭ dĕrăpĕnarea eĭ.
In tot locul şî pămîntul să afli cu ochiĭ tĕĭ, ca să veḑĭ ca un stăpân pĕ dreptătoriĭ tĕĭ cum urméză cu supuşiĭ tĕĭ.

Intâĭŭ patimile apoĭ poftele să ţi le stăpânescĭ şî în urmă noróde să cerĭ să ocârmuĭescĭ.
12535 Intâĭŭ pĕ tine să 'nveţĭ a stăpâni, apoĭ la altul a gândĭ.
Vaĭ dĕ cel ce cere a stăpânĭ, că nu scie ce cere.
Ḑioa bărbatul stăpânesce ĭar nóptea muĭerea.
Vrednic dĕ stăpân acela sĕ 'nţelege, cel ce póte stăpâni fără biciŭ în mână.
Ca o mumă să 'mbrăţişezĭ şî ca un tată să dobândescĭ pĕ supuşiĭ tĕĭ, dacă veĭ sĕ te numescĭ părinte şî stăpân bun.
12540 Ca calul să cunoscĭ pĕ cel-ce te încalică că este bun saŭ rĕŭ stăpân.
Ca să ajungĭ stăpân bun trebue şî tu maĭ întâĭŭ să slujĕscĭ la un stăpân şî maĭ bun.
Ca să poţĭ stăpâni după părerea ta, începĭ a stăpâni însăşĭ părerea ta.
Ca să stăpânescĭ maĭ bine să 'nveţĭ să stăpânescĭ pĕ ceĭ ce 'n locul tĕŭ stăpânesc norodul tĕŭ.
Ca să stăpânescĭ maĭ bine, trebue să aşeḑĭ legile ce pot urmà supuşiĭ tĕĭ maĭ bine.
12545 Ca bine să stăpânescĭ, trebue să te slujĕscĭ cu ceĭ maĭ dĕstoĭnicĭ şî cu ceĭ maĭ cinstiţĭ.
Cu anevoĭe a stăpâni un norod stricat, dar cu mult maĭ anevoĭe a îndreptà un norod pĕ un stăpân stricat şi a'l suferì.
Cu obraz vesel, cu vorbă dulce şî cu purtare plăcută la toţĭ să te arĕţĭ, când stăpânescĭ.
Cu greŭ a sĕ dĕpărtà óre-cine dĕ stăpânirea ce are, dar cu mult maĭ greŭ a stăpâni cum sĕ cuvine.
Cu greŭ să te stăpânescĭ dĕ cel maĭ prost ca tine.
12550 Cu greŭ şi nesuferit, cel înţelept şî cu darurĭ să sĕ stăpânéscă dĕ cel rĕŭ şî blestemat.
Cu cât maĭ mult norod stăpânescĭ, cu atât maĭ mult te chinuĭescĭ şî vĭéţa ţe-o scurtezĭ.
Cu mânia în sîn nu te poţĭ numi stăpân.
Cu sila dĕ veĭ stăpâni puţină vreme te veĭ înveseli ; că silnica stăpânire 'ţĭ aduce turburare, când vreme va găsi.
Cu bunătatea şî cu blândeţele poţĭ stăpâni o lume.
12555 Cu dragoste maĭ lesne dĕ cât cu înfricoşărĭ pĕ norod ĕl stăpânescĭ.
Cătră slugĭ să nu te-arĕţĭ cu totul rĕŭ şî cumplit stăpân, că maĭ bine te slujĕscĭ când dĕ eĭ tu eştĭ ĭubit.
Câĭniĭ ne apĕră dĕ ceĭ ce ne vin asupră-ne, pisica ne isbăvesce dĕ ceĭ ce casa ne-o istovesce, stăpân bun ca să te-arĕţĭ trebue sĕ desmerduescĭ d'amîndoror năravurĭ.
Când muĭerea ar stăpâni lumea s'ar prăpădi.

Când pĕ stăpânire ómeniĭ sĕ bat acea stăpânire multă vreme nu ţine.

12560 Când stăpânescĭ, să îngrijĕscĭ să nu cumva să ḑică supuşiĭ tĕĭ «*Dómne scapă-ne dĕ el!*».

Când stăpânirea la legĭ nu sĕ supune şî supuşiĭ la stăpânire, atuncĭ stăpânirea sĕ plécă spre scădere.

Când stăpânul poruncesce cu cumplire, norodul geme în cruḑime.

Când stăpânul scump, sluga hóţă sĕ învaţă.

La supuşiĭ tĕĭ nicĭ cum să 'ţĭ arĕţĭ nicĭ mândria ta, nicĭ mânia ta, că şî una şî alta cinstea ţe-o dĕrapĕnă.

12565 Cu cât cu stăpânirea maĭ mare te-arĕţĭ, cu atât cu fapte bune pĕ toţĭ să-ĭ întrecĭ.

Cu cumpĕna în mâna dréptă şî cu sabĭa în mâna stângă tu să stăpânescĭ, dacă veĭ să te slăvescĭ.

Cu cât maĭ mult silescĭ să te stăpânescĭ, cu atât maĭ mare putere dobândescĭ.

Cu pravila ce veĭ pĕ norod să stăpânescĭ, întâĭŭ pĕ tine, cu ea, să te stăpânescĭ.

Cu stăpânirea împĕrat la toţĭ să te-arĕţĭ, şî cu munca necurmat la toţĭ să slujĕscĭ, dacă veĭ să te slăvescĭ.

12570 Când stăpânescĭ, trebue să socotescĭ c'or ce greşală a supuşilor tĕĭ asupră-ţĭ sĕ descarcă.

Când stăpânescĭ un norod, socotesce pĕ toţĭ ca o familie, şî numaĭ a ta, nedĕspărţită.

Când stăpânirea slobodă să vadă fără nicĭ o mărginire, nicĭ un slobod veĭ maĭ vedé, că toţĭ în fĭare vor zăcea.

Când tóte stăpânirele într'o frăţie sĕ vor uni, atuncĭ tóte stăpânirele o stăpânire sĕ va înţelege, ca d'un păstor numaĭ, şî tóte noródele o turmă numaĭ, cea maĭ sfântă stăpânire.

La stăpânirea celuĭ cumplit maĭ mulţĭ lupĭ dĕ cât ómenĭ, că toţĭ fug dĕ lupiĭ ce gonesc.

12575 La Domnul cu temere, la părinţĭ cu cinste, la ceĭ bĕtrânĭ cu ruşine. la ceĭ dĕ aprópe cu dragoste, ĭar la stăpânire cu supunere, cu credinţă şî mare sfială.

Maĭ lesne stăpânesce óre-cine un norod întreg dĕ cât numaĭ pĕ sine.

Maĭ mult stăpânul să sĕ témă dĕ supuşiĭ sĕĭ, dĕ cât supuşiĭ dĕ stăpân, când nicĭ unul nicĭ altul nu'şĭ urméză datoriile lor.

Maĭ bine pĕ tine ceĭ nebunĭ să te stăpânéscă, dĕ cât tu pĕ eĭ.

Maĭ bine tu să stăpânescĭ norod plin dĕ aur şî dĕ argint, dĕ cât tu să te 'mpodobescĭ cu aur şî argint şî poporul sĕ gémă, înnecat în sărăcie.

12580 Maĭ bine să fiĭ stăpân pĕ munca ta, dĕ cât altul să'ţĭ poruncéscă.
Multe şî dĕ multe orĭ trebue să suferĭ ca stăpân bun să te arĕţĭ.
Mult pămînt stăpânesce omul cât trăĭesce, dar la mórte sĕ 'nvoĭesce c'o próstă palmă dĕ loc.
Mărimea stăpânireĭ să n'o socotescĭ numaĭ pentru tine, ci cu mult maĭ mult pentru supuşiĭ tĕĭ.
Necinste la bărbat, muĭerea să'l stăpânéscă.
12585 Norodul când te ĭubesce, ş'a luĭ fericire dĕ la tine o socotesce atuncĭ şî tu să te socotescĭ părinte stăpânitor.
Nicĭ o vătĕmare la norod maĭ mare dĕ cât stăpânire dĕ tiran mare.
Nicĭ o stăpânire, până în vecĭ statornică.
Nicĭ o bólă e maĭ grea, şî la cel maĭ mic norod, dĕ cât un stăpân nerod.
Nicĭ cum să îngăduescĭ ca ceĭ rĕĭ pĕ ceĭ bunì să-ĭ stăpânéscă, şî ceĭ proştĭ dĕ minte celor cu minte bună să le poruncéscă. Că cu cât nesciinţa şî rĕutatea le veĭ necinstì, cu atât sciinţa şî bunătatea maĭ mult va înflorì, te va împodobì şî te va cinstì.
12590 Nu ca un stăpân să te-arĕţĭ către supuşiĭ tĕĭ, ci, cu mult maĭ bine, ca un părinte către copiiĭ sĕĭ.
Nu te lua după ceĭ ce noróde marĭ aŭ stăpânit, ci după ceĭ ce din micĭ marĭ le-aŭ făcut, că nu te socotescĭ mare, când dĕ frică ţie ţi sĕ vor supune, ci când sĕ vor supune dĕ bună voĭa lor la legea ce veĭ pune.
Pentru stăpânire nicĭ cum nicĭ bine nicĭ rĕŭ să grăĭescĭ, dacă veĭ bine să te odihnescĭ.
Pofta de a stăpânì maĭ mult te cufundă în cele maĭ marĭ greşĕlĭ, că nicĭ temere dĕ Dumneḑĕŭ, nicĭ dĕ ómenĭ îndurare, ĭar nelegĭuirĭ miĭ şî sute în urmare; că frate dĕ frate dĕparte sĕ dĕpărtéză, fiul pĕ tată îndată ĕl pizmuĭesce şî toţĭ dĕ obşte unul cu altul rĕŭ să gâlcevesce.
Puterea stăpânireĭ neîmpărţită să fie, dacă va să sĕ ţie.
12595 Pĕ la stăpânirĭ cumplite, leul, lupul şî ursul sĕ ĭértă pentru orĭ-ce cruḑime, ĭar mĭelul cel nevinovat să osîndesce pentru puţina ĭérbă ce pasce. Dĕparte dĕ tine o asemene urmare.
Pĕ moştenitorul uneĭ stăpânirĭ obştea să'l créscă, cu sciinţă dĕ ocârmuire.
Pĕ sine-şĭ a stăpânì arată cea maĭ mare putere.
Pĕ sine-şĭ să te stăpânescĭ dacă veĭ să 'mpĕrăţescĭ şî nicĭ cum să greşĕscĭ.
Pĕ stăpânul tĕŭ ca pĕ însuşĭ Dumneḑĕŭ trebue să'l cinstescĭ.

12600 Până nu te veĭ face slugă altuĭa să nu te silescĭ a te face stăpân, că cine n'a fost slugă nu scie să fie stăpân bun.
Precum pĕ alţiĭ veĭ să stăpânescĭ, aşà şî pĕ tine maĭ întâĭŭ să stăpânescĭ.
Robul un stăpân numaĭ are, ĭar stăpânul miĭ şî sute dĕ stăpânĭ, că fie-care ĕĭ poruncesce dĕ el să îngrijască.
Semn dĕ bună stăpânire când daĭ pildă altuĭa cu a ta urmare.
Să vedĭ şí să audĭ, în tot césul şî minutul, orĭ-ce sĕ urmézá subt stăpânirea ta.
12605 Să facĭ norodul să te ĭubéscă ĭar nu cumplit să te urască, dĕ veĭ ca să stăpânéscă puterea ta cea 'mpĕrătéscă şî'n vecĭ să sĕ pomenéscă.
Stăpâniĭ să îngrijască dĕ odihna supuşilor lor, şî supuşiĭ cu credinţă să slujască stăpânilor lor.
Stăpânirea îmbinată cu monarchie, aristocraţie şî democraţie supusă la legĭ, cea maĭ sfântă stăpânire când democraţia o ocrotesce.
Stăpânirea, ca o clădire ce din bucăţele micĭ mare sĕ face, dar, când o dĕsparţĭ dĕ bucăţelele eĭ, numaĭ dĕ cât o vedĭ cădută la pămînt; d'aceea păzesce-o în întregimea eĭ, ca să nu o pĭerdĭ.
Stăpânirea cu legea nu sĕ cam învoĭesc, c'una va să poruncéscă, după a eĭ voinţă; şî alta va să povăţuĭéscă după a eĭ datorie.
12610 Stăpânirea când sĕ 'mparte, spre scădere privesce.
Stăpânirea ta la nimic alt maĭ mult, dĕ cât la lipsă, o supuĭ.
Stăpânirea ta să nu ţe-o încredinţezĭ la orĭ-cine şî orĭ-cum, nicĭ în vreme îndelungată, fără de a cercetà urmările luĭ adese-orĭ.
Stăpânirea ta să ţe-o dobândescĭ cu vrednicia ta, şî cu blândeţele să ţe-o măreseĭ, ĭar dĕ întemeerea eĭ să te îngrijĕscĭ dĕ bune străjuirĭ.
Stăpânirea, cea maĭ mare legiĭ urmare.
12615 Stăpânirea cea maĭ bună, unde pravilele poruncesc şî omenirea sĕ cinstesce, ca o familie obştéscă.
Stăpânirea cea maĭ bună unde sûnt năravurĭ bune.
Stăpânirea cea maĭ bună, ceea-ce păzesce pĕ toţĭ slobodĭ dĕ robie şî pĕ toţĭ dĕ o potrivă.
Stăpânirea cea maĭ bună, proptéoa cea maĭ mare împotriva celor rĕĭ.
Stăpânirea dĕ mijloc maĭ bine sĕ ocârmuĭesce, că cea mare te întunecă şî maĭ mult te încurcă, ĭar cea mică dĕ tot n'are cu ce să sĕ ţie.
12620 Stăpânirea dĕ tiran sĕ nasce din lăcomie.

Stăpânirea cumplită şî lux piste fire, prăpastia noródelor.
Stăpânirea silnică nu pré ţine multă vreme.
Stăpânire silnică, stăpânire dĕ Satană.
Stăpânirea bună, când cumpĕna dréptă la toţĭ o mĕsură.
12625 Stăpânul atuncĭ sĕ socotesce bun când bunătatea, la toţĭ d'opotrivă, ş'o arată.
Stăpânul, ĭar nu sluga, maĭ înţelept să fie.
Stăpânul pururea ochiĭ dĕschişĭ să-ĭ aĭbă dacă va să nu sĕ rătăcéscă.
Stăpânul ochĭul caseĭ.
Stăpânul capul ocârmuireĭ.
12630 Stăpânul cu mult norod, ĕl maĭ mare părinte cu drept cuvînt sĕ socotesce.
Stăpânul, câĭnele caseĭ, că câĭnele păzesce casa.
Stăpânul când va să necăjască pĕ slugă nu maĭ cunósce care greşală e mare şî care e mică.
Stăpânul leneş, leneşĭ pĕ slugĭ le 'nvaţă.
Stăpânul cârma, ca vizitiul frîul, din mână să nu lase.
12635 Stăpânul mult să îngrijască dĕ crescerea copiilor, că dĕ la eĭ aştéptă înaintare la orĭ-ce.
Stăpânul nu sĕ cuvine dĕ slugĭ să sĕ stăpânéscă.
Stăpânul nebun lesne stăpânesce pĕ supuşiĭ sĕĭ.
Stăpânul slugă şî sluga stăpân la vreme dĕ rĕsvrătire făr' îndoĭélă ajunge.
Stăpânul te ĭubesce, nu pentru al tĕŭ şî pentru al luĭ folos.
12640 Stăpânul când sĕ lasă pĕ mâĭnele celor rĕĭ norodul sĕŭ sĕ chinuĭesce.
Stăpânul scump curînd ĕşĭ pĭerde sluga cea maĭ credinciósă.
Stăpânul cu norodul sĕŭ un trup dĕ om sĕ 'nţelege; nicĭ un om n'ar voi să vateme o parte a trupuluĭ sĕŭ.
Stăpânul cel înţelept, fericirea noroduluĭ.
Stăpânul ce pururea căznesce, bicĭul noroduluĭ sĕ socotesce.
12645 Stăpânul ce suferă jafurile, chinurile, năpăstuirele şî cele-l-alte rĕutăţĭ ce fac dregătoriĭ luĭ, el sĕ 'nţelege că le face.
Stăpânul bun când cade în óre-care întîmplare, slugele luĭ sĕ jĕrtfesc pentru a luĭ scăpare.
Stăpânul bun sĕ cunósce când sluga luĭ dĕ bună voe ĕĭ slujasce.
Stăpânul domnul slugilor, domnul cu blîndeţe, cu îndurare şî cu milă, aşà şî tu să te-arĕţĭ la supuşiĭ tĕĭ.
Stăpânul caseĭ numaĭ el să poruncéscă ca casa bine să sĕ ocârmuĭéscă.
12650 Stăpân fără slugă şî slugă fără stăpân nicĭ cum sĕ póte numi.
Stăpân când veĭ să-ţĭ alegĭ, alege-ţĭ pĕ cel maĭ vrednic, ca la orĭ-ce necaz să pótă să-ţĭ ajute.

Stăpân bun sĕ 'nțelege cel ce îngrijasce dĕ ceĭ flămânḑĭ șî golĭ copiĭ aĭ muncitoruluĭ dĕ pămînt, când sîrmanĭ rĕmân.

Stăpân bun te socotescĭ când mânia țe-o stăpânescĭ.

Stăpân bun dĕ veĭ să fiĭ, nu numaĭ folosul tĕŭ ci, cu mult maĭ mult, al noroduluĭ tĕŭ să te silescĭ să'l dobândescĭ.

12655 Toțĭ așteptă dĕ la tine, ca dĕ la un părinte, să le daĭ drépta lor parte; nu-ĭ dĕpărtà dĕ acésta, când Domnul stăpân, ca un părinte, tutulor te-a făcut.

Treĭ stăpânĭ în lume sĕ socotesc: după fire, după lege șî după siluire.

Fericirea buneĭ stăpânirĭ atuncĭ sĕ 'nțelege, când legile ce sĕ pun, priesc spre folos obștesc, șî stăpânul le păzesce, după cum sĕ legiuĭesc, ĭar supușiĭ ascultă pĕ stăpân după acele legĭ.

Fie cel maĭ bun stăpân, numaĭ stăpân la capul tĕŭ să nu fie.

Folosul obșteĭ, fericirea noroduluĭ șî cinstea némuluĭ, cele maĭ marĭ datoriĭ a unuĭ stăpân.

12660 Fugĭ dĕ acea stăpânire unde veḑĭ că poruncesce după «*așà voiŭ eŭ*».

Frîul din mână când stăpânescĭ, nicĭ cum să'l slăbescĭ, nicĭ dĕ la pĭeptul tĕŭ să'l dĕpărtezĭ.

Cea maĭ cumplită stăpânire anarchia sĕ 'nțelege după orĭ-ce lege.

Cea maĭ mare necinste la un norod cât dĕ prost, dĕ muĭere să sĕ stăpânéscă.

Cea maĭ mare greșală a unuĭ stăpân, când nu rĕsplătesce celuĭ ce slujasce, după slujba luĭ.

12665 Cea maĭ bună stăpânire acésta sĕ 'nțelege, norodul să'șĭ alégă pĕ stăpânul sĕŭ, stăpânul să'șĭ alégă pĕ slujbașiĭ sĕĭ șî toțĭ, dĕ o potrivă, să sĕ supuĭe la legele ce sĕ pun.

Cea maĭ bună stăpânire, unde legea poruncesce.

Cea maĭ bună stăpânire, unde toțĭ pot dobândi vĭéța cu liniștire.

Ce e maĭ anevoĭe dĕ cât a stăpâni pĕ însusĭ sine?

Ceĭ-ce noróde stăpânesc, dĕ muĭerĭ sĕ stăpânesc; vaĭ dĕ ticăloșala lor.

12670 Cele maĭ dĕ aprópe șî maĭ temeĭnice datoriĭ ale stăpâniriĭ sûnt: ca supușiĭ nicĭ să sĕ năpăstuĭéscă, nicĭ să sĕ necinstéscă, nicĭ în lipsă să sĕ afle; acestea le dobândesce când cu ceĭ maĭ cinstițĭ șî cu ceĭ maĭ vrednicĭ la orĭ-ce sĕ slujasce.

Cele maĭ dĕ trebuință ale lumeĭ stăpânirĭ, școle să întemeĭezĭ, spitale șî orfanotrofiĭ că pintr'acestea, șî numaĭ, mila șî îndurarea ĕșĭ găsesce locul lor, șî învĕțătura deșteptă ochiĭ celor întunecațĭ.

Celuĭ rěŭ, cumplit, nelegiuĭt șî neînvěțat, stăpânire să nu-ĭ daĭ, cătușĭ dě mică, că pě tine te-arată maĭ prost șî maĭ rěŭ dě cât el.
Ceĭ maĭ tarĭ la monarchie rîvnesc, ceĭ maĭ dě opotrivă la aristocrație șî ceĭ maĭ dě omenire la democrație: ĭar săracii robĭ tuturor rĕmaseră.
Cel maĭ anevoĭe lucru în lume a stăpâni un norod.
12675 Cel maĭ bun stăpân, legea sě 'nțelege.
Cel maĭ bun stăpân, cel ce dě toțĭ sě ĭubesce.
Cel ce voĭesce pě alțiĭ să stăpânéscă întâĭŭ pě sine-șĭ să sě învețe să sě stăpânéscă, ca să scie cum pě alțiĭ să stăpânéscă.
Cel ce o lume stăpânesce dě muĭere sě biruĭesce.
Cel-ce n'a slujit la nicĭ un stăpân nu e bun stăpân.
12680 Cel-ce pě sine nu sě póte stăpâni, acela sě 'nțelege cel maĭ rěŭ stăpân.
Cel-ce sě alege dě obște, acela stăpân legĭuit sě socotesce.
Cel-ce sě silesce piste maĭ mulțĭ a stăpâni, piste a luĭ putință, din stăpân slugă ajunge.
Cel-ce stăpânesce obrazul Domnuluĭ aduce, d'aceea Domnuluĭ la tóte să sě asemene.
Cel-ce dě muĭere sě stăpânesce rob eĭ sě socotesce, șî la obște cel maĭ dě necinste.
12685 Cine cu pravila poruncesce, acela stăpân maĭ bine sě socotesce.
Cine scie să poruncéscă acela scie să șî stăpânéscă.
Cine scie să sě stăpânéscă acela scie să împěrățéscă.
Bun stăpân sě înțelege, nu cel ce pě alțiĭ stăpânesce, ci cel ce pě sine-șĭ maĭ întâĭŭ stăpânesce.
Dacă la orĭ-ce greșală te veĭ arětà fără milă, puțină vreme veĭ stăpâni.
12690 Dacă stăpânirea ar păși legea numaĭ pentru dreptate, dě ěl maĭ rěŭ stăpân n'am avé nicĭ o frică.
Datoria stăpâniriĭ dě a îngriji dě folosurile obștescĭ.
Datorie șî mare a stăpânireĭ este, a îngrijì dě sîrmanĭ șî a ajutà pě věduvele necăjite.
Doĭ stăpânĭ pě un pămînt pururea sě gâlcevesc.
Dě mare rușine, cel-ce pě alțiĭ va să stăpânéscă, el dě děsfrînărĭ să sě stăpânéscă.
12695 Dě stăpânire să nu fugĭ când poțĭ stăpâni, că maĭ bine tu să stăpânescĭ, dě cât dě altul rěŭ să te stăpânescĭ.
Dragostea dě la norod, cea maĭ mare tărie a uneĭ stăpânirĭ.
Dragostea șî bunătatea la o bună stăpânire, cele maĭ tarĭ cetățĭ, ĭar cumplirea șî strîmbătatea, děsrădăcinarea eĭ.
Dreptul dě a stăpâni nu sě 'nțelege șî a robi.
Șî plugarul stăpân în casa sa.

12700 Șî cea maĭ mică fiinţă fără stăpânire nu póte stà pĕ lume.

Pentru Straşnicĭ

Veḑĭ *Străşnicie.*

Pentru Stréjă

La cele dĕ străjuire cu mare privighere, ca să nu te calce ceĭ din potrivă.
Stréja ta dragostea noroduluĭ să-'ţĭ fie.

Pentru Străinĭ i Străinătate şî Înstrăinare

Ca un părinte să te-arĕţĭ la străinĭ când eĭ vin.
Cu primirea unuĭ străin nicĭ o scădere caseĭ facem, cum șî cu a luĭ sgornire nicĭ un folos mare facem.
12705 Când aĭ tĕĭ te vor lăsà alérgă la străin că-ĭ găsescĭ pĕ eĭ cu mult maĭ voĭoșĭ dĕ cât pĕ aĭ tĕĭ.
Când dintr'un părinte toţĭ sûntem născuţĭ, toţĭ dĕ fraţĭ ne socotim, cum putem numi pĕ altul străin? nicĭ unul străin în omenire pĕ lume.
Maĭ bun e străinul cel ce te ĭubesce, dĕ cât ruda ce te pizmuĭesce.
Nicĭ odată pĕ străin din casa ta să nu'l sgornescĭ la orĭ-ce vreme ĕţĭ va veni.
Nicĭ mulţĭ străinĭ să primescĭ, nicĭ ĭarășĭ pĕ nicĭ unul, că una necinste ţe-aduce șî alta risipă.
12710 Nu 'ţĭ întórce ochiĭ tĕĭ dĕ la străinul ce 'ntîlnescĭ.
Pĕ străin când ĕl primescĭ la masă să'l cinstescĭ, întru nimic să nu'l întristezĭ.
Pĕ străin din casa ta, până nu'l veĭ îndestulà, să nu'l dĕpărtezĭ cum-va.
Pĕ cel ce s'a înstrăinat din ţéra sa, când ĕl veḑĭ lângă tine, trebue să'l primescĭ ca pĕ însușĭ tine.
Plimbarea pîn ţărĭ străine mult te dĕșteptă, șî patimile pîn locurĭ străine mult te învaţă.
12715 Străiniĭ în ţéra nóstră cu mult maĭ bine isbutesc dĕ cât însușĭ pămînteniĭ.
Străin, la noĭ, în orĭ-ce adunare, cinstea cea maĭ mare dĕ la toţĭ dobândesc, dar pămînteniĭ tot cam în códă.
Străiniĭ la noĭ în orĭ-ce înaintéză, ĭar pămînteniĭ pururea în urma lor.
Străiniĭ la noĭ în adevĕr împĕrăţesc, ĭar pămînteniĭ ticăloșesc.

Străiniĭ d'opotrivă să sĕ cinstéscă cu noĭ, c'asemene şî noĭ să ne cinstim, când vom fi străinĭ şî noĭ.
12720 Străinuluĭ i sĕ cuvine ca maĭ mult să tacă dĕ cât să grăĭéscă.
Străinuluĭ i sĕ cuvine cinstit şî plecat să fie.
Străinul când sĕ mânie, luĭ 'şĭ face peire.
Străinul când sĕ supune la ale ţĕriĭ pravile, atuncĭ după lege pămîntén sĕ 'nţelege.
Străinul la tine, ca 'n casa sa, să 'şĭ găséscă scăparea.
12725 Străinul nicĭ parte nicĭ îndrăsnélă are.
Străinătatea pĕ om la multe ĕl dĕştéptă.
Străin când vedĭ, nu'l trece cu vederea.
Străin sĕ 'nţelege, cel-ce va rĕul omenireĭ.
Străin sĕ 'nţelege, cel ce nu ajută pĕ fratele sĕŭ.
12730 Străin fiind, nu te-amestecà unde nu te vor chemà.
Ce străin vine la noĭ şî nu isbutesce ceea-ce gândesce?
Ce străin a venit la noĭ, dĕ tot lipsit, şî nu s'a vĕdut miliunist?
Dĕ nu póte mulţĭ străinĭ să priiméscă casa ta, măcar numaĭ unul să nu lipséscă din casa ta.

Pentru Strigare

Cu strigărĭ şî crăncânărĭ nu dobândescĭ nume bun.
12735 Nu te spăĭmântà fórte dĕ cel ce strigă tare, că şî toba, când o bate, sgomot face mare, dar nimic alt găsescĭ într'însa dĕ cât un vînt mare.
Cel-ce strigă cu strigarea, să 'şĭ acopere greşala.
Cel-ce strigă maĭ tare, acela maĭ mare.

Pentru Strănutat

Vedĭ *Rîgâitură.*

Pentru Străşnicie i Straşnicĭ

Unde străşnicie acolo, îndurarea lipsesce.
Straşnic la poruncă şî drept la urmare, ca să te arĕţĭ om mare.
12740 Straşnic să fiĭ dar nu şî cumplit.
Străşnicia la bărbat şî blândeţele la muĭere, cinstea cea maĭ mare.
Străşnicia bună, dar piste fire, sĕ 'nţelege îndĕrĕtnicie.

Pentru Strîmbătate şî Strîmbĭ

Când ceĭ strîmbĭ şî cumpliţĭ sĕ vor da spre pedépsă, atuncĭ dreptatea ne va îmbrăţişà pĕ toţĭ.
Să te ruşinezĭ dĕ adevĕr când gândescĭ la strîmbătate.
12745 Strîmbătatea în tot chipul va s'apese pĕ dreptate.
Strîmbătatea la o parte să ţe-o laşĭ, frate, ca dĕ Domnul să aĭbĭ parte.
Strîmbătatea s'o urăscĭ, dacă veĭ să te slăvescĭ.
Strîmbătatea, soţia Sataneĭ, născu nooĕ fete: întâĭŭ mândria, ce o dete după ceĭ maĭ marĭ; a dooa scumpĕtea ce o dete după ceĭ maĭ proşti; a treĭa înşelăcĭunea ce o dete după ceĭ maĭ săracĭ; a patra pizma ce o dete după ceĭ maì meşterĭ; a cincea făţărnicia ce o dete după ceĭ maĭ smeriţĭ; a şésa zavistia ce o dete după ceĭ maĭ îndrăciţĭ; a şéptea cruḑimea ce o dete după ceĭ maĭ cumpliţĭ; a optulea slava ce o dăm muĭerilor róbă şî a nooĕlea curvia ce o ţine lângă ea, ca cel ce o va dobândi să fie eĭ moştenitor.
Ceĭ strîmbĭ şî nedrepţĭ, când sĕ socotesc, la nelegĭuirĭ pururea gândesc.
12750 Cine strîmbătatea ĭubesce dĕ ea sĕ topesce.

Pentru Sfat, Sfătuire i Sfătuitorĭ

Veḑĭ *Povaţă.*

Pentru Sfadă

Anevoĭe a dĕpărtà sfadà celor maĭ marĭ.
Unde sfadă dĕ călugărĭ, acolo blesteme şî afurisăniĭ.
In sfadă urîtă acel ce biruĭesce, acela maĭ ticălos, c'acela sĕ găsesce în greşala cea maĭ mare.
Cu greŭ şî fórte greŭ când intră sfadă între prietin şî rude.
12755 Când unul cu altul sĕ sfădesce pentru óre-ce, cel dĕ al treilea, ce numaĭ privesce, acela dobândesce.
Când te sfădescĭ aşà să urmezĭ ca cu sfada ta óre-ce să folosescĭ.
Când doĭ sĕ sfădesc tu să nu hotărĕscĭ, că pĕ unul din amîndoĭ vrăşmaş dobândesci; bine să te silescĭ să-ĭ împăcĭuĭescĭ c'amîndoĭ prietinĭ să-ĭ dobândescĭ.
Când doĭ sĕ sfădesc, cel maĭ cu puţine vorbe, acela maĭ înţelept.
Nu te pripi la sfadă ca să nu te căĭescĭ în urmă.
12760 Nu te sfădi cu aĭ tĕĭ părinţĭ, şî când tu aĭ dreptate.
Nu te sfădi cu cel maĭ mare ca să nu te năduşescĭ.

Pentru orĭ-ce la tine nicĭ cum privesce cu nimenĭ nu te sfădi.
Pentru cele ce nu înțelegĭ nicĭ cum să te sfădescĭ.
Pentru cel-ce te ĭubesce la sfadă să nu'l silescĭ.
12765 Să nu te sfădescĭ, ci adevĕrul numaĭ să'l arĕțĭ, lăsând sfada la ceĭ-l-alțĭ.
Sfada unde intră, şî pĕ ceĭ maĭ dĕ aprópe dĕparte ĕĭ dĕpărtéză.
Sfada nasce urîcĭune şî urîcĭunea vrăjmăşie, ĭar acésta sĕvîrşesce tóte cele rele.
Sfada sfadă ne aduce, ĭar vorba dulce folos mare aduce.
Sfada şî mânia şî pĕ cel maĭ bun ĕl aruncă în dinte.
12770 Sfadă la Domn nu sĕ cuvine.
Sfada, şî în zădar, mult ĕțĭ smintesce mintea; dĕparte dĕ ea că să-'țĭ aĭbĭ mintea întrégă.
Sfadă mare, supĕrare mare.
Sfada să te păzescĭ a nu băgà în casa ta.
Toțĭ sĕ sfădesc dĕ óre-ce, dar nicĭ unul cu cuvîntul că, ceea-ce ție țe sĕ pare cu cuvînt, mie mi sĕ pare fără cuvînt.
12775 Frica ca să nu ne învinovățéscă la orĭ-ce greşală, ne face să intrăm în cea maĭ mare sfadă.
Cel-ce să sfădesce pĕ însuşĭ sine, supĕră fără a'o pricepe.
Dĕ sfadă unde vedĭ curînd să te dĕpărtezĭ.

Pentru Sfetnicĭ

Sfetniciĭ tĕĭ să fie unul dintr'o mie.

Pentru Sfială i Sfioşĭ şî Frică i Fricoşĭ şî Înfricoşărĭ

Arată că te sfiescĭ şî maĭ mult te vor chemà.
12780 Atuncĭ să'țĭ fie frică dĕ norod când te vor urî şî sĕ vor dĕsnădĕjdui.
Atuncĭ să'țĭ fie frică dĕ norod când ĕl asuprescĭ.
Omul sfios şî fricos pururea schimbă la prietinĭ.
Orĭ-ce greŭ aştepțĭ, frică să nu'țĭ fie, ca să nu te biruĭéscă.
Vremea când te cere nu trebue să te sfiescĭ.
12785 Ca frică tu să n'aĭbĭ dĕ nimenĭ, nicĭ un rĕŭ să facĭ.
Cuĭ e frică dĕ mórte îndată sĕ îmbolnăvesce.
Cu sfială păşind nu veĭ înaintà curînd.
Cu frică şî sfială nicĭ odată isbutescĭ.
Clătinând din cap să înfricoşezĭ, dar nu cu crudime.

12790 Cu mult maĭ mare frica dĕ cât însuşĭ primejdia.
Muĭerile numaĭ, şî ceĭ proştĭ dĕ minte, înfricoşază cu ocărĭ când nu pot într'alt chip cuĭva să rĕsplătéscă.
Nicĭ dĕ tot fricos, nicĭ dĕ tot dîrz să fiĭ, că şî una şî alta în primejdie te bagă.
Scăparea celuĭ fricos cu fuga sĕ dobândesce.
Sfiala cam bună însă nu tot-dé-una.
12795 Sfiala cu mĕsură, cel maĭ mare, dar ĭar piste mĕsură, urît dĕ urlă.
Sfiala la săracĭ, îndrăsnéla la bogaţĭ ĭar obrăsnicia la ceĭ maĭ nebunĭ.
Sfiala la cel cu sciinţe, cea maĭ mare greşală, ĭar îndrăsnélă, fără obrăsnicie, cea maĭ mare virtute.
Sfiala fără mĕsură cea maĭ mare greşală că tot curajul ĕl topesce.
Sfiala te face să te ruşinezĭ dĕ cele netrebnice.
12800 Sfiala celuĭ fricos, mult măresce îndrăsnéla celuĭ inimos.
Frica ĕţĭ aduce cele maĭ grozave gândurĭ.
Frica la noĭ ne vine din rĕul ce vedem, ĭar îndrăsnéla din binele ce aşteptăm.
Frica la dĕsnădĕjduire mult întăresce pĕ om.
Frica sĕ nasce din slăbicĭunea sufletuluĭ.
12805 Frica dĕ cele maĭ rĕle, lesne unesce pĕ ceĭ maĭ neîndupleca ţĭ vrăjmaşĭ.
Frica, şî mintea ţe-o smintesce.
Frica şî nădejdea, cam dĕ voĭe cam dĕ nevoĭe, pĕ toţĭ ĕĭ supune.
Frica şî temerea te face să vedĭ şî ce nu e în fiinţă.
Fricosul, când umblă pĕ mare, puţină nădejde are.
12810 Frică să'ţĭ fie dĕ ruşine, ĭar nu dĕ pedépsă, că ruşinea mult maĭ mare dĕ cât orĭ-ce pedépsă.
Frică şî cutremur mare cel în vină cădut are.
Ceĭ întinaţĭ la óre-ce, pururea sĕ sfiesc, că cugetul ĕĭ mustréză.
Ceĭ fricoşĭ piste fire nicĭ o răbdare aŭ.
Ceĭ fricoşĭ şî sfioşĭ un dar numaĭ aŭ, că nicĭ cum greşĕsc cu sfiala ce o aŭ.
12815 Ceĭ fricoşĭ şî sfioşĭ nicĭ cum pot înaintà la nicĭ o ispravă.
Ceĭ fricoşĭ puţin pĭer în rĕsboĭŭ, dar cinste nicĭ cum dobândesc după rĕsboĭŭ.
Cel sfios pururea maĭ în jos.
Cel sfios şî fricos numaĭ îndată crede orĭ-ce aude.
Cel sfios şî fricos dĕ orĭ-ce ce sĕ mişcă tremură ca Cain.
12820 Cel fricos asupra luĭ arme nicĭ cum să pórte, că le va avé împotriva luĭ.
Cel fricos şî sfios lesne sĕ cunósce, că faţa pĕ tot minutul

'şĭ-o schimbă; dĕ orĭ-ce ochĭ, se întunecă, inima i sĕ bate, dinţiĭ 'n gură clănţăesc, picerele nicĭ cum ĕl maĭ pot ţiné trupul tot să clatină, că tremură ca Cain.
Frica şî nădejdea, firesce le dobândesce omul şî pĕ nesimţite.
Cel fricos cam blând s'arată, şî dĕ n'ar fi în adevĕr.
Cel fricos fuge fără d'al goni cine-va.
12825 Cel fricos şî nevoĭaş, şî când vede că-l ucide, capul ş'ĕl plécă la cel ce'l ucide.
Cel fricos şî sfios pururea maĭ în jos dĕ orĭ-ce cinste şî slavă, dar şî maĭ sus dĕ orĭ-ce primejdie.
Cel fricos şî sfios cu minte próstă sĕ 'nţelege.
Cel fricos şî sfios cu inimă dĕ ĭepure.
Cel fricos şî sfios nicĭ la bine nicĭ la rĕŭ îndrăsnélă are; d'aceea şî în urmă pururea rĕmâne.
12830 Cel fricos şî sfios pururea fricos.
Cel fricos şî sfios pururea 'n bănuelĭ.
Cel-ce sĕ sfiesce înapoĭ rĕmâne.
Cel-ce frică are fórte nicĭ cu bine nicĭ cu rĕŭ scie să sĕ pórte.
Cine cu frică şî cu temere trăĭesce, în vecĭ numele luĭ nu sĕ pomenesce.
12835 Şî cel maĭ tare are frică când înpotrivă altul strigă.
Şî cel mândru la frică sĕ supunĕ făr' dĕ nevoĭe.
Dĕ nimic alt să te sfiescĭ maĭ mult, ca dĕ muĭerea ce'şĭ dă pólele piste cap.
Dĕparte dĕ ceĭ sfioşĭ ca să nu te smreduescĭ.

Pentru Sfinţenie i Sfinţĭ şî Cele sfinte

Sfânt să te-arĕţĭ însă cu fapte albe, ĭar nu cu pâĭne négră şî smerenie viclénă.
12840 Sfânt să te-arĕţi până ce trăĭescĭ, că după mórte nimic nu maĭ folosescĭ.
Din vedere pĕ mulţĭ dĕ sfinţĭ ĕĭ socotescĭ, ĭar după ce ĕĭ cercetezĭ, dĕ cât însuşĭ Satana maĭ rĕŭ ĕĭ găsescĭ.
Dĕ cele sfinte să te păzescĭ ca dĕ cărbunele aprins.

Pentru Sfătoşĭ

Veḑĭ *Sfat.*

Pentru Sfîrşitul vĭeţiĭ

A sĕ sfîrşi óre-cine nicĭ urît nicĭ piste fire, ci urît a sĕ sfîrşi, este urît şî piste fire.

Cu nădejdea ca să maĭ trăĭescĭ, pururea te 'nveselescĭ șî la óre-ce muncescĭ. ıar când aĭ cunósce sfîrșitul vĭețeĭ tale, în cea maĭ mare întrĭstare șì lenevire șî maĭ mare aĭ petrece 'n lume.

12845 Când limba pĕ la sfîrșit sĕ arată cine te maĭ deștéptă.

Maĭ bine sărac șî cu bun sıîrșit, dĕ cât domn bogat șî cu hulă la sfîrșit.

Pururea să mergĭ la pogribanie dĕ mort, ca să'țĭ aducĭ aminte șî dĕ al tĕŭ sfîrșit.

Sfîrșitul vĭețeĭ tale să țe-l puĭ înainte, la orĭ-ce urmare.

Ce e maĭ dorit în lume dĕ cât sfîrșit bun a dà omul pĕ lume?

12850 Ceĭ-ce să sĕvîrșesc adevĕrul mărturisesc, că dĕ nimenĭ sĕ maĭ sfiesc.

Ceĭ drepțĭ cu slavă sĕ proslăvesc, ĭar ceĭ nelegiuĭțĭ în necinste sĕ sfîrșesc.

Cel-ce sĕ sfîrșesce nicĭ o durere maĭ simte.

Ce supĕrare șî întristare în adevĕr are când cunósce óre-cine sıîrșitul vĭețiĭ sale.

Cine póte cunósce sfırșitul vĭețiĭ sale!

Pentru Sfîrșitul lucrurilor

12855 Când la început cu bine, la sfîrșit cu mult maĭ bine.

La orĭ-ce începĭ sfîrșîtul să'l privescĭ.

Cine póte sci ce sfîrșit va fi la orĭ-ce începĭ, când taĭna nu o pricepĭ.

Dĕ orĭ-ce veĭ să te apucĭ, socotesce maĭ întâĭŭ ce sfîrșit va luà.

Pentru Taĭne

Ale prietinuluĭ tĕŭ taĭne să nu le dĕscoperĭ nicĭ când te mâniĭ pĕ el, că piste puțină vreme i să aĭbĭ trebuință dĕ el.

12860 Ale stăpânuluĭ tĕŭ taĭne cu credință să le păstrezĭ, ca cinste să dobândescĭ.

Ale Domnuluĭ taĭne cine le póte cunósce?

Unul dĕ va aflà taĭna ta nu te maĭ poțĭ ascunde.

Unde mulțĭ ascultă, taĭna nu sĕ păzesce.

Inaintea celuĭ străin nu grăi cele dĕ taĭnă.

12865 Intre bărbat șî muĭere taĭna nu sĕ socotesce.

Ca un miez dĕ cépă, în cea maĭ dinăuntru fóĭe, taĭna ta să țe-o păstrezĭ.

Cu vorbă dulce, după plăcerea luĭ, poţĭ aflà taĭna luĭ.
Cu greŭ a păstrà cele ce nu sĕ cade la altul a spune.
Când taĭna noĭ nu o păzim, nu trebue să ne mâhnim când dĕ la altul o audim.
12870 Credinţă mare dobândim cu paza celor dĕ taĭnă.
La cele dĕ taĭnă gura sĭ ţe-o pecetluescĭ, că maĭ bine graĭul, dĕ cât averea, să ţe l păzescĭ.
La cele dĕ taĭnă cheĭa la tine să ţe o păstrezĭ.
Lucrurĭ dĕ taĭnă nu prė multe, ci maĭ puţine şî bune.
Maĭ bine capul să ţe-l pĭerdĭ dė cât taina ta, la altul, să ţe-o încredĭ.
12875 Nicĭ o taină pân 'n vecĭ ascunsă sĕ păzesce, când cu banĭ o cercetezĭ.
Nu spune taĭna ta la orĭ-cine sĕ va întîmplà până nu veĭ cercetà credinţa luĭ către tine.
Sufletul cel slab anevoĭe ţine taĭna, cât dĕ mică; d'aceea muĭerile taina n'o cunosc.
Să nu 'ţĭ daĭ taĭna ta la muĭerea ta, dacă nu veĭ să aĭbĭ grijă dĕ ea.
Să te ruşinezĭ dĕ însuşĭ obrazul tĕŭ pentru dĕscoperirea taĭnelor.
12880 Să 'ţĭ ascundĭ taina ta dĕ ceea-ce o ĭubescĭ că numaĭ îndată o pĭerdĭ.
Taĭna între doĭ o pot sci numaĭ amîndoĭ, ĭar între treĭ tótă lumea.
Taĭna cum trece dĕ la o gură la alta nu sĕ maĭ dice taĭnă.
Taĭna ta n'o încredinţà la nicĭ o muĭere, că nicĭ un minut o poţĭ ţinė.
Taĭna ta nicĭ în pĕrete să n'o aruncĭ fără frică.
12885 Taĭna ce aĭ audit cu tine împreună să sĕ îngrópe în pămînt.
Ceĭa-ce în casă grăĭescĭ pĕ uliţe să nu le dĕstăĭnuĭescĭ.
Ceĭa-ce noĭ ascuns dĕ alţiĭ ţinem, pĕ uliţe, îndată, tóte le găsim, când gura nu ne-o păzim.
Cele dĕ taĭnă la nimenĭ nicĭ cum să le spuĭ, dĕ cât când d'opotrivă dĕ folos vor fi, la tine ce le spuĭ şî la cel-ce le vor audi, fără vătĕmare stăpânuluĭ taineĭ.
Cel sfios, taĭna piste putinţă a o păzi.
12890 Cel-ce nu păzesce taĭna şî-a pĭerdut credinţa.
Cel-ce taĭna n'o păzesce, acela flecar saŭ Iudă sĕ socotesce, că unul pentru interes ş'altul pentru rĕŭ nărav, amîndoĭ d'opotrivă ş'arată meseria.
Bine e să audĭ şî să vedĭ cele dĕ taĭnă, dar nimĕnuĭa să le spuĭ.
Dĕ veĭ să nu scie nimenĭ taĭna ta, singur tu s'o sciĭ.
Dĕ mare trebuinţă să ţiĭ ascuns bine, ca o taĭnă nespusă, ceĭa-ce veĭ să facĭ, până a o săvîrşi.

Pentru Tagă şî Tăgăduire

12895 Cu taga, că nu sciĭ ale cuĭ óre sûnt ceea-ce tu aĭ luat, nicĭ cum te poţĭ îndreptà, că pré bine sciĭ c'ale tale nicĭ cum sûnt.

Cel-ce tăgăduĭesce, cu taga numaĭ nu sĕ tămăduĭesce, precum şî cel-ce pîrasce, cu pîra numaĭ nu dobândesce.

Pentru Talanturĭ

Nu 'ţĭ ascunde talantul tĕŭ ca orĭ ţie cinste să 'ţĭ aducĭ saŭ pĕ alţiĭ să-ĭ ajuţĭ.

Talantul sciinţeĭ nicĭ cum să'l ascundĭ, că maĭ bine să nu sciĭ şî să te-arĕţĭ că sciĭ, dĕ cât din potrivă.

Cel cu sciinţa dĕ orĭ-ce al sĕŭ talant să nu'l ascundă, ca dĕ la Domnul să audă: *«piste puţine te-am fost pus, piste multe te voiŭ pune»*.

12900 Cel maĭ bun ocrotitor, al tĕŭ talant sĕ socotesce.

Pentru Tarĭ

Vedĭ *Ceĭ tarĭ*.

Pentru Tată

Adeverirea dĕ tată bun într'o ideĭe numaĭ stă.

Nimenĭ cunósce pĕ tată-sĕŭ firesce dĕ cât, după a mumeĭ numaĭ încredinţare, ĕl cinstesce.

Pentru Teatre

Vedĭ *Balurĭ*.

Pentru Temere adică Frică, Sfială şî Netemere

Omul cu minte próstă nu sĕ cam teme dĕ nimic.

Grozavă temere, temerea dĕ om neghĭob.

12905 Când temere aĭ dĕ Dumnedĕŭ nu îndrăsnescĭ la nicĭ un rĕŭ.

Maĭ mult să te temĭ dĕ ceĭ-ce pricină dĕ temere nu 'ţĭ daŭ.

Maĭ mult să te temĭ dĕ ceĭ-ce'ĭ socotescĭ aĭ tĕĭ.

Maĭ mult dĕ năpastiĭ şî dĕ dĕfăĭmărĭ să te temĭ, pĕ lume,

dĕ cât dĕ cele maĭ marĭ primejdiĭ dĕ vĭéţa necinstită, maĭ rea dĕ cât mórtea.
Netemerea dĕ Dumneḑĕŭ cel maĭ mare pĕcat.
12910 Să te temĭ dĕ însuşĭ tine să nu 'ţĭ greşĕscĭ.
Sfîrşitul temereĭ dĕ Dumneḑĕŭ înţelepcĭunea sĕ 'nţelege.
Temerea cu bănuĭéla împreună sĕ nasc, ş'împreună cresc.
Temerea când ar lipsì, cea maĭ bună vĭéţă între ómenĭ s'ar ivì.
Temerea la om, cea maĭ mare greşală.
12915 Temerea pururea la rĕsplătirĭ gândesce.
Temerea, frica şĭ necredinţa, vĭéţa ţe-o scurtéză.
Temerea sĕ 'nţelege slăbicĭunea sufletuluĭ.
Temerea din bănuĭelĭ şĭ bunătatea din greşĕlĭ.
Temerea dĕpărtéză orĭ-ce plăcere dĕ la om, ca numaĭ ea singură să stăpânéscă pĕ om.
12920 Temerea dĕ Dumneḑĕŭ începerea înţelepcĭuniĭ.
Temerea dĕ Dumneḑĕŭ te păzesce dĕ orĭ-ce rĕŭ.
Temerea dĕ Dumneḑĕŭ şĭ buna credinţă, nicĭ odată să lipsască dĕ la tine.
Teme-te d'aĭ tĕĭ părinţĭ ca dĕ însuşĭ Dumneḑĕŭ.
Teme-te dĕ Dumneḑĕŭ, dar maĭ mult să te temĭ dĕ cel ce n'are temere dĕ Dumneḑĕŭ.
12925 Teme-te dĕ Domnul tĕŭ şĭ luĭ să te supuĭ, ca să nu maĭ aĭbĭ nicĭ o grijă.
Fugĭ dĕ cel ce n'are temere dĕ Dumneḑĕŭ, că blĕstemat este.
Cel ce nu sĕ teme dĕ nicĭ o ruşine adese-orĭ sĕ poticnesce.
Cel ce sĕ socotesce că nu i sĕ cuvine să aĭbă temere dĕ nimenĭ pĕ lume, mult este înşălat; dar cu mult maĭ mult înşĕlat sĕ înţelege cel ce sĕ socotesce că lumea are mare temere dĕ el.
Cel ce sĕ teme dĕ ruşine semn dĕ înţelepcĭune.
12930 Cel ce sè teme dĕ Domnul îndată la pocăinţă cade.

Pentru Temere între casnicĭ adică Zule şĭ Netemere i Temĕtorĭ şĭ Temĕtóre

Omul căḑut la dragoste, sĕ teme dĕ bănuĭélă, şĭ dĕ cel maĭ credincios, al luĭ.
Unde dragostea maĭ mare acolo dĕspărţirea maĭ lesne, că temerea ĕĭ coprinde, îndată ĕĭ dĕsprinde.
Cum te alegĭ la una maĭ mult dĕ cât la alta temerea te coprinde numaĭ îndată.
Maĭ grea bólă dĕ cât temerea nicĭ că maĭ e pĕ lume.

12935 Maĭ bine mórte dĕ cât temere în vecĭ.
Muĭerea sĕ rușinéză să dică că teme, dĕ cinste însă o socotesce să teme pĕ bărbat.
Netemerea, semn dĕ dĕpărtarea dragosteĭ.
Să te feréscă Dumnedĕŭ dĕ muĭere temĕtóre.
Patima cea maĭ grea, temerea sĕ 'nțelege.
12940 Până nu ĭubescĭ nu începĭ a teme.
Temerea arată o dragoste către tine.
Temerea astîmpĕrare nicĭ cum are.
Temerea atuncĭ sĕ nasce când cununiile în cap sĕ pun.
Temerea o grozăvie ce la inimă te sgârie.
12945 Temerea ochiĭ dĕ tot țe-ĭ întunecă în cât, și cele drepte, strîmbe le vedĭ.
Temerea în adevĕr semn mare dĕ dragoste, dar Domnul să te feréscă d'o asemenea dragoste.
Temerea vĭéța îndată țe-o scurtéză; dacă vĭéța țe-o ĭubescĭ, temerea dă-o Sataniĭ.
Temerea, vĭerme neadormit.
Temerea cu mórtea numaĭ sĕ sfîrșasce.
12950 Temerea cu dragostea împreună s'a născut, ca nisce surorĭ gemene, dar până la sfîrșit împreună nu s'a vĕdut; că cum una sĕ dĕpărtéză cea-l-altă singură te lasă.
Temerea când ar lipsì dintre bărbat și muĭere, atuncĭ sĕ vor socotì în cea maĭ mare fericire.
Temerea la un obraz cel maĭ mare nĕcaz, ĭar cel-l-alt cel maĭ mare haz; d'aceĭa sĕ înțelege soldul Sataniĭ.
Temerea la căsătorie cea maĭ mare dĕsghinare.
Temerea la toțĭ dĕ față sĕ arată, ca să sĕ cunóscă că fórte mult ĭubesce.
12955 Temerea petrece în bănuĭelĭ și numaĭ până ce adevĕrul sĕ dă dĕ față.
Temerea privesce maĭ mult la ceĭ însurațĭ.
Temerea, scurtarea vĭețeĭ tale.
Temerea, semn dĕ dragoste.
Temerea, stîngerea dragosteĭ.
12960 Temerea, cel maĭ mare vrăjmaș al dragostiĭ.
Temerea, rană fără léc, dĕ cât când dĕ ea te veĭ dĕpărtà, atuncĭ numaĭ sĕ va vindecà.
Temerea din dragoste sĕ nasce; unde dragostea lipsesce temere nu sĕ ivesce.
Temerea dĕpărtéză pĕ însușĭ muma dĕ fiica sa.
Temerea, dragoste vătĕmătóre dar și adevĕrată.
12965 Temĕtorul crede ceea ce în gândul luĭ vede.
Temĕtorul pururea una vede și alta crede.
Tot traĭul rĕŭ între bărbat și nevastă din temere sĕ nasce;

lăsaţĭ temerea la o parte ca să aveţĭ parte dĕ vĭéţa cea maĭ bună.
Fugĭ dĕ muĭere când dĕ temere mânia o cuprinde.
Cine n'are credinţă l'a dragostiĭ plăcere, acela şî numaĭ, dĕ temere a scăpat.
12970 Dĕparte dĕ temere ca dĕ fĭara cea maĭ rea, că inima ţe-o sfîrşĕsce.

Pentru Ticăloşĭ i Ticăloşiĭ

Veḑĭ *Vitejĭ*.

Pentru Timpurĭ

Primăvara ne 'nveselesce cu verdéţa eĭ, vara ne pîrjolesce cu arsura eĭ, ĭérna ne înghéţă cu frigul cel maĭ grozav, şî tómna ne îndestuléză cu strîngerea bunătăţilor.
Timpul cel maĭ roditor aruncă jos preţul bucatelor, că ne îndestuléză dĕ orĭ-ce rodurĭ.

Pentru Tinereţe i Tinerĭ

Ascultă pĕ ceĭ bĕtrânĭ când te aflĭ maĭ tînĕr.
Aduţĭ aminte la tinereţe că'ĭ s'ajungĭ la bĕtrâneţe.
12975 Ostenesce-te în vara tinereţelor ca să te poţĭ odihni în ĭérna bĕtrâneţelor, când puterile te lasă.
Inaintea nevinovăţiĭ tinereţilor, celor fără prihană, nu pomenì dĕ blăstĕmaţiĭ, ca să nu sĕ smerduĭéscă.
In tinereţe să te căpuiescĭ dĕ cele pentru bĕtrâneţe.
Când veḑĭ tinereţele că te lasă pĕ jos, şî bĕtrâneţele că te încalecă pĕ gât, amar să te tânguĭescĭ, c'alte tinereţe nicĭ cum maĭ dobândescĭ.
La tinereţe cu 'nfrînare, ca la bĕtrâneţe să dobândescĭ cinste mare.
12980 La tinereţe lesne sĕ 'nvaţă cele rele.
La tinereţe să te dĕprinḑĭ cu munca şî cu struda, ca şî la bĕtrâneţe să le poţĭ răbdà.
La tinereţe să te dĕprinḑĭ cu cele bune şî drepte, ca şî la bĕtrâneţe să le poţĭ urmà.
La tinerĭ sĕ cuvine cu mult maĭ bine să tacă dĕ cât să grăĭéscă cele ce nu sĕ cuvine.
Mintea celor tinerĭ pururea în mişcare, că nicĭ înainte nicĭ în urmă vĕd; ĭar a celor bĕtrânĭ în mare statornicie, că vĕd cele din urmă din cele dĕ maĭ dĕnainte.

12985 Nu te uïtà l'ale mele tinereţe, ci dĕ grăïesc vorbe dĕ bĕtrâneţe.
Piste putinţă să potolescĭ furia tinereţelor, la vremea lor.
Puterea la tinereţe lucru primejdios; d'aceïa tinerimea subt maĭ dĕ aprópe priveghere trebue să fie.
Pĕrul şi obrazul ĕl poţĭ vopsi, dar tinereţe nu poţĭ dobândì.
Până eştĭ tînĕr ascultă pĕ ceĭ bĕtrânĭ, ca şî pĕ tine să te asculte, când veĭ fi bĕtrân.
12990 Să te silescĭ, cât veĭ puté, să'ţĭ păzescĭ nesmintite ale tale tinereţe, ca să dobândescĭ şî bune bĕtrâneţe.
Tinereţele ïubesc cu mult maĭ mult gustul lor, dĕ cât cinstea lor.
Tinereţele ĕşĭ pïerd a lor bună vîrtute, cu ale lor urmărĭ urîte, maĭ mult dĕ cât cu trecerea vremiĭ.
Tinereţele, vremea nebuniilor.
Tinereţele cunosc cu mult maĭ bine la dragoste dĕ cât la frumuseţe, că dragostea covîrşasce orĭ ce frumuseţe.
12995 Tinereţele la om, putere şî frumuseţe ïar bĕtrâneţele, flórea înţelepcïuniĭ.
Tinereţele la om, ce curînd sĕ trec, ïar cu bĕtrâneţele ce urît petrec.
Tinereţele, în flórea, lor şî cea maĭ mare furtună o socotesc dĕ ḑioa cea maĭ bună.
Tinereţele nu cunosc nicĭ cele trecute, nicĭ cele viitóre, nicĭ cele dĕ faţă sciŭ cum să le iconomiséscă.
Tinereţele, în flórea, lor atuncĭ ĕşĭ aŭ puterea lor.
13000 Tinereţele supuse la orĭ-ce înşĕlăcïune, că ne-a păzit la bĕtrâneţe.
Tinereţele sĕ încred, fără nicĭ o sfială, la orĭ-ce greşélă.
Tinereţele biruïesc, mintea cea maĭ mare, dĕ aceïa şî greşĕsc cu mintea cea maĭ mare.
Tinereţele ferbinte d'aceïa lesne te aprinde.
Tinereţele fără bĕtrâneţe, nimic bine nu urméză, ci amîndooĕ împreună ne-arată urma cea maĭ bună.
13005 Tinereţele bólă urîtă, şî tămăduirea eĭ înţelepcïunea.
Tineriĭ în rĕsboïŭ pentru cinste sĕ omor.
Tineriĭ, în flórea lor, pururea socotesc c'orĭ-ce sbóră sĕ mănâncă.
Tineriĭ cu tinerĭ să sĕ întrécă, şî bĕtrâniĭ cu bĕtrânĭ să sĕ sfătuïéscă.
Tineriĭ nu fac nicĭ o dĕosebire între cinstea lor şî între gustul lor.
13010 Tineriĭ sĕ supĕră, cu mult maĭ puţin, dĕ greşalele lor, dĕ cât dĕ înţelepcïunea celor bĕtrânĭ.
Tineriĭ să sĕ însóre la vremea tinereţelor, ïar nu la bĕtrâneţe, c'atuncĭ mult sĕ vor căì.

Tinerii să sĕ 'mpodobéscă cu darul 'nvĕţării, ĭar a capuluĭ podóbă s'o lase pentru muĭerĭ.
Tinerii să'şĭ alégă neveste fete dĕ cinste, fete iconóme, fete cu năravurĭ bune dacă vor să ţie casă bună.
Tinerimea înfloresce când rodurĭ odrăslesce, dĕ orĭ-ce folos bărbătesce.
13015 Tinerimea sĕ socotesce că cea maĭ delicată este, şî nu cunósce ce grosime în mintea eĭ sĕ găsesce.
Tînĕrul alt nărav nicĭ cum dobândesce dĕ cât cel cu care trăĭesce.
Tînĕrul să sĕ silėscă treĭ lucrurĭ maĭ cu sémă să păzască: minte la cap, înfrînare la gură şî ruşine în obraz.
Tînĕrul dĕ muncă nicĭ cum să fugă.
Tînĕrul dĕ câte orĭ sĕ uĭtă în oglindă, dĕ sĕ va vedé frumos să sĕ arate vrednic dĕ frumuseţele sale cu cele maĭ dĕ cinste, ĭar dĕ sĕ va vedé urît să'şĭ acopere urîcĭunea cu 'nvĕţăturĭ şî purtare şî maĭ bună.
13020 Tînĕră cu bĕtrân nicĭ cum sĕ potrivesce, că tînĕra va s'alerge ĭar bĕtrânul sĕ lungesce.
Tînĕr cu minte bĕtrânéscă nu sĕ 'nţelege tînĕr, ĭar bĕtrânul cu minte copilăréscă pururea copil.
Tînĕr să graĭescĭ dar cu cuvinte dĕ bĕtrân.
Frumuseţa la muĭerĭ fără tinereţe tot merge şî vine, ĭar tinereţele fără frumuseţe întru nimic sĕ socotesc.
Furia tinereţelor mintea ţe-o întunecă.
13025 Cel tînĕr celuĭ bĕtrân să-ĭ slujască cu puterea, şî cel bĕtrân celuĭ tînĕr să 'ĭ slujască cu povaţa.
Cine mult sĕ silesce la tinereţe, la bĕtrâneţe lesne sĕ poticnesce.
Dulcĭ sînt tinereţele dar fără socotinţă.
Dĕ am fi putut fi dĕ dooĕ orĭ tinerĭ şî dĕ dooĕ orĭ bĕtrânĭ, multe netrebniciĭ am fi îndreptat pĕ lume.

Pentru Tiranĭ şî Tiranie

Cumplirea dĕ tiran pĕ la 'nceput mult te 'nalţă, ĭar pĕ la sfîrşit rĕŭ te trântesce la pămînt.
13030 Când tiranul ca un leŭ răcnesce, cine nu sĕ cutremură dĕ frică.
Cât dĕ bună şî dĕ dulce stăpânirea uneĭ ţĕrĭ, nicĭ o lege p'un tiran póte dĕ rĕutăţĭ să 'l lege.
Tirania, bicĭul omenirii, stingerea lumiĭ.
Tiraniĭ ceĭ cumpliţĭ dĕ sânge numaĭ sĕ satură.
Tiranul l'al sĕŭ folos numaĭ şî numaĭ gândesce.
13035 Tiranul lege are voĭa sa, d'aceĭa lesne sĕ cunósce.

Tiranul firesce curînd sĕ prăpădesce.
Tiranul cel cumplit tóte le are pentru al luĭ sfîrşit.
Cel ce pedepsesce împotriva legiĭ, dĕ tiran sĕ socotesce.
Cine urméză în silă, după a sa voinţă, tiran cumplit sĕ înţelege, după orĭ-ce lege.
13040 Cine la tiran slujasce, pĕ nicĭ unul îndatoréză.
Cine s'arată maĭ mare dĕ orĭ-ce lege acela sĕ 'nţelege cel maĭ mare tiran.

Pentru Tipar

Tiparul vĭéţă veşnică a orĭ-ce întîmplărĭ.
Tiparul slobod deştéptă mintea omuluĭ, tiparul slobod te luminéză, tiparul slobod te învaţă ca dascălul cel maĭ bun; nu-ĭ mărgini slobodenia luĭ.

Pentru Titlurĭ

Titlurile cele marĭ sufletul ţe-l spurcă, că te-arată maĭ presus dĕ omenire.
13045 Titlurĭ marĭ dĕ cinste să nu priimescĭ, că te-arată nesimţitor, când nu simţĭ cât drămuĭescĭ.

Pentru Toĭag

Intâĭŭ cu cuvîntul, fiind-că eştĭ cu cuvînt, apoĭ cu înfricoşărĭ când nu ĭeà dĕ cuvînt, şî în urmă cu toĭagul când nu ĭea nicĭ dĕ una nicĭ dĕ alta.

Pentru Tóletă

Tóleta muĭeriĭ grija caseĭ să'ĭ fie, că pentru acésta, a dat'o tovarăş bărbatuluĭ sĕŭ.

Pentru Tovarăşĭ i Tovărăşîĭe

Orĭ-ce nenorocire, şî orĭ-ce rea întîmplare, c'o tovărăşîĭe bună, tóte întru nimic le aĭ.
Maĭ bine singur într'un coşar, dĕ cât în cel maĭ mare palat cu rea tovărăşîĭe.

13050 Tovarăş cu cel maĭ mare nicĭ cum să te facĭ ca să nu daĭ dĕ pagubă, şî la câştigul cel maĭ mare.
Tovărăşîĭe la soţie, precum şî la Domnie, nicĭ cum încape.

Pentru Tocmélă

Veḑĭ *Tîrg.*

Pentru Turburărĭ

Veḑĭ *Linişte.*

Pentru Tuşît

Veḑĭ *Căscat.*

Pentru Tăgăduire

Veḑĭ *Tagă.*

Pentru Tăcuţĭ

Veḑĭ *Vorbă.*

Pentru Tăcere

Veḑĭ *Vorbă.*

Pentru Tălmăcire

La tălmăcire dooĕ lucrurĭ sĕ cere care trebue să le păzescĭ: întâĭŭ să sciĭ bine limba din care şî cea în care tălmăcescĭ, apoĭ în limba ce tălmăcescĭ să alcătuescĭ ḑupă înţelegerea eĭ.

Pentru Tâlharĭ şî Furĭ i Furtişag şî Hoţĭ i Hoţiĭ şî Cursarĭ

Grozavă vederea tâlharuluĭ, când ĕl întâlnescĭ şî nu poţĭ să te ferescĭ.
Tâlhariĭ numaĭ prin pustiĭ locuesc fără frică, c'acolo îşĭ găsesc a lor scăpare.

13055 Cu furul împreună dĕ te veĭ închinà, spre osîndă însuşĭ tu te veĭ dà.
Pururea cu priveghere tu să te păzescĭ, că nu sciĭ ceasul când furul va venì.
Cursarul pĕ mare la jafurĭ şî hoţiĭ gândul luĭ ĕşĭ are.
Furul, când fură, ca un mut tace.
Furul până la spânzurătóre nu crede c'o să móră.
13060 Furul într'un minut te lasă 'n pĭelea gólă.
Cel ce o dată fură, fură şî ĭarăşĭ fură.
Cel ce pĕ subt haĭne mân'ascuns'o are, acela, fără greşală, cu furtişag te înşală.
Cine nu intră pĕ uşă, ci pĕ aĭurea sare, fur şî tâlhar sĕ 'nţelege.
Cine pĕ altul ĭértă sau ajută să fure, fur şî el sĕ 'nţelege.
13065 Când ĭeĭ pĕ hoţ să'l prinḑĭ, veḑĭ bine că nu cumva tu dĕ el să te prinḑĭ.
Când jĕfuitoriĭ ţĕriĭ prind eĭ vre un hoţ atuncĭ sĕ 'nţelege că ceĭ maĭ marĭ hoţĭ prind pĕ ceĭ maĭ micĭ.
Miĭ şî sute dĕ hoţĭ fie, săracul dĕ nicĭ unul frică n'are nicĭ cum, că n'are ce-ĭ luà.
Să te feréscă Dumneḑĕŭ dĕ hoţul din casa ta.
Hoţiile, nu pentru ceĭ săracĭ, ci pentru ceĭ bogaţĭ, că dĕ la sărac n'are ce-ĭ lua; d'aceĭa săracul păzesce averea celuĭ bogat, ce dĕ la sărac a luat.
13070 Hoţul jură şî ĭarăşĭ fură.
Hoţul c'un pĕcat şî păgubaşul cu dooĕ, că pĕ mulţĭ bănuĭesce.
Hoţul când nu sĕ prinde cel maĭ vrednic om.
Hoţul spre scăpare la jurămînt alérgă.
Cel ce pĕ hoţ priimesce, şî multe luĭ ĕĭ înlesnesce, dĕ hoţ şî el sĕ socotesce.

Pentru Tîrg adică Tocmélă

13075 La tîrg cu gâlcévă, la plată cu grabă.
La tîrg să nu te mâniĭ, că tîrgul mânie n'are.
Maĭ bine la tîrg să ne sfădim, dĕ cât la plată să ne împotrivim.

Pentru Tîrg dĕ Vînḑare

In spartul tîrgului nicĭ odată să nu mergĭ, că te întorcĭ cu mâĭnele góle.
Tîrgul plin d'ale vînḑeriĭ, pĕ cel îndestulat curînd l'a săturat, ĭar pĕ cel scăpătat cu răbdare la 'ndopat.

13080 Tîrgul punga cât dĕ grea, îndată ţe-o uşuréză.
Tîrgul precupeţuluĭ ĕĭ dă dĕ cap.
Tîrgul sĕ dĕschide ca unul pĕ altul să înşale.

Pentru Traiŭ

A trăì fără 'ntristare nu privesce la orĭ-ce stare.
Omul trăĭesce, nu după cum el poftesce ci după cum vremea luĭ ĕĭ grăĭesce.
13085 Nu numaĭ ca dobitócele să trăĭescĭ tu să îngrijĕscĭ, ci cum să trăĭescĭ ca dĕ dobitóce să te dĕosebescĭ.
Cu greŭ o suferì pĕ pămînt a sĕ lungi, cel ce s'a obicĭnuit pĕ móle a trăì.
Cu cât maĭ mult trăĭescĭ cu atât maĭ mult veĭ să trăĭescĭ.
Puţin saŭ mult dĕ veĭ trăì, odată veĭ perì, însă necazul acesta este că, ceĭa ce odată veĭ pĭerde în vecĭ nu o veĭ maĭ găsì.
Să trăĭescĭ ca un muritor şî să muncescĭ ca un nemuritor ca să aĭ ce mâncà şî cu ce te îngropà.
13090 Traĭul urît, scurtare dĕ vĭéţă.
Traĭul fără dulcéţă, grozav piste fire fie cât dĕ bun.
Ceĭ ce din fire nicĭ cum sĕ potrivesc, cu mare nevoinţă împreună trăĭesc.
Cel ce în pace trăĭesce vĭéţă îndelungată dobândesce.
Cel ce maĭ mult trăĭesce, acela maĭ mult pătimesce şî maĭ mult sĕ întristéză.
13095 Cel ce maĭ puţin sĕ căĭesce, acela maĭ bine trăĭesce.
Cine în linişte pururea va să trăĭéscă, mut, surd şî orb la tóte să sĕ brodéscă.
Cine sĕ gândesce numaĭ cum el să trăĭéscă, piste putinţă pĕ altul a folosì.
D'oĭŭ trăì ce-o să maĭ trag! d'oĭŭ muri ce-o să maĭ zac!
Dĕ veĭ mult ca să trăĭescĭ lasă'n urma ta nume nemuritor, şî cu toţĭ veĭ grăì, şî pus fiind în mormînt.
13100 Dĕ veĭ să trăĭescĭ, maĭ bine trăĭesce cu ceĭ maĭ micĭ dĕ cât tine.
Dĕ veĭ să trăĭescĭ cinstit, dĕpărtéză-te maĭ mult dĕ cele dĕ dĕfăĭmare.
Şî cel maĭ bĕtrân, şî când ticălos este, tot maĭ mult să trăĭască pururea voĭesce.

Pentru Treaz

Vedĭ *Trezĭ.*

Pentru Trezĭ i Trezite

Veḑĭ *Bĕuturĭ şî Beţĭ.*

Pentru Trecut

Veḑĭ *Cele trecute.*

Pentru Trepte dĕ cinste

Veḑĭ *Cinste.*

Pentru Trecere

Cel dĕ al doilea rîvnesce în locul celuĭ d'întâĭŭ, ĭar cel din urmă înaintea tuturor.

Pentru Trebĭ

Omul dĕştéptă pĕ trébă şî tréba pĕ om.
13105 Maĭ mult greşĕscĭ când laşĭ tréba din mână, dĕ cât când te socotesci că n'o poţĭ săvîrşì.
Nu te amestecà unde nu e tréba ta.
Până ce cel maĭ mare nu va păţi ceva din neorînduială, treburile nu sĕ pun la orînduĭală.
Tréba ce o poţĭ tu săvîrşì n'o lăsà din mâna ta.
Tréba dĕ aḑí n'o lăsà pĕ mâĭne, că nu sciĭ ce împĭedecare ĕţĭ va venì dĕ astăḑí până mâĭne.
13110 Cel cufundat în trébă, nicí aude, nicĭ vede, nicĭ simte cele după dinafară.

Pentru Trebuinţe

Veḑĭ *Prisos.*

Pentru Trişta omuluĭ

Nimenĭ nu cunósce trişta luĭ cea ursită.
Ceea-ce e scris în frunte dĕ la trişta, aceea te ajunge orĭ unde veĭ ajunge.

Pentru Tron

Pĕ tron când te urcĭ, cu cumpĕna în mâna dréptă şî cu sabĭa în mâna stângă să voĭescĭ să te urcĭ.

Voĭnicia, istecia și urmarea cu purtărĭ cinstite în tron te urcă.
13115 Dĕparte dĕ tronul tĕŭ, lingușirea, fățărnicia și cumplirea.

Pentru Trup

Vedĭ *Suflet*.

Gata din tot sufletul la orĭ-ce te găsescĭ, dar trupul nevoĭaș.
Nu 'țĭ îngrășà trupul ca când l'aĭ duce la măcelărie, ci cât sĕ cuvine l'a luĭ mângăĭere.
Să nu te temĭ dĕ cel ce 'țĭ vatĕmă trupul, că sufletul tĕŭ atuncĭ împĕrățesce.
Trupul cu darul luĭ, duhul cu talantul luĭ și inima cu plăcerea eĭ.
13120 Trupul sluga sufletuluĭ.
Trupul cel mare nimic folosesce la cel-ce sĕ sfiesce.
Trupul cere îngrijire dĕ cele luĭ trebuincĭóse, ìar nu dĕ cele luĭ dĕ prisos.
Trupul drept pururea să țe'l țiĭ, fie pĕ jos saŭ călare.

Pentru Trudă

Vedĭ *Muncă*.

Truda poftă dĕ mâncare multă ne-aduce.
13125 Truda trupul ĕl îngrașă și sănătos ĕl ține.
Truda cel maĭ dulce somn ĕțĭ aduce

Pentru Trăsnet

Trăsnetul cea maĭ mare înfricoșare, în cer și pĕ pămînt.

Pentru Favor

Maĭ bine favor dĕ cât meritul cel maĭ mare.

Pentru Fală, Falnicĭ i Fălețĭ

In zadar ne fălim când în lume nimic scim.

13130 Cu fala şi semeţia dragoste nu dobândescĭ; d'aceea dĕ acestea mult să te ferescĭ.

Cât dĕ mare duh veĭ avé şî cât dĕ mare putere, pĕ ceea-l-altă lume nimic ĕţĭ folosesc, d'aceea nu te pré făli cu ele.

Nu ceea-ce aŭ fost aĭ tĕĭ părinţĭ, ci ceea-ce eştĭ tu însuţĭ acum, d'aceea să te fălescĭ.

Să nu te fălescĭ întru a ta frumuseţe, nicĭ întru a ta multă avere, că într'un minut sĕ trec şî sĕ duc.

Să nu te fălescĭ întru a ta putere, nicĭ întru a ta sciinţă, nicĭ întru a ta iscusinţă, că nimic ĕţĭ folosesc când dreptatea n'o păzescĭ, ci numaĭ în fapte bune cu care te asemenĭ cu însuşĭ Dumneḑĕŭ.

13135 Să nu te fălescĭ că eştĭ cetăţén, pentru că în cetate lăcuĭescĭ, că acolo sĕ găsesc şî musce cam multe, ci pentru că vrednic eştĭ a te numi cetăţén.

Făleţul inelul şî-l arată la toţĭ socotind că cu el sĕ spĕrie pĕ toţĭ.

Făleţul când jócă, bate din mâĭnĭ şî din picere ca să arate că óre-ce scie, şî nu înţelege că numaĭ sgomot mare face.

Făleţul giobenul la toţĭ şî-l arată socotindu-l dĕ podóbă.

Făleţul povestesce c'a făcut isprăvĭ câte pîn gând nicĭ că ĭ-a trecut.

13140 Făleţul în urmă pururea merge, ca alţiĭ să-ĭ facă luĭ alaĭŭ.

Făleţul va sabĭa să ş'o tîrască după el, ca dĕ dĕparte să s'auḑá.

Cel-ce sĕ fălesce între ceĭ maĭ micĭ, între ceĭ marĭ pĕ jos sĕ găsesce.

Cine mult sĕ fălesce şî nimic săvîrşesce, în bătaĭe dĕ joc sĕ sfîrşasce.

Pentru Fantasie

Orĭ-ce fantasie ĕţĭ aduce în ochiĭ tĕĭ pune-le înaintea minţiĭ tale să le judece cuvîntul.

13145 Cuvîntul unde nu póte, acolo fantasia slujasce.

Fantasia o ĭasmă dĕ curse, dĕ ele să te ferescĭ ca dĕ cea maĭ grozavă fĭară.

Fantasia multe ideĭ nasce, dar maĭ tóte próste.

Pentru Fapte

Veḑĭ *Urmări.*

Ale celor-l-alţĭ fapte rele învaţă pĕ cel cuminte.

Ale celor rĕposaţĭ fapte rele şî urîte, pĕ ceĭ din urma lor nicĭ cum învinovăţéză.
13150 Anevoĭe fapta bună, că cu greŭ sĕ urméză.
Acele fapte rele ni sĕ par urîte, dĕ care înşine noĭ ne ferim să nu le păzim.
Orĭ-ce faptă rea rĕsplătire cere.
Orĭ-ce faptă dĕ ruşine veĭ tu să urmezĭ, d'ar fi cu putinţă nicĭ tu să o veḑĭ.
Orĭ-ce face omul aceea şî-l aştéptă.
13155 Orĭ-ce facĭ, cu drag să facĭ, ca să ĭésă spre bine.
Orĭ-ce facĭ; fă dĕ faţă cu toţi, şî dĕ va fi dĕ ruşine însuşĭ tu te veĭ ruşinà dĕ tine.
Unde fapta bună sĕ cinstesce, acolo ómenĭ dĕ cinste maĭ mulţĭ sĕ găsesc.
Urméză fapte bune, c'a omuluĭ înţelepcĭune, după însuşĭ a luĭ faptă, sĕ cunósce îndată.
Urmând tu la tóte bine nicĭ cum să te socotescĭ cine va povestì, cine va socotì fapta ta cea bună, că fapta bună singură bună.
13160 In unele greşim şî 'n altele ne osândim; d'aceĭa să nu socotescĭ că o faptă vre odată va rĕmânea fără plată, că rĕsplătirea vine când cu gândul nu gândescĭ.
Insuşĭ a ta faptă dĕ sineşĭ te cinstesce saŭ te necinstesce a eĭ urmare.
Caută faptele tale tocma ca într'o oglindă, şî p'acele bune să le arĕţĭ în lume, ĭar pĕ cele rĕle să le spelĭ ca însuşĭ obrazul tĕŭ.
Cu al căruĭa nume, neam şî cinste te fălescĭ, ale acelora fapte să urmezĭ, c'asemenea să te cinstescĭ.
Cu anevoĭe a cunósce ce sfîrşit va lua orĭ-ce faptă veĭ urmà.
13165 Curvia, pré curvia şî necurăţia fapte dĕ ruşine; fermecătoria, vrăjîtoria fapte dĕ înşĕlăcĭune; făţărnicia, viclenia fapte dĕ Iudă; smerenia faptă dĕ prefăcut; linguşirea faptă dĕ legumăreţ; pişpăitura faptă dĕ pîrîtor; mânia, pizma, zavistia, uciderea, pîra fapte dĕ neomenire; sfada, gâlcéva fapte dĕ nebunĭ; cumplirea, tirania fapte dĕ cruḑime; trufia, mândria, fudulia fapte dĕ Satană; îndĕrĕtnicia, dîrzia fapte dĕ neghĭob; obrăznicia faptă dĕ câĭne; călcarea dĕ credinţă faptă dĕ necinste, ĭar dragostea şî pacea fapte Dumneḑeĭescĭ.
Când urmezĭ vre-o urîtă faptă, uĭtă-te în oglindă şî te ruşinéză dĕ însuşĭ obrazul tĕŭ.
Când urmezĭ fapte bune atuncĭ cinstescĭ pĕ Domnul.
Când faptele cele rĕle nu sĕ înfrînéză cine dĕ lege maĭ are vre-o grijă.

L'ale celor cinstite fapte, ca într'o oglindă pururea să te uĭţĭ, şi după ele să te şî gătesci.

13170 La orĭ-ce faptă rea cum şî dĕ ruşine să nu te vadă altul, şî când tu dĕ nevoĭe urmezĭ acea faptă.

La fapte bune să te-arĕţĭ măreţ când tu te nevoĭescĭ ca pĕ toţĭ să-ĭ întrecĭ, ĭar la cele rele nicĭ măcar să gândescĭ.

Maĭ mult să cinstescĭ fapta cea bună, dĕ cât averea cea mare.

Maĭ bine mórte dĕ cât o faptă, şî numaĭ cu totul necinstită.

Mişcarea spre faptă rea, întrégă nebunie.

13175 Nimenĭ nu sĕ supĕră când fapte rele dĕfăĭmezĭ, dĕ cât numaĭ când întru acea faptă el este cădut.

Nicĭ o faptă pĕ lume sĕ póte ascunde, că şî altul dĕ n'o scie dar cugetul tĕŭ te bate, că o scie fórte bine.

Nicĭ o faptă să urmezĭ ce póte aduce lacrămĭ, măcar şî la al tĕŭ vrăjmaş.

Nicĭ o faptă fără plată; îndată saŭ maĭ pĕ urmă.

Nicĭ pătimaş dĕ fapte rele, nicĭ slujitor lor să fiĭ.

13180 Nu ne vom puté ascunde dĕpărtându-ne dĕ dreptate, că fapta ne vădesce cu cât vom fi maĭ dĕparte.

Nu norocul să te dĕosebéscă dĕ ceĭ-l-alţĭ pĕ lume, ci faptele cele bune.

Nu fapta după slavă, ci slava după faptă.

Nu 'ţĭ lăudà însuşĭ tu faptele tale, fie cât dĕ marĭ, ci lasă-le la alţiĭ c'aceĭa să le laude, după ce le vor judeca.

Pururea să cercetezĭ însuşĭ tu ale tale fapte ş'ale tale graĭurĭ ca maĭ puţin să greşescĭ.

13185 Până a nu te culcà cercetéză ce aĭ făcut, şî pentru cele bune şî drepte bucură-te, ĭar pentru cele strîmbe şî rele mustréză-te pĕ tine.

Până a nu cercetà, ce aĭ făcut? ce aĭ greşit? şî ce îndatorire nicĭ cum aĭ săvîrşit, odihnă pentru Dumnedĕŭ să nu daĭ trupuluĭ tĕŭ.

Plata fapteĭ bune, lauda sĕ înţelege.

Precum în oglindă ĕţĭ vedĭ faţa ta, aşà şî 'n suflet să'ţĭ vedĭ fapta ta.

Precum vreţĭ voĭ să vĕ facă alţiĭ vooĕ, asemene şî voĭ să faceţĭ acelora.

13190 Rodul faptelor celor bune, cinstea cea maĭ mare.

Să nu socotescĭ nicĭ să gândescĭ vre-odată că 'n lume nu sĕ vede a omuluĭ orĭ-ce faptă, fie d'ascuns urmată acea faptă.

Tóte ale nóstre fapte în judecată ne deştéptă.

Tóte ale nóstre fapte scrise sînt tocma în spate: d'aceĭa

și unul ale altuĭa le vedem, ĭar ale nóstre nicĭ cum ale vedé putem.
Fapta arată dragostea.
13195 Fapta adeveréză vorba.
Fapta cu tăcerea te duce la osîndă.
Fapta pĕ om dovedesce că este precum dĕ el să grăĭesce.
Fapta rea, cât de mică, urmată dĕ cel maĭ mic mult, mult sĕ cercetéză și sĕ învinovățéză, ĭar dĕ cel maĭ mare, fie fapta cât dĕ mare, nimene o bagă în samă.
Fapta te zugrăvesce, fapta te vădesce.
13200 Fapta cea maĭ bună, a urmà dreptățiĭ.
Fapta bună cu tăcere cinstea țe-o pune în picere.
Fapta bună când sĕ cinstesce atuncĭ ea rodesce.
Fapta bună dĕ astădĭ n'o lasă pentru mâĭne, că nu sciĭ dĕ veĭ puté s'o maĭ urmezĭ mâĭne.
Faptele arată cugetul și mintea ta.
13205 Faptele tale, nu după judecata ta, ci după a celor-l-alțĭ să le socotescĭ.
Faptele tale urîte al tĕŭ nume ĕl negresc.
Faptele bune în vecĭ sĕ pomenesc, că nemuritóre sûnt.
Faptele celor maĭ marĭ pildă s'arată la ceĭ maĭ micĭ.
Faptele după om urméză.
13210 Fapte bune să gonescĭ ca cinste să dobândescĭ.
Fapta rea și urîtă nicĭ cum tu să urmezĭ, nicĭ singur, nicĭ cu altul împreună.
Feresce-te dĕ rele fapte, ca și dĕ nedreptate, că cea-ce veĭ urmà aceĭa veĭ căpĕtà.
Fiesce-care ĕșĭ aștéptă după a luĭ faptă plata.
Fiesce-care fapta sa dĕ sfântă o socotesce; d'aceea când vrem să judecăm a nóstre fapte, nu c'ale nóstre, ci ca nisce străine fapte să le cercetăm, ca fără smintélă să le judecăm.
13215 Fă și nu dĭ ceea ce veĭ să facĭ, dacă poțĭ să facĭ.
Frica și nădejdea, cel maĭ mare rĕŭ la orĭ-ce faptă.
Cea maĭ spurcată și necinstită faptă să gonescĭ muĭere măritată. Dĕparte d'asemene faptă.
Ceea ce nu veĭ dĕ la altul să pațĭ nu face tu altuĭa.
Ceĭ maĭ puținĭ ceĭ-ce urméză cele dĕ fapte bune.
13220 Ceĭ marĭ și vestițĭ cu faptele lor, și după ce mor, în marĭ adunărĭ cu ceĭ viĭ povestesc, ĭar ceĭ ticăloșĭ, și când eĭ trăĭesc, dĕ morțĭ sĕ socotesc.
Ceĭ din vechime, pentru ale lor fapte bune, s'aŭ numit eroĭ, sfințĭ și Dumnedĕĭ ca să luăm și noĭ pildă dĕ la eĭ.
Cele urîte fapte dĕ te veĭ umblà óre-cum ale urmà, rușine să'țĭ aducă ție și 'n taĭnă ascunsă dĕ toțĭ să le păzescĭ.

Cele maĭ rele şî urîte fapte a celor maĭ marĭ, numaĭ îndată cad pĕ ceĭ dreptĭ şî nevinovaţĭ.

Celuĭ bun cele bune, celuĭ rĕŭ cele rĕle le şî dă Dumnedĕŭ c'ale celuĭ bun fapte tu să le rîvneseĭ şî nu te bate; urméză celuĭ înţelept şî te ĭea după cel drept.

13225 Cel cu fapta varvar cu mult maĭ urît dĕ cât cel cu cuvîntul.

Cel-ce fapte bune urméză, acela dĕ cinste sĕ îndĕstuléză.

Bănuĭélă să nu daĭ nicĭ odată dĕ faptă rea, şî dĕ aĭ făcut'o, că greşala ascunsă nicĭ cum sĕ cunósce.

Din mica ta copilărie să te dĕprindĭ la fapte bune ca să dobândescĭ cel maĭ bun nume.

După faptele nóstre şî mila Domnuluĭ cu noĭ.

13230 După fapte bune să urmezĭ ca maĭmuţa, ce orĭ-ce vede aceea şî face, ĭar dĕ cele rele să fugĭ ca ĭepurile dĕ ogar.

Dĕ orĭ-ce faptă pĕ altul poprescĭ tu maĭ întâĭŭ, d'aceea să te păzescĭ.

Dĕ tine erà mult maĭ bine dĕ orĭ-ce faptă rea să te ruşinezĭ, ca în urmă să nu te întristezĭ.

Pentru Facere dĕ copiĭ

Vedĭ *Nascere*.

Pentru Facere dĕ bine i Făcĕtorĭ dĕ bine şî Voitorĭ dĕ bine şî Făcĕtorĭ dĕ rele

A voi binele altuĭa nu sĕ 'nţelege facere dĕ bine, ĭar a face binele altuĭa sĕ 'nţelege şî voinţa şî fapta.

Aducerea aminte dĕ facere dĕ bine, sufletul ţe-l înveselesce.

13235 Aştéptă să'ţĭ vie bine, dĕ-aĭ făcut şî tu vre-un bine.

Omul curînd uĭtă facerea dĕ bine, însă şî urasce pĕ făcĕtorul luĭ dĕ bine, că cu greŭ luĭ i sĕ pare a mulţumì celuĭ ce i-a făcut bine.

Orĭ-ce bine veĭ să facĭ, dĕ nu poţĭ tu să'l facĭ, nu împedecà pĕ altul să nu'l facă, c'atuncĭ te înţelegĭ ca când aĭ fi făcut însuţĭ tu acel bine, cum şî din potrivă ca când aĭ fi făcut rĕul cel maĭ rĕŭ.

Orĭ-ce bine veĭ face vecinuluĭ tĕŭ, îndoit să'l aşteptĭ dĕ la Dumnedĕŭ.

O facere dĕ bine, fie cât dĕ mică, la vremea eĭ când sĕ face, plătesce maĭ mult dĕ cât miĭ şî sute piste a lor vreme.

13240 In pămînt când puĭ sĕmînţă alegĭ pĕ cea maĭ bună, aşà ş'un bine când veĭ să facĭ, alege binele cel maĭ bun ca maĭ bun rod să culegĭ.

Insușĭ vĭéța ta să țe-o rĕpuĭ spre a săvîrșì un bine măcar șî numaĭ.
Intâĭŭ bine să facĭ, apoĭ să aștepțĭ bine, dĕ la altul, că până nu muncescĭ nu dobândescĭ.
Voința șî plăcerea spre facere dĕ bine, șî dĕ nu poțĭ săvîrșì, acel bine facere dĕ bine sĕ 'nțelege.
Ḑi piste ḑi să nu daĭ când veĭ un bine să facĭ.
13245 Ca să facĭ un bine, lasă la o' parte șî însușĭ închinăcĭunea, că facerea dĕ bine închinăcĭune din fire.
Ca facerea dĕ bine, la vreme când ne vine, nicĭ o îndatorire maĭ mare sĕ 'nțelege.
Ca facerea dĕ bine, nimic alt maĭ lesne îmbĕtrânesce, că îndată sĕ uĭtă.
Cu facerea dĕ bine, nicĭ odată te înșĕlĭ, că te asemenĭ cu Dumneḑĕŭ ce pururea face bine.
Cu dragoste, șî mare, să ĭubescĭ pĕ cel ce-țĭ face bine.
13250 Când aĭ făcut un bine nu maĭ cere rĕsplătire, că facerea dĕ bine dĕstulă rĕsplătire cu cinstea ce țe-aduce.
Când veĭ să facĭ vre-un bine nicĭ o vreme să aștepțĭ, nicĭ darul să-l drămuĭescĭ, nicĭ la obraz să cauțĭ maĭ ales șî când nimenĭ ție 'țĭ mulțumesce.
Când poțĭ să facĭ vre-un bine, să nu ḑicĭ «*dute șî vino mâĭne*», că nu scĭĭ ce ne aduce ḑioa dĕ mâĭne.
Când poțĭ face vre-un bine șî nu săvîrșescĭ acel bine, atuncĭ săvîrșescĭ cel maĭ mare pĕcat.
Când facĭ un bine óre-cuĭ-va uĭtă'l din césul acela, ĭar când dobândescĭ un bine dĕ la altul nu'l uĭtà în vecĭ, că nemulțumitorul șî nerecunoscĕtorul cel maĭ scârnav om în lume șî fără omenire.
13255 Când facĭ cuĭ-va vre-un bine nu'l vestì la orĭ-cine, dĕstul acela să'l scie, nicĭ luĭ nu-ĭ maĭ pomenì orĭ unde-l veĭ întîlnì, c'o asemenea urmare, ca când 'ĭ-aĭ da dĕ față palme piste obraz.
La orĭ-ce facere dĕ bine, fie șî dĕ la vrăjmaș, cu mare mulțumită tu să te-arĕțĭ.
Maĭ mult ĭubesc făcĕtoriĭ dĕ bine pĕ ceĭ care le fac eĭ bine, dĕ cât ceĭ ce dobândesc facerea dĕ bine pĕ făcĕtoriĭ dĕ bine.
Nicĭ o facere dĕ bine fără rĕsplătire.
Nimic alt la suflet maĭ folositor dĕ cât facerea dĕ bine, șî când în zădar o facĭ.
13260 Nicĭ un nume maĭ dulce ca făcĕtorul dĕ bine.
Nu lăsà nicĭ o ḑi să trécă dĕ la tine fără facere dĕ bine.
Pentru un nemulțămitor să nu te împedicĭ a face altuĭa bine.
Pentru facere dĕ bine, fie cât dĕ mică, mult, mult să mulțumescĭ, ca șî altă-dată să maĭ dobândescĭ.

Pĕ voitorul tĕŭ dĕ bine nicĭ o cheltuĭélă ĕl ţine, ĭar pĕ făcĕtorul tĕŭ dĕ bine multă şî la toţĭ plăcută, d'aceĭa voitorĭ dĕ bine mulţĭ poţĭ găsì, ĭar făcĕtorĭ dĕ bine pré rar şî puţinĭ.

13265 Să n'aştepţĭ să te róge, nicĭ să-ţĭ plătéscă ţie, pentru orĭ-ce bine veĭ să facĭ la orĭ-cine.

Să nu ostenescĭ la facerea dĕ bine, ci pururea să te sîrguĭescĭ.

Să nu daĭ ḑi piste ḑi când veĭ să facĭ un bine, ci peşin să-l săvîrşescĭ în gànd cum ĕţĭ vine.

Facerea dĕ bine acéstă mulţumită are, o cinste mare c'a făcut un bine.

Facerea dĕ bine isvorasce din ĭubirea dĕ omenire.

13270 Facerea dĕ bine te urcă în cea maĭ înaltă a cinsteĭ tréptă.

Facerea dĕ bine îndĕrĕt nu sĕ maĭ uĭtă.

Facerea dĕ bine, când la vreme nu sĕ face, mórtă sĕ înţelege.

Facerea dĕ bine, când l'al sĕŭ folos privesce, ĕşĭ pĭerde darul eĭ.

Facerea dĕ bine nicĭ cum să o uĭţĭ, şî din vĭéţă când te ducĭ.

13275 Facerea dĕ bine, singura avere ce nimene ţe-o póte luà.

Facerea dĕ bine, slujba ta să-ţĭ fie cea dĕ tóte ḑilele.

Facerea dĕ bine, ce dĕ la altul dobândescĭ, nicì odată să o uĭţĭ, ĭar ceea ce tu facĭ altuĭa, într'acel minut să o uĭţĭ.

Facerea dĕ bine, datorie a omenireĭ.

Facerea dĕ bine, când dĕ toţĭ s'ar urmà, numa ea ar puté face pĕ toţĭ fericiţĭ.

13280 Facerea dĕ bine dĕ toţĭ sĕ vestesce, şî prin pustietăţĭ.

Făcĕtoruluĭ tĕŭ dĕ bine cu cinste să-ĭ mulţumescĭ, că cinstea, darul cel maĭ mare, ce nicĭ o pagubă ţe-aduce.

Făcĕtor dĕ bine pururea să te-arĕţĭ, ca toţĭ să te cinstéscă tocmaĭ ca pĕ cel din cer, făcĕtor dĕ bine.

Fără cum a te rugà, facerea dĕ bine să o săvîrşĕscĭ, ca sórele ce n'aştéptă nicĭ o rugăcĭune să sĕ arate în lume, la toţĭ dĕ o potrivă.

Fă bine dacă voĭescĭ ca, şî tu, dĕ la altul să dobândescĭ.

13285 Fă bine şî 'l aruncă în apă.

Ceĭ maĭ mulţĭ dĕ faţă ĕţĭ arată, prin graĭŭ, cele maĭ marĭ facerĭ dĕ bine, ĭar prin ascuns, cu fapta, te sapă cu mult maĭ bine.

In curînd sĕ uĭtă facerea dĕ bine.

Cele trecute facerĭ dĕ bine, miĭ şî sute fie, întru zădar sĕ socotesc când pĕ cea din urmă nu o săvîrşĕscĭ.

Celuĭ ce bine ţe-a făcut cu bine să-ĭ rĕsplătescĭ.

13290 Cine în tine aruncă cu pĭétră, tu în el să aruncĭ cu pâĭne, spre facere dĕ bine.
Binele ce veĭ să facĭ fă-l'ăĭ la vremea luĭ, că în urmă ca o nulă.
Binele ce veĭ să facĭ fă-l'ăĭ prin ascuns, că el în urmă, când sĕ vĕdesce, maĭ mult te cinstesce.
Binele ce-ţĭ face altul nicĭ odată tu să-l uĭţĭ, ĭar cel ce tu facĭ altuĭa îndată să'l uĭţĭ.
Bine să facĭ, şî chĭar vrăjmaşuluĭ tĕŭ, ca şî el să te ĭubéscă.
13295 Dacă fiesce-care ar face bine altuĭa, pĕ cât puterea ĕl ĭértă, nu s'ar maĭ găsì nicĭ un nenorocit pĕ lume.
Dă pildă altora spre facere dĕ bine, ca toţĭ să sĕ ĭea după tine.
Dĕ cel ce ţe-a făcut bine în nenorocirea ta, adu-ţĭ aminte la norocirea ta dĕ binele ce ţe-a făcut.
Şî pĕ vrăjmaşul tĕŭ, când flămânḑesce, îndestuléză'l cu pâĭne, şî, când însetéză, dă-ĭ apă să bé, că cu facerea dĕ bine ĕl facĭ să sĕ căĭéscă.
Făcĕtoriĭ dĕ rĕle nu cunosc dulcéţa cinsteĭ.
13300 Pĕ făcĕtoriĭ dĕ rĕle să'ĭ dĕpărtezĭ dĕ cinste, ca făcĕtoriĭ de bine să dobândéscă cinste.
Făcĕtoriĭ dĕ rĕle pĭer până a nu sĕ pocăì.
Făcĕtoriĭ dĕ rĕle nicĭ o încredinţare aŭ dĕ a nu fi dĕscoperiţĭ, că nicĭ o faptă vr'odată, fie bună fie rea, nu stă acoperită.
Cea maĭ mare pĭedică a făcĕtoruluĭ dĕ rĕle, mustrarea cugetuluĭ sĕŭ.
Dĕ cel ce ţe-a făcut un rĕŭ să te păzescĭ dĕ maĭ rĕŭ, ĭar dĕ la cel ce aĭ cunoscut bine să maĭ aşteptĭ şî alt bine.

Pentru Fabrică

Veḑĭ *Fabricĭ*.

Pentru Faţă

Veḑì *Fete*.

Pentru Ferélă

13305 Feréla cam bună la orĭ-ce, că dĕ multe rĕle te scapă.
Când te ferescĭ, să nu te pricépă că te ferescĭ, că maĭ bine nemerescĭ.

Feresce-te, cât veĭ puté, dĕ om rĕŭ şî dĕ cel mândru, dĕ cel scump şî dĕ cel nebun, dĕ viclén şî dĕ făţarnic, dĕ clevetitor şî dĕ linguşitor, dĕ pişpăitor şî dĕ asupritor, ca dĕ cele maĭ rele fĭare şî dĕ cele maĭ urîte bóle.

Bine e să ne ferim până a nu păţì orĭ-ce, ĭar după ce am păţit, să ne socotim maĭ bine cum să scăpăm, maĭ curînd, dĕ ceea-ce am păţit.

Din cea maĭ mică scântee, mare foc sĕ aprinde, d'aceĭa să te ferescĭ să nu fiĭ aci când focul s'aprinde.

13310 Dĕ patru lucrurĭ trebue maĭ mult să te ferescĭ: dĕ faţa uneĭ frumóse, dĕ dorul unuĭ catîr, dĕ orĭ-ce trăsură despre o parte şî dĕ călugăr despre tóte părţile.

Pentru Fericire şî Fericite i Fericiţĭ

Veḑĭ *Necazurĭ.*

A cunósce omul şî a sĕ mulţumì numaĭ cu cele dĕ trebuinţa luĭ, acela sĕ 'nţelege cel maĭ fericit.

Ascundeţĭ fericirea ta ca nu cumva zavistniciĭ să ţe-o afle, că numaĭ îndată o pĭerḑĭ.

Atuncĭ veĭ cunósce fericirea ta, când te veĭ dĕdà cu cele dĕ cinste.

Atuncĭ norodul fericit, când stăpânireĭ sĕ supune, şî stăpânirea urméză la tóte după lege.

13315 Acea fericire tu să aşteptĭ ce însuşĭ fericirea ta ĕţĭ va gătì ţie.

Acela maĭ fericit, cel ce nicĭ un necaz pĕ lume a nemerit.

Acela maĭ fericit, cel ce póte suferì orĭ-ce nenorocire.

Acela maĭ fericit, cel ce sĕ mulţumesce cu ceea-ce în casă i sĕ găsesce.

Acela maĭ fericit, cel ce dórme fără nicĭ o bătaĭe dĕ cuget.

13320 Acela maĭ fericit, cel ce dĕ nimenĭ trebuinţă are.

Acela numaĭ fericit, cel ce scie sĕ potrivéscă sfîrşitul vĭeţiĭ sale cu începerea eĭ.

Iubirea dĕ ostenélă, dragostea dĕ omenire, cuget curat, înţeléptă purtare, tóte dĕ taĭnă sĕ înţeleg ale lumeĭ fericirĭ.

Orĭ-ce fericire are a eĭ nemulţumire.

Odată şî numaĭ dĕ veĭ dobândì ceea-ce poftescĭ, fericit te socotescĭ.

13325 Unde ceĭ maĭ bunĭ sĕ cinstesc şî ceĭ rĕĭ sĕ necinstesc, acolo fericire noródele dobândesc.

In cea maĭ mare fericire adese-orĭ sĕ ivesce o întristare, pĕ negândite.

Ca să te socotescĭ între ceĭ fericiţĭ, să păzescĭ la tóte o mĕsură dréptă, şî dĕ muncă nicĭ odată să te laşĭ.
Cu cât maĭ mult fericit eştĭ, cu atât maĭ multe fericirĭ gonescĭ.
Curat la gândurĭ, cuvinte şî la fapte să te-arĕţĭ, frate, dacă vreĭ să fiĭ pururea fericit.
13330 Când alţiĭ ar poruncì l'ale nóstre îndeletnicirĭ şî l'ale lor plăcerì, puţinĭ s'ar socotì în adevĕr fericiţĭ.
Când inima ţi-e slobodă dĕ orĭ-ce deşartă poftă, atuncĭ în adevĕr te aflì în cea maĭ mare fericire.
Când omul rîvnesce numaĭ la ceea-ce trebuesce, atuncĭ poţĭ dice: ferice dĕ el.
Când veĭ ajunge a cunósce pĕ tine, atuncĭ să sciĭ c'aĭ ajuns la cea maĭ mare fericire.
Când muĭerea cu bărbatul nicĭ cum sĕ gâlcevesc, cea maĭ mare fericire la eĭ sĕ găsesce.
13335 Când te mulţumescĭ pĕ ceea-ce eştĭ, atuncĭ te socotescĭ cel maĭ fericit, că dĕ nimenĭ trebuinţă aĭ.
Când ceĭ bogaţĭ pĕ ceĭ săracĭ ajută, cât sĕ póte şî ceĭ săracĭ pĕ ceĭ bogaţĭ cinstesc cât sĕ cuvine, atuncĭ la norod fericire ĕĭ vine.
Maĭ 'nainte dĕ sfîrşit pĕ nimene să nu fericescĭ, că maĭ nicĭ unul, până 'n sfîrşit, sĕ vede în lume fericit.
Maĭ fericit cel ce dă, dĕ cât cel ce priimesce, că cel ce dă îndatoréză pĕ cel ce priimesce, ĭar cel ce priimesce sĕ îndatoréză către cel cè-ĭ dă.
Maĭ fericit cel din bordeĭŭ că dórme fără grijĭ, dĕ cât cel din palat ce nu póte închide ochiĭ, dĕ marĭ grijĭ ce-l cuprind.
13340 Maĭ bine fericit dĕ cât norocit, că norocirea o împrumutare vremelnică, când ţe-o cere înapoĭ, dĕ tot tĕ dĕspoĭ, ĭar fericirea, mulţumirea sufletuluĭ ce nimenea ţe-o póte luà.
Nicăirĭ póte omul fi maĭ fericit ca în sînul familieĭ sale.
Nimenĭ póte fi nicĭ cum la tóte cu fericire că, óre-ce smintélă, tóte aŭ din fire.
Nicĭ o fericire aşà dĕ curată fără o amărăcĭune în ea amestecată.
Nicĭ o fericire dĕsăvîrşită fără nicĭ o mâhnire până în sfîrşit.
13345 Nicĭ o fericire fără vîrtute.
Nicĭ odată nu te veĭ socotì fericit dacă nu te veĭ purtà cinstit.
Nicĭ unul, până 'n sfîrşit, sĕ vede fericit, că norocul nestatornic când la unul când la altul sare necontenit.
Nicì cum fără sănătate, fericire sĕ 'nţelege.

Nu fericì pĕ orĭ-cine, dĕ orĭ-ce bine ĕĭ vine, până a nu vedé ce sfîrşit va dà.

13350 Nu hrănirea dĕ la altul, ci dobânda din munca ta te face fericit.

Nu cel bogat, ci cel sărac maĭ fericit sĕ vede că n'are nicĭ o grijă.

Puţinĭ, şî fórte puţinĭ, ceĭ ce sĕ 'nveselesc în fericirĭ şî norocirĭ.

Precum ĭubescĭ când te vor ĭubì atuncĭ fericit veĭ fi.

Subt cea maĭ mare fericire zace ascuns un ghimpe, ce 'ĭ ḑice temere după fire, şî 'ţĭ smintesce tótă fericirea.

13355 Treĭ obraze în lume cu mult maĭ fericite: dohtorul, călugărul şî lăutarul; că unul pĕ mulţĭ omóră şî nimenĭ ĕl osîndesce, încă ĕĭ şî plătesce; cel-l-alt cu treĭ degete încrucite te dĕspóĭe pân' la pĭele, dĕ bună voĭa ta, când te blagoslovesce; şî cel dĕ al treilea din veselie în veselie merge şî sĕ 'nveselesce, fără a plătì ceva încă sĕ întórce şî cu ceva acasă.

Ferice dĕ acela ce dĕ dĕparte, în linisce, privesce valurile lumiĭ!

Ferice dĕ tine când tìnĕra ĕţĭ zîmbesce.

Ferice dĕ ceea ce a dobândit frumuseţe cu minte.

Ferice dĕ cel ce póte, fără zăbavă, a trece puntea sărăcieĭ.

13360 Ferice dĕ cel ce a scăpat din ghĭarĕle temereĭ.

Ferice dĕ cel ce n'a vĕḑut mórte dĕ copiĭ.

Ferice dĕ cel ce biruĭesce poftele şî dorul sĕŭ.

Ferice dĕ cel ce şade la masă, încunjurat dĕ copiĭ, când sĕ înveselesce cu eĭ.

Ferice dĕ cine a nemerit vremea la vremea eĭ.

13365 Ferice dĕ cine n'are trebuinţă dĕ altul!

Fericirea omuluĭ în minte şî în cinste.

Fericirea omuluĭ în dragoste sĕ cunósce cu mult maĭ lesne, dar pré puţin ţine.

Fericirea omuluĭ stă în a face bine la orĭ-ce.

Fericirea în adevĕr cea maĭ bună avere, dar nimene o cunósce când lângă el sĕ află, ci tocma după ce o pĭerde.

13370 Fericirea omuluĭ stă întru a fi sănătos, slobod şî a nu avé trebuinţă dĕ cele dĕ prisos. Sănătatea o poţĭ dobândì cu înfrînarea mâncăriĭ, şî a blestemăţiilor ş'o pază bună dĕ rĕcélă; slobodenia cu munca şî cele trebuincĭóse cu cumpĕtatea la tóte, d'acestea maĭ mult să te îngrijĕscì.

Fericirea uneĭ fete să dobândéscă un bun bărbat, că d'acolo spînzură vĭéţa şî cinstea eĭ; şî a bărbatuluĭ să dobândéscă cu mult maĭ bună nevéstă, că d'acolo spînzură traĭul cel maĭ bun şî sporirea caseĭ, d'acestea sĕ va îngrijì.

Fericirea în adevĕr cea maĭ bună avere, dar nimenĭ o cunósce când lângă el sĕ află.
Fericirea cu cât e maĭ mare cu atât maĭ slabă la vĭéţa eĭ.
Fericirea maĭ lesne o putem găsì într'altă parte dĕ cât între noĭ.
13375 Fericirea multă vreme nicĭ că stă nicĭ că ţine la orĭ-cine.
Fericirea stă în ceĭa ce nooĕ ne place; dĕ aceĭa fericiţĭ ne socotim când dobândim ceea ce poftim.
Fericirea stă, firesce, în orĭ-ce omul sĕ mulţumesce.
Fericirea toţĭ o caută dar maĭ nimenĭ o găsesce, că nimenĭ o cunósce.
Fericirea ta, unde te trage inima ta.
13380 Fericirea trupuluĭ sănătatea, ĭar a sufletuluĭ sciinţa.
Fericirea bună, când pururea ea după tine umblă.
Fericirea la om sĕ socotesce când nu cunósce cele din urmă.
Fericire sĕ 'nţelege a sufletuluĭ mulţumire.
Fericire sĕ 'nţelege când omul, într'o unire, petrece cu a luĭ soţie.
13385 Fericirea sĕ 'nţelege când ceĭ ce sĕ ĭubesc împreună trăĭesc.
Fericit acel bărbat ce în urmă şĭ-a lăsat nume bun şî neuĭtat.
Fericit omul ce nu cunósce mânia.
Fericită aceea ce a nemerit bărbat ca s'o ĭubéscă.
Fericită aceea ce n'a cunoscut pat spurcat cu pĕcat.
13390 Fericită vĭéţa copilăréscă, cc nu simte în suflet nĕcazul ce pătimesce.
Fericită vĭéţa celuĭa ce nu cercetéză nicĭ o pricină străină.
Fericit sĕ 'nţelege nu cel ce dobândesce orĭ-ce poftesce, ci cel ce nu poftesce la ceea ce lipsesce.
Fericit sĕ 'nţelege cel ce pĕ sine maĭ mult cunósce.
Fericit sĕ 'nţelege cel ce n'are dĕsăvîrşit fericirea până 'n sfîrşit.
13395 Fericit sĕ socotesce cel ce bine trăĭesce şî pĕ alţiĭ folosesce.
Fericit fără vîrtute nicĭ cum póte fi.
Fericit stăpânul ce a dobândit norod mulţumitor, dar cu mult maĭ fericit norodul ce a dobândit părinte stăpânitor.
Fericit cel ce are stare când are şî minte mare.
Fericit cel ce a dobândit copiĭ bunĭ şì înţelepţĭ.
13400 Fericit cel ce a dobândit prieten bun şî cinstit.
Fericit cel ce ĭubesce când d'opotrivă sĕ ĭubesce.
Fericit cel ce viclenie în gândul luĭ nicĭ cum a intrat.
Fericit cel ce gândesce pururea l'al sĕŭ sfîrşit, dar cu mult maĭ fericit cel ce sĕ află în tot minutul gata spre al sĕŭ sfîrşit.
Fericit cel ce grăĭesce la ceĭ ce 'l ascultă.

13405 Fericit cel ce n'alunecă nicĭ cu graĭul nicĭ cu fapta.
Fericit cel ce mănâncă şî bé din sudórea sa.
Fericit cel ce n'are nicĭ o bătaĭe dĕ inimă.
Fericit cel ce nădejdea în munca sa şĭ-o are.
Fericit cel ce póte trăì cu toţĭ în pace.
13410 Fericit cel ce pĕ lume nicĭ un nĕcaz a dobândit.
Fericit cel ce s'a învrednicit cugetul sĕŭ să-l mustreze.
Fericit cel ce s'a căit după ce a pĕcătuit, şî maĭ fericit cel ce după a sa căinţă s'a şî pocăit; dar cu mult maĭ fericit cel ce nicĭ cum a greşit, ĭar cel ce nicĭ căinţă nicĭ pocăinţă a săvîrşit, vaĭ dĕ acela până în sfîrşit.
Fericit cel ce sĕ mulţumesce pĕ ceea ce are, şî nicĭ cum sĕ întristéză dĕ ceea ce n'are.
Fericit cel ce sĕ sfîrşasce când dragostea ĕl urasce.
13415 Fericit cel ce dobândesce ceea ce el doresce, ĭar cu mult maĭ fericit cel ce nimic doresce.
Fericit cel ce dobândesce dragoste dĕ la Domnul.
Fericit cel ce 'şĭ are odihna sufletuluĭ sĕŭ.
Fericit cine a scăpat cu totul nevătĕmat din valurile lumiĭ.
Fericiţĭ făcĕtoriĭ dĕ bine că dĕ toţĭ sûnt ĭubiţĭ.
13420 Fericiţĭ ceĭ curaţĭ la inimă că nicĭ un cuget rĕŭ ĕĭ bate.
Fericiţĭ ceĭ milostivĭ că dĕ la toţĭ «*Bogdaproste*» aud.
Fericiţĭ ceĭ blânḍĭ că dĕ toţĭ sĕ ĭubesc.
Ceĭ în mare fericire mult să sĕ păzéscă bine, să nu cumva să le vie rĕul în fericire.
Cel maĭ întâĭŭ ce s'a tămăduit dĕ patima dragostiĭ, acela maĭ fericit.
13425 Cel slobod dĕ patimĭ, cel maĭ fericit pĕ lume.
Cel ce e în fericire nĕcazul nu'l cunósce până ce în el nu cade.
Cel ce bună muĭere a dobândit cu însuşĭ fericirea s'a căsătorit.
Cel ce nu sĕ turbură dĕ orĭ-ce întîmplare, acela maĭ fericit.
Cine n'a încercat pĕ lume vre-un necaz, acela nu cunósce al fericiriĭ haz.
13430 Buna fericire nu stă în bogăţie ci într'o mulţumire a inimiĭ dĕ starea eĭ.
Buna fericire saţ n'are nicĭ dĕ cum.
Bună muĭere dĕ veĭ dobândì, fericit veĭ fi cât veĭ trăì.
Dĕ treĭ orĭ maĭ fericit cel ce s'a învrednicit să sĕ nască pĕ pat móle, să trăĭéscă fără valurĭ şî să dé şî bun sfîrşit.
Dĕ treĭ orĭ maĭ fericit cel ce s'a învrednicit stăpân a'şĭ dobândì, bun şî ne 'nsurat.

Pentru Fermecaţĭ i Fermece

13435 La fermece creḑĕmînt nicĭ cum tu să daĭ, că nicĭ aŭ fost nicĭ vor fi în fiinţă pĕ pămînt.
Fermecele sĕ înţeleg cele maĭ marĭ înşelăcĭunĭ, ca nisce întregĭ mincĭunĭ.
Ceĭ fermecaţĭ ca nisce turbaţĭ alérgă după vrăjĭtóre.
Ceĭ fermecaţĭ cu totul lipsiţĭ dĕ orĭ-ce simţire.
Ceĭ fermecaţĭ nu vĕd, nu aud, nu simt orĭ-ce în casă sĕ mişcă.
13440 Ceĭ fermecaţĭ, dĕ ochĭ, dĕ mâĭnĭ şî dĕ picere sûnt legaţĭ.
Ceĭ fermecaţĭ dĕ tot stricaţĭ.

Pentru Fete i Fetiţe

Veḑĭ *Copiĭ*.

Pentru Fecĭorie

Veḑĭ *Copiĭ*.

Pentru Feţe

Alegerea feţelor după gustul omuluĭ.
Inima omuluĭ schimbă faţa luĭ; d'aceĭa după faţă poţĭ cunósce ce în inima luĭ hrănesce.
Inima când sĕ înveselesce, faţa înfloresce.
13445 Mulţĭ la faţă voĭoşĭ dar la inimă scârboşĭ, şî mulţĭ la faţă urîţĭ dar la inimă blânḑĭ.
Nu căutà la faţă, ci la năravul ce-are 'n faţă.
Nu la faţă să te uĭţĭ, ci la ceea ce auḑĭ dĕ la aceą faţă.
Faţa împodobită puţină slujbă arată.
Faţa roşĭĭe la vedere cu mult maĭ frumósă, cea négră te 'ntristéză, cea albă te 'nveselesce şî cea galbenă dĕ aur mult ĕţĭ folosesce.
13450 Faţa roşĭĭe şî albă la obraz sĕ întrébă.
Faţa să 'ţĭ fie tot-dé-una veselă, că cea posomorîtă din frumos urît te-arată.
Faţa cea maĭ frumósă, ceea-ce sĕ ruşinéză.
După faţă sĕ cunósce cel-ce sĕ ruşinéză.

Pentru Fĭare

Veḑĭ *Heare*.

Pentru Fiĭ

Vedĭ *Copiĭ.*

Pentru Fiinţă

Orĭ-ce în fiinţă după fire nicĭ cum pĭere, dĕ cât sĕ schimbă când într'un chip când într'altul,, precum din ţĕrînă omul, şî omul în ţĕrînă.

13455 Ce-aĭ fost? şî ce-aĭ să fiĭ? nimenĭ te întrébă, ci ce eştĭ acum? aceea te întrébă.

Pentru Filantropie

Vedĭ *Misantropie.*

Pentru Filosofĭ i Filosofie

Pĕ schiopĭ şî pĕ orbĭ toţĭ ĕĭ miluĭesc orĭ-unde ĕĭ întîlnesc, ĭar pĕ vre-un filosof nicĭ că sĕ uĭtă la el, că schiop şî orb, orĭ-cine nădĕjduĭesce s'ajungă, ĭar filosof nicĭ odată.

Filosofia mult cinstesce pĕ cel-ce în spinare o duce.

Filosofia sĕ silesce să afle adevĕrul, pentru că mult ĕl ĭubesce; filosofia sĕ silesce să ne dĕpărteze dĕ orĭ-ce patimă sufletéscă şî trupéscă ca să nu ne vătĕmăm; filosofia sĕ silesce să ne lumineze ca sórele pĕ lume, ca să nu ne poticnim în întunericul nesciinţeĭ; filosofia ne învaţă legile cele maĭ bune; filosofia numaĭ ne-arată datoriile firescĭ şî neapĕrate ale omenireĭ; filosofia în sfîrşit ne dĕştéptă buna socotinţă, ce ne dĕosebesce dĕ orĭ-ce dobitoc.

Filosofia te învaţă să urmezĭ fără nicĭ o lege ceea-ce legea poruncesce.

13460 Filosofiĭ pururea cuvînt cer la orĭ-ce.

Filosoful orĭ-unde s'o duce, dĕ pămîntén sĕ socotesce, că pĕ toţĭ folosesce.

Filosoful când sĕ înalţă şî 'n cinul cel maĭ mare merge ca racul înapoĭ, că cinstea dĕ filosof maĭ presus dĕ orĭ-ce cin.

Filosoful sĕ sfîrşasce pentru binele obştesc.

Filosoful când sĕ 'nsóră, piste cea maĭ nebună dă.

13465 Cele maĭ marĭ greşĕlĭ filosofiĭ le fac.

Pentru Filotimie

Nicĭ unul fără filotimie. cât dĕ mică fie.
Filotimia lucrul cel maĭ cinstit, că te face, vrênd nevrênd, să te porţĭ cinstit.
Cine cade la filotimie 'n vecĭ n'are odihnă.

Pentru Filoxenie

Filoxenia cea maĭ mare virtute.
13470 Filoxenia te-arată părinte tutulor.
Filoxenia ţe-aduce cinstea cea maĭ mare.
Filoxenia dar Dumneḑeesc.

Pentru Fire i Ceĭ greĭ la fire

Veḑĭ *Obiceĭŭ*.

Ale fireĭ nimenĭ póte a le popri.
O fire, din fire rea, ĭese firea cea maĭ rea.
13475 Ale firiĭ jucărele încă până acuma nu s'a putut dĕscoperi tóte, ci după óre-care semne ghicesc câte voĭesce.
Orĭ-ce sĕ nasce, din ceĭa-ce sĕ nasce a aceluĭ fire dobândescè.
O ce grozavă şî cumplită fire a sĕ jucà cu vĭéţa omuluĭ ca cu o păpuşă.
Cu cel greŭ la fire cu mare nevoinţă te slujĕscĭ cu el.
Nimic alt maĭ bine dĕ cât a dobândì firea cea maĭ rea.
13480 Nicĭ a bărbatuluĭ nicĭ a muĭeriĭ fire o poţĭ cunósce, maĭ 'nainte până a nu băgà într'un jug p'amîndoĭ.
Piste putinţă a popri ceea-ce firea cere.
Piste putinţă a sĕ ascunde firea omuluĭ orĭ-unde.
Piste putinţă a sĕ schimbà ceea-ce, din fire, într'un chip s'a zămislit.
Firea orînduĭesce şî vremea şî sorocul la orĭ-ce ce sĕ urméză.
13485 Firea ca să ţie pururea în fiinţă némul, soĭul şî felul a orĭ-ce fiinţă, a înzĕstrat orĭ-ce fiinţă c'o dragoste nemărginită spre înmulţirea eĭ.
Firea maĭ mare dĕ orĭ-ce putere.
Firea la bărbat putere 'ĭ-a dat, la şérpe minte, la vulpe viclenie, la ĭepure frică la hiare cruḑime, la elefant mărime, la cal alergătură, la boŭ muncă, la păun frumuseţe, la mĭel blândeţe şî la muĭere dulcéţă.
Firea ne arată multe luminate, dar şî maĭ multe cu totul întunecate.

Firea nu îngăduïesce muïerea să poruncéscă.
13490 Firea rob şî domn nu cunósce pĕ lume, că pĕ toţî dĕ opotrivă ĕî socóte în lume, şî ïarăşî dĕ opotrivă pĕ toţî ĕî dĕpărtéză din lume.
Firea pĕ tóte le schimbă, pĕ tot césul şî minutul, dar maï lesne pĕ om.
Firea tăcută nu e plăcută.
Firea fără munca ta nu'ţî dă hrana ta.
Firea cea rea, când putere 'n mână ïeà, o lume prăpădesce.
13495 Firea din óse ţĕrînă ne face.
Firea dĕ obşte părinte sĕ socotesce.
Firea rea, anevoïe o poţî schimbà.
Firea blândă, semn dĕ înţelepcïune.
Ceea-ce din fire, anevoïe a sĕ schimbà saŭ dĕ ea a scăpà.
13500 Firea rea piste putinţă a sĕ maï îndreptà.
Ceea ce firea dĕ trebuinţă ne-a dat, cu greŭ ni sĕ pare.
Ceï dĕ opotrivă şî dĕ asemene fire, firesce să şî ïubesc după a lor fire.
Ce înşelătóre firea muïeréscă!
Cine firea o silesce piste a eï putere, luï şî aduce ïar nu firiï durere.
13505 Cel greŭ la fire orï-ce bagă în el scóte îndată pĕ gură.
Cel greŭ la fire rîgâïesce dĕ orï-ce.

Pentru Fóme i Fómete şî Sete i Setoşî

Omul când ï-e fóme nu ïeà dĕ cuvînt, că cuvîntul atuncï gol maï rĕŭ dĕ cât fómea.
Cu munca numaï, la vremea eï, poţî scăpà dĕ fómete.
Când câmpul plin dĕ plugarï ĕl vedĭ şî dĕ ómenï muncitorï cu sapa în mână, dĕ fómete grijă nicï cum să maï aïbï.
13510 Când ţi-e fóme, mămăliga cea maï bună dĕmâncare.
Când şî vrăjmaşul tĕŭ pătimesce dĕ fóme, află-te lângă el cu cele trebuincïose.
Nicï un cuvînt dĕ 'ndreptare sĕ cere dĕ la orï-care, la fómetea cea mare.
Numaï cu cuvîntul nu astîmperï fómea.
Până a nu flămândĭ, şî când eştî îndĕstulat, să'ţî aducï aminte dĕ fóme şî dĕ lipsă.
13515 Fómea mare gust ţe-aduce.
Fómea mare ruşine.
Fómea bóla cea maï mare, fómea sila cea maï mare, fómea nevoïa cea maï mare.
Fómea bucatele le arată maï dulcï.

Fómetea vrăjmaş mare celuĭ ce fără preget pururea muncesce.
13520 Fómetea lăcuĭesce lângă cel ce nu muncesce.
Fómetea mumă pĕ lene 'şĭ-a dobândit.
Fómetea sĕ lipesce dĕ cel ce sĕ lenevesce.
Fómetea şî setea mare, inima tare o slăbesce, ĭar o mică bĕutură, cu hrană după mĕsură, mult, mult o întăresce.
Ce supĕrare maĭ mare dĕ cât fómetea cea mare.
13525 Cine muncesce la pămînt n'are frică dĕ nicĭ o fóme.
Dulce pâĭnea la cel flămând dar şî apa maĭ dulce la cel secetos.

Pentru Foc

Focul, apa şî norodul d'opotrivă năvălesc şî dĕ nimenĭ sĕ popresc.

Pentru Folos

Orĭ-ce mişcare spre folos obştesc, cu cugetare bună, ţe-aduce ţie cinstea cea maĭ bună şî la obşte rodul cel maĭ bun.
Unde folosul acolo şî slavă.
13530 In foc să nu intrì pentru un mic folos.
Unde fiesce-care 'n parte cunósce şî al sĕŭ folos şî folosul cel obştesc atuncĭ, cu bucurie, şî el sĕ jĕrtfesce pentru acel obştesc folos.
Nu ceea-ce ţie-ţĭ place ci ceea-ce la obşte folos face.
Pururea să gândescĭ cu ce pĕ altul să folosescĭ.
Puţinĭ ceĭ-ce sĕ socotesc pentru folos obştesc, dar cu mult maĭ puţinĭ ceĭ-ce sĕ sîrguesc spre acel folos.
13535 Folosul obştesc maĭ mult sĕ gonesce, dĕ cât cel în parte, că în cel obştesc intrì şî tu.
Folosul obştesc să fie temeĭul orĭ-ce orînduĭelĭ.
Ceea-ce la ceĭ înţelepţĭ aduce folos mare, la ceĭ nebunĭ din potrivă le este spre vătĕmare.
Ceea-ce spre folos ne este, anevoĭe a cunósce.
Ceea ce pĕ unul folosesce pĕ altul rĕŭ 'ĕl nĕcăjesce.
13540 Şî clopote dĕ veĭ trage la urechea celuĭ surd, şî cât dĕ mult pĕ cel mort ĕl veĭ tămîĭa, şî celuĭ bét dĕ 'ĭ veĭ dà vin maĭ mult să bé, tóte pĭerdute sĕ 'nţeleg şî în zadar sĕ socotesc, fără nicĭ un folos.

Pentru Fum

Veḑĭ *Picătură*.

Pentru Furĭ şî Furtişag

Veḑĭ *Tâlharĭ*.

Pentru Furcă

Intâiŭ furca, apoĭ argéoa şî cele-l-alte în urmă, nicĭ una însă să nu'ţĭ scape din mână.
Furca la muĭere cea maĭ mare avere.
Furca, furca să te 'mbrace, ĭar nu lenea să te calce.
Furca şî argéoa, rĕsboĭul muĭerilor.

Pentru Fuse

13545 Fusul la muĭere cel maĭ dĕ folos.
Fusul slujba muĭeriĭ.
Fusul hrana muĭeriĭ.

Pentru Fudulĭ şî Fudulie

Maĭ lesne fudulul sĕ lépĕdă d'a dragostiĭ dulcéţă, dĕ cât de-a fuduliеĭ zădărnicie.
Cel fudul, când n'are şî ce să mănânce, sĕ scobesce p'intre dinţĭ ca s'arate c'a mâncat.
13550 Cel fudul când sĕ trage la vre-o închisóre ḑice că'l chĭémă la cel maĭ mare sfat.
Cel fudul povestesce câte în vis a vĕḑut, ca când chĭar le-ar fi avut.
Cel fudul s'arată că tóte le scie, câte sĕ grăĭesce la cea maĭ înaltă curte, cu mult maĭ înainte.
Cel fudul sĕ mulţumesce c'o plecăcĭune dĕ cap, maĭ mult dĕ cât cu orĭ-ce dar scump.
Cel fudul sĕ 'mpodobesce cu scule mincinóse, şî vaĭ dĕ cel ce va ḑice că sûnt mincinóse.

Pentru Făgăduĭelĭ

13555 Orĭ nu maĭ făgăduĭ, saŭ, dĕ făgăduĭescĭ, îndată să şî împlinescĭ ca să nu rĕmâĭ dĕ rîs.
In pat când eştĭ cu muĭere nicĭ odată să făgăduĭescĭ, ĭar dĕ făgăduĭescĭ, să nu'ţĭ ţiĭ făgăduinţa, ca să nu te căĭescĭ.
Când auḑĭ făgăduĭelĭ marĭ atuncĭ te lasă să te laudĭ, numaĭ cu nădejdea.

Când audĭ făgăduĭelĭ marĭ şî multe şî plăcute nicĭ una să maĭ aşteptĭ.
Când nu va să te ajute, atuncĭ ĕţĭ dă cea maĭ mare făgăduinţă.
13560 Când cele rele făgăduíescĭ nu'ţĭ păzì cuvîntul tĕŭ.
La ceĭa ce nu poţĭ nicĭ ţie'ţĭ să'ţĭ ajuţĭ, nu maĭ făgăduì altuĭa să'ĭ ajuţĭ.
Lenea şî interesul ne ţine cu nădejdea celor maĭ zadarnice făgăduĭelĭ.
Lesne făgăduim, anevoĭe împlinim.
Lesne din gură dar anevoĭe din mână a împlinì ceea ce făgăduim.
13565 Maĭ bine maĭ puţine şî să le urnescĭ, dĕ cât multe să făgăduĭescĭ şî nicĭ una să urnescĭ.
Maĭ bine să nu făgăduĭescĭ şi îndată să împlinescĭ, dĕ cât după făgăduĭală o îndelungă şî zădarnică adăstare.
Maĭ bine dare cât dĕ mică, fără nicĭ o făgăduinţă, dĕ cât făgăduĭelĭ marĭ şî nicĭ cea maĭ mică dare.
Marĭ slujbe să arĕţĭ fără nicĭ una a făgăduì.
Multe făgăduĭelĭ la orĭ-cine când audĭ, şî pricinĭ necontenite spre a le împlini, tóte dĕ mincinóse tu să le înţelegĭ.
13570 Mult omul făgăduĭesce ca să pótă scăpà şî dĕ cel puţin ce póte da.
Nădejdea şî ruşinea pĕ toţĭ ne îndémnă multe să făgăduim, dar sfiéla şî interesul nu ne ĭértă tóte să le împlinim.
Piste putinţa ta nicĭ cum să făgăduĭescĭ, că mincinos te numescĭ când nu împlinescĭ.
Statornic să fiĭ la ceea ce făgăduĭescĭ, că dĕ bună voĭe aĭ făgăduit, nimenĭ nu te-a silit.
Făgăduĭéla să'ţĭ fie faptă urmată, ĭar nu vorbă deşartă.
13575 Făgăduĭéla fără împlinire, mórtă sĕ înţelege.
Făgăduĭéla dĕ la om mare nicĭ o nădejde are.
Făgăduinţa celor marĭ întemeĭată pĕ apă.
Făgăduinţa ce daĭ datorie sĕ 'nţelege, şî fără prelungire să 'ţi ĭea a eĭ săvîrşire.
Ceea ce făgăduĭescĭ nicĭ cum să întorcĭ, şî dĕ te veĭ căì.
13580 Ceĭ maĭ mulţĭ rĕspund cu «*dacă*» la ceĭa ce n'aŭ dĕ gând să facă.
Ceĭ marĭ lesne făgăduĭesc, ca maĭ lesne să dobândéscă ceea ce eĭ voĭesc.
Cel-ce lesne făgăduĭesce, şî maĭ lesne sĕ jură, nicĭ una nicĭ alta în adevĕr ĕţĭ spune.
Cel-ce făgăduĭesce şî nu împlinesce, vrăjmaş dobândesce pĕ cel ce-ĭ făgăduĭesce.
Dĕ aĭ făgăduit odată, păzesce'ţĭ făgăduinţa, ca să nu ĭeşĭ mincinos.

13585 Dĕ cât să făgăduïescï minunï maï bine arată fapte, fie şî maï micï.
Dĕ la cel ce multe făgăduïesce nimic să aştepţĭ.

Pentru Făcĕtorï dĕ rele

Veḑï *Facere dĕ bine.*

Pentru Făcĕtorï dĕ bine

Veḑï *Facere dĕ bine.*

Pentru Făclïï

Cu făclia fără faptă foc ĕţï aprinḑï în cap îndată.
Fapta ta rógă pĕ Domnul ïar nu făclia ce aprinḑï la Domnul, că Domnul trebuinţă nicï cum are dĕ ea.
Făclia când o aprinḑï, pentru blestemăţiile tale te rogï, să'ţï dé foc cu ea la casa ta.

Pentru Făleţï

Veḑï *Falā.*

Pentru Fĕmeï

13590 Partea fĕmeïéscă pururea s'o lauḑï, pururea s'o cinstescï, pururea să'ï ajuţï, dar eï să nu te încreḑï, nicï adese-orï să o veḑï.

Pentru Fără dĕ omenire

Veḑï *Omenire.*

Pentru Fără-dĕ-lege

Veḑï *Lege.*

Pentru Fabricï

Fabricele să le înmulţescï ca ïeftinătate să dobândescï.

Pentru Flecarĭ i Flécurĭ

Veḑĭ *Mojîcĭ.*

Omuluĭ flecar să'ĭ daĭ piste nas, ca să'şĭ cunóscă obrăznicia luĭ.
Omul flecar, unde s'o duce, tot supĕrărĭ aduce.
Omul flecar pricină dĕ gâlcévă.
13595 Omul flecar, trecere numaĭ la mese are.
Vaĭ dĕ acel flecar ce nimenĭ ĕl ascultă.
Gura flecaruluĭ cea maĭ mare ocară.
Cu anevoĭe sĕ înfrînéză gura omuluĭ flecar.
Cu cel flecar dĕ gură nu te sfătuì, că nu va puté păzi taĭna ta în gură.
13600 Nu băgà în samă cuvintele celuĭ flecar, c'atuncĭ el crapă dĕ necaz.
Pĕ flecar să'l înveţĭ cum să tacă, ĭar nu cum să grăĭéscă.
Flecarul orĭ-ce grăĭesce în vînt sĕ risipesce.
Flecaruluĭ veĭ să'ĭ daĭ piste nas? nu'l ascultà dĕ loc.
Flecarul gréţă şî plecate ţe-aduce, şî când ĕţĭ grăĭesce dulce.
13605 Flecarul greţos, gura ĕĭ pute dĕ mincĭunĭ.
Flecarul, cu vreme şî fără vreme, trebue să trâncănéscă.
Flecarul cu poveştele luĭ te umple dĕ bale.
Flecarul când ĕţĭ vorbesce tot din biblie şî din canóne grăĭesce.
Flecarul lesne sĕ cunósce din trâncănitul gureĭ.
13610 Flecarul multe trâncănesce dar nimic pricepe.
Flecarul nimĕnuĭa maĭ dă rînd să vorbéscă.
Flecarul nicĭ cum contenesce, când ĕţĭ povestesce ale luĭ marĭ isprăvĭ.
Flecarul nu te ĭértă să'ĭ spuĭ şî tu ce-va, c'îndată ĕţĭ taĭe vorba cum veĭ, să dĕschiḑĭ gura.
Flecarul pururea sĕ înnécă vorbind.
13615 Flecarul pĕ nimenĭ maĭ lasă să vorbéscă, că el pentru toţĭ rĕspunde, fără al întrebà.
Flecarul, până a nu asculta, maĭ înainte rĕspunde.
Flecarul ruşinea n'o cunósce.
Flecarul, singur întrébă singur rĕspunde.
Flecarul suferă orĭ-ce ocară ĕĭ face, numaĭ să grăĭéscă.
13620 Flecarul nicĭ cum póte satana nicĭ la mórte.
Flecarul scârbă aduce la cel ce'l ascultă.
Flecarul tot o gură sĕ 'nţelege; d'aceĭa nicĭ cum póte să tacă.
Flecarul din gură vorbă ĕţĭ fură.
Flecarul, şî când voĭesce, gura nu şe-o stăpânesce.
13625 Flecarul, şî când dórme, gura- luĭ nu'ĭ adórme.

Flecarul, şî când nu scie, tóte ḑice că le scie.
Flecarul şî mincinosul, doĭ vrăjmaşĭ aĭ adevĕruluĭ.
Flecarul scie (ḑice) maĭ nainte ceĭa ce veĭ să'mĭ ḑicĭ.
Flecar cu flecar grăind s'apucă dĕ pĕr.
13630 Cea maĭ mare pĭedică a flecaruluĭ este când nimenĭ ĕl ascultă.
Cel fără zăbale 'n gură flecar sĕ 'nţelege.
Cel flecar nicĭ cum tace, şî gura dĕ-ĭ sĕ va întórce.
Din gura flecaruluĭ vorbă bună nicĭ cum sĕ aştéptă.
Doĭ flecarĭ la masă, bucatele rĕmân pĕ masă.

Pentru Florĭ

13635 Orĭ-ce flóre a 'nflorit curînd s'a şî veştejit.
Orĭ-ce flóre la vremea eĭ ĕşĭ are frumuseţea eĭ.
Florĭ la cap nicĭ cum să porţĭ ci numaĭ la muĭerĭ sûnt date, că flóre la flóre merge.
Cine flóre este, n'are trebuinţă dĕ flóre, cine trebuinţă dĕ flóre are, să sĕ róge dĕ flóre ca s'o dobândéscă.

Pentru Fluere

Flueruł glas dulce plăcere ne aduce.

Pentru Flămânḑĭ i Flămânḑite

Veḑĭ *Imbuĭbare.*

Pentru Fraţĭ i Frăţie unde şî tot omul sĕ socotesce dĕ frate

13640 Veĭ să te asemenĭ cu Dumneḑĕŭ? gonesce frăţia, isgonesce vorba.
Ca mucenicii pentru Hristos tu să te jĕrtfescĭ pentru fraţiĭ tĕĭ.
Corb la corb nu scóte ochiĭ, şî tu scoţĭ aĭ frateluĭ tĕŭ. O! ce neomenire. O! ce nelegĭuire.
Când ĭubescĭ pĕ fratele tĕŭ, nicĭ o temere poţĭ avé dĕ Dumneḑĕŭ.
Când frate cu frate unul cu altul sĕ bate, dar ceĭ străinĭ între eĭ óre ce vor face?
13645 Când din jafurĭ numaĭ unul cu altul trăĭesce, dragoste între fraţĭ nicĭ cum sĕ maĭ găsesce.

Maĭ mult să muncescĭ șî maĭ mult să suferĭ, pentru a frate tĕŭ odihnă.
Maĭ bine cărnurĭ să mănâncĭ, dĕ cât cu fasolea în gură șî rĕŭ sĭ chinuĭescĭ pĕ fratele tĕŭ.
Nicĭ la masă să ședĭ, nicĭ în pat să te culcĭ până nu veĭ aflà frațiĭ tĕĭ ce mănâncă și pĕ ce pat sĕ culcă?
Numirea dĕ frate nu te-arată dĕ frate dacă nu urmezĭ cele dĕ frate.
13650 Pentru fratele tĕŭ șî vĭéța să țe-o puĭ.
Pasĕrea pĕ pasĕre nicĭ cum sĕ pizmuĭesce, pentru pasiunea ce găsesce nicĭ cuĭbul una alteĭa ĕl ĭea, șî frate cu frate să sĕ mănâncă ca un câĭne pentru o 'mbucătură dĕ pâĭne, o! ce lăcomie!
Singur nimeni nu te ascultă, ĭar împreună cu frațiĭ tĕĭ toțĭ tremură dĕ tine.
Toțĭ dintr'o mumă fiind născuțĭ, toțĭ dĕ frațĭ sĕ înțeleg.
Frate cu frate într'o unire, cetatea cea maĭ tare.
13655 Fratele frate la necazurĭ să s'arate.
Frateluĭ tĕŭ să nu-ĭ dicĭ «*Pas dĕ cerĭ la altul*» ci «*vino să'țĭ daŭ eŭ.*»
Frate pĕ frate când va ajutà cine împotrivă le vor stà.
Cine pĕ frate-sĕŭ nu mângăĭe vrăjmaș luĭ sĕ socotesce, șî cine ĕl lasă să móră dĕ fóme ucigaș luĭ sĕ socotesce.
Dĕ frate tĕŭ să te îndurĭ, pĕ frate tĕŭ să'l miluĭescĭ, ĭar nu Domnuluĭ să'ĭ dăruĭescĭ; că Domnul trebuință d'a ta ajutorință nicĭ că are nicĭ că cere, pre cum însușĭ a grăit: «*Când dĕ frate tĕŭ nicĭ cum tu aĭ îngrijit, la mine tu nicĭ cum aĭ maĭ gândit, șî ceĭa-ce la aĭ meĭ frațĭ voĭ lor le-ațĭ făcut, mie mi-ațĭ făcut.*»

Pentru Fricoșĭ șî Frică

Vedĭ *Sfială.*

Pentru Frumóse, i Frumoșĭ șî Frumusețe

13660 A mințiĭ frumusețe, aceea sĕ'nțelege cea maĭ frumósă frumusețe.
Aceea e frumusețe ce, pĕ lângă frumusețe, are șî minte frumósă.
Omul cel împodobit cu învĕțăturĭ șî alte darurĭ, acela maĭ frumos.
Cu cât maĭ mult te uĭțĭ la cea frumósă, cu atât maĭ mult te întunecă și te adórme.
Cu cât maĭ frumósă, cu atât maĭ primejdiósă.

13665 Cu mult maĭ frumósă frumuseţea sufletuluĭ dĕ cât a obrazuluĭ.
Curse şî plasă sĕ 'nţeleg frumuseţele pĕ lume, că, pĕ cel maĭ cu dĕştéptă minte, lesne ĕl îmbată şi dĕ el sĕ prinde.
La întuneric tótă muĭerea e frumósă.
La lumina lumînăriĭ şi cea maĭ urîtă s'arată frumósă.
Lucru frumos orĭ ce 'ĭ pune pĕ el ĕl prinde.
13670 Lucru frumos mângăie omul.
Maĭ scurtă 'n ḑile dĕ cât frumuseţea nimic e alt pĕ lume, că, până o veḑĭ, ea îndată pĭere.
Nu la faţă ci la fapte să te-arĕţĭ frumos.
Numaĭ orbul întrébă dĕ ce ómeniĭ ĭubesc tot ceea-ce e frumos.
Nu numaĭ frumósă tu să te-arĕţĭ, dar şî cu plăcere, că plăcerea întrece orĭ-ce frumuseţe.
13675 Nu pentru frumuseţe, ci maĭ mult pentru vîrtute tu să te fălescĭ, că frumuseţea numaĭ la muĭere fală.
Pociturile, schimonositurile şî grimasurile din frumos urît te-arată; dĕparte dĕ ele.
Păzesce-te să nu te supuĭe genele frumuseţelor, că te calcă subt picere.
Să nu ḑicĭ că e frumósă, ci să ḑicĭ că ţie 'ţĭ place, dacă veĭ să'ĭ placĭ.
Să'ţĭ facĭ ochiĭ 'n patru când te uĭţĭ la frumuseţe.
13680 Frumósă verdéţa, frumóse zorile, dar cu mult maĭ frumoşĭ nuriĭ muĭerilor.
Frumósă cu frumósă nu pot trăì într'o casă.
Frumuseţea, avere nestatornică.
Frumuseţea amăgesce şi pĕ cel maĭ tare 'n minte.
Frumuseţea ĕţĭ grăĭesce tăcênd.
13685 Frumuseţea în adevĕr cel maĭ dulce dar în lume, dar şî greşĕlĭ maĭ multe a pricinuit pĕ lume.
Frumuseţea în obraz, la mâĭnĭ şî la picere sĕ vede a lăcuì.
Frumuseţea, cu cât maĭ mare, cu atât credinţă nicĭ cum are.
Frumuseţea, cu cât maĭ rar s'arată, cu atât şî slavă maĭ mare dobândesce.
Frumuseţea cu mândrie ochiĭ ne ĭ mângăie.
13690 Frumuseţea când te fermecă numaĭ îndată rĕmâĭ cu gura căscată.
Frumuseţea cât dĕ caldă, numaĭ rece să nu fie.
Frumuseţea la orĭ-cine, trage orĭ ce ochĭŭ la sine.
Frumuseţea la muĭere are mare putere, că pĕ cel maĭ voĭnic ĕl arată dĕ nimic.
Frumuseţea la muĭere, marĭ năcazurĭ ĕĭ aduce.
13695 Frumuseţea la muĭere mândră, maĭ frumósă o arată.

Frumuseţea la muĭere pĕ ceĭ maĭ mulţĭ, 'ĭ-a rănit.
Frumuseţea muĭeriĭ înveselesce faţa eĭ.
Frumuseţea musafir, că cum vine aşà sĕ duce.
Frumuseţea pentru tinereţe ĭar nu tinereţea pentru frumuseţe.
13700 Frumuseţea pĕ tăcute ĕţĭ grăĭesce.
Frumuseţea s'o cinstescĭ ĭar nu eĭ să te închinĭ, ca nu cum-va să te robescĭ.
Frumuseţea să sĕ 'mpodobéscă cu cinstea când să gătesce.
Frumuseţea sĕ cinstesce când este firesce, ĭar nu când sĕ plăsmuĭesce.
Frumuseţea săgetéză maĭ rĕŭ dĕ cât orĭ-ce săgétă.
13705 Frumuseţea stă în ceĭa-ce mângâĭe pĕ om la vedere.
Frumuseţea trupuluĭ dĕ joĭ până maĭ apoĭ, ĭar a sufletuluĭ în vecĭ pomenită.
Frumuseţea farmecul muĭerilor, vaĭ dĕ cele ce nu 'l are.
Frumuseţea fără greşală şî bĕtrânĭ curînd înşală.
Frumuseţea cea maĭ dulce, cea ce singură ĕţĭ ḑice «*vino, vino la mine.*»
13710 Frumuseţea ţine dĕ aḑĭ până mâĭne ş'apoĭ sĕ calcă dĕ însuşĭ tine.
Frumuseţe cu dulcéţă ĕţĭ aduce vĭéţă.
Frumuseţe la muiere sĕ cere şî voĭnicie la bărbat.
Frumuseţe sĕ 'nţelege a minţiĭ podóbă.
Ceea-ce mie'mĭ place aceea maĭ frumos.
13715 Cel ce sĕ închină la frumuseţe ca la o icónă, uscat ca icóna rĕmâne.
Cine are frumósă, la nunţĭ nu merge, că pururea are nuntă în casă; şî cine are urîtă, pĕ morţĭ nu 'ĭ petrece, că pururea are mórte în casă.
Cine cunósce maĭ bine pĕ cea maĭ frumósă şî pĕ cea maĭ drăgăstósă? dĕ cât cel ce o privesce în ochiĭ sĕĭ, cu ochĭ curaţĭ ĭar nu fermecaţĭ.
Cine frumósă sĕ nasce, sĕ nasce măritată.
Bună diminéţa a frumuseţiĭ nasul sĕ 'nţelege.
13720 Dooĕ frumóse, piste putinţă a petrece într'o locuinţă.
Dulcéţa frumuseţiĭ într'adevĕr stă la a ochĭuluĭ mângăĭere, după a luĭ plăcere.
Dĕ multe orĭ frumuseţea ĕşĭ primejduĭesce vĭéţa.
Şî celuĭ maĭ prost ĕĭ place la frumósă să privéscă.

Pentru Frăţie

Veḑĭ *Fraţĭ.*

Pentru Frîŭ şî Înfrînare i Înfrînaţĭ şî Dĕsfrînare i Dĕsfrînaţĭ

Infrînarea la orĭ-ce, cinste mare ĕţĭ aduce.
13725 Infrînarea la tóte o frică dĕ a pătimi, cuĭ nu 'ĭ pasă dĕ patimĭ nicĭ o înfrînare are.
Infrînarea la bĕtrâneţe cam dĕ nevoĭe sĕ 'nţelege.
Infrînarea plăcerilor îudelungarea vĭeţiĭ.
Infrînarea sĕ măresce când dĕpărtare dobândescĭ, dĕ cele ce poftescĭ.
Infrînarea cinste la muĭerĭ şî voĭnicia cinste la bărbaţĭ.
13730 Infrînarea dĕ la noĭ dĕ tot sĕ dĕpărtéză, când dĕsfătarea pĕ noĭ tare ne îmbrăţişéză.
La bĕtrâneţe în zădar te înfrînezĭ, că ele pĕ tine, maĭ nainte dĕ cât tu pĕ ele, te-aŭ înfrînat.
Nu legea, nu pravila, nicĭ frica nicĭ nădejdea să te înfrîneze ci însuşĭ a ta bună-voinţă.
Frìul când sĕ slăbesce în prăpastie te trântesce.
Ceĭ înfrînaţĭ pururea s'arată blânḍĭ, ĭar ceĭ dĕsmerdaţĭ pururea mincinoşĭ, şî ceĭ dĕsfrînaţĭ pururea ticăloşĭ. Alege care 'ţĭ place.
13735 Cine dĕ ruşine nu sĕ înfrînéză dĕ nimic alt sĕ maĭ póte înfrînà.
Orĭ-ce dĕsfrînare aduce plăcere ce 'n urmă te sfâşie.
Un vĭerme invitéză pĕ om la dĕsfrînărĭ, p'acela să 'l domolĭ cu frîul ruşiniĭ.
Cu cât maĭ mult te supuĭ la plăcerile dĕsfrînăriĭ, cu atât maĭ mult vĭéţa ţe-o scurtezĭ.
La o mare dĕsfrînare, întristarea îndată după poftă ne aştéptă.
13740 La cele dĕ dĕsfrînare urechile să ţi le astupĭ, ca nu cumva să te înşale poftele vătĕmătóre.
Lucrul cel maĭ necinstit, a ajunge omul rob al urîteĭ dĕsfrînărĭ.
Maĭ bine mort dĕ cât înnecat şî cufundat în dĕsfrînărĭ, şî dĕsmĭerdărĭ i dĕsfătărĭ, c'atuncĭ pĕ maĭ mulţĭ omorĭ.
Piste mĕsură dĕsfătare, saŭ vorbă maĭ multă la cele dĕ dĕsfrînare, te duce la peire, d'aceea dĕ ele să te ferescĭ tocma ca dĕ cĭumă.
Cele vechĭ spre înfrînare, cele noĭ spre dĕsfrînare.
13745 Cele dĕ dĕsfrînare, şî cele dĕ dĕsfătare, cum şî cele dĕ dĕsmĭerdare cu vorbe dulcĭ sĕ grăĭesc; d'aceĭa cu înlesnire la dĕrăpĕnare te duce.
Cel dĕsfrînat în plăcerĭ sĕ prăpădesce.
Cel dĕsfrînat în dĕsfătărĭ târziŭ sĕ căĭesce, când nu 'ĭ maĭ folosesce.

Cel dĕsfrînat sĕ 'nțelege fiul pericĭuniĭ.
Cel dĕsfrînat, din pruncie târdiŭ sĕ dĕștéptă, când vremea nu 'l maĭ ĭértă.
13750 Dĕparte dĕ dĕsfrînare ca sănătatea șă 'țĭ fie tare.
După dĕsfrînare, plecate șî căința.
Dĕsfrînarea o dulcéță cu turbare dĕ pofte, ce vĭéța țe-o scurtéză.
Dĕsfrînareà jos te aruncă, înfrînarea sus te urcă. Alege care 'țĭ place.
Dĕsfrînarea cu cuvîntul să țe-o înfrîneze șî cu mintea să țe-o dĕpărtezĭ.
13755 Dĕsfrînarea când te coprinde șî mĕduva țe-o usucă.
Dĕsfrînarea la om întâiŭ rușinea ĭ-o rîdică.
Dĕsfrînarea la orĭ-ce te face sĕ greșĕscĭ.
Dĕsfrînarea, la muĭerĭ cea maĭ mică greșală dĕ ele sĕ socotesce.
Dĕsfrînarea la tinerețe țe-aduce la bĕtrânețe molĕcĭunea cea maĭ mare.
Dĕsfrînarea maĭ mult cresce când dĕsmĭerdărĭ dobândesce.
13760 Dĕsfrînarea raĭul muĭerilor șî înfrînarea ĭadul lor.
Dĕsfrînarea te amărĕsce șî trupesce șî sufletesce.
Dĕsfrînarea, dĕsfătarea șî dĕsmĭerdarea, vîrtutea tótă țe-o suge șî țe-o usucă.
Dĕsfrînatul jĕrtfă dĕsfrînăriĭ luĭ sĕ duce.

Pentru Haĭne i Vĕșmînte

In casă maĭ prosticel să te porțĭ la haĭne, p'afară. maĭ împodobit nițel, dar nu piste mĕsură; însă șî la una șî la alta curat cât sĕ póte.
13765 Vĕșminte curate pururea să porțĭ, ĭar nu cu aur șî argint încárcate; că, cea dintâĭŭ te arată că tu cinstescĭ haĭna ca un om dĕ ném mare, ĭar ceea-l-altă că tu dĕ haĭnă te cinstescĭ, ca un om dĕ nimic.
Nu în haĭne scumpe ci în curate fórte să te arĕțĭ frate, că curățenia podóba omuluĭ cea maĭ cinstită, dĕ cât o haĭnă mult prețuită.
Nu haĭna pĕ tine să tĕ cinstéscă ci tu pĕ haĭnă să o cinstescĭ.
Haĭna împodobesce trupul șî darurile sufletul.
Haĭna largă, barbă lungă șî chĭulaful în cap, smerenĭe țe arată, dar șî semn dĕ fățărnicie.
13770 Haĭnă négră dooĕ lucrurĭ însemnéză, orĭ întristare saŭ prefăcută smerenie, ĭar cea-l-altă pururea veselie.

Haĭna pentru îmbrăcăminte ĭar nu pentru podóbă, că te , arată dĕ păpuşă.
Haĭna cea veche păstréză pĕ cea nooă.
Haĭna, cinstea ruşineĭ.
Haĭna négră în zădar, când fapta te vădesce ce cuget în tine sufletul tĕŭ hrănesce.
13775 Haĭnă soĭósă saŭ prăfuită să nu puĭ pĕ tine, că te arată ca pe un porc tăvălit în tină.
Haĭnă négră piste tot nicĭ cum tu să porţĭ, că te arată ca un drac împeliţat; nicĭ mohorîtă că te arată ca un cĭoclu; nicĭ albă dĕ tot că te-arată ca un mort, în pânză albă 'nfăşurat; nicĭ roşie piste tot, că te arată cu un ciomag la spinare şî ca un măcelar, cu cuţitul la brîŭ, ca un lup în sânge înnotând; nicĭ pestriţă saŭ în dooĕ feţe că te-arată dĕ făţarnic, ca un taler cu dooĕ feţe; ci cu mult maĭ bine haĭnă cu florĭ împodobită, ce te-arată ca o grădină înflorită.
Haĭna dĕscusută te arată dĕ om prost.
Cel ce are dooĕ haĭne, să dé una din ele celuĭ ce nu are, c'amîndoĭ dĕ opotrivă să aibă câte una, aşà Domnul poruncesce.

Pentru Hatîr

A sĕ întrece la fapte bune, vĭéţa împĕrăţieĭ, ĭar a sĕ întrece la hatîrurĭ, sfîrşitul împĕrăţieĭ.
13780 Un hatîr, şî numaĭ, dĕ veĭ face, unul după altul sĕ face.
Ca să scapĭ dĕ hatîrurĭ fă-te surd şî mut.
Când hatîrul poruncesce, dreptatea sĕ isgonesce.
Hatîrurile dĕrăpĕnă cele maĭ marĭ împĕrăţiĭ.
Hatîrul nu cunósce nicĭ lege, nicĭ o pravilă.
13785 Hatîrul Domnuluĭ, dreptatea sĕ 'nţelege.
Hatîr la unul, hatîr la altul, dreptatea s'a pĭerdut.
Hatîr dĕ catîr puţină dĕosebire la slovă are, dar şî la înţelegere nu maĭ multă dĕosebire.

Pentru Heare saŭ Fĭare

Hearele dĕ om sĕ dĕosebesc după ghĭare şî după colţĭ, ce cu unele sfâşie şî cu altele rupe; cine ca ele urméză, heară sĕ socotesce.

Pentru Holeră

In vremea dĕ holeră, ca să poţĭ scăpà dĕ ea, să ĭeşĭ la

aer curat, unul dĕ altul cam dĕparte, stomachul maĭ uşor, curăţenie cât sĕ póte, ĭar dĕ te veĭ smerdui, dĕ ea fré-că-te cât veĭ puté şî stomachul să ţe 'l curăţĭ.

Pentru Hotare

13790 Hotarele să nu le strămuţĭ, că mult pămînt nu'ţĭ trebue când d'aci te ducĭ.

Pentru Hotărîrĭ

Incredinţare să daĭ la ceĭa-ce ţi sĕ pare, ĭar hotărîre nicĭ cum după cum ţi sĕ pare, ci cu mult maĭ bine după cum sĕ cuvine.
Ca să hotărĕscĭ drept, trebue să cercetezĭ tóte cu deamănuntul şî maĭ mult să te chipzuĭescĭ.
Chipzuirea cu îndoĭélă, ĭar hotărîrea cu statornicie să fie.
Cu cât sĕ vede óre-ce maĭ mult încurcat cu atât maĭ mult să nu te pripescĭ să daĭ hotărîre.
13795 Când hotărasce, la «decĭ» să nu grăĭescĭ cu limba ceasorniculuĭ ce unuĭa 'ĭ arată un ceas, ş'altuĭa alt ceas, ci cu limba magnituluĭ ce pururea arată un punct hotărît.
Până p'amîndoĭ nu veĭ aşcultà, hotărîre nu veĭ da.
Să nu te pripescĭ la hotărîrea ta, până ce bine nu veĭ cercetà, însă la hotărîre după cercetare nu veĭ întârzia.
Hotărîrea dĕ cu ḑioa nóptea sĕ clocesce.
Ceea-ce o îndelungată vreme nu póte hotărî, într'un minut sĕ hotărasce, când vremea ĕĭ vine.
13800 Cine lesne hotărasce lesne să şî grăĭasce.
Cine sĕ grăbesce la hotărîré, pururea cam greşasce.

Pentru Hoţĭ i Hoţiĭ

Veḑĭ *Tâlhar.*

Pentru Hrană

Omul firesce cere hrană cum şî dobitocul, d'aceĭa să le sloboḑĭ hrana cea cuviincĭósă.
Vaĭ dĕ cel-ce aştéptă muĭerea luĭ să'l hrănéscă.
Cu ostenéla ta tu să te hrănescĭ ĭar nu cu munca altuĭa, c'aşà Domnul a poruncit, când pĕ tine te a zidit, ḑicênd: «*în sudórea ta veĭ mânca pâĭnea ta.*»

13805 Cu ceĭa-ce aĭ învĕţat cu aceĭa să te şî hrănescĭ; la altele să nu maĭ gândescĭ că pĭerḑĭ şî ceĭa-ce aĭ învĕţat.
Hrana cât maĭ semple atât maĭ folositóre.
Hrana ţĕrănéscă cu mult maĭ bună dĕ cât cea împĕrătéscă.
Cine are îmbelşugare dĕ cele dĕ hrană, puţin ĕĭ păsă când monedă n'are.
Dĕ aĭ cu ce, hrănesce pĕ maĭ mulţĭ, ş'în vecĭ veĭ fi pomenit.

Pentru Hrăpire

13810 Feresce-te dĕ hrăpire că te duce la peire.
Hrăpirea te asémĕnă cu cel-ce ĭea în ghĭare.
Hrăpirea din fire la ulĭ şî vulturĭ s'a dat, că aŭ ghĭare dĕ hrăpit, când şî tu hrăpescĭ ca eĭ urmezĭ.
Hrăpitorul fur dĕ faţă.

Pentru Ceĭ însemnaţĭ

Veḑĭ *Semn.*

Pentru Ceĭ vestiţĭ

Veḑĭ *Vestiţĭ.*

Pentru Ceĭ greĭ la fire

Veḑĭ *Fire.*

Pentru Ceĭ cu minte

Veḑì *Minte.*

Pentru Ceĭ marĭ i Cele marĭ şî Ceĭ micĭ i Cele micĭ

Al celuĭ mare «*aşà voĭŭ eŭ*» după a luĭ putere cu siluirea are rudenie mare.
13815 Acela maĭ mare ce la nicĭ o patimă nu sĕ supune.
Acela maĭ mare sĕ socotesce ce'ĭ rĕmâne pomenirea în vecĭ neclintită pentru folosul dĕ obşte ce a adus la ceĭ întunecaţĭ cu dĕşteptătórea minţiĭ.
Aşà des la ceĭ maĭ marĭ să nu pré te ducĭ, că, maĭ rar vĕḑêndu-te, maĭ multă cinste ţe-arată.
Ómenĭ ceĭ marĭ, cât dĕ dĕparte fie, unul pĕ altul sĕ scie.

Omul cu cât maĭ mare este cu atât maĭ mulţĭ ĕl pizmuĭesc şî'l zavistesc.
13820 Om mare te numescĭ când pentru alţiĭ te jĕrtfescĭ.
Om mare te socotescĭ când cele din urmă îndată le ghicescĭ.
Orĭ să nu te apropiĭ dĕ cel mare, orĭ să grăĭescĭ luĭ după cum luĭ ĕĭ place.
Unde ceĭ marĭ sĕ arată necinstiţĭ, acolo ceĭ maĭ micĭ, cu mult maĭ necinstiţĭ; că ceĭ micĭ dĕ la ceĭ marĭ pildă ĭeaŭ ca nisce mieĭ şî după eĭ să ĭeaŭ ca oile după capre.
Urgia celuĭ mare albesce pĕrul celuĭ mic; ca să nu albescĭ fără vreme cam dĕparte dĕ ceĭ marĭ.
13825 In adevĕr ceĭ marĭ nu'şĭ petrec vremea lor la lucrurĭ dĕ ómenĭ micĭ, dar şî ceĭ micĭ în adĕvĕr nu greşĕsc la ceĭ marĭ.
In putere slabă şî avere mare fiind, poţĭ ajunge om mare, ĭar în molecĭune, robie şî ticăloşie pururea prost rĕmâĭ.
Veĭ să te ĭubéscă cel maĭ mare? pururea să'ĭ vorbescĭ după placul luĭ.
Vremea pĕ cel mare îndată ĕl trântesce, când din orînduĭélă sĕ poticnesce.
Cam maĭ départe dĕ la cel maĭ mare al tĕŭ, ca să scapĭ dĕ orĭ-ce rĕŭ.
13830 Care e maĭ tare, acela şî maĭ mare.
Ca să ajungĭ mare trebue să începĭ dĕ la cele maĭ micĭ.
Cu cât maĭ mare eştĭ, cu atât vrăjmaşĭ maĭ mulţĭ dobândescĭ.
Cu cât maĭ mare eştĭ cu atât maĭ blând să te-arĕţĭ, la ceĭ-ce vin la ţine, dĕ ruşine ĭar nu dĕ frică să sĕ închine la tine.
Cu cât maĭ mare eştĭ, cu atât maĭ mic la toţĭ să te-arĕţĭ; că cel ce mic sĕ arată, dĕ mare sĕ socotesce.
13835 Cu cât maĭ mare eştĭ cu atât dĕ maĭ mulţĭ aĭ să îngrîjĕscĭ.
Cu cât maĭ mare eştĭ dĕ supuşiĭ tĕĭ, cu puterea ta, cu atât să fiĭ şî cu înţelepcĭunea ta.
Cu cât maĭ mare te veĭ arĕtà, cu atât maĭ mult urmările tale le vor cercetà.
Cu cât maĭ mare doresci să te facĭ, cu atât slugă la maĭ mulţĭ te facĭ.
Cu ceĭ maĭ marĭ aĭ tĕĭ nicĭ în căruţă, nicĭ în teleguţă.
13840 Cu ceĭ maĭ marĭ aĭ tĕĭ cea maĭ mare greşală, a ta sĕ socotesce.
Cu ce ochĭ veĭ căutà la ceĭ maĭ micĭ aĭ tĕĭ, cu asemene ochĭ şî la tine sĕ vor uĭtà.
Cu ceĭ maĭ marĭ, maĭ rar şî maĭ dĕparte dĕ eĭ, ca să aĭbĭ parte dĕ eĭ.
Cu ceĭ maĭ marĭ să te ferescĭ ca să nu te întovărăşescĭ.

Cu cel maĭ mare al tĕŭ, nicĭ să te sfădescĭ, nicĭ mâna să ţe-o 'ntorcĭ, nicĭ în cărţĭ să jocĭ, nicĭ prieteşug să facĭ, ci să te ferescĭ dĕ el ca dĕ cel maĭ mare rĕŭ.

13845 Cu cel maĭ mare la vorbă mult să nu te întindĭ, dacă veĭ să'l maĭ vedĭ.

Cu cel maĭ mare dĕ cât tine vorbă scurtă, şî pĕ spuncĭ, că vorba lungă pagubă la pungă.

Cu cel maĭ tare dĕ cât tine să nu te ĭeĭ dĕ pĕr, că veĭ rĕmânea fără pĕr.

Cu cel maĭ slab şî maĭ mic dĕ cât tine, nicĭ cum mintea să ţe-o puĭ.

Cătră ceĭ maĭ marĭ nicĭ cum să îndrăsnescĭ a le arĕtà greşalele lor, şî maĭ ales când sûnt cu alţiĭ dĕ faţă, ci ca nisce grĕşelĭ străine să le arĕţĭ lor.

13850 Cătră ceĭ maĭ marĭ pururea cu plecăcĭune, ca să nu dobândescĭ urîcĭune.

Când întîlnescĭ pĕ óre-cine din ceĭ maĭ marĭ aĭ tĕĭ, plécă-te şî fugĭ, că dĕ veĭ zăbovi, nu sciŭ unde-ĭ s'ajungĭ.

Când te întîlnescĭ cu cel maĭ mare al tĕŭ, să n'aştepţĭ tu dĕ la el plecăcĭune, ci tu maĭ întâĭŭ să'l cinstescĭ pĕ el, cu căcĭula în mână.

Când te chĭémă cel maĭ mare, fă-te bolnav, ca să scapĭ.

Când te ducĭ la cel maĭ mare nicĭ cum să cerĭ ceva, că maĭ bine tu luĭ să-ĭ daĭ ceva, dacă veĭ să te cinstescĭ.

13855 Când cel mare cu tine glumesce, împótrivă să nu-ĭ grăĭescĭ, că vinovat te găsescĭ.

Cât dĕ mare veĭ ajunge socotesce că eştĭ om, şî la tóte supus, ca cel maĭ mic om.

La ceĭ maĭ marĭ cu plecăcĭune, la ceĭ maĭ micĭ cu îndurare, şî la ceĭ d'opotrivă cu dragoste mare.

La ceĭ maĭ marĭ, maĭ marĭ nevoĭ.

La cel maĭ mare, când te înfăţişezĭ, cu cinste luĭ să-ĭ grăĭescĭ.

13860 Maĭ bine într'un bordeĭŭ om mare să te arĕţĭ, dĕ cât într'un palat şî ca un bătut.

Maĭ bine mare să te arĕţĭ la cea maĭ mică cinste, dĕ cât dĕ tot mic la cea maĭ mare cinste.

Mare acolo sĕ înţelege, ce nicĭ cum gândesce a face vre-un rĕŭ.

Mare acolo sĕ 'nţelege, ce dĕştéptă mintea omenéscă.

Mare să trăĭescĭ cu ĭubirea dĕ omenire, cu drépta judecată şî cu facerea de bine.

13865 Mare dĕ mare nicĭ cum frică are, până ce unul pĕ altul nu sĕ vede călare.

Molecĭunea şî trândăvia celor marĭ, pĕ ceĭ maĭ micĭ ĕĭ înnécă în muncĭ şî 'n chinurile cele maĭ marĭ.

Mare şî sfânt te veĭ socotì şî după mórtea ta, când veĭ lăsà spre pomenirea ta fericirea noroduluĭ tĕŭ.
Nicĭ un om mare s'a cinstit până când a trăit, atât cât s'a cinstit după ce a murit.
Nicĭ un om mare sfîrşit bun n'a vĕḑut nicĭ dĕ cum, că zavistia pĕ toţĭ ĕĭ dĕfaĭmă.
13870 Nicĭ cum să te potrivescĭ cu ceĭ maĭ marĭ dĕ cât tine, ca să nu scapeţĭ din starea ce te afli.
Nicĭ să pizmuĭescĭ, nicĭ să zavistescĭ pĕ ceĭ maĭ marĭ dĕ cât tine, nicĭ să te asemenĭ lor, ca bine ţie să 'ţĭ fie.
Nu rîvni la mărimea celuĭ mare, că nu sciĭ ce sfîrşit va dà.
Nu cel-ce din mare ajunge mic, sĕ socotesce om mare, ci cel-ce din mic ajunge mare, acela om mare.
Nicĭ pĕ cel maĭ mic să superĭ socotindu'l dĕ nimic, că şî ţînţarul este mic, dar rĕŭ te pişcă când asupră 'ţĭ pică.
13875 Pururea ceĭ micĭ pătimesc după greşalele celor marĭ.
Puţine splahne la ceĭ marĭ găsescĭ, că îndurarea nicĭ cum o cunosc.
Păzesce-te dĕ cel mare să nu cumva să sĕ puĭe pĕ tine călare.
Păzesce-te, şî 'ţĭ dă sama, când cu cel maĭ mare în vorbă te afli, să nu cumva să 'ţĭ scape o vorbă ce luĭ nu-ĭ place.
Pĕ ceĭ maĭ micĭ să te ferescĭ să nu-ĭ calcĭ cu picĭorul, nicĭ piste nas să le daĭ, că cea maĭ mare cinste dĕ la eĭ să aĭ.
13880 Pĕ ceĭ marĭ să-ĭ cinstescĭ, d'aceĭ cumpliţĭ să te sfiescĭ.
Pĕ cel maĭ mare şî maĭ bĕtrân la orĭ-ce adunară să'l cinstescĭ cu locul tĕŭ, când alt loc nu maĭ are.
Pĕ cel mare o lume ĕl cercetéză şî'l judecă, că toţĭ la el privesc.
Fă-te mic la cel maĭ mare, ca să dobândescĭ cinste maĭ mare.
Să nu socotescĭ că nu veĭ scăpĕta odată din averea ta, din cinstea ta, din puterea ta, cât dĕ mare şî puternic veĭ fi că vremea nestatornică tocma, ca o rótă, aci o spiţă dĕ jos o veḑĭ cu capul în tină, aci pĕ cea dĕ jos, sus, cu mare mândrie; d'o asemene întîmplare mult să te păzescĭ, ca să nu ḑicĭ: vaĭ dĕ mine.
14885 Cea maĭ mare pĭedecă aceluĭ mare, când cade a vedé pĕ cel maĭ mic c'a intrat în slava luĭ.
Ceĭ maĭ marĭ în adevĕr suferă cele maì marĭ nĕcazurĭ, că mândria nu ĕĭ ĭértă să sĕ dĕpărteze d'asemene nĕcazurĭ.
Ceĭ maĭ marĭ gândesc numaĭ la interesul lor.
Ceĭ maĭ marĭ, cu cruḑimea lor, ţin pĕ ceĭ maĭ micĭ subt jugul lor.

Ceĭ maĭ micĭ sĕ dĕprind cu pildele celor maĭ marĭ.
13890 Ceĭ marĭ aud cu mare părere dĕ rĕŭ a celor maĭ micĭ cuvinte, când cu mult sûnt maĭ bune, dĕ cât ale lor cuvinte.
Ceĭ marĭ, când ĕşĭ varsă patimile lor, tot poporul să smerduĭesce.
Ceĭ marĭ, la basne şî poveste maĭ mult poftesc, ĭar adevĕrul dĕparte ĕl isgonesc.
Ceĭ marĭ maĭ mult folosesc când sĕ slujesc cu ómenĭ învĕţaţĭ, dĕ cât când sûnt eĭ învĕţaţĭ.
Ceĭ marĭ pĕ ceĭ micĭ pururea ĕĭ apasă; vaĭ dĕ eĭ când vor cădea în asemenea povărĭ.
13895 Ceĭ marĭ pĕ ceĭ micĭ pururea înpiléză, că dĕ la eĭ pururea óre-ce să dobândéscă.
Ceĭ marĭ sĕ înţeleg lumina lumeĭ; când dar lumina va fi întunecată întunericul cu cât maĭ mare?
Ceĭ marĭ sĕ fac că sciŭ şî ceea-ce nu sciŭ, şî vaĭ dĕ cel ce le va ḑice că nu sciŭ nimic.
Ceĭ marĭ scăparea lor în putere ş-o bizuĭesc, ĭar ceĭ micĭ în şiretlicurĭ.
Ceĭ marĭ după mórte li sĕ cunósce meritul lor, c'atuncĭ ĕĭ judecă fără nicĭ o sfială.
13900 Ceĭ marĭ, dĕ ceĭ micĭ şî dĕ ceĭ sĕrmanĭ nicĭ cum le pasă, nicĭ gândesc la eĭ, socotind că nicĭ odată o s'ajungă la eĭ; o, ce greşită socotinţă!
Ceĭ marĭ dĕ ceĭ proştĭ să sĕ deosebéscă cu urmărĭ dĕ cinste.
Ceĭ micĭ sĕ odihnesc când ceĭ marĭ îngrijĕsc.
Cel cu putere mare nu cam rĕspunde pentru faptele sale.
Cel maĭ mare când vorbesce, dintr'o sută ce'ţĭ grăĭesce una pentru tine ĭar cele-l-alte tóte pentru el privesce.
13905 Celor maĭ marĭ să le daĭ supunere şî ascultare, celor maĭ bĕtrânĭ cinste cât să póte, celor maĭ micĭ dĕ cât tine dragoste părintéscă, celor dĕ opotrivă cu tine îmbrăţişare frăţéscă, celor ce te slujĕsc mâncare bună şî bĕutură şî maĭ bună, şî celor ce te 'nvaţă mulţumire ş'o rĕsplătire bună.
Celor marĭ sĕ cuvine lumină celor micĭ să fie, că ceĭ micĭ pururea după ceĭ marĭ sĕ ĭeaŭ.
Celuĭ mare i sĕ cuvine să auḑă dĕfăĭmărĭ şî să facă bune urmărĭ.
Cel mare pururea în necazurĭ să sfîrşĕsce.
Cel maĭ mare poruncesce, cel maĭ mic chinuĭesce.
13910 Cel maĭ mare dintre voĭ slugă să fie tuturor, c'aşa Domnul poruncesce.
Cel maĭ mic cu cel maĭ mare nu pré are dragoste mare.
Cel maĭ mic la orĭ-ce vrăjmaş, pururea celuĭ maĭ mare.

Cel mare, uită orĭ-ce facere dĕ bine vede dĕ la tine, că o socotesce ca o datorie.
Cel mare cu cel mic, șî cel mic cu cel mare, să sĕ ajute împreună, ca toțĭ să petrécă vĭéța cea maĭ bună.
13915 Cel mare pân'ĕĭ folosescĭ să slujăsce dĕ tine după ce folosul ĕĭ lipsesce te lipsesce, șî pĕ tine.
Cel mare celuĭ mic pururea vină, 'ĭ găsesce.
Cel mare ce pĕ móle pururea sĕ odihnesce, cértă pĕ cel ce ḑioa nóptea privegheză pentru cel-ce nu viséză.
Cel mic la cel mare îndrăsnélă n'are adĕvĕrul să-ĭ arate, că 'ndată ĕl bate la spate.
Cel mic te cinstesce, cel mic te hrănesce, cel mic te îmbracă, cel mic te 'ncălḑesce; mângâĭe'l șî tu pĕ el.
13920 Cel-ce maĭ mare va să fie, slugă tutulor să fie, ca toțĭ aĭ luĭ să'ĭ fie.
Cel-ce nu bagă samă la cele micĭ îndată cade din cele marĭ.
Cel-ce cele micĭ nu primesce, anevoĭe cele marĭ dobândesce că din cele maĭ micĭ către cele maĭ marĭ pășim.
Cine tot la cele micĭ să silesce la cele marĭ nicĭ cum isbutesce.
Din gura celor maĭ micĭ poțĭ afla faptele celor maĭ marĭ.
13925 Din mic mare când ajungĭ, adu 'țĭ aminte dĕ ceĭ micĭ ca să nu ajungĭ ĭarășĭ ca ceĭ micĭ.
Din cele micĭ la cele marĭ să te urcĭ, precum pĕ scară te urcĭ, că dĕ veĭ pâși piste cap veĭ veni.
Dĕparte dĕ ceĭ marĭ, saŭ dĕ 'ĭ veḑĭ maĭ des, vorbesce lor după placul lor, fie șî mincĭunĭ, că cu adevĕrul necinste veĭ păți, dĕ nu șî bătăĭ.
Șî cel maĭ iscusit, șî cel maĭ prost la minte, șî cel maĭ bogat, șî cel maĭ sărac, dĕ la mic până la mare are mijlóce dĕ urmare la cele maĭ urîte fapte care când, nu le urméză, atuncĭ arată că e om mare.

Pentru Ceĭ micĭ

Veḑĭ *Ceĭ marĭ.*

Pentru Ceĭ slobоḑĭ la mână

Veḑĭ *Gĭumerțĭ.*

Pentru Ceĭ tarĭ

Cel maĭ tare, acela poruncesce, cel maĭ slab, numaĭ sgomot face mare.

13930 Cel maĭ tare pĕ cel maĭ slab pururea ĕl chinuĭesce şî rĕŭ ĕl pilesce.

Pentru Ceĭ fără dĕ lege

Veḑĭ *Lege.*

Pentru Ceĭ fără dĕ minte

Veḑĭ *Minte.*

Pentru Ceĭ bunĭ

Veḑĭ *Bunĭ.*

Pentru Ceĭ dĕ aprópe

Veḑĭ *Aprópe.*

Pentru Ceĭ dĕ opotrivă şî nepotrivire

La rĕsboiŭ, la joc şî la dreptate toţĭ d'opotrivă sĕ 'nţeleg.
Nepotrivirea cea firéscă, după a Domnuluĭ voinţă, ĭar cea omenéscă, după a omuluĭ putere.
Ceĭ dĕ o potrivă, aceia 'n prieteşug maĭ bunĭ.
Ceĭ dĕ o potrivă, unul dĕ altul sĕ ţine.
13935 Ceĭ dĕ o potrivă, cu cinste şî dragoste între eĭ petrec, ĭar ceĭ din potrivă, duşmanĭ sĕ socotesc.

Pentru Cele ascunse

Veḑĭ *Ascundere.*

Pentru Cele urîte

Veḑĭ *Urîciune.*

Pentru Cele întunecate

Veḑĭ *Întuneric.*

Pentru Cele vechĭ

Veḑĭ *Cele noĭ.*

Pentru Cele viitóre

Veḑĭ *Urmă.*

Pentru Cele cu anevoĭe şî piste putinţă

Să te dĕdaĭ cu cele maĭ dĕ anevoĭe, ca la tóte să nu aibĭ cea maĭ mică nevoĭe, pildă luând dĕ la mâna stângă ce nimic facĭ cu ea, ĭar frîul caluluĭ maĭ bine ĕl ţiĭ, cu ea te-aĭ dĕprins.
Cel-ce cele piste putinţă gonesce, nebun întreg să socotesce.
Şi cele maĭ anevoĭe lesne le întîmpinăm când am vrea cu toţiĭ mijlóce să aflăm.

Pentru Cele luminate

Cele luminate să nu te încercĭ să le tâlcuĭescĭ, că maĭ mult te încurcĭ.

Pentru Cele marĭ

Veḑĭ *Ceĭ marĭ.*

Pentru Cele micĭ

Veḑĭ *Ceĭ micĭ.*

Pentru Cele neschimbătóre

Veḑĭ *Schimbare.*

Pentru Cele noĭ

13940 Pururea cele noĭ ni sĕ pare lucrurĭ marĭ, şî în urmă ne mirăm maĭ mult dĕ cele vechĭ.
Cele noĭ după cele vechĭ maĭ bine sĕ îndreptéză.

Pentru Cele piste putinţă

Veḑĭ *Cele cu anevoĭe*

Pentru Cele próste

Veḑĭ *Prostie.*

Pentru Cele rele

Veḑĭ *Rele.*

Pentru Cele semple

Cele semple mult folos ne-aduce, ĭar cele îmbinate ne întunecă dĕ tot.

Pentru Cele scurte

Veḑĭ *Scurte.*

Pentru Cele stricate

Când nicĭ cum maĭ dregĭ ceea ce sĕ strică, pururea maĭ mult pĭerḑĭ; d'aceĭa cele stricate să le dregĭ, ca nu maĭ mult în urmă să cheltuĭescĭ, că cine sĕ 'ndură dĕ cuiĭ, pĭerde şî potcóva.

Pentru Cele sfinte

Veḑĭ *Sfinţenie.*

Pentru Cele trecute

Veḑĭ *Urmă.*

Pentru Cele ce sĕ ḑic

Veḑĭ *Ḑicere.*

Pentru Cele bune

Veḑĭ *Bune.*

Pentru Cele din urmă

Veḑĭ *Urmă.*

Pentru Cele dulcĭ

Veḑĭ *Dulcéţă.*

Pentru Cele dĕ prisos

Vedĭ *Prisos.*

Pentru Cele dĕ trebuinţă

Vedĭ *Trebuinţă.*

Pentru cele dĕ faţă

Vedĭ *Urmă.*

Pentru Cel necurat

Fugĭ dĕ cel necurat, nicĭ cum să te atingĭ dĕ el, că jos te trântesce precum pĕ el 'l-a trântit din cer.

Pentru Cerere şî Cerşĕtorĭ

13945 A cere, lucru cel maĭ dĕ ruşine, dar fără a cere numaĭ călugăriĭ mânâncă, că pĕ la toţĭ d'a-gata găsesc.

Când cerĭ şî nu'ţĭ dă, mulţumesce-ĭ că te'nvaţă să te hrănescĭ cu munca ta, ĭar nu d'a-gata cu mila altuĭa.

Maĭ supĕrător şî maĭ scârbos lucru, dĕ cât a cere dĕ la altul, nimic alt pĕ lume, atât la cel-ce cere cât şî la acel dĕ la care cere.

Maĭ bine din munca ta cât poţĭ să te hrănescĭ, dĕ cât sĕ cerĭ milă, cu talerul în mână.

Nicĭ odată să nu cerĭ ci maĭ lesne să daĭ, ca dĕ toţĭ să te cinstescĭ; ĭar mult să te păzescĭ ca nu cum-va, în urmă, la toţĭ să te căcĭulescĭ.

13950 Nu lăsa să céră pĕ cel-ce nu póte munci, ci'ĭ dă până a nu cere, ca să nu maĭ céră, ş'atuncĭ nicĭ un cerşĕtor pĕ lume nu veĭ maĭ vedea.

Pentru tine să cerĭ, să'ţĭ fie mare ruşine, dar pentru altul s'o facĭ cu mare îndrăsnélă.

Cine cere nu pĭere, dar nicĭ nume bun are.

Cel-ce cere nu necinstesce ĭar cel-ce miluĭesce mare mângăĭere dăruĭesce.

Dĕ cât să cerĭ dĕ la Domnul să'ţĭ dé d'a-gata în gură, cu «*dómne miluesce-mĕ*», maĭ bine muncesce ḑicênd «*dómne ajută-mĕ*» în loc dĕ miluesce-mĕ, c'atuncĭ numaĭ ĕţĭ va da Domnul fără a cere, precum însuşĭ Domnul ţe-a poruncit, când te-a zidit.

13955 Dĕprinde-te, când cerĭ, cu nedarea acelora dĕ la carĭ cerĭ, că, când nu'ţĭ va da, să nu'ţĭ pară rĕŭ.

Dĕ dooĕ şi dĕ treĭ orĭ póte cerênd veĭ căpĕtà, ĭar dĕ aci înainte «*fugi d'aci*» veĭ audi.

Pentru Cercare

Vedĭ *Incercare.*

Pentru Cernit

Nimenĭ să nu sĕ cernéscă dintr'altă pricină dumnedeĭască.

Pentru Certare

Celuĭ maĭ mic, maĭ mică şî certarea, ĭar celuĭ maĭ mare, cu mult maĭ mare.

Certarea cu cuvînt, cea maĭ bună povaţă.

13960 Cine cértă pĕ cel nĕcăjit, cumplit om sĕ 'nţelege.

Pentru Cercetare

A cercetà cu deamăruntul, la cel maĭ scump privesce.

Omul ce mult cercetéză nu dórme în odihnă.

Óre-ce ce veĭ să cercetezĭ, grăĭesce pentru el la maĭ mulţĭ, ş'atuncĭ veĭ aflà adevĕrul.

In tóte dilele să cercetezĭ, ce folos în casă ţe-aĭ adus, cu munca ce aĭ pus, şi ce bine aĭ făcut altuĭa ca tine, şi aflând că nimic, să cerţĭ pĕ însuşĭ tine.

13965 Când cercetezĭ, să cercetezĭ ca cuvîntul la etimologie, dĕsghinându'l din tóte părţile lor.

Când cercetezĭ, să scii ce cercetezĭ, şi cu mult maĭ bine dĕ cât acela pĕ care cercetezĭ, ca să nu rĕmâĭ dĕ ruşine.

La cercetare când facĭ, cu ceĭ maĭ credincĭoşĭ aĭ tĕĭ, tu să te slujascĭ, ca adevĕrul să dobândescĭ.

Maĭ bine ale tale dĕ cât cele străine să ţi le cercetezĭ, că d'ale tale tu te folosescĭ, ĭar dĕ cele străine aceĭ străinĭ.

Nu pofti a cercetà ce nu e în mâna ta.

13970 Nu pré multă cercetare, că cea piste mĕsură te supune la greşală.

Nu ce dicĭ tu pentru tine, ci ceĭ-l-alţĭ ce dic, aceĭa să cercetezĭ.

Nu cercetà cele maĭ presus dĕ cât tine, că ţe-aduce poticnire.

Să nu cercetezĭ lumea cum s'a făcut, când s'a făcut şi

cine a făcut'o; ci maĭ bine cercetéză cum să te porţĭ în lume ca lumeĭ să-ĭ placĭ.
Să nu cercetezĭ nicĭ să veĭ să afli ce face orĭ-cine în cămara sa.
13975 Să nu cercetezĭ slugă străină, ce n'o stăpânescĭ.
Cel ce cu necontenire cercetéză cele străine, în vecĭ bolesce fără a fi bolnav.
Cel ce mult cercetéză, şî va sĕ le afle tóte, cu unul grăĭesce şi l'alţĭ ḑece ascultă, într'un loc sĕ uită şî într'alt loc vede, urechile ca ĭepurile adese-orĭ şi le mişcă, nóptea ochiĭ nu'ĭ închide, dĕ grijă mare ce are; nu care cumva s'a întîmplat ceva ce el nu le-a aflat, ĭar plata luĭ este, după ostenélă, urîcĭunea dĕ la ómenĭ, şî după mórte, aude *«pĕcat că nu s'a dus cu mult maĭ dĕ mult»*.
Ce maĭ cercetezĭ cele din gunóĭe când grămada o înghiţĭ?
Cine nu cercetéză după cum sĕ cuvine, pururea în greşală sĕ află.
13980 Dĕ cât ale altora pururea să cercetezĭ, maĭ bine ale tale să le îndreptezĭ.

Pentru Cerşĕtorĭ

Veḑĭ *Cerere.*

Pentru Cetăţĭ şî Cetăţenĭ

Ceĭ înţelepţĭ cetăţenĭ, cetăţile le 'mpodobesc, ĭar ceĭ fără dĕ minte curînd le prăpădesc.
Cetatea sĕ umple dĕ unul şî numaĭ bun, ĭar dĕ ceĭ rĕĭ, cât dĕ mulţĭ, curînd sĕ pustiesce.
Cetatea ta să'ţĭ fie dragostea noroduluĭ.

Pentru Cĭumă

La cĭumă să fiĭ cel dintâĭŭ la fugă, şî la întórcere înapoĭ, dĕ cât toţĭ cel maĭ din urmă.
13985 Cine înainte fuge şî sĕ întórce maĭ în urmă, la vreme dĕ cĭumă, acela are minte maĭ bună.

Pentru Cĭudă i Cĭudate

Nu te supĕră dĕ cele cĭudate, că firea le scóte vrĕnd să sĕ jóce cu lumea.

Pentru Cicală

Maĭ bine singur şî fără masă, dĕ cât cù cicala în casă.
Maĭ bine bătut dĕ cât cicălit.
Nu cicăli pĕ bărbat în tot minutul ş'în tot césul, că nu sciĭ ce 'ţĭ va aduce césul.

Pentru Cinurĭ

13990 Cu cât maĭ lesne a ajunge în cele maĭ marĭ cinurĭ, cu atât maĭ anevoĭe a le întrebuinţà maĭ bine.
Cu cât maĭ rar o cinste d'un cin sĕ dă, cu atât maĭ mare cinste acel cin ĕţĭ aduce.
Cele maĭ marĭ cinurĭ adese-orĭ staŭ în mâĭnele celor ce nu aŭ minte.
Cine cere cinurĭ marĭ, întâĭŭ să sĕ facă vrednic dĕ cinurĭ marĭ, ca să nu le necinstéscă.
Cinul cel maĭ mare să'l socotescĭ l'acela ce sĕ arată cu cinste maĭ mare.
13995 Cinurile, cu cât maĭ marĭ cu atât adevĕrul ĕl urăsc, că nu'l cunosc.

Pentru Cinste i Cinstiţĭ şî Necinste i Necinstiţĭ şî Trepte dĕ cinste

Anevoĭe găsescĭ om să nu sĕ mânĭe, când ĕĭ preţuĭescĭ cinstea luĭ maĭ jos; dar cu mult maĭ anevoĭe să poţĭ cinsti pĕ om, cât să sĕ mulţuméscă.
Anevoĭe să găsescĭ cinste după dĕstoinicia ta, că fiesce care o păstréză pentru neghĭobia sa.
Atuncĭ maĭ mult te cinstesce, când cele dĕ necinste tu le urăscĭ.
Acea cinste adevĕrată ţie să ţe-o socotescĭ: nu ceea ce dĕ frică, dĕ faţă 'ţĭ aduce ţie, ci ceĭa ce fiesce care în parte îţĭ dă ţie, mirându-se d'a ta minte.
14000 Acea cinste sĕ gonescĭ ce, şî după urma ta, în vecĭ sĕ pomenesce.
Acela numaĭ ocărăsce, înjură şî necinstesce, cel ce nu cunósce cinstea.
Iubirea dĕ cinste ne orbesce şî ne-aruncă în cea maĭ mare prăpastie dĕ orĭ-ce primejdie.
Omul nicĭ odată sĕ satură dĕ cinste că cinstea saţ n'are.
Omul nu după haine, ci după fapte, cinste dobândesce.
14005 Orĭ pĕ cine întîlnescĭ, cinste luĭ să-ĭ dăruĭescĭ, ca maĭ multă dĕ la el tu să dobândescĭ.

Orĭ-ce nenorocire nu'ţĭ póte luà cinstea ta, când sciĭ cum s'o păstrezĭ.
Orĭ-ce rar sĕ găsesce, aceĭa maĭ mult sĕ cinstesce.
Unde folos maĭ mare, acolo şî cinste maĭ mare.
Unde bogatul numaĭ sĕ cinstesce, ĭar săracul sĕ necinstesce, acolo cinstea dĕ batjocură este.
14010 In capul cărţiĭ cinstea ta să sĕ scrie.
Intâĭŭ la cinste să gândescĭ, apoĭ la plăcerĭ să te socotescĭ.
Intâĭŭ slugesce, apoĭ cere cinste.
Inceperea la fapte bune, cinstea ta să'ţĭ fie.
Veĭ să te cinstéscă? cinstesce şî tu pĕ altul, că cinstea cinste cere.
14015 Gonesce cinstea cea ţie potrivă, că cea maĭ mare te dă la vale.
In cea maĭ mare tréptă când te veĭ urcà, fie'ţĭ frică dĕ cădere, că lesne dĕ sus alunecĭ jos.
Ca vĭéţa omuluĭ nicĭ un lucru maĭ scump pĕ lume, dar cinstea cu mult maĭ scumpă.
Ca să'ţĭ fie muĭerea ta cinstită, trebuĭe şî tu maĭ mult să o cinstescĭ.
Ca să dobândescĭ cinste şî nume mare, trebuĭe să facĭ curte la damele dĕ curte.
14020 Cu cât maĭ mult te cinstescĭ, cu atât maĭ multă cinste doresci, ca pĕ toţĭ să'ĭ întrecĭ.
Cu cât maĭ mult dĕ ceĭ-l-alţĭ, la cinste, te dĕosebescĭ, cu atât, şî cu fapte bune, dĕ eĭ să te dĕosebescĭ.
Cu cât maĭ mult te cinstescĭ, când o greşală ĭerţĭ, dĕ cât când veĭ s'o rĕsplătescĭ.
Cu toţĭ dĕ opotrivă cinstit să te porţĭ, ca dĕ la toţĭ d'opotrivă laudă să dobândescĭ.
Cu tu şî dumnéta maĭ mare cinste dobândescĭ, dĕ cât cu voĭ şî dumnévóstră, că unul singur eştĭ, ĭar nu doĭ, şî maĭ ales că însuşĭ luĭ Dumnezeŭ ĕĭ ḑicem tu ĭar nu voĭ.
14025 Cu ceĭ fără dĕ lege te-aĭ întovărăşit, cinstea îndată ţe-aĭ sfîrşit.
Cu cinstea banĭ să dobândescĭ, ĭar nu cinstea cu banĭ, c'atuncĭ nu sĕ maĭ ḑice cinste, ci marfă pĕ banĭ cumpĕrată.
Cu cinste şî vrednicie şi cu muncă necurmată, dobândescĭ pâine caldă.
Cu dragoste cătră toţĭ, cu îndurare cătră ceĭ slabĭ, şî cu dreptate cătră toţĭ, te cinstescĭ dĕ cătră toţĭ.
Când intri la ospĕţ toţĭ te cinstesc după cinstea némuluĭ tĕŭ, ĭar când ĭeşĭ dĕ la ospĕţ, după cinstea graĭuluĭ tĕŭ.
14030 Când cu facerĭ dĕ bine p'un norod norocescĭ, cinstea cea maĭ mare dĕ la toţĭ dobândescĭ.

Când fapta bună ĕţĭ lipsesce, nimenĭ te maĭ cinstesce după a tatăluĭ tĕŭ cinste.
Când cinstescĭ pĕ óre-cine, piste mĕsură şî cuviinţă, bătaĭe dĕ joc şî ocară sĕ'nţelege.
La nimic alt să gândescĭ dĕ cât la cinste să dobândescĭ, însă după vrednicia ta.
Când din dĕpărtarea domnuluĭ te veĭ sui de odată în cea maĭ înaltă tréptă, fără a pâşì din tréptă în tréptă, piste putinţă a te ţiné întru aceà înaltă tréptă.
14035 La tinereţe să cinstescĭ bĕtrâneţele, şî la bĕtrâneţe tinereţele, că la amîndooă întîmplărĭ să te cinstéscă, pentru că cinste la cinste merge.
Maĭ mult ne cinstesc ceĭ din urmă, dĕ cât ceĭ din vremea nóstră, pentru că ceĭ din urmă să ĭeaŭ după noĭ.
Maĭ mult cinstea dĕ cât dobânda ne înveselesce.
Maĭ nicĭ unul ce nu'şĭ ĭubesce cinstea luĭ şi n'o slăvesce.
Maĭ bine cu cinste să morĭ, dĕ cât cu necinste să trăĭescĭ, necum să şî împĕrăţescĭ.
14040 Maĭ bine la cinste, dĕ cât la avere să rîvnescĭ, c'averea şî la ceĭ proştĭ poţĭ găsì îndĕstulă, ĭar cinste la eĭ nicĭ cât o nulă.
Maĭ bine mic şî cinstit, dĕ cât mare şî necinstit.
Mult, mult să cinstescĭ, cinstea, voĭnicia şî înţelepcĭunea, ca să dobândescĭ asemenea slugĭ.
Mărimea cinsteĭ să socotesce după slujba cu care s'a dobândit acea cinste.
Nimenĭ să plânge când d'opotrivă sĕ cinstesce.
14045 Necinstea cea maĭ mare, să'ĭ ḑicĭ că nu scie ceĭa ce ḑice.
Nimic alt maĭ scump ca cinstea la om.
Nicĭ cinstea, nicĭ averea fără bună socotinţă, zăbovesce multă vreme.
Nu e îndĕstul a lăudà pĕ ceĭ cinstiţĭ, trebuĭe să te şî ĭeĭ pururea după eĭ, şî să te slujăscĭ cu eĭ.
Nu e vrednic dĕ cinste cel ce nu cunósce cinstea.
14050 Nu locul pĕ carĭ şeḑĭ să te cinstéscă pĕ tine, ci tu să cinstescĭ locul pĕ care tu şeḑĭ.
Numaĭ cu şĕderea, fără nicĭ o mişcare, cinste nicĭ cum dobândescĭ.
Nu sĕ cuvine să daĭ cinste celuĭ ce urméză fapte dĕ necinste.
Pentru cinstea ta, vĭéţa ta să ţe-o jĕrtfescĭ, că vĭéţa necinstită pedépsă în vecĭ.
Pizma privesce a'ţĭ stricà cinstea, dar tu dĕ cinste nu te lăsà că va venì vremea să te cinstéscă şî fără voĭa lor.
14055 Piste putinţă a cinstì pĕ om, cu câtă cinste cere el.
Pofta mare dĕ cinste, te duce la mândrie.

Pururea să te păzescĭ, cinstea ta să nu ţe-o mânjescĭ.
Pĕ acela maĭ mult să cinstescĭ, ce pentru a luĭ cinste, pentru a luĭ ţérá, pentru al obşteĭ folos cade în primejdiĭ.
Pĕ orĭ-ce bĕtrân să'l cinstescĭ tu, ca pĕ un părinte şî pĕ orĭ-ce tînĕr ca pe un copil al tĕŭ.
14060 Pĕ câtă vreme poţĭ ajutà, numaĭ pĕ acea vreme cinste poţĭ căpĕtà.
Pĕ trépta cea maĭ dĕ jos umbli ca pĕ jos, ĭar pĕ cea maĭ dĕ sus lesne alunecĭ în jos.
Pĕ toţĭ să'ĭ cinstescĭ, fie mic fie mare, ĭar pĕ ceĭ maĭ bĕtrânĭ cu dĕosebire.
Pĕ ceĭ marĭ să'ĭ cinstescĭ şî lor să te plecĭ, însă dĕ tot să nu te umilescĭ.
Pĕ ceĭ micĭ şî pĕ ceĭ marĭ cu dragoste să'ĭ cinstescĭ, şî la toţĭ dĕ obşte cu dulcéţă să le grăĭescĭ, ca pĕ toţĭ să'ĭ dobândescĭ.
14065 Pĕ ceĭ ce urméză bine, cinstesce cu bine, ca pildă dĕ la eĭ să ieà şî ceĭ-l-alţĭ, ĭar pĕ ceĭ rĕĭ să'ĭ mustrezĭ ca să'şĭ vie în cunoscinţă.
Pĕ cel maĭ cinstit ca un model să'l păstrezĭ, şî după el să urmezĭ.
Pĕ cine nu cinstescĭ, după cuvenita luĭ cinste, să 'nţelege că'l necinstescĭ.
Plecarea spre cele bune la cinste ne duce, ĭar spre cele rele necinste ne aduce.
Ruşine mare la om dĕ tot să sĕ umiléscă, când cinstea luĭ s'atinge.
14070 Silesce-te să dobândescĭ cinste cu munca ta, c'acea cinste ĕţĭ rĕmâne în vecĭ nemuritóre.
Să nu priimescĭ a plecà saŭ a îngenuncheà înaintea ta, spre cinstea ta, ca la Dumneḑĕŭ, ci cinstea să ţi să dea, cu dare dĕ mână, ca o adeverire dĕ dragoste curată.
Tótă cinstea ta să 'ţĭ fie virtutea ta.
Spre a ajunge la trépta cea maĭ înaltă, pe lâng'a némuluĭ cinste, trebuĭe să maĭ dobândescĭ minte mare, vrednicie bună, şî cinstită omenire, ca să nu necinstescĭ trépta ce dobândescĭ.
Trépta cea maĭ înaltă să te arate maĭ plecat ca stăpânul sluga slugiĭ.
14075 Trépta cinsteĭ ceĭ maĭ marĭ, cere cheltuĭélă mare.
Cea maĭ mare fericire când lasă omul la mórte, cinşte la ceĭ din urmă.
Ceĭ maĭ mulţĭ sĕ cinstesc dĕ vrednicĭ la orĭ-ce, nu după dĕstoĭnicia lor, ci după puterea lor.
Ceĭ-ce sĕ cinstesc, pentru dare dĕ banĭ, cinstea lor un vînt.

Ceĭ-ce d'opotrivă cinste dobândesc, unul pĕ altul nicĭ cum sĕ pizmuĭesc.
14080 Ceĭ cinstiţĭ şî dĕstoĭnicĭ adese-orĭ sĕ necinstesc şî sĕ osîndesc dĕ ceĭ maĭ proştĭ şî neghĭobĭ, că nu cunosc neghĭobiĭ şî nerodiĭ, nicĭ cinste, nicĭ dĕstoĭnicie ce dĕ la eĭ lipsesc.
Ceĭ dĕ bunĭ părinţĭ şî 'n blĕstemăţiĭ tăvăliţĭ, nu sĕ maĭ cinstesc după némul lor.
Cele dĕ cinste la ceĭ nebunĭ, la ceĭ înţelepţĭ aduc necinste.
Cel născut în trepte marĭ sĕ mulţumesce cu ceĭa-ce stăpânesce, ĭar cel-ce din mic mare ajunge, lumea tótă nu-ĭ ajunge.
Cel-ce cu nicĭ un folos la obşte vine, nicĭ o cinste luĭ i sĕ maĭ cuvine.
14085 Cel-ce n'are trebuinţă dĕ tine, nicĭ cum te maĭ cinstesce.
Cel-ce nu-şĭ păzesce cinstea, pedépsa luĭ cea maĭ mare să sĕ numéscă necinstit.
Cel-ce gonesce trepte marĭ dĕ cinste, piste cuviinţă, curînd sĕ poticnesce.
Cel-ce te necinstesce după ce te-aĭ înălţat, nu pĕ tine necinstesce ci pĕ cinstea ce aĭ luat.
Cel-ce cinste dĕ la obşte cere, trebuĭe maĭ întâĭŭ pentru obşte să sĕ ostenéscă.
14090 Cel-ce 'şĭ ĭubesce cinstea fuge dĕ laudă, că cinstea luĭ cea maĭ mare laudă.
Cine ĕşĭ ĭubesce însuşĭ a luĭ cinste, nicĭ odată urméză fapte dĕ necinste.
Cine va să dobândéscă cinste adevărată, numaĭ prin dĕstoĭnicia sa pótĕ să o dobândéscă.
Cine nu cunósce ce preţ are cinstea, nu sĕ socotesce vrednic dĕ cinste.
Cine nu simte necinstea, nicĭ o cinste cunósce.
14095 Cine necinstesce pĕ stăpân, pĕ muĭerĭ şî pĕ ceĭ ticăloşĭ, cel maĭ spurcat om sĕ 'ţelege, că nu sĕ îndură dĕ cele slabe.
Cine cinstea nu ş'o ĭubesce, adese-orĭ greşasce, ĭar cine ş'o ĭubesce, cam rar dĕ tot greşasce.
Cine cinstea ş'a pĭerdut'o, a murit ticălosul cu mult maĭ înainte, până a nu-ĭ veni césul.
Cine cinste vînéză, la necazurĭ să sĕ încrédă.
Cine dĕ muĭerĭ nu sĕ cinstesce, dĕ toţĭ sĕ batjocoresce.
14100 Cine dĕ cinste aşà îndată, s'a săturat vre-odată?
Cine 'şĭ păzesce cinstea, nu sĕ căĭesce când pĭerde óre-ce, cât dĕ mult va pĭerde, că cinstea maĭ presus dĕ cât orĭ-ce avere.
Cinstea o greutate la cel-ce nu scie s'o pórte.

Cinstea omuluĭ cinstit, cu mórtea nicĭ cum pĭere.
Cinstea ostașuluĭ vitejia, a judecătoruluĭ dreptatea, a neguțătoruluĭ cumpĕna dréptă, a uceniculuĭ silința, a dascăluluĭ buna învĕțătură, a slugiĭ, credința; a dohtoruluĭ, tămăduirea; a stăpânuluĭ, buna ocârmuire; a călugăruluĭ, smerenia; a muĭeriĭ, înfrînarea; șî a tuturor dĕ obște cugetul cel bun.
14105 Cinstea ostașuluĭ, să móră în rĕsboĭŭ saŭ biruitor să sĕ întórcă din rĕsboĭŭ.
Cinstea odată de veĭ pĭerde-o, anevoĭe a o maĭ dobândi.
Cinstea în adevĕr lucru mincinos, dar la toțĭ voĭos.
Cinstea însuflețéză pĕ orĭ-cine la orĭ-ce.
Cinstea, coróna muĭerilor.
14110 Cinstea întrece orĭ-ce lege.
Cinstea, cu banĭ când sĕ cumpĕră, sărăcie ĕĭ aduce.
Cinstea cu banĭ nu sĕ cumpĕră, ci numaĭ cu vrednicie.
Cinstea când țe-aĭ pĭerdut'o, vĭéța țe-aĭ pĭerdut-o.
Cinstea când țe-aĭ călca o, maĭ bine să te scoborĭ din scaun.
14115 Cinstea cât la bărbat, îndoită la muĭere.
Cinstea la omenie cea maĭ mare bogăție.
Cinstea la om maĭ mare dĕ orĭ-ce avere mare; c'averea cât dĕ mare o pĭerde după a luĭ sfîrșit, ĭar cinstea în vecĭ rĕmâne, șî după a luĭ sfîrșit.
Cinstea la om cea maĭ mare, a sĕ bate pân' la mórte pentru țéră în rĕsboĭŭ.
Cinstea la om, cea maĭ mare podóbă.
14120 Cinstea la priimire, după haĭne ți sĕ dă, ĭar la eșire, după purtarea cu care te-aĭ arĕtat.
Cinstea la tóte, d'o veĭ păzì, nicĭ cum tu veĭ greși, nicĭ că te veĭ căì.
Cinstea la tóte plăcută șî fórte dorită.
Cinstea la cel cinstit în adevĕr privesce.
Cinstea, legea cea maĭ mare.
14125 Cinstea maĭ mult sĕ cuvine la cel dĕ la care folos la obște vine.
Cinstea merge la cel ce-o cinstesce.
Cinstea muĭeriĭ maĭ prĕsus dĕ orĭ-ce cinste.
Cinstea muĭeriĭ mândria.
Cinstea némuluĭ nu 'țĭ dă nicĭ pâĭne să mănâncĭ, dacă nu veĭ munci ca cel cu opincĭ.
14130 Cinstea némuluĭ sĕ întemeĭéză cu înfrînarea muĭeriĭ.
Cinstea némuluĭ stă în năravurĭ bune, ĭar nu în moșĭ șî strămoșĭ.
Cinstea némuluĭ stă întru a urma cele după cinstea némuluĭ tĕŭ.

Cinstea némuluĭ tĕŭ nicĭ cum ĕţĭ ajută, când mintea cu tine nicĭ cum sĕ luptă.
Cinstea némuluĭ tĕŭ stă în vrednicia ta.
14135 Cinstea némuluĭ fără năravurĭ bune, întru nimic sĕ socotesce.
Cinstea nimenĭ póte să o rîdice, dĕ unde sĕ cuvine.
Cinstea nóstră spînzură din a celor-l-alte judecăţĭ.
Cinstea nu sĕ vestejesce nicĭ la césul morţiĭ.
Cinstea pĕ toţĭ ĕĭ dĕsmĭérdă.
14140 Cinstea preţ nicĭ cum are, şî ferice dĕ cine o are.
Cinstea prin slujbe, ĭar nu prin banĭ sĕ câştigă.
Cinstea, rĕsplătire la făcĕtorul dĕ bine.
Cinstea nu sĕ cuvine, la cel ce săvîrşesce orĭ-ce póte să facă, ci la cel ce săvîrşesce ceea ce póte să facă.
Cinstea s'o ĭubescĭ dar nu cu lăcomie, că precum la mâncare lăcomia ĕţĭ aduce, dĕ stomah stricare, aşà şî la cinste lăcomia mare, ĕţĭ aduce mare dĕrăpĕnare.
14145 Cinstea soldatuluĭ nicĭ odată sĕ pĭerde.
Cinstea să o daĭ celuĭ ce s'a arĕtat şî la tinereţe, fără nicĭ o lechea.
Cinstea să nu ţe-o pĭerdĭ nicĭ la cea maĭ mare nevoĭe şî nĕcaz, că cine 'şĭ pĭerde cinstea, vĭéţa 'şĭ-a pĭerdut'o.
Cinstea să nu ţe-o spurcĭ cu pedépsa unuĭ prost dĕ minte, că nu scie ce face.
Cinstea să te îndemne la orĭ-ce mişcare, ca pururea să fiĭ călare.
14150 Cinstea să domnéscă în tóte urmările tale şî să însoţéscă tóte vorbele tale.
Cinstea să dobândesce cu întrecerea dĕstoĭniciei tale.
Cinstea să ţe-o dé dĕstoĭnicia ta.
Cinstea sĕ dobândesce cu împlinirea îndatoririlor tale.
Cinstea să n'o atingĭ, că te vedĭ cu totul stins.
14155 Cinstea să ţe-o ţiĭ d'aprópe, cinstea să ţe-o strîngĭ în braţe, dĕ ea să te lipescĭ, dĕ ea să nu te dĕpărtezĭ, ca să te uĭţĭ după ea, să umbli după ea cu ochiĭ dĕschişĭ orĭ unde s'o duce, ca nu cumva să sĕ rătăcéscă ş'în prăpăstiĭ să te trântéscă.
Cinstea ta să stea, întru a nu cădé norodul în dĕsnădĕjduire.
Cinstea faptelor bune pururea să gonescĭ, c'a fapteĭ bune cinste în vecĭ nemuritóre.
Cinstea feteĭ, zestrea eĭ.
Cinstea fecĭórieĭ maĭ presus dĕ orĭ-ce cinste.
14160 Cinstea firesce la fapte bune privesce.
Cinstea ce aĭ dobândit urmând cinsteĭ, ţi sĕ chezăşuĭesce maĭ mare cinste în urmă.

Cinstea cea maĭ adevĕrată orĭ-ce i sĕ cuvine, după mórte sĕ dă, că, până ce trăĭesce, orĭ că să pizmuĭesce, orĭ că dĕ frică ĕl cinstesce.
Çinstea cea adevĕrată, cea după fapte bune dată.
Cinstea cea maĭ mare, aceluĭa i sĕ cuvine ce sĕ jĕrtfesce pentru ţéra sa.
14165 Cinstea cea maĭ mare cu marĭ nĕcazurĭ sĕ dobândesce.
Cinstea cea din urmă la cel ce móre este, să'l ducă la grópă cu mare podóbă.
Cinstea cea după mórte, cea maĭ mare cât sĕ póte, când în vecĭ sĕ pomenesce.
Cinstea cea dĕ opotrivă pĕ toţĭ ĕĭ arată prieteniĭ dĕ opotrivă.
Cinstea ce odată te-aĭ dĕpărtat dĕ ea anevoĭe a o maĭ căpĕtà.
14170 Cinstea celor bĕtrânĭ a îndreptà pĕ ceĭ tinerĭ.
Cinstea celuĭ bogat nu privesce la el, ci la a luĭ bogăţie, ĭar a celuĭ învĕţat la a luĭ învĕţătură, cât dĕ sărac fie.
Cinstea, cel d'întâĭŭ temeĭŭ a vĭeţiĭ omenescĭ.
Cinstea ce ni sĕ dă dĕ la toţĭ cu mulţumită, în vecĭ e pomenită.
Cinstea biruĭesce şî pĕ cel maĭ vitéz.
14175 Cinstea cinste ne poftesce, şî cinstea cinste ţe-aduce.
Cinstea bună trece şî la ceĭ din urmă.
Cinstea bărbatuluĭ pĕ lângă a muĭeriĭ, întru nimic sĕ socotesce.
Cinstea din fapte bune nicĭ odată sĕ rĕpune.
Cinstea dĕ la obşte, cea maĭ mare cinste.
14180 Cinstea dĕ sine vine la cine sĕ cuvine.
Cinstea şî credinţa, cea maĭ sigură bogăţie, că nicĭ marea le înnécă, nicĭ focul le topesce, nicĭ nenorocirea le risipesce.
Cinstea şî dragostea ce dĕ frică ţi sĕ dă, este o înşelăcĭune ce'n numire numaĭ stă.
Cinste voĭescĭ să dobândescĭ? cinstit să te porţĭ.
Cinste ca să porţĭ, vĭéţa ta ţe-o jĕrtfescĭ, pentru folos obştesc.
14185 Cinste la om aceea sĕ înţelege, cea pentru a luĭ darurĭ.
Cinste mare, primejdie mare.
Cinste piste cuviinţă, necinste sĕ 'nţelege.
Cinste poftescĭ să dobândescĭ, cinstesce şî tu pĕ altul.
Cinste să daĭ celuĭ ce după lume s'a dus, ca şî ţie asemene să'ţĭ dé, când după el te veĭ duce.
14190 Cinste după slujbă, spre plată să cerĭ, ĭar nu dobânḑĭ marĭ, că cinstea sĕ înţelege plata cea maĭ mare.
Cinste dĕ om să cerĭ, ĭar nu maĭ presus dĕ om, că Dumneḑĕŭ om te-a făcut, ĭar nu Dumneḑĕŭ ca el.

Cinste dĕ voĭescĭ, cu munca o dobândescĭ.
Cinste sĕ cuvine celuĭ ce scie cum să'şĭ înfrîneze patimile, când ĕl cuprind.
Cinste şî laudă mare la un stăpân, când după lege s'arată bun stăpân.
14195 Cinstesce maĭ mult pĕ cel vrednic dĕ cinste, fie dĕ orĭ-ce tréptă.
Cinstesce pĕ orĭ-cine ş'atuncĭ cinstea vine la tine.
Cinstesce pĕ cel cinstit şî maĭ mult te veĭ cinsti.
Bogăţia ta ca un musafir vine, ĭar cinstea ta şî în urma ta rĕmâne.
După cinstea ce veĭ da, asmenea cinste veĭ căpĕta.
14200 Dĕosebirea cinsteĭ şî a mareĭ bogăţiĭ, cea maĭ mare vrajbă între ómenĭ bagă.
Dĕparte dĕ cele ce'ţĭ strică cinstea ta şî credinţa ta, că'n vecĭ rĕmâĭ necinstit.
Dĕ veĭ cinste să dobândescĭ, pĕ dame să le cinstescĭ.
Dĕ cinstea omuluĭ nicĭ cum să te atingĭ, că cinstea maĭ scumpă şî dĕ cât vĭéţa, la cel ce o cunósce.
Dĕ Domnul să te temĭ, pĕ părinţĭ să'ĭ cinstescĭ, dĕ prietinĭ să te ruşinezĭ, şî legilor să te supuĭ dacă veĭ cinste şî laudă dĕ la toţĭ să dobândescĭ.
14205 Omul cinstit, şî după mórte, cinstea nu 'ş-o pĭerde.
Unde cinstea nu sĕ cinstesce, acolo cel cinstit sĕ pare un lucru fórte cĭudat.
Urît şî dĕ ruşine pĕ cel cinstit să nu-l bagĭ în sémă, când vre-o nenorocirea vine.
Cu cât maĭ cinstit eştĭ, cu atât maĭ mult cinstea dĕ tine sĕ ţine.
Cu mult, cu mult maĭ cinstit, cel din mic mare, dĕ cât cel mic din mare.
14210 Când dĕ faţă te cinstesc, acea cinste mincinósă.
Nimenĭ nu póte fi cinstit, cu năravurĭ cumplite.
Cel-ce e drept acela şî cinstit.
Cel cinstit cu sciinţe póte face mult bine, ĭar fără sciinţă, şî dĕ voĭesce să facă vre-un bine, nu scie nicĭ cum să încépă, nicĭ cum să sfîrşéscă.
Cel cinstit la cinste pururea gândesce.
14215 Cel cinstit, slugă cinste are.
Om pĕ om să nu necinstéscă, că şî el om este şî necinstea merge atuncĭ şî la el.
In cea maĭ mare cinste, ş'în cea maĭ mare stare, nicĭ cum celuĭ sărac să'ĭ daĭ necinste, că nu sciĭ până mâĭne dĕ veĭ putea avé întrégă a ta cinste.
Ca necinstea nicĭ o pedépsă maĭ grea.
Ca să nu te necinstescĭ, pĕ nimenĭ să nu necinstescĭ.

14220 Mare şî urîtă necinste după rĕsboiŭ, luĭ 'şĭ aduce cel-ce d'armă lovitură, în spate ĕşĭ aduce.
Necinstea ce sĕ va face la unul din cetăţenĭ, a ta necinste s'o socotescĭ, că şî tu cetăţén eştĭ.
Să nu necinstescĭ pĕ cel bĕtrân, pentru bĕtrâneţele luĭ, că şî la tine îndată vor veni.
Cea maĭ mare necinste, a fugì din rĕsboiŭ fără nicĭ o cinste.
Cel maĭ necinstit în lume, cel ce fuge dĕ a sĕ jĕrtfi pentru patria sa, pentru muma ce l'a născut, pentru muma ce'l hrănesce până la mórte.
14225 Cel ce începe, dĕ la ceĭ maĭ dĕ aprópe, a 'ĭ necinstì şî a 'ĭ dĕfăima, pĕ ceĭ-l-alţĭ curînd, în rînd ĕĭ va luà.
Dĕ om necinstit mult mult să te ferescĭ, şî nicĭ cum luĭ să te îndatorezĭ.
Dĕ te vor necinstì din prostia minţiĭ, nu băgà în sémă, ĭar din rĕutate, dĕ ĭertare s'aibă parte, c'atuncĭ să socotesce ca măgarul, ce s'a ĭertat dĕ stăpân când cu picĭorul l-a lovit.

Pentru Citire

Insuflă copiluluĭ plăcerea dĕ a citì, şî tóte cele-l-alte le va învĕţà numaĭ cu citania sa.
Când citescĭ şî când privescĭ alege ce e maĭ bun, şî cele-l'alte lasă-le pentru alţiĭ.
14230 Nu e ruşine a citi, ci maĭ ruşine, a nu sci a citi.
Cel ce citesce trebuĭe să înţelégă ceĭa ce citesce, şî apoĭ să citéscă.

Pentru Gene

Veḑĭ *Ochĭ*.

Pentru Genuche

Genuchele ţe-arată puterea vrîsteĭ tale, dĕ ele să te îngrijĕscĭ.

Pentru Gĭumerţĭ

Veḑĭ *Sgârciţĭ*.

Pentru Ginerĭ

Care bun ginere luĭ şî-a nemerit, încă un fiŭ a maĭ dobândit, ĭar cel din potrivă, ş'a pĭerdut şî p'a sa fată.

Pentru Baĭe

Veḑĭ *Imbălătură.*

Pentru Batjocorîtorĭ şî Batjocurĭ

Veḑĭ *Clevetire.*

Pentru Balurĭ şî Teatre

Pĕ la balurĭ maĭ rar, pĕ la teatre maĭ des, c'acela te dĕsfrînéză, ş'acesta te înfrînéză.

14235 Când te chĭémă pĕ la balurĭ să alergĭ înaintea tuturor, când te chĭémă la vre-o muncă să rĕmâĭ în urma tutulor.

Pentru Banĭ

O ce minune înfricoşată a puteriĭ banilor! Când cel în nĕcazurĭ şî chinurĭ va să ţi sĕ jĕluĭéscă, slugele ḑic pĕ din afară «nu e boĭerul acasă» saŭ, «n'are vreme să te vaḑă». Inţelepcĭunea când va să vie la tine, porţile închise tóte le găsesce; buna credinţă când va să vaḑă, nimenĭ o lasă să intre în casă; adevĕrul când va să'ţĭ grăĭéscă nimenĭ nicĭ cum ĕl ascultă; dreptatea când va să ţi sĕ înfăţişeze, zovóre pĕ la uşe, ţepene găsesce; mila şî îndurare când vor să te mângâĭe, toţĭ dĕ dĕparte le isgonesc; numaĭ banul când va să te visitariséscă şî porţĭ şî uşĭ dĕ sine sĕ dĕschid.

Ca să poţĭ găsì banĭ orĭ-când aĭ trebuinţă, trebuĭe să plătescĭ cinstit şî la sărac.

Cu banul numirĭ multe nimenĭ a dobândit, că vamă să numesce la cel ce plătesce pentru marfa sa, dajdie împărătéscă la cel ce'şĭ rĕspunde dréptă cisla sa; preţ dĕ marfă la cel ce'şĭ vinde, în tîrg marfa sa; plata dréptă la cel ce'ţĭ slujasce pentru slujba sa; şî milă plăcută la cel ce dă pentru sufletul sĕŭ; şî alte miĭ şi sute pĕ la toţĭ plăcute.

Cu banĭ gata numaĭ îndată facĭ prieten pĕ orĭ-cine.

14240 Cu banul în gură dreptatea o aĭ în mână.
Cu banul, maĭ lesne dĕ cât cu cuvîntul, îndupleci pĕ orĭ-cine.
Când banul grăĭesce, lumea contenesce.
Când banul sĕ arată, dreptatea sĕ ascunde.
Cârma trebuințelor, banul sĕ înțelege.
14245 Càt dĕ mulțĭ banĭ tu veĭ avea, cât dĕ mulțĭ banĭ tu veĭ da, dĕ bóle șî dĕ bătrânețe nicĭ cum te veĭ dĕpărtà, nicĭ dĕ mórte veĭ scăpà.
Maĭ bine c'un ban în gură, dĕ cât cu miĭ șî sute dĕșarte cuvinte din gură.
Nicĭ un ban maĭ rĕŭ pĭerdut, dĕ cât cel la joc dĕ cărțĭ vîndut.
Nicĭ calul fără frîŭ, nicĭ banul fără minte ĕl poțĭ ține să nu fugă.
Rob banuluĭ nicĭ cum să te facĭ, dar nicĭ ĭarășĭ slobod în voĭea luĭ să'l lașĭ, că șî dĕ una șî dĕ alta nicĭ un folos aĭ.
14250 Suirea banilor dintr'un preț într'altul, cea maĭ mare dĕrăpĕnare șî sărăcie a uneĭ țĕrĭ.
Toțĭ ascultă pĕ banul 'a orĭ-ce poruncă.
Fără ban în mână, la nimenĭ nicĭ cum placĭ.
Frate șî ruda ta cea maĭ dĕ aprópe, banul sĕ'nțelege.
Ceĭ ce dĕ lume s'aŭ dĕpărtat, dĕ lăcomia banilor maĭ mult s'aŭ adăpat.
14255 Cel ce în haine negre pururea vĭețuĭesce, dĕ lăcomia banilor nicĭ cum sĕ maĭ părăsesce.
Cine are banĭ, împĕrat sĕ înțelege, că ce e voĭea face.
Cine'țĭ face cu mâna, când vede banĭ în mână, acela nu te maĭ vede, până ce nu-ĭ puĭ banul în mână.
Cinstea șî dragostea celuĭ maĭ mare, stă în banul ce-ĭ veĭ da.
Banĭ ascunșĭ șî îngropațĭ tu nicĭ cum să țiĭ, că nicĭ un folos aĭ dĕ la eĭ, nicĭ tu, nicĭ altul orĭ-cine.
14260 Baniĭ în cărțĭ să cheltuĭesc cu mare plăcere, dar șî ne duc la mare scădere.
Baniĭ la om umblă din mână 'n mână, d'aceea unul astă-dĭ are mult, ș'altul mâine maĭ nimic.
Baniĭ la nimic alt folosesc, dĕ cât la schimbarea celor trebuinciόse; când dar cele trebuincĭόse maĭ puține vor fi, dĕ banĭ trebuința maĭ puțină vom avé.
Baniĭ strîngĕtoruluĭ, pĕ mâna risipitoruluĭ.
Banĭ în pungă dacă aĭ, pĕ toțĭ rude șî prietenĭ ĕĭ aĭ.
14265 Banĭ îndĕstuĭ șî ceĭ proștĭ pot avé, ĭar mintea întrégă puținĭ o pot păstrà.
Banĭ cu împrumutare te supune fórte tare.
Banul, isvorul minunilor.

Banul unde sĕ ivesce dreptatea contenesce.
Banul în adevĕr minciŭnă întrégă, dar şî cumpĕnă dréptă că cu el drămuĭescĭ, şî cu el preţuescĭ orĭ-ce slujbă, şî orĭ-ce marfă.
14270 Banul întunecă şî cea maĭ mare minte.
Banul, în cer şî pĕ pămînt, tóte le stăpânesce şî tóte luĭ i sĕ supun, ca la un stăpân.
Banul, vĭéţa omuluĭ.
Banul, vinul şi muĭerea fórte dĕ aprópe sĕ îngrijĕscĭ dĕ ele, dĕ veĭ să le aibĭ pĕ deplin întregĭ.
Banul vrajbă între fraţĭ, între părinţĭ şî ĭubiţĭ, între bogaţĭ şi săracĭ; că pĕ toţĭ, dĕ dragoste, ĕĭ arată dĕpărtaţĭ.
14275 Banul, grijă şî durere multă ne aduce, că când ĕl aĭ, mult te îngrijescĭ dĕ el, când nu'l aĭ mult te chinuĭescĭ.
Banul grăĭesce maĭ bine dĕ cât toţĭ.
Banul grăĭesce, şî fără gură, tóte limbele dĕ obşte.
Banul, călăuză când merge înainte, intri pĕ uşa raiuluĭ, cu mâinele în şoldurĭ.
Banul când grăĭesce, orĭ-ce gură amorţesce.
14280 Banul când grăĭesce, tot cuvîntul sĕ topesce.
Banul când pridides ce, dreptatea sĕ risipesce.
Banul la tinereţe când lipsesce, şî la bĕtrâneţe sĕ ivesce, l'amîndooă întâmplărĭ în greşală sĕ găsesce.
Banul numaĭ sĕ ivesce, şî orĭ-ce simţire amorţesce.
Banul nu după fire ci după lege s'a preţuit, ca orĭ-ce dĕ opotrivă cu el să se tocméscă.
14285 Banul, puterea cea maĭ mare.
Banul putere dumnedeĭéscă, că îndată te ĭértă dĕ orĭ-ce pĕcat.
Banul pĕ om ĕl orbesce, şî sufletul rĕŭ ĕl spurcă.
Banul pĕ mulţĭ în pĭerdere dĕ vĭéţă 'ĭ-a pus.
Banul pĕ toţĭ dĕ obşte, dĕ la mic până la mare, subt a luĭ picere ĕĭ are.
14290 Banul preţul luĭ nu ş'ĕl are adevĕrat, că când veĭ, şî cum veĭ, aşa preţul luĭ, tu ĕl hotărăscĭ.
Banul prietinĭ şî pĕ vrăjmaşĭ ĕĭ face.
Banul rostesce orĭ-ce limbă, fără una a 'nvĕţà.
Banul rîdică orĭ-ce ruşine.
Banul sĕ cinstesce pentru trebuinţă; cine n'are trebuinţă, cinste luĭ nicĭ cum ĕĭ maĭ dă.
14295 Banul te cinstesce, banul te slăvesce, banul te urcă în cer, banul te învaţă şî orĭ-ce sciinţă.
Banul te strînge dĕ gât, când veĭ să spuĭ adevĕrul.
Banul te dĕpărtéză dĕ orĭ-ce credinţă.
Banul cele maĭ multe netrebniciĭ acopere, după ce le urméză.

Banul, cel maĭ înlesnitor mijloc al schimburilor celor trebuincĭóse, d'aceea ĕl şî cinstim.
14300 Banul, cel maĭ cinstit şî cel maĭ cu putere.
Banul, biruitor pururea te arată.
Banul, bucuria celor sgârciţĭ.
Banul, dragoste şî cinste, cu grămada ĕţĭ aduce.
Banul, şî pĕ cel maĭ prost, ĕl arată dĕ 'nvĕţat.
14305 Banul, şî cele rele, bune ni le arată.
Dĕ la mic până la mare, toţĭ banuluĭ sĕ închină.
Şî raiul sĕ dĕschide, la cel-ce baniĭ întinde.

Pentru Barbă

Cu barba lungă până 'n pămînt, nu poţĭ câştigà nicĭ un cuvînt, când te vor judecà dĕ cele ce aĭ urmat, aicĭ pĕ pămînt.
Maĭ bine creerĭ din cap, dĕ cât barbă lungă subt cap.
14310 Nu te făli în barbă lungă, când mintea 'ţ-e scurtă.
Nu barba să ţe-o văpsescĭ, ci genuchele maĭ bine.
Cine barba şe-o văpsesce, va pĕ tine să înşele, dar însuşĭ sĕ înşală, că puterea ĕl vădesce.
Barba, când albesce, s'o laşĭ cât dĕ lungă, că vĕḑênd-o maĭ des, să te ruşinezĭ dĕ ea.
Barba te împodobesce, ĭar învĕţat nicĭ cum te arată, nicĭ înţĕlept, nicĭ dĕ cinste.
14315 Barbă lungă şî capra are, dar minte nicĭ cum are.
Barbă lungă, minte scurtă.

Pentru Basne şî Băsnitorĭ

Basnele să le asculţĭ, dar creḑĕmînt nicĭ cum să le daĭ.
Basne dulcĭ, la dragoste te duce.
Basna, vorbă mincinósă, dar arată adevĕrul.
14320 Basnul mincinos, dar la năravurĭ trebuincĭos.
Basnul fără pildă, nicĭ un dor are.
Basnele la tóte dobitócele, glas dĕ vorbă le a dăruit.
Pĕ băsnitor să'l asculţĭ, dar nu multă vreme, că pierḑĭ vremea în zădar.

Pentru Babe

Când urlă vre-un câĭne, saŭ vre-o cióră crâncănesce, babele sĕ spăimântéză, socotind că semn dĕ mórte însemnéză.
14325 Babele dĕ cele trecute pururea bîrfesc.

Pentru Bét

Veḑĭ *Beţĭ.*

Pen tru Beţĭ, Beţiĭ, Beţivĭ i Bĕuturĭ şî Trezĭ i Trezie

Orĭ să nu beĭ piste mĕsură, orĭ să fugĭ dĕ bĕutură.
Un pahar maĭ mult, dĕ veĭ bea, vĭéţa ţe-aĭ bĕut-o.
Invaţă-te dĕ la cel bét, să nu traĭescĭ şî tu bét.
Intre beţĭ, altul tréz, el numaĭ s'arată bét.
14330 Vaĭ dĕ ceĭ ce alérgă, după bĕuturĭ şî jocurĭ, că sĕ topesç fără foc.
Vederea numaĭ celuĭ beţiv, te face să te 'nfricoşezĭ dĕ-beţie.
Cu cât maĭ mult la masă bem, atât maĭ mult ne îmbĕtăm.
Cu cât nepotrivit, a vedé un bét stând între ceĭ trezĭ, cu atât maĭ urît a şĕdé cel tréz între ceĭ beţĭ.
Cu ceĭ maĭ proştĭ, când beĭ la masă, feresce-te nicĭ gri să ḑicĭ, că dĕ pĕr te 'ncaibără.
14335 Cu cel bét, când eştĭ tréz, nu pré multe vorbe, că te arĕţĭ tu bét şî acela tréz.
Când, la masă, păharul adese-orĭ te 'ncunjură, păzesce-te atuncĭ maĭ bine, că vinul peşin te fură.
Când te puĭ la bĕutură, socotesce şî la cele din urmă, că multe grĕşĕlĭ te 'ncunjură.
Când beĭ cu óla, s'ĕţĭ păzescĭ mintea maĭ bine, ca nu cum-va în ólă să rĕmâĭe.
La bĕuturĭ, cu nimenĭ să te apucĭ în sfadă, că pururea rĕ-mâĭ în códă.
14340 Lécul cel maĭ bun, la orĭ-ce beţie, să 'ţĭ dĕschiḑĭ ochiĭ bine şî să privescĭ pĕ cel bét.
Maĭ ales la bĕutură, cu socotinţă maĭ bună, ca să nu te căĭescĭ maĭ în urmă.
Mult mult să te păzescĭ, la bĕutură când te aşĕḑĭ, ca nu cumva pĕ tine vinul să te bé, în loc tu pĕ el.
Nicĭ sĕcetos să fiĭ dĕ vin, nicĭ să beĭ piste mĕsură că cel-ce vinul ĕl biruĭesce, nicĭ gura, nicĭ mintea, nu sĕ maĭ stăpânesce.
Nu ĭubì vinul pré mult, că dragostea bĕutureĭ ţe-aduce ti-căloşie.
14345 Pururea la bĕutură să găsescĭ o mĕsură, ca nicĭ vinul să te supuĭe, nicĭ tu fără chĭef să fiĭ.
Pururea să beĭ, cât aĭ trebuinţă, şî nicĭ măcar odată, piste trebuinţă.
Pĕ om la beţie, să aşteptĭ, ca să'l cunoscĭ, că beţia când ĕl coprinde, atuncĭ năravul ş'ĕl dĕschide.

Pĕ beţiv, când ĕl cinstescĭ, cu paharul să'l cinstescĭ, c'atuncĭ cinstea cea maĭ mare luĭ ĕĭ dăruĭescĭ.
Până a nu te 'mbĕtà, încetéză tu d'a bea.
14350 Să te ruşinezĭ, dĕ ceĭ împreună cu tine la masă, pentru multă bĕutură.
Tu să beĭ vin, dar nu vinul pĕ tine.
Fugĭ dĕ bĕutură multă, că o bĕutură fără mĕsură, şî pĕ cel maĭ cu minte, ĕl arată fără minte.
Cea maĭ mică beţie, lesne te duce la sărăcie, când nu petrecĭ nicĭ cum în trezie.
Ce e în inima trézuluĭ, stă în gura bétuluĭ.
14355 Ceĭ-ce nicĭ cum vor să bé, nebunĭ sûnt şî făr' dĕ minte, că vinul înveselesce, pĕ ceĭ-ce beaŭ cu minte.
Cel coprins dĕ bĕutură, nu scie ceea-ce ĭese din gură.
Cel-ce plânge 'n bĕutură, vinul în cap ĕĭ urlă.
Cel bét, în oglindă să sĕ uĭte bine, ca un gând să bé, nicĭ cum să-ĭ maĭ vie.
Cel bét, împĕrat sĕ socotesce, şî dĕ nu este.
14360 Cel bét, tótă ḑioa dĕ gâlcévă sĕ ţine, orĭ cu cine vine.
Cel bét, dĕ cel turbat, nicĭ o dĕosebire are.
Cel beţiv, sĕ cunósce după haĭna ruptă şî próstă.
Cine umblă şovăit, cel dĕ beţie lovit.
Cine va să cunóscă beţia maĭ bine, să sĕ uĭte la cel bét, când asupra luĭ el vine.
14365 Beţia aprinde tóte cele rele, şî dĕpărtéză dĕ la om ruşinea dĕ tot.
Beţia afară dă orĭ-ce aĭ ascuns în sufletul şî 'n inima ta.
Beţia înmulţesce mânia, împuţinéză vîrtutea, micşoréză mintea şî în urmă gol te lasă.
Beţia la om, cea maĭ grea bólă, că léc nicĭ cum are, până în césul din urmă.
Beţia, până a nu murì, simţirile ţe le rîdică.
14370 Beţia, curvia şî lăcomia, scurtare dĕ vĭéţă.
Beţivul, când vinul din ólă să sfîrşĕsce, spală óla şî bé.
Beţivul când bé, mintea pĕ nas o scóte, ca o flăcăraĭe dĕ foc.
Beţivul, şî când nu sĕ îmbată, tot bét sĕ arată.
Beţivul, şî când dórme, tot vin vede şî viséză.
14375 Beţiv sĕ 'nţelege, cel-ce fără vreme bé, şî piste mĕsură trece.
Bĕutura cu mĕsură, sănătatea ţe-o întemeĭéză, ĭar piste mĕsură, rĕŭ în cap ĕţĭ urlă.
Bĕutura piste mĕsură, şî băile cele dese, cum şî dĕsfrînarea numaĭ îndată te trimete pĕ ceĭa-l-altă lume; dĕ veĭ să maĭ zăbovescĭ, ferescе-te dĕ ele.
Din multă bĕutură, cele maĭ rele cură, care le şî dobândescĭ, după ce bine le plătescĭ.

După bĕutură, gâlcéva îndată urlă.
14380 Dĕ ne am ameţì până a nu ne îmbĕtà, puţin vin am bé, ĭar acum ne îmbĕtăm, pĕ negândite bĕnd cu chiuite.
Dĕparte dĕ bĕuturĭ, până a nu te îmbĕta, că mintea celuĭ bét alérgă neînfrînat, ca un cal învĭerşunat, când îĭ scapă frîul din cap.

Pentru Bine, Bune, Bunĭ, Bunătăţĭ şî Nebunĭ, Nebuniĭ

Veḑĭ *Rele*.

Omul nebun, când vorbesce, din mâinĭ şî din picere nicĭ cum contenesce, că cu tóte grăĭesce.
Un nebun numaĭ turbură un norod şî miĭ dĕ înţelepţĭ d'abea ĕl potolesc.
Un nebun, şî numaĭ, pĕ mulţĭ înţelepţĭ frămîntă, ĭar înţelepţĭ miĭ şî sute, nicĭ la un nebun măcar, póte pune minte.
14385 Urît să te ĭeĭ după ceĭ nebunĭ, dar cu mult maĭ urît să nu te ĭeĭ după ceĭ maĭ bunĭ.
Invaţă şî pĕ ceĭ nebunĭ, cât e prin putinţă, că pĕ negândite, vor dobândì şî eĭ minte.
Intre nebunĭ, înţelept nicĭ cum să veĭ să te-arĕţĭ, că tu atuncĭ maĭ nebun dĕ cât eĭ te veĭ socoti.
Inţelept nicĭ cum, dar prĭeten în adevĕr, omul cel nebun dĕ multe-orĭ s'arată.
Vaĭ dĕ cel ce a nemerit la uşă dĕ nebun.
14390 Gura nebunuluĭ, primejdie la mulţĭ aduce.
Cu cât maĭ mult sĕ fălesce nebunul, cu atât maĭ mult, ĕşĭ arată prostia sa.
Cum plângĭ pĕ cel mort că 'ĭ-a lipsit lumina, aşa şî pĕ cel nebun să plângĭ, că ĭ-a lipsit mintea.
Cu nebunul când vorbescĭ, după placul luĭ să-ĭ grăĭescĭ, dacă veĭ să nu pătimescĭ.
Cu nebunul când grăĭescĭ dĕ dĕparte să te ferescĭ.
14395 Cu nebunul nicĭ în clin, nicĭ în mânecă, că dĕ viŭ te mănâncă.
Cu cel nebun şî neînţelegĕtor nu îndelungi la vorbă, că mare foc ĕţĭ aprindĭ la capul tĕŭ.
Cu cel nebun şî făr' dĕ minte, nicĭ în căruţă nicĭ în teleguţă.
Când un nebun întrébă, miĭ şî sute dĕ 'nţelepţĭ nu sciŭ ce să-ĭ rĕspundă.
Când întîlnescĭ vre-un nebun, dĕparte dĕ el să ocolescĭ din drum.
14400 Când grăĭescĭ cu cel nebun, aĭbĭ cĭomagul lângă tine.

Când nu bagĭ dĕ sémă ocările celuĭ nebun, atuncĭ él facĭ pĕ el să crape dĕ nĕcaz.
Când toţĭ nebunĭ, cine înţelept va să sĕ arate, acela maĭ nebun sĕ socotesce.
Cât dĕ mică nebunie veĭ arĕtà în lume, dĕ numele «nebun» nicĭ cum veĭ scăpà, că fapta te botéză.
Leneşul ḑice «*n'am putere*», sgârcitul «*n'am banĭ*» şî nebunul «*numaĭ eŭ cuminte*».
14405 Maĭ lesne hĭară a supune dĕ cât minte la nebunĭ a pune.
Maĭ nebun dĕ cât cel ce pĕ sine sĕ laudă, p'altul nu veĭ putea găsì.
Maĭ toţĭ nebunĭ ne socotesc unul maĭ mult, ş'altul maĭ puţin, când greşim la cele bune.
Maĭ bine în foc dĕ càt c'un nebun în joc.
Maĭ bine înţeleptul să te dobàndéscă, dĕ cât nebunul să te cinstéscă.
14410 Maĭ bine să te întîlnescĭ cu urşĭ şî cu leĭ, când puiĭ lor ĕĭ ĭeĭ, dĕ cât cu nebunul în furia luĭ.
Maĭ bine cĭomag la cap, dĕ cât c'un nebun la sac.
Măcar la bólă să te-arĕţĭ, că aĭ suflet dĕ om bun, când fără bólă, pururea eştĭ nebun.
Nebuniĭ cheltuĭesc şî înţelepţiĭ dobândesc.
Nebuniĭ cu duh, ceĭ maĭ marĭ nebunĭ.
14415 Nebunĭ numaĭ singurĭ eĭ vorbesc.
Nebuniĭ pĕ tóte uliţele, ĭar înţelepţiĭ nicĭ la un colţ măcar.
Nebunul atuncĭ şî el sĕ miră, când, din întîmplare, face şî el vre-un lucru mare.
Nebunul, orĭ pĕ cine vede, ca el nebun ĕl crede.
Nebunul învĕţat, maĭ rĕŭ dĕ cât orĭ-ce rĕŭ.
14420 Nebunul jócă, fără a-ĭ cântà cineva.
Nebunul, căinţa nicĭ pocăinţa cunósce.
Nebunul, când ĕl sfătuĭescĭ, socotesce c'ĕl necinstescĭ.
Nebunul, maĭ lesne ascultă dĕ bicĭŭ şì dĕ cĭomag, dĕ cât dĕ vorbă dulce şî plăcută.
Nebunul, nicĭ cum ìmbĕtrânesce, nicĭ cum pĕr alb dobândesce.
14425 Nebunul, nicĭ grijă nicĭ nădejde are.
Nebunul, numaĭ, şî prostul urasce pĕ cel ce'l dĕştéptă.
Nebunul, pururea singur, că orĭ toţĭ fug dĕ el, orĭ el dĕ toţĭ.
Nebunul p'în crăpĕturĭ sĕ uită în casă, ĭar înţeleptul bate la uşă.
Nebunul sĕ cunósce din graĭu şî din mişcare.
14430 Nebunul tare strigă, dar puţinĭ ĕl ascultă.
Nebunul, dĕ sfat nicĭ cum póte luà.
Nebunul, şî când ĕl baţĭ, nicĭ cum simte ce ĕĭ facĭ.
Nebunul, şî când dórme, la nebuniĭ gândesce.

Nebun cu nebun lesne sĕ 'nţeleg, cum şî înţelept cu alt înţelept.
14435 Nebun cu nebun sĕ învoĭesc la drum.
Nebun pĕ nebun cunósce, şî 'nţĕlept pĕ înţĕlept.
Nebun sĕ socotesce şî fără socotinţă, cel ce tocma la sfîrşit, cade la pocăinţă, când nu maĭ e cu putinţă.
Nebun cel ce alérgă la cel ce nu 'l chĭémă, nebun şî cel ce rĕspunde făr' d'al întrebà óre-cine, dar cu mult maĭ nebun cel ce sĕ laudă dĕ învĕţat, fără a avé sciinţă dĕ cea maĭ mică sciinţă.
Nebun dĕ nebun sĕ miră, nebun dĕ nebun sĕ sfiesce.
14440 Nebunul, pretutindenea nasul ş'ĕl vîră, ca să afle ce sĕ fierbe în fie-ce ólă.
Nicĭ săpunul la arap, nicĭ sfatul la cel nebun prinde loc dĕ ceva bun.
Numaĭ nebunul tóte le găsesce cu înlesnire.
Nu te pune cu nebunul şî cu cel prost dĕ minte.
Nu te dà la nebunie, c'a urmà netrebnicii privesce la ceĭ maĭ proştĭ.
14445 Pĕ drum când te întîlnescĭ cu vre-un nebun, abate-te tu din drum, şî lasă drumul slobod numaĭ pĕ séma luĭ.
Feresce-te, dĕ verĭ-care când ĕl veḑĭ că minte n'are.
Fugĭ din calea nebunuluĭ, că nicĭ el pĕ tine, nicĭ tu pĕ el, s'ĕl întîlnescĭ.
Cétă dĕ nebunĭ când veḑĭ, ca dĕ lupĭ dĕ eĭ dĕparte să te dĕpărtezĭ.
Celuĭ chel, să nu 'ĭ ḑicĭ chel, nicĭ celuĭ nebun, nebun ca să nu ĭeĭ în cap un cĭomag bun.
14450 Cel maĭ mare nebun, cel ce sĕ socotesce numaĭ pĕ sine înţelept.
Cel nebun nu vede nicĭ înainte, nîcĭ în urmă.
Cel nebun tóte dĕ lemn le socotesce şî fàră nicĭ o împĭedicare.
Cel nebun şî făr' dĕ minte nicĭ după ce greşasce, nicĭ cunósce, nicĭ sĕ căĭesce, ĭar la pocăinţă nicĭ cum maĭ gândesce.
Cel ce înverşĭunéză pĕ cel nebun, întâĭŭ el gustă din nebunia luĭ.
14455 Cine sĕ pune cu nebunul, maĭ nebun este.
Din mâna celuĭ nebun nu s'aşteptă nicĭ un bun.
Dĕparte dĕ om nebun, că te bagă în belea.
Dĕparte dĕ cel nebun, ca să nu te socotescĭ şî tu ca el nebun.
Şî dĕ trăĭescĭ cu un nebun, dar nebun să nu morĭ.
14460 La orĭ-ce vreme, şî la orĭ-cine, nebunia ĕşĭ găsesce a sa adăpostire, că ea vine şî sĕ duce după a omuluĭ îndeletnicire.

Nebunia, împĕrătésa lumiĭ, că pĕ toţĭ ĕĭ stăpânesce.
Nebunia cu înţelepcĭunea d'a dreptul sĕ împotrivesc.
Nebunia la bĕtrâneţe întrece cu mult pĕ cea din tinereţe.
Nebunia la bĕtrâneţe dĕ ce merge sĕ măresce.
14465 Nimenĭ nu 'şĭ mărturisesce nebunia ce 'l stăpânesce.
Filosofiĭ ĕşĭ bat joc dĕ nebunia ómenilor, neguţătoriĭ dobândesc din nebunia ómenilor, ĭar comedianiĭ şî joc ĕşĭ bat dĕ nebunia ómenilor şî dobândesc din nebunia lor.
Cea maĭ mare nebunie a omuluĭ sĕ 'nţelege, când va să sĕ numéscă numaĭ el înţelept.
Cine 'şĭ cunósce nebunia, şî la toţĭ ş'o mărturisesce, dĕ înţelept sĕ socotesce.
Dacă nebunia ne-ar aduce vre-o durere, maĭ în tóte casele aĭ audi *«vaĭ dĕ mine»*.
14470 Nebunia dĕ om sĕ lipesce, ca o bólă lipicĭósă, d'aceea fugĭ dĕ ea, ca dĕ ciuma cea maĭ rea.
Al omuluĭ bine acela sĕ socotesce, ce pĕ el ĕl folosesce, şî dĕ toţĭ dĕ obşte, dĕ bun sĕ priimesce.
Atuncĭ numaĭ cunóscem binele din rĕŭ, când pĕ unul pĭerdem şî altul dobândim.
Orĭ-cine cum sĕ trece la uĭtare sĕ pune, ĭar rĕul maĭ multă vreme sĕ ţine minte.
Orĭ-ce dĕ toţĭ sĕ doresce, şî spre bine la toţĭ privesce, aceea sĕ socotesce dĕ bine firesce.
14475 Un bun pentru obşte pĕ cât dĕ mic, cu mult maĭ mare sĕ socotesce dĕ cât cel maĭ mare bine, ce privesce numaĭ la unul în parte, ĭar nu la obşte.
Intórcerea spre bine nu 'ţĭ aduce ruşine.
Cu binele pĕ rĕŭ pururea să biruĭescĭ, ca cel maĭ bun să te numescĭ.
Cu binele din copilărie pururea să te dĕdaĭ, că parte dĕ cinste pururea să aĭ.
Când veĭ să facĭ bine, tot-dé-una isbutescĭ, ĭar când la rĕŭ gândescĭ, rĕul asupra'ţĭ ĕl pornescĭ.
14480 Când facĭ cuĭva bine, d'opotrivă bine poţĭ aşteptà ţie, ĭar când veĭ face rĕŭ, aştéptă maĭ mare rĕŭ.
Când poţĭ face un bine, fălaĭ fără a cercetà maĭ mult, către cine ĕl facĭ, că óre-cine 'l cunósce şî binele şi pĕ tine.
Când binele altuĭa voĭescĭ, milă dĕ la Domnul dobândescĭ.
Cât dĕ anevoĭe a face un bine, atât dĕ lesne a face miĭ şî sute dĕ rele.
Nicĭ să te bucurĭ dĕ cel maĭ mare bine, nicĭ să te întristezĭ dĕ cel maĭ mare rĕŭ, că nicĭ la una nicĭ la alta sfirşitul nu 'l cunoscĭ, dĕ este bun saŭ dĕ e rĕŭ.
14485 Până nu daĭ dĕ rĕŭ, binele ce aĭ nicĭ cum ĕl cunoscĭ.

Silesce-te să laşĭ măcar un bine în urma ta, ca să grăĭéscă dĕ bine în urma ta, pentru tine.

Să te bucurĭ dĕ binele altuĭa, ca când l-aĭ fi dobândit însuşĭ tu.

Spre a sĕ săvîrşi óre-ce bine obştesc, trebuĭe să sĕ unéscă într'o glăsuire, voinţa şî puterea .stăpânireĭ, cu mintea împreună.

Ce anevoĭe a sĕ găsi om să ĭubéscă binele obştesc.

14490 Cel ce nicĭ dĕ frică, nĭcĭ dĕ nădejde urméză cele drepte, acela simte şî cunósce binele în adevĕr.

Binele într'un chip numaĭ sĕ arată, ĭar rĕul, ca o mască, în multe chipurĭ sĕ schimbă.

Binele când ĕl aĭ, nu 'l cunoscĭ până nu 'l pĭerḑĭ.

Binele la vremea luĭ sĕ cunósce dĕ bine.

Binele nu numaĭ s'ĕl pomenescĭ, dar s'ĕl şî săvîrşĕscĭ.

14495 Binele nu sĕ 'nţelege, nicĭ cum în cel mult, ci în puţin şî bun.

Binele nu sĕ 'nţelege dĕ bine, dĕ nu sĕ va urmà şî bine.

Binele ce-aĭ dobândit nicĭ odată să'l uiţĭ, fie cât dĕ mic, şî dĕ la cel maĭ mic.

Binele ce orĭ-cine aştéptă dĕ la tine, un ajutor ş'un sfat bun, sĕ 'nţelege după fire.

Binele ce poţĭ să facĭ, să nu'l maĭ cercetezĭ dĕ sĕ cuvine să'l facĭ, ci cum maĭ bine să'l facĭ.

14500 Binele ce prin mână 'ţĭ trece, nu'l lăsa nesăvîrşit.

Binele ce facĭ, nu numaĭ pentru vremea dĕ acum, ci şî pentru cea din urmă să te silescĭ să'l facĭ.

Binele ce facĭ toţĭ ĕl priimesc, dar bine pentru bine să facă, anevoĭe găsescĭ.

Binele dĕ toţĭ este cunoscut, dar dĕ puţinĭ urmat.

Binele şî rĕul nu dĕ la noroc atât, cât dĕ la minte, maĭ mult ĕţĭ vine.

14505 Bine pentru bine şî rĕŭ pentru rĕŭ, ţie 'ţĭ să 'ţĭ aşteptĭ.

Bine piste bine la cel norocit ĕĭ vine, şî rĕŭ piste rĕŭ la cel nenorocit cu greŭ.

Din ḑi în ḑi, să te silescĭ să facĭ o schimbare spre maĭ bine, că la binele dĕsăvîrşit, anevoĭe a ajunge aşà dĕ curînd.

Şî când te va vinde óre-cine, tu bine luĭ să-ĭ voĭescĭ, precum şî Domnul Iudiĭ bine ĭ-a voit.

Acela maĭ bun ce la mulţĭ folosesce, ĭar nu numaĭ la tine.

14510 Maĭ bine una şî bună, dĕ cât miĭ şî sute, şî tóte neplăcute.

Nu te întristà atât, când cele bune nu le dobândescĭ, cât când le pĭerḑĭ după ce le dobândescĭ.

Puţin câte puţin, spre cele bune păşind, cel maĭ înţelept la toţĭ te veĭ arĕtà.
Sufletul ce poftesce, acela omul dĕ bune le socotesce.
Tóte póte fi bune, cu necazurĭ la om vine.
14515. Cel-ce dĕ toţĭ d'opotrivă sĕ doresce, acela dĕ toţĭ, dĕ bun sĕ socotesce.
Ce e maĭ sigur aceea şî maĭ bun.
Ce cu anevoĭe, cele bune pĕ lume!
Cele bune cu anevoĭe, cele rele cu înlesnire; d'aceea l'acestea maĭ lesne alunecăm.
Cele bune cu cele rele amestecate sĕ vĕd înaintea ochilor noştri, în felurimĭ dĕ chipurĭ; ferice dĕ cine le póte deosebi.
14520 Cele bune cu cele rele împreună s'aŭ ivit; d'aceea când unele, când altele, ne vin necontenit.
Cele bune le cunóscem pentru că le lăudăm, dar nu le urmăm, pentru interesul ce avem.
Cele bune să le ĭubescĭ, cu cele rele să te dĕprindĭ cu ele, ca să nu le maĭ simţĭ.
Cele bune fără muncă nicĭ cum sĕ pot dobândi.
Cele după cuviinţă, acelea şî maĭ bune.
14525 Cele dĕ trebuinţă, acelea numaĭ sĕ 'nţeleg dĕ bune, ĭar cele dĕ prisos ĭeaŭ nume dĕ nu bune.
Din început cele bune pentru ceĭ bunĭ sûnt lăsate, dar din potrivă la ceĭ rĕĭ le vedem maĭ lesne date.
Din nesciinţa, nicĭ odată putem cunósce îndată ceea-ce e maĭ bun, până nu încercăm, dar şî după încercare cele maĭ multe ne înşală.
Din tóte, ca albine, cele maĭ multe să adunĭ, ca şî tu ca ea să'ţĭ umpli dĕ miere tótă căsuţa ta.
Din tóte cele bune, fruntea dĕ veĭ alege, dĕ frunte te veĭ alege.
14530 Dĕ cele bune tare să te ţiĭ, că drumul spre cele rĕle alunecos sĕ vede.
A fi bun pĕ dĕplin cu cea maĭ mare nevoinţă.
Atuncĭ bun te numescĭ, când omenirea o ĭubescĭ.
Acela maĭ bun, cel ce ne dă sfat maĭ bun.
Ómeniĭ ceĭ bunĭ, dacă nenorocirĭ aŭ, orĭ-că mor dĕ micĭ, saŭ că nu sĕ cunosc dĕ cât după mórtea lor.
14535 Ómeniĭ ceĭ bunĭ, şî dĕ sĕ duc şî mor, dar nume nemuritor lasă în urma lor.
Omul cel bun, după lege, slujitor dreptăţiĭ sĕ 'nţelege.
Omul bun, sĕ cunósce după lauda şî cinstea ce dĕ la alţiĭ dobândesce.
Omul bun sfânt sĕ numesce, ĭar cel nebun, necurat.
Om bun, sĕ 'nţelege cel ce nu face nicĭ un rĕŭ; dar cu mult maĭ bun, cel ce póte face rĕŭ şî nicĭ cum ĕl face;

şî dĕsăvîrşit bun, cel ce póte rĕsplăti cu rĕŭ, şî din potrivă, rĕsplătesce cu bine.

14540 Un om bun, pĕ mulţĭ nebunĭ isbăvesce, ĭar miĭ dĕ nebunĭ, nicĭ p'un bun măcar.

Cu cuvinte bune, şî urmărĭ rele, nu te 'nţelegĭ dĕ bun.

Cu ceĭ bunĭ, tu dĕ veĭ petrece, bun şî înţelept ca eĭ te veĭ înţelege, ĭar cu ceĭ rĕĭ şî nebunĭ, maĭ rĕŭ şî maĭ nebun, cu mult dĕ cât eĭ.

Maĭ tot-dé-una ceĭ bunĭ sĕ jĕrtfesc pentru ceĭ rĕĭ.

Pĕ omul cel bun, lesne ĕl facĭ rĕŭ, ĭar împotrivă bun, anevoĭe pĕ cel rĕŭ.

14545 Pĕ ceĭ bunĭ, cu ceĭ rĕĭ. să nu'ĭ aĭbĭ la o cinste, dacă veĭ şî tu să'ţĭ dobândescĭ cinste.

Pĕ ceĭ bunĭ, cu dragoste, şî pĕ ceĭ rĕĭ, cu blândeţe mult să te silescĭ, ca prietinĭ să'ĭ dobândescĭ.

Ceĭ bunĭ la fire, pururea blânḑĭ şî sfioşĭ.

Pĕ ceĭ bunĭ, să 'ĭ priimescĭ dĕ prietinĭ, ca să te îndemne la facerĭ dĕ bine, ĭar pĕ ceĭ rĕĭ dĕ vrăjmaşĭ, ca să te popréscă dĕ cele rele.

Ceĭ bunĭ şî blânḑĭ lesne sĕ înşală, că pĕ toţĭ ĕĭ socotesc ca pĕ însuşĭ eĭ.

14550 Cel bun şî drept dĕ toţĭ lăudat, dar pururea în lipsă s'o aflat.

Bun acela sĕ 'nţelege, ce altuĭa bine face.

Bunul cât dĕ bun fie, până nu 'l pĭerḑĭ din mână nicĭ cum ĕl poţĭ cunósce.

Bun pĕ bun şî dĕ greşasce, nicĭ odată ĕl urasce, aşa şî tu urméză, ca toţĭ în bine să créḑă.

Bun şî drept sĕ înţelege, nu atât cel ce nu năpăstuĭesce, cât cel ce póte năpăstui, dar nu voĭesce.

14555 Din bunĭ ĭese rĕŭ, şî din rĕŭ bun, după firea fiesce căruĭa.

După mórte, tot omul dĕ bun sĕ cinstesce.

In vreme dĕ pace, cele maĭ multe bunătăţĭ, şî în vreme dĕ rĕsboĭŭ, cele maĭ puţine rĕutăţĭ, să te silescĭ să urmezĭ.

Cu mult maĭ bine la bunătăţĭ, fie şî dĕ silă, dĕ cât la rĕutăţĭ, dĕ a ta bună voĭe.

Cu bunătatea maĭ puţine ocărĭ auḑĭ.

14560 Mulţĭ ĭubesc bunătăţile, dar puţinĭ le urméză.

Bunătatea una este şî numaĭ cu o faţă, ĭar rĕutatea pĕ cés pĕ cés sĕ schimbă la faţă, ca sĕ nu sĕ cunóscă.

Bunătatea la om darul cel maĭ mare.

Bunătatea să ţe-o închipuĭescĭ, în mintea ta aşa dĕ frumósă, în cât să nu te poţĭ dĕslipi dĕ ea.

Bunătatea trebuĭe să sĕ dovedéscă, ĭar frumuseţea, din potrivă, nicĭ o dovadă cere.

14565 Bunătatea dooĕ domniĭ are: să nu facă rĕŭ nimĕnuĭa, şî să facă bine tutulor.
D'am avé voinţa, după cum avem putinţa, multe bunătăţĭ am face.
Duhul mare dĕ mirare; frumuseţea sĕ slăvesce; vîrtutea sĕ cinstesce, ĭar bunătatea dĕ toţĭ sĕ ĭubesce.

Pentru Biciŭ

Nu tot cu bicĭul ca să nu sĕ întórcă asupraţĭ.
Bicĭul să'l aĭbĭ dĕ speriat, ĭar nu dĕ bătut.

Pentru Bilşugare

14570 Când văile rĕsună dĕ glasul oilor, şî délurile le veḑĭ pline dĕ ciredĭ dĕ vite, câmpurile acoperite dĕ sĕmĕnăturĭ, şî marea plină dĕ corăbiĭ, atuncĭ să aşteptĭ bilşugarea ţĕriĭ tale.

Pentru Biruinţă

Anevoĭe sĕ biruĭesce cel ce va maĭ bine să móră dĕ cât să sĕ biruĭéscă.
Atuncĭ pĕ altul veĭ birui când maĭ întâĭŭ, interesul tĕŭ ĕl veĭ birui.
Inaintea rĕsboĭuluĭ să te gătescĭ, ca să poţĭ să biruĭescĭ la orĭ-ce gândescĭ.
Ḑioa biruinţeĭ, ḑi dĕ întristare.
14575 Ca să biruĭescĭ pĕ ceĭ din potrivă, trebuĭe să stăpânescĭ mânia ta.
Cât dĕ mică biruinţă, la mulţĭ vĭéţa le-o rîdică.
Nu întru mulţimea oştirilor biruinţa ta, ci întru buna orînduĭélă a maĭ marilor lor.
Nu cu viclenĭĭ ca vulpea, ci cu arma în mână să biruĭescĭ pĕ vrăjmaşul tĕŭ.
Pururea să te silescĭ, cu fapte bune să biruĭescĭ.
14580 Pĕ toţĭ să'ĭ biruĭescĭ, nu cu arme, nicĭ cu cruḑime, nicĭ cu muncă şî cu chinurĭ, ci cu blândeţe şî 'ndurare, c'atuncĭ te numescĭ om mare.
Sĕ bucură şî sĕ înveselesce cel ce 'n rĕsboĭŭ a biruit, când vede lungiţĭ pĕ pămînt miĭ şî sute dĕ ostaşĭ într'un minut toţĭ periţĭ, ce multă vreme a trebuit să 'ĭ vaḑă strălucițĭ în flórea tinereţelor; o! ce cumplită biruinţă!

Cea maĭ mare biruinţă, a birui omul pĕ însuşĭ sine.
Ce nestatornică biruinţă la rĕsboiŭ! că astădĭ la unul, şî mâine la altul sare ea precum nu va.
Cel ce să biruĭesce, acela bir plătesce.
14585 Cine strigă maĭ tare, acela biruĭesce.
Cine maĭ mult ţine, acela biruĭesce.
Cine noróde biruĭesce, acela dĕ muĭerĭ maĭ lesne sĕ biruĭesce.
Cine pĕ sine biruĭesce îndată cinste dobândesce.
Cine biruĭesce cu vĕrsare dĕ sânge, s'asémĕnă cu lupul ce înnótă în sânge.
14590 Biruinţa la rĕsboiŭ, ş'în arme, ş'în îndrăsnélă, ĭar pĕ sine a birui, stă în mintea cea maĭ mare.
Biruinţa la rĕsboiŭ, când la unul când la altul, după întîmplărĭ sĕ mută.
Biruinţa s'o aşteptĭ, din însuşĭ curajul tĕŭ, şî din iscusinţa ta, ĭar nu d'a gata dĕ la Domnul.

Pentru Birnicĭ

Nu în baniĭ dĕ la birnicĭ să nădĕjduĭescĭ, ci în mulţimea vitelor lor, c'atuncĭ aĭ dĕ unde, să întîmpinĭ orĭ-ce cheltuĭélă.
Pĕ birnicĭ să'ĭ scutescĭ, dĕ orĭ-ce năpăstuire că eĭ, cu munca lor, ĕţĭ ţin tótă împĕrăţia ta.

Pentru Bisericĭ

14595 In biserică când te ducĭ, la ceĭ ce citesc s'ascultĭ, ĭar nu să şoptescĭ, saŭ să pişpăĭescĭ când cu unul când cu altul.
Biserica luĭ Dumnedĕŭ, lumea tótă sĕ 'nţelege, şî preoţĭ spre slujba eĭ, toţĭ ómeniĭ ceĭ bunĭ.
Biserică, când clădescĭ, s'o înzestrezĭ cu cele eĭ trebuincĭóse, şî dĕ ea să îngrijascĭ ca dĕ însuşĭ casa ta, ĭar nu s'o năpustescĭ, să intre vite în ea în loc dĕ preoţĭ, spre slujbă.

Pentru Bóle şî Bolnavĭ

Omul când sĕ îmbolnăvesce cel maĭ mic ĕĭ poruncesce.
O bólă vindecă pĕ alta când vine una după alta.
14600 Ca să nu te 'mbolnăvescĭ nicĭ trupesce nicĭ sufletesce,

dooĕ lucrurĭ sĕ păzescĭ; pentru a trupuluĭ bună pază dĕ răcélă şî la mâncare orînduĭélă, ĭar lăcuinţa în cel maĭ curat aer; ĭar pentru a sufletuluĭ dĕpărtare dĕ orĭ-ce întristare, şî urmare la tóte după cugetul cel bun.
Ca să scapĭ dĕ orĭ-ce bólă, sângele şî stomahul să ţi le curăţĭ fără greşală.
Cu 'nfrînarea poftelor, cu liniştirea minţiĭ, cu dietă bună, cu o muncă potrivită, şî cu o plimbare pĕ jos, saŭ călare, scapĭ dĕ multe bóle.
Cureţenia stomahuluĭ, uşurinţa bóleĭ.
La început să te silescĭ pĕ bolnav să'l tămăduĭescĭ, ĭar nu pĕ la sfîrşît, când nu maí are nicĭ o nădejde dĕ scăpare.
14605 La bólă sufletéscă, doctorie duhovnicéscă.
Maĭ bine mórte, dĕ cât bólă necurmată.
Maĭ bine tu să bolescĭ, dĕ cât la bolnav să slujascĭ.
Mulţimea dĕ bóle, la dohtor pâine móle.
Nicĭ o bólă e maĭ grea dĕ cât întristarea.
14610 Nicĭ o bólă maĭ mare ca bóla nesaţuluĭ.
Nicĭ odată la bólă să gândescĭ, că maĭ rĕŭ te 'mbolnăvescĭ.
Nu numaĭ pĕ cel dĕ trup bolnav, să veĭ să'l tămăduĭescĭ, ci cu mult maĭ mult pĕ cel ce cu sufletul bolesce
Nu te lenevi a cercetà pĕ cel bolnav.
Piste putinţă a se sculà toţĭ ómeniĭ din bóle.
14615 Pĕ bolnav când ĕl cauţĭ, fie cât dĕ sărac, d'opotrivă să'l cauţĭ ca şî pĕ cel bogat.
Pĕ bolnav să nu'l ascultĭ că maĭ rĕŭ ĕĭ facĭ, ci şî cuţitul şî dohtoria, fie cât dĕ grea, fără milă să le urmezĭ, pre cum şî când trebuinţa cere.
Pĕ ţĕranul din norodul tĕŭ, când sĕ ìmbolnăvesce să'l cauţĭ, nu numaĭ cu dohtorĭ ci, cu mult maĭ mult, cu cele trebuincĭóse dĕ hrană, cu uşurinţa muncelor, şî cu o bună ocrotire dĕspre năpăstuirĭ; că el maĭ dĕ multe orĭ sĕ îmbolnăvesce dĕ flămândie şî dĕ chinurile muncilor, dĕ cât dĕ cele-l-alte bóle.
Cel maĭ mare vrăjmaş al bólelor dohtorul sĕ 'nţelege.
Cel bolnav, cu nădejdea dĕ sănătate sĕ mângâie.
14620 Cine nu sĕ îmbolnăvesce la Domnul nicĭ-cum maĭ gândesce.
Bóla ascunsă, maĭ rea ca orĭ-ce bólă.
Bóla intră cu carul şî ĭese pĕ urechĭa aculuĭ.
Bóla, unde găsesce odihnă maĭ bună, acolo zăbovesce.
Bóla in mâna Domnuluĭ stă să o alineză.
14625 Bóla îndelungată ĕţĭ ridică, dĕ tot, ori ce curaj ce-a maĭ rĕmas.
Bóla vine cu poşta şî sĕ întórce pĕ jos.
Bóla cu căldură nu e cam bună.

Bóla lungă trece primejdia rea.
Bóla lungă bĕtrânețe ne-aduce.
14630. Bóla pat móle unde găsesce, acolo sĕ odihnesce.
Bóla sufletéscă cu nimic alt să tămăduĭesce, dĕ cât cu dobândirea priciniĭ, ce o pricinuĭescĭ.
Bóla trupuluĭ lesne sĕ vindecă, ĭar a sufletuluĭ cu mare nevoință.
Bóla cea ĭute cu mult maĭ lesne sĕ tămăduĭesce că pĕ dolitor ĕl deștéptă.
Bóla cea maĭ grea la cel sfadnic, sĕ 'nțelege când nu maĭ găsesce cu cine să sĕ maĭ sfădéscă.
14635 Bóla biruĭesce șĭ pĕ cel ce în rĕsbóĭe pĕ toțĭ 'ĭ-a biruit.
Bóla dĕ grab s'o cercetezĭ, să n'o țiĭ ascunsă că sĕ'nrădăcinéză, nu maĭ scapĭ dĕ ea.
Bóla șĭ bĕtrânețele cu banĭ nicĭ cum sĕ dĕpărtéză.
Boleșnita cea maĭ mare când mintea sĕ smintesce.
Bolnavul, supĕrător la cel ce 'ngrijasce dĕ el.
14640 Bolnavul, tot dĕ mórte grăĭesce, dar nicĭ odată crede că o să móră.
Bolnavul cu dohtoriĭ trăĭesce.
Dacă numaĭ cu suflarea s'ar ridica bóla, nicĭ un bolnav s'ar maĭ aflà.
Din cea maĭ mică a sufletuluĭ durere, bólă mare sĕ aprinde, ce nicĭ o tămăduire, dĕ ea sĕ póte prinde.
Dĕ bóle lumescĭ, mult să te ferescĭ, ca să nu te primejduĭescĭ.
14645 Dĕ bolnav să te ferescĭ, dĕ trupul luĭ să nu te lipescĭ ca să nu te smerduĭescĭ.

Pentru Bogațĭ i Bogăție

Veḑĭ *Săracĭ.*

Pentru Bolnavĭ

Veḑĭ *Bóle.*

Pentru Bondocĭ

Cel bondoc, mic dĕ trup șĭ'ndesat sĕ vede, ĭar inimă mare are șĭ putere șĭ maĭ mare.

Pentru Bordeĭe

Bordeĭul mĭeŭ, maĭ bun, ca orĭ-ce palat strein.

Pentru Buze

Buzele să nu le strîmbezĭ, nicĭ dĕstrămate să le arĕţĭ, saŭ dinţiĭ să ţiĭ rînjescĭ, când cu orĭ-cine vorbescĭ, că te-arĕţĭ dĕ maĭmuţă, în haĭne boĭerescĭ.
Buzele tale viclenie nicĭ cum sĕ grăiéscă.
14650 Buzele cele viclene, otravă varsă unde sărută.
Buză dĕ buză când sĕ prinde, foc în inimă ţi-aprinde.

Pentru Bucate, adică Sĕmĕnáturĭ şî Cele dĕ masă

Veḑĭ *Mâncare.*

Veĭ să aflì bucatele tóte dĕ sunt bune? du-le la cel flămând, să ţi le încerce.
La strînsul bucatelor, nimenĭ fără trébă să rĕmâĭe p'acasă.
Până nu veĭ pune bucatele în ambare, nu te lasă dĕ munca lor, fie cât dĕ mare.
14655 Felurimea bucatelor, stricarea stomahuluĭ, ş'a stomahuluĭ stricare, a sănătăţiĭ dĕrăpĕnare, dĕ veĭ maĭ mult să trăĭescĭ, feresce-te dĕ ele.
Cel ce măresce preţul bucatelor, îndată dobândesce blăstemul noródelor.
Bucata la masă, când o miroşĭ la nas, nicĭ cum s'o maĭ puĭ la masă.
Bucate dĕ felurĭ multe, cere şî bĕuturĭ maĭ multe, şî bĕuturile cele maĭ multe, mintea dîn loc ţe-o smintesce.

Pentru Bucurescĭ

Bucuresciĭ, mehenghĭul streinilor, c'a tuturor rugină o dă pĕ faţă.

Pentru Bucurie

14660 Orĭ-ce bucurie, făr' dĕ mică întristare, nu'şĭ are a sa stare.
Piste mĕsură, nicĭ să te bucurĭ, nicĭ să te 'ntristezĭ, că şî una şî alta la vătĕmare privesc.
Să te bucurĭ, orĭ-când veḑĭ pĕ orĭ-cine 'n veselie.
Ce bucurie la muĭere maĭ dulce, dĕ cât când pântecele rod eĭ ĕĭ aduce.
Bucuria, întristarea şî spaima cea mare, orĭ mintea ţe-o smintesce, saŭ mórtea ţe-aduce făr' dĕ veste.

14665 Bucuria cu 'ntristarea, surorĭ nedespărţite, căcĭ una după alta, ca ḑioa şî nóptea, vine şi sĕ duce, d'aceea tu, nicĭ mult să te bucurĭ nicĭ pré mult să te întristezĭ.
Bucuria, cât dĕ mică, inima ţe-o odihnesce, ĭar întristarea ţe-o topesce.
Bucuria ne 'nveselesce, şî vĭéţă ne dăruĭesce.
Şî bucuria cu mĕsură şî întristarea după mĕsură, merge pĕ urmă bună.

Pentru Bune, Bunĭ, Bunătăţĭ

Veḑĭ *Bine.*

Pentru Bună diminéţa

Veḑĭ *Diminéţă.*

Pentru Burtă

Burta priimesce multe şî puţine.

Pentru Buhăbie

Veḑĭ *Trândăvie.*

Pentru Bĕuturĭ

Veḑĭ *Beţĭ.*

Pentru Băĭ

Veḑĭ *Băĭeturĭ.*

Pentru Bănuĭală i Bănuitorĭ

Veḑĭ *Indoĭélă.*

Pentru Bărbaţĭ i Bărbăţie

Veḑĭ *Muĭerĭ.*

14670 Acum bărbatul sĕ cunună, nu cu muĭerea sa, ci cu zestrea

eĭ, ce dĕ tot străină la el sĕ privesce, şî piste puţină vreme, cu totul ĕĭ lipsesce, împreună cu muĭerea.
O muĭere, şî numaĭ, piste putinţă să mulţumescĭ, ne cum la dooĕ şî la maĭ multe să pândescĭ.
Omul bărbat, nicĭ o dătă în lipsă sĕ află.
Orĭ sĕ aibĭ muĭere bună, orĭ nicĭ dĕ cum.
Orĭ-ce patimă, fie cât dĕ grea, cu mult maĭ mică sĕ 'nţelege, dĕ cât lipsa dĕ bărbat.
14675 In mijlocul muĭerilor nu şedé multă vreme, ca să nu pĭerḑĭ numele dĕ bărbat.
Vaĭ dĕ tine, când muĭerea ĕţĭ va da cu picĭorul.
Vaĭ dĕ bărbatul acela, ce muĭerea ĕl îmbună!
Vătaf dĕ muĭerĭ să te păzescĭ să nu te facĭ, nicĭ cum şî nicĭ odată.
Caută'ţĭ ţie muĭere, ajutor muncilor tale.
14680 Ca să placĭ la muĭerĭ, trebuĭe să le lauḑĭ dĕ câte orĭ le grăĭescĭ.
Ca să schimbĭ la gusturĭ, alege pĕ cea maĭ frumósă; ca să dobândescĭ nevéstă dĕ casă, alege pe cea maĭ dĕ ispravă; ca bine să te hrănéscă, alege pĕ cea maĭ bogată.
Cu muĭere când glumescĭ, sufletul să nu ţe-l plecĭ.
Cu muĭere măritată, nicĭ să glumescĭ, nicĭ în pilde să grăĭescĭ, ca să nu te încurcĭ în maĭ marĭ nĕcazurĭ.
Cu muĭerele maĭ lesne te dĕdaĭ să vorbescĭ, dĕ cât cu bărbaţiĭ, dar feresce să nu te atingĭ dĕ cinstea lor, că vaĭ dĕ tine.
14685 Cu bărbăţiile nóstre, maĭ dĕ multe orĭ, pizmă şî urîcĭune dĕ la ceĭ l-alţĭ dobândim.
Când ĕţĭ alegĭ muĭere, păzesce-te să nu ĭésă în potriva gânduluĭ tĕŭ, lucru cel maĭ anevoĭe a nemerì.
Când veĭ să vorbescĭ cu muĭere, trebuĭe maĭ întâĭŭ să înveţĭ limba eĭ, ş'apoĭ să'ĭ grăĭescĭ.
Când veĭ gândì numaĭ la o muĭere, maĭ odihnit veĭ dormì.
Când muierea te ĭubesce şî cinstea ţe-o păzesce, trebuĭe şî tu să'ĭ suferĭ, cele-l-alte ale eĭ cusururĭ.
14690 Când muĭerea numaĭ te mângăĭe, atuncĭ numaĭ sĕ ḑicĭ *«ferice dĕ mine»*.
Câte scie satul, nu scie bărbatul.
Credinţa la muĭere, nicĭ cum să ţe-o daĭ, că nu o maĭ aĭ.
La orĭ-ce ĕţĭ cunoscĭ bărbăţia ta să nu te daĭ înlăturĭ, ci în faptă să ţe-o arĕţĭ, ca cinste să dobândescĭ.
La viers dĕ muĭere să nu ascultĭ multă vreme, că'ţĭ amăgesce îndată tótă mintea ta.
14695 La muĭere cu dulcéţă, că într'alt chip te dă pĕ ghĭéţă.
La muĭere când te uiţĭ, cu patru ochĭ să te uiţĭ, ca să nu te întunecĭ.

La muïere când te uiţĭ, lumînare să nu-ĭ aducĭ, că îndată te înşĕlĭ.
La muïere când te uiţĭ, să te ştergĭ bine la ochĭ, ca nu cumva să te 'ncurcĭ.
Maĭ mult pĕ tine să învinovăţescĭ, dĕ cât pĕ soţia ta, ce dĕ la tine pildă ïea.
14700 Mare ruşine la bărbat, muïerea să'l hrănéscă.
Muïerea altuïa să nu îndrăsnescĭ a luà, c'asemene şî p'a ta, alţiĭ o vor lua, după chiar pilda ta.
Muïerea ĕşĭ lasă părinţiĭ sĕĭ pentru dragostea ta, muïerea ĕşĭ dă cinstea şî vïéţa eĭ în mâinele tale, muïerea ĕţĭ dă copiĭ pentru veşnicia némuluĭ tĕŭ, muïerea ĕţĭ gătesce jertfelnicul cel maĭ curat, pentru ea şî tu trebuïe să te jĕrtfescĭ.
Muierea voïnică, copiĭ voïnicĭ ĕţĭ face, ïar cea molecită, dĕ tot moleciţĭ; d'aceea alegeţĭ muïere voïnică, şî la trup şî la minte, c'asemene copiĭ să dobândescĭ.
Muïerea cât dĕ bună, să n'o slăbescĭ din frîŭ.
14705 Mâna celuĭ bărbat sĕ umple dĕ avuţie.
Nu încredinţa la muïerea ta tótă averea ta.
Nu cu vorbe aspre ci cu vorbe dulcĭ, pĕ muïere s'o îndupleci.
Numaĭ cu un ochĭŭ, nicĭ cum şî nicĭ odată să îngrijescĭ dĕ muïerea ta.
Nu te uïta în oglindă, ci la semne ca să lovescĭ, că oglinda pentru muïerĭ, ïar semnul pentru bărbaţĭ.
14710 Nu te linguşì pĕ lângă muïere, când cântă ea dĕ dor.
Nu'ţĭ pune mintea cu muïerea când greşasce să o baţĭ, că muïerea sĕ'nţelege ca un dichis dĕ casă, ce cu cât ĕl trântescĭ el maĭ rĕŭ sĕ strică, ïar cu cât ĕl păstrezĭ şî maĭ mult ĕl cinstescĭ, cu atât maĭ mult 'ţ-e drag, cu el să te slujescĭ.
Putere asupra ta muïeriĭ să nu-ĭ daĭ.
Păzesce-te cât veĭ putea să nu te încalece vre-o muïere cumva.
Păzesce 'ţĭ muïerea, dĕ piş-piş muïeresc.
14715 Pĕ muïerea ta nicĭ cum s'o mâhnescĭ cumva, cá cósta ta pătimesce.
Până ce ĕţĭ aĭ puterea şî starea întrégă, tóte muïerile te cinstesc, cum le pĭerḑĭ nicĭ însuşĭ nevésta ta; păzesce-le să nu scapeţĭ, nicĭ din una, nicĭ din alta, ca să le aĭ pururea pĕ tóte voïóse.
Firea a făcut şî Domnul a poruncit, ca bărbatul să stăpânéscă pĕ muïerea sa, dar urmarea sĕ vede acum cam împotrivă.
Cel cu bărbăţie mare rabdare are, la orĭ-ce întîmplare.

Cel maĭ mojîc bărbat, când nevésta i sĕ plécă, maĭ mult o cinstesce.
Cel bărbat cu bărbăţie dĕ orĭ-ce primejdie, nicĭ o grijă are.
14720 Ce rĕŭ maĭ mare la bărbat, dĕ cât când ĕşĭ pĭerde muĭere bărbată!
Bărbatul în adevĕr, cap caseĭ după lege, dar şî muĭerea ajutor bărbatuluĭ sĕ 'nţelege.
Bărbatul îngerul muĭeriĭ, bărbatul sufletul muĭeriĭ, bărbatul scăparea eĭ.
Bărbatul ca un foc, ĭar muĭerea făr' dĕ foc sĕ arde.
14725 Bărbatul capul muĭeriĭ, bărbatul legea muĭeriĭ, bărbatul crucea muĭeriĭ.
Bărbatul cu muĭerea într'o glăsuire să petrécă şî dragostea între eĭ neclintită să sĕ găséscă.
Bărbatul cu muĭere bună vĭéţă îndoită trăĭesce.
Bărbatul când pătimesce, muĭerea c'o mângâĭere patima 'ĭ-o potolesce.
Bărbatul la zestre maĭ mult privesce, când muĭere ĕşĭ alege, d'aceea şî muĭerea maĭ lesne ĕl stăpânesce.
14730 Bărbatul la frumuseţe ĭar muĭerea la putere, d'opotrivă rîvnă aŭ.
Bărbatul pentru nevéstă vĭéţa să 'şĭ-o jĕrtféscă.
Bărbatul pĕ muĭere cu dragoste să o cheme, şî muĭerea pĕ bărbat cu mare ruşine să'l priiméscă în pat.
Bărbatul pĕ nevéstă maĭ mult dĕ cât pĕ sine, pururea s'o cinstéscă.
Bărbatul sĕ cuvine vrednic dĕ casă să fie, şî s'o umple dĕ bucate, ĭar nevésta sĕ cuvine să păstreze ale caseĭ şî pĕ bărbat sĕ'l asculte, c'acestea sunt datoriile lor.
14735 Bărbatul să poruncéscă în casă şî să stăpânéscă.
Bărbatul să păzéscă cinstea nevesteĭ sale
Bărbatul temĕtor îşĭ învaţă pĕ muĭere curvă.
Bărbatul te pîrlesce, ĭar muĭerea te jĕrtfesce.
Bărbatul ce în oglindă ca muĭerea sĕ gătesce, firea l'a făcut bărbat, şî el s'arată muĭere.
14740 Bărbatul după vînă şî muĭerea după dinţĭ.
Bărbatul dĕ muĭere maĭ lesne sĕ înşală, dĕ cât muĭerea dĕ bărbat, lucru cam din potrivă şî dĕ mare mirare.
Bărbatul, bărbat trebue să s'arate şî muĭerea pite late, trebuĭe să ne-arate.
Bărbat cu dooĕ muĭerĭ, cu mare nevoinţă, ĭar muĭerea cu doĭ bărbaţĭ, cu mare înlesnire.
Bărbaţiĭ în adevĕr fac isprăvile cele maĭ marĭ, însă pĕ eĭ fără îndoĭélă muĭerile ĕĭ nasc bărbaţĭ.
14745 Bărbăţia sufletuluĭ, cel maĭ mare dar.

Pentru Bărbăție

Vedĭ *Bărbațĭ.*

Pentru Băsnitorĭ

Vedĭ *Basne.*

Pentru Bătaĭe

Vedĭ *Rĕsboĭŭ.*

In loc dĕ toĭege, țîțele să ți le daĭ, ca în loc dĕ sânge lapte să vedĭ că curge.
Intâĭŭ cu sfatul, apoĭ cu dojana șî în urmă cu bătaĭa, la cel ce nu ĭea nicĭ dĕ una nicĭ dĕ alta.
Când bațĭ pĕ orĭ-cine, bagă dĕ sémă la lovitură că, dĕ multe orĭ, o palmă numaĭ, șî mórte aduce c'o lovitură.
Maĭ mult cu spaĭma dĕ cât cu bătaĭa să înfricoșezĭ pĕ orĭ-cine.
14750 Fugĭ dĕ unde cel bătut plătesce glóba, celuĭ ce l'a bătut.
Bine e, fără bătaĭe, dar când nu sĕ póte, locul dĕ bătaĭe spinarea sĕ 'nțelege.
Pĕ om orĭ, în ce parte a trupuluĭ ĕl veĭ bate, tot o bătaĭe sĕ 'nțelege, ca oul ce în cap ĕl veĭ cĭocni, tot acea spargere ĕĭ facĭ; d'aceea maĭ bine cu cuvîntul să'l lovescĭ, c'atuncĭ nicĭ o vătĕmare ĕĭ facĭ.

Pentru Bătaĭe dĕ Joc

Vedĭ *Clevetire.*

Pentru Bătăliĭ

Vedĭ *Rĕsboĭŭ.*

Pentru Bĕtrânĭ, Bĕtrâne i Bĕtrânețe

Vedĭ *Tinerĭ, Tinerețe șî Cărunțețe.*

Omul când îmbĕtrânesce, atuncĭ la cele sufletescĭ gàndesce.
Omul, la bĕtrânețe șî dĕ maĭ are poftă, la cele din tinerețe, dar rușinea nu ĕl ĭértă să'șĭ maĭ arate acea poftă.
14755 Omul dacă îmbĕtrânesce grețos sĕ pare la coconașĭ.
Orĭ-ce să învețe șî îmbĕtrânesce, aprópe dĕ peire este.

Orĭ-ce greutate ne aduc cu venin, bĕtrâneţele când ne vin.
Urît bĕtrânul ce în dĕsfrînărĭ vĭéţa ş'o petrece.
Inainte alergând în bĕtrâneţe te vedĭ căḑênd, nicĭ cum la ele gândind.
14760 Intre bĕtrânĭ să te amestecĭ, şî dĕ cel maĭ înţĕlept să te lipescĭ.
Vaĭ dĕ acela când ajunge, dĕ 'l întrébă bĕtrâneţele: unde'ţĭ sunt tinereţele?
Vaĭ dĕ césul acela când tinereţele, dĕ la noĭ sĕ dĕpărtéză, şî bĕtrâneţele ne îmbrăţişéză.
Vaĭ dĕ cel ce nu îngrijesce dĕ bĕtrâneţe la tinereţe.
Grele sûnt bĕtrâneţele, uşóre sûnt tinereţele.
14765 La bĕtrâneţe, tînĕr să te arĕţĭ, şî la tinereţe bĕtrân.
Copiĭ cu arşîcele şî bĕtrâniĭ cu poveţele.
Cununa bĕtrâneţelor înţelepcĭunea.
Când tineriĭ cumva greşesc, bĕtrâniĭ ĕĭ dojenesc, dar când bĕtrâniĭ vor greşì, cine dĕ eĭ vor îngrijì.
Când ceĭ bĕtrânĭ nebunĭ, copiiĭ ce vor fi?
14770 La betrâneţe dacă veĭ damele maì des să te vaḑă, trebuĭe să aĭbĭ un tînĕr pururea lângă tine.
Maĭ înainte bĕtrâneţele mult sĕ cinsteà şî dĕstoĭnicia maĭ presus sĕ slăveà, ĭar acum şî una şî alta dĕ vrăjmaş rĕmăseră.
Maĭ bine tînĕr şî dĕ tot cinstit, dĕ cât bĕtrân şî'n blĕstĕmăţiĭ tăvălit.
Măcar acum la bĕtrâneţe învaţă-te cu blândeţe, dacă până acum aĭ fost dĕ tot cumplit.
Nimic alt maĭ cumplit în lume dĕ cât bĕtrâneţele, că cum ele sĕ ivesc, în cap te lovesc, vederea şî mintea curînd sĕ întunecă, capul în jos sĕ plécă, picerele şî mâĭnile nicĭ cum ĕţĭ maĭ slujĕsc, urechile asurḑesc, frumuseţea sĕ rîdică, vîrtutea sĕ slăbesce, dĕ muĭerĭ te dĕslipesce, orĭ-ce chinuire fără nicĭ o milă.
14775 Povara ochilor în adevĕr obositóre, d'aceea bĕtrâneţele în adevĕr amare.
Numaĭ mórtea pĕ bĕtrânĭ ĕĭ póte tămădui dĕ bóla bĕtrâneţelor; o! ce tămăduire!
Pururea să îngrijĕscĭ ca bĕtrâneţe cinstite la bĕtrâneţe să dobândescĭ.
Pĕ ceĭ maĭ bĕtrânĭ ca pĕ nisce părinţĭ să 'ĭ cinstescĭ.
Rógă-te luĭ Dumneḑĕŭ ca bĕtrâneţele să 'ţĭ fie cu bine.
14780 Să te ruşinezĭ dĕ cărunteţele celuĭ bĕtrân, ca şî dĕ tine mâĭne alţiĭ să sĕ ruşineze.
Pĕ bĕtrânĭ muĭerile nu 'ĭ pré ĭubesc că nu le maĭ slujĕsc.
Să cinstescĭ pĕ ceĭ bĕtrânĭ şî dĕ sfat să le mulţumescĭ, c'asemenea la vreme şî tu să dobândescĭ.

Puţinĭ ceĭ ce sciŭ, să s'arate bĕtrânĭ.
Tóte bĕtrâneţele sĕ vestejesc şî 'ndată te părăsesc, numaĭ înţelepcĭunea cu cât îmbĕtrânesce, cu atât maĭ mult înfloresce.
14785 Fugĭ dĕparte dĕ bĕtrâne, că lesne ele sparg casele cele maĭ bune.
Frică să 'ţĭ fie mare dĕ bĕtrâneţe că te ajung, că nu vin singure ele, bată-le Dumneḑĕŭ!
Ce e maĭ urît în lume dĕ cât bĕtrâneţe grele!
Ce urît la vedere, bĕtrâneţe necinstite.
Cel ce nicĭ la betrâneţe nu sĕ dĕştéptă, nebun întreg sĕ socotesce.
14790 Cel ce cere bĕtrâneţe lungĭ, rîvnesce la necazurĭ şî la chinuirĭ.
Cine bĕtrâneţele nu le cinstesce, cel maĭ necinstit sĕ socotesce.
Cine 'şĭ aduce aminte d'ale sale tinereţe, mare mâhnire dobàndesce l'ale sale bĕtrâneţe.
Bĕtrâneţe odihnite, să te rogĭ luĭ Dumneḑĕŭ, să 'ţĭ dé la vremea lor.
Bĕtrâneţe urîte anevoĭe a le schimbà.
14795 Bĕtrâneţele alt loc numaĭ aŭ, dĕ cât sfîrşitul vĭeţiĭ.
Bĕtrâneţe adînce, bólă necurmată.
Bĕtrâneţele cum sĕ ivesc, la tinereţe poftesc.
Bĕtrâneţele cu cele trecute te învaţă ca cel maĭ bun dascăl, dar cam pĕ la sfîrşit.
Bĕtrâneţele când vin, vin cu tóte cele rele.
14800 Bĕtrâneţele la om, ĭérna vìeţiĭ sale.
Bĕtrâneţele la om bune, când şî tóte cele-l alte bune.
Bĕtrâneţele la om lesne sĕ cunosc, când genuchele ĕţĭ slăbesc, şî jos la pămînt sĕ plécă, faţa ĕţĭ sĕ sbîrcesce, spatele ţi sĕ gârbovesce şî gogóşă dobândesce; plăcerile dĕ olac dĕ la tine fug.
Bĕtrâneţele minte nicĭ cum ĕţĭ aduc, d'aceea şî la bĕtrâneţele, dĕ minte să te îngrijĕscĭ.
Bĕtrâneţele pĕ om greŭ şî rĕŭ ĕl chinuĭesc, şî fără milă pururea ĕl necăjesc.
14805 Bĕtrâneţele rupe şî pătrunde tóte ale trupuluĭ puterĭ.
Bĕtrâneţele singure ele cea maĭ grea bólă.
Bĕtrâneţele să le cinstescĭ, că şî tu le aştepţĭ.
Bĕtrâneţele cer vĭéţă linîştită; ferice dĕ cine a dobândit-o.
Bĕtrâneţele cinstite — însă cele nespurcate.
14810 Bĕtrâneţele şî când noĭ le-am dori, bine ar fi a nu le maĭ dobândì.
Bĕtrâneţele şî mórtea dooĕ rele neapĕrate, ce pururea ne aşteptăm fără a gândì la ele.

Bĕtrâneţele şi somnul ne arată drumul călătorieĭ după acéstă lume.
Bĕtrâneţele şi bólele, curieriĭ morţiĭ.
Bĕtrâniĭ obicĭnuĭesc a dà sfatul cel maĭ bun, ca să sĕ arate în lume că daŭ şi pilde bune.
14815 Bĕtrâniĭ în adevĕr dĕ tinere aŭ trebuinţă, dar şi bĕtrânele dĕ tinerĭ maĭ mare trebuinţă.
Bĕtrâniĭ la bĕtrâneţe încep a sfătuì, când numaĭ pot urmà cele din tinereţe.
Bĕtrânul în treĭ picere, cu capul între picere.
Ceĭ bĕtrânĭ în dooĕ gândurĭ copiĭ micĭ sĕ socotesc, odată 'n copilărie, ş'altă dată în cele maĭ adâncĭ bĕtrâneţe.
Celor bĕtrâne muĭerĭ, numaĭ muierea bĕtrână le dă piste nas.
14820 Cel ce îmbĕtrânesce, sĕ vede că nu s'a slujit nicĭ odată dĕ dohtorĭ.
Cel bĕtrân şi fără minte tot copil este.
Bĕtrâna când sĕ gătesce, la óre-ce maĭ poftesce.
Bĕtrâna, când sĕ socotesce că numaĭ e dĕ ĭubit, inima s'a topit.
Ceĭ bĕtrânĭ n'aŭ trebuinţă d'a maĭ învĕţà, dĕ cât să 'şĭ aducă aminte cele ce aŭ învĕţat, că îndestul le este, a le urmà când vremea nu-ĭ maĭ este, a maĭ învĕţà.
14825 Bĕtrâneţele cam multe suferă, că vremea îndelungată, multe întîmplărĭ ne aduce.
Bĕtrânul între fete, maĭ bine sĕ înveselesce, ĭar fetele între bĕtrânĭ posomorîte s'arată.
Bĕtrânul cu muĭere tînĕră întineresce lângă ea, ĭar tînĕra cu bărbat bĕtrân îmbĕtrânesce după el; vaĭ dĕ amîndoĭ!
Bĕtrânul când jócă 'n horă, cu pĕrul îmbĕtrânesce, cu mintea întineresce.
Bĕtrânul când cade pĕ ghĭéţă şi nu póte a sĕ sculà, atuncĭ numaĭ simte bĕtrâneţele.
14830 Bĕtrânul când pătimesce să móră maĭ bine voĭesce, cum mórtea sĕ ivesce ḑice că trupul nu maĭ pătimesce.
Bĕtrânul când sĕ mânie, anevoie sĕ dĕsmânie.
Bĕtrânul cât dĕ dulce, supĕrare la tinerĭ aduce.
Bĕtrânul la bĕtrâneţe maĭ mult la pămînt sĕ uĭtă, şi la el maĭ mult sĕ plécă, unde a merge sĕ pripesce.
Bĕtrânul anevoie crede, pentru că maĭ multe în lume a păţit.
14835 Bĕtrân cu bĕtrân sĕ pot înţelege, şi tînĕr cu tînĕr, ĭar muĭerea cu amîndoĭ vorbă dulce are.
Bĕtrân la trup sĕ te-arĕţĭ, ĭar nu la minte.
Bĕtrân sĕ 'nţelege, cel ce vede ş'înainte ş'înapoĭ, şi cel ce nu sĕ căĭesce nicĭ înainte nicĭ înapoĭ.

După tinereţe aştéptă bĕtrâneţe.
Dĕ veĭ să te încăldescĭ la ĭérna bĕtrâneţelor, căpuĭesce-te maĭ bine din vara lor.
14840 Dĕparte dĕ casa ta muĭere bĕtrână, când nevéstă tînĕră aĭ lângă tine.
Şi cea maĭ bĕtrână până în sfîrşit, duce dorul cântecululuĭ dĕ zorĭ.

Pentru Bĕşînă

Veḑĭ *Rîgîĭtură.*

Pentru Blagoslovenie şî Blĕsteme i Blĕstemaţĭ şî Blĕstemăţiĭ

Cu mâna blagoslovescĭ, dar pĕcatul în cap nicĭ cum ĕl lovescĭ, fără 'ndreptare dĕ rea urmare.
Cel maĭ mic dĕ la cel maĭ mare blagoslovenie ĭea, ĭar nu şî din potrivă.
Blagoslovenia părinţilor, tăria caselor.
14845 Omul dĕdat cu blestemăţiĭ, în ḑioa ce n'a făcut nicĭ o blestemăţie, n'o socotesce dĕ ḑi.
Omul blĕstemă, ĭar în mâna Domnuluĭ stă să'l asculte saŭ nu.
Când nu putem rĕsplăti óre-căruia la blesteme alergăm.
Maĭ bine cel năpăstuit să te blesteme, dĕ cât să te blagoslovéscă, că blagoslovenia dĕ silă maĭ rea dĕ cât blestemul.
Pĕ cine veĭ sĕ blestemĭ, dĕstul e să'ĭ ḑicĭ: «*să n'aibĭ parte dĕ nevèstă*».
14850 Cel din fire blestemat, cu miĭ şî sute facerĭ dĕ bine. nu cunósce, că s'a îndatorat.
Bine să cuvîntezĭ şî să blagoslovescĭ pĕ cel ce te blestemă, c'atuncĭ blestemul pĕ el cade.
Blestemat dĕ Domnul, cel ce nu ĭubesce pĕ fratele sĕŭ, dar cu mult maĭ blestemat cel ce sĕ arată, vrăjmaş şî duşman frăteluĭ sĕŭ.
Blestemul părinţilor, pedépsa Domnuluĭ.
Blestemul slugiĭ, pentru neplată dĕ slujbă, cea maĭ mare blestem.
14855 Blestemăţiile, născocirile celor maĭ dĕ necinste.
Blestemăţiile să le urăscĭ, ĭar pĕ cel blestemat să'l îndreptezĭ, ca dohtorul ce urasce orĭ-ce bólă, ĭar pĕ bolnav sĕ silesce să'l tămăduĭéscă.
Blestemăţiile cele maĭ marĭ pĕ la curţile cele maĭ marĭ.

Pentru Blesteme, Blestemaţĭ i Blestemăţiĭ

Veḑĭ *Blagoslovenie.*

Pentru Blânḑĭ şî Blândeţe

Veḑĭ *Răbdare.*

Omul blând cel maĭ bun dohtor al inimiĭ sĕ 'nţelege.
Impĕrătésa albinelor, pentru ale eĭ blândeţe, şade ne-atinsă în mijlocul acelor; aşa, şî tu, veĭ şĕdea în mijlocul noródelor, cu suliţe înarmate dacă blândeţe veĭ avé.
14860 In cea maĭ mare tréptă dĕ te veĭ suì, blândeţele să nu le pĭerḑĭ, ĭar asprimea firiĭ cu totul s'o dĕpărtezĭ.
Cu nevoinţă şî muncĭ sĕ ispitesce cel blând şî mult răbdător.
Cu fire blândă, pĕ toţĭ prietenĭ ĕĭ aĭ.
Cu blândeţe bune maĭ multă dragoste dobândescĭ.
Maĭ întâĭŭ cu blândeţele dĕ cât cu cruḑimea, că şî la rană dohtorul maĭ întâĭŭ cu blasturĭ, apoĭ cu cuţitul.
14865 Nimenĭ pentru blândeţe vre'odată s'a căit, ĭar pentru cruḑime şî asprime, dĕ miĭ şî sute dĕ orĭ.
Fericiţĭ ceĭ blânḑĭ, că nu cunosc mânia.
Fericiţĭ ceĭ blânḑĭ, că cea maĭ tare mânie lesne o înduplecă.
Ceĭ slabĭ din fire şî blânḑĭ sĕ vĕd din fire.
Ceĭ cu inimă blândă uită rĕul ce a păţit, cât dĕ mare va fi fost.
14870 Cel maĭ mare dar blândeţele la om.
Cel blajìn firesce, dragoste dobândesce.
Cel blând cătră aĭ sĕĭ, dĕ obşte blând sĕ numesce.
Cel blând la tóte curînd, sĕ înduplecă nevrênd.
Cel blând maĭ lesne ĭértă.
14875 Blândeţe, cu îndurare, prea rare.
Blândeţele unuĭ domn supus, ţine pĕ norod.
Blândeţele la omenire privesc, ĭar cruḑimea la hĭare.
Blândeţele maĭ tăĭóse, dĕ cât orĭ-ce armă dĕ rĕsboĭu.
Blândeţele, stréja domnilor.
14880 Blândeţele, dohtorul inimiĭ.
Blândeţele, dragoste dĕ la norod ţe-aduce.
Blândeţele, şî pĕ cel maĭ cumplit, lesne ĕl îmblânḑesce.
Blând la inimă să fiĭ, că cu blândeţe bune pĕ toţĭ ĕĭ poţĭ dobândì.
Blând să te arĕţĭ ca mĭelul, ĭar nu cumplit ca leul.
14885 Blând să te-arĕţĭ ca mĭelul, nu dĕ frică, saŭ dĕ vre-o nădejde, ci dĕ a ta bună voĭe.
Dĕparte ceĭ blânḑĭ dĕ ceĭ cumpliţĭ, ca mĭeiĭ dĕ lup.

Pentru Braţe

Vedĭ *Imbrăţişare*.

Pentru Brănişor

La brănişor să nu 'ndrăsnescĭ, unde nu stăpânescĭ.
Brănişorul în adevĕr mult te strînge, dar faţa ţe-o dĕstrînge şî ruşinea ţe-o păstrézá.
Brănişorul cum ĕl slobodĭ, ruşinea dĕ la tine îndată sĕ dĕpărtézá.
14890 Brănişorul lucru sfând, dĕ el să nu te atingĭ fără voĭe dată.
Brănişorul nicĭ odată nicĭ să'l legĭ, nicĭ să'l déslegĭ, dĕ faţă cu altul.
Brănişorul strîns, cât veĭ putea să'l ţiĭ, că cinstea ţe-o păstrézá.

Pentru Da

Vedĭ *Nu*.

Pentru Dajdie

Dajdia cât maĭ mare şî maĭ grea, cu atât maĭ rea.
Dajdia, preţ maĭ jos dĕ o pĭele, ĭar nu dĕ dooĕ pĭeĭ, că îndată pĭeĭ.
14895 Dajdia maĭ uşóră ca să n'o pĭerdĭ dĕ tot.
Dajdia după putere, sfântă şî la toţĭ plăcută, ĭar cea împotrivă, cârtélă şî mâhnire.
Dajdia după puterea aceluĭa dĕ care cerĭ, ĭar nu după voĭa ta, ca sĕ poţĭ să o cerĭ.
Dăjdiile nu pĕ cele dĕ trebuinţă, ci maĭ bine pĕ cele dĕ prisos, să le încarcĭ; că fără cele dĕ prisos poţĭ trăi orĭ-cum, ĭar fără cele dĕ trebuinţă nicĭ cum.

Pentru Dame

Cu damele când vorbescĭ maĭ mult mincĭunĭ sĕ le grăĭescĭ, dacă veĭ să le dobândescĭ.
14900 Cine dame nu cinstesce, cel maĭ necinstit sĕ numesce.
Damele să socotesc icónele bărbaţilor.
Damele dĕ curte pururea tinere sĕ înţeleg, d'aceea sĕ ḑice că nicĭ odată îmbĕtrânesc.
Dĕ diminéţă când te scolĭ întâĭŭ dĕ dame să daĭ cu ochiĭ, ca să-ţĭ mérgă tóte cu ugur.

Pentru Danţurĭ

Veḑĭ *Jocurĭ.*

Pentru Dar, Dare şĭ Darnicĭ i Dărnicie

Apa, focul şĭ muĭerea cu cât maĭ mult le daĭ, cu atât maĭ mult cere.
14905 Aşa cum ĭeĭ dă şĭ tu îndată, ca să maĭ ĭeĭ ş'altă dată.
Orĭ-ce dare, firesce milostenie sĕ socotesce.
Orĭ-ce dare la vremea eĭ, prinde loc dĕ mare dar, fie darul cât dĕ mic, dar piste vremea luĭ, întru zădar sĕ 'nţelege, fie darul cât dĕ mare.
Orĭ-ce dar dĕ la vrăjmaş, pagubă ţe-aduce.
Orĭ-ce Domnul ne dă, dĕ bine să'l luăm, că nu scim tainele Domnuluĭ.
14910 O ce vie bucurie, când veḑĭ darul c'o să vie.
Un *«ţine»* fie cât dĕ mic, cu mult maĭ mult să preţuĭesce, dĕ cât miĭ şĭ sute dĕ *«aştéptă c'ĕţĭ voiŭ da»;* că unul e sigur, dar cel-l-alt cu nădejde.
Cuĭ 'ĭ-e milă dĕ darurĭ, strigare şĭ cârtélă asupra luĭ adună.
Cu mult maĭ dĕ ruşine să nu daĭ când ĕţĭ cere, dĕ cât să nu dobândéscă cel ce dĕ la tine cere.
Cu darea, să trage bine orĭ-ce inimă la tine.
14915 Cu darul să nu întârḑiezĭ, că în zadar veĭ da, când piste vreme veĭ da.
Când veĭ să daĭ, curînd să daĭ, că dĕ veĭ zăbovi, la vreme nu veĭ nimeri.
Când daĭ, să daĭ cu îndurare că mult dar are.
Când veĭ ceva să daĭ, veḑĭ maĭ întâiŭ cuĭ daĭ, apoĭ pĕ tine, cel ce veĭ să daĭ, şĭ în urmă, ceea ce veĭ să daĭ, ca tóte potrivite după a luĭ cinste şĭ după a luĭ putere să fie dăruite.
Când veĭ să daĭ ceva n'arĕtà maĭ înainte, celor dup'împrejurul tĕŭ, ceea ce veĭ să daĭ, până nu veĭ da darul din mâna ta.
14920 Când daĭ cuiva ceva, pururea să socotescĭ că maĭ mult dobândescĭ, dĕ cât ceea ce dăruĭescĭ; căcĭ maĭ mult te folosescĭ, cu îndatorirea, ce dĕ la acela dobândescĭ.
Când daĭ, să nu cercetezĭ la cine daĭ, că pururea la un om ca tine daĭ.
Când daĭ, să daĭ cu faţă veselă şĭ voiósă, ca ş'altă dată să maĭ găséscă la tine voĭe voĭósă.
Când dăruĭescĭ, darul îndată să'l puĭ la uĭtare, ĭar când ĕţĭ dăruĭesce să nu'l uĭţĭ în vecĭ.
Cât dĕ puţin tu veĭ da, mult sĕ 'nţelege la cel ce n'are.

14925 La mâna nóstră este să dăm, dar după ce dăm nu maĭ putem înapoĭ să luăm, că necinste căpĕtăm.
La dare maĭ mult pĭerde cel ce priimesce, dĕ cât cel ce dă, că cel ce dă, pĭerde ceea ce dă, ĭar cel ce priimesce, pĭerde slobodenia sa, lucru cel maĭ scump în lume, când supus rĕmâne și îndatorat, celuĭ ce 'ĭ a dat.
Maĭ bine să nu dăruĭescĭ, dĕ cât să dăruĭescĭ, ce nu poțĭ să împlinescĭ.
Maĭ bine dĕ la morțĭ să ĭeĭ și să daĭ la ceĭ viĭ, dĕ cât dĕ la viĭ să hrăpescĭ ca pĕ ceĭ morțĭ să'ĭ hrănescĭ, lucru piste fire.
Nimenĭ nu dice *«ĭe-ne dómne»*, ci toțĭ *«dă-ne dómne»*.
14930 Nu lăudà orĭ-câțĭ vor da, că în urmă veĭ căutà și nu veĭ căpĕtà.
Nu sĕ cuvine să lepedĭ darul în ochĭ când ĕl vedĭ, că dacă să duce n'are cine'l maĭ aduce.
Nu toțĭ ceĭ ce alérgă dobândesc la darurĭ, ci cel ce pĕ alțiĭ întrece, acela dobândesce nume vrednic dĕ darurĭ.
Pururea să dăruĭescĭ, pururea să miluĭescĭ, însă cât e prin putință, ca să nu te găsescĭ și tu în lipsă.
Pĕ calea dreptățiĭ lesne rătăcescĭ, când vre-un dar înainte merge călăuză.
14935 Pĕ ceĭ ce darurĭ în casă ĕțĭ aduc, ca să te mistuĭéscă, dĕparte dĕ casa ta tu să'ĭ osîndescĭ; ĭar pĕ ceĭ ce la tine, vine să céră dĕ la tine, în casă să'ĭ priimescĭ, că la ceĭ dîntâiŭ, tu te îndatorezĭ, ĭar la ceĭ din urmă tu pĕ ĭeĭ ĕĭ îndatorezĭ.
Până când poțĭ dá nimenĭ te urasce, cum staĭ din dare nimenĭ te maĭ vede.
Să daĭ când aĭ ca să poțĭ gâsì și tu, când nu veĭ avea.
Toțĭ a cere alunecă, ĭar a da sĕ încurcă.
Ceea ce nu dă Domnul nu póte luà omul.
14940 Ceea ce Domnul ne dăruĭesce, cu dragoste sĕ primesce, fie bine, fie rĕŭ, că omul nu cunósce al sĕŭ bine, ș'al sĕu rĕŭ.
Ce urît sĕ pare, când cel ce n'are dă celuĭ ce are.
Celuĭ ce dă, i sĕ dă, că darea dulce, dare ne aduce.
Cel ce nu dă nicĭ Domnul luĭ ĕĭ dă.
Cel ce grăbesce la dare, dĕ multe orĭ dă, ĭar cel ce zăbovesce, maĭ nicĭ odată dă.
14945 Cel ce dar priimesce dĕ la cel ce'l mituĭesce foc ĕșĭ bagă în casa sa.
Cel darnic dĕ toțĭ sĕ laudă.
Cine darurĭ priimesce, rob darurilor sĕ priivesce, că lor rĕu sĕ supune.
Darea cu dragoste când sĕ dă, pĕ om îndatoréză.

Darea, cât dĕ mică fie, cinste ĕţĭ aduce ţie.
14950 Darea, cât dĕ próstă fie, la vreme când sĕ dă, prinde loc dĕ bogăţie.
Dare cu peşin, maĭ bună dĕ cât orĭ-ce făgăduĭélă.
Darul orbesce şî pĕ cel cu patru ochĭ.
Darul care facĭ prin ascuns dĕ altul, acela pentru tine grăĭesce cătrĕ altul.
Darul cu interes, spre năpăstuire, foc în casă ĕţĭ aprinde.
14955 Darul în curînd sĕ 'nvechesce, şî îndată sĕ şî uĭtă.
Darul către cunoscĕtorĭ, nicĭ cum mórte are.
Darul când întârḑiéză, şî la vreme nu sĕ 'nfăţiséză, pĭerde numele dĕ dar.
Darul la vremea luĭ, că piste vreme nu sĕ maĭ ḑice dar.
Darul, la sărac, cât dĕ mare să'l facĭ, ĭar la cel bogat, orĭ nu'l maĭ face saŭ fórte mic să'l facĭ.
14960 Darul lesne te înşală cât dĕ măreţ te veĭ ţine.
Darul nu după mărime, ci după dragoste sĕ preţuĭesce.
Darul pentru mituire mintea ţe-o întunecă, şî sufletul jos ţe-l culcă.
Darul fie cât dĕ mic, cinste aduce la cel maĭ mic.
Darul cinste aduce celuĭ ce dăruĭesce, şî celuĭ ce'l priimesce.
14965 Darul dulce, dĕ la mână dulce.
Darul după dare vĭéţă numaĭ are, ci în grópă sĕ îngrópă darul cu darea împreună.
Darul cu cuvinte multe n'are trebuinţă.
Dar fără folos, nicĭ un dar are.
Dar, dar aduce.
14970 Dar dĕ un dram la cel dĕ aprópe, sĕ 'nţelege ca d'o sută, la cel dĕparte.
Dĕ cât nimic, fie darul cât dĕ mic.
Darnic cătră scăpĕtaţĭ să te-arĕţĭ şî cătră săracĭ.
Din ceea ce aĭ tu, dă şî celuĭ ce n'are, ca pentru acela Domnul la tine are.
Dĕprinde-te cu darurĭ micĭ, la cele maĭ marĭ să nu te nevoĭescĭ.
14975 Domnul îndĕstul ne dă, dar lăcomia ne face tot maĭ mult să cerem.
Dărnicia are mâna slobodă şî uşa dĕschisă.
Dă celuĭ ce are lipsă ca şî ţie altul, asemenea să'ţĭ dé, când şî tu veĭ avea lipsă.

Pentru Darurĭ, adică Dĕstoinicii sufletescĭ şî Talanturĭ

Omul darurile firesce nu le cam dobândesce, ci cele maĭ multe prin adesea dĕprindere.

Un dar, șî numaĭ, cu anevoĭe dĕsăvîrșit să'l aĭ, necum maĭ multe să te-arĕțĭ că aĭ.
14980 Cu mult maĭ cinstit cel ce n'are nicĭ un dar, dĕ cât cel ce are multe darurĭ, dar nicĭ unul scie cum să șĕ'l cinstésca.
Cu darurĭ cât dĕ micĭ, dacă sciĭ să le-arĕțĭ, multă cinste dobândescĭ.
La orĭ-ce adunare darul cel maĭ mare, vorbă potrivită șî purtare cinstită.
Miĭ șî sute dĕ darurĭ nimic nu ne folosesc, când norocul în potrivă ne stă la orĭ-ce.
Multe darurĭ sĕ schimbă în cele maĭ marĭ greșĕlĭ, când mintea nicĭ cum ne maĭ stăpânesce.
14985 Mândria ne face să ne arĕtăm cu darurĭ, șî când nicĭ un dar avem.
Nicĭ un om, pĕ lume, cu tóte darurile pĕ deplin.
Nu pentru darurí strămoșescĭ, tu să te fălescĭ, ci pentru ale tale, cinste să dobândescĭ.
Nu din ce țéră, nicĭ din ce ném tu te tragĭ, ci ce darurĭ țe-aĭ dobândit, acésta să cercetezĭ.
Pentru că numaĭ l'ale nóstre darurĭ pururea privim, d'aceea nu cunóscem darurile celor-l-alțĭ.
14990 Pĕ toțĭ Domnul dĕ obște cu darurĭ ĭ-a înzestrat, ĭar pĕ cel înțelept, cu minte mare dĕ bărbat, ce la mulțĭ e dorită, dar la puținı dăruită.
Multe darurĭ pé din afară sĕ vĕd plăsmuite, care sĕ șî cinstesc maĭ mult dĕ cât cele adevĕrate.
Să îndĕstulezĭ pĕ ceĭ flămânḑĭ, să cauțĭ pĕ ceĭ bolnavĭ, să adapĭ pĕ ceĭ sĕcetoșĭ, să priimescĭ pĕ ceĭ strĕinĭ, să îmbracĭ pĕ ceĭ golĭ, să îngropĭ pĕ ceĭ morțĭ, acestea sûnt darurile cele maĭ marĭ la om.
Tóte darurile la om, nicĭ cum sĕ pot aflà.
Tot darul ce Domnul țe-a dăruit, întrebuințéză'l spre folos obștesc, ca să îndatorezĭ pĕ cel ce ți l'a dăruit.
14995 Fiesce-care, în parte, dĕ dĕosebit dar are parte.
Cel cu darurĭ încărcat, când nu'șĭ arată nicĭ un dar, sĕ'nțelege fără dar.
Cel maĭ mare dar la om, să nu fie nicĭ cum, nicĭ fățarnic, nicĭ zavistnic.
Cel maĭ mare dar, a sci óre-cine când să tacă șî când să grăĭéscă
Cel fără nicĭ un dar nu póte cunósce ce dar are darul.
15000 Cel ce darul țĕ'l făgăduĭesce, nu maĭ e vrednic dĕ nicĭ un dar.
Dar, acela sĕ'nțelege, ce la om cinste 'ĭ-aduce.
Darul căsătorieĭ, vĭéța sĕ'nțelege cea maĭ liniștită.

Darul nu stă în pěrul capuluĭ, nicĭ în barba cea mare dě sub cap, nicĭ în mintea capuluĭ.
Darul înțelepcĭuneĭ, maĭ mare dě orĭ-ce frumusețe.
15005 Darul slugiĭ cel maĭ mare, să fie credincĭósă.
Darul tĕŭ atuncĭ maĭ mult să póte cunósce, când ceĭ ce te pizmuĭesc, silițĭ sûnt să te laude.
Darul dě la popa când te blagoslovesce, nicĭ un dar are fără dare.
Darurile nóstre ne aduc cinste dě la ceĭ dě cinste, ĭar norocul dě la noroc.
Darurile firiĭ, maĭ prě sus dě orĭ-ce dar, ce dě la noroc ne vine.
15010 Darurile întru zadar le păstrezĭ asupră'țĭ, când nu sciĭ cum să le întrebuințezĭ.
Darurile dě la Domnul când sě împărțesc, în multe chipurĭ sě ivesc.
Darurile dě toțĭ sě pismuĭesc, dar la vremea lor pě toțĭ ěĭ biruĭesc.
Darurile ți le poțĭ arětà, dar inima nicĭ odată.
Din darul ce Domnul ție țé-a dat, împărtășesce șî tu pě altul, că cu acest mijloc sě măresce darul.
15015 Dě multe-orĭ la ceĭ maĭ micĭ sě găsesc maĭ multe darurĭ, ce pě la ceĭ maĭ marĭ anevoĭe sě găsesc.
Șî cel maĭ mare dar interesul ěl sugrumă.

Pentru Dascălĭ

Vedĭ *Judecătorĭ, Doctorĭ.*

Cu ce dascăl lăcuĭescĭ, a luĭ nărav dobândescĭ.
La multe, dascălul, dě la copiĭ sě'nvață.
Nu ce dascălul te învață, ci ce invețĭ dě la acel dascăl, aceea să cercetezĭ.
15020 Firea șî vremea, dascălul cel maĭ bun.
Pě dascăl să'l cinstescĭ șî, dě cât pě părințĭ maĭ mult să'ĭ ĭubescĭ, că părințiĭ ěțĭ dă viéță, ĭar dascălul te învéță cum să'țĭ petrecĭ vĭéța.
Fugĭ dě acel dascăl ce nu urméză cu fapta, după a luĭ către tine povață.
Dascălĭ bunĭ, luĭ Dumnedĕŭ să te rogĭ să dobândescĭ.
Dascălĭ bunĭ să'țĭ alegĭ, când pě copiĭ veĭ să'ĭ invețĭ că, după ale lor năravurĭ, sě învață șî copiĭ.
15025 Dascălul norocire nicĭ cum póte'țĭ da, dar te pregătesce pentru norocire.
Dascălul, doică a inimiĭ șî a duhuluĭ.

Dascăl cu năravurĭ rele, co-asemene năravurĭ învaţă pĕ copiĭ.
Dascăl dĕ ucidere, cel ce învaţă la duel; departe dĕ el.

Pentru Datorie

Orĭ-ce după datorie, fie cât dĕ dulce, supĕrare ne aduce.
15030 Când datoria sa nimenĭ ş'o păzesce, tot sĕ prăpădesce.
Urméză-ţĭ datoria ta, c'acésta numaĭ te cintesce.
Nicĭ o datorie maĭ mare cătră fire, dĕ cât a dobândì rod din pântecele sĕŭ.
Noĭ datoria să ne-o împlinim, cele-l-alte la Domnul să le lăsăm.
Făţărnicia s'o dĕpărtezĭ, frăţia s'o îmbrăţişezĭ, la vîrtute să te plecĭ, robia s'o pizmuĭescĭ, slobodenia s'o ocrotescĭ, dĕ milă şî îndurare să te ţiĭ fórte tare, ca să te cunoscĭ că păzescĭ datoriile omenescĭ.
15035 Cea maĭ mare datorie a cinstì legile, şî lor să te supuĭ; d'acestea să te ţiĭ.
Ceĭ ce'şĭ împlinesc datoriile lor, sĕ înţeleg c'a săvîrşit cea maĭ mare ispravă.
Datoria soldatuluĭ a se arĕtà dĕ om voĭnic, ĭar a stăpânuluĭ dĕ om drept.
Datoria să ţe-o împlinescĭ, nicĭ cum să te lenevescĭ, că cu acésta dobândescĭ cinste mare şî avere.
Datoria filosofuluĭ, să descopere adevĕrul, ĭar a stăpânuluĭ, să urmeze după adevĕr.
15040 Datoria stăpânuluĭ, a îngrijì dĕ slugĭ ca dĕ însuşĭ el.
Datoria oblăduitoruluĭ, a păzì, dĕ obşte, pacea şî dreptatea.
Datoria celor maĭ marĭ, a ocrotì pĕ ceĭ micĭ.
Datoria omuluĭ după porunca Domnuluĭ: celor flămândĭ să le daĭ dĕmâncare, celor sĕcetoşĭ să le daĭ să bé, pĕ cel strĕin să'l priimescĭ, pĕ cel gol să'l îmbracĭ, pĕ cel bolnav să'l cauţĭ, pĕ cel la închisóre să'l cercetezĭ, pĕ cel rob să'l dĕsrobescĭ fie dĕ orĭ-ce ném, că toţĭ fraţĭ ne înţelegem, dintr'un om fiind născuţĭ, aceste sûnt datoriile omenireĭ, care când le veĭ păzi, atuncĭ te poţĭ numì Dumnedĕŭ şî om.
Datoriile muĭeriĭ cinstea, credinţa şî supunerea către bărbat, îngrijirea dĕ copiĭ, şî iconomicăriĭ; ĭar ale bărbatuluĭ să 'şĭ ĭubéscă muĭerea sa, şî însuşĭ vĭéţa luĭ să şi-o jĕrtféscă pentru ea.
15045 Dĕ Domnul să te temĭ, legelor să te supuĭ, pĕ părinţĭ să-ĭ cinstescĭ, dĕ copiĭ să îngrijescĭ, pĕ norod să'l ocrotescĭ, ca nisce datoriĭ ale omenireĭ să le socotescĭ.

Dragostea, pacea, unirea și slobodenia, cele mai dĕ temeiŭ datorii după fire.
Dreptatea, cinstea și cugetul cel bun, cele mai mari ale omului datorii.

Pentru Datorii dĕ bani și Datornici

Când ĕți plătesci datoria lesne mai poți găsì ș'altă dată, marfă, bani în datorie.
Cel ce 'n datorie a cădut, viéța ș'a scurtat-o.
15050 Cine slobod dĕ datorii, acela mai bogat.
Datoria cât dĕ 'ndată să te silesci s'o plătesci, că dĕ zăbovesci, și pĕ altul păgubesci, și ție nimic folosesci.
Datornicul somn ușor nu dórme, când datoria ș'o socotesce și la creditori gândesce.

Pentru Delicateță

Dĕ când s'a ivit delicatețea în lume, năravurile cele bune cu totul a lipsit.

Pentru Despotism

Despotismul lege are voința lui, d'aceea cea mai cumplită stăpânire cu crudime.
15055 Despotismul după ce grămădesce tóte ticălosiile pĕ norod, apoi ĕl silesce ca, la ori-ce greșală, să mărtu iséscă că tot el greșasce.

Pentru Deciŭ

Vedi *Judecătorĭ.*

Ori-ce deciŭ dĕ judecată, lasă la o parte rana nevindecată.
Ce nedomerire dĕ deciŭ?! când s'ar cere dovedi dĕ cel adevĕrat părinte al copilului.

Pentru Degete

Cu degetele să nu mănânci, nici vre-odată să te lingi, că scârbă aduci la cel ce te vede.

Pentru Dietă

Cel ce petrece cu dietă piste mĕsură, acela nu sĕ bucură dĕ vïéţa sa, că dieta cea maï mare, bóla cea maï mare, d'aceea şî pururea bolesce.

Pentru Dichisurï

15060 Dichisurile casiï maï semple şî temeïnice, ïar nu împodobite şî vremelnice, că punga ţe-o scutură.

Pentru Diminéţă

Bună diminéţa când audï, dĕ la muïere întâïŭ s'o audï, ca să 'ţï mérgă tótă dioa cu bine.

Pentru Dinţï

Vedï *Buze.*

Treïdecï şî doï dĕ dinţï are omul în gură, dar nicï doï nu-ï rĕmâne până în urmă.

Dinţiï curaţï să ţe-ï păstrezï, gura maï des să ţe-o spelï, că a lor curăţenie, dĕpărtéză dĕ ele orï-ce putredĕcïune, şî orï-ce putóre.

Dinţiï la masă şî cu alţiï dĕ faţă nicï cum să ţe-ï scobescï.

Pentru Dojană i Dojenire

Vedï *Sfat.*

15065 Nu dojâni pĕ cel rĕŭ, că 'ndată te va urî, şî vrăjmaş ĕï veï dobândì, ci maï bine pĕ cel bun, că mulţumită veï dobândì.

Până a nu cercetâ, nu te pripì la céertă c'întâïŭ să te îndestulezï, apoï să dojânescï.

Să te ferescï a dojânì pĕ cel sfios şî fricos, că'l aducï la nebunie.

Cel ce nu ïea dĕ dojană, nicï odată minte învaţă.

Dojana la o parte dĕ cuvînt are parte.

15070 Dojana la cel înţelept, cea maï bună învĕţătură.

Dojana părintéscă cea maï bună la copiï, şî dulce tămăduire, sufletéscă şî trupéscă.

Dojana ceĭ înțelepțĭ cu dulcéț'o priimesc, ĭar ceĭ fără dĕ minte dĕparte o isgonesc.
Dojana Domnilor, grea șî rea sĕ pare la aĭ luĭ slujitorĭ, când eĭ dĕ cele ce pĕ norod dojânesc, nicĭ cum să părăsesc.
Dojenim pĕ alțiĭ pentru greșalele lor, maĭ dĕ multe orĭ vrĕnd să arĕtăm că noĭ nu greșîm.
15075 Dĕ vreĭ să fiĭ slobod dĕ orĭ-ce dojană, feresce-te dĕ cele dĕ ocară.

Pentru Domnĭ i Stăpânitorĭ șî Domnie

Veḑĭ *Slugă*.

Orĭ-ce Domn va fi, bun pentru toțĭ nu póte fi, pentru că toțĭ nu sunt bunĭ.
O ce fericirĭ, când norodul cade la picerile unuĭ Domn, șî dĕ el sĕ rógă, să sĕ stăpânéscă.
Unsul luĭ Dumneḑĕŭ, nicĭ cel ce voĭesce, nicĭ cel ce alérgă, ci numaĭ cel ce din noĭ Domnul vré, el ĕl alege.
Unde veḑĭ mulțĭ Domnĭ, acolo șî mulțĭ nebunĭ.
15080 Urît Domnul acela ce al sĕŭ folos, numaĭ șî numaĭ vînéză; urît șî acela ce fără cuvînt orĭ-ce va urméză, dar cu mult maĭ urît cel ce dĕ lege sĕ dĕpărtéză.
Infrînarea unuĭ Domn, cea maĭ mare fericire la norodul sĕŭ.
Ca magnitul tu să tragĭ tot norodul către tine, cu cea maĭ dulce dragoste părintéscă, dacă veĭ în vecĭ casa ta să domnéscă.
Casa Domnuluĭ să fie îmbrățișarea celor vĕduve, masa celor săracĭ, adunarea celor înțelepțĭ, scăparea celor nevinovațĭ șî sprijinirea celor năpăstuițĭ.
Cu ochiĭ tĕĭ să îngrijescĭ dĕ norodul tĕŭ, ca cĭobanul dĕ oĭ.
15085 Cuvîntul Domnuluĭ, sfânt sĕ înțelege.
Cu greŭ a sĕ 'mpotrivì, orĭ-cine la Domnul sĕŭ.
Cu mâna îndreptătóre, ca c'o apĕrătóre, tu pĕ toțĭ dĕ nedreptate să'ĭ aperĭ după dreptate.
Cu mână blândă să arĕțĭ slujba supușilor tĕĭ.
Curtea Domnuluĭ, dĕ ómenĭ când este maĭ plină, atuncĭ dĕ pișpăitorĭ este maĭ pustie.
15090 Cu ceĭ fără dĕ lege nicĭ cum tu să te slujascĭ, c'ale lor rele urmărĭ ale tale sĕ'nțeleg.
Către supușĭ să te arĕțĭ strașnic cu înfricoșarea, șî blând cu îndurarea.
Când ocârmuĭescĭ, pentru norod să îngrijescĭ, ca cârmaciul dĕ corabie, ĭar pentru tine nimic să maĭ gândescĭ.

Când norodul din muncă încetéză, Domnul atuncĭ la muncă maĭ mult să sĕ siléscă.

Când nu poţĭ să cârmuĭescĭ, Domn să nu te maĭ numescĭ.

15095 Când Domnul ĕĭ u'tă, norodul la el nu sĕ maĭ uĭtă.

Când Domnul va iubî pĕ supuşiĭ luĭ, ca părintele pĕ copiĭ, atuncĭ va îngriji dĕ eĭ tocma ca un părinte.

Când Domnul va cinsti faptele cele bune, tot norodul sĕu după el să va luâ.

Când Domnul greşasce, norodul sĕ poticnesce.

Când Domnul pĕ norod uşuréză, atuncĭ norodul pĕ Domn îmbrăţişéză.

15100 Când Domnul sĕ îmbracă cu buna dreptate, norodul sĕ dĕsbracă dĕ rea nedreptate.

Când Domnul dĕ Domnul temere are, atuncĭ norodul frică dĕ nimenĭ are.

Când boĭeriĭ ajung cu opincĭ în picere, şî cu brîu dĕ teiu încinşĭ, atuncĭ Domniĭ sĕ înveselesc.

La ceĭ pĕ lângă tine, putere mare şî îndelungată nicĭ cum să le daĭ; că sfîrşînd după la alţiĭ pĕ tine o să cadă.

La Domnul vreme nu sĕ caută, că cu vreme şî fără vreme trebuĭe să priiméscă.

15105 La Domnul puţin somn şî muncă maĭ îndelungată.

Maĭ ticăloşĭ dĕ cât Domniĭ şî vrednicĭ dĕ jale, nimenĭ alţiĭ pĕ lume.

Minte, minte la cel ce va noróde să stăpânéscă, ĭar nu frumuseţe şî podóbă muĭeréscă

Mult, mult să te bucurĭ, şî să te înveselescĭ, când pĕ norod vedĭ vesel şî voios.

Mulţimea noroduluĭ cea maĭ mare cinste a Domnuluĭ

15110 Mulţĭ nicĭ cum să poruncéscă, ci unul numaĭ să grăĭéscă, cel ce Domnul ne a dăruit, ş'al sĕŭ uns l'a şî numit.

Muncele şî nĕcazurile la Domnĭ maĭ mult sunt date, d'aceea şî îmbĕtrânesc numaĭ îndată.

Nicĭ amorul cu tovarăş, nicĭ doĭ Domnĭ într'un scaun, ca nisce tovarăşĭ.

Nicĭ să aibĭ pĕ lângă tine ómenĭ rĕĭ şî blestemaţĭ, nicĭ credĕmînt cumva să daĭ, la orĭ-ce eĭ ĕţĭ vor spune, că tóte ale lor greşĕlĭ asupra'ţĭ le vor pune, încă şî pĕ tine călare sĕ vor pune.

Nu cu dinţiĭ tu să muscĭ, ci cu limba pĕ norod, l'al sĕŭ păs tu să'l lingĭ, c'a câĭnele l'a sa rană.

15115 Porunca Domnuluĭ nicĭ cum sĕ maĭ întórce; d'aceea Domnul maĭ nainte dĕ poruncă bine să sĕ socotéscă.

Puterea Domnuluĭ, dragostea noroduluĭ.

Pĕ fiesce-care să'l întrebuinţezĭ la ceea ce el sĕ îndeletnicesce, ca cu slujba sa sĕ pótă să te mulţuméscă.

Pomenirea, rĕsplătirea Domnilor.
Pĕ Domnul să nu'l fericescĭ, ci pururea să ḑicĭ: Domnul să'ĭ ajute! că cel maĭ ticălos om sĕ află în fericirele luĭ.
15120 Până ce căcĭulă naltă, porţĭ în cap ca o berată, toţĭ ‹te strigă: Domnul nostru; cum te vĕd făr' dĕ ea, sĕ 'ntorc cu spatele la tine.
Precum voĭescĭ ca Domnul la tine să sĕ arate, aşa şî tu te arată la supuşiĭ tĕĭ.
Precum cămila cea sburătóre dĕ la ooĕ ochiĭ sĕĭ nicĭ cum ĕşĭ dĕpărtéză, că cu ochiĭ le clocesce, aşa şî Domnul ochĭul sĕŭ, dĕ la supuşiĭ sĕĭ, nicĭ cum să s'ĕl dĕpărteze ci cu el să'ĭ încălḑéscă.
Suflet curat să însufli la aĭ tĕĭ supuşĭ.
Să te ferescĭ cât veĭ putea să nu te daĭ cu totul în mâna altuĭa, fie şî cel maĭ dĕ aprópe.
15125 Stăpânirea ta să ţe-o cârmuĭescĭ, ca cârmacĭul corabia, dacă veĭ sĕ mérgă multă vreme neclintită.
Slavă Domnuluĭ, norodul cel mare.
Fericirea noroduluĭ, cea maĭ mare slavă a Domnuluĭ.
Firea Domnuluĭ cea blândă ĕĭ întăresce stăpânirea.
Cea maĭ mare neodihnă în sîn la Domnul lăcuĭesce.
15130 Cele trecute sĕ îndreptéză, cele dĕ faţă sĕ cercetéză şî cele din urmă sĕ întîmpină; acestea Domnul să le păzéscă.
Cel în parte când greşasce, pentru el numaĭ greşasce, ĭar Domnul când greşasce, pentru un norod întreg greşasce.
Cel ce are ce mâncà în casa sa, acela Domn sĕ înţelege.
Cel ce spre bine povăţuĭesce pĕ Domn, dĕ Domnul atuncĭ nu s'ascultă, ĭar în urmă maĭ mult sĕ cinstesce, când Domnul sĕ căĭesce.
Cel ce bine ne ocârmuĭesce, acela în adevĕr Domnul nostru ăl maĭ bine sĕ socotesce.
15135 Cel ce ţine schiptru 'n mână, nicĭ cum sĕ necinstesce.
Ce maĭ dulce la un Domn dĕ cât a cunósce dragoste dĕ norod, care cu nimic alt sĕ dobândesce, dĕ cât cu blândeţele.
Cinstea Domnuluĭ la toţĭ dĕ obşte privesce, ĭar greşala luĭ pĕ toţĭ ĕĭ moleşesce.
Cinstea Domnuluĭ stă întru a urma cele după pravilă, ĭar nu cele după voia luĭ.
Bogăţia Domnuluĭ, cinstea dĕ la norodul sĕŭ.
15140 Blândeţele ş'îndurarea arată pĕ Domn milos, însă nu şî straşnic.
Datoria unuĭ Domn este de a găsi mijlóce cum să întemeĭeze drepturile omenireĭ.
Domn este acela cel ce scie să domnéscă întâĭŭ în casa sa.

Domnul acul sĕŭ nicĭ cum să'l întrebuinţeze precum urméză cu acul sĕŭ şî împĕrătésa albinelor.

Domnul are ochĭ dar nu vede, urechĭ are dar nu aude, minte bună dar nu cunósce, când linguşitoriĭ, zavistniciĭ şî vîndĕtoriĭ i făţarniciĭ din tóte părţile ĕl încunjură.

15145 Domnul ĭepuresce să dórmă, ca şî dormind să vadă.

Domnul ocrotitorul prăvilelor.

Domnul o rudă numaĭ are, pĕ singură dreptatea.

Domnul numaĭ i s'a dat la toţĭ să poruncéscă, că unul numaĭ trebuĭe pĕ toţĭ să stăpânéscă.

Domnul un stăpân ĕşĭ are, pĕ însuşĭ legea.

15150 Domnul uşa şî urechea deschise să le aibă, că orĭ-cine către el cu umilinţă alérgă.

Domnul îndreptător celor strîmbe să s'arate.

Domnul înţelept, sănătatea noroduluĭ.

Domnul vorba ce o dă nicĭ cum s'o maĭ întórcă.

Domnul ca albina pentru alţiĭ să roĭéscă.

15155 Domnul ca pavăză la norod să s'arate.

Domnul ca un isvor dĕ darurĭ să curgă.

Domnul ca un părinte, la toţĭ c'aĭ sĕĭ copiĭ, pururea să s'arate.

Domnul dioa, nóptea să nu dórmă, ci maĭ mult să prevegheze, ca o stréjă ne-curmat că norodul luĭ dĕ gâtul luĭ sĕ spînzură.

Domnul, ca Domnul din cer, trebuĭe să fie mult milostiv, îndelung răbdător şî lesne ĭertător.

15160 Domnul ca să placă la al sĕu norod, trebuĭe să sĕ îndepărteze dĕ orĭ-ce patimă.

Domnul, ca leul privesce şî ca gaĭa pĕ puiĭ eĭ, pĕ norod să'l ocroteze.

Domnul, ca stéoa să lumineze, ca să nu sĕ poticneze.

Domnul, ca un Dumnedĕu dĕ supuşĭ să sĕ cinstéscă.

Domnul c'o suflare te umple d'orĭ-ce sciinţă mare ca la orĭ ce slujbă va vré să te întrebuinţeze, or sciĭ or nu sciĭ, c'o suflare numaĭ asupra-ţĭ, te face dĕ sciĭ; ferice dĕ cine a dobândit asemene suflare.

15165 Domnul, cu anevoĭe póte aflà adevĕrul, dĕ la ceĭ dĕ pĕ lângă el.

Domnul cu o dreptate pĕ toţĭ să'ĭ potrivéscă, ca cumpĕna ce drămuĭesce şî aur, şî argint, şî ferul cel maĭ prost.

Domnul cu un cuvînt din croitor te face judecător.

Domnul cu cât maĭ bogat, cu atât maĭ sărac, că trebuinţele nu'l ĭértă nicĭ dĕ cum să sĕ 'mbogăţéscă.

Domnul cu blândeţe la toţĭ să sĕ uite, şî pĕ nicĭ unul la vreme să nu uite.

15170 Domnul către mită, cĭung sĕ socotesce.

Domnul către fraţi, nu ca un frate, ci ca un Domn să sĕ arate, şî fraţiĭ către Domn, nu ca către frate, ci ca către Domn să sĕ pórte.
Domnul când ascultă p'un nelegiuĭt cumplit, tot norodul pătimesce.
Domnul, când greşasce, pentru un norod întreg greşasce.
Domnul când miluesce maĭ mult dobândesce, că mila Domnuluĭ ĕl găsesce.
15175 Domnul, când n'are cine să-ĭ spuĭe adevĕrul, pururea greşasce prin nesciinţă.
Domnul când sĕ mânie, urgie aşteptĭ s'ĕţĭ vie.
Domnul, când s'ar ridica rĕspunderea d'asupra sa, atuncĭ numaĭ în odihnă şî-ar petrece vĭéţa sa.
Domnul când domnesce, după a luĭ cinste să domnéscă, ĭar nu după a celuĭa ce priimesce darul.
Domnul cârma în mâna luĭ să 'ş-o ţie, ca unde merg el să scie.
15180 Domnul la norod, ca ochiul la trup, d'aceea să mérgă călăuză înainte, ca nu cum-va norodul să sĕ poticnéscă.
Domnul la norod cea maĭ mare slugă, că norodul slujasce la unul şî numaĭ, ĭar Domnul la toţĭ.
Domnul la doĭ stăpânì trebue să se supue, ca în pace să domnéscă, la Dumneḑĕŭ şî la pravilă.
Domnul maĭ mult să păzască pĕ norodul sĕu dĕ slujbaşiĭ sĕĭ, dĕ cât dĕ vrăjmaşiĭ sĕĭ.
Domnul maĭ mult să sĕ înarmeze împotriva linguşitorilor, pişpăitorilor şî făţarnicilor, dĕ cât în potriva vrăjmaşilor.
15185 Domnul multe poruncesce, dar sluga puţine face.
Domnul nu sĕ cade nicĭ să plângă nicĭ să făléscă, ci pururea vesel către toţĭ să s'arate.
Domnul nu sĕ cuvine să sĕ mânie pĕ orĭ cine.
Domnul patimă să aĭbă nicĭ cum sĕ cuvine, ca să pótă judecà ale altor patime maĭ bine.
Domnul pentru aĭ sĕĭ supuşĭ dator e să îngrijască, ca nimic să le lipséscă.
15190 Domnul pentru norod, ĭar nu norodul pentru Domn.
Domnul pildă cinsteĭ la toţĭ să s'arate.
Domnul pĕ norod învaţă cu ale sale pilde, spre bine sau rĕŭ.
Domnul, pĕ norod precum la cinste întrece, aşà să'l întrécă şi la fapte dĕ cinste.
Domnul, pretutindenea, trebue să fie ca în casa sa.
15195 Domnul să asémĕnă cu Domnul din cer; acela nicĭ sĕ mânie, nicĭ sĕ mândresce, aşà şî tu urméză, ca să nu necinstescĭ icóna celuĭ cu care te asemenĭ.
Domnul nicĭ cum rude are, ci pĕ toţĭ dĕ fiĭ aĭ sĕĭ ĕĭ are.

Domnul rîdică sărăcia unuĭ norod întreg.

Domnul sĕ odihnesce când norodul sĕ înveselesce.

Domnul sĕ înfrîneze pĕ ceĭ rĕŭ nărăviţĭ, ca în linişte să sĕ petrécă ceĭ bunĭ şî liniştiţĭ.

15200 Domnul sĕ 'nţelege cumpĕna dreptăţiĭ.

Domnul sĕ 'nţelege cu ochiŭ dĕ şérpe neadormit, ca nu cum-va adormind lupiĭ să vie, şî pĕ norod să'l înghiţă.

Domnul să sĕ păzéscă nicĭ cum să dobândéscă dĕ la om amârît blestem maĭ amărit.

Domnul să sĕ socotéscă, că când mâîne n'ar domni.

Domnul să sĕ feréscă să nu dé pildă rea, că precum Domnul aşà şî norodul va urma.

15205 Domnul singur pentru norod trebuĭe să sĕ jĕrtféscă.

Domnul, scăparea nevinovaţilor.

Domnul, sluga celor ce le poruncesce.

Domnul sluga dreptăţiĭ şî apĕrătorul legiĭ.

Domnul slujasce cu mintea, d'aceea pretutindinea sĕ află nelipsit, ca când ar fi dĕ faţă.

15210 Domnul tată tutulor, după lege sĕ 'nţelege.

Domnul ticălos şî fără nicĭ o vrednicie, cangrena noroduluĭ

Domnul fie cât dĕ bun, însă singur şî dĕ sineşĭ nicĭ cum să poruncéscă, ci pururea împreună cu graiul legii ce sĕ pune.

Domnul, folosul noroduluĭ să'l vîneze.

Domnul fără socotinţă, p'aĭ sĕĭ supuşĭ ĕĭ rĕsipesce.

15215 Domnul frate să s'arate fiesce căruĭa în parte, şî Domn stăpânitor dĕ obşte tutulor.

Domnul hotărasce dĕ mórte după lege, dar hotărîrea o dă cu şuróĭe dĕ lacrămĭ.

Domnul cea maĭ mare grijă avênd asupra luĭ, trebuĭe cu ochiĭ o sută, ca Argos să privegheze.

Domnul cel dĕ jos mult ĕţĭ ajută, când şî cel dĕ sus la tine sĕ uită.

Domnul cel după pămînt, în locul celuĭ din cer, dĕ obşte sĕ socotesce.

15220 Domnul ce dĕ alţiĭ sĕ stăpânesce, nevrednic dĕ a stăpânì sĕ socotesce.

Domnul bine să cunóscă, că ómeniĭ ce stăpânesce sunt asemene ómenĭ, întocma ca el.

Domnul, d'al sĕŭ norod, ca un cioban dĕ oĭ, din vreme să îngrijască.

Domnul, dator e să apere vĭéţa, cinstea şî averea supuşilor sĕĭ.

Domnul dĕ obşte slugă tutulor împreună, şî Domn fiesce-căruĭa în parte.

15225 Domnul dĕ Domnul maĭ mare temere să aĭbă, cu cât maĭ mulţĭ supuşĭ în stăpânire are.
Domnul dreptatea dĕ soţie să o aĭbă, cu cât maĭ mulţĭ supuşĭ în stăpânire are.
Domnul şî când dórme ochĭul luĭ să privigheze.
Domn fiind, părinte obştesc te socotescĭ, d'aceea pĕ toţĭ, ca nisce copiĭ aĭ tĕĭ să 'ĭ socotescĭ, şî d'opotriva să 'ĭ ocrotescĭ.
Domn, Domnul te-a făcut, ca luĭ la tóte să 'ĭ semenĭ.
15230 Dĕ veĭ ajunge dregător şî dĕ noróde îndreptător, nu lăsà din mâna ta cumpĕna şî cârma ta.
Cumplirea, cruḑimea şî nedreptatea, domnia ţe-o sapă şî nicĭ că pricepĭ când cade.
La domnie, ca la amor, tovărăşie nu încape.
Mare sarcină doresce cel ce la domnie rîvnesce.
Cel ce scie să cârmuĭéscă, într'o parte şî într'alta, după cum vîntul ĕl bate, acela scie să domnéscă.
15235 Cine domnie cumpĕră, cumpĕră căinţă.
Domnia, grija cea maĭ mare.
Domnia la Domn, întrégă robie.
Domnia plină dĕ ghimpĭ; orĭ unde te 'ntorcĭ, tot dĕ ghimpĭ te atingĭ.
Dulce e domnia, dar amare şî grele ale eĭ nĕcazurĭ.
15240 Şî cel maĭ mic şî cel maĭ mare, după a luĭ stare domnie în casă 'şĭ are.

Pentru Domnie

Veḑĭ *Domniĭ stăpânitorĭ.*

Pentru Domnul din cer adică Dumneḑĕŭ şî Dumneḑeire

Alegere dĕ feţe saŭ dĕosebire înaintea Domnuluĭ nu sĕ priimesce, ci toţĭ dĕ o potrivă.
Ascunde-te puţin, puţin, până va trece mânia Domnuluĭ.
Atuncĭ pĕ Domnul cinstescĭ, când fapte bune urmezĭ.
Adese-orĭ Domnul ispitesce, pĕ cel ce el ĭubesce.
15245 Omul te vede în faţă, ĭar Domnul în inima ta sĕ uĭtă.
Orĭ-ce p'ascuns veĭ urmà, pĕ Domnul nu 'l veĭ înşĕlà.
Orĭ-ce dĕ la Domnul ne vine să 'ĭ mulţumim dĕ bine, că nu scim pentru ce ne vine.
Unul Domnul numaĭ, bun.
Unul Domnul numaĭ scie ce în urmă o să 'ţĭ vie.

15250 Unde veĭ scăpà dĕ urgia Domnuluĭ?

Un Dumneḑĕŭ în cer, ş'altul pĕ pămînt, când veĭ avé, maĭ bun noroc veĭ avé.

Urechea Domnuluĭ tóte le aude câte pişpăitorul pişpăĭesce, la ureche şî 'ţĭ şoptesce.

Infricoşat sĕ caḑĭ în mâna Domnuluĭ, când tu veĭ greşì şî nu te veĭ pocăì.

In cer maĭ mare stare, dĕ Domnul sĕ n'aĭbĭ uĭtare.

15255 Vĕḑênd cerul şî pămîntul, şî tóte cele din lume, pĕ însu'şĭ Domnul veḑĭ.

Gândul Domnuluĭ nicĭ cum cunoscut omuluĭ orĭ-cum.

Ca să cunoscĭ pĕ Domnul, întâĭŭ pĕ tine să te cunoscĭ maĭ bine.

Cuvîntul Domnuluĭ, hrana sufletuluĭ.

Cu cântărĭ să praslăvescĭ, pĕ Domnul, şî să 'ĭ mulţumescĭ, şî când el ĕţĭ va da ţie, ceea-ce nu 'ţĭ place ţie.

15260 Cu cât maĭ mult cercetezĭ ale Domnuluĭ zidirĭ, cu atât maĭ mult mĕ mir d'ale luĭ marĭ lucrărĭ.

Cu Domnul să începĭ, cu Domnul să sfîrşescĭ, la orĭ-ce gândescĭ.

Când urmezĭ poruncele Domnuluĭ, atuncĭ luĭ să slujascĭ, la orĭ-ce gândescĭ.

Când va Domnul cel dĕ sus, va şî cel dĕ jos.

Când poruncele Domnuluĭ le lăsăm la o parte, dĕ Domnul n'avem parte.

15265 Când te apucĭ dĕ orĭ-ce lucru, la Domnul să gândescĭ, şî când începĭ la lucru şî când sfîrşescĭ dĕ lucru.

Când te culcĭ şî când te scolĭ, Domnuluĭ să 'ĭ mulţumescĭ, dĕ ceea-ce dobândescĭ.

Când te rogĭ la Dumneḑĕŭ, să te ĭerte d'óre-ce, întâĭŭ ĭértă tu celor ţie greşiţĭ, apoĭ rógă-te dĕ Dumneḑĕu să sĕ împlinéscă ceea ce în tóte ḑilele ḑicĭ: «*şî ne ĭertă nooĕ greşalele nóstre precum ĭertăm şî noĭ greşiţilor noştri.*»

Când te rogĭ luĭ Dumneḑĕu să nu te desnădĕjduĭescĭ.

Când tóte cu putinţă sĕ socotesc la Domnul, tóte şî tu cu credinţă aştéptă dĕ la Domnul.

15270 Când Domnul ĕţĭ dă, nimenĭ ĕţĭ póte luà.

Când Domnul va cu noĭ, cine 'n potrivă ne va sta?

Când Domnul ne ajută, rĕul dĕ la noĭ sĕ mută.

Când Domnul ne va 'nlesnì, şî pĕ nisip vom plutì

Când Domnul te sprijinéză în zădar vrăjmaşul te înfricoşéză.

15275 Când Domnul dĕ noĭ cu totul sĕ dĕpărtéză, tóte cele rĕle ne încunjuréză.

La orĭ-ce lucru când începĭ, dĕ Domnul să te rogĭ, sfîrşit bun să 'ţĭ dăruĭéscă.

La câte în lume te uĭţĭ şĭ vedĭ, pĕ Domnul vedĭ.
La Domnul cuvinte maĭ puţine, şĭ fapte bune maĭ multe, că cu fapta bună maĭ bine te închinĭ.
Lăsaţĭ pĕ Domnul în pace, şĭ urmaţĭ porunciĭ luĭ, c'atuncĭ Domnul sĕ cinstesce, când urmaţĭ porunciĭ luĭ.
15280 Maĭ lesne c'o faptă bună, dĕ cât cuvinte multe, pĕ Domnul ĕl înduplecĭ.
Maĭ mult din mânĭ dĕ cât din gură, pĕ Domnul să'l cinstescĭ.
Maĭ bine o di în casa Domnuluĭ, dĕ cât miĭ şĭ sute în casa ne-legĭuituluĭ.
Maĭ bine în mila Domnuluĭ, dĕ cât în mâna omuluĭ, că Domnul mult îndurător, ĭar omul nicĭ cum sĕ 'ndură.
Maĭ bine cu frica Domnuluĭ în sîn, dĕ cât cu orĭ-ce învĕţătură.
15285 Maĭ bine să credĭ pĕ Domnul, şĭ luĭ să te supuĭ, ş'ale luĭ poruncĭ să urmezĭ, dĕ cât ale slugilor luĭ, că şĭ tu sluga Domnuluĭ eştĭ.
Maĭ bine cu Domnul să te tocmescĭ, dĕ cât cu slugile luĭ, şĭ maĭ bine pĕ el să'l ascultĭ dĕ cât pĕ slugile luĭ, ce aŭ călcat legea luĭ.
Nimenĭ póte stă 'mpotrivă l'a Domnuluĭ voinţă.
Nimenĭ pĕ Domnul vede, ĭar el pĕ toţĭ ĕĭ vede.
Nimic alt tu să poftescĭ, dĕ cât dragoste dĕ la Domnul, pururea să dobândescĭ.
15290 Nimic să nu cerĭ împotriva voinţiĭ a Domnuluĭ din cer.
Nicĭ odată pĕ Domnul, pentru copiĭ să'l mâhnescĭ, că cât dĕ mulţĭ ĕţĭ dăruĭesce el dĕ eĭ îngrijesce.
Nicĭ cu fapta, nicĭ cu gândul, poţĭ înşelà vr'odată, pĕ Domnul la vr'o urmare.
Nicĭ Domnul dăruĭesce la toţĭ dĕ opotrivă; că unuĭa dă cu dramul, şĭ altuĭa cu cĭutarul, după a luĭ dréptă socotinţă.
Nu gândì că Domnul óre nu te vede, şĭ când a ta faptă în lume sĕ vede.
15295 Nu cu lacrămĭ pĕ obraz, şĭ cu gândul la satana, ci cu inimă curată, să te rogĭ la Dumnédĕŭ; că Domnul inima ţe-o cercetéză, şĭ după ea te judecă.
Nu cum va omul, ci precum va Domnul.
Numaĭ Domnul cunósce gândul şĭ mintea, la toţĭ dĕ obşte.
Nu numaĭ din buze să cinstescĭ pĕ Domnul, ci cu mult maĭ bine din cuget curat.
Nu silì pĕ Domnul piste a luĭ voinţă, că nu sciĭ ce cerĭ.
15300 Nu sĕ cuvine nooă să ne mâhnim pĕ Domnul, orĭ bine dĕ ne dă, orĭ şì vre-un rĕŭ, că noĭ nicĭ binele, nicĭ rĕul al nostru nu'l cunóscem.

Nu te veĭ puté ascunde dĕ Domnul cu fapta ta, că Domnul şî gândul tĕŭ, nu numaĭ fapta ta cunósce.

Nu cel ce strigă Dómne! Dómne! ascultat dĕ Domnul este, ci cel ce împlinesce porunca Domnuluĭ.

Pĕ Domnul să'l cinstescĭ, şî mult să'l mărescĭ, în inima ta cu fapta ta, ĭar nu cu deşarte cuvinte.

Pĕ Domnul, şî dĕ nu'l vedĭ, dĕ el să te înfricoşezĭ, şî mult să te sfiescĭ.

15305 Să nu gândescĭ cumva că pĕ Domnul veĭ înşĕlà cu orĭ-ce faptă a ta, că el te vede d'aprópe, în tótă vĭéţa ta orĭ unde te veĭ ascunde.

Tóte fără îndoĭélă la Domnul staŭ în pólă, şî el precum voĭesce aşa le împărţesce.

Făr' a Domnuluĭ voinţă, şî făr' a luĭ sciinţă, nicĭ sĕ duce, nicĭ nu vine, nicĭ trăĭesce óre-cine.

Frica Domnuluĭ gonesce pĕcatul.

Ceea-ce e dĕ la Domnul hotărît pentru tine, n'o veĭ puté dĕpărtà nicĭ cum.

15310 Cea maĭ mică mişcare a Domnuluĭ, frămîntă tot pămîntul şî tótă marea.

Cel ce cu numele Domnuluĭ dĕspóĭe şî jăfuĭesce, satana sĕ socotesce.

Cel ce cinste dumnedeiéscă cere, smintit la minte sĕ 'nţelege.

Domnul a dat, Domnul a luat, la orĭ-ce întîmplare fie cât dĕ mare, pururea tu să dicĭ, c'atuncĭ mâhnirea fuge dĕ la tine.

Domnul inima ţe-o cercetéză, la ce ea cugetéză.

15315 Domnul însuşĭ dragoste; cine dragoste păzesce, dĕ Domnul sĕ lipesce.

Domnul voĭesce ca tot omul să fie fericit, şî pentru acésta pĕ lume l'a şî zidit.

Domnul cu un *«ĭertă-mĕ Dómne!»* peşin sĕ înduplecă, şî tu către frate-tĕŭ te arĕţĭ fără milă.

Domnul cu noĭ şî la bine şî la rĕŭ, pururea să dicĭ.

Domnul cu bine rĕsplătesce celuĭ ce ĭubesce, pĕ toţĭ dĕ obşte frăţesce.

15320 Domnul mânie n'are firesce, ci după fapte fiesce-căruia rĕsplătesce.

Domnul mântuirea celor drepţĭ.

Domnul mândrilor le stă cu totul împotrivă, ĭar pĕ ceĭ smeriţĭ ĕĭ miluĭesce.

Domnul ne rĕsplătesce, când prin gând nu ne plesnesce.

Domnul nicĭ cum sĕ înşélă, fie darul cât dĕ mare.

15325 Domnul nu cu laude, ci cu fapte sĕ cinstesce.

Domnul pĕ om ispitesce, dar nu'l pedepsesce.

Domnul pĕ om, cu nădejdea mult ĕl mângâĭe şî'l hrănesce.
Domnul pĕ om când sĕ mâhnesce, întâiŭ mintea i-o smintesce.
Domnul pĕ cel mândru, din scaun jos l'a aruncat, ĭar pĕ cel smerit, în locul luĭ l'a aşĕḑat.
15330 Domnul pĕ cine ĭubesce, cu nĕcazurĭ ca pĕ Iob, ĕl cercetéză, dĕ are răbdare să vaḑă.
Domnul sĕ cinstesce cu mult maĭ bine, cu fapte bune dĕ cât cu cuvinte multe şî dĕşarte.
Domnul spre rĕsplătire, cumplițĭ stăpânĭ ne dă.
Domnul sprijinirea celor ce sĕ tem dĕ el.
Domnul tóte le vede şî le aude, d'aceea nu te maĭ ascunde.
15335 Domnul trebuință n'are d'a ta avere mare, ca luĭ să ĭ-o hărăzescĭ, că el țe-a dăruit'o, ci dĕ cugetul cel bun către însuşĭ al tĕŭ frate.
Domnul celuĭ ce rĕŭ gândesce, când cu gândul nu gândesce, atuncĭ ĕĭ rĕsplătesce.
Domnul cere fapte bune, ĭar nu dĕ fariseĭ cuvinte.
Domnul dĕ la noĭ nimic alt maĭ mult cere, dĕ cât o îndurare şî fapte bune, cea maĭ lesne şî maĭ uşóră urmare; d'acésta să te țiĭ.
Domnul din cer nu sĕ cinstesce, cu lenea şî trândăvia din ḑioa dĕ sĕrbătóre, ci cu mult maĭ bine cu munca şî strădania, din ḑioa dĕ lucrătóre.
15340 Dĕ Domnul maĭ întâiŭ mult mult să te temĭ, apoĭ pĕ părințĭ mult mult să'ĭ cinstescĭ şî în urmă pĕ ceĭ bĕtrânĭ, dĕ părințĭ să'ĭ socotescĭ.
Drept este Domnul, şî drepte sûnt judecățile luĭ
Unde pîra, ocara şî viclenia lipsesce, acolo Dumneḑĕŭ lăcuĭesce.
Intru zadar chemĭ pĕ Dumneḑĕul tĕŭ, când veĭ să facĭ vre-un rĕŭ, c'ascultare nu'țĭ va da la gurița ta.
Cu îndelungă răbdare, şî cu mare îndurare, i grabnĭcă ĭertare, şî cu blândețe dulcĭ, dĕ Dumneḑĕŭ te socotescĭ orĭ unde te ducĭ.
15345 Fără voĭa luĭ Dumneḑĕŭ, nimic în lume sĕ mişcă.
Cine dĕ Dumneḑeu temere are, acela dĕ om haractir are.
Dumneḑĕŭ unde voĭesce, chiar legea firiĭ sĕ biruĭesce.
Dumneḑĕul dĕ la tine nicĭ aur nicĭ argint, nicĭ vĕşminte scumpe cere, nicĭ laude îndelungate cu cuvinte deşarte, ci numaĭ o faptă bună, cu bună cugetare, că cu acésta şî numai sĕ cinstesce dumneḑeirea.
Dĕ aĭ bună credință către Dumneḑĕŭ, nădejdea să țe-o aibĭ către însuşĭ Dumneḑĕŭ.

Pentru Dor şî Dorinţă

Veḑĭ *Lacrămĭ.*

15350 Orĭ-ce e poprit, aceea şî maĭ dorit.
Când omul doresce, la ghicitorĭ gândesce.
Când nu nemerescĭ ceea ce dorescĭ, nicĭ cum să te mâhnescĭ, că vremea le aduce, când cu gândul nu gàndescĭ.
Când nu dobândescĭ ceea ce dorescĭ, nicĭ cum să te mâhnescĭ, că vremea le aduce când cu gândul nu gândescĭ.
Când nu dobândescĭ, ceea ce dorescĭ, ticălos te socotescĭ.
15355 Multe sûnt dorite, dar nu tóte dĕ folos.
Cel ce doresce fericirea ĭubesce, dar şî bólă dobândesce.
Cine cântă dĕ dor, inima ş o topesce.
Dorul cât dĕ dĕparte, te vede în ochiĭ luĭ.
Dorul muĭeriĭ inima 'ĭ-o sfâşîe, şî ca pĕ cărbunĭ o sfîrîe.
15360 Dorul după lege, dohtorul cel maĭ bun al dragostei sĕ 'nţelege.
Dorul după mórte, la mulţĭ aduce mórte.
Şi în vis omul când vede ceea ce ĕl doresce, durerea i sĕ potolesce, saŭ ea maĭ mult i s'aprinde.

Pentru Dormire

Veḑĭ *Somn.*

Pentru Dohtorĭ şî Dohtoriì

Veḑĭ *Călugărĭ.*

Ajutorul dohtoruluĭ la un bolnav, până ce mórtea ĕl scapă dĕ bólă.
Unul către altul dohtor bun sĕ arată, dar pĕ însuşĭ sine nu sĕ póte tămăduì.
15365 Unde dohtorĭ maĭ mulţĭ, acolo şî bolnavĭ maĭ mulţĭ.
Cu capul rece, cu picerile calde şî cu pàntecele cam uşor, ĕţĭ baţĭ joc dĕ dohtorĭ.
Când dohtoriĭ sĕ plâng, lumea sĕ înveselesce.
La bolnav ca un dohtor nicĭ cum sĕ te arĕţĭ, fără a fi dohtor, că maĭ mare vătĕmare ĕĭ aducĭ ca un dohtor.
La dohtor, la dascăl şî la duhovnic, poruncă nu încape, nicĭ înfricoşărĭ cu ocărĭ şî dojĕnĭ ci maĭ mult rugăcĭune, şî plată maĭ bună.
15370 Maĭ bine nicĭ o dohtorie, dĕ cât dohtorie cu greşală.
Maĭ bine fără dohtor, dĕ cât cu prost dohtor.
Mulţimea dohtorilor scurtare dĕ vĭéţă.

Nimic alt maĭ cu'nlesnire, dĕ cât dohtor a te arĕtà către orĭ-cine.
Sănătatea omuluĭ, sărăcia dohtoruluĭ.
15375 Firea, vremea şî răbdarea, ceĭ maĭ bunĭ dohtorĭ dĕ multe bóle tămăduitorĭ.
Hrana dohtoruluĭ, bóla ómenilor.
Cel ce póte vindecà pĕ cel rĕŭ dĕ bóla luĭ, acela sĕ înţelege dohtorul cel maĭ bun.
Cine ĕşĭ ĭubesce vĭéţa, pĕ dohtorĭ bine să'ĭ mulţuméscă.
Dieta, mişcarea şî veselia cu bună mĕsură, cele maĭ bune dohtoriĭ spre paza sănătăţiĭ.
15380 Dohtoriĭ obicĭnuĭesc bólele să le măréscă, ca cinste în urmă maĭ mare să dobândéscă: călugăriĭ obicĭnuĭesc greşalele să le măréscă, şî pĕcate ne-ĭertate tóte să le numéscă, ca dare maĭ mare dĕ la toţĭ să dobândéscă; ĭar lăutariĭ uréză nunţĭ marĭ şî veseliĭ ca să aibă cu ce să trăĭéscă: ghicĭ cariĭ din eĭ ĕţĭ vor maĭ bine.
Dohtoriĭ din bolnavĭ, câţĭ şî câţĭ omóră! şî din vină sûnt afară.
Dohtorĭ şî prĭetinĭ, când veĭ să 'ţĭ alegĭ pĕ cel ce maĭ lesne ĭértă.
Dohtorul când rîde, semn dĕ sănătate.
Dohtorul c'o pipăire ghicesce bóla, ce'ţĭ aduce peire.
15385 Dohtorul la bolnav merge, cu toporul în mână, şî dĕ lovesce bóla în cap, ferice dĕ bolnav! ĭar dĕ va lovì pĕ bolnav, vaĭ dĕ capul luĭ!
Dohtorul flecar la bolnav maĭ mare bólă.
Dohtorul sĕ 'mbolnăvesce când bolnav nicĭ cum găsesce, şî călugărul bolesce când puţinĭ sĕ duc din lume, ĭar lăutarul rĕŭ zace când nunţĭ şî veseliĭ nimenĭ în lume face.
Dohtorul, hirurgul şî spiţerul, treĭ pozne curióse, la bolnav, când bolesce: că unul ḑice: «scóteţĭ limba», altul ḑice: «întindeţĭ mâna»: şî cel-l-alt ḑice: «întórceţĭ curul».
Dohtorul din bóle hrana luĭ ĕşĭ are, şî călugărul dĕ la morţĭ maĭ mult dobândesce, ĭar lăutarul sĕ hrănesce din nunţĭ şî din veseliĭ; ferice dĕ cel ce are parte dĕ lăutarĭ.
15390 Dohtorul dĕ pâine la Domnul când sĕ rógă, bólele la ómenĭ cere să sĕ înmulţéscă: şî călugărul când ḑice: Dómne miluĭesce-mĕ! foc şî pîrjol cere pĕ pămînt; ĭar lăutarul când sĕ 'nchină, nunţĭ marĭ şî veseliĭ cere dĕ la Domnul; ghicĭ acum, din câte treĭ, care maĭ bine sĕ rógă.
Dohtor bun te veĭ numì, când veĭ tămăduì.
Dohtor şî cântăreţ orĭ-cine sĕ socotesce, fără a fi în fiinţă.

Pentru Dobitócĭ şî Dobitocie

Veḑĭ *Vite.*

Pentru Dobândă

Veḑĭ *Câştig.*

Pentru Duel

Duelul mórte nebunéscă, că cu rĕŭ va să rĕsplătéscă.
Duelul, mórte fără judecată.
15395 Duelul, ucidere din smintéla minţiĭ.
Duelul, mórte d'o filotimie próstă.
Duelul, mórte dĕ bună voiă, şî cu cea maĭ mare plăcere.
Duelul d'o dată dooĕ suflete rîdică, pentru o pricină mică.
Dĕ ce la duel? când pravilă dĕ greşĕlĭ avem.

Pentru Dulcéţă i Cele Dulcĭ

15400 La cele maĭ dulcĭ când piste mĕsură te ducĭ, dĕ dulcéţă te usucĭ.
Mulţĭ plinĭ dĕ dulcéţă, dar gréţă ne-aduce, când ne năpădesc cu multa lor dulcéţă.
Nicĭ o dulcéţă bună dacă nu e spre folos.
Fugĭ d'acea dulcéţa ce'ţĭ aduce amărîcĭune în urmă.
Cine n'a gustat nicĭ o amărîcĭune, ce e dulce nu 'nţelege.
15405 Dulceţile vĭeţiĭ, marĭ patimĭ ne-aduc.
Dĕparte dĕ orĭ-ce dulce, când supĕrare ţe-aduce.

Pentru Dumneḑĕŭ şî Dumneḑeire

Veḑĭ *Domnul din cer.*

Pentru Dumbrăvĭ

In dumbravă când tu dormĭ, cucul te dĕştéptă şî privighitórea te dĕsmĭérdă.
Dumbrava sĕ 'nveselesce, când frunza eĭ înverḑesce.

Pentru Dureri

Aoleo! Aoleo! uşuréză durerea.
15410 Veĭ sĕ aflì ce durerĭ suferă, cel ce sĕ chinuĭesce, cel ce sĕ

rănesce, şî cel ce sĕ înjunghe? mergĭ la măcelărie şî te veĭ îngrozì dĕ strigărĭ, dĕ văĭtăturĭ şî dĕ gemĕturĭ.
Ce durere maĭ amară, dĕ cât când muma dĕ copil sĕ dĕsparte.
Cine n'a încercat nicĭ o durere, nicĭ o îndurare dĕ altul are.
Din durere, durere sĕ nasce, când bóla nu sĕ cunósce.
Durerea îndelungată, maĭ rea dĕ cât mórtea.
15415 Durerea pĕ lângă frumuseţe, întru nimic sĕ socotesce.
Durerea dĕ picere, maĭ mult ĭubesce pĕ cel ce nu muncesce.

Pentru Duh

Istecĭunea duhuluĭ şî mărimea sufletuluĭ, ne scapă dĕ marĭ primejdiĭ.
Omul cu duh maĭ mic, dar cu inima maĭ bună cu mult întrece pĕ cel cu duh mare.
Ca să'ţĭ aĭ duhul întreg, trebuĭe maĭ cu sémă pururea să'ţĭ păzescĭ întregimea sănătăţiĭ, puterea minţiĭ şî sănătatea sufletuluĭ.
15420 Cu anevoĭe a cunósce, preţul duhuluĭ la orĭ-cine.
Când mâna'ţe cumplită, în zădar te fălescĭ în mărimea duhuluĭ.
Maĭ bine cu duh maĭ mic şî cu dulcéţă la vorbă, dĕ cât cu duh maĭ mare şî asprime şî maĭ mare.
Maĭ bine duh cu mĕsură, dĕ cât socotinţă piste mĕsură.
Maĭ bine duh maĭ mic şî cu linişte, dĕ cât duh maĭ mare şî plin dĕ nĕcazurĭ.
15425 Micşorarea duhuluĭ ne face îndĕrătnicĭ, pentru că nu cunóscem maĭ mult dĕ cât ceea-ce vedem.
Mărimea duhuluĭ stă, întru a face pĕ orĭ-cine să înţelégă lucrurĭ marĭ, cu vorbe puţine, ĭar prostia duhuluĭ, când multe vorbescĭ şî nimic grăĭescĭ.
Nicĭ nesciinţa greşală a duhuluĭ, dar nicĭ duhul semn dĕ sciinţă.
Numaĭ cu duh mare fără bună socotinţă, nu poţĭ cunósce ce e dĕ folosinţă.
Numaĭ cu duhul, fie cât dĕ mare, fĕr' o dulce purtare, nu poţĭ plăcé maĭ la nime.
15430 Numaĭ cu duh mare, fără înfrînare, nu eştĭ maĭ pre sus dĕ orĭ-ce greşală.
Nu pré mult cu duhul să te adîncezĭ, ca să nu'ţĭ ĭeşĭ din minţĭ.
Póte că nebunia sĕ póte vindeca, ĭar duhul cel pocit nicĭ într'un chip sĕ póte vindeca.

Poţĭ sfătuì pĕ orĭ-cine, dar duh dĕ înţelepcĭune nicĭ cum ĕĭ poţĭ da.
Simţirea duhuluĭ cea mare, ĕţĭ aduce vătĕmare.
15435 Tóte isprăvile duhuluĭ celuĭ mare, din patimĭ isvorĕsc.
Ceĭ cu duh nu s'ar cunósce, dacă şî din ceĭ proştĭ nu s'ar vedea pîntre eĭ.
Ceĭ cu duh maĭ mult, maĭ greŭ greşesc dĕ cât ceĭ fără dĕ minte.
Ceĭ proştĭ dĕ duh, îndată sĕ sperie şî dĕ însuşĭ umbra lor, ĭar ceĭ cu duh mare, nicĭ dĕ cele maĭ minunate.
Cele maĭ marĭ duhurĭ sĕ vĕd fără rod, când nicĭ o ideĭe au cu temeĭŭ dĕ óre-ce.
15440 Cel cu maĭ mare duh, maĭ lesne cade în maĭ marĭ greşĕlĭ, că tóte le socotesce dĕ lesne.
Cel cu mare duh la tóte n'are cuvînt, că duhul cel mare nasce şî bune şî rele.
Cel cu duh mare maĭ lesne alunecă, şî sĕ poticnesce când numaĭ în el sĕ bizuĭesce.
Cel maĭ mare duh, la maĭ marĭ greşĕlĭ supus.
Cel ce póte maì nainte a vedé cele din urmă urîte întîmplărĭ, şî sĕ póte depărta dĕ ele, acela sĕ'nţelege cu maĭ mare duh.
15445 Cel ce pré mult sĕ silesce să'şĭ arate duhul sĕu, îndată şĕ'l pĭerde.
Cel ce'şĭ ascunde duhul luĭ cel mare, ĕşĭ micşoréză numele sĕŭ.
Cine duhul gonesce, ĕşĭ pĭerde şî duhul sĕŭ.
Duh uşor, sĕ jócă omul cu el ca cu o mince.
Duhul încet încet sĕ măresce, când la cele dĕ mărire sĕ silesce.
15450 Duhul cât dĕ mare, cât dĕ deştept şî cât dĕ pătrundĕtor fie, dacă trece piste mĕsură, dĕ nebun sĕ socotesce.
Duhul mult sĕ întinde, când face minţiĭ o bună arĕtură.
Duhul nicĭ cum póte sta fără nicĭ o mişcare, că şî când el sĕ gândesce, maĭ mult în sine lucréză.
Duhul nu póte săvîrşì nicĭ o ispravă, până ce vre-o patimă nu'l va îmboldi la vre-o mişcare.
Duhul nu după ném merge, ci după istecĭunea minţeĭ.
15455 Duhul podóbă firéscă la om; nu'l împodobi maĭ mult, că maĭ rĕŭ ĕl întunecĭ.
Duhul pătrundĕtor începerĭ ne-arată, ĭar săvîrşirea lor la ceĭ din urmă o lasă.
Duhul sĕ cunósce după rostul graĭuluĭ şî după isprava luĭ.
Duhul să ţe-l dĕprindĭ la cele maĭ înalte sciinţe.
Duhul stă întru a isvodi cele bune şî folositóre omeniriĭ, ĭar nu din potrivă, c'atuncĭ sĕ numesce furie şî năbădaĭe.

15460 Duhul fie cât dĕ mare când n'are nicĭ un dor, dĕ batjocură sĕ socotesce.
Duhul cel mare al muĭeriĭ, la isvodirĭ dĕ măglisirĭ privesce.
Duhul cel mare îndată te cufundă, ĭar cel maĭ potrivit te pórtă pĕ faţa măriĭ, bătêndu-te dĕ zefirul cel maĭ dulce.
Duhul cel pré întins, cu cât la maĭ marĭ lucrărĭ sĕ'nfige, co-atât maĭ rĕŭ sĕ'ncurcă.
Duhul descoperă simţirea minţiĭ.
15465 Duhul şî prostia, frumuseţea şî urîcĭunea, puterea şî slăbicĭunea, cele maĭ marĭ între ómenĭ deosebirĭ.
Duhurile cele marĭ când greşĕsc, greşĕsc desăvîrşit.
Duhurile cele necurate pururea la turburărĭ pândesc şî născocesc.
Duh poţĭ găsi la orĭ-cine, dar nu cu cuget curat.
Duh sĕ póte găsi şî la un nebun, dar judecată nicĭ dĕ cum.
15470 Duh desăvîrşit, cel ce nemeresce orĭ-ce la vremea eĭ.
Deosebirea duhurilor, spargere dĕ casă.
Dĕprinderea duhuluĭ ĕĭ măresce iscusinţa luĭ.
Şî cel maĭ mare duh, fără un dulce şî viŭ graĭŭ, nicĭ o plăcere are.
Sciinţa din duh sĕ nasce, că cel fără duh nimic nu cunósce.

Pentru Duhovnicĭ

Veḑĭ *Dohtorĭ.*

15475 Vaĭ dĕ duhovnicĭ, când vor lipsì pĕcătoşiĭ!
Duhovnicul pĕ pĕcătoşĭ bine ĕĭ povăţuĭesce, ĭar el nicĭ una păzesce din câte lor le grăĭesce.
Duhovniciĭ dĕ cât toţĭ maĭ învĕţaţĭ să fie, că dĕ la eĭ toţĭ aşteptăm povăţuirĭ să luăm; vaĭ dĕ acel popor ce duhovnicĭ nevoĭéşĭ aŭ.

Pentru Duşmanĭ i Duşmănie

Veḑĭ *Vrajbă.*

Pentru Dĕopotrivă

Veḑĭ *Ceĭ dĕopotrivă.*

Pentru Dĕosebire

Când dĕosebirea va lipsì, şî toţĭ d'opotrivă vor fi, nicĭ o gâlcévă sĕ va maĭ ivì.
Toţĭ împreună vor să fie dĕopotrivă, unul cu altul, ĭar fiesce-care în parte va să aĭbă dĕosebire, unul dĕ altul, d'aceea şî ne pizmuim unul cu altul.
15480 Dĕosebirea între ómenĭ destoĭnicia sĕ'nţelege.

Pentru Dajdiĭ

Veḑĭ *Dajdie.*

Pentru Dĕsghinare

Unde dĕsghinare acolo şî tulburare, vaĭ dĕ cel ce sĕ dĕsghinéză dĕ fratele sĕŭ.
Când ceĭ maĭ micĭ înnótă în muncă necontenit, şî'ĭ veḑĭ că sĕ tăvălesc în cea maĭ mare ticăloşie, ĭar ceĭ maĭ marĭ plutesc piste orĭ-ce dĕsfătare, atuncĭ să aştepţĭ cea maĭ mare dĕsghinare.
Sărăcia din robie, robia din slăbicĭune, slăbicĭunea din neunire, neunirea din dĕsghinare; vaĭ dĕ cel ce să dĕsghinéză.
Dĕsghinarea între ómenĭ, prăpădenia omenireĭ.
15485 Dĕsghinarea între prietenĭ, îndemnare dĕ satană.
Dĕsghinarea între fraţĭ, peirea lor.

Pentru Dĕsmĭerdare

Dĕsmĭerdarea la copiĭ, dĕsfrînare le aduce.
Dĕsmĭerdarea la copiĭ, cu cele maĭ rele năravurĭ ĕĭ îmbracă.
Dĕsmĭerdarea sĕ 'nţelege muma durerilor la copiĭ, d'aceea dĕ copiĭ dĕparte s'o isgonescĭ.
15490 Dĕsmĭerdarea cea mare, sfiios şî ticălos pĕ om ĕl face.

Pentru Dĕsnădĕjduire i Dĕsnădĕjduiţĭ

O! ce amar ţi sĕ pare când veḑĭ pĕ altul că'ţĭ ĭea îmbucătura din gură! la ce dĕsnădĕjduire te aduce!
Vĭéţa când n'ar avé nicĭ un sfirşit pĕ lume, dĕsnădĕjduire nu s'ar pomeni pĕ lume.

Ca dĕsnădĕjduirea nicĭ o patimă maĭ grea.
Când omul sĕ dĕsnădĕjduĭesce, vĭéţa ş'o primejduĭesce.
15495 Când norodul la dĕsnădĕjduire cade, tocma atuncĭ sĕ socotesce cum pĕ stăpân să 'l înfrîneze, feresce-te d'o asemenea întîmplare.
Când sĕ topesce unul dĕ chinurĭ, nicĭ o nădejde ĕĭ maĭ rĕmâne, ş'îndată cade la dĕsnădĕjduire.
La dĕsnădĕjduire pururea cu 'mpotrivire, şî nicĭ cum eĭ să te supuĭ.
La dĕsnădĕjduire puterea sĕ măresce, că ca un nebun omul sĕ pornesce.
Nicĭ cum dĕsnădĕjduire, că vremea la orĭ-ce, în tot césul şî în tot momentul, în tot chipul sĕ schimbă.
15500 Numaĭ ceĭ dĕsnădĕjduiţĭ cad în relele cele maĭ cumplite.
Nu te dĕsnădĕjduì, că nădejdea cu răbdare, într'un minut te pune călare.
Pĕ nimenĭ să nu aducĭ la dĕsnădĕjduire, ca să nu cadă asupra ta.
Primejdiile cele maĭ marĭ pricinuite din dĕsnădĕjduirĭ, ne-aŭ scos la meidan pĕ ceĭ maĭ marĭ ómenĭ, ce ne-aŭ trecut din întuneric la lumină, şî ne-aŭ îmbuĭbat dĕ cele maĭ multe folosurĭ omenescĭ.
Să nu te dĕsnădĕjduĭescĭ nicĭ la cel maĭ mare necaz, că nădejdea, uşurinţă la orĭ-ce necaz.
15505 Să nu te dĕsnădĕjduĭescĭ, nicĭ cum şî nicĭ odată, ci vremiĭ să te plecĭ şî pĕ ea să o aşteptĭ.
Tot-dé-una să muncescĭ, şî nicĭ cum să stăpânescĭ ceea-ce cu munca ta dobândescĭ, cea maĭ mare dĕsnădĕjduire.
Feresce-te să nu cadĭ în dĕsnădĕjduire şî 'n ticăloşie, c'amîndooĕ d'opotrivă ĕţĭ sfîrşasce vĭéţa, fără vremea eĭ.
Cea maĭ mare greşală, ce dĕ nevoĭe să urméză, dĕsnădĕjduire sĕ 'nţelege.
Cel ce cu totul dĕsnădĕjduit este, la turburărĭ gândesce.
15510 Cine numaĭ are nicĭ o nădejde, la dĕsnădĕjduire dĕ mare nevoĭe cade.
Dĕsnădĕjduirea la turburare duce pĕ cel maĭ dulce.
Dĕsnădĕjduirea singură, ea pĕ ea sĕ sfâşie cu unghiile sale.
Dĕsnădĕjduirea sufletul dĕ tot ţe'l turbură.
Dĕsnădĕjduirea, slăbicĭunea sufletuluĭ.
15515 Dĕsnădĕjduirea te duce la cele maĭ urîte fapte, d'aceea dĕ ea fugĭ cât veĭ puté dĕparte.
Dĕsnădĕjduirea te bagă în rĕscóle, fără voĭa ta.
Dĕsnădĕjduirea n'are frîŭ dĕ poposit, că la nimenĭ sĕ supune.
Dĕsnădĕjduirea şî pĕ cel sărac, şî pĕ cel bogat, şî pĕ cel slab şî pĕ cel tare, d'opotrivă stăpânesce.

Dĕ multe orĭ dĕsnădĕjduirea biruĭesce orĭ-ce răbdare.
15520 Dĕpărtarea din casa părintéscă, cea maĭ mare dĕsnădĕjduire.

Pentru Dĕsrobire

Vedĭ *Robĭ*.

Pentru Dĕpărtare

Când toţĭ sĕ dĕpărtéză dĕ tine, socotesce-te ca într'un mormînt.
Maĭ bine mórte dĕ cât dĕpărtare, că mórtea te scapă dĕ orĭ-ce necaz, ĭar dĕpărtarea te chinuĭesce cu orĭ-ce necaz.
Cel ce sĕ dĕpărtéză din lume, socotindu-se pĕ sine numaĭ, sfânt, cel maĭ spurcat şî nelegĭuit în lume sĕ 'nţelege; ĭar cel ce împărtăşéză, pĕ ceĭ asemenea luĭ, dĕ dragoste, dĕ închinare, dĕ dobânda munciĭ sale, acela în adevĕr cel maĭ sfânt şi maĭ cinstit.
Cel ce dĕ muĭere sĕ dĕpărtéză, trupul luĭ şî 'l urasce, că muĭerea, parte din trupul luĭ după lege sĕ 'nţelege.
15525 Cel ce dĕ muĭere sĕ dĕpărtéză, dĕ legĭuirea Domnuluĭ sĕ dĕpărtéză; d'aceea cu drept cuvînt nelegĭuit sĕ 'nţelege, când legea Domnuluĭ calcă.

Pentru Dĕprindere

Ca să te dĕprindĭ la orĭ-ce trebuĭe sĕ muncescĭ continuŭ.
Cu adesa urmare, omul sĕ dĕprinde, la orĭ-ce şî sĕ dedă.
La îndurare, la recunoscinţă şî la dragoste, mult să te dĕprindĭ, dĕpărtând sfiala dĕ la ele.
La dĕprinderĭ să te arĕţĭ voĭnic şî fórte tare, ca să dobândescĭ aceea-ce gonescĭ.
15530 Să te dĕprindĭ a gândì şî a cugetà, la ceea ce'ţĭ aduce cinste şî slavă.
Tóte cu dĕprinderea sĕ pot dobândì; d'aceea putem şî cu cele bune să ne dĕprindem când ne vom silì, şî dĕ cele rele ne vom dĕpărtà.
Tótă dĕprinderea cu acela sĕ dedă, cu care sĕ obicĭnuĭesce maĭ adese-orĭ.
Ceĭ maĭ mulţĭ, anevoĭe să 'şĭ scótă din cap o ideie ce, greşît, din dĕprindere a dobândit; d'aceea pururea cu cele dĕ temeĭŭ tu să te dĕprindĭ.
Dĕprinderea aduce plăcere la cele rele, până când ĕşĭ bate joc dĕ ele.

15535 Dĕprinderea la om, nărav sĕ 'nţelege.
Dĕprinderea la om, din muncă sĕ dobândesce.
Dĕprinderea, la orĭ-ce om, fire sĕ face; dĕparte dĕ cele rele ca să nu te dĕprindĭ cu ele.
Dĕprinderea te învaţă, cu mult maĭ lesne, dĕ cât a dascăluluĭ povaţă.
Dĕprinderea cere îndelungată vreme.
15540 Dĕprinderea dĕ multe orĭ, întrece orĭ ce sciinţă.
Dĕprinderea dĕ mulţĭ anĭ, cu cele nooĕ dĕ acum d'adreptul sĕ împotrivesc; d'aceea şî nu putem lesne a le suferì.
Dĕprindere, maĭ bine dĕ cât sciinţă gólă.

Pentru Dărnicie

Vedĭ *Darnic.*

Pentru Dĕscoperire

La cele ce dĕscoperĭ nu te mândrì, că altul póte maĭ bine dĕ cât tine va dĕscoperì, ci maĭ bine dĭ că aĭ găsit un mijloc dĕ dĕscoperire.

Pentru Dĕscântătorĭ, i Dĕscântăturĭ

Vedĭ *Vrăjitorĭ.*

Pentru Dĕspărţire

Dĕspărţirea urîtă, când dragostea sĕ dĕpărtéză.
15545 Dĕspărţirea dĕ orĭ-ce, cel maĭ greŭ lucru al sufletuluĭ.

Pentru Dĕstoĭnicĭ i Dĕstoĭniciĭ

Vedĭ *Vrednicĭ i Vredniciĭ.*

Pentru Dĕsfătărĭ

Lipsa dĕsfătărilor, întristare ne aduce, dar şî odihnă dulce.
Plăcerile dĕsfătărilor, ĕşĭ varsă otrava lor până 'n mĕduva óselor.

Plăcerile dĕsfătărilor, nu ne ĭértă să cunóscem ceea-ce nooĕ dĕ folos.
Ceĭ în dĕsfătărĭ, la plăcinte şî la turte pururea gândesc.
15550 Ceĭ maĭ marĭ sĕ prăpădesc în dulcéţa dĕsfătărilor.
Dulcéţa dĕsfătărilor nicĭ cum saţ la pofte are.
Dulcéţă dĕsfătărilor nu ne iértă nicĭ cea maĭ mică socotinţă.
Dulcéţa dĕsfătărilor, scăderea bogaţilor.
Dulcéţa dĕsfătărilor te dĕsmĭérdă cu plăcere, până ce te pierḑĭ d'an picerile.
15555 Dĕ orĭ-ce dĕsfătare, îndată să te saturĭ, ĭar dĕ înţelepcĭune nicĭ la césul morţiĭ.
Dĕsfătarea curînd schimbă cea maĭ mare stare şî cel maĭ bun norod.
Dĕsfătarea ne arătă a sufletuluĭ molecĭune.
Dĕsfătarea piste fire, vătĕmarea fără léc.
Dĕsfătarea pururea turburărĭ ţe-aduce.
15560 Dĕsfătarea fără vreme, necinste la vreme.
Dĕsfătarea cea dulce şî bĕutura cea multă, somn îndĕstul ţe-aduce, şî trândăvie şî maĭ multă.
Dĕsfătările curînd în lipsă te lasă.
Dĕsfătările pĕ ceĭ dĕsfrînaţĭ dĕ nas ĕĭ ţine legaţĭ.

Pentru Dĕsfrînaţĭ i Dĕsfrînărĭ

Veḑĭ *Înfrînare.*

Pentru Dătătorĭ

Veḑĭ *Dare.*

Pentru Dĕfăimare i Dĕfăimătorĭ

A suferi dĕfăimare şî când face bine, Domnuluĭ i sĕ cuvine.
15565 Orĭ-ce dĕfăimare rană mare are.
Cu mult maĭ bine să te temĭ, dĕ dĕfăimare cât dĕ mică, dĕ cât dĕ cea maĭ mare primejdie pĕ lume, că necinstea la ceĭ înţelepţĭ, cu mult maĭ mare dĕ cât însuşĭ mórtea la ceĭ rĕĭ şî necinstiţĭ.
La dĕfăimare toţĭ gata sĕ află, ĭar la laudă pré rarĭ găsescĭ.
Maĭ lesne a dĕfăimă dĕ cât a lăudà, că lauda supĕră, ĭar dĕfăimarea bucură.
Maĭ bine să te îngropĭ, dĕ cât vre-o muĭere să dĕfaimĭ.

15570 Maĭ bine dĕfăimare spre folos, dĕ cât laudă spre dĕrăpĕnare.
Nicĭ ale altora tóte să le dĕfăimezĭ, nicĭ ale tale tóte piste mĕsură să le mărescĭ, că la amîndooĕ d'opotrivă greşĕscĭ.
Nicĭ o muĭere să dĕfaimĭ, ci pĕ tóte să le lauḑĭ, ca maĭ mare cinste tu să dobândescĭ.
Nicĭ un om pĕ lume fără dĕfăimare, la unul maĭ mică, la altul maĭ mare.
Pĕ cel-ce la tine dĕfaimă pĕ orĭ-cine, să'l dĕpărtezĭ dĕ la tine tocma ca p'un câĭne, că te muşcă pĕ furiş.
15575 Până a nu cerceta dĕfăimarea ce vor face, nicĭ osândă nicĭ piedică nu sĕ cuvine a face.
Silesce-te a te îndrepta când alţiĭ te vor dĕfăima dĕ te vor asculta, ĭar dacă nu, ḑi şî tu cum ḑic eĭ, numaĭ să scapĭ dĕ eĭ, că ceĭ pĕ din afară maĭ bine vor judeca.
Să nu dĕfăimĭ pĕ nimenĭ până ce nu veĭ cădea şî tu în dĕfăimare, ca să cunoscĭ dĕfăimarea ce greşală mare are.
Să te ferescĭ dĕ dĕfăimare, şî cu mult maĭ mult dĕ o năpaste mare.
Feresce-te d'a dĕfaimà vre odată vre-o muĭere, că foc aprinḑĭ în capul tĕŭ.
15580 Feresce-te să nu caḑĭ în dĕfăimare dĕ muĭere.
Fără dĕfăimare dĕ veĭ să petrecĭ, dĕ urmărĭ urîte cu totul să te ferescĭ.
Cel-ce dĕfăimă pĕ fratele sĕu, hulesce pĕ Domnul sĕŭ; d'aceea nu dĕfăimare, ci maĭ bine îndreptare.
Cel-ce dĕ faţă te laudă şî pĕ din dos te dĕfaimă, urîtă javră sĕ socotesce.
Dacă îndrăsnescĭ să facĭ cele ce nu sĕ cuvine, priimescĭ dĕfăimarea ce ţie ţi sĕ cuvine.
15585 Dacă nu'ţĭ place dĕfăimarea celor rele, fugĭ cât veĭ putea dĕ ele.
Dĕfăimarea într'un cuvînt, ĭar îndreptarea eĭ cere miĭ şî sute dĕ cuvinte.
Dĕfăimarea cât dĕ mică la minte te pişcă.
Dĕfăimarea urîciósă, că dĕ vĭéţă primejdiósă.
Dĕfăimarea, năpastea şî bătaĭa dĕ joc, fapte dĕ satană.
15590 Dĕfăimarea, pururea pĕ cel maĭ drept cade.
Dĕfăimătorul dĕ însuşĭ fierea şî veninul luĭ sĕ otrăvesce şî sĕ topesce ca céră dĕ foc.

Pentru Dĕşărtăcĭune

Veḑĭ *Zădarnic.*

Pentru Dîrzĭ i Dîrzie

Veḑĭ *Indrăsnélă.*

Pentru Dragoste i Draguţĭ, Drăguţe, şî Drăgostoşĭ i Drăgăstóse şî Drăgălaşĭ

A unuĭa către altul dragoste curată, prĭeteşug ne arată.
Anevoĭe a slujì până în sfîrşît, la dragoste fără smintélă.
Anevoĭe sĕ găsesce drumul dragosteĭ, ceĭ adĕvĕrate.
15595 Aducerea aminte d'o dragoste dĕpărtată, grópa ţie ţe-o sapă.
A dragosteĭ putere cu mult maĭ mare dĕ orĭ-ce putere mare.
A dragosteĭ plată, sărutare îndată, ş'a dragosteĭ sărutare, otravă într'însa are.
A dragosteĭ săgétă, cu mult maĭ iute şî dĕ cât însuşĭ fulgerul.
A dragosteĭ săgétă, cu sărutare ne deştéptă.
15600 A dragosteĭ făgăduinţă, nădejde fără credinţă, şî cu mare căinţă.
Iubirea dĕ cinste în foc te bagă, lăcomia te îndópă, cu jafurĭ şî prăḑĭ, interesul te orbesce, pizma şî zavistia, dĕrăpĕnarea lumiĭ, ĭar dragostea curată unirea tutulor.
Inima dĕ dragoste nicĭ cum să'ţĭ fie sécă, ci cum una sĕ va dĕpărtà, alta'n loc va intrà.
Ale dragosteĭ întîmplărĭ numaĭ pătimaşul le póte cunósce.
Omul nu póte cunósce zădărnicia dragosteĭ, până când dĕ ea nu sĕ topesce.
15605 Orĭ-cum te veĭ dĕpărtà, d'o dragoste veche, numaĭ dĕ cât te întorcĭ ĭarăşĭ la ea.
Orĭ-ce patimă la greşĕlĭ ne duce, ĭar dragostea dĕ tot ne face dĕ rìs, că'şĭ bate joc dĕ noi.
Unul cu altul când s'ajută, atuncĭ dragoste maĭ multă.
Unde e dragoste, acolo şî vĭéţă maĭ bună.
Unde tóte dĕ obşte, acolo şî dragoste maĭ multă sĕ găsesce, că d'acolo zavistia cu totul lipsesce.
15610 Unde cinstea lipsesce cea dĕ opotrivă, acolo din potrivă nicĭ o dragoste sĕ maĭ găsesce.
Unde dragostea împĕrătesce, acolo greşĕlile întru nimic sĕ socotesce.
Unde dragoste curată, acolo vĭéţă nevătĕmată.
Invoĭéla dragosteĭ, pĕ buze numaĭ să face, d'aceea puţin şî ţine.
Impotriva dragosteĭ nicĭ o armă sĕ găsesce, ĭar temerea o topesce.

15615 In cea maĭ mare dragoste, temerea cum sĕ va ivì, dragostea îndată va pĭerì.
Indoită dragostea a uneĭ muĭerĭ către un bărbat, dĕ cât a unuĭ bărbat către o muĭere.
Vaĭ dĕ cel ce la bĕtrâneţe dĕ dragoste sĕ cuprinde.
Vĭéţa dragosteĭ până ce sĕ vĕd, unul cu altul.
Vorbă scurtă şî dragoste lungă.
15620 Ghimpe dĕ albină dragostea 'şĭ-a dobândit, în cine ĕl înfigĭ, pĕşin l'a şî rănit.
Ca sĕ dobândescĭ dragoste dĕ la muĭerĭ, trebuĭe pentru ele să te jertfescĭ.
Ca să dobândescĭ, dragoste dĕ la ceĭ marĭ, trebuĭe să'ţĭ vindĭ tótă moştenirea părintéscă.
Ca dragostea să dobândescĭ să'ţĭ dĕschidĭ urechiile l'ale eĭ cuvinte.
Chinurile dragosteĭ, şî dĕ sĕ vĕd grozave, dar cu dulcéţa sĕ priimesc.
15625 Chipul dragosteĭ unul este, dar ale eĭ închipuirĭ multe şî dĕosebite.
Cu cât maĭ mult zăbovescĭ cu dragostea când grăĭescĭ, cu atât maĭ mult te căescĭ, dĕ dragoste când te biruĭescĭ.
Cu cât maĭ mult te ferescĭ, cu atât maĭ lesne dĕ dragoste te lipescĭ.
Cu cât maĭ dulce limba dragosteĭ la început, cu atât maĭ amară pĕ la sfîrşit.
Cu sîla dragoste nu sĕ dobândesce.
15630 Cu mojîcie şî cu cumplire dragoste nu dobândescĭ.
Cu sărutare dulce dragostea ne împunge.
Cu tótă împotrivire a omuluĭ îndĕrătnic, dragostea ĕl biruĭesce, şî când inima i sĕ 'mpĭetresce.
Cu dragostea să nu te jocĭ, că la cel maĭ mare foc, ea isbândesce, ĭar cu fuga sĕ topesce.
Cu dragostea şî cu credinţa pĕ toţĭ un trup ĕĭ facĭ, şî tu te arĕţĭ sufletul aceluĭ trup.
15635 Cu banĭ poţĭ căpĕta dragoste dĕ la toţĭ până aĭ cu ce a o cumpĕra.
Când greşescĭ la dragoste, sĕ tremurĭ dĕ frieă dĕ ceea ce ĭubescĭ.
Când nevoĭa stăpânesce, dragostea lipsesce.
Când ne săturăm dĕ dragoste, începem la necredinţă.
Când dragostea contenesce anevoĭe sĕ maĭ dobândesce.
15640 Când dragostea ĕţĭ grăĭesce, ce'ţĭ maĭ pasă dĕ orĭ-ce?
Când dragostea sĕ ivesce, prĭeteşugul sĕ înnoĭesce.
Când dragostea sĕ'mpotrivesce, atuncĭ maĭ rĕŭ te rănesce.
Când dragostea sĕ jócă cu tine, atuncĭ tu maĭ mult să te sfiescĭ dĕ ea.

Când dragostea 'ţĭ dă sărutare, atuncĭ te 'nvîrtesce în frigare.
15645 Când dragoste între ómenĭ, nicĭ o greşală între eĭ.
Cât dĕ rĕŭ omul să fie, dacă la dragoste cade, îndată sĕ îmblânḑesce.
L'al dragosteĭ jurămînt nicĭ cum să daĭ creḑĕmînt.
La dragoste când gândescĭ, maĭ fericit te socotescĭ, când nimic nu sciĭ, dĕ cât când tóte le sciĭ.
La dragoste, la laudă, la slavă şî la pofte, mare mĕsură sĕ păzescĭ, ca să nu te căĭescĭ.
15650 La dragoste, tăcerea semn dĕ priimire.
La dragoste dĕ om mare, temeĭŭ nicĭ cum să puĭ tare.
La dragoste şî la cinste să te întrecĭ cu fraţiĭ tĕĭ.
L'a dragosteĭ făgăduĭélă să aibĭ mare îndoĭélă.
Limba dĕ tot ţi sĕ móĭe, când dragostea grăĭesce.
15655 Maĭ bine înşĕlat dĕ dragoste, dĕ cât neînşĕlat şî fără dragoste.
Maĭ bine mórte, dĕ cât sĕ caḑĭ cu totul la dragoste; cine a încercat-o, acela numaĭ o cunósce.
Maĭ bine pâine próstă şî plină dĕ dragoste. dĕcât bucate împĕrătescĭ, cu urîcĭune şî vrajbă.
Maĭ bine sărac cu dragoste, dĕcât bogat cu urîcĭune.
Maĭ bine dragoste maĭ puţină şî ajutor maĭ mult.
15660 Magnetul dragosteĭ nimenĭ ĕl cunósce, dĕ cât cel pĕ care el, la el ĕl trage.
Mare rană ne dĕschide, dragostea când sĕ închide.
Mijlócele dragosteĭ multe şî nepricepute; d'aceea pĕ nesimţite, ne'nşală şî ne coprinde.
Multe lécurĭ sĕ pot găsì dĕ patima dragosteĭ, dar nicĭ unul fără greşală ca dĕpărtarea dĕ la ea.
Multă mângăĭere nooă ne-aduce, şî în vis când vedem, dragostea cea dulce.
15665 Mulţĭ ar putea scăpà dĕ rĕsboĭul dragosteĭ, dĕ nu s'ar luptà cu cea maĭ mare dulcéţă.
Ne plângem dĕ dragoste şî când avem îndĕstul, ca pururea să căpĕtăm dragoste maĭ multă.
Nimenĭ nu póte ghicì când la dragoste o să cadă.
Nimenĭ nu sĕ póte ascunde când dragostea ĕl ajunge.
Nimic piste putinţă, la dragoste sĕ 'nţelege.
15670 Nicĭ o dragoste maĭ mare ca dragostea dĕ mumă, cătrĕ ceĭ din pântecele eĭ.
Nicĭ la tinereţe, nicĭ la bĕtrâneţe, dĕ dragoste nicĭ cum să nu grăĭescĭ vre-un rĕŭ, că, şî la o vîrstă şî la alta, supus eĭ te socotescĭ.
Nicĭ masa fără veselie, nicĭ dragostea fără mângăĭere are vre-o plăcere.

Nicĭ dragoste, nicĭ urîcĭune, în vecĭ nu ţine.
Nóptea, dragostea maĭ dulce sĕ pare.
15675 Numaĭ necuratul ĕşĭ bate joc dĕ dragoste.
Numaĭ cel ce ĭubesce cunósce dragostea ce este.
Numaĭ dragostea ĭértă greşalele din dragoste.
Pentru dragoste să grăĭescĭ, când în flacăra eĭ te găsescĭ.
Puterea dragosteĭ, molecĭunea omuluĭ.
15680 Puşca lovesce la semn, şî dragostea în inimă, că inima sĕ 'nţelege, semnul însemnat al eĭ.
Rana dragosteĭ din săgéta eĭ dobândită, nu sĕ vindecă dĕ cât cu altă săgétă maĭ otrăvită.
Rodul drăgosteĭ, copilul sĕ 'nţelege, şî unde copiĭ maĭ mulţĭ, acolo dragostea a zăbovit maĭ mult.
Sila ce 'şĭ face óre-cine, spre a sĕ dĕpărtà d'a dragosteĭ săgétă, maĭ cumplită sĕ arată, că maĭ rĕŭ ĕl rănesce dĕ cât a dragosteĭ săgétă.
Silesce-te să dobândescĭ dragoste dĕ la toţĭ, ca să poţĭ trăì împreună cu toţĭ.
15685 Să te ferescĭ cât veĭ puté d'a dragosteĭ săgéţă, că la ficaţĭ te lovesce, fără veste.
Săgéta dragosteĭ unde rănesce, léc nu sĕ maĭ găsesce.
Săgéta dragosteĭ din ochĭ când sboră, în inimă sĕ scobóră, şî cu cât maĭ bine intră, cu atât maĭ anevoĭe ĭese.
Săgéţa dragosteĭ dulce, dar plină dĕ otravă.
Slăbicĭunea dragosteĭ la muĭerĭ sĕ ĭértă, că cu ea şî numaĭ, pĕ bărbaţĭ ĕĭ biruĭesc.
15690 Stafia dragosteĭ, statornicia sĕ 'nţelege.
Taĭna dragosteĭ, subt póle stă.
Tótă dragostea stă în dulcéţa obrazuluĭ, ce ochĭul numaĭ o cunósce, şî-ĭ aduce plăcere.
Tolba dragosteĭ dĕ aur strălucesce ca un sóre, dar săgeţile sĕ vĕd unse cu otrăvită unsóre.
Fetele şî bĕtrâniĭ dĕ dragoste să nu grăĭască ca să nu sĕ smerduĭéscă.
15695 Firea când ajunge, l'a dragosteĭ vreme, nicĭ cum din calea eĭ sĕ maĭ póte poprì.
Focul, numaĭ dĕ aprópe, te arde şî te pălesce, ĭar dragostea cu cât maĭ dĕparte, cu atât maĭ rĕŭ te frige şî te pîrlesce.
Fulgerul ochiĭ ţe-ĭ întunecă, ĭar săgéta dragosteĭ mintea ţe-o turbură.
Fugĭ dĕ dragostea viclénă şî dĕ dulcea sărutare a omuluĭ viclén şî aceluĭ făţarnic, că şî unul şî altul ca Iuda te vinde; cine acésta n'a păţit'o, nu o póte cunósce.
Fără dragoste, în lume nimic nu póte stà.

15700 Cea maĭ mare minune, a dragosteĭ sĕ 'nţelege, cànd te face să ĭubescĭ fără voĭa ta pĕ cel ce nu te ĭubesce.
Ceĭ dĕ la carĭ cumpĕrăm dragoste cu banĭ, ochiĭ noştri ĕĭ ĭubesc dar nu pĕ înşine noĭ, că cum staĭ din numĕrat, dragostea s'a mutat.
Cel coprins dĕ dragoste, blând nu sĕ vede a fi.
Cel nesmintit, dragostea în vecĭ nu-o uĭtă.
Cel ce sĕ înşală dĕ dragoste, când ĭubesce, cu mult maĭ fericit dĕ cât cel ce la a eĭ înşelăcĭune nicĭ cum sĕ supune.
15705 Ce dĕspărţire în lume maĭ amară, dĕ cât când dragostea fuge din cămară!
Cine la dragoste cade, întâĭŭ mintea i sĕ scade.
Cine n'a gustat din plăcerea dragosteĭ, nu póte cunósce fericirea eĭ.
Cine 'n laţul dragosteĭ n'a dat vre-o dată, acela numaĭ nu cunósce plăcerea dragosteĭ.
Cine în lume n'a început a dragosteĭ dulcéţă, acela nu cunósce nicĭ a blândeţelor dulcéţă.
15710 Cine dĕ dragoste sĕ ţine, ş'a luat ḑioa bună dĕ la înţelepcĭune.
Cine 'ţĭ arată multă dragoste nu te cam ĭubesce, că ca un făţarnic te ĭubesce.
Cine dragoste nicĭ cum simte, în nesimţire sĕ chinuĭesce.
Cine 'şĭ crîmpotéză dragostea cătrĕ muĭere, vĭéţa ş'o crîmpotéză.
Cinstea cea maĭ mare să fiĭ statornic la dragoste.
15715 Din trebuinţa ce am eŭ dĕ tine şî tu dĕ mine, sĕ nasce firesce o dragoste între mine şî 'ntre tine.
Din dragoste sĕ nasce orĭ-ce facere dĕ bine.
Din dragoste tóte 'n lume s'aŭ născut.
Dooĕ lucrurĭ după fire, a s'ascunde după fire: dragostea şî beţia; c'amîndooĕ, după vorbă şî după uĭtătură, şî când chĭar sĕ tăĭnuĭesc, ele maĭ mult sĕ vădesc.
Dulcéţa dragosteĭ, ghimpele eĭ.
15720 Dulcéţa dragosteĭ, fără statornicie îndată dă în acrit.
Dĕ veĭ să dobândescĭ dragoste dĕ la ceĭ maĭ marĭ, laudă-le cusururile lor, ca nisce marĭ isprăvĭ.
Dĕparte dĕ tine dragostea cea dĕsfrînată, că cinstea ţe-o rîdică, minte ţe-o întunecă şî pĕ tine jos te-aruncă.
Dĕparte dĕ cea dulce a dragosteĭ sărutare, că ca albina'ţĭ dă în gură mĭerea cea maĭ dulce, dar rĕŭ te împunge.
Dĕpărtărĭ dĕ vĭéţă, cu mult maĭ bine la orĭ-cine, dĕ càt pururea o petrece fără dragoste în vĭéţă.
15725 Dragostea alifia cea maĭ dulce, la rănile ce ea ne aduce.
Dragostea amorţesce orĭ-ce simţire firesce.

Dragostea amorţire dulce dĕ glas, nooĕ ne-aduce.
Dragostea, arma muĭeriĭ.
Dragostea adevĕrată, cea maĭ curată înclinare.
15730 Dragostea adevĕrată, cea maĭ mare înfrînare.
Dragostea e cu haz, dar dĕspărţirea eĭ cu mare nĕcaz.
Dragostea isvorasce dintr'o taĭnă a sufletuluĭ, ce nu sĕ póte grăi, dĕ cât numaĭ prin bătaĭa inimeĭ.
Dragostea inimă n'are, ş'în inimă lăcuĭesce.
Dragostea, inima sufletuluĭ.
15735 Dragostea intră în orĭ-ce inimă, fie cât dĕ cumplită.
Dragostea intră cu viclenie, locul ce sĕ arată cu mândrie.
Dragostea intră p'în tóte câte sûnt pĕ pămînt, şî pĕ subt pămînt.
Dragostea o plecare cu plăcere, a uneĭ inimĭ către alta.
Dragostea ochĭ n'are, d'aceea orbesce cade pĕ orĭ-cine cade.
15740 Dragostea odrăslesce, când d'opotrivă sĕ păzesce.
Dragostea în inimă sĕ îngrópă, şî credinţa în suflet.
Dragostea în adevĕr sfânt lucru sĕ 'nţelege, dar Domnul să te feréscă dĕ dragoste nebună.
Dragostea în lume credĕmînt n'are, că dĕ orĭ-ce pricină îndată sĕ stinge.
Dragostea împreunéză şî cele maĭ dĕpărtate inimĭ.
15745 Dragostea întunecă şî mintea cea maĭ luminată.
Dragostea între ómenĭ, potrivirea duhurilor.
Dragostea într'un minut sĕ prinde cum n'aĭ credut, şî ĭarăşĭ într'un minut sĕ stînge cum n'aĭ vĕdut.
Dragostea înfocată sĕ stînge maĭ îndată, ĭar cea maĭ próstă maĭ îndelungată.
Dragostea înfocată fericirea cea maĭ mare, când ţine vreme maĭ mare.
15750 Dragostea înfloresce, când nicĭ o temere dobândesce.
Dragostea în bănuĭelĭ, pururea petrece.
Dragostea înşală şî pĕ cel ce n'are la ea nicĭ o plecare.
Dragostea jos ţe-aruncă sabĭa din mâna ta.
Dragostea cam dĕ toţĭ unul din cele maĭ marĭ, darurĭ sĕ socotesce.
15755 Dragostea co-a eĭ săgétă, căsătorie ne arată.
Dragostea cu ale eĭ blândeţe pĕ orĭ-cine supune, ĭar urîcĭunea cu crudime, dĕparte unul dĕ altul pĕ ceĭ maĭ ĭubiţĭ ĕĭ pune.
Dragostea c'o vorbă dulce, la priimire ne aduce.
Dragostea, comóra inimeĭ.
Dragostea cu interes nu sĕ'nţelege dragoste, că îndată te năpustesce, cum interesul lipsesce.

15760 Dragostea cu o săgétă dooĕ inimĭ şî îndată, le pătrunde dĕ o dată.
Dragostea cu urîcĭunea, în vecĭ sĕ pizmuĭesc.
Dragostea, cuvîntul ĕl dă la o parte.
Dragostea cu mângâĭerea, sĕ dobândesce dĕ obşte.
Dragostea cu cât maĭ mult ĭubesce, cu atât maĭ mult te învaţă să ĭubescĭ.
15765 Dragostea cu mult maĭ nestatornică, dĕ cât urîcĭunea între ómenĭ sĕ arată.
Dragostea cum sĕ mişcă, pĕşin la ficaţĭ te ghimpă.
Dragostea cu nădejdea, maĭ mult sĕ hrănesce.
Dragostea cu plăcere, cea maĭ mare fericire.
Dragostea cu îndatorire, nu sĕ'nţelege într'o unire.
15770 Dragostea curînd s'aprinde, dar şî curînd sĕ stinge.
Dragostea cu cât maĭ mare, moméla eĭ te înşală.
Dragostea cu datoriĭ anevoĭe sĕ unesce, că una cere slobodenie şî cea-l-altă robie.
Dragostea călăuză plécă la ceĭ ce eĭ i sĕ plécă.
Dragostea când isbândesce, la căsătorie privesce.
15775 Dragostea când vine, cu săgeţĭ dulcĭ te'mpunge, ĭar când fuge, amar te frige.
Dragostea când grăĭesce, orĭ-ce gură amorţesce.
Dragostea când contenesce, orĭ-ce trup sĕ veştejesce.
Dragostea când lăcriméză, atuncĭ maĭ mult te pîrjoléză.
Dragostea când s'a ivit, ea maĭ înainte te-a rănit.
15780 Dragostea când sĕ aprinde, şî dĕ ea nu póte să sĕ maĭ stăpânéscă.
Dragostea când sĕ umple şî dĕ sĕ rĕvarsă, vasul tot plin ĕl lasă.
Dragostea când sĕ jócă cu tine, cu mult maĭ primejdiósă dĕ cât când sĕ înverşunéză.
Dragostea când sĕ mànie, mintea schimbă în nebunie.
Dragostea când pĭere, plăcerea sĕ cufundă.
15785 Dragostea când sĕ'ntrece, şî munţiĭ sĕ dĕspart ca drum slobod să'ĭ lase.
Dragostea când sĕ'nnoĭesce, maĭ tare sĕ ivesce, ş'atât dĕ mult sĕ măresce în cât nu sĕ maĭ socotesce.
Dragostea când sĕ dĕpărtéză, sufletul din bătaĭe nu maĭ încetéză.
Dragostea când te cuprinde, mintea nu te maĭ prinde.
Dragostea când te mângâĭe, la inimă te sfâşie.
15790 Dragostea când te pîrjolesce, atuncĭ vĭéţa vĭéţă să socotesce.
Dragostea când te rănesce, mintea nu'ţĭ maĭ folosesce.
Dragostea când doresce, cu ah! şî vaĭ! sĕ hrănesce până ce te topesce.

Dragostea, cât dĕ amară, păzesce cele dĕ taĭnă.
Dragostea când ţe-a lipsit, ḑi că aĭ murit.
15795 Dragostea cât dĕ uşóră, la inimă sĕ scobóră.
Dragostea cât dĕ mare, supusă la întristare.
Dragostea cât dĕ mică, la inimă te pişcă.
Dragostea cât dĕ dĕparte, te maĭ chĭémă ş'altă dată.
Dragostea la omenire, multe greşĕlĭ acoperă.
15800 Dragostea la om când cade, pĕ inimă sĕ aşéḑă.
Dragostea la început, óre-ce la început, ĭar în urmă, maĭ pĕ sponcĭ.
Dragostea, la început, cam adevĕrată, ĭar maĭ la urmă dĕ tot mincinósă.
Dragostea la vremea eĭ este cu mare haz, ĭar piste vreme cu mare necaz.
Dragostea la nicĭ o pravilă póte să sĕ supuĭe.
15805 Dragostea, la toţĭ ne aduce vĭéţa cea maĭ dulce.
Dragostea, la frumuseţe nicĭ să uĭtă nicĭ gândesce.
Dragostea la bĕtrâneţe, maĭ mult sĕ măresce, că pĕ la sfîrşit privesce.
Dragostea la bĕtrâneţe, privesce maĭ cu blândeţe.
Dragostea lumea a umplut'o dĕ oamenĭ şî, d'ar lipsì din lume, lumea s'ar istovì.
15810 Dragostea maĭ uşóră dĕ cât pana cea maĭ uşóră; d'aceea pururea în vînt sbóră.
Dragostea maĭ lesne te înşală, când nu bagĭ dĕ sémă.
Dragostea, mintea omuluĭ îndată ĭ-o schimbă.
Dragostea, mintea maĭ întâĭŭ ţe-o fură.
Dragostea muĭeriĭ, nu cunósce saţiul.
15815 Dragostea muĭeriĭ către bărbat ţine, până dă piste alt bărbat.
Dragostea muĭerilor, o linguşire mincinósă, ca să nu ḑic, o croconieicie, şî cu mult maĭ mult e făţărnicie.
Dragostea multă vreme nu sĕ póte ascunde, unde ea sĕ lipesce.
Dragostea multă vreme prĭeteşugul nu şĕ'l ţine.
Dragostea mult s'o cinstescĭ, dacă veĭ s'o dobândescĭ.
15820 Dragostea, muma îndurăriĭ.
Dragostea nectarul vieţiĭ, ce îndată te îmbată şî beţia eĭ te înveselesce.
Dragostea nebuniĭ clocesce, că te face să ĭubescĭ când pĕ una, când pĕ alta, după cum tu nu voĭescĭ.
Dragostea nicĭ minte, nicĭ rude, nicĭ prietinĭ are.
Dragostea nicĭ pizmuĭesce, nicĭ zavistesce, nicĭ împotrivă gândesce.
15825 Dragostea noroduluĭ, fericirea Domnuluĭ.
Dragostea noroduluĭ cea maĭ mare putere a stăpâniriĭ.

Dragostea nu ostenesce, cât dĕ mult ĭubesce, şî dĕ nu sĕ odihnesce.

Dragostea nu caută nicĭ la cinste nicĭ la avere, nicĭ frică dĕ óre-cine are să o popréscă.

Dragostea numaĭ trebuinţă dĕ dascăl n'are.

15830 Dragostea nu ne întrébă, nicĭ când începe, nicĭ când încetéză; d'aceea să nu ne mâhnim, d'a eĭ statornicie, că nu e în mâna nóstră, nicĭ să ĭubim nicĭ să încetăm dĕ a ĭubì.

Dragostea nu numaĭ prin cuvinte ci maĭ mult prin fapte, să ţe-o arĕţĭ, frate.

Dragostea nu sĕ supune nicĭ la legĭ nicĭ la poruncĭ.

Dragostea nu sĕ sperie dĕ nicĭ o primejdie, că 'n foc şî 'n apă intră pentru o mică plăcere.

Dragostea pĕşin sĕ pĭerde, când nădejdea nu sĕ maĭ vede.

15835 Dragostea piste mĕsură, pĕ nesimţite cade la temerea cea maĭ nebună.

Dragostea piste fire n'are lecuire.

Dragostea, poruncă nicĭ cum ascultă.

Dragostea potolesce cea maĭ mare mânie.

Dragostea, poftă sufletéscă.

15840 Dragostea pĕ nesimţite te strînge la cuţite.

Dragostea pĕ nesimţite şî la vîrstă fără dinte, te coprinde şî te 'ntinde.

Dragostea pĕ tinerime, maĭ mult vînéză cu ĭuţime.

Dragostea pĕ toţĭ întunecă ş'într'o cursă ĕĭ aruncă.

Dragostea pĕ tăcute cu semn din ochiĭ grăĭesce.

15845 Dragostea pĕ cine róde, până la os ĕl róde.

Dragostea pĕ cine pişcă, din loc nu sĕ maĭ mişcă.

Dragostea rĕŭ rănesce, şî ĭarăşĭ ea tămăduĭesce rănile ce a făcut.

Dragostea s'a născut în cea maĭ mare nestatornicie.

Dragostea saţ n'are.

15850 Dragostea singurătate, pururea gonesce.

Dragostea sufletéscă cea maĭ adevĕrată dragoste, ĭar nu şî cea trupéscă, că cea sufletéscă până în sfîrşit ţine, ĭar cea trupéscă îndată pĭere cum faţa sĕ sbîrcesce, cu tóte ale eĭ făgăduĭelĭ, cu tóte ale eĭ dulcĭ cuvinte, cu tóte ale eĭ jurăminte.

Dragostea, sufletul inimiĭ.

Dragostea suflet maĭ blând unde găsesce acolo sĕ lipesce.

Dragostea sĕ îngrópă cum cununiile în cap sĕ pun, pĕşin atuncĭ intră temerea în locul dragostiĭ.

15855 Dragostea sĕ cunósce când începe a sĕ nasce, că cum ea ĕţĭ zîmbesce, îndată sĕ şî lipesce.

Dragostea sĕ măresce, când interesul ne-o dospesce.

Dragostea să n'o vindecĭ că maĭ rĕŭ te vatĕmă.
Dragostea sĕ 'nveselesce, când dĕ faţă sĕ ivesce, ĭar nu şî când ascunsă sĕ păzesce, c'atuncĭ ea bolesce.
Dragostea sĕ schimbă dup'a inimiĭ plăcere; d'aceea nicĭ cum statornicie are.
15860 Dragostea sĕ risipesce, cum supĕrarea sĕ ivesce.
Dragostea sĕ dobândesce între ceĭ dĕopotrivă, cu ceĭ ce petrec împreună.
Dragostea săgétă dulce, că orĭ-unde ea sĕ duce, ochiĭ după ea ne duce, ş'în potriva eĭ ne punem ca d'a dreptul s'o priimim.
Dragostea să ţe-o arĕţĭ maĭ mult către cel aprópe dĕ tine, dĕ cât către însuşĭ tine.
Dragostea, taĭna dumnedeĭască.
15865 Dragostea stăpân maĭ mare dĕ cât orĭ-ce stăpân pĕ lume, că dĕ nimenĭ frică are.
Dragostea ta către patria ta, cea maĭ sfântă, cea maĭ cinstită, cea maĭ curată, şî cea maĭ folositóre; dĕ ea să te ţiĭ.
Dragostea te învaţă cum, şî când, şî cât, şî ce să grăĭescĭ cu ea.
Dragostea, temeĭul societăţiĭ.
Dragostea tóte le suferă, la tóte sĕ împotrivesce, şî nimenĭ póte să-ĭ stea împotrivă.
15870 Dragostea tóte lesne le găsesce, şî nimic cu anevoĭe.
Dragostea firesce, ĭar nu dĕ frică sĕ dobândesce.
Dragostea firesce patimă obştéscă; d'aceea la tóte din câte sûnt pĕ lume nicĭ cum ea lipsesce.
Dragostea firesce, pace întru ómenĭ voĭesce, şî pacea între ómenĭ cea maĭ mare fericire sĕ socotesce.
Dragostea simţitóre, c'orĭ-ce sĕ mişcă o supĕră, cu temerea o rănescĭ, cu necredinţa o prăpădescĭ; feresce-te dĕ amîndooĕ.
15875 Dragostea focul cel maĭ ne-stîns.
Dragostea fură mintea şî a celuĭ înţelept.
Dragostea fără interes, cea maĭ curată dragoste.
Dragostea fără îndurare, nicĭ un dar are.
Dragostea fără greşală, astădĭ pĕ unul, şî mâĭne pĕ altul, şî pĕ toţĭ d'a rîndul ĕĭ mângâĭe.
15880 Dragostea fără cinste nu ţine multă vreme, d'aceea mult să o cinstescĭ ca să nu o pĭerdĭ.
Dragostea frică n'are nicĭ dĕ vînturĭ, nicĭ dĕ ape, nicĭ dĕ focul cel maĭ mare.
Dragostea, fruntea tutulor celor-l-alte darurĭ.
Dragostea frăţéscă lanţ nesfîrşit.
Dragostea cea înfocată, când te cuprinde, d'o dată ĕţĭ

aduce îndată, suspinurĭ şî oftaturĭ, durerĭ marĭ şî urîte valurĭ.
15885 Dragostea cea înfocată nu sĕ satură nicĭ odată dĕ ah! şî vaĭ! ce îndată dobândesce, cum sĕ arată.
Dragostea cea înfocată pĭere numaĭ îndată.
Dragostea cea maĭ dulce inima ţe-o suge, când nu dobândescĭ, ceea ce dorescĭ.
Dragostea cea curată să te vĕd şî sĕ mĕ vedĭ, fără nicĭ un interes.
Dragostea cea nooĕ, nu pré aŭ nicĭ o putere, ĭar cea maĭ veche, maĭ statornică sĕ vede, că dĕ şî să învechesce, din minte nu 'ţĭ lipsesce.
15890 Dragostea, cinstea şî slava, sĕ pot cumpĕra şî cu banĭ, ĭar înfrînarea sĕ păzesce dĕ frică şî dĕ ruşine, şî cugetul cel bun din buna voinţă.
Dragostea, bine dĕ nu te veĭ păzì, numaĭ îndată fermecat te-arată.
Dragostea biruĭesce orĭ-ce împĭedecare găsesce.
Dragostea bicĭul inimiĭ, rĕŭ rĕsplătesce când ĭubesce.
Dragostea din ochĭ, pĕşin otrava ĕşĭ o varsă.
15895 Dragostea din jocurĭ, din glume, şî din cântece, îndată sĕ aprinde.
Dragostea din minţĭ te scóte, şî fără voinţă.
Dragostea din slăbicĭune, ĭar uricĭune din saţ.
Dragostea d'intâĭu cam uşóră sĕ arată, ĭar cea după ea cu mult, cu mult maĭ grea.
Dragostea din fire nebună sĕ 'nţelege.
15900 Dragostea dulce, dar patimĭ ne-aduce.
Dragostea după datorie, nu ca dragostea după amor.
Dragostea dĕ amor, ţine cât un nor.
Dragostea adevĕrată, cea din suflet curat.
Dragostea adevĕrată, între bărbat şî muĭere, puţină vreme ţine, ĭar mila şî îndurarea, a unuĭa dĕ altul, la ceĭ maĭ mulţĭ până în sfîrşit ţine.
15905 Dragoste adevĕrată cine a dobândit, acela maĭ fericit.
Dragostea dĕ ochĭ când te ĭea, alergĭ cu gura căscată după ea.
Dragostea dĕ la om rĕu, ţe-aduce maĭ mare rĕŭ.
Dragostea dĕ muĭere, mare dar are la cine o are.
Dragostea dĕ nópte, un dar mare la tóte.
15910 Dragostea dĕ prieten, la nicĭ un interes privesce.
Dragostea dĕ dĕparte, săgetéză pĕ toţĭ în parte.
Dragostea, dĕ ruşine numaĭ sfială are.
Dragostea ţine dĕ joĭ până maĭ apoĭ, ĭar datoria maĭ îndelungată, alege care ĕţĭ place.
Dragostea şî când tace maĭ multă vorbă face.

15915 Dragostea şî când dórme nimenî să n'o crédă, că dórme ĭepuresce.
Dragostea şî norocul órbe din fire fiind, orbesce cade piste fire, şî pě cine nu sě cuvine.
Dragostea şî pacea, dreptatea şî adevěrul, un cuget aŭ câte patru.
Dragostea şî plăcerea cinstea firiĭ.
Dragosteĭ mult ěĭ place, în chinurĭ să bage inima ce eĭ ěĭ place.
15920 Dragoste curată şî adevěrată, acolo poţĭ găsì unde cu anevoĭe o poţĭ încredinţà.
Dragoste cu sila în zădar gonescĭ, că omul dě bună voĭe dragosteĭ sě supune.
Dragoste când nu putem dobândì ne întórcem la ocărĭ, pentru că nu putem rěsplătì cu dragoste urîcĭunea.
Dragoste maĭ puţină, ca să'ţĭ poţĭ avé sănătatea maĭ bună.
Dragoste ne-făţarnică pururea să arěţĭ către cel ce'l ĭubescĭ.
15925 Dragoste, pacoste.
Dragoste sufletéscă ĭar nu trupéscă, dacă veĭ să te spăsescĭ.
Dragoste statornică, aceea sě 'nţelege, ce nicĭ cum sě satură, să sě uite în ochiĭ těĭ.
Dragoste statornică şî cu totul neclintită, cel maĭ mare dar la om.
Dragoste cine dobândesce, sluga eĭ sě socotesce.
15930 Dragoste dě dragoste mare děosebire are, ş'anevoĭe a le cunósce.
Drumul dragosteĭ nimenĭ ţe-l arată, ci singur el ţi sě arată.
Şi însuşĭ dragostea cam din děprindere sě prinde.
Şi pě cea maĭ amorţită şî cu totul adormită, dragostea o děştéptă.
Omul drăgăstos, în societate maĭ dulce sě arată dě cât orĭ-ce frate.
15935 Un drăguţ pě altul dě vrăjmaş ěl socotesce, fie şî prieten.
Ca dorul dě drăguţă când te děpărtezĭ, nicĭ o bólă maĭ grea.
Lăcrimele drăguţeĭ, ěţĭ pătrunde inima, ţe-o sfâşie, ţe-o topesce, cine póte stà împotriva lor.
Ceea ce firea a făcut drăgăstos, piste putinţă a nu plăcé la toţĭ.
Dooě drăguţe, anevoĭe a avé dě odată, că una din dooě te va lăsa fără voĭa ta: dar ferice dě cine a putut să le aibă p'amîndooě.
15940 Drăguţul lesne sě děpărtéză, ĭar bărbatul, cam anevoĭe; d'aceea maĭ bine cu bărbat, dě cât cu drăguţ.

Drăguţul dĕ bărbat dĕosebire are, numaĭ după nume.
Drăgălăşia întrece, orĭ-ce podóbă dĕ muĭere.

Pentru Dracĭ

Unde muĭerea nu calcă, acolo dracul crapă.
Mintea ta; dracul tĕŭ.

Pentru Dregătorĭ i Dregătorii

15945 Când pĕ dregătorĭ ĕĭ ţiĭ în maĭ tare frîŭ, atuncĭ norodul nu cam pătimesce; étă tămăduirea noroduluĭ.
Când te 'mpodobescĭ să mergì la dregătoriĭ, în cap să 'ţĭ puĭ îndurarea şî'n mâinĭ dreptatea.
Cinstea, ruşinea şî sfiala, şî cugetul cel bun, cele maĭ marĭ datoriĭ ale unuĭ dregător.

Pentru Dreptate i Drepţĭ şî Nedreptate i Nedrepţĭ şî Drepturile omeniriĭ

A cunósce dreptatea privesce la cuget bun.
Voim dreptatea ca să nu ne năpăstuĭéscă alţiĭ, dacă d'acésta n'am avé frică, dreptatea ar perì.
15950 Interesul d'oparte, şî lăcomia dĕ alta ne face să nu păzim nicĭ o dreptate.
Orĭ unde te întorcĭ, dreptatea călăuză înainte să o porţĭ.
Orĭ-ce lucru în lume dĕ uniĭ se cinstesce, şî dĕ alţiĭ sĕ dĕfaĭmă; numaĭ dreptatea şî adevĕrul, dĕ toţĭ dĕ obşte sĕ măresce şî sĕ slăvesce, dar din nenorocire nu sĕ cam urméză.
Umblă pĕ calea dreptăţiĭ dacă vreĭ să te numescĭ drept.
Unde dreptatea lipsesce, acolo tâlhăria împĕrăţesce.
15955 Unde şireţiĭ nu sĕ ascultă, acolo dreptatea isbutesce.
Intâĭŭ la dreptate să cauţĭ, apoĭ la cele-l-alte, fie dĕ orĭ-ce trebuinţă.
Urmare pĕ calea cea dréptă, plăcută Domnuluĭ, ĭar nu cea strîmbă, urîciune 'ĭ aduce.
Ca pétra pĕ care 'ncércă aurul şî argintul, aşa şî tu dreptatea s'o încercĭ cu cugetul cel maĭ bun,
Ca să pótă dobândì norodul tĕŭ dreptate, spînzură o sabie asupra dregĕtorilor şî judecătorilor.
15960 Cu cât maĭ mult te dĕpărtezĭ dĕ dragostea dreptăţiĭ, cu atât maĭ mult tĕ apropiĭ dĕ scăderea ta.

Cumpĕna dreptăţiĭ atuncĭ este dréptă, când dragostea banilor n'o atîrnă la o parte.
Cu frică şî cu suspinurĭ veĭ petrece pĕ pămînt tótă vĭéţa ta, când dĕ dreptate te veĭ dĕpărtà.
Cu dreptatea te încingĭ, ca cu cel maĭ frumos brîŭ.
Cu dreptatea ta să ungĭ, jertfelnicul luĭ Dumneḑĕŭ.
15965 Când tóte dĕ o potrivă dreptate sĕ 'nţelege.
Când ceĭ ce năpăstuĭesc ĕşĭ ĭeaŭ osînda lor, toţĭ ceĭ-l-alţĭ ĕşĭ dobândesc dreptatea lor.
Când ceĭ bogaţĭ cu ceĭ săracĭ într'un glas sĕ vor uni, atuncĭ la toţĭ d'opotrivă, dreptate va sosì.
Când dreptatea veĭ păzi, frică nu veĭ avé nicĭ dĕ Dumneḑĕŭ, că însuşĭ Dumneḑĕŭ dreptate este.
Cât dĕ mare dreptate tu veĭ avé, în vecĭ nu veĭ căpĕtà dĕ la ceĭ nelegĭuiţĭ, până ce mită nu le veĭ dà.
15970 Legea, dreptatea ta.
Maĭ întâĭŭ dreptatea s'o ĭubescĭ, apoĭ s'o urmezĭ, c'atuncĭ sciĭ cum s'o urmezĭ.
Maĭ bine o părticică, fie cât dĕ mică, şî cu bună dreptate, dĕ cât bogăţie mare şî cu strîmbătate; că una ĕţĭ este dĕ ajuns, ĭar cea-l-altă dĕ prisos, cu vătĕmarea altuĭa.
Maĭ bine cu ĭubire sĕ dă dreptate şî fără nicĭ o sciinţă, dĕ cât cu sciinţă dĕ dreptate şî urmărĭ dĕ strîmbătate.
Maĭ bine cu haĭna dreptăţiĭ, îmbrăcat să te arĕţĭ, dĕ cât cu cea maĭ scumpă hlamidă împĕrătéscă.
15975 Maĭ bine nicĭ cum să sciĭ calea dréptă a dreptăţiĭ, dĕ cât să o sciĭ şî dĕ ea să te abaţĭ.
Maĭ bine pagubă cu dreptate, dĕ cât dobândă cu strîmbătate; că una te slăvesce şî alta te necinstesce.
Neputinţa nu ne ĭértă, nevoĭa nu ne slobóde să dobândim dreptate când în robie ne aflăm.
Nu e dĕstul numaĭ a cunósce, ce e cu dreptate, ci să şî urmezĭ după acea dreptate.
Nu pentru ca să te hrănescĭ, ci ca cinste să dobândescĭ, dreptatea să o păzescĭ.
15980 Până a nu urmà orĭ-ce bine să te socotescĭ, ca dreptatea la toţĭ bine să o păzescĭ, şî naintea dreptăţiĭ maĭ nainte să puĭ, tocma ca o oglindă, mila şî îndurarea.
Precum nu veĭ să 'ţĭ iea ale tale altul, aşa şî tu să nu ĭeĭ ale altuĭa, acésta sĕ 'nţelege dreptate; ĭar să facĭ şî tu altuĭa un bine, precum veĭ să 'ţĭ facă şî ţie altul, acésta sĕ 'nţelege îndurare.
Sângele nevinovat strigă «*dreptate*».
Slobod la dreptate şî la judecată cu cuget curat, ĭar la prieteşug cu inimă curată.

Spre a sĕ păzì dreptatea într'un norod, neclintită, trebuīe toţĭ dĕ o potrivă să sĕ mânie fórte când unul sĕ va năpustì cu cea maĭ mică nedreptate.

15985 Toţĭ īubesc dreptatea, dar nimenĭ o urméză, că o lasă la alţiĭ ca aceīa să o urmeze.

Toţĭ strigă dreptate, dar nicĭ unul dĕ dreptate sĕ satură, că pururea flămânḑĭ dĕ ea sĕ vĕd.

Fiţĭ drepţĭ ca părintele nostru cel din cer, aşa poruncesce Domnul.

Ceĭ maĭ mulţĭ dreptatea o strîmbéză când la eĭ nu privesce.

Ce cu anevoīe dreptatea sĕ urméză!

15990 Cele după lege, nu şi după dreptate tóte; īar cele după dreptate, tóte după lege sĕ 'nţelege.

Cel ce umblă pĕ calea dreptăţiĭ, nicĭ cum sĕ poticnesce.

Cel ce vinde dreptatea Iudă sĕ 'nţelege, c'acela pĕ cel maĭ drept pĕ banĭ gata l'a vîndut.

Cel ce din dreptate se 'ntórce la strîmbătate, nu 'şĭ va maĭ găsì luişĭ nicăirĭ dreptate.

D'opotrivă cătrĕ toţĭ cu dreptatea să te porţĭ, că domn părinte la toţĭ te socotescĭ dĕ toţĭ.

15995 D'opotrivă când toţĭ avem, acésta, după lege, dreptate sĕ înţelege.

Dragostea dreptăţiĭ la mulţĭ sĕ găsesce, dar dreptatea sĕ 'mplinesce dĕ ceĭ maĭ puţinĭ.

Dreptatea aude numaĭ c' o ureche, cu ceea ce ascultă numaĭ pĕ ceĭ drepţĭ, că cea-l-alta surdă pentru ceĭ nedrepţĭ.

Dreptatea are lege, ca nicĭ cum hatîr, nicĭ altuīa să facem nicĭ dĕ la altul să aşteptăm.

Dreptatea are nună pĕ cinstea cea bună.

16000 Dreptatea, orĭ unde te'ĭ duce, cinste ĕţĭ aduce.

Dreptatea unde stăpânesce, acolo norodul ĕl înmulţesce.

Dreptatea, in adevĕr, sĕ păzesce cam dĕ frică, ca să nu ne īea alţiĭ ale nóstre.

Dreptatea împĕrătésa tutulor faptelor bune, d'aceea dĕ la împĕrat nicĭ cum să sĕ dĕpărteze, ci ca o împĕrătésă împreună cu el, pururea să împĕrătéscă.

Dreptatea îndurare sau milă nicĭ cum are.

16005 Dreptatea c'o mână pedepsesce, şi cu cea-l-altă maĭ mult cinstesce.

Dreptatea, cununa celor ce o păzesce.

Dreptatea cu pacea când sĕ îmbrăţişéză, fericirea ne încunjuréză.

Dreptatea cumpĕna celor dĕ cuviinţă.

Dreptatea călăuză pururea sĕ 'ţĭ fie ţie la orĭ-ce gândescĭ să facĭ.

16010 Dreptatea călăuză pĕ cuvînt ĕl are.
Dreptatea, cătră altul când o veĭ păzî, sĕ 'nţelege dreptate, ĭar nu numaĭ cătră tine.
Dreptatea când sĕ urméză, ḑioa nóptea lumineză.
Dreptatea la judecător cea maĭ mare cinste, ce puţinĭ o dobândesc.
Dreptatea luminéză, şî ochiul trupesc şî pĕ cel sufletesc, ce sórele nicĭ cum ĕl vede.
16015 Dreptatea meterez înainte d'o veĭ pune, frică dĕ necinste nicĭ cum veĭ avé.
Dreptatea n'ascultă nicĭ la lacrămĭ, nicĭ la darurĭ.
Dreptatea nu cu banĭ, nicĭ cu jurămînt, ci după lege la toţĭ dĕopotrivă s'o împarţĭ.
Dreptatea numaĭ nemuritóre, ĭar strîmbătatea sluga morţiĭ.
Dreptatea pururea în sărăcie petrece, d'aceea la ceĭ maĭ mulţĭ sĕ arată rece.
16020 Dreptatea păzesce pacea şî liniştea dĕ obşte.
Dreptatea s'o urmezĭ nu numaĭ cu cuvîntul, ci maĭ mult cu fapta.
Dreptatea să lumineze, dreptatea să 'mbrăţişeze scaunul împĕrătesc, ca un scaun ceresc.
Dreptatea sĕ înţelege a Domnuluĭ soţie.
Dreptatea sĕ'nţelege cea maĭ dîntâĭu a omuluĭ datorie.
16025 Dreptatea sĕ'nchipuĭesce fără ochĭ şî fără mâinĭ, că nicĭ în obraz sĕ uĭtă, nicĭ mită priimesce.
Dreptatea sĕ prăpădesce, când strîmbătatea împĕrăţesce.
Dreptatea sĕ dă celuĭ maĭ cu putere, când strîmbătatea poruncesce.
Dreptatea sfântă, ĭar nu dĕ toţĭ priimită.
Dreptatea, temeiul stăpâniriĭ.
16030 Dreptatea aceea sĕ socotesce la fiesce care în parte, şî la toţĭ dĕ obşte d'o potrivă folosesce.
Dreptatea dĕ nimenĭ frică are, dar toţĭ ĕĭ stă în potrivă.
Dreptatea ţe-o 'ntunecă mita dĕ banĭ, când judecă.
Dreptatea ţe-o dobândescĭ d'unde cu gândul nu gândescĭ.
Dreptatea, fruntea darurilor.
16035 Dreptatea şî îndurarea la orĭ-ce greşală, ca alifia la orĭ-ce rană să le potrivescĭ ca să tămăduĭescĭ.
Dreptate sĕ înţelege, ceea ce dĕ o potrivă la toţĭ împarte dreptul lor după lege.
Dreptate fără dar, aşteptĭ în zădar când darul sĕ priimesce.
Dreptate să daĭ şî celuĭ maĭ cumplit, când cunoscĭ că are.
Omul drept, orĭ unde va fi, fără grijă póte fi.
16040 Omul drept, îndată pĭere, unde dreptatea dórme.
Omul drept, sluga dreptăţiĭ.

Inaintea celuĭ drept, strîmbătatea n'are drept.

Gura celuĭ drept mare putere are, când i sĕ dă ascultare.

Ḑile peste ḑile, ḑilele celuĭ drept, că în vecĭ numele luĭ nu pĭere.

16045 Când împĕratul drept, slugile luĭ cu mult maĭ drepte.

Când ceĭ dreptĭ sĕ cinstesc, noródele sĕ'nveselesc.

Piste putinţă cel drept dĕ toţĭ să sĕ laude, când zavistĭa pĕ toţĭ, tare ĕĭ stăpânesce.

Pĕ cel drept Domnul din gunóĭe ĕl ridică şî piste noróde ĕl pune.

Rodul celuĭ drept nicĭ cum sĕ risipesce, că dobânda sĕ'nţelege celor năpăstuiţĭ.

16050 Numele celuĭ drept, în vecĭ sĕ pomenesce.

Sufletul celor drepţĭ, în sînul Domnuluĭ sĕ încălḑesce şî sĕ odihnesce.

Slava celuĭ drept, şî când îmbĕtrânesce, ea maĭ mult înfloresce.

Cel ce n'are omenire, om drept nu póte fi.

Cel ce dĕ banĭ sĕ biruĭesce, nu póte fi drept firesce.

16055 Cel drept, la sfîrşitul sĕŭ cu linişte sĕ duce.

Cel drept, moştenirea sa la copiĭ dĕ copiĭ o lasă.

Cel drept nicĭ dĕ Domnul frică are, că însuşĭ Domnul dreptate este.

Cel drept năpaste nicĭ cum împarte.

Cel drept, şî dĕ va cădea, îndată sĕ va sculà, că Domnul e cu el.

16060 Buzele celuĭ drept, adĕvĕrul grăĭesce.

Din buzele celuĭ drept, mĭere şî lapte curge.

Dĕ nevoĭe, şî cel drept la nedreptate cade.

Drept acela maĭ mult sĕ'nţelege, nu cel ce nu năpăstuĭescĭ, ci cel ce póte să năpăstuĭască şî nu voĭesce.

Drept sĕ'nţelege, nu cel ce drept legĭuĭesce, ci cel ce legea păzesce.

16065 Drept să fiĭ maĭ bine dĕ cât bun la fire.

Drept fără îndurare nicĭ cum póte fi.

Iubirea dĕ nedreptate nicĭ cum să te stăpânéscă, că foc şî pîrjol, ţe-aprinḑĭ în capul tĕŭ.

Orĭ-ce 'mpotriva legiĭ, nedreptate sĕ'nţelege.

Unde cugetul nedreptatea n'o dĕpărtéză dĕ la om, acolo frica îndată o risipesce, c'acestea numaĭ dooă înfrînéză pĕ om.

16070 Unde nelegĭuitul stăpânesce, acolo nedreptatea în tron sĕ întórce.

Nedreptatea cuvînt n'are.

Nedreptatea la toţĭ ne este urîtă, numaĭ când însuşĭ noĭ dĕ la alţiĭ o păţim, ĭar pentru ceĭ-l-alţĭ, nicĭ gândim la ea.

Nedreptatea pĕ dreptate, rĕŭ şî grozav o supune, când nelegĭuitul interes înaintea eĭ sĕ pune.
Nedreptatea, necinstea, cumplirea şî cruḑimea ne-aduce la dĕsnădĕjduire, şî dĕsnădĕjduirea la nesupunere, şî nesupunerea la cèa maĭ grozavă turburare. Dacă dĕ te veĭ dèpărta dĕ cele dintâĭu, nu te veĭ maĭ îngrijì dĕ cele din urmă.
16075 Nedreptatea rĕstórnă şî scaunele celor maĭ puternicĭ.
Nedreptatea, după lege, aceea sĕ'nţelege, ce împotriva legiĭ tóte curînd le culege.
Nicì o rĕutate maĭ mare dĕ cât nedreptatea.
Nicĭ să gândescĭ la nedreptate, necum să şî urmezĭ.
Nu va scăpà cel nedrept d'a Domnuluĭ judecată.
16080 Nu sĕmĕna nedreptăţì, că chĭar pentru tine, înḑecit le veĭ aduna.
Ceĭ ce s'aŭ obicĭnuit la nedreptăţĭ pĕ lume, osîndă li sĕ cuvine, ca să scape omenirea d'asemenea tâlharĭ.
Cele ce cu nedreptate s'adună, curînd diavolul le adună
Cel nedrept, dreptatea nicĭ cum o cunósce.
Cel ce ĭubesce nedreptatea, sufletul sĕu maĭ întâĭŭ ş'îl a urît.
16085 Din tóte nedreptăţile, aceea maĭ grea, ce nicĭ la căinţă, nicĭ la pocăinţă, nicĭ cum maĭ gândesce, nicĭ părăsire face.
Dĕ nedreptate să te ferescĭ, dĕ dreptate ş'îndurare mult să te lipescĭ, dacă veĭ să te slăvescĭ.
Vĭéţa, cinstea, propietatea, sloboḑenia, pacea şî unirea, cele maĭ temeĭnice drepturĭ ale omuluĭ, ĭar nedreptatea, asuprirea, necinstea, necredinţa, robia, chinurile, jafurile, siluirea, neunirea, pizma, zavistia, făţărnicia, drepturile neomenireĭ pricinuĭte dĕ diavolĭ, alege care-ţĭ folosesce, şî trupesce şî folosesce.
Slobod omul s'a născut dĕ la cel ce l'a făcut, ĭar nu rob unul altuĭa, slobod sĕ'nţelege să fiĭ până în sfîrşit; acéstă este dreptul tĕŭ.
Cine dreptul sĕŭ nicĭ cum ş'ĕl cunósce, acela cu toţĭ în stradă sĕ găsesce.
16090 Drept al tĕŭ sĕ socotesce, să'ţĭ stăpânescĭ pĕ séma ta, ceea-ce cu munca ta, tu ĕţĭ dobândescĭ.
Dreptul tĕŭ să 'ţe-l păzescĭ, şî îndatorirea să ţe-o împlinescĭ.
Cel maĭ sfânt drept al omeniriĭ, sloboḑenie sĕ 'nţelege după orĭ-ce lege.

Pentru Drepturile omeniriĭ

Veḑĭ *Dreptate*.

Pentru Drepţĭ

Vedĭ *Dreptate*.

Pentru Dregere

Ceea-ce cu maĭ puţin la început poţĭ drege, maĭ în urmă cu mult maĭ mult nu veĭ putea drege.

Pentru Drumurĭ

Când dĕ unul din ceĭ marĭ sĕ va poticnì p'un drum, atuncĭ drumul sĕ îndreptéză.

16095 La drum pururea cu pâĭnea în sîn să fiĭ.

Cine lângă drum zidesce, mulţĭ stăpânĭ dobândesce.

Drumurile să le dregĭ, drumurile să le îndreptezĭ, şî cu umbră să le împodobescĭ, ca maĭ bine să te înlesnescĭ la orĭ-ce trebuinţă.

Pentru Ţéră şî Patrie şî Patrioţĭ i Patrihoţĭ şî Compatrioţĭ, i Concetăţenĭ

Ajută ţéra ta precum şî ea te ajută.

Acea ţéra, a ta ţéră, pururea s'o socotescĭ, unde maĭ bine trăĭescĭ.

16100 Iubirea dĕ patrie, patima cea maĭ cinstită, ca o datorie firéscă ce'ţĭ aduce cinstea cea maĭ mare.

Omul fără patrie, ca un copil fără mumă, d'aceea nu te dĕpărtà dĕ ţéra ta.

Orĭ-ce locuitor, dator să dé ajutor l'ale ţĕriĭ cheltuĭélă.

Orĭ-ce cinste la o ţéră, când începe a sĕ lumina dĕ la însuşĭ boĭeriĭ sĕĭ.

Acolo ţéra sĕ dĕştéptă, unde maĭ mulţĭ dascalĭ cu felurimĭ dĕ sciinţe sĕ găsesc.

16105 Unde omul în fericire, acolo şî ţéra luĭ.

Unde multă vorbă pentru ţéra nóstră, acolo nimic spre folosul eĭ.

Urît şî nelegĭuit, cel-ce zăbovesce ţéra luĭ să o ajute, ĭar s'o vateme cum-va ĭute sĕ silesce.

In rĕsboĭŭ dĕ veĭ perì pentru a ta ţéră, ca un sfânt te veĭ duce din ţéra ta.

Intâĭŭ ţéra ta să ţe-o cunoscĭ bine, apoĭ alte ţĕrĭ să maĭ cercetezĭ.

16110 In ce loc te veĭ nasce, acel loc ţéra ta, dar săracul, ţéra luĭ unde găsesce să mănânce.
Vaĭ dĕ ţéra aceea, unde cu biciul începe şî cu ciomagul isprăvesce.
Vaĭ dĕ ţéra aceea, unde bărbaţiĭ sĕ mărită şî muĭerile sĕ însóră.
Glasul ţĕriĭ tale precum sĕ păzesce, în limba ce tu grăĭescĭ, aşa să sĕ păzéscă în inima ta, ce pentru ea hrănescĭ.
Ca în ţĕra ta, nicăirĭ nu poţĭ găsì, nicĭ tată nicĭ mamă, nicĭ frate, nicĭ soră, nicĭ măcar un prieten.
16115 Ca cinste după rĕsboĭŭ mare să dobândescĭ, cu sabia în mână, pentru a ta ţéră, sufletul să 'ţe-l jĕrtfescĭ.
Cu credinţă să slujăscĭ pururea ţĕriĭ tale, şî pentru ea să te jĕrtfescĭ, la orĭ-ce întîmplare.
Cu negoţul dĕ oparte, şî cu lucrarea pămîntuluĭ d'altă parte, umplĭ ţéra dĕ bogăţie; ĭar cu învĕţătura din tóte părţile, umplĭ ţéra dĕ sciinţe.
Cu paguba ta, ţéra ta s'o împodobescĭ, c'atuncĭ şî tu bogat te socotescĭ.
Când o ţéră sé supune la un strein, cunoscut este că n'are bun stăpân.
16120 Când să rănesce o mână, luptă-te cu ceea-l-altă ca să nu rĕmâĭe ţéra ta în jaf, c'atuncĭ nicĭ ceea nerănită nimic nu'ţĭ maĭ folosesce.
Când sĕ bate pentru ţéră, nicĭ sĕ maĭ gândéscă, nicĭ să sĕ mâhnéscă, c'în rĕsboĭŭ o să pĭară.
Când şî Domnul ţĕriĭ la interes privesce, atuncĭ în adevĕr ţéra sĕ prăpădesce.
La rĕsboĭu pentru ţéră, când şî cel maĭ dĕ aprópe cade în bătălie, maĭ mult să te bucurĭ.
La rĕsboĭu pentru ţéră mórtea s'o calcĭ în picere.
16125 La cele pentru ţérá, vrăjmăşia între noĭ să rĕmâĭe afară.
Limba ta o poţĭ uĭtà, dar ţéra ta nicĭ odată să o uĭţĭ.
Lucru pămîntuluĭ şî înmulţirea turmelor, bogăţia ţĕriĭ.
Maĭ bine odată în rĕsboĭŭ pentru ţéră, dĕ cât în robie sĕ pierĭ dĕ o mie şî dĕ sute dĕ orĭ.
Maĭ bine în ţéră streină, dĕ càt strein în ţéra ta.
16130 Maĭ bine cu năravurĭ bune şî vitejiĭ şî maĭ bune, ţara ta s'o împodobescĭ, dĕ cât cu zidirì şî palaturĭ împĕrătescĭ.
Maĭ bine să te omorı pentru ţéra ta, dĕ cât ţéra s'o prăpădescĭ pentru slava ta.
Nimic alt în lume maĭ dulce şî maĭ dorit, dĕ cât a ta ţéră, unde copiĭ ţe-aĭ dobândit.
Nimic alt maĭ dĕ dorit dĕ cât a nóstră ţéră, când cu dĕpărtare dĕ ea, sûntem afara.
Nimic maĭ dulce 'n lume dĕ cât a ţĕriĭ mele nume.

16135 Numaĭ când te rătăcescĭ, atuncĭ la ţéra ta rîvnescĭ şî dĕ ea dorescĭ.

Nu ceĭ din afară, ci ceĭ din lăuntru, ţéra o prăpădesc, când legea n'o păzesc.

Nicĭ frică, nicĭ sfială, la rĕsboĭŭ să aĭbĭ, când pentru ţéra ta cu vrăjmaşul tĕŭ te luptĭ, c'împotrivă să 'ţĭ arĕţĭ tótă vîrtutea ta.

Numele ţĕriĭ tale ruşine să 'ţĭ aducă, când pentru ea tu nu te jĕrtfescĭ.

Patria săraculuĭ, unde găsesce pâĭne, când nu póte munci.

16140 Pentru a ta ţéră în foc să arḑi fără sfială, ca cel ce pentru a luĭ ţéră sĕ jĕrtfesce, pentru aĭ sĕĭ sĕ jĕrtfesce.

Pentru a ta ţéră, vrajba ce aĭ cu altul, să ţe-o laşĭ la o parte.

Pentru cinstea ţĕriĭ tale, nu pace ci rĕsboĭŭ, nu vĭéţă ci mórte, cu mult maĭ bine să poftescĭ, ca şî ea în urmă pĕ urmaşiĭ tĕĭ, maĭ mult să-ĭ cinstéscă.

Pentru ţéra ta să te jĕrtfescĭ şî să te rĕsboĭescĭ, dar nu şî pentru a supune ţéră strĕină.

Pentru ţéra ta sângele să ţe-l verşĭ, ca în vecĭ ca un sfânt să te pomenescĭ.

16145 Pentru ţéră şî copiĭ, şî pentru a ta soţie, i scăpare din robie, sabia să ţe-o încingĭ, şî 'n rĕsboĭŭ să te împingĭ, dĕ vĭéţă nicĭ o grijă, nicĭ nădejde să daĭ ţie, ca urmaşiĭ tĕĭ să petrécă în odihnă.

Pĕ ceĭ fugiţĭ din ţéra ta, să-ĭ aducĭ la locul lor, ca să nu 'ţĭ rĕmâĭe ţéra pustie.

Slujba cătrĕ ţéră, cea maĭ mare cinste ţie să ţe-o socotescĭ.

Slujbele ţĕriĭ cu banĭ când sĕ vînd, vaĭ dĕ ţéră şî de tine.

Toţĭ d'opotrivă să pătimim pentru ţéră, că toţĭ noĭ împreună suntem o ţéră.

16150 Sângele tĕŭ pentru ţéra ta să ţe-l verşĭ, ĭar nu sângele ţĕriĭ, pentru folosul tĕŭ să'l sugĭ.

Să morĭ pentru ţéra ta, cinstea cea maĭ mare.

Slujbă cătrĕ ţéra ta, cu dĕstoĭnicia ta, pururea să arĕţĭ, ĭar nu némul şî cinstea strămoşilor tĕĭ, din carĭ tu te tragĭ.

Ferіciţĭ ceĭ isgoniţĭ pentru ţéra lor, că în vecĭ sĕ vor pomeni.

Firea ne silesce a ĭubi a nóstră ţéră; cine n'o ĭubesce, strĕin sĕ socotesce.

16155 Fiesce-care cu ce póte, să 'şĭ ajute ţéra luĭ.

Fiiĭ dĕ părinţĭ, firesce, la bĕtrâneţe îngrijesc; când fiiĭ la rĕsboĭŭ, pentru ţéră vor pĭeri, atuncĭ ţéra p'aceĭ părinţĭ în locul fiilor să-ĭ hrănéscă.

Cea maĭ mare slujbă cătrĕ ţéra ta, tu veĭ arĕtà, când pentru ea înainte cu pĭeptul tĕŭ, tu veĭ stà.
Cea maĭ mare fericire, a pĭerì óre-cine pentru a luĭ ţéră.
Ceĭ strĕinĭ, pĕ ţéră, în jaf o dă şî pradă.
16160 Cel cu credinţă cătrĕ ţéră, din rĕsboĭŭ nicĭ cum afară, cànd ţéra dĕ el trebuinţă are.
Cel lacom şî cumplit, ţĕriĭ luĭ, ca un strĕin, foc şî pîrjol ĕĭ dă.
Cel ce pentru binele ţĕriĭ sale vorbesce, càt dĕ mult va grăì, puţin sĕ socotesce.
Cel ce slujasce ţĕriĭ sale n'are trebuinţă dĕ strămoşĭ, că ţéra luĭ, strămoşiĭ luĭ.
Cel ce sĕ jĕrtfesce pentru a luĭ ţéră, aceluĭa i sĕ cuvine cinstea cea maĭ mare.
16165 Cel ce d'a luĭ ţéră, la vreme dĕ nevoĭe, aĭurea sĕ dĕpărtéză, la nicĭ o altă vreme, n'are cuvînt dĕ 'ndreptare.
«*Ce 'mĭ pasă pentru ţéră*», nicĭ odată tu să dicĭ, c'atuncĭ ţéra sĕ prăpădesce şî tu împreună cu ea.
Cine are stare, orĭ unde s'o duce, ţéra luĭ cu el ş'o duce.
Cine pentru ţéră în rĕsboĭŭ va pĭerì, numele luĭ în vecĭ sĕ va pomenì.
Cine pentru ţéra sa mult sĕ sîrguĭesce, cel maĭ bun părinte dĕ toţĭ sĕ socotesce.
16170 Cine pentru ţéră sĕ jĕrtfesce, slava luĭ i sĕ jĕrtfesce.
Cine bilşugarea ţĕriĭ sale va, pĕ norod să'l dĕprindă la lucru dĕ pămînt.
Cine ţĕriĭ sale slujasce, acela maĭ cinstit, fără a avé vre-un chin dĕ ném.
Cine 'n potriva patrieĭ sale sĕ scólă, vrăjmaş patrieĭ sĕ socotesce.
Cine bogăţia ţĕriĭ sale poftesce, negoţ slobod eĭ să lase, şî cu fabricĭ s'o împodobéscă.
16175 Cinste să 'ţĭ fie ţie, când tu te veĭ jĕrtfi, pentru ţéra ta.
Cine fără plată, nu va să mérgă la rĕsboĭŭ pentru ţéra luĭ, acela cel maĭ necinstit dĕ cătrĕ ţéră sĕ socotesce.
Dragostea patrieĭ tale şî folosul obştesc, datoria cea maĭ sfântă a orĭ-căruĭ sĕ 'nţelege.
Dragoste cătrĕ ţéra ta, ca a părinţilor cătrĕ copiĭ, că şî copiiĭ tĕĭ, în ţéra ta sĕ 'nţeleg.
Ţéra când pătimesce, nimenĭ în parte sĕ odihnesce.
16180 Ţéra nóstră, muma nóstră.
Ţéra sĕ 'nţelege ca o mumă a tutulor, ce în pântecele eĭ pĕ toţĭ ĕĭ cresce, pĕ toţĭ ĕĭ hrănesce.
Ţéra ta părinţiĭ tĕĭ, ţéra ta copiiĭ tĕĭ, ţéra ta soţia ta, ţéra ta vĭéţa ta; dĕ ea maĭ mult să îngrijĕscĭ, şî pentru ea să te jĕrtfescĭ.

Ţéra ta să ţe-o ĭubescĭ, şî 'n cel maĭ mare foc pentru ea sĕ năvălescĭ.

Ţéra ta să ţe-o ocrotescĭ, ĭar nu la strĕină să gândescĭ.

16185 Ţéra cea săracă dĕ lăcuitorĭ, la leneşĭ a'ĭ cunósce.

Ţĕriĭ tale să'ĭ slujĕscĭ cu cel maĭ mare folos, că din ea şî tu dobândescĭ folos.

Ţĕrile sĕ pustiesc, din lăcomia celor marĭ.

Şî chĭar mórte să priimescĭ, fără nicĭ o sfială, pentru a ta ţéră.

Un semn şî numaĭ bun, dĕ patriot bun, când sĕ bate pentru ţéră, la rĕsboĭŭ fără sfială, ĭar dĕ patri-hoţĭ, miĭ şî sute nenumĕrate.

16190 Când patri-hoţiĭ vor perì, atuncĭ patrioţiĭ cu patria împreună sĕ vor înveselì.

Când tótă omenirea ĭubescĭ, atuncĭ te numescĭ patriotul lumiĭ, ĭar din potrivă, patrihoţ, că fugĭ dĕ la lume pentru în parte folos.

Patria ta tótă lumea, că în lume te-aĭ născut, d'aceea pĕ toţĭ, ca nisce patrioţĭ să-ĭ socotescĭ.

Nu pĕ cel ce numaĭ strigă *«pentru ţéră, pentru ţéră,»* ci pĕ cel ce sĕ sîrguĭesce, şî sĕ jĕrtfesce pentru ţéra sa, p'acela să'l socotescĭ dĕ patriot.

Patriot bun sĕ înţelege cel ce cu credinţă slujasce ţĕriĭ sale, ĭar patrihoţ cel din potrivă.

16195 Patrihoţiĭ un dar şî numaĭ aŭ, că aduc pĕ norod la dĕsnădĕjduire, şî din dĕsnădĕjduire sĕ nasce isgonirea lor.

Pentru ţéra ta, fără plată să slujĕscĭ, fără plată să alergĭ la rĕsboĭŭ spre jertfire, ş'atuncĭ te numescì patriot adevĕrat.

Pentru binele ţĕriĭ tale, fie pentru tine cât dĕ rĕŭ, orĭ-ce nĕcaz să suferĭ, ca nume dĕ patriot să dobândescĭ.

Pĕ patriotul tĕŭ mult să'l ĭubescĭ, dar şî pĕ strĕin să nu'l urăscĭ.

Fiŭ adevĕrat al patrieĭ sale cel ce vĭéţa sa ş'o pune pentru patria sa, ĭar cel ce din potrivă patria sa o pune pentru a luĭ vĭéţă, acela bastard fiŭ, după lege, sĕ 'nţelege.

16200 Cel ce ĕşĭ vinde ţéra sa, patrihoţ sĕ 'nţelege, după orĭ-ce lege.

Cel ce ţéra sa în jaf şî pradă o dă, başpatrihoţ, cu drept cuvînt sĕ numesce.

Dragostea patrihoţilor tĕĭ, cea maĭ mare şî maĭ tare putere a stăpânireĭ tale, ĭar a patrihoţilor, dĕrăpĕnarea eĭ; alege care ĕţĭ place.

Pentru Ţelină

Ţelină să spargi, dĕ cu primăvară, ca sĕ poţĭ căpĕta dĕ dooĕ orĭ pĕ vară.

Pentru Ţeremoniĭ

Tóte ţeremoniile càt dĕ strălucite şî pompóse fie, numaĭ la o vedere privesc, că cum sĕ săvîrşesc la uitare sĕ pun.

Pentru Ţinere dĕ minte

16205 Cu ţinerea dĕ minte dĕ cele maĭ dînainte, pururea să te 'ndreptezĭ la cele din urmă.

Cel ce are să ĭea pururea, ţine minte, ĭar cel ce are să dé, nu-şĭ maĭ aduce aminte.

Ţinerea dĕ minte, una din darurile cele maĭ marĭ.

Ţinerea dĕ minte, cam anevoĭe să stinge.

Ţinerea dĕ minte dĕ multe orĭ ne vatĕmă, dar şî la multe ne dĕştéptă.

16210 Ţinerea dĕ minte, dĕ cele maĭ dînainte, mult ne turbură, şî ne mâhnesce, când cele rĕle ne găsesce.

Pentru Ţĕranĭ

Vaĭ dĕ ticăloşia a ţĕranuluĭ pĕ lume! că ţĕranul ne hrănesce, ţĕranul ne îmbracă, ţĕranul ne plătesce, ţĕranul ne cinstesce, ţĕranul pentru noĭ ḑioa şî nóptea muncesce, până ce să sleĭesce, şî noĭ, spre mulţumire, arĕtăm lenevire l'ale lor trebĭ în parte, şî o mare nedreptate, lăsându-ĭ, ca pĕ nisce ticăloşĭ, în negura nesciinţeĭ, în rătăcirea minţeĭ, în cele maĭ marĭ necazurĭ şî chĭar în lipsa hraneĭ vĭeţeĭ lor.

Bucuria ţĕranuluĭ, când sĕ vede la masă încunjurat dĕ copiĭ.

Ţĕranul cu cât maĭ mulţĭ copiĭ are, cu atât maĭ bogat sĕ socotesce, când în lenevire nu sĕ tăvălesce.

Pentru Ţĕrînă

Tóte din ţĕrînă, ş'în ţĕrînă ĭarăşĭ, la vremea lor sĕ întorc, una după alta, în vecĭ necontenit.

16215 Ţĕrîna eştĭ că din ţĕrînă te-aĭ făcut, ş'în ţĕrînă te veĭ duce.

Pentru Ţîţe

Cine la ţîţe a ajuns, în genuche jos s'a pus.
Ţîţele când sĕ 'ntăresc, vîrsta feteĭ ne vestesc.
Ţîţele hrana cea maĭ bună la copiĭ.

Pentru Şópte

Veḑĭ *Linguşire.*

Pentre Şîreţĭ şî Şîretlicurĭ

Cu cât maĭ mult te dĕpărtezĭ dĕ şîretlicurĭ, cu atât maĭ mult te apropiĭ dĕ adevĕr.
16220 Sĕ te feréscă Dumneḑĕŭ să nu daĭ piste şîreţĭ, când aĭ vre-o judecată, că şî judecata şî pĕ tine te pĭerḑĭ.
Fire dĕ şîret, a înşĕlà pĕ orĭ-cine.
Cine încurcă pricinele ca nicĭ el să le maĭ dĕscurce, acela sĕ 'nţelege cel maĭ mare şîret.
Şîretul pravila dĕ tot o întunecă.
Şîreţiĭ aŭ isvodit cele maĭ marĭ învălmăşelĭ; dĕparte dĕ eĭ.

Pentru Şcóle

16225 Dĕ şcóle dĕ orĭ-ce sciinţă ţéra ta să fie plină, că dĕ la ele aştéptă lumina ţĕriĭ tale.

Pentru Schiopĭ

Cu cel schiop dĕ veĭ trăì, te veĭ învĕţà şî tu a schiopĕtà.
Schiopul la rĕsboĭŭ maĭ bine sĕ bate, că din rĕsboĭŭ nicĭ odată nicĭ cum póte fugì.

Pentru Schimnicĭ

Schimniciĭ, maĭ cufundaţĭ în pĕcate sĕ găsesc, când datoria omenéscă, rînduită dĕ la Domnul, nicĭ cum o păzesc; că pĕ cel ce Domnul ca să le placă a lăsat, eĭ dĕ acela cu totul s'aŭ dĕpărtat.
Schimniciĭ, şî dĕ sĕ socotesc că nu păcătuĭesc, dar maĭ

mult greşesc că cu mintea sě duc l'aseměnare dě Dumneḑěŭ, când ca cel ce a vrut să s'asemene cu Dumneḑěŭ, din ceriŭ pě pămînt, dě mândrie, a căḑut, şî din înger ceresc, necurat s'a věḑut.

Pentru Sciinţe şî Nesciinţe

16230 Atuncĭ sciinţele sě vor îndreptà, şî sě vor înmulţì, când ceĭ ce scim pentru ele, între eĭ sě vor uni.

Acésta este cea maĭ adevěrată, că nu putem cunósce ceea ce nu scim, şî d'aceea ḑicem că tóte le scim, fără a sci ce-va în adevěr.

Orĭ-ce sciinţă când sě odihnesce, îmbětrânesce şî sě vestejesce, ĭar când ostenesce, atuncĭ întineresce şî înfloresce.

Orĭ-ce sciinţă pentru un sfîrşit, sě 'nvaţă, acel sfîrşit s'ĕl dobândescĭ.

Orĭ-ce sciinţă te deştéptă, ĭar munca cu sciinţă maĭ mult te hrănesce.

16235 Orĭ-ce sciinţă fără silinţă, nicĭ cum sě póte dobândì.

Orĭ-cine va orĭ-ce, ca el maĭ întâĭŭ s'o scie; d'aceea când aude lě la altul, s'arată cu mândrie, că el dě mult o scie, pentru că nu póte suferì, el în urma altora, să s'arate c'a aflat.

O sciinţă când înveţĭ, învaţ-o děsăvîrşit, ca şî tu dě ea să te folosescĭ, şî s'o poţĭ face maĭ luminată, şî maĭ folositóre şî la ceĭ din urmă.

Greşită sciinţă maĭ dě tóte avem; acésta ne face, la cele maĭ multe să ne înşelăm, şî să ne rătăcim.

Vaĭ dě cel-ce sě socotesce, că tóte le scie, c'acela maĭ lesne greşasce.

16240 Gramatica o sciinţă ce la voinţa omuluĭ stă, pentru că orĭ-ce cuvînt, cum vreĭ aşà ĕl înduplecĭ precum şî nomenclatura. Că orĭ-ce nume veĭ, acela puĭ la orĭ-ce. Fisica şî himia, cele maĭ înşelătóre sciinţe, că la cele maĭ multe cu ele greşěscĭ; ĭar matematica cea maĭ temeĭnică sciinţă, şî fără nicĭ o greşală, nicĭ vre-o schimbare.

Ca să putem dobândì sciinţa bună dě orĭ-ce, trebuĭe maĭ întâĭŭ pricinele lor să le cunóscem, dar fiind-că asemene pricinĭ sûnt multe ş'întunecate, d'aceea şî sciinţa lor mică şî ne 'ndeplinită.

Cu cât maĭ mult înveţĭ cu atât maĭ mult cunoscĭ că nimic sciĭ; ĭar cel-ce nimic scie, socotesce că tóte le scie.

Cu cât maĭ mult sciĭ, cu atât maĭ mult înveţĭ a sci.

Cu bună sciinţă pururea să grăĭescĭ, că maĭ mult să strălucescĭ.

16245 Cu sciinţă sĕmuesce şî maĭ bine ghicesce, cel înţelept cele viitóre.
Când aĭ cunósce câte nu sciĭ, atuncĭ aĭ pricepe că nimic sciĭ.
Când ne povestesce óre-cine ceea-ce nu scim, noĭ ne facem că o scim cu mult maĭ dĕ 'nainte; dĕ aceea nu le scim bine, şî îndată ne înşĕlăm.
Când cel maĭ mare ĭubesce orĭ-ce sciinţă, atuncĭ acea sciinţă, dĕ obşte isbutesce şî sĕ înmulţesce.
Când sciinţa sĕ mărginesce, atuncĭ întunericul împĕrăţesce, şî norodul sĕ chinuĭesce din nesciinţa luĭ.
16250 Cât dĕ mult să sciĭ, să nu dicĭ că sciĭ, ci rodul din sciinţa ta să arate că sciĭ.
La învĕţătură multe sciinţe să înveţĭ, spre a le cunósce; însă, în urmă, numaĭ dĕ una să te ţiĭ, ca dĕsăvîrşit ca acela să te arĕţĭ, că cine doĭ ĭepurĭ gonesce, nicĭ unul prinde.
La ceĭ fără nicĭ o sciinţă, să te-arĕţĭ şî tu cu nicĭ o sciinţă, că maĭ bine isbutescĭ, ĭar din potrivă te primejduĭescĭ.
Când veĭ pentru sciinţă vorbe maĭ puţine, că te-arată fără nicĭ o sciinţă în potrivă urmând.
Maĭ bine nesciinţă cu trezie, dĕ cât sciinţa cu beţie.
16255 Maĭ bine puţine sciind să te-arĕţĭ că sciĭ mult, dĕ cât multe sciind s'ĕţĭ ascundĭ talentul tĕu, arĕtând că nu sciĭ.
Maĭ bine să nu sciĭ, dĕ cât greşit să sciĭ cea-ce sciĭ.
Maĭ bine fără sciinţă, dĕ cât cu rea sciinţă.
Mare sciinţă, a sci óre-cine cum să sĕ feréscă dĕ cele rele.
Negoţul bogăţie ţe-aduce, lucrarea pămîntuluĭ îndestulare dĕ hrană, meşteşugul înlesnirea celor trebuincĭóse, ĭar învĕţătura te umple dĕ sciinţe.
16260 Maĭ bine o sciinţă dĕsăvîrşită, dĕ cât multe şî tóte greşite.
Nicĭ odată nimĕnuia să maĭ dicĭ că nu scie, că la cinste ĕl isbescĭ.
Nicĭ o sciinţă maĭ bună dĕ cât a cunósce adevĕrul din mincĭună, şî nicĭ o scară maĭ scârbósă, dĕ cât a lua mincĭuna drept adevĕr.
Nicĭ un om la tóte cu deplină sciinţă, ci unul maĭ mult şî altul maĭ puţin dĕ óre-ce are sciinţă; ĭar cel-ce s'arată că tóte le scie în adîncimea lor, dĕşĕrtăciunea luĭ 'şi-o arată.
Norodul cu cât maĭ puţin scie, cu atât maĭ mult socotesce că sciĭ; ĭar cel învĕţat cu cât maĭ mult scie, cu atât cunósce că nimic scie.
16265 Nu e îndĕstul numaĭ să dobândescĭ sciinţe, ci maĭ mult să te înveţĭ cum să le întrebuinţezĭ.
Nu te mândri în sciinţe, făr' dĕ dĕstoĭnicie.

Nu te sperià când audĭ că cutare scie multe sciinţe, saŭ multe limbĭ, că nicĭ una scie după cum sĕ cuvine.
Rădăcina sciinţelor fórte amară, ĭar rodul lor fórte dulce.
Silesce-te să dobândescĭ sciinţă dĕ orĭ-ce, ca să nu umbli ca un orb.
16270 Să nu te ruşinezĭ a întreba să învețĭ ceea-ce nu sciĭ, c'a-minterea pururea, nimic nu veĭ sci.
Să nu ţe-arĕţĭ sciinţa, unde nu cere trebuinţa, c'acolo te-arĕţĭ că nimic sciĭ.
Tóte le scie dar nimic pricepe, cel ce sĕ fălesce dĕ toţĭ maĭ învĕţat.
Treĭ felurĭ dĕ sciinţe: a nu sci nimic, a sci rĕŭ ceea ce scie, şî a sci ceea nu trebuĭe să scie; cea d'întâiŭ maĭ bună dĕ cele dooĕ din urmă.
Cea maĭ mare sciinţă, şî dĕ mare trebuinţă, a sci unul cum să sĕ feréscă să nu sĕ smerduĭască dĕ pilda cea rea.
16275 Să te întrecĭ cu altul la o sciinţă, cinste ĕţĭ aduce şî folos maĭ mare; ĭar să pizmuĭescĭ pĕ cel ce are maĭ bună dĕ cât tine sciinţă, cu necinstea ce 'ţĭ aduce, la ficaţĭ te rănesce; alege care 'ţĭ place.
Cea maĭ bună sciinţă, a sci omul cum să 'şĭ înfrîneze gura, şî maĭ ales pĕ la mese.
Cea maĭ bună sciinţă ceea ce te învaţă, să te dĕpărtezĭ dĕ orĭ-ce greşală.
Ceea ce nu sciĭ nu te arĕtà că sciĭ, că rĕmânĭ dĕ ruşine la o cercetare.
Ceĭ fără nicĭ o sciinţă, nicĭ o dĕosebire dĕ dobitóce aŭ, dĕ cât numaĭ după chip.
16280 Cel învĕţat cunósce că nimic scie, càt dĕ mult ar sci; ĭar cel prost socotesce, că tóte le scie, fără a sci ceva.
Cel cu o sciinţă bună, când n'are mijloc să 'şĭ publicuĭéscă acea sciinţă spre folos obştesc, nicĭ pĕ el, nicĭ pĕ altul folosesce; d'aceea ajutaţĭ, ca şî voĭ să vĕ folosiţĭ, şî el să nu dică: «*gèba am muncit*».
Cel cu minte cunósce ce scie şî ce nu scie; ĭar nebunul tóte le scie, şî vaĭ dĕ tine d'ĕĭ veĭ dice că nimic scie.
Cel maĭ prost la sciinţe, acela maĭ mult flecăresce.
Cel fără nicĭ o sciinţă, lesne cade în netrebniciĭ, că n'are cu ce să 'şĭ petrécă vremea.
16285 Cel fără nicĭ o sciinţă, slugă ajunge la cel cu sciinţă; dĕ veĭ copilul tĕŭ slugă s'ajungă, lasă 'l în nesciinţă; iar dĕ veĭ din potrivă, învaţă 'l măcar la o sciinţă.
Cel fără nicĭ o sciinţă, cea maĭ mare greotate a pămîn-tuluĭ sĕ 'nţelege.
Cel ce maĭ mult scie, acela stă maĭ mult la îndoĭélă, că la nimic va să nu greşască, lucru piste putinţă.

Cel ce maĭ puţin scie, la bĕuturĭ maĭ mult grăĭesce.
Cel ce maĭ bine scie, tóte ca pîn vis scie.
16290 Cel ce bine scie, la vreme să nu tacă, ca cinste şî laudă maĭ multă să dobândéscă.
Cel ce scie multe, însă nicĭ una cu temeĭŭ, acela sĕ 'nţelege că nicĭ nu scie.
Cine sĕ socotesce că scie maĭ mult, acela scie maĭ puţin, că nu cunósce ceea ce scie.
Cine 'şĭ bate joc dĕ sciinţe, arată că nicĭ una scie.
Cine scie multe limbĭ, nicĭ una bine scie.
16295 Cine scie să 'şĭ acopere nesciinţa, maĭ învĕţat sĕ vede dĕ cât cel ce sĕ fălesce dĕ sciinţa sa.
Bună sciinţă sĕ 'nţelege, când putem cunósce adevĕrul din minciună, şî ceea ce ne folosesce din ceea ce ne este spre vătĕmare.
Din tóte sciinţele omul cea maĭ mică parte dobândesce, şî aceea nu precum el voĭesce, nicĭ când el voĭesce.
Dĕ cât sciinţă greşită, maĭ bine nesciinţă.
Dĕ tóte sciinţele să ĭeĭ ideĭ, dĕ sĕ póte, ĭar dĕ ceea ce 'ţĭ place, şî 'ţĭ folosesce maĭ mult, d'aceea să te ţiĭ mereu, ca să poţĭ înainta.
16300 Dĕ cel ce încă nicĭ cum s'aŭ întîmplat, nicĭ o sciinţă putem avé.
Şî ceea ce sciĭ pĕ lume să te facĭ că nu sciĭ, ca maĭ bine să afli.
Şî cel maĭ învĕţat, nicĭ cum scie cu desăvîrşire, că încă Domnul taĭnele luĭ nu ni le-a arĕtat.
Sciinţa, ochĭul sufletuluĭ.
Sciinţa, cât dĕ mare, la cel ce nu scie cum s'o întrebuinţeze spre vătĕmare ĕĭ este.
16305 Sciinţa fără dĕprindere, în zădar sĕ fălesce, că maĭ nimic folosesce.
Sciinţa ce aĭ dobândit, armă dreptăţiĭ s'o arĕţĭ.
Sciinţa cea maĭ grea, a învĕţa óre-cine cum să sĕ pórte cu damele.
Sciinţa dĕ orĭ-ce ca o bogăţie; unul maĭ mult are, altul maĭ puţin, şî, ca să te îmbogăţescĭ, trebuĭe să te lipescĭ dĕ cel ce are maĭ mult.
Sciinţa dĕ năravurĭ bune, cea maĭ bună învĕţătură.
16310 Sciinţe aĭ dobândit? nu le ţiné ascunse, că precum din comóra cea ascunsă nicĭ un folos vedĭ, aşa şî din sciinţă când ascunsă o păzescĭ.
Sciinţele împodobesc mintea cea maĭ adîncă.
Sciinţele când sĕ cinstesc, atuncĭ sĕ înmulţesc.
Sciinţele firescĭ, dar dĕ om s'aŭ dĕscoperit.

Sciinţele cele bune să poftescĭ să le dobândescĭ, ĭar cele rele nicĭ să le audĭ.
16315 Vĭéţa scurtă, când nu scim cum să o petrecem, cum te dĕşteptĭ, étă şî mórtea aci; d'aceea şî petrecem, în cea maĭ mare ticăloşie a nesciinţeĭ.
Sciinţa şî mintea ne vin cam în urmă, pĕ când nu ne maĭ pot folosi, d'aceea şî nu ne maĭ putem îndreptà.
Greşalele maĭ dĕ obşte, din nesciinţă sĕ înţeleg; dĕ nu veĭ omul să 'ţĭ greşască, nu'l lăsà în nesciinţă, c'a ta greşală sĕ 'nţelege, când ĕl poţĭ scăpà din negura nesciinţeĭ, şî nu 'l scapĭ.
Ca nestiinţa, nicĭ un lucru maĭ greŭ şî maĭ nesuferit.
Cu càt maĭ mult cunosc óre-ce maĭ bine, cu atât maĭ mult mĕ mir dĕ cea maĭ d'înainte a mea nesciinţă.
16320 Maĭ bine nesciinţă cu înţelepcĭune, dĕ cât sciinţă mare şî cu dĕsfrînare.
Maĭ bine cel ce nu scie să tacă şî să crédă, că ceea-ce piste putinţă la om sĕ 'nţelege, cere trebuinţă numaĭ dĕ credinţă.
Mult, mult să te ruşinezĭ dĕ nesciinţa ta.
Nesuferit omul, cel ce nimic scie, şî sĕ socotesce că tóte le scie.
Nesciind cele din urmă, la multe greşim pĕ lume.
16325 Nesciinţa, al duhuluĭ întuneric.
Nesciinţa, isvorul celor maĭ rele pĕ lume.
Nesciinţa în lume, mulţĭ ómenĭ prepune.
Nesciinţa cu gură-cască, fraţĭ dĕ cruce sĕ 'nţeleg.
Nesciinţa cam la toţĭ dĕ obşte, la unul maĭ mult la altul maĭ puţin.
16330 Nesciinţa, micşorarea duhuluĭ.
Nesciinţa, mintea ţe-o întunecă.
Nesciinţa, muma greşalelor.
Nesciinţa, nicĭ odată să n'o pedepsescĭ, ci maĭ bine s'o cercetezĭ, şî s'o îndreptezĭ, că vinovată nu este, ci vinovat să socotesce cel ce n'a deşteptat-o.
Nesciinţa, nóptea minţiĭ, însă nópte fără lună şî făr' dĕ stele.
16335 Nesciinţa, nu numaĭ cu cuvîntul, dar şî cu fapta maĭ mult greşasce, că şî pĕ cel nevinovat, în osîndă l'a aruncat.
Nesciinţa, nu sĕ 'nţelege pĕcat.
Nesciinţa, pĕ om în multe greşĕlĭ ĕl bagă.
Nesciinţa, rătăcire întrégă.
Nesciinţa, sĕ 'nţelege împĕrătésa greşalelor.
16340 Nesciinţa tóte le crede, la tóte sĕ supune, necunoscênd nicĭ adevĕrul, nicĭ mincĭuna dintre ele.
Nesciinţa celor bune, pricină dĕ cele rele.

Nesciinţa dĕ orĭ-ce la ticăloşie pĕ om ĕl duce; nu 'l lasă fără nicĭ o sciinţă, ca să nu cadă în lipsă.
Nesciinţa dĕ orĭ-ce, lesne te înşală; d'aceea la orĭ-ce, credĕmînt aşa dĕ lesne, nicĭ cum tu să daĭ.
Nesciinţa şî dobitocia, isvorul greşalelor.
16345 Nu te supĕra dĕ nesciinţa celor-l-alţĭ, nicĭ să 'ţĭ baţĭ joc dĕ eĭ, că firea nu 'ĭ-a făcut dèştepţĭ, saŭ că n'au avut cine sĕ 'ĭ dĕştepte, ci maĭ bine tu să te silescĭ spre dĕşteptăciunea lor.
Să nu te ruşinezĭ, şî dĕ la cel maĭ mic a afla şî a audi ceea ce nu sciĭ.
Ceea-ce nu sciĭ, cum să întrebuinţezĭ, lasă pentru cel ce scie.
Cel ce nu scie maĭ bine să tacă, ca să nu ĕţĭ arate nesciinţa întrégă.
Cel ce nu scie, nicĭ ceea ce are, nicĭ ceea ce'ĭ lipsesce, curînd în lipsă dĕ tóte sĕ găsesce.
16350 Ce? şî când? o să ne vie dĕ la Domnul, nimenĭ scie.
Din nesciinţă, şî din dobitocie, nicĭ un bine s'a vĕdut, ci din potrivă tóte greşalele cele maĭ rele.

FINELE VOLUMULUĬ AL OPTELEA

ERRATA

Pag. 128, linia 18, a se adaogà numĕrul de ordine **2370.**
» 176, » 24, *faţă* în loc de *parte.*
» 234, » 27, **Comorĭ** în loc de **Comorĭu.**
» 388, » 9, **Mână** în loc de **Mân.**
» 480, » 14, **Preget** în loc de **Preg.**
» 481, » 20, *Imprietenire* în loc de *Inprietenire.*
» 562, a se pune între liniile 12 şi 13: *Vezĭ* **Sgârcitură.**

SCARA

Pagina

Pagina

Pagina

Pagina